AZ ERDÉLYI NEMZETI MÚZEUM LEVÉLTÁRA

EME

AZ ERDÉLYI NEMZETI MÚZEUM LEVÉLTÁRA
3.

1. Jakó Zsigmond – Valentiny Antal: A torockószentgyörgyi Thorotzkay család levéltára. Kolozsvár 1944.
2. Venczel József: Ifjabb Wesselényi Miklós személyi levéltára. Kolozsvár 2002.
3. W. Kovács András – Valentiny Antal: A Wass család cegei levéltára. Kolozsvár 2006.

A sorozatot szerkeszti
JAKÓ ZSIGMOND

EME

AZ ERDÉLYI NEMZETI MÚZEUM LEVÉLTÁRA
3.

A WASS CSALÁD CEGEI LEVÉLTÁRA

VALENTINY ANTAL
oklevélkivonatait felhasználva
bevezető tanulmányokkal és jegyzetekkel közzéteszi
W. KOVÁCS ANDRÁS

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET KIADÁSA
KOLOZSVÁR, 2006

EME

Készült az Erdélyi Múzeum-Egyesület kolozsvári Kutatóintézetében

A kiadást
az Arany János Közalapítvány a Tudományért

EDMUND SIEMERS-STIFTUNG

Wass Endre
(Hamburg)

támogatta

Wass Ottilia személyi levéltárát ismerteti
PAKÓ LÁSZLÓ és KOVÁCS KLÁRA

A térképeket készítette
KARÁCSONY ISTVÁN

A kötetet lektorálta
JAKÓ ZSIGMOND

Felelős kiadó Sipos Gábor

ISBN (10) 973-8231-56-6
ISBN (13) 978-973-8231-56-6

Napoca Star
nyomda
Kolozsvár

EMLÉKEZTETŐ A SOROZAT ÚJRAINDULÁSAKOR AZ ERDÉLYI HISTÓRIA MAJDANI KUTATÓI RÉSZÉRE

A kötet, melyet az olvasó kezében tart, maga is igazolja a sokszázados latin szólásmondás máig tartó érvényességét: Habent sua fata libelli. Vagyis a könyveknek végzetszerűen meghatározott a sorsuk.

Ez a kiadvány azonban annak is bizonyítékául szolgálhat, hogy a tudományos kutatások területén a sikernek mindennél fontosabb meghatározója és nélkülözhetetlen előfeltétele a távlatos és szilárd koncepció, valamint az erre alapozott tervszerű, kitartó munka. Ezek hiányában viharos történeti korszakok váratlan fordulatai között a legjobb tervek is zátonyra futhatnak, és megvalósulás helyett szertefoszlanak. A szilárdan megalapozott, távlatokat nyitó koncepciók viszont úgy működhetnek, mint az iránytű a végtelen tengeren hajózók kezében.

A Wass család levéltárát ismertető kötet megvalósulásának viszontagságos históriája egyben az erdélyi tudománytörténetnek egyszerre szomorú és felemelő tanulságokkal szolgáló, napjainkba is átnyúló fejezete. Úgy gondolom, hogy érdemes és éppen most az ideje rögzíteni a nem mindennapi történet részleteit, mielőtt a szereplők kihalásával a tények is el nem merülnek a feledés homályában.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület szakemberei egymást követő három nemzedékének az érdeme, hogy három főhatalom- és két gyökeres társadalmi változás zűrzavarai, valamint a levéltárügy gyakorlati és tudományos szakkérdéseit az államvédelem problémájaként kezelő kommunista diktatúra ellenére, félszázados keserves vajúdás után, ma az ország és a nagyvilág minden szakemberének rendelkezésére bocsátható egy nyolcszáz éves családi levéltár szakszerű ismertető kötete.

Az erdélyi magyar történetkutatás és levéltárvédelem 1941-ben kidolgozott koncepciója kiemelten előírta az Egyesület őrizetére bízott magánlevéltárak anyagának feltárását a kutatás számára, és szorgalmazta a rendezések összehangolását az alapkutatási témákkal. A Wass-levéltár ismertetése és az erdélyi középkori okmánytár munkálatai kezdettől fogva szorosan összekapcsolódtak. A Wassok középkori okleveleinek regesztái már készen álltak az ismertető számára, a kiadatlan oklevelek másolása is lendületesen haladt, amikor e munkálatok leglelkesebb munkása, az első nemzedék tagja, Valentiny Antal (1883–1948), a ko-

lozsvári Egyetemi Könyvtár nyugdíjas igazgatója kidőlt a sorból. Vitathatatlanul az ő megszállottan végzett szorgalmas munkájának köszönhető, hogy halálakor a középkori okmánytár munkálatai már túljutottak azon a ponton, amikor külső tényezők kényszeríthették volna a munkatársakat, hogy az okmánytár tervét és az 1941. évi koncepció más fontos célkitűzéseit eleve feladják. Így aztán, amikor 1950-ben a kommunista diktatúra az Erdélyi Múzeum-Egyesület működését is megszüntette, ki-ki a maga kedvteléseként, de a koncepció szerint igyekezett folytatni kutatómunkáját.

Megkönnyítette az illetékes magyar szakemberek beilleszkedését a változott adottságok közé, hogy 1949-ben a Román Akadémia napirendre tűzte az ország legrégibb okleveles anyagának közreadását, és ebbe a munkába a magyar medievistákat is bevonták. Ennek köszönhető, hogy a kommunista idők egyre szorítóbb lehetőségei között is folytathatták a középkori oklevelekkel kapcsolatos tevékenységüket. Tehát magánpassziók szintjén, apró lépésekben ugyan, de a magyar regesztakiadvány terve is haladhatott előre. Különösen az akadémiai vállalkozás indulásakor jelentett komoly segítséget az Erdélyi Múzeum-Egyesület szakembereinek levéltári anyagismerete és korábbi tapasztalata az ediciós munka során felmerülő elméleti és gyakorlati kérdések megoldásában. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára ugyan rövidesen az akadémiai okmánytári munkaközösség kiegészítő műhelyévé alakult, és a levéltári tevékenysége minimálisra zsugorodott, de a középkori okmánytár ügyének sikerült összefogni az ország medievistáit nemzetiségre való tekintet nélkül.

Ez az eredmény jelentős mértékben az akadémiai felügyeletet ellátó David Prodan akadémikus szakértelmének tulajdonítható. Ő 1936 és 1940 között Kelemen Lajos segítségével ismerkedett meg a Múzeum-Egyesület levéltári anyagával. Saját tapasztalatából jól tudta, hogy ebben az archívumban a román kutatóknak csak a magyar nyelvben, művelődésben és főként tudományban otthonos szakember lehet segítségére. Ezért a folyamatosságot az Egyesületben kiformálódott Dani Jánossal (1923–2005) biztosította, a mellé beosztott Maria és Liviu Ursuțiutól pedig megkívánta az őrzésükre bízott anyagban való alaposabb tájékozódást. Ezzel megtörtént az első lépés abban az irányban, hogy formálódjanak olyan román szakemberek, akik már ebben a sajátosan magyar írásos örökségben is megállják a helyüket. Olyan légkör alakult ki így, hogy a korábban tervezett levéltári munkálatok folytatásának a reménye is felcsillanhatott Ursuțiuéknak az intézmény anyagával és hagyományaival való fokozatos megismerkedése nyomán. Különben e fiatal házaspár ügyszeretetének és a Román Akadémia kolozsvári könyvtára megértésének köszönhető, hogy az eddig egyetlen olyan román nyelvű szakkiadvány, amely az állami kezelés több mint félévszázada alatt az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára anyagát akarta megismertetni a román tudomány művelőivel. Ezzel a személyzettel Prodan akadémikus biztosította a ku-

tatás szabadságát, az anyagszolgáltatás szakszerűségét és a középkori okmánytár igényeinek minél színvonalasabb ellátását.

Mindehhez azonban szükség volt a mára már szinte elfeledett Dani Jánosra is, aki az Erdélyi Múzeum-Egyesület anyagában, a második kutatónemzedék tagjaként szerezte meg azokat a történelmi és levéltári ismereteket, valamint kutatói gyakorlatot és munkaerkölcsöt, amelyeket az akadémiai együttesbe is közvetítve, lelkiismeretes munkájával maga is segített növelni az országos okmánytár szakmai értékeit. A levéltáros Dani János ugyanis fáradságos, szívós munkával feltárta, majd rendre le is fényképeztette az erdélyi levéltárakban található középkori okleveleket. Ezt követően pedig összegyűjtötte a szakirodalomból a magyarországi gyűjteményekben őrzött erdélyi tárgyú oklevelek jelzeteit. Ezzel lehetővé tette, hogy a kolozsvári Történeti Intézet csere útján azok fényképeit is megszerezhesse. Az ő fáradozásai nélkül aligha rendelkeznének a kolozsvári akadémiai kutatócsoport jelenlegi tagjai olyan másolatgyűjteménnyel, amelyben szinte minden ismeretes erdélyi oklevél fényképe rendelkezésre áll. Így válhatott napjainkra a román forráskiadvány erdélyi sorozata – az induláskor főként utánközlőből – eddig kiadatlan, új forrásanyagot tartalmazó tárházává Erdély középkori múltjának, melyet senki sem hagyhat többé figyelmen kívül. Az akadémiai sorozat erdélyi köteteinek eddig közöletlen szövegei is jórészt Dani János gondos átírásában gazdagítják a kutatást.

Az erdélyi múlt kutatása terén bontakozó egészséges együttműködésnek egy csapásra vége szakadt 1974-ben, amikor a kommunisták a Román Akadémiát is megerőszakolták. Ennek során megszüntették az Akadémia levéltári gyűjteményeinek addigi tudományos jellegét és ezeket 1975-ben Bukarestben és Kolozsváron egyaránt a belügyi biztonsági szerveknek alárendelt Állami Levéltárak őrizetébe adták át. Ettől kezdve teljesedett ki és érvényesült az a szemlélet, mely a levéltárügyet nem a tudomány, hanem az államvédelem kizárólagos kérdéseként kezeli, és a kutatás akadályozását véli a levéltárvédelem egyetlen és leghatékonyabb eszközének. Az még magyarázható, hogy Románia, más kommunista államoktól eltérően, 1974-ben a szovjet rendőrállam levéltári gyakorlatának megoldásait tette kötelezővé saját társadalma számára. Az azonban teljességgel érthetetlen, hogy a kényszer megszűnte után évtizedekkel, az Európai Unió tagjaként is változatlanul fent akarja tartani az eddig is indokolhatatlan gyakorlatot. Ma már csak az nem látja, aki nem akarja észrevenni, hogy mindez valóságos merénylet az ország tudományos fejlődése ellen. Legfőbb kárvallottja pedig kétségtelenül maga a román történettudomány, holott a levéltárügy ilyetén való alakítása, állítólag, a história érdekeit lett volna hivatott szolgálni.

Ezekben az évtizedekben olyan gyanakodó légkör alakult ki az erdélyi levéltárak körül, amelyik a magyar és a német kisebbség gazdag iratörökségének az ország történetébe való bevonása helyett éppen ezzel ellentétes irányban hatott. Ilyen körülmények között tovább nehezedett a magyar kutatók hozzáférhetése

saját iratörökségükhöz, de az idősebbek még nem fogytak el annyira, hogy a régi koncepció legfontosabb feladataira ne formálhattak volna fiatal kutatókat. Az 1975 és 1990 közötti időszakot az egyre kíméletlenebb nemzetiségi elnyomás ugyan a vegetálás és a tetszhalál éveinek mutatja, de a kolozsmonostori konvent hiteleshelyi jegyzőkönyveinek vaskos kötetei 1990-ben, majd az Erdélyi Okmanytár első kötete 1997-ben jelezheti, hogy a medievista kutatás akkor is tovább folyt olyan ütemben, ahogyan akkor lehetett. Az Erdélyi Történeti Adatok (1993) és a levéltári ismertetők (2002) újraindítása, majd az erdélyi fejedelmek Királyi Könyvei (2003) közzétételének elkezdése már azt mutatja, hogy a sokat emlegetett koncepció megvalósítására újabb kutatónemzedék sorakozik fel. Ennek tagja W. Kovács András, a Wass-levéltár fél évszázaddal korábban elkezdett ismertetésének a befejezője is.

A múlt után a közvetlen jelen és a jövendő levéltárügyi kérdéseivel is érdemes nyíltan szembenéznünk.

A sorozat most megjelent kötete teljes pontossággal mutatja be a Wass-levéltár jelenlegi rendjét, minthogy a javasolható korrekciókra az ismertető nem kapott engedélyt. Ezért a könyvet használókra, levéltárosokra és kutatókra bízza, hogy saját tapasztalatuk alapján döntsenek olyan kérdésekben, miszerint lehet-e rendezésnek tekinteni a leltári célú puszta sorszámozást, illetve hasznos-e vagy káros az ország tudományossága szempontjából a kisebbségek történelmi iratörökségével kapcsolatban foganatosított discriminatio. Az ország történettudományáért felelősséget érző szakemberben, amíg ezt a könyvet lapozza, valósággal sorjáznak az évtizedek óta szőnyeg alá sepert kérdések. Pedig ezek nyílt és szakszerű megvitatása egyre sürgetőbb lenne. Abban teljes az egyetértés, hogy az ország történetkutatása számára biztosítani kell minden létező információ elérését. Az azonban már több szempontból is jogosan kifogásolható, hogy levéltárügyünknek a magyar és német kisebbség által megőrzött, valóban gazdag iratörökségе hasznosítására a kisajátításon kívül már közel egy évszázada semmi más elképzelése nincsen. Pedig a mindenáron való birtoklás tényéből korántsem következik automatikusan a tudományos felhasználás képessége is. Ehhez még több olyan feltétel valóságos teljesítése is nélkülözhetetlen, amelyek nem pótolhatók puszta kijelentésekkel. Nagyon időszerű lenne tehát, hogy indulatoktól mentesen őszinte, tárgyilagos mérleg készüljön az eddigi gyakorlatról, és a jövő levéltári teendőit (legalább a történeti korok anyagában) az ország történettudományának érdekei határozzák meg.

A megszüntetés 1950-ben az Erdélyi Múzeum-Egyesület esetében alaposan átgondolt, nagyszabású és szakszerű levéltárrendezéseket szakított félbe és akadályoz mindmáig. Az állami kezelés időszakát legjobb indulattal sem lehet sülylyedő színvonalon való vegetálásnál többre minősíteni. E hosszú zsákutca nélkül ma bizonyára jóval több ismertető kötet állhatna a magyar források és témák iránt érdeklődő román kutatók rendelkezésére. Megalapozottnak tekinthető az a

vélemény, miszerint az erdélyi magyar történetkutatást akadályozó kommunista-nacionalista levéltári gyakorlat valójában az ország tudományosságát szegényítette, és egy lépéssel sem vitte közelebb ahhoz, hogy a nemzetiségek forrásanyagát a korábbinál jobban hasznosíthassa. A bibliográfia nem mutatja, hogy a román história ebben az időszakban valamit is gazdagodott vagy színesedett volna a kisebbségi iratörökség kisajátításából. Az pedig számszerűen is kimutatható, hogy jelenleg román részről kisebb az érdeklődés és kevesebb a szakértelem, mint volt 1950-ben ahhoz, hogy az ország tudományossága eredményesebben élhessen a magyar provenienciájú források kínálta lehetőségekkel.

A történetkutatás és a levéltárügy helyzete kölcsönösen befolyásolja egymás fejlődését. A Wass-levéltárat bemutató kötet is világosan tükrözi azokat a konkrét kérdéseket, melyek mielőbbi orvoslásra várnak mind a história, mind pedig az archivisztika vonalán. Ahhoz, hogy Románia történetírása Erdélyt illetően elmozdulhasson az általánosságban 19. századi színvonalról, hasznosítania kellene a magyar és a német kisebbség iratörökségét, de ehhez levéltárügyünknek közel egy évszázada a kisajátításon kívül más elképzelése nincsen. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának anyagai az egész (tehát a határokon inneni és túli) magyar nemzet iratörökségének is fontos, elidegeníthetetlen alkotórészei, melynek akadálytalan használatában a magyar tudományosságot nemzeti összetartozás címén ugyanolyan jogok illetik, mint területi illetékesség szerint a román tudományt. Az Európai Unióban lévő két ország tudománypolitikájának egyetértésre kell tehát jutnia abban, hogy Erdély, múltja és magyar népessége okán, egyaránt tárgya mind a magyar s mind a román kutatásnak, és ezt a munkát egyeztetve mindketten eredményesebben végezhetik, mint egymással vitázva. Ezt az együttműködést pedig nagyon megterhelné, ha tovább halasztódna a magyarság legsajátosabb emlékanyagát illetően a kommunista terror eszközeivel kialakított jelenlegi helyzet jog szerinti gyökeres orvoslása. Az sem hagyható továbbra is figyelmen kívül, hogy Erdély mindhárom történelmi etnikuma saját múltjának írásos emlékei intézményes őrzését külön-külön maga oldotta meg. A németek a Szász Nemzeti Levéltárral és a Brukenthal Múzeummal, a magyarok az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel, a románok pedig az Astrával. Ezek az intézmények közel százötven év óta működtek teljes nyitottság mellett, amikor a kommunista nacionalizmus az államosítással megszüntette különállásukat, egy kalap alá vonta azokat az állami közlevéltárakkal, és ezáltal mindjárt románizálta is azokat. További zavarok forrása lehet az is, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesületnél letétbe helyezett magánlevéltárak tulajdonjogát a családok többnyire megtartották. Közülük többen e joguk bírói úton való érvényesítését fontolgatják, ha nem kerül sor rövidesen a jogi és tényleges reparatióra. Külön pikantériája a jelenlegi helyzetnek, hogy az állami levéltárvédelem az ország legrégebbi tudományos intézményének épülettel, teljes felszere-

léssel átvett levéltára működését akadályozza minden jogcím nélkül, az egykori kommunista kényszer folytatása alapján.

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum azonban sohasem volt állami intézmény. Tudományos gyűjteményeit Erdély magyar társadalma saját anyagi és szellemi erejéből hozta létre és működtette specializált szakembereivel az egyetemes magyar tudományosság részeként. Érthető tehát, hogy a kommunista eltulajdonítás ellenére változatlanul jogos tulajdonának tekinti továbbra is, és minden törvényes lépésre elszánt visszaszerzésükért és tulajdonosi jogai gyakorlásáért. Ennek további akadályozását a magyar tudomány összessége barátságtalan cselekedetnek és nemzeti sérelemnek tekinthetné, ami az együttműködést aknázhatná alá.

Az eddigi levéltárpolitika változtatását azonban az ország történettudományának az érdekei is sürgetik. Komoly hátrányokat fog okozni előbb-utóbb az a mai helyzet, hogy az ország régi iratainak legnagyobb részét alkotó erdélyi anyaggal ma már nemcsak kutatóinak, hanem kezelőinek többsége sem tud mit kezdeni. Napjainkra minden azt bizonyítja, hogy e helyzet megváltoztatására levéltárügyünk és történészképzésünk számára csak két megoldás hozhat eredményt. Az egyik változat szerint évtizedes, tervszerű munkával nevelni kell kellő számban olyan szakembereket, akik a kisebbségi nyelvek és kultúrák, valamint történet alapos ismeretében lehetővé teszik a román kutatás számára ezeknek a forrásoknak a tudományos hasznosítását. A második változat szerint a kisebbségek nagy hagyományú tudományos intézményeit és szaktudását munkatársként ténylegesen bevonni az ország tudományos életébe, ezekkel őriztetve, rendeztetve, feldolgoztatva saját iratörökségüket, velük végeztetni el az annak hasznosításával járó feladatokat. E szaktudást nem ezután kell kialakítani, mert már jelenleg is adott és jól működik is, hiszen különben nem játszhatna szerepet saját nemzeti tudományosságában. E két változat közül kell válasszon levéltárügyünk ahhoz, hogy az ország történettudománya valóban élhessen további fejlődésének minden adott lehetőségével.

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának egykori raktáraiban ugyanazok a sokat megélt iratok várják ma is az avatott kezek rendezését és az értő kutatókat, hogy az általuk megőrzött információk is újra eljussanak a tudományok világába. Ehhez a történetkutatás teendőinek újragondolása hozhatja el a szemléletváltoztatáshoz szükséges akaratot. Az azonban, hogy az említett feltételek közül miből mennyivel rendelkezünk valójában, csak a jövő cselekedetei nyomán dől el.

Kolozsvárott, 2006. december 6.

Jakó Zsigmond

RÖVIDÍTÉSEK

ÁLTALÁNOS RÖVIDÍTÉSEK

[ ] = kiszakadt vagy tollban maradt szó, betű
† = meghalt
* = született
a. = ante
abb. = abbas (és alakjai)
ad vinc. Petri ap. = ad vincula Petri apostoli
Ái, ái = átirat, átírva
AlbTr = Alba Transsilvana
Annunt. = Annuntatio (Mariae, domini)
ap. = apostolus (és alakjai)
App. = apparitio (és alakjai)
arch. = archangelus (Michael)
Ascens. = Ascensio (domini)
Assumpt. = Assumptio (Virginis, Mariae)
Bened. conf. = Benedictus confessor (és alakjai)
Bp. = Budapest
Buc. = Bucureşti
Buk. = Bukarest
(c) = circumspectus
Chr. = Christus (és alakjai)
Circumcis. = Circumcisio (domini)
conf. = confessor (és alakjai)
Concept. virg. = Conceptio virginis (Marie)
Conv. Pauli ap. = Conversio Pauli apostoli
Corp. Chr. = Corporis Christi (festum)
Cosmae et Dam. = Cosmae et Damiani
cr. = crux (és alakjai)
crast. = crastinus (és alakjai)
cttus = comitatus (és alakjai, pl. in cttu)
cs = család, -i
d = dies (és alakjai)
(d) = dictus
Decoll. Ioh. bapt. = Decollatio Iohannis baptistae
dom. = dominica, Dominus (és alakjai)
(e) = egregius
Ed., ed. = Edidit, ediderunt, editor, editores
ep. = episcopus (és alakjai)
Epiph. = Epiphania domini (és alakjai)
ev.= evangelista (és alakjai)
Exalt. s. cr. = Exaltatio sanctae crucis
f. = feria (és alakjai)
Fab. et Seb. = Fabiani et Sebastiani (festum)
Fasc., fasc. = fasciculus
(fr.) = frater
(fr. c) = frater carnalis
(fr. p) = frater patruelis
(fr. u) = frater uterinus
Ft = forint
glor. = gloriosa (és alakjai)
Greg. = Gregorius papae (és alakjai)
id. = idősebb
ifj. = ifjabb
Innoc. mart. = Innocentum martirum (és alakjai)
Inv. s. cr. = Inventio sanctae crucis
Iacobi = Iacobus apostolus (és alakjai)
Ioh. a. port. Lat. = Iohannis ante portam Latinam
Ioh. bapt. = Iohannis baptistae (Nativitas, Decollatio)
Kal. = Kalendae (és alakjai)
Kathedr. Petri ap. = Kathedra Petri apostoli
kiad. = kiadja, -ják, kiadó, -k
klny. = különnyomat

Kvár = Kolozsvár
l. = lásd
Lit. = Littera (jelzetben)
lt = levéltár
(m) = magnificus
mart. = martir (és alakjai)
Med. quadrag. = Medium quadragesimae
Mich. = Michaelis (archangeli)
Misc. = Miscellana (jelzetben)
mlt = magánlevéltár
(n) = nominatus
Nat. = Nativitas (domini, Mariae, Iohannis baptistae)
Nic. = Nicolaus (confessor, episcopus, martir)
Non. = Nonae (és alakjai)
Num. = Numerus (jelzetben)
oct. = octava (és alakjai)
Omn. sanct. = Omnium sanctorum (festum)
p. = post (keltezésben), pagina (jelzetben)
(p) = prudens
Pauli herem. = Pauli heremitae
Penth. = Penthecoste
Petri ad vinc. = Petri ad vincula
Phil. et Iacobi = Philippi et Iacobi (apostolorum festum)
(pr) = providus, provida
proph. = propheta (és alakjai)
protomart. = protomartir (és alakjai)
Purif. virg. = Purificatio virginis (Mariae)
quind. = quindena (és alakjai)
Ramispalm. = Ramispalmarum
reg. = regis (Ladislai, Stephani)
Resurr. = Resurrectio (Domini)
S., s. = sanctus, -ta (és alakjai)
sab. = sabbatum (és alakjai)
(sp et m) = spectabilis et magnificus
sz. = szám
szd = század
szerk. = szerkeszti, -ik, szerkesztő, -k
Trinit. = Trinitatis (dominica, festum)
u. = után
vig. = vigilia (és alakjai)
Virg., virg. = virgo (és alakjai)
vm = vármegye
XI. mil. virg. = Undecim millium virginum (és alakjai)

A KÖNYVÉSZETI FORRÁSOK RÖVIDÍTÉSEI

Aetas könyvek *lásd* Karácsonyi: Jegyzék/Pótlások.

ÁÚO = Codex diplomaticus Arpadianus continuatus. Árpádkori új okmánytár. Kiad. Wenzel Gusztáv. I–XII. Bp. 1860–1874. (MHHDipl VI–XIII, XVII–XVIII, XX, XXII).

A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II: Forráskiadványok *lásd* CDTrans; KmJkv; RegArp; ZsOkl.

Almási Tibor *lásd* AOkl XI, XII–XIV.

Andea, Susana *lásd* DocRomHist.

AOkl = Anjou-kori oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia 1301–1387. Praeside Julio Kristó. Adiuvantibus Ladislao Blazovich, Geisa Érszegi, Francisco Makk. Szerk. Kristó Gyula – Blazovich László – Géczi Lajos – Almási Tibor – Piti Ferenc. I–XV, XVII, XIX–XX, XXIII–XXV. Bp.–Szeged 1990–2004.

AOkm = Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis. Anjoukori okmánytár. I–VII. Szerk. Nagy Imre – Tasnádi Nagy Gyula. Bp. 1878–1920. (MHHDipl).

Balia: Erdély törvényei = Balia Sámuel: Erdély országos közönséges nemzeti törvényeinek első része. Kolozsváratt 1791.

Balogh: Kőfaragó műhelyek = Balogh Jolán: Kolozsvári kőfaragó műhelyek. XVI. század. Bp. 1985.

Barabás Samu *lásd* SzOkl; TelOkl.

Bariț levelezése = George Bariț magyar levelezése. Sajtó alá rendezte Ioan Chindriș és Kovács Ferenc. Buk. 1974.

Bariţiu, Gheorghe *lásd* Moldovanu: Diplome.

Basta = Basta György hadvezér levelezése és iratai (1597–1607). Gyűjtötte és közrebocsátja Veress Endre. I–II. Bp. 1909–1913. (MHHDipl XXXIV, XXXVII.)

Báthori Zsigmond Királyi Könyvei = Báthori Zsigmond királyi könyvei 1582–1602. Mutatókkal és jegyzetekkel regesztákban közzéteszi Fejér Tamás, Rácz Etelka, Szász Anikó. Kvár 2005. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 3).

Belu, Sabin *lásd* DocRomHist.

Berger: Bistritz = Urkunden-Regesten aus dem Archiv der Stadt Bistritz in Siebenbürgen 1203–1570. I–II. Von Albert Berger. Aus dem Nachlass herausgegeben von Ernst Wagner. III. Begründet vom Albert Berger. Mit Ioan Dordea, Ioan Drăgan und Konrad G. Gündisch herausgegeben von Ernst Wagner. Köln–Wien 1986. (Schriften zur Landeskunde Siebenbürgens. Band 11/I–III).

Bethlen: Historia = Wolfgangi de Bethlen [...] historia de rebus Transsylvanicis. Recognovit, adnotationibus ampliavit, praefationeque ac indice instruxit Josephus Benkő. I–VI. Cibinii 1782–1789.

Blazovich László (Ladislaus) *lásd* AOkl VII–VIII, X.
Borsa Iván *lásd* RegArp; ZsOkl III–IX.
Calendarium = Calendarium novum et vetus in usum m. principatus Transylvaniae pro a. 1821–1847. Claudiopoli.
CDHung = Codex diplomaticvs Hungariae ecclesiasticvs ac civilis. Studio et opera Georgii Fejér. Tom. I–XI. Budae 1829–1844.
CDTrans = Codex diplomaticus Transsylvaniae. Diplomata, epistolae et alia instrumenta litteraria res Transsylvanas illustrantia. Erdélyi Okmánytár. Oklevelek, levelek és más írásos emlékek Erdély történetéhez. I. (1023–1300). Bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel regesztákban közzéteszi Jakó Zsigmond. Bp. 1997. – II. (1301–1339). Jegyzetekkel regesztákban közzéteszi Jakó Zsigmond. Bp. 2004. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai. II: Forráskiadványok 26, 40).
C. Tóth Norbert *lásd* ZsOkl VIII–IX.
Csánki = Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. I–III, V. Bp. 1890–1913. (Hunyadiak kora Magyarországon. Gr. Teleki József művének folytatása gyanánt. VI–VIII, IXc).
CsOkl = Oklevéltár a gróf Csáky család történetéhez. Kiad. Bártfai Szabó László. I/1–2. Bp. 1919. (A körösszegi és adorjáni gr. Csáky család története I. Oklevéltár).
Dani, Ioan *lásd* DocRomHist.
Deák = Deák Farkas: A gróf Wass-család czegei levéltáráról és a gyekei Wesselényi-síremlékről. Sz VIII(1874). 301–311.
Deák: Wass Samu = Deák Farkas: Gróf Wass Samu emlékezete. Bp. 1881. (Értekezések a természettudományok köréből X/7).
Deák Farkas *lásd még* HOkl.
Dincă, Adinel l*ásd* DocRomHist.
DIR C. = Documente privind istoria Romîniei. C. Transilvania. Veacul XI, XII. şi XIII. Vol. I–II. Veacul XIV. Vol. I–IV. [Bucureşti]. 1951–1955.
DIR. Introducere = Documente privind istoria Romîniei. Introducere. I–II. Bucureşti 1956.
DocRomHist = Documenta Romaniae Historica, C. Transilvania. Întocmit de Belu, Sabin – Dani, Ioan – Răduțiu, Aurel – Pervain, Viorica – Gündisch, Konrad G. – Rusu, Adrian – Andea, Susana – Gross, Lidia – Dincă, Adinel. X–XV. Buc. 1977–2006. (a DIR C. sorozat megváltoztatott című folytatása).
DocVal = Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia usque ad annum 1400 p. Christum. Ed. Antonius Fekete Nagy et Ladislaus Makkai. (Etudes sur l'Europe Centre-Orientale. Ostmitteleuropäische Bibliothek nr. 29). Budapestini 1941.
Dörner = Dörner, Anton E.: Documente şi cronici privind istoria oraşului şi scaunului Orăştie. Vol. I. (1200–1541). Cluj-Napoca 2003.
EM = Erdélyi Múzeum. Az Erdélyi Múzeum-Egylet Bölcselet-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályának kiadványa. I–. Kvár 1874–.
Engel: Archontológia = Engel Pál: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. I–II. Bp. 1996. (História Könyvtár. Kronológiák, adattárak 5. sz.).
Engel: Genealógia = Engel Pál: Magyar középkori adattár. Magyarország világi archontológiája 1301–1457. Középkori magyar genealógia. MTA Történettudományi Intézete [Bp.] 2001 (CD-ROM).
Engel: Térkép = Engel Pál: Magyarország a középkor végén. Bp. é. n. (CD-ROM).
Engel: Ung = Engel Pál: A nemesi társadalom a középkori Ung megyében. Bp. 1998. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 25).

Entz: Wass-Tarjányi = Entz Géza: Wass-Tarjányi Ákos családi levéltára Cegén. EM XLVIII(1943). 109–110. (Ugyanez Jakó Zsigmond Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárának 1942. évi működéséről c. munkája függelékeként is megjelent. Kvár 1943. 23–24).

Entz: Wass = Entz Géza: A cegei Wass-kastély. Ellenzék (Kvár) LXIII (1942). 270. sz. (1942. XI. 28.). 9.

Entz–Jakó = Entz Géza–Jakó Zsigmond: Jelentés Sütő-Nagy Jenő csíkszentmártoni közjegyző levéltáráról. EM XLIX(1944). 268–278.

ErdKáptJkv I. = Az erdélyi káptalan hiteleshelyi jegyzőkönyvei, 1512–1599. Regesztákban jegyzetekkel közzéteszi Bogdándi Zsolt és Gálfi Emőke. Megjelenés előtt (Erdélyi Történelmi Adatok VIII).

ErdTört = Erdély története három kötetben. Főszerk. Köpeczi Béla. I–III. Bp. 1986.

Érszegi, Geisa *lásd* AOkl.

Esze: Vay Ádám = Esze Tamás: Vay Ádám 1657–1719. = A Vay Ádám emlékünnepség tudományos ülésszaka. 1969. május 24–25. Szerk. Molnár Mátyás. Vaja 1969.

Etudes sur l'Europe Centre-Orientale *lásd* DocVal.

Fejér, Georgius *lásd* CDHung.

Fekete: A Nagy-Iványi Fekete család = Fekete Béla: A Nagy-Iványi Fekete család. Levéltári Szemle XXIV(1974). 375–380.

Fekete Nagy, Antonius *lásd* DocVal.

Ferenczi = Ferenczi Zoltán: A kolozsvári színészet és színház története. Kvár 1897.

Firnhaber, Friedrich *lásd* TFirnh.

FNESz = Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. I–II. Bp. 1988[4].

Fontes Rerum Austriacarum *lásd* TFirnh.

Fugariu, Florea *lásd* Şincai.

Fügedi: Elefánthyak = Fügedi Erik: Az Elefánthyak. A középkori nemes és klánja. Bp. 1999[2].

G. Kovács: Serke = G. Kovács Gyula: Serke története. [H. n.] 2002.

Géczi Lajos *lásd* AOkl VII, IX.

GenFüz = Genealógiai Füzetek. Családtörténeti folyóirat czímerekkel és leszármazási táblákkal. I–XII. Kvár 1903–1914.

Gross, Lidia *lásd* DocRomHist.

Gudenus = Gudenus János József: A magyar főnemesség XX. századi genealógiája. I–V. Bp. 1990–1999.

Gündisch, Gustav és Gündisch, Herta *lásd* Ub.

Gündisch, Konrad G. *lásd* DocRomHist; Ub.

Györffy = Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. I[3]–IV. Bp. 1987–1998.

Gyulay: Napló = Gyulay Lajos: Napló (1820–1848). Válogatta, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzéteszi Csetri Elek. Kvár 2005.

Gyulai = Gyulai Pál: Un inventar iobăgesc din anul 1676. Acta Mvsei Napocensis. II. Cluj 1965. 691–693.

Hellebronth Kálmán: A magyar testőrség névkönyve 1760–1918. Bp. 1940.

História Könyvtár. Kronológiák, adattárak *lásd* Engel: Archontológia.

Hodor = Hodor Károly: Doboka vármegye természeti és polgári esmértetése. Kvár 1837.

HOkl = Hazai oklevéltár 1234–1536. Szerk. Nagy Imre – Deák Farkas – Nagy Gyula. Bp. 1879.

HOkm = Codex diplomaticus patrius [Hungaricus]. Hazai okmánytár. Kiad. Nagy Imre – Páur Iván – Ráth Károly – Stummer/Ipolyi Arnold – Véghely Dezső. I–VIII. Győr–Bp. 1876–1891.

Horn = Horn Ildikó: Magyar jezsuiták levelei a czegei Wass levéltárban. In: H.

I.: Tündérország útvesztői. Tanulmányok Erdély történelméhez. Bp. 2006.
Hurmuzaki = Documente privitoare la istoria românilor culese de Eudoxiu Hurmuzaki şi însoţite de note şi variante de Nicolae Densuşianu. I/1. Buc. 1887.
Huszti: Registrum = Registrum litterarum [...] familiae comitum [...] Wass de Czege concernentium in archivo [...] eiusdem familiae conservatorum. Sub cura ac inspectione Adami comitis Wass per Andream Huszti anno domini millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto in possessione Császári (Wass cs lt, jelzet nélkül).
Huszti: Genealogia heroica = Huszti, Andreas: Genealogia heroica familiae [...] Wass de Sancto Aegidio [...] ab anno domini MCXL ad annum usque currentem 1743. (Wass cs lt, fasc. CI. 5313. sz.).
Densuşianu, Nicolae *lásd* Hurmuzaki.
Ipolyi Arnold *lásd* HOkm.
Jakó: Dézsma = Adatok a dézsma fejedelemségkori adminisztrációjához. Bevezetéssel és jegyzetekkel közzéteszi Jakó Zsigmond. Kvár 1945. (Erdélyi történelmi adatok V.2).
Jakó: Jelentés 1943 = Jakó Zsigmond: Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának 1943. évi működéséről. Kvár 1944.
Jakó: Sigilografia = Jakó Zsigmond: Sigilografia cu referire la Transilvania. In: DIR. Introducere. II. 559–634.
Jakó–Manolescu 1971 = Jakó, Sigismund – Manolescu, Radu: Scrierea latină în evul mediu. Buc. 1971.
Jakó–Manolescu 1987 = Jakó Zsigmond – Manolescu, Radu: A latin írás története. Bp. 1987.
Jakó Zsigmond *lásd* CDTrans I–II; Entz–Jakó; KmJkv.
Jancsó = Jancsó Elemér: Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság iratai. Buk. 1955.
Jezsuita missziók = Erdélyi és hódoltsági jezsuita missziók. Sajtó alá rendezte Balázs Mihály, Fricsy Ádám, Lukács László, Monok István. I/1–2. (1609–1625). Szeged 1990. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 26/1–2).
Jósika: Emlékirat = Emlékirat. Írta Jósika Miklós. I–IV. Pest 1865.
Kádár–Tagányi = Tagányi Károly – Kádár József – Réthy László, dr. – Pokoly József: Szolnok–Dobokavármegye monographiája. I–VII. Deésen, 1901–1905.
Kállay: Értekezés = Kállay Ferentz: Historiai értekezés a nemes székely nemzet eredetéről, hadi és polgári intézeteiről a régi időkben. Nagy Enyeden 1829.
Kántor: Wass Ottilia = Kántor Lajos: Czegei Gróf Wass Ottilia, az Erdélyi Múzeum-Egyesület nagy jótevője. EM XLIII(1938). 85–106.
Karácsonyi: Jegyzék/Pótlások = Karácsonyi János: A hamis, hibáskeltű és keltezetlen oklevelek jegyzéke 1400-ig. [A Történelmi Tár 1908. évi számában megjelent „Pótlások...”-kal kiegészítve]. A kötetet szerkesztette és az előszót írta: Koszta László. Szeged 1988. (Aetas könyvek 1. sz.).
Karácsonyi: Nemzetségek = Karácsonyi János: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. Bp. 1995[2].
Katona = Historia critica regum Hungariae. Ex fide domesticorum et exterorum scriptorum concinnata a Stephano Katona. I–XLII. Pestini–Budae–Posonii et Cassoviae–Colotzae 1779–1817.
Kemény: Notitia = Kemény, Josephus: Notitia historico-diplomatica archivi et literalium capituli Albensis Transsilvaniae. I–II. Cibinii 1836.
Kempelen = Kempelen Béla: Magyar nemesi családok. I–XI. Bp. 1911–1932.
KmJkv = A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei. I–II (1289–1556). Kivonatokban közzéteszi és a bevezető ta-

nulmányt írta Jakó Zsigmond. Bp. 1990. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II: Forráskiadványok 17. sz.).
Koszta László *lásd* Karácsonyi: Jegyzék/Pótlások.
Köpeczi János: Wass Dániel = Köpeczi János halotti beszéde Wass Dániel felett. 1741. VII. 2. Kvár [é. n.] 4°. 13 lev.
Kristó: Anjou = Kristó Gyula: Az Anjou-kor háborúi. Bp. 1988.
Kristó–Makk = Kristó Gyula – Makk Ferenc (szerk.): III. Béla emlékezete. Bp. 1981.
Kőfalvi Tamás *lásd* AOkl XIV.
Kristó Gyula *lásd* AOkl I–VI, XVII, XIX; Kristó–Makk.
Kristó, Julius *lásd* AOkl.
Kukuljevič: Regesta = Kukuljevič Sakcinski, Ivan: Regesta documentorum regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae saeculi XIII. Zagrabiae, 1895–1896. (Különnyomat a Starine c. folyóiratból).
Lázár = Erdély főispánjai (1540–1711). Sz XXI(1887). 400–426, 518–528, 610–625, 700–715; XXII(1888). 33–41, 242–251, 334–348, 426–434, 505–522, 622–637, 730–739, 911–931; XXIII (1889). 30–41, 131–147, 229–237.
LtKözl = Levéltári Közlemények. A Magyar Országos Levéltár folyóirata. I–. Bp. 1923–.
Lukács Simon: Wass Miklós = Borosnyai Lukács Simon halotti beszéde cegei gr. Wass Miklós felett. 1769. XII. 10. Kvár 1771. 4°. 20 lev.
Lukinich: Bethlen = Lukinich Imre: A bethleni Bethlen család története. Bp. [1927].
Makk Ferenc *lásd* Kristó–Makk; AOkl.
Makkai, Ladislaus *lásd* DocVal.
Makkai: Belső-Szolnok és Doboka = Makkai László: Belső-Szolnok és Doboka megye a középkorban. In: Szolnok-Doboka magyarsága.
Mályusz Elemér *lásd* ZsOkl.
Mályusz: Az erdélyi társadalom = Mályusz Elemér: Az erdélyi magyar társadalom a középkorban. Bp. 1988. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 2. sz.).
Neagoe, Manole *lásd* Şincai.
Mező András: Patrocíniumok a középkori Magyarországon. Bp. 2003. (METEM könyvek 40. sz.).
MHHDipl = Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria. Magyar Történelmi Emlékek. Első osztály: Okmánytárak. I–XLII. Pest–Bp. 1857–1948. *Lásd még*: AOkm; ÁÚO.
MHHScript = Monumenta Hungariae Historica. Scriptores. Magyar Történelmi Emlékek. Második osztály: Írók. I–XXXVIII. Pest–Bp. 1857–1906. *Lásd még*: Napló.
Mihály = Mihály Melinda: A kolozsvári Filstich–Kemény-ház. In: Emlékkönyv Kiss András születésének nyolcvanadik évfordulójára. Kvár 2003.
Minea = Minea, I[lie]: Ştiri noui despre cnezatul ardelean şi cincizecime. Cercetări Istorice. Buletinul seminarului de istoria românilor al Universităţii din Iaşi/Revistă de istorie românească. X/XII(1934/1935). 2. sz. 95–97.
MNZsebk Főrangú családok = Fejérpataki László: Magyar Nemzetségi Zsebkönyv. Első rész. Főrangú családok (főrendiházi örökös tagsági joggal bíró főrangú családok). Bp. 1888.
Mocsáry: Fekete család = Mocsáry István: A nagyiváni Fekete család. Turul XIX(1901). 122–134.
Moldovanu: Diplome = Moldovanu, Ştefanu: Colecţiune de diplome din diplomatariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romani (valachi). Transilvania. Foia associaţiunei Transilvane pentru literatura Română şi cultura poporului Românu. Red. Gheorghe Barițiu. Braşovia–Sibiu. IV(1871). 18–21, 28–30, 41–44, 55–56, 66–68,

79–81, 93–96, 117–120, 128–130, 139–141, 151–153, 163–166, 178–181, 193–195, 216–218, 238–240, 253–255, 266–268, 277–278, 287–289. V(1872). 30–33, 41–44, 54–56, 66–68, 80–82, 92–93, 103–105, 112–116, 127–128, 150–152, 162–164, 171–174, 183–185, 197–200, 211–213, 220–223, 232–235, 245–248, 271–272, 282–283.

MTTár = Magyar Történelmi Tár. A történeti kútfők ismeretének előmozdítására kiadja a Magyar Tudományos Academia Történelmi Bizottmánya. I–XXVIII. Pest–Bp. 1855–1934.

Müller, Georg *lásd* Ub.

Nagy Gyula, tasnádi *lásd* AOkm; HOkl.

Nagy Imre *lásd* AOkm; HOkl; HOkm.

Nagy: Egy nemes úr = Nagy Iván: Egy jó középrendű nemes úr birtokállaga a XVII. században. TTár XXI(1898). 463–480.

Nagy Iván = Nagy Iván: Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal. I–XII. Pest 1857–1865; Pótlékkötet: Pest 1868.

Napló = Czegei Wass György és Wass László Naplói 1659–1739. Közli Nagy Gyula. Bp. 1896. (MHHScript XXXV. Magyar történelmi évkönyvek és naplók 3).

Nussbächer, Gernot *lásd* Ub.

Orbán: Torda = Torda város és környéke. Írta Orbán Balázs. Bp. 1889.

Ostmitteleuropäische Bibliothek *lásd* DocVal.

Pálmány: Az 1848–1849. évi országgyűlés = Az 1848–1849. évi első népképviseleti országgyűlés történeti almanachja. Szerk. Pálmány Béla. Bp. 2002.

Páur Iván *lásd* HOkm.

Pervain, Viorica *lásd* DocRomHist.

Piti Ferenc *lásd* AOkl XX, XXIII–XXIV.

Pokoly József *lásd* Kádár–Tagányi.

Politika és házasság = Politika és házasság. Mennyegzőre hívogató levelek a 16. századi Erdélyből. Sajtó alá rendezte Horn Ildikó, Kreutzer Andrea, Szabó András Péter. Bp. 2005.

Pop = Pop, Ioan Aurel: Realităţi feudale în Transilvania în veacul XIV. Acta Mvsei Napocensis. XVII(1981). 151–161.

Pray: Annales = Pray, Georgius: Annales regum Hungariae ab anno Christi CMXCVII ad annum MDLXIV deducti ac maximam partem ex scriptoribus coaevis, diplomatibus, tabulis publicis et id genus litterariis instrumentis congesti. I–V. Vindobonae 1764–1770.

Răduţiu, Aurel *lásd* DocRomHist.

Ráth Károly *lásd* HOkm.

RegArp = Regesta regum stirpis Arpadianae critico-diplomatica. Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke. I/1–II/4. Ed. Emericus Szentpétery et Iván Borsa. Bp. 1923–1990. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II: Forráskiadványok 9, 13. sz.).

Réthy László *lásd* Kádár–Tagányi.

Rettegi = Rettegi György: Emlékezetre méltó dolgok 1718–1784. Bevezető tanulmánnyal és magyarázó jegyzetekkel közzéteszi Jakó Zsigmond. Buk. 1970.

Rusu, Adrian *lásd* DocRomHist.

Siemers: Wass = Siemers Ilona: Wass-kor. Mvhely 1999.

Şincai = Şincai, Gheorghe: Hronica românilor. Tom. I–III. Ediţie îngrijită şi studiu asupra limbii de Florea Fugariu. Prefaţă şi note de Manole Neagoe. Buc. 1967–1969. (Opere I–III).

Stummer Arnold *lásd* HOkm.

Sturm: Országgyűlési Almanach 1887–1892 = Új Országgyűlési Almanach 1887–1892. Rövid életrajzi adatok a Főrendiház és Képviselőház tagjairól. Szerk. Sturm Albert. Bp. [1888].

Sturm: Országgyűlési Almanach 1901–1906 = Országgyűlési Almanach 1901–1906. Rövid életrajzi adatok a Főrendiház és Képviselőház tagjairól. Szerk. Sturm Albert. Bp. 1901.

Szabó–Tonk: Erdélyiek egyetemjárása 1521–1700 = Szabó Miklós–Tonk Sándor: Erdélyiek egyetemjárása a korai újkorban 1521–1700. A bevezetőt írta Tonk Sándor. Szeged 1992. (Fontes rerum Scholasticarum IV).
Sz = Századok. A Magyar Történelmi Társulat közlönye. I–. Bp. 1867 –.
Szabó Károly *lásd* SzOkl.
Szabó László, bártfai *lásd* CsOkl.
Szádeczky Lajos *lásd* SzOkl.
Szamosközy = Magyar nyelvű kortársi feljegyzések Erdély múltjából. Szamosközy István történetíró kézirata. XVII. század eleje. Bp. 1991. (A magyar nyelvtörténet forrásai 2. sz.).
Szathmári Pap Mihály: Wass Miklós = Szathmári Pap Mihály halotti beszéde Wass Miklós felett. 1769. XII. 10. Kvár 1771. 4°. 24 lev.
Szentpétery, Emericus *lásd* RegArp.
Szinnyei = Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. I–XIV. Bp. 1891–1914.
SzOkl = Székely Oklevéltár. Szerk. Szabó Károly, Szádeczky Lajos, Barabás Samu. I–VIII. Kvár–Bp. 1872–1934.
Szolnok-Doboka magyarsága = Szolnok-Doboka magyarsága. Szerk. Szabó T. Attila. Dés–Kvár 1944.
Szögi: Svájc = Szögi László: Magyarországi diákok svájci és hollandiai egyetemeken 1789–1919. Bp. 2000. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 3).
Szögi: Német = Szögi László: Magyarországi diákok németországi egyetemeken és főiskolákon 1789–1919. Ungarländische Studenten an den Universitäten und Hochschulen 1789–1919. Bp. 2001. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 5).
Tabella = Tabella indigitans quartiria pro comitiis inclytorum statuum & ordinum, inclyti M. Transsylvaniae Principatus in L. R. Civit. Claudiopolim pro die 21ma Decembris Anno 1790 indictis et celebrandis consignata. Claudiopoli 1790.
Tagányi Károly *lásd* Kádár–Tagányi.
Teleki = Codex diplomaticus sacri Romani imperii comitum familiae Teleki de Szék. A római szent birodalmi gróf széki Teleki család oklevéltára. Szerk. Barabás Samu. I–II. Bp. 1895.
Teleki: Hunyadiak = Teleki József: Hunyadiak kora Magyarországon. I–XII. Pest 1852–1857.
Tentamen = Tentamen indicis diplomatici publici Magni Principatus Transilvaniae periodi regum Hungariae stirpis Arpadianae ab A. 1000 usque ad A. 1300, exhibens seriem diplomatum rem publicam privatamque regni Transsilvaniae et Transsilvanorum praecise tangentium, typis divulgatorum. Auctore Carolo Neugeboren, senatore Cibiniensi. [Cibinii 1847]. [Melléklet az Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde III(1847/1848). évfolyamához].
TFirnh = Teutsch, Georg Daniel – Firnhaber, Friedrich: Urkundenbuch zur Geschichte Siebenbürgens. Erster Theil, enthaltend Urkunden und Regesten bis zum Ausgang des Arpadischen Mannstammes (1301). Wien 1857. (Fontes Rerum Austriacarum. II. Abteilung, Bd. XV).
ThorotzkayLt = A torockószentgyörgyi Thorotzkay család levéltára. Ismerteti Jakó Zsigmond és Valentiny Antal. Kvár 1944 (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára 1. sz.).
Tóth: Serke = Tóth Samu: A serkei ev. ref. egyház története. Rimaszombat 1888.
Török = Török István: A kolozsvári ev. ref. collegium története. I–III. Kvár 1905.
Transilvania *lásd* Moldovanu, Ştefanu.
Trócsányi: Központi kormányzat = Erdély központi kormányzata 1540–1690. Bp. 1980. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai III: Hatóság- és hivataltörténet 6).

TTár = Történelmi Tár. Évnegyedes folyóirat. Kiadja a Magyar Történelmi Társulat közvetítése mellett a M. Tud. Akadémia Történelmi Bizottsága. Bp. 1878–1911.

Ub = Zimmermann, Franz – Werner, Carl – Müller, Georg – Gündisch, Gustav – Gündisch, Herta – Gündisch, Konrad G. – Nussbächer, Gernot: Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen. I–VII. Hermannstadt – Bukarest 1892–1991.

Ursuțiu = Ursuțiu, Liviu–Ursuțiu, Maria: Repertorii. Arhive familiale 3–7. Cluj-Napoca 1974.

Varga: A kolozsvári Líceum = Varga Júlia: A kolozsvári Líceum hallgatósága 1784–1848. Bp. 2000. (Felsőoktatástörténeti kiadványok. Új sorozat 1).

Véghely Dezső *lásd* HOkm.

Veress: Documente = Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei şi Ţării Româneşti. I–XI. Publicate de Andrei Veress. Buc. 1929–1939.

Veress Endre *lásd* Basta

WassLtReg = A Wass család cegei levéltára. Valentiny Antal oklevélkivonatait felhasználva bevezető tanulmányokkal és jegyzetekkel közzéteszi W. Kovács András. Kvár 2006. (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára 3. sz.). A középkori oklevelek kivonatai.

Wass János feljegyzései = Torma Károly: Czegei Wass János feljegyzései. Sz XXII(1888). 349–354.

W. Kovács: Wass = W. Kovács András: The History of the Wass de Czege Family. Translated by Ágnes Baricz. Copyedited by Mathew Suff. Hamburg 2005.

W. Kovács: A Wass család grófi diplomája = W. Kovács András: A cegei Wass család grófi diplomája 1744-ből. Református Szemle XCVI(2003). 790–806.

Wellmann: A Rákóczi-birtokok = Wellmann Imre: A Rákóczi-birtokok sorsa. In: Rákóczi emlékkönyv halálának kétszázéves fordulójára. Szerk. Lukinich Imre. II. kötet. Bp. [1935]. 91–122.

Wenzel Gusztáv *lásd* ÁÚO.

Werner, Carl *lásd* Ub.

Wolf: Bethlen = Wolf Rudolf: Bethlen Miklós tordai ősei. In: Emlékkönyv Imreh István születésének nyolcvanadik évfordulójára. Szerk. Kiss András, Kovács Kiss Gyöngy, Pozsony Ferenc. Kvár 1999. 603–618.

Zimmermann, Franz *lásd* Ub.

ZsOkl = Zsigmondkori Oklevéltár. Összeállította Mályusz Elemér. I–II/1–2. Bp. 1951–1958. – Mályusz Elemér kéziratát kiegészítette és szerkesztette Borsa Iván. III–VII. Bp. 1993–2001; VIII–IX. Borsa Iván – C. Tóth Norbert. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II: Forráskiadványok 1, 3–4, 22, 25, 27, 32, 37, 39, 41. sz.).

A KÉZIRATOS FORRÁSOK RÖVIDÍTÉSEI

Beszterce város lt (KvNLt)
DF = Diplomatikai Fényképgyűjtemény (MOL)
DL = Diplomatikai Levéltár (MOL)
Direcția Județeană a Arhivelor Naționale, filiala Cluj *lásd* KvNLt
Direcția Județeană a Arhivelor Naționale, filiala Covasna, Sfântu Gheorghe *lásd* SSztGyNLt
ENMLt = Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára (a KvNLt és a Kolozsvári Egyetemi Könyvtár [Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga", Cluj-Napoca] és a Kolozsvári Akadémiai Könyvtár [Biblioteca Academiei Române, Filiala Cluj] őrizetében)
ErdRefLt = Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár (Kolozsvár)
Esterházi cs cseszneki lt (az ENMLt-nak a KvNLt-ban őrzött anyagában)
Jósika család hitbizományi lt (az ENMLt-nak a KvNLt-ban őrzött anyagában)
Kemény cs malomfalvi lt (az ENMLt-nak a KvNLt-ban őrzött anyagában)
KvAKt = Kolozsvári Akadémiai Könyvtár (Biblioteca Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca)
KvEKt = Kolozsvári Egyetemi Könyvtár (Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga", Cluj-Napoca)
KvNLt = A Nemzeti Levéltár Kolozs megyei fiókja Kolozsváron (Direcția Județeană ale Arhivelor Naționale, filiala Cluj, Cluj-Napoca)
KvProtTeolKt = Kolozsvári Protestáns Teológia Könyvtára
Kornis cs lt (az ENMLt-nak a KvNLt-ban őrzött anyagában)
MOL = Magyar Országos Levéltár, Bp.
MTAKt = Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Bp.
Nagy Jenő csíkszentmártoni gyűjteménye (SSztGyNLt)
OSzKt = Országos Széchényi Könyvtár, Bp.
SSztGyNLt = A Nemzeti Levéltár Kovászna megyei fiókja Sepsiszentgyörgyön (Direcția Județeană a Arhivelor Naționale, filiala Covasna, Sfântu Gheorghe)
Teleki cs marosvásárhelyi lt (DL)
Teleki cs kendilónai lt (az ENMLt-nak a KvNLt-ban őrzött anyagában)
Wass cs lt (az ENMLt-nak a KvNLt-ban őrzött anyagában)
Wass Ottilia személyi lt (az ENMLt-nak a KvNLt-ban őrzött anyagában)
Wass-Tarjányi család gyűjteménye (Bécs, magántulajdonban)

BEVEZETŐ TANULMÁNYOK

CSALÁDTÖRTÉNET

A családtörténet forrásai

A Wass család középkori történetének legfontosabb forrása természetesen a századokon át Cegén őrzött közös levéltár. A 14. századi oklevelek valószínűleg szinte hiánytalanul megőrződtek, és így a család leszármazása viszonylag jól követhető. A 15–16. századra vonatkozó anyag már jelentős veszteségeket szenvedett, de a család története főbb vonalakban így is rekonstruálható. Más családok levéltárai nem őriztek meg a Wassokra vonatkozóan nagyobb számban középkori okleveleket. Ezzel szemben meglehetősen sok bejegyzést tartalmaznak a család tagjainak ügyeire a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei és hiteleshelyi iratai. Ezeket az adatokat – hála a családnév korai és meglepően következetes használatának – viszonylag könnyen össze lehetett gyűjteni.

Ami a család újabb kori történetét illeti, a Wassok levéltárán kívül fontos adatokat őrzött meg Wass Ottilia (1829–1917) személyi levéltára, valamint a Jósika család hitbizományi levéltára, melyek ugyancsak az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának köszönhetik megmenekülésüket a pusztulástól (jelenleg mindhárom a kolozsvári állami levéltár kezelésében van).

A Wass-levéltár sajnos nem őrizte meg a családtagok szomorújelentéseit és az elhunytak felett elmondott halotti beszédeket, amelyek a 18–20. századból való születési és elhalálozási adatoknak igen fontos forrásai. Ezeket könyvtárak és levéltárak ilyen jellegű sorozataiból kellett összegyűjteni.[1] Az így egybeszedett anyagot a Hamburgban élő cegei gr. Wass Endre (*1950), illetve Tondolo Olivier (*1973), gr. Wass Irma (1865–1947) Bécsben élő dédunokája gyűjtései egészítették ki.

Az 1990-es évek elején Hamburgban előkerültek a szentgothárdi ágból való Wass Ilona (1884–1950) – Johann Siemers (1872–1955) felesége – német nyelvű kéziratos visszaemlékezései is, amelyek 1999-ben németül és magyar fordításban is napvilágot lát-

[1] ENMLt (Szomorújelentések gyűjteménye); az Erdélyi Múzeum-Egyesület államosított könyvtárának Kézirattára; OSzKt Kézirattára, illetve Plakát- és Kisnyomtatványtára; ErdRefLt (Kvár); KvEKt Kézirattára; KvProtTeolKt; a kolozsvári Református Kollégium ugyancsak elkobzott könyvtára (amelyet a KvAKt őriz). – Az EME Kézirattárának és a Református Kollégium Könyvtárának halotti beszédeiről Köblös Zoltán készített összeállítást (jegyzéket), a Wass családra ebből a következő részek vonatkoznak: GenFüz II(1904). 144; III(1905). 9, 22–23. A teljes összeállítás önállóan is megjelent: *Halotti beszédek az Erdélyi Országos Múzeum és a kolozsvári ref. kollégium könyvtárában*. Összeállította Köblös Zoltán. Kvár 1905. Ez utóbbi kiadványban felsorolt halotti beszédeket ma a KvAKt őrzi; a tanulmányban idézettek – ha egyéb forrásjelzetet nem adok – innen valók.

tak. Ez ma a 19–20. század fordulója és a 20. század első évtizedeinek legfontosabb forrása.[2] Kettejük hamburgi irathagyatéka azonban, amelyet fiuk, Hans-Edmund (*1920) kezel, nem tartalmaz a Wass családra vonatkozó, történeti szempontból hasznosítható fontosabb anyagot.[3] Ilyen sajnos nincs az 1945-ben Erdélyből elmenekült és később az Amerikai Egyesült Államokba távozott Wass Albert (1908–1998) floridai irathagyatékában sem, amelyet az író Géza (*1944) nevű fia kezel.

A levéltári anyagon kívül a család történetének igen fontos forrásai Wass György (1657 v. 1658–1705) és fia, Wass László (1696–1738) naplói. Ezeknek kéziratait a 19. század végén a család az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek adta át, és az egyesületi könyvtár kézirattára őrizte, ma pedig a kolozsvári Egyetemi Könyvtárban találhatók.[4] A naplókat 1896-ban Nagy Gyula (1849–1924) történetkutató (kevésbé fontosnak ítélt részek elhagyásával) nyomtatásban megjelentette,[5] ám akkor a György négykötetnyi kéziratából az utolsó kötet eredetije nem volt fellelhető, így azt a részt 18. századi másolatból közölte. Az elveszettnek hitt rész később felbukkant a balázsfalvi érseki könyvtár kéziratai között, és az ma a kolozsvári Akadémiai Könyvtárban található.[6] Igen fontosak még Wass János (1636?–1680) és fia, Wass Dániel (1674–1741) saját kezű családtörténeti feljegyzései, amelyeket Szenci Molnár Albert (1574–1639) 1617-ben Oppenheimban megjelent *Postilla Scultetica* című munkájának abba a példányába vezettek be, amelyiket a 19. század végén még a nagykőrösi református kollégium könyvtárában őriztek, de a bejegyzéseket tartalmazó könyv mára elveszett vagy – jobb esetben – lappang.[7] A feljegyzéseket bő jegyzeteléssel ugyan, de csak kivonatosan és helyenként hibákkal Torma Károly (1829–1897) adta ki a Századok 1888. évi folyamában,[8] ez azonban nem pótolja az eredetit. Szerencsére 1895-ben H. Kiss Kálmán (1843–1913), a nagykőrösi ref. kollégium akkori igazgatója teljes szövegű másolatot készített e feljegyzésekről, ami fennmaradt az Országos Széchényi Könyvtárban.[9]

---

[2] Magyar fordítása: Siemers: *Wass*. Német nyelvű kiadása: Siemers Ilona: *Erinnerungen*. Neumarkt am Mieresch 1999.

[3] Wass Endre szóbeli közlése. Az adatgyűjtésben és feldolgozásban nyújtott segítségét ezúton köszönöm.

[4] Wass György: *Diarium avagy mindennapi löt dolgokról való írás*. I–IV. kötet, jelzete: KvEKt, Kézirattár, Ms. nr. 1586. I–III. (eredeti), IV. (18. szd.-i másolat). – A további másolatokat és lelőhelyeiket felsorolja: *Repertoriul manuscriselor de cronici interne privind istoria Romîniei*. Sec. XVI–XVIII. Întocmit de I[oachim] Crăciun şi A[urora] Ilieş. Buc. 1963. 343–344. Az itt felsoroltakon kívül Wass György naplójának az 1704–1705. évekre vonatkozó része belényesi Koszta István guberniumi tanácsos 1817. évi másolatában is fennmaradt (MTAKt, Kézirattár, K. 705). – Wass László: *Diarium az az mindennapon lett dolgairól írott könyve*. I–IV. kötet (autográf), KvEKt, Kézirattár, Ms. nr. 1586. Vö. Crăciun–Ilieş: *i. m*. 377.

[5] *Napló*. – A mű családtörténeti vonatkozású adatai külön is megjelentek: Köblös Zoltán: *Czegei Wass György és Wass László Naplóinak családtörténeti adatai* (*1659–1738*). GenFüz VI(1908). 155–157, 177–186.

[6] KvAKt, Mss. C. nr. 772. (Régi jelzete: Mss. ung. nr. 14.) A kézirat hollétére Jakó Zsigmond hívta fel a figyelmemet.

[7] Rostás Tibor (Bp.) szíves szóbeli közlése 2002-ben.

[8] Wass János feljegyzései.

[9] A másoló által adott cím: Genealogiai bejegyzések a Barcsay, Bogáthy, Ébeni és czegei Vass családokra vonatkozólag a „Postilla Scultetica” 1617-ki kiadása czimlapját előző és végső levelein a nagy-körösi ev. ref. főgymnasiumi könyvtárban. (OSzKt, Kézirattár, Fol. Hung. 1465. sz. A feljegyzés

Jelen összeállításomban igyekeztem elkerülni a magyar genealógiai irodalom bevett kézikönyveinek használatát (elsősorban a „Nagyiván”-ról, illetve Kempelen és Gudenus munkáiról van szó), mert ezeket sok esetben legendák szövik át, vagy ha nem, akkor is általában forrásjelzetek nélkül sorolják az életrajzi adatokat és a leszármazás rendjét. Emiatt nem ellenőrizhetők, és legtöbbször csak a korábbi kiadványok (olykor hibás) adatait ismétlik. Ezekben a munkákban tehát – jelen összeállításhoz képest – az érdeklődő a 19. század végén és a 20. században élt családtagokra vonatkozóan olykor bővebb adatokat találhat (születési és elhalálozási adatok, házasságkötések időpontjai), amiket azonban nagy körültekintéssel kell kezelni.[10] A közkeletű tévedésekre jó példa, hogy a Wass családot kapcsolatba hozták a 16. században Mezőbándon birtokot szerző Drakulya Lászlóval, Vlad Ţepeş havaselvei fejedelem (uralkodott: 1448, 1456, 1476) unokájával. Binder Pál (1935–1995) történetkutató ugyanis úgy gondolta, hogy Drakulya László felesége, egy bizonyos Anna, Wass leány lenne.[11] Az okleveles adatokkal alá nem támasztott vélekedés alapja az, hogy Drakulya László és a Wass család egyaránt birtokos volt a marosszéki Mezőbándon. Ezt a feltételezést a román genealógiai szakirodalom ellenőrzés nélkül elfogadta, és azóta is tényként kezeli, így a valószínűleg soha nem létezett cegei Wass Anna szerepel a Basaraba havaselvei román uralkodócsalád leszármazását bemutató családfákon még a Románia történetét tárgyaló legutolsó reprezentatív összefoglalás lapjain is.[12]

A kezdetek

A Wass család eredetét illetően nincsenek okleveles forrásaink. Tagányi Károly (1858–1924) dunántúli eredetet sejtett,[13] Kelemen Lajos (1877–1963) pedig elképzelhetőnek tartotta, hogy a Buzát-Hahót nemzetséghez tartoznának,[14] de ez utóbbi vélekedést

---

fénymásolatát György Béla könyvtárosnak köszönöm. – Vö. B. K.: Genealógiai adatok [Barcsay, Bogáthy, Ébeni és Czegei Wass családok]. Magyar Családtörténeti Szemle 1936. 1. sz. 13–17.)

[10] A család történetét az alábbi fontosabb genealógiai munkák érintik (a vonatkozó részek lapszámaival): Kővári László: *Erdély nevezetesebb családai*. Kolozsvártt 1854. 251–252; Nagy Iván XII. 79–85; *J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch*. IV/13. *Der Adel von Siebenbürgen*. Ed. Constantin Reichenauer v. Reichenau, Géza v. Csergheö und Oskar v. Bárczay. Nürnberg 1898. 99–100, t. 43; *J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch*. IV/12. *Der Adel von Ungarn*. Ed. Géza v. Csergheö, Iván v. Nagy und Josef v. Csoma. I–IV. et suppl. Nürnberg 1885–1893. IV. 703, t. 482; Kempelen XI. 39; *MNZsebk Főrangú családok* 264–266; Vajay Szabolcs: *A Johannita rend lovagjai 1854–1987*. H. n. [a szerző magánkiadása]. 1987. 342–344; Gudenus IV. 229–235; V. 205; *Genealogisches Handbuch des Adels*. *Genealogisches Handbuch der Gräflichen Häuser*. Teil B. *Deutscher Briefadel und nichtdeutscher Adel*. Glücksburg–Limburg. II(1960). 489–494; IV(1973). 391–394; XIII(1991). 425–428; *Hamburgisches Geschlechterbuch*. Bearbeitet von Daniel Ihonor. Sechzenter Band. Limburg an der Lahn 2000. (Deutsches Geschlechterbuch. Band 210). 326–331.

[11] Binder, Paul: *Une famille noble roumaine de Transylvanie*: *Les Drakula de Sinteşti*. Revue Roumaine d'Histoire XXVII(1988). 4. sz. 301–314, különösen 308. és 314.

[12] *Istoria Românilor*. IV. Red. Camil Mureşanu–Tudor Teoteoi. Buc. 2001 (a Basaraba család leszármazását bemutató mellékletben). – Anna valójában a Gyulai család tagja volt (KmJkv II. 5203. sz. 1553. V. 18.).

[13] Kádár–Tagányi I. 246.

[14] Véleményét Entz Géza idézi (Entz: *Wass* 9).

nem igazolta az általunk átvizsgált okleveles anyag.[15] Az ősi birtokon levő két falu, Szentegyed és Szentgothárd neve alapján Entz Géza (1913–1993) Vas vármegyei eredetet valószínűsített.[16] A két Doboka vármegyei település is az ott felépült templom védőszentjéről kapta a nevét, de a Szentegyed elnevezés másodlagos keletkezésű, és a korábbi Vászoly(telke) helynevet szorította ki a használatból. Szentegyed egyedül áll az erdélyi patrocíniumok névanyagában,[17] Szent Gotthárd tiszteletére épült templomot említenek viszont a Kolozs megyei Bácsban, de jóval később, a 15. század közepén.[18] Mindkét templomcím már a 14. század elejéről valóban adatolható Vas vármegyében,[19] de sok más helyen is szerte az országban.[20] Dunántúli eredetre utalhat viszont az, hogy a Győr és Veszprém vármegyék határán levő Kált helységet (Pannonhalma közelében) már 1339-ben a család tulajdonában találjuk,[21] a rokonság későbbi birtokszerzésének színhelye pedig Győr, Veszprém és Vas vármegye volt. Az a törekvés, hogy itteni birtokaik számát növeljék, talán valamiféle korábbi kötődéssel magyarázható. A Wass család levéltárában fennmaradt, a Veszprém vármegyei Káltházával szomszédos Tótrédére vonatkozó 1263-as oklevél[22] ugyancsak egy korai, dunántúli birtoklást és eredetet sejtet. Emellett szólhat az is, hogy a 14. század végén atyafiságban állottak a Pok nemzetség tagjaival,[23] de lehet, hogy ez csak házasság útján keletkezett, és emiatt nem meghatározó az eredet szempontjából. A 15. századra a dunántúli birtokok kikerültek a család kezéből, amely életét ezután Erdélyben folytatta. Minthogy a család korai történetére vonatkozóan már nem remélhető újabb okleveles anyag előkerülése, a kutatás ma is csak Makkai László (1914–1989) korábbi feltételezését erősítheti meg, mely szerint kívülről, valahonnan Magyarországról kerültek Erdélybe.[24] Ugyanakkor elvethető Makkainak az a vélekedése, hogy az adományszerző ősök egyben bizonyos Aczél és Veres famíliák felmenői is lennének,[25] mert ezek a megnevezések ugyan ragadványnévként használatosak voltak (a Veres név egy esetben öröklődött is), de viselőik nem alapítottak ilyen néven új családokat. A rokonság nem köthető a 11–14. században szereplő egyetlen úri nemzetséghez (genushoz) sem;[26] a családra vonatkozó, eddig ismert középkori okleveles anyagban egyetlenegyszer, 1390-ben alkalmazták Wass Istvánra a „de genere Voos" kifejezést,[27] de ezzel csak azt je-

[15] Karácsonyi János sem említette a Wassok és a Hahót nemzetség közötti rokonságot. Lásd Karácsonyi: *Nemzetségek* 566–588.

[16] Entz a Wassok és a Káltiak között fennálló kapcsolatokra is utalt, de a két család csak házasság útján keletkezett atyafiságban állott egymással (Entz: *Wass* 9).

[17] Mező 90–91.

[18] Mező 70; KmJkv I. 522. sz. (1444. VIII. 20.)

[19] Szt. Egyed tiszteletére épült templomot említenek a Vát és Bögöt közötti Kápolna faluban (Mező 70); Csánki II. 761 (Kápolna); HOkm IV. 130. – Ez a Szt. Egyed-templom a szomszédos Porpác határjárásában is feltűnik (Mező 71; Csánki II. 787).

[20] Szt. Egyed-patrocíniumok: Mező 69–71; Szt. Gotthárd: uo. 90–91.

[21] WassLtReg 55. sz. (1339. XII. 21.)

[22] WassLtReg 3. sz. (1263). Átírta a székesfehérvári káptalan 1348. III. 6-i oklevelében (WassLtReg 89. sz.).

[23] WassLtReg 194. sz. (1388. XI. 19.)

[24] Makkai: Belső-Szolnok és Doboka 56.

[25] Uo.; Makkai László: Erdély a középkori magyar királyságban. In: ErdTört I. 288.

[26] Karácsonyi: *Nemzetségek*, passim.

[27] WassLtReg 200. sz. (1390. V. 30.)

lölték, hogy ehhez a rokonsághoz, az osztályos atyafiaknak ehhez a csoportjához tartozott.[28]

A család első két ismert tagja a 12. század végén élt Lób és Tamás, akik részt vettek III. Béla király (1172–1196) bizánci hadjáratában és ezért az uralkodótól tekintélyes birtokadományt kaptak (Vászoly/Szentegyed, Omboztelke, Füzestelke, Paptelke, Kondormárk, Mohaly, Alsó- és Felsődevecser, Igalja/Szentandrás).[29] Az uralkodó kiváltságlevele állítólag elveszett, de az adományt fia: Béla királyfi – Lób fia: Csoma (Chama) kérésére – 1230-ban megerősítette.[30] Ezt – valószínűleg interpolálva – 1349-ban írta át az erdélyi káptalan.[31] Csomát ugyan csak kétes hitelű oklevél említi, de létező személy volt, mert emlékét megőrizte a rokonság egyik ősi birtokának, Csomafájának a neve. A 13. század utolsó harmadában élhetett Emech, mert fia, a királyellenes lázadáshoz csatlakozott Wass Miklós oklevelekben 1304-ben tűnik fel először.[32] A 13. századi (?) családtagokról ennél többet tulajdonképpen nem is tudunk. Annyi bizonyos, hogy a következő század elejére a Wassok már legalább három ágra bomlottak, amihez több nemzedékre volt szükségük, ha feltételezzük, hogy a közös ősök, Lob és Tamás valóban a 12. század végén éltek. A 14. század elején élő ágakat már csak a közös birtoklás és a rokoni kapcsolatok meglétének biztos tudata kötötte össze.

Miklós kétségkívül a család „erős embere", a 14. század eleji anarchia pedig épp az ilyeneknek kedvezett. Ura, László vajda, az ország egyik tartományura, megszerezte a Szent Koronát, ezzel akadályozva I. Károly (1308–1342) megkoronázását, rátette a kezét a király itteni jövedelmeire, elfoglalta az erdélyi várakat, és élükre saját embereit állította. Wass Miklós ezen várnagyok egyike volt, aki tisztségét jóval a vajda 1315-re tehető halála[33] után is megtartotta, és csatlakozott László vajda hasonnevű fiainak lázadásához.[34] Ezek familiárisaként tarthatta meg Csicsó várát a lázadóknak, melyet csak 1321. november 1-jén vagy nem sokkal előbb adott át az akkor nemrég kinevezett Szécsényi Tamás vajdának (1321–1342). A vajdával ekkor kötött egyezség[35] intézkedett Wass Miklós birtokainak visszaadásáról, jobbágyai felett bíráskodási kiváltságot ígért neki és azt, hogy felette csak a király vagy a vajda bíráskodhat. Miklós emellett – és ez a legfontosabb – ígéretet kapott, hogy tetteiért sem őt, sem utódait nem vonják felelősségre. Nem sokkal ezután a király valóban megerősítette az egyezséget, megbocsátva erőszakos cselekedeteit. Az oklevél ekkor már egykori csicsói várnagynak nevezi.[36] I. Károly király 1338-ban újból több kiváltságban részesítette: még egyszer megbocsátotta bűntetteit, amelyeket csicsói várnagyként követett el, utasította az erdélyi vajdát és a megyéket, hogy ne ítél-

[28] A nemzetségek kérdésére lásd legújabban Kubinyi András: Gondolatok „A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig" új kiadása alkalmából. In: Karácsonyi: Nemzetségek 1405–1420.

[29] WassLtReg 1. sz. [1176–1196].

[30] WassLtReg 2. sz. (1230).

[31] WassLtReg 92. sz. (1349. XII. 15.)

[32] WassLtReg 8. sz. (1304. IX. 28.)

[33] Kristó Gyula: *Erdély 1315-ben*. In: *Emlékkönyv Jakó Zsigmond születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Szerk. Kovács András, Sipos Gábor, Tonk Sándor. Kvár 1997. 338. – Wass Miklós csicsói várnagy 1318-ban is. (CDTrans II. 294. sz., 1318. V. 21.)

[34] CDTrans II. 409. sz. (1321. XI. 1.)

[35] CDTrans II. 409. sz. (1321. XI. 1.)

[36] WassLtReg 14. sz. (1321. XI. 28.)

kezzenek felette,[37] emellett pedig a vajda bíráskodása alá is helyezte úgy, hogy az – különösen birtokügyben – személyesen bíráskodjon felette.[38] Presztízsét jól példázza, hogy 1324-ben ródi Cseh Györggyel együtt az erdélyi nemesség képviselőjeként jár el, és a kettejük által előterjesztett kérésre a király ekkor foglalta oklevélbe az erdélyi nemesség jogait.[39] Idős kort ért meg, az 1340-es évek végén még említik az oklevelek,[40] Miklós nevű unokaöccsétől való megkülönböztetés végett pedig idősebb vagy Nagy[41] Miklósnak nevezték.[42] Egy 1338-as, csak 18. századi kivonat formájában fennmaradt gyanús hitelű oklevél szerint levágta (vagy levágatta) egy bizonyos Wda fia Lőrinc kezét, de bírói mentességének köszönhetően az ország rendei (?) nem mertek ítélkezni felette.[43] Ezt a megkülönböztetett bánásmódot és a sokféle kiváltságot figyelembe véve biztosra vehető, hogy igen befolyásos kapcsolatai lehettek a királyi udvarban, I. Károly király közvetlen környezetében, talán egy rokon, de ennek kilétét egyelőre csak gyaníthatjuk. Jelenlegi ismereteink szerint ugyanis csak feltételesen kapcsolható a Wass családhoz az a Chama fia: Tamás, aki I. Károly király *tanácsosa* volt, és emellett az óbudai, váradi, pécsi, győri, esztergomi és veszprémi egyházakban kanonoki tisztséget viselt, 1321-ben pedig erdélyi kanonok lett.[44] Ha ez a rokoni kapcsolat valóban létezett, magyarázhatók az I. Károly király által Wass Miklósnak adományozott kiváltságok. Miklós várnagynak két fia született (János és László), akikről azonban semmi érdemlegeset nem lehet tudni.[45] Szentegyeden kúriája volt,[46] és valószínűleg ő építtette a 19. század végén lebontott szentegyedi templomot, amelynek vasveretes ajtaja szerencsésen fennmaradt, és a legrégibb ilyen jellegű emlék Erdélyben.[47] A falut 1318-ban már az akkorra itt felépült templom védőszentje után nevezik meg,[48] tehát ekkor már egyházas hely, noha oklevél csak 1331-ben említi a templomot.[49] A család más birtokain is léteztek templomok, és ezek kegyura – az alapítás jogán – a birtokos Wass család volt.[50] Szentandráson III. Béla oklevele említ templomot, de a pápai tizedjegyzék adatai szerint templom állott még Szentgothárdon és Cegén,[51] utóbbi

[37] WassLtReg 48. sz. (1338. I. 5.)
[38] WassLtReg 49. sz. (1338. II. 10.)
[39] CDTrans II. 510. sz. (1324. XII. 21.)
[40] WassLtReg 81. sz. (1347. III. 24.)
[41] WassLtReg 72. sz. (1344. III. 8.): „dictus Og”, ami nyilvánvaló elírás „Nog” (= nagy) helyett.
[42] Életútjának tárgyalásakor nem vettük figyelembe I. Károly király egy 1321-es oklevelét (melyben utasítja vajdáját, Debreceni Dózsát, hogy a hűtlen csicsói várnagytól, Wass Miklóstól kobozza el Szentgothárdot, Cegét és Szilvást), mert az Kemény József gróf (1795–1855) hamisítványa. Lásd CDTrans II. 408. sz. (1321. XI. 1. e.) és. Sz XXVII(1893). 53–54 (Tagányi Károly).
[43] WassLtReg 52. sz. (1338).
[44] CDTrans II. 414. sz. (1321. XII. 8.) és 487. sz. (1324. VII. 7.)
[45] WassLtReg 36. sz. (1335. XII. 28.) és 38. sz. (1336. IV. 7.)
[46] WassLtReg 62. sz. (1340. VII. 20.)
[47] Entz Géza: *Három régi ajtószárny az Erdélyi Nemzeti Múzeum Történeti Tárában*. Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum Történeti, Művészeti és Néprajzi Tárából. Kvár IV(1944). 111–119. Fénykép: Entz Géza: *Szolnok-Doboka vármegye műemlékei*. In: *Szolnok-Doboka magyarsága*. XIII. tábla, 42. sz. kép; EM LXVI(2004). 1–2. sz. 13, 4. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 14. sz. kép.
[48] CDTrans II. 294. sz. (1318. V. 21.); korábbi neve Vászolytelke volt.
[49] „in villa seu possessione Wazunteluk nominata, in qua ecclesia ad honorem beati Egidii est fundata in comitatu de Doboka” (WassLtReg 25. sz., 1331. V. 17.).
[50] DocRomHist C. XII. 102–103. (1362. IX. 22.)
[51] CDTrans II. 1066–1068. sz. (1332–1334. évi adatok).

védőszentje 16. század eleji adat szerint Szent Mihály arkangyal volt,[52] Szentivánon pedig a település neve a faluban állt templom védőszentjére, Keresztelő Szent Jánosra utal[53] (a 16. század elején itt plébániaházat is említenek).[54]

A középkori magyar királyságban

Id. Wass Miklós testvéréről, az ugyancsak a 14. század elején feltűnő Jánosról jóval kevesebb oklevél szól, és semmilyen tisztségviselése nem ismeretes.[55] Későbbi oklevelek néhány ízben dunántúli birtoka alapján Kálti Jánosnak nevezik. Nyolc fia született: ifj. Wass Miklós, László, Acél János, Lőrinc, Veres Péter, Veres Tamás, Dezső és Mihály, akiket 1335-ben említ először oklevél.[56]

Míg id. Wass Miklós lázadóként csicsói várnagy volt, testvérének, Jánosnak legidősebb fiai, ifj. Wass Miklós és testvére, László – felmérve a lehetőségeket – másfelé tájékozódtak. Ők a rövid ideig vajdai tisztséget betöltő Debreceni Dózsa (1318–1321) famulusai lettek, tehát a király hűségén állottak. Ennek emléke csak egy 1329-es oklevélben maradt fenn,[57] de az évekkel korábbi állapotot tükröz, mert Dózsa erdélyi szerepléséről az utolsó adat 1321. július 1-jéről való.[58] Az 1329-es oklevél szerint Elefánti Dezső, aki 1319–1330 között a Kolozs vármegyei Sebesvár várnagya volt,[59] elpusztította a Wassok Szentegyed nevű falvát. A kárvallottak az 1329 januárjában Tordán tartott vajdai közgyűlésen keresetet indítottak Dezső ellen, aki panaszuk szerint földig lerombolta a 3000 márkát érő Szentegyed falujukat, 40 csikózó kancából és fiatal lovakból álló ménesüket elhajtatta, e fosztogatás során öt famulusukat meggyilkoltatta. Bár e vádakat az erdélyi káptalan és az ország nemesei egyaránt tanúsították, az elpusztított falu értékét illetően bizonyára túloztak, mert pár hónappal később a kárt már csak 1000 márkára becsülték,[60] 1337-ben meg már csak 300 márkára (!).[61] A zavaros viszonyok között az efféle hatalmaskodások gyakoriak lehettek, de az ebből keletkezett per még 1358-ban is folytatódott. Ekkor Wass Miklós a már elhunyt Elefánti Dezső helyett ennek fiát, Mihályt perelte.[62] Miklóst 1331-ben még otthon találjuk, mert megyebeli társa, Bongárdi István megölése kapcsán említik,[63] de ezután szűkebb pátriájától távolabb figyelemre méltó pályát futott be. Hosszabb ideig – 1335 és 1344 között – a Brassóhoz közeli Höltövény várában szol-

[52] KmJkv II. 3286. sz. (1503. VI. 9.)
[53] FNESz II. 740.
[54] WassLtReg 509. sz. (DF 253087).
[55] Első említése: WassLtReg 8. sz. (1304. IX. 28.)
[56] WassLtReg 36. sz. (1335. XII. 28.)
[57] WassLtReg 22. sz. (1329. I. 17.), 23. sz. (1329. VIII. 27.) Az 1329-es oklevél nem említi, hogy melyik Miklós a kárvallott, de a későbbi peranyagból kiderül, hogy az ifjabb, illetve ennek László nevű testvére (WassLtReg 117. sz. 1358. II. 26.). Id. Wass Miklós ekkor még a lázadó Kán nembeli László vajda fiai hűségén volt.
[58] CDTrans II. 400. sz. (1321. VII. 1.)
[59] Engel: *Archontológia* I. 408.
[60] WassLtReg 23. sz. (1329. VIII. 27.)
[61] WassLtReg 41. sz. (1337. V. 1.)
[62] WassLtReg 117. sz. (1358. II. 26.)
[63] WassLtReg 26. sz. (1331. VI. 15. körül)

gált,[64] talán várnagyként, és mivel a vár a 14. század elejétől a székely ispán honorbirtoka volt, tudható róla, hogy az utóbbi méltóságot akkor betöltő Hermán nembéli Lacknak (más néven Lászlónak, 1328–1343), a Lackfiak ősének és fiának, Lackfi András székely ispánnak (1343–1350) volt a familiárisa. 1336-ban a Rába és Rábca között időző királyi hadban találjuk, amelyet az említett László székely ispán vezetett.[65] 1340-ben ifj. Wass Miklós és László többi testvérüket a nyitrai káptalan ügyvédvalló levelével képviselték id. Miklós elleni perükben.[66] Mivel semmi nyoma sincs annak, hogy a Wassok az ország északi részében birtokoltak volna, feltételezhető, hogy a két testvér Lackfi István nyitrai ispán (1336–1340)[67] familiárisaként tartózkodott valahol ebben a megyében, és emiatt állíttatták ki az ügyvédvalló levelet a legközelebb eső hiteleshellyel, a nyitrai káptalannal. Ifj. Wass Miklós 1349-ben Lackfi István erdélyi vajda (1344–1350) Kolozs vármegyei ispánja lett,[68] majd Lackfi András (1356–1359) vajda familiárisaként 1357–1358 között a szászföldi Kőhalom várnagya.[69] Befolyásos ember lehetett, mert 1355-ben az erdélyi nemesek képviseletében ő járt közben I. Lajos királynál (1342–1382) a vajdai közgyűlések ügyében.[70] 1361-ben, Lackfi Dénes vajdasága alatt (1359–1367) dobokai ispán volt.[71] Valószínűleg testvérei közül ő volt a legidősebb, és pereik során többször eljárt öccsei nevében is. Felesége Aba nembeli Csente (Cente) János nővére volt.[72]

A többi testvér tisztségviselései ugyancsak jól ismertek. A már említett Wass László 1329-ben Szécsényi Tamás erdélyi vajda serviense,[73] 1344-ben pedig Höltövény várában szolgál[74] Lackfi András székely ispán familiárisaként. Wass Dezső részt vett I. Lajos 1344-ben elkezdett zárai hadjáratában,[75] majd hazatérte után Szécsényi Kónya familiárisaként 1346–1348 között szepesi alispán és alvárnagy volt.[76] Kettejük kapcsolata talán még abból az időből való, amikor Kónya apja, Szécsényi Tamás erdélyi vajdaként

---

[64] WassLtReg 36. sz. (1335. XII. 28.) és 72. sz. (1344. III. 8.)

[65] WassLtReg 39. sz. (1336. VII. 22.) Valószínűbbnek látszik, hogy az ifjabb Miklósról van szó, bár az oklevél ezt nem árulja el.

[66] WassLtReg 60. sz. (1340. V. 1.)

[67] Engel: *Archontológia* I. 159.

[68] WassLtReg 91. sz. (1349. XI. 4. előtt).

[69] WassLtReg 111. sz. (1357. V. 4.) – Alvárnagy: WassLtReg 117. sz. (1358. II. 26.); DocRomHist C. XI. 247–248. (1358. III. 6.); WassLtReg 119. sz. (1358. VIII. 3.). Lásd még Engel: *Archontológia* I. 348.

[70] DocRomHist C. X. 380–382. (1355. XI. 30.)

[71] DL 73688. (1361. XII. 14.) Az adatot Jakó Zsigmondnak köszönöm.

[72] WassLtReg 110. sz. (1356. XI. 4.)

[73] CDTrans II. 658. sz. (1329. VIII. 1.) A vajda által korábbi alvajdája, Zsuki Mihály ellen indított bosszúhadjáratban részt vevő serviensek között említik.

[74] WassLtReg 72. sz. (1344. III. 8.)

[75] Az 1366-os oklevél szerint a hadjáratra mintegy 22 évvel korábban került sor, és abban Dezső rokona, János (Pál fia) csomafáji nemes is részt vett (WassLtReg 141. sz., 1366. VIII. 8.). A zárai hadjárat valóban 1344-ben kezdődött el, de a katonai események még 1346 végéig folytatódtak. Lásd Kristó: *Anjou* 98–109. – Talán ezzel függ össze az, hogy 1346. III. 29-én Váradjai Péter alvajda pert halaszt el a király hadjárata miatt (WassLtReg 80. sz.).

[76] 1346. XII. 18. – 1348. III. 17. között (Engel: *Archontológia* I. 196, 429); WassLtReg 83, 85. sz. (1347. IV. 13. és 1347. V. 11.) Engel nem kapcsolta a családhoz (Engel: *Archontológia* II. 61), de ezt a leszármazási adatokon kívül elárulja az is, hogy a Dezső működésére vonatkozó oklevelek egy része éppen a Wass család levéltárában maradt fenn (WassLtReg 83, 85. sz.).

működött.[77] Elképzelhető tehát, hogy Szécsényi Kónya „örökölte" apja erdélyi familiárisainak egy részét. Wass László később már minden bizonnyal a Lackfiak familiárisa, és részt vett a király több hadi vállalkozásában: 1363-ban a Bosznia elleni háborúban (ekkor milesnek, tehát a királyi udvar lovagjának mondják),[78] Bulgária 1365-ös hódoltatásában és az azt követő harcokban[79] és a Havaselve elleni hadjáratban. Utóbbiban esett el 1368-ban.[80] Veresnek[81] nevezett Wass Tamás Lackfi András ugocsai ispán (1346–1353) familiárisaként ebben a megyében alispán 1349–1351 között,[82] majd a Szerém vármegyei Cserög várnagya 1354-ben[83] (ugyancsak Lackfi András familiárisaként, aki ekkor már macsói bán, és minden bizonnyal Cserög vár honorbirtokosa is),[84] 1357-ben pedig csicsói várnagy, most is Lackfi András vajda familiárisaként.[85] „Veres" Péter[86] 1344–1348 között Lackfi Dénes allovászmestere,[87] 1359-ben Kolozs vármegye ispánja.[88] 1363-ban harcolt Boszniában (testvéréhez hasonlóan ő is miles, tehát a királyi udvar lovagja),[89] 1368-ban ifj. Lackfi Miklós erdélyi vajda (1367–1368) familiárisaként küküllővári várnagy. Részt vett a Havaselve elleni hadjáratban, ahol elesett.[90] Acélnak

[77] A Szécsényiekre lásd Engel: *Genealógia* – Kacsics nem 4. tábla, Szécsényi cs.

[78] WassLtReg 130. sz. (1363. VII. 8.) Vö. Engel: *Archontológia* I. 483.

[79] WassLtReg 148. sz. (1368. IV. 27.) A bulgáriai hadjáratra lásd Kristó: *Anjou* 152–154.

[80] „[…] Nicolaus wayuoda […] victoriam obtinuit […] sed postmodum […] per multitudinem Olachorum de silvis et de montibus invasus ibidem cum strenuo viro Petro suo vicevayuoda necnon Deseu dicto Was et Petro Ruffo castellano de Kykyllewar, […] Petro et Ladislao Siculis viris bellicosis et aliis militibus qumpluribus et nobilibus potioribus extitit interfectus" (Johannes de Thurocz: *Chronica Hungarorum*. I. *Textus*. Ediderunt Elisabeth Galántai et Julius Kristó. Bp. 1985. 181). A havaselvei hadjárat 1368-as keltezésére: Johannes de Thurocz: *Chronica Hungarorum*. II. *Commentarii*. 2. Ab anno 1301 usque ad annum 1487. Composuit Elemér Mályusz. Adiuvante Julio Kristó. Bp. 1988. 171.

[81] Ruphus: WassLtReg 113. sz. (1357. VI. 2.)

[82] Engel: *Archontológia* I. 217.

[83] WassLtReg 109. sz. (1354. VIII. 10.) – Cserög: Beočin (Szerbia) mellett NY-ra a Duna mellett, Čerević területén állt (Engel: *Archontológia* I. 294; Csánki II. 232).

[84] Engel: *Archontológia* I. 28. – Lackfi András 1353–1354 között volt macsói bán. Az adat egyben alapja annak a feltételezésnek is, hogy Cserög ekkoriban a macsói bánok honorbirtoka volt (néhai Engel Pál szíves szóbeli közlése).

[85] WassLtReg 113. sz. (1357. VI. 2.)

[86] Petrus dictus Verres: WassLtReg 103. sz. (1354. I. 25.); Petrus dictus Weres: WassLtReg 121. sz. (1359. VII. 4.)

[87] WassLtReg 72. sz. (1344. III. 8.), 89. sz. (1348. III. 6.)

[88] WassLtReg 123. sz. (1359. [XII. 8.]) Veres Péter Kolozs megyei *ispán*t az oklevél alispánnak (*vicecomes*) nevezi, és a tisztségviselők címét illetően a források szóhasználata máskor is ingadozó. Így például Wass Miklós kőhalmi várnagyot olykor alvárnagynak nevezik. A vajda megbízatása Erdély egész kormányzatára szólt, amibe beletartozik a megyésispánok és várnagyok kinevezésének joga is, de a kortársak ezek szerint a jogi helyzetet olykor úgy is értelmezhették, hogy ezek a tisztségviselők – a vajda familiárisai – csak amolyan helyettesei uruknak. Ez a 15. szd.-ra is érvényes volt: „A nyomok szerint egyébiránt rendesen az erdélyi vajdák – helyesebben alvajdáik – vehetők az erdélyi megyék főispánjainak" (Csánki V. 637). Hasonló terminológiai váltakozás Erdélyen kívül is előfordult: Engel Pál: *Honor, vár, ispánság. Tanulmányok az Anjou-királyság kormányzati rendszeréről*. Sz CXVI(1982). 906–907.

[89] WassLtReg 130. sz. (1363. VII. 8.) Vö. Engel: *Archontológia* I. 483. Lajos oklevelének kelethelye: „in Plyna, in obsiditione castri Zakol, terre Boznyensis".

[90] Johannes de Thurocz: *Chronica Hungarorum*. I. *Textus*. Ediderunt Elisabeth Galántai et Julius

mondott János[91] I. Lajos zárai hadjáratában vett részt,[92] majd négy évig az itáliai hadszíntéren tartózkodott. Hazatérte után, 1353-ban jutalomként megkapta Keresztes falut.[93] A testvérek közül csak Lőrinc és a fiatalon meghalt Mihály[94] nem viselt tisztséget.

A felsorolt adatok tanúsága szerint tehát a testvérek kihasználták a familiaritásban rejlő lehetőségeket. Társadalmi érvényesülésüket és vagyoni gyarapodásukat – akárcsak közvetlen utódaik – igen sikeresen intézték, és kétségkívül a legtevékenyebbnek minősülnek a 16. század közepe előtti generációk közül. Elsősorban a 14. század leghatalmasabb családja, a több fontos kormányzati tisztséget betöltő Lackfiak révén jutottak tisztségekhez szerte az országban, Ugocsától le a Szerémségig, mert az úr érdekeinek szolgálata nem kívánt különösebb helyismeretet.[95] Uraik mellett kedvező feltételekre leltek felemelkedésükhöz. Állásuk révén készpénzjövedelemmel rendelkezhettek, de konkrét adataink e tekintetben nincsenek. Udvari lovagként (milesként) – legalábbis néhányan – I. Lajos udvarához tartoztak, és minden bizonnyal alkalmi feladatokkal bízták meg őket. A vajdaságot viselő Lackfiak honorja alá tartozó nemesként vagy a királyi udvar lovagjaiként[96] több, az országhatáron kívül viselt hadjáratban vettek részt, és az is nyilvánvaló, hogy igen jól értettek a fegyverforgatáshoz. Fontos megjegyezni, hogy a Lackfiak bukása után a Wassok – néhány elszigetelt esetet leszámítva – nem vállaltak familiárisként szolgálatot más nagyúri családoknál. Emiatt a szűkebb megyei keretből a 15. században már nem tudtak kilépni, és nem is kerültek kapcsolatba az ország politikai központjával, a királyi udvarral.

A királyi vagy vajdai szolgálat rendkívül fontos volt, mert jövedelemhez, újabb tisztségekhez, birtok- és kiváltságadományokhoz csak ezek útján lehetett jutni, sőt a perek kedvező elrendezése is sokszor ettől függött. Veres Péter Lackfi Dénes erdélyi vajda familiárisaként 1360-ban kapta meg I. Lajos királytól – igaz, testvéreivel közösen – a Győr vármegyei Borbatelkét,[97] és minden bizonnyal a vajda volt az, aki a birtokadományt kieszközölte. Nagy Lajos király boszniai hadjárata alatt, 1363. július 8-án, Szokol[98] ostromakor – nyilván a család jelen levő tagjainak kérésére, és minden bizonnyal valamilyen kiemelkedő tettük jutalmaként – pallosjogot adományozott a Wassoknak. Eszerint a Doboka, Kolozs és Torda vármegyei birtokaikon és bűnperekben is ítélkezhettek jobbágyaik felett, aminek jelképeként akasztófát állíthattak Cegén.[99] (Megjegyzendő, hogy ezt

---

Kristó. Bp. 1985. 181.

[91] „Iohannes dictus Acyl": WassLtReg 103. sz. (1354. I. 25.); „Iohannes dictus Ochel": AOkm V. 137. (1347. VIII. 5.)

[92] WassLtReg 141. sz. (1366. VIII. 8.)

[93] DocRomHist C. X. 201–203. (1353. IV. 3.). I. Lajos király két hadjáratot vezetett a szicíliai (nápolyi) királyság megszerzéséért. Az elsőre 1347–1348 között, a másodikra 1350-ben került sor (Kristó: *Anjou* 103–125).

[94] Mihály 1340. V. 1-jén már néhai (WassLtReg 60. sz.).

[95] Fügedi: *Elefánthyak* 160.

[96] Engel Pál: *Adatok az Anjou-kori magyar hadseregről*. In: *Analecta Mediaevalia*. I. Tanulmányok a magyar középkorról. Szerk. Neumann Tibor. Bp.–Piliscsaba 2001. 73–82.

[97] WassLtReg 124. sz. (1360. VIII. 20.) – A birtokra lásd Györffy II. 583; Csánki III. 546.

[98] Ma Sokol, várrom Bosznia-Hercegovinában, Jajce mellett, Sokolac területén (Engel: *Archontológia* I. 412).

[99] WassLtReg 130. sz. (1363. VII. 8.) – Veres Tamásról ismeretes, hogy – valószínűleg zálogként vagy tartozás fejében – birtokolta a Torda vármegyei Mikest (WassLtReg 113. sz., 1357. VI. 2.),

a jogot olyan családok is elnyerték, akik nem számítottak nagybirtokosoknak[100] – jó példa erre a Wassok esete is.) Ugyanazon a napon és ugyanott kelt másik oklevelével a király Cegén hetivásár tartására adott engedélyt.[101] 1366-os erdélyi útja során a Gyulafehérváron tartózkodó király – hadjáratokban való részvétele jutalmául – Wass Dezsőnek adományozta a mohalyi román jobbágyok adóját, a juhötvenedet,[102] amely az egész középkoron át királyi adó volt.[103] 1368-ban az újból Erdélyben levő király Wass Dezsőnek, Péternek és Miklós fiainak új adomány címén adta Mohalyt.[104] Nyilván nem véletlen, hogy mindkét adománynál Lackfiak voltak az ügy relátorai: az elsőnél Miklós székely ispán (1363–1367), a másodiknál pedig Lackfi István, ugyancsak székely ispán (1367–1371).[105] Ezek az adományok azonban a Wassok sokféle tisztségviselése mellett eléggé szerényeknek tűnnek, de feltételezhető, hogy a szolgálatok jutalmai a dunántúli birtokok lehettek – ezek nagy részéről ugyanis nem tudjuk, miképpen szerezték meg. Tisztségeik mellett a 14. században a Wassok, mint megyéjük tekintélyes birtokosai, számtalan esetben királyi vagy vajdai emberekként jártak el Dobokában.[106]

A felsorolt testvérek fiai, az ág alapítójának tekinthető Kálti János unokái is igyekeztek vajdai szolgálatba jutni. Tudjuk azt, hogy például Wass Dezső fia: László radnai officiálisa volt Losonci Miklós székely ispánnak (1382–1385).[107] Ha szükséges volt, részt vettek hadjáratokban: 1366-ban Szokol ostromakor a pallosjogról és a cegei hetivásárról kiadott oklevél őket is részesíti a két fontos kiváltságban (de nem tudni, hogy a felsoroltak közül hányan voltak ott személyesen); Veres Tamás fia: János 1366-ban az akkor magyar kézen levő bulgáriai Vidinben volt,[108] ahova valószínűleg a Lackfiak familiárisaként jutott el,[109] Wass László pedig 1372-ben a „tengerparton" (tehát Dalmáciában) volt királyi szolgálatban.[110] A fegyverviselésről később sem mondhattak le: Wass László 1391-ben

---

de elképzelhető, hogy felesége, Indali Ilona után is voltak birtokai ugyanebben a vármegyében (WassLtReg 129. sz., 1363. IV. 9.).

[100] Mályusz Elemér: *A magyar társadalom a Hunyadiak korában*. In: *Mátyás király-emlékkönyv*. I. Bp. 1940. 338. – Az erdélyi nemesség bíráskodási jogkörére lásd uő: *Az erdélyi társadalom*. 25–27.

[101] WassLtReg 131. sz. (1363. VII. 8.)

[102] WassLtReg 139. sz. (1366. VII. 11.)

[103] A mohalyi jobbágyok juhötvenedfizetését említik 1461-ben is. Lásd Pâclişanu, Zenovie: *Un registru al quinquagesimei din 1461*. In: *Fraţilor Alexandru şi Ion I. Lapedatu la împlinirea vârstei de 60 de ani*. Buc. 1936. 599.

[104] WassLtReg 148. sz. (1368. IV. 27.)

[105] Engel: *Archontológia* I. 192.

[106] A 14. szd.-ból példák: id. Wass Miklós: CDTrans II. 766. sz. (1332. XII. 21.); CDTrans II. 842. sz. (1335. V. 25.) – Szentegyedi Wass János: DocRomHist C. X. 202. (1353. IV. 3.) – Szentegyedi Wass László: DocRomHist C. XII. 35. (1361. VII. 8.); DocRomHist C. XIII. 635–636. (1369. IX. 16.); DocRomHist C. XIII. 645–646. (1369. IX. 26.); Teleki I. 163. (1370. V. 1.) – Wass István: Teleki I. 199. (1380. V. 6.) – Wass Miklós: *Oklevéltár a Tomaj nemzetségbeli losonczi Bánffy család történetéhez*. Szerk. Varjú Elemér–Iványi Béla. I–II. Bp. 1908–1928. (A Tomaj nemzetségbeli losonczi Bánffy család története). I. 370–371. (1382. IX. 9.); DL 28508 (1388. XI. 2. és 18. között), az utóbbi adatot Jakó Zsigmondnak köszönöm; CDHung X/2. 395. (1396. V. 28.); ZsOkl IV. 894. sz. (1413. VII. 21.)

[107] WassLtReg 191. sz. (1382–1385.)

[108] DocRomHist C. XIII. 278–280. (1366. XI. 25.)

[109] A Lackfiak közül bolgár bán volt Imre (1365–1366) és Dénes (1365–1366). Lásd Engel: *Archontológia* I. 34.

[110] WassLtReg 161. sz. (1372. IV. 12.) – Ide kívánkozik az az adat is, mely szerint Wass Lökös

hajlandó volt bajvívással megvédeni igazát Mihály göci nemessel folytatott perében,[111] 1408-ban pedig Lökös fia: László birtokot zálogosított el „a királyi hadhoz tartozó" fegyverekért azzal az ígérettel, hogy visszaváltja, ha a hadból sértetlenül visszatér.[112] Talán Zsigmond király (1387–1437) valamelyik „török", azaz boszniai hadjáratában vett részt; az uralkodó ugyanis ekkoriban több alkalommal (1408 tavaszán és őszén, 1410-ben négyszer) is vezetett inváziót Hervoja ottani vajda ellen.[113] Ezekben nyilván erdélyiek is részt vettek, így például az 1406–1409 között hivatalban levő Dobokai János alvajda.[114]

A dunántúli ág is sikeresen használta ki a mobilitási lehetőségeket. Az ág megalapítója, Veres Péter szemmel láthatólag Káltházára támaszkodva, annak tágabb környezetében igyekezett birtokokat gyűjteni, tisztségeket csakis Erdélyben vállalt, feltehetően azért, mert urai, a Lackfiak ezt kívánták tőle. Utódai is a Dunántúlon élték le életüket;[115] fiai közül még egyről, Andrásról tudunk többet neve puszta említésénél. Ő a társadalmi mobilitás másik útjára, az egyházi pályára lépett, 1383–1388 között a győri Szt. Adalbert-egyház kanonoka lett, 1390–1403 között már ugyanott prépost.[116] Ekkoriban az itteni prépost egyben a győri székeskáptalannak is kanonokja, és ezek rangsorában – a prépost, az olvasó-, éneklő- és őrkanonok után – az ötödik helyet foglalta el „kisprépost" néven.[117] Andrást és testvérét, Veres[118] Miklóst egy, évi keltezés nélküli, talán 1384-es missilis szerint a királyné – ha a megállapított év helyes, akkor Mária (1382–1395) – pártfogásába vette, és az erdélyi rokonoknak megtiltotta, hogy őket birtokaikban háborgassák.[119] A családból nem egyedül András lépett egyházi pályára: talán unokaöccse az a Wass Miklós, aki 1406-ban ózdi főespereskénti íratta át az erdélyi káptalan 1349. január 13-i oklevelét.[120] Ha Miklós valóban András unokaöccse volt, szinte biztosra vehető, hogy nagybátyja segítségével juthatott ehhez az egyházi javadalomhoz és tisztséghez. Arról azonban már nincsenek adataink, hogy ő maga rokonsága többi tagját előmenetelükben segítette volna.

A Wass család 15. századi élete a megye keretei között zajlott meglehetősen eseménytelenül. Legtöbb családtagról – nevükön kívül – alig tudunk valamit. Egyre zsugo-

---

1383-ban nem részletezett királyi szolgálatban volt otthonától távol (WassLtReg 183. sz., 1383. VI. 23.).

[111] László erdélyi alvajda 1391. IV. 2. után kelt oklevele szerint (WassLtReg 209. sz.), amely tartalmi említésben maradt fenn Lackfi István nádor 1391. XII. 2-i oklevelében (WassLtReg 214. sz.).

[112] WassLtReg 279. sz. (1408. VII. 27.)

[113] Engel Pál: *Az utazó király*: *Zsigmond itinerárium*a. In: *Művészet Zsigmond király korában* (*1387–1437*). I. Tanulmányok. Szerk. Beke László, Marosi Ernő, Wehli Tünde. Bp. 1987. 89.

[114] ZsOkl II/2. 8059. sz. (1410. XI. 25.)

[115] Ottani szereplésükre: WassLtReg 250. sz. (1401. III. 13.) és 369. sz. (1423. V. 28.)

[116] Szentadalberti kanonok: WassLtReg 184. sz. (1383. XI. 23.) és 194. sz. (1388. XI. 19.); ugyanott prépost: WassLtReg 201. sz. (1390. VII. 30.); *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia*. *Vatikáni magyar okirattár*. I/3. *Bullae Bonifacii IX. P. M. IX. Bonifácz pápa bullái*. *1389–1396*. Bp. 1888. 107. (1390. XII. 16.); WassLtReg 211. sz. (1391. VI. 1.), 226. sz. (1395. VII. 2.), 250. sz. (1401. III. 13.), 252. sz. (1402. V. 2.); 1403-ra: Bedy Vince: *A győri székeskáptalan története*. Győr 1938. (Győr egyházmegye múltjából 3. sz.) 317.

[117] Bedy: *i. m*. 3.

[118] „Nicolaus dictus Rufus": WassLtReg 369. sz. (1423. V. 28.)

[119] WassLtReg 187. sz. [1384. III. 29.?]

[120] WassLtReg 270. sz. (1406. VII. 6.) A korban élő gyermektelen Miklós nevű családtagok közül talán leginkább Bankházai Veres Miklós hasonnevű fiával azonosítható, akit 1401-ben említ oklevél (WassLtReg 250. sz., 1401. III. 23.).

rodó birtokaik ellenére még ekkor is a megye és a tartomány tekintélyes családai közé számíthattak, mert Lökös Tamást valamikor 1456 előtt az erdélyi nemesek a királyhoz küldendő követüknek választották.[121] Ezen és persze királyi és vajdai emberi megbízatásokon kívül nincs tudomásunk arról, hogy a családtagok fontosabb közéleti szerephez jutottak volna. Apró-cseprő birtokpereiket intézték, és olykor hatalmaskodtak szomszédaik birtokain. A magyarországi okleveles anyag ismert egyoldalúsága, mint köztudott, onnan ered, hogy írásba általában csak a birtokperes ügyeket foglalták, így a családtagok közül többnyire csak a felnőttkort megért és az öröklésben szerepet játszó férfiakat említik.

A források hallgatása miatt feltételezzük, hogy a család birtokain gazdálkodva élte le csendes mindennapjait, amit csak a perek, csetepatéknak minősíthető helyi hatalmaskodások és a megyei sedriákon, illetve a vajdai kongregációkon való részvétel szakíthattak meg. A rokoni együttélés sem volt mindig konfliktusoktól mentes, 1482-ben Wass István – valószínűleg familiárisaival együtt – megrohanta unokatestvérének, Domokosnak cegei udvarházát, annak feleségét, Gyerőfi Borbálát kegyetlenül megverte és megbecstelenítette. Az indíték talán az lehetett, hogy Domokos Szentgothárd és Mohaly birtokokban új birtokosztályt kívánt Istvántól és testvéreitől.[122] Az esetből természetesen per lett, de végül a sértett fél, Domokos kiegyezett Istvánnal, akitől elégtételképpen egy fél cegei kúriát kapott, aminek fejében ejtette a vádat.[123] Tettlegességre persze nemcsak családon belül került sor: 1510-ben vagy azelőtt Wass István fia: Mihály megölte a szentgothárdi scolasticust, egy bizonyos Imre deákot.[124]

Egyes ágak kihalására – a családfa tanúsága szerint – a 15. században többször is volt példa. Egyik esetben Wass Mihály fia: László leánykáját, Erzsébetet Mátyás királlyal fiúsíttatni akarta,[125] ami ellen Wass István és testvérei 1468-ban a váci káptalan[126] és 1469-ben a kolozsmonostori konvent előtt is tiltakoztak.[127] Talán ezzel összefüggésben vesztették el dunántúli birtokaikat is.

A 15. század végén és a 16. század elején a család legtöbbet szereplő tagja a már említett id. Wass Domokos fia: Balázs, aki 1499–1502 között Geréb László erdélyi püspök (1475–1502) tasnádi (Közép-Szolnok vm) kúriájának ispánja és intézője volt.[128] Tisztségviselésének hátterét nem ismerjük, itteni „működéséről" pedig csak annyit tudunk, hogy 1499-ben tizenegy familiárisával megrohanta és kifosztotta Kőrösi Zsigmondnak a nem messze fekvő Kőrösön levő udvarházát,[129] 1502-ben pedig Zólyomi György tized-

[121] „pecunias udvarnicales": WassLtReg 454. sz. (1456. VII. 12.)
[122] WassLtReg 467. sz. (1478. V. 21.), 468. sz. (1478. VII. 15.)
[123] WassLtReg 471. sz. (1482. II. 17.)
[124] WassLtReg 560. sz. (1510. VI. 22.), 561. sz. (1510. VII. 13.)
[125] A leánygyermeket (v. a leánygyermekeket) a király különös kegyként fiúörökössé nyilváníthatta, és így apja birtokainak teljes jogú örökösévé tehette. Ez azzal járt, hogy nem az oldalágak férfi tagjai örököltek (Holub József: *A fiúsításról*. In: *Emlékkönyv Dr. Gróf Klebelsberg Kunó negyedszázados kultúrpolitikai működésének emlékére születésének ötvenedik évfordulóján*. Bp. 1925. 305–319.
[126] WassLtReg 463. sz. (1468. VIII. 5.)
[127] KmJkv I. 1885. sz. (1469. V. 12. u.)
[128] „provisor curie Thasnadienis": WassLtReg 500. sz. (1499. VI. 28.), 501. sz. (1499. VIII. 14.); comes et provisor curie episcopalis Thasnadiensis: WassLtReg 515. sz. (1503. V. 1., 1502-re vonatkozó adat).
[129] WassLtReg 500–501. sz. (1499. VI. 28. és 1499. VIII. 14.) Balázst nem ítélték el, mert a sértett fél nem jelent meg a per tárgyalásán. A perben szereplő Kőrösön a mai Érkőrös értendő Tasnád kö-

bérlő kárára követett el visszaéléseket.[130] Egy másik hatalmaskodási ügyében Barlabássy Lénárt alvajda (1501–1525) 1503-ban fej- és jószágvesztésre ítélte,[131] de az ítélethozatalkor távol levő Szentgyörgyi és Bazini Péter vajda nem sokkal azután – oklevele szerint több erdélyi nemes kérésére – megkegyelmezett neki, lefoglalt birtokait pedig ideiglenesen somkeréki Erdélyi Jánosra bízta.[132] Az ügy előzménye az, hogy 1497-ben a marosszéki szentbenedeki Márton Péter és János több részbirtokukat átadták Vingárti Geréb László erdélyi püspöknek, mert familiárisaikkal együtt megölték Lőrinc székelyvásárhelyi plébánost.[133] A birtokok közül a Torda megyei Uraly, a Kolozs megyei Pete és Méhes Wass Balázs kezére jutott,[134] majd Márton János és testvére, Antal, illetve Wass Balázs között hosszú per kezdődött a birtokokért, amelyet kölcsönös hatalmaskodások és kíméletlen leszámolások kísértek. Ezek során egy alkalommal – amint ez a Szentgyörgyi és Bazini Péter vajda által elrendelt 1503. évi vallatásból kiderül – a perbeli ellenfél emberei Balázst le akarták fejezni, de szerencséjére nem találták cegei kúriáján, és így megmenekült, ingóságait azonban a támadók így is felosztották maguk között.[135]

Wass Balázs tekintélyét az is mutatja, hogy 1524-ben részt vett a vármegyei nemesség és a székelyek Székelyvásárhelyen tartott kongregációján, ahol közösen léptek fel sérelmeik ügyében.[136] Balázs életére vonatkozóan talán azért maradt fenn több oklevél, mert az ő utódai (fia, cegei János és unokája, Wass György Kolozs vármegyei ispán [†1594]) vitték tovább a családot.

A megyei nemesség nagy többségéhez képest a Wass család középkori története viszonylag jól adatolható. Mindezek ellenére – úgy tűnik – léteznek olyan ágai, amelyekről úgyszólván semmi sem tudható. Az ismeretlenségből tűnnek elő 1422-ben Mihály és János, szentmártoni (!) Wass Egyed fiai, akik Zsigmond királlyal ekkor íratják át I. Károly király 1324. május 31-i kiváltságlevelét, amely magában foglalta utóbbi 1321. november 28-án kelt privilégiumát is Szentgothárd, Cege és Szilvás visszaadásáról mindkettejük őse (avus), Miklós comes, csicsói várnagy számára. Az említett birtokokat – állításuk szerint – 1422-ben maguk is háborítatlanul birtokolták.[137] A Wass család középkori történetében azonban nincs adat a szentmártoni birtoklásról, és egyetlen más oklevél sem említi szentmártoni Wass Egyedet vagy fiait.[138] Megjegyzendő még, hogy a középkori Erdély-

---

zelében, Közép-Szolnok vármegyében (Csánki I. 549).

[130] WassLtReg 515. sz. (1503. V. 1.) A per egyezséggel zárult.

[131] WassLtReg 517. sz. (1503. V. 24.); WassLtReg 518. sz. (1503. VI. 3.); KmJkv II. 3288. sz. (1503. VI. 25. u.)

[132] WassLtReg 518. sz. (1503. VI. 3.)

[133] Az átadott birtokok: Kisszőlős (Küküllő vm), Uraly, Pete (Torda vm), Méhes (Kolozs vm), Szentbenedek, Vaja és Szentmiklós (Marosszék). – Lásd KmJkv II. 3031. sz. (1497. X. 13.)

[134] WassLtReg 504. sz. (1501. IV. 5.)

[135] KmJkv II. 3288. sz. (1503. VI. 25. u.)

[136] SzOkl III. 237–238. (1524. XI. 15.) Az adat forrása Mályusz: *Az erdélyi társadalom* 51.

[137] WassLtReg 364. sz. (1422. V. 27.)

[138] Az 1422-es eredeti kiváltságlevél hitelessége formai szempontból minden gyanú fölött áll, a méltóságsor pedig megfelel a tényleges helyzetnek. Engel: *Archontológia*, passim. Eltérés Engel adataihoz képest csak egyetlen esetben van. A Wass lt itt tárgyalt 1422. V. 27-i oklevele (anno domini 1422, VI. Kal. Iunii, Zsigmond uralkodási évei pedig: regnorum nostrorum anno Hungarie 36, Romanorum 12, Bohemie 2) szerint ugyanis a traui püspökség betöltetlen volt, Engel szerint azonban 1423. V. 10-én is még Simon töltötte be ezt a tisztséget (CDHung X/6. 537), az üresedés pedig csak 1423. V.

ben meglehetősen ritka Gotthárd vagy Egyed név – a fenti esetet kivéve – a családtagok keresztneveként nem fordul elő. Ebben az esetben talán arról van szó, hogy bizonyos ágak iratanyaga nem maradt reánk. Valószínűleg ennek tudható be, hogy bár a családot továbbvivő ág leszármazása tisztázható, néhány, a 16. században élt családtagot lehetetlen a családfán elhelyezni. Ilyenek például szentegyedi Wass Zsigmond (1544, 1554),[139] Wass János és anyai testvérei: a hűtlenségbe esett Wass Máté (1533),[140] Wass Boldizsár és Ferenc (1552),[141] Wass Simon és leánya, Márta (Komjátszegi Mártonné 1555-ben),[142] szentegyedi Wass Demeter (1578),[143] ennek leánya, Wass Márta,[144] Wass Imre (1598),[145] Wass János özvegye, Zsófia.[146] Bár Belső-Szolnok és Doboka vármegyei birtokok kap-

---

21-től (DL 43551) adatolható (*Archontológia* I. 86). Ennek legvalószínűbb magyarázata az, hogy a királyi kancellária a Wass lt-ból való oklevélnél elvétette a méltóságsort. Megjegyzendő, hogy Engel nem használta fel a Wass lt 1422. V. 27-i oklevelét (*Archontológia* I. 561).

[139] Wass cs lt, 1544: XL/240. – Ez a Wass Zsigmond 1554-ben is élt még (KmJkv II. 5278. sz., 1554. II. 16.), tehát nem lehet azonos azzal a Vid fia: Zsigmonddal, akit 1461. VI. 12. (KmJkv I. 1566. sz.) és 1495. I. 9. (KmJkv II. 2937. sz.) között említenek (néhai: WassLtReg 629. sz., 1519. IV. 25.), és aki 1516-ban Doboka vármegye alszolgabírája (MOL, Bethlen cs lt. Rokon és idegen családok. Nagy család lt. P 1960. 4. csomó. 66. tétel. 12[r]). A bethleni Bethlen család levéltárának erre a darabjára Wolf Rudolf hívta fel a figyelmemet, és ő bocsátotta rendelkezésemre az irat fénymásolatát is; szívességét ezúton köszönöm.

[140] A hűtlen Mátét 1533-ban néhainak mondják (WassLtReg 656. sz.), és nem azonosítható azzal a Mátéval, aki 1555-ben ugyancsak néhai, de özvegyének ekkor – hihetőleg nemrég meghalt férjétől – még csak három év körüli gyermeke volt (KmJkv II. 5433. sz.). Nem helyezhető el a családfán az a Lökös Tamás sem, aki a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvének 1440. VIII. 4-i bejegyzése szerint (KmJkv I. 263. sz.) Mihály fia lenne. Minthogy a bejegyzés rendkívül hevenyészett, szűkszavú, nehezen értelmezhető és rosszul olvasható (eredetije: DL 36390. p. 57, nr. 1.), emellett pedig minden bizonnyal a bevallással egyidejűleg sebtében készült, valószínűleg tévesen adatolja Lökös Tamás származását, aki valójában Lökösnek a fia. A leszármazási adatok mellett ezt igazolja Váraskeszi Lépes Loránd erdélyi alvajda egy 1434-es mandátuma is, amely Lökös fiát, Tamást, a kolozsmonostori konvent erre adott válasza pedig már Lökös Tamást említi (WassLtReg 426–427. sz., 1434. V 2. és 1434. V. 7.), „Lökös/Lökösi" Tamást tehát apja után nevezték olykor ekképpen, akárcsak testvéreit, és 1404. XI. 19.–1455. X. 15. között folyamatosan említik a családi levéltár oklevelei (WassLtReg 258, 453. sz. Testvérei „Lökös/Lökösi" nevére lásd pl. WassLtReg 408. sz., 1430. VIII. 26.; HOkm V. 248–249, 1451. II. 5.).

[141] KmJkv II. 5152. sz. (1552. VI. 2.)

[142] KmJkv II. 5380. sz. (1555. VI. 16.). Márta korábban Baranyai Gergely felesége (KmJkv II. 5387. sz., 1555. VI. 25.). Simon esetében nem lehet eldönteni, hogy vajon a cegei Wass családhoz vagy a Kolozs megyei vármegyei Wass családok egyikéhez (Csánki V. 626–627) tartozott-e.

[143] *Báthori Kristóf királyi könyve 1580–1581*. Mutatókkal és jegyzetekkel regesztákban közzéteszi Fejér Tamás, Rácz Etelka, Szász Anikó. Kvár 2003. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 2.) 14. sz. (1578. X. 16.); Wass cs lt, 1590: XVI/19.

[144] Wass cs lt, 1633. 2118. sz. Szentegyedi Vass Márta nemesasszony, Szabó András (*egregius*) özvegye 1633-ban tartott tanúvallomás szerint akkor 60 éves, tehát a 16. szd. utolsó harmadában születhetett. Demeter leánya és Wass Balázs húga? (Wass cs lt, 1628: XVI/25.)

[145] Wass cs lt, 4869. sz.

[146] Talán Wass György Kolozs megyei ispán anyja. Keltezetlen irat a Wass család középkori oklevelei között (Huszti *Registrum*ában a VII/15. sz. irat, 2003-ban a KvNLt-ban a Wass család középkori oklevelei között 475-ös számmal jelölve), mely az 1560-as évekre datálható. (Vö. Kádár–Tagányi VII. 280.)

csán szerepel, nincs adat arra, hogy az 1502-ben feltűnő Wass Tamás óbudai kanonok[147] azonos lenne Wass János ugyanezt a nevet viselő fiával.[148]

E bizonytalanságok ellenére meggyőződésem, hogy a Wass família iratöröksége alkalmas lehet annak lemérésére, miszerint a középkori magyar arisztokráciára kidolgozott módszer[149] milyen mértékben alkalmazható eredményesen a magyar köznemesség tanulmányozására az erdélyi középkori forrásviszonyok között. Minthogy a középkori társadalomkutatás elképzelhetetlen módszeres családtörténet nélkül, a Wass-levéltár erdélyi viszonylatban gazdag középkori anyaga nagymértékben máris hozzásegített ahhoz, hogy e család történetéből több olyan szilárdan megalapozott tanulságot vonjunk le a következőkben, amelyek arra az egész társadalmi rétegre is érvényesnek tekinthetők, amelyhez a Wass família is tartozott.

Mindenekelőtt azt lehetett megállapítani, hogy a középkori magyar királyság az erdélyi köznemesség számára is a társadalmi kiemelkedésre jóval változatosabb és nagyobb lehetőségeket biztosított, mint a későbbi erdélyi fejedelemség. Igazi, nagy karriert csak a királyi udvarban vagy az országbárók „familia"-jában lehetett csinálni. Így kerültek a Wass család tagjai is a Szepességtől Dalmáciáig és Boszniáig vagy Itáliáig különböző katonai és igazgatási funkciókba, nyerhettek adománybirtokokat az ország távoli tájain, szerezhettek olyan társadalmi kapcsolatokat, melyek kiemelkedő szerepeket biztosíthattak számukra szűkebb pátriájukban. Ők nyertek, másokat megelőzve, családi címert, pecsétet,[150] többnyire őket illette meg az előkelőbbeknek kijáró ispán (comes),[151] mester (magister),[152] lovag (miles)[153] cím, és ők szereztek pallosjogot birtokaikra. Mindezek a Wassok esetében írásos adatokkal bizonyíthatók.

Hasonlóképpen általánosítható tanulságokkal szolgálhatnak a Wass család középkori házassági szokásaival és demográfiai mutatóival kapcsolatos megfigyelések alábbi adatai.

A Wassok házasodási köre a középkorban alig terjedt túl azon megyék határán, ahol maguk is birtokosok voltak, házastársaik pedig kivétel nélkül a viszonylag szerény lehetőségű, de a megyében jobb módúnak számító családok tagjai közül kerültek ki. A feleségek neve általában nem ismeretes, noha a házasság tényét a gyermekek megléte bizonyítja. A 14. századból név szerint ismert Veres Tamás felesége, Ilona (Indali Bogár István, Torda vármegyei kisnemes leánya)[154] és Wass Tamás felesége, Sebe (a Doboka vár-

[147] KmJkv II. 3262. sz. (1502. XII. 12.)

[148] WassLtReg 633. sz. (1522. III. 11.)

[149] Fügedi Erik: *A 15. századi magyar arisztokrácia mobilitása*. Bp. 1970. (Történeti Statisztikai Kötetek).

[150] Wass Miklós dobokai ispán gyűrűspecsétjének lenyomata 1361-ből: DL 73688 (1361. XII. 14.); szentegyedi Wass János címeres pecsétje: WassLtReg 567. sz. (1511. XI. 23.) Hasonmás: EM LXVI(2004). 1–2. sz. 33. 6–7. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 23–24. sz. kép.

[151] Pl.: WassLtReg 8. sz. (1304. IX. 28.), 12. sz. (1315. XI. 13.), 78. sz. (1346. I. 13.), 82. sz. (1347. III. 25.), 88. sz. (1347. VII. 1.)

[152] Pl.: WassLtReg 15. sz. (1322. I. 1.), 16. sz. (1322. VI. 4.), 36. sz. (1335. XII. 28.), 54. sz. ([1339.] XI. 8.), 62. sz. (1340. VII. 20.), 131. sz. (1363. VII. 8.), 138. sz. (1366. VII. 8.), 144. sz. (1367. III. 24.), 146. sz. (1367. VI. 29.), 154. sz. (1370. III. 22.), 171. sz. (1378. VI. 29.), 184. sz. (1383. XI. 23.), 194. sz. (1388. XI. 19.), 200. sz. (1390. V. 30.), 224. sz. (1394. X. 30.), 248. sz. (1400. VIII. 26.)

[153] WassLtReg 130. sz. (1363. VII. 8.), 148. sz. (1368. IV. 27.)

[154] WassLtReg 129. sz. (1363. IV. 9.) Az Indaliak, miként nevük mutatja, a Torda vármegyei

megyei Bogácsi Péter leánya),[155] ifjabb Wass Miklós feleségéről pedig annyit lehet tudni, hogy ő a Belső-Szolnokban birtokos Aba nembeli Csente János nővére volt.[156] Látható ebből, hogy a Wassok, bár familiárisként az ország távoli sarkaiba eljutottak, továbbra is a környék nemesleányai közül választottak maguknak feleséget. Wass Dezső unokájának, az 1405 körül élt Wass Zsófiának férje Járai László fia: Imre[157] volt, aki a Torda vármegyei Járáról származott, de Kolozs megyében is voltak birtokai.[158] Az 1363 és 1404 közötti oklevelekben szereplő Wass Lökösnek hat fiáról tudunk (László, Lökös András, Lökös Antal, Lökös Tamás, Demeter és Lökös Zsigmond), de csak egyiknek, Lökös Tamásnak ismert a felesége, Dobokai Ilona (Péter leánya)[159] személyében. Közülük még legalább ketten, László és Lökös Zsigmond nősültek meg, mert mindkettejüknek fia született, de itt unokákról nincs tudomásunk, így Lökös ága kihalt. Lökösnek ezenkívül még négy leányát és ezek férjeit ismerjük. Junith először a Belső-Szolnok vármegyei Mikeházán birtokos Székely Jánosnak,[160] majd a Kolozs megyei Györgyfalvi Imrének[161] volt a felesége. Potenciána a Kolozs vármegyei, gyerőmonostori Kabos Péterhez,[162] Veronika szentegyedi Székely Andráshoz,[163] Júlia pedig szentegyedi Keresztes Jakabhoz (1449)[164] ment feleségül. Az 1410 és 1454 között említett Vidnek gyekei Fejes Márta (István leánya, 1459)[165] lett a felesége, aki révén a Wassok részt szereztek a Szentgothárddal szomszédos Gyekében.[166] Leányaik közül Erzsébetnek a Kolozs megyében birtokos Gesztrágyi Albert fia: István [167] lett a férje, Margitnak pedig szentegyedi Székely Lőrinc (1495),[168] aki 1479-ben dobokai alispán volt.[169] Vidnek hét fiáról tudunk (László, Gergely, István, Pál, János, Tamás és Zsigmond), de csak egyikről, Istvánról állítható, hogy nős volt, mert – ha azonosításunk helyes – Mihály nevű fia született, akit a 16. század első negyedében emlegetntek. Utóbbiaknak azonban már nem voltak utódaik, és így ez az Vid ág is kihalt. Wass Vid nővérének, Dorottyának a Doboka vármegyei Szentiváni

---

Indal helységben birtokoltak (Csánki V. 781).

[155] WassLtReg 168. sz. (1376. III. 10.) – Bogács Doboka vármegyei birtok Szék közelében (Györffy II. 61).

[156] WassLtReg 110. sz. (1356. XI. 4.)

[157] WassLtReg 265. sz. (1405. VIII. 6.). 1440-es adat szerint fiúgyermek nélkül haltak meg (KmJkv I. 219. sz., 1440. III. 26.), Zsófia nevű lányuk maradt utánuk (KmJkv I. 564. sz., 1446. III. 16.).

[158] Nem köthetők Váradjai (Járai) Péter alvajda családjához. Lázár Miklós: *Járai Péter alvajda és maradékai*. Turul II(1884). 152–156, ill. Engel: *Genealógia*, Váradjai (Járai).

[159] KmJkv I. 1394. sz. (1459. XI. 7.)

[160] WassLtReg 284. sz. (1410. I. 17.)

[161] WassLtReg 395. sz. (1429. V. 23.)

[162] KmJkv I. 706. sz. (1449. VI. 9.) – A Kabosokra lásd Csánki V. 512–514.

[163] KmJkv I. 706. sz. (1449. VI. 9.)

[164] KmJkv I. 706. sz. (1449. VI. 9.) Az Iklódszentiványhoz közeli Keresztesen (Doboka vm) is birtokos (KmJkv I. 374. sz. [1441. XI. 21.]).

[165] KmJkv I. 1348. sz. (1459. V. 13.), 1577. sz. (1461. VI. 26.); DL 26427 (1477. XII. 23.). – A gyekei Fejes családra lásd Csánki V. 474, ugyanitt említve, hogy ádámosi Horvát Gáspár megvásárolta Gyekét, de Wass Balázs ellentmondott az iktatásnál 1506-ban (DL 27399).

[166] KmJkv I. 1566. sz. (1461. VI. 12.); II. 3822. sz. (1521. XI. 16.)

[167] KmJkv I. 1834. sz. (1468. XII. 15.); KmJkv I. 130. (1439. III. 1.) – A Gesztrágyiakra lásd Csánki V. 479–480.

[168] KmJkv II. 2937. sz. (1495. I. 9.)

[169] KmJkv I. 2272. sz. (1479. III. 18. u.)

Péter,[170] majd a Kraszna vármegyei Récsei Mátyás fia: Gergely[171] lett a férje, akit egy ízben pictornak mondottak.[172] Ugyancsak Vid testvére volt az a László, akinek három gyermeke született (két fiú, egy leány), unokákról azonban itt sincs tudomásunk. Vid fia Lászlónak a feleségét 1486-ban már özvegyként említik, de róla csak annyit lehet tudni, hogy Potenciána névre hallgatott. Feltehetően ő is egy környékbeli nemes leánya volt.[173] Vid egy másik testvérének, Pálnak Iklódi Anasztázia (Domokos leánya)[174] lett a felesége, aki 1452-ben Szentegyed és Pulyon falvakban birtokolt.[175] Kettejüknek egyetlen fiáról, Domokosról (1446–1496) tudunk, akinek két felesége volt: récekeresztúri Keresztúri Margit (László leánya, 1461),[176] majd a Kolozs vármegyei, szamosfalvi Gyerőfi Borbála (Dávid leánya, 1487).[177] Ez a Domokos (Balázs apja) vitte tovább a családot, és a 16. század közepe táján a perben álló örökösök leszármazásukat tőle vezetik le.

Az eddig felsorolt példák néhány következtetés levonását teszik lehetővé. Legelőször is szembeszökő a 15. századi generációkon belül a gyermekek nagy száma, bár ez leginkább azzal magyarázható, hogy a levéltár megtizedelt anyagát jól egészítik ki a kolozsmonostori konvent 15. századi jegyzőkönyvei. E bejegyzések között sok a tiltakozás, zálogosítás és nyugta, amelyet a bevalló nemcsak saját, hanem házastársa és gyermekei nevében is foglaltatott írásba, így több olyan név is fennmaradt, amelynek ez az egyetlen említése. A gyermekek nagy száma mellett is figyelemre méltó, hogy több ág mégis kihalt, valószínűleg azért, mert nagy volt a gyermekhalandóság is. A házastársak is középbirtokos nemesek közül kerültek ki, olyan családokból, amelyek szereplésének színtere elsősorban saját megyéjük volt,[178] szűkebb környezetüknek azonban valószínűleg ők lehettek a hangadói.

A 16. századból kevesebb házastársról tudunk, a levéltár-selejtezés miatt a Wassokról sem túl sokat. E század végét a Wass családból a jelek szerint egyetlen felnőtt férfi, Wass György élte meg. A házastársak ekkoriban is a környék nemesfamíliáiból – a cegei Fekecs, galaci Valkai, ónoki Herceg, Tőki, Keresztúri (sajókeresztúri), szilvási Nagy, szentegyedi Botos, köblösi Teke (Doboka vm), Hosszúaszói (Küküllő vm), Szucsáki, Komlódi (Kolozs vm) családból – kerültek ki,[179] de már egy feltörekvő polgárcsalád is képviselve van közöttük tordai Pogány Tamás személyében.[180]

---

[170] WassLtReg 445. sz. (1453. I. 24.)

[171] WassLtReg 466. sz. (1474. I. 27.); KmJkv I. 1836. sz. (1469. I. 15.); KmJkv I. 2036 (1471. IX. 20. u.)

[172] KmJkv I. 146. sz. (1439. III. 26.)

[173] WassLtReg 475. sz. (1486. XI. 19.)

[174] WassLtReg 443. sz. (1452. I. 15.)

[175] WassLtReg 443. sz. (1452. I. 15.) Első férje halála után Iklódi Anasztázia később dési [Manini] Pape felesége (Wass cs lt, 1448. VIII. 13., DF 252957). – Az Iklódiakra lásd Csánki V. 503. kk.

[176] KmJkv I. 1538. sz. (1461. IV. 13.) Keresztúron a mai Récekeresztúr értendő, Doboka vm (Csánki V. 522–523).

[177] KmJkv II. 2633. sz. (1487. III. 4.) – Lásd még Csánki V. 486. kk.

[178] Lásd Kádár–Tagányi, Csánki, KmJkv, Engel: *Archontológia* adatait.

[179] Fekecs Sebestyén, Wass Katalin férje: KmJkv II. 2854. sz. (1493. IV. 1.), WassLtReg 483. sz. (1493. VIII. 11.); Wass Jánosné Valkai Klára: KmJkv II. 3228 (1502. I. 6.); Wass Jánosné Herceg Klára: KmJkv II. 3356. sz. (1505. V. 2.); Wass Miklósné Tőki Katalin: KmJkv II. 3143. sz. (1500. IX. 16. e.); Wass Katalin férje, sajókeresztúri Keresztúri György: WassLtReg 492. sz. (1492. III. 30.); szilvási

A felsorolt családok nagyjából homogén társadalmi réteget jelentenek, többnyire ugyanabba a vagyoni kategóriába sorolhatók be. Kiemelkedő vagyon egyikük kezében sem összpontosult, sokkal inkább Doboka, Belső-Szolnok, Kolozs vármegyékben szétszórt apró részbirtokkal rendelkeztek.[181]

A Wass család társadalmi helyzetét tekintve a középbirtokos megyei nemesség körébe sorolható be. Váruk ugyan soha nem volt (ez Magyarországon a 13. század végétől a politikai hatalom egyik fontos fokmérője), de Erdélyben – legalábbis Északnyugat-Magyarországhoz képest – nem volt túlságosan sok vár, és a meglévők java része a vajda, illetve a székely ispán honorjához tartozott. A Wassok udvari tisztséget sem nyertek el a középkorban, de közülük többen a Lackfiak familiárisaiként a 14. században várnagyok és megyésispánok lettek, ezek mellett még ketten egyházi karriert is befutottak. Az Anjou-korban – amikor a vagyoni különbségek még nem voltak olyan óriásiak, mint a későbbiekben, és a főnemesség sem állt messze a középnemesség jobb módú rétegeitől[182] – az ország vezető garnitúrájának második vonalába tartoztak. Ekkor sikerült a megye keretei közül kiemelkedniük, és kétségen felüli, hogy karrierjeik, társadalmi viselkedésformáik alapján a 14. századi erdélyi nemességen belül a legelőkelőbbek közé számíthatók. A 14. század vége előtt azonban szerencsecsillaguk leáldozott. Pontos okát nem tudhatjuk, csak regisztráljuk a tényt, miszerint a Lackfiak bukása után nem találták meg a módját, hogy országos méltóságok familiárisaiként próbáljanak érvényesülni. Úgy tűnik, I. Lajos uralma után már nem szereztek újabb birtokokat, a 15. század közepe táján pedig a dunántúli birtokaikat is végérvényesen elvesztették. Néhány Doboka vármegyei falujukat a leánynegyedek kiadása folyamatosan apasztotta, így – beházasodás útján – más családok is birtokosokká váltak jószágaikban. Maradt tehát az, hogy birtokaikat házassági politikájuk alakításával próbálják meg gyarapítani. Közszereplést a 14. század vége óta nem vállaltak. Ebben – id. Wass Balázst kivéve – nem következett be változás a 16. század második feléig. Dobokában a „régi nemességű és jó származású nemesek" közé számíthattak, mert 1507-ben megyebeli fogott bírák úgy ítéltek, hogy Wass Balázs perbeli ellenfele, Kendi Gál ilyen társakkal kellett hogy esküt tegyen,[183] nyilván azért, mert Balázs is ilyen társadalmi státusú volt. Tisztséget ugyan a 15. században nem viseltek, de sokszor vették igénybe vagy jelölték őket királyi emberként iktatásoknál, peres eljárásoknál. Kolozs és

---

Nagy Jakab, Wass Erzsébet férje: WassLtReg 548. sz. (1509. II. 14.); szentegyedi Botos András, Wass Katalin férje: KmJkv II. 4241. sz. (1529. I. 6.); Wass Máténé köblösi Teke Anna: Wass cs lt 2137. sz. 43^{v}; KmJkv II. 5433. sz. (1555. XI. 25.) Wass Jánosné Hosszúaszói Orsolya: WassLtReg 578. sz. (1512. XI. 30.); id. Wass Balázsné Hosszúaszói Katalin: KmJkv II. 3333. sz. (1505. I. 28.); id. Wass Jánosné Szucsáki Margit: MOL, Erdélyi káptalan hiteleshelyi levéltára, Centuria Y. nr. 27; id. Wass Jánosné peterdi Hosszúaszói Dorottya: KmJkv II. 5358. sz. (1555. IV. 12.); peterdi Hosszúaszói Gáspár: Wass cs lt, 1567: XXXIII/3; Wass Balázsné Komlódi Orsolya: KmJkv II. 5362. sz. (1555. IV. 24.)

[180] A tordai Pogányokra lásd Wolf: *Bethlen* 605–609; Csánki V. 688; Csánki Dezső: *Pogány Miklós címerlevele 1447. évből*. Turul VII(1889). 78. sk.

[181] Birtokviszonyaik felől a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei tájékoztatnak (KmJkv II. *passim*), és e megyék birtokosainak bemutatásakor Csánki is elsősorban ezekre támaszkodott.

[182] Engel Pál: *Királyi hatalom és arisztokrácia viszonya a Zsigmond-korban* (*1387–1437*). Bp. 1977. (Értekezések a történeti tudományok köréből. Új sorozat 83). 33.

[183] WassLtReg 536. sz. (1507. III. 17.): „qui ab antiquo digna nobilitate fungerentur et de bona prosapia atque progenie forent".

Doboka megyében vajdai, országbírói vagy királyi emberek, fogott bírák[184] olykor jelentősebb ügyekben is.[185] Antonio Burgio pápai követnek a magyar nemességről írt 1525. évi jellemzése szerint – melyet a szakirodalom már sokszor idézett[186] – létezett egy olyan rétege a kiváltságosoknak, amely falusi birtokain élt, városba nem járt, a politikai élettől távol tartotta magát, és csak gazdaságával foglalkozott – a Wassok leginkább ezek közé sorolhatók. Az, hogy a kialakuló erdélyi fejedelemség politikai életétől távol tartották magukat, azzal is járt, hogy a 16. század végéig a trónviszályok, pártharcok és lázadások során szokásossá vált leszámolások – olykor tömeges vérfürdők – nem érintették a Wassokat.[187]

A Wass-levéltár anyaga is megerősíti azt a véleményt, hogy a családi levéltárak többnyire inkább a birtokoknak, mint a családi közösségnek az iratörökségét őrzik. A család életvitelére, az egyes családtagok egyéniségére, személyi adottságaira, mentalitására vonatkozóan azonban a birtokjogi és birtokigazgatási iratanyagtól hiába remélnénk adatokat. Ilyenekkel elsősorban a levelezések, egyéni feljegyzések, végrendeletek, hagyatéki jegyzékek, leltárak stb. szolgálhatnak. A tájban benne élő köznemesi családok középkori anyagi kultúrájáról vagy mentalitásáról a Wass-levéltár Erdélyben gazdagnak mondható oklevélanyaga sem szolgáltat a kutatásnak számottevő adatokat. Ezért talán az erdélyi Mezőség viszonyait megvilágító, szintén töredékes információkat is felhasználva lehet némi elképzelést adni azokról a körülményekről, amelyek között a Wass család tagjainak az élete is folyhatott a középkor századaiban.

A középkori vidéki társadalom életvitelét és anyagi kultúráját döntő módon a természeti-földrajzi adottságok által alakított gazdasági helyzet határozta meg. A Mezőség dombvidéke, ahol a Wassok birtokai is elterültek, elsősorban az állattenyésztés számára nyújtott különösen kedvező feltételeket. A cegei tórendszeren alapuló halgazdaság a mezőségi átlagtól eltérően színezte a Wass-birtokok népességének életlehetőségeit. Tehát az állattenyésztés és tógazdaság formálhatta, persze eltérő mértékben, a középkori földesurak és jobbágyaik életvitelét a Wass család Doboka vármegyei birtokain. Ezt sejtetik a következő adatok.

---

[184] A DL-ből származó adataim részben a MOL Szilágyi-hagyatékának regesztáiból valók, részben pedig Rácz Györgynek köszönöm. *Balázs* (1510. DL 30262), fogott bíró a Barlabássyak osztályánál (1526: Teleki II. 399). – *Domokos* 1469: Teleki II. 105; 1472: DL 27516; 1473: DL 27346; 1479: DL 27365; 1483: Teleki II. 159; KmJkv I. 2430. sz. – *István* 1472: DL 27516; 1473: DL 27518; 1475: DL 27356; 1479: DL 27536; 1479: DL 27365; 1480: DL 27540; 1482: Teleki II. 152. – *János* 1467: DL 27045; 1472: DL 27516; 1473: DL 27050; 1504: DL 27397; 1505: Teleki II. 427; 1509: DL 27403; 1520: DL 27263. – *László* 1461: DL 27036; 1509: DL 27403. – *Lökös Tamás* 1441: DL 27473; 1444: KmJkv I. 536. sz. – *Mihály* 1520: DL 27263. – *Pál* 1444: KmJkv I. 536. sz.; 1466: DL 27326; 1469: Teleki II. 105; 1472: DL 27516; 1473: DL 27518; 1479: DL 27538; DL 27365. – *Péter* 1467: DL 27045. – *Vid* 1441: DL 27473; 1444: DL 27504; 1447: DL 26886; 1452: DL 27480. – *Zsigmond* 1479: DL 27365; 1496: Teleki II. 424. stb. Felsorolásomban nem törekedtem teljességre.

[185] Mint például 1458-ban, amikor Wass László és Domokos azon kijelölt királyi emberek között vannak, akik Vingárti Geréb Lászlót kellett Bálványos várába beiktassák (KmJkv I. 1301. sz., 1458. VI. 25.).

[186] Fügedi: *Elefánthyak* 192.

[187] Jakó Zsigmond: Belső-Szolnok és Doboka megyék magyarsága az újkorban. In: Szolnok-Doboka magyarsága 76.

Wass Miklós és László 1329. évi panasza szerint a környéken is birtokos Elefánti Dezső évekkel korábban kíséretével együtt Szentegyedre rontott, és onnan 40 vemhes kancából és több csikóból álló ménest hajtott el.[188] Ménest a továbbiakban is említenek: a székiek 1350-ben a Wassok négy ménesbeli lovát nyilazták le,[189] Wass Lökös 1379-ben azzal vádolták, hogy ellopott volna Jankafi Jánostól öt lovat,[190] 1429-ben szentgothárdi román jobbágyok hajtották el Légen birtokról Jankafi György 16 ménesbeli lovát.[191] A ló különösen értékes jószágnak számított, értékét sokszor érdemesnek tartották megemlíteni.[192] Hadjárat alkalmával is nélkülözhetetlen szerepe volt,[193] lószerszámokat pedig ugyancsak többször említenek az oklevelek,[194] a Szentgothárd melletti Légen határában Lóakol nevű völgy létezéséről van tudomásunk.[195] 1512-ben Wass Balázsné Hosszúaszói Katalin 60 marhát, juhokat, sertéseket és több mint 100 lovat követelt testvérétől.[196] A szarvasmarha tartásának ugyancsak nagy jelentősége lehetett, erről való adatokat bőségesen találunk az oklevelekben.[197] A nagyállattartással összefüggő takarmányozásról (kaszálásról,[198] begyűjtésről, olykor több száz szekér széna[199] meglétéről) vagy legeltetésről[200] is sok adat maradt fenn.

A család Doboka vármegyei birtokainak sajátos jellegzetességét az adta, hogy ott még a 19. század elején is 20 km hosszú összefüggő vízrendszer terült el.[201] Ez Erdély legnagyobb kiterjedésű halastava volt, melynek különböző ágait patakok vagy más vízfolyások elrekesztésével, töltésekkel,[202] gátakkal[203] alakítottak ki. Az étkezésben és kereskedésben tehát itt valószínűleg kiemelt helyet foglalt el a hal: halászat elrekesztéssel és halfogó hurokkal[204] vagy – az újkorban olykor gyalomnak nevezett – kerítőhálóval.[205] A

---

[188] WassLtReg 22. sz. (1329. I. 17.), 23. sz. (1329. VIII. 27.)

[189] WassLtReg 93. sz. (1350. II. 16.)

[190] WassLtReg 173. sz. (1379. VIII. 16.)

[191] WassLtReg 393. sz. (1429. III. 17.)

[192] Másfél márkát érő, 3 márkát érő (WassLtReg 63. sz.); 6 márkát érő (WassLtReg 141. sz.); 15 márkát érő (WassLtReg 83, 85. sz.); 6 forintot érő (WassLtReg 158. sz.); 8 forintot érő (WassLtReg 154. sz.).

[193] WassLtReg 141. sz. (1366. VIII. 8.)

[194] Kantár és nyereg: WassLtReg 152. sz. (1369. VI. 26.)

[195] WassLtReg 33. sz. (1334. VII. 9.)

[196] WassLtReg 570. sz. ([1512. V. 9. előtt.])

[197] WassLtReg 91. sz. (1349. [XI. 4. előtt]), 123. sz. (1359. [XII. 8.]), 158. sz. (1372. IV. 6.), 222. sz. (1394. VII. 27.), 260. sz. (1404), 373. sz. (1426. V. 14.), 378. sz. (1427. III. 25.), 390. sz. (1429. I. 11.), 432. sz. (1444. III. 3.), 446. sz. (1453. III. 13.), 451. sz. (1455. V. 26.), 532. sz. (1506. VII. 3.)

[198] WassLtReg 209. sz. [1391. IV. 2. után], 405. sz. (1430. V. 4.)

[199] WassLtReg 243. sz. (1400. II. 15.), 332. sz. (1416. IX. 24.), 336. sz. (1417. IV. 7.), 344. sz. (1418. IV. 23.), 353. sz. (1419. V. 16.), 383. sz. (1428. IX. 2.), 384. sz. (1428. IX. 4.), 385. sz. (1428. IX. 29.), 413. sz. (1431. IV. 17.)

[200] WassLtReg 401. sz. (1430. IV. 6.)

[201] Balogh Ernő: Szolnok-Doboka természeti értékei és szépségei. In: Szolnok-Doboka magyarsága 9.

[202] WassLtReg 520. sz. (1504. VI. 26.)

[203] WassLtReg 648. sz. (1528. III. 16.)

[204] WassLtReg 663. sz. (1538. V. 14.)

[205] *Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár*. Anyagát gyűjtötte és szerkesztette Szabó T. Attila. IV. Buk. 1984. 972. Az újkorban a tóban pontyot (régi nevén potyka vagy pozsár), csukát és kárászt lehetett fogni (*Napló* 62, 263–264, 500), hálóval egyszerre több ezret is (*Napló* 263). 1766-ban Wass Ádám

tavak környékének állatvilágáról, akárcsak a vizek szélén nőtt nádról vagy ennek esetleges hasznosításáról a családi levéltár sajnos nem őrzött meg adatokat. A tavak felduzzasztott vizét egyébként malmok hajtására is használták. Malom működött Vízszilváson (amely az újkorban is létezett),[206] de malom volt még Boncnyíresen,[207] Cegén (a Szarvastó-patakon),[208] a mellette fekvő Göcön[209] és Szentivánon[210] is.

A Wass család középkori udvarházai, berendezéseikkel, a bennük őrzött értékekkel és tárgyakkal együtt, kivétel nélkül elpusztultak. Levéltárukban a középkorból egyetlen, ilyen szempontból hasznosítható végrendelet vagy hagyatéki leltár sem maradt fenn. Be kell tehát érnünk az oklevelekben elvétve felbukkanó szerény adatokkal, mint amilyen az, hogy Veres Tamás özvegyének 1363-ban az elhunyt rokonai hitbér és jegyajándék címén néhány kanca és birka mellett még átadtak egy jó posztóval bevont és fém lapocskákkal gazdagon díszített hermelinbundát, egy jó köntöst, egy övet,[211] 1405-ben pedig Lökös fia: László ugyancsak hitbér és jegyajándék címén saját pecsétje alatt pénzösszeget, két darab kölni és lőveni posztót hagyott Wass Dezső leánya számára az alvajdai embernél és a kolozsmonostori konvent kiküldötténél.[212] Tudjuk még azt is, hogy a családban voltak – nem részletezett típusú – fegyverek és láda is az oklevelek őrzésére, emellett még minden bizonnyal értéktárgyak, elsősorban ékszerek. Konkrét adatok csak Wass Balázs felesége, Hosszúaszói Katalin esetében vannak, de tanulságos ezeket felsorolni, mert valószínűleg a többi családtagnál is hasonlókkal számolhatunk. Katalin 1512-ben bátyjától, Jankafi Mátétól birtokokból, állatállományból, házi eszközökből, majorságból és értéktárgyakból követelt részt. A felsorolt értékeket egy nagy ládában tartották, ebben 1000 Ft készpénz, 500 Ft-ot érő ezüstnemű, 300 Ft-nyi arany és drágakő volt.[213] Értékmegőrző funkciójuk miatt ilyenek minden valamirevaló nemesfamíliában lehettek.

Különösebb adatok nélkül is feltételezhető, hogy a Wass család különböző tagjainak, de a jobbágyaiknak mentalitását, a hatalmaskodások és kegyetlenkedések ellenére is, a keresztény hit- és életelvek határozták meg. Még akkor is meggyőződéssel állítható ez, ha a Wassok által az egyház javára tett kegyes adományokról – birtokaik templomainak felépítésén és fenntartásán kívül – csak egyetlen adat maradt. 1477-ben a lelki üdvösség elnyerése reményében Vid fia: János a szentgothárdi halastóban levő részét a kolozsvári domonkos kolostornak adományozta. Az osztályos atyafiak ezen felbuzdulva maguk is a domonkosoknak adományozták a saját részüket.[214] Jellemzőnek tekinthetjük azt is, hogy

---

(†1776) Teleki Ádámnak Lónára (Doboka vm) egy csukát küldött ajándékba; amint írta: „több halam nem lévén, egy csukátskával kívántam udvarolni" (ENMLt, Teleki cs kendilónai lt, Missilisek, W. Á. 1766. VIII. 18-i levele). Lásd még Benkő József: *Transsilvania specialis*. *Erdély földje és népe*. I–III. Fordította, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzéteszi Szabó György. Buk. [1999]. I. 404–405.

[206] KmJkv I. 340. sz. (1441. VII. 20.); KmJkv I. 1367. sz. (1459. VII. 11.); WassLtReg 486. sz. (1494. X. 14.), 492. sz. (1497. III. 30.); KmJkv II. 3068. sz. (1498. IX. 16.); WassLtReg 552. sz. (1509. X. 16.) – A vízszilvási malomra az újkorban lásd Wass cs lt, Fasc. LXXXII. (2529–2646. sz.) adatait.

[207] WassLtReg 30. sz. (1334. I. 17.)

[208] WassLtReg 489. sz. (1495. XI. 17.), 492. sz. (1497. III. 30.), 640. sz. ([1525. I. 1. után?])

[209] WassLtReg 649. sz. (1530. IV. 26.)

[210] KmJkv I. 1367. sz. (1459. VII. 11.)

[211] WassLtReg 129. sz. (1363. IV. 9.)

[212] WassLtReg 266. sz. (1405. VIII. 11.)

[213] WassLtReg 570. sz. [1512. V. 9. előtt]

[214] KmJkv I. 2232. sz. (1477. VI. 14.) – Az adomány megjelenik a kolozsvári domonkos kolostor

1503-ban hivatalos vizsgálat alkalmával tanúskodó jobbágyaik a hitélet helyi eseményeivel határozták meg a történések vitatott idejét: azt, hogy Wass Balázs először elkésett, mert akkor jelent meg, „amikor a Boldogságos Szűz üdvözletére adtak jelt," és másnap reggel elment „napkeltekor, mikor a misére másodszor harangoztak".[215]

Az erdélyi fejedelemségben

Az összeomlott középkori magyar királyság romjaiból szerveződő erdélyi fejedelemség létrejötte a 16. század közepén gyökeresen új helyzetet teremtett, és a vajdasági idők helyi vezető családai előtt megnyitotta az utat a politikai hatalomban való részesedéshez. Az új Zápolya-királyság politikai vezetőrétege a Mohács előtti Magyarország elitjéből Erdélybe sodródottakból és az olyan helyi tehetősebb családok tagjaiból toborzódott, mint amilyennek a Wass família is számított a kor erdélyi társadalmában. És a Wassok éltek is a történelem felkínálta lehetőséggel. Minthogy pedig a kezdeti időszak kíméletlen hatalmi harcait szerencsésen túlélték, a 17. század folyamán a fejedelmi hatalom támaszaként nemcsak a család társadalmi elismertsége, súlya, tekintélye öregbedett, hanem birtokait is sikerült gyarapítani új adományokkal és jó házasságokkal.

Hosszú idő után Wass György (ifjabb cegei Wass János fia)[216] volt az első a családban, aki a megyei élet kereteiből kiemelkedve politikai szerepet vállalt. Karrierje az 1560-as években indulhatott: 1569-ben János Zsigmond (1556–1571) familiárisának mondják, aki urával Magyarországra ment, és emiatt pereit elhalasztották.[217] Báthori István fejedelem (1571–1586) 1573-ban Kolozs vármegye ispánjává nevezte ki,[218] 1585-ben pedig ő vitte el Erdély adóját a Portára.[219] Báthori Zsigmond (1588–1597, 1598–1599, 1601–1602) bizalmasaként 1590-től az Észak-Erdély birtoklása szempontjából kulcsfontosságú Szamosújvár (Belső-Szolnok vm) kapitánya (1594-ig)[220] és 1593. május 1-jétől fejedelmi tanácsos,[221] 1594-ben a Besztercéhez tartozó szász falvak dézsmaszedője.[222] Részese lett Kendi Sándor (†1594) törökbarát szerveződésének, amely elle-

---

javairól készült leltárban is. – Lásd Esterházy János: *A kolozsvári boldog-asszonyról címzett domonkosok, jelenleg ferenczieknek egyházának története és építészeti leírása*. Magyar Sion IV(1866). 577. A leltár 18. szd.-i másolata megtalálható a Wass cs lt-ban is (DF 255404).

[215] WassLtReg 516. sz. (1503. V. 4.)

[216] Wass cs lt, 1587: X/28; Lázár Sz XXI(1887). 520. A Századok folyóiratból itt idézett hely Lázár Miklós folytatásban megjelent *Erdély főispánjai* (*1540–1711*) c. tanulmányából való; a Wass családra az alábbi részek vonatkoznak: Sz XXI(1887). 520–521, 714 (az „öreg" és a naplóíró Wass György); XXII(1888). 626 (Wass Ferenc); 739 (Wass Dániel); 928 (Wass János).

[217] Wass cs lt, 1569: XXXIII/18: aule nostre familiaris.

[218] Wass cs lt, 1573. II. 28.: LXIX/1. Tisztségét haláláig viselte. Lásd 1576: Berger: *Bistritz* 4207. sz.; Wass cs lt, 1579: XXV/11; 1580: XXV/19; 1588: XL/253; 1593: XXV/41. stb., hivatala mellé megkapta Beresztelke (Torda vm) tizedjövedelmét (Wass cs lt, 1585: XL/252).

[219] Wass cs lt, 1585: XL/253; Lázár Sz XXI(1887). 520; Bíró Vencel: *Erdély követei a Portán*. Kvár 1921. 115; Berger: *Bistritz* III. 5430. sz. (1585. IX. 15.)

[220] Wass cs lt, 1592: XL/257; uo. 1594: XL/258; Balogh: *Kőfaragó műhelyek* 335.

[221] Szilágyi Sándor: Szamosközy István történeti maradványai. Pótlékul az Akadémia által kiadott összes műveihez. TTár 1889. 33.

[222] decimator possessionum [...]. Saxonicalium ad civitatem [...] Bistriciensem pertinentem: Szeben város és a Szász Nemzet levéltára, Bischofsurkunden 286. sz. (1594. II. 6.), jelenleg a Szeben

nezte Báthori Zsigmond császárbarát politikáját, és Erdély biztonságát a Portával való jó viszony fenntartásától remélte. A fejedelem augusztus végén a szervezkedő főurakat letartóztatta, és nagy részüket kivégeztette, de Bethlen Farkas (1639–1679) szerint Wass Györgyöt, akit ugyancsak fogva tartottak, nemsokára szabadon engedte.[223] Más forrás tanúsága szerint azonban röviddel elbocsátása után meghalhatott. Egy, a 16. század végéről való történeti ének ismeretlen szerzője úgy tudta, hogy Wass Györgyöt rövid időre szabadon engedték, és ő ezt kihasználva öngyilkosságot követett el.[224] Carillo Alfonz (1553–1618) jezsuita páter azt jelentette Rómába, hogy Wass György augusztus 29-én meghalt,[225] Gyulaffy Lestár (1557–1605 k.) feljegyzései szerint pedig (1594) szeptember 1-jén halt meg, és Cegén temették el.[226] Wass György sírköve valószínűleg azonosítható azzal a 16. század utolsó negyedéből származó reneszánsz tumbalappal, amelyet Balogh Jolán (1900–1988) művészettörténész 1935-ben még látott Cegén a ma is álló ún. kiskastély udvarán.[227] Letartóztatása előtt Cegén építkezett, kolozsvári kőfaragókkal ajtó- meg ablakkereteket készíttetett,[228] és ő irányította a szamosújvári vár építkezéseit is.[229]

Megyei Állami Levéltár (Szeben) őrizetében. Filmmásolata: MOL, Filmtár, 12893. sz. tekercs. Trócsányi: *Központi kormányzat* 112, 472. jegyz.

[223] Bethlen: *Historia* III. 1782. 466. – Elterjedt nézet szerint Wass György, hogy a kivégzést elkerülje, kolozsvári fogságában 1594. augusztus 28-án öngyilkosságot követett el. Lásd Lázár Sz XXI(1887). 520; Szilas László: *Alfonso Carillo jezsuita Erdélyben* (*1591–1599*). Bp. 2001. 65. – Wass György életére lásd még Trócsányi: *Központi kormányzat* 36.

[224] „Igön szep historia mikeppen az arulo vrak el akartak az Erdely vaidat arulni es egez Erdeli orzagot pogan kezben akartak eyteni, azoknak az vraknak uezödelmekröl." *Régi Magyar Költők Tára*. *XVII. század*. 1. A tizenöt éves háború, Bocskay és Báthori Gábor korának költészete. Sajtó alá rendezte Bisztray Gyula, Klaniczay Tibor, Nagy Lajos és Stoll Béla. Bp. 1959. 40–44; Thaly Kálmán: *Ismeretlen historiás énekek a XVI- és XVII-ik századból*. Sz V(1871). 268.

Vas Giörgötis hogi megh kötöztek uala,
Vaydanak felele es ö ezt monda:
„Nagisagodnak keröm, hogi paranczolna,
Kezem tagitanak, mört aligh uolna."

„Nem hagiok en erre czak harmad napot,
Iol erzöm magamban, bizoni megh halok,
Ez arniek velagbol hamar ki mulom,
Mört az en vensegöm, latom, elö iüt."

Vaida paranczola, hogi megh tagitsák,
De örizet alat hogi ötet tarczak,
Szallasara hamar am el boczatak,
Mört latak nekie erötlen voltát […]

Im az szegeni Vas Giörg nem nagi kint lata,
Megh etete magat mercuriommal,
Negied nap muluan hamar megh hala,
Almaban agiaban megh latta vala.

[225] Az irat kiadásában helytelenül Wass Ferenc szerepel, lásd Veress Endre: *Carrillo Alfonz jezsuita atya levelezése és iratai*. I–II. Bp. 1906–1943. (MHHDipl XXXII, XLI.) II. 118–122. (1594. IX. 21.)

[226] Lásd Szilágyi Sándor: *Gyulaffi Lestár történeti maradványai*. TTár 1893. 121 [1594]: „1 die Septembris moritur Georgius Vass, capitaneus Ujvariensis humaturque in Czege."

[227] Balogh: Kőfaragó műhelyek 240.

[228] Balogh: *Kőfaragó műhelyek* 94, 240. – Wass Györgynek a kőfaragókkal kötött magyar nyelvű szerződése, amelyet Balogh Jolán még látott a családi levéltárban, ma sajnálatos módon nem található, de szövege nyomtatásban napvilágot látott: Uő: *Későrenaissance kőfaragó műhelyek* (III). Ars Hungarica 1975. 1. sz. 44. és uő: *Kőfaragó műhelyek* 94. Az iratot a családi levéltár Huszti-féle elenchusa is említi: Huszti: *Registrum* XL/253. – Wass György építkezéseire lásd még Berger: *Bistritz* III. 4006, 4233, 4670, 4954, 4962, 5056, 5364, 5396–5397, 5400, 5411. sz. és különösen 5288. sz. (1584. V. 10. téglákat kér a besztercei tanácstól cegei és méhesi építkezéseihez), illetve 5307. sz. (1584. VI. 13. téglákat rendel a méhesi templom építéséhez).

[229] Balogh: Kőfaragó műhelyek 335.

1585-ös magyar nyelvű végrendeletében birtokai felől hagyatkozott, de rendelkezett fiai (Ferenc, János) taníttatásáról meg két leánya (Judit és Zsófia) kiházasításáról. Végrendeletének végrehajtóit arra kérte, hogy „az én fiaimat [...] taníttassák mind deáki tudományra és minden jó erkölcsökre, mind itt benn [ti. Erdélyben], mind külső országokba ki adják őket, ne szánják az reájok való költséget, mert ha tanulnak, azzal élhetnek, ha Isten országunkat meg tartja. És az mikor Isten az tanultságban fundamentumot ad nekik [...] udvarba [ti. a fejedelmi udvarba] aggyák és ő Kegyelmök [ti. a végrendelet végrehajtói] úgy viseljék gongyokat – az istenbeli szeretetökért –, hogy itthon ne heverjenek, hanem fönn tartassanak, szolgáljanak, az itthon valót meg találják; az annyokat semmi úton meg ne haggya ő kegyelmök haborítaniok és az jószágon semmi birodalmok ne legyen mindaddig, még az Isten 24 esztendős emberré teszi őket, hogy hon való heverést, restséget meg ne szokjanak.” Birtokait elsősorban a fiúágra hagyta, és ezen rendelkezésére még századok múltán is hivatkoztak az érdekeltek a birtokperek során: „miérthogy penig leányim is vadnak, és azon jószágom, az ős jószág, azokat nem illeti, hagyom azt, hogy ha az fiaknak magvok szakadna, az én mezőségi jószágim, kit jámbor szolgálatommal találtam [= szereztem] és pénzenis vöttem, az én leánimra és maradékokra szálljon.” Ingóságairól nem rendelkezett, mert „az mi kevés marhánk vagyon az én feleségemmel, nyilván vagyon, arról semmit nem szükség írnom”, de meghagyta, hogy „az mikor Isten az én leánimat fel neveli és házasságra rendeli, Judit asszonynak aggyanak egy mosdót, egy medencét [= tálat], kiben 16 gíra [= súlyegység] legyen és két ezüst övetis és hozzá illendő gyűrűket és ez mellett 12 gírából csinált poharakat, két arany láncot”. Kisebbik leányának, Zsófiának 20 gíra ezüstöt, 12 gírából készített „mosdót”, egy „medencét”, 8 gírából készített poharakat, egy aranyláncot és két ezüstövet rendelt, hozzátéve, hogy „házasítása annakis legyen tisztességes”.[230] Wass Györgynek 1904-ben még fellelhető kéziratos halotti beszéde[231] azóta elpusztult vagy lappang. Felesége (1569-től)[232] előkelő belső-szol-

[230] Wass cs lt, 1585: XXXIV/27. Közlés: Petrichevich-Horváth Emil: *Régi magyar végrendeletek*. *Czegei Vass György*. Magyar Családtörténeti Szemle 1943. 8. sz. 186–188 (idézi a folyóirat 1943. évfolyamát, a lapszám megjelölése nélkül: *Politika és házasság* 65. 2. sz. jegyz.), ill. *Erdélyi testamentumok*. *Erdélyi nemesek és főemberek végrendeletei*. Válogatta, a bevezető tanulmányt írta és a jegyzeteket összeállította Tüdős S. Kinga. Marosvásárhely 2006. 131–134. Ez utóbbi kiadvány néhány téves életrajzi adatot is közöl Wass Györgyről (*i. m*. 201), sajnos elsősorban Nagy Iván (XII. 83) másfél évszázada közöltekre alapozva.

[231] GenFüz III(1905). 23. nr. 803. – S. Gyulai Richárd leírása szerint cegei Wass György felett a halotti beszédet 1594. VIII. 30-án mondta el Ilyefalvi István (4°, 8 lev.), és ennek kéziratos szövege egykor a kolozsvári ref. kollégium könyvtárában volt, ma azonban ott nem található.

[232] Berger: *Bistritz* II. 3362. sz. (1569. II. 8.) Ebben Wass György meghívja a besztercei tanácsot lakodalmára Erdélyi Miklós leányával. A legutóbbi kiadáshoz (*Politika és házasság* 64–65) csatolt regeszta készítője félreértette az iratot. A kivonat szerint Wass György a saját leánya és somkeréki Erdélyi Miklós esküvőjére hívta volna meg a besztercei tanácsot. Noha a jegyzeteket készítő Horn Ildikó tudomást szerzett arról az adatról, miszerint Wass György *két leánya még tizenhat év múlva*, *1585-ben is csak kiházasítandó hajadon volt*, az ellentmondást úgy vélte feloldhatónak, hogy feltételezte, Wass Györgynek jóval korábban volt már egy házassága, amelyből leánya született, akit 1569-ben feleségül adott Erdélyi Miklóshoz. Ez a már önmagában is megkérdőjelezhető feltételezés a somkereki Erdélyi család leszármazását is felborította. Mindezért Horn úgy vélte, hogy Erdélyi Miklósnak is két felesége volt. A teljes konstrukció azonban csak az irat említett téves értelmezésén alapul.

noki család tagja, somkeréki Erdélyi Katalin volt, aki túlélte férjét, csak 1601-ben halt meg.[233]

György fiai közül az idősebbik,[234] Ferenc (†1608 e.) 1593-ban jogot tanult Páduában,[235] majd Báthori Zsigmond fejedelem költségén 1594-ben filozófiát Rómában (a Collegium Romanumban), és 1595-ben tért vissza Erdélybe.[236] Apja már protestáns volt, és valószínűleg ő is annak született, és a Báthoriak törekvéseinek hatására katolizált.[237] Bár apját Báthori Zsigmond fejedelem notáztatta (hűtlenségi perbe fogta), őt 1596-ban mégis a fejedelem szolgálatában találjuk,[238] ennek étekfogómestere lett,[239] majd Doboka vármegye ispánja (1599–1600).[240] Báthori Zsigmond küldötteként többször járt követségben a Habsburgok erdélyi hatalomátvételét szervező Giorgio Basta zsoldosvezérnél (1544–1607), és együtt is működött vele,[241] 1605-ben azonban csatlakozott a Habsburg-orientációval szakító, fejedelemmé megválasztott Bocskai Istvánhoz (1605–1606).[242] Nem sokkal azután, legkésőbb 1608-ban meghalt.[243] Körültekintően házasodott, felesége az igen jómódú Bogáti Druzsianna[244] lett (Barcsay András özvegye), annak a Bogáti Miklósnak a húga, aki ugyancsak Báthori Zsigmondnak volt a tanácsosa.[245] A feleség jóval túlélte Ferencet, 1656-ban halt meg[246] és még további két férjéről tudunk.[247]

---

[233] *Erdélyi Katalin*: †1601-ben (Wass cs lt, é. n.: 7058. sz.), E. Miklós és Gerendi Márta leánya (Wass cs lt, é. n. [18. szd.]: XLII/300, 1618: XXVI/2.). Gerendi-jusson szereznek a Wassok részeket a Torda vm-i Cikudon és Egerbegyen (Wass cs lt, fasc. XXVI).

[234] Wass cs lt, 1624: XXXII/7.

[235] *Matricula et acta Hungarorum in Universitatibus Italiae studentium*. I. *Padua 1264–1864*. *A paduai egyetem magyarországi tanulóinak anyakönyve és iratai (1264–1864)*. Gyűjtötte és közrebocsátja Veress Endre. Kvár–Bp. 1915. (Fontes Rerum Hungaricarum. Magyar Történelmi Források I.) 102, 104, 255–256; Szabó–Tonk: Erdélyiek egyetemjárása 1521–1700. 54. nr. 530; Vass Miklós: *Kornis György külföldi tanulása* (Adalék külföldi iskolázásunk történetéhez). Keresztény Magvető XLVII(1912). 224–225.

[236] *Matricula et acta Hungarorum in Universitatibus Italiae studentium. Olasz egyetemeken járt magyarországi tanulók anyakönyve és iratai 1221–1864*. Kiadja Veress Endre. Bp. 1941. (Olaszországi magyar emlékek III.) 274. (1594. IX. 9.)

[237] Horn Ildikó: *Az erdélyi katolikus elit Pázmány Péter korában*. In: *Pázmány Péter és kora*. Szerk. Hargittay Emil. Piliscsaba 2001. 81; Uő: Le cercle de Farkas Kornis. Les stratégies des élites unitariennes (1575–1603). In: György Enyedi and the Central European Unitarianism in the 16–17th Centuries. Ed. by Mihály Balázs, Gizella Keserű. Bp. 2000. (Studia Humanitatis 11.) 90–95.

[238] Szádeczky Lajos: *Báthori Zsigmond életéhez*. TTár 1883. 334. (1596. V. 28.)

[239] „magister dapiferorum": Wass cs lt, 1599: XXIII/28. – Lásd még Lázár Sz XXII(1888). 626.

[240] Veress: *Documente* V. 319–320. (1599. XII. 8.); P. Szathmáry Károly: *A gyerőmonostori B. Kemény család idősb fejedelmi ágának okmánytára*. Magyar Történelmi Tár XVIII(1871). 33. (1600. IX. 7.)

[241] *Basta* I. 496–497 (Wass Ferenc olasz nyelvű üdvözlőbeszéde Bastához a rendek nevében, 1601. I. 24.) II. 38–39. (Basta Rudolf császár kegyelmébe ajánlja Wass Ferencet), 796.

[242] *Szamosközy* 141; Bethlen: *Historia* VI. 229, 278; Sz XXII(1888). 626.

[243] 1608. IX. 23-án feleségét, Bogáti Druzsiannát már özvegynek mondják (Wass cs lt, 1608: XLI/261).

[244] *Wass János feljegyzései* 350, 2. sz. jegyz.; Lázár Sz XXII(1888). 626. – Bogáti Druzsianna Boldizsár Fehér vármegyei ispán és marosszéki királybíró (Wass cs lt, 1597: XLIV/7) leánya volt (Wass cs lt, 1608: XLIV/8).

[245] Kis Bálint: *A Bogáthi család*. Turul IX(1883). 178.

[246] *Bogáti Druzsianna*: †1656. V. 8. Eltemetve a cegei kápolnába, 1656. V. 28-án, férjének apja, id. cegei Wass György mellé (*Wass János feljegyzései* 350; *Napló* 3, 2. sz. jegyz.). 1656. V. 18-án írták

Wass Ferencnek és Bogáti Druzsiannának két gyermeke született: György (†1638)[248] és Judit (†1662),[249] utóbbinak pedig gyerőmonostori Ébeni László (†1661) lett a férje.[250] A korán árván maradt György gyámja nagybátyja lett,[251] az alább említendő János, aki „vér és atyafiság ellen" nem a családtagok, hanem a jezsuiták javára végrendelkezett.[252] György maga 1627-ben Bethlen Gábor kamarása (cubicularius) volt,[253] és bár nagybátyja (illetve apja is) a katolikus hitet vallotta, ő maga bizonyosan református volt,[254] akárcsak a család utána következő összes tagja a 19. század közepéig. Halála után összeírták az utána maradt iratokat – ez a Wass-levéltár legkorábbi lajstroma.[255]

János (†1635) (György Kolozs megyei ispán kisebbik fia) 1591 körül született; 1601-ben, tízéves korában édesanyját is elvesztette,[256] és bátyja, a fentebb említett Ferenc

---

Druzsiannáról, hogy „az elmúlt napokban decedált" (Wass cs lt, 1656: XLIV/31).

[247] 1. férj: *nagybarcsai Barcsay András*, Mihály vajda egyik kapitánya. Lásd Lázár Sz XXII(1888). 626; Wass cs lt, 1608: XLIV/8; *Szamosközy* 40. – 2. férj: *cegei Wass Ferenc* (Wass cs lt, 1608: XLIV/8). – 3. férj: *kápolnai Bornemissza Zsigmond* (Wass cs lt, 1615: XXXII/4; 1615: 2417. sz.). – 4. férj: *déznai Markó vajda*, moldvai trónkövetelő, Petru Cercel havaselvei vajda (1583–1586) fia (Wass cs lt, 1619: XLIV/9: Marcus Czyrczell, vayvoda Moldavie; Wass cs lt, 1620: XLIV/10: Marcus Czierczel vaivoda; Wass cs lt, 1640: V/39). – *Gyermekei*: 1-től: Barcsay Zsigmond (†Nagybarcsa, Hunyad vm, 1652. II. 23., OSzKt, Kézirattár, Fol. Hung. 1465. sz. 1[r]; a *Wass János feljegyzései* 353. lapján szereplő 1612-es évszám sajtóhiba!), Közép-Szolnok vármegye főispánja (Wass cs lt, 1635: XLIV/15; 1646: XLIV/39). 2-től: Wass György (Wass cs lt, 1635: XLIV/15).

[248] *György*: 1608-ban gyermeknek mondják (Wass cs lt, 1608: XLI/261); †1638. II. 4. (Felesége 1638. II. 28-án keltezett levelében meghívta Beszterce város bíráját a Cegén III. 18-án tartandó temetésére. Lásd KvNLt, Beszterce város lt, I. a. 11771. sz.; a Beszterce város levéltárából származó forrásokra Kovács Zsolt hívta fel a figyelmemet.) Néhai: Wass cs lt, 1639. V. 29.: XLIV/18. Téves tehát az az adat, miszerint 1673-ban még életben lett volna (*Wass János feljegyzései* 350, 3. sz. jegyz.). 1638. évi végrendelete: MOL, Erdélyi káptalan hiteleshelyi levéltára, Centuria, Z. no. 80 (idézi Horn, 203, 16. sz. jegyz.).

[249] *Judit*: †Moson (Marosszék), 1662. VI. 12. Temetve az ottani templomban (*Wass János feljegyzései* 352). Moson Judit férjének, Ébeni Lászlónak volt a birtoka. Wass Judit Bethlen Gábor fejedelem udvarában volt huzamosabb ideig (Wass cs lt, 1656: XLIV/31), majd 1631-ben Brandenburgi Katalin fejedelemasszony udvarhölgye (*Újabb adattár a vargyasi Daniel család történetéhez*. Kiadja vargyasi id. báró Daniel Gábor. Szerk. Kelemen Lajos. Kvár 1913. 26).

[250] *Ébeni László*: †Moson, 1661. II. 25. Temetve az ottani templomban (*Wass János feljegyzései* 352). Lásd még Wass cs lt, 1653: XLIV/26. Ébeni Lászlónak első felesége ozsdolai Kuún Katalin volt, kettejük gyermekei pedig Ébeni Éva aki Wass Jánosnak (†1680), a fejedelmi tábla ülnökének lett a felesége (OSzKt, Fol. Hung. 1465. sz. 1[v]) és Ébeni Farkas (Wass cs lt, 1663: XLVI/9). Kuún Katalin szülei Kuún Gotthárd és Borbély Anna voltak.

[251] Wass cs lt, 1608: XLI/261 (ekkor gyermeknek mondják); Huszti: *Genealogia heroica* 120[r].

[252] Wass György saját végrendeletében említi (Wass cs lt, 1638: XIX/46).

[253] Wass cs lt, 1627: XIX/36. Huszti: *Genealogia heroica* 69[v]–70[v]. – Wass György nem volt Kolozs vármegye ispánja, noha a Csáky István által neki írt levél címzésében tévedésből így szerepel (Wass cs lt, 1634: XXVII/15).

[254] Wass János, aki katolikussá lett maga is, azt írta unokaöccséről és örököséről, Györgyről, hogy „az én successorom adversa religionis lévén" (Wass cs lt, 1624: XXXII/7).

[255] Wass cs lt, 1638. IX. 24.: 8456. sz.

[256] Wass cs lt: [1606?]: 7058. sz. (Wass János feljegyzése). – Portréja megtalálható a Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnokában (lt. sz. 276). Ismeretlen 17. szd. végi festő műve, olajfestmény. A kép körül olvasható felirat: „Ioannes Waas Transilvaniae vaivoda. Anno 1590". „Quid tum." Közlés: W. Kovács: *Wass* 25. sz. kép. – Lásd még Cennerné Wilhelmb Gizella: *A Widemann-metszetek után festett sorozatok*. In: *Főúri ősgaléria, családi arcképek a Magyar Törté-*

lett a gyámja, aki őt – Carillo Alfonz páter közvetítésével – a jezsuitákra bízta. Azok „Felnémet országba" küldték tanulni: öt évig Olmützben (1605), majd Prágában volt.[257] Ezalatt bátyja, Ferenc és annak fia, György sem támogatta. Utóbbiról később elmondta, „hozzám egyebet kedvtelenségnél és idegenségnél nem mutatott", emiatt viszonyuk korán feszültté vált.[258] János buzgó katolikus volt, Muzio (Mutius) Vitelleschi jezsuita rendfőnök (1615–1645) díszes kiállítású oklevele szerint 1624-ben fontos tiszteletbeli címet adományoztak neki (részesítették a jezsuita rend „lelki javaiban"),[259] és megkapta a jezsuiták jótevője címet is.[260] Kapcsolatban állott kora jeles jezsuita személyiségeivel, a bibliafordító Káldi Györggyel (1573–1634),[261] Vásárhelyi Dániel[262] (1560–1623) győri és (az erdélyi származású) Forró György (1571–1641) nagyszombati rektorokkal.[263] Szorgalmazta a katolikusellenes törvények eltörlését, a jezsuiták erdélyi terjeszkedését, és támogatta azok kolozsmonostori iskoláját.[264] 1627–1635 között a fejedelmi tábla ülnöke volt.[265] Testvérének fiával, (a református) Wass Györggyel is igen feszült volt a viszonya, egy alkalommal azzal fenyegette meg, hogy elrejti előle a családi levéltár iratait.[266] Halála előtt egy évvel, 1634-ben végrendeletet írt, melyben négyszáz tallért az olmützi és prágai konviktusra (papi szemináriumra) hagyott, a kolozsvári romos jezsuita templom (a mai Farkas utcai ref. templom) helyreállítására – ennek akadályoztatása esetén pedig a pozsonyi, a nagyszombati és a győri katolikus kollégiumokra – vert és „masszában" levő (= nyers) aranyat, illetve pénzt. Ugyancsak aranyat hagyott ausztriai és magyarországi jezsuitákra, a pozsonyi, győri és boszniai ferences konventnek. A név szerint említett, szűkebb környezetének tagjaira testált dolgok között a következők vannak felsorolva: ébenfából készített, Rómából hozott ereklyék („reliquiák"); ébenfából készített láda; Rómában ezüstbe foglalt, nyakba való ereklye; a két legszebb pisztolya „lódingostul" (= lőportartó-

---

nelmi Képcsarnokból. A Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria kiállítása. Bp. 1988. 58, 71; Cennerné Wilhelmb Gizella: *Widemann-metszetek után készült olajportrék*. Folia Archaeologica VIII(1956). 173. 27. jegyzet.

[257] Hellebrandt Árpád: *Az Olmüczben tanult magyarok 1590–1664*. TTár 1888. 200; Szabó–Tonk: *Erdélyiek egyetemjárása 1521–1700*. 109. nr. 1139; Wass cs lt, 1634: XXXII/7 (Wass János végrendelete); Wass cs lt, [1606 u.]: 7058. sz.

[258] Wass cs lt, 1634: XXXII/7.

[259] Wass cs lt, 1624: XLI/263. Az irat hasonmásának közlése: W. Kovács: *Wass* 26. sz. kép.

[260] Jezsuita missziók II. 540.

[261] Bíró Vencel: *Erdélyre gyakorolt közművelődési hatások a XVII. század második felében az ingóságösszeírások tükrében*. Kvár 1947. 12–13; Wass cs lt, 1629: 7705. sz. (Káldi György levele Wass Jánoshoz; kiadása: Horn 218–219); Wass cs lt, 1630: 7706. sz.

[262] Wass cs lt, 1628–1630: 8183–8189. sz.

[263] Wass cs lt, 1629–1630: 7472–7473. sz.; Lukács, Ladislaus: *Catalogi personarum et officiorum Provinciae Austriae Societatis Jesu*. I. (1551–1600). Romae 1978. (Monumenta Historica Societatis Jesu 117.) 668.

[264] *Jezsuita missziók*, passim; *Jezsuita okmánytár*. I/1–2. *Erdélyt és Magyarországot érintő iratok 1601–1606*. Sajtó alá rendezte Balázs Mihály, Kruppa Tamás, Lázár István Dávid, Lukács László. A bevezető tanulmányt írta Balázs Mihály. Szeged 1995 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 34.) passim; Horn Ildikó: *Le cercle de Farkas Kornis* 86, 89.

[265] 1627: Huszti: *Genealogia heroica* 69^{v}–70^{v}; Wass cs lt, 1629: LXVIII/3, 1630: XLI/268, XXVII/12, LXVIII/4, 1631: XXVII/13, LXVIII/8, 1632: XI/32, XLI/269, 1633: XLI/270, 1635: Történelmi Lapok I(1875). 299.

[266] Wass cs lt, 1635: XIX/45.

val); „gyengén ezüstözött” fekete szerecsen lóra való szerszám; „homlokra való köves gyöngyös függő”; „viselő” ezüstös kard; zöld skarlát kamukával (= finom posztókelmével) bélelt mente; öreg rókaháttal bélelt ruha; kék perpéta (= kelmefajta) mállal bélelt szorítós mente; vállban vágott, virágos mákszín (= mákszürke) kamukával bélelt szederjes gránátmente; smaragdos gyűrű és állatok (juhok, lovak, borjas tehenek, ökrök, disznók). Könyveit, amelyek „ugyan szép pénzt érnek”, és amelyekről kikötötte, hogy „egymástulis azokat meg ne szaggassak”, a Kolozsmonostoron levő jezsuitákra hagyta, akárcsak a „házi eszközöket”, amelyek között vasfazekak, vasszerszámok, óntálak, tányérok, „ón és üveg pincetokok” (= ón- és üvegpalackoknak való rekeszes ládák), „házi öltözetek”, kárpitok, szőnyegek, „zeczel székek”, „ágyöltözetek” (= ágyneműk), derékaljak, paplanok, „kecsék” (= pokrócok), „asztalhoz való abroszok”, kendők voltak. A „templumhoz való eszközök” – cazulák (= miseruhák), monstranciák (= szentségtartók), kelyhek, „réz táblára való képek” (= rézmetszetek?), ámpolnák (= miséhez használt, bort és vizet tartalmazó edények), „két öreg ezüst gyertyatartó” és „Rómában csinált öreg oltári reliquiák”, „táblás oltár” – ugyancsak a kolozsmonostori jezsuitákat illették. Valószínűleg Kolozsváron volt a háza, melynek „nagy fáradsággal és sok költséggel csinált” üvegablakai voltak.[267] Wass János „gyakorta való nehéz betegség után” 1635-ben halt meg,[268] és végrendelkezésének megfelelően Kolozsmonostoron temették el, „az ott való templomban”.[269] Fentebbi rendelkezésein túl azonban végrendeletét a mellőzött rokon, a református Wass György figyelmen kívül hagyta, és az ingóságokat, illetve a birtokot is magának foglalta le, indoklása szerint azért, mert Wass János azokat nem pénzen vette, hanem „az jószág jövedelméből szaporodott”.[270]

Wass Ferenc már említett fiának: Györgynek (Bethlen Gábor kamarásának) Kendeffy Judit (†1661)[271] volt a felesége, akitől két fia született: László és János.[272] Utóbbiaknak apjuk halála után Barcsay Zsigmond lett a gyámjuk (aki Wass Györgynek mostohatestvére volt),[273] az indoklás szerint azért, mert a gyermekek nem tudnak birtokaikra gondot viselni, pereiket maguk nem vihetik, mivelhogy „az deáki tudománnyal” kell

[267] Wass cs lt, 1634: XXXII/7. (a kolozsmonostori konvent levélkeresőinek 1635. évi másolata); LXXIII/1. Kiadása: Horn 223–231 (a kiadás az egyik másolat alapján történhetett, de a forrásként megjelölt jelzet – LXXIII/7. – alatt nem Wass János végrendelete található, hanem egy, az ajtoni és mosoni jobbágyok felosztásáról készült 18. szd.-i jegyzék).

[268] *János*: †1635. VIII. 3. (KvNLt, Beszterce város lt, I. a, 11234. sz., 1635. VIII. 7.) – 1635. VIII. 25-én Beszterce város kifizeti a Wass János temetésére kiküldötteknek a költségeket (KvNLt, Beszterce város lt, IV./a, Számadások [Städtische Hauptrechnungsbuch], 30. köt. [1624–1653]. 297). – Életére vonatkozóan lásd még Bíró Vencel: *Wass János*. In: *Erdélyi katolikus nagyok*. Szerk. Bíró Vencel, Boros Fortunát. Kvár 1941. 44–47.

[269] A temetés 1635. VIII. 14-re volt kitűzve (KvNLt, Beszterce város lt, I. a, 11234. sz., 1635. VIII. 7.).

[270] Wass cs lt, 1638: XIX/46 (Wass György végrendelete).

[271] *Kendeffy Judit*: †Nyalábvár alatt (Ugocsa vm, ma rom Ukrajnában, Királyháza/Korolove mellett), 1661. XI., ott is temették el (*Wass János feljegyzései* 350; Wass cs lt, 1680: XLI/277). Boldogfalvi Kendeffy Gáspár leánya (Wass cs lt, 1647: XXIII/30).

[272] Wass cs lt, 1647: XI/34.

[273] Barcsay Zsigmond szülei Barcsay András és Bogáti Druzsianna voltak (Wass cs lt, 1656: 4875. sz., 1703: XLII/281). Barcsay Zsigmond végrendelete: Wass cs lt, 1681: XLI/271.

„foglalatoskodniok”.[274] Kendeffy Judit – férje halála után – ifj. Bánffy Zsigmond felesége lett.[275]

László (†1662)[276] többször részt vett az országgyűléseken, de a jelek szerint semmilyen tisztséget nem viselt. 1660-ban II. Rákóczi György (1648–1660) követe a dévai várban levő, Barcsay Ákoshoz hű őrséghez.[277] Felesége Teleki Mihály (1634–1690) kancellár testvére, Teleki Anna (†1698)[278] volt, gyermekeik pedig a naplóíró György és Zsuzsanna (cseszelicki Szilvási Jánosné, †1693).[279] Teleki Anna – első férje halála után – berekeresztúri Keresztúri Jánoshoz ment feleségül.[280]

Wass János (1623 k.–1680)[281] 1664-ben a fejedelmi tanácsnál szélesebb hatáskörű, de csak bizonyos feladatok megoldására létrehozott szerv, az ún. deputatio tagja,[282] és attól kezdve többször is részt vett az országgyűléseken.[283] 1670-ben Marosszék főkirálybírája,[284] 1678-ban portai követ,[285] 1680-ban a fejedelmi ítélőtábla ülnöke,[286]

---

[274] Wass cs lt, 1647: XXIII/30. Korábban édesanyjuk, Kendeffy Judit volt a gyámjuk (Wass cs lt, XXIII/30).

[275] Kendeffy Juditnak 1648. VI. 15-én volt a kézfogója Bánffy Zsigmonddal (Koncz József: *Bánffi Kristóf jegyzetei Heltai „Magyarok Krónikájában”*. TTár 1881. 396); Wass cs lt, 1651: XLIV/24; 1681: XLI/272. – E házasság révén kerültek a Wass-levéltárba Bánffyakra – főleg Zsigmondra és fiára, Pálra – vonatkozó levelek.

[276] 1646-ban gyermeknek mondják (Huszti: *Genealogia heroica* 71$^{r–v}$), 1647-ben már elérte a törvényes kort (*legitima aetas*), a 14. életévet (Wass cs lt, 1647: XXXIII/30). †Medgyes, 1662. X. 21., Apafi Mihály octaválisgyűlése alkalmával. Temetés: Moson, 1662. XI. 1. (*Wass János feljegyzései* 350; *Napló* 471, 2. sz. jegyz.) – Arcképe megtalálható a Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnokában (lt. sz. 53243). Vászon, olajfestmény, ismeretlen festő, 17. szd. második fele. Felirata körben: „Illustrissimus comes Ladislaus Wass de Czege. Anno 1649.” A kép alatt: „Quisqui fortunae suae faber.” Közlés: W. Kovács: *Wass* 27. sz.

[277] Kraus, Georg: *Erdélyi krónika*. Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Vogel Sándor. Bp. 1994. 375–376.

[278] *Teleki Anna*: †Kvár, 1698. VIII. 15. Temetés: Cege, 1698. VIII. 28. Élt 57 évet (*Napló* 281, 471).

[279] *Zsuzsanna*: †Berekeresztúr (Marosszék), 1693. II. 22. (*Napló* 163). Eljegyzése Szilvási Jánossal: 1682. VI. 26., lakodalom: 1683. II. 18. (*Napló* 22, 30). – *Gyermekeik*: Sára (†1693. II. 10., *Napló* 162) és Boldizsár (Wass cs lt, 1742: 5229. sz., 16), aki a Szentgothárddal szomszédos, de már Kolozs vármegyei Légenben volt birtokos (*Napló* 502).

[280] Wass cs lt, 1677: VI/54.

[281] A kolozsmonostori levélkeresők 1656. V. 23-i (*f. III. p. Rogate*) kormegállapító levele szerint akkor 20. életévét betöltötte, és már a 21-ben járt (Wass cs lt, 1656: XLI/274), tehát 1636. V. 23. e. születhetett. †Ajton (Kolozs vm), 1680. IX. 3. Élt 45 évet. Lásd Huszti: *Genealogia heroica*, 85^{v} (unokája, Wass Ádám bejegyzése); Lázár Sz XXII(1888). 928. Temetés: 1680. X. 27. (*Napló* 12–13). Az állítólag rá vonatkozó halotti beszédet, amely 1907-ben az EME kézirattárába került, nem sikerült fellelni. Vö. *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Évkönyve az 1907. évre*. Szerk. Schilling Lajos. Kvár 1908. 18. Napi feljegyzései maradtak fenn egy 1678-as kalendáriumban (KvEKt, RMK gyűjt. 6098. sz.); az adatot Tóth Zsombornak köszönöm.

[282] Trócsányi: Központi kormányzat 147.

[283] Vö. Apafi Mihály hozzá intézett levelei (táborba hívó levelek, országgyűlési meghívók) 1664–1679 között (Wass cs lt, 7109–7116. sz.).

[284] Wass cs lt, 1670. XII. 17.: XXXII/38. Apafi Mihály parancsa Marosszékhez, melyben utasítást ad Wass János megválasztására: Wass cs lt, 1670. III. 29.: 5352. sz.

[285] Wass cs lt, 1678: 7117. sz.

[286] Wass cs lt, 1680: 8503. sz. – Más adatot a táblai ülnökségéről nem találtam, valószínűleg

1680. január 15-től Belső-Szolnok vármegye ispánja[287] (a tisztségbe bevezették ugyanazon év július 18-án),[288] de csak nagyon rövid ideig láthatta el feladatait, mert még ebben az évben meghalt.[289] Felesége gyerőmonostori Ébeni Éva (†1681)[290] volt. A házaspárnak tíz gyermeke született (Judit, Katalin, Ferenc, János, László,[291] György,[292] Ágnes[293] – aki később Bánffy Mihály felesége lett –, Miklós,[294] Dániel és Erzsébet),[295] de többen közülük igen fiatalon meghaltak. Csak négy érte meg a felnőttkort, és főként a kilencedik, Wass Dániel játszott közéleti szerepet (lásd alább). Györgyről annyit tudunk, hogy 1690-ben ő is csatlakozott Thököly Imre (1657–1705) Habsburg-ellenes mozgalmához.

Látható tehát, hogy a Wass család a 16. század második felében sikeresen visszaküzdötte magát a politikai életbe, többen fontos tisztséget töltöttek be a fejedelemség apparátusában. Ezt egyrészt rendi állásuknak köszönhették, de nyilván iskolázottságuknak is. Általában véve a politikai vezetőréteg második garnitúrájához tartoztak. Egy ismeretlen

---

mert már ebben az évben meghalt.

[287] Kinevezése: Wass cs lt, 1680: LXIX/2.

[288] Lázár Sz XXII(1888). 928; Torma Károly: *Adalékok gróf Lázár Miklós „Erdély főispánjai (1540–1711)" című közleményéhez*. Sz XXIII (1889). 322; Huszti: *Genealogia heroica* 85^{v}; Wass cs lt, 1680: 8503. sz.

[289] 1681-ben I. Apafi Mihály felmentette árváit: Jánost, Györgyöt, Dánielt és Ágnest a hadiadó fizetése alól (Wass cs lt, 1681. VIII. 18.: 5364. sz.).

[290] Id. É. László és ozsdolai Kuún Katalin leánya (Wass cs lt, é. n: XLII/309; *Wass János feljegyzései* 350, 5. sz. jegyz., 352). Eljegyzés: 1656. VIII. 8., esküvő: Ajton, 1658. III. 19. (*Wass János feljegyzései* 350). †1681. VIII. 3. (*Napló* 14).

[291] *Judit*: *1659. VI. 10. †1661. I. 29. Temetés: Cege, 1661. II. 6. (*Wass János feljegyzései* 350). – *Katalin*: *1660. †1661. II. 10. (uo. 350). – *Ferenc*: *1662. VI. 26. †1667. III. 31. (uo. 350). – *János*: *1664. I. 6. (uo. 350), †1684. IV. 7. Temetés: 1684. X. 15. (*Napló* 36, 43). Nagyenyeden (Fehér vm) tanult (Wass cs lt, 1680: 8335. sz.). 1683. VIII. 17-én eljegyezte Sárpataki István leányát (*Napló* 33; *Wass János feljegyzései* 350, 6. sz. jegyz.), de az esküvőre már bizonyára nem került sor, mivel 1684. IV. 7-én meghalt (*Napló* 36). Sárpataki István leánya a jelek szerint e János testvérének, Wass Györgynek lett a felesége (*Napló* 47, ill. 33, 2. sz. jegyz.). – *László*: *1665. V. 12. †1665. VIII. 26. (*Wass János feljegyzései* 350).

[292] *György*: *1668. VI. 14. (*Wass János feljegyzései* 350). 1690-ben csatlakozott a Thököly-féle mozgalomhoz (*Napló* 103). †1703. XII. 15., Görgény várában (*Napló* 374; Cserei Mihály: *Erdély históriája*. Sajtó alá rendezte, a bevezetőt és a jegyzeteket írta Bánkúti Imre. Bp. 1983. 347). Temetés: a császári templomban (*Napló* 513). 1695-ben újjáépíttette a császári ref. templomot, amely a 19. szd.-ban elpusztult (Kádár–Tagányi II. 362–363). A Habsburg-berendezkedés után regalista (*Napló* 269). – *Felesége*: Sárpataki Erzsébet (Wass cs lt, 1697: 4877. sz., uo. 1712: XLII/288/I; *Wass János feljegyzései* 350, 7. sz. jegyz.), Sárpataki Márton és Jármi Erzsébet leánya (ENMLt, Szentkereszthy cs lt, fasc. 209, 22. sz., a Sárpatakiak 1695. IV. 29-es osztálylevele, mely szerint Erzsébet a Doboka vm-i Bongárd, Veresegyház, Budak, illetve a Torda vm-i Oláhdellő és Alsóidecs birtokokban kapott részt; az adatot Csáki Árpádnak köszönöm). Esküvő: Sárpatak, 1685. VII. 24. (*Napló* 47). – Fiuk: *Wass János*: †Beszterce, 1690. XI. 17. (*Napló* 104). – Sárpataki Erzsébet második férje: Bánffy László (Wass cs lt, 1721: XLII/288/I).

[293] *Ágnes*: *1670. VII. 11. (*Wass János feljegyzései* 351), †Idecs (Torda vm), 1703. XI. 14. (*Napló* 370). Temetés: a császári templomban (*Napló* 513). – *Bánffy Mihály*: *Wass János feljegyzései* 350, 1. sz. jegyz.; *Napló* 370; Wass cs lt, 1696: LXVIII/54; 1704: XLII/284. 1704-ben még élt (Wass cs lt, 1704: XLII/283).

[294] *Miklós*: *1672. III. 9., megkeresztelve 1673. VI. 7. †Algyógy (Hunyad vm), 1678. IX. 29. Temetés: az ottani templomban (*Wass János feljegyzései* 351).

[295] *Erzsébet*: *1675. VI. 22., †(himlőben) 1676. XII. 1. (*Wass János feljegyzései* 352).

szerző, aki 1639-ben feljegyzést készített a Magyarországon és Erdélyben elhalt nemesekről, a neveket négy csoportba osztotta a következőképpen: „nagyságos urak (1), főemberek (2), alsóbb rendeken való főemberek és nemes emberek (3), kapitán és hadnagy emberek és vitézlő katona rendek (4).” A jegyzékben szereplő Wass Jánost (†1635) és Wass Györgyöt (†1638) a főemberek közé sorolta.[296] Kettejükre valószínűleg állt is e jellemzés, de az 1594-ben meghalt Wass György szamosújvári kapitány és fejedelmi tanácsos a politikai vezetés legfelsőbb rétegébe tartozott.

A „metamorphosis Transsylvaniae” idején

A Wass család Erdély „aranykorát”, a századközép trónharcait, a török újabb pusztításait, a fejedelemség évtizedeken át húzódó haldoklásának keserves nyomorúságait a politikai felelősséget hordozó vezetőréteg részeként élte át. A családnak – Erdély egész népességével együtt – 150 év leforgása alatt két földrengéshez hasonló változást kellett átvészelnie. Mohácsot követően az erdélyi társadalomnak Buda helyett Konstantinápoly után kellett igazodnia, politikáját, gazdaságát, kapcsolatait a balkáni térség, a muszlim és az ortodox világ adottságaival, viszonyaival számolva kellett alakítania ahhoz, hogy talpon maradhasson. Mindez elkerülhetetlenül nyomot hagyott a családok és az egyének életében is. Innen számíthatók azok a változások, amelyekből az erdélyi társadalom későbbi fejlődésének sajátos jegyei adódtak. Ennél semmivel sem voltak jelentéktelenebbek azok a megrázkódtatások, amelyeket a latin keresztény Nyugathoz való visszakapcsolás okozott Erdély népeinek, különösképpen nemességének életében. Jól lemérhető ez Apor Péter (1676–1752) ismert zsörtölődésein a „nájmódi” terjedése miatt. Ezek a változások érzékelhetők a Wass család 18. századi történetében is. Két családtag naplójának és egyéb feljegyzéseinek köszönhetően azonban a korábbiaknál hitelesebben bizonyíthatók is. Apa és fia vallanak a fejedelemségből a Habsburgok Nagyfejedelemségébe átvezető megváltozott életről. Vay Judittal kötött házassága révén Wass Dániel ekkor lett igazi nagybirtokossá Magyarországon, a család pedig a grófi cím megszerzésével formailag is a magyar arisztokrácia tagjává vált.

Wass György (László és Teleki Anna fia) 1658. vagy 1659. november 11-én született. Mivel már 1662-ben árvaságra jutott, gondját nagybátyja, Teleki Mihály kancellár viselte. 1664-től Cegében kezdte elsajátítani a „szép deáki tudománt”, 1665-ben Kolozsvárra küldték, 1670-ben pedig Enyedre ment, az ottani református kollégiumba. 1677-ben Apafi Mihály (1661–1690) udvarába került, a fejedelem famulusa lett,[297] és ettől kezdve igen szoros kapcsolatba került a politikával. 1681-ben részt vett Apafi magyarországi hadjáratában. 1684-ben Doboka vármegyei ülnök, 1688–1691 között a császári csapatok mellé rendelt hadibiztos, majd 1691 tavaszán Bánffy György (1660–1708) gubernátor megbízásából a porták összeírásánál számvevő Szebenben. 1693-ban a Kolozs vármegyei gyűlésen ülnök. Bánffy bizalmasaként újból hadi biztos az 1695. évi hadjáratban Veterani császári tábornok mellett. Az erdélyi rendek megbízásából háromszor járt követségben

[296] Memoriale egy ismeretlen följegyzőtől a Magyarországon és Erdélyben elhalt fő- és köznemesekről. Ádámos, 1639. január 4. GenFüz V(1907). 68–69.

[297] Wass cs lt, 1678: LXVIII/39.

Bécsben: először 1691-ben a Diploma Leopoldinum kiadatása ügyében (az okirat a Habsburg-uralom alá került Erdély politikai jogállását és belső rendjét szabályozta); másodszor 1698–1700 között másfél évig az Erdélyben állomásozó katonaság létszámának, illetve a partiumi jószágok adójának csökkentéséért és a reformátusok érdekeinek védelmében, harmadszor pedig 1700 őszén, az erdélyiek kezéből kivett pénzügyek irányításának visszaszerzése, az adók leszállítása ügyében. 1703 augusztusában a Gubernium a császárhű csapatok kezén levő Kolozsvár helyettes kapitányává, az ottani császári katonai parancsnok pedig Doboka és Kolozs vármegye helyettes főispánjává nevezte ki.[298] Ő állott Kolozsvár élén 1704-ben is, amikor a kurucok a várost több mint fél évig tartó ostromzár alá fogták, azonban még az év októberében a várossal együtt átállt II. Rákóczi Ferenc (1704–1711) hűségére. Regalistaként általában részt vett az országgyűléseken. Buzgó református volt, naplóját sűrűn szakítják meg hosszú fohászok. Méhesen és Cegén templomot építtetett, 1697-ben pedig megválasztották a kolozsvári református kollégium kurátorává. Ugyancsak Cegén, régebbi alépítmények felhasználásával kúriát építtetett[299] – ez volt a mára elpusztult nagyobbik cegei kastély –, a család halottai számára pedig kriptát. 1705. november 11-én hunyt el Kolozsvárott,[300] ahol a Főtéren háza volt,[301] a város határában pedig szőlője. 1699-ben méhesi birtokára vásártartási kiváltságot szerzett.[302] Miskolczi Gáspár református prédikátor (†1696) neki és második feleségének, Nemes Máriának ajánlotta egyik munkáját (*Egy jeles vadkert*, *avagy az oktalan állatoknak* [...] *tellyes Historiaja*. Lőcse 1702).[303] Főleg Cegén és Méhesen élt (itt voltak kúriái), olykor Vízszilváson is időzött (ahol malma volt). Naplójában sok mindent elárul magáról és élete folyásáról. Sokszor szegődött kísérőül Teleki Mihály és Apafi fejedelem mellé, rendszeresen meghívót kapott az országgyűlésekre. Általában a politikával volt elfoglalva, emellett pedig ismerőseit és rokonait is rendszeresen látogatta. Emiatt sokat járt-kelt, útjai során nemegyszer a szabad ég alatt kellett aludnia. Soha nem vetette meg a bort, amiért aztán olykor „rosszacskán" volt, vagy – mint írja – „elroncsolódott". Többször volt lakodalmakon násznagy, keresztelőkön koma, de temetéseken is sűrűn meg kellett jelennie, mert ezeket „feles becsületes fő és becsületes emberek" jelenlétében volt szokás tartani. Gyakran vadászott, olykor kártyázott vagy ostáblázott. Emellett jó gazda volt, naplójában rendszere-

[298] *Napló* 363, 371, 397. – Lásd még Lázár Sz XXI(1887). 714–715.

[299] Kádár–Tagányi II. 485. – A második világháború után elpusztult cegei ún. nagyobbik kastély falába Balogh Jolán leírása szerint (*Kőfaragó műhelyek* 240) 17. szd.-i faragványok voltak beépítve. Lásd még *Magyarország műemlékei*. Szerk. br. Forster Gyula. Második kötet. *A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma*. Összeállította Gerecze Péter. Bp. 1906. 863. – „ az cegei udvarházat pedig építette volt néhai cegei ifjabb Wass György feleségével, néhai Nemes Máriával, kiktől származnak nemrégen utroque sexu deficiált ifjabb Wass László úr és leányok Pongrácz Andrásné Wass Anna, Pétsi Mihályné Wass Mária, Ajtai Andrásné Wass Susanna asszonyok" (Wass cs lt, 5203. sz.).

[300] Mindezekre lásd naplóját (*Napló* 3–468). Halálának időpontja fia naplójából ismeretes (uo. 235).

[301] „Kolosvárosában a Piacz szer alias vulgo Barsony szerben levő [...] idősb czegei Vass György úr házánál" ez a György és unokaöccsei, ifj. György és Dániel (Wass János fiai) megegyeznek, hogy a Bethlenek által tordai Pogány Tamásné Wass Erzsébet örökségéért indított perben közösen lépnek fel (Wass cs lt, 1695: XXXIV/44). Vö. Wolf: *Bethlen* 607. skk.

[302] Huszti: *Registrum* 71^{r} (1699).

[303] Régi Magyar Könyvtár. Az 1531–1711. megjelent magyar nyomtatványok könyvészeti kézikönyve. Írta Szabó Károly. Bp. 1879. 1658. sz.

sen megemlékezik az elvégzett munkákról, amelyeket legtöbbször maga irányított és felügyelt, de az időjárás alakulását is periodikusan feljegyezte. Szeretett olvasni, a kolozsvári „sokadalomban" könyveket vásárolt magának, az írás hozzátartozott mindennapjaihoz. Jól tudott latinul és németül, gyermekkorában a románt is megtanulta. Kedvelte a tréfát, egyik ismerősének, Apáczai Gyurkának veres angliai rókamállal bélelt, vitézkötéses mentét adott, feltételül szabva, hogy asztaltársaságukhoz meztelenül jöjjön be, majd hogy Nyárádtőn (Marosszék) ugyanúgy végigvonulva egy asszonytól inni kérjen. Bár elődei általában mind a szűk helyi világhoz kötötten éltek, és nagyobb távolságokra nem szakadtak el otthonuktól (kivéve azokat, akik peregrinációba mentek), ő maga eljutott Bécsig, ahol a megszokottól teljesen különböző világot láthatott. Részletesen leírta az udvari ceremóniákat, felvonulásokat, bálokat, és beszámolt mindarról, amit érdekesnek talált. Így például Teleki Lászlóval megnézték Schönbrunnt, ellátogattak az állatkertbe,[304] de leírta a császár Práterben zajlott vadászatát is. Szerette a természetet, Bécsben létekor is többször kiment a város határába.[305] Nem volt babonás, 1699 szeptemberében végignézte a napfogyatkozást, holott kortársait a jelenség rémületbe kergette.[306] Személyes tárgyairól, öltözékéről szintén fogalmat alkothatunk: 1678-ban Teleki Mihály ajándékozott neki „egy aranyos kardot szablya-tarsolyostul és lódingostúl együtt", 1686-ban „serétes" puskát vásárolt. Később Kolozsváron egy mentét béleltetett meg „nyest háttal". Első bécsi útja alkalmával Lipót (1657–1705) magyar királytól egy „királyi arany láncot", második látogatásakor pedig Ferdinand Harrach főudvarmester feleségétől „szép angliai kis órácskát" kapott.[307]

Első felesége a katolikus Bodoni Zsuzsanna (†1682),[308] akit Bánffy Dénesné és Teleki Mihály ellenzésével dacolva vett el, mert – mint írja indoklásában – „jobb énnekem más vallásúval jól élnem, mint magam vallásúval kergenem-morganom".[309] Leánykájuk halva született,[310] az anya pedig, huszonöt hétig tartó kínlódás után, 18 éves korában meghalt. Második felesége hidvégi Nemes Mária (†1713)[311] volt, akitől tizenegy gyermeke született: Judit,[312] Anna[313] (később liptószentmiklósi és óvári Pongrácz Andrásné), Kata-

[304] „ebéd után az király épületeit nézni Seinburchban [!] mentünk"; „mentünk fel [...] Seinbrumban [!], az király házaihoz, holott láttunk tengeri szarvasokat, tirolisi kecskéket, strucz madarakot, indiai és egyiptomi tyúkokat"; „voltam az Rézkertben az oroszlányok és egyébféle vadakat látni".

[305] „az mezőre mentem ki magam szellőztetésére".

[306] „az fejedelemmel és Csáky Imre és Teleki László öcsém uramékkal az Bécs vize mellé mentünk ki az napbeli eclipsist nézni, amikor az bécsiek többire az házokbul sem mertek kijőni, annál inkább kün járni, mintha ember sem lött volna ben Bécsben."

[307] *Napló*, passim.

[308] *Bodoni Zsuzsanna* eljegyzése: Vajdaszentiványi (Torda vm), 1679. VIII. 6. (*Napló* 11), lakodalom: uo., 1680. IX. 17. (*Napló* 12). †1682. VII. 10. Temetés: uo., 1682. VII. 21. Élt 18 évet (*Napló* 23–24).

[309] *Napló* 11.

[310] *Leány*: *1681. X. 22. Temetés: 1681. X. 23. (*Napló* 19).

[311] *Hidvégi Nemes Mária*: †1713. XII. 1. Élt 45 évet (*Napló* 472). A leány apjának feljegyzései szerint Wass György számára Kálnoki Sámuel kérte meg Nemes Mária kezét 1683. V. 3-án. Lásd Tóth Ernő: *Hidvégi id. Nemes János naplója az 1651–1686. évekről*. TTár 1903. 84; *Napló* 31. Lakodalom: Hidvég (Felső-Fehér vm), 1683. XI. 9. (*Napló* 34; Tóth: *i. m.* 87).

[312] *Judit*: *1686. III. 4. †Szamosújvár, 1686. VII. 11. Temetés: 1686. VII. 13. (*Napló* 54, 57).

lin,[314] Erzsébet,[315] Druzsianna,[316] Mária[317] (érsemjéni Pécsi Mihályné), Judit[318] (Katona Mihályné), László, Ferenc,[319] József[320] és Zsuzsanna,[321] aki középajtai Ajtai András orvos (†1733) felesége lett.[322] Csak néhányan érték meg a felnőttkort, a fiúk közül pedig egyedül Lászlónak (1696–1738)[323] voltak gyermekei.

Ez a László – akárcsak apja, György – naplót vezetett, élettörténetét ennek köszönhetően jól ismerjük. Tanulmányait 1702-ben kezdte el Cegén, de 1706 őszén feltehetően édesanyja kivitte Magyarországra, ahonnan csak 1710-ben tért vissza. Tanulmányait 1711-től Kolozsváron folytatta. Élete meglehetősen eseménytelen volt: birtokain gazdálkodott, regalistaként részt vett a guberniumi és bíráskodási gyűléseken (Szeben és Kolozsvár), valamint Doboka vármegye gyűlésein. Lóháton vagy hintóra szállva rendszeresen látogatta rokonait, ismerőseit, feleségével pedig a környék nemescsaládainál sorra kerülő keresztelőkre, lakodalmakra,[324] névnapokra és temetésekre ment el. Dohányzott, ká-

---

[313] *Anna*: *1687. VIII. 4. †Kudu (Belső-Szolnok vm), 1738. II. 26. (*Napló* 64, 603). Kudun, férje birtokán lakott (*Napló* 547). – *Pongrácz András*: †Kudu, 1720. X. 5. (*Napló* 507; Wass cs lt, 1741: XXXVI/6). – *Gyermekeik*: P. Pál, Katalin, aki homoródszentpáli Szentpáli József felesége lett, és Judit, köröstarcsai és muronyi Weér Mihályné (Wass cs lt, 1741: XXXVI/6). – A Pongrácz családra lásd Majláth Béla: *A szentmiklósi és óvári Pongrácz család*. Turul VIII(1890). 100–112. – A Weér család eredetileg Békés vármegyében volt honos, de a törökök elől már a 16. szd.-ban Erdélybe menekült.

[314] *Katalin*: *1688. X. 7. †Cege, 1702. VII. 2. Temetés: 1702. XI. 12. (!), az édesapja által abban az évben építtetett kriptában (*Napló* 74, 354, 356).

[315] *Erzsébet*: *1689. XII. 22. †Kvár, 1691. V. 18. Temetés: uo., V. 20.; újratemetés: Cege, 1692. II. 29. (*Napló* 83, 127, 143).

[316] *Druzsianna*: *Kvár, 1691. VI. 21. †1692. II. 27. Temetés: Kvár, 1692. III. 1. (*Napló* 127, 143).

[317] *Mária*: *Kvár, 1692. XI. 21. (*Napló* 158). Lakodalma *Pécsi Mihállyal*: 1716. IV. 2. (*Napló* 484). 1723-ban még élt (Wass cs lt, 1723: 1839. sz.), de halálának időpontját nem sikerült megállapítani.

[318] *Judit*: *Cege, 1695. I. 1. †(gyermekágyban) 1716. I. 18. Temetés: Berkesz (= Sárosberkesz, Kővár-vidék), 1716. II. 16. (*Napló* 191, 481–483). Férje: *Katona Mihály* (Wass cs lt, 1723: 1839. sz.).

[319] *Ferenc*: *1698. III. 8. †Kvár, 1698. XII. 17. (*Napló* 264, 286).

[320] *József*: *1701. IV. 17. †Szentmargita (Közép-Szolnok vm), hideglelésben (= váltólázban?), 1723. X. 11. Temetés: Cege, 1724. V. 21. (*Napló* 337, 522, 525). A kolozsvári református kollégiumban tanult. Szentgothárdon lakott (*Napló* 486, 520).

[321] *Zsuzsanna*: *1702. VII. 28. (*Napló* 355). 1742-ben még élt (Wass cs lt, 5207. sz.). Apjától örökölt szászndasi (Küküllő vm) birtokán lakott (Wass cs lt, 1742: LXX/12).

[322] Wass cs lt, 1723: 1839. sz. – *Ajtai András* Szabó András fiaként Középajtán (Háromszék) született 1672-ben. Az udvarhelyi (Udvarhelyszék) gimnáziumban és a nagyenyedi kollégiumban tanult, majd pedig orvostudományt Halléban és Berlinben. †1733. Élt 62 évet. Nyomtatásban megjelent műve: *Dissertatio medica theoretica de medicinae et doctrinae moralis nexu quam praeside Michaele Alberti publica disquisitione proponit*. Halae Magdeburg 1714. (Weszprémi István: *Magyarország és Erdély orvosainak rövid életrajza*. Ford. Kővári Aladár. II/1. Bp. 1962. 25–29.) 1742. I. 16-án már néhai (Wass cs lt, 1742: 5207. sz.). – Gyermekük: *A. Zsuzsanna*, alsócsernátoni Domokos Péter marosszéki helyettes királybíró felesége (Wass cs lt 1741: XXXVI/6; Weszprémi: *i. m*. 29).

[323] *László*: *1696. XI. 12. †Kvár, pestisben, 1738. X. 1. Temetés: uo., 1703. X. 3. (*Napló* 235, 471. és 605–606, László feljegyzései, illetve az özvegy bejegyzése elhunyt férje naplójába; Wass cs lt, 1742: XXXVI/7; uo., 5330. sz.).

[324] 1726-ban, Csáky Zsigmond tiszttartójának lakodalmán a Doboka vármegyei Búzán „az borital miatt roszúl lévén, estig nem is ettem s estve is igen keveset, és kávénál s herbathéánál egyebet nem ittam s nem is táncoltam” (*Napló* 534). „Jött hozzám [Cegébe] az öcsém Pongrácz Pál uram és vacso-

vét és teát fogyasztott; a környék birtokosainak társaságában, kutyáit magával vive sűrűn vadászott – nyulat, hiúzt, őzet, vadludat lehetett ejteni –, betanított karvalyával pedig fürjet fogatott. Akárcsak édesapja, mélyen átélte református hitét, rendszeresen olvasta a Bibliát, és az ő naplójában is sűrűn találni fohászokat. Ugyancsak apját követte abban, hogy naplójában, mely értékes helytörténeti forrás, minden év végén megvonta az eltelt esztendő mérlegét. Ezekben a néhány soros visszaemlékezésekben leginkább az időjárás alakulását és azzal összefüggésben a termés bőségét vagy szűkösségét taglalta, röviden ismertette azokat a politikai eseményeket, amelyeknek híre hozzá eljutott, de rendszeresen és igen részletesen előadta azt is, hogy az elmúlt időszakban milyen betegségek pusztítottak. 1734 decemberében egyebek mellett a következőket jegyezte fel: „ezen elfolyt 1734. esztendő méltán mondattathatik bőv esztendőnek, mivel mindenféle gabona, széna és gyümölcs az egész országban bővséggel termett, mely miatt [...] ócsóság is lett az házában. [...] Békességes esztendőnek lenni pedig nem mondhatom, mert noha ugyan semmiféle ellenség az országunkban nem jött, de mégis az Moldvában az Hutinnál öszvegyülekezett had miatt gyakran megrezzenve [= megijedve] voltunk. [...] Igen egészségtelen és beteges esztendő volt peniglen, mivel az egész nyár kezdetitől fogva az vérhas, hideglelés és ősz felé az pleuritis [= mellhártyagyulladás] igen grassált [= tombolt], úgy annyira, hogy városokon s falukon majd egy ház nem volt, az hol beteg ne lett volna.” A változó világ új szokásait nem kedvelte, amikor 1723-ban Bethlen István megszöktette mátkáját, Macskási Krisztinát, naplójába a következőt jegyezte: „új manír [= stílus, modor], még ilyet nem sokat hallottunk az országban, bezzeg nem grófhoz, hanem olához illő cselekedet.” Rendszerető ember volt, 1734 novemberében, amikor késéssel kapta kézhez a meghívót a két hét múlva sorra kerülő szebeni országgyűlésre, ezt jegyezte naplójába: „Úr isten, be nagy irregularitás [= szabálytalanság]! Az hazánk törvényje szerént egy holnappal kellenének az regalisoknak [= az országgyűlési meghívóknak] kijőni s most két héttel is alig jő ki.” 1715-ben és 1729-ben Doboka és Kolozs vármegyei ülnök volt.[325] Cegén és Méhesen volt kúriája,[326] leginkább Cegén lakott. Felesége bethleni gr. Bethlen Júlia (†1731),[327] majd br. Kemény Katalin (†1738)[328] volt, tőlük született 12 gyermeke (Erzsébet, Zsuzsanna, Mária, János, Julianna, Ágnes, László, György, Pál, Erzsébet, Zsu-

rán mulattunk, vacsora után penig táncoltak az kiknek tetszett” (*Napló* 549).

[325] *Napló* 480, 548–549.

[326] Wass cs lt, 1739: XXXVI/2.

[327] *Bethlen Júlia*: B. János és borbereki Alvinczi Erzsébet leánya (Lukinich: *Bethlen* 492–493). Eljegyzés, esküvő: Kisbún (Küküllő vm, 1721. XII. 14. (*Napló* 513), lakodalom: uo., 1723. II. 2. (*Napló* 519. – Enyedi István orvos 1723. I. 25-i levele Teleki Pál grófhoz [ENMLt, Kelemen Lajos genealógiai gyűjt. a KvNLt őrizetében], Wass cs: „újságul írhatom, [...] Vas László uram lakodalma [1723.] 2 Februarii lesz”). †Cege, 1731. V. 3. Temetés: 1731. VII. 1. (*Napló* 555–556). Élt 24 évet és 2 hónapot (Köpeczi János halotti beszéde gr. Bethlen Júlia, Wass Lászlóné felett. 1731. VII. 1. Kvár é. n. 4°. 12 lev.). – Temetésekor még Makkai Sámuel (Kvár é. n. 4°. 6 lev.) és Szathmári Mihály (Kvár é. n. 4°. 6 lev.) mondott felette halotti beszédet.

[328] *Kemény Katalin*: K. László guberniumi tanácsos és kincstartó leánya (*Napló* 560). Kézfogó és esküvő: Magyarbükkös (Alsó-Fehér vm), 1732. I. 22. (*Újabb adattár a vargyasi Daniel család történetéhez*. Kiadja vargyasi id. báró Daniel Gábor. Szerk. Kelemen Lajos. Kvár 1913. 125–126). Lakodalom: Magyarbükkös, 1732. I. 31. (*Napló* 560). Temetés: Cege, 1741. XII. 10. (Wass cs lt, 1741: XXXVI/4, uo., 1766: 1866. sz.).

zsanna, József)[329] korán elhalt, a legutolsó 1741-ben, amikor is ez az ág kihalt.[330] László 1738-ban halt meg Kolozsvárott pestisben, felesége feljegyzései szerint „nagy bánattal ment az koporsóba", mert életének utolsó napján még láthatta, amint kisfia is halálos beteg lett. Nem sokkal ezután a még életben levő leánytestvérei, a férjek közreműködésével, Cegén felbontották az elhunyt levelesládáját, amelyet a kúria „boltjában" (= bolthajtásos szobájában) őriztek, és az ott talált iratokat szétosztották egymás között.[331] Az ügyből hatalmas botrány lett, a másik ág képviselői ugyanis – az alább említendő Wass Dániel fiai, Miklós, György és Ádám – pert indítottak a leányok ellen a levéltár széthordása és az örökség miatt. Házát, a nagyobbik cegei kúriát – a 19. században még meglévő építési emléktábla szerint – a másik ágból való Wass Miklós (Dániel fia) örökölte.[332]

A Habsburg-berendezkedés és a Rákóczi-mozgalom eseményekben gazdag korszaka alakította Wass Dániel (János és Ébeni Éva fia) életét is. 1674. március 6-án született,[333] 1741. január 18-án halt meg, 67 éves korában,[334] és július 2-án temették el a cegei kápolnában.[335] 1690-ben ő is csatlakozott Thököly Imre mozgalmához,[336] de egy évvel később már a császári hadseregnek szállított búzát.[337] 1698-ban királyi hivatalos (meghívott) az országgyűlésen,[338] 1699-ben a román papok állapotát kivizsgáló császári bizottság tagja.[339] A kuruc szabadságharc elején, 1704-ben a császárhű nemességgel együtt Szebenben rekedt. Wesselényi István (1674–1734) feljegyzéseiből tudjuk, hogy a sok szabad idejét – többi nemestársával együtt – kártyázással és kuglizással múlatta. 1704 augusztusában megszökött innen: szállása kapujára cédulát tűzött ki, amelyben jelezte, hogy fürödni ment, majd ismeretlen módon, az őrség éberségének kijátszásával elhagyta a vá-

[329] *Erzsébet*: *1723. XII. 22. †1725. I. 11. Temetés: 1725. I. 14. (*Napló* 523, 529). – *Koraszülött fiú*: *1724. VI. 18. (uo. 525). – *Zsuzsanna*: *1725. VI. 27. †1728. IV. 12. Temetés: 1728. IV. 15. (uo. 529, 542). – *Mária*: *1726. VII. 22. †1727. III. 25. Temetés: 1727. III. 28. (uo. 532, 536). – *János*: *1728. III. 31. †1730. VIII. 7. Temetés: 1730. VIII. 13. (uo. 541, 553). – *Julianna*: *1731. IV. 6. (uo. 554–555), †1732. (uo. 564, 2. jegyzet). – *Ágnes*: *1732. XII. 27. †Császári, 1733. VII. 24. Temetés: 1733. VIII. 2. (uo. 564, 572–573). – *László*: *1733. XII. 2. †1738. X. 3. Temetés: 1738. X. 4. (uo. 573, 605). – *György*: *1735. III. 10. †1736. V. 25. Temetés: Cege, 1736. VII. 15. (uo. 583, 590, 596). – *Pál*: *1736. XI. 13. †1738. I. 23. Temetés: 1738. I. 26. (uo. 596, 602). – *Erzsébet*: *Kvár, 1737. XI. 18. †1738. I. 29. Temetés: 1738. II. 2. (uo. 601, 603). – *Zsuzsanna*: *1739. I. 17. *Utószülött* (uo. 608). – *József*: *1739. I. 17. *Utószülött* (uo. 608), Zsuzsanna nevű nővérének ikertestvére. Édesanyja 1741. X. 1-jei halála előtt néhány nappal halt meg (Wass cs lt, 1741: XXXVI/4).

[330] Wass cs lt, 1742: XXXVI/7.

[331] Wass cs lt, 1741: XXXVI/6.

[332] Kádár–Tagányi II. 483–484.

[333] Wass János feljegyzései 352.

[334] Huszti: *Genealogia heroica* 73^{r}, Wass Dániel fiának, Ádámnak a bejegyzése. Ezzel egybevág a kolozsmonostori konvent 1681. I. 16-i kormegállapító levelének közlése, mely szerint Wass Dániel, János fia, ekkor hat és fél éves volt (Wass cs lt, 1681. I. 16. [d. II. Epiph.]: 5328. sz.). Lásd még Szlovák Központi Állami Levéltár (Pozsony), Bárczay cs lt, 7. cím, 3. csomó, 124–127 (Vay Judit 1741. V. 31-i levele özv. Szemere Györgyné Bossányi Krisztinához. Filmmásolata: MOL, Filmtár, 12694. sz. tekercs); Aranka György halotti beszéde Wass Dániel felett. 1741. I. 25. Kvár é. n. 4°. 6 lev. Halálának évét tehát tévesen tették 1735-re, pl. Lázár Sz XXII(1888). 739.

[335] Köpeczi János: *Wass Dániel*.

[336] *Napló* 103.

[337] Wass cs lt, 1691: LXII/9.

[338] Lázár Sz XXII(1888). 739.

[339] Wass cs lt, 1699. X. 7.: 8507. sz.

rost.[340] Ezt követően a Rákóczi szabadságharchoz csatlakozott és főkapitányi rangot ért el,[341] csapataival többször járt Máramarosban.[342] 1706 márciusában regalistaként részt vett a huszti országgyűlésen, ahol kimondták Erdély és Magyarország unióját. Ugyanitt őt bízta meg Rákóczi annak a 25 000 forintnak az elosztásával, amit a rendek támogatására szánt.[343] 1707-től – valószínűleg 1711-ig – Doboka vármegye,[344] 1708-ban pedig Belső-Szolnok vármegye ispánja,[345] 1711-ben a szatmári béke egyik aláírója.[346] A császáriak által elkobzott birtokait még ugyanebben az évben visszakapta.[347] 1721-től a királyi tábla ülnöke,[348] királyi hivatalosként többször részt vett az országgyűléseken.[349] 1728-tól az erdélyi igazságszolgáltatás reformjának kidolgozására létrehozott bizottság tagja,[350] az 1734-i országgyűlésen pedig a reformátusok közül guberniumi tanácsosságra jelölték, de végül az udvar nem őt nevezte ki.[351] A széki református egyházmegye (tractus) főkurátora volt,[352] és jelölték a református egyház világi ügyeit intéző igazgatási szerv, az 1709-től újjászerveződő Főkonzisztórium tagjává is.[353] Második felesége serkei (Gömör vm) birtokán 1722-ben befejezte a református templom építését;[354] az egyháznak 1722-ben keresztelőedényt adományozott, 1721-ben feleségével együtt papilakot építtetett, 1725-ben pedig három harangot is öntetett az eklézsia számára.[355] Lakhelye a Doboka megyei Császáriban volt.[356] Gyermekei két feleségétől, bodoki (hidvégi) Mikó Ilonától (†1690 k.)[357]

---

[340] Wesselényi István: *Sanyarú világ*. *Napló 1703–1708*. I–II. Közzéteszi Demény Lajos és Magyari András. Buk. 1983–1985. I. 82–83, 85, 187.

[341] Kinevezése: Wass cs lt, 1706: 5375. sz.

[342] Wass cs lt, 1706: 5374. sz.; Történelmi Lapok I(1874–1875). 412; Wass cs lt, 1710. V. 12.: LXII/11/b.

[343] Deme Éva: Vay Ádám beszámolója a huszti gyűlésről. In: *Rákóczi-kori tudományos ülésszak II*. Rákóczi Ferenc fejedelem és bujdosótársai, valamint Vay Ádám hamvai hazahozatalának 90. évfordulója alkalmából. 1996. október 25. Szerk. Heckenast Gusztáv, Molnár Sándor, Németh Péter. Vaja 1997. 40.

[344] Kinevezése: Wass cs lt, 1707. VII. 28.: 1757. sz.

[345] Történelmi Lapok I(1874–1875). 255. Tisztségviselésének időhatára ismeretlen.

[346] Lukinich Imre: A szatmári béke története és okirattára. Bp. 1925. 343.

[347] Wass cs lt, 1711: LXIX/6. (1759. sz.).

[348] Kinevezése: Wass cs lt, 1721. III. 23.: 1758. sz. Lásd még Wass cs lt, 1721: XLII/292. Tisztségéért fizetést kapott: Wass cs lt, 1725: XLII/298.

[349] 1713, Szeben (Wass cs lt, 1713: 7760. sz.), 1718, Kvár (Wass cs lt, 1718: 7761. sz.), 1722, Szeben (Wass cs lt, 1722: 7762. sz.), 1723-ban octavális törvényszékre hívják mint táblai ülnököt (Wass cs lt, 1723: 7763. sz.), 1737-ben is részt vesz az országgyűlésen (Wass cs lt, 1737: 7621. sz.).

[350] Trócsányi Zsolt: *Habsburg-politika és Habsburg-kormányzat Erdélyben 1690–1740*. Bp. 1988. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai III. Hatóság- és hivataltörténet 8.) 356.

[351] Uo. 400; Lázár Sz XXII(1888). 739.

[352] Aranka György: *i. m.*; Köpeczi János: *Wass Dániel*.

[353] Sipos Gábor: *Az erdélyi református főkonzisztórium kialakulása 1667–1713* (*1736*). Kvár 2000. (Erdélyi Tudományos Füzetek 230.) 58, 60.

[354] MOL, Urbaria et conscriptiones, 67/2 (1723. V. 31.). Idézi: *Gömör megye*. IV. köt. *A települések története 1773-ig* (*S–Zs*). Írta Ila Bálint. Bp. 1969. A forrás kiadása: *Urbaria et conscriptiones*. 5. füzet (51–70. fasciculus). *Művészettörténeti adatok*. Abos–Zsujta. Bp. 1979. (A Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportjának forráskiadványai XV.) 114.

[355] Tóth: *Serke* 29–31, 34; G. Kovács: *Serke* 87–89.

[356] Wass cs lt, 1737: XLVII/23.

[357] *Mikó Ilona*: Wass cs lt, 1720: LXVIII/67, 1722: 4884. sz. Bodoki Mikó István (†1690?, Wass

és vajai Vay Judittól (†1770)[358] születtek:[359] az elsőtől Miklós, János,[360] György, Ágnes,[361] Ferenc,[362] Dániel,[363] a másodiktól Ádám, Katalin[364] (gr. Tholdalagi Lászlóné), Judit,[365] Klára[366] (br. Bánffy Ferencné), Julianna[367] (bethleni gr. Bethlen Elekné), Krisztі-

---

cs lt, 1690: 1801. sz.) háromszéki főkirálybíró és borbereki Bálpataki Éva leánya (Wass cs lt, 1720: LXVIII/67). – Az anyja nevét olykor tévesen Bálpataki Katalinnak írják. Lásd *Wass János feljegyzései* 354; GenFüz III(1905). 93 (Köblös Zoltán). Esküvő: 1697. VII. 10. (*Napló* 253). Lakodalom: Torda, a kamaraháznál, 1697. X. 10. (Ferenczi Zoltán: *Cserei Mihály följegyzései*. TTár 1893. 246). A Rákóczi-mozgalom alatt a görgényi várban volt. Lásd Cserei Mihály: *Erdély históriája*. Sajtó alá rendezte Bánkúti Imre. Bp. 1983. 347; Lázár Sz XXII(1888). 739. Mikó Ilona az egyik fiát, Györgyöt ott szülte meg (Wass cs lt, 5329. sz.). †Kvár, 1716. II. 1. (*Wass János feljegyzései* 354; vö. *Napló* 483).

[358] *Vay Judit*: *1687. †Serke (Gömör vm), 1770. II. 22. (Wass cs lt, 5330. sz.). Temetés: Serke, ref. templom, ahol síremléke máig fennmaradt. Id. Vay Ádám és nagyiváni Fekete Erzsébet leánya (Wass cs lt, 1713: 8458. sz.). Első férje *Rhédey Mihály* (*Napló* 495), aki †1715. I. 17-én, 31 éves korában, temetve Serkén, a ref. templomban. Sírfeliratát közli: Tóth: *Serke* 21–22. – 1718. IV. 7-től Wass Dániel felesége (Halotti beszéd vajai Vay Judit felett. 1770. VII. 8. Kvár 1770. 4°. 12 lev.). – A nagyiváni Feketéknek eredetileg főleg Baranya vármegyében voltak birtokaik, maga Nagyiván is itt fekszik (Csánki II. 492; Györffy I^2. 319), de a 16. szd.-ban az ország északi részébe költöztek. Iványi Fekete Lászlóé volt az ajnácskői uradalom (Gömör vm). Minderre lásd Mocsáry: *Fekete család*; Fekete: *A Nagy-Iványi Fekete család*; Nagy: *Egy nemes úr*.

[359] Wass János feljegyzései 354; Napló, passim.

[360] *János*: *1702. IV. 19. (*Wass János feljegyzései* 354). †gyermekkorában, valószínűleg már 1744 előtt, mert a grófi diploma már nem említi (Huszti: *Genealogia heroica* 73^r; *Wass János feljegyzései* 354, 6. sz. jegyz.).

[361] *Ágnes*: *Cege, 1706. III. 19., amíg apja, Wass Dániel Máramarosban volt (*Wass János feljegyzései* 354), bizonyára fiatalon meghalt (*Wass János feljegyzései* 354, 8. sz. jegyz.).

[362] *Ferenc*: * Barcánfalva, Máramaros vm, 1708. X. 16. (*Wass János feljegyzései* 354). †1721. IX. 14. e. Temetve a császári templomban (*Napló* 513).

[363] *Dániel*: *Császári, 1713. I. 17. (*Wass János feljegyzései* 354). †1739. XI. 23. e. (*Napló* 601). Temetés: Császári, 1739. XI. 24. (*Napló* 601). 1734 januárjában Itáliába indult, ott Gyulai István regimentjében szolgált (*Napló* 574). 1734-ben Mantuából keltez levelet (Wass cs lt, 1734: 8324–8325. sz.). 1736-ban Havaselvén („*Oláhországban*") szolgál zászlótartóként, ekkor apja pénzt küld neki (Wass cs lt, 1736: LXII/17).

[364] *Katalin*: *1722. V. 1. e., megkeresztelve Császáriban (*Napló* 516). 1781-ben még élt, ekkor készült végrendeletének tanúsága szerint (ENMLt, Tholdalagi cs lt, 192. sz.). Eltemetve férje koronkai családi kriptájában. Lásd Népújság (Marosvásárhely), XLIII. évf. 64. (= 12068). sz. 1991. IV. 2. (Szucher Ervin). – *Tholdalagi László*: az erd. Kir. Tábla ülnöke (Basa István: *i. m.*), †1779 (Rettegi 397). Élt 51 évet (koronkai sírfelirata szerint). Marosvásárhely főterén, a Ferenc-rendi templom mellett palotát építtetett (Kelemen Lajos: *Művészettörténeti tanulmányok*. II. A bevezető tanulmányt írta és a kötetet sajtó alá rendezte B. Nagy Margit. Buk. 1982. 84. A homlokzaton látható címer: W. Kovács: *Wass* 29–30. sz.). – A házaspár gyermekei: Tholdalagi István, László, Anna (Teleki Domokosné), Krisztina, Julianna és Mária. Anyjuk a leánygyermekeknek hagyta örökbe a fugadi és mosoni jószágokat (ENMLt, Tholdalagi cs lt, 192. sz.).

[365] *Judit*: †gyermekkorában (Miklós Sámuel halotti beszéde vajai Vay Judit, gr. Wass Dánielné felett. 1770. VII. 8. Kvár 1772. 4°. 19 lev.). Temetés: Császári, 1724. VII. 16. (*Napló* 526).

[366] *Klára*: *Császári, 1727. XII. 26. (*Napló* 539–540). 1743-ban hajadon (Huszti: *Genealogia heroica* 73^r). †1762 (Rettegi 132). – *Bánffy Ferenc*: Id. B. Ferenc, a Kir. Tábla bírája, Kraszna vm főispánja (Lukács Simon: *Wass Miklós*) és Kemény Zsuzsanna fia (Rettegi 221, 310). Második felesége: br. Inczédi Ágnes (Rettegi 310, 493).

[367] *Julianna*: *Császári, 1730. III. 27. (*Napló* 551.) †Ajton, 1791. VI. 25., a szomorújelentés szerint 60 évesen és özvegységének 10. esztendejében. Halálát fia, B. Miklós jelentette (ENMLt, Teleki cs kendilónai lt, fasc. 168). – *Bethlen Elek*: kir. tanácsos, †1779, (Sajó)nagyfalu, Belső-Szolnok vm (Ret-

na[368] (bethleni gr. ifj. Bethlen Lászlóné, majd br. Kemény Miklósné) és Anna[369] (gr. Rhédey Ferenc,[370] majd vajai Vay Ábrahám[371] felesége). Kolozsvár főterén háza volt, amelyet édesanyjától, Ébeni Évától örökölt;[372] a ház földszintjén ma is látható az ő és második felesége, Vay Judit címerével díszített, reneszánsz stílusú szép ajtókeret.[373] Elsősorban az ő hűségéért kapta három fia a grófi címet, a naplóíró György ágának 1741-ben történt kihalásakor pedig annak vagyonát is ők örökölték. A grófi diploma a kialakuló erdélyi arisztokrácia tagjává emelte a családot, de vagyon tekintetében nem hozott változást, ugyanis birtokadomány nem kapcsolódott hozzá. Változást az életmódban sem hozott, a családtagok ezután is elsősorban a megye keretei között élték le életüket, ugyanazokban a falusi kúriákban. Vagyonuk és tekintélyük ezután sem ért fel a legelőkelőbb erdélyi családokéval (Bánffy, Bethlen, Haller, Kornis, Teleki). A közvélemény mindazonáltal mindig is a patinás és igen előkelő családok közé sorolta a Wassokat, valószínűleg azért is, mert Erdély egyik legrégibb nemescsaládja volt, de házasságaik révén is a legelőkelőbb famíliákhoz kapcsolódtak (Telekiek, Tholdalagiak, Bethlenek stb.).

---

tegi 398). B. József és br. Kemény Krisztina fia (Lukinich: *Bethlen* 468). – Nyomtatott esküvői meghívójuk: *Festum conjugale*, *quo in sacra connubii jura concedunt*: *comes Alexius de Bethlen*, *neosponsus*, [...] *itemque comitissa Juliana Vas de Tzege*, *neo-sponsa* [...] *adplaudente tantis neogamis*, *laetumque epithalamium accinente*, *illustri collegio reform. Claudiopolitano*, *die XII. ante calendas apriles*, *anno qui labitur*, *qVVM VenVs e paphIIs VenIens IVCVnDa rosetIs*, *Inter oVat sponsos Igne pro Cante noVos* (Claudiopoli, Jos. S. Pataki, 1752).

[368] *Krisztina*: „szemérmesebb asszonyt s akinek a világi hiábavalóságok s új módik úgy ne kelljenek, mint annak az aszonynak, ritkán látni; szép és szelíd természetű, tiszta erkölcsű leány" (Rettegi 350, 400). *1726. VI. 13. †1802. VI. 13. Élt 76 évet. Temetés: Nagysajón (Doboka vm), férje mellé. VI. 15. (Krizbai Dezső Elek halotti beszéde cegei gr. Wass Krisztina, magyargyerőmonostori br. Kemény Miklósné felett. 1802. IX. 12. Kvár 1805. 8°; ENMLt, Jósika cs hitb lt, fasc. 39, p. 103; Szilágyi Ferenc halotti beszéde cegei gr. Wass Krisztina felett. 1802. IX. 12. Kvár 1805. 8°.) Halotti címere az ajtoni református templomban található. – Bibliája (Utrecht 1737) egykor a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban volt (*Erdélyi művészeti kiállítás*. Szerk. Takáts Zoltán. Kvár 1941. 46, 427. sz.). Az adatot Csáki Árpádnak köszönöm. – *Bethlen László*: †1750. XII. 10. Házasságkötése feleségével: 1750. V. 25. (ENMLt, bethleni Bethlen cs keresdi lt, 149. cs, 162–163, 164–167. Az adatot Tóth Leventének köszönöm). B. László és Folti Mária fia. Katona Bethlen Farkas gyalogregimentjében (Rettegi 349–350, 400). – *Kemény Miklós*: *1723. IX. 4. †1775. IV. 19. Temetés: Nagysajó, 1775. VII. 16. K. Zsigmond erd. kir. táblai ülnök és bethleni gr. Bethlen Ágnes fia. A marosvásárhelyi, majd a kolozsvári ref. kollégiumban tanult, de tanulmányait a pestis miatt megszakította. Szülei elvesztése után Kemény Sámuel gondoskodott róla (Krizbai Dezső Elek: *i. m.*; Lukács Simon halotti beszéde magyargyerőmonostori br. Kemény Miklós felett. Nagysajó, 1725. VII. 16. Szeben 1778. 4°. 26 lev. KvProtTeolKt).

[369] *Anna*: 1751-ben már második férjét, Vay Ábrahámot említik (Wass cs lt, 1751: 4885. sz.).

[370] *Rhédey Ferenc* (Wass cs lt, 1742: 1841. sz.), akinek első házasságából született fia Rhédey Zsigmond volt (MTAKt, Kézirattár, Tört. Gen. 4°, 1/76, Wass).

[371] *Vay Ábrahám*, királyi tanácsos (Lukács Simon: *Wass Miklós*), a tiszáninneni ref. egyházkerület világi főgondnoka. *1697 v. 1702, †1762. Házasságkötése Wass Annával 1746. VI. 21-én történt. Kettejük gyermekei: V. Dániel, József és Miklós. Mindezekre lásd Szakály Orsolya: *A vajai Vay család a 18. században*. In: *Tanulmányok Szakály Ferenc emlékére*. Szerk. Fodor Pál, Pálffy Géza, Tóth István György. Bp. 2002. (Gazdaság- és társadalomtörténeti kötetek 2.) 355–358; Uő: *Egy vállalkozó főnemes. Vay Miklós báró* (*1756–1824*). Bp. 2003. 16–18.

[372] „Kolosvár városában, Belső-Monostor utczába, az tekintetes nemes czegei Vas Dániel uram ő házánál" (Wass cs lt, 1704: XLII/285). „Wass Dániel uram eő kegyelme Kolozsvárott a Piacz téren levő házához" (Wass cs lt, 1722: XLVI/13); Mihály 362–365.

[373] W. Kovács: *Wass* 31–32. sz. kép.

Dániel gróffá lett fiai közül a legidősebb, Miklós,[374] 1701. május 31-én született,[375] és 1769. október 26-án halt meg.[376] Cegén temették el december 10-én.[377] A kolozsvári református kollégiumban tanult,[378] majd később a birtokain gazdálkodott, és a megyei nemesség egyhangú életét élte, közszereplést nem vállalt. Első felesége gr. Teleki Éva volt,[379] ennek halála után azonban újranősült, és br. Bánffy Krisztinát[380] vette feleségül. Még 1744 előtt királyi tanácsosi címet kapott, amivel nyilván nagyon meg lehetett elégedve. Rettegi György (1718–1786), a Doboka vármegyei naplóíró kisnemes szerint ugyanis címének „nagyon örült", és „ritkán subscribalt [= írt alá], hogy oda ne tegye: »Felséges Asszonyunk C(onsilia)riusa«. Utoljára »Crius«-nak hívták volt", jegyezte meg némi gúnnyal Rettegi, aki nemigen kedvelte, mert egy korábbi szívességét elmulasztotta viszonozni, ezért a róla írt jellemzése cseppet sem hízelgő: „Pénzes ember volt szegény, de amellett szegény is; hathatósan tudta az embert szóval lactálni [= ámítani], valósággal nem igen. [...] Hetven esztendős ember, de se hajában, se szakállában ősz nem volt. Magas, száraz, sok beszédű s szóval sokat ígérő, keveset teljesítő ember volt szegény."[381] Hitelesnek tekinthető egykorú arcképét megőrizte Huszti családtörténeti munkája. Nyolc gyermeke született:[382] első feleségétől Katalin[383] (váradi Boldvai Sámuelné, majd gerendkeresztúri Horváth Ferencné); második feleségétől pedig György, Ferenc, Klára, Krisztina, Zsuzsanna (utóbbiak gyermekkorukban meghaltak),[384] Eszter (†Cege, 1794, Mikó Károlyné)[385] és Farkas. Közülük csak három érte meg a felnőttkort, az egyetlen fiú, Farkas (1769–1795) 26 évesen halt meg, utódok nélkül.[386]

---

[374] Arcképe: Huszti: *Genealogia heroica* 75[r]. Közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 20. 1. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 33. sz. kép.

[375] *Wass János feljegyzései* 254. – Más forrás szerint (Lukács Simon: *Wass Miklós*) 1699-ben született.

[376] Huszti: *Genealogia heroica* 76[r] (testvérének, Wass Ádámnak a bejegyzése).

[377] Lukács Simon: *Wass Miklós*.

[378] Szathmári Pap Mihály: *Wass Miklós*.

[379] A grófi diplomában – valószínűleg a másoló tévedéséből – Teleki Katalin szerepel. Wass Miklós felesége valójában Teleki Éva volt, T. Pál és Vay Katalin leánya, és 1704. IX. 4-én született. Lásd Kelemen Lajos: *Széki gr. Teleki Pálné Way Kata családi följegyzései* (*1703–1723*). GenFüz VI(1908). 170–171; Lukács Simon: *Wass Miklós*.

[380] *Bánffy Krisztina*: B. Ferenc, Kraszna vármegye ispánja és Kemény Zsuzsanna leánya (Rettegi 221, 310).

[381] Rettegi 221.

[382] Rettegi 221; Szathmári Pap Mihály: *Wass Miklós*.

[383] *Katalin*: *1743 vagy előtte, mert az 1743-ban befejezett Huszti-féle családtörténet már említi (Huszti: *Genealogia heroica* 76[r]). – *Boldvai Sámuel*: †1754. VIII. 6. e., élt 34 évet. B. Gergely és Barcsay Ágnes fia, családjának utolsó férfi sarja (Jósintzi Sándor halotti beszéde Boldvai Sámuel felett. 1754. VIII. 6. Kvár 1754, halotti kárta). – *Horvát Ferenc*: Igen könnyelmű életet élt, kis híján felesége birtokait is elherdálta (ENMLt, Teleki cs kendilónai lt, Missilisek, Wass Miklós levele széki gr. Teleki Ádám generálishoz, 1763. V. 18.).

[384] Szathmári Pap Mihály: *Wass Miklós*.

[385] *Eszter*: †Cege, 1794. V. 17. Élt 27 évet, házasságban 4 évet. Temetés: Cege, családi sírbolt, VI. hó. – Szomorújelentései: MOL, széki gr. Teleki cs marosvásárhelyi lt, P 665, 1. tétel, 14. csomó, 89. (keltezetlen nyomtatvány), ill. MTAKt, Kézirattár, Ms. 6292/45 (keltezett nyomtatvány). – *Férje*: gr. Mikó Károly (a szomorújelentések aláírója).

[386] *Farkas*: *1769. X. 6., húsz nappal apja halála (X. 26.) előtt (Huszti: *Genealogia heroica* 76[r]). †1795. IX. 12. Élt 26 évet. Temetés: Cege, IX. 14. (Petrik Géza: *Magyarország bibliographiája 1712–*

A grófságot nyertek közül a következő fiú György volt; ő 1704. március 15-én született Görgény várában (Torda vm), és 1777. május 17-én halt meg Cegén. A kolozsvári református kollégiumban tanult. Akárcsak sok más nemestársa, a kuruc háborúk leverése után katonai pályára lépett, és 1727-től gr. Gyulay Ferenc (1674–1728) generális regimentjében Német- és Olaszországban szolgált. Hazatérte után [387] feleségül vette sajószentpéteri Szentpéteri Erzsébetet,[388] akitől öt gyermeke született: Éva (br. id. Kemény Zsigmondné),[389] Erzsébet (gr. Nemes Gáborné),[390] Zsuzsanna (megh. gyermekkorában), Katalin (†1783)[391] (br. Kemény Simon[392] felesége) és Sámuel,[393] az egyetlen fiú (aki utód nélkül halt meg 1812-ben). Rettegi szerint Wass György „igen jó forma, nagy magas szál ember vala, de jámbor, szelíd erkölcsű, elméje s judiciuma [= ítélőképessége] is szép volt, de promotiója [= előlépése] sohasem vala, pedig bizony megérdemelte volna”. [394] Javíttatta a cegei református templomot, amiről emléktábla tanúskodik. [395] Tumbáját, amely ma is látható Cegén, a grófi címer díszíti.[396]

1860. VIII. *Függelék*. *Hazai*, *18*. *századi színlapok*, *gyászjelentések és szentképek bibliográfiája*. Bp. 1991. 222. idézi nyomtatott gyászjelentését, melyet azonban nem sikerült fellelni.) 1790-ben „regestrator“ és új regalista a kolozsvári országgyűlésen (*Tabella*). Bécsben, Grazban is járt, takarékosan élt, Besztercén halt meg (Wass cs lt, 1797: LXXII/23. 563). A diódváraljai Vass család Farkas nevű tagjára vonatkoznak azok az életrajzi adatok, melyeket Hellebronth Kálmán közölt, és amelyek szerint nemesi testőr lett volna (Hellebronth 386).

[387] Wass cs lt, 5329. sz.

[388] Sz. András és Szemere Katalin leánya (Wass cs lt, 5329. sz.). – Sz. Erzsébet és Wass György lakodalma: Sajószentpéter (Borsod vm), 1733. VII. 1. (*Napló* 571).

[389] Wass cs lt, 5329. sz.; Rettegi 137, 200, 377.

[390] Wass cs lt, 5329. sz.

[391] Malom János halotti beszéde cegei gr. Wass Kata Kemény Simonné felett. 1783. III. 16. Kvár. 1783. – Lakodalma 1768. VI. 20-án volt. Lásd Sándor Imre: *Lakodalmas versek*. GenFüz V(1907). 80.

[392] *Kemény Simon*: K. Ádám és kisrédei Rhédey Druzsianna fia. Kamarás, a kolozsvári ref. kollégium főkurátora, Kraszna, majd Alsó-Fehér vm főispánja, aranykulcsos kamarás. Első felesége hadadi br. Wesselényi Polixénia volt. Rettegi 85, 332, 347, 377, 386; Szathmári Pap Mihály halotti beszéde br. Kemény István felett. 1772. XI. 15. Kvár. 1776. 4°. 18 lev. (KvProtTeolKt); Szegedi József halotti beszéde br. Kemény Erzsébet (K. Simon és cegei Wass Kata leánya) felett. 1775. X. 29. Kvár 1777. 4°. 15 lev. (KvProtTeolKt); Wass cs lt, 5329. sz.; Bikfalvi Szabó Zsigmond halotti beszéde cegei gr. Wass György felett. Kvár 1777. – Javíttatta a marosvécsi templomot akkori feleségével, Wass Katával együtt, és ott 1770-ben címeres építési emléktáblát állíttattak erről (Kelemen Lajos: *Művészettörténeti tanulmányok*. I. A bevezető tanulmányt írta Szabó T. Attila, sajtó alá rendezte B. Nagy Margit. Buk. 1977. 106. – W. Kovács: *A Wass család grófi diplomája* 795; W. Kovács: *Wass* 85. sz. kép).

[393] György életrajza szerint a gyermekek ebben a sorrendben születtek (Wass cs lt, 5329. sz.; Rettegi 137, 200, 377). Az első három gyermeket említi a grófi diploma is, ők tehát 1744 előtt születtek.

[394] Rettegi 377.

[395] D[eo] O[ptimo] M[aximo] S[alvatori]/ QUAM BENE CONCORDENT HEROUM STEMMATA CLARUM/ SISTE QUO AD LECTOR COMMEMORABO GRADUM/ SCILICET HICCE BISONS PINGIT TE DACE GEORGI/ WASS SUPER AEDE DEI GLORIA PALMA DECUS/ AST CERERIS CONCORSQUE DVO SIC PARQUE MANIPLUS/ SOGA SZENTPETERI EST ELIZABETA THORI/ PAR SOCIAVIT AETAS HOS POSTQUAM PARQUE LIBERTAS/ PAR FOVET ET VIRTUS PAR AMOR VIQUE DEI/ ERGO PRIUS BOREAS TEPIDUS SIT FRIGIDUS AUSTER/ QUAM NON IN LAUDES VIVAT UTERQUE SUAS. A[nno] R[esurectionis] S[alvatoris] MDCCLXXI H. R. V. M. P. – A szöveg helyes olvasatának megállapításában Vasile Rus klasszika-filológus segített, segítségét ezúton köszönöm. Az emléktábla: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 21. 2. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 35. sz. kép.

[396] Kép: W. Kovács: *Wass* 36. sz.

A legkisebb fiú, Ádám[397] Császáriban született 1720. április 12-én,[398] és ugyanott halt meg 1776. június 24-én. A cegei családi kriptában temették el június 27-én.[399] A kolozsvári református kollégiumban tanult, de 1738-ban a pestis miatt megszakította tanulmányait. 1739-ben br. ifj. Bánffy Zsigmond erdélyi guberniumi tanácsos jóvoltából kancellista lett Szebenben.[400] 1774-ben Kraszna,[401] 1774–1779 között pedig Belső-Szolnok vármegye főispánja volt.[402] Kinevezését talán annak köszönhette, hogy 1773-ban Kolozsvárott a gr. Bánffy Dénes (1723–1780) által rendezett fogadáson találkozott az erdélyi körúton levő József trónörökössel, akivel állítólag kedélyesen elbeszélgetett.[403] Halála hírére Rettegi azt jegyezte fel róla, hogy „szegény gr. Wass Ádám úr, aki is jól tanult, igen szép író, értelmes, jóféle úriember vala", és hogy „nem volt amaz nagy pénzű ember", hivatalt amiatt nem kapott hosszú ideig, mert „nem érkezett mindenüvé az aranya".[404] Támogatta a kolozsvári református kollégiumot, annak jogi és történelmi témájú könyvek vásárlására pénzt adományozott a vízszilvási malom jövedelméből.[405] Megvédte a családi birtokot, egy határper miatt tettlegességig fajuló viszályba keveredett egy Szentegyedre beházasodott birtokossal, Éltető Ferenccel.[406] Felesége gr. Tholdalagi Katalin volt,[407] egy „szörnyű makacs asszony", akivel viszályban élt,[408] de akitől – önéletírása szerint – tíz gyermeke született a következő sorrendben: Ágnes[409] (†1818, nagyváradi br. Inczédi György felesége[410]), Dániel, János, Ádám, Im-

[397] Arcképe: Huszti: *Genealogia heroica* 79^{v}–80^{r}; közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 22. 3. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 37. sz. kép.

[398] *Napló* 505; Wass cs lt, 5330. sz.

[399] Rettegi 397.

[400] Wass cs lt, 5330. sz.; Huszti: *Genealogia heroica* 82^{r}.; Kelemen Lajos: *Báró Naláczi József emlékirata*. Napkelet (Kvár). II(1921). 1. sz. 31.

[401] Wass cs lt, 1744: 7219. sz.; Rettegi 332.

[402] Wass cs lt, 1774: 7199. sz., 1779: 2149. sz. – Kinevezése a Belső-Szolnok vármegyei ispánságra: 1774. VII. 5., kihirdetés: 1774. VII. 22., bevezetés: Dés, 1774. XII. 29. (Huszti: *Genealogia heroica* 84^{v}–85^{r}, Wass Ádám saját kezű feljegyzése). Lásd még Kulcsár Krisztina: *II. József utazásai Magyarországon*, *Erdélyben*, *Szlavóniában és a Temesi Bánságban 1768–1773*. Bp. 2004. 427.

[403] Rettegi szerint József „gróf Wass Ádámtól kérdezte, miért nem kártyázik. Mondotta, hogy nem szokhatta meg soha s nem is tud. Melyre a császár azt mondotta, hogy őfelsége is sokszor próbálta, de mihelyt hozzáfogott, mindjárt álom jött reá s azért nem szeret játszodni" (Rettegi 303).

[404] Rettegi 397.

[405] Wass cs lt, 1761: 2643. sz., 1765: 2644. sz., 1773–1777: 2645. sz.

[406] Wass cs lt, 1744: XCIX/2.

[407] *Tholdalagi Katalin*: Mihály és tancsi Földvári Erzsébet leánya (Wass cs lt, 5330. sz. Huszti: *Genealogia heroica* 76^{v}). Eljegyzés: 1743. II. 28., lakodalom: 1743. V. 21. (Wass cs lt, 5330. sz.). 1783. III. 27-én még élt (Wass cs lt, 2152. sz.).

[408] Rettegi 397.

[409] A grófi diploma 1744-ben már említi. †Magyargorbó (Kolozs vm), 1818. V. 13. Élt 74 évet (nyomtatott szomorújelentése: OSzKt, Kézirattár, Fol. Hung. 703. sz. 23–24).

[410] Lakodalom: Császári, 1768. II. 9. (Wass cs lt, 5330. sz.; uo. 1768: 1806. sz.). – A házaspárnak a Belső-Szolnok vármegyei Szilkeréken volt kúriája, melyen építési emléktábla található a következő felirattal: „L(iber) B(aro) N(agy) V(áradi) INTZEDI GYORGY KEDVES GROF/WAS ÁGNESEVEL SZENTELTE E HAZAT AZON/JEHOVA ÖRÖKÖSSEINEK TSENDES SZALLASOKUL/EPITÉSÉT ELVEGEZTE 1774. EZTEN(dőben)." A feliratot Kovács András olvasatában közlöm, az adatot neki köszönöm. – *Inczédi György*: „a tanulást elhagyta, nem igyekezett egyebet is tanulni, hanem a házasságon járt az esze, aminthogy gr. Wass Ádám úr leányát, ki négy esztendő-

re, Ferenc, Miklós, Mária, László és Mihály.[411] Közülük a felnőttkort is megért két fiú, id. Dániel († 1811, az első ág alapítója) és Miklós (†1829, a második ág alapítója) vitte tovább a családot, a többiek gyermekkorban meghaltak. Utóbbiak a jelek szerint anyjuktól birtokot örököltek a Doboka vármegyei Nagyiklódon.[412] Wass Ádám művelt főúr volt, jól tudott latinul, a jogtudós Huszti Andrással (1700?–1755) ő íratta meg a család történetét 1743-ban, és ő rendeztette ugyancsak Husztival a családi levéltárat. Talán ő járta ki a maga és testvérei, illetve a leszármazottak részére a grófi diplomát és az ősi címer bővítését.[413] Halála után családja hamar eltemette, és a Császáriban lezajlott temetési szertartás után csak kövekkel teli koporsót kísértek „szörnyű sok hintóval, kocsival, lovasokkal Cege felé". Az esetre úgy derült fény, hogy vihar támadt, a lovak megzavarodtak,[414] és a koporsó lefordulhatott a kocsiról.

A családot Ádám leszármazottai „folytatták". Testvérének, Miklósnak az ága ennek fiával, Farkassal, Ádám másik testvérének, Györgynek az ága pedig annak Sámuel nevű fiával kihalt.

Wass Sámuel (†Kvár 1812)[415] életéről keveset tudunk. A grófi címet megszerző három testvér egyikének, Wass Györgynek volt egyetlen fia. Gyermekkorában állítólag igen elkényeztették, Rettegi szerint „midőn már felserdült korában sem szűnt meg édesatyja s anyja a kényeztetéstől, maga az ifjú intette szüleit, hogy már, minthogy kikölt a gyermekségből, szűnjenek meg attól a szerfelett való kényeztetéstől, mert szégyenli".[416] 1790 és 1809 között mint regalista részt vett a kolozsvári országgyűléseken,[417] és Bécstől elnyerte a kamarási címet,[418] de ezenkívül távol maradt a közélettől. Támogatta a kolozsvári színház[419] és a református kollégium építését;[420] tagja volt az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő

---

vel idősebb nála, elvette" (Rettegi 230). I. Sámuel és Lészai Anna fia. Lásd Rettegi 169, 229–230, 286; Kis Bálint: *Az Inczédi és a belőle kiágazott báró Jósinczi család*. Turul XI(1893). 155. Inczédi György és felesége 1794-ben úrasztalt adományozott a serkei ref. egyháznak (Tóth: *Serke* 24). – Gyermekeik: I. Terézia (Barcsay Péterné), Ágnes (Kuún Zsigmondné) (Rettegi 230).

[411] Wass Ádám önéletírása szerint (Wass cs lt, 5330. sz.; Huszti: *Genealogia heroica* 81^{r}–84^{v}). Közülük az elsőt, Ágnest említi a grófi diploma, ő tehát 1744 előtt született.

[412] Kádár–Tagányi IV. 83–85. – Id. Dániel gyermekei 1841-ben osztoztak meg Nagyiklódon (ENMLt, Wass Ottilia személyi lt., XV/235, 1841. IX. 20.).

[413] Címereslevél: Wass Ottilia személyi lt., XV/234. (1744. XI. 13.); szövege közölve: W. Kovács: *A Wass család grófi diplomája* 801–806; a címer: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 23. 4. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 38 és 83. sz. kép.

[414] Rettegi 397.

[415] *Wass Sámuel*: †Kvár, 1812. V. 30. Élt 58 évet, 15 évet házasságban. Aranykulcsos. Temetés: Nagyalmás (Kolozs vm) 1812. VI. 1. Nyomtatott szomorújelentései: Jósika cs hitb lt, fasc. 39. p. 203., ill. MOL, széki gr. Teleki cs marosvásárhelyi lt, P 665, 1. tétel. 14. csomó, 92. – 1778. V. 20-i (*f. IV. p. dom. Cantate*) kormegállapító levél szerint akkor 23. életévét betöltötte és 24. életévében járt (Jósika cs hitb lt, fasc. 877).

[416] Rettegi 377.

[417] *Tabella*. Az országgyűlésen részt vevők névsorát leginkább az országgyűlési jegyzőkönyvekből, elszállásolási jegyzékekből ismerjük. E forrásokat nem idézem külön-külön, felsorolásukat lásd Petrik Géza: *Magyarország bibliographiája 1712–1860*. I. Bp. 1888. 657–658. ill. V. köt. *Pótlások Petrik Géza Magyarország bibliographiája 1712–1860 c. művének 1–4. kötetéhez. Az 1712–1800 között megjelent magyarországi* (*és külföldi magyar nyelvű*) *nyomtatványok*. Bp. 1971. 139.

[418] Wass cs lt, 1804: 1868. sz.

[419] Ferenczi 157. (A kötetre Bartha Katalin Ágnes hívta fel a figyelmemet, szívességét ezúton

Társaságnak és az Erdélyi Kéziratkiadó Társaságnak.[421] Az irodalomtörténeti kutatás korábban vele azonosította azt a – magát „cegei névtelen”-nek nevező – szerzőt, aki az indiai *Pancsatantrá*t franciából magyarra továbbfordító Zoltán József orvos (†1763) munkáját befejezve kiadta *Bidpai és Lokman indiai históriái címmel*.[422] Felesége bethleni gr. Bethlen Rozália volt (†1826),[423] akinek nagyalmási (Kolozs vm) birtokán gazdálkodott, lovakat tenyésztett, felújíttatta az ottani és a cegei kisebbik kúriát.[424] Az építkezéseket – minthogy nem voltak gyermekeik – az asszony nem nézte jó szemmel, és egyik levelében meg is rótta urát azért.[425] Wass Sámuel halálára barátja, Kazinczy Ferenc (1759–1831) is írt sírverset.[426] Nagyalmáson temették el,[427] ahol hosszabb ideig élt az ottani udvarházukban.[428] Neoklasszicista síremlékét 1920 körül pusztították el.[429] Arcképét megfestették Huszti kéziratos családtörténeti munkájának egyik üresen maradt lapjára.[430]

---

köszönöm.)

[420] Török III. 375; Carmen Sapphicum in honorem [...] domini Samuelis Vas de Tzege comitelli, in spem patriae, columen ecclesiae, parentum solatia, praeclare surgentis, dum musis illustrissimi collegii reformati Claudiaci cum sincero omnigenae felicitatis voto sese associaret decantatum. Anno MDCCLXIX. VI. ante idus Septembres. Claudiopolis 1769.

[421] Jancsó 151, 354. – Valószínűleg támogatta egy Tsomós Mihály ref. kollégiumi tanár kezdeményezésére Kolozsvárott is kiadott könyv elkészítését (*Samuelis Pufendorfii de officio hominis et civis secundum legem naturalum*, *libri duo*: *cum Joannis Barbeyracii notis*, *& examinae censurae Leibnitianae*, *in calce operis subjunctae*. *Ex gallico in latinum sermonem transtulit Sebastianus Masson*. *Editio 4*., *emendata & locupletata a Chr*. *Frid*. *Ayrmanno*. Claudiopoli 1773).

[422] Trócsányi Zoltán: *Bidpai és Lokman magyar fordítói*. Irodalomtörténet III(1914). 255. – A későbbi kutatás ezt az azonosítást elvetette. Lásd Dézsi Lajos: *A czegei névtelen*. In: *Dolgozatok Békefi Remig egyetemi tanár működésének emlékére*. Bp. 1912. 354–358; Bittenbinder Miklós: *Bidpai és Lokman magyar fordítói*. Irodalomtörténet III(1914). 414; Staud Géza: *Az orientalizmus a magyar romantikában* Bp. 1999. A fordítás: *Bidpai és Lokman indiai historiái és költött beszédei*. *Mellyek*, *török auctorból*, *Ali Tchelebi-Ben Salehből*, *Galland uram által frantzia nyelvre*, *most pedig magyar nyelvre fordíttattak*. Kolosváratt 1783.

[423] *Bethlen Rozália*: †Kvár 1826. II. 4. Temetés: Nagyalmás (Kolozs vm), II. 8. Élt 72 évet (ENMLt, szomorújelentés-gyűjtemény; Jósika cs hitb lt, fasc. 39, 410). B. Miklós kamarás, guberniumi és udvari kamarai tanácsos, tartományi főbiztos és gr. Csáky Katalin író leánya (Lukinich: *Bethlen* 514–516; Rettegi 357). – Bethlen Rozália első férje: körösszegi és adorjáni gr. Csáky János (Szabó János halotti beszéde bethleni gr. Bethlen Rozália felett. 1826. II. 9. Kvár 1826. 8°. 13 lev.), gyermekeik: Cs. József és Rozália (br. Jósika Jánosné). Lásd Jósika cs hitb lt, fasc. 39, p. 370.

[424] Jósika cs hitb lt, fasc. 876, 18; B. Nagy Margit: *Stílusok*, *művek*, *mesterek*. *Művészettörténeti tanulmányok*. Buk. 1977. 45–46; Kádár–Tagányi II. 484. – Nagyalmáson ménese számára istállót építtetett, melyhez köveket egy közeli középkori várromtól, Almásról hozott, de 1809-ben a megye hatósága ezt megtiltotta. Lásd Kőváry László: *Erdély régiségei és történelmi emlékei*. Kvár. 198–199.

[425] „Félek, hogy Wass Dániel sok szem fiainak építesz” (Jósika cs hitb lt, fasc. 878, 7–8).

[426] Jósika cs hitb lt, fasc. 40, p. 163.

[427] Jósika cs hitb lt, fasc. 39, p. 203. – Hegedüs Sámuel is mondott felette halotti beszédet (Kvár 1813. 8°).

[428] Jósika cs hitb lt, fasc. 876.

[429] Orosz Endre: *A nagyalmási Dezsővár*. Erdély 1930. 15–19. A közleményre Janitsek Jenő hívta fel a figyelmemet, szívességét ezúton köszönöm. A leírás szerint a síremlék felirata a következő volt: Grof Wass Samuelnek/ Királyi Kamarásnak/ Hitvesse/ Grof Bethlen Rosalia/ Emelte/ MDCCCXIV-ben./ Elrepül Az Élet, Mint a Reggel Édes Álmai/ De A Szeretet S A Baráti Hűség/ Meggyőzi a halált S Tuléli A Koporsót./ Szeretet Férj És Barát/ Bús Hitvesed E Kőnél Sóhajt Utánad/ Ah Emlékezeted/ Élessé Teszi A Legmérgesebb Fájdalmat.

[430] Huszti: *Genealogia heroica* 89^{r}. Közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 25. 5. sz. kép; W. Kovács:

Erdély Habsburg-uralom alá kerülése és a nyugati keresztyén világba való visszailleszkedése nem kisebb változásokat hozott – elsősorban a társadalom kiváltságos rétegeinek életében –, mint az abból történt kényszerű kiszakadás másfél évszázaddal korábban. Vezető családok – mint amilyen a Wass família is – küzdötték fel magukat a fejedelemség idején, s mohó igyekezettel törekedtek hasonulni a Habsburg Birodalom társadalmi elitjének életviteléhez legalább a külsőségekben.

Az a régi Erdély, amelyet Apor Péter 1736 körül részletesen megörökített és elsiratott *Metamorphosis Transsylvaniae* című munkájában, a kuruc szabadságharcot követő békés évtizedekben végképp összeomlott. Minden bizonnyal feltételezhető, hogy a Wass család tagjainak élete is az Apor Péter által oly elevenen bemutatott úton alakult a 18. század folyamán. Ha a gazdaság helyzete a 19. század elejéig korlátokat is szabott annak, hogy az öreg udvarházakat barokk kastélyokká építhessék át, a vezető családok otthonai fokozatosan megteltek divatos bécsi bútorokkal és holmikkal. A családi élet mélyebb rétegeit azonban ezek a változások még évtizedekig alig érintették, és a mentalitásban csak az elkövetkezők hoztak észlelhető változásokat. Ebben a vonatkozásban hasznos lehet a demográfiai kutatások számára bemutatni a Wass család születési és elhalálozási adatainak alakulását a 18. században.

A 17. század végén, de főleg a 18. század elején azoknál a házaspároknál, amelyekről naplófeljegyzések tudósítanak, és így folyamatos adatsorok állnak a rendelkezésünkre, igen sok gyermekről tudunk. Wass Jánosnak (1636–1680), a fejedelmi tábla ülnökének tíz gyermeke volt, fiának, Dánielnek (1674–1741) tizenhárom, a naplóíró Györgynek (1658–1705) pedig tizenkettő. Általában az esküvő utáni kilenc hónap elteltével nagyon hamar megszületett az első gyermek, majd rövid időközönként követték a többiek.[431] Wass László (1696–1738) 1723 februárjában feleségül vette bethleni gr. Bethlen Júliát, aki 1731 májusában meghalt. Házasságuk nyolc éve alatt öt gyermekük született. Az első, Erzsébet, 1723 decemberében született, azután egy-három évente a többi négy. Az utolsó, Juliska, anyja halála előtt egy hónappal született, 1731 áprilisában. Felesége halála után fél évvel Wass László újranősült, és magyargyerőmonostori br. Kemény Katalint vette el 1732 januárjában. Tőle hét gyermeke született: az első ugyanazon év decemberében, a legutolsó 1739-ben. A sok gyermek általános még a 18. század végén is. A grófi címet megszerző három testvér esetében a gyermekek száma a következőképpen alakult: Wass Miklósnak (1701–1769) nyolc, Györgynek (1704–1777) öt, Ádámnak (1720–1779) pedig tíz gyermeke volt. Magyarországi példák alapján is az mutatható ki, hogy a nemesfamíliákban a rendszeres és – a fogantatások ritmusából ítélve – általában védekezés nélküli házasélet volt az általános. A terhesség olykor vetéléssel végződött, a szülés pedig igen kockázatos volt, esetenként a csecsemő vagy az anya vagy mindkettő halálával járt. A szülés várható időpontját napra pontosan számon tartották, így azt is tudták, ha az túl korán következett be. Koraszülöttként jött a világra a naplóíró Wass Lászlónak egyik fia („esett szegény feleségemen nagy szerencsétlenség, mivel [...] egy idétlen kis fiacskája lött; az Isten oltalmazza többször affélétől").[432]

Wass 39. sz. kép.

[431] Péter Katalin: *A gyermekek első tíz esztendeje*. In: *Gyermek a koraújkori Magyarországon*. Szerk. Péter Katalin. Bp. 1996. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 19.) 17.

[432] *Napló* 525.

A bőséges gyermekáldás mellett azonban riasztóan magas volt a gyermekhalandóság. Az említett három testvér (Miklós, György és Ádám) mindegyike készített saját magáról tömör életrajzi feljegyzést, és azokban már-már fásult egyhangúsággal sorolják fel csecsemőkorban elhalt gyermekeiket. Azok születési idejét általában fel sem jegyzik, csak a neveket említik meg. A világra jöttek legnagyobb része már az első napokban vagy az első két évben, sokan pedig ötéves kor előtt haltak meg. A naplóíró György feleségének első gyermeke halva született, Erzsébet nevű leánya megszületése után pedig „igen rosszul volt [...] mindegyre vért okádott".[433] Igen fiatalon halt meg Miklós öt és Ádám hét gyermeke (a nyolcból, illetőleg a tízből). Sokkal kedvezőbb a helyzet György családjában, mert öt gyermeke közül négy megérte a felnőttkort. A másik végletet a naplóíró Wass László tíz gyermeke jelenti, akik kivétel nélkül korán, gyermekkorukban meghaltak. A naplóíró Rettegi György Wass Miklósné Bánffy Krisztináról például azt jegyezte fel, hogy „minden esztendőben lett egy-egy gyermeke, de mind megholtak; hanem a két utolsó gyermeke, úgymint Eszter nevű leánya és Farkas nevű fia maradott".[434] Himlőben halt meg Wass János (†1680) Belső-Szolnok vármegyei főispán Erzsébet nevű leánykája alig másfél éves korában, a naplóíró Györgynek három gyermeke pedig egymástól kapta el ezt a betegséget.

A magas gyermekhalandóság persze nem írható a szülők hanyagságának rovására, mert bizonyára féltő gonddal ügyeltek a csemetékre. A naplóíró Wass György aggódva figyelte kisgyermekeinek sorsát születésük után. Egyik leánykájának, Juditnak születésekor ezt írta naplójába: „Uram! az kis csemetécskére is viselj gondot, óh uram, mivel csak az te gondviselésed alá ajánlom; őrizzed, oltalmazzad, neveljed, tápláljad, oktassad, tanítsad, az mint te szereted, óh Uram."[435] Megrendítő sorokat írt haláluk alkalmával is, érzelmi közönyről tehát szó sem volt.[436] Wass György 1705 szeptemberében két másik gyermekét, Józsefet és Zsuzsannát, mivel „már jó darab időtől fogva" a hurut (= köhögés) gyötörte őket, feleségével Cegéről Kolozsvárra küldte be, hogy a „doctoroc valamiben segíthetnének és könnyebbíthetnék őket". A kezelés eredménytelen volt, „nem használván semmit a gyermekeknek a kolozsvári doctorok", apjuk pedig József súlyosra forduló betegsége miatt halasztotta el korábban tervbe vett utazását.[437] Erdély „hagyományos világában" – amiként Dankanits Ádám (1932–1977) jellemezte – a gyermekkor számított tehát a legkritikusabb időszaknak.[438] A szegényebb sorú családoknál a gyermekhalandóság még nagyobb méreteket öltött, hiszen ismert, hogy a nemeseknél az életviszonyok nyilván sokkal jobbak voltak, mint a szerény körülmények között élő jobbágyok esetében.

A családfára tekintve megállapítható, hogy a 18. század végétől a következő generáció színre lépésével már nem számolhatunk sok gyermekkel. Közülük csak négy fiú

[433] *Napló* 83.
[434] Rettegi 221.
[435] *Napló* 54.
[436] Nem tekinthető tehát általánosnak az a – látszólagos – közöny, amit egyes esetekben észlelni vél az utókor. Lásd erre a véleményre Dankanits Ádám: *A hagyományos világ alkonya Erdélyben*. Bp. 1983. 15.
[437] *Napló* 464–465.
[438] Dankanits: *i. m.* 12.

élte meg a felnőttkort, és mindössze kettőnek voltak gyermekei. Farkas (1769–1795) – akiről feljegyezték, hogy törékeny egészségű volt – nem nősült meg, és fiatalon, 26 éves korában meghalt. Unokatestvére, Sámuel (†1812) ugyan megnősült (felesége gr. Bethlen Rozália volt), de nem született gyermekük. A családot Wass Ádám két fia vitte tovább: Dánielnek (1744–1811) négy gyermeke volt, öccsének, Miklósnak (1755–1829) azonban már csak egy. Igaz, róluk rendkívül keveset lehet tudni, mert naplót feltehetően nem vezettek, és életrajzukat sem írták meg (legalábbis egyetlen ilyen forrás sem maradt fenn). Az is elképzelhető, hogy csak a források szegénysége miatt nem tudjuk, voltak-e csecsemőkorban elhalt gyermekeik. Úgy tűnik, ez esetben is igazolható az az általános megfigyelés, miszerint a 18. század végétől az élet biztonságosabbá vált, és a megszületett gyermekek többnyire megérték a felnőttkort.

Az elérhető életkor mai szemmel nézve általában igen alacsony. Az életkor alakulását azonban nehéz követni, mert sokszor maguk a kor szereplői sem voltak tisztában születési évükkel.[439] Wass János (1591?–1635) kb. 44 éves korában halhatott meg, bátyja, Ferenc még fiatalabban, valamikor még 1608 előtt. János ugyancsak János nevű unokája 45 éves korában hunyt el 1680-ban; László (†1662) huszonéves korában, mert 1646-ban még gyermek volt. György (1668–1703) 35 évet, unokatestvére, a naplóíró György (1658 v. 1659–1705) 36 vagy 37 évet élt. Wass Dániel már 67 évet (1674–1741) ért meg, fiai 68 (Miklós, 1701–1769), 73 (György, 1704–1777), illetve 56 évet (Ádám, 1720–1779), utóbbival talán a köszvény végzett. A naplóíró György 1674-ben szinte egy évig betegeskedett: tavasszal himlős lett, amiből pünkösdig kigyógyult, majd a szeme lett hályogos, aratás után majdnem a váltóláz (hideglelés) végzett vele, végül pedig a tífusz (régi nevén: hagymáz) gyötörte; mint írja, „oly igen rosszul voltam, hogy csak halálomat várták”.[440] György fia: László, 1729 utolsó napján azt jegyezte fel naplójába, hogy „egészségtelen esztendő volt, mert mind embereken, mind pediglen gyermekeken sokféle nyavalyák grassáltanak, kivált az himlő majd egész esztendő alatt sine pausa [= megszakítás nélkül], hol egy, hol más helyen grassált; engemet is hol egy, hol más fenjáró nyavalya ottan ottan érdekelvén [= érintvén], majd az egész esztendőt alteratiókkal [= rosszulléttel] s egészségtelenkedésekkel töltöttem el”.[441] Kevésbé súlyos bajok kúrálását borbély végezte; amikor például a naplóíró Wass László eltörte lábszárát, Kolozsvárról és Szamosújvárról jöttek Cegére borbélyok, és a kolozsvári kezdte el őt gyógyítani. Kevéssé lehetett megelégedve ez utóbbi munkájával, mert „disznó lelkű rossz borbély”-ként említi, a kezelés fázisairól szóló bejegyzéseket pedig a naplóban válogatott káromkodások kísérik.[442] Ugyancsak borbély végezte a korban általános gyógymódként alkalmazott érvágást. A járványok veszélyesek voltak, az említett Ádám például az 1738-as erdélyi pestis miatt szakította meg a kolozsvári református kollégiumban végzett tanulmányait,[443] és rokona, a naplóíró László ugyanakkor a járvány áldozata lett. A pestis nemcsak városon pusztított, hanem vidéken is: 1719. június 3-án Kolozsvár egyik hóstátjában tört ki a járvány, másnap már Szentgothárdon is töb-

[439] *Napló* 235–341.
[440] Napló 4.
[441] *Napló* 550.
[442] *Napló* 490–494.
[443] Wass cs lt, 5330. sz.; Huszti: *Genealogia heroica* 82[r].

ben megbetegedtek, ugyanazon év őszén pedig Méhesen. A halált hozó betegségeknek azonban a jobban adatolt 17–18. században sincs sok írott nyomuk, azt viszont tudjuk, hogy például az orvosként működő ifj. Pápai Páriz Ferenc (1686–1737) – orvosként és szomszédként is – gyakran megfordult Wass Dániel (†1741) császári udvarházában,[444] a naplóíró Wass László családját pedig id. Pataki Sámuel (1692–1766), Belső-Szolnok vármegye első „tisztiorvosa" kereste fel több alkalommal.[445] Az életkort olykor lehetetlen megállapítani, mert a 19. század előtt nem mindig tartották számon, vagy ha igen, akkor is többnyire pontatlanul. Ismeretes, hogy maga a naplóíró Wass György sem volt egészen tisztában születési évével, noha adatokat ifjúkoráról is feljegyzett. Bár gyakori volt a halál, mégsem tértek könnyen napirendre felette. Amikor Wass György első felesége a szülés következményeibe belehalt, férje azt jegyezte fel naplójába: „rettentő nyomorúságos betegsége [...] engem úgy gyötrött, szívből írom, hogy ha én rajtam lött volna, talán nem gyötrött volna úgyannyira"; „ez esztendőnek minden részei [1682] énnekem voltak felettébb keservesek és nyomorúságosak";[446] második feleségétől való fia, Ferkó halálakor pedig azt írta, hogy az „nem kicsiny szomorúságomra esett, sőt igen meghatott".[447] Wass László – első felesége halálakor – a következőket írta naplójába: „az én kedvem kereső, szelíd engedelmességű, engem tisztán s igazán szerető és hozzám szokott, senkinek véteni nem kívánó édes galambomot, az én édes szívem kedves feleségemet, Bethlen Júliát, reggeli hét s nyolcz óra között az én szemem elől az szomorú halál által [Isten] elvevé, nekem nagy szívbeli fájdalmomra és tőlem soha el nem felejthető keserűségemre, midőn nyolcz esztendőket példás tiszta szeretetben és egymást megértésben éltünk volna és három holnapokat." Néhány napra rá – mint írta – „nagy kincsemet zárám koporsóban szívem nagy gyötrelmével".[448]

Útban a polgári világ felé

1848 fordulópontot jelentett a magyarországi és erdélyi birtokos társadalom életében. A rendi kiváltságok eltörlése és a jobbágyfölszabadítás alapvetően megváltoztatta a lehetőségeket, de a nagybirtokos réteg ennek ellenére továbbra is döntő fontosságú tényező maradt.

A Wassok 19–20. századi történetére vonatkozóan a családi levéltár igen kevés iratot (egyes ágakra vonatkozóan szinte semmit sem) őrzött meg, de a máshonnan összegyűjtött adatok néhány, a változásokat jelző jellegzetesség felvázolását lehetővé teszik.

Az erdélyi arisztokraták többsége – magyarországi társaik mellett – valójában középbirtokos volt, ráadásul gazdaságuk nem termelte ki azt a jövedelmet, amely a korábbi életforma fenntartását lehetővé tette volna. Bár örökölt politikai szerepük és társadalmi tekintélyük fennmaradt, a változást a birtok jövedelmét kiegészítő állami hivatal (olykor polgári foglalkozás) felvállalása és módosult házassági stratégiák jelzik. A poli-

[444] Wass cs lt, 1737: 5721. sz.
[445] *Napló* 541; Kádár–Tagányi I. 498.
[446] *Napló* 27.
[447] *Napló* 286.
[448] *Napló* 555–556.

tizálást és a reprezentációt továbbra is vállalni kellett, akárcsak sok más költséget – például a gyermekek külföldi taníttatását vagy a kastély népes belső személyzetének fenntartását. Létkérdés lett tehát a fizetett állami vagy megyei tisztviselői állás. Bevonulásuk az államapparátusba egyben a nagypolitikából való kiszorulást is jelzi.

Életmódjukat tekintve elmondható, hogy néhányan a gazdasági élet szereplőivé váltak, de többségük inkább saját birtokán gazdálkodott, politizáltak a megyében (megszerezték a végrehajtó hatalom egy-egy pozícióját) vagy a fővárosban, és Kolozsváron társasági életet éltek. Amikor birtokaikon tartózkodtak, mindennapi életük továbbra is a kastély körül szerveződött, amelyeket a 19. század második felétől fokozatosan átalakították, nagyobbították, kényelmesebbé tették.

A fentiek illusztrálására elégséges néhány adatot felvonultatni. Wass Samu (†1879) az 1848 utáni években, amerikai emigrációjában lényegében ugyancsak polgári életformát élt, miután bekapcsolódott az aranykitermelésbe. Itthon, tapasztalatait és kapcsolatait felhasználva próbált tőkés vállalkozást indítani, ám kísérlete – valószínűleg pénz híján – megbukott. Később birtokait fiának engedte át, és ő maga országgyűlési képviselőséget vállalt, fia, Jenő (†1911) pedig Szolnok-Doboka vármegye állandó bizottmányának tagja. Wass Béla (†1936) Szolnok-Doboka vármegye főispánja lett, később a Szamosvölgyi Vasút igazgatósági tagja és az Erdélyi Bank alelnöke, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöke.

A változás jól követhető a Wassok házasodási körében is. Míg a korábbi századokban a házasfelek az arisztokraták vagy legalábbis a velük egyenrangú birtokos társadalom köréből kerültek ki, az új viszonyok között a házastársak kisbirtokos nemesi családok vagy a Habsburg Monarchia soknemzetiségű vezetőrétegeinek és Németország nagypolgárságának képviselői, de szép számmal akadnak közöttük magas beosztású állami hivatalnokok, diplomaták, hivatásos katonák vagy éppenséggel polgári foglalkozást űzők.[449] Az iskoláztatás ugyancsak igazodik a modern követelményekhez: Wass Béla a hohenheimi mezőgazdasági főiskolán, fia, Endre (†1975) a mosonmagyaróvári és a budapesti mezőgazdasági főiskolán, Wass Albert (†1998) a debreceni Gazdasági Akadémián tanult, Wass Mária (†1916) a lausanne-i egyetem bölcsészettudományi karán, Wass Ilona (†1950) pedig Lipcsében zenét tanult.

A modernizációt végül a demográfia is jelzi: a gyermekszaporulat a 19. század elejétől fogva látványosan megcsappan, ami nyilván az orvosi ellátás javulásával, az eredményes születésszabályozással, illetve a csecsemő- és gyermekhalandóság csökkenésével függ össze.

Wass Ádám gróf (†1776) két fia alapította meg a családnak azokat az ágait, amelyek a 20. századot is megérték.

---

[449] Wass Ádám (†1893) leánytestvérei kisbirtokos nemesek feleségei lettek; Wass Olivér (†1932) egy gazdag gyáriparos özvegyét, a nagy vagyont öröklő Rosa Lorenzet vette nőül, második felesége az ugyancsak polgári életmódot élő Jagodics Vilma. Wass Minka (†1911) férje a nagybirtokos családból származó, de vagyontalan és Pesten újságírásból csak tengődve élő br. Jósika Kálmán, Wass György (†1925) zeneszerző felesége a svéd ápolónő, Larsen Signe. Wass Irma (†1947) és Wass Erzsébet (†1947) egyaránt hivatásos katonához mentek feleségül, és utóbbi karrier olykor csak meglehetősen szerény megélhetést biztosított. Wass Ilona (†1950) és Wass Albert író (†1998) házastársai a vagyonos németországi polgárcsalád, a Siemersek közül került ki.

A legidősebb fiú, Dániel (†1811)[450] talán nagyanyja, Vay Judit felvidéki kapcsolatainak köszönhetően Abaúj vármegyébe nősült, felesége szigeti Szerencsy Klára, Ferenc és bárcai Bárczay Borbála (†1820) leánya volt.[451] Az eljegyzést és a lakodalmat is a Kassától nem messze fekvő Szinyén tartották 1771-ben (ma Petőszinye Szlovákiában, egykor Szerencsy-birtok).[452] A házaspárnak ott kastélya volt,[453] és ott is élt,[454] legalábbis egy ideig, mert Dániel eközben az erdélyi birtokokat is kezelte.[455] Róluk meglehetősen keveset lehet tudni. Dánielnek 1774-ben még megvolt a nagyanyjától, Vay Judittól örökölt serkei jószága vagy legalábbis egy része,[456] ahol a református eklézsiának keresztelőedényt adományozott.[457] Gyermekei házitanítójául alkalmazta Gheorghe Şincait (1754–1816), de szentgothárdi birtokán való működéséről is maradtak nyugták a Wass-levéltárban.[458] A románság nagy tudósának a Wass család többször is nyújtott menedéket ellenfeleivel szemben. Az ő szinyei birtokukon fejezte is be hányatott életét.[459] 1775-ben Dániel kamarási címet nyert,[460] 1790-ben régi regalista a kolozsvári országgyűlésen.[461] Négy gyermeke volt: Dániel, a cegei ág megalapítója; Tamás, a szentgothárdi ág megalapítója; György és Klára.

Dániel (1777–1844).[462] Állítólag Kassán született. 1827-ig Kassán és Szinyén lakott, akkor családostul Erdélybe költözött.[463] Fennmaradt néhány levele, amelyeket Kassán keltezett.[464] Magyarországon lakott,[465] szentgothárdi udvarházában is többször megfordult,[466] gyermekei pedig már Erdélyben éltek, mert úgy látszik, a felvidéki birtokok a 19. század első harmadában kikerültek a Wassok kezéből. Az 1834-es és az

---

[450] *Dániel*: †Szentgothárd, 1811. VII. 25. Temetés: Cege, családi sírbolt, VII. 27. Élt 67 évet. Aranykulcsos kamarás (gyászjelentése: Jósika cs hitb lt, fasc. 39, 282).

[451] Wass cs lt, 5330. sz.; Wass Ottilia személyi lt., XV/238 (1821. II. 4.), XVII/265 (1821. I. 15.)

[452] Eljegyzés: Szinye (Abaúj vm), 1771. VIII. 23., lakodalom: uo., 1771. X. 3. (Wass cs lt, 5330. sz.).

[453] Magyarország vármegyéi és városai. Abauj-Torna vármegye és Kassa. Szerk. Sziklay János és Borovszky Samu. Bp. 1896. 275.

[454] Wass Samu (1814–1879) visszaemlékezése szerint Szinyén lakott. Lásd *Bariț levelezése* 135.

[455] 1764-ben Császáriból keltez (ENMLt, Aranka György gyűjteménye, 49. sz.).

[456] Wass cs lt, 1774: 6911. sz.

[457] Tóth: *Serke* 24; G. Kovács: *Serke* 93.

[458] Wass cs lt, 1798: 2611. sz.; 1799: 2609; uo., 1800: 2617. sz.; 1801: 2606. sz.

[459] Kádár–Tagányi II. 487; Tomuş, Mircea: *Gheorghe Şincai. Viaţa şi opera*. Bucureşti 1965; Moldován Gergely: *Sinkai Sinkay György élete és munkái*. EM VII(1890). 524–525; Şincai, Gheorghe: *Hronica românilor*. Tom. I–III. Ediţie îngrijită şi studiu asupra limbii de Florea Fugariu. Prefaţă şi note de Manole Neagoe. Buc. 1967. I. XXXV–XXXVI.

[460] Wass cs lt, 1775. III. 10.: 8518. sz.; Huszti: *Genealogia heroica* 85^{v} (édesapjának, Wass Ádámnak bejegyzése).

[461] Tabella.

[462] *Wass Dániel*: *Kassa (Abaúj vm), 1777. XI. 15. (*MNZsebk Főrangú családok* 266). †Kvár, 1844. IV. 21. Élt 67 évet. Temetés: Cege, a családi sírboltban, 1844. IV. 24. (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). – Rézmetszetű arcképe megtalálható a Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnokában, 55285. sz. alatt (ismeretlen bécsi mester munkája a 19. szd. első feléből). Közlés: W. Kovács: *Wass* 40. sz. kép.

[463] Bariț levelezése 135.

[464] Wass cs lt, 1817: 8460. sz.; Wass Ottilia személyi lt., XVII/265. (1820. II. 15.)

[465] Wass Ottilia személyi lt., XVII/265. (1816. X. 1.)

[466] Wass cs lt 1796: 2660. sz.; Wass Ottilia személyi lt., XVII/265.

1837-es országgyűléseken királyi hivatalos volt.[467] Felesége, Lányi Karolina (†1860)[468] Szepes vármegyei nemescsalád sarja.[469] Róluk bővebb adatok a Bárczay–Szemere–Szerencsy-rokonság irathagyatékában a Wassokra vonatkozóan talán fennmaradt levéltári anyagból remélhetők. Ismeretes azonban, hogy a Wass család felvidéki ágának levéltárrésze, amely 1943-ban még Cegén volt, a második világháborút követő zavaros időkben eltűnt (valószínűleg elpusztult).[470] A Bárczay-levéltár pedig, amelyet Szlovákiának történt átadásáig a Magyar Országos Levéltárban őriztek, a Wassokkal kapcsolatban csak néhány missilist őriz.[471]

Dániel és Lányi Karolina gyermekei Ádám, Amália (szavai Almádi Sámuelné),[472] Ida (†1870),[473] Natália (†1894, kézdiszentléleki Kozma Gáborné)[474] és Klára (†1869, Puteáni Sándorné)[475] voltak.

Ádám (1821–1893)[476] a ma is álló kisebbik cegei kastély tulajdonosa volt[477] és egyben a cegei református ág megalapítója. A kolozsvári református kollégiumban tanult.[478] Birtokának központja Cege volt, 1857-ben újjáépíttette az ottani ref. templomot, és erről emléktáblát is állíttatott.[479] Doboka megye bizottmányának tagja 1861-ben,[480]

---

[467] MNZsebk Főrangú családok 266.

[468] *Lányi Karolina*: †Kvár, 1860. I. 24. Élt 74 évet. Temetés: Cege, a családi sírboltban, I. 25. (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye).

[469] Nagy Iván VII. 23–25; *Magyar Nemzetségi Zsebkönyv*. *Második rész*. *Nemes családok*. Bp. 1905. 385–386. – Wass Dániel 1817-es levele szerint is felesége akkor még nem járt Erdélyben (Wass cs lt, 1817: 8460. sz.).

[470] Entz: *Wass-Tarjányi*. EM XLVIII(1943). 109.

[471] Szlovák Központi Állami Levéltár (Pozsony), Bárczay cs lt, Rokon családok iratai, 28. cím, 10. csomó, cegei Wass cs. Filmmásolata: MOL, Filmtár, 12705. sz. tekercs.

[472] *Wass Amália* említései: Wass cs lt, 1848: 3849. sz.; uo., 1871: 8318. – Férje: *szavai Almádi Sámuel* (Wass cs lt, 1857: 8313. sz.), aki Zsigmond dobokai szolgabíró, majd alispán és Kabos Julianna fia. Doboka vármegye nótáriusa. Lásd Sándor Imre: *A szavai Almádi család*. GenFüz VIII(1910). 73–80. Almády Sámuel 1845-ben kért kölcsön pénzt házasságkötése költségeinek fedezésére (Wass cs lt, 1845: 3849. sz.). – *Gyermekük*: A. Viktor (Wass cs lt, 1871: 8318. sz.).

[473] *Wass Ida*: †1870. II. 5. Élt 50 évet. Temetés: (ideiglenesen) Kiskend (Küküllő vm), 1870. II. 8. (OSzKt, Plakát- és Kisnyomtatványtár, Szomorújelentések gyűjteménye).

[474] *Wass Natália*: †Szentdemeter (Udvarhely vm) 1894. I. 11., özvegységének 20. évében. Temetés: Szentdemeter, I. 14., majd Kiskend, férje családi sírboltjába. Élt 77 évet (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). – *Férje*: kézdiszentléleki Kozma Gábor. †1874. III. 22. Élt 66 évet, házasságban 34-et. Temetés: Kiskend, 1874. III. 25. (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). – *Gyermekeik*: K. Ida (gr. Rhédey Lajosné), Irma (Sombory Lajosné) és Katinka (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Kozma Gábornál).

[475] *Klára*: †Pest, 1869. XII. 23. Temetés: Pest, Kerepesi úti temető, 1869. XII. 25. Élt 59 évet. – *Férje*: br. Puteáni Sándor. – *Gyermekeik*: P. Kálmán cs. és kir. tüzérségi kapitány, Vilma, Béla cs. és kir. főhadnagy, özv. lécfalvi Gyárfás Lászlóné P. Natália (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Klára).

[476] *Ádám*: *Kassa (Abaúj vm), 1821. II. 21., keresztelve uo., II. 23-án (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a kassai ref. egyház keresztelési anyakönyvéből, 1821. 3). †Guraszáda (Hunyad vm), 1893. I. ll. (KvNLt, Anyakönyvek gyűjteménye, cegei ref. egyházközség anyakönyvei, 238/2. II. 56). Élt 71 évet (javítva ceruzával 73-ról), házasságban 42 évet. Temetés: Cegén, a családi sírboltban, 1893. I. l3. (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye).

[477] Wass cs lt, 8308–8312. sz.

[478] Török III. 113.

[479] Építési emléktábla a cegei ref. templomban. Szövege: ISTEN DICSÖSÉGÉRE ÉS A

és akkoriban az úrbérrendezést végző megyei bizottság elnöke Dobokában,[481] 1861–1862-ben pedig a vármegye alsó kerületének pénztárnoka.[482] A kiegyezés politikai támogatására létrejött Deák-párt Doboka megyei elnöke 1871–1872-ben,[483] 1876–1886 között Szolnok-Doboka vármegye közigazgatási bizottságának, az állandó választmánynak és néhány más testületnek a választott tagja.[484] Sokat foglalkozott családjának úrbéri kárpótlási ügyeivel, azokat Pesten barátja és ügyvédje, Deák Farkas (1832–1888) intézte.[485] Vállalkozó kedvét mutatja, hogy a Marosludas és Szamosújvár közötti úton építendő hidak számára fát biztosított.[486] Érdeklődött a természettudomány iránt és kapcsolatban állott Herman Ottóval (1836–1914).[487] Kétszer nősült, első felesége széplaki br. Petrichevich-Horváth Jozefa (†1849)[488] volt, akiről annyit tudni, hogy a cegei kastélyuk egyik bástyáját az iskola számára rendeztette be.[489] Ádám második felesége 1850-től[490] kénosi Sándor Berta (1830–1912)[491] volt. Utóbbitól öt gyermeke született: Ármin, Olivér, Hortenzia, Berta és Irma. Minthogy Sándor Bertának Hunyad vármegyében voltak birtokai,[492] férjével sok időt töltött Guraszádán.[493] Cegei kastélyuk kertjében a 19. század közepén római sírkövek és más antik domborművek voltak elhelyezve.[494] A 19. század közepén – a cegei ref. egyház kurátoraként – ő őrizte a kastélyban a

---

CZEGEI HELVÉT HITÜEK [!] LELKEK ÉPÜLETÉRE UJBOL ÉPITTETTE EZ IMA HÁZAT CZEGEI GROF WASS ÁDÁM ÉS NEJE KÉNOSI SÁNDOR BERTA 1857BE. Közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 28. 8. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 49. sz. kép.

[480] Wass cs lt, 1861: 5470. sz.

[481] Wass cs lt, 1861: 5487. sz.

[482] Wass cs lt, 1861: 5469. sz.; uo., 1862: 5500. sz.; volt pénztárnok: uo., 1863. I. 3.: 5501. sz.; Kádár–Tagányi VII. 323.

[483] Wass cs lt, 1872: 5513. sz.

[484] Kádár–Tagányi VII. 259, 261, 264–265, 267. – 1881-ben adományt tett az aradi Szabadság-szobor felállítására (Wass cs lt, 1881: 4655. sz.).

[485] Wass cs lt, 8225–8231. sz.

[486] Wass cs lt, 1870: 5517–5523. sz.

[487] MTAKt, Kézirattár, Ms. 282/373–375. – Herman Ottó: A Mezőség. I. A Hódos- vagy Szarvastó és környéke, természetrajzi, jelesen állattani szempontból tárgyalva. In: Az Erdélyi Múzeum-Egylet Évkönyvei. V(1868–1870). Szerk. Brassai Sámuel. Kolozsvárt 1871. 10.

[488] *Petrichevich-Horváth Jozefa*: †Kvár, 1849. V. 10. P.-H. Mihály és nagyváradi br. Inczédi Mária leánya. Lásd Sándor Imre: *A széplaki Petrichevich-Horváth család*. GenFüz VI(1908). 134.

[489] „Wass Ádámné Horvát Jósefa úrasszony az udvarba egy bástyát tanítószobának ajánlott, azt szükséges bútorokkal és fűtéssel ellátni kegyesen rendeltetni méltóztatott” (Wass cs lt, 1847: 1929. sz.).

[490] Dés, 1850. X. 14. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a dési ref. egyház házassági anyakönyvéből. I. 303).

[491] *Sándor Berta*: *Kvár, 1830. III. 23. S. János és alsóbalázsfalvi Cserényi Julianna leánya (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a kolozsvári ref. egyház keresztelési anyakönyvéből, 100. köt. 107). †Cege, 1912. X. 8. Temetés: uo., X. 10. Élt 82 évet (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). Munkája: *Úti képek. September–november 1859*. Kvár 1860, 1864[2]. 1911-ben már nagyon beteg volt, amiről így írt Wass Ottiliának: „Berti lányom most az én hű ápolóm, utóbbi években sokat betegeskedem. [...] Már több 12 évnél, hogy nem voltunk Kolozsvárt. [...] Évek teltek, és még a régi kedves otthonomban a sok jó Hunyad megyei rokonaimat meg jó ismerőseimet sem láttam” (Wass Berta Wass Ottiliához, Cege, 1911. I. 16. Wass Ottilia személyi lt., XI/159).

[492] Wass-Tarjányi gyűjt., W. Ármin hagyatéki tárgyalásának jegyzőkönyve.

[493] Wass cs lt, 1885: 8348. sz.

[494] Goos, Carl: *Chronik der archäologischen Funde Siebenbürgens*. Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. Neue Folge. XIII(1876). 269; Orbán: *Torda* 73.

templom klenódiumait.[495] Lakásukat más 19. századi családtagok arcképei között a sajátjaik is díszítették, amelyeket 1861-ben, illetve 1862-ben Vastagh György (1834–1922) festett meg biedermeier stílusban. Ezeknek a második világháború után nyomuk veszett. Hihetőleg a kastély berendezésével együtt elpusztultak.[496]

Ármin (1851–1914)[497] a bécsi Keleti Akadémián (Orientalische Akademie) tanult, záróvizsgát 1875-ben tett.[498] Diplomata lett, konzuli minőségben sokat tartózkodott külföldön, állomáshelyei a következők voltak: Belgrád (1876–1879), Szaloniki (1879), Cetinje (1880–1883), Bukarest és Ploieşti (1883–1884), Tripolisz (1885), Turnu Severin (1886), Alexandria (1887–1893), Szaloniki (1893–1895), Varsó (1896–1898), Szmirna (1898–1900). Később kivált a diplomáciai szolgálatból, és cegei birtokára vonult vissza. Édesanyja – Wass Ádámné Sándor Berta – így írt erről Wass Ottiliának: „Ármin fiam szép pályáját elhagyván, egyszerű kis falusi gazdának állott be. [...] Már ő is elérte azt a kort, ahol az ember tetszése szerint élhet, ha nincs ambitiója; pedig mily szép pálya állott előtte. Úgy a családi élet sem volt óhajtása. Két derék fiam mind agglegény, pedig nem annak neveltem őket."[499] A kisebbik kastélyban még a két világháború között is megvoltak azok a görög és egyiptomi műkincsek, amelyeket Ármin gyűjtött Keleten. 1883-ban kamarási címet szerzett,[500] és kitüntették a montenegrói Danillo-renddel.[501] Nem nősült meg; vagyonát, amely az említett Hunyad és Szolnok-Doboka vármegyei birtokokból, továbbá kötvényekből állott, halála után 53 000 koronára becsülték, és testvérei örökölték.[502]

Olivér (1855–1932)[503] a bécsi kadétiskola[504] elvégzése után, 1875-ben katonai pályára lépett, de 1895-ben m. kir. testőrszázadosként vonult nyugállományba.[505]

---

[495] „A clenodiumok megvagynak az eklézsia ládájában az kurátor Groff úr ő nagysága házában és gondviselése alatt" (Wass cs lt, 1847: 1929. sz.).

[496] Az Ádámról és második feleségéről, Sándor Bertáról készült arcképek fényképe megtalálható a Wass-Tarjányi gyűjteményben, Bécsben. Közlés: W. Kovács: *Wass* 50. sz. kép.

[497] *Ármin*: *1851. IX. 13. (*Jahrbuch des K. u. K. auswärtigen Dienstes 1908*. Zwölfter Jahrgang. Wien 1908. 357. A diplomáciai karrierjére vonatkozó adatokat ugyaninnen vettem; a kötetre Tondolo Olivier hívta fel a figyelmemet.) †Bp., 1914. I. 24. Temetés: Cege, 1914. I. 27. Élt 62 évet. A Ferenc József-rend lovagja és a Vaskorona-rend tulajdonosa, cs. és kir. kamarás. (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). – Fényképe: W. Kovács: *Wass* 51. sz.

[498] Wass cs lt, é. n.: 8281. sz, uo., 1874: 8321. sz.

[499] Ármin öccse, Olivér később megnősült; lásd alább. Az idézett levél: Wass Ottilia személyi lt., XI/159.

[500] 1883. IX. 18-án kamarás (Wass-Tarjányi gyűjt., kamarási bizonyítvány).

[501] Magyarország tiszti czím- és névtára. Bp. 1887. 56.

[502] Doboka vármegyei birtokai: Göc, Cege, Császári, Mohaly (Wass-Tarjányi gyűjt., W. Ármin hagyatéki tárgyalásának jegyzőkönyve).

[503] *Olivér*: *Cege, 1855. VII. 26., megkeresztelve uo., VIII. 9. †Bécs, 1932. III. 1., elhamvasztották uo., 1932. III. 5-én. Temetés: Cege, 1934. IX. 18., ref. temető (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a cegei ref. egyházközség születési anyakönyvéből, I. 37; Budapest város illetőségi bizonyítványa, 1931/294060. sz.; halotti bizonyítvány; a bécsi krematórium igazolása; Csűrös Ferenc cegei ref. pap igazolása 1934-ből). 1898-ban katolizált (Wass-Tarjányi gyűjt., a bécsi Szt. István-plébánia bizonyítványa, 1898. XII. 2.). – Fényképe: W. Kovács: *Wass* 52. sz.

[504] Wass cs lt, 1874: 8322. sz.

[505] Hellebronth 534; Österreichisches Kriegsarchiv (Bécs), Personalverordnungsblatt für das k. u. k. Heer, 7/1876, 55/1876, 5/1880, 18/1881, 60/1881, 3/1885, 16/1889, 17/1892, 26/1895

Kamarási címet szerzett.[506] Főleg Bécsben lakott, és két házassága – feleségei Rosa Lorenz von Riesenstett, született Dressler (1844–1897),[507] illetve kernyecsai Jagodics Vilma, született Klinke (1879–1967)[508] – is a bécsi polgársághoz kötötte. Első feleségét – Wass Ottiliának írt levelében, melyben a házasságot is bejelentette – ekképpen jellemezte: „Feleségem igen kedves, nyájas és jó asszony, özvegy, gyermektelen, igen művelt, neve Rosa von Lorenz Riesenstett, régi jó család és ami szintén fődolog, nagyon vagyonos."[509] Olivér tőle valóban tekintélyes vagyont örökölt; Langenschönbichlben (Alsó-Ausztria) birtokot vásárolt Johann Lichtenstein hercegtől.[510] Az impériumváltás után sem jött már haza, de hamvait 1934-ben hazahozták Cegére, és a helyi református temetőben helyezték el.

Hortenzia (†1939).[511] Későn ment férjhez, a nála sokkal fiatalabb Bogya Jánoshoz,[512] akivel 1916-ban Zürichben éltek. Bogya János konzuli kinevezését a családi hagyomány szerint Wass Ármin eszközölte ki.[513]

Berta (1857–1933).[514] Wass Ilona leírása szerint „jólelkű volt, szerény, rokonszenves", fiatalkorában „egészen csinos".[515]

(Wass-Tarjányi gyűjtemény, a Kriegsarchiv 1953. VIII. 23-i igazolása).

[506] Wass-Tarjányi gyűjt., bizonyítvány (1883. IX. 18.).

[507] *Rosa Lorenz von Riesenstett* szül. Dressler. Franz Dressler és Kiesling Johanna leánya. *1844. VI. 19., keresztelve: VI. 24. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat az oborai (Csehország) róm. kat. plébánia 1841-ben elkezdett születési anyakönyvéből, fol. 22). †Bécs, 1897. XI. 17. (Wass-Tarjányi gyűjt., szomorújelentés).

[508] *Wilhelmine Maria Klinke*, később Kernyecsai Jagodics Alexander özvegye. *Breitensee (Alsó-Ausztria), 1879. VII. 1. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a Bécs/Penzing-i róm. kat. plébánia születési anyakönyvéből, XXIII. fol. 85). †Langenschönbichl bei Tulln (Alsó-Ausztria), 1967. IX. 27. Temetés: Langenrohr (Alsó-Ausztria), 1967. IX. 29. (Wass-Tarjányi gyűjt., szomorújelentés). K. Johann Georg és Maria Schandl leánya (Wass-Tarjányi gyűjt., halotti bizonyítvány). Házasságkötése Wass Olivérrel: Bécs, St. Elisabeth-templom, 1922. I. 5. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat Bécs város 1922-es esketési anyakönyvéből, W. Olivér halotti bizonyítványa.) – Jagodics Vilma és Wass Olivér életére lásd *My Aunt. A true story written by Count Wass-Tarjányi Ákos*. Kanada, é. n., gépelt kézirat, magántulajdonban.

[509] Házasságkötés: Bécs, Szent István-kápolna, 1895. XI. 12. (Wass Ottilia személyi lt., XI/170., Wass Olivér levele Wass Ottiliához, 1895. XI. 20.)

[510] Tondolo Olivier szóbeli közlése.

[511] *Wass Hortenzia*: †Cege 1939. III. 16. Temetés: uo., 1939. III. 18. (OSzKt, Plakát- és Kisnyomtatványtár, Szomorújelentések gyűjteménye).

[512] *Bogya János*: * 1880. IX. 19. Breznóbánya. A kolozsvári egyetemen jog- és államtudományi doktorátust szerzett. Elvégezte a bécsi konzuli akadémiát, 1910-ben cs. és kir. konzullá nevezték ki Velencébe, utána a bécsi külügyminisztériumban alkalmazták, majd Iaşi-ban, Zürichben, Berlinben és Brémában volt diplomáciai szolgálatban. 1922–1927 között országgyűlési képviselő. Lásd *Magyar országgyűlési almanach 1927–1932. A Felsőház és Képviselőház tagjainak életrajza és közéleti működése*. Szerk. Kun Andor, Lengyel László és Vidor Gyula. Bp. [1927.] 59–60; *Magyar írók élete és munkái*. Új sorozat. Írja és szerkeszti Gulyás Pál. III. Bp. 1941. 752–753; Siemers: *Wass* 68.

[513] Bogya Jánosról meglehetősen megvetően írt Wass Ármin: „Hát az ipsének sikerült magát a velenczei főconsulatushoz beosztatni, sőt tekintettel vagyontalan voltára, még pénzbeli adjutumot is kap a minisztériumtól. Ott fog egy évig praktizálni és csak azután bocsátják a vizsgabizottság elé. Mindezeket Wickenburg [Wickenburg Márk, külügyminisztériumi osztályvezető] járta ki neki. A minisztériumban cseppet sem örvendenek az ilyen outsidereknek." Wass Ármin levele Wass Ottiliához, 1913. jan. (Wass Ottilia személyi lt., XI/157).

[514] Gudenus IV. 232.

Irma (1865–1947),[516] Tarjányi Ákosné. 1944 októberében elmenekült Cegéről, és Ausztriába, majd Németországba ment, ahol nyomorúságos körülmények között halt meg.

Mivel sem Olivérnek, sem Árminnak nem volt gyermeke, testvérük, Berta, aki Cegén lakott,[517] 1930-ban örökbe fogadta[518] Irmának id. Tarjányi Ákostól (1855–1903)[519] született kisebbik gyermekét, ifj. Tarjányi Ákost (1900–1983),[520] aki felvette a Wass-Tarjányi nevet. Az akkor hatályos román törvények szerint ezzel nem járt a grófi cím és címer használatának joga, noha az örökbefogadási szerződés magyar nyelvű fogalmazványa – Wass Irma szándékai szerint – még tartalmazta a grófi cím és a címer használatának átruházását is. Wass Irma férje, id. Tarjányi Ákos a Monarchia katonatisztje volt, és két fiának – Ernőnek (*1899)[521] és az említett ifj. Ákosnak – katonai karriert szánt, ám a Monarchia bukásával ez lehetetlenné vált.

---

[515] Siemers: *Wass* 68; Wass Ottilia személyi lt., XI/164. (1916. I. 8.); 159. sz. (1913. III. 27.)

[516] *Irma*: *Cege, 1865. III. 5. †Metten (Alsó-Bajorország), menekülttábor, 1947. VII. 17. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a cegei ref. egyházközség keresztelési anyakönyvéből, III. 43. lap; W. Irma halotti bizonyítványa). Konfirmált 1880. III. 21-én Cegén (KvNLt, a cegei ref. egyházközség anyakönyve, 238/2). Házasságkötése: Guraszáda, 1896. IX. 23. (Wass-Tarjányi gyűjt., házassági anyakönyvi kivonat).

[517] Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat Sándor Berta hagyatéki tárgyalásának jegyzőkönyvéből, 160/1913. sz., szamosújvári kir. járásbíróság.

[518] Wass-Tarjányi gyűjt., 1930. IV. 28-i örökbefogadási szerződés, melyet Corneliu Rusu szamosújvári közjegyző előtt kötöttek meg.

[519] *Id. Tarjányi Ákos*: *Óarad, 1855. II. 3., keresztelve uo., II. 6. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat az aradi róm. kat. egyház keresztelési anyakönyvéből). T. Vilmos államügyész és monostori Vörös Ilona fia (Siemers: *Wass* 69; Wass-Tarjányi gyűjt.; vö. Kempelen XI. 142). †Bp., 1903. V. 24. Temetés: Arad, Felső-temető, V. 26. Élt 48 évet, 7 évet házasságban (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). A bécsi műszaki katonai akadémián tanult. 1875. IX. 1-jétől hadnagyként a 14. cs. és kir. huszárezredbe osztották be, 1888-tól m. kir. százados, 1896-tól m. kir. őrnagy. 1898-tól rokkantként nyugalmazták. Állomáshelyei: Debrecen, Óarad, Szarajevó, Kassa, Szamosújvár, Jászberény, Marosvásárhely. 1882-ben részt vett Bosznia megszállásában, 1892-ben pedig a Bécs–Berlin távlovaglási versenyen, amelyen díjat nyert. Beszélt németül, angolul, franciául. Első felesége (1889) pécsújfalusi Péchy Mária volt. Kitüntetései: hadi érem és a máltai lovagrend Mária-keresztje (Wass-Tarjányi gyűjt., Tarjányi Ákos személyi nyilvántartó lapja a M. Kir. Honvédelmi Minisztériumból). Alsóbalázsfalván (Beszterce-Naszód vm) volt birtoka (Wass-Tarjányi gyűjt.). – Fényképe: W. Kovács: *Wass* 53. sz. kép.

[520] *Ifj. Tarjányi Ákos*: *Bp., 1900. V. 30., keresztelve: Cege, 1902. X. 12. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat Budapest székesfőváros születési anyakönyvéből, 3420. sz.; kivonat a cegei ref. egyházközség keresztelési anyakönyvéből, IV. 1). Középiskoláit a budapesti gyakorló főgimnáziumban végezte el, majd a budapesti Műegyetemen folytatta tanulmányait. 1918-ban a Dél-Tirolban állomásozó 11. huszárezredben szolgált, és ugyanabban az évben a stockeraui tartalékos lovastiszti iskolába járt. 1919-től kezdve Cegén gazdálkodott (*Keresztény Magyar Közéleti Almanach*. III. *Erdély*. Bp. [é. n.] 327). M. kir. huszárőrnagy. †1983. VI. 17. Élt 83 évet. Temetés: 1983. VI. 23., Langenrohr bei Tulln (Ausztria). (Wass-Tarjányi gyűjt., szomorújelentés). – Fényképe: W. Kovács: *Wass* 54. sz. kép. – Az 1940-es években a cegei református temetőben a Wass család több tagja számára közös síremléket készíttetett (W. Kovács: *Wass* 55. sz. kép).

[521] *Tarjányi Ernő*: *Bp., 1899. IV. 21. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat Budapest székesfőváros születési anyakönyvéből, 2965. sz.). A mödlingi (Ausztria) lovassági hadapródiskolában tanult (Wass Irma 1916. I. 8-i levele Wass Ottiliához, Wass Ottilia személyi lt., XI/164). 1926-ban kivándorolt Kanadába, és ott is halt meg az 1990-es években (Tondolo Olivier szóbeli szíves közlése).

Ifj. Wass-Tarjányi Ákos az impériumváltás után Cegén élt, a második világháború végén Ausztriába menekült, továbbment Angliába, majd Kanadába, végül visszajött Ausztriába, és ott is halt meg. Felesége sellyei és szentlászlói Tholnay Eugénia Zsuzsanna (*1916)[522] volt, aki azonban nem követte őt az emigrációba, Cegéről Kolozsvárra költözött, majd rövidesen elváltak. Kettejük gyermeke Wass-Tarjányi Zsuzsanna (*1941).[523] E család volt a cegei kisebbik kastély tulajdonosa a második világháború végéig. Akkor Wass Irma adoptált fiával, ifj. Wass-Tarjányi Ákossal és annak leányával, Zsuzsannával együtt Ausztriába menekült, ott ugyanis még megvolt az ág kezében a Wass Olivér által vásárolt birtok és a bécsi ház. A cegei kastélyuk bizonyos részei (homlokzati elemek, az épület körüli barokk pavilonok) elpusztultak ugyan, de maga a főépület szerencsésen megmaradt.

Az ág alapítójának, Dánielnek (†1811) másik gyermeke Klára[524] volt, aki előbb Bárczayné,[525] majd boronkai Boronkay Ferencné lett.[526] Életét a Felvidéken élhette le. Wass Samu 1869-ben papírra vetett levélsorai szerint testvérei közül egyedül maradt Magyarországon s 1861 körül halt meg Kassán.[527]

Tamás (†1831,[528] az ág alapítójának, Dánielnek a fia) volt a szentgothárdi alág alapítója. Életéről csak töredékes adataink vannak. Testvérével, Györggyel együtt 1817 körül Szinyéről Erdélybe költözött.[529] Az 1809. évi nemesi fölkeléskor lovaskapitányként szolgált,[530] 1831-ben Kővár-vidéken megyei ülnök (assessor sedriae generalis) volt.[531] Felvidéki kapcsolatai még lehettek, mert 1821-ben Kassáról írt levelet.[532] Kamarási címet kapott,[533] főkurátora volt a széki református egyházmegyének.[534]

---

[522] *Tholnay Eugénia Zsuzsanna* később Juhász István (1915–1984) történésznek, a kolozsvári Református Teológia professzorának felesége. Ma Kolozsváron él (Gudenus IV. 232).

[523] *Wass-Tarjányi Zsuzsanna*: *Kvár, 1941. VIII. l8. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a szamosújvári róm. kat. plébánia keresztelési anyakönyvéből, III. 166). Lásd még *Álló- és mozgóképek. Vázlat az erdélyi főnemességről*. Szerk. Kovács Kiss Gyöngy. Kvár [2004]. 50, 52. – Férje: Bécs, 1969. XI. 19. *dr. jur. Gino Maria Michael Tondolo* (Wass-Tarjányi gyűjt., házassági anyakönyvi kivonat, Wien-Währing, 1001/1969). – Gyermekeik: T. Vilma Patrizia, Olivier Guido Maria Reginald, Gina-Maria, Eva-Christina (Wass-Tarjányi gyűjt., születési bizonyítványok).

[524] 1811. VIII. 16-án említik (Jósika cs hitb lt, fasc. 39, p. 282); Gudenus IV. 231. és *MNZsebk Főrangú családok* 266. tévesen állítja, hogy férje nagyváradi br. Inczédi György lett volna. Inczédi György valójában Wass Ádám (1720–1776) leányának, Ágnesnek volt a férje (vö. Rettegi 230).

[525] *Gyulay Lajos naplói*. II. 1848–1849. Sajtó alá rendezte V. András János–Csetri Elek–Miskolczy Ambrus. Bp. 2003. 255.

[526] Wass Ottilia személyi lt, XVII/265 (1825. III. 7.); uo. 275. (1855. X. 27.). – A Boronkay család a Somogy vármegyei Boronkáról vette nevét, de tagjai később főleg a Felvidéken éltek (Nagy Iván II. 187–190).

[527] Bariț levelezése 135.

[528] *Tamás*: *1781. Lásd GenFüz I(1903). 26. (S. Gyulai Richárd). †Kvár, 1831 (*MNZsebk Főrangú családok* 265). A cegei kriptába temették el 1831. XII. 8-án (Szabó Sándor halotti beszéde Wass Tamás felett. 1831. XII. 8. Kvár é. n. 8°).

[529] Bariț levelezése 135.

[530] Sturm: Országgyűlési Almanach 1887–1892. 131.

[531] *Calendarium* 1831. 78.

[532] Wass Ottilia személyi lt., XV/238 (1821).

[533] Calendarium 1832.

[534] Szabó Sándor: *i. m.*

Nagyiklódon (Doboka vm) is volt birtoka.[535] Feleségétől, zabolai gr. Mikes Rozáliától (†1850)[536] két gyermeke született, Antónia és Albert.

Antónia (†1858)[537] széplaki br. Petrichevich-Horváth Ferenchez ment feleségül.[538]

Albert (1819–1911)[539] a kolozsvári református kollégiumban tanult, 1840-ben jogtudományból vizsgázott a marosvásárhelyi kir. ítélőtáblánál. Ugyanebben az évben az erdélyi kir. főkormányszék alkalmazta, 1841-től pedig a bécsi erdélyi udvari kancellárián szolgált néhány évet, majd 1846-ban a főkormányszékhez nevezték ki titkárnak.[540] Önkéntesként részt vett az 1848-as szabadságharcban, annak bukása után azonban hosszú ideig nem vállalt közhivatalt. 1860-ban titkári beosztást szántak neki a rövid időre visszaállított Guberniumban.[541] Támogatta a kolozsvári színházat, 1864-ben néhány más főúrral együtt maga is újabb mecénásokat akart megnyerni ennek az ügynek.[542] Királyi hivatalosként részt vett az 1865. évi, Kolozsvárra összehívott erdélyi országgyűlésen,[543] amely állást foglalt Erdély és Magyarország uniója mellett. A főrendiház megszervezése (1885) után annak élethossziglan megválasztott tagja lett.[544] A széki református egyházmegye főgondnoka.[545] Fia nősülésekor átadta neki a birtokokat, s ő maga feleségével Záhra vonult vissza,[546] de a telet általában Kolozsváron töltötték.[547] Unokája, Wass Ilona visszaemlékezései szerint öregkorában is különösen jó egészségnek örvendett. Szenvedélyes vadász volt még nyolcvanévesen is. 93 évesen hunyt el. Felesége a nála tíz évvel fiatalabb sepsiszentistváni Kilyén Mária (†1912) volt, székely

---

[535] Wass cs lt, 1814: 2258. sz.; Wass Ottilia személyi lt., XV/235. és XVII/265 (1816).

[536] *Mikes Rozália*: †Kvár 1850. II. 15. Temetés: Kvár, köztemető, II. 17. (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Mikes Rozália). M. János háromszéki főkirálybíró és zabolai gr. Mikes Róza leánya (Jósika cs hitb lt, fasc. 39, p. 171, 242).

[537] *Antónia*: †Kvár, 1858. I. 5. Élt 43 évet. Temetés: a köztemetőben (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Antónia).

[538] *Petrichevich-Horváth Ferenc*: P.-H. Károly és Barcsay Rozália fia. Lásd Kis Bálint: *Erdélyi családtörténelmi adatok*. Turul XV(1897). 32. és Gudenus III. 80. – *Gyermekeik*: P.-H. Ida (Bethlen Miklósné), Károly, Gábor, Kálmán (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Antónia).

[539] *Albert*: *Nagyiklód, 1819. II. 10. (*MNZsebk Főrangú családok* 265; Sturm: *Országgyűlési Almanach 1887–1892*. 131). †1911. X. 15. Élt 93 évet, 62 évet házasságban (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Albert). Síremléke a kolozsvári Házsongárdi temetőben. – Portréja, August Bresgen olajfestménye ma Hamburgban, az Edmund Siemers-Stiftungnál található. Közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 31. 9. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 56. sz. kép.

[540] *Calendarium* 1842. 26; 1843. 25; 1844. 25; 1845. 23; 1846. 6; 1847. 6. – 1843 nyarán Bécsben keltez levelet (ENMLt, Wesselényi cs zsibói lt, 155. sz.).

[541] D. Tóth Béla: Az Erdélyi Királyi Főkormányszék visszaállítása (1860–1861). Korunk 2001/9. 28. 11. sz. jegyz.

[542] Ferenczi 462.

[543] Az Erdélyi Nagyfejedelemség szabad királyi Kolozsvár városába 1865-ik év November 19-dik napjára országgyülésre összehivott tek. nemes rendeinek névsora és szállásainak kimutatása. Kolozsvártt 1865. 21.

[544] Sturm: Országgyűlési Almanach 1887–1910. Bp. 1888–1905. passim.

[545] ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Albert.

[546] Siemers: *Wass* 31; Wass cs lt 1865: 8308. sz.

[547] Deák Ferenc u. 5. sz. alatt (Hantz Pál: *Legújabb kolozsvári név- és lakásjegyzék*. Kvár 1910. 230; Siemers: *Wass* 49, 112).

nemesi család sarja,[548] aki utóbb gazdag asszonyként is takarékosan, puritánul élt. Nyolcvanhárom éves korában halt meg, férjét csak néhány hónappal élte túl. Négy gyermekük született (Ida, Béla, Rozália, Antónia).

Ida, a legidősebb, kétszer ment férjhez, először mezőkövesdi Újfalvi Gyulához (†1898),[549] akivel Grazban élt, majd miután megözvegyült, egy osztrák nemes, br. Seenuss Theobald felesége lett. Utóbbinak Marburgban (ma Szlovénia) volt kastélya, a házaspár ott lakott.[550]

Rozália (†1868)[551] gyermekkorában, 13 évesen halt meg.

Antónia (†1936)[552] cseszelicki Szilvássy Béla[553] felesége lett, akinek Hadréven (Torda vm) volt birtoka.[554] Kettejük gyermeke Szilvássy Karola[555] (kászoni br. Bornemisza Elemér [†1938][556] felesége) és Margit (Béldi Györgyné).[557]

Béla (1853–1936)[558] 1860–1868 között a kolozsvári református kollégiumban tanult,[559] 1869–1870 között a Zürichi Egyetem bölcsészkarán, 1869–1873 között a Zürichi Műegyetem (Eidgenössische Technische Hochschule Zürich) építőmérnöki karán,[560]

---

[548] *Kilyén Mária*: †Kvár, 1912. I. 19. Temetés: I. 21. Élt 84 évet. K. Mihály és kászoni Huszár Mária leánya. Lásd OSzKt, Plakát- és Kisnyomtatványtár, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Albertné szentistváni Kilyén Mária; Siemers: *Wass* 42; Keresztény Magvető XLVII(1912). 64 (gyászjelentés). Síremléke a kolozsvári Házsongárdi temetőben található. – Portréja, az August Bresgen festette olajfestmény ma Hamburgban, az Edmund-Siemers Stiftungnál található. Közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 32. 10. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 57. sz. kép.

[549] *Újfalvi Gyula*: †Kvár, 1898. IX. 27. Temetés: Mezőzáh, 1898. IX. 30. Élt 53 évet, 12 évet házasságban. Cs. és kir. százados. Lásd ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Újfalvy Gyula; Persián Kálmán: *A mezőkövesdi Újfalvi család*. GenFüz IV(1906). 76.

[550] Keresztény Magvető XLVII(1912). 64; Siemers: *Wass* 43.

[551] *Rozália*: †Kvár, 1868. II. 20. Temetés: uo., 1868. II. 22. Élt 13 évet (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Rozália). Síremléke a kolozsvári Házsongárdi temetőben.

[552] *Antónia*: †Kvár, 1936. X. 16. Temetés: uo., Házsongárd, X. 18. Élt 81 évet (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye).

[553] *Szilvássy Béla*: †Kvár, [1920]. Élt 79 évet, 45 évet házasságban (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). Sz. Miklós és homoródszentmártoni Gedő Anna fia. Lásd GenFüz I(1903). 26. (S. Gyulai Richárd); ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Antónia.

[554] Siemers: *Wass* 45.

[555] *Szilvássy Karola*: *1878, Hadrév (ErdRefLt, Sz. Karola irathagyatéka). †Kvár, 1948. V. 26. Élt 72 évet. Temetés: Kvár, V. 28. Vö. *Az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárának ismertető leltára*. Összeállította Dáné Veronka és Sipos Gábor. Kvár 2002. (Erdélyi Református Levéltári Kiadványok 1.) 84–85.

[556] *Bornemisza Elemér*: A cs. és kir. 2. huszárezred tart. kapitánya, Tolna vármegye törvényhatóságának tagja. †Bogárpuszta, 1938. IX. 7., tem. uo., IX. 11. Élt 70 évet (ErdRefLt, Szilvássy Karola hagyatéka, szomorújelentés).

[557] Szilvássy Margit: †1970. X. 17., Hamburg. Temetés: Ohlsdorf (Németország), X. 27. Élt 86 évet (Edmund Siemers-Stiftung, Hamburg).

[558] *Béla*: †Mezőzáh (Torda vm), 1936. IX. l. Temetés: Kvár, köztemető, 1936. IX. 3. Élt 84 évet (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). – Portréja, August Bresgen olajfestménye ma Hamburgban, az Edmund-Siemers Stiftungnál található. Közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 33. 11. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 56. sz. kép.

[559] *Szolnok-Dobokamegyei emlék Magyarország ezredéves ünnepére*. Kiadta br. Bornemisza Károly. Egybeállította Bíró Antal. Deésen 1896. 124.

[560] Szögi: *Svájc* 794. és 1209. sz. – Megjegyzendő, hogy Szögi Lászlónak a Németországban tanult magyar diákokról készített összeállítása nem tud Wass Béla müncheni tanulmányairól, tehát ez az

1874–1876 között a hohenheimi mezőgazdasági főiskolán (Landwirtschaftliche Hochschule Hohenheim),[561] majd a Plaisir Grignon-i gazdasági akadémián tanult (Párizs mellett). 1876-ban tért haza[562] Szentgothárdra. Családjával az ottani kastélyban lakott, amelyet házasságkötésekor felújítottak, a régi alapfalakra még egy emeletet húztak, és kiugró középhomlokzattal is kibővítettek. A teleket mégis általában Kolozsváron bérelt házukban töltötték.[563] Kolozsváron Wass Béla tagja volt a kaszinónak.[564] 1885-ben és 1905-ben választott tagja volt Szolnok-Doboka vármegye közigazgatási bizottságának,[565] 1897–1906 között a nagyiklódi kerület (Szolnok-Doboka vm) országgyűlési képviselője,[566] majd 1907–1910 között Szolnok-Doboka vármegye főispánja volt;[567] az impériumváltozás előtt tagja, majd alelnöke, végül pedig elnöke a Szamosvölgyi Vasút igazgatóságának (Dés),[568] emellett 23 éven keresztül igazgatója a Szolnok-Doboka Vármegyei Gazdasági Egyletnek is (1905–1928).[569] 1920 után is folytatta szerepvállalását a kisebbségbe került magyarság közéletében. Az új Románia keretei között a magyar érdekvédelmet 1922-től az Országos Magyar Párt látta el, és Wass Béla a húszas években annak intéző-bizottsági és elnöki tanácsi tagja is volt.[570] 1925. február 21-től az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöki tisztét töltötte be (a Wassok gazdag családi levéltárát ő helyezte letétbe az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárába még az impériumváltozás előtt). E tisztségei mellett alelnöke volt az Erdélyi Banknak és főkurátora a széki református egyházmegyének.[571] Elsősorban a természettudományok iránt érdeklődött, lepkéket gyűjtött, és rit-

---

adat (Szinnyei XIV. 1438.) – legalábbis megerősítéséig – óvatossággal kezelendő. Lásd Szögi: *Német*, passim.

[561] Szögi: *Német*. 13054. sz.

[562] Szinnyei XIV. 1438.

[563] Siemers: Wass 31; Hantz Pál: Legújabb kolozsvári név- és lakásjegyzék. Kvár 1910. 230.

[564] Rajta kívül még a következő családtagokat vette fel soraiba a kaszinó: Wass Jenő (1888), Wass György (1901), Wass Endre (1912), Wass Béla (1924). *A kolozsvári Kaszinó javaslatkönyve* (magántulajdonban). A forrás fénymásolatát Vekov Károly bocsátotta rendelkezésemre; szívességét ezúton köszönöm meg. – 1934-től Wass Albert író is tagja volt a kaszinónak (*A Kolozsvári Casinó Évkönyve 1943*. Kvár é. n. 26).

[565] Kádár–Tagányi VII. 260, 265–266.

[566] Szinnyei XIV. 1438; Országgyűlési Almanach 1897–1901. Rövid életrajzi adatok a Főrendiház és Képviselőház tagjairól. Szerk. Sturm Albert. Bp. 1897. 377; Sturm: Országgyűlési Almanach 1901–1906. 393.

[567] *Magyarország tiszti czím- és névtára*. XXVI. Bp. 1907. 119; XXIX. Bp. 1910. 130; Siemers: *Wass* 44.

[568] Igazgatósági tag: *Magyarország tiszti czím- és névtára*. XV. Bp. 1896. 369; XXIV. Bp. 1905. 263; alelnök: XXV. Bp. 1906. 277; XXXI. Bp. 1912. 320; elnök: XXXII. Bp. 1913. 334; XXXVII. Bp. 1918. 311.

[569] Egyleti Értesítő. A Szolnok-Dobokavármegyei Gazdasági Egylet hivatalos közlönye. XVIII(1905). 5. sz.; XL(1928). 2. sz.

[570] *Iratok a romániai Országos Magyar Párt történetéhez*. 1. *A vezető testületek jegyzőkönyvei*. Válogatta, szerkesztette és a jegyzeteket írta György Béla. Csíkszereda–Kvár 2002, passim.

[571] ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Béla. 1894-től haláláig az Erdélyi Bank igazgatótanácsának tagja (KvNLt, Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara, Cégbíróság iratai, 30–31. csomó, Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. iratai, igazgatótanácsi jegyzőkönyvek, f. 110, 152; *Compass*. *Anuar Român pentru Finanțe*. An I. 1922–1923. [H. és é. n.] 473. An II. 1923–1924. [H. és é. n.] 165–166). 1921-ben az Erdélyi Magyar Jelzáloghitelbank Rt. igazgatósági tagja (*Compass*. *Anuar Român pentru Finanțe*. *Compass*. *Anuar Român pentru Finanțe*. An I. 1922–1923. [H. és é. n.] 529).

ka mezőségi fajtákat adományozott a Magyar Nemzeti Múzeumnak. Akárcsak Wass Ádám, ő is kapcsolatban állt Herman Ottóval, aki többször vendégeskedett nála Szentgothárdon.[572] Családja több tagjához hasonlóan szenvedélyesen vadászott. Tagja volt annak a megyei bizottságnak, amely Szolnok-Doboka vármegye monográfiájának elkészítését megszervezte,[573] és a 19. század végén ő bocsátotta a Magyar Tudományos Akadémia rendelkezésére Wass György és László naplóinak kéziratait a kiadás előkészítéséhez. Mezőzáhon halt meg 1936-ban, és Kolozsvárott temették el a Házsongárdi temetőben.[574] Feleségét – br. Bánffy Ráchelt (†1936)[575] – fiatal korában feltűnő szépségként tartották számon. Házasságukból öt gyermek született (Ráchel, Mária, Albert, Ilona, Endre); a család ekkori helyzetét, a 19. század végi és 20. század eleji állapotokat Ilonának – Johann Siemersnének – már említett emlékiratából ismerjük.

Szentgothárd volt Wass Béla ágának a birtokközpontja. A gazdasághoz nagy ménes és kiterjedt állatállomány tartozott; az első világháború előtt pl. kilencszáz szarvasmarha, mert az agyagos, dimbes-dombos földet lóval nem lehetett megművelni. Magát a falut a 19. században már elsősorban románok lakták, és akkorra református temploma is elpusztult. Az istentiszteleteket az ott levő kastélyban tartották. A fényképek és töredékes adatok tanúsága szerint egyemeletes, neoklasszicista épület volt, 55 holdas kerttel. A társasági és családi élet legfontosabb színhelye a kastély nagy társalgója, a 19. század végi polgári kényelem tartozékaival: kandallóval, könyvtárral, zongorával. Emellett dolgozó- és lakószobák, fürdőszoba és tágas ebédlő elégítette ki a korszerűsödő élet igényeit. A könyvtár magyar, francia és német nyelvű szépirodalmi és természettudományi munkákból állt, de ezek és a berendezési tárgyak a kastéllyal együtt szinte kivétel nélkül mind elpusztultak. A család mellett a kastélyban lakott a magyar házitanító, a gyermekek nevelője (a kor kívánalmainak megfelelően időnként francia és német nevelők is), a földszint pedig a cselédek szálláshelyéül szolgált. Akkoriban népes személyzet volt: szakács, konyhalány, mosónő, szolgáló, cselédlányok, favágó, kertész, uradalmi kocsis. A birtokot gazdatiszt irányította, és Wass Béla uradalmi vadászt is alkalmazott a szentgothárdi birtokon. A mindennapok életét, amelyekben igen fontos szerepük volt a szertartásos ebédeknek és uzsonnáknak, vendégjárások, táncmulatságok és vadászatok tarkították. A téli hónapokban a család beköltözött Kolozsvárra, és élénk társasági életet élt: bálokba jártak, születésnapokat ünnepeltek meg, rokonokat látogattak. Wass Béla gyermekei ebben a környezetben nőttek fel, amely a gondtalan gyermekkor, később pedig egy letűnt világ iránt érzett nosztalgia megtestesítője lett. A gyer-

---

Az adatokat Hunyadi Attilának (Kvár) köszönöm.

[572] Kettejük levelezése: MTAKt, Kézirattár, Ms. 282/377–399. Lásd még Siemers: *Wass* 43–44.

[573] Kádár–Tagányi I. p. VI.

[574] Halálakor Ligeti Ernő írt néhány megemlékező sort róla. Öreg korában eszerint: „tiszteletre méltó aggastyán, doyenje [az erdélyi] arisztokráciának. [...] Kedves, nyájas, közlékeny természetű öregúr. [...] Korábbi időkben természettudománnyal foglalkozott, okos gazda, sokat utazott európeér hírében állott.” Független Újság (Kolozsvár) III(1936). 36. sz. 9.

[575] *Bánffy Ráchel*: †Szentgothárd, 1936. VI. 15. Temetés: uo., VI. 17. Élt 88 évet, házasságban 59-et (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye). B. János és Wesselényi Jozefa leánya. – Portréja, August Bresgen olajfestménye ma Hamburgban, az Edmund Siemers-Stiftungnál található. Közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 36. 13. sz. kép; W. Kovács: *Wass* 59. sz. kép.

mekek taníttatása kisebb korukban házitanítókra volt bízva, és csak később kerültek ki a szülői házból, amikor már tanintézetekbe küldték őket.

Ráchelnek, Wass Béla leányának gr. Petrichevich-Horváth-Tholdy Rudolf (†1931) volt a férje.[576] Az esküvőt 1902-ben Szentgothárdon tartották.[577] Rudolfnak a Kolozs megyei Patán volt birtoka, később azt eladták, és megvásárolták a Dévához közel fekvő Marosnémetin álló egykori ozsdolai Kuún-, majd Kemény-kastélyt.[578] Ráchel 1944-ben halt meg, amikor a kolozsvári Óváry-házban állítólag orosz katonák az ott levő asztaltársaság minden tagját lelőtték.[579]

Mária Svájcban tanult,[580] és ott is halt meg 1916-ban,[581] rövid házasság után. Férje borosjenői br. Atzél Elemér volt, aki 1919-ben hunyt el.[582]

Az idősebbik fiú, Albert (1881–1902) a Budapest II. kerületi Kir. Katolikus Főgimnázium Ferenc József nevelőintézetében tanult,[583] egyetemi tanulmányait Grazban, Münchenben és Párizsban folytatta.[584] Párizsban holland kollégái hatására tanulmányait megszakítva – szülei tudta és beleegyezése nélkül – Hollandián át Dél-Afrikába utazott a brit hódítók ellen harcoló búrok szabadságharcának támogatására (az 1899–1902 között folyó ún. második búr háború idején). 1902. május 14-én esett el Transvaalban. Szülei a húszévesen meghalt gyermeküknek a kolozsvári Farkas utcai református templomban emléktáblát állítottak,[585] afrikai sírjára gránitkövet tétettek.

---

[576] *Széplaki, nagyszalontai és feketebátori gr. Petrichevich-Horváth-Tholdy Rudolf*: *1870. †1931. I. 24, Marosnémeti (Hunyad vm). Temetés: I. 26-án, uo. Élt 62 évet (Sepsiszentgyörgy, Székely Nemzeti Múzeum, Kézirattár, Szomorújelentések gyűjteménye, Törzsgyűjtemény; az adatot Csáki Árpádnak köszönöm). P.-H. Gábor és cseszelicki Szilvássy Ida fia. 1888-ban Horváth-Tholdy Lajos a saját grófi címét, nevét és címerét ráruházta Petrichevich-Horváth Rudolfra. Lásd Sándor Imre: *A széplaki Petrichevich-Horváth család*. GenFüz VI(1908). 143–144. és Gudenus I. 558, III. 80–81. – 1858-ban Gr. Tholdy Sámuel (†1862) a családja grófi rangját, címerét és előnevét (1858. III. 31.) örökbefogadás útján br. Petrichevich-Horváth János lovassági tábornokra ruházta, ki azután gr. Horváth-Tholdy néven vitte tovább a családot. Lásd Petrichevich Horváth Emil: *A nagyszalontai és feketebátori Tholdy-család eredete*. Turul LI(1937). 75.

[577] Siemers: *Wass* 139. – Wass Ráchel és Horváth-Tholdy Rudolf gyermekei: Horváth-Tholdy István (neje: Borbély Nóra) és Muhle Gusztávné H.-T. Margit. Utóbbi gyermekei: M. Erik és Crista (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Albertné Kilyén Mária, Wass Béláné Bánffy Ráchel).

[578] Siemers: *Wass* 142.

[579] *Ráchel*: †Kvár, 1944. X. 16. (Sírfelirat, Házsongárdi temető; Siemers: *Wass* 177, 61. jegyz.). – Fényképe: W. Kovács: *Wass* 67. sz. kép.

[580] 1911–1912-ben a lausanne-i egyetem bölcsészkarán tanult (Szögi: *Svájc* 701. sz.).

[581] Gudenus IV. 233. – Wass Mária fényképe: W. Kovács: *Wass* 68. sz. kép.

[582] Siemers: *Wass* 132, 176; Gudenus I. 71 – Gyermekeik: Atzél Lídia és Eduárd (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Albertné Kilyén Mária). – A. Lídia gyermeke: br. Daniel Lydia; A. Eduárd (Ede) és gr. Bethlen Beáta gyermekei: A. Béla, Marika, Zoltán (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Béláné Bánffy Ráchel).

[583] Siemers: *Wass* 99, 174. 73. sz. jegyzet.

[584] Graz és Párizs: Siemers: *Wass* 134–135; München (ahol 1900-ban jogot hallgatott): Szögi: *Német* 9051. sz.

[585] Entz Géza–Kovács András: *A kolozsvári Farkas utcai templom címerei*. Bp.–Kvár 1995. 84; W. Kovács: *Wass* 70. sz. kép. – Wass Albert haláláról lásd édesapjának, Bélának Herman Ottóhoz címzett két levelét (MTAKt, Kézirattár, Ms. 282/379. és Ms. 282/389). – Wass Albert fényképe: W. Kovács: *Wass* 69. sz. kép.

Ilona (1884–1950)[586] Budapesten nevelőintézetben, majd a lipcsei Steyber'sches Institutban tanult, 1910-ben ment férjhez Johann Siemers hamburgi iparmágnáshoz, és Németországban élt.[587] Gyermekeivel, közöttük a ma is élő Hans-Edmund Siemersszel, gyakran látogattak Szentgothárdra.

Endre (1886–1975)[588] ugyancsak a Budapest II. kerületi Kir. Katolikus Főgimnázium Ferenc József nevelőintézetében, majd érettségi után a mosonmagyaróvári és a budapesti mezőgazdasági főiskolán tanult.[589] 1906-ban feleségül vette br. Bánffy Ilonát, akitől még 1911-ben elvált. Kettejük fia az író Albert. Endre 1917-ben újranősült, második felesége br. Mannsberg Izabella lett.[590] Az első világháború idején a 9. honvéd-huszárezredben (Marosvásárhely) szolgált,[591] majd Szentgothárdon élt és gazdálkodott. 1944-ben elhagyták Erdélyt, de a feleség még ugyanabban az évben visszatért ide. Wass Endre Magyarországon bujkált, álnéven mezőgazdasági munkát vállalt Kölesden, 1957-ben pedig – Hans-Edmund Siemers segítségével – legálisan kijuthatott Hamburgba. 1959-ben kivándorolt az Amerikai Egyesült Államokba fiához, Alberthez, de rövid idő múlva visszatért Hamburgba, ahol fiának, Wass Albertnek elvált első felesége is lakott. Németországi emigrációban halt meg 1975-ben.[592]

Endre fia, Wass Albert (1908–1998) író – életműve olvasottsága folytán – kétségkívül a család legismertebb tagja. A kolozsvári református kollégiumban, majd a debreceni Gazdasági Akadémián (1928–1931)[593] és Németországban tanult, 1932-ben tért haza Erdélybe, és rövid katonai szolgálat után átvette birtokuk vezetését. Mivel Wass György már 1925-ben, Olivér pedig 1932-ben fiú utód nélkül meghalt, ő volt az, aki „folytatta" a családot. Korán elkezdett újságokba írogatni (Debreceni Újság, Budapesti Hírlap, Ellenzék), majd verseskötetei jelentek meg, de igazán ismertté nagy sikerű regényei tették (*Farkasverem*, *A funtineli boszorkány* stb.), amelyek ma is igen népszerűek.[594] Tagja volt a Kisfaludy Társaságnak,[595] és 1934–1941 között gondnoka a széki református egyházmegyének.[596] 1944-ben a nyugatra vonuló magyar csapattestekkel

---

[586] *Wass* (*Siemers*) *Ilona*: †Hamburg, 1950. IX. 12. Élt 66 évet (szomorújelentése: Edmund Siemers-Stiftung, Hamburg). – Fényképe: W. Kovács: *Wass* 71. sz. kép.

[587] Siemers: *Wass* 119–120, 136, 164. Kettejük egyik leányát, Siemers Évát később Wass Albert író vette feleségül.

[588] *Wass Endre*: *1886. VIII. 21. †Hamburg, 1975. XI. 5. Temetés: Ohlsdorf, 1975. XI. 14. (szomorújelentése: Edmund Siemers-Stiftung, Hamburg). – Fényképe: W. Kovács: *Wass* 72. sz. kép.

[589] Siemers: *Wass* 9, 119, 148, 150.

[590] Naplójából nyomtatásban is megjelentek részletek: *Gróf Wass Endréné naplójából*. Szászrégen és Vidéke IV(2002. márc.–dec.). 3–12. sz. (1–10. rész), ill. V(2003. jan.–szept.). 1–9. sz. (11–19. rész).

[591] Wass-Tarjányi gyűjtemény (jelzet nélküli fénymásolatok a budapesti Hadtörténeti Levéltárból).

[592] A Wass Endre életére vonatkozó adatok unokájától, a ma élő Wass Endrétől származnak.

[593] Bakó Endre: *Wass Albert debreceni évei* (*1928–1931*). In: *Könyv és könyvtár*. A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának Évkönyve XXIV. Debrecen 2002. 133–154.

[594] Írói munkásságának és pályájának tudományos igénnyel megírt értékelése: Szűcsné Harkó Enikő: *Wass Albert írói életpályája*. Bp. 2004. Lásd még *Wass Albert életmű-bibliográfia 1923–2003*. Összeállította Balázs Ildikó. Lektorálta és az előszót írta Bajnok Lászlóné. Pomáz 2004. – Wass Albert fiainak megbízásából az író életművét a marosvásárhelyi Mentor kiadó jelenteti meg.

[595] Magyarország tiszti czím- és névtára. IL. 1942. 645; LI. 1944. 706.

[596] Az Erdélyi Református Egyházkerület Clujon 1935. november hó 23. és 24. napján tartott

Németországba sodródott,[597] majd 1951-ben öt fia közül néggyel (Vid, Huba, Miklós, Géza) kivándorolt az Amerikai Egyesült Államokba.[598] Erről a döntéséről így írt 1950 februárjában barátjának, az író és publicista Menczer Bélának (1902–1983): „Egyébként két-három hónap múlva elhagyom Európát és kivándorlok fadöntőnek Montanába. [...] Mindenesetre itt [ti. Németországban] nincs reám szükség. A németek nem értenek meg és én nincs mit keressek közöttük. Azt hiszem, a montanai indiánokkal könnyebb dolgom lesz."[599] Felesége, Siemers Éva[600] (akitől 1952-ben elvált) és a legkisebbik fiú, Endre (*1950) Németországban maradt. 1946 márciusában a kolozsvári népbíróság Albertet édesapjával együtt (távollétükben) minden jel szerint koncepciós per során halálra ítélte, vagyonukat elkobozta. Ugyanabban a hónapban a Szentgothárdra kiment végrehajtók viszont azzal szembesültek, hogy a kastélyt kifosztották úgy, hogy még az ajtó- és ablakkereteket is elvitték. A vádlók Wass Endrét és fiát, Albertet tették felelőssé azért, hogy 1940 szeptemberében a bevonuló magyar hadsereg Pakucs nevű hadnagya letartóztatott négy szentgothárdi lakost, majd a katonák lelőtték őket.[601] Wass Albertet mint állítólagos felbujtót még az omboztelki, 11 emberéletet követelő mészárlásért is felelőssé tették. Az Amerikai Egyesült Államok azonban – minthogy az író bűnösségét

---

rendes közgyűlésének jegyzőkönyve. Cluj 1936. 7; Az Erdélyi Református Egyházkerület Kolozsvárott 1941. március hó 29. napján tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve. Kvár 1941. 9. – Téves az az állítás (Magyarország tiszti czím- és névtára. IL. Bp. 1942. 556; L. Bp. 1943. 595), hogy ezt a tisztséget még 1942-ben és 1943-ban is betöltötte volna.

[597] A család németországi tartózkodásáról lásd Siemers Éva leveleit Szilvássy Karolához (ErdRefLt, Szilvássy Karola hagyatéka).

[598] Wass Albert fia, *Csaba* már korábban meghalt (†[1940?] IX. 29. Élt 4 évet. Temetés: Szentgothárd, X. 2.).

[599] MTAKt, Kézirattár, Ms. 5892/389 (Wass Albert 1950. II. 3-i levele Menczer Bélához).

[600] *Siemers Éva*: *1914. I. 5. †1991. V. 2. Temetés: Ohlsdorf (Németország), V. 13. (Szomorújelentés, Edmund Siemers-Stiftung, Hamburg). Életére lásd Szabó T. Ádám: *Gr. Czegei Wass Albertné Siemers Éva emlékezete*. Korunk 1991. 1043–1044.

[601] Wass Albert életére és perére vonatkozóan lásd *Wass Albert titkai. Válogatott levelek öt asszonyhoz*. A leveleket válogatta, szerkesztette és közreadja Takaró Mihály. [Bp.] 2006; *A vádlott neve Wass Albert* (*dokumentumok a Wass Albert-dossziéból*). *Pro memoria*. Az előszót írta és az anyagot összeállította Szakács István Péter. Székelyudvarhely 2002; Nagy Mihály Zoltán: *Wass Albert háborús bűnpere*. PoLísz. A Kráter Műhely Egyesület irodalmi és kulturális lapja. 78. sz. (2004. aug.–szept.). Melléklet. 1–7; Raffay Ernő–Vekov Károly–Takaró Mihály: *A gróf emigrált, az író otthon maradt. Wass Albert igazsága*. Bp. 2004; Vekov Károly: *Wass Albert „bűne"*. In: *Emlékkönyv Csetri Elek születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Szerk. Pál Judit és Sipos Gábor. Kvár 2004. 525–534; Illésfalvi Péter: *„Édes Erdély, itt vagyunk...". Az 1940-es erdélyi bevonulás során történt atrocitásokról*. Pro Minoritate, 2004 Tavasz, 58–77; Illésfalvi Péter – Szabó Péter – Számvéber Norbert: *Erdély a hadak útján 1940–1944*. [Bp. 2006]. 24. – Az itt idézett munkáktól gyökeresen eltérő véleményt fogalmaz meg: Bodea, Gheorghe I.– Suciu, Vasile T.– Puşcaş, Ilie I.: *Administraţia militară horthystă în nord-vestul României. Septembrie–Noiembrie 1940*. Cluj–Napoca 1988. 413–431 (*Crimele contelui Vass Albert din Sucutard* és *„Războiul" din Mureşenii de Câmpie* c. fejezetek), ill. Lechinţan, Vasile: *Procesul criminalilor de război de la Ip, Treznea, Huedin, Mureşenii de Câmpie şi din alte localităţi sălăjene*. Acta Mvsei Porolissensis XVII(1993). 271–306. – A Wass Albert-vita összefoglalása: Murányi Gábor: *Döntések és állítások* (*Wass Albert-szobor-vita*). HVG 2004/11. 79–82. – A peranyag: KvNLt, Népbíróság (Tribunalul poporului), a kolozsvári népbíróság iratai, 10/1946 (Nagy Mihály Zoltán szóbeli szíves közlése). – A magyar katonai hatóságok 1940-es jegyzőkönyve: KÁLt, Kolozs vm lt, 3766/1940 (Vasile Lechinţan szóbeli szíves közlése). Közlés: W. Kovács András: *Kiegészítés a „Wass Albert-dosszié"-hoz*. Korunk III. folyam. 2005. július. 98−101.

nem látták bizonyítottnak – megtagadta Wass Albert kiadatását. A két mezőségi faluban történt tragikus eseményeket a romániai hatóságok máig is a két Wass-családtag számlájára írják, és őket háborús bűnösként tartják számon. Wass Albert 1989 után felállított köztéri szobrait (Holtmaros, Szászrégen, Vice) 2003-ban lebontatták.

György (†1836),[602] az előbbiekben említett Dániel (†1811) harmadik fia, 1807-ben a kolozsvári Királyi Líceumban jogot tanult.[603] Gyulay Lajos (1800–1869) naplóíró szerint „derék, mívelt és lovagias férfi volt", Bölöni Farkas Sándor (1795–1842) pedig úgy jellemezte mint „egy engesztelhetetlen ellenségét a gonosznak és hű barátját az igazság kiszolgáltatóinak. A politikai pályán, megyei gyűlésekben valóságos ostora volt a rossz hazafiaknak, magánéletben is a csalóknak és a tolvajoknak – ellenben felhevült minden jóért, a gazdaságot tudományosan értette és folytatta, a nyelvekben jártas, társaságban elmés, nők irányában lovagias, minden tekintetben művelt, felemelkedett lelkületű férfi volt. Fiatal korában katona; részt vett az utolsó francia [= napóleoni] háborúban. A kalandnak sem volt ellensége, sárga kedves ménjére, Cárra felülve, katonai fehér köpenyét hátára véve megindult – senki sem tudta, hová –, az országnak hol egyik, hol más részén tűnt fel – és mindig torony irányába vette útját." „Nyughatatlan természetű ember lévén – fűzte hozzá Gyulay –, egy helyen nemigen volt maradása. Azon sajátságos emberek közé tartozott, kit más pótolni nem tud."[604] Kapcsolatban állott Wesselényi Miklóssal (1796–1850), az erdélyi politikai ellenzék vezérével, akivel nemcsak a közélet dolgait vitatta meg, hanem több alkalommal együtt is vadászott, annak zsibói birtokán.[605] Örökölt birtokain kívül még Nagyiklódon is volt jószágrésze.[606] Felesége gr. Gyulay Franciska (v. Fanny, †1865)[607] volt, akinek házában irodalmi szalon működött,[608] és sűrű levelezésben állott Kazinczy Ferenccel. Kezdemé-

[602] *György*: †Szentgothárd, 1836. XI. 17. Élt 44 évet. Lásd Kántor: *Wass Ottilia* 88. – Wass György „a czegei 900 éves sírboltok egyik rekeszében nyugszik". KvEKt, Kézirattár, *Gyulay Lajos Naplója*, 112. köt. 6. – Gyulay Lajos 140 kötetből álló naplói a marosnémeti és nádaskai Gyulay, ill. ozsdolai Kuún családok közös fondként kezelt levéltárában voltak, ennek részeként kerültek az ENMLt-ba. A köteteket ma a KvEKt (Ms. 1450), ill. az ENMLt őrzi (Gyulay–Kuún lt, 348–385. tételszámok alatt, KvNLt). A *Naplók* kiadatlan köteteinek tartalmát Csetri Elek professzor részletes jegyzeteiből ismerem. Szívességét ezúton köszönöm.

[603] Varga: A kolozsvári Líceum 1227. sz.

[604] *Gyulay Lajos Naplója*, 112. köt. 3 (1864. IV. 3.). ENMLt, Gyulay–Kuún lt, 374. tétel. – Bölöni Farkas Sándor jellemzését is Gyulay idézi *Napló*jában. – Wass György azzal indokolta 1813-ban szentgothárdi, szentegyedi, pulyoni és göci jószágrészének bérbe adását Petrichevich-Horváth Dánielnek, hogy – szavai szerint – „katonai karba helyeztetni kívánom magam" (Wass cs lt, 1813: 2254. sz.).

[605] ENMLt, Gyulay–Kuún lt, 392. tétel, Wesselényi levelei Wass Györgyhöz (1830. XII. 27.; 1833. III. 5.; 1833. I. 8.).

[606] Wass Ottilia személyi lt., 1816: XVII/265; 1832-ben Szentgothárdon keltez (Wass Ottilia személyi lt., XV/239).

[607] *Gyulay Franciska*: †Nagypacal (Közép-Szolnok/Szilágy vm). 1865. I. 14. (Wass cs lt, 1865: 5246. sz.). Élt 67 évet. Temetés: uo., I. 21. (OSzKt, Plakát- és Kisnyomtatványtár, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Györgyné gr. Gyulay Franciska). Gy. Ferenc kamarás és kohányi Kacsándy Zsuzsanna leánya (Jósika cs hitb lt, fasc. 39, p. 377). Ismeretlen szerző által megfestett 19. szd.-i arcképe az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárának része, melyet ma az Erdélyi Történeti Múzeum kezel. – Hasonmás: W. Kovács: *Wass* 60. sz. kép.

[608] Kántor: *Wass Ottilia* 89.

nyezésére Kolozsvárott női olvasókör alakult,[609] Tresztián (Hunyad vm) iskolát alapított.[610] Franciska öccse az irodalompártoló gr. Gyulay Lajos (1800–1869) volt, akitől megörökölte annak Kolozsvár főterén álló házát. A házaspár gyermekei: Gizella, Lajos, Zsuzsanna és Ottilia. A főtéri Gyulay–Wass-házat Wass György felnőttkort megért leányai, Zsuzsanna és Ottilia örökölték a nagypacali (Közép-Szolnok/Szilágy vm) birtokkal együtt.[611]

Gizella (†1838). Már 17 évesen meghalt. Arcképét megfestette Teleki Blanka (1806–1862).[612]

Lajos (†1835).[613] Gyermekkorában meghalt.

Zsuzsanna (v. Minka, 1827–1911).[614] 1858-tól[615] br. Jósika Kálmán (1832 v. 1833–1910)[616] hírlapíró felesége. Négy év házasság után már külön éltek, de nem váltak el.[617] Wass Ilona visszaemlékezései szerint „Minka néni" házsártos, nehezen elviselhető asszony volt.

Ottilia (1829–1917)[618] nagy nyelvtudású, művelt asszony volt, beszélt németül, franciául, angolul és olaszul; költeményeket írt és fordított is.[619] Gyulay Lajos szerint

---

[609] S. Gyulai Richárd: *A marosnémeti és nádaskai Gyulai család*. GenFüz IX(1911). 115.

[610] KvEKt, *Gyulay Lajos Naplója*, 18. köt., 145 (1835).

[611] Kántor: *Wass Ottilia* 88; Wass Ottilia személyi lt, IV/22 (1869. III. 27.).

[612] *Gizella*: †Kvár, 1838. XII. 29. Temetés: Cege, családi kripta, 1839. I. 2. Élt 17 évet. Teleki Blanka (1806–1862) megfestette arcképét. Lásd KvEKt, *Gyulay Lajos Naplója*, 23. köt., 45–47, 51. Gyulay szerint 1831-ben kilencéves volt (Gyulay: *Napló* 128).

[613] *Lajos*: †1835. III. 1. (Gyulay: *Napló* 93). Temetés: Cege, családi kripta. Wass Lajos édesanyja, Gyulay Franciska „fia halálát kiépülni soha nem tudta. [...] Fiát annyira szerette, hogy azt elvesztvén, nem tudott semmi egyebet szeretni (KvEKt, *Gyulay Lajos Naplója*, 112. köt., 6; ENMLt, Gyulay–Kuún lt, 374. tétel).

[614] *Zsuzsanna*: *1827. †1911. IV. 10. Élt 85 évet (Kántor: *Wass Ottilia* 87–88). – Wass Zsuzsanna és testvére, Ottilia egész alakos képét megfestette Teleki Blanka. A vízfestmény egykor az Erdélyi Múzeum-Egyesület Érem- és Régiségtárában volt, ma lappang, de fényképe közölve van: EM XLIII(1938). 93.

[615] Kántor: *Wass Ottilia* 87–88.

[616] *Jósika Kálmán*: *1832 v. 1833 (ENMLt, Kelemen Lajos genealógiai gyűjteménye, Jósika család, Jósika Kálmán gr. Kuún Gézához írt leveleinek másolatai). J. Imre fia (Kolozsvári Hírlap 1910. VIII. 11. Hírek. 5). Jogot tanult Kolozsváron és Bécsben, de nem jogászkodott, hanem hírlapíró lett, tárcákat, elbeszéléseket (Fővárosi Lapok, Pesti Hírlap, Magyar Hírlap) és regényeket is írt (*Magyar írók élete és munkái*. Új sorozat. Írta és összeállította Gulyás Pál. Sajtó alá rendezte Viczián János. X. Bp. 1993. 828, ahol azonban a születési év téves).

[617] Kántor: *Wass Ottilia* 88.

[618] *Ottilia*: *Kvár, 1829 legelején. †1917. III. 5. (Kántor: *Wass Ottilia* 87–88). – Életére lásd még Kelemen Lajos: *Művészettörténeti tanulmányok*. II. A bevezető tanulmányt írta és a kötetet sajtó alá rendezte B. Nagy Margit. Buk. 1982. 152, 326. – Téves az az állítás, miszerint Wass Ottiliának csak egy Zsuzsanna nevű nővére lett volna (Kántor: *Wass Ottilia* 3). Wass Ottilia és Minka portréját Teleki Blanka festette meg. A kép egykor az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárában volt, melynek anyagát az Erdélyi Történeti Múzeum kezeli, de utóbbi anyagában ma már nem sikerült fellelni. A fényképet Kántor Lajos közölte: EM XLIII(1938). 93; újraközlés: W. Kovács: *Wass* 61. sz.

[619] Költeményei a következő kötetekben jelentek meg (Szinnyei XIV. 1439. szerint): Sárosy Gyula: *Az én albumom*. Pesten 1857; Hölgyfutár (1858–1859); *Hölgyek lantja*. Magyar költőnők műveiből összegyűjté Zilahy Károly. Pest 1865 – Fordítás: Liszt Ferenc: *Chopin*. Fordította gróf Vass Ottilia. Bp. 1873.

kivételes emlékezőtehetséggel rendelkezett, mint írja, „egy eleven szótár volt”.[620] Sokat utazott, Európának csaknem minden nyugati országában, Görög- és Törökországban is járt. Utazásairól hagyatéka nagyszámú képeslapot őrzött meg. Az első világháború alatt karitatív tevékenységet folytatott. Végrendeletében a főtéri házát, amelyen ma is látható a Wass család ősi címere, a berendezéssel együtt az Erdélyi Múzeum-Egyesületre, pacali birtokát a református egyházra, könyvtárát a szászvárosi Kuún-kollégiumra hagyományozta. Irathagyatékában – amelyet ugyancsak az Erdélyi Múzeum-Egyesületre hagyott – maradt fenn a Wass család 1744-ben kelt grófi diplomája.

Miklós (†1829)[621] volt a Wass család másik ágának a megalapítója. Az ő esetében közéleti szereplésről nem tudunk azon kívül, hogy 1790-ben regalista a kolozsvári országgyűlésen.[622] Ezt valószínűleg nemcsak a rá vonatkozó gyér források magyarázzák. Szomorújelentésére fia, Imre ezt íratta: „Nem tündöklött ő ugyan az első nagyságú tünemények között, de egyenesen érző s ezt szabadon kimondó jó hazafi volt.” Őt is az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság egyik támogatójaként tartjuk számon (1798).[623] A regényíró Jósika Miklós (1794–1865) szerint „nagyon tanult s igen olvasott férfiú volt, különösen a latin classicus irodalomban; de csak annak hitt, amit olvasott, minden egyéb a legkevésbé sem érdekelte, s az újabb írókat tudatlanoknak nevezte. Egész életében magyarosan járt, s többnyire ugyanazon színekben; volt neki kevéssel öven alul érő barna, elöl kikerekített bárányprémes mentéje, sötétkék mellénye s nadrága, mindez maga zsinórjára, s magas bagaria csizmája.” „A jó cseresznyéről híres Császáriban lakott egy alházban, s habár gazdag ember volt, alacsony, tapasztos szobában.”[624] Arcképét megfestették Huszti András kéziratos családtörténetében.[625] Felesége 1785-től hidvégi gr. Nemes Anna (†1806)[626] volt, akitől Imre nevű fia született.

Imre (1790–1854).[627] Róla sem tudunk sokkal többet, mint az apjáról. 1807-ben a kolozsvári Királyi Líceumban jogot tanult.[628] 1815-ben Kolozs megyében ülnök (assessor sedis generalis),[629] 1822 körül fogalmazóként (concipista) az erdélyi udvari kancellárián nyer állást Bécsben,[630] 1824–1828 között guberniumi titkár,[631] majd Kö-

[620] *Gyulay Lajos Naplója*, 140. köt., 156 (ENMLt, Gyulay–Kuún lt, 385. tétel).

[621] *Miklós*: †Cege, l829. III. 27. Temetés: uo., a családi sírboltban, 1829. III. 30. Élt 74 évet, házasságban 21, özvegységben 23 évet (szomorújelentése: Jósika cs hitb lt, fasc. 39, p. 405).

[622] Tabella.

[623] Jancsó 257.

[624] Jósika: *Emlékirat*. I. 106–107.

[625] Huszti: *Genealogia heroica* 87^{r}. Közlés: EM LXVI(2004). 3–4. sz. 40, 14. sz. kép.; W. Kovács: *Wass* 74. sz. kép.

[626] *Nemes Anna*: †1806. Élt 47 évet, házasságban 21-et (Biró Márton halotti beszéde gr. Nemes Anna gr. Wass Miklósné felett. 1806. X. 9. Kvár 1807. 8°).

[627] *Imre*: †(kolerában) Pest, 1854. XII. 5. 64 évesen (ENMLt, Kemény József: *Repertorium nobilitatis*. Tomus XII. 99^{v}, a szerző kijegyzése szomorújelentésből).

[628] Varga: A kolozsvári Líceum 1228. sz.; Papp Vazul: Elegia quam illustrissimo comiti Emerico Wass de Czege e Lyceo regio Claudiopolitano terminatis maxima cum laude studiis excedenti cecinit. Claudiopoli 1809 (Szegedi Egyetem Könyvtára, RA 1467).

[629] Calendarium 1815.

[630] Gyulay: *Napló* 71.

[631] *Calendarium* 1824–1828.

zép-Szolnok vármegyében főispáni administrator (1829–1830).[632] Katolizált, kamarási címet szerzett.[633] Ismeretes, hogy bécsi tartózkodása idején a naplóíró Gyulayval rendszeresen járt színházba,[634] kolozsvári tartózkodása alatt pedig támogatta az ottani zenei életet[635] Tagja volt annak az 1824-ben alakult főúri csoportosulásnak, amely a kolozsvári színház támogatására jött létre, 1832-ben pedig iktári gr. Bethlen Domokossal együtt felajánlotta, hogy fizeti a színház bérleti díját, ha a társulat azontúl csak magyar nyelvű darabokat játszik.[636] Feleségül vette br. Jósika Rozáliát (†1825),[637] aki nővére volt a már említett Jósika Miklósnak. Utóbbi emlékiratában részletesen megemlékezett sógoráról. Szerinte Wass Imre „valódi európai míveltséggel bírt, németül, francziául, olaszul jól beszélt, oláhul valódi szónok volt, latinul pedig tökéletesen írt és szólt. Még nem volt 30 éves, mikor Közép-Szolnok főispánja lett, hol igen szerették. Ő azonban, ha szerette is a megyét, magát a főispánságot halálosan megunta. Olvasott sokat, fuvolázott, amennyit bírt, vadászott szenvedéllyel, no de hasztalan! Nem volt ő azon ember, ki Zilahon megélhetett volna. Így történt, hogy [...] lemondott, állítólag kétszer is, a főispánságról, s mikor látta, hogy ezt senki sem veszi komolyan, az irományokat igen szép rendben átadta valamely szolgabírónak, és Zilahot, a megyével együtt, faképnél hagyta. Soha még a világ vissza nem hozhatták oda.” Elvált feleségétől, és ezután a társadalmi normáktól elütő életet élt. Azért, hogy „fiainak vagyonát vagy annak egy részét megmentse, pappá lett”.[638] Gyulay jellemzése nem ennyire pozitív, szerinte „Wass Imre atyánkfia [...] ebek minden harmincadján végigment, papnak beállott és most reverendában jár. – Volt ő lovas komédiás, házas, elvált ember, gyermekes és unokás, liberális és royalista, atheista, bigott, vesztegető, fukar, elegáns, piszkos, mindenféle ember. [...] Wass Imre még felszentelve nincs, és képes még odahagyni az utolsó reverendát, amilyen könnyelmű ember. Esze sok van, de türelme kevés.”[639] Két gyermeke volt, Miklós és Sámuel.[640]

---

[632] *administrator* (*Calendarium* 1829. 55; *Calendarium* 1830. 53). Téves tehát az az adat, mely szerint ezt a tisztségét 1832-ig megőrizte volna (Fallenbüchl Zoltán: *Magyarország főispánjai 1526–1848*. *Die Obergespane Ungarns 1526–1848*. Bp. 1994. 150).

[633] Calendarium 1832. 57; Kämmerer-Almanach. Historischer Rückblick auf die Entwicklung der Kämmerer Würde. Zusammenstellung der kaiserlichen Kammerheren seit Carl V. bis zur Gegenwart. Die Geschichte der Landeserb-kämmerer. Im Anhange die lebenden k. u. k. Kämmerer mit ihren Titel, Würden etc. und Domicil. Wien 1903. – Az adatot a mű ismertetéséből vettem át: GenFüz I(1903). 130–132.

[634] Gyulay: *Napló* 71.

[635] Jakab Elek: *Kolozsvár története*. III. Budapesten 1888. 776.

[636] Ferenczi 305–307, 323, 402. Wass Imre a társulat zenekari igazgatója is volt.

[637] *Jósika Rozália*: †Kvár, 1825. III. 5. J. Miklós kamarás és szárhegyi gr. Lázár Eleonóra leánya (Jósika cs hitb lt, fasc. 39, p. 423, 438). Testvére, az emlékíró Jósika Miklós ezt írta Rozáliáról: „kisded, kecses teremtés, ki társalgásával mindenkit elbájolt s eszével nem egy komoly férfiút meglepett [...] nővéreim, habár egyiket sem lehetett a szó bevett értelmében szépnek nevezni, a legszebb és s kitűnőbb férfiakat nyerték férjekül” (Jósika: *Emlékirat*. I. 40).

[638] Jósika: *Emlékirat* I. 43.

[639] KvEKt, Kézirattár, *Gyulay Lajos Naplója*, 34. köt. 73 (1845. III. 26).

[640] Wass Imre 1838-ban osztozott meg adósságoktól terhelt birtokain fiaival, Miklóssal (1812–1887) és Sámuellel (1814–1879). Saját magának Császárit, Szentgothárdot, Szentegyedet és Mohalyt tartotta meg, Miklós Mezőméhes kétharmad részét, Cikudot, Pulyont és Szentivánt, Samu pedig Mezőméhes harmadát, továbbá Sályit, Velkért, Cegét és Göcöt kapta (KvNLt, Doboka vm lt, 7/1838).

Miklós (1812–1887)[641] a bécsi Hadmérnöki Akadémián tanult (1828), 1831-től hadnagy lett az 1. császári huszárezredben.[642] Királyi hivatalosként részt vett az 1865-ös országgyűlésen.[643] 1868-ban Belső-Szolnok vármegye tiszteletbeli főjegyzője.[644] Felesége előbb gr. Haller Karolina (1817–1849),[645] majd később ungarschitzi gr. Berchtold Eugénia[646] volt. Utóbbi 1869-ben birtokot vásárolt a Doboka vármegyei Alsóilosván,[647] Wass Miklós ott halt meg, és ott is temették el.

Samu (1814–1879) családja egyik legszínesebb alakja. Személyi irathagyatéka elveszett vagy lappang, Deák Farkas (1832–1888) azonban még látta, és annak felhasználásával írta meg 1880-ban barátja életrajzát. Ma ez Wass Samu igen kalandos életpályájának szinte egyetlen forrása, mert a család levéltárában róla semmilyen említést érdemlő iratanyag nem maradt fenn.[648] 1814. január 14-én született Kolozsvárott,[649] gyermekkora egy részét nagyapjánál töltötte Császáriban. Nyolc évig tanult a kolozsvári katolikus Királyi Líceumban, 1830–1832 között bölcsészetet és jogot.[650] A reformkor ifja, jó úszó, vívó és céllövő. 1832-ben az Al-Duna vidékére, onnan pedig Olaszországba utazott. Hazatérte után joggyakornok (kancellista) lett az erdélyi főkormányszéken és a marosvásárhelyi királyi táblánál (1833–1835), majd Doboka vármegye derékszéki bírája (1839) és főbírája (1841–1848),[651] 1848-tól a leköszönt dobokai főispánt is helyettesítette. Az első pesti népképviseleti országgyűlésre Doboka vármegye képviselőjévé választotta (1848–1849).[652] Kossuth Lajos – aki „ügyes fiatalember”-ként jellemezte –

---

[641] *Miklós*: *1812. XI. 5. (Szabó Miklós–Szögi László: *Erdélyi peregrinusok. Erdélyi diákok európai egyetemeken 1701–1849*. Marosvásárhely 1998. 498). †Alsóilosva (Szolnok-Doboka vm), 1887. V. 20. Temetés: uo., l887. V. 22. Élt 75 évet, házasságban 33-at (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye).

[642] Szabó–Szögi: *i. m*. 498; Szögi László: *Magyarországi diákok a Habsburg Birodalom egyetemein*. I. 1790–1850. Bp.–Szeged 1994. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 1.) 7199. sz. Részt vett az 1848–1849-es szabadságharcban: K. Horváth Ignác: *Töredékek az 1848 és 1849*^{ki} *székely hadjáratokból*. [Közölte:] Demeter László. In: *Határvidék 1762–1918*. Sepsiszentgyörgy 2003. 24.

[643] Az Erdélyi Nagyfejedelemség szabad királyi Kolozsvár városába 1865-ik év November 19-dik napjára országgyülésre összehivott tek. nemes rendeinek névsora és szállásainak kimutatása. Kolozsvártt 1865. 22.

[644] Kádár–Tagányi VII. 257.

[645] H. János és Kleisch Zsuzsanna leánya. Lásd Szádeczky Lajos: *A Haller grófok nemzetség-könyve*. Turul IV(1886). 71.

[646] Családjára lásd Nagy Iván II. 6; *MNZsebk Főrangú családok* 42; Kempelen II. 113–114.

[647] Kádár–Tagányi IV. 119.

[648] Wass Samu arcképe: Magyarország és a Nagyvilág XVII(1880). 69. – Deák: *Wass Samu*, passim. Életrajzát ennek alapján foglalom össze; ha más munkára nem hivatkozom, az adatok innen valók. – Wass Samura vonatkozóan lásd még a szegedi Somogyi Könyvtár Vasváry Ödön-gyűjteményében található életrajzi adatgyűjtést, melynek jelzetei: R1/d: 24–25, U4:49, W1/c: 28–40. Az anyagról Korász Mária nyújtott számomra tájékoztatást; szívességét itt köszönöm meg.

[649] Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a kolozsvári róm. kat. plébánia keresztelési anyakönyvéből, IV. 77. (A Deák Farkas által közölt adat hibás!)

[650] Varga: A kolozsvári Líceum 3040. sz.

[651] *Calendarium* 1843. 58; 1844. 58; 1845. 52; 1846. 52; 1847. 52; *Revoluția de la 1848–1849 din Transilvania/Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române. C. Transilvania*. I–IV. Buc. 1977–1988. II. 95; Doboka vármegye főbírája: uo. II. 203; kormánybiztos: uo. III. 555.

[652] Pálmány: *Az 1848–1849. évi országgyűlés* 955–956 (a Wass Samura vonatkozó kéziratos országgyűlési források lelőhelyeinek felsorolásával).

1849 márciusában Bukarestbe, Konstantinápolyba, Párizsba és Brüsszelbe küldte tárgyalni.[653] Wass Samu beutazta Európát, eljutott Londonba is, majd onnan – ugyancsak Kossuth megbízásából – 1849. június végén Amerikába utazott, a forradalom leverése után pedig ott maradt. Egy ideig New Yorkban tevékenykedett az odaérkező menekültek érdekében, majd 1850-ben Kaliforniába ment aranyásás végett. 1852-ben egy másik magyar emigránssal, mokcsai gr. Haraszthy Ágostonnal (1812–1869) San Franciscóban megalapította az Eureka Arany- és Ezüstfeldolgozó Üzemet (Eureka Gold and Silver Refining Company), és alkalmaztak több magyar 48-ast, mások mellett Fornet Kornél őrnagyot (1818–1894) és Molitor [Müller] Ágoston (Gusztáv) hadnagyot (†1883). Az amerikai kormány, mivel az 1854-ben megnyílt, ugyancsak San Franciscó-i Állami Pénzverde képtelen volt feldolgozni a nagy mennyiségű aranyat, ezt a céget is megbízta aranydollárok verésével.[654] Wass Samu még az emigrációban gondot fordított arra, hogy ebből a Magyar Nemzeti Múzeum számára is küldjön példányokat;[655] érméi ma múzeumok és magángyűjtemények igen ritka, keresett darabjai. Mint írta, „nem a meggazdagodási remény, hanem a száműzötteknek bármi helység iránti közömbössége és a tapasztalhatósági égető vágy" vezette őt az „új eldorádó" felé.[656] Kilenc év távollét után, 1858-ban költözött haza, rossz nyelvek szerint pénzzel vásárolta meg visszajövetele engedélyezését.[657] Külföldi tapasztalataira építve, nyugati típusú vállalkozóként, angol–amerikai tőkével Lunkán (Zaránd vm) vasgyárat akart alapítani, terve azonban meghiúsult.[658] 1861-ben, majd 1865 decemberében mágnásként foglalt helyet a felsőházban.[659] 1866–1875 között[660] Deák-pártiként a képviselőház tagja (Doboka vm alsó kerületének

[653] *Kossuth Lajos 1848/49-ben*. IV. *Kossuth Lajos az Országos Honvédelmi Bizottmány élén*. Második rész. 1849. I. 1.–IV. 14. Sajtó alá rendezte Barta István (*Kossuth Lajos összes munkái* XIV). 659. – Wass Samu konstantinápolyi és párizsi tárgyalásairól írt jelentése: V. Waldapfel Eszter: *A forradalom és szabadságharc levelestára*. IV. Bp. 1965. 539–541.

[654] Várdy Béla: *Magyarok az Újvilágban*. *Az észak-amerikai magyarság rendhagyó története*. Bp. 2000, passim és különösen 162–163; *Xántus János levelei Éjszakamerikából*. Prépost István előszavával. Pest 1858. 171–174; Vasváry Ödön: *Magyar Amerika*. Szeged 1988, passim; Dojcsák Győző: *Amerikai magyar történetek*. Bp. 1985. 72–74; Uő: *Arany Kaliforniában*. Bp. 1992. 101–107; Hittel, Theodore H.: *History of California*. III. San Francisco 1897. 405, 445, 548. (A Wass Samura vonatkozó részt Vasváry Ödön kéziratos jegyzeteiből ismerem.)

[655] Vasárnapi Újság, 1844. X. 28. (43. sz.)

[656] A nyugot-indiai szigetek. Gr. Wass Samutól. In: A magyarhoni Földtani Társulat munkálatai. II. Szerk. Szabó József. Pest 1863. 129.

[657] „Vass Samunak megengedték, hogy Kaliforniából hazamenjen dolgait rendezni. Pénze volt, s kapós volt, akkor is, mint ma is. Kenhette a kereket. Hazajöhetése engedélyét kaliforniai arannyal szegélyezte, s bejutott Bach uram birodalmába." Lásd *Teleki Sándor Emlékezései*. Válogatta, sajtó alá rendezte, az előszót és a jegyzeteket írta Görög Lívia. Bp. 1958. 321. – Gyulay Lajos naplójában csak annyit jegyzett fel, hogy „Californiába bele una és hazakeveredék derék hazánk- és atyánkfia" (*Gyulay Lajos Naplója*, 86. köt. 56, ENMLt, Gyulay–Kuún lt, 362. tétel).

[658] Csetri Elek–Miskolczy Ambrus: *Gyulay Lajos és világa*. Bevezetés a naplókhoz. In: *Gyulay Lajos naplói*. I. 1848–1849. Bp. 2003. 37. – Gyulay azt jegyezte le naplójában, hogy Wass Samunak „sok vállalkozó ismerősei vannak Amerikában és Angolhonban, kik nagy tőkékről rendelkezhetnek". Lásd *Gyulay Lajos Naplója*, 86. köt. 56 (ENMLt, Gyulay–Kuún lt, 362. tétel).

[659] Pálmány: Az 1848–1849. évi országgyűlés 956.

[660] Ruszoly József: *Országgyűlési képviselőválasztások Magyarországon 1861–1868*. Szeged 1999. (Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae. Acta Juridica et Politica. Tomus LVI. Fasciculus 2.) 428, 430–432; Pálmány: *Az 1848–1849. évi országgyűlés* 956.

volt a képviselője). Művelt főúr volt és egyben új típusú vállalkozó, több nyelvet beszélt, tudott németül, latinul, olaszul, románul, franciául, angolul, érdeklődött a természettudományok iránt. Ez igen korán megmutatkozott, ugyanis a magyar orvosok és „természetvizsgálók" Kolozsvárott tartott 1844. évi nagygyűlésén a Mezőség gazdaságáról és földrajzáról tartott előadást.[661] Emigrációból való hazatérte után kiterjedt földrajzi ismereteit hasznosította tudományos munkáiban,[662] és emlékeit utazásairól könyvben foglalta össze.[663] Részt vett a Földhitelintézet, az újpesti hajógyár és az Első Magyar Gőzhajózási Társulat megalapításában. 1860 után kapcsolatot keresett az erdélyi románság egyik szellemi vezetőjével, George Barițcal (1812–1893), akivel egyezkedni próbált, és e két nemzet összefogását sürgette.[664] Tudományos munkásságának elismeréseként 1861-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai közé választotta. 1834-ben[665] feleségül vette a Magyaregregyen birtokos gyulafehérvári Eperjessy Rozáliát (1812–1884).[666] Tizenöt évvel később, 1849-ben Gyulay Lajos erről az „egykor nagy szépségű fehér személy"-ről azt írta Naplójában, hogy „most elhízva, alig emlékezteti az embert egykori szépségére".[667] Wass Samuéknak négy gyermeke született: Mária (1837–1889),[668] jungferndorfi és bechaui Montbach Sándorné,[669] Emma (br. Or-

[661] A' Mezőség, gazdasági 's ásvány-földtani szempontból vázolva Gr. Wass Samu által. In: Magyar orvosok és természetvizsgálók Kolozsvártt tartott ötödik nagy-gyűlésének munkálatai. A gyűlés megbízásából kiadták Szőcs József és Brassai Samu. Kolozsvártt 1845. 85–88.

[662] *A lég-áramlásokról*. Gróf Wass Sámuel székfoglaló értekezése (Olvastatott Mart. 24-én 1862). Magyar Akadémiai Értesítő. A Mathematikai és Természettudományi Osztályok Közlönye. III. Szerk. Győry Sándor. Pest 1862. 158–175; *A nyugot-indiai szigetek*. Gr. Wass Samutól. In: *A magyarhoni Földtani Társulat munkálatai*. II. Szerk. Szabó József. Pest 1863. 129–159.

[663] Wass Samu: *Kilencz év egy száműzött életéből*. I–II. Pest 1861–1862.

[664] Szász Zoltán: Az abszolutizmus kora Erdélyben. In: ErdTört III. 1475. – Wass Samu és Bariț levélváltása: Az erdélyi oláh nemzetről szóló országos törvényczikkek az Unióval szemben és ezekről értekezlet egy magyar és egy oláh közt. Brassó 1861, illetve Bariț levelezése, passim. – A témáról lásd még az egyébként igen gyenge színvonalú következő cikket is: Decei, Aurel: Încercarea de înțelegere maghiaro-română, prin groful Samuil Wass şi George Bariț, în noiembrie 1860. Ziridava (Muzeul Județean Arad). IX(1978). 117–140.

[665] Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a kolozsvári Szt. Mihály-plébánia esketési anyakönyvéből, V. 133 (1834. XI. 24.). Eszerint a menyasszony akkor 19 éves volt.

[666] *Eperjessy Rozália*: *1812. X. 4. Fodorháza (Belső-Szolnok vm), keresztelve 1812. XII. 13. E. Károly és Szentmiklósi Terézia leánya (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a dési róm. kat. egyház születési anyakönyvéből, I. 146). †Magyaregregy (Doboka/Szilágy vm), 1884. VI. 24. Temetés: uo., 1884. VI. 27. Élt 70 évet. (OSzKt, Plakát- és Kisnyomtatványtár, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Sámuelné károlyfehérvári Eperjessy Rozália). – Az Eperjessy családra lásd még Nagy Iván IV. 56; Kempelen III. 446.

[667] *Gyulay Lajos naplói*. II. 1848–1849. Sajtó alá rendezte V. András János, Csetri Elek, Miskolczy Ambrus. Bp. 2003. 272.

[668] *Mária*: *Magyaregregy, 1837. I. 4. (Wass-Tarjányi gyűjt., kivonat a kidei ref. egyházközség keresztelési anyakönyvéből, I. 52). †Válaszút (Kolozs vm), 1889. XI. ll. Temetés: uo., köztemető, 1889. XI. 13. Élt 52 évet (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Mária).

[669] Esküvő: Pest, 1856. XI. 6. – *Jungferndorfi és bechaui Montbach Sándor*: *Dunapentele (Fejér vm), 1835. VII. 1. †Magyaregregy, 1885. XII. 2. Temetés: uo., 1885. XII. 5. Élt 50 évet. M. Károly dunapentelei birtokos, kamarás és trakostyáni gr. Draskovich Sarolta fia. (Wass-Tarjányi gyűjt., keresztelési anyakönyvi kivonat, Dunapentele; kivonat a pesti Mária Mennybemenetele-egyház esketési anyakönyvéből; ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, id. és ifj. Montbach Sándor †1885, †1912, Montbach Mária). – *Gyermekeik*: M. Sándor (felesége: br. Wesselényi Mária), Iván cs. és kir. tengeré-

czy Félix/Bódog felesége),[670] Jozefa (†1881),[671] alapi Salamon Aladárné[672] és Jenő. Samu Cegét (és valószínűleg többi birtokát is) 1869-ben fia nevére íratta,[673] és utána csak képviselőként tevékenykedett. Budapesten halt meg 1879. március 20-án,[674] haláláról több pesti lap megemlékezett.[675]

Jenő (1844–1911)[676] Doboka vármegye egyik tekintélyes birtokosa volt, és több tisztséget viselt: 1891-ben a közigazgatási bizottság választott tagja, majd pedig az állandó választmány tagja.[677] Birtokainak központja Cege volt, és a 19–20. század fordulóján ott is lakott[678] a mára elpusztult ún. nagyobbik kastélyban. Ez emeletes klasszicizáló épület volt, amely azonban 17. századi faragványok bizonysága szerint korábbi részeket is tartalmazott. Végrendeletében Wass Jenő tekintélyes vagyont hagyott gyermekeire, a cegei kastélyon és birtokon kívül két budapesti ingatlant és kötvényeket is.[679] Érdeklődött a családtörténet iránt, nevét rendszeresen megtaláljuk a Turul című, genealógiával és heraldikával foglalkozó folyóirat előfizetői sorában. Felesége, a Cegével

---

szeti hadapród, Mária (Todesco Lajos Ödönné, majd gr. Csáky Ödönné), Aladár, Sarolta (br. Bánffy Albertné), Emma (gr. Attems Károlyné), Rózsa, Jenő (felesége: csíktusnádi Sántha Irén), Imre (felesége: váncsodi és berekböszörményi Bölöny-Balogh Jolán) (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, id. Montbach Sándor †1885, Montbach Sándor †1912, Montbach Mária).

[670] *Emma*: *London, 1839. VI. 8. [?]; †Brüsszel, 1930. XI. 28. Házasságkötése férjével: Pest, 1863. IX. 25. (Az Orczy családra vonatkozó idézett adatokat H. Kakucska Máriának köszönom). – *Orczy Félix*: O. György cs. kir. kamarás és gr. Berényi Erzsébet fia. Lásd Petrovay György: *A báró és nemes Orczy család eredete, leszármazása és története*. Turul V(1887). 23. György 1870–1873 között a Nemzeti Színház intendánsi, majd a Filharmóniai Társulat tisztségét töltötte be. – *Gyermekeik*: Orczy Lenke-Madeleine (*Tarnaörs, 1864.VII. 22.; †Brüsszel, 1876) és Orczy Emma (*Tarnaörs, 1865. IX. 27.; †London, 1947. XI. 12.). A család 1868 körül települt át Brüsszelbe, majd valamivel később Angliába. Orczy Emma regényeket írt; legismertebb *A vörös Pimpernel* (*The Scarlet Pimpernel*. 1905). Lásd *Magyar Életrajzi Lexikon*. Főszerkesztő Kenyeres Ágnes. II. Bp. 1982. 321.

[671] *Jozefa*: †Bp., 1881. IX. 21. Temetés: uo., Kerepesi úti temető, 1881. IX. 23. Élt 38 évet, 19 évet házasságban (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Jozefa). Férjével annak Szepes vármegyei birtokain élt (Wass Ottilia személyi lt., XI/167, Wass Jozefa levele Wass Ottiliához, Pest, 1863. V. 28.). – Wass Emma és Jozefa arcképeit 1858-ban megfestette Kovács Mihály (1818–1892). Lásd Szegedy-Maszák Hugó: *Kovács Mihály*. Művészet IX(1910). 254.

[672] *Alapi Salamon Aladár*: †Bp., 1910. IV. 5. Temetés: uo., Kerepesi úti temető, 1910. IV. 7. Élt 70 évet (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Salamon Aladár). S. Elek és Palocsai Kornélia fia (Wass Ottilia személyi lt., XI/167., Wass Jozefa levele Wass Ottiliához, Pest, 1863. V. 28.). – *Gyermekeik*: S. Hedvig, Olga, Klára (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Jozefa). Vö. Kempelen IX. 206.

[673] Wass cs lt, 1869: 8366. sz.

[674] *Wass Samu*: †Bp., 1879. III. 20. Temetés: uo., Kerepesi úti temető, III. 23. Élt 64 évet, házasságban 44-et (Szomorújelentése: MOL, Teleki cs marosvásárhelyi lt, P 665, 1. tétel, 15. csomó, 169).

[675] Fővárosi Lapok 1879. 68. sz.; Nemzeti Hírlap 1879. 79. sz.; Magyarország és a Nagyvilág XVII(1880). 5. sz. (portré is); Vasárnapi Újság 1879. 12. sz.

[676] *Jenő*: †Cege, 1911. X. 28. Temetés: Cege, a családi sírboltban, 1911. X. 30. Élt 67 évet (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Wass Jenő). – Róla készült fénykép található az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárában (jelenleg az Erdélyi Nemzeti Történeti Múzeum kezelésében, M 4377. sz. – Közlés: W. Kovács: *Wass* 79. sz. kép.

[677] Kádár–Tagányi VII. 260–261, 267.

[678] Wass cs lt, 1869: 8366. sz.; uo. 8338–8358. sz.

[679] ENMLt, Jósika cs hitb lt, fasc. 875, p. 222 (Wass Jenő végrendelete).

szomszédos Búzán birtokos hetei Bakó Irma (†1939)[680] meglehetősen excentrikus asszony volt, előbb egy rókát, majd cegei kastélyuk körül szelídített farkasokat tartott, amelyeket hosszú láncon sétáltatott. Négy gyermekük született: Rózsa, György, Erzsébet (v. Elza) és Emma. Róluk a családi levéltár nem őriz iratokat. Wass Ilona Naplója sem igen említi őket, mert a két ág akkoriban – birtokviták miatt – nem ápolt túlságosan szoros kapcsolatot.

Wass Jenő egyetlen fia, György (1879–1929)[681] Budapesten, a piaristák főgimnáziumában tanult, 1899-ben Pozsonyban jogtudományi államvizsgát tett, 1900-ban Kolozsvárott doktori címet szerzett, majd Szolnok-Doboka vármegye közigazgatási gyakornoka (1901), al- és másodfőjegyzője lett (1902–1918).[682] 1903-ban másodmagával megalapította a Dési Hírlapot.[683] Ennél a lapnál dolgozott és Désen lakott, de birtokai jövedelméből tartotta el magát.[684] Bohém és meglehetősen pazarló életet élt,[685] felhalmozott adósságai miatt cegei birtokát hitelezői több ízben le akarták foglalni,[686] párbajozásért pedig egyszer fogházban is ült.[687] Több közkedvelt műdalt szerzett, és verseket írt;[688] tagja volt az Erdélyi Irodalmi Társaságnak.[689] Élete végén Cegén lakott norvég feleségével, az ápolónő Larsen Signével (†1968)[690] egy parasztházban. Nem születtek gyermekeik, és így ez az ág 1929-ben kihalt.

Róza v. Rózsa (†1949).[691] Kolozsvárott és Válaszúton élte le életét.

Erzsébet (vagy Elza, †1947).[692] 1906-ban ment férjhez a német eredetű br. Blomberg Frigyes tartalékos honvéd-huszárhadnagyhoz,[693] és annak gardánfalvi bir-

---

[680] *Hetei Bakó Irma*: †Cege, 1939. II. 27. Temetés: Cege, családi sírbolt, 1939. III. 1. Lovag hetei B. Károly és Hőnel Karolina leánya (ENMLt, Szomorújelentések gyűjteménye, Bakó Irma, Bakó Károly). – Fénykép: W. Kovács: *Wass* 81. sz. kép. – A Bakó család eredetileg Bereg vármegyében volt birtokos (Hete), de Károlynak a Doboka vármegyei Búzán volt birtoka, melyet 1863-ban br. Jósika Jánostól vásárolt (Kádár–Tagányi II. 310).

[681] *György*: †1929. III. 15. (Ellenzék, Kvár). – Arckép: W. Kovács: *Wass* 82. sz. kép.

[682] Gyakornok: *Magyarország tiszti czím- és névtára* XX. Bp. 1901. 201; aljegyző: uo. XXI. Bp. 1902. 203; XXXI. Bp. 1912. 135; másodfőjegyző: uo. XXXII. Bp. 1913. 139; XXXVII. Bp. 1918. 110.

[683] Kádár–Tagányi VII. 222.

[684] Wass Ottilia személyi lt., XI/160 (1904. IV. 3.); Jósika cs hitb lt, fasc. 875. p. 222 (1912. III. 16.).

[685] Jósika cs hitb lt, fasc. 875, p. 222 (Wass Jenő hagyatékának jegyzéke).

[686] Jósika cs hitb lt, fasc. 875, p. 254.

[687] Wass Ottilia személyi lt., XI/160., Wass György levele Wass Ottiliához, 1907. VII. 7.

[688] Munkái (Szinnyei XIV. 1439. felsorolása szerint): *Őszi mesék*. Dés 1903; *Asszonyok*. Rajzok. Dés 1904; *Hópelyhek*. Költemények. Désen 1911.

[689] *Magyarország tiszti czím- és névtára*. XXIX. Bp. 1910. 692; XXXVI. 1917. 680.

[690] *Larsen Signe*: †Stavanger (Norvégia), Szt. Ferenc kórház, 1968. X. 3. Temetés: Stavanger, X. 7. (Wass-Tarjányi gyűjt., a stavangeri róm. kat. plébános 1969. II. 6-i levele a Bécsben élő Wass-Tarjányi Ákoshoz).

[691] *Róza*: †Kvár, 1949. IX. 11. (A Házsongárdi temető nyilvántartása szerint. Tondolo Olivier szíves közlése.)

[692] *Erzsébet*: †1947. II. 21. Temetés: Cege, 1947. II. 22. (Wass Elza szomorújelentése, Blomberg Frigyes irathagyatéka Lengyel Mária tulajdonában, Szamosújváron.)

[693] Esküvő: Cege, 1906. IV. 26. (Esküvői meghívó Lengyel Mária tulajdonában, Szamosújváron.) – *Blomberg Frigyes*: B. Lajos és br. Apor Borbála fia (*Királyi Könyvek. Az I. Ferenc József és IV. Károly király által 1867-től 1918-ig adományozott nemességek, főnemességek, előnevek és címerek jegyzéke*. Szerk. és kiadja Gerő József. Bp. 1940. 25).

tokán (Szilágy vm) laktak. Bakó Irma halála után (1939) megörökölték a nagyobbik cegei kastélyt, és oda költöztek. Ők voltak utolsó tulajdonosai. Wass Erzsébet 1947-ben halt meg. Férje túlélte őt, és élete végén Szamosújváron lakott.[694]

Emma kétszer ment férjhez: első férje hyeburgi Hye Ödön, a 2. huszárezred vezérőrnagya[695] (akivel 1912-ben Brassóban élt),[696] második férje ugyancsak katona, Mertens Oskar (1876–1948). A második világháború után Németországban, a Braunschweig melletti Wolfenbüttelben laktak.[697]

* * *

A család jelenleg Wass Albert írónak első feleségétől született említett fiaiban – Vid, Huba, Miklós, Géza (Amerikai Egyesült Államok) és Endre (Németország) –, illetve leszármazottaikban él tovább. Az adoptált ágat Wass-Tarjányi Ákos leánya, Zsuzsanna (férjezett Tondolo Gino, Bécs) és gyermekei képviselik.[698]

[694] Irathagyatékának töredéke Lengyel Mária szamosújvári lakosnál található (2003). – Blomberg Frigyesnek és Wass Elzának három gyermeke született: *Karola* v. Carla, írói nevén: Czegei Carla (*Romániai Magyar Irodalmi Lexikon*. I. Buk. 1981. 244), *Erzsébet* és *Lajos* (Siemers: *Wass* 65; Kempelen II. 247; Gudenus V. 39). – Blomberg Lajos felesége: Reményi Ilona (†Montreal, Kanada, 1960. III. 14. Temetés: III. 17., Montreal, Mount Royal temető).

[695] *Hye Ödön*: H. Arthur, ill. Dessewffy Zulejka fia (Wass-Tarjányi gyűjt., esküvői meghívó, Cege, 1906. II. 7.). – Wass Elza és Hye Ödön fia: H. György (Wass Ottilia személyi lt., XI/165., 1905. III. 30.).

[696] Jósika cs hitb lt, fasc. 875, p. 222 (Wass Jenő végrendelete).

[697] Siemers: *Wass* 65.

[698] A Wass család 20. századi történetéhez lásd: *Zu den Erinnerungen meiner Mutter. Nachwort mit Anhang von Hans-Edmund Siemers*. In: *Erinnerungen Ilona Siemers, geb. Gräfin Wass von Czege und Szentegyed*. I–II. Bad Tölz 1998[2].

BIRTOKTÖRTÉNET

A törzsbirtok megszerzése

A családi levéltár legrégebbi oklevele III. Béla (1172–1196) említésből ismert privilégiuma, mely szerint a király – Bizáncban („Görögországban") véghezvitt vitézi tetteik jutalmául – Lobnak és testvérének, Tamásnak adományozott kilenc Doboka vármegyei települést. Az adományozott birtokok nagy része Kolozsvártól ÉK-re, Szék közelében van: Vászoly (későbbi nevén Szentegyed), a vele szomszédos Omboztelke, Füzestelke, Paptelke, Kondormárk (utóbbi három még a középkorban elnéptelenedett), Mohaly, Alsó- és Felsődevecser (ma Kis- és Nagydevecser). A legutolsó, Igalja (a későbbi Szentandrás) valamivel távolabb, Beszterce közelében található.[1] Az oklevél nem mentes az interpoláció gyanújától, ugyanis a két Devecser említése (Alsó- és Felső-), illetve a telek végződésű helynévadás (Omboztelke, Füzestelke, Paptelke) későbbi korban volt szokásos.[2] Az adománylevél nem maradt fenn eredetiben, és csak Béla királyfi (a későbbi IV. Béla király) 1230-as megerősítő oklevele említi.[3] Utóbbi is azonban csak későbbi, 1349. évi átiratban hagyományozódott ránk, amikor az erdélyi káptalan Wass Miklós Kolozs vármegyei ispán[4] kérésére átírta[5] az 1230-as megerősítő oklevelet. Az 1230-as megerősítés szerint az eredeti adománylevél valamikor korábban elveszett, de Béla királyfi Lob fia, bizonyos Chama (= Csoma) kérésére megújítja az abban foglalt adományt. Ha azonban az 1230-ban említett Csoma valójában azonos azzal a Chomával, akit 1315-ben a családhoz tartozó Jakab apjának nevez egy minden kétséget kizáróan hiteles oklevél,[6] akkor az 1230-as oklevél valójában később élt személy nevét tartalmazná. Ez pedig csak erősítené a családtörténet legko-

[1] Az idézett helységekre a legfontosabb irodalom: *Szentegyed*: Györffy II. 88–89; Kádár–Tagányi VI. 326–342. – *Omboz*: Györffy II. 83. – *Füzestelke*: Györffy II. 69; Kádár–Tagányi III. 499. Szentegyed tartozékaként 1354-ben már csak *locus*nak mondják: *in loco Fizeez*, lásd WassLtReg 108. sz. (1354. V. 31.) – *Paptelke*: Györffy II. 84; Kádár–Tagányi V. 404–405. – *Kondormárk*: Györffy II. 76; Kádár–Tagányi IV. 287–288 (Kendermart). – *Mohaly*: Györffy II. 81; Kádár–Tagányi V. 183. – *Devecser*: Györffy II. 66; Kádár–Tagányi III. 290, 299. – *Igalja* (*Szentandrás*): Györffy II. 31; Kádár–Tagányi VI. 31.

[2] Jakó Zsigmond magyarázata. Lásd WassLtReg 1. sz. [1176–1196]. Mivel az idézett oklevelek sokszor különböző kiadásokban is hozzáférhetők, könnyebb azonosításuk érdekében a forráshely után kerek zárójelben megadom az oklevél keltét is.

[3] WassLtReg 2. sz. (1230).

[4] WassLtReg 91. sz. (1349. XI. 4. e.)

[5] WassLtReg 92. sz.

[6] CDTrans II. 256. sz. (1315. XI. 13.)

rábbi forrásának áthagyományozása körüli kérdőjeleket. Mindezek ellenére biztosra vehető az, hogy a 13. században már a család kezén volt az adománylevélben említett birtokoknak legalábbis egy része. E Doboka vármegyei falvak alkották a Wass család törzsbirtokát a második világháború végéig.

A Wassok ezt a területet valószínűleg benépesítéssel tették értékesebbé. Több faluról feltételezhető, hogy ők telepítették, mert hiteles oklevelekben a 14. század elején jelennek meg először, és az említett első adománylevélben leírt területen fekszenek. Ilyen telepítés lehet Szentgothárd (1320),[7] Szentiván (1315),[8] ahol hospesek létezéséről van tudomásunk,[9] Szászszilvás (1321),[10] amelynek előtagja szász lakókra utal. Az adománylevélben nem szereplő Cegéről – amely kétes hitelű oklevélben már 1291-ben megjelenik,[11] hiteles oklevélben pedig legkorábban 1315-ben[12] – puszta személynévből képzett elnevezése alapján feltételezhető, hogy a 13. század közepe előtt keletkezhetett.[13] Korai birtoklás lehetett a Bonchidától Ny-ra, a dobokai vár közelében fekvő Csomafája is, amely nevét vélhetőleg a Wassok egyik ősétől, Chomától kapta, és bizonyosan a 14. század előtt keletkezett,[14] noha oklevélben csak 1307-ben jelenik meg először.[15] Ebben,[16] illetve tartozékában, Biszótelkében[17] a Wassoknak örökjogú része volt a 14. század elején.

A III. Béla adománylevelében szereplő néhány birtok már a 14. század elején nem volt a Wassok kezében. Kondormárkot és Ombozt I. Károly király (1308–1342) 1317-ben, illetve 1320-ban hűtlenség miatt elkobozta tőlük.[18] Szentandrást (Igalját) a Wass-levéltárban fennmaradt 1288-as hiteles oklevél szerint Wyzlo/Wzlo (= Viszló) fiának, Lőrincnek a fia, bizonyos Péter adta el Vilkinus comesnek,[19] a Kajlaiak ősének, a Wassok pedig csak házasság (leányági öröklés) útján szereztek benne részt a 14. század vége felé.[20]

---

[7] Első említése: CDTrans II. 353. sz. (1320. III. 3.) – Kétes hitelű vagy hamis oklevelekben Szentgothárd korábban is megjelenik: CDTrans I. 2. sz. (1060–1063), 200. sz. (1245). Szent Gotthárd kultusza Magyarországon a 12. szd.-ban már létezett (FNESz II. 558).

[8] A helységnév legkorábbi, kétségkívül hiteles előfordulása: WassLtReg 12. sz. (1315. XI. 13.) – Kétes hitelű vagy hamis oklevelekben: CDTrans I. 2. sz. (1060–1063), 200. sz. (1245).

[9] WassLtReg 159. sz. (1372. IV. 6.)

[10] Zaaszyluas: CDTrans II. 409. sz. (1321. XI. 1.) – Zazsciluas: WassLtReg 14. sz. (1321. XI. 28.) Vö. Györffy II. 54. – Kétes hitelű vagy hamis oklevelekben Szilvás korábban is megjelenik: CDTrans I. 2. sz. (1060–1063), 200. sz. (1245). A középkori Szászszilváson a Cege közelében levő mai Vízszilvás értendő.

[11] WassLtReg 6. sz. (1291)

[12] WassLtReg 13. sz. (1315. XI. 13.)

[13] FNESz I. 280–281. (Cege, Cegőtelke); Kniezsa István: *Kelet-Magyarország helynevei*. Kiss Lajos bevezető tanulmányával. Bp. 2001[2] (reprint). 20, 156.

[14] Kniezsa: *i. m.* 15.

[15] WassLtReg 9. sz. (1307. X. 7.)

[16] WassLtReg 50. sz. (1338. II. 11.)

[17] 1304-ben (WassLtReg 8. sz., 1304. IX. 28.), 1321-ben (CDTrans II. 409. sz., 1321. XI. 1.) és 1335-ben is ifj. Wass Miklós átíratta a Biszó visszaadásáról szóló 1304-es oklevelet, WassLtReg 35. sz. (1335. IX. 16.) Valószínűleg elnéptelenedett, mert későbbi sorsa nem ismeretes (Kádár–Tagányi II. 199).

[18] Kondormárkot Omori Gál királyi jegyző és családja kapta meg 1317-ben (CDTrans II. 268. sz.), Omboz a Zsukiaké lett (CDTrans II. 348, 353, 360, 658. sz.).

[19] WassLtReg 5. sz. (1288)

[20] WassLtReg 239. sz. (1399. I. 23.)

Megjegyzendő, hogy az ekkor birtokot elidegenítő, tehát már felnőtt Péter nagyapjáról, Viszlóról feltételezhető, hogy a 12. század vége felé élt, és III. Béla korában valójában ő volt Igalja birtokosa, nem az említett Lob, illetve Tamás. Ő a Wassok rokona volt, mert a Cege melletti, tehát kétségkívül az ősi adománybirtokon fekvő Viszlótelek[21] talán az ő nevét viseli. Az elidegenítéséről szóló oklevél (1390. évi tartalmi említés formájában) egyik példánya a Wassok levéltárában maradt fenn a Vilkynus comes örököseivel folytatott per anyagában.[22] A Wass-rokonság Igalja feletti Árpád-kori birtoklása tehát kétségen felüli, és a 14. század első felében erre még többen is emlékeztek. Talán így történhetett meg az, hogy a III. Béla-kori vagy az 1230-as oklevélbe minden bizonnyal az 1349-es átíráskor a befolyásos Wass Miklós kolozsi ispán különösebb nehézség nélkül be tudta vétetni az erdélyi káptalannal Igalja nevét. (Az elnéptelenedett Viszlótelek Cege tartozékaként egyébként a középkorban végig a Wass család birtokában maradt.[23])

Devecser szerepeltetése az adománylevélben sem mentes minden problémától. A település az Árpád-korban ugyan két másik, egy kétes hitelű, illetve egy hamis oklevélben is szerepel,[24] hiteles oklevélben pedig 1334-ben jelenik meg először,[25] de ekkor bizonyosan nincs a Wass család kezén. 1347-ben a Wassok még tiltakoztak a birtok eladományozása ellen,[26] de valószínűleg sikertelenül, mert a továbbiakban végig mások birtokolták azt.[27] 1444-es adat szerint a családtag Lökös Tamás Kisdevecseren teleltette juhait,[28] de a birtokot nem mondják az övének, mint ahogy 1460-ban sem, amikor is Wass László az ellen tiltakozott, hogy a nagydevecseri népek az ő mohalyi birtokának erdeit és szántóföldjeit használják.[29] Az adománylevélben felsorolt többi birtok, legalábbis részben, a középkor folyamán végig a család kezén maradt.

A Wass család erdélyi birtokai a Mezőség néven ismert tájegységen feküdtek, ez természeti adottságait tekintve – sztyeppi jellegű, kiterjedt, legeltetésre, földművelésre alkalmas terület – a középkorban mezőgazdaságilag különösen hasznosítható volt, és ezért viszonylag sűrű településhálózat jellemezte. Eredetileg túlnyomórészt magyarok lakták,[30] de román pásztornépesség jelenlétéről a Wassok birtokán már a 14. századból van tudomásunk.[31] A tájat bérceknek nevezett dombok tagolták, azokat kisebb erdők borították, ame-

[21] Györffy II. 93–94; Tagányi–Kádár VII. 61–62.

[22] A másodpéldány az egyik peres fél, a somkereki Erdélyiek levéltárában maradt fenn, amelyet a széki Telekiek örököltek. Lásd Teleki I. 245. = Ub III. 100. (1390. III. 7.)

[23] WassLtReg 76. sz. (1345. X. 10.); DL 27521 (1473. V. 8.); WassLtReg 534. sz. (1507. III. 10.). A DL-ből származó adatot Rácz Györgynek köszönöm.

[24] CDTrans I. 2. és 200. sz.

[25] CDTrans II. 800. sz. (1334. III. 18.)

[26] WassLtReg 86. sz. (1347. V. 21.)

[27] Kádár–Tagányi III. 290. kk.; WassLtReg 224. sz. (1394. X. 30.) Devecser birtokosai Makkai László vélekedésével ellentétben talán mégsem kapcsolhatók a Wass családhoz (Makkai: *Belső-Szolnok és Doboka* 56).

[28] WassLtReg 435. sz. (1444. XII. 15.)

[29] WassLtReg 456. sz. (1460. IX. 30.)

[30] Tonk Sándor: *Táj és ember az erdélyi Mezőségen a középkorban*. Korunk. Harmadik folyam V(1994). 9. sz. 24.

[31] Itteni első előfordulásuk: WassLtReg 108. sz. (1354. V. 31.) – A mezőségi románság középkori viszonyaira lásd Makkai László: *Az erdélyi románok a középkori magyar oklevelekben*. EM XLVIII(1943). 37–39.

lyeket erdőnek, harasztnak, ligetnek vagy bereknek neveztek, és olykor a bennük honos, jellegzetes fanem alapján különböztették meg.[32] Ilyen volt például Szentgothárd és Gyeke között a Kőriserdő és a Gyepeserdő,[33] a Hársas[34] Szentiván mellett, a Torliget, a Tyukszóberke és a Muharerdő Szentivánon,[35] a Vágottcserje és Bonciberek Pulyonban,[36] a Láposerdő (vagy Láposcserje) Szentgothárd és Gyeke[37] között, a Kisvincoló Cegén.[38] Erdőt említenek még Szilváson,[39] a Szentgothárddal szomszédos Légen közelében[40] és Mohalyon. Ez utóbbit szántói Lack György mikolai, marói és szombattelki részeg román jobbágyai – Doboka megye hatóságának 1448-as vizsgálata szerint – felgyújtották és teljesen elhamvasztották.[41]

A területet számos patak szabdalta, mint az Omboz-patak, Bogács-patak[42] vagy a Cegén keresztülfolyó Sugópatak.[43] Ezek mellett Vízszilváson keresztülfolyt a Kis-Szamos (régi nevén Vízszamos).[44] A táj jellegzetességét a ma is meglévő halastavak adták, amelyek közül a legfontosabb a Szarvastópataka által táplált[45] Szarvastó volt (ez a cegei Hódostó régebbi neve).[46] Eredetileg három tóágból állott (Szarvastó, Büdöstó, Tisztató).[47] A Wass-levéltár középkori adatai szerint halastó volt Császáriban,[48] a Cege melletti Göcön (Hódostó),[49] Légen mellett (a Gyékényestó),[50] a Kolozs vármegyei Méhesen,[51] Szentegye-

[32] Tonk: *i. m.* 26; Györffy II. 44.

[33] Kőriserdő és Gyepeserdő legkorábbi előfordulása: WassLtReg 19. sz. (1326. IV. 25.)

[34] Hassas: WassLtReg 439. sz. (1448. VIII. 13.)

[35] WassLtReg 19. sz. (1326. IV. 25.)

[36] Wagothchere és Bonczyberek: WassLtReg 568. sz. (1511. XI. 29.)

[37] A Laposyerdew valószínűleg Szentgothárd közelében fekhetett, mert használatától a Wassokat a település déli szomszédai, az ősi Jankafiak, Pete, Légen és Palatka birtokosai tiltották el (WassLtReg 405. sz., 1430. V. 4.), később pedig a Laapws chereye erdőért a Gyekén birtokos szentkirályi Gesztrágyi László perelte Wass Balázst (WassLtReg 613. sz., 1516. I. 15.; 622. sz., 1516. X. 11.), 1513-ban pedig Szentgothárdon említenek Laposerdewfew nevű szántóföldet (WassLtReg 595. sz., 1513. VII. 29.).

[38] Kyswynczolo: WassLtReg 534. sz. (1507. III. 10.)

[39] WassLtReg 441. sz. (1449. XII. 2.), 552. sz. (1509. X. 16.)

[40] WassLtReg 382. sz. (1427. XII. 30.)

[41] A jobbágyok állítólag „repleti vino et crapulati, ex preconcepta rancoris malitia" cselekedtek (WassLtReg 438. sz., 1448. IV. 30.).

[42] WassLtReg 38. sz. (1336. IV. 7.); Györffy II. 44.

[43] Swgopathak: WassLtReg 520. sz. (1504. VI. 26.)

[44] KmJkv I. 340. sz. (1441. VII. 20.); WassLtReg 486. sz. (1494. X. 14.), 492. sz. (1497. III. 30.); KmJkv II. 3068. sz. (1498. IX. 16.); WassLtReg 552. sz. (1509. X. 16.)

[45] WassLtReg 520. sz. (1504. VI. 26.)

[46] Szarvastó neve Cege és Szentiván (WassLtReg 19. sz., 1326. IV. 25.), Gyeke (CDTrans II. 644. sz., 1329. IV. 10.) és Szentgothárd határjárásában (CDTrans II. 889. sz., 1336. IV. 5. u.) is szerepel; 1390-ben Cegéhez tartozott, és a Wassok birtokolták (WassLtReg 203. sz., 1390. XI. 8.). Halastavat említenek még Szentiván Szék felőli határában (KmJkv II. 2968. sz., 1495. VII. 11.), illetve Cege és a szomszédos Göc között, amelyben akkoriban kisebb halakat lehetett fogni (WassLtReg 217. sz., 1392. XII. 14.). Ez utóbbi tó halászóhely volt később is (WassLtReg 520. sz., 1504. VI. 26.). – Más, név nélkül említett halastó Cegén: 640. sz. [1525. I. 1. után?]

[47] Györffy II. 44. 7. jegyzet.

[48] WassLtReg 663. sz. (1538. V. 14.)

[49] WassLtReg 217. sz. (1392. XII. 14.), 649. sz. (1530. IV. 26.), 663. sz. (1538. V. 14.)

[50] WassLtReg 638. sz. (1523. XII. 23.)

[51] WassLtReg 659. sz. (1534. XI. 27.)

den (a Hársastó)[52] és Szentgothárdon (a Molnostó nevű tó[53] és ugyanitt más halászóhelyek).[54] Halászóhelyek azonban nemcsak a tavakon voltak, hanem a patakokon is, így például a már említett Sugópatakon.[55] A tavakon, akárcsak a földbirtokokon, már a középkortól osztoztak[56] és azt zálogosították is.[57] Olykor földbirtokért folyó perben külön egyezség szabályozta a halászóhely használatát.[58] A Wass-birtok művelési ágairól kevés adatunk van, legtöbbször általánosságban gabonát említenek,[59] olykor búzát[60] vagy szőlőt.[61]

Az erdélyi birtokállomány alakulása a 14. században

A család birtokállományának alakulása, korai oklevelek híján (ha leszámítjuk az egyaránt kétes hitelű adománylevelet és megerősítését), pontosabban a 14. század elejétől követhető nyomon. Azóta, hogy Wass Miklós 1304-től Kán nembéli László lázadó erdélyi vajda (1297–1315) várnagya lett a Belső-Szolnok vármegyei Csicsó várában,[62] a század első felének okleveleiben a Wass család legtöbbször említett tagja. Wass Miklós kezdetben ugyan megtagadta a kezén levő vár átadását a királynak, 1321 őszén azonban kiegyezett az I. Károly által nemrégiben kinevezett Szécsényi Tamás erdélyi vajdával (1321–1342). A behódolás szabályos alkudozások után mehetett végbe, az egyezséget pedig a vajda 1321. november 1-jén, Csicsó vára alatt kibocsátott oklevelében rögzítette.[63] Ebben a király nevében ígéretet tett arra, hogy a korábban elkobzott Szentgothárd, Cege és Szilvás birtokokat visszaadja Wass Miklósnak, vagy ha a király nem hagyná jóvá intézkedését, saját birtokaiból kárpótolja őt. Megígérte még Szentegyed idegen kézen levő részének visszaszerzését és más örökjogú (Biszó, Kondormárk, Szentiván), valamint vásárolt birtokának (Boncnyíres) visszaadását is, továbbá Bonchida falunak egy évre történő átengedését. Még ugyanebben a hónapban I. Károly jóváhagyta a vajda fentebbi intézkedéseit.[64] Húsz évvel később,

[52] WassLtReg 663. sz. (1538. V. 14.); Wass cs lt, 5228. sz. 23[v]. (1534)
[53] Molnostho: WassLtReg 648. (1528. III. 16.)
[54] WassLtReg 604. sz. (1513. XII. 10.)
[55] WassLtReg 520. sz. (1504. VI. 26.) – A Járai családnak a cegei birtoktól nem messze, a Torda vármegyei Szinden volt birtoka, melyet az ottani kétholdnyi halastavuk kivételével 1458-ban zálogba vetettek Hosszúaszói Jánosnak és egy mezőcsányi nemesnek (WassLtReg 455. sz., 1458. X 17.). – Halastavuk (és malmuk) volt az ősi Jankafiaknak a Doboka vármegyei Ősön (WassLtReg 570. sz., 1512. V. 9. előtt).
[56] Wass Balázs halastavának fele részét említik 1504-ben (WassLtReg 520. sz.); Kendi Ferenc része a göci halastóban 1538-ban (WassLtReg 663. sz.).
[57] WassLtReg 604. sz. (1513. XII. 10.)
[58] WassLtReg 608. sz. (1514. II. 7.)
[59] WassLtReg 383. sz. (1428. IX. 2.), 384. sz. (1428. IX. 4.), 385. sz. (1428. IX. 29.), 387. sz. (1428. X. 1.), 398. sz. (1429. XII. 13.), 410. sz. (1430. XI. 23.), 434. sz. (1444. VIII. 4.), 442. sz. 1451. X. 5.
[60] WassLtReg 530. sz. (1505).
[61] WasLt 530. sz. (1505), 555. sz. (1509. XI. 16.)
[62] WassLtReg 8. sz. (1304. IX. 28.)
[63] CDTrans II. 409. sz. (1321. XI. 1.)
[64] WassLtReg 14. sz. (1321. XI. 28.) A számára igen fontos oklevelet Wass Miklós később kétszer is (1322. I. 1-jén és 1324. III. 31-én) átíratta (WassLtReg 15. és 17. sz.).

1340-ben ugyanő Cege, Szentgothárd, Szentiván és Szilvás birtokokat a testvérek és a rokonok kizárásával egyedül id. Wass Miklósnak adományozta, és az ország báráinak megparancsolta, hogy ne kényszerítsék őt birtokosztályra.[65] Emiatt Szécsényi Tamás és alvajdája, Derencsényi Pető (1337–1342) meg is akadályozta ezekben a jószágokban a rokonok által kívánt birtokosztályt.[66] Nem sokkal később id. Wass Miklós mégis megosztozott rokonaival Szentegyed, Pulyon és Nyíres birtokokban,[67] valószínűleg azért, mert ezek nem szerepeltek az 1340. évi adománylevélben. I. Károly intézkedését fia, I. Lajos király (1342–1382) is megismételte, és 1342. november 12-i parancsában utasította a pár héttel korábban kinevezett vajdáját, Sirokai Miklóst (1342–1344), hogy mindaddig ne ítélkezzen id. Wass Miklós birtokügyeiben, amíg ő maga Erdélybe nem jön.[68] 1343 áprilisában Wass Miklós már vállalta, hogy szerzett birtokaiban is megosztozik rokonaival,[69] és erre – utóbbiak vádja szerint – úgy készült fel, hogy saját jobbágyait áttelepítette Cege, Szentgothárd, Szentiván és Szilvás birtokokról.[70] Amíg lehetett, birtokaira is gondosan ügyelt: Szentgothárd, Cege, Szentiván, Szilvás határát 1326-ban körüljáratta,[71] és a régi jószágait újabbakkal is gyarapította. Boncnyíresen 1318-ban részt vásárolt,[72] 1322-ben pedig rokonával, a már említett Csoma fiával, Jakabbal együtt megvásárolta a Szentegyeddel határos Pulyont és Ivánkatelkét (más néven Jankatelkét).[73] Viszont sikertelenül próbálta megszerezni a Csomafájával szomszédos Kidét[74] és a néhány évvel korábban a Zsukiaknak adományozott Pálostelkét.[75] Örökbirtoka körüli szerzeményei világosan utalnak arra, hogy egybefüggő birtoktestet próbált kialakítani. A családi birtokállományt két fia, János és László, illetve testvérének, Jánosnak fiai (ifj. Wass Miklós, László, Acél János, Lőrinc, Veres Péter, Veres Tamás, Dezső és Mihály) örökölték.

A 14. században a rokonság jól elkülöníthető birtokegysége a csomafáji ágé, amelynek első ismert képviselői, László és János (Tormach, vagyis Tormás fiai) 1307-ben jelennek meg az oklevelekben.[76] Legfontosabb birtokuk, amely után nevezték is magukat, a

[65] WassLtReg 56. sz. (1340. I. 9.)

[66] WassLtReg 58. sz. (1340. I. 11.); 60. sz. (1340. V. 1.)

[67] WassLtReg 62. sz. (1340. VII. 20.)

[68] WassLtReg 65. sz. (1342. XI. 12.)

[69] WassLtReg 68. sz. (1343. IV. 24.)

[70] WassLtReg 69. sz. (1343. IV. 24.) – Szentiván, Szentgothárd, Cege és Szilvás birtokokból az 1343-as felosztáskor Csoma fia: Jakab fiai nem kaptak részt és emiatt pert indítottak (WassLtReg 70. sz., 1343. [V. 19.–VII. 1. között]), később viszont a nekik járó részt eladták az alpereseknek (WassLtReg 90. sz., 1349. I. 13.).

[71] WassLtReg 19. sz. (1326. IV. 25.). – Az oklevelet később átíratta (CDTrans II. 702. sz., 1331. V. 3. k.).

[72] CDTrans II. 294. sz. (1318. V. 21.) – 1465-ben erre hivatkozva Wass Domokos tíz aranyforintért visszabocsátotta a boncnyíresi birtokrészt az eladók leszármazottjának, Nyíresi Mihálynak (WassLtReg 461. sz., 1465. VI. 26.).

[73] WassLtReg 16. sz. (1322. VI. 4.) Ivánkatelke később is a Wassok birtokában van (WassLtReg 288. sz., 1410. VII. 8.).

[74] WassLtReg 27. sz. (1332. III. 31.)

[75] CDTrans II. 479. sz. (1324. III. 19.). Györffy II. 83–84.

[76] WassLtReg 9. sz. (1307. X. 6.) – Engel Pál középkori *Genealógiá*jában a Wass család leszármazási tábláján Tormás fiai között ezeken kívül szerepel még egy József és egy Pál is. A József esetében hivatkozott oklevél legújabb kiadásából azonban (CDTrans II. 68. sz., 1307. X. 6.) világosan kiderül, hogy az tulajdonképpen Macskási István fia. Pál egyedül I. Károly 1314. évi keltezésű, de a 14. szd.

Doboka vármegyei Csomafája volt.[77] A Wassok biszótelki[78] és csomafáji,[79] illetve a Csomafájiak szentegyedi birtoklása[80] arra utal, hogy a két család közös birtokszerző őstől származik, akitől fiágon mindkét ág örökölt.[81] Ugyancsak ehhez az ághoz tartozhatott a Szentegyed 1315-ös osztálya kapcsán említett Lood és két fia, András és Péter, akikről többször nem hallunk már, és a családfán sem tudjuk őket elhelyezni.[82] 1331-ben Tormás unokái, Csomafáji László egyetlen fia (János)[83] és id. János négy fia (László, Bench, János és Pál)[84] Szentegyeden bírt részüket eladták a Wass nevet használó rokonaiknak (Wass Miklós egykori csicsói várnagy közelebbi rokonainak), akik nem sokkal később csomafáji részükről mondtak le.[85] Ezzel a birtokközösség megszűnt, és a két ág jószágainak sorsa végérvényesen elvált egymástól. Utolsó közös szereplésük 1366-ból való, amikor is Wass Dezső nagy késéssel keresetet próbált indítani Csomafáji János (Pál fia, Tormás unokája) ellen, azzal a kicsinyes indokkal, hogy 22 évvel azelőtt, a zárai hadjárat idején az alperes egy lovat vett volna át a felperes testvérétől, Acél Jánostól, amit nem fizetett ki.[86]

A két első ág birtokaitól eltérően nem különíthető el ugyanilyen világosan a harmadik ág jószágállománya. Csoma fia: Jakab 1315-ben osztály során tűnik fel Szentegyed egyik birtokosaként,[87] de neki Csomafájában is része volt.[88] 1318-ban a csicsói várnagy Wass Miklós képviselője,[89] és 1322-ben vele közösen vásárolja meg a Szentegyeddel szomszédos Pulyont, valamint Ivánkatelkét a Tholdalagiaktól,[90] 1331-ben pedig a rokonság többi tagjával együtt a Csomafájiak szentegyedi részét.[91] Jakab a későbbiekben is együtt szerepelt a rokonság többi tagjával,[92] és 1340-ben még részt kapott Szentegyed, Pulyon és Nyíres birtokokból,[93] amelyeket valószínűleg a későbbiekben is megőrzött.[94] 1349-ben azonban Ja-

második felében készült hamisított oklevelében szerepel. Vö. CDTrans II. 219. sz., 1314. IV. 24. és Jakó Zsigmond: *A kolozsmonostori apátság hamis oklevelei*. LtKözl LV(1984). 130–131.

[77] E nevét vélhetőleg a Wassok 1230-ban szereplő egyik ősétől, Lob fiától, Csomától kapta (Györffy II. 65).

[78] Biszó vagy Biszótelke Csomafája tartozéka (Györffy II. 60–61) és Wass Miklós csicsói várnagy öröklött birtoka 1304-ben (WassLtReg 8. sz., 1304. IX. 28.) és 1321-ben (CDTrans II. 409. sz., 1321. XI. 1.). Lásd még WassLtReg 35. sz. (1335. IX. 16.)

[79] WassLtReg 50. sz. (1338. II. 11.)

[80] WassLtReg 12. sz. (1315. XI. 13.); 25. sz. (1331. V. 17.)

[81] A rokoni kapcsolatot említi Péter alvajda 1338. II. 11-i oklevele is (WassLtReg 50. sz.).

[82] WassLtReg 13. sz. (1315. XI. 13.)

[83] CDTrans II. 719. sz. (1331. IX. 10.)

[84] WassLtReg 25. sz. (1331. V. 17.)

[85] WassLtReg 50. sz. (1338. II. 11.)

[86] WassLtReg 141. sz. (1366. VIII. 8.)

[87] WassLtReg 12. sz. (1315. XI. 13.)

[88] CDTrans II. 719. sz. (1331. IX. 10.); WassLtReg 50. sz. (1338. II. 11.)

[89] CDTrans II. 294. sz. (1318. V. 21.)

[90] WassLtReg 16. sz. (1322. VI. 4.) Lásd még Györffy II. 73, 85.

[91] WassLtReg 25. sz. (1331. V. 17.); CDTrans II. 719. sz. (1331. IX. 10.)

[92] WassLtReg 27. sz. (1332. III. 31.); 36. sz. (1335. XII. 28.) – Jakab vajdai ember: CDTrans II. 753. sz. (1332. VII. 8.), 904. sz. (1336. IX. 1.), 908/1. sz. (1336. IX. 28.); WassLtReg 46. sz. (1337. XII. 10.), 50. sz. (1338. II. 11.), 1051. sz. (1339. IX. 23.)

[93] WassLtReg 62. sz. (1340. VII. 20.)

[94] 1372-ben ugyanis Keszűi János leszármazottai e birtokok harmadrészét oszthatták fel maguk között, bizonyára azért, mert rajtuk kívül Csoma fia: Jakab fiai és id. Wass Miklós csicsói várnagy fiai is részesültek azokból (WassLtReg 163. sz., 1372. V. 24.).

kab fiai – Mihály, Miklós, Tamás és Jakab – Szentgothárd, Cege, Szentiván és Szilvás birtokokban levő részüket eladták Wass János még életben levő hét fiának.[95] Szentegyed, Nyíres és Pulyon birtokokban levő részeik a kezükben maradhattak, de további sorsukról nem tájékoztatnak a családi levéltár oklevelei, mert a közös birtoklás ezzel az adásvétellel jórészt megszűnt. A négy testvér egyike, Mihály talán azonos azzal a szentegyedi Jakab fia: Mihállyal, akit 1367–1372 között Doboka vármegye szolgabírájának mondanak.[96]

A Wassok erdélyi birtokállományának további fejlődéséről jó tájékoztatást nyújtanak a fennmaradt osztálylevelek. 1362-ben Wass János akkor életben levő hét fia (és örököseik) osztozkodtak. Az összes, tehát még az egyes családtagok szolgálata jutalmaként szerzett és így elvben csak a megadományozott örököseit illető birtokokat is felosztották hét részre. Ekkor a következő birtokokat találjuk a család kezén: Cege, Keresztes, Mohaly, Nyíres, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szentiván, Szilvás (Doboka vármegye) és Keszű (Kolozs vármegye).[97] Ezek közül csak Keszűről nem tudjuk, hogy mikor szerezték meg, de 1354-ben Emuchot, a család egyik ősét, aki valószínűleg a 13. században élt, keszüinek mondják.[98] Keszűben még a 15. században is része volt a családnak.[99] Keresztest, a Szentiván melletti egykori falut János fia: Acél János kapta adományként I. Lajos királytól 1353-ban,[100] de felét már 1351-ben zálogba vette Miklós nevű testvérével közösen.[101]

Az 1372. évi újabb birtokosztály során ugyanezeken kívül a Kolozs megyei Dióst és a mára elnéptelenedett Ryua birtokot is felosztották.[102] Dióst – más kisebb birtokokkal együtt – ifj. Wass Miklós vette zálogba a század derekán,[103] Ryuáról pedig nem állapítható meg, hogy mikor került a család kezébe. Megjegyzendő, hogy ennek az osztálynak az alkalmával csak Mohaly, Keszű és Ryua/Riua birtokok voltak egészében János fiainak kezén (Mohaly királyi adományból, az utóbbi kettő talán vásárlás útján jutott hozzájuk), Szentegyed, Nyíres, Pulyon birtokokban csak harmadnyi részük volt, mert azokban Jakab fiai és

[95] WassLtReg 90. sz. (1349. I. 13.)

[96] WassLtReg 146. sz. (1367. VI. 29.), 159. sz. (1372. IV. 6.); Wertner Mór: *Adalékok a XIV. századbeli magyar világi archontológiához*. TTár VIII(1907). 4. – Talán ennek a Szentegyedi Mihálynak a fia az az András, aki 1398-ban és 1419-ben Doboka vármegye szolgabírája, és akit Engel a Wass családhoz kapcsol (Engel: *Genealógia*, Vas család). Lásd WassLtReg 232. sz., 1398. X. 22.; ZsOkl VII. 12, 743; WassLtReg 361. sz. A Wassok és ez az ág (minden jel szerint Csoma fia: Jakab utódai) valószínűleg egy tőről fakadnak, de utóbbiakat helyesebb Szentegyediekként megnevezni, egyrészt mert az oklevelekben ekként szerepelnek, másrészt 1349 után már külön családnak tekinthetők. Talán ehhez a Szentegyedi-rokonsághoz kapcsolható az 1420-ban megjelenő Szentegyedi Péter fia: Gergely is (ZsOkl VII. 1975. sz., 1420. VII. 16.), akit Engel tévesen sorol a cegei Wassokhoz.

[97] DocRomHist C. XII. 102–103. (1362. IX. 22.)

[98] WassLtReg 103. sz. (1354. I. 25.)

[99] 1366-ban János fia: Lászlót is keszüinek mondják: WassLtReg 142. sz. (1366. X. 13.), akárcsak fiát, Lököst – ZsOkl IV. 894. sz. (1413. VII. 21.) – és unokáját, Antalt (WassLtReg 374. sz., 1426. XII. 29.). Keszűn része volt még Wass Dezső fiának, Lászlónak is: WassLtReg 216. sz. (1392. X. 22.) és (Wass) Lökös Veronikának, aki ezeket a Györgyfalviaknak adta el (KmJkv I. 2212. sz., 1476. VI. 13.; Csánki V. 591).

[100] DocRomHist C. X. 201–203. (1353. IV. 3.)

[101] WassLtReg 94. sz. (1351. IX. 29.)

[102] WassLtReg 162. sz. (1372. IV. 15.) *Ryua* lokalizálására lásd WassLtReg 193. sz. (1386. II. 7.)

[103] Paptelek, Csernek, Balog-Jánostelke: WassLtReg 95. sz. (1351. XI. 18.) – Diós: DocRomHist C. X. 378–379. (1355. XI. 29.); DocRomHist C. XI. 466–467. (1360. I. 3.) – Diós és Balog-Jánostelke: WassLtReg 132. sz. (1364. VIII. 1.)

János testvérének, id. Wass Miklós csicsói várnagynak a fiai is részesek voltak. János fiai Cege, Szentiván, Szilvás és Szentgothárd felét oszthatták fel maguk között, mert ezekben valószínűleg még id. Wass Miklós fiai is részesedtek, de Jakab fiai már nem, mivel utóbbiak a maguk részét még 1349-ben Wass János fiainak adták el.[104] Ideiglenesen más birtokok is kerültek egyes családtagok kezébe. Wass Miklós (Csente János nővérének a férje) 1357-ben megpróbálta magát beiktattatni a Fehér vármegyei Jácintosba,[105] amelyet ekkor a Dobokaiak birtokoltak.[106] Csente János Dobokai Erzsébetnek volt a férje,[107] és talán ezzel a sógorsággal magyarázható Wass Miklós Jácintos feletti jogigénye, amelyet azonban nem sikerült érvényesítenie. Emellett fennmaradt egy olyan oklevél is, melyben ifj. Wass Miklós 1362-ben azt állította, hogy az ő apja, János megszerezte a belső-szolnoki Oszvajt és Csobánkát.[108] E két birtok az Aba nemzetségbeli Csente Jánosé volt, akinek fia ezt valószínűleg Elefánti Dezsőnek adta el.[109] Utóbbi fia, Elefánti Mihály 1362-ben a Bebekeknek adta tovább. Wass Miklós jogot formált ugyan a két birtokra és tiltakozott az adásvétel ellen,[110] de eredmény nélkül, mert nem sikerült megszereznie azokat. Ennek a Wass Miklósnak a fiai Wass László, István, Pál és János) 1356-ban anyjuk testvérétől, Csente Jánostól kapták ajándékba a belső-szolnoki Borzova hegyet (melyen később hasonnevű település jött létre) és Hosszúmezőt,[111] de utóbb ezeket nem találjuk a család kezén.

Ideiglenesen, valószínűleg zálogjogon birtokolta Veres Péter a Torda vármegyei Mikest 1357-ben,[112] illetve Wass László (Dezső fia) a Kolozs megyei (Oláh)gyérest 1377-ben,[113] illetve Mihály (id. cegei Wass Miklós fia) a belső-szolnoki Giroltot.[114] Ugyancsak zálogként szereztek részt a Wassok a Szentiván melletti Császáriban 1413-ban,[115] de ezt id. Wass Balázs 1507-ben továbbadta a Kendieknek.[116] Új szerzeményekre nem sikerült szert tenniük, és ezt onnan is lehet tudni, hogy a dunántúli rokon, Péter (Veres Miklós fia, Veres Péter unokája) 1423-ban erdélyi rokonait, Lökös négy fiát csak a korábban is a család kezén levő Szentegyed, Cege, Szentgothárd, Pulyon, Szentiván, Mohaly, Szilvás, Nyíres (Doboka vm), Keszű, Diós és Ryua birtokok (Kolozs vm) elidegenítésétől, illetve maguk között történő felosztásától tiltotta.[117] Erdélyben tehát ekkoriban ezek voltak a rokonság kezén, de egyesek közülük nem sokkal ezután átvándoroltak más családok birtokába.

---

[104] WassLtReg 90. sz. (1349. I. 13.)
[105] WassLtReg 111. sz. (1357. V. 4.), 112. sz. (1357. V. 12.)
[106] Iczkovits Emma: *Az erdélyi Fehér megye a középkorban*. Bp. 1939. (Település- és népiségtörténeti értekezések 2.) 50.
[107] Karácsonyi: *Nemzetségek* 796.
[108] WassLtReg 128. sz. (1362. I. 25.)
[109] Kádár–Tagányi II. 56, 446. – Oszvaj 1358-ban az Elefántiak birtoka (WassLtReg 118. sz., 1358. III. 27.).
[110] WassLtReg 128. sz. (1362. I. 25.)
[111] WassLtReg 110. sz. (1356. XI. 4.)
[112] WassLtReg 113. sz. (1357. VI. 2.)
[113] DocRomHist C, XV. 346–348. (1377. XI. 20.)
[114] ZsOkl I. 2966. sz. (1393. VI. 3.)
[115] ZsOkl IV. 806. sz. (1413. VII. 1.)
[116] WassLtReg 537. sz. (1507. IV. 15.), 545. sz. (1508. IX. 18.)
[117] WassLtReg 369. sz. (1423. V. 28.)

Dunántúli birtokok

A Wass családnak Erdélyen kívül az ország másik végében, a Dunántúlon voltak még birtokai. Ezekre vonatkozó legkorábbi okleveles adatunk 1339-ből való. Ekkor János nyolc fia már bizonyosan birtokosa Kált (vagy Kát, másként Bankfölde, Bankháza nevű, Győr és Veszprém vármegyék határán levő) településnek,[118] amely magában foglalta a Bodontelke nevű tartozékot is.[119] Utóbbiról 1368-ban azt állította Veres Péter, hogy királyi adományból bírta.[120] Minthogy 1360-ban az apját, Jánost is kálti előnévvel említik, feltehető, hogy ez a birtok (vagy részei) már 1339 előtt is a család eme ágáé volt.[121] A kálti birtok bizonyos részeit azonban 1337-ben Erzsébet királyné (†1388) Kálti Márk kői prépostnak (a Képes Krónika feltételezett írójának)[122] és testvérének, Berecknek adományozta,[123] és ebből hosszú per keletkezett, mely 1357-ben végül egyezséggel zárult. A közvetítők a királyi udvar olyan jeles személyiségei voltak, mint Vásári Miklós esztergomi érsek (1350–1358), Keszei Miklós zágrábi püspök (1350–1356), pomázi Cikó tárnokmester (1353–1359) és Szécsi Miklós szörényi bán (1350–1355). Eszerint a Wass családból való Veres Péter fia: László feleségül kellett hogy vegye Bereck leányát, a vitás birtokot pedig a házasságból születendő gyermekek és Péter azután születendő többi fia, valamint azok fiági örökösei kapták volna. Részletesen szabályozták, hogy mi történjék, ha a szerződő felek valamelyike nem tartaná be az egyezséget, vagy ha az összeházasulandó gyermekek egyike, netán mind a kettő még a házasságkötés előtt meghalna.[124] Nem tudjuk, mi lett a tervezett házasságból, mert Lászlónak sem felesége, sem gyermekei nem szerepelnek később a családi levéltár okleveleiben.

Veres Péter és testvérei 1360-ban I. Lajos királytól megkapták a Győr vármegyei Borbatelke nevű királynéi birtokot,[125] ami kálti birtokuk szomszédságában feküdt,[126] és minden bizonnyal ők kérték adományul azért, hogy meglévő birtokukat ekképpen kiegészítsék. Káltháza ugyancsak Veres Péteré volt, aki 1349-ben a székesfehérvári káptalannal átíratta IV. Béla király Tótréde (későbbi nevén Kisréde) birtokra vonatkozó 1263-as oklevelét,[127] tehát ekkor az már biztosan a kezükben volt, de szintén nem lehet tudni, hogy mikor is szerezték. Ugyancsak Káltháza szomszédságában feküdt;[128] későbbi sorsa nem ismeretes.

---

[118] WassLtReg 55. sz. (1339. XII. 21.) Az oklevelet később Veres Péter íratta át 1340. VI. 4-én (WassLtReg 61. sz.) és 1352. VIII. 29-én (WassLtReg 98. sz.). – Csánki III. 236.

[119] Csánki III. 236–237.

[120] WassLtReg 149. sz. (1368. V. 15–17. között.)

[121] WassLtReg 124. sz. (1360. VIII. 20.)

[122] Családjának a Wassok ellen folytatott perére lásd még Jakubovich Emil: *Adalékok okleveleink és krónikáink íróihoz*. Magyar Nyelv XXI(1925). 34.

[123] WassLtReg 47. sz. (1337.)

[124] WassLtReg 107. sz. (1354. V. 12.)

[125] WassLtReg 124. sz. (1360. VIII. 20.) Borbatelkére lásd Györffy II. 583. és Csánki III. 546. – Megjegyzendő, hogy az oklevél Kálti (!) János fiaiként említi a megadományozottakat. Elképzelhető tehát, hogy már a megadományozottak apja, János (Miklós csicsói várnagy testvére) birtokolt Káltházán.

[126] Engel: *Térkép*, Kát, Bánk és Borba települések.

[127] WassLtReg 89. sz. (1348. III. 6.) – Az átírt oklevél: WassLtReg 3. sz. (1263). Tótrédére lásd Csánki III. 248–249.

[128] Engel: *Térkép* (Kisréde); Csánki III. 248–249.

Kálton Acél Jánosnak is része volt, de 1344-ben a Vas vármegyei Pese, Gulács és Bőd birtokokkal együtt eladta testvérének, Veres Péternek,[129] akit az oklevelek – lakóhelye után – káltházinak is neveztek.[130] Testvérei 1354-ben eltiltották káltházi birtokrészük elidegenítésétől,[131] és a feszültség közöttük a későbbiekben is észlelhető.

Veres Péter fia: András győri kanonok és testvére, Miklós 1388-ban zálogba vették a Pok nembéliek három tagjától – akikkel valamiféle atyafiságban állottak – a Veszprém vármegyei Vanyolát,[132] amit majd 1395-ben meg is vásároltak.[133] Veres Péter ága dunántúlinak is mondható, mert őt magát és unokáját is, Veres[134] Pétert (aki Veres Miklós fia) bankháziként emlegették.[135] Ez az ág szerezte meg valamikor a Veszprém vármegyei Csőt és Szerecsenyt is, de a birtoklásukról csak később, a 15. század közepén szerzünk tudomást, amikor az Erdélyben maradt atyafiak eladták azokat.[136] A dunántúli ág Veres Péter unokájának, ugyancsak Veres Péternek halálával már 1429 előtt kihalt.[137] Ezt támasztja alá az is, hogy az Erdélyben élő Wass Lökös fiai 1429 januárjában eltiltották Zsigmond királyt Borba, Vanyola, Bank, Szerecseny eladományozásától, nyilván azért, mert félő volt, hogy új birtokosok kezéből lehetetlen lesz visszaszerezni.[138] A birtokjogok védelme egyre sürgetőbbé vált, és szentegyedi Tamás (aki olykor Lökös Tamás néven fordul elő, és Lökös egyik fiával azonosítható) a győri káptalannal 1429-ben átíratta I. Lajos király 1360. augusztus 20-i oklevelét Borbatelek adományozásáról.[139] A birtokok azonban (Borba, Bankháza [= Káltháza], Vanyola, Szerecseny és Bodontelke) mégis Zsigmond királyra szállottak,[140] és ezeket id. Rozgonyi István temesi (1427–1438) és győri ispán (1422–1439)[141] 1430-ban magszakadás címén le is foglalta.[142] A rokonság erdélyi tagjai (Lökös fiai) kísérletet tettek visszaszerzésükre, és ezzel nővérük fiát, Györgyfalvi Imrét bízták meg. Neki – siker esetén

[129] WassLtReg 73. sz. (1344. VIII. 13.) Acél János erdélyi birtokokat (Keszű, Szentegyed) kapott Veres Pétertől. – Lásd még Engel: *Térkép* (Pöse, Gulács) és Csánki II. 739, 751–752, 785 (Bőd, Gulács, Pese). Acél János és testvére, Veres Péter 1347-ben Gulácsot átadják a Káldiaknak, akik ígéretet tettek arra vonatkozóan, hogy támogatni fogják a Wassokat a Pese nemzetségbeli Jácint (Achynthus quondam de genere Pese) birtokainak megszerzésében (AOkm V. 95–97, 1347. VI. 22.).

[130] WassLtReg 149. sz. (1368. V. 15–17. között.)

[131] WassLtReg 103. sz. (1354. I. 25.)

[132] WassLtReg 194. sz. (1388. XI. 19.) Bár Vanyola birtok zálogba vetőit (Miklós, Jakab, Gyuke) sem Karácsonyi, sem Engel nem szerepelteti a Pok nemzetség tagjai között (Karácsonyi: *Nemzetségek*. 897. kk; Engel: *Genealógia*), mégis valószínű, hogy ide tartoznak. A birtokot a Wassoknak – „*nepotibus suis*" – adják el. – Lásd még Csánki III. 258–259. és Engel: *Térkép* (Vanyola).

[133] WassLtReg 227. sz. (1395. VIII. 5.)

[134] WassLtReg 377. sz. (1427. II. 5.)

[135] Bankháza Káltházával azonos. Id. Veres Péterre lásd WassLtReg 194. sz. (1390. V. 25.), 250. sz. (1401. III. 13.) – Ifj. Veres Péterre: WassLtReg 377. sz. (1427. II. 5.)

[136] HOkm IV. 364–365. (1451. II. 5.); Szerecsenyt olykor Győr vármegyéhez számították: Csánki III. 289. (a megye birtokosait tárgyaló részben, Vas cs. alatt), 560. és Györffy II. 653. – Cső birtokra lásd Csánki III. 225.

[137] WassLtReg 402. sz. (1430. IV. 8.)

[138] WassLtReg 391. sz. (1429. I. 12.)

[139] WassLtReg 392. sz. (1429. I. 13.)

[140] WassLtReg 395. sz. (1429. V. 23.)

[141] Engel: *Archontológia* I. 133, 204.

[142] WassLtReg 402. sz. (1430. IV. 8.).

– 1429-ben leánynegyed kiadását helyezték kilátásba.[143] Egy évvel később már a birtokok egyharmadát ígérték Györgyfalvi Imrének, testvérének, Péternek és mindkettőjük utódainak.[144] Valamit vissza is szerezhettek birtokaikból, mert 1439-ben Lökös Tamás és említett Györgyfalvi Péter fia: Miklós a Győr vármegyei Borbatelkét, amelyet távoli fekvése miatt nem tudtak megvédeni, ideiglenesen átadta Hédervári Lőrinc nádornak (1437–1447).[145] 1451-ben azonban Tamás (Lökös fia) átengedte az asszonyfalvi Ispánoknak és a Felpécieknek a meghatározhatatlan időpontban szerzett, már említett Csőt és Szerecsenyt[146] (Veszprém vm), illetve a Győr vármegyei Borbát és a Győr s Veszprém vármegyék határán fekvő Bodontelkét.[147] Ezzel a Wass család dunántúli kötődései végérvényesen megszűntek. A birtokokkal valójában nem tudtak mit kezdeni, és nyilván azért adtak túl rajtuk, mert nem birkózhattak meg a nagy távolságból fakadó nehézségekkel.

Az erdélyi birtokállomány alakulása a 15. században

A 14. században még a család kezén levő erdélyi birtokok közül néhány idővel kikerült a Wassok kezéből. Ennek lefolyása nem minden esetben ismeretes. Diós például a 15. század közepére már átkerült a Budai, Keresztúri és Gesztrágyi családokhoz,[148] és emiatt Wass Domokosnak már csak felesége, Keresztúri Margit révén volt benne részesedése rövid ideig,[149] Keszű pedig ekkortájt már a Györgyfalvi, a szentegyedi Székely és más családok kezén volt.[150] Boncnyíresnek a család által birtokolt részét 1465-ben Wass Domokos adta át Nyíresi Mihálynak, azok leszármazottjának, akiktől azt a Wassok még 1318-ban vásárolták meg.[151] Cegei Lökös Tamás 1449-ben kapta meg a Bethlenektől benépesítés végett a Szentgothárdtól nem messze fekvő, de már Kolozs megyei Bozkútot.[152] A középkor vége felé a Wassoknak Szentegyed, Cege, Szentgothárd, Pulyon, Szentiván, Mohaly és Szilvás Doboka vármegyei birtokokban volt változó nagyságú részük; 1497-ben ezekben a helységekben osztozott meg Wass Domokos nyolc gyermekével.[153]

A középkori magyar nemes fiai egyenlő mértékben részesedtek az apai birtokból (nem létezett tehát a Nyugat-Európában ismeretes primogenitúra), a leányok pedig a birtok negyedrészén osztoztak egymás között (olykor azonban csak elvben, mert pénzben fizették ki őket). Emiatt, ha egy ágban több fiú volt, a birtok többfelé oszlott, tehát az illető ág elszegényedett. Ha ellenben egy ág fiutódok hiányában kihalt, az ősi birtokot a többi ágon még

[143] WassLtReg 395. sz. (1429. V. 23.)
[144] WassLtReg 408. sz. (1430. VIII. 26.)
[145] KmJkv II. 167. sz. (1439. XII. 28.) A birtokosok, a Wass családbeli Lökös Tamás és Györgyfalvi Miklós nyilatkozata szerint rosszakaróik azt terjesztették, hogy elhunytak az előbbeni pestis idején.
[146] HOkm IV. 364–365. (1451. II. 5.)
[147] HOkm V. 248–249. (1451. II. 5.)
[148] Csánki V. 346; KmJkv I. 554. sz. (1446. I. 24.); KmJkv I. 1219. sz. (1455. VIII. 29.); KmJkv I. 1310. sz. (1458. IX. 29. e.); KmJkv II. 2948. sz. (1495. IV. 1.)
[149] KmJkv I. 1538. sz. (1461. IV. 13.)
[150] Csánki V. 367–368; KmJkv I. 2212. sz., 2257. sz.
[151] WassLtReg 461. sz. (1465. VI. 26.)
[152] WassLtReg 440. sz. (1449. III. 9.). – Bozkút fekvésére lásd Csánki V. 338; KmJkv I. 62. sz.
[153] WassLtReg 492. sz. (1497. III. 30.)

élő férfiak örökölték. Ha utóbbiak az elhunyt távoli rokonai voltak, a király igyekezett háramlási jogát érvényesíteni. Az ágak kihalása és a folytonos osztozkodás miatt az egyes családtagok anyagi helyzetét az állandó változás jellemezte, de írásos források hiányában sajnos számításokat sem a birtok nagyságát, sem a jobbágyok létszámát illetően nem tudtam végezni egyik ág esetében sem. A 15. században és a 16. század első felében a legtöbb birtokügylet zálogosítás vagy a családon belüli újraelosztás. A családon belüli sűrű birtokelzálogosítások egyrészt a készpénzhiány és a fokozódó elszegényedés jelei, de jelzik az ősi birtokhoz való ragaszkodást is, hiszen idegennek ritkán vetettek zálogba vagy adtak el belőle.[154] Ilyen elidegenítés esetén is igyekeztek elővételi jogot biztosítani a családtagoknak, amit néhányszor szabályos szerződésbe is foglaltak.[155] Valószínűleg már 1417-ben Szentgothárdból, Pulyonból és Keszűből adtak el részeket a Györgyfalviaknak,[156] de az is megeshetett, hogy utóbbiak leánynegyedként kapták azokat.

Kisebb birtokrészeket a Wassok úgy szereztek, hogy a hozzájuk beházasodó leányok is szerény mértékben, de gyarapították a birtokállományt. A már említett Doboka vármegyei Szentandrás faluból, amely az Árpád-korban még a Wass-rokonság kezén lehetett, úgy kaptak részt, hogy Wass Lökös anyja, Wass László felesége Vilkynus comes egyik leszármazottja volt.[157] Utóbbi örökségének felosztásáért hosszú per indult az 1380-as évek végétől az arra jogosult famíliák, a Kajlaiak, a Wassok, a somkeréki Erdélyiek, a Mihálcfalviak és az esküllői Ördögök között.[158] Ennek lefolyása után kapott részt Wass Lökös a Doboka vármegyei Kajlán, Szentandráson és Csigéren, a Kolozs vármegyei Ercsén és egy besztercei kúriából.[159] 1444-ben mindez még az ág kezén lehetett, mert akkor Lökös fia: Lökös Tamás tiltakozott az ellen, hogy a somkeréki Erdélyiek használják a Szentandráson és a mellette fekvő Kajlán levő erdejét.[160] Tamás magtalan halála után V. László király (1452–1457) 1456-ban mindkettőt a Tholdalagiaknak adományozta,[161] valószínűleg mert nem számított ősi birtoknak.[162]

---

[154] Családon belüli birtokmozgásra példák: WassLtReg 263. sz. (1405. VI. 8.), 275. sz. (1407. III. 20.), 284. (1410. I. 17.), 407. (1430. VII. 18.), 426. (1434. V. 2.), 528. sz. (1505. V. 14.), 561. sz. (1510. VII. 13.), 566. sz. (1511. XI. 10.), 576. sz. (1512. XI. 21.), 584. sz. (1513. IV. 28.) stb.; KmJkv I. 48, 263, 1367, 1666–1668, 1672. sz. II. 3311, 3320, 3323, 3327, 3368–3369, 3398, 3426, 3560, 3651, 3949, 4235–4237. sz. – Birtok átadása idegeneknek: WassLtReg 279. sz. (1408. VII. 27.), de ezt később visszaváltják: ZsOkl IV. 724. sz. (1413. VI. 8.); WassLtReg 502. sz. (1500. VII. 29.); KmJkv I. 340, 509. sz., II. 3068. sz.

[155] KmJkv II. 3323. sz. (1505. I. 1.); KmJkv II. 3327. sz. (1505. I. 24.)

[156] Ekkor Lökös fia Antal még csak tiltakozott az elidegenítés ellen (WassLtReg 335. sz., 1417. II. 2.), de valószínűleg erre mégis sor került, mert 1427-ben Györgyfalvi Péter és Imre pulyoni officiálisát említik (WassLtReg 375. sz., 1427. I. 18.), kettőjüknek 1428-ban Szentgothárdon (WassLtReg 389. sz., 1428. XI. 6.), később mindhárom birtokban részük volt (WassLtReg 433. sz., 1444. III. 9. és DL 26886, 1447. I. 28). Ugyancsak ők értendők a pannonhalmi konvent 1437. II. 3-i oklevelében szereplő Györgyfalvi „Wass dicti" Péteren és Imrén, akiket anyjuk után illethettek (tévesen) a Wass névvel (DL 88113).

[157] WassLtReg 239. sz. (1399. I. 23.)

[158] WassLtReg 218. sz. (1393. IX. 15.), 239. sz. (1399. I. 23.)

[159] Teleki I. 242–248 (1394. VII. 12.); WassLtReg 232. sz. (1398. X. 22.), 239. sz. (1399. I. 23.)

[160] WassLtReg 431. sz. (1444. I. 28.) Az eltiltottak azonosítására lásd Engel: *Genealógia* – Becsegergely nem, Erdélyi (somkeréki) család.

[161] DL 27481. (1456. III. 23.) Az adatot Rácz Györgynek köszönöm. Vö. Szabó Károly: *Jelentés a nagy-ercsei gróf Toldalagi család radnótfáji levéltáráról*. Sz XXI(1887). Pótfüzet 80. – Lökös leá-

A 15. században a családnak nem sikerült újabb birtokokat szereznie, sőt a meglévőket is szüntelenül apasztotta a leánynegyedek kiadása. Az elvi rendelkezés értelmében a leánynegyedet ugyan pénzben kellett volna teljesíteni, de gyakorlatban ezt legtöbbször mégis birtokban adták ki[163] (nem feltétlenül azért, mert nem rendelkeztek elég készpénzzel), és ezt a házasságból született gyermekek örökölték is. Beházasodás útján tehát mások is szereztek részt a Wass család ősi birtokaiból, ám a folyamat csak ritkán követhető nyomon. A végeredmény azonban mindig a család birtokállományának apadása volt. Például a 15. század vége felé Iklódi Domokos leányai – Márta és Margit – anyjuk, Wass Magdolna[164] után szereztek részt Szentegyeden, Pulyonban, Nyíresen és Ivánkatelkén.[165] Ezt később elcserélték Wass Domokos szilvási birtokrészének felével, amit majd Iklódi Margit derzsi Petki Györgynek idegenített el.[166] (Ehhez hasonlóan játszódhatott le más családok birtokszerzése is; Szentegyeden például birtokos még a Valkai,[167] a Székely,[168] a Botos[169] és Keresztes család.)[170] Ugyanígy Szentiván is jórészt kikerült a Wassok tulajdonából, és a 16. század végére fiskális birtokká vált.[171] A birtokok az öröklési rend miatt egyre fogyatkoztak, de azokra olykor mások is szemet vetettek. 1426-ban Zsigmond király az erdélyi káptalanhoz intézett mandátumában megparancsolta, hogy Thorotzkay Miklós fiát: Lászlót, Somkeréki Miklós feleségét, Zsófiát, Gerendi László fiait, Jánost és Pétert vezesse be Cege, Szentegyed, Pulyon, Szentiván, Szentgothárd, Szilvás, Nyíres és Mohaly részbirtokokba (!). Sajnos az oklevél nem árulja el, hogy a fenti nemesek milyen jogon tartottak igényt mindezekre a jószágokra, de az iktatásra valószínűleg soha nem került sor, mert nincs adat a felsoroltak későbbi birtoklására, és ennek az ügynek részleteit egyelőre teljes homály fedi.[172] Az sem segíti a tisztábban látást, hogy az itt említett Thorotzkay Lászlóról tudjuk, néhány évvel korábban, 1419-ben azt állította, hogy Mohaly birtok a sajátja, ugyanakkor tiltakozott az ellen, hogy szentiváni Wass Mihály magának kérte ezt a királytól.[173]

---

nyának, Veronikának (szentegyedi Székely Andrásnénak) még 1485-ben is lehetett Szentandráson része, mert akkor adta el azt Valkai Jánosnak és Székely Lőrincnek (Kádár–Tagányi VI. 32).

[162] Lökös Tamás örökjogú, tehát apai birtokai viszont öröklődtek a Wass családon belül, így pl. a szilvási rész (DL 27691, 1465. I. 31., a kolozsmonostori konvent 1464. X. 15-i oklevelének hátlapjára írt rájegyzés. Rácz György regesztája).

[163] Banyó Péter: Birtoköröklés és leánynegyed. Kísérlet egy középkori jogintézmény értelmezéséhez. Aetas 2000/3. sz. 76–91; Uő: Válasz Homoki Nagy Mária bírálatára. Aetas 2001/3–4. sz. 308, 310.

[164] KmJkv II. 2876. sz. (1493. VII. 4.)

[165] KmJkv I. 1775. sz. (1476. XII. 18.)

[166] KmJkv II. 2876. sz. (1493. VI. 4.) Petki György felesége, Erzsébet ugyan birtokolt Pulyonban és Szentegyeden, és lehet, hogy valóban Wass leány volt, miként Backamadarasi Kis Bálint állítja. Annyi bizonyos, hogy anyjától, Kendi Gálnétól örökölte a két birtokrészt. – Lásd Kis Bálint: *A Petki család*. Turul XIII(1895). 99; KmJkv II. 3125, 4257. sz.

[167] KmJkv I. 2430. sz. (1438. II. 26.)

[168] KmJkv I. 571. sz. (1446. V. 1.)

[169] WassLtReg 439. sz. (1448. VIII. 13.); KmJkv I. 536. sz. (444. XI. 25. u.)

[170] KmJkv I. 707. sz. (1449. VI. 9.)

[171] WassLtReg 1592: XXII/9; 1630: XXII/14.

[172] Erdélyi káptalan magánlevéltára (a Batthyaneum őrizetében Gyulafehérvárt), 1426. XII. 5. (DF 277466); az oklevél csonka regesztája: Beke Antal: *Az erdélyi káptalan levéltára Gyulafehérvárt*. TTár 1890. 137. (258. sz.)

[173] WassLtReg 351. sz. (1419. V. 12.) A Thorotzkay család levéltárában nincs adat mohalyi bir-

A 15. század végén a családi birtokállomány szaporításánban említésre méltó szerepe egyedül Wass Balázsnak volt. Ideiglenesen megszerezte Uraly (Torda vm), Pete és Méhes (Kolozs megyei) részjószágokat,[174] de perbe szállt családja azon gyekei birtokrészeiért is, amelyek Wass Vid felesége, gyekei Fejes Márta révén kerültek hozzájuk. Fejes István a saját gyekei részét a Küküllő vármegyei, ádámosi Horvát Gáspárnak adta el, ami ellen Balázs és testvérei 1499-ben tiltakoztak.[175] Balázs részt szerzett a Kolozs megyei Oláhpalatkán (zálogként) 1501-ben[176] és később Göcön is.[177] Ez utóbbi birtokért itteni szomszédjával, Kendi Gállal (Antal fiával) pereskedett, aminek során az ellenfél puskás familiárisai megtámadták cegei kúriáján.[178] A felsorolt birtokok közül tartósan egyetlen birtok sem maradt a Wassok kezén. Gyekén ugyan 1592-ben is részük volt,[179] de később, 1643-ban – tiltakozásuk ellenére – Kornis Ferencet vezették be a birtokba.[180]

Gyarapodás a fejedelemség korában

A 14. század utolsó harmadától a 16. század utolsó harmadáig a család új birtokokra lényegében nem tett szert (kisebb részeket házasság útján szereztek), és az egyes ágak csak a régieken osztozgattak maguk között. A III. Béla korabeli birtokszerző ősök óta Wass György (†1594) Kolozs megyei ispán tett legtöbbet a birtokállomány gyarapításáért. 1568-ban János Zsigmond erősítette meg őt a göci és pulyoni jószágrészben;[181] 1571-ben Báthori István adományozott cegei birtokára vásártartási jogot,[182] 1575-ben pedig neki adta a Kolozs vármegyei Méhes, a Torda vármegyei Záh és a Doboka vármegyei Bongárd részbirtokokat, az indoklás szerint azért, mert segítette a fejedelmi trónra törő Bekes Gáspár (1520–1579) elleni kerelőszentpáli csatában.[183] Báthori Kristóf (1576–1581) 1578-ban a kedvezményezettet élete végéig felmentette a cegei, pulyoni, szentgothárdi, szilvási és méhesi birtokain a dézsmáért fizetendő „arenda" (bér) alól.[184] (A középkorban a jobbágyok által a katolikus egyháznak fizetett dézsmát a fejedelmi hatalom kisajátította, és azután a fejedelmi kincstárba befizetett évi bér, ún. arenda ellenében minden földesúr maga gyűjthette be azt a birtokain élőktől. A fejedelem meghatározott időre vagy végérvényesen felmenthette híveinek birtokait a fizetendő bér alól.[185]) Ugyancsak Báthori Kristóf 1580-ban két velkéri (Kolozs vm) jobbágytelket adott Wass Györgynek.[186] Báthori Zsigmond – akinek

toklásukra (ThorotzkayLt, passim), mint ahogy Kádár–Tagányi (V. 183–185) is csak az idézett 1426-os oklevelet említi.

[174] WassLtReg 504. sz. (1501. IV. 5.)

[175] WassLtReg 498. sz. (1499. III. 7.), 499. sz. (1499. IV. 1.)

[176] KmJkv II. 3182. sz. (1501. IV. 15.)

[177] WassLtReg 520. sz. (1504. VI. 26.), 549. sz. (1509. III. 15.), 611. sz. (1515. I. 30.)

[178] WassLtReg 631. sz. (1521. I. 31.)

[179] Wass cs lt: 1592: XIV/10; Huszti: *Registrum* 32 (XIV/11).

[180] Wass cs lt: 1643: XIV/13.

[181] Wass cs lt, 1568: XV/8.

[182] Wass cs lt, 1571: XIX/42 (Apafi Mihály fejedelem 1665-ös átíró és megerősítő oklevelében).

[183] Wass cs lt, 1575. IX. 25: XXV/4. – A Méhesre és Záhra vonatkozó adományokat Báthori Kristóf 1579-ben megismételte (Wass cs lt, 1579. IV. 30: XXV/14).

[184] Wass cs lt, 1578: XL/249.

[185] Jakó: *Dézsma* 4–5.

[186] Wass cs lt, 1580: XXV/19.

bizonyosan egyik kegyeltje volt – számos újabb adományban részesítette. 1587-ben megkapta Nagydevecser egy részét,[187] 1590-ben Felsőgyékényest[188] (Doboka vm), 1592-ben Bóst[189] (Kolozs vm), 1593-ban a magvaszakadt abafáji Gyulai Pál záhi részbirtokát[190] (Torda vm) és vélhetően a Portán tett követjárása jutalmaként Balázsházát[191] (Doboka vm).[192] 1594-ben inskribálta Kötkét (Doboka vm),[193] amely elidegeníthetetlen fiskális (kincstári) birtok volt. Ugyanebben az évben adományul kapott még egy házat Gyulafehérváron (a Klastrom utcában),[194] illetve a Cegéhez közeli Szentmártonban.[195] Vásárolt is birtokokat: 1579-ben 1000 magyar Ft-ért részeket a Kolozs vármegyei Méhes és Velkér, illetve a Torda vármegyei Sályi és Gerebenes jószágokban,[196] majd 1587-ben a marosszéki Bándon,[197] 1594-ben pedig négyholdnyi szőlőt Szentivánon (Doboka vm).[198] 1572-ben megosztozott rokonaival, szentgothárdi id. „Nagywass" Jánossal és ifj. „Kiswass" Jánossal,[199] akik azonban nem sokkal azután fiúörökös nélkül haltak el.[200] György pedig családja egyetlen élő férfi tagjaként több pert indított nőrokonai, girolti Torma Jánosné Wass Anna,[201] küsmödi Márton Györgyné Wass Erzsébet,[202] Héjjasfalvi Pálné Wass Orsolya,[203]

[187] Kádár–Tagányi III. 303. – Wass György e birtokrészt 1593-ban elajándékozta (uo.).

[188] Huszti: *Registrum* 78^{r}. (Wass cs lt, XXXI/1). – 1599-ben Mihály vajda elvette a Wassoktól, és Perusith Máténak adományozta (Huszti: *Registrum* 78, az irat eredetije, amelyet XXXI/2. sz. jelzet alatt őriztek, elveszett).

[189] Wass cs lt, 1592: XLVI/26.

[190] Wass cs lt, 1593: XXV/41.

[191] Wass cs lt, 1593: XXVII/1. A Doboka vármegyei Balázsháza az Almás völgyében feküdt, Kendermező közelében. Ugyanitt malom is volt (Wass cs lt, XXVIII/48).

[192] Wass cs lt, 1630. III. 17.: XXVII/10.

[193] Wass cs lt, 1594: LXVII/15 (1646-os átiratban); Kádár–Tagányi IV. 501. – A fejedelemség kori fiskális birtokok inskribálásának gyakorlatára lásd *A gyalui vártartomány urbáriumai*. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva közzéteszi Jakó Zsigmond. Kvár 1944. XXIX–XXXI.

[194] MOL, Az erdélyi káptalan hiteleshelyi levéltára, Cista comitatuum, cista V. fasc. 1. 32. sz. (1594. II. 10.)

[195] Kádár–Tagányi VI. 427. – 1609-ben Wass Ferenc özvegye, Bogáti Druzsianna fia, György képviseletében Szentmárton birtokban is megosztozott elhunyt férjének testvérével, Wass Jánossal (Wass cs lt, 1609: XLIV/21), de mivel fiskális birtok volt, a kincstár később azt valószínűleg visszaváltotta, mert a Wassok birtoklásáról ezután nincs adat.

[196] Wass cs lt, 1579: XXV/11. A Wass György által megvásárolt méhesi birtokhoz tó is tartozott (Wass cs lt, 1589: XXV/39). – Wass Györgynek a méhesi részjószágáért Zeleméri Péter ellen folyó perére vonatkozó több irat a Haller család balázstelki levéltárában (ENMLt, a KvNLt őrizetében) maradt fenn (29. cs. f. 1–4., 69. cs., f. 11^{r}, 22^{r}, 23^{r}, 26$^{r–v}$, 33^{r}, 34^{r}). Az innen való adatokra Szabó András (Bp.) hívta fel a figyelmemet; szívességét ezúton köszönöm meg.

[197] Wass cs, lt, 1587: XXXII/61, p. 6; Huszti: *Registrum* 80, XXXII/35. – A kolozsmonostori konvent hiteleshelyi levéltárából származó 1584-es irat 18. szd.-i kivonata szerint Drakulya János a Mezőbánd, Bazéd és Borrév (Marosszék) birtokokban levő részét végrendeletileg is Wass Györgynek hagyta, de a jelek szerint csak Bánd került át Wass György birtokába (Wass cs lt, 1584: 3084. sz.). Lásd még ENMLt, Bánffy cs nemzetségi lt, 1604/6/23.

[198] Wass cs lt, 1594: XXII/11.

[199] Wass cs lt, 1572: XIV/5.

[200] Kiswass János (Pál fia) pere Györggyel: Wass cs lt, 1568: XXXIII/16. A perelt birtokok: Cege, Szentgothárd, Szentegyed, Szilvás, Mohaly, Pulyon.

[201] Wass cs lt, 1587: X/28 (Szentgothárd); 1589: XIV/7 (Szentgothárd, Gyeke); 1587: XIV/8 (Gyeke); 1589: XIV/9 (Gyeke).

[202] Wass cs lt, 1590: X/30; 1590: XXXIV/29 (Szentgothárd, Pulyon). – 1742-es tanúvallatás sze-

somlyói Szentegyedi Gergelyné Wass Ágnes ellen,[204] melyek során a fiúágat illető jószágokat visszaszerezte, kiadta nekik a leánynegyedeket, és kifizette az anyjuk után járó hitbéreket. Valószínűleg ezen egyezség része lehetett az is, hogy Wass György átadta – nyilván a Hosszúaszóiaktól reá szállott – Szind birtokban (Torda vm) levő részét Wass Ágnesnek valamikor 1577 előtt.[205]

Felesége somkeréki Erdélyi Katalin (†1601) volt, aki 1598-ban megszerezte Palásti György göci jószágrészét[206] (ami a Wass család birtokait gyarapította), majd 1600-ban Bándon házhelyet vett,[207] és ugyanabban az évben már birtokosa Kupsafalva, Láposdebrek, Ungurfalva (Belső-Szolnok vm) és Ünőmező (Doboka vm) jószágoknak, melyek a 17. század közepéig a Wassok kezén maradtak.[208] Ez utóbbiak elidegeníthetetlen és a fejedelmi kincstár tulajdonát képező (ún. fiskális) birtokok voltak, melyeket zálogba lehetett venni és amelyeket a fejedelmek mindvégig híveik megjutalmazására használtak.

Wass György idősebbik fia, Ferenc (†1608 e.) 1599-ben adományul nyerte az elpártolt Palásti György vízszilvási birtokrészét (Doboka vm),[209] az erdélyi rendek pedig 1600-ban lekötötték számára Mikola[210] (Doboka vm) fiskális birtokot, majd azt neki adományozták a Torda vármegyei Alsóköhérrel együtt,[211] részint mert segítette a fejedelmet Mihály vajda ellen, részint kárpótlásul a vajda által abban az évben[212] tőle elkobzott és körösszegi id. Csáky Istvánnak adományozott Balázsházáért.[213] Báthori Zsigmond lemondása után Mihály vajda Felsőgyékényest és Kötkét 1599-ben elkobozta,[214] ezeket azonban

---

rint Szentegyeden (!) és Pulyonban bírt részeket Gergely deákné Wass Ágnes leánya: szamosfalvi Mikola Pálné Deák Anna leánya: Tholdalagi Jánosné Mikola Ágnes (Wass cs lt, 1742: 5229. sz. p. 29).

[203] Wass cs lt, XXXIII/23, XXXIV/26 (Cege, Szentgothárd).

[204] Wass cs lt, 1563: XXXIII/4; 1568: XXXIII/6; 1640: V/39. A per Szentgothárd, Cege, Pulyon, Mohaly, Szilvás, Göc birtokokért és 500 Ft-nyi ingóságért folyt, amelyeket Ágnes gyámjának, Wass Jánosnak fiától, Györgytől próbált visszaszerezni (1568: XXXIII/11). Az ügy végül 1577-ben egyezséggel zárult, eszerint Ágnes Szentegyedet és a Torda vármegyei Szindet kapta meg (Wass cs lt, 1577: XXXIII/21).

[205] Wass cs lt, 1577: XXXIII/20.

[206] Wass cs lt, 1598: XV/12.

[207] Huszti: *Registrum* 79 (XXXII/2).

[208] A birtoklástörténeti adatokat részletesen ismerteti Kádár–Tagányi: Kupsafalva (IV. 535), Láposdebrek (IV. 560), Ungurfalva (II. 288), Ünőmező (VII. 48).

[209] Wass cs lt, 1599: XXIII/28; Lázár. Sz XXII(1888). 626; 1599: Huszti: *Genealogia heroica* 63^{v}–65^{r}.

[210] Wass cs lt, 1600. IX. 15.: LII/1.

[211] Wass cs lt, 1600. XI. 22.: XXVII/6. Az iratot közli Veress: *Documente*. VI. 271. és Szádeczky Lajos: *Erdély és Mihály vajda története*. *1595–1601*. Temesvár 1893. 395. – A Mikoláról szóló adományt Basta is megerősítette. Lásd *Basta* I. 740–741 (1602. VI. 29.).

[212] Wass cs lt, 1635: XXVII/17. A Balázsházáért folyó perben elmondják, hogy Mihály vajda 1600-ban, Szent György ünnepe (IV. 24.) körül erőszakkal elvette a birtokot Wass György özvegyétől, Erdélyi Katalintól.

[213] Mihály vajda 1599. XII. 8-i adománylevele Balázsházáról Csáky István számára: Veress: *Documente* V. 319–320. – Id. Csáky István el is foglalta Balázsházát Wass György özvegyétől, Erdélyi Katalintól (Wass cs lt, 1618: XXVII/7).

[214] Huszti: *Registrum* 78^{r}: 1599. „Michaelis Walachiae Transalpinae woyuodae donatio, qua portiones in Kötke et Gyékényes habitas (donatione Sigismundi Bathory Georgio Wass facta annulata) Mattheo Perusith contulit". – Az erdélyi rendek 1600-ban megerősítették Perusith Mátét e két birtokban. – Lásd P. Szathmáry Károly: *i. m*. 30, 33. és Kádár–Tagányi III. 567.

1601-ben Wass Ferenc visszakapta.[215] Gyékényes a továbbiakban is a család birtokában maradt (a 19. században úrbéri kárpótlást kaptak érte),[216] Kötke viszont – mint fiskális birtok – csak a 17. század közepéig.[217] Mikolát Bethlen Gábor foglalta vissza a családtól 1615 körül,[218] s a Wassokat birtokaikban megerősítő 1627-es adománylevél már nem is említi.[219] További veszteséget jelentett, hogy Wass Ferenc 1605-ben lekötötte familiárisának, Géczi Istvánnak Gerebenest és Bándot[220] – utóbbi visszaszerzéséért a Wassok a 19. századig elhúzódó pert folytattak.[221]

Wass Ferenc és Bogáti Druzsianna (†1656)[222] házasságával viszont több vármegyében kiterjedt birtokokkal gazdagodott a férj családja, és az ezekre vonatkozó, főleg 16–17. századi iratanyag megőrződött a Wass-levéltárban. A Bogátiaknak – már a középkorban – Bodon, Bogát, Ikland, Kapus, Keménytelke, Ludas, Mikes, Örke (Torda vm), Bord (Küküllő vm), Jácintos, Oroszi és Szentjakab (Fehér vm) birtokban volt részük.[223] Mindezekhez I. Ferdinánd királytól 1554-ben Balázstelkén, Dégen, Désfalván, Erdőalján, Gálfalván, Sároson és Radnóton kaptak jószágrészeket, az utóbbin levő két kastéllyal együtt (Küküllő vm).[224] Ezek egy részét (Bodon, Bogát, Ludas, Örke, Jácintos, Szentjakab és Oroszi) Bogáti Ferenc 1568-ban elcserélte Barcsay Farkas Küküllő vármegyei jószágrészeivel.[225] A Bogátiak a későbbiekben más birtokokat is szereztek, éspedig Zaránd vármegyében: 1597-ben megkapták Bulcsesdet,[226] 1619-ben pedig Bogáti Druzsianna első férje, Cercel Marko vajda nyerte el Dézna várát és tartozékait.[227] 1608-ban Báthori Gábor (1608–1613) visszavette – a Bogátiak által ismeretlen időben megszerzett – Alvinc, Borberek, Tartaria, Borsómező, Karna, Rakató (Fehér vm) birtokokat és cserébe adta Teke mezővá-

[215] Wass cs lt, 1601: 7087. sz.

[216] Wass cs lt, 1609: XLIV/21; 1627: XIX/36. – 1750-ben és 1769-ben a fiskus a Wass családot perbe fogta, de 1828-ban ejtette a pert, mert 1650-től Felsőgyékényes már nem minősült fiskális birtoknak (Kádár–Tagányi III. 568; 1750: Huszti: *Registrum* 78[r]). 1863-ban az állam úrbéri kárpótlást fizetett érte.

[217] Kádár–Tagányi IV. 501–502. Bethlen Gábor 1627-ben még megerősítette a Wassokat a birtokban (Wass cs lt, 1627: XIX/36).

[218] Mikolát valamikor 1600 után lónai Kendi István elfoglalta (Wass cs lt, 1618: LII/2), Bethlen Gábor pedig visszavette a Wassoktól (Wass cs lt, 1656: XLIV/31) és 1615-ben Káli Pálnak kötötte le (Kádár–Tagányi V. 178).

[219] Wass cs lt, 1627: XIX/36.

[220] Wass cs lt: 1605: XXXII/4 (Bánd); 1605: XXXII/61 (Gerebenes). – 1609-ben Wass Ferenc öccse, János a maga nevében is Géczi Istvánnak vallotta a bándi jószágot (Wass cs lt, 1609: XXXII/5).

[221] Szenterzsébeti Pécsi Simon, majd a szárhegyi Lázárok és a kőrispataki Kálnokiak ellen (Wass cs lt, fasc. XXXII). – 1662-ben Barcsay és Apafi Mihály a bándi jószágrészt Lázár Istvánnak és feleségének, Petki Katalinnak adományozta (Wass cs lt, 3083. sz. – Az alperesek rokoni kapcsolataira lásd Wass cs lt, 3045. és 2982. sz.).

[222] Bogáti Boldizsár, Fehér vármegye ispánjának és Marosszék főkapitányának leánya. Első férje: Barcsay András (Wass cs lt, 1597: XLIII/4; 1608: XLIV/8).

[223] WassLtReg 481. sz. (1492. VI. 7.)

[224] Wass cs lt, 1554: XLIII/5. Vö. Huszti: *Registrum* 121.

[225] A Barcsay Farkastól csere útján megszerzett Küküllő vármegyei birtokok: Balázstelke, Borzás, Désfalva, Erdőalja, Gálfalva, Harangláb, Körtvélytelke, Lackod, Pócsfalva és Sáros (Wass cs lt, 1568: XLIII/2).

[226] Wass cs lt, 1597: XLIII/4.

[227] (Oláh)sebes, Bökény, Felsőmenyéd, Nadalbest, Szlatina, Nyágra birtokokat; Wass cs lt, 1619: XLIV/19.

rost (Kolozs vm), továbbá az ősi Bogáti-birtokok Bogáti András kezén levő részét Druzsiannának adományozta.[228] Druzsiannának további jószágrészei voltak Fehér vármegyében, ezeket azonban 1631-ben elcserélte osztopáni Perneszi Erzsébet drassói, springi és gergelyfáji (Fehér vm) jószágrészeivel.[229] 1617-ben kapta meg Bethlen Gábortól Felsőszőcs fiskális birtokot (Belső-Szolnok vm),[230] és rövid ideig birtokolhatta Vingárt várát (Fehér vm), amely korábban szilvási Cseszeliczki Boldizsáré és feleségéé, Perneszi Erzsébeté volt.[231] E birtokokat nem örökölték a Wassok, hanem Bogáti Druzsiannának első férjétől, Barcsay Andrástól született fia, Barcsay Zsigmond magtalan halálával 1654-ben a fiskusra szállottak.[232] Teke dézsmájából a Wassoknak a későbbiekben is részük volt, és ezt Wass Dániel gyermekeinek 1724-es osztályakor is említik.[233] A marosszéki Moson ugyancsak Bogáti Druzsiannáé volt,[234] és leánya, Wass Judit házassága révén[235] részben az Ébenieknek[236] és részben a Wassoknak jutott. Utóbbiaknak a 17. század végéig lehetett benne részük.[237]

Wass György kolozs megyei ispán kisebbik fiának, Jánosnak (†1635) Brandenburgi Katalin (1629–1630) 1630-ban mentesítette minden birtokát a dézsmabérlet fizetése alól,[238] majd I. Rákóczi György (1630–1648) elengedte a cegei, pulyoni és szentgothárdi birtokainak arendáját.[239] Pert indított anyai nagyanyja, Gerendi Márta örökségéért, a Torda vármegyei Cikudért és Egerbegyért[240] – amelyeket vissza is szerzett[241] –, ifj. Csáky Istvántól pe-

[228] A felsorolt Bogáti-birtokok: Bodon, Bogát, Ludas, Keménytelke Torda vm-ben, Jácintos, Oroszi, Szentjakab, Fehér vm-ben, Balázstelke, Kornéltelke Küküllő vm-ben. Lásd Wass cs lt, 1608: XLVII/3; Bogáti András – Druzsianna unokatestvére – 1608-as végrendeletében ugyanezekről a birtokokról rendelkezik (Wass cs lt, 1608: XLIV/8). – A Bogáti-birtokokat (Balázstelke, Bodon, Bogát, Jácintos, Keménytelke, Kornéltelke, Ludas, Oroszi, Szentjakab) 1620-ban Bethlen Gábor adományából Bogáti Erzsébet kapta meg (Wass cs lt, 1620: XLIV/10).

[229] Bogáti Druzsianna cserébe adott birtokai Fehér vm-ben: Kisludas, Szecsel, Mág, Hosszútelek, Örményszékes, Lengyelkék prédium, tó Springen (Wass cs lt, 1631: XLIV/13). – A drassói jószág fiskális birtok lehetett, mert 1635-ben Mikó Ferenc Bogáti Druzsiannától kiváltotta (Wass cs lt, 1635: 7671. sz.).

[230] Wass cs lt, 1617: XLIV/32.

[231] Wass cs lt, 1607: XLIV/14; 1635: XLIV/15.

[232] Wass cs lt, 1654: XLVII/9.

[233] Wass cs lt, 1724: XXXV/24; Wass cs lt, 1737: XLVII/23.

[234] Wass cs lt, 1640: V/39. – 1570-ben Bogáti Boldizsár perelt Mosonért (Wass cs lt, 1570: XL/246).

[235] Wass cs lt, 1653: XLIV/26.

[236] Wass Judit és férje, Ébeni László is Mosonban halt meg (1662-ben, illetve 1661-ben), utóbbit az itteni templomban temették el (*Wass János feljegyzései* 352). – Ébeni Lászlónak Kuún Katalinnal való első házasságából származó leánya, Ébeni Éva 1659-ben tiltakozott a mosoni jószágrész miatt is (Wass cs lt, 1659: XVVIII/c/2).

[237] 1683-ban állítólag Wass György és Zsuzsanna osztozott bennük (Huszti: *Registrum* 94). 1711-ben még a Wass Dániel által a császáriaktól visszaigényelt birtokok között említik (Wass cs lt, LXIX/6).

[238] Wass cs lt, 1630: XLI/268.

[239] Cege, Pulyon: Wass cs lt, 1632: XLI/269; Szentgothárd: Wass cs lt, 1633: XLI/270.

[240] Egerbegy egykor a Gerendieké volt, Wass János anyja pedig (Wass Györgyné Erdélyi Katalin) Gerendi Mártának volt a leánya (Wass cs lt, 1618: XXVI/1–2). – Wass János zálogba vette Kemény Jánosné Lónyai Anna cikudi jószágrészét, de később utóbbi visszaváltotta (Wass cs lt, 1671: XXVI/5; 1676: XXVI/11).

dig a balázsházai jószágot perelte vissza (ezt, mint fentebb kiderült, Mihály vajda vette el a Wassoktól és adta id. Csáky Istvánnak).[242] Ezek közül Egerbegy csak a 17. század utolsó harmadáig maradt a Wassok kezén.[243] 1627-ben Bethlen Gábor Wass Jánost (és testvérének, a már említett Ferencnek a fiát, Györgyöt) megerősítette birtokaikban.[244] 1632-ben Wass János a 16. század végi pusztítások pótlására Szentgothárdra románok telepítését kezdeményezte, és e célból szabályos szerződést kötött egy valószínűleg Kővár-vidéki kisnemessel, Pap Istvánnal.[245]

Ferencnek két gyermeke volt, György (†1638) és Judit (†1662), aki Ébeni László második felesége lett.[246] Ennek a rokoni kapcsolatnak köszönhetően került a Wass-levéltárba az Ébeni-birtokokra vonatkozó, viszonylag gazdag 17. századi iratanyag.

Györgynek két fia született: János (†1680) és László (†1662),[247] akiknek apjuk halála után Barcsay Zsigmond lett a gyámjuk.[248] A birtokok közös kezelésével magyarázható, hogy a Wass-levéltár a Barcsayak jószágaira is őriz iratokat. A családi birtokok védelmezéséből Wass János és László is alaposan kivette a részét. 1641-ben a 15. század végén élt Wass Domokos leányának, tordai Pogány Tamásné Erzsébetnek az örököse, kolozsvári Váradi Miklósné ótordai Túri Borbála pert indított Cege, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás birtokok és Hódostó felosztásáért, de a jelek szerint nem járt sikerrel (a pert a felperes leánya, Bethlen Jánosné kolozsvári Váradi Borbála majd fiuk, Pál folytatta).[249] 1654-ben ugyancsak ellenük indítottak pert a 16. század első évtizedeiben élt Wass Máté leányának örököseiként az ákosfalvi Szilágyiak azokért a szentegyedi és pulyoni jószágrészekért, melyeket a Wass-örökösök visszafoglaltak.[250] János fáradozásai ellenére a családi birtokállomány azzal is csökkent, hogy a – valamikor korábban megszerzett – Doboka vármegyei Szentmárton fiskális birtokot 1666-ban I. Apafi Mihály (1661–1690) visszavette.[251]

---

[241] Wass cs lt, 1638: XXVI/5. – 1681-ben Egerbegy Ébeni Éváé (Beke Antal: *A kolosmonostori konvent levéltára*. TTár 1898. 540, 1681. I. 18.), akire nyilván férjétől, Wass Jánostól (Wass György fiától) szállott.

[242] Wass cs lt, 1635: XXVII/17.

[243] Wass cs lt, Fasc. XXVI. – A cikudi jószágrész utolsó maradéka lehetett az a szénafű, amelyet utoljára egy 1724. évi osztály említ a Wassok birtokában (Wass cs lt, 1724: XXXV/23).

[244] Wass cs lt, 1627: XIX/36 (Cege, Cikud, Egerbegy, Felsőgyékényes, Kötke, Kupsafalva, Méhes, Mohaly, Oláhdebrek [helyesen Láposdebrek], Sályi, Szentegyed, Szentgothárd, Ungurfalva, Ünőmező, Velkér, Vízszilvás, Záh).

[245] Jakó Zsigmond: *Belső-Szolnok és Doboka magyarsága az újkorban*. In: *Szolnok-Doboka magyarsága* 106. (Idézi a szerződés szövegét az eredeti után, amelynek másolata fennmaradt a Wass lt-ban is: 2252. sz.) – A Wass-birtok etnikumának változásáról a családi levéltárban fennmaradt nagyszámú jobbágyösszeírás tájékoztat. – Erre nézve lásd még Makkai László: *Szolnok-Doboka magyarságának pusztulása a XVII. század elején*. Kvár 1942, passim.

[246] Wass cs lt, 1663: XLVI/9. – Ébeni László első felesége Kuún Katalin volt, kettejük leánya pedig Ébeni Éva (Wass cs lt, 1659: XLVIII/c/2).

[247] Wass cs lt, 1647: XI/34.

[248] Barcsay Zsigmond szülei Barcsay András és Bogáti Druzsianna voltak (Wass cs lt, 1656: 4875. sz., 1703: XLII/281). Barcsay Zsigmond végrendelete: Wass cs lt, 1681: XLI/271.

[249] Wass cs lt, 1641: XXXIV/33, 1681: XXXIV/42.

[250] Wass cs lt, 1654: XXXIV/42.

[251] Wass cs lt, 1666: 5351. sz.

Az ozsdolai Kuún és gyerőmonostori Ébeni család birtokai

Wass György fia: János (1636–1680) felesége gyerőmonostori Ébeni Éva (†1681) volt (Ébeni László és annak első neje, ozsdolai Kuún Katalin leánya),[252] akitől több jószágrész szállott a Wassokra. Ezek egy része simai Borbély György lippai kapitány öröksége volt, s a sorsuk viszonylag jól követhető. Császári (Doboka vm), Szengyel (Torda vm), Ajton (Kolozs vm) fiskális jószágrészeket Báthori Zsigmond kötötte le bizalmas emberének, simai Borbély Györgynek 1597-ben,[253] a mezőpanaszi (Bihar vm) jószágrészt pedig Mihály vajda adományaként kapta meg.[254] Háporton, Tordos, Bagó és Ispánlaka (Fehér vm) részbirtokokat ismeretlen módon szerezte, de 1597-ben kelt végrendeletében már ezekről is rendelkezett.[255] Emellett Keménytelke és Mezőszakál (Torda vm) is az övé volt, de ezeket leánya, Kuún Gotthárdné Borbély Anna Mezőszengyellel együtt elzálogosította Macskási Ferencnek.[256] A birtokok egy részét tehát Borbély Anna, majd leánya, Ébeni Lászlóné Kuún Kata, tőle pedig leányuk, Ébeni Éva, Wass János felesége örökölte.[257] Az ozsdolai Kuúnoknak egyébként Kalocsa, Récekeresztúr, Császári (Doboka vm), Fűzkút (Kolozs vm),[258] Algyógy,[259] Mada, Renget, Nyírmező és Bózes (Hunyad vm), Fugad (Fehér vm),[260] illetve Szásznádas és Hétúr (Küküllő vm)[261] birtokokban volt részük. Ezek közül Császári maradt legtartósabban a Wassok kezén – itt még a 20. század elején is birtokoltak.[262]

Az Ébenieknek Kolozs vármegyében Gyerőmonostor környékén voltak kiterjedt birtokaik, és ezekre vonatkozó iratanyag a fentebb említett atyafiság révén a Wass-levéltárban maradt fenn. Egy 1647-es tanúvallatás szerint Bedecs, Deréte, Erdőfalva, Magyargyerőmonostor, Oláhbikal, Oláhgyerőmonostor és Valkó jószágokat Ébeni Gábor egykori szamosújvári kapitány kapta Kabos Ferenc halála után adományként.[263] A megmaradt

---

[252] Wass cs lt, 1663: XLVI/9.

[253] Wass cs lt, 1597: LXV/11.

[254] Mihály vajda adománylevele Borbély György részére Ajton, Császári, Szengyel, illetve Mezőpanasz részbirtokokra (utóbbi Bihar vm-ben): Wass cs lt, 1599: LXV/13.

[255] Ekkor Lippa kapitánya. *Gyermekei*: György, András (utóbbi ekkor török fogságban), Krisztina, Anna és Katalin (Wass cs lt, 1597: LXV/12).

[256] Wass cs lt, 1592: LXV/9; 1625: LXV/26; 1734-ben Wass Dániel pert indított a mezőszengyeli, mezőszakáli és keménytelki birtokokért a Macskásiak ellen (Wass cs lt, 1734: LXV/19a). A későbbiekben ezeket a Rhédeyek örökölték (MTAKt, Kézirattár, Tört. Gen. 4°, 1/76, Wass).

[257] A leszármazást lásd Wass cs lt, 1734: XLV/19a.

[258] Wass cs lt, 1644: XLV/25; 1656: XLV/26. – Kuún Kata testvérétől, Borbálától csere útján szerzett részt ezekben a birtokokban (Wass cs lt, XLVI/4; 1640: XLVI/6). – A Wassok kalocsai birtoklására lásd még Kádár–Tagányi IV. 194.

[259] Wass cs lt, 1640: XLVI/6; Huszti: *Registrum* 155^{r} (LXVI/7). – Algyógy, Mada és Renget Rákóczi Zsigmond 1607-es adományából volt Kuún Gotthárdé. MOL, Erdélyi Királyi Könyvek (a továbbiakban: ErdKirKv) VII. 127b. – Az erdélyi Királyi Könyvekből alább a következő adattár alapján idézek: *Az erdélyi fejedelmek oklevelei* (*1560–1689*). *Erdélyi Királyi Könyvek*. Bp. 2005 (CD-ROM).

[260] Wass cs lt, 1659: XLVIII/c/2.

[261] Huszti: *Registrum* 155^{r} (LXVI/4); Wass cs lt, 1730: XLVIII/a/2; 1730: XLVIII/a/4; 1665: XLVIII/b/2; 1659: XLIII/c/2; 1688: XLVIII/c/3.

[262] Kádár–Tagányi II. 361.

[263] Wass cs lt, 1647: LXIII/4.

kerestető- és kezes-, illetve osztálylevelek tanúsága szerint a famíliának Kolozs vármegyében további jószágrészei voltak Fejérd,[264] Mogyorókeréke,[265] Nagymeregyó,[266] Oláhrákos,[267] Oláhbedecs[268] és Vajola[269] birtokokban.

Rövid ideig ugyancsak az Ébenieké volt Magyar- és Oláhtótfalu (Kolozs vm). A két birtokot szamosfalvi Mikola Zsigmondné Kamuthi Zsuzsanna zálogosította el 1657-ben – férje tatár fogságból való kiszabadításához szükséges pénzösszegért – Ébeni Istvánné Kuún Ilonának, majd a zálogösszeg megfizetése nélkül visszafoglalta. Az esetből hosszú per keletkezett, melynek csak az örökösök – a Wassok és a Csákyak – 1758-as egyezsége vetett véget.[270]

Az Ébenieknek további birtokaik voltak Belső-Szolnok és Doboka vármegyékben, és az erre vonatkozó iratanyag egy része szintén fennmaradt a Wass-levéltárban. Ilosvát (Belső-Szolnok vm) II. Rákóczi György kötötte le 1658-ban Ébeni Lászlónak és feleségének, Wass Juditnak,[271] de már 1665-ben vissza is váltotta.[272] Sajgót (Belső-Szolnok vm), amely ugyancsak fiskális birtok volt, 1659-ben Barcsay Ákos kötötte le Ébeni Lászlónak és Istvánnak,[273] tőlük pedig később Ébeni Évához és annak férjéhez, Wass Jánoshoz, a fejedelmi tábla ülnökéhez került, akik után fiuk: Wass Dániel örökölt.[274] A fiskus a maga részét, 11 jobbágyot Dániel fiától, Ádámtól váltotta vissza 1766-ban.[275] Ónokot (Doboka vm) Kemény János kötötte le 1661-ben Ébeni Istvánnak.[276] A 17. században az Ébenieknek jószágrészeik voltak még Csula (Közép-Szolnok vm),[277] Felsőtők, Gyula, Hosszúmacskás, Kecset, Kovácsi, Sólyomkő, Szótelke[278] (Doboka vm), Debrek, Girolt, Szemesnye, Zapróc (Belső-Szolnok vm), Szakadát (Bihar vm)[279] birtokokban.[280] Wass János és felesége, Ébeni Éva zálogjogon birtokolta rövid ideig Kund birtokot (Küküllő vm).[281]

---

[264] Wass cs lt, 1667: 1809. sz.

[265] Wass cs lt, 1650: LVIII/22/4.

[266] Wass cs lt, 1712: LVIII/12.

[267] Wass cs lt, 1731: LVIII/14.

[268] Wass cs lt, 1682: LVIII/22/20. – 1641-ben Ébeni István utódai (Ferenc, Miklós, István, László, Zsigmond) Bedecs, Erdőfalva, Magyargyerőmonostor, Magyarvalkó, Oláhbikal, Oláhgyerőmonostor és Vajola birtokokban osztoztak meg (Wass cs lt, 1641: 2813. sz.).

[269] Wass cs lt, 1641: 2813. sz.

[270] Wass cs lt, 1758: 5463. sz.

[271] Wass cs lt, 1658: L/2. 1659-ben Ilosva egészbirtokot Barcsay Ákos is lekötötte Ébeni Istvánnak és feleségének, Wass Juditnak (Wass cs lt, L/3; ErdKirKv XXX. 96–97).

[272] Wass cs lt, 1665: L/6.

[273] Wass cs lt, 1658: 5458. sz. 1659-ben Barcsay Ákos Sajgó részbirtokot lekötötte Ébeni Istvánnak és feleségének (ErdKirKv XXX. 147–148).

[274] Wass cs lt, 1687: XLIX/2; 1700 k.: XLIX/4; 1702: XLIX/4.

[275] Kádár–Tagányi VI. 9.

[276] Wass cs lt, LVIII/21. – Ébeni István halála után Ónokot Tholdalagi János elfoglalta a családtól (Wass cs lt, 1666: LXIII/22/21).

[277] Wass cs lt, 1655: LIX/4.

[278] Wass cs lt, 1668–1718: LI/1–5; Kádár–Tagányi VI. 477. (1809-ben Wass Sámuelnek is van még itt két jobbágytelke).

[279] Wass cs lt, fasc. LIX–LX. Ébeni Zsigmond 1618-ban kapott két jobbágytelket Szemesnyén (ErdKirKv XII. 31^{v}–32^{r}).

[280] II. Rákóczi György 1649-ben Ébeni Istvánnak adományozza Csula egészbirtokot (Közép-Szolnok, Kővár-vidék) (ErdKirKv XXVII. 217^{v}–218^{r}), Gyerőmonostoron (Kolozs vm) két telket

A felsorolt birtokokból, úgy látszik, a Wassok csak kisebb részeket örökölhettek,[282] de ezek sorsa sem ismeretes, valószínűleg a megszerzés után nem sokkal elidegenítették, egy részük pedig valószínűleg leányágon öröklődött tovább. Ismeretes például, hogy az Ébeniek örökségeként kerültek a Wass család birtokába jobbágytelkek Kecseten és Felsőtőkön, de ezeket 1729-ben Wass Dániel (1674–1741) dési Váradi Zsigmondnak zálogosította el, akitől később a Diószegiek örökölték meg.[283] 1730-ban ugyancsak Wass Dániel elzálogosította a fugadi, háportoni, ispánlaki, tordasi (Fehér vm), az algyógyi, madai és rengeti (Hunyad vm) részbirtokokat,[284] de 1736-ban, legalábbis részben, visszaváltotta azokat.[285]

Rangemelés az Erdélyi Nagyfejedelemségben

Wass György fia: László (†1662) gyermekei a naplóíró György (1658–1705) és Zsuzsanna (†1693, cseszelicki Szilvási Jánosné) voltak. György, noha az erdélyi rendek megbízásából háromszor járt követségben Bécsben, hogy tárgyaljon Erdély átadásának körülményeiről, és jó politikai kapcsolatai lehettek, a jelek szerint nem gyarapította a családi birtokokat, amelyeket fia, az ugyancsak naplóíró László (1696–1738) örökölt. László gyermekei korán meghaltak, emiatt leánytestvérei igényt támasztottak birtokaira, de nem szerezhették meg azokat, mert a másik ág képviselői, Dániel (1674–1741) fiai: Miklós, György és Ádám felfegyverzett jobbágyaikkal már 1741-ben maguknak foglalták el, a cegei kúriával és az ott őrzött levelesládával együtt.[286] Wass Lászlónak Cikud, Sályi, Záh (Torda vm), Balázsháza, Cege, Göc, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás (Doboka vm), Felsőgyékényes (Belső-Szolnok vm), Méhes, Velkér (Kolozs vm) jószágokban voltak részei, és kúriája is volt Méhesen és Cegén.[287] Leánytestvérei pert indítottak, ám végül azt elvesztették.[288] A családon belüli birtokmozgások szempontjából a 18. században minden bizonnyal ez az 1783-ban lezárult per volt a legjelentősebb történés.

(ErdKirKv XXVII. 133$^{r–v}$); 1652-ben kúriát Sólyomkőn, illetve részjószágot Kovácsi, Újfalu (=Magyarújfalu), Szótelke (Doboka vm), Szemesnye (Belső-Szolnok vm) birtokokban (ErdKirKv XXVIII. 686–687); 1654-ben Gyula és Hosszúmacskás (Doboka vm) jószágrészeket (ErdKirKv XXIX. 556–557), ugyanabban az évben Zaprócot (Belső-Szolnok vm) (ErdKirKv XXX. 85). – 1667-ben Sajgó, Szemesnye, Zapróc (Belső-Szolnok vm), Felsőtők, Gyula, [Hosszú]macskás, Kovácsi, Sólyomkő, Szótelke (Doboka vm), Fejérd (Kolozs vm) birtokokban írtak össze Ébeni-jobbágyokat (Wass cs lt, 1667: 1809. sz.).

[281] Wass cs lt, 1681: LVIII/19.

[282] Pl. Újfaluban (Doboka vm) a Wassok jobbágytelkeket örököltek az Ébeniektől (Wass cs lt, 1698: 2832. sz.).

[283] Kecset: Kádár–Tagányi IV. 241; Felsőtők uo. VI. 18; Wass cs lt, 1729: 2761. sz.; 1764: 2778. sz.; é. n.: LXIII/38.

[284] Wass cs lt, 1730: XLIII/a/4.

[285] Wass cs lt, 1736: XLIII/a/5. – Későbbi sorsuk azonban ismeretlen, egy részük bizonyosan leányágon öröklődött. Pl. Tordast (Fehér vm) Tholdalagi Lászlóné Wass Kata kapta mint leányágat illető jószágot (Wass cs lt, [1746 e.]: 6524. sz.).

[286] Wass cs lt, 1742: XXXVI/7. – László halála után cegei kúriájában özvegye, majd Wass Zsuzsanna lakott, és a fiúág (Dániel fiai) tőle foglalta el 1741. XII. 7-én (Wass cs lt, 52228. sz).

[287] Wass cs lt, 1742: XXXVI/7.

[288] Huszti: *Registrum* 93 (1783: XXXIV/53).

Wass György fia: János (†1680) fia Dániel (1674–1741) volt, aki részt vett a Rákóczi Ferenc vezette szabadságharcban, és emiatt birtokait elkobozták, de ezeket már 1711 körül visszakaphatta.[289] Első felesége bodoki Mikó Ilona volt (†1690 k.), István háromszéki főkirálybíró és borbereki Bálpataki Éva leánya. Utóbbi családjának Fehér vármegyében voltak birtokai (Borberek, Kisenyed, Sebeshely és Váradja stb.),[290] amelyekre Wass Dániel ugyan igényt tartott, de arról, hogy valóban megszerezte volna azokat, nem maradt fenn adat. Ugyancsak ő 1731-ben pert indított Wass Györgyné Erdélyi Kata Belső-Szolnok, Kolozs és Torda vármegyei jószágaiért, de ezeket sem sikerült megkapnia.[291] Az Ébeniektől örökölt néhány jószág közül többnek az elidegenítése vélhetőleg az ő nevéhez fűződik, mert ezek a 18. század közepén már nem voltak a Wass család birtokában.[292] Lényeges vagyongyarapodást hozott viszont ennek az ágnak a Dániel második feleségétől, vajai Vay Judittól (1687–1770) Magyarországon örökölt ajnácskői és serkei uradalom.

Wass Dániel birtokait három fia, Miklós (1699 v. 1701–1769), György (1704–1777) és Ádám (1720–1776)[293] örökölte, akik 1744-ben grófi címet szereztek. Ez azonban nem járt birtokadománnyal, és a család a 17. század végi Habsburg-berendezkedés óta egyébként is csak igen kis mértékben gyarapította birtokállományát. Ideiglenesen, a feleségek révén jutottak jelentéktelenebb jószágrészekhez, így például Wass Ádámné Tholdalagi Katának telkei voltak Girolton, Szilkeréken, Szászpénteken, Oszvajon (Belső-Szolnok vm), Nagyiklódon és Szászszentjakabon (Doboka vm).[294] A grófi címet megszerző testvérek közül Miklós ága fiával, Farkassal halt ki 1795-ben,[295] György ága pedig Sámuellel,

[289] Wass cs lt, 1711: LXIX/6. A felsorolt helynevek egy része a lejegyzéskor a felismerhetetlenségig torzult, és némely jószágot (pl. Gógánváralja, Solymos Küküllő vm-ben, Burkerecz [?!] Kővár-vidéken) ismeretlen jogcímen mondott magáénak. Ezek birtoklására a továbbiakban sincs adat. A feljegyzésben szereplő birtokok: Borberek, Fugad, Háporton, Ispánlaka, Kápolna, Limba, Sas [?!], Seszerhely [?!], Tordas, Váradja Fehér vm-ben, Ludas, Sályi, Záh Torda vm-ben, Ajton, Cikud, Gyerőmonostor, Keszű, Légen, Méhes, Meregyó, Oláhbikal, Palatka, Pete, Rákos, Teke, Újfalu, Velkér Kolozs vm-ben, Balázsháza, Cege, Császári, Göc, Kalocsa, Mohaly, Pulyon, Sólyomkő, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás, Újfalu Doboka vm-ben, Gyékényes, Sajgó Belső-Szolnok vm-ben, Moson Marosszéken, Gógánváralja, Solymos Küküllő vm-ben, Burkerecz [?!] Kővár-vidéken.

[290] Wass cs lt, 1657–1659: 3778. sz.; é. n.: 3779. sz.

[291] Felsőbréte, Magasmart, Sajóudvarhely, Somkerék, Szekérbréte, Tóhát, Virágosberek (Belső-Szolnok vm), Alsózsuk, Kályán, Sármás, Asszonyfalva (=azonosítatlan elnéptelenedett település Kolozs vm-ben, lásd Csánki V. 329), Gernyeszeg (Torda vm). – Lásd Huszti: *Registrum* 141[r].

[292] A Kolozs, Fehér és Hunyad vármegyei Ébeni-birtokok jobbágyainak utolsó összeírása 1752-ből maradt fenn a Wass lt-ban (1752: 6536. sz.).

[293] 1796. évi összeírás szerint – a csak fiúágat illető – birtokai a következők voltak: Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Vízszilvás (Doboka vm), Gyékényes (Belső-Szolnok vm), Balázsháza, Cege, Göc, Mohaly, Szentiván (Doboka vm), Méhes, Velkér (Kolozs vm), Cikud, Sályi (Torda vm). Wass cs lt, LXII/22 (1815. sz.).

[294] Wass cs lt, 1787: 2671. sz. Szentjakab; uo., 1770: 2718. sz. Nagyiklód, Szászpéntek, Oszvaj, Szilkerék; uo., é. n.: 2758. sz. Girolt.

[295] Wass Miklós és fia: Farkas birtokait utóbbi halála után, 1797-ben írták össze. Ezeket ekkor Miklós özvegye, br. Bánffy Krisztina kezelte, az ág kihalásával azonban a többi családtag örökölte. Miklós és fia: Farkas után maradt, csak a fiágat illető jószágok 1797-es össszeírásában Cege, Felsőgyékényes, Göc, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás birtokok szerepelnek (Wass cs lt, LXXII/23). – Az 1804-es összeírásba ezek mellé Balázsháza, Cikud, Sályi, Záh és Velkér is bekerült (Wass cs lt, LXXIII/18).

1812-ben.[296] Utóbbi főleg felesége, bethleni gr. Bethlen Rozália almási (Kolozs vm) birtokán lakott ugyan, de ezt nem örökölte a Wass család. A kihalt ágak birtokai Ádám két fiára, a családot „folytató" Dánielre (1744–1811) és Miklósra (1755–1829), illetve örököseikre szállottak.

Terjeszkedés Magyarországon: a serkei és az ajnácskői uradalom

Ezeknek a jószágoknak a birtoktörténete határozottan különbözik az eddig ismertetett erdélyi birtokokétól, és az igazi nagybirtokoknak és a magyarországi gyakorlatnak megfelelően alakult. Ezek valóban uradalmat alkottak, termelésük és igazgatásuk eltért a szétszórt birtokrészekből álló erdélyi jószágokétól, és ennek megfelelően más és gazdagabb forrásanyagot hagytak a múltjuk felől érdeklődő kutatókra. Ez az eltérés röviden úgy jellemezhető, hogy termelésük és igazgatásuk jóval nagyobb mértékben élt az írásbeliség előnyeivel, mint ahogyan ez a korabeli Erdélyben volt szokásos. Jelentések, kimutatások és leltárak készültek, pontosabban vezették az elszámolásokat. Mindez szükségszerű is volt, minthogy a tulajdonosok gyakran tartózkodtak a távoli Erdélyben levő birtokaikon. Ez az iratanyag tehát kitűnően alkalmas arra, hogy összehasonlító vizsgálatokat lehessen végezni a 18. századi erdélyi és magyarországi nagybirtok gazdálkodását és a birtokjogi gyakorlatot illetően. Végül felhívom a figyelmet arra, hogy a Wass-levéltáron kívül a Telekiek kendilónai archívumában is található az ajnácskői és serkei Vay-uradalomra vonatkozó hasonló birtokjogi és gazdaságtörténeti iratanyag, minthogy ők is társtulajdonosok voltak benne.

A serkei uradalom a Lorántffy család ősi birtoka volt, mely később a Rákóczi-ház tulajdonába került át azáltal, hogy I. Rákóczi György 1616-ban feleségül vette serkei Lorántffy Mihály árváját, Zsuzsannát. Vele megkapta a Lorántffy-birtokok tekintélyes részét, melyet a felsővadászi uradalmába olvasztott be.[297] A birtokokat fiai, II. Rákóczi György és Zsigmond, majd utóbbi halála után György és Báthori Zsófia unokái – II. Rákóczi Ferenc és Julianna Borbála – örökölték. Serke osztatlan jószág maradt, és mint ilyet II. Rákóczi Ferenc és nővére, Julianna (Aspremont Ferdinánd Gobert felesége) 1694-ben Gyürki Pálnak zálogosították el 15 000 forinton.[298] Id. vajai Vay Ádám (1656–1719),[299] Rákóczi Ferenc későbbi szenátora és marsallja a serkei jószágot Gyürki Páltól váltotta ki 1703-ban.[300]

---

[296] Wass *Samu* 1812-ben bekövetkezett halála után birtokait (Balázsháza, Cege, Felsőgyékényes, Göc, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szilvás) unokatestvére, Wass Miklós (Ádám fia) és másik unokatestvére, Wass Dániel három fia (Dániel, Tamás és György) örökölte (Wass cs lt, LXXII/28.).

[297] *I. Rákóczi György birtokainak gazdasági iratai* (*1631–1648*). Sajtó alá rendezte és a bevezető tanulmányt írta Makkai László. Bp. 1954. 12.

[298] Wellmann: *A Rákóczi-birtokok* 104. – II. Rákóczi Ferenc és sógora, Aspremont Ferdinánd – mint Rákóczi Julianna meghatalmazottja – a csetneki jószágot ugyancsak 1694-ben zálogosította el Gyürki Pálnak (Wass cs lt, 1694: 6011. sz.).

[299] Vay Ádám életére lásd A Vay Ádám emlékünnepség tudományos ülésszaka. 1969. május 24–25. Szerk. Molnár Mátyás. Vaja 1969; Heckenast Gusztáv: II. Rákóczi Ferenc szenátorai (Életrajzi adattár). In: Európa vonzásában. Emlékkönyv Kosáry Domokos 80. születésnapjára. Szerk. Glatz Ferenc. Bp. 1993. 78; Bendefy László: A Vay-család golopi levéltára a Sárospataki Református Levéltárban. Levéltári Szemle XIX(1969). 2. sz. 293–294; Kelemen Lajos: A kurucz Vay Ádám családi föl-

Az ajnácskői uradalom eredetileg a Feledi családé volt,[301] majd iványi Fekete György szerezte meg neje, Mónai Borbála[302] révén, később György fia, Fekete László (†1695) füleki alkapitány örökölte.[303] László első felesége Hedry Erzsébet volt, a második pedig szendrői Aszalay Erzsébet.[304] Utóbbival kötött házassága újabb birtokokkal szaporította a Feketék vagyonát.[305] Fekete László azonban ezenkívül vásárlásokkal a többi osztályos rokontól, a Mónayaktól, a Lőveyektől és a Pongráczoktól is gyarapította birtokait.[306] Ugyanő 1649-ben Vécsey Sándorral együtt az egész ajnácskői várra és uradalomra új királyi adományt szerzett.[307] Közösen birtokolta Vécseyvel, akivel az ajnácskői vár uradalma

jegyzései. Genealógiai Füzetek 1906. 113–114; Mocsáry István: Kurucz Vay Ádám. Képes Folyóirat 1906. 493–496. – II. Rákóczi Ferenc Vay Ádámot „udvari fő marsall és senator úri hívünk”-nek nevezi (Wass cs lt, 1711: 6357. sz.).

[300] Wass cs lt, 1703: 6859. sz. (A Gyürki Páltól kiváltott jószágok: Baraca, Feled, Gesztete, Kaza, Kerekgede, Léhi[völgye], Magyarhegymeg, Serke, Simonyi.) – 1704-ben Vay Ádám Kazincot (Borsod vm) is kiváltja Gyürki Páltól (Wass cs lt, 1704: 6179. sz.). – Wellmann szerint a serkei jószágot Rákóczi Ferenc Vay Ádámra ruházta át „a szabadságharc kitörése után” (Wellmann: *A Rákóczi-birtokok* 110). – A Lorántffy–Rákóczi-birtokok egy másik részét ugyancsak Vay Ádám válthatta ki, 1676-ban ugyanis Rákóczi Ferenc Koós Istvánnak kötötte Barcika, Iványi, Kaza, Kazinc, Vadna, Velezd birtokokat, illetve Harnóc és Ormos prédiumokat (Wass cs lt, 1676: 6173. sz.), Simonyi negyedrészét (Wass cs lt, Wass cs lt, 5885. sz.); 1698-ban Ivánka (Borsod vm) még Bakó Mihálynál volt zálogban (Wass cs lt, 1698: 6176. sz.); Bénát és Monoszát 1695-ben váltotta ki Vay Ádám (Wass cs lt, 1695: 5955. sz.).

[301] 1596-ban az ajnácskői uradalmat (Ajnácskő, Baraca, Csoma, Feled, Gesztete, Hegymeg, Kerekgede, Majom, Pogony, Tamástelke Gömör vm-ben; Alsó- és Felsőpokorágy, Brezó, Cserencsény, Jelene, Likér, Rimabánya, Rimóca, Tiszolc Kishont vm-ben; Harnóc, Igrici, Kaza, Múcsony Borsod vm-ben) Feledi Boldizsár Lorántffy Zsigmondnak vallotta, de ezt később visszavonta (Wass cs lt, 1596: 5944. sz.).

[302] Mónai Gáspár és Kornis Zsófia leánya (Mocsáry: *Fekete család* 125). – Mónai Gáspár 1654-ben Pokorágyot és Brezót zálogba vetette (Wass cs lt, 1654: 5946. sz.), 1665-ben Mónai Katának Jelene, Cserencsény, Pokorágy és Majom birtokokban voltak jobbágytelkei (Wass cs lt, 1665: 5948. sz.).

[303] Füleki kapitány (1650–1661), 1665-ben Pest-Pilis-Solt vármegye alispánja. Életére és birtokaira lásd Mocsáry: *Fekete család* 125–126; Nagy: *Egy nemes úr* 463; Esze: *Vay Ádám* 12–13; Fekete: *A Nagy-Iványi Fekete család* 377.

[304] Ferenc balassagyarmati kapitány és bocsári Mocsáry Borbála leánya (Mocsáry: *Fekete család* 125–126; Nagy: *Egy nemes úr* 463).

[305] 1668. évi összeírás (Wass cs lt, 5629. sz.) szerint Fekete László birtokai: Ajnácskő vár, Csoma, Détér, Kerekgede, Majom, Tamástelke (Gömör vm), Alsópokorágy, Cserencsény, Felsőpokorágy, Jelene, Likér, Magyarhegymeg, Rimabánya, Rimabrezó, Rimóca, Szelce; Aszalay Erzsébet birtokai: Baglyasalja, Bodony, Hegyalja, Rád, Tarcsa (Nógrád vm), Acsa, Alag (Pest vm), Csány (Heves vm), Sövényháza (Csongrád vm), Csudabala (Békés vm), Szenterzsébet (Heves vm), Egyházasgeregye, Szécsényhalászi (Nógrád vm), Sirok (Heves vm). – Aszalay Erzsébet birtokaira lásd még Wass cs lt, 1646: 5804. sz.; Mocsáry: *Fekete család* 126. – Baglyasalja és Tarcsa (Nógrád vm) korábban Mocsáry-birtok volt (Wass cs lt, 1618: 6704. sz.). – Fekete László hét vármegyére (Gömör, Kis- és Nagy-Hont, Heves, Pest, Békés, Csongrád) kiterjedő birtokainak ugyancsak 1668-as összeírása a Muslay lt-ból: Nagy: *Egy nemes úr* 463–480.

[306] Mocsáry: *Fekete család* 126.

[307] Wass cs lt, 1649: 6857. sz. Eszerint kettejüket a következő birtokokba iktatták: Ajnácskő vár, Csoma, Feled, Gesztete, Hegymeg, Kerekgede, Majom (Gömör vm), Alsó- és Felsőpokorágy, Cserencsény, Jelene, Likér, Rimabánya, Rimabrezó, Rimóca, Szelce (Hont vm), Szinóbánya (Nógrád vm). – Vö. Mocsáry: *Fekete család* 126.

felett 1655-ben osztozott, de nem sokkal később a birtokot II. Rákóczi György fejedelem és Apafi Istvánné Lorántffy Kata elfoglalták maguknak, majd tovább zálogosították.[308]

Fekete Lászlónak – második nejétől – két gyermeke maradt: az 1676-ban még kiskorú s ez idő tájt fiatalon meghalt László, továbbá Erzsébet, aki 1679-ben lett Vay Ádámnak a felesége. Utóbbi – felesége kezével – a Fekete-birtokokat is megkapta.[309] Fekete László hosszú pert folytatott birtokai visszaszerzéséért,[310] majd ezt a pert veje, id. Vay Ádám vitte tovább,[311] akire felesége végrendeletileg testálta a Feketék jószágait.[312] Az ajnácskői uradalomnak a Feketéket illető fele részét a Thököly-mozgalom idején a labancok oldalán álló Vécsey Sándor foglalta el, majd „vérárultatás formában" megvette a fiskustól, de id. Vay Ádám nem sokkal később visszaszerezte.[313] Több más jószágrészt is kiváltott, pl. Alsó- és Felsőpokorágyot, Cserencsényt, Szelcét (Kishont vm) 1701-ben,[314] Orlót (Sáros vm) 1707-ben.[315]

Vay Ádám a szabadságharc bukása után második feleségével, csömöri Zay Annával és első házasságából származó fiával, Ádámmal együtt Lengyelországba menekült (1711).[316] Ifj. Vay Ádám 1714 őszén tért vissza Magyarországra, és elfogadta azt az osztályt, melyet négy leánytestvére (br. Dujardin Ferencné Erzsébet, br. Kemény Simonné Anna, Teleki Pálné Katalin, Rhédey Mihályné Judit) 1713-ban ejtett meg[317] Vay Ádám és Fekete Erzsébet birtokaiban, az ajnácskői és serkei uradalomhoz tartozó és ezeken kívüli falvakban. Vay Erzsébeté lett Feled, Vay Annáé és Vay Katáé Ajnácskő vár egy-egy fele, Vay Judité Serke, ifj. Vay Ádámé pedig Rád, a felsorolt birtokközpontok mellé pedig az ajnácskői és serkei uradalom különböző falvai jártak.[318] A felek megállapodtak abban, hogy

---

[308] Nagy: *Egy nemes úr* 465; Wass cs lt, 1695: 6007. sz.

[309] Esze: *Vay Ádám* 13. – Vay Ádám 1707. évi végrendelete szerint Gesztete (Gömör vm) is egykor első feleségéé, Fekete Erzsébeté volt (Wass cs lt, 1707: 6860. sz.). – Vay Juditnak a szepesi kamarához intézett 1728. évi beadványa szerint Feled és Gesztete nem a fiskust, hanem az iványi Fekete-örökösöket illeti (Wass cs lt, 1728: 6238. sz.).

[310] Nagy: *Egy nemes úr* 465–467. – Fekete László perét Rákóczi Ferenccel és Apafi Istvánné özv. serkei Lorántffy Katával – Alsó- és Felsőpokorágy, Cserencsény, Csoma, Feled, Gesztete, Hegymeg, Kerekgede, Majom, Szele birtokokért – 1669-ben halasztják (Wass cs lt, 1669: 6685. sz.).

[311] Wass cs lt, 1714: 6865. sz. (id. Vay Ádám végrendelete).

[312] Wass cs lt, 1714: 6865. sz.

[313] Wass cs lt, 1714: 6865. sz.; Fekete: *A Nagy-Iványi Fekete család* 379; Esze: *Vay Ádám* 13.

[314] Rákóczi Ferenctől és Juliannától (Wass cs lt, 1701: 6542. sz.).

[315] Bakó Mihálytól (Wass cs lt, 1707: 6544. sz.).

[316] Útjának állomásai: Sztrij (Stanislawów, ma Ivano-Frankovszk Ukrajna), Ilyvó (Lwów, Lemberg); 1712-től Danckán lakott (Gdansk, Danzig). Lásd Esze: *Vay Ádám* 25, 29.

[317] Wass cs lt, 5565. sz. – Téves állítás, miszerint ifj. Vay Ádám 1713-ban jött volna haza Lengyelországból (Esze: *Vay Ádám* 31).

[318] Wass cs lt, 1713: 6863. sz. Vay Erzsébetnek jutott birtokok: Feled, Cserencsény, Felsőpokorágy, Ivánka, Kaza, Rimabrezó, Szelce, továbbá Jelene, Kacola, Múcsony, (Nyárs)apáti, Rád, Répás és Teletlen prédiumok; Vay Annának jutott birtokok: Ajnácskő fele, Csoma, Derecske, Détér, Kerekgede, Kishartyán, Kisterenye, Likér, Péterfalva, Pogony, Recsk, Rimabánya, Szele, továbbá Bakóháza, Bataháza, Hegyalja, Pálháza, Utas prédiumok; Vay Katának jutott birtokok: Ajnácskő fele, Almágy, Baglyasalja, Bárna, Béna, Gesztete, Krokova, Magyarhegymeg, Majom, Polon, Rimóca, Szentdomokos, Vecseklő, továbbá Bakóháza, Belezsér, Csudabala, Léhivölgy, Monosza, Pálháza, Tamástelke prédiumok; Vay Juditnak jutott birtokok: Serke, Alsópokorágy, Baraca, Disznósd, Kazinc, Simonyi, Vadna, illetve Barcika és Harnóc prédiumok; ifj. Vay Ádámnak jutott birtokok: Rád, Acsa, Bodony, Csány, illetve Sirokalja és Sövényháza prédiumok. – A szentdomokosi, derecski, recski,

ha valaki közülük a neki jutott birtok bizonyos részét per útján elveszítené, a többiek tartoznak a saját részükből kárpótlást nyújtani neki.[319] Az egyezség ezen kitétele alapján később hosszú bonificatiós perek indultak a testvérek között.[320] Feltűnő, hogy apjuk 1707-ben kelt végrendeletét[321] figyelmen kívül hagyták, és ekképpen a második házasságból származó féltestvéreikat (Vay Sámuelt és Klárát) kisemmizték.[322] Emiatt id. Vay Ádám 1714-ben újabb végrendeletet írt, ekkor már lengyelországi emigrációjában, Danckán – minthogy „idvezült Fekete Ersébeth előbeni feleségemtül származott négy kiházasított leányim anyai, örökös és keresett jószágok pretextusával öszve elegyítvén az feledi, serki, kazai és bárnai jószágokat, megosztották volna".[323] Második végrendeletének – a korábbihoz hasonlóan – nem lett foganatja. A serkei és ajnácskői uradalmon kívül Vay Ádámnak kisebb jószágrészei voltak még a Nyírségben, ezek azonban nem jutottak gyermekeihez.[324]

Az 1715: XLIX. tc. Rákóczit proskribálta, jószágaitól megfosztotta s azokat kincstári tulajdonnak nyilvánította. Rákóczi Juliannának azonban sikerült elismertetnie jogát az osztatlan birtokokhoz, s így kapta vissza a serkei uradalom felét.[325] A Rákócziak serkei uradalmának – a fiskus által elkobzott és a szepesi kamarához tartozó – fele részét 1722-ben összeírták,[326] majd a teljes uradalmat 1725-ben felbecsülték és két részre osztották. A Rákóczi Ferencet illető rész kincstári birtok lett,[327] míg a másik fele Aspremontné Rákóczi Julianna tulajdonába került.[328] Gyermekei, Aspremont Károly Gobert és Johanna Gobertina azonban az anyjuk után őket megillető felerészt 1725-ben id. Vay Ádám öt gyermekének (közöttük Vay Juditnak) zálogosították el, voltaképpen csak meghosszabbítva a zálogba vevők korábbi birtoklását a serkei uradalomban.[329] Ennek lejártával, 1751-ben újból meghosszabbították a zálogszerződést a birtokok egy részére.[330]

---

disznósdi és vecseklői jószágrészeket 1692-ben kapta meg id. Vay Ádám és felesége, Fekete Erzsébet Palásti Annától néhai férje után maradt adóssága ügyében indult per letételéért (Wass cs lt, 1692: 6322. sz.).

[319] Wass cs lt, 1713: 5683. sz.

[320] Wass cs lt, 1713: 6864. sz. – Néhány jószágrészt (Cserencsény, Csoma, Feled, Likér, Magyarhegymeg) ifj. Vécsey Sándor perelt el a Vayaktól (Wass cs lt, 1731: 6272. sz.).

[321] Wass cs lt, 1707: 6860. sz.

[322] Id. Vay Ádám második felesége, csömöri Zay Anna – gyermekei, Sámuel és Klára nevében is – 1723-ban pert indított néhai férje örökségéért annak első házasságából származó gyermekei ellen (Wass cs lt, 1723: 5688, 5848–5849. sz.), de a per végül egyezséggel zárult, melynek során a felperesek lemondtak a birtokokról (Wass cs lt, 1725: 5852–5853. sz.).

[323] Wass cs lt, 1714: 6865. sz. (id. Vay Ádám végrendelete).

[324] Kállón (Szabolcs vm) jobbágytelek, Tarcalon, Pusztazomboron (Zemplén vm) és Beregszászon (Bereg vm) szőlő (Wass cs lt, 1700: 6563. sz.; 1701: 6561. sz.; 1705: 6566. sz.; 1710: 6567. sz.).

[325] Wellmann: *A Rákóczi-birtokok* 111–112, 116.

[326] Wass cs lt, 1722: 6867. sz. (Rákóczi Ferenc nótáján a fiskusra szállott baracai, bárnai, bénai, barcikai, kalapati, kazai, kazinci, kis- és utasterenyei, léhivölgyi, monoszai, pogonyi, sajóivánkai, serkei, simonyi, szelei és vadnai jószágrészek összeírása. A birtokok a Rákóczi-féle mozgalomig Gyürki Pálnál voltak zálogban, majd id. Vay Ádám váltotta ki azokat.)

[327] Serkét ekkor a szepesi kamara elfoglalta (Wass cs lt, 6017. sz.).

[328] Wass cs lt, 1725: 6908. sz.; 1725: 6868–6870. sz. (Baraca, Bárna, Béna, Harnóc, Kalapát, Kaza, Kazinc, Kis- és Utasterenye, Léhivölgy, Monosza, Múcsony, Pogony, Serke, Simonyi, Szele).

[329] Id. Vay Ádám gyermekei a következő birtokokat vették zálogba: Serke egészbirtokot, továbbá Baraca, Béna, Simonyi részjószágokat, Harnóc, Léhivölgy, Monosza, Múcsony, Pogony prédiumokat (Gömör vm), Kacola, Kaza, Kazinc, Sajóivánka, Vadna (Borsod vm), Bárna, Szele,

A serkei uradalom kincstárnak jutó másik felét id. Vay Ádám gyermekei váltották magukhoz, de az erről szóló egyezséget csak 1728-ban kötötték meg, amit VI. Károly császár 1730-ban erősített meg. Az uradalom kincstári falvainak felosztása során az öt testvér különböző mértékben részesült a kiváltott birtokokban, és ezekben az 1728-as egyezség csak fiági öröklést tett lehetővé.[331] Jóval ezután, főleg Vay Judit fáradozásának köszönhetően terjesztette ki az öröklést Mária Terézia királynő a leányági örökösökre is a fiskustól kiváltott részben.[332]

A különböző jogállású birtokokból a testvérek perek során vesztettek el részeket, de természetesen nem egyforma mértékben. Főleg a Vécsey Sándor által visszaperelt jószágok miatt[333] Vay Erzsébet és ifj. Vay Ádám is pereskedtek testvéreikkel, de végül kiegyeztek[334] és 1732-ben újraosztották a birtokokat.[335]

1744-ben gr. Teleki Pálné Vay Katának a fia, id. Teleki Ádám generális anyja nevében annak ajnácskői negyedrészét – a hozzá tartozó falvakkal együtt – kálnói Ethre Gábornál vetette zálogba,[336] de néhány hónappal később Vay Judit kiváltotta a maga számára.[337] A zálogösszeg előteremtésére, majd az adósságok visszafizetésére több tucat környékbeli birtokostól vett fel kölcsönöket, és az elismervények tanúsága szerint ezeket sikerült is idő-

---

Utas- és Kisterenye (Nógrád vm), Nyársapáti, Tetetlen (Pest vm) részbirtokokat (Wass cs lt, 1725: 5664–5665. sz.). – Lásd még Wass cs lt, 1725: 6846. sz. (szerződéstervezet). Mindezeket Rákóczi Julianna már 1695-ben elzálogosította Fekete Erzsébetnek és id. Vay Ádámnak, akikkel korábban pereskedett ezekért a jószágokért.

[330] Wass cs lt, 1751: 6871. sz.; 1754: 6080. sz. – A zálogba vett birtokok és prédiumok: Serke, Léhivölgy, Simonyi (Gömör vm), Barcika, Harnóc, Kazinc, Múcsony (Borsod vm), Bárna és Szele (Nógrád vm) jószágrészekben.

[331] Wass cs lt, 5672. sz. (A kiváltott jószágrészek: Serke, Simonyi, Béna, Baraca, Léhi, Monosza, Pogony.) – Wass cs lt, 1753: 6849. sz. (Hivatkoznak a fizetendő összegről a fiskussal 1728-ban megkötött egyezségre.)

[332] Wass cs lt, 5672. sz.

[333] 1717-ben Vécsey Sándor per útján megszerezte Dujardinné, Telekiné és Keményné birtokainak egy részét (Wass cs lt, 1731: 5565. sz.). – Vécsey László által 1726-ban a következő jószágokból perelt el részeket: Alsó- és Felsőpokorágy, Cserencsény, Hegymeg, Kerekgede és Szelce (Wass cs lt, 1738: 5640. sz.). – A Vayak ajnácskői és serkei uradalma a későbbiekben is fogyatkozhatott, Vécsey Ferenc ugyanis az alsópokorágyi (Kishont vm) jószágrészért indított pert 1744-ben (Wass cs lt, 1744: 6551. sz.).

[334] Wass cs lt, 1714: 5531. sz.; 1731: 5538, 5614. sz.

[335] Wass cs lt, 1732: 5591. sz. Vay Erzsébet birtokai: Cserencsény, Feled, Felsőpokorágy, Ivánka, Kaza, Rimabrezó, Szelce, továbbá Apáti, Domafalva, Jelene, Múcsony, Répás prédiumok; Vay Anna birtokai: Csoma, Derecske, Détér, Kerekgede, Kishartyán, Kisterenye, Likér, Péterfalva, Pogony, Recsk, Rimabánya, Szele, továbbá Bakóháza, Bataháza, Hegyalja, Pálháza, Utas prédiumok; Vay Kata birtokai: Almágy, Baglyasalja, Bárna, Béna, Gesztete, Krokova, Magyarhegymeg, Majom, Polon, Rimóca, Szentdomokos, Vecseklő, továbbá Bakóháza, Belezsér, Csudabala, Léhivölgy, Monosza, Pálháza, Tamástelke prédiumok; Vay Judit birtokai: Alsópokorágy, Baraca, Disznósd, Kazinc, Serke, Simonyi, illetve Barcika, Harnóc, Vadna; ifj. Vay Ádám birtokai: Acsa, Bodony, Csány, illetve Rád, Sirokalja, Sövényháza prédiumok.

[336] Wass cs lt, 1744: 5964. sz.; 1770: 6878. sz. – Az ajnácskői uradalomnak valószínűleg az elidegenítés alkalmával készült el egy 1744-es összeírása (Wass cs lt, 1744: 5726. sz.).

[337] Wass cs lt, 1745: 5966. sz. (Bárna egészbirtok, Baglyasalja, Vecseklő, Majom, Magyarhegymeg részjószágok és az alacskai szőlő). – 1745-ben emiatt kötötte le Gesztete felét és Léhivölgyet (Wass cs lt, 1745: 6405. sz.), s talán ezzel áll összefüggésben az is, hogy 1752-ben Alsópokorágyot zálogosította el (Wass cs lt, 1752: 6880. sz.).

ben törlesztenie.[338] Az ajnácskői uradalmat Vay Judit halála után, 1770-ben, a zálog lejártával öt gyermekétől (Wass Ádám, Anna, Kata, Krisztina és Julianna) Vay Kata fiának, id. Teleki Ádám generálisnak a leányai, br. Korda Györgyné gr. Teleki Zsuzsanna és gr. Rhédey Farkasné Teleki Kata váltották magukhoz.[339]

A veszteséget a Wass-örökösök úgy próbálták pótolni, hogy a serkei jószág 1770-es felosztása[340] után a külsőségek nagy részét allodiális földekké tették, ami miatt az ott élő jobbágyok 1773-ban urbariális pert indítottak Vay Judit unokája, id. Wass Dániel (1744–1811, Ádám fia) ellen.[341] Serkét Wass Dániel vagy utódai valamikor a 18. század utolsó harmadában elidegenítették, vagy tőlük kiváltották. 1774-ben még bizonyosan a tulajdonában volt, mert ekkor az itteni udvarházáról inventariumot készítettek.[342] Nem sokkal később a Wass család Gömör vármegyei birtoklása megszűnt, és a fentebb említett Dániel fiai végleg Erdélybe költöztek. Dániel testvérének, Miklósnak (1755–1829) életéről és birtokviszonyairól keveset tudni. Annyi bizonyos, hogy Erdélyben, pontosabban a Doboka vármegyei Császáriban levő udvarházában lakott.

Wass Dániel és Miklós lettek a család 20. századot megért ágainak alapítói.

Az új gazdasági rendben

A Wass családnak a 19. század közepén a következő birtokokban volt része: Cege, Göc, Mohaly, Noszoly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Vízszilvás (Doboka vm), Felsőgyékényes (Belső-Szolnok vm), Mezővelkér (Kolozs vm), Cikud, Mezősályi, Mezőzáh (Torda vm). Ezzel a birtokállománnyal érkezett el a Wass család az 1848. évi forradalomhoz, a szabadságharc pusztításaihoz, a jobbágyság fölszabadításához és ennek következményeként az ingyenes munkaerő elvesztéséhez. A különböző családtagok tulajdonában levő földbirtokok nagyságáról csak az úrbéri kártérítéssel kapcsolatos adatokból lehet visszakövetkeztetni, mert a levéltári anyagnak ez a folyó ügyekkel kapcsolatos része a letétbe helyezéskor a családtagoknál maradt, nem került az Erdélyi Múzeum-Egyesület őrizetébe. Így az, hogy a Wass család tagjai mekkora földbirtokkal kerültek be a dualizmus kori Erdély tőkés úton elinduló mezőgazdaságába, sajnos pontosan nem állapítható meg.

Az úrbéri telkek nagyságáról és a kárpótlásul fizetett pénzösszegről egy 1863-ban kinyomtatott jegyzék tájékoztat.[343] A Wass család kapcsán itt említettek legtöbbje a famí-

[338] Wass cs lt, Serkei levelek, fasc. XXIV.

[339] Wass cs lt, 1770: 6877–6878. sz. (A kiváltott birtokok: Ajnácskő negyedrésze, Almágy egészbirtok, Gesztete fele, bénai, dobfenéki, krokovai, poloni, rimócai, szentdomokosi jószágrészek, Bakóháza, Léhivölgye, Monosza és Tamástelke prédiumok. Bárna egészbirtokot, továbbá a baglyasaljai, magyarhegymegi, majomi és vecseklői jószágrészeket, illetve az alacskai szőlőt Ethre Gábornál hagyták.) – Lásd még Wass cs lt, 1774: 6928. sz.

[340] Wass cs lt, é. n. 6927. sz.

[341] Wass cs lt, 1773: 6924. sz.; Wass cs lt, 1774: 6928. sz.; 1775: 6942. sz.

[342] Wass cs lt, 1774: 6911. sz.

[343] A kármentesített úrbéri birtokok nagysága (az első szám: hold, négyszögöl), illetve (zárójelben) a kárpótlásul fizetett összeg (forint, krajcár). Wass Ádám: Cege, Göc, Mohaly, Szentegyed (Doboka vm), Felsőgyékényes (Belső-Szolnok vm), Mezővelkér (Kolozs vm) 993,18 (21 507,19); Wass Albert: Vízszilvás (Doboka vm), Cikud, Mezőzáh (Torda vm), Felsőegres (Belső-Szolnok vm) 1620,138 (36 993,56 2/4); Wass Albert és Wass Antónia: Lackonya, Berence (Kővár-vidék) 859 253

lia ősi birtoka, néhány azonban örökség vagy házasság útján jutott hozzájuk. Így pl. Lackonya (vagy Lacház) és Berence (Kővár-vidék) Mikes-birtok volt,[344] azokért Wass Antónia (†1858) és Albert (†1911) édesanyjuk, gr. Mikes Rozália jussán kaptak úrbéri kárpótlást. Nem tudjuk, hogyan kaphatott Wass Albert kárpótlást a Belső-Szolnok vármegyei Felsőegresen vagy Wass Samu több, Doboka és Közép-Szolnok vármegyei birtokon (ezekről csak gyanítható, hogy a feleségeké voltak).

Az úrbéri kárpótlás után a Wass család tulajdonában levő birtokok nagyságáról a gazdacímtárak nyújtanak hozzávetőleges tájékoztatást. Az alábbi két táblázatban szereplő többi birtok közül Alsóilosva Wass Miklós (†1887) feleségéé, Berchtold Eugéniáé volt, Kackó és Alsóbalázsfalva, illetve a Hunyad vármegyei birtokok (Guraszáda, Hosdó stb.) pedig Wass Ármin (†1914) édesanyjának, Sándor Bertának voltak a tulajdonai.[345] Magyarfráta ismeretlen módon került Wass Albert (†1911) birtokába, Pele minden bizonnyal Gyulay-birtok volt és úgy örökölte Wass Ottilia. A többi a Wass család ősi birtoka.

Birtokos	**Birtok neve**	**Vármegye**	**Terület nagysága** (kataszteri hold)
Wass Miklós	Alsóilosva	Szolnok-Doboka vm	931
Wass Ármin	Kackó		135
Wass Ádám	Császári		399
Wass Jenő	Cege		1991
Wass Béla	Pulyon		157
	Szentegyed		265
	Szentgothárd		949
Wass Albert	Mezőzáh	Torda-Aranyos vm	1128

Forrás: Baross Károly: *Magyarország földbirtokosai*. Bp. 1893. 671, 677, 679–680, 719.

(15 477,21); Wass Samu: Cege, Pulyon, Mohaly, Göc, Noszoly és Magyaregregy, Felsőkékesnyárló, Borzova, Szentpéterfalva (Doboka vm), Bercse (Kolozs), Fürményes (Közép-Szolnok vm). 1534,1374 (34 147,45); Wass Györgyné Gyulay Franciska: Tresztia, Alsólunkoj, Váka, Ribice, Mesztákon (Zaránd vm), Nagyoklos, Kisoklos, Bosorod (Hunyad vm), Szentgothárd, Pulyon, Szentegyed (Doboka vm), Mezőszentgyörgy (Kolozs vm), Mezősályi (Torda vm) 2 755,300 ½ (56 755,18 3/4). Forrás: *Das Urbarialwesen in Siebenbürgen*. Von Josef Ritter v. Grimm. Wien 1863. 68 (nr. 84), 123 (nr. 1480), 168 (nr. 2738), 144 (nr. 2033), 77 (nr. 317). – Wass Ádám 1862-ben megvásárolta Wass Imre (†1854) császári egészjószágát (Wass cs lt, 1862: 3853. sz.), de birtokának nagyobb részét 1883-ban eladta Wass Jenőnek (Wass cs lt, 1883: 4361. és 4393. sz.). Wass Albert (†1911) 1865-ben Wass Ádámtól pulyoni, szentegyedi, szentgothárdi és mezőbándi jószágrészt vásárolt, mely nagybátyjuk, György halálával kettejükre szállott örökség fele részét képezte (Wass cs lt, 1865: 2266. sz., 1856: 5246–5250. sz.).

[344] Kádár–Tagányi IV. 546; II. 150.

[345] *MNZsebk Főrangú családok* 266. Kackón és Alsóbalázsfalván Sándor Berta édesanyjának, alsóbalázsfalvi Cserényi Juliannának volt birtoka. – A guraszádai birtokhoz tartozott még Alsóboj, Bosoród, Bradacel, Bucsum, Bunyila, Felsőnádasd, Hosdó, Karmazinesd, Kimpényszurdok, Kimpur, Kisoklos, Kitid, Nagyoklos, Pusztakalán, Runksor, Sztrettye, Vika (Hunyad vm). – Ezek a jószágok valószínűleg a Sándor családé lehettek, de a família birtokviszonyait nem ismerjük, ugyanis levéltáruk 1848-ban a pusztítás áldozata lett, vö. D[eák] F[arkas]: *Kénosi Sándor Lajos levéltár maradványa*. Sz X(1876). 574–576.

Birtokos	Birtok neve	Vármegye	Megjegyzés
Wass Ádám	Hosdó	Hunyad vm	Mindkettő Wass Ádámné Sándor Berta (Wass Berta és Irma édesanyja) birtoka
Wass Berta és Irma	Guraszáda		
Wass Irma	Alsóbalázsfalva	Beszterce-Naszód vm	Wass Ádámné Sándor Berta öröksége édesanyjától
Wass Ármin	Kackó	Szolnok-Doboka vm	
özv. Wass Ádámné	Cege		Wass-birtokok
Wass Jenő	Cege		
Wass Béla	Szentgothárd		
Wass Albert	Mezőzáh	Torda-Aranyos vm	
	Magyarfráta	Kolozs vm, Mócsi járás	Eredete ismeretlen
Wass Ottilia	Pele	Szilágy vm	

Forrás: *A magyar korona országainak mezőgazdasági statisztikája*. Második kötet. Gazdacímtár. Bp. 1897. 466, 602, 612, 614.

Sándor Bertának – anyja, Sándor Jánosné alsóbalázsfalvi Cserényi Julianna örökségeként – Háromszéken, Székelyudvarhely környékén, Belső-Szolnok, Doboka és Kolozs vármegyében voltak jószágrészei,[346] de a Wassok ezek közül semmit sem örököltek.

Sajnálatos módon a Wass család levéltára nem őrzött meg értékelhető történeti forrást a birtok életére vonatkozóan sem, az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet Kolozsvárott őrzött levéltára pedig a történeti kutatások elől évtizedek óta el van zárva. A nagybirtok kapitalizációjáról vagy az első világháború utáni földreformról nem tartalmaz adatokat a Szolnok-Doboka vármegyei Gazdasági Egylet hivatalos közlönye, az Egyleti Értesítő sem.[347] Így inkább másodlagos adatok, analógiák alapján vázolhatjuk fel a családi jószágok alakulásának képét a 19. század második felétől kezdődően.

A nagyállattartásnak kiemelkedő szerepe volt a Wass-birtokon,[348] a földműve-

[346] Barátos (Háromszék vm), Krasznafüzes, Sófalva (Doboka vm), Argyas, Dezmér, Kispetri, Oláhújfalu (=Tekeújfalu, körtvélykapusi alkerület), Szamosfalva, Topaszentkirály, Zsobok (Kolozs vm); Szénaverős (Küküllő vm), Alsóboldogasszonyfalva, Sárd, Székelykeresztúr, egy székelyudvarhelyi ház, Szenterzsébet, Újszékely (Udvarhelyszék), Héjjasfalva (Felső-Fehér vm). Úrbéri kárpótlást kapott Árpástó, Bába, Kackó, Középfalva, Oláhbogáta (Belső-Szolnok vm) helységekben. Lásd Kádár–Tagányi, passim.

[347] *Egyleti Értesítő. A Szolnok-Dobokavármegyei Gazdasági Egylet hivatalos közlönye*. Deés 1888–1934. – A tőkés átalakulás folyamatára nem találtam adatokat a következő kiadványokban sem: *Szemelvények a gazdálkodás köréből*. A Földművelésügyi Miniszter Ő Nagyméltósága anyagi támogatásával rendezett népies gazdasági előadások alapján kiadja a Szolnok-Dobokamegyei Gazdasági Egylet. Deés 1898, ill. a *Szolnok-Dobokamegyei Gazdasági Egylet által 1887. évben rendezett termény-, állat- és iparkiállítás emlékére*. Szerk. Kádár József és Szemmáry József. Deésen 1887.

[348] Wass Béla ezt írta 1922-ben a záhi gazdaságukról: „A mezőzáhi állattenyészetet több mint hét évtizeddel ezelőtt édes atyám, gróf Wass Albert kiváló szakismeret alapján állította össze és önzetlen és kitartó munkássággal a külföldön is előnyösen ismert országos hírnévre emelte. Én, tekintettel ezen kiváló törekvésére, külföldön töltött 7 évi tartózkodásom alatt, előbb Hohenheim, később Plaisir

lés azonban még a 20. század elején is igen elmaradott: a birtok az első világháború után is híjával volt a gépesítésnek vagy az öntözőrendszereknek. A piacra termelést a 19. század második felében egy darabig a szállítás nehézségei (jelesül a vasút hiánya), majd a konjunktúra elmúlta akadályozta, de a birtokok mérete sem tette lehetővé a profitorientált, korszerű mezőgazdasági nagyüzem szervezését.[349] A nehézségeket fokozta, hogy 1848 után a Wass család gazdaságának is nélkülöznie kellett az ingyen robotot és dézsmát.[350] A birtok ilyen körülmények között minden bizonnyal önellátásra rendezkedett be. Wass Béláról (†1936) leánya, Ilona emlékiratában jellemzően arról emlékezett meg, hogy apja a pénzét földvásárlásokba fektette[351] – olyankor, amikor az új mezőgazdasági eszközök, új termelési eljárások meghonosítása jelentették volna a haladást. Bár az erdélyi nemességnek mindenkor megvoltak a magyarországi és ausztriai kapcsolatai, amelyek révén fejlettebb agrotechnikai eljárásokat vehettek át, a Wass család több tagja pedig korszerű szakképzésben részesült – gondoljunk csak Wass Béla németországi tanulmányaira vagy Wass Albert író tanulóéveire a debreceni gazdasági főiskolán –, mindehhez nem párosult elegendő tőke, ami fejlettebb termelési módszerek kialakítását tehette volna lehetővé. A mezőgazdaság korszerűsödésének a Mezőség viszonylag hátrányos földrajzi adottságai sem kedveztek.

Úgy tűnik, hogy a piaccal való egyetlen kapcsolatot a 19. század végén, 20. század első éveiben a valószínűleg csak alkalmi faeladások jelentették. Ezzel függhet össze az erdő fokozottabb védelme, melynek egyik jele Wass Ádám többszöri fellépése az erdőkihágásokkal szemben.

A készpénzjövedelem egy kisebb része a 19. század végén is a kocsmáltatásból származott, de igazán nagy jelentősége a jobbágyfelszabadítás után kapott kárpótlás részleteinek lehetett. Legalábbis ez gyanítható abból a szívós peres küzdelemből, amelyet például Wass Ádám (†1893) folytatott a Földtehermentesítési Alap Igazgatóságával az úrbéri kárpótlások összegének számára kedvezőbb megállapításáért. A készpénzhiány szinte állandó jellemzője volt gazdálkodásának. Levelezéséből ugyanis kitűnik, hogy adóhátralékainak kifizetése éveken keresztül gondot okozott az 1880-as években.

Grigonban szerzett tanulmányaim alapján igyekeztem neki ezáltal is örömet okozni, hogy hírneves állattenyésztők gyakorlati tanulmányozásával tenyésztési céljait a legújabb ismeretek megszerzésével elősegíthessem. Ez képezi az erdélyi szarvasmarha, ló, sertés és juhtenyésztés mezőzáhi kialakulásának történetét. [...] Megemlítem azt, hogy a gulyabeli tenyészet a Mezőségen nagy területet igényel az itt évente jelentkező szárazság miatt, mert máskülönben az állatok fejlődésben teljesen visszamaradnak." Wass Béla: *Az erdélyi állattenyészet kálváriája*. Ellenzék XLIII(1922). május 5. 101. sz. 7.

[349] Wass Béla 1922-ben megjelent rövid cikke szerint: „A gabonatermesztés még siker esetén sem tudná Erdélyt fellendíteni és fejleszteni, mivel azt hosszú úton és termékenyebb vidékeken tudná csak piacra juttatni. Így pedig a nagy szállítási költségek azt a csekély hasznot majdnem felemésztenék." Ellenzék XLIII(1922). febr. 26. 45. sz. 14.

[350] Az erdélyi birtokok 1848 utáni gazdálkodására lásd Egyed Ákos: *Falu*, *város*, *civilizáció*. *Tanulmányok a jobbágyfelszabadítás és a kapitalizmus történetéből Erdélyben 1848–1914*. Buk. 1981. – A két világháború közötti nagybirtok gazdálkodását a cegeinél sokkal fejlettebb gernyeszegi Teleki-birtok példáján ismerhetjük meg. Lásd Marosi Ildikó: *Örökbe hagyott beszélgetés gróf Teleki Mihállyal*. 2. kiad. [Bp.–Csíkszereda 2004], passim.

[351] A századforduló előtt birtokot vásárolt Feketelakon (Kolozs vm). Lásd Kádár–Tagányi III. 440; Siemers: *Wass* 24.

Valószínűleg a korábban megszokott, a társadalom által is elvárt életmód fenntartása tetemes kiadásokkal járt, a városi élettel való szoros kapcsolat pedig csak erősítette ezt, ám a birtok – a maga szerény gazdasági lehetőségeivel – már nem biztosított elegendő jövedelmet. Ezért lett létkérdés a fizetett állami vagy megyei tisztviselői állás. A cegei (kisebbik) kastély fenntartása is tetemes költségekkel járhatott, ám a hozzá tartozó birtok nem vagy alig termelte ki ennek költségeit. Wass Árminnak távolabbi rokonához, Wass Ottiliához (†1917) írott leveléből tudjuk, hogy az 1910-es években komolyan felmerült a cegei kastély elidegenítése.[352]

A hatalomváltozás (1920) után a Wass-birtokot az első román földreform érzékenyen érintette, bár a kisajátítások mértékéről még hozzávetőleges adataink sincsenek.[353] Tudjuk azt, hogy Wass Ádám ágának birtokai ekkor már Wass Berta (†1933) adoptált gyermeke, ifj. Wass-Tarjányi Ákos (†1983) tulajdonában voltak, s neki az 1921-es romániai földbirtokreform után csak Cegén (és a vele egyesített Göcön) maradtak részei, a Hunyad vármegyei birtokokat pedig valamikor a két világháború között eladták. A második világháború végén a kommunista hatalomátvétel ettől a cegei birtoktól fosztotta meg Wass-Tarjányi Ákost, aki Ausztriába menekült. Ma özvegye, Tholnay Eugénia (*1916) és leányuk, Zsuzsanna (*1941) perel azért a töredékért, amelynek visszaigénylését a jelenlegi törvényi szabályozás lehetővé teszi.

Wass Béla az 1921-es román földreform során teljes szentegyedi birtokát elvesztette,[354] és más birtokait is jelentős mértékben megnyirbálták. Ezeket örökölte fia, Endre (†1975) és unokája, az író Wass Albert (†1998). Kettejüket 1946-ban, a kommunista hatalomátvétel után a kolozsvári Népbíróság – a magyar hadsereg 1940-es észak-erdélyi bevonulása alkalmával elkövetett kivégzésekben játszott állítólagos felbujtói szerepükért – halálra és teljes vagyonelkobzásra ítélte.[355]

[352] „[...] Ha Császári eladásra kerül, akkor kevés értelme lenne, hogy a czegei curiat megtartsuk. Egy ilyen nagy épületnek és sok melléképületnek a fenntartása, a kert gondozása, stb. aránylag sokba kerül. [...] Császári különben és a czegei curia annyira kiegészítik egymást, hogy egyik a másik nélkül 50–50 százalékkal kevesebbet ér.” Wass Ármin levele Wass Ottiliához, 1913. jan. (Wass Ottilia személyi lt., XI/157).

[353] Az általános viszonyokra lásd Venczel József: *Az erdélyi román földbirtokreform*. Az Erdélyi Tudományos Intézet Évkönyve 1940–1941. Kvár 1942. 309–465.

[354] Siemers: *Wass* 24. – Wass Béla birtokait az államosítás különösen sújtotta, 1922-ben így írt erről: „Életemben sohasem igényeltem különleges elbánást, de viszont arra sem szolgáltam reá, hogy tőlem mint képzett állattenyésztőtől többet vegyenek el, mint bármelyik birtokostól a Mezőségen” (Wass Béla: *Az erdélyi állattenyészet kálváriája*. Ellenzék XLIII(1922). május 5. 101. sz. 7).

[355] Számszerű adatok csak Wass Endre elkobzott szentgothárdi birtokáról vannak. 1947-ben keltezett jelentés szerint összesen 785 hold földet (erdő, szántóföld, kert, gyümölcsös, szőlő és kaszáló) vettek el a román hatóságok. KvNLt, Szamos Megye Mezőgazdasági Kamarája, Bethleni erdőkerület iratai („Decizii, norme, informări privind administrarea moşiilor absenteiştilor”). Az iratcsomó fénymásolatát Wass Irma Bécsben élő dédunokájának, Tondolo Oliviernak köszönöm.

LEVÉLTÁRTÖRTÉNET

A Wass család cegei archívumának a helyi forrásviszonyok között nagyszámúnak tekinthető 670 középkori (1542 előtti) oklevele biztosít kiemelkedő helyet az erdélyi magánlevéltárak sorában. Ebben a tekintetben Erdély egyik leggazdagabb családi levéltára. Az újabb kori rész kisebb-nagyobb veszteségeket elszenvedett ugyan, de anyaga a 20. század elejéig megszakítások nélkül gyarapodott. Az Árpád-kori darabokkal induló archívum ekképpen olyan összefüggő iratörökséget alkot, amilyennel más erdélyi történelmi családok csak kivételesen dicsekedhetnek.

A család őrizetéből valamikor 1910 után, de még az uralomváltozás előtt került gr. Wass Béla (1853–1936) letéteként az Erdélyi Múzeum-Egyesület kezelésébe, az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárába.[1] 1950-ben az erdélyi magyar tudományosság csúcsszervezetét hatalmi szóval feloszlatták és az EME gyűjteményeit – közöttük a levéltárat is – állami kezelésbe vették.[2] Az Egyesület levéltári anyaga a Román Akadémia kolozsvári fiókjának könyvtárába (annak levéltári részlegébe), majd pedig 1975-ben – az előző évben megjelent új levéltári törvény alapján – a kolozsvári Állami Levéltárba került át, ahol jelenleg is őrzik (utóbbinak mai hivatalos neve: Román Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Fiókja).[3] A letétbe helyezés után is maradt azonban történeti értékű levéltári anyag az akkorra már három ágra oszlott család kezelésében. Ennek egy részét, a família adoptált ágánál, pontosabban Wass-Tarjányi Ákosnál (1900–1983) maradt töredéket 1942-ben még átvizsgálhatta a Múzeumi Levéltár tisztviselőjeként Cegére ellátogató Entz Géza művészettörténész (1913–1993), ennek azonban további sorsáról nem tudunk semmi bizonyosat. Entz leírása az egyetlen forrás az akkor Cegén őrzött iratanyagról, ezért az alábbiakban teljes terjedelmében idézzük.[4]

---

[1] „Czegei gróf Wass Béla a gróf Wass családnak nálunk elhelyezendő czegei levéltárához elöljáróban s a maga nevében egyelőre 4 darab középkori (1330–1399 közti) oklevelet helyezett el nálunk." Erdélyi Pál: *A gyűjtemények állapota és gyarapodása 1908-ban*. In: *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Évkönyve az 1909. évre*. Szerk. Schilling Lajos. Kvár 1910. 24. – Kelemen Lajos 1910-es naplóbejegyzése szerint „a Wass grófok levéltárával szintén jó úton van a dolog [=az EME-nek történő átadás], de úgy látszik, hogy ezt csak az új épületbe kapjuk oda" (A kolozsvári Unitárius Kollégium kézirattárának töredéke a KvNLt őrizetében, Kelemen Lajos személyi hagyatéka, *Naplók*, 40. 1910, 300^{v}. A fenti adatot Csáki Árpádnak köszönöm). – A letétbe helyezés pontos időpontja jelenleg nem állapítható meg, mert az EME saját irattárához, amelyet a KvNLt-ban őriznek, nem férhet hozzá a történeti kutatás.

[2] Jegyzőkönyv az Erdélyi Múzeum-Egyesület önkényes megszüntetéséről (1950). EM LIII(1991). 183.

[3] Ursuțiu, Maria: Din istoria Bibliotecii Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române. Arhiva istorică. Biblioteca şi cercetarea XXII(2000). 22–32.

[4] Entz: *Wass-Tarjányi* 109–110.

„A Szolnok-Doboka megyei Cege község gr. Wass-kastélya e nagy múltú erdélyi család levéltárának egy értékes töredékét őrzi. Az anyag részben a kastély ebédlőjében álló hatalmas vasládában, részben a kert fái között megbúvó toronyban található. Ez utóbbi helyen állt annak idején az Erdélyi Múzeum Levéltárában letétbe helyezett Wass-levéltár is. A jelenleg is Cegén levő iratok három csoportba oszthatók.

Az első a gr. Wass család erdélyi és Erdélyen kívüli birtokaira vonatkozik és Wass Dániel, Ádám és Ármin iratait tartalmazza. Wass Dániel révén a család egyik ága Kassára származott el, s így e csoportban a Felvidékre vonatkozó iratok is szép számmal vannak képviselve. A Szerencsyekkel való rokonság folytán Máramaros megyére, a Bárczay atyafiság révén pedig Abaúj és Sáros megyére, elsősorban Kassára és Szinyére találunk a levéltár e részében bőséges anyagot. E levelek a Bárczayakon, Szerencsyeken kívül főként a Lányiakkal, Péchyekkel és Radvánszkyakkal kapcsolatosak. Az iratok legnagyobb része 19. századi, de az előző század második feléből is maradt fenn, bár csekélyebb számban, gazdasági érdekű anyag. Wass Ádám iratai elsősorban Cegére, Szentegyedre, Noszolyra és Mohalyra szolgáltatnak adatokat. Túlnyomó részük pénzügyi jellegű, kisebb felük egyházi és gazdasági vonatkozású. Sok közöttük a számadás és az adóügyi irat a 19. század 50-es, 70-es éveiből. Wass Ádám és Ármin magánlevelezése is tekintélyes mennyiségű. E csoport különleges értéke abban rejlik, hogy benne kell látnunk azt a töredéket, mely az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárában letétbe helyezett Wass- és az Országos Levéltár múzeumi osztályán őrzött Bárczay levéltárak anyagát kiegészíti. Így a három helyen található iratok teszik ki a teljes Wass-levéltárat.

A második csoport a kénosi Sándor család igen érdekes és értékes iratait foglalja magában. Az anyag Wass Ádámné Sándor Berta révén a 19. század második felében került Cegére. Az iratok három birtokcsoportra vonatkoznak. Leggazdagabb a Küküllő vármegyei Sárddal és Újszékellyel kapcsolatos 16–18. századi rész. A mintegy 120–150 darab oklevél a Sándor, Buzogány, Lőrinczi és Török családokra vonatkozik. Különösen sok irat szól Sárdról. A másik csoport a Hunyad megyei Guraszáda, a harmadik pedig Szamosfalva és Palatka birtokügyeit foglalja magában. Szamosfalváról egy 18. századi összeírás is fennmaradt. Mindezeknek az iratoknak megvannak a regestrumai is. A Sándor család későbbi, 18–19. századi iratai szintén jelzeteltek, de regestrumukat nem találtam.

A harmadik csoportot a Tarjányi család kevés számú irata alkotja. Az iratok főleg Tarjányi János és Ignác Csanád, Arad és Temes megyében játszott szerepére vetnek világot.

A jelenleg is Cegén őrzött iratok közül néhány darabról külön kell megemlékeznem. Találtam két 14. századi oklevelet, melyek az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának Wass-anyagához tartoznak, amint ez a jelzetekből kitűnik. Meg kell jegyeznem, hogy ugyancsak e jelzettel ellátott középkori okleveleket találtam Nagy Jenő dr. csíkszentmártoni közjegyző gazdag gyűjteményében. Egy borítékban mintegy 10–12 középkori oklevél töredékére bukkantam. Ugyanott a Wass család történetét is megtaláltam. Ezt a 18. században állították össze a bécsi kancelláriai adatok alapján. Végül előkerült Széchenyi István grófnak egy 1858-ból származó és a Magyar Tudós Társasághoz intézett levele.

A cegei Wass-kastélyban őrzött változatos és értékes levéltári anyag beszédesen bizonyítja, mennyi történelmi emlék lappang még ismeretlenül Erdély eldugott vidékein. A

tudományos kutatás egyik elsőrendű feladata ezek mielőbbi felderítése és lehető feldolgozása."[5]

Természetesen a második világháború végéig is termelődött újabb iratanyag. Ezek azonban az 1944-et követő drámai változások következtében jórészt megsemmisültek, hiszen a család tulajdonában levő ingatlanokat kifosztották (a szentgothárdi és a nagyobbik cegei kastélyt le is rombolták). Egy kisebb levéltár-töredék (főleg a 19–20. század fordulóján keletkezett iratok: születési bizonyítványok, szomorújelentések, tulajdonjogot igazoló papírok, levelezés) megmaradt a cegei református ágból való gr. Wass Olivér (1855–1932) bécsi lakásán, azonban a családi levelezést az ő második felesége megrostálta és egy részét megsemmisítette.[6] E magántulajdonban levő iratanyag egészének tudományos igényű átvizsgálására azonban nem volt lehetőségem.

A Wass-levéltár a 12. századi kezdetektől fogva a 20. század elejéig tartalmaz iratokat. Főleg a család Árpád-kori szerzeményeire, a Doboka vármegyei törzsbirtokaira (Cege, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szentiván, Szilvás stb.) vonatkozóan őrzött meg igen gazdag levéltári anyagot, de megtalálhatók benne a 15. század derekáig megtartott, Győr és Veszprém vármegyei birtokokra vonatkozó oklevelek is. Különös figyelmet érdemel a nagyszámú, főleg Doboka és Kolozs vármegye hatósága által kibocsátott középkori oklevél, amely a megyei írásbeliség összefüggő emlékanyaga. A Wass család birtokán fekvő Hódostóra vonatkozó középkori és kora újkori levelek a halászattal kapcsolatos ismereteinket gyarapítják. Wass György (†1594) 16. századi birtokszerzeményeinek (Balázsháza, Bánd, Felsőgyékényes, Gerebenes, Méhes, Sályi, Velkér, Záh) nagyobb része a 19. század második feléig a család birtokában maradtak, feleségének, somkeréki Erdélyi Katalinnak Belső-Szolnok vármegyei birtokaira vonatkozó oklevelek kivonatai pedig Huszti András Registrumában őrződtek meg.[7]

A Wass-levéltár megőrizte a már kihalt Kolozs vármegyei birtokos család, az ősi Jankafiak levéltárának töredékét is, éspedig a Jankafiak ellen Légen, Petelaka és Gyeke elpusztítása, illetve a Szentgothárd és Légen közötti föld használata miatt indított per anyagát. E két perre vonatkozó oklevelek egy része a Jankafiak levéltárának részét alkotta, és a Wass-levéltárba minden bizonnyal Wass Balázs felesége, Hosszúaszói Katalin (Jankafi Apollónia leánya) útján jutottak valamikor a 16. század elején. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a Jankafiak elleni perre vonatkozó irományok nagyobb része ma két példányban van

[5] A levéltárnak ezt a rövid bemutatását Jakó Zsigmond *Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának 1942. évi működéséről* c. munkája függelékeként is közölték (Kvár 1943. 23–24). – Lásd még Entz: *Wass*. – A töredék tervezett Kolozsvárra szállítása és biztonságba helyezése valószínűleg a háborús események miatt sajnálatos módon elmaradt. „Wass-Tarjányi Ákos földbirtokos úr (Cege) szintén felajánlotta letétként az Erdélyi Múzeum 1943: 109–110. lapján ismertetett becses családi levéltárát. Beküldése még nem történt meg, de bizonyára hamarosan őrizetünkben láthatjuk a Wass grófok archívumához értékes kiegészítéseket nyújtó levéltárat." Jakó Zsigmond: *Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárának 1943. évi működéséről*. Kvár 1944. 20–21.

[6] Állítólag azért, hogy Olivér testvérének, Wass Hortenziának (1856–1939) egy bizonyos Bogya Jánossal kötött – szerinte dehonesztáló – házassága írásos nyomait eltüntesse. – A Wass Olivér után maradt iratok egy részét fénymásolatok formájában 2004-ben rendelkezésemre bocsátotta Wass Irma Bécsben élő dédunokája, Tondolo Olivier, aki a családtörténet újabb kori részének összeállításában számos értékes tanácsot adott; segítségét ezúton is köszönöm.

[7] Felsőbréte, Magasmart, Sajóudvarhely, Somkerék, Szekérbréte, Tóhát, Virágosberek (Belső-Szolnok vm), Alsózsuk, Asszonyfalva, Kályán, Nagysármás (Kolozs vm), Gernyeszeg (Torda vm).

meg a Wass-levéltárban (az alperes és a felperes részére kiállított példányt is őrzi). A 16. század derekán élt Wass Orsolya férje, Hosszúaszói János révén őrződtek meg utóbbi családi birtokaira vonatkozó 16. század eleji levelek, noha ezek a jószágok tartósan nem maradtak a Wassok kezén.[8]

Házasság révén a Wass-levéltár néhány más család iratanyagával is bővült. Wass Ferencnek (†1608 e.) Bogáti Druzsiannával kötött házasságával kerültek be a Wass-levéltárba a Torda, Küküllő, Fehér és Kolozs vármegyei Bogáti-birtokokra,[9] illetve Bogáti Druzsianna első férjének Zaránd megyei jószágaira vonatkozó levelek.[10] Wass János (†1680) felesége, Ébeni Éva révén simai Borbély György, az ozsdolai Kuúnok és a 17. században fontos szerepet betöltő Ébeni László és István örökségének egy részét is megszerezték a Wassok.[11] Az Ébeni-birtokokra vonatkozó iratok között nagyobb számban maradtak fenn a Magyar- és Oláhtótfaluért folyó perrel kapcsolatosak, de ezek mellett olyan – főleg kalotaszegi – birtokok iratai is bekerültek a Wass-levéltárba, amelyeket soha nem örökölt meg a Wass család.

Wass Dániel (1674–1741) két házassága is gazdagította a családi iratanyagot. Első felesége, bodoki Mikó Ilona révén ennek Fehér megyei örökségére, borbereki Bálpataki-birtokokra vonatkozó levelek kerültek a levéltárba,[12] míg második felesége, Vay Judit (†1770) – a kuruc Vay Ádám (†1719) leánya – révén az archívum kiegészült a Vayak serkei és ajnácskői uradalmára és az iványi Feketékre vonatkozó iratokkal.

Az egyes családtagok személyi irathagyatékából nagyobb számban maradtak fenn a Wass János (†1680) táblai ülnökhöz írt fejedelmi mandátumok, de jól elkülönülő részt alkotnak a Wass Dánielre, guberniumi megbízatásaira és a kuruc háborúban betöltött szerepére vonatkozó levelek is. Az itt megőrzött hadösszeírások és fejedelmi mandátumok a Rákóczi-féle hadsereg történetének fontos, eddig kiaknázatlan forrásai. Ugyancsak személyi irathagyatéknak tekinthetők a Wass Dániel fia, Ádám (1720–1776) belső-szolnoki főispán hivatali tevékenységére vonatkozó levelek. A Wass-levéltár igen jelentős részét teszik ki a Wass Ádám (1821–1893) iratai. Egyaránt megtalálhatók közöttük a hivatali tevékenységére vonatkozó akták, a birtokai igazgatásával kapcsolatos gazdasági iromány ok, missilis levelek és fogalmazványok. Tetemes hányaduk az ő és felesége, kénosi Sándor Berta (1830–1912) Hunyad vármegyei birtokaira[13] és úrbéri kárpótlási ügyeire vonatkozik.

Érzékeny vesztesége a családi levéltárnak, hogy eltűnt annak a Wass Samunak (1814–1879) az irathagyatéka, aki országgyűlési képviselő, majd Kossuth Lajos követe volt,

[8] Alsó- és Felsőjára, Berkes, Bikal, Boldóc, (Mező)szentjakab, (Mező)csán, Felsőbánya, Ivánfalva, Kisoklos, Kisbánya, Remete, Szarkad, Szind, Szurdok, Vasbánya (Torda vm), Tótháza (Kolozs vm), Hosszúaszó, Hosszúberek, Hosszúpatak, Tótfalu (Küküllő vm).

[9] Bodon, Bogát, Ikland, Kapus, Keménytelke, Ludas, Mikes, Örke (Torda vm), Bord, Dég, Radnót (Küküllő vm), Jácintos, Oroszi és Szentjakab (Fehér vm), Bulcsesd (Zaránd vm), Teke (Kolozs vm). – A Barcsay családtól a Bogátiak még a Küküllő vármegyei Balázstelke, Borzás, Désfalva, Erdőalja, Gálfalva, Harangláb, Körtvélytelke, Lackod, Pócsfalva és Sáros jószágrészeket is megszerezték.

[10] Dézna vár, Bökény, Felsőmenyéd, Nadalbest, Nyágra, (Oláh)sebes és Szlatina (Zaránd vm).

[11] Pl. Ajton, Fűzkút, Magyar- és Oláhtótfalu (Kolozs vm), Császári, Kalocsa, Récekeresztúr (Doboka vm), Fugad, Háporton, Ispánlaka, Tordas (Fehér vm), Algyógy (Hunyad).

[12] Alvinc, Borberek, Kisenyed, Sebeshely, Váradja (Fehér vm).

[13] Alsóboj, Bosoród, Bradacel, Bucsum, Bunyila, Felsőnádasd, Hosdó, Karmazinesd, Kimpényszurdok, Kimpur, Kisoklos, Kitid, Nagyoklos, Pusztakalán, Runksor, Sztrettye, Vika (Hunyad vm).

1849-ben Amerikába emigrált, ahol bekapcsolódott az aranykitermelésbe, majd hazatérte után az MTA tagjává választották és újból országgyűlési képviselő lett.

A cegei levéltárhoz szervesen kapcsolódik az EME nagy jótevőjének, Wass Ottiliának (1829–1917) az irathagyatéka is, melynek maradványát kiadványunk szintén ismerteti. Arra is felhívom a figyelmet, hogy Wass Sámuel (†1812) életére vonatkozóan – felesége gr. Bethlen Rozália révén – a Jósika családnak szintén az Erdélyi Múzeum-Egyesület kezelésébe adott hitbizományi levéltára őriz számottevő mennyiségű iratanyagot.

Levéltárrendezések

A levéltár Wassokra vonatkozó legrégebbi és legértékesebb részét a jogtudós Huszti András (1700?–1755) rendezte. Ő jól ismert alakja a protestáns egyháztörténetnek.[14] 1727-től az Odera menti Frankfurt egyetemén tanult, majd tanulmányai befejezte után 1733-ban a kolozsvári Református Kollégium jogtanárává választották. Érdeklődése már korábban elsősorban a jogi és politikai stúdiumok felé fordult. Minthogy támadást intézett a református egyház néhány dogmája ellen, hosszú meghurcoltatás után elítélték, megfosztották állásától (1742) és ezáltal megélhetési forrásától, később pedig ki is zárták az egyházból. 1745-ig ugyan megmaradt a református egyházban, de valamikor ezután, legkésőbb 1749-ben katolikus hitre tért át. Hivatala elvesztése után kénytelen volt más munkát vállalni, és ekkor kezdte egyes erdélyi családok levéltárát rendezni. Nyelvismerete és jogi tanulmányai folytán elsősorban erre a munkára vállalkozhatott. Ennek körülményeit maga Huszti is leírta Bánffy Farkashoz címzett, nyomtatásban nem közölt, de idézett levelében, amely az 1910-es években még fellelhető volt a Bánffy-levéltárban, ma azonban már nem sikerült megtalálnunk.[15] Kortársa, a tudós Bod Péter (1712–1769) cseppet sem hízelgő módon írt erről az időszakáról. Szerinte hivatala elvesztése után „részegségre adta magát, felesége is elhalván, az urak körüli udvarokban töltötte idejét, holmi geneologika táblákot dolgozgatván a régi levelekből. Változtatta vallását is, a római hitre állván, szerzettek néki a károlyvári káptalanban digestor capituli titulussal szép fizetést; de illetlen, alávaló magaviselése, részegeskedése miatt ott sem maradhatván, ismét az udvarokban kezdett időt tölteni; majd minden rendbéli emberektől megutáltatott. Holt meg 1755-dik esztendőben."[16] E jel-

[14] A Huszti levéltárrendezéseit bemutató további sorok korábbi tanulmányom valamelyest rövidített változata (W. Kovács András: *A levéltárrendező és családtörténész Huszti András*. In: *Emlékkönyv Kiss András születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Szerk. Pál-Antal Sándor, Sipos Gábor, W. Kovács András, Wolf Rudolf. Kvár 2004. 261–274).

[15] „Husztinak a nemesi udvarokban és egyesek szolgálatában töltött idejéből felette érdekes adatokat foglal magában az a levél, melyet 1746. aug. 10-én N-Szebenből intézett br. Bánffy Farkashoz, a gr. Székely Ádám birtokeladása és czélba vett végleges kivándorlása tárgyában. E levél, melynek másolatát Kelemen Lajos kolozsvári tanár úr volt szíves nekem rendelkezésre bocsátani, a gr. Bánffy György-féle levéltárban (EME) található meg" (Kolosváry Bálint: *Huszti András erdélyi jogtanár és munkássága 1734–1742*. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Jog- és Társadalomtudományi Szakosztályának Kiadványai. 1910–1912. évi előadások. Kvár 1912. 177. 1. jegyz.).

[16] Bod Péter: *Magyar Athenas*. Válogatta, sajtó alá rendezte, a jegyzeteket és az utószót írta Torda István. Bp. 1982. 330–331. – Másik kortársa, Hermányi Dienes József (1699–1763) is elítélően nyilatkozott róla: „Huszti András enyedi szálas, termetes szép és jó cántor, kedves beszédű, tudományra született elméjű deák vala; de halálba bor iszák legény", „egész héten éjjel és nappal ivott", „[...] lőn pápistává és a káptalanbeli requisitorok mellé rendelék scribának, mert a régi barát írásokat jól olvas-

lemzés ellenére állítható, hogy Huszti korának elismert „történésze" és levéltári „szakembere" volt. Számos, kéziratban maradt munkája erről tanúskodik.[17]

A levéltárrendező és családtörténész Husztiról ismeretes, hogy 1743-ban a Doboka vármegyei Császáriban papírra vetette a Wass család történetét (*Genealogia heroica*[18] címmel), 1747-ben rendezte a bikali Vitéz család levéltárát, egy évvel később Szebenben megírta a Haller család történetét[19], 1749-ben és minden bizonnyal 1750-ben is a gyulafehérvári káptalanban a levélkeresők mellett írnoki állást töltött be, 1751-ben rendezte a göncruszkai gr. Kornis család levéltárát,[20] 1754-ben pedig befejezte a Wass család levéltárának az

---

hatja vala". *Hermányi Dienes József szépprózai munkái*. Sajtó alá rendezte, az előszót és a jegyzeteket írta S. Sárdi Margit. Bp. 1992. (Régi Magyar Prózai Emlékek 9.) 412–413.

[17] Szinnyei IV. 1464–1466. – Huszti kéziratban maradt történeti vonatkozású munkái közül néhány Kemény József kéziratgyűjteményében maradt fenn (ENMLt), melyet ma a KvAKt őriz: *Woywodae seu duces et Siculorum comites qui olim serenissimis Hungariae sub regibus Transilvaniam praeclare administraverunt. Ex archivis publicis ac privatis collecti ac descripti per Andream Huszti. Anno domini 1753* (Huszti kézírása); *Woywodae Transilvani et comites Siculorum. Ex archivis publicis atque privatis collecti industria Andreae Huszti*. 1752; *Nomina ducum et vice ducum qui olim gloriosissimis regni Hungariae sub regibus provinciam Transylvaniam administrabant. Collecta et decentem in ordinem redacta per Andream Huszti. 1752*; *Catalogus woywodarum Transilvaniae* (19. szd.-i másolatban fennmaradt szövegváltozatok). Collectio maior manuscriptorum historicorum. Tomus XXIV. 123^{r}–144^{v}. – *Magyarok vezeték neveiről írt versek s' nevekből meg tetsző igaz eredetek*. Collectio minor manuscriptorum historicorum. Tomus XXVI. 184^{r}–186^{v} (19. szd.-i másolat).

[18] A teljes cím: Genealogia heroica illustris et antiquissimae rerum pro rege et republica inclitissimae gentis Hungaricae per plurima secula domi forisque toga sagoque praeclare, insigniter ac fortiter gestarum memoria exemplo ac virtute florentissimus, nobilissimae spectabilis ac generosae familiae Wass de Sancto Aegydio ex antiquis gloriosorum Hungariae regum diplomatibus vetustissimis waywodarum Transilvaniae comitumque Siculorum monumentis litteralibus recentoribus serenissimorum Transilvaniae principum documentis authenticis publicaeque fidei archivorum principatus Transilvaniae capitularium instrumentis memorialibus, omni exceptione maioribus ab anno domini MCXL ad annum usque currentem 1743 chronologico historica methodo adornata. Auctore Andrea Huszti iureconsulto anno domini MDCCXLIII die 31 Martii (4^{0}, félbőr kötés, 163 lap, Wass cs lt, fasc. CI., 5313. sz.). – Megemlítendő, hogy a munkáról később további másolatok is készültek, pl. Sükösd György 1805-ös másolata, mely ábránfalvi Ugron István gyűjteményében maradt fenn (4°. A félbőr kötésű kézirat kötéstáblájának belső oldalán a tulajdonos ex librise található, és ma a Wass család levéltárába sorolták be). Az OSzKt egy további másolatot őriz (Fol. Lat. 2338); idézi Kosáry Domokos: Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. I. 1. Általános rész. I–II. Bp. 1970. 763.

[19] Stemma illustris antiquae, heroicaeque comitum et baronum in inclyto Transilvaniae principatu et amplissimo Hungariae regno, dei optimi maximi gratia florentium familiae Haller ab Hallerstein ab anno domini 1198 quo Henricus sextus Romanorum imperator semper augustus in territorio Franconiae Norimbergensi ad Pegnitzium vicum Hastiludium duodecimum magnifica principum, ducum, comitum, baronum et equitum Imperialium exterorumque heroum ibidem praesentium cum pompa et sollemnitate instituerat, secundum gradus descendentes rectos et lineas collaterales historico-genealogica methodo electum atque adornatum per Andream Huszti. Cibinii, anno Domini MDCCXLVIII. (4°. A kézirat az ENMLt-ban őrzött Haller-levéltár része, de ma a KvAKt őrzi. Jelzete: Mss. A 3).

[20] Registrum litterarum et litteralium instrumentorum factum bonorum et iurium totalium et integrarum possessionum, praediorum et portionum possessionariarum tam in inclyto Hungariae regno, quam etiam Transsilvaniae principatu existentium habitarum ac titulo quolibet legitimo, illustrem comitum familiam Kornis de Göntz-Ruszka concernentium secundum diversas locorum classes, ordine chronologico collectum per Andream Huszti, anno Domini MDCCLI. (48 oldal, 4°, kolligátum, ENMLt, Kornis cs lt, 6. sz., régi jelzet: Kornis cs lt, Levéltári segédletek, d).

elenchusát.[21] A bikali Vitéz család levéltára ugyan elveszett, a Haller-levéltár pedig nagyrészt elpusztult, de a Wass-levéltár és a Kornis-levéltár fennmaradt (mindkettő az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára részeként). A Wass-levéltárnak Huszti által rendezett része, amelyet a mai napig az általa felállított rendben őriznek, kevés veszteséget szenvedett, és a levéltárrendezéssel párhuzamosan elkészült a birtokos család történetét tárgyaló munka is.

A családi levéltárak iratanyaga elsősorban birtokjogi (jogbiztosító és peres) iratokat tartalmaz, kisebb részben pedig összeírásokat, magánleveleket, közhivatalt viselt családtagok hivatali működésével kapcsolatos iratokat, számadásokat és számlákat. A kortársak ezekben természetesen nem történeti forrásokat láttak, hanem gyakorlati szerepük volt: az oklevelek és az iratok a földbirtok tulajdonjogát biztosították. Segítségükkel lehetett a régi birtokhatárokat megőrizni, a jogtalanul elidegenített jószágokat visszaszerezni, valamely ág kihalása esetén pedig biztosították a család számára birtokaikhoz való jogosultságot. Egy-egy irat fontosságát tehát az határozta meg, hogy mennyire használhatták fel perek alkalmával, azaz mekkora jogbiztosító jelentősége volt. A családi levéltár tulajdonképpen a családok birtok- és másnemű jogainak őrzője, és emiatt az egymást követő nemzedékek féltő gonddal kezelték. Ennek köszönhetően a levéltárak nagy számban maradtak fenn, de legtöbbször csak azt az iratot őrizték meg, amely valóban jogokat biztosított. Újabb birtokok szerzésével és a meglévők kezelésével a családi levéltár anyaga folyamatosan gyarapodott, ezek anyaga mellett pedig a birtokperek iratait (idézések, halasztások, tiltakozások, ítéletek) is gondosan megőrizték, hogy a tulajdonjogot még több bizonyíték támogassa. A peres eljárások során gyakran szükség volt iratok előkeresésére, de a családi levéltárak folyamatosan gyarapodó anyagában ez egyre nehezebb volt, noha az egyes iratok hátlapjára tartalmi rájegyzéseket volt szokás vezetni, és bizonyára a legtöbb levéltár esetében mindig is létezett valamilyen tartalmi csoportosítás. A jobb kezelhetőség érdekében a 18. században kezdték elenchizálni (lajstromozni) a családi levéltárak anyagát[22] a hatósági intézményesített levéltárvédelem elindulása nyomán.[23] Az iratokat tartalmuk szerint tárgyi fasciculusokba csoportosították, amelyek általában egy birtokra vonatkozó iratokat foglalták magukba, ezeken belül pedig időrendi sorrendet alakítottak ki és darabonként jelzetelték, általában számokkal. Az iratról tartalmi kivonat készült, ezt rávezették az oklevél hátlapjára a jelzet mellé, és mindkettőt bevezették az elenchusba. Ez nemcsak az iratok gyors előkeresését segítette, hanem az anyagvédelmet is szolgálta, hiszen így már darabonkénti nyilvántartás is volt róluk. Többnyire nem a teljes levéltárat lajstromozták, csak azokat az iratokat, amelyeknek jogbiztosító szerepük volt. Ezek a rendezések általában tartósnak bizonyultak, és legtöbbjük máig is érvényben van.[24]

---

[21] A teljes cím: Registrum litterarum et litteralium instrumentorum, res, bona et iura possessionaria illustris et magnificae familiae comitum ac dominorom Wass de Czege concernentium in archivo illustris eiusdem familiae conservatorum, repositorum, existentium atque habitorum, iuxta diversos locorum situs ac temporum varias et antiquitates, ordine chronologico digestum, sub cura ac inspectione Adami comitis Wass per Andream Huszti anno domini millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto etc. In possessione Császári (164 oldal, 4°, bőrbe kötve, Wass cs lt, jelzet nélkül).

[22] Fekete Nagy Antal: *A báró Rudnyánszky-család levéltára*. LtKözl XI(1933). 22.

[23] Jakó Zsigmond: Az erdélyi hivatalok levéltári utasításai. In: Uő: Írás, könyv, értelmiség. Tanulmányok Erdély történelméhez. Buk. 1976. 94–95.

[24] Mindezekre lásd Ember Győző: *A családi levéltárak tagolódása*. LtKözl XXXIV(1963). 149–161.

A Huszti-féle rendezés megrendelője gr. Wass Ádám (1720–1776), Kraszna és Belső-Szolnok vármegyék főispánja volt, akit hivatali tapasztalatai is késztettek arra, hogy családi levéltárában ésszerű rendet teremtsen. Művelt ember lévén, maga is jól tudott latinul, és a *Genealogia heroicá*ba írt saját kezű kiegészítései tanúsága szerint érdeklődött a történelem iránt.[25] A levéltár iránti érdeklődését azonban nemcsak ez motiválta. A Wass család történetét minden bizonnyal azért is meg kellett íratni, mert a grófi cím megszerzése (1744) kapcsán[26] szükség volt olyan munkára, amely a família előkelőségét és régiségét kellőképpen bizonyíthatja. Huszti kézirata – vagy valamilyen másolata, esetleg kivonata – Bécsbe is eljutott, mert az 1744. november 13-án kiállított grófi diploma,[27] a szerző nevének említése nélkül, bőven idézi a frissen elkészült családtörténetet. Huszti egyébként a családfa összeállítását, a leszármazás ízenkénti megállapítását tekintette legfontosabb feladatának, de kitért a család tagjai által betöltött fontosabb tisztségek felsorolására is. Munkája 27 középkori oklevél és 18 újkori irat teljes szövegű másolatát tartalmazza, melyeknek eredetije – egy kivételével[28] – mai napig megtalálható a levéltárban. Husztinak szinte kizárólagos forrása az általa rendezett családi levéltár volt, bár hivatkozik Pethő Gergely (1570 k.–1629) krónikájára is.[29] A kötetbe utólag közbeiktatott lapokra a megrendelő Wass Ádám másolt be Bonfini *Magyar történet*éből egy, a családdal kapcsolatba hozott részt és két kijegyzést Bethlen Farkas (1639–1679) *Erdély történet*éből is Wass György tanácsúr, Kolozs vármegyei ispán és szamosújvári kapitány haláláról (1594) és a Fráter György mellett feltűnő Wass Ferencről.[30]

Az elbeszélés a magyar nemesség eredetének fejtegetésével indul (utal a bibliai Nimród, Góg és Magóg történetére), majd sűrűn hivatkozva Werbőczy *Tripartitum*ára, kitér a

[25] Életére vonatkozóan lásd Wass cs lt, 5330. sz. (saját kezű önéletírása); Kraszna vm főispánja (Wass cs lt, 1774: 7219. sz.), Belső-Szolnok vm főispánja (Wass cs lt, 1774: 7199. sz., 1779: 2149. sz.); Huszti: *Genealogia heroica* 84^{v}–85^{r} (saját kezű feljegyzése főispáni kinevezéseiről). Jogi és történelmi témájú könyvek vásárlására pénzt adományozott a kolozsvári református kollégiumnak (Wass cs lt, 1761: 2643. sz., 1765: 2644. sz., 1773–1777: 2645. sz.). Kéziratos munkája: *Proverbia Latino-Hungarica e variis authoribus collecta et in alphabeti seriem per Adamum Wass digesta*. *Anno domini 1732*. *12*. *Febr*. 115 lev. (EME kézirattára a KvEKt őrizetében, Ms. 17).

[26] A címerbővítést is adományozó, díszes kiállítású grófi diploma Wass Ottilia (1829–1917) önálló fondként kezelt személyi levéltárában maradt fenn (XV/234. sz.) az ENMLt őrizetében. A könyv alakú kiváltságlevél Huszti rendezésekor még a családi levéltár része volt. – Lásd még Illéssy János–Pettkó Béla: *A Királyi Könyvek*. *Jegyzéke a bennük foglalt nemesség*, *czím*, *czímer*, *előnév és honosság-adományozásoknak 1527–1867*. Bp. 1895. 287. MOL, Erdélyi királyi könyvek IX. 624.

[27] Lásd W. Kovács András: *A cegei Wass család grófi diplomája 1744-ből*. Református Szemle XCVI(2003). 6. sz. (In memoriam Tonk Sándor). 790–806.

[28] Wass cs lt, 1402. V. 2. (Huszti: *Genealogia heroica* 46^{r}).

[29] Például amikor a Wassok részvételét ismerteti Nagy Lajos király sűrűn ismétlődő hadjárataiban, vagy amikor említi a 16. században élt Wass Lászlót, az erdélyi királyi javadalmak igazgatóját. Huszti tévesen azonosította a cegei Wass család ilyen nevű tagjával, de óvatosan megjegyezte, hogy tevékenységére vonatkozóan nem talált semmilyen írást a családi levéltárban (Huszi: *Genealogia heroica* 30$^{r–v}$, ill. 51^{r}).

[30] Wass Ádám saját kezű kiegészítései: Huszti: *Genealogia heroica* 32^{r}, ill. 60^{r}, 62$^{r–v}$. Az idézett részek: Antonio Bonfini: *A magyar történelem tizedei*. Bp. 1995. 432. (2.9.120), ill. Bethlen Farkas: *Erdély története*. II. *A váradi békekötéstől János Zsigmond haláláig* (*1538–1571*). II–V. könyv. Fordította Bodor András. Bp.–Kvár 2002. 152. – Az említett Wass Ferenc kapcsán Wass Ádám Istvánffy Miklós (1538–1615) humanista történetíró *Magyarország történet*ére is hivatkozott. További kiegészítéseiként kerültek be a kötetbe feljegyzések nagyapjáról, az 1680-ban meghalt Wass Jánosról vagy fiáról Wass Dánielről (1744–1811).

nemesség jogaira, felsorolja a középkori magyar méltóságokat, az ország báróit, a birtokok fajtáit. A család tulajdonképpeni történetét a második fejezettől tárgyalja, és először a Wass családnév eredetét próbálja tisztázni. Bár tudóskodó kitérőt tesz, helyesen állapítja meg, hogy a név testalkatra ('kemény, erős') utalhat, és hogy kezdetben a nemesek sem viseltek családnevet, hanem lakóhelyükről, birtokukról nevezték meg magukat, így a Wassok is cegei, szentgothárdi, szentiváni stb. névvel, ám – írja – korai okleveles adatok hiányában nem lehet megállapítani, hogy ki viselte legkorábban a Wass nevet.[31] A harmadik fejezetben leírja a címert és barokk pajzsban rajzot is mellékel, majd az ezt követő fejezetekben ízenként mutatja be a család történetét. A legkorábbi időket nem tárgyalhatja, mert – áll indoklásában – a kereszténység felvétele előtt (a görögök és a rómaiak kivételével) a különböző népek nem voltak kíváncsiak a történetükre, de fontos akadály az oklevelek pusztulása is. A család legrégibb ismert őse Lób és Tamás, akik III. Béla király korában éltek, és az erdélyi Doboka vármegyében birtokadományt kaptak; a családfa levezetését velük indítja, tőlük ered az egész szentegyedi Wass család. Nehogy az ízek számításában tévedjen, leírja a rokonsági fokok számolásának kánonjogi törvényét, majd felsorolja a családot „továbbvivő" ágat, és megállapítja, hogy kortársa, a legidősebb családtag, Wass Miklós (1701–1769) Lóbnak 13. fokú rokona. Minthogy sok esetben az egyes családtagoknak csak puszta említése maradt fenn, hosszasan sorolja, ki melyik uralkodó alatt gyermekeskedett, mikor érte el a férfikort. Valódi életrajzokat természetesen nem írhatott a korai időkből és emiatt általánosságokat jegyzett le: a 14. század elején élt Miklós csicsói várnagy például erős, eszes, bátor és derék.[32] A család történetét megpróbálja az országos eseményekkel összefüggésbe hozni (pl. szól a tatárjárásról), de olyan eseményekről is ír, amelyek valóban kapcsolódnak a család történetéhez (pl. megemlíti I. Károly királynak (1308–1342) a tartományurak elleni küzdelmét, vagy I. Lajos hadjáratait). A mű legnagyobb részét azoknak az okleveleknek és iratoknak másolatai teszik ki, amelyeket Huszti a család leszármazásának összeállításánál vagy a viselt tisztségek számbavételénél fel tudott használni. Ezeket a bemásolt szövegeket egyenként kielemezte, pontokba szedve a családfa számára nyert adatokat. A tisztségek felsorolását valószínűleg nemcsak a család fontosságának bizonyítására tartotta szükségesnek, hanem azért is, mert más adattal nem rendelkezhetett a korai időkre. A korához közel állókról is, bár róluk már ennél többet tudhatott volna meg, nagyjából csak a viselt tisztségeket jegyzi fel, mi több, néhány személyi adattal (elhalálozások dátumai, feleségek nevei) Wass Ádám egészítette ki munkáját. Levéltári forrásra itt már alig hivatkozik (ilyen kivétel például Wass Dániel [1674–1741] táblai ülnökké történő kinevezése[33]), tehát értesülései elsősorban szóbeliek lehettek. Feltehetőleg a családtagok érzékenységére is kellett vigyáznia, és ez különösen érvényes volt az akkor élő három testvérre, Wass Miklósra, Györgyre és Ádámra. Róluk csak szűkszavúan szól, „nehogy az irigység ossza meg őket".[34]

[31] Helyesen magyarázza néhány 14. században élt családtag ragadványnevét. Pl. Acél János – „ob specialem forsam corporis sui supra reliquos fratres robur, aut animi potius duritatem ita nuncupatus". „Petrus Wass agnomine dictus Rufus ob crines barbaramque rubram ita nuncupatus" (Huszti: *Genealogia heroica* 28^{v}, 29^{v}).

[32] „Nicolaus itaque dictus Wass professione fuit miles fortis, prudens, audax ac strenuus." Huszti: *Genealogia heroica* 17^{r}.

[33] Huszti: Genealogia heroica 73^{v}.

[34] Uo. 74^{v}.

Jogtörténeti érdeklődése e kéziraton is megmutatkozott, amikor pl. a Wass családnak adományozott pallosjog kapcsán részletesen tárgyalta a birtokos nemesség joghatóságát a jobbágyaik felett, vagy amikor az öröklés szabályait taglalta.[35]

Huszti összeállításának nagy erénye, hogy a család történetét a levéltár iratai alapján írta meg, vagy – ahogy maga mondja el a zárórészben (Conclusio operis) – „nem mesékből vagy a csalárd szittya hagyományokból"[36] merített, és emiatt feladatát alapvetően jól oldotta meg. Noha a leszármazás középkori része helyenként téves és távolról sem teljes, az egyes családtagok által viselt tisztségeket úgyszólván hiánytalanul felsorolta, és ez az, amit korának tudományossága elvárhatott munkájától. Mélyebb elemzések elvégzése vagy társadalomtörténeti összefüggések felvázolása ma már megkövetelhető bármely családtörténeti munkától, de megírásának pillanatában Huszti művének szerepe elsősorban a családi hiúság legyezgetése volt.

A kéziratot a Wass család régebben élt tagjainak (képzeletbeli) arcképe díszíti tollrajzokkal, melyeket maga Huszti készített. A sorozat a Lób és Tamás nevű ősök arcképével indul, de tartalmazza a Husztival kortárs két családtag temperával festett, hitelesnek tekinthető arcképét is. Az egyik maga a munkát megrendelő Wass Ádám, a másik ennek testvére, a már említett Miklós. A díszes kiállítású kéziratot nyilván nemcsak elkészülte pillanatában tekintették reprezentatív munkának, hanem jóval azután is. Ezt igazolja, hogy két később élt családtag is fontosnak találta magát megörökíteni az utódok számára. A kéziratot tehát kiegészítették, és így került a kötet üresen hagyott lapjaira Wass Miklós (l755–l829) és Sámuel (1754–1812)[37] arcképe is. A tollrajzok kevés kivétellel arcképek, de találunk közöttük egész alakosokat is, továbbá a családi címer barokk ábrázolását.[38] Néhány képnek csak a keretét rajzolta meg, megjelölte a személy nevét, de maga az arckép már nem készült el, vagy időhiány miatt, vagy azért, mert még előképek felhasználásával sem lehetett egyszerre túl sok, egymástól legalább némileg különböző személyt megrajzolni. A címlapon az 1743. március 31-i dátum szerepel, ez valószínűleg a letisztázott kézirat befejeztének dátuma. A Wass-levéltárat ekkorra már elrendezhette, de Registrumával csak később, 1754-ben készült el.

Huszti a rendezés során – általában birtokok szerint – 71 tárgyi csoportot, fasciculust alakított ki, ezeket római számokkal, a latin, a magyar és a héber ábécé kis- és nagybetűivel, illetve különféle más rajzokkal (tulipán, hold, nap) jelölte meg. A fasciculusokon belül az egyes darabokat (okleveleket/iratokat) nagyjából időrendbe sorolta, hátlapjukon jelzetként számot alkalmazott, illetve mindegyikre rávezette rövid kivonatát, amely tartalmazta a kibocsátó nevét, a kelet évét és az irat rövid tartalmát (az eredeti irat nyelvén). Ezeket a kivonatokat – a fasciculusonként általában újrakezdődő számjelzetekkel együtt – a már kialakított rendszer szerint bevezette a Registrumba. A levéltár elejére, az első fasciculusba a határjáró

[35] Uo. 34^{r}, 45^{v}.

[36] Huszti: Genealogia heroica 77^{r}.

[37] Wass Miklós (1701–1769): 75^{r}; Ádám (1720–1776): 80^{r}; Miklós (l744–l829): 87^{r}; Sámuel (1754–1812): 89^{r} (Wass cs lt, 5313. sz.).

[38] B. Nagy Margit értékelése szerint: „A tanár Huszti András a Wass család levéltárának képes katalógusa, valamint a Hallerek illusztrált genealógiája alapján ítélve ügyes kezű műkedvelő volt, aki azonban a táj- és arcképfestésben otthonosan mozgott." In: *Reneszánsz és barokk Erdélyben*. Művészettörténeti tanulmányok. Buk. 1970. 251. – Huszti rajzai nagyrészt közölve vannak: W. Kovács: *Wass* 6–10, 12–13, 16–19. sz. kép.

levelek kerültek, majd fontossági sorrendben az egyes birtokokra vonatkozó anyag. Először a Doboka vármegyei, Árpád-kori eredetű birtoktest falvaira (Szentegyed, Mohaly, Szentgothárd, Pulyon, Cege, Szentiván és Szilvás), illetve – a határperekkel összefüggésben – a velük szomszédos településekre vonatkozó iratanyagot vette számba. Ezt követték a 16. századi szerzemények (Méhes, Sályi, Záh, Velkér, Cikud, Balázsháza, Felsőgyékényes, Mezőbánd) iratai. Négy fasciculust tettek ki a leányági rokonok elleni perek és a velük megejtett osztályok anyagai, majd a középkor végére elvesztett nyugat-magyarországi (Győr és Veszprém vármegyei) birtokokra vonatkozó oklevelek következtek. Öt, vegyes tartalmú fasciculust is kialakított (Miscellanea), az Anjou-kor elejétől saját koráig századonként egyet-egyet. A középkoriak, tartalmuk szerint, a már elenyészett birtokjogokra, a Kán László lázadó erdélyi vajda familiárisára, a 14. század első felében élt Wass Miklós csicsói várnagyra vonatkoztak, de itt találjuk meg a pallosjogot adományozó és hetivásár tartását engedélyező kiváltságleveleket és azokat az okleveleket is, amelyek a Lackfiak familiárisaként a 14. században tisztséget viselt családtagok tevékenységéhez kapcsolódtak. Ezek a birtokjogok szempontjából már kisebb jelentőségűek voltak: ügyvédvalló levelek, nyugták, tiltakozások, perhalasztások, igazolások eskü letételéről, tanúvallatások hatalmaskodási ügyekről, idézések és bírságolások nagy tömege, amelyek azonban az erdélyi igazságszolgáltatás és a mindennapi erdélyi írásbeliség ritka és becses emlékei. A Miscellaneák újabb kori részei is tartalmaznak birtok- és másfajta perekkel kapcsolatos iratokat, továbbá olyanokat, amelyeket nem lehetett birtokhoz kapcsolni, nyugtákat, művelődés- és politikatörténeti vonatkozású missiliseket, idegen családokkal kapcsolatos iratokat, illetve sok olyat, amelyek csak a család történetének szempontjából érdemeltek figyelmet. Az általa rendezett levéltárrész végére kerültek a házasság vagy leányági öröklés útján megszerzett Bogáti-, ozsdolai Kuún-, Ébeni-, somkeréki Erdélyi-, vajai Vay-birtokokra és más, kisebb jelentőségű családi jószágokra vonatkozó iratok. Az egyes fasciculusok a jogbiztosító oklevelekkel és iratokkal (általában adománylevelekkel) indulnak, és emellett osztály-, zálog- és peres leveleket, szerződéseket, valamint – nagy számban – jobbágyok kezesleveleit tartalmaznak. Külön fasciculusba kerültek a Wass család tagjainak különböző tisztségekre szóló kinevezései.

Huszti olykor javította a hátlapokra már korábban rávezetett kivonatot vagy tárgymegjelölést. Egy ízben ki is oktatta ismeretlen elődjét, aki az erdélyi káptalan 1335. évi oklevelére, amely a birtokos család három nemzedékének leszármazását tartalmazta, ráírta, hogy „a Wass család homályos leszármazása", mire Huszti önérzetesen megjegyezte: „Nemhogy homályos, hanem világos, azok számára, akik olvasni tudnak."[39]

Valószínűleg minden középkori oklevelet (közöttük sok olyat, amely alkalmatlan volt a birtokjogok igazolására) egyenként kivonatolt és bevezette Registrumába. Úgy látszik, különös érzékenységgel viseltetett a levéltár legrégibb darabjai iránt, és már az ő korára is megrongálódott és teljesen olvashatatlanná vált oklevelet is érdemesnek tartotta megőrizni és belefoglalni a levéltár lajstromába.[40] Az újabb kori darabokat azonban nem részesítette

[39] Wass cs lt, 1335. XII. 28. (MOL, DF 252 704). A hátlapon 18. századi kéz írásával: „1335 in Capitulo ecclesie Transsilvane obscura genealogia familiae Vas descriptio." Alatta Huszti András írásával: „Imo non obscura, sed clara est iis qui legere sciunt."

[40] Huszti: *Registrum* 108. („Miscellanea. Num. 111: Instrumentum truncatum et penitus obliteratum"; uo. 155: „Penitus obliterata"). Huszti olykor papírra vetette, ha egy iratot jogi vagy törté-

ekkora figyelemben, és csak szigorú válogatás után elenchizálta azokat. Itt már a tartalom volt a döntő, és némelyik hátlapjára azok közül, melyet a birtokjogok vagy a család-, ill. a köztörténet szempontjából érdektelennek tartott, ráírta, hogy „semmire való levél", vagy azt, hogy „semmit ér!"[41], de jellemző módon ezeket sem selejtezte ki.

A család a Huszti-féle rendezés szerint tartotta rendben a levéltárat, és a kétszer (1811, 1896) is végbevitt számbavétel ennek alapján történt.[42] Az egyes ágak pereinek viteléhez kikölcsönzött iratokat ugyancsak a Registrum segítségével tartották nyilván: a nagy számban fennmaradt elismervények bizonyítják, hogy Huszti kéziratának az iratmegőrzésben is fontos gyakorlati szerepe volt.

Megemlítendő, hogy két oklevél provenienciája, amely gyűjtők és antikváriusok kezén keresztül került a Wass-levéltárból Nagy Jenő csíkszentmártoni gyűjteményébe, ugyancsak a Registrum segítségével volt azonosítható,[43] és több mint ötven (!) mára elveszett oklevél tartalmát csak Huszti kivonatai őrizték meg.[44] A levéltárban olyan oklevél is van, aminek ugyan fennmaradt az eredetije, de mivel csersavval kezelték, mára nagyrészt olvashatatlanná vált, de tartalma ugyancsak a Registrum kivonatának segítségével rekonstruálható.[45]

Huszti történeti érdeklődésének köszönhető tehát, hogy több olyan középkori oklevél és újabb kori irat is megmenekült a selejtezéstől, amelyeket korának levéltári szemlélete általában nem érdemesített megőrzésre. Mindezek ellenére a Wass-levéltár sem maradt meg sértetlenül, mert az igencsak gazdag és színes 14. századi levéltári anyag mellett szembeötlő a 15. századi anyag töredékessége. Nagy valószínűséggel állítható azonban, hogy a levéltárban megejtett selejtezést nem Huszti vitte végbe; ez minden bizonnyal már az 1754-es rendezés előtt megtörtént. A selejtezés egyébként érezhetően leginkább a 15–16. század irat-anyagát érintette.

A Wass család erdélyi birtokaira vonatkozó, Huszti által nem rendezett iratokat a későbbiekben sem elenchizálták, és mai rendjét a levéltár letétbe helyezése után fokozatosan alakították ki. Ezek az újabb rendezések valamilyen korábbi tárgyi csoportosításon alapultak, amelyet feltehetően az 1811. évi számbavétel során hozhattak létre. Például a Mezőbándért folytatott per 18. századi iratait a család akkori ügyvédje, dálnoki Teleki Mihály (1720 körül–1800) rendezte, és az egyes darabokra tárgyi kivonatokat is írt.

Különálló egységet alkotnak és másfajta rendezésen estek át az ún. serkei levelek. Ezek Wass Dániel (†1741) és vajai Vay Judit (†1770) házassága révén kerültek be a Wass-levéltárba, és a Vay család serkei és ajnácskői uradalmára vonatkozó főleg 18. száza-

---

neti szempontból lényegtelennek talált, pl.: „Ezen fasciculusban [ti. Császári] semmi meritumot importáló instrumentum [= érdemleges irat, oklevél] nintsen" (Wass cs lt, 2269. sz.).

[41] Wass cs lt, 7168. és 5414. sz.

[42] Gr. Wass Ármin (1851–1914) feljegyzése: „A fenti levéltárt 1896. február havában a »Registrum« nyomán átnézvén, a nagyrészt összevissza hányt okmányokat a régi fasciculusok szerint rendeztem, s ezen munkálatról a fenti kimutatást készítettem. Megjegyzendőnek vélem, hogy az 1749-en inneni peres aktákat nem kutattam át, s így megeshetik, hogy azok közt még feltalálhatók lesznek egyes, a »hiányzók« közt felsorolt okmányok. Czege, 1896. februárban. Gróf Wass Ármin. NB. Az I. X. XXII. XXXII. XXXV. és XXXVI. fasciculusokból hiányzó okmányok egy része már egy 1811 előttről kelt jegyzetben mint »hiányzók« vannak felsorolva. Gróf W. Ármin" (Wass cs lt, 1896: 8500. sz.).

[43] Entz–Jakó 278.

[44] Ezekre példa: CDTrans II. 919, 1016–1017. sz.

[45] WassLtReg 250. sz. (1401. III. 13.). Vö. Huszti: *Registrum* 99.

di irományokat jelentik. Elsősorban id. Vay Ádám (†1719) és örököseinek birtokaira, a birtokok 1715-ös elkobzására, kiváltásukra és a családtagok közötti többrendbeli felosztására vonatkozó leveleket őrzött meg.

A 18. század dereka körül végrehajtott rendezés során az iratokat itt az egyes osztályperek, illetve az egyes birtokok szerint fasciculusokba rendezték, a jelek szerint még Serkén, tehát a levelek Erdélybe kerülése előtt. Emiatt a rendezés nem volt és nem is lehetett tekintettel az erdélyi Wass-birtokokra vonatkozó, mindvégig Cegén őrzött levelek rendjére. A serkei levelek fasciculusainak számozása egyessel indul, az e rendezés során kialakított egységek száma pedig 43, legalábbis amennyire a szórványosan fennmaradt egykori palliumokból megállapítható. Az iratok egyedi jelzetet ugyan nem kaptak, de hátlapjukra rövid tartalmi kivonatok kerültek.

A Wass-levéltárat a tulajdonos család az 1910-es évek elejéig kezelte. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárába történő letétbe helyezése a levéltár szakszerű rendezésének a lehetőségét is megteremtette, de erre hosszú ideig nem kerülhetett sor. Az 1920-as hatalomváltás utáni években a múzeumi levéltárban őrzött családi archívumok rendezése a gyűjtemény egyetlen kezelőjére, Kelemen Lajosra (1877–1963) hárult. Átfogó rendezési munkálatokra 1940 után került sor a Levéltárhoz kinevezett Jakó Zsigmond kezdeményezésére. Ennek során a családi levéltárakból kiemelték, majd önálló sorozatként kezelve időrendbe helyezték a középkori okleveleket. 1942-re a Wass család levéltárában levő középkori oklevelek kiemelése is megtörtént,[46] és ekkor az újabb kori anyag rendezése is elindult. Ez azonban az államosítás miatt félbeszakadt, és csak hosszú évtizedek után folytatódott. A munkát 1972-ben fejezte be a Kolozsvári Akadémiai Könyvtár levéltári részlegének munkatársa, Ursuțiu Maria. E legutolsó munkálat során a Huszti-féle rendezést és a serkei levelek korábbi rendjét meghagyták, a birtokok szerint csoportosított, de nem elenchizált részt pedig – minden további rendszerezés nélkül – fasciculusokba sorszámozták. A Huszti által rendezett rész 71 fasciculusát (Fasc. I–LXXI) egységesen római számokkal jelölték, és ezt a számozást folytatva osztották be a korábbi rendezések során nem elenchizált, a Wass család erdélyi birtokaira vonatkozó leveleket tartalmazó fasciculusokat, amelyeket ugyancsak római számokkal jelöltek (Fasc. LXXII–CVII). A fasciculusokon belül az iratokat nem időrendezték és nem is sorszámozták.

Ezek után helyezték el a serkei levelek 43 fasciculusát (Fasc. I–XLIII), továbbá ennek korábbi rendezéséből kimaradt, de ugyancsak a serkei uradalomra vonatkozó iratokból kialakított újabb hét egységet (Fasc. XLIV–LX). A serkei levelek ma is meglévő rendjét valószínűleg Mocsáry László (1689–1757) alakította ki. Egy keltezetlen lajstrom hátlapjára, amely néhány, Serkére vonatkozó irat kikölcsönzését rögzítette, ő írta rá, hogy milyen alkalomból készült, és a feljegyzést alá is írta (Motsári László).[47] Ez az írás megegyezik a levéltár többi iratán levő tartalmi kivonat kézírásával. A rendező személyéről valószínűleg többet lehetne elmondani, ha rendelkezésre állna e levéltárrész elenchusa (Elenchus Litterarum

[46] „Időrendben elhelyezett levéltárainkat most nem számítva, eddig a br. Jósika család hitbizományi, a Bánffyak nemzetségi, a gr. Teleki család kendilónai, a gr. Wass, Macskássi és Toroczkai levéltárak középkori anyagát emeltük ki.” Jakó Zsigmond: *Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárának 1942. évi működéséről*. Kvár 1943. 10.

[47] „Serki levelek registruma, melyeket küldöttem serki tiszttartónak én Motsári László. 1730. augusztus 27.” (Wass cs lt, 6122. sz.)

Serkeniensium).[48] Ez ugyan még szerepel a Wass-levéltár 1974-ben készült, román nyelvű, sokszorosított segédletében,[49] de azóta az állami kezelés során elkallódott vagy lappang. A fent említett Mocsáry László valószínűleg azonosítható azzal a Nógrád vármegyei bocsári Mocsáry Lászlóval, akinek kéziratban maradt, vallásos témájú értekezéséről tud a kutatás.[50] A serkei levelek rendezésében játszott esetleges szerepére vonatkozóan azonban írásos bizonyíték ez ideig nem került elő.

A serkei anyagot a betűrendbe sorolt missilisek sorozata követi. Az 1972-es munkálatok során a levéltár utolsó egységeként még egy Acta curiosa névű fasciculust is kialakítottak, amelynek a helye azonban nem itt, hanem – anyagának bizonysága szerint – a Wass-levelek végén lenne. Ugyanekkor a Wass-levéltár darabjait folyamatosan növekvő arab számozással látták el (1–8526. sz.), és az egész anyagot kartondobozokba helyezték el (1–67. doboz). E rendezést egy – repertórium szerepét betöltő – sokszorosított gépelt kézirat rögzítette,[51] amely azonban nem tartalmazza a Wass-levéltár önálló időrendi sorozatba áthelyezett középkori okleveleit.[52] Itt jegyezzük meg, hogy ez utóbbiak fényképmásolatai megtalálhatók a Magyar Országos Levéltár Diplomatikai Fényképgyűjteményében Budapesten és az Erdélyi Múzeum-Egyesület kézirattárában is, Kolozsvárott.

A levéltár őrzése

A középkorban az okleveleket – a kor általános szokásának megfelelően – a legidősebb családtag őrizte. Első adatunk a levéltárról 1474-ből való, amikor is az Wass Lászlónál volt, a többi családtag pecsétjével is lezárt ládában. László halála után özvegye a család okleveleit őrző ládát a családtagok tudta és beleegyezése nélkül Kendi Antal kezére játszotta át, aki a fontosabb okleveleket kiválogatta és magánál tartotta, a többit pedig visszaadta a Wassoknak.[53] Az eset jól illusztrálja, hogy ezek a levéltárak mennyire ki voltak téve a szétszóródás és a megsemmisülés veszélyének. Oklevelek őrzésére szolgáló ládát 1507-ben is említenek,[54] de ugyanígy őrizték a családi iratokat a későbbi századokban is.

A levéltár épségére nézve komoly fenyegetést jelentettek a birtokosztályok körüli viták és a családtagok közötti egyenetlenségek. Ilyen esetről az 1525 előtti évekből van tudomásunk. A csak tartalmi kivonatban fennmaradt tanúvallomások alapján úgy tűnik, hogy nem sokkal korábban, Wass János elhunyta után, a rokonok a ládában őrzött okleveleket négy testvér pecsétjével zártak le, de Wass Balázs kezén hagyták. Azokat az okleveleket pedig, amelyek Wass János házánál az asztalfiókban voltak, pecsétjeik alatt Wass Pálnál hagyták azzal a kikötéssel, hogy a megszabott határidő előtt egyikük se nyúlhasson hozzájuk. A határnapon azonban Wass Pál házában az asztalfiókot lezáró pecséteket feltörve találták, és megállapították, hogy több oklevél hiányzik, míg a Wass Balázsnál hagyott ládát

[48] Elenchus Litterarum Serkeniensium. Folio, 50 + 4 p.
[49] Ursuțiu 139.
[50] *Magyarország vármegyéi és városai. Nógrád vármegye*. Szerk. Borovszky Samu. Bp. [1911]. 295; Szinnyei IX. Bp. 1903. 67.
[51] Ursuțiu 127–158.
[52] Utóbbiakról a KvNLt-ben kézírásos jegyzék készült.
[53] DL 27523 (1474. X. 31).
[54] WassLtReg 536. sz. (1507. III. 17.)

lezáró pecsétek sértetlenek voltak.[55] Az oklevelek felosztása körüli viszályban indult perből az is kiderült, hogy bizonyos kiváltságlevelek szentegyedi Wass Pálhoz és Tamáshoz kerültek, utóbbi pedig – más értékes ingóságok mellett – egy tenyérnyi hosszúságú, zsinórral átkötött zacskót is magához vett, melyben oklevelek voltak és ezek elolvasására Ferenc kolozsvári kőfaragót kérte meg.[56]

Az iratok miatt máskor is támadtak viszályok. 1635-ös tanúvallatásból tudjuk, hogy a katolikus Wass János (†1635) azzal fenyegette meg testvérének fiát, Wass Györgyöt (†1638), akivel kifejezetten rossz viszonyban volt, hogy a családi levéltárat elrejti előle.[57] Wass György 1638-ban bekövetkezett halálakor egyébként összeírták az utána maradt iratokat, és e rövid jegyzék a Wass-levéltár (egy részének) legrégibb fennmaradt lajstroma.[58]

Olykor a Wass család nőtagjaihoz is kerültek örökségükre vonatkozó iratok, és elhalálozásuk után általában környezetük gondoskodott ezek visszaszármaztatásáról. Így történt például 1722-ben, amikor is a losonci Bánffy Mihályné néhai Wass Ágnes (†1703) után maradt leveleket szolgája, bizonyos Szilágyi Mihály adta át Wass Dánielnek.[59] Huszti Registrumában, az ajtoni kezesleveleket számba vevő lapon található bejegyzés („Gróf Bethlen Elek által küldötték") minden bizonnyal arra utal, hogy ezek az iratok Bethlen Elekné Wass Júliától (†1791) kerültek vissza a családi levelek közé.[60]

A pecséttel lezárt ládát – a későbbiekben talán több is lehetett – a Wassok valamelyik udvarházukban tarthatták, bár erről csak szórványos adataink vannak. Így tudjuk például azt, hogy Wass László (†1738) ágának 1741-es kihalásakor testvérei és unokatestvérei felbontották az akkor már lakattal is lezárt levelesládát, amelyet a cegei udvarház boltozatos szobájában őriztek.[61] A levéltár ezután – az 1742-es osztály rendelkezései szerint – Wass Miklóshoz (Dániel fiához), a rokonság legidősebb férfi tagjához került, akinek kötelességévé tették, hogy megőrzéséről gondoskodjon és eredetiben vagy másolatban bocsássa a rokonok rendelkezésére azokat az iratokat, amelyekre utóbbiaknak pereik viteléhez szükségük lesz.[62]

---

[55] WassLtReg 643. sz. ([1525.] I. 24.)

[56] WassLtReg 641. sz. ([1525.] I. 20.)

[57] Wass cs lt, 1635: XIX/45.

[58] Wass cs lt, 1638: 8456. sz. A felsorolt iratok Méhes, Velkér, Sályi, Gerebenes, Záh, Bongárd birtokokkal kapcsolatosak.

[59] Wass cs lt, 1722: XLVI/13. „Szilágyi Mihály [...] hoza és ada elő két jókora fasciculusban valami leveleket, melyekről említett Szilágyi Mihály uram eő kegyelme így szólla, hogy azok az levelek voltanak néhai Bánffy Mihályné Wass Ágnes asszonynál, melyek immár tekintetes nemzetes czegei Vass Dániel úrnak suffragálnak [=tartoznak], [...] valának jó és hasznos levelek közöttek."

[60] Huszti: *Registrum* 131.

[61] Wass László sógora, gyerőmonostori Kemény László így vallott erről 1742-ben: „A szegény sógor Wass László úr leveles ládájának koltsa se nállam, se Wass uraknál nem lévén, Szentpáli urammal ő kegyelmével [=homoródszentpáli Szentpáli József, az elhunyt Wass László Anna nevű testvérének a veje] egyenlő akaratból nyílt meg a láda, nyitotta pedig szeggel, villával maga Szentpáli uram, s nevetkeztünk is ő kegyelmin, mint illik, ő kegyelme a Wass miszerekkel a zár nyitásához [?!], mellyetis nevetve excipiált [=vett át] tőlünk" (Wass cs lt, 1742: XXXVI/9).

[62] „az levelek tartása azon decretum [ti. az ország törvényei] szerént marad az nagyobbik atyafinál úgy, hogy toties quoties [=annyiszor, ahányszor] tartozik vagy in origine [=eredetiben] (impetaltatván [=kéretvén] valakiktől) in figura iudicii producalni [=a bíróság előtt bemutatni], vagy in authenticis paribus [=hitelesített másolatban] ki adni" (Wass cs lt, 1742: 1841. sz.). – 1742-ben Miklós, György és Ádám „az specificalt Vass familia privilegialis leveleinek conservatorai [=őrzői]" (Wass cs lt, 1742: 5229. sz., 72).

Wass Miklós (†1769) és testvérei egyébként anyjuk, Vay Judit 1770. évi halála után a tőle örökölt ajnácskői és serkei uradalmakra vonatkozó levelek őrzését is átvették, melyek ekkoriban a birtokközpontban, a Gömör vármegyei Serkén, az ottani udvarházban voltak, de erről bővebbet nem tudunk. Értékes adatok maradtak fenn azonban e levelek korábbi sorsáról. Id. Vay Ádám (†1719), második felesége, csömöri Zay Anna és első házasságából származó fia, ifjabb Ádám ugyanis 1711-ben Lengyelországba emigráltak, és a birtokaikra vonatkozó leveleket is magukkal vitték. Ezeket Ilyvón (Lemberg, ma Lvov, Ukrajna) az ottani domonkos kolostorban helyezték letétbe.[63] Noha ifj. Vay Ádám már 1713 őszén visszatért Magyarországra,[64] a levelek Lengyelországban, Zay Anna kezénél maradtak,[65] és

[63] „Mi, nehai tekintetes nemzetes ivány Fekete Ersébeth asszonynak Isten kegyelmességebűl mostan elő gyermeki ugymint Vay Ersébeth, Anna, Kata, Judith és Ádám, adjuk tudtara mindeneknek az kiknek illik ezen levelünknek rendiben, hogy az elmult siralmas és keserves esztendőkbeli haboruságok és valtozások alkalmatosságaval édes atyanknak Vay Ádám uramnak idegen országokra esvén bujdosása mind édes atyánkrul [v]allo [?] örökös mind zalogos joszagainkat concernalo leveleinket magaval elvivén, azon leveleinknek kezünknél nem létek miat jóakorta keserves impetitiokat szenvedvén magunknak s jelenlevő és Isten kegyelmességebűl lehető posteritasinknak kőnnyebségekért keves jószagainknak oltalmaztathatása s birhatása kedvéért egyezttűnk meg ez szerint.

1mo Hogy azon emlitett Lengyelországban edes atyanktul el vitetet és ifjabb Vay Adam uram által Ilvo varosában az dominicanusok clastromaban letetetett és azon baratoknak pro conservatione familiae nostrae kezunkhez veteleket (mellyek is vadnak harom, ugy mint zöld, fekete, és bőrös be petsételt ladakban) egyet értő elmenkel egy aranyu kőltseggel es minden tehetségünkkel az megnevezett clastrombul kegyelmes urunk eő felsége passusa mellett, hova hamarebb minyajunknak emlitett atyafiaknak nagy hasznára s maradekinknakis javára igyekezünk kihozatni és kezünkhöz venni.

2do Ebbeli igyekezetünket és ekkörűl teendő egyarányú költsegünket, szorgalmatosságunkat jó Istenűnk eő felsége kegyelmesen elő segitvén senkiis kőzzűlűnk azon leveles ladakat az tőbb atyafiaknak consensusa nelkül kezehez venni hogy azoknak conservatiojat és manutentioját maganak vendicallya annyivalis inkabb petsetit a ladaknak violallya, ne attentallya, őttszaz arany vinculum alatt hanem az ladaknak kiérkezesekrűl ha mellyik kőzűlűnk legelsőbennis hatsak legkissebbet ért is, azonnal tartozzek az tőbb atyafiakkal communicalni és ez szerint concural[van?] adattassanak azon leveles ládák kőzzűlűnk annak az atyafinak az kitis hazank tőrvennye facultal mellyrűlis világos articulus talaltatik az Decretumban és az szerint azon atyafi légyen a leveleknek conservatora.

3tio Ezen conservator atyafiis mind azon által azon ládakra Lengyelországban nyomott petseteket tsak maga és az tőbb atyafiaknak jelen nem létekben felszaggatni, az ládákat kinyitogatni és az leveleket hanni és vetni, sőt megilletni is sub poena praedicta ne merészellye hanem az tőbb atyafiaknak jelen létekben legyen az petsetnek felszaggatása, a ladaknak kinyitása és az leveleknek egy unyi czedulaig való registralása; melly leveleknek registrumat maga subscriptioja s petsetje alatt tartozzek sokszor említett conservator atyafi az tőbbi atyafiaknak kűlőn-kűlőn kiadni.

4to Ha ezen levelek registralása alkalmatosságával olly jószágrul valo levelek találtatnának mellyek precise Vay László batyank urunkat és Adam ötsénk urunkat concernalnak kűlün tetetvén és registraltatván adassanak eő kegyelmek kezehez.

5to Azon atyafi ne tsak conservatora legyen az leveleknek hanem obligatus legyen arra is, hogy az leveleket masoknak az atyafiakon kivül ne mutogassa s ne olvashassa hanem amikor olly szűkség és alkalmatosság kivannya az kőzelebb levő atyafiaknak hirt adván és magahoz hivatván azonn akkori materiahoz kivántato leveleket keressek fel és ellyenek velle magok és az famillia hasznokra melyrűlis mi mind kőzsegesen [!] edjűtt consultalodván s megis egyezven egyenlo akarattal felül emlitett testver őt atyafiak annak bizonysagara es levelünkben vallott akaratunk nagyobb erőssegere adjuk ezen szokot petsetűnk alatt magunk kezeírását. Datum Lona, 4 Februarii, anno 1716” (Wass cs lt, 6118. sz., illetve ENMLt, Teleki cs kendilónai lt, 194. csomó, 46–48).

[64] Esze: *Vay Ádám* 31.

[65] Zay Anna „a tekintetes Vay és Fekete famíliák leveleit a bujdosásban nem tsak híven oltal-

csak 1722-ben kerültek vissza Magyarországra.[66] Zay Anna ebben az évben – gyermekei, Vay Sámuel és Klára nevében is – pert indított néhai férje örökségéért annak első házasságából származó gyermekei ellen. A per végül egyezséggel zárult, aminek értelmében a felperesek átadták utóbbiaknak a Vay-leveleket. Vay Sámuel ezekért 1723-ban 1000 rajnai forintot vett fel az ifj. Vay Ádám és testvérei képviseletében eljáró Pongrácz Györgytől,[67] Zay Anna pedig kötelezvényben vállalta, hogy az esetleg még felbukkanó leveleket is átadja.[68] A levelek tehát ekkortól az id. Vay Ádám első házasságából származó gyermekek tulajdonában voltak (ifj. Ádám, Erzsébet, Anna, Kata, Judit). Őrzőjük ifj. Vay Ádám lett,[69] de a későbbiekben a birtokok nagyobb részét magához váltó testvére, Vay Judit kezéhez kerültek. Utóbbinak Wass Dánieltől született gyermekei már csak az erősen megfogyatkozott serkei uradalmat örökölhették és oszthatták fel maguk között, de az arra vonatkozó leveleket a birtok végleges elidegenítése után is megtartották. A serkei levelek minden bizonnyal a 19. század elején kerültek Erdélybe, amikor is Wass Dániel (†1811) fiai véglegesen visszaköltöztek Doboka vármegyei birtokaikra. A Vay-birtokokra és a Wass család erdélyi jószágaira vonatkozó leveleket ezután már bizonyára a cegei kastélyban őrizték. Adataink erre vonatkozóan a 19. század végéről vannak. A levéltár ekkor a ma is álló kisebbik cegei kúria (a Wass Ádám-féle) egyik kamrájában volt elhelyezve, amelyet azonban a falubeliek feltörtek, de szerencsére az iratoknak nem esett bántódásuk.[70] Ekkoriban, pontosabban 1896-ban gr. Wass Ármin ellenőrizte a levéltár állagait, és ennek során rövid bejegyzéseket

---

mazta, hanem fogyatkozás nélkül egészben ki is hozta és resignálta országunk törvényének rendi szerint" [a Vay Ádám első házasságából származó gyermekeknek] (Wass cs lt, 1723: 5688. sz.).

[66] „Én alább meg irt recognoscalom, hogy az tekintetes Fekete Familiat illető leveles ládát, mellyet néhai tekintetes nemzetes Vay Ádám uram tíz esztendővel ezelőtt Ilvói kalastromban letétette bizonyos contractus szerint, kinek is elhagyott eozvegye, tekintetes és nagyságos Zay Anna asszony, el küldvén azon contractust és plenipotentialis levelet Krucsay István uramnak Sztri nevű várban [ma Stry, Ukrajna], azon Fekete familiát illető leveles ládát kezemhez vettem, le szakadott pecséttel, amint a Krucsay uram nékem adott recognitiojábul is ki tetzik. Mellyrol quietalom ezen irásom által az aszonyt és saját magam kezem írásával subscribalom. Jaraszlón, die 11 Junii 1722. Szkárosi Nagy István. m. p." (Wass cs lt, 6121. sz.).

[67] Wass cs lt, 1723: 6368. sz.

[68] „Én Zay Anna esküszöm az élő Istenre, hogy fiam, Vay Sámuel és néhai tekintetes nemzetes Iványi Fekete Erzsébet asszony maradéki között ezen folyó esztendőnek [1725] september havának 24 napján Pesten költ contractusnak ereje szerént mindenféle leveleket, valamelyek nálam találtatnának, avagy másutt is azokot lenni tudhatnám, megjelentem és előadom és az mellyek nevezetesen az feljebb említett néhai Fekete Erzsébet asszonyt ugi Feledi és Lórántfi familiák jószágát illetőknek találtatnának, az ollyan leveleket in originalis, az mellyek penig mind engemet, mint szegény idvezült uramot, néhai tekintetes, nemzetes és vitézlő Way Ádám uramot illetnék, azokatis authenticalt parokban megnevezett Fekete Erzsébet asszony maradékinak kiadom" (Wass cs lt, 1725: 5855. sz.).

[69] Vay Ádámról állították testvérei, hogy azt ígérte nekik, miszerint „a leveleket, kikis tempore refugationis regestrum nélkül voltak, fogja registraltatni és ha az [...] atyafiaknak fog tetszeni, azokat parialtatván, in paribus az registrummal együtt ki fogja adni" (Wass cs lt, 5601. sz.).

[70] Wass cs lt, 19. sz. vége: 2018–2019. sz.: „[a cegei kastély kamrájába] behatoltak és felnyitván a családi levéltárnak fiókjait és több ládákat, abban kutatva, miután szerencsémre nem találták fel az általam [...] ottan tartott cegei ev. ref. egyháznak úrasztali clenodiumait [...], mert kétségen kívül ezt kellett hogy keressék, elraboltak 1) négy egész füstös szalonnát 2) 25 fontnyi füstös húst és 3) 3 darabban mintegy 60 fontnyi kősót" (Wass Ádámnak a szolgabírói hivatalhoz írt keltezetlen beadványának fogalmazványa a családi levéltár őrzésére szolgáló cegei kastélybeli kamra feltöréséről). Vö. *Ueber Archive in Ungarn. Ein Führer durch ungarländische und siebenbürgische Archive*. Von Franz Zimmermann. Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. Neue Folge. XXIII(1890). 628.

tett Huszti Registrumába.[71] A család – mint már említettük – az 1910-es években letétbe helyezte a levéltárat; azóta az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának része, és sorsa összefonódik annak viszontagságos történetével.[72]

Kutatástörténet

A Wass-levéltár középkori okleveleinek egy részét már korán, a kéziratos gyűjtés idejében használta a tudományos kutatás, noha a birtokjogok védelme általában megkívánta ezek elzárását a nyilvánosság elől.[73] Mint már szó volt róla, a levéltár 18. századi rendezője, a jogtudós Huszti András 1743-ban *Genealogia heroica* címmel elkészítette a család történetét, és munkájába 27 középkori oklevél és 18 újkori irat teljes szövegét is bemásolta. A kéziratról további másolatok készültek, és így az oklevélszövegeket mások is ismerhették és használhatták, de bizonyára közvetlenül a családi levéltárból is hozzáférhetővé váltak szövegek. Bár a másolatok filiációja ilyen irányú rendszeres kutatás nélkül nem állapítható meg, megemlítendő néhány olyan gyűjtemény, amely a Wass-levéltárból származó középkori szöveget tartalmaz: például Kaprinay István (1714–1785) jezsuita történetíró kéziratos másolatgyűjteménye, akihez ezek Dobai Székely Sámuel (1704–1779) közvetítésével kerültek,[74] és Fejérvári Károly[75] (1743–1794) vagy Gheorghe Şincai[76] (1754–1816) másolatgyűjteménye. Utóbbi hasznosította is másolatait a románok történetét elsőként összefoglaló munka, a *Hronica românilor* című könyvében (ide 24 középkori oklevél szövegét vette be, egyeseket csak kivonat formájában).[77] Ugyanígy Kemény József (1795–1855) monumentális *Diplomatarium Transsylvanicuma* és annak kiegészítései (*Appendix* és *Supplementum*),[78] továbbá a *Chartophilatium Transsilvanicum* egyik kötete is[79] tartalmaznak szövegeket a Wass-levéltárból.

---

[71] Pl. „Revideáltam anno 1896. feb. 14. hiány nélkül megvannak. Cege [1]896. 14/II. Gf. W[ass] Á[rmin]" (Huszti: *Registrum* 100).

[72] Wass Ottilia személyi levéltárát a tulajdonos 1917-es haláláig a Kolozsvár főterén levő Wass-házban őrizték (Wass Ottilia hagy., XII/192, 113).

[73] Erdélyben a helyzeten csak a 19. század második felében véghezvitt úrbéri kárpótlás változtatott, akkortól ugyanis a birtokjogok védelmét biztosító iratoknak már csak történeti értéke volt. 1817-ben azonban Wass Dániel (†Kvár 1844) még ezt írta testvéreinek: „Vigyázni kell reájok [ti. a Dezsőfi famíliára, akik Wass Dezső maradékai lennének], hogy a familia archivumába be ne üssék az orrokat, mert idővel familiánknak káros lehetne" (Wass cs lt, 8460. sz.).

[74] Budapesti Egyetemi Könyvtár, *Collectio Kaprinayana*, *tomi in quarto*. Tomus XVIII. 32–35, 37–39.

[75] *Analecta monumentorum omnis aevi Hungarica*. Opera et studio Caroli Fejérváry de Keresztes colecta. Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár, Fol. Lat. 2211/I–III. Az első kötetben pl. nr. CCCLIX–CCCLXV.

[76] A 18–19. század fordulóján Wass Dániel gróf (†1811) gyermekei házitanítójaként alkalmazta őt.

[77] Şincai, Gheorghe: *Hronica românilor*. Tom. I–III. Ediție îngrijită şi studiu asupra limbii de Florea Fugariu. Prefață şi note de Manole Neagoe. Buc. 1967–1969 (Opere I–III), passim.

[78] Mindhárom sorozat az ENMLt-ban volt, ma ezeket a Kolozsvári Akadémiai Könyvtárban őrzik. A *Diplomatarium Transsylvanicum*ban (II. 398) pl. megtalálható egy 1411. IV. 25-i (*sab. p. Georgii mart.*) szöveg, amelynek eredetije állítólag a Wass család levéltárában lett volna, de Huszti *Registrum*a nem tartalmazza, és emiatt egyelőre gyanúval kezelendő. Az oklevélre Aurel Răduțiu hívta fel a figyelmemet; szívességét ezúton köszönöm.

Szórványközlések ugyan már megjelentek nyomtatásban Pray György, Katona István gondozásában Fejér György *Codex diplomaticus*ában vagy Wenzel Gusztáv *Árpádkori új okmánytár*ában,[80] de a levéltár legrégibb anyagát javarészt a jogász és műkedvelő történész Deák Farkas (1832–1888) közléséből ismerhette meg a szakkutatás. Ő ugyanis Wass Ádám gróf (1821–1893) úrbéri kárpótlási ügyeinek pesti intézőjeként[81] és egyben barátjaként is hozzáférhetett az akkor még a család kezelésében levő levéltárhoz. Deák érdeklődését leginkább a középkori oklevelek keltették fel, melyekből több részletben ki is kölcsönzött darabokat, olykor egész fasciculusokat.[82] Épp emiatt némelyik oklevél el is veszett,[83] de a *Hazai okmánytár*[84] szerkesztői számára Deák közvetítette az Árpád-kori okleveleket, és közel hatvan szöveget tett közzé a *Hazai oklevéltár*ban.[85] Ez utóbbi kiadvány ekképpen a professzionalizálódó történettudomány erdélyi vonatkozásokban is gazdag fontos forráskiadványa lett. Ugyancsak tőle származik a levéltár első tudományos ismertetése, amely a Századok 8. évfolyamában, 1874-ben jelent meg,[86] és mint egyik levelében leírja, szándékában állt egy Wass-oklevéltár összeállítása is.[87]

1891-ben a levéltárban kutatott az erdélyi szászok oklevéltárának elindítója, Franz Zimmermann (1850–1935) is, akinek fennmaradtak gróf Wass Ádámhoz írott levelei, amelyekben engedélyt kért, hogy hozzáférhessen az akkor még Cegén őrzött levéltár szász vonatkozású okleveleihez.[88] Wass Ádám készséggel biztosította ezt, és szívélyes sorokkal invitálta mezőségi kastélyába. Zimmermannhoz írt egyik levelének fogalmazványából tudható meg az is, hogy korábban – Deák Farkason kívül – még Torma Károly (1829–1897) és Szabó Károly (1824–1890) is kutatott a levéltárban.[89]

---

[79] Kemény József: *Chartopilatium Transsilvanicum*. 9. kötet (ENMLt, ma a KvAKt őrizetében). Az adatot Jakó Zsigmondnak köszönöm.

[80] Az idézett munkák: Pray: *Annales*; Katona; CDHung; ÁÚO.

[81] Levelezésük java része erről szól, lásd Wass cs lt, 7257–7284. sz.

[82] A Szentegyedre vonatkozó 13–14. századi oklevelek palliumában, jelzet nélküli cédulán Wass Ádám (†1893) feljegyzése: „Deák Farkasnak tudományos használat végett elküldtem a teljes fasciculust."

[83] Wass cs lt, 1877: 8319–8320. sz. – Deák Farkas váratlan halála után öccse, Deák Lajos visszajuttatta a családnak azokat az okleveleket, amelyeket az elhunyt hagyatékában talált (Wass cs lt, 1888: 7286. sz.). – Valószínűleg ugyancsak a kölcsönzések számlájára írható, hogy elveszett a levéltár 1412. I. 20-i oklevele, amelyet Franz Zimmermann 1902-ben a családi levéltárból közölt (Ub III. 517).

[84] HOkm.

[85] HOkl.

[86] Deák Farkas: A gróf Wass-család czegei levéltáráról és a gyekei Wesselényi-síremlékről. Sz VIII(1874). 301–311.

[87] Deák Farkas levelei Wass Ádámhoz: „a levelek vissza nem küldésének oka ifjúi könnyelműség, mindig nagy terveim voltak, hogy egy kötet Wass Codexet fogok szerkeszteni; majd haza viszem magam" (Wass cs lt, 1888: 7284. sz.). – „A három Árpád-kori okmányt is lemásoltuk és már meg is jelentek a Codex Patrius VI. kötetében." „Az ide visszazárt 3 darab Árpád-korit pedig őrizze meg nagyságod, mert ezek a levéltár legdrágább kincsei" (Wass cs lt, 1877: 7275. sz.). – „Az okiratok igen szépek s a társulat [=Magyar Történelmi Társulat] éljenzéssel fogadta, midőn náluk szóbeli jelentést tettem a múlt csütörtök este [a Wass lt okleveleiről]. Már munkában vannak egy pár nagyon ép pecsét lemetszés, és az okiratok lemásolás végett" (Wass cs lt, 1877: 7276. sz.). – Lásd még Wass cs lt, 1874: 7257. sz.

[88] Franz Zimmermann 1890–1891 között több levelet írt Wass Ádámhoz a szász vonatkozású középkori oklevelek közlésének ügyében (Wass cs lt, 8436–8440. sz.).

[89] Wass cs lt, 1890: 8437. sz.: „Unser Familienarchiv wurde noch vor sehr vielen Jahren von dem seiner Zeit berühmten alten ungarischen Historiker Andreas Huszti sehr correct regestriert. Aber vor etlichen Jahren haben die Herren Torma Károly, Szabó Károly und Deák Farkas eine ziemliche Unordnung gemacht. Trotzdem werden Euer Wohlgeboren doch im Stande sein, ihre historiker Studien erledigen zu können. Wir haben im Archiv auch glaube ich 3 ungarische Arpadiana."

Torma Józsefnek a Wassok törzsbirtokától nem messze fekvő, Belső-Szolnok vármegyei Csicsókeresztúron volt birtoka, így érthető érdeklődéssel fordult a Wass-levéltár felé. Munkájáról azonban csak annyit tudni, hogy egy 19. század eleji, középkori oklevelek másolatát tartalmazó füzet szövegeit az eredetiek alapján javította, és az egyes darabokról mindenre kiterjedő részletes leírást készített. A kézirat azóta elveszett vagy lappang.[90]

A Wass család a történeti értékű levéltárat tehát korán, már a 19. században a magyar, román és szász tudományos kutatás számára hozzáférhetővé tette, nemzetiségre való tekintet nélkül. Annak, hogy az a megszülető modern magyar történetkutatásban egyik legtöbbet idézett erdélyi családi levéltár lett, nagy szerepe volt Huszti Registrumának. Az anyagban való tájékozódás a többször kikölcsönzött Registrum alapján történt; használta azt Deák Farkas, a numizmatikus és történész Réthy László (1851–1914), aki révén az elenchus birtoklástörténeti adatai beépültek Szolnok-Doboka vármegye monumentális monográfiájába[91], de a medievista Fejérpataky László (1857–1923)[92] és a szász Franz Zimmermann is.

Szemben a középkori anyag korai tudományos hasznosításával, a levéltár újkori értékeit kevés kutató tanulmányozta. Pedig a fejedelemség kori Erdély politikai történetére vagy Wass Dániel (1674–1741) és Vay Ádám (1657–1719) személyi iratai között a kuruc szabadságharcra vonatkozóan is hézagpótló információkkal szolgálhatott volna a Wass-levéltár. Minthogy a Vay család berkeszi levéltára a második világháború és a kommunizmus pusztításai során megsemmisült, napjainkra tovább nőtt a cegei levéltár jelentősége például a kuruc idők kutatói számára.[93]

Jóllehet a Wass család által megőrzött iratörökség közel két évszázada hozzáférhető volt az erdélyi múlt feltárásában érdekelt mindhárom etnikai közösség kutatói számára, a tudomány érdekeinek további érvényesülését hozta magával a levéltárnak az Erdélyi Múzeum-Egyesületnél való letétbe helyezése. Annak ellenére is, hogy az impériumváltozás

[90] „A Wass levéltár középkori oklevelei között található, [...] Huszti Andrástól 1743-ban összeállított *Genealogia heroica* mellékletét alkotó, 66 oklevél XIX. század eleji másolatait tartalmazó, 94 oldalas ívrét alakú füzet, »melynek szövegeit alul írt magukból az eredetikből kijavította, valamint a többieket is azokból kiírta azon rendetlen sorozatban, minőben azokat rendre kezéhez kaphatni szerencséje volt. Csicsókeresztúron, febr. 22. 1858. Torma József«. Egyesekhez latin nyelvű regesztákat készített, az eredetiről, méretekre, anyagra, pecsét feliratára is kiterjeszkedő magyar nyelvű leírásokat iktatott be. Az íróanyag méreteit hüvelykben adja. A hátiratokat, címzéseket is Torma iktatta be a füzetbe. Adja a kancelláriai jegyzetek szövegét. A pecsétek akkori állapota jól megállapítható Torma gondos leírásaiból.” – A Torma említett oklevélmásolatait tartalmazó füzet ma már nem volt fellelhető a Wass cs lt-ban; megléte Jakó Zsigmond feljegyzéséből ismeretes, akinek az adatot ezúton köszönöm meg.

[91] Kádár–Tagányi.

[92] Réthy László Wass Ádámhoz: „Ide mellékelve van szerencsém végre a Gróf Wass család levéltárának Registrumát tisztelettel és köszönettel megküldeni. Múltkor, midőn mentegető levelemet elküldöttem volt, érkezett haza Dr. Fejérpataky László múzeumi levéltárnok; nem mulaszthattam el, hogy a nagybecsű Registrumot meg ne mutassam neki, melyből ő sok jegyzetet készített magának. [...] Budapesten, M. N. Múzeum, 1891. szept. 12.” (Wass cs lt, 1891: 8467. sz.).

[93] Huszti által nem elenchizált részét kézbe vevő, ismeretlen historikus vagy ügyvéd érdeklődését. Egy, a Wass Dániel (1674–1741) iratait egybefogó, palliumként hasznosított 1804-es levélre 19. századi kéz írta rá: „*Kurutzvilág és még régebbi, a hazai históriát illető, megtartásra méltó levelek*” (Wass cs lt, 5382. sz.). Szórványközlés ebből a részből: I. Rákóczi György Wass János táblai ülnökhöz címzett 1635-ös meghívója octavalis törvényszékre (Wass cs lt, 1635: 5344. sz.), Történelmi Lapok I(1875). 299. – Itt jegyzendő meg, hogy a Wass-levéltár néhány újkori irata 1945-ben nyomtatásban megjelent a dézsma fejedelemség kori adminisztrációját bemutató forráskiadványban (Jakó: *Dézsma* 18–19).

miatt az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárában folyó rendező- és feltárómunka nem folytatódhatott a korábbi ütemben, a gyűjtemény kutathatóságát a hivatalában megmaradt Kelemen Lajos továbbra is biztosította mindenki számára. Ő a családi levéltárak között a Wass-levéltárból is készített – főként genealógiai vonatkozású – kijegyzéseket, és ezek a több mint 800 család történetét érintő genealógiai gyűjteményében[94] maradtak fenn. Minden kutató, nemzetiségre való tekintet nélkül, bizton számíthatott arra, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület tudós levéltárosa számára is készít kijegyzéseket és másolatokat. Veress Endre (1868–1953) Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei şi Ţării Româneşti 11 kötete,[95] Ioan Lupaş (1880–1967) közleményei, a szászok oklevéltárának kötetei vagy az Anuarul Institutului de Istorie Națională évfolyamai szolgálnak erre bizonyságul.

1940 után az EME újra korlátozás nélkül folytathatta tudományos gyűjteményei feldolgozását, és sürgősen elvégzendő feladatai közé sorolta az erdélyi középkori oklevélkorpusz összeállítását. Az Erdélyi Tudományos Intézettel karöltve közös vállalkozásban látott a terv megvalósításához, amelynek kidolgozója és irányítója Jakó Zsigmond volt.[96] Mivel a munka akkori fázisában a teljes erdélyi oklevélanyag előzetes összegyűjtésére és az egész anyag ismeretében végzett edíciós munkára nem volt lehetőség, kézenfekvőnek látszott a középkori oklevelek közlését (családi) levéltáranként elkezdeni. Ennek megfelelően tervbe vették a véglegesen rendezett levéltárak anyagának ismertetését és azok közzétételét. E kiadványok nemcsak a levéltári anyagon alapuló tudományos igényű kutatásokat segíthették, hanem a tudomány elismerését is kifejezték volna az irataikat századokon át megőrző, majd a tudomány számára letétbe helyező családok iránt. Az ismertetések tartalmazták volna az illető levéltár történetén kívül – az anyagban való tájékozódás megkönnyítése végett – a tulajdonos család leszármazásának, rokoni összeköttetéseinek és birtoklástörténetének vázlatát, a teljes anyag kellő mélységű feltárását, a levelezés (missilisek) betűrendes jegyzékét és a középkori oklevelek magyar nyelvű regesztáját (kivonatát). Az egyes levéltárakat külön füzetekben, de azonos elvek szerint ismertették volna. A sorozat azonban a második világháborút követő változások miatt mindjárt az első füzet után elakadt. Az egyetlen megjelent ismertető a torockószentgyörgyi Thorotzkay család levéltárának bemutatását tartalmazta.[97] A sorozat tervbe vett második kötete a Wass-levéltár ismertetése lett volna. Ennek azonban már csak az 1542 előtti anyaga készült el, amikor a kommunista önkény az Erdélyi Múzeum-Egyesületet megszüntette. A Wass-levéltár középkori okleveleit a klasszika-filológus Valentiny Antal (1883–1948) egyetemi könyvtárigazgató regesztázta nyugdíjazását követően,[98] a maitól némileg eltérő gyakorlatnak megfelelően.[99]

---

[94] ENMLt, Kelemen Lajos genealógiai gyűjteménye (a KvNLt őrizetében).

[95] *Documente privitoare la istoria Ardealului*, *Moldovei şi Ţării Româneşti*. I–XI. Publicate de Andrei Veress. Buc. 1929–1939. – Huszti *Registrum*ának 122. lapján, az egyik kivonat mellett (Bethlen Gábor 1619. évi adománylevele Cercel Marko vajdának a Zaránd vármegyei Dézna váráról) Kelemen Lajos kézírásával: „Másolva Veress Endrének 1931." – Balogh Jolán (1900–1988) művészettörténész számára készített másolatok: Balogh: *Kőfaragó műhelyek* 57, 94.

[96] Jakó Zsigmond: A középkori okleveles források kutatása Erdélyben. In: CDTrans I. 28–29.

[97] ThorotzkayLt.

[98] „E munkákkal párhuzamosan folyik 1541 előtti okleveleink regesztázása. Dr. Valentiny Antal ny. egyetemi könyvtárigazgató úr odaadó lelkesedéssel végzi ezt a fáradságos és diplomatikai gyakorlatot igénylő feladatot. Alapos regesztái éppúgy nélkülözhetetlen segédeszközei lesznek levéltárunk ku-

Az ezt követő évtizedekben, bár többen használták a Wass-levéltár gazdag anyagát, módszeres feltárására nem került sor, és a tervezett levéltárismertető sem készülhetett el. A Román Akadémia gondozásában 1951-től folyamatosan megjelenő erdélyi oklevélkorpusz kötetei ugyan jó néhány középkori oklevelet közöltek ebből a családi levéltárból is, eleinte csak román fordításban.[100] Az 1541 utáni iratanyagból azóta is csak néhány jelent meg nyomtatásban, többnyire tanulmányok függelékeként.[101]

Az 1990-ben újjászerveződött Erdélyi Múzeum-Egyesület, miután 2002-ben újraindította az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára anyagát feltáró sorozatát,[102] tervbe vette a Wass-levéltár ismertetőjének befejezését és közzétételét. Jelen kiadvány tehát egy korábbi átfogó terv részének megvalósulása – az erdélyi tudományosság nagy kárára fél évszázados késéssel – a Múzeum-Egyesület hozzájárulásaként a történeti kutatások erdélyi korszerűsödéséhez.

---

tatóinak, mint amilyenek ma is törzsgyűjteményeinkre első levéltárosunk, Szabó Károly kivonatai. Eddig a Jósika hitbizományi és a Thorotzkay-levéltár középkori darabjairól, a gr. Wass-levéltár hatalmas anyagának majdnem feléről készültek el a regeszták." Jakó: *Jelentés 1943*. 13–14. – „Dr. Valentiny Antal a gr. Wass-levéltár középkori darabjainak korábban elkezdett regesztázásával eljutott az 1425. évig." Jakó Zsigmond: *Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárának 1944. évi működéséről*. EM LVI(1994). 94.

[99] A kézirat nem tartalmazza azoknak az okleveleknek a regesztáit, amelyeknek elvesztek ugyan az eredetijei, de hosszabb-rövidebb kivonatai fennmaradtak a levéltár Huszti András által készített 1754-es elenchusában (e deperditák összegyűjtését és feldolgozását a jelek szerint Valentiny nem is tűzte ki maga elé célul), és hasonlóképpen hiányzik belőle néhány eredeti és csak késői másolat formájában fennmaradt olyan oklevél regesztája is, amely nem került elő az akkori rendezés alkalmával. – E munka nem tartalmazza azon néhány középkori oklevél regesztáját, amely a Wass-levéltárban csak újkori másolatban maradt fenn, de eredetije más levéltárakban fellelhető, közlése pedig könnyen hozzáférhető, és amelyet egyébként Valentiny Antal sem regesztázott. Ezek a következők: 1. Wass cs lt, XLVI/7. 1357. IV. 14. (AOkm VI. 591–592); 2. 1357. V. 23. (AOkm VI. 591–593); 3. 1358. III. 6. (AOkm VII. 68); 4. Wass cs lt, XLVII/1: 1486. X. 29. (Teleki: *Hunyadiak* XII. 366–339). 5. Wass cs lt, s. n., a kolozsvári domonkos kolostor javainak inventáriuma, DF 255404, vö. Esterházy János: *A kolozsvári boldog-asszonyról címzett domonkosok, jelenleg ferenczieknek egyházának története és építészeti leírása*. Magyar Sion IV(1866). 561–585. Hasonlóképpen, e kötet nem tartalmazza azon néhány középkori oklevél erősen romlott szövegét sem, amelyek csak 18. századi tartalmi kivonat formájában maradtak fenn egy 1755. évi táblai per iratai között (Wass cs lt, 5228. sz.). E tartalmi kivonatok egy része megtalálható a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyveinek bejegyzései között (KmJkv I. 1193, 1775, 2441, 2442. sz.; II. 2868, 3333–3335, 3368, 4236–4237, 4241, 4257. sz.).

[100] *Documente privind istoria Romîniei. C. Transilvania*. Veacul XI, XII şi XIII. Vol. I–II. Veacul XIV. Vol. I–IV. [Buc]. 1951–1955. (Az 1075–1350 közötti oklevelek közlése. Az 1950-es évek viszonyaira jellemző, hogy a romániai történettudomány akkori irányítói megakadályozták, hogy az oklevelek apparátusában említésre kerüljenek név szerint azok a családi levéltárak, ahonnan az egyes kötetek szerkesztői az okleveleket közölték.) – *DocRomHistorica*, *C. Transilvania*. Întocmit de Belu, Sabin – Dani, Ioan – Răduțiu, Aurel – Pervain, Viorica – Gündisch, Konrad G. – Rusu, Adrian – Andea, Susana – Gross, Lidia. X–XIV. Buc. 1977 (az 1351–1370 közötti oklevelek közlése, a DIR C sorozat megváltoztatott című folytatása).

[101] A közlések felsorolását lásd az oklevélkivonatok apparátusában, illetve a levéltár 1541 utáni részének leírásában.

[102] Venczel József: *Ifjabb Wesselényi Miklós személyi levéltára*. Kvár 2002. (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára 2. sz).

ÁTTEKINTŐ TÁJÉKOZTATÓ A LEVÉLTÁRRÓL

ÁTTEKINTŐ TÁJÉKOZTATÓ A LEVÉLTÁRRÓL

Az itt következő rész a Wass-levéltár fasciculusonkénti leírása, áttekintő tájékoztató jegyzéke. Nem tartalmazza a középkori (1542. január 1. előtti) okleveleket, amelyeket a korábbi rendezések során kiemeltek és keltezésük szerint önálló sorozatba rendeztek. (Ezeket kötetünk részletes kivonatok formájában tárja fel.)

Az újkori iratanyagnak három főegysége van: I. A Huszti András által rendezett cegei levéltár. II. A cegei levelek 20. századi rendezésű része. III. Serkei (Gömör vm) levelek.

Az anyag leírása nem sorol fel minden egyes iratot. Különös figyelmet szentel a 16. századi eredeti daraboknak, s ezek mindegyike általában említésre került. Ha egy fasciculusban ugyanarra az ügyre vonatkozóan több 16. századi darab is van, az ügy megjelölése helyettesíti a darabszintű leírást. Ugyancsak szerepelnek a 17. századi fejedelmi kancelláriai iratok, és mindaz, ami a család- vagy köztörténet szempontjából a tudományos történeti kutatás figyelmére számot tarthat. A jegyzék a 18–19. századi iratanyagból pedig – a fenti szempontok szerint – csak a legjelentősebb darabokra hívja fel a figyelmet, de az egyes fasciculusok tájékoztató leírása felsorolja mindazon birtokok és családok neveit, amelyekre az illető csomó anyaga vonatkozik. A fasciculusoknak általában a tartalmuknak megfelelő címet adtak a korábbi rendezések alkalmával, és leírásom tartalmazza ezeket. Ha ilyen nem volt, az illető egységnek a mostani ismertetés adott címet.

A fasciculus leírása az illető egység római számával indul. A Huszti András által rendezett részben ezt követi az iratok ugyancsak átala adott arab száma (ez általában fasciculusonként újraindul). Az 1972. évi rendezés során a teljes levéltár minden iratát (az elsőtől az utolsóig) sorszámmal látták el, abban a sorrendben, amelyben éppen akkor voltak, és ez a folyamatosan futó számsor ma – jobb híján – jelzetként szolgál a levéltár Huszti által nem rendezett részéhez. Ezek a számok leírásomban zárójelbe kerültek. Az egyes fasciculusokon belül az iratok ismertetése nem a szorosan vett időrendben, hanem a levéltári rendezések során kialakított, ma meglévő sorrend szerint történik. Ez utóbbi többnyire sem az időrendet, sem az egyes darabok összetartozását, sem pedig a logikai rendjét nem veszi figyelembe. Az iratok tartalmát összefoglaló rövid, egymondatos szövegekben a helynevek felsorolása megyénként, betűrendben történik, az iratok keltezése a mondat végére, zárójelbe került; egy-egy nagyobb, összefüggő iratcsomó leírásánál az évkört tettem zárójelbe. Azokról a darabokról (olykor teljes fasciculusokról), amelyek ma hiányoznak a levéltárból, Huszti Registruma vagy a korábbi közlések alapján készült –

viszonylagos értékű – leírás. A fasciculusok ismertetése során utaltam az illető újkori egység darabjainak esetleges korábbi közléseire.

Jegyzékemben a 67. doboz anyagának ismertetése a cegei levéltár 43. dobozának bemutatását követi, mert tartalmilag ehhez kapcsolódik. Az 51. dobozba került, Mezőbándra vonatkozó leveleknek és az 59. dobozban levő erdélyi anyagnak is a cegei levéltárben lenne a helyük.

Ugyanebben a részben találja meg az olvasó a cegei levéltár teljes levelezésanyagának betűsoros jegyzékét. Ez tartalmazza a levelek keltezési évét, levéltári sorszámát, továbbá – lehetőség szerint – a levélíró társadalmi állását, foglalkozását.

Az újabb kori rész anyagát is a kötet egységes név- és tárgymutatója tárja fel.

Lajstromozott iratok

1. doboz (1–176. sz.)

Határjáró levelek Cege, *Császári*, *Göc*, *Gyeke*, *Légen*, *Mohaly*, *Szentegyed*, *Szentgothárd*, *Szentiván*, *Szilvás*, *Ajton birtokokról*. Fasc. I. Num. 1–14. (1–17. sz.). Évkör: 1315–1517, 1725. • Tanúvallatás a mohalyi (Doboka vm) határ Tyukszó nevű részéről (1725). • Ajton (Kolozs vm) határjárása (1725).

Szentegyedre vonatkozó 13–14. szd.-i oklevelek. Fasc. II. Num. 1–16. (18–32. sz.). Évkör: 1176/1230–1370. • A fasciculusban, jelzet nélküli cédulán Wass Ádám (†1893) feljegyzése: „Deák Farkasnak tudományos használat végett elküldtem a teljes fasciculust."

Pulyonra és Szentegyedre vonatkozó 15. szd.-i oklevelek. Fasc. III. Num. 17–26. (33–40. sz.). Évkör: 1402–1481.

Cegére, *Pulyonra*, *Szentegyedre*, *Szentgothárdra*, *illetve a Torda vm-i Dátosra vonatkozó 16. szd. eleji oklevelek*. Fasc. IV. Num. 27–33. (41–46a. sz.). Évkör: 1512–1533.

Szentegyedre vonatkozó 16–18. szd.-i iratok. Fasc. V. Num. 34–49. (47–68. sz.). Évkör: 1630–1739. • Vallatólevelek itteni szökött jobbágyokról, ezek elfogásáról, jobbágykötő levelek (1630–1642). • Vallatás a göci, pulyoni és szentegyedi (Doboka vm) Palásti-, illetve Tholdalagi-részekről (1647). • Deák István szentegyedi örökségének osztálylevele (1651). • A Wassok egyik szentegyedi házhelyének elzálogosítása (1663). • Vallatólevél a szentegyedi egykori Sombory-részről (1687). • Vallatólevelek itteni jobbágytelkekről (18. szd.).

A szentegyedi Hársas nevű erdőre és tóra vonatkozó levelek. Fasc. VI. Num. 50–74. (69–104. sz.). Hiányzik: Num. 72. Évkör: 1448; 1630–1740. • Vallatólevél a széki (Doboka vm) határ Imolyás nevű szénafüvéről (1630). • A széki bíró és tanács, illetve Wass Lászlóné Teleki Anna és fiuk, Wass György pere a Hársastóban halászó jobbágyok ügyében (1677). • Vallatás és ítélet a Wassok birtokjogáról Hársastó felett (1677, 1680). • Tanúvallatás a szentegyedi Nagyvölgy nevű szénafűről (1687). • Szentegyedi jobbágyok és zsellérek kezeslevelei, kerestetőlevelek (1659–1740). • Tanúvallatások szentegyedi szökött jobbágyokról (1635–1640).

Mohalyra vonatkozó iratok. Fasc. VII. Num. 1–50. (105–156. sz.). Évkör: 1366–1511; 1672–1740. • Doboka vármegye 1560 körüli ítélete Wass Jánosné Zsófia asszonynak Oláhvásárhelyre (Doboka vm) szökött mohalyi jobbágyáért folyó perben (jelenleg a középkori oklevelek közé besorolva; keltezésére lásd Kádár–Tagányi VII. 280). • Tanúvallatások itteni jobbágyokról, kezeslevelek (1672–1740).

Cegére, *Szentgothárdra*, *Szentiványra és Szilvásra vonatkozó 14. szd.-i oklevelek*. Fasc. VIII. Num. 1–22. (157–176. sz.). Évkör: 1321–1394.

2. doboz (177–353. sz.)

Gyekére, *Légenre*, *Petelakára és Szentgothárdra vonatkozó középkori oklevelek*. Fasc. IX. Num. 1–12. (177–187. sz.). Évkör: 1410–1478.

Szentgothárdra vonatkozó 16. szd. eleji oklevelek. Fasc. X. Num. 13–30. (188–204. sz.). Hiányzik: Num. 16. Évkör: 1507–1590. • Wass György Kolozs vármegyei ispán pere id. Wass János és Cseh Margit leánya: Wass Anna, Torma Jánosné ellen, illetve ifj. Wass

János és Adorján Anna leánya: Wass Erzsébet, küsmödi Márton Györgyné ellen a szentgothárdi jószágrészért és az ottani kúriáért, 1587–1590.

Szentgothárdra vonatkozó 17. szd.-i levelek. Fasc. XI. Num. 31–45. (205–216. sz.). Hiányzik: Num. 31, 41–42. Évkör: 1632–1692. • Wass János és Wass Ferenc fia: György osztálylevele Szentgothárd felett (1632). • Tanúvallatás a Jankafiak szentgothárdi birtoklásáról (1647). • Szentgothárdi jobbágyok kerestető- és kezeslevelei (1647–1692). • A Num. 41. és 42. alatti, ma már hiányzó iratok tartalma: egy itteni jobbágy kezeslevele és javainak összeírása, 1676 (közlés: Gyulai 691–693).

Szentgothárdi jobbágyok kezeslevelei. Fasc. XII/1/a. Num. 46–57. (217–230. sz.). Évkör: 1702–1742.

Szentgothárdi jobbágyok kezeslevelei, *tanúvallatások szökött jobbágyokról*. Fasc. XII/1/b. Num. 58–76. (231–249. sz.). Évkör: 1649–1740.

Id. Wass Györgynek és Wass Dánielnek 1689-ben indult pere boncnyíresi Rácz János és Mihály, *illetve Géczi Gergely és Dávid ellen egy szentgothárdi jobbágytelekért*. Fasc. XII/2. Num. 77–98. (250–273. sz.). Évkör: 1689–1730.

Gyeke, *Légen*, *Petelaka*, *Szentgothárd birtokra vonatkozó oklevelek*. Fasc. XIII. Num. 1–28. (274–301. sz.). Évkör: 1416–1523, 1609. • Légeni Szilvási Péter és cegei Wass János szerződése jobbágyok cseréjéről (1609).

Gyekére vonatkozó levelek. Fasc. XIV. Num. 1–16. (302–317. sz.). Hiányzik: Num. 11. Évkör: 1428–1723. • Wass György szerződése id. Wass Jánossal gyekei jobbágyok átadásáról (1572). • Wass György pere id. Wass János leánya: Anna, Torma Jánosnéval szentgothárdi és gyekei jószágrészéért (1587–1589). • Gyeke osztálylevele a Keresztúri és Wass családok, illetve Horvát Gáspár között (1592, hiányzik). • Kendeffy Judit – fiai: Wass László és János nevében megtett – tiltakozása Kornis Ferenc beiktatása ellen a gyekei jószágrészbe (1643). • Vallatólevél Wesselényi Boldizsár gyekei jószágrészéről (1654). • Vallomás a gyekei határról és az itteni dézsma arendájáról (1695). • Kornis Zsigmond pere id. Wass Györggyel Gyekéről elvitt gabona miatt (1723).

Göcre vonatkozó levelek. Fasc. XV. Num. 1–37. (318–353. sz.). Hiányzik: Num. 3, 21, 29, 31. Évkör: 1328–1530; 1568–1754. • János Zsigmond adománylevele, mellyel hívét, Wass Györgyöt megerősíti göci és pulyoni birtokában és iktatási parancs (1568). • Parancslevél Göci Jodok göci jószágrészének és nemesi kúriájának felosztásáról (1590). • Báthori Zsigmond kegyelemlevele Erdélyi Kata tolvajlásért elítélt göci jobbágyai számára (1590). • Báthori Zsigmond jóváhagyása ahhoz, hogy Palásti György lekösse göci részbirtokát cegei Wass György özvegyének: Erdélyi Katalinnak (1598). • Jelentés az iktatásról. • Wass János, illetve Teleki Anna fia: Wass György osztálya Göc és Szentegyed birtokokban (1663). • Haller Péterné: Pécsi Erzsébet tiltakozása az ellen, hogy Wass János és Teleki Anna a göci Mindszenti-részt elfoglalja (1670). • Vallatás a göci Mindszenti-részről (1672). • Vallatólevelek göci telkekről és jobbágyokról (1696–1722). • Göci jobbágyok kezeslevelei (1721–1754).

3. doboz (354–484. sz.)

Pulyonra vonatkozó levelek. Fasc. XVI. Num. 1–71. (354–425. sz.). Hiányzik: Num. 38. Évkör: 1265–1543; 1589–1740. • Nyugta id. Wass Balázs özvegye: Katalin és fiai: mindkét János [!], illetve ifj. Balázs által néhai szentegyedi Wass János leányának:

Székely Istvánné Wass Borbálának apja után járó jussa kiadásáról (1543). • Tanúvallatás a pulyoni dézsmáról (1589, közlés: Jakó: *Dézsma* 19). • Küsmödi Márton Györgyné Wass Erzsébet pere Wass Györggyel pulyoni gabonatized miatt (1590). • Wass György és Wass János pere Bethlen János ellen pulyoni és szentegyedi zálogos jószágrészekért (1628–1630). • Tanúvallatások pulyoni jobbágyokról és jobbágytelkekről, jobbágykerestető levelek (1631–1740). • Egyezséglevél Pulyon felosztásáról (1723). • Vallatás a pulyoni dézsma arendájáról (1720). • Pulyoni jobbágyok és zsellérek kezeslevelei (1619–1716).

Cegére, *Szentegyedre*, *Szentiványra*, *Szentgothárdra*, *Mohalyra*, *Pulyonra vonatkozó középkori oklevelek*. Fasc. XVII. Num. 1–15. (426–440). Évkör: 1405–1498.

Cegére vonatkozó 16. szd.-i levelek. Fasc. XVIII. Num. 16–35. (441–459. sz.). Hiányzik: Num. 35. Évkör: 1501–1589. • Wass Domokos fia: János fia: Máté, illetve id. Wass Balázs fiai: mindkét János és ifj. Balázs közötti egyezség a cegei, mohalyi, pulyoni, szentegyedi és szentgothárdi jószágrészről (1543). • Kolozs vármegye hatóságának bizonyságlevele arról, hogy Orbán deák, cegei iskolamester magát Wass Jánosnak jobbágyul kötötte (1545). • Cegei Wass János egyezséglevele néhai szentgothárdi Wass János özvegyével: Dorottyával, valamint leányaival: Ágnessel és Annával a nekik járó hitbér, jegyajándék és leánynegyed kifizetése felől (1548). • Wass Balázsné özvegy Komlódi Orsolyának kiadott, férje után neki járó cegei kúriáról és telkekről (1555, erősen rongált). • Wass Jánosné Hosszúaszói Dorottya egyezséglevele a másik Wass Jánossal a neki járó hitbér és hódostói rész kiadásáról (1555). • Ítélet Wass György és Wass János között Cege, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás birtokokért folyó perben (1569). • Erdélyi Miklósné Gerendi Márta végrendelete (1583). Cegei jobbágy kezeslevele (1589).

Cegére vonatkozó 17. szd.-i levelek. Fasc. XIX. Num. 36–46. (460–473. sz.). Évkör: 1627–1696. • Bethlen Gábor adománylevele Wass János táblai ülnök és Wass György kamarás (cubicularius) számára Cege, Kötke, Mohaly (Doboka vm), Kupsafalva, Oláhdebrek, Ünőmező egészbirtokokról (Belső-Szolnok vm), továbbá Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Vízszilvás (Doboka vm), Felsőgyékényes, Ungurfalva (Belső-Szolnok vm), Méhes, Velkér (Kolozs vm), Egerbegy, Cikud, Sályi és Záh (Torda vm) részjószágokról; a birtokok iktatása (1627). • Báthori István Wass György cegei birtokán vásártartást engedélyez (1571, Apafi Mihály megerősítő átiratában, 1665). • Tanúvallatások a cegei határról (1694, 1696). • Tanúvallatás arról, hogy Wass János azzal fenyegette meg Wass Györgyöt, hogy a családi levéltárat elrejti előle (1635). • Wass György végrendelete (1638).

A cegei Hódostóra (*más néven Szarvastó*) *vonatkozó levelek*. Fasc. XX. Num. 1–22. (474–484. sz.). Hiányzik: Num. 1–2, 8–9, 12–13, 15–17, 21–22. Évkör: 1390–1724. • Wass György, Cseffei János és Kendi Gábor egyezséglevele a cegei Hódostó halászatának módjáról (1582). • Wass György és Cseffei László protonotárius és belső-szolnoki ispán perel a Hódostó halászásáért (1638–1641). • Petki István missilis levelei, melyekben Wass Jánostól halat, illetve embere számára halászatra engedélyt kér (1664, 1674). • Néhai Wass Lászlóné Teleki Anna tiltakozik a noszolyi jobbágyok hódostói halászata ellen (1664, elveszett). • Csáky László perel a szentgothárdi jobbágyok ellen a feketelaki jószágrészén fekvő Hódostón készített vészek miatt (1669). • Wass János és Wass Lászlóné

özv. Teleki Anna perel Csáky Lászlóval a hódostói halászat miatt (1699). • A halászat ügyében indult más perek iratai (1713–1724).

4. doboz (485–631. sz.)

Cegei jobbágyok és zsellérek kezeslevelei. Fasc. XXI. Num. 1–33. (485–518. sz.). Hiányzik: Num. 33. Évkör: 1628–1740.

Szentivánra vonatkozó levelek. Fasc. XXII. Num. 1–23. (519–540. sz.). Hiányzik: Num. 10. Évkör: 1352–1734. • Báthori Zsigmond parancslevele Wass György szentiváni szökött jobbágyának visszahozataláról (1592). • Ugyanő jóváhagyja, hogy Wass György a szentiváni Cichegyen szőlőt vásárolhasson (1594). • Wass János és György perli dési Füzesi János szamosújvári udvarbírót, mert a szentiváni szőlőjüket a fiskus számára lefoglaltatta (1630). • Lipót császár Szentivánt Apor Istvánnak és feleségének inskribálja (1698). • Peres iratok a szentiváni határról (1718–1734).

Szilvásra vonatkozó levelek (*többségükben középkori oklevelek*). Fasc. XXIII. Num. 1–34a. (541–574. sz.). Évkör: 1321–1697. • Báthori Zsigmond adománylevele és iktatóparancs Wass Ferenc számára Vasasszilvás részbirtokról (1599). • Néhai Wass György és Kendeffy Judit fiai: László és János Barcsay Zsigmondot gyámjuknak választják (1647). • Szilvási jobbágyok kezeslevelei (1668, 1696). • Vallatások Wass János és Wass Dániel szilvási jószágrészéről (1696, 1697).

Szilvásra vonatkozó iratok. Fasc. XXIV. Num. 35–73. (575–631. sz.). Évkör: 1701–1739. • Tanúvallatások szökött jobbágyokról, a tilalmas erdő használatáról, illetve a szilvási szőlőről; jobbágyok kezeslevelei (1701–1739). • Wass Dániel pere Korda Zsigmond ellen a Wass Pál által Szentgyörgyi Lőrinc deáknak zálogba vetett, majd az alpereshez jutott szilvási jószágrészért (1716–1718). • Wass Dániel pere gr. Apor István ellen Szilvás Hesdát felőli határán épített malom ügyében (1713–1724).

5. doboz (632–718. sz.) *Bongárd*, *Gerebenes*, *Méhes*, *Sályi*, *Velkér és Záh birtokokat illető iratok*. Fasc. XXV. Num. 1–61. (632–694. sz.). Hiányzik: Num. 56. Évkör: 1501–1726. • Báthori István adománylevele és iktatóparancsa Wass György Kolozs vármegyei ispán számára Bongárt (Doboka vm), Méhes (Kolozs vm) és Záh (Torda vm) részbirtokról (1575). • Wass György perel többekkel méhesi jószágrészei határvonaláról (1577). • Tanúvallatás Tamási Bernát és Zeleméri Péter méhesi birtoklásáról (1577). • Mihályfi Tamás fia: János a gerebenesi (Torda vm), méhesi, velkéri (Kolozs vm), illetve a Küküllő vármegyei fületelki és kisszőlősi jószágrészeit el akarja idegeníteni (1579). • Adásvételi szerződés, mellyel Mihályfi Tamás Gerebenes, Sályi (Torda vm), Méhes és Velkér részbirtokokat Wass Györgynek idegeníti el, Báthori Kristóf jóváhagyásával (1579). • A kolozsmonostori konvent átírja a paniti Alárdok méhesi jószágrészére vonatkozó, 1545-ben kelt okleveleket Wass György számára (1579). • Báthori Kristóf adománya Wass György számára a méhesi (Kolozs vm) és záhi (Torda vm) jószágrészekről (1579). • Zeleméri János és Mihályfi Tamás leánya: Borbála ellentmondanak Wass György iktatásának a gerebenesi, méhesi, sályi és velkéri jószágrészekbe (1580). • Báthori Kristóf Wass Györgynek két velkéri puszta jobbágytelket adományoz (1580). • Wass György perel Zeleméri Péterrel és fiával: Jánossal méhesi puszta jobbágytelekért és az ottani halastóért (1583). • Báthori Zsigmond ítéletlevele a Wass György és Zeleméri

Péter között Gerebenes, Méhes, Sályi és Velkér jószágrészekért folyó perben (1583). • Az 1585-ben újraindult per iratai (1585–1589). • Wass György visszaiktatása Gerebenes, Méhes, Sályi és Velkér jószágrészekbe (1585). • Pekri Gábor levele Wass Györgyhöz a Baládfiak által utóbbinak átengedett méhesi jobbágy ügyében (1585). • Tanúvallatás Mihályfi Tamás gyermekei: Borbála és János osztályáról Gerebenes, Méhes, Sályi és Velkér birtokokban (1586). • Wass György perel Zeleméri Péterrel, Mihályfi Borbálával a gerebenesi, méhesi, sályi és velkéri jószágrészekért (1586–1589). • Báthori Zsigmond adománylevele Wass György számára az örökös nélkül elhunyt abafáji Gyulai Pál záhi jószágrészéről, illetve jelentés az iktatásról (1593). • Méhesre vonatkozó peres iratok másolata (1590). • Ítéletlevél a Wass János és Wass György gyámja: Bogáti Druzsianna között a cegei, méhesi, pulyoni, szentegyedi, velkéri és záhi jószágrészek felosztásáért folyó perben (1615). • Méhesi szökött jobbágyok kerestetőlevelei. • Úriszéki perek. • Jobbágykötő levelek. • Tanúvallatások méhesi és záhi jobbágytelkekről. • Osztály- és kezeslevelek (1659–1726). • I. Lipót vásártartást engedélyez id. és ifj. Wass György cegei birtokán (1695, hiányzik). • Wass György és Dániel megállapodása nádasi és záhi birtokrészek cseréjéről (1701). • Tanúvallatás a méhesi udvarház svédek általi felégetéséről (1715).

Cikudra és Egerbegyre vonatkozó iratok. Fasc. XXVI. Num. 1–20. (695–718. sz.). Évkör: 1618–1731. • Wass György és Erdélyi Katalin fia: János perel Gerendi Márta cikudi és egerbegyi (Torda vm) zálogos jószágrészéért Kállai Gergellyel, majd Kemény Jánossal (1618–1633). • Ítéletlevél a cikudi és egerbegyi jószágrész Wass Jánosnak való visszaadásáról (1633). • Tanúvallatás a peres jószágrészekről (1638). • Kemény Jánosné Lónyai Anna záloglevele, amellyel cikudi jószágrészét Wass Jánosnak és feleségének, Ébeni Évának köti le (1671). • Wass János tiltakozik az ellen, hogy Lónyai Anna Cikudot ki akarja váltani (1676). • Wass János tiltakozik az ellen, hogy Bánffy Zsigmond a cikudi jószágot elfoglalta (1676). • Cikudi jobbágyok kezeslevelei, tanúvallatások szökött jobbágyokról (1658–1731).

6. doboz (719–829. sz.)

Balázsházára vonatkozó levelek. Fasc. XXVII. Num. 1–24. (719–743. sz.). Hiányzik: Num. 5. Évkör: 1572–1695. • Vallatás a balázsházai (Doboka vm) határ felől (1572). • Báthori Zsigmond adománylevele és iktatóparancsa cegei Wass György szamosújvári kapitány és Kolozs vármegyei ispán számára Balázsháza egészbirtokról, a megadományozott portai követjárása jutalmául (1593). • Balázsházai jobbágyok összeírása (1594). • Úriszéki per (1599). • Az erdélyi rendek adománylevele, mellyel Wass György fiát: Ferencet kárpótolják a Mihály vajda által elvett és id. Csáky Istvánnak adományozott Balázsházáért a Doboka vármegyei Mikolával és a Torda vármegyei Alsóköhérrel (1600; közlés: Veress: *Documente* VI. 271; vö. uo. V. 319–320). • Wass Ferenc fia: György, illetve Wass János táblai ülnök perel id. Csáky Istvánné özv. Wesselényi Annával és fiával: ifj. Csáky Istvánnal az általuk elfoglalva tartott balázsházai birtok miatt (1618–1635). • Wass László szökött jobbágyainak összeírása a 17. szd. közepéről. • Vallatólevelek szökött jobbágyokról (1657–1695).

Balázsházai levelek. Fasc. XXVIII. Num. 25–50. (744–772. sz.). Évkör: 1701–1730. • Szökött jobbágyok kerestetőlevelei, vallatólevelek (1701–1723). • Vallatólevelek a balázsházai malomról és telkekről (1722–1730).

Balázsházai levelek. Fasc. XXIX. Num. 51–63. (773–792. sz.). Évkör: 1723–1740. • Vallatólevelek szökött jobbágyokról, kerestetőlevelek (1723–1730). • Károlyi Sándor és Ferenc missilis levelei Wass Dánielhez szántói (Közép-Szolnok vm) birtokukra szökött balázsházai jobbágyokról (1730–1731). • Wass Dániel manumittálja az ugróci és szótelki (Doboka vm) román papokat, akik az ő balázsházai jobbágyai (1740).

Balázsházai levelek. Fasc. XXX. Num. 64–100. (793–829. sz.). Évkör: 1648–1737. • Jobbágyok kezeslevelei.

7. doboz (830–947. sz.)

Felsőgyékényesre vonatkozó iratok. Fasc. XXXI. Num. 1–19. (830. sz.). Hiányzik: Num. 1–16, 18–19. Évkör: 1590–1741. A fasciculus, egy 1750-es irat kivételével, elveszett. • Egykori tartalma Huszti Registruma szerint: Báthori Zsigmod adománylevele és iktatóparancsa Felsőgyékényesről (Doboka vm) Wass György számára (1590). • Mihály havaselvi vajda adománylevele és iktatóparancsa Perusith Máté számára Felsőgyékényesről és Kötkéről (1599). • Felsőgyékényesi jobbágyok és zsellérek kezeslevelei, tanúvallatások jobbágytelkekről (1647–1741). • Dobra Péter fiskális direktor Felsőgyékényesért indított perét visszavonja (1750).

Mezőbándra vonatkozó iratok. Fasc. XXXII. Num. 1–63. (831–874. sz.). Hiányzik: Num. 1–3, 6, 8–10, 12–14, 17–21, 27, 29, 32, 34–35, 39, 45, 51, 58. Évkör: 1501–1754. • Wass György fia: Ferenc a bándi és gerebenesi jószágrészét famulusának: Géczi Istvánnak inskribálja (1605). • A mezőbándi jószágot Wass György fia: János is Géczi Istvánnak hagyja (1609). • Wass Ferenc fia: ifj. György a birtokról tett korábbi bevallását visszavonja (1618). • Wass János táblai ülnök végrendelete (1634; közlés: Horn 223–231). • Ifj. Wass György tiltakozik Pécsi Simon beiktatása ellen a mezőbándi Drakula rész nevű zálogos jószágba, és perel vele (1635–1637). • A Wass család pere Lázár István és gyermekei: Kálnoky Sámuelné Lázár Erzsébet és Lázár Ferenc, illetve ezek örökösei ellen Mezőbándért (1673–1754). • Wass György és János egyezséglevele pulyoni és szentegyedi jószágrészért folytatott per költségeiről, illetve az id. Wass György és Ferenc után maradt ingóságokról (1631). • Wass János kinevezése Marosszék főkirálybírói tisztségébe (1670). • A mezőbándi jószágra vonatkozó per 18. szd.-i iratai. • További iratok Huszti Registruma szerint: Wass Györgyné Erdélyi Kata szerződése egy bándi házhely megvásárlásáról (1600). • Báthori Zsigmond hozzájárul, hogy Drakula János a bándi jószágrészét Wass Györgynek eladja (1587).

A leányág elleni perek iratai. Fasc. XXXIII. Num. 1–25. (875–899. sz.). Évkör: 1502–1579. • Főleg Wass György Kolozs vármegyei ispánnak a leányág elleni pereivel kapcsolatos iratok. Wass Domokos fia: János fia: Máté pere id. Wass Balázs özvegye, valamint fiai: mindkét János és ifj. Balázs ellen apai öröksége ügyében (1543). • Fogott bírák magyar nyelvű osztálylevele id. [Wass Balázs fia:] szentgothárdi id. Wass János örökségének felosztásáról özvegye [Hosszúaszói] Dorottya, leányai: Annos és Anna, valamint cegei Wass János és Balázs között (1548). • Szentgothárdi Wass János leánya: Szentegyedi Gergelyné Wass Ágnes perel Wass György ellen a Cege, Göc, Mohaly, Pulyon, Szentgothárd és Szilvás birtokokból neki járó leánynegyed, anyja hitbére, illetve jegyajándéka miatt (1563–1577). • Wass Domokos fia: id. János fia: Pál fia: KisWass János perel Wass Györggyel atyai örökségéért Cege, Mohaly, Pulyon, Szentegyed,

Szentgothárd, Szilvás birtokokból (1568). • Wass Ágnes felszólítja Wass Györgyöt, hogy Szind (Torda vm) birtokában védelmezze meg (1577). • KisWass János és Wass Orsolya közötti egyezséglevél töredéke utóbbinak anyja után járó leánynegyedéért és jegyajándékáért folyó perben (1577). • Wass György pere Wass Máté és Teke Anna leánya: Héjjasfalvi Pálné Wass Orsolya ellen utóbbinak Cege és Szentgothárd birtokokból anyja után járó leánynegyede, illetve hitbére és jegyajándéka miatt (1577–1579).

8. doboz (900–947. sz.)

A leányág elleni perek iratai. Fasc. XXXIV. Num. 26–53. (900–924. sz.). Hiányzik: Num. 51–53. Évkör: 1580–1783. • Ítéletlevél Wass György és Wass Orsolya közötti perben, mely szerint utóbbinak anyja után Cege és Szentgothárd birtokokból járó leánynegyed, illetve a hitbér és a jegyajándék kiadásakor a jószágokat Wass György mint fiági örökös kapja meg (1580). • Wass György végrendelete (1585). Pogány Tamás és Wass Erzsébet fia: János fia: Miklós idézik Wass Györgyöt Cege, Mohaly, Pulyon, Szentgothárd, Szilvás birtokok osztálya ügyében (1586). • Ítéletlevél Wass Györgynek küsmödi Márton Györgyné Wass Erzsébet elleni perében, mely szerint utóbbinak járó leánynegyed, illetve anyja hitbére és jegyajándékának kiadása után a jószágokat Wass György mint fiági örökös kapja meg (1590). • Tordai Pogány, ótordai Túri, kolozsvári Váradi, kisbúni Bethlen leányági rokonok pere Wass György fiai: Wass László és János, majd örököseik ellen Cege, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás birtokok és Hódostó felosztásáért (1641–1701). • Héjjasfalvi Héjjasfalvi, ákosfalvi Gyerő, ákosfalvi Szilágyi leányági rokonok, és örököseik pere Wass György fiai: Wass László, János és utódaik ellen, utóbbiak által elfoglalva tartott pulyoni és szentegyedi jószágrészekért (1654–1753). • II. Rákóczi György parancslevele Wass György fiaihoz: Jánoshoz és Lászlóhoz, hogy gyerőmonostori Ébeni Lászlóné Wass Judittal a göci, kötkei, pulyoni, szentegyedi, szentgothárdi és szilvási jószágrészekben, továbbá a szilvási szőlőben osztozzanak meg (1654). • Wass László pere Gálfi Mihályné Wass Orsolya leánya: Hadnagy Máténé Gálfi Judit ellen pulyoni és szentegyedi jószágrészek visszaadásáért (1654). • Táblai ítélet a leány- és fiúág között Cege, Mohaly, Szentgothárd birtokokért, illetve Balázsháza, Cikud, Felsőgyékényes, Göc, Méhes, Pulyon, Sályi, Szentegyed, Szilvás, Velkér, Záh jószágrészekért folyó perben a fiúág javára (1783).

A leányág elleni perek iratai. Fasc. XXXV. Num. 1–25. (925–947. sz.). Hiányzik: Num. 3, 5, 22. Évkör: 1651–1743. • Wass Judit és ismeretlen családtag hozományának lajstroma (1651, 1681). • Wass György és Zsuzsanna osztálya a mosoni és szásznádasi jószágrészekben (1683, Huszti Registruma szerint). • Wass György és Dániel egyezsége, hogy a cegei jószágot Bethlen Miklós és János ellen egyaránt oltalmazzák (1695). • Wass György osztálya féltestvéreivel: Keresztúri Zsófiával és Krisztinával (1698). • Wass Györgyné Nemes Mária után maradt ingóságok jegyzéke (1713). • Pongrácz Andrásné Wass Anna, Ajtai Andrásné Wass Zsuzsanna, Pécsi Mihályné Wass Mária, Katona Mihályné Wass Judit (Wass László leányai), Szilvási Jánosné Wass Zsuzsa fia: Boldizsár nyugtái öröklés útján nekik jutott ingóságokról (1714–1715). • Ingóságlajstromok, osztály- és egyezséglevelek (1715–1732). • Wass Dániel örököseinek osztálylevelei (1742, 1743). • Wass Dániel fia: Ádám tiltakozása Wass László örököseinek egyezsége ellen (1741).

9. doboz (948–1254. sz.)

A leányág elleni perek iratai. Fasc. XXXVI. Num. 1–16. (948–960. sz.). Hiányzik: Num. 1, 5, 13, 15. Évkör: 1651–1752. • Fogott bírói ítélet Szilágyi Jánosné Gyerő Erzsébet és Wass György fiai: Wass László és János között folyó perben utóbbiak által elfoglalva tartott pulyoni és szentegyedi jószágrészekért (1655). • Wass Dániel fiai: Miklós, György és Ádám perelnek az 1741-ben fiágon kihalt Wass László örökösei ellen a cikudi, felsőgyékényesi, méhesi, sályi, velkéri és záhi jószágrészekért (1741–1752). • Wass György leánya: Szilvási Jánosné Wass Zsuzsa fia: Boldizsár és ugyanazon Wass György fia: néhai Wass László leánytestvéreinek beadványa a Guberniumhoz az elhunyt Wass László leányági örökségének tárgyában (1739). • Wass Lászlóné özv. Kemény Kata és testvére: László egyezséglevele a fiúággal (1739). • Néhai Wass László leányainak pere a fiúág ellen a Cegén őrzött levelesláda felnyitása miatt (1741) és a fiúág beadványa a Guberniumhoz ebben az ügyben (1744).

A Wass család Győr és Veszprém vármegyei birtokaira (*Tótréde*, *Bankháza*, *Borbatelke*, *Vanyola*, *Bodon*, *Szerecseny*) *vonatkozó 13–15. szd.-i oklevelek*. Fasc. XXXVII. Num. 1–18. (961–978. sz.). Évkör: 1263–1430.

Miscellanea. Fasc. XXXVIII. Num. 1–92. (979–1061. sz.). Hiányzik: Num. 4, 8, 14, 21, 25, 30, 58–60. Évkör: 1304–1399 [1420]. • Vegyes tartalmú 14. szd.-i peres iratok.

Miscellanea. Vegyes tartalmú 15. szd.-i peres iratok. Fasc. XXXIX. Num. 93–208. (1062–1144. sz.). Hiányzik: Num. 98–130. Évkör: 1400–1499.

Miscellanea. Vegyes tartalmú 16. szd.-i iratok. Fasc. XL. Num. 206[!]–260. (1145–1197. sz.). Hiányzik: Num. 253; a Num. 255. jelzetű iratot Huszti utólag áthelyezte az LXIX/1. alá. Évkör: 1503–1594. • Bizonyságlevél arról, hogy Kendi Antal nem jelent meg egy fogott bírói ítéleten (1543). • Wass Máté perel id. Wass Balázs gyermekeivel atyai és anyai örökségéért (1543–1544). • Az emberölésért elítélt Váraljai Bálint kötelezvénye (1544). • Magyar nyelvű ítéletlevél Jankó Boldizsár és Kovács Péter feleségei között sepsiszéki zálogos jószágért folyó perben (Illyefalva, 1556). • Parancs Wass György számára a szentmiklósi lakosok elleni per ítéletének végrehajtásáról (1562). • Szucsáki Jánosné Katzai Orsolya által a marosszéki Mosonért Bogáti Boldizsár ellen indított per iratai (1570–1575). • Báthori Kristóf Wass György cegei, méhesi, pulyoni, szentgothárdi és szilvási birtokait élete végéig felmenti a dézsmaárenda fizetése alól (1578). • Báthori István parancsa Ébeni Gábor (szamos)újvári kapitányhoz, hogy Fejér Menyhárt számára szolgáltasson igazságot (1580). • Báthori Zsigmond parancslevele Kolozs vármegyéhez, hogy Kádas Ferenc dési lakos számára szolgáltassanak elégtételt (1585). • Beresztelke (Torda vm) gabonatizedének kiutalása Wass György Kolozs vármegyei ispán számára (1585). • Wass György szerződése kolozsvári kőfaragó mesterekkel (1588, hiányzik; közlés: Balogh: *Kőfaragó műhelyek* 94). • Báthori Zsigmond nyugtatja Wass Györgyöt törökországi követjárására kapott pénz elszámolásáról (1585). • Báthori Zsigmond évi menlevele Lengyelországba küldött titkára, Gyulaffy Lestár számára (1591). • Báthori Zsigmond elismervényei arról, hogy Wass György (szamos)újvári kapitány elszámolt a vár jövedelmével (1592, 1594).

Miscellanea. Vegyes tartalmú 17. szd.-i oklevelek. Fasc. XLI. Num. 261–280. (1198–1217. sz.). Évkör: 1608–1698. • Bethlen Gábor néhai Wass Ferenc fia: György birtokainak kezelését gyámjára: Jánosra ruházza (1608). • Wass Ferenc fia: György ügyvéd-

valló levele (1618). • Muzio (Mutius) Vitelleschi jezsuita rendfőnök díszes kiállítású oklevele Wass János számára, tiszteletbeli cím adományozásáról (részesíti őt a jezsuita rend „lelki javaiban” 1624). • Kuún Istvánné Sulyok Sára egyezséglevele Keresztesi Pállal és Bornemisza Pállal (1627). • Ugron Pál missilis levele Wass Jánoshoz szentjakabi jobbágyok ügyében (1628). • Bethlen Gábor kegyelemlevele cseszelicki Szilvási Boldizsár fejedelmi tizedarendátor számára (1630). • Az erdélyi rendek tiltakoznak az ellen, hogy a proskribált Patai Máté Bihar vármegyéből Erdélybe akar költözni (1630). • Brandenburgi Katalin Wass János fejedelmi táblai ülnök birtokait felmenti a tizedarenda fizetése alól (1630). • I. Rákóczi György Wass János fejedelmi táblai ülnök cegei, pulyoni és szentgothárdi jószágát felmenti a tizedarenda fizetése alól (1632–1633). • Barcsay Zsigmond végrendelete (1635). • Fogott bírói ítélet ifj. losonci Bánffy Zsigmondné Kendeffy Judit, illetve Wass György özvegye, továbbá gyermekei: Wass László és János között a Györgyről maradt ingóságokért folyó perben (1681). • Ébeni László tiltakozása az ellen, hogy felesége: Wass Judit és Kendeffy Judit egyezségét utóbbi fiai: Wass László és János megszegték (1654). • A kolozsmonostori levélkeresők megállapítják Wass János korát (1656). • Wass László tiltakozik az ellen, hogy testvére: János a birtokosztályról kötött egyezségüktől visszalépett (1656). • Memorialis Bánffy Zsigmond fia: Pál birtokainak felosztásáról (1667). • Wass János és György felszólítják Bánffy Zsigmondot, hogy anyjuk: Kendeffy Judit ingóságait adja vissza (1680). • Lugosi Ferenc missilis levele Wass Györgyhöz (1676). • Ébeni László ítélete Kis Márton nevű szolgája felett (1650).

Miscellanea. Vegyes tartalmú 18. szd.-i levelek. Fasc. XLII. Num. 281–311. (1218–1254. sz.). Hiányzik: Num. 293, 299, 301, 303–305. Évkör: 1699–1781. • Barcsay Györgyné Boldogfalvi Klára, Bánffy Mihályné Wass Ágnes és Sárpataki Erzsébet férje: Wass György után maradt ingóságokra vonatkozó levelek (1703–1712). • Wesselényi István missilis levele Wass Dánielhez a kolozsvári református kollégiumbeli zavargásokról (1711). • Guberniumi utasítások (zsellérekről, arendáról, 1714). • Ügyvédvalló levél (1724). • Bornemisza János levele Wass Dánielhez a címzett táblai ülnöki kinevezéséről (1721). Nyugta Wass Dániel táblai ülnök fizetéséről (1725). • Keltezetlen cirill betűs nyugta. • Kuún Gotthárd örökségére vonatkozó levelek másolata az erdélyi káptalan levéltárából Ébeni Lászlóné Kuún Katalin számára (1589–1678).

10. doboz (1255–1356. sz.)

A Bogáti család birtokaira vonatkozó levelek. Fasc. XLIII. Num. 1–7. (1255–1257. sz.). Hiányzik: Num. 3, 5–7. Évkör: 1432–1597. • Bodon, Bogát, Ikland, Kapus, Keménytelke, Ludas, Mikes, Örke (Torda vm), Bord, Dég, Radnót (Küküllő vm); Jácintos, Oroszi, Szentjakab (Fehér vm); Bulcsesd (Zaránd vm) birtokokra és a Barcsay család Balázstelke, Borzás, Désfalva, Erdőalja, Gálfalva, Harangláb, Körtvélytelke, Lackod, Pócsfalva, Sáros (Küküllő vm) birtokaira vonatkozó levelek. • Barcsay Farkas magyar nyelvű szerződése, mellyel balázstelki, borzási, désfalvi, erdőalji, gálfalvi, haranglábi, körtvélytelki, lackodi, pócsfalvi, sárosi jószágrészeit elcserélte Bogáti Ferenc bodoni, bogáti, jácintosi, ludasi, oroszi, örkei és szentjakabi jószágrészeivel (1557). • Báthori Zsigmond parancslevele Bogáti Boldizsárnak, Fehér vármegye ispánjának Bulcsesd (Zaránd vm) birtokba történő bevezetéséről (1597). • I. Ferdinánd király a Bogátiaknak adományozza a balázstelki, dégi, désfalvi, erdőaljai, gálfalvi, radnóti és sárosi jószágré-

szeket a Radnóton levő két kastéllyal együtt (1554). • Katzai Ferenc leányának: Orsolyának, Szucsáki Jánosnénak Bogáti Boldizsár, majd Kornis Ferenc elleni pere Moson birtok feléért (1577).

Bogáti Druzsianna birtokaira vonatkozó levelek. Fasc. XLIV. Num. 8–45. (1258–1301. sz.). Évkör: 1578–1656. • Bogáti János fia: András végrendelete (1608). • Bethlen Gábor adománylevele Cercel Marko vajdának a Zaránd vármegyei Dézna váráról és Bökény, Felsőmenyéd, Nadalbest, Nyágra, (Oláh)sebes, Szlatina birtokokról (1619). • Bethlen Gábor Bogáti Druzsiannának adományozza a Bogáti Andrásné Szilvási Erzsébet által a notáztatott cseszelicki Szilvási Boldizsárnak korábban elzálogosított balázstelki, bodoni, bogáti, jácintosi, keménytelki, ludasi, oroszi, szentjakabi és kornéltelki birtokokat (1620; regeszta: Turul IX/1891. 178). • Egyezség, mely szerint Szilvási Erzsébet Bogátot Bethlen Gábornak engedte át, akitől élete végéig Jácintost és Oroszit kapta meg (1626). • Bogáti Druzsianna egyezséglevele, mellyel a hosszúteleki, kisludasi, mági, örményszékesi, szecseli birtokrészeket, Lengyelkék prédiumot és a springi tavat (Fehér vm) Perneszi Erzsébetnek adja cserébe annak drassói, gergelyfáji és springi (Fehér vm) jószágrészeiért (1631). • Báthori Zsigmond Cseszeliczki Boldizsárnak adományozza Vingárt (Fehér vm) várát, és engedélyezi, hogy ő és felesége: Perneszi Erzsébet egymást kölcsönösen örökösül vallhassák (1607). • Parancslevél Bogáti Druzsiannának és fiainak: Barcsay Zsigmondnak és Wass Ferencnek az érdekében Vadas Mihály és Rác István ellen a drassói, gergelyfáji, mági, springi és vingárti jószágrészekért folyó perben kötött egyezség megsértése ügyében (1635). • Szilvási Boldizsárné Perneszi Erzsébet a drassói és springi határban levő tavat elcseréli Bogáti Druzsianna lengyelkéki jószágrészével (1635). • Bogáti Druzsianna cegei jószágrészének összeírása (1638). • Bogáti Druzsianna, illetve Wass György árvái: László és János megosztoznak Cege és Szentgothárd birtokokban (1639). • Parancslevelek Bogáti Druzsianna cegei szökött jobbágyainak kezesei ellen (1642–1643). • Bethlen Gábor parancslevele Bogáti Druzsianna és Wass János közötti osztályról Cege, Göc, Kötke, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szentmárton, Vasasszilvás (Doboka vm), Debrek, Gyékényes, Kupsafalva, Ungurfalva, Ünőmező (Belső-Szolnok vm), Gyeke, Méhes, Velkér (Kolozs vm), Cikud, Egerbegy, Sályi, Záh (Torda vm) birtokokban (1609). • Tanúvallatások, szerződések Bogáti Druzsianna jobbágyairól (1642–1649). • Bogáti Druzsianna rendelkezései Wass Ferenctől született leánya: Judit és unokái: néhai Wass György fiai: László és János örökségе felől (1651–1653). • Bogáti Druzsianna után maradt ékszerek és más ingóságok jegyzéke (1656). • Bethlen Gábor a Kővár várához tartozó Felsőszőcs (Belső-Szolnok vm) fiskális birtokot leköti Bogáti Druzsiannának (1617). • II. Rákóczi György Bogáti Druzsiannának címzett országgyűlési meghívója (1656). • Vallatólevelek a felsőszőcsi erdőről és dézsmáról (1624–1656).

Császári birtokra vonatkozó levelek. Fasc. XLV/a. Num. 1–24. (1302–1319. sz.). Hiányzik: Num. 1–6, 11. Évkör: 1336–1508; 1664–1740. • Tanúvallatások és kerestetőlevelek császári (Doboka vm) szökött jobbágyokról és zsellérekről (1664–1740).

Császári birtokra vonatkozó levelek. Fasc. XLV/b. Num. 1–27 [!]. (1320–1345. sz.). Hiányzik: Num. 27. Évkör: 1655–1742. • Jobbágyok és zsellérek kezeslevelei.

Az ozsdolai Kuún és a gyerőmonostori Ébeni család birtokaira vonatkozó iratok. Fasc. XLV/c. Num. 25 [!]–29. (1346–1356. sz.). Évkör: 1644–1668. • Ébeni Lászlóné

Kuún Kata tiltakozik az ellen, hogy Kuún László Császárit elzálogosítsa (1644). • Id. Barcsay Györgyné Kuún Borbála és Barcsay Boldizsárné Kornis Anna ügyvédvalló levele, mellyel Kuún Gergelyt megbízzák a Kuún László által elidegenített császári, kalocsai, récekeresztúri (Doboka vm), fűzkúti (Kolozs vm) és szentimrei (Fehér vm) jószágok visszaszerzésével (1656). • Helyszíni feljegyzés a császári (Doboka vm) kaszáló felosztásáról (1666). • Török István bizonyságlevele az Ébeni és Kuún család közötti egyezségről (1668).

11. doboz (1357–1455. sz.)

Az Ébeni család birtokaira vonatkozó levelek. Fasc. XLVI. Num. 1–28. (1357–1385). Hiányzik: Num. 21, 24. Évkör: 1394–1741. • Ajton, Fűzkút (Kolozs vm), Császári, Kalocsa, Récekeresztúr (Doboka vm), Fugad, Háporton, Ispánlaka, Tordas (Fehér vm), Algyógy (Hunyad vm) birtokokra vonatkozó iratok. Az Ébeni család ajtoni jobbágyainak kezeslevelei (1605, 1724–1741). • A Kuún család csereszerződései ajtoni, algyógyi, császári, fugadi, fűzkúti, háportoni, ispánlaki, kalocsai, récekeresztúri, tordasi jószágrészekről (1610–1640). • Ajton határjárása (1641). • Ébeni Lászlóné Wass Judit egyezséglevele mostohagyermekeivel: Wass Jánosné Ébeni Évával, illetve Ébeni Farkassal az ajtoni és császári udvarházakról (1663). • Lugosi Ferenc missilis levele Wass Jánoshoz (1672). • Barcsay Mihály ügyvédvalló levele ajtoni jószágrésze ügyében (1676). • Elismervény arról, hogy néhai Wass Ágnes után maradt, Ajtonra és Fűzkútra vonatkozó leveleket annak szolgája átadta Wass Dánielnek (1722). • A kolozsvári református kollégium és Wass Dániel ajtoni birtoklására vonatkozó levelek (1672–1740). • Ajtoni jobbágy manumissiós levele (1643). • Báthori Zsigmond adománylevele Wass György számára Bós (Kolozs vm) részbirtokról (1592; vö. *Báthori Zsigmond Királyi Könyvei* 1664. sz.).

Teke birtokra vonatkozó levelek. Fasc. XLVII. Num. 1–23. (1386–1408. sz.). Évkör: 1486–1737. • Teke (Kolozs vm) 1486-os kiváltságlevele (közlés: Teleki: *Hunyadiak* XII. 366–339). • Báthori Gábor Barcsay András, majd Wass Ferenc özvegyének: Bogáti Druzsiannának adja Tekét örökre, illetve Bogáti András élete tartamáig Bodon, Bogát, Keménytelke, Ludas (Torda vm), Jácintos, Oroszi, Szentjakab (Fehér vm), Balázstelke, Kornéltelke (Küküllő vm) birtokat, ezekért pedig cserébe a megadományozott átadja a fejedelemnek Alvincet és az ottani kastélyt, továbbá a Fehér vármegyei Borberek, Borsómező, Karna, Rakató és Tartaria birtokokat (1608). • Teke kiváltságlevele és későbbi megerősítéseinek átírása (1618). • Tanúvallatások Tekéről (1654–1718). • Bogáti Druzsianna pere a fiskussal Teke birtoklásáért fia: Barcsay Zsigmond magtalan halála után. • Teke dézsmájának arendájával kapcsolatos peres levelek (1654–1737).

Tordas birtokra vonatkozó levelek. Fasc. XLVIII/a. Num. 1–7. (1409–1414. sz.). Hiányzik: Num. 5. Évkör: 1720–1736. • Wass Dániel fugadi, háportoni, ispánlaki, tordasi (Fehér vm) és a Hunyad megyei algyógyi, madai, rengeti részbirtokára vonatkozó levelek.

Fugadi levelek. Fasc. XLVIII/b. Num. 1–8. (1415–1422. sz.). Évkör: 1647–1717. • Jobbágykötő levél (1647). • Wass János és felesége: Ébeni Éva háportoni házhelyet enged át Kuún Gergelynek fugadi (Fehér vm) jószágrészért cserébe (1665). • Fugadi jobbágyokra vonatkozó iratok (18. szd. eleje).

Háportoni levelek. Fasc. XLVIII/c. Num. 1–6. (1423–1428. sz.). Évkör: 1649–1713. • Kezeslevél (1649). • Ébeni László leánya: Éva ellentmondása anyja: Kuún Kata után

neki járó fugadi, háportoni, ispánlaki, tordasi (Fehér vm), bózesi, nyírmezei, rengeti (Hunyad vm) és mosoni (Marosszék) birtokokat illetően (1659). • Birtokosztály a császári és mosoni jószágrészek helyett Wass Dánielnek jutó algyógyi, háportoni, ispánlaki, tordasi (Fehér vm), hétúri, szásznádasi (Küküllő vm), bózesi, erdőfalvi, homoródi, mádai, nyírmezei, rengeti, tekerői (Hunyad vm), oláhbikali (Kolozs vm) részjószágokban (1688). • Nyílcédulák, kezeslevelek (1729–1731).

Fűzkúti levelek. Fasc. XLVIII/d. Num. 1–6. (1429–1434. sz.). Év: 1736. • Fűzkúti (Kolozs vm) zsellérek kezeslevelei.

Sajgói levelek. Fasc. XLIX. Num. 1–11. (1435–1447. sz.). Évkör: 1675–1731. • Sajgói (Belső-Szolnok vm) jobbágyok kezeslevelei, vallatólevelek szökött jobbágyokról.

Ilosvai levelek. Fasc. L. Num. 1–8. (1448–1455. sz.). Évkör: 1651–1665. • II. Rákóczi György Ilosva (Belső-Szolnok vm) egészbirtokot leköti Huszár Mátyás tanácsúrnak és tordai ispánnak (1651). • II. Rákóczi György és Barcsay Ákos Ilosva egészbirtokot lekötik Ébeni Lászlónak és feleségének: Wass Juditnak (1658, 1659). • Tanúvallomás Ilosváról (1664). • Apafi Mihály parancsa Wass Jánoshoz, hogy Ilosva zálogösszegét a fehérvári káptalanból vegye fel (1665). • A fehérvári káptalan tanúsítványa arról, hogy Barcsay Ákos Ilosvát Ébeni Lászlónak és feleségének, illetve mindkét nemű utódainak adta (1665).

12. doboz (1456–1625. sz.)

Szótelki levelek. Fasc. LI. Num. 1–5. (1456–1460. sz.). Évkör: 1668–1718. • A szótelki (Doboka vm) Ébeni-birtokrész jobbágyainak vallató- és kezeslevelei.

Mikolai levelek. Fasc. LII. Num. 1–4. (1461–1464. sz.). Évkör: 1600–1618. • Az erdélyi rendek Wass Ferencnek és mindkét nemű örököseinek lekötik Mikola (Doboka vm) egészbirtokot (1600). • Wass János tiltakozik amiatt, hogy Kendi István Mikolát elfoglalta, és hogy a birtok Kályi Pál kezére jutott (1618). • Wass János, illetve Wass Ferenc gyermekei: György és Judit perelnek Kályi Pállal Mikoláért (1618).

Újfalusi levelek. Fasc. LIII. Num. 1–7. (1465–1471. sz.). Évkör: 1314–1740. • Az újfalusi (Doboka vm) Ébeni-birtokrész jobbágyainak kezes- és kerestetőlevelei, jobbágytelkek csereszerződései.

Boncnyíresi levelek. Fasc. LIV. Num. 1–5. (1472–1476. sz.). Évkör: 1344–1540.

A somkeréki Erdélyi család levelei. Fasc. LV. Num. 1–6. Évkör: 1514–1731. Hiányzik: Num. 1–6. • Az Erdélyi család birtokaira – Felsőbréte, Magasmart, Sajóudvarhely, Somkerék, Szekérbréte, Tóhát, Virágosberek (Belső-Szolnok vm), Alsózsuk, Asszonyfalva, Kályán, Nagysármás (Kolozs vm), Gernyeszeg (Torda vm) – vonatkozó levelek; Huszti Registruma szerint: Erdélyi Miklós Felsőbréte, Gernyeszeg, Magasmart, Sajóudvarhely, Somkerék, Szekérbréte, Tóhát, Virágosberek, Zsuk jószágokat Wass Györgyné Erdélyi Katának köti le (1574). • Erdélyi Bertalan fia: Gergely perel enyingi Török Bertalannal, majd Török Jánossal és Orbai Margittal (1578). • Wass Dániel egyezséglevele Maxai Dáviddal Gernyeszeg, Kályán, Nagysármás, Somkerék, Zsuk birtokokért közösen indítandó per ügyében (1731). • Jelentés Erdélyi István visszaiktatásáról Alsózsuk és Asszonyfalva birtokokba (1615).

Alsójára, *Kisbánya*, *Szurdok birtokokra vonatkozó levelek*. Fasc. LVI. Num. 1–2. (1477–1479. sz.). Évkör: 1534–1587. • Wass György kérésére tartott tanúvallatás a

Kőrössi Péternek elzálogosított alsójárai, kisbányai és szurdoki (Torda vm) jószágrészekről (1587).

A Hosszúaszói család birtokaira vonatkozó középkori oklevelek. Fasc. LVII. Num. 1–3. (1480–1482). Évkör: 1502–1512). • Alsójára, Berkes, Bikal, Boldóc, Csán, Felsőbánya, Felsőjára, Ivánfalva, Kisbánya, Kisoklos, Remete, Szarkad, Szentjakab, Szind, Szurdok, Vasbánya (Torda vm), Tótháza (Kolozs vm), Hosszúaszó, Hosszúberek, Hosszúpatak, Tótfalu (Küküllő vm) birtokokra vonatkozó levelek.

Az Ébeni-birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LVIII. Num. 1–22. (1483–1524. sz.). Hiányzik: Num. 1. Évkör: 1592–1739. • Erdőfalvi, magyargyerőmonostori, mogyorókerekei, nagymeregyói, oláhbikali, oláh(gyerő)monostori, oláhrákosi, tamásfalvi, tótfalusi (Kolozs vm) és kecseti (Doboka vm) jobbágyokra és zsellérekre vonatkozó kezes-, vallató- és kerestetőlevelek. • A magyargyerőmonostori tilalmas erdők használatát szabályozó egyezség (1592; eredetije lappang, de másolata megtalálható Imreh István hagyatékában – EME, 570. sz. csomó; regeszta: EM LIII/1991. 35, jegyzetben). • Kemény János Ónokot (Doboka vm) Ébeni István tanácsúrnak, Kolozs megyei ispánnak és (szamos)újvári kapitánynak köti le (1661). • Ébeni Lászlónak lekötött Kund (Küküllő vm) birtokot visszaváltják Ébeni Évától (1681). • A szakadáti (Bihar vm), ajtoni, magyargyerőmonostori, mogyorókeréki, oláhbedecsi, oláhbikali (Kolozs vm), gyulai (Doboka vm), zapróci (Belső-Szolnok vm) jobbágyok kezeslevelei és arenda-nyugták (1637–1660). • Ébeni László keltezetlen hitlevele Rákóczi György számára.

Az Ébeni-birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LIX. Num. 1–5. (1525–1530. sz.). Évkör: 1588–1713. • Köblösi István szerződése Ébeni Istvánnal egy girolti (Belső-Szolnok vm) házhely zálogosításáról (1588). • Debreki (Belső-Szolnok vm) jobbágy kezeslevele (1633). • Vallatás a szemesnyei (Belső-Szolnok vm) malomhelyről (1640). • Csulai (Közép-Szolnok vm) és szemesnyei jobbágy kerestetőlevele (1655, 1713).

Szakadáti levelek. Fasc. LX. Num. 1–3. (1531–1533. sz.). Évkör: 1611–1654. • Ébeni István szakadáti (Bihar vm) jobbágyainak kezeslevelei.

Szökött jobbágyokra és zsellérekre vonatkozó levelek. Fasc. LXI. Num. 1–12. (1534–1547. sz.). Évkör: 1592–1739). • Marosszék ítélőszékének levele Wass György (szamos)újvári kapitányhoz a szentmártoni (Doboka vm) fiskális jószágról Székelyvásárhelyre szökött jobbágy ügyében (1592). • Kemény János felszólítja Tholdy György özvegyét: Kuún Ilonát birtokosztályra (1643). • Vallomás veresegyházi (Doboka vm) szökött jobbágyról (1671). • Vallatás Wass Dániel, Miklós és György birtokainak szökött jobbágyairól (1723).

Elismervények, nyugták, feljegyzések pénzbeli adósságokról. Fasc. LXII. Num. 1–18. (1548–1574. sz.). Évkör: 1609–1736.

Az Ébeni-birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LXIII. Num. 1–47. (1575–1625. sz.). Hiányzik: Num. 9, 45, 47. Évkör: 1603–1749). • Thorotzkay László missilis levele Ébeni Istvánhoz (1603). • Ébeni István és László ügyvédvalló levelei (1637). • Tanúvallatás Ébeni István és László Bedecs, Deréte, Erdőfalva, Magyar- és Oláhgyerőmonostor, Oláhbikal, Valkó (Kolozs vm) birtokai felől (1649). • Tanúvallatás Mikola Zsigmondné Kamuthi Zsuzsanna által férje tatár fogságból való kiszabadításához szükséges pénzösszegért Ébeni Istvánné Kuún Ilonának elzálogosított, majd a zálogösszeg megfizetése nélkül visszafoglalt Magyar- és Oláhtótfalu (Kolozs vm) birtokokról (1657). • Az Ébeni-birtokokra vonat-

kozóan a fehérvári káptalanból kikeresendő iratok lajstroma (1701). • Az Ébeni-jószágot és Wass famíliát illető, a kolozsmonostori konventben levő levelek lajstroma (1712). • Kendeffy Judit missilis levele fiához: Wass Jánoshoz (1660). • Apafi Mihály fejedelem hadba hívó levele Wass Jánoshoz (1663). • Ébeni Éva ügyvédvalló levele (1666). • Ébeni István végrendelete (1666, hiányzik). • Ébeni István kolozsvári házának osztálya örökösei között (1672; közlés: Mihály 362–365). • Az Ébeni-örökösök pere Mikola Zsigmondné ellen Magyar- és Oláhtótfalu birtokokért (1666–1674). • Magyar- és oláhtótfalusi jobbágyok összeírása (1668). • A Kamuthiak családfája. • Erdélyi Orsolya a kolozsvári Ébeni-házban, illetve Gyerőmonostoron (Kolozs vm), Magyarújfaluban (Doboka vm) és Oláhrákoson (Torda vm) levő részét átengedi Wass Dánielnek a szemesnyei jószágrészért cserébe (1729). • A Wass család pere Kamuthi Zsuzsanna örököseivel, a körösszegi Csákyakkal az Ébeni-jusson követelt Magyar- és Oláhtótfaluért (1729–1749). • Diószegi Sámuel levele Ébeni István leszármazásáról (1744). • Wass Dániel a kecseti (Belső-Szolnok vm) és felsőtőki (Doboka vm) jószágrészét elcseréli Diószegi Sámuelnek a kolozsvári Piac téren levő Ébeni-házban levő részével.

13. doboz (1626–1673. sz.).

Vallató- és kezeslevelek cigány jobbágyokról (Huszti Registruma szerint). Fasc. LXIV. Num. 1–26. Évkör: 1649–1744. Hiányzik: Num. 1–26.

Simai Borbély György birtokaira vonatkozó levelek. Fasc. LXV. Num. 1–27. (1626–1649. sz.). Hiányzik: Num. 10, 18–19, 21–22. Évkör: 1576–1753. • Báthori István perecseni Bede Mátyásnak, Fogaras vár várnagyának adományozza és iktattatja Mezőszengyel és Keménytelke (Torda vm) birtokot (1576, 1588). • Báthori István Borbély György birtokait élete végéig felmenti az arenda-fizetés alól (1585; közlés: Jakó: *Dézsma* 18–19). • Báthori Zsigmond Borbély Györgynek Császárin (Doboka vm), Ajtonban (Kolozs vm) és (Mező)szengyelen (Torda vm) birtokot adományoz (1597). • Mihály vajda Borbély Györgynek Lippa megvédéséért Ajtonban, Császárin, Szengyelen és a Bihar vm-i Mezőpanaszon, illetve az Arad vm-i Gyarakon, Jászpélen és Ménesiben birtokot adományoz (1599). • Tanúvallatások egy szengyeli telekről és egy Borbély György által elfogott jobbágyról (1588). • Jelentés Bogáti András és János, valamint Horvát Menyhártné Bogáti Zsófia iktatásáról az iklandi, keménytelki, mezőlekencei, mezőszakáli, mezőszengyeli (Torda vm) és tótházi (Kolozs vm) birtokokba (1591). • Borbély György iktatása a Bede Mátyástól zálogba kapott keménytelki és mezőszengyeli jószágrészekbe (1592; vö. *Báthori Zsigmond Királyi Könyvei* 1200. sz.). • Borbély György végrendelkezik Bagó, Háporton, Ispánlaka, Tordas (Fehér vm), Császári (Doboka vm), Ajton (Kolozs vm), Szengyel (Torda vm), Gyarak, Jászpél birtokokról (Arad), lippai házról és mezőpanaszi (Bihar vm) kúriáról (1597). • Jelentés Borbély György beiktatásáról Ajton és Szengyel birtokokba (1599). • Kuún Gotthárd a keménytelki, szakáli és szengyeli jószágrészeket szentmártoni Macskási Ferencnek köti le (1625). • Kékedi Zsigmond a szászrégeni telkeit leköti Tholdy Györgynek (1636). • Macskási Mihály és Domokos Tamásné Macskási Ilona osztálya a keménytelki és mezőszengyeli Borbély-részben (1640). • Tanúvallatás Borbély György szengyeli öröksége felől (1680). • A Wass család perel a szengyeli jószágrész miatt a Rhédeyekkel.

Az ozsdolai Kuún család birtokaira vonatkozó levelek (Huszti Registruma szerint). Fasc. LXVI. Num. 1–13. Évkör: 1540–1678. Hiányzik: Num. 1–13. • Wass Dániel (†1741) által a gyulafehérvári káptalanból másolatban kikért iratok. A notáztatott Kuún Gotthárd algyógyi (Hunyad vm), kalocsai, récekeresztúri (Doboka vm), fűzkúti (Kolozs vm) birtokának osztálylevele gyermekei és a fiskus között (1639). • Egyezség Rákóczi György és Kuún Gotthárd gyermekei: György [!], Barcsay Györgyné: Borbála, Kornis Mihályné: Ilona, Herant Tamásné: Erzsébet, továbbá Ébeni László között az algyógyi (Hunyad vm), fugadi, háportoni, ispánlaki, tordasi (Fehér vm) és ajtoni (Kolozs vm) jószágrészek felől (1649). • Iktatóparancs Borbély György számára az algyógyi, bakonyai, csebi, csikmói, erdőfalvi, homoródi, madai, nyírmezei, rengeti és tekerői (Hunyad vm) jószágrészekre vonatkozóan (1602; vö. *Báthori Zsigmond Királyi Könyvei* 1775. sz.). • Csomortáni Tamásné Kuún Ilona iktatása az algyógyi uradalomba (1589). • Kuún Gotthárd iktatása az algyógyi jószágba (16[---]). • Kuún Gotthárdné Borbély Anna és fia: Gergely iktatása az algyógyi (Hunyad vm), gyulatelki, kalocsai, köblösi, récekeresztúri (Doboka vm) és fűzkúti (Kolozs vm) jószágrészekbe (1635). • Barcsay Zsigmond végrendelkezik ingóságairól (1652). • Kuún Gergely táblai ülnök végrendelkezik örökbirtokairól felesége: Barcsay Druzsianna javára (1664). • Nagy Tamás özvegyének: Thorotzkay Katának végrendelete, melyben leányai: Klára és Borbála neveltetését Bethlen Farkasra bízza (1678).

Tanúvallató levelek és Wass Dániel peres iratai. Fasc. LXVII. Num. 1–15. (1650–1661. sz.). Hiányzik: Num. 1–13. Évkör: 1646–1737. • Idéző- és vallatólevelek szökött jobbágyokról (1717–1731). • Wass Dániel (†1741) perel Kemény Péter kapitánnyal a (Szamos)újvár elfoglalásakor elveszett ingóságok miatt (1706). • Báthori Zsigmond Kötkét (Doboka vm) Wass Györgynek, (Szamos)újvár kapitányának és Kolozs vm ispánjának, Debreket (Doboka vm) pedig Nagy Dániel kancelláriai notáriusnak adományozza (1594). • Az erdélyi rendek Debreket, Kupsafalvát, Ungurfalvát és Ünőmezőt (Belső-Szolnok vm) sövényfalvi Nagy Dánielnek adják (1646).

Kalocsára vonatkozó iratok. Fasc. LXVII/a. Num. 1–10. (1662–1673. sz.). Évkör: 1695–1730. • Kalocsai (Doboka vm) jobbágyok kezeslevelei, vallatólevelek szökött jobbágyokról (1695–1724). • Wass Dániel perel Károlyi Sándorral annak Szántó (Közép-Szolnok vm) nevű birtokára szökött kalocsai jobbágyok miatt (1730).

14. doboz (1674–1783. sz.)

Tanúvallatási parancsok (*compulsorium mandatumok*). Fasc. LXVIII. Num. 1–81. (1674–1754. sz.). Évkör: 1572–1742.

Kinevezési okmányok. Fasc. LXIX. Num. 1–6. (1755–1759. sz.). Hiányzik: Num. 5. Évkör: 1573–1744. • Báthori István erdélyi vajda Wass Györgyöt Kolozs vm ispánjává nevezi ki (1573). • Apafi Mihály fejedelem Wass Jánost Belső-Szolnok vármegye ispánjává nevezi ki (1680). • II. Rákóczi Ferenc Wass Dánielt Doboka vármegye ispánjává nevezte ki (1707). • III. Károly király Wass Dánielt az erdélyi királyi tábla ülnökévé nevezi ki (1721). • Mária Terézia a Wass családnak grófi címet és címerbővítést adományoz (1744, a grófi diploma jelenleg Wass Ottilia személyi levéltárában található). • [Stephan] Steinville tábornok megbízottjának, Haan Ignaznak kimutatása a Wass Dánielnek visszaadandó birtokokról (Borberek, Fugad, Háporton, Ispánlaka, Kápolna, Limba, Sas [?!], Seszerhely [?!], Tordas, Váradja Fehér vm-ben, Ludas, Sályi, Záh Torda vm-ben, Ajton,

Cikud, Gyerőmonostor, Keszű, Légen, Méhes, Meregyó, Oláhbikal, Palatka, Pete, Rákos, Teke, Újfalu, Velkér Kolozs vm-ben, Balázsháza, Cege, Császári, Göc, Kalocsa, Mohaly, Pulyon, Sólyomkő, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás, Újfalu Doboka vm-ben, Gyékényes, Sajgó Belső-Szolnok vm-ben, Moson Marosszéken, Gógánváralja, Solymos Küküllő vm-ben, Burkerecz [?] Kővár-vidéken, 1711).

Záh, *Szásznádas és Hétúr birtokokra vonatkozó iratok*. Fasc. LXX. Num. 1–14. (1760–1774. sz.). Hiányzik: Num. 14. Évkör: 1697–1746. • Id. Wass György megállapodása Wass Dániellel a záhi (Torda vm) és szentgothárdi (Doboka vm) jószágrész átadásáról cserébe annak nádasi, hétúri (Küküllő vm), felsőgyékényesi (Belső-Szolnok vm) és szentgothárdi jószágrészéért (1701). • Wass Dániel fiai: Miklós, György és Ádám perlik a fiágon kihalt Wass György leányát: Ajtai Andrásné Wass Zsuzsannát a nádasi és hétúri jószágokért (1741).

Idegen családokra vonatkozó levelek. Fasc. LXXI. Num. 1–14. (1775–1783. sz.). Hiányzik: Num. 1–4. Évkör: 1602–1713. Bethlen Gábor Károlyi Zsuzsannát az alvinci uradalomba iktattatja (1614). • Románvásárhelyi Moldovai István címereslevele (1670). • Báthori Zsigmond borosjenői familiárisának: Szodorai Miklósnak adományozza és iktattatja Agyagosdúd és Székesdúd (Zaránd vm) birtokokat (1602, 1603, a fentiek Huszti Registruma szerint). • Barcsay Sándor leköti csertési (Hunyad vm) jószágrészét (1614). • Vallatás Barcsay Györgyné Boronkai Zsuzsanna mindszenti (Fehér vm) jobbágyáról (1623). • Barcsay Erzsébet nyugtatja Barcsay Györgyöt az átvett pénzösszegről (1628). • Barcsay György leköti csórai (Fehér vm) jószágrészét Barcsay Ábrahámnak (1689). • Barcsay Györgyné Boldogfalvi Klára Kolozsvári Sámuelné Boldogfalvi Magdolnától a krakkói (Fehér vm) udvarháza negyedrészét megvásárolja (1695). • Barcsay András feljegyzése a Boldogfalvi Klárától átvett ruhákról (1703). • Barcsay Györgyné Boldogfalvi Klára leköti vojai és tekerői (Hunyad vm) jószágrészét (1713). • Wesselényi István szamosújlaki (Közép-Szolnok vm) jószágrészét leköti Szikszai Zsigmondné Tamássy Sáránál (1640). • Bethlen István hunyadi ispán és fejedelmi tanácsos Pessenő [?] nevű birtokát (Zaránd vm) leköti Kornis Mihálynál saját szükségeire és fia: Pál németországi peregrinációjának költségeire (1625).

Lajstromozatlan iratok

15–18. doboz (1799–1822. sz.)

Ingóságösszeírások, *leltárak*, *osztálylevelek*. Fasc. LXXII/1–29. (1799–1822. sz.). Évkör: 1635–1847. • Wass János számára Bécsben vásárolt portékák jegyzéke (1635). • Wass Juditnak hozományba adott ékszerek és ruhák jegyzéke (1651). • Arany és ezüst asztalneműkről készített jegyzék (1660). • Ébeni István ezüst marháinak lajstroma (1665). • Borsai István gyermekeinek Wass János őrizetére bízott ingóságai (1673). • Besztercén őrzött Ébeni-féle ruhaneműk leltára (1674). • Néhai Sárkány István szentgothárdi házánál maradt ingóságok lajstroma (1676). • Mikó István árvái ruhaneműinek jegyzéke (1690). • Néhai Décsey Zsigmondné Tótfalusi Annától maradt ingóságok leltára (1699). • Tholdy-féle ingóságok leltára (17. szd.). • Ezüst ingóságok jegyzéke (17. szd.). • Jobbágyingóságok jegyzéke (17. szd.). • Wass Ágnesnek hozományba adott ékszerek és ruhaneműk leltára (1768). • Wass László szentgothárdi és pulyoni pusztatelkeinek összeírása

(1659). • A koródszentmártoni kúriánál levő gabonák és szerszámok inventáriuma. • A sajgói, szemesnyei, zapróci (Belső-Szolnok vm), felsőtőki, gyulai, kovácsi, macskási, sólyomkői, szótelki (Doboka vm) és fejérdi (Kolozs vm) [Ébeni-birtokok] jobbágyainak lajstroma (1667). • A középlaki (Kolozs vm) kúria és részbirtok, Szentmária egész- (Doboka vm), Györgyfalva, Méra, Nádas, Nyérce, Nyíres, Pata, Rajtolc, Szucsák, Vásártelke (Kolozs vm) részbirtok urbáriuma (1670). • Macskási Ferenc pénteki jobbágyainak összeírása és kúriájának inventáriuma (1670). • Csegedi, ludasi, mosoni és újfalusi jobbágyok összeírása (17. szd.-i töredék). • Wass Dániel ajtoni, balázsházi, cegei, császári, felsőgyékényesi, fűzkúti, göci, kalocsai, mohalyi, pulyoni, rődi, sajgói, szemesnyei, szentegyedi, szentgothárdi, újfalusi jobbágyainak kezeslevelei (18. szd. eleji jegyzék). • Wass Dániel által elzálogosított és Wass Miklós, illetve György által Algyógyon, Bózesen, Homoródon, Madán, Nyírmezőn, Rengeten (Hunyad vm) kiváltott birtokrészek összeírása (1771). • Wass Ádám (†1776) halála után maradt pulyoni, szentegyedi, szentgothárdi, vízszilvási (Doboka vm), gyékényesi (Belső-Szolnok vm), balázsházi, cegei, göci, mohalyi, szentiváni (Doboka vm), méhesi, velkéri (Kolozs vm), cikudi, sályi (Torda vm), csak a Wass fiúágat illető jószágrészek vallatásos összeírása, 1796. január 26.–május 31. Hitelesített eredeti, félbőr kötésben, Babós Antal és Bodoni György táblai notáriusok munkája, 867 oldal (Fasc. LXXII/22, 1815. sz., 15. doboz). • Csak a Wass család fiúágát illető, cegei, felsőgyékényesi, göci, mohalyi, pulyoni, szentegyedi, szentgothárdi, vízszilvási jószágrészek vallatásos összeírása Wass Miklós és fia: Farkas (†1795) halálát követően, 1797. augusztus 8.–november 9. Hitelesített eredeti, félbőr kötésben, Lakatos Imre és Jánó István táblai jegyzők munkája, 815 lap (Fasc. LXXII/23, 1816. sz., 16. doboz). • Wass Ádám cegei, felsőgyékényesi, göci, mohalyi, szentegyedi, szentgothárdi, velkéri birtokainak és úrbéreseinek táblázatos összeírása (1847). • Katona Mihályné Wass Judit ingóságainak jegyzéke (1720). • Utasításfogalmazvány az urbáriumkészítők számára (18. szd. vége). • Cege, Göc, Mohaly, Szentegyed és Velkér birtokok Cziráky-féle összeírásának kivonatos másolata (1820). • Wass Sámuel (†1812) halála után Wass Miklósra (†1829), Dánielre (†1844), Tamásra (†1831) és Györgyre (†1836) szállott Cege, Göc, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Vízszilvás, Balázsháza, Felsőgyékényes birtokrészek vallatásos összeírása, 1827. március 20.–május 3. Eredeti, 397 levél, összesítő táblázatokkal, Durus József és Molnár Elek Doboka vármegyei assessorok munkája (Fasc. LXXII/28, 1821. sz., 17. doboz). • Vallatásos összeírás néhai id. Wass Miklós halálával maradt, Wass Miklóst, Dánielt, Tamást és Györgyöt illető, Cegén, Pulyonban, Szentegyeden, Mohalyon, Göcön, Szilváson, Balázsházán és Felsőgyékényesen (Belső-Szolnok vm) levő fiági jószágrészekről, 1828. Hitelesített eredeti, puha fedelű kötet, Durus József és Rácz Zsigmond, Doboka vármegye hiteseinek munkája, 277 lap, több összesítő táblázattal (Fasc. LXXII/29, 1822. sz., 15. doboz).

19. doboz (1826–1868. sz.)

Végrendeletek és osztálylevelek. Fasc. LXXIII/1–14. (1826–1839. sz.). Évkör: 1634–1748. • Wass János végrendelete (1634). • Ifj. Udvari János végrendelete (1748). • Tanúsítvány a Wass János hagyatékából Wass Juditnak kiadott ingóságokról (1638). • Kuún Ilona kalocsai nyílcédulája (1639). • Ébeniek osztályáról készült jegyzék (1641). • Ajtoni és mosoni jobbágyok osztályáról készült jegyzék (18. szd. közepe). • Wass János-

nak az 1652, 1656. és 1659. évi osztály során jutott balázsházi, cegei, debreki, felsőgyékényesi, göci, kötkei, kupsafalvi, mohalyi, pulyoni, szentegyedi, szentgothárdi, ungurfalvi, ünőmezei, vízszilvási jobbágyok nyílcédulái. • Wass Györgynek jutott cegei, debreki, felsőgyékényesi, göci, kötkei, kupsafalvi, mohalyi, szentgothárdi, ungurfalvi és vízszilvási jobbágyok nyílcédulái (1650 körül). • Wass Dánielnek jutott balázsházi, göci, gyékényesi, mezősályi, mohalyi, pulyoni, sajgói, velkéri és vízszilvási jobbágyok nyílcédulái (1688). • Ifj. Wass Györgynek jutott balázsházai, göci, kalocsai, mezősályi, mohalyi, sajgói, szentegyedi és velkéri jobbágyok nyílcédulái. • A Barcsay család Hunyad vármegyei jobbágyainak és birtokainak felosztásakor készült nyílcédulák. • Katona Mihályné Wass Judit jegyajándékának elosztása (1723). • Vay Ádám és Fekete Erzsébet leányai az anyjuk után maradt ménest és szarvasmarhákat felosztják (1711). • Wass Dániel és Wass György közötti osztály alkalmával egymás ellenében előadott követelések jegyzéke (1698).

Osztálylevelek. Fasc. LXXIII/15. (1840–1864. sz.). Évkör: 1742–1743. • Wass Dániel hagyatékának fiai: Miklós, György és Ádám közötti 1742-es osztályára vonatkozó iratok (rendelkezés a családi levéltár felől is).

Fasc. LXXIII/16–18. (1865–1868. sz.). Évkör: 1756–1804. • A szentegyedi tilalmas erdők nyílcédulái (1756). • Wass Miklósné br. Bánffy Krisztina és fiuk: Farkas halálával maradt fiági jószágok Wass György fia: Sámuel, illetve Ádám fiai: Dániel és Miklós közötti osztályának jegyzőkönyve mellékletekkel (1803–1804). • Fekete Péter elismervénye, hogy gyámjától: gr. Wass Ádámtól minden ingóságát megkapta (1768).

20. doboz (1869–1905. sz.)

Osztálylevelek. Fasc. LXXIII/19. (1869–1897. sz.). Évkör: 1821–1831. • Wass Miklós, majd fia: Imre, illetve néhai Dániel fiai: ifj. Dániel, Tamás és György között Wass Sámuel és Farkas cegei, záhi, szentgothárdi, méhesi, szilvási és nagyiklódi jószágrészén véghezvitt osztály jegyzőkönyve és ennek mellékletei (1826–1831).

Wass Dánielné Vay Judit iratai. Fasc. LXXIII/20. (1898–1905. sz.). Évkör: 1724–1774. • Nyugták, ügyvédvalló levelek. • Wass Dánielné Vay Judit feljegyzése pereinek költségeiről és végrendelete (1759).

21. doboz (1906–2113. sz.)

A cegei birtok iratai. Fasc. LXXIV. (1906–2113. sz.). Évkör: 1568–1892. • Wass János és Göci János magyar nyelvű jelentése a Wass Anna apai örökségéért folyó perben (1568). • János Zsigmond választott király ítéletlevele Wass György, illetve Szentegyedi Gergely deák és Pogány Tamás között leányági örökségért folyó perben (1568). • Jobbágykötő levél (1644). • Vallatás Bogáti Druzsianna cegei birtoklása felől (1656). • Cegei úriszéki per (1669). • A cegei szántóföldek összeírása (1669). • Jobbágyok kezeslevelei (1648–1781). • Vallatólevelek cegei földek felől (18. szd.). • A cegei tó gátjának magasítása miatt a szomszédos falvakkal támadt viszály iratai (1818–1819). • Kimutatás a cegei és záhi épületek javításának költségeiről (1826). • A cegei leányegyház 1847. évi vizitációján felvett jegyzőkönyv kivonata. • Wass Samu és Wass Ádám cegei allodiális birtokainak összeírása; ezekből az 1819–1820. évi összeírás alapján 1847–1848-ban az úrbéreseknek kiosztott külsőségek összeírása. • A cegei telkek 1847. évi összeírása. • Wass Ádám és ne-

je: kénosi Sándor Berta cegei birtokának hitelesített tulajdonlapja. • Wass Samu és Wass Ádám cegei birtokának tagosítás utáni osztálynyilai 1847-ből. • Felszegi Samu 1849. november 10-i évi tanúsítványa a Cegén 1848-ban az egykori úrbéresek között végrehajtott tagosító határosztályról. • Wass Ádám cegei, mohalyi és szentegyedi majorságerdeinek táblázatos kimutatása (1848). • Göci úrbéresek és földállományuk keltezetlen jegyzéke. • Wass Ádám cegei felszabadított és kárpótlás végett bejelentett egykori úrbéreseinek nevei. • Kimutatás Wass Ádámnak és Samunak az 1849. október 20-i földadórendelet után összeírt cegei földjeiről. • Wass Ádám cegei birtokának kataszteri birtokíve (1876). • Wass Ádám vagyonkimutatási bizonyítványa (1857). • Wass Ádám tulajdonbizonyítványai (1862, 1883). • A kocsmajog haszonbérletével kapcsolatos szerződések, peres levelek (1857–1882). • A Wass család tagjai között a cegei tó halászása ügyében indult per iratai (1870–1872). • Wass Ádám levelei: 1871-ből Doboka vármegye ispánjához, melyben a járási székhely Cegére való helyezését kéri, 1871–1873 közötti beadványai a m. kir. Postaigazgatósághoz a cegei postahivatal ügyében. • Úrbéri kárpótlással kapcsolatos iratok. • Wass Ádám beadványa a családi levéltár őrzésére szolgáló cegei kastélybeli kamara feltöréséről. • Wass Ádám cegei kastélyának javításával kapcsolatos iratok (1852–1886). • Wass Ádám cegei birtokának adókönyve (1880–1887). • A ménes fedeztetési jegyei (1877–1888).

22. doboz (2114–2231. sz.)

A szentegyedi birtok iratai. Fasc. LXXV. (2114–2231. sz.). Évkör: 1630–1884. • Vallatólevelek telkekről, jobbágyokról (17. szd.). • Mandátum Wass János és Wass László fia: György közötti osztályról (1663). • A Wass család szentegyedi jószágrésze és az épületek összeírása (1690). • Wass Dániel pere zilahi Éltető Ferenccel egy szentegyedi szőlősért (1735). • A Wass család pere az ákosfavi Szilágyiakkal a szentegyedi és pulyoni zálogos jószágrészekért (1742). • Szentegyedi jobbágyok kezeslevelei (18. szd.). • Wass Ádám szentegyedi allodiális jószágának összeírása és felbecslése (1844). • Határperek a székiekkel (1854–1858). • Úrbéri kárpótlási határozat Wass Ádám szentegyedi birtokairól (1882). • Wass Ádám és Albert szentegyedi és pulyoni kocsmajogának haszonbérleti szerződése és a kocsmajog arányosításáért folyó per iratai (1865–1866). • Wass Ádám, Albert, Minka és Ottilia szentegyedi úrbéri kárpótlásának pere (1872). • Úrbéresek lajstroma. • Úrbéri kárpótlási határozatok (1882).

23. doboz (2232–2394. sz.)

A szentgothárdi birtok iratai. Fasc. LXXVI. (2232–2267. sz.). Évkör: 1663–1865. • Jobbágyok kezeslevelei, peres ügyei (17. szd.). • A Wass család pere a Géczi (másként Pap) és Rácz családokkal szentgothárdi telkekért (1690–1764). • Wass János átadja Pap Istvánnak az Osvát Orbán házhelye nevű szentgothárdi jószágrészt románok telepítésére (1632). • Wass György bérbe adja Petrichevich Horváth Dánielnek göci, pulyoni, szentegyedi és szentgothárdi jószágrészeit (1813); az átadott jószágok leltára és a szentgothárdi kastély rövid leírása (1813–1815). • Wass György tilalmas erdőinek összeírása (1814). • Wass Albert betáblázási kérelme a Wass Ádámtól örökáron megvásárolt mezőbándi, pulyoni, szentegyedi és szentgothárdi jószágrészéről (1865).

Császári birtok iratai. Fasc. LXXVII. (2268–2365. sz.). Évkör: 1646–1891. • Császári (Doboka vm) jobbágyok és zsellérek kezeslevelei (17–18. szd.). • Wass János pere Kuún László ellen a császári malom ügyében (1671). • Wass Dániel császári allodiális földjeinek összeírása (1787). • Wass Ádám kocsmajogának haszonbérletével kapcsolatos iratok (1864–1885). • A császári malom javításával kapcsolatos iratok (1877–1878). • Wass Ádám császári jószágának igazgatásával kapcsolatos gazdasági iratok a 19. szd. második feléből (összeírások, kimutatások, számadások, haszonbérleti szerződések). • Az úrbéri és regálékárpótlás iratai (1867–1890).

Mohaly birtok iratai. Fasc. LXXVIII. (2366–2394. sz.). Évkör: 1638–1890. Mohalyi (Doboka vm) jobbágyok és zsellérek kezeslevelei (1783–1784). • A kocsma haszonbérleti szerződései (1854–1873). • Az úrbéri és regálékárpótlással kapcsolatos iratok (1867–1889). Wass Györgyné özv. Kendeffy Judit perbe hívó levele Bogáti Druzsianna ellen (1638). • Wass Ádám mohalyi birtokának adókönyvei (1881–1886).

24. doboz (2395–2528. sz.)

Göc birtok iratai. Fasc. LXXIX. (2395–2416. sz.). Évkör: 1676–1891. • Vallatás Wass János göci jobbágyairól (1676). • Wass Ádám (†1893) kocsmáltatási jogának haszonbérleti szerződései és göci úrbériségeinek kárpótlási iratai (1865–1891).

Pulyon és Kisiklód birtok iratai. Fasc. LXXX. (2417–2437. sz.). Évkör: 1615–1872. • Bethlen Gábor engedélyezi, hogy Bogáti Druzsianna eljárhasson fia: ifj. Wass György nevében a Wass Jánossal való osztályban (1615). • Pulyoni jobbágyok kezeslevelei (1745). • Csereszerződések pulyoni házhelyekről és telkekről (1745). • Wass Albert pulyoni birtokának telekkönyvi kivonata (1872). • Wass Ádám csereszerződése Vesmás Mártonnal egy pulyoni házhelyről és kisiklódi malomhelyről (1745). • Wass Ádám fia: Dániel perel Vesmás Mártonnal az elcserélt jószágokért (1776).

Nagyiklód birtok iratai. Fasc. LXXXI/1. (2438–2504. sz.). Évkör: 1745–1822. • A Thorotzkayak, a Kuúnok, a gr. Földváriak, fricsi Feketék, a Bethlenek, valamint Tholdalagi Katalin nagyiklódi birtoklására vonatkozó levelek (1745–1769). • Jobbágyok kezeslevelei. • Kimutatás a nagyiklódi jószágrész jövedelméről. • Wass Ádám nagyiklódi telkeinek összeírása (18. szd. második fele). • Gr. Kuún Zsigmond Wass Dánielnek és feleségének: szigeti Szerencsy Klárának leköti nagyiklódi (Doboka vm), dengelegi, girolti és szilkeréki (Belső-Szolnok vm) jószágrészét (1790). • Wass Tamás nagyiklódi birtokára vonatkozó levelek (19. szd. első fele).

Nagyiklód birtok iratai. Fasc. LXXXI/2. (2505–2528. sz.). Évkör: 1724–1796. • Wass Ádámné Tholdalagi Katalin perei a nagyiklódi lisztelő malom gátjának lebontása miatt.

25. doboz (2529–2646. sz.)

Vízszilvás birtok iratai. Fasc. LXXXII. (2529–2646. sz.). Évkör: 1576–1801. • Báthori István iktatóparancsa lónai Kendi Sándor számára Kendermező, Milvány, Vasasszilvás (Doboka vm), Dengeleg (Belső-Szolnok vm) birtokokat illetően (1576). • Wass Miklós és György pere testvérük: Ádám ellen a szilvási jószág és malom felosztásáért (1756). • Wass Miklós perel Wass Dániellel a vízszilvási malom jövedelmének elosztásáért és a malom fenntartási költségeiért (1792). • A vízszilvási malom újjáépítésének

szerződései (1797). • Bodoki Mihály és Diószegi Mihály, a kolozsvári ref. kollégium könyvtárosainak kimutatása a Wass Ádám által 1765-ben és 1773-ban a vízszilvási malom jövedelméből jogi és történelmi témájú könyvek vásárlására adományozott pénz elköltéséről. • Gheorghe Şincai szentgothárdi tiszttartó birtokigazgatással kapcsolatos iratai (1798–1801).

26. doboz (2647–2753. sz.)

Balázsháza és Felsőgyékényes birtokok iratai. Fasc. LXXXIII/1. (2647–2652. sz.). Évkör: 1722–1784. • Wass László és testvére: József balázsházai (Doboka vm) és felsőgyékényesi (Belső-Szolnok vm) jószágrészének összeírása (1722). • Vallatások Wass Ádám (†1776) balázsházai jobbágyairól (1769–1780). • Wass Ádámné Tholdalagi Kata balázsházai jobbágyainak kezeslevelei (1781–1784).

Szászpéntek és Szászszentjakab birtokok iratai. Fasc. LXXXIII/2–3. (2653–2672. sz.). Évkör: 1670–1796. • A szászpénteki (Belső-Szolnok vm) udvarház építésének számadása (1670). • Tholdalagi Kata szászpénteki jobbágyainak kezeslevelei és itteni jószágrészének összeírása (1768–1777). • Tholnay János fiskális jogügyigazgató pere egy itteni jószágrészért (1766). • Wass Miklós perel Wass Dániellel a pénteki jószágrészért (1796). • Tholdalagi Kata szászszentjakabi (Doboka vm) jobbágyainak kezeslevelei (1758–1760) és jobbágytelkeinek összeírása (1787). • Wass Miklós manumittálja a mórici (Doboka vm) evangélikus prédikátor fiait (1771). • Wass Dániel (†1811) szászszentjakabi szőlőinek összeírása.

Füzes birtok iratai. Fasc. LXXXIII/4. (2673–2689. sz.). Évkör: 1857–1891. • Wass Ádámné Sándor Berta füzesi (Doboka vm) jószágrészének kárpótlási ügyei.

Az oszvaji és felsőgyékényesi (*Belső-Szolnok vm*) *birtokok iratai*. Fasc. LXXXIV/1–2. (2690–2753. sz.). Évkör: 1698–1891. • Jobbágytelkekért folytatott perek iratai. • Vallatás Tholdalagi Kata nagyiklódi (Doboka vm), oszvaji, szászpénteki és szilkeréki (Belső-Szolnok vm) szökött jobbágyai felől (1770). • Br. Inczédi György perel Wass Dániellel az oszvaji malom elköltöztetése miatt (1792). • Vallatás ifj. Wass György felsőgyékényesi jobbágyai és zsellérei felől (1698). • Felsőgyékényesi úrbéres földek összeírása (19. szd. második fele). • Úrbéri kárpótlási határozat Wass Ádám számára a felsőgyékényesi birtokról (1869). • A felsőgyékényesi kocsmajog bérbeadásának nyugtái (19. szd. második fele).

27. doboz (2754–2851. sz.)

Girolt és Szükerék birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LXXXV/1. (2754–2759. sz.). Évkör: 1694–1817. • Thorotzkay Mihály zálogszerződése, mellyel leköti gyékényesi (Belső-Szolnok vm) házhelyét (1694). • Wass Ádámné Tholdalagi Kata pere egy girolti (Belső-Szolnok vm) zálogos jószágért (1767). • Wass Dániel (†1844) girolti és szükeréki zselléreire vonatkozó levelek (1808, 1817).

Kecset és Felsőtők birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LXXXV/2. (2760–2812. sz.). Évkör: 1729–1794. Wass Ádám (†1776) és fia: Dániel (†1811) perel id. Váradi Zsigmond gyermekeivel id. Wass Dániel (†1741) által 1729-ben elzálogosított kecseti (Belső-Szolnok vm) és felsőtőki (Doboka vm) házhelyekért.

Az Ébeni család birtokaira vonatkozó levelek. Fasc. LXXXV/3–4. (2813–2831. sz.). Évkör: 1641–1669, 1722–1757. • I. Rákóczi György parancslevele id. Ébeni István

és Thorotzkay Zsuzsanna fiai: Ferenc, Miklós, István, László és Zsigmond közötti osztályról Bedecs, Erdőfalva, Magyargyerőmonostor, Magyarvalkó, Oláhbikal, Oláhgyerőmonostor és Vajola (Kolozs vm) birtokokban (1641). • Apafi Mihály parancsa fogott bírákhoz az Ébeni László és Wass Judit gyermekei: Wass Jánosné Ébeni Éva és Ébeni Farkas közötti osztály ügyében (1663). • Ifj. Ébeni Istvánné Kuún Ilona örököseinek osztálylevelei (1668, 1669). • Az Ébeni- és Wass-örökösök pere Mikola Zsigmondné Kamuthi Zsuzsanna, majd utódai ellen Magyar- és Oláhtótfalu (Kolozs vm) visszaszerzéséért (1722–1757).

Magyarújfalu és Oláhújfalu birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LXXXV/5. 2832–2851. Évkör: 1698–1885. • Vallatás a Wass család magyarújfalusi (Doboka vm) jobbágyai és zsellérei felől (1698). • A magyarújfalusi telkek összeírása. • Wass Ádámné oláhújfalusi (Kolozs vm) kocsmáltatási jogával kapcsolatos iratok (19. szd.).

28. doboz (2852–2966. sz.)

Záh és Méhes birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LXXXVI/1. (2852–2899. sz.). Évkör: 1576–1829. • Báthori Kristóf iktatóparancsa Wass György számára Méhes, Záh (Kolozs vm) és a Doboka vármegyei Bongárd birtokokról (1576). • Vallatólevél Wass János méhesi jobbágyairól (1672). • Wass János és Haller Pál csereszerződése méhesi jószágrészekről (1670). • Kimutatás Wass György méhesi udvarházának költségeiről annak Magyarországra való távozása után (1737). • Wass Ádám méhesi udvarházának leltára Kovács Ádám tiszttartónak történt átadása alkalmával (1776), utóbbi számadásai (1776–1777), ezek felülvizsgálatai. • A méhesi tiszttartók konvenciós szerződései (1826–1828). • Kimutatások a záhi állat- és terményállományról (1826–1828). • Wass Ádám méhesi udvarházában talált ingóságok összeírása (1777). • Vallatás Wass Ádám méhesi gondviselője által elfoglalt jobbágyföldek felől (1778). • Allodiális földek összeírása (18. szd. vége). • A Wass család osztatlan záhi jószága jövedelmének összeírása (1826–1827). • Wass Dániel, Tamás és György szerződése a záhi jószágrész gondviselőjével a bérbeadásról (1827). • Konvenciós szerződések a méhesi tiszttartóval (1826–1827).

Keménytelke, Szakál és Szengyel birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LXXXVI/2. (2900–2903. sz.). Évkör: 1734–1756. • Wass Miklós, Ádám és György pere a Rhédey és Bethlen családdal a keménytelki, szakáli és szengyeli (Torda vm) jószágrészekért.

Velkér, Cikud és Sályi birtokokra vonatkozó iratok. Fasc. LXXXVI/3–6. (2904–2966. sz.). Évkör: 1615–1808, 1857–1866. • Wass Dániel elismervénye két velkéri (Kolozs vm) jobbágy átvételéről (1694), pere elfoglalt velkéri jószágrészekért (1722). • Cikudi (Torda vm) jobbágytelkek összeírása (1667). • Wass Dániel, Sámuel és Miklós pere Kemény Sámuellel és Farkassal a cikudi határ felosztása ügyében (1808). • Úrbéri kárpótlási határozat Mezősályiról (Torda vm) Wass Györgyné gr. Gyulay Franciska számára, illetve Wass Ádám számára Mezővelkérről (1866). • Wass János (†1635) pere Bogáti Druzsianna ellen a cegei, pulyoni, méhesi és velkéri jószágrészekért (1615), illetve Bethlen János ellen a szentegyedi, pulyoni és szentgothárdi jószágrészekért (1630). • Vallatás Haller János sályi jószágrészéről (1633). • Wass László és Wass Györgyné tiltakozása a kolozsváriak záhi szénafűhasználata ellen (1642). • Haller Pál pere Wass János (†1680) és György (†1705) ellen ezek által a tilalmas rétről elhajtatott marhái ügyében (1673–1740).

29. doboz (2967–3034. sz.)

A Wass család pere a mezőbándi Drakulya rész nevű jószágrészért. Fasc. LXXXVII/1–2. (2967–3034. sz.). Évkör: 1605–1807. • Wass Ferenc Bándot (Marosszék) és Gerebenest (Torda vm) familiárisának, Géczi Istvánnak köti le (1605). • Wass György előterjesztése Pécsi Simon ellen a Bánd zálogosbirtokért folyó perben (1628). • A Wass család pere a gr. Lázár és gr. Kálnoky család ellen (1637–1806; vallatólevelek a bándi Drakulya rész nagyságáról, illetve Géczi István és Pécsi Simon itteni birtoklásáról, beadványok a Guberniumhoz, perleírások, ügyvédi utasítások, Wass Ádám levelei dálnoki Teleki Mihály ügyvédhez). • Wass Dániel levelei csíkszépvízi Szűcs Albert ügyvédhez (18. szd.). • A marosvásárhelyi kir. tábla ítélete a mezőbándi jószágrészért folyó perben (1807). • Királyi végrehajtók nyugtája a Wass családtól a bándi jószág kiváltására felvett pénzösszegről (1807).

30. doboz (3035–3138. sz.)

Mezőbánd és Gerebenes birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. LXXXVII/3. (3035–3095. sz.). Évkör: 1592–1828. • A Wass család pere a gr. Lázárok és gr. Kálnokyak ellen a mezőbándi (Marosszék) Drakulya rész nevű jószágért. Wass György megjegyzése a mezőbándi perről (1635). • A mezőbándi jószágrész telkeinek összeírása (1672). • Perleírások (18. szd.). • Wass Dániel fiainak: Miklósnak, Györgynek és Ádámnak beadványai a Guberniumhoz (1775). • A mezőbándi puszta Lázár-kúriához tartozó allodiális szántóföldek összeírása. • Vallatás a mezőbándi jószágrészről (1592). • Várhegyi János ügyvéd nyugtája a Wass Dánieltől és Györgytől átvett, Mezőbándra vonatkozó iratokról (1828). • Mezőbándra vonatkozó 16–17. szd.-i iratok kivonata a kolozsmonostori konvent levéltárából. • A Wass család pere Gerebenesért (Torda vm) Bíró János és felesége: Orbán Erzsébet örököseivel (1632–1669).

Wass Ádámné Sándor Berta Dezmér, *Pusztaszentmiklós*, *Szamosfalva és Zsobok birtokokon levő részjószágaira vonatkozó iratok*. Fasc. LXXXVIII/1–3. (3096–3126. sz.). Évkör: 1820–1889. • A szamosfalvi (Kolozs vm) határ tagosításával kapcsolatos iratok (1864–1868). • Wass Ádám levelei a Kolozs vármegyei telekkönyvi hatósághoz a vasút számára kisajátított dezméri és pusztaszentmiklósi (Kolozs vm) földek ügyében (1866–1871). • A dezméri és pusztaszentmiklósi kocsmáltatási jog arányosításával kapcsolatos peres iratok (19. szd. vége). • Zsobok úrbéri összeírása (1820). • A zsoboki úrbéresek jegyzéke (1855). • Végleges úrbéri kárpótlási határozat Sándor Berta számára Dezmér, Oláhújfalu, Szamosfalva, Topaszentkirály, Zsobok (Kolozs vm) birtokokról (1889–1891).

Sándor Berta Argyas és Topaszentkirály nevű birtokaira vonatkozó iratok. Fasc. LXXXVIII/4–5. (3127–3138. sz.). Évkör: 1869, 1889–1891. • Úrbéri kárpótlási határozat Cserényi József, Károly és Dániel, illetve Sándor Berta számára Argyasról és Topaszentkirályról (Kolozs vm) (1869). • Per a topaszentkirályi kocsmáltatási jog kárpótlásáért (1889–1891).

31. doboz (3139–3246. sz.)

Wass Ádámné Sándor Berta Hunyad vármegyei birtokaira vonatkozó levelek. Fasc. LXXXIX/1. (3139–3167. sz.). Évkör: 1853–1892. • Úrbéri jogon gyakorolt italméréssel (regáléval) kapcsolatos kárpótlási ügyek, a kocsmáltatási jog arányosítására vonatkozó

peres levelek (Bradacel, Bunyila, Guraszáda, Kimpényszurduk, Runksor [Hunyad vm], Szénaverős [Küküllő vm]).

Sándor Berta sárdi birtokának iratai. Fasc. LXXXIX/2–5. (3168–3224. sz.). Évkör: 1764–1876. • Szerződés a székelyudvarhelyi (Udvarhelyszék) ház haszonbérlőjével (1853). • Sándor Jánosné Cserényi Julianna sárdi (Küküllő vm) úrbéreseinek összeírása. • A sárdi curialista gyalogosok földjeinek összeírása (1847). • Cserényi Julianna szerződése egy felsőboldogasszonyfalvi (Udvarhelyszék) telek eladásáról (1847). • Az 1848-as szász és román táborozás alkalmával Cserényi Julianna sárdi birtokán keletkezett károk összeírása (1849). • Cserényi Julianna egykori sárdi zselléreinek és jobbágyainak földjeiről készített kimutatás (1850). • A sárdi udvarház összeírása (1854). • Úrbéri kárpótlással és a kocsmáltatási jog bérbeadásával kapcsolatos iratok (1855–1869). • Kocsmahaszonbérleti szerződések (19. szd. második fele). • A sárdi allodiális földek jegyzéke (1832). • Alsóboldogasszonyfalva, Sárd, Szenterzsébet, Székelykeresztúr, Újszékely (Udvarhelyszék), Héjjasfalva (Felső-Fehér vm) birtokok haszonbérleti szerződései. • Újszékelyi antiqua telkek összeírása (1764). • Sárdi János és Mózes újszékelyi allodiális földjeinek összeírása (1813). • Kimutatás a keleti vasút számára kisajátított újszékelyi birtokokért Sándor Bertának fizetett kárpótlásról (1876). • Felsőboldogasszonyfalvi haszonbérleti szerződések (1850). • Sándor Jánosné Cserényi Julianna pere felsőboldogasszonyfalvi allodiális birtokainak haszonbérlőjével (1850). • A sárdi birtok (Sárd, Újszékely, Keresztúr, Alsóboldogasszonyfalva, Szenterzsébet, Héjjasfalva) haszonbérleti szerződése (1858).

Sándor Berta Hunyad vármegyei birtokaira vonatkozó iratok. Fasc. LXXXIX/6. (3225–3239. sz.). Évkör: 1855–1872. • Úrbéri kárpótlási határozatok, úrbéres földek és felszabadított úrbéresek összeírása (Alsóboj, Bosorod, Bradacel, Bucsum, Felsőnádasd, Guraszáda, Hosdó, Karmazinesd, Kisoklos, Kitid, Nagyoklos, Pusztakalán, Runksor, Sztrettye, Kimpényszurduk, Vika). • Sándor Berta örökölt birtokaira vonatkozó peres levelek (1855).

A fiskus pere Wass Dániellel és fiával: *Ádámmal a vasasszentiváni Cichegy nevű szőlőkért*. Fasc. LXXXIX/7. (3240–3246. sz.). Évkör: 1733–1769.

32. doboz (3247–3632. sz.)

Úrbéri kárpótlási ügyek. Fasc. XC/1–3. (3247–3632. sz.). Évkör: 1851–1890. • Wass Ádám Mezősályi, Mezőzáh (Torda vm), Felsőgyékényes (Belső-Szolnok vm), Velkér (Kolozs vm), Cege, Göc, Mohaly, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd (Doboka vm) és Sándor Berta: Füzes, Sófalva (Doboka vm), Argyas, Dezmér, Kispetri, Oláhújfalu, Szamosfalva, Topaszentkirály, Zsobok (Kolozs vm), Alsóboj, Bosorod, Bradacel, Bucsum, Bunyila, Felsőnádasd, Guraszáda, Hosdó, Karmazinesd, Kimpényszurdok, Kimpur, Kisoklos, Kitid, Nagyoklos, Pusztakalán, Runksor, Sztrettye, Vika (Hunyad vm), Sárd, Szénaverős (Küküllő vm), Árpástó, Bába, Kackó, Középfalva, Oláhbogáta (Belső-Szolnok vm) határában levő birtokainak úrbéri kárpótlására vonatkozó iratok (igénybejelentések úrbéri és regálékárpótlásra, úrbéresek összeírásai, kárpótlási határozatok, értesítések a kárpótlás utalásáról, folyamodványok a Földtehermentesítési Alap igazgatóságához, felhatalmazások kárpótlási ügyekben való eljárásra, levélfogalmazványok, szerző-

dések úrbéri kárpótlási kötvények eladásáról, kimutatás Wass Ádám és felesége: Sándor Berta részére megállapított úrbéri kárpótlásokról és az ügyvédi költségekről).

33. doboz (3633–3718. sz.)

Úrbéri kárpótlási ügyek. Fasc. XC/4. (3633–3681. sz.). Évkör: 1855–1895. • Az úrbérrendezéssel kapcsolatos nyomtatott törvényszövegek (1854-es császári parancs az úrbéri kapcsolat megszüntetéséről és a földtehermentesítés foganatosításáról), kivágások az Ellenzék, Erdélyt Illető Országos Kormánylap, Gazdasági Lapok, Kolozsvári Közlöny, Kolozsvári Napló, Magyar Futár, Nemzeti Újság, Siebenbürger Bote c. újságokból. • Törvények, rendeletek, újságcikkek (tagosításról, mezőgazdasági hitelekről, úrbéri kárpótlás igénybejelentéséről, az italmérési jog kártalanításáról, regálékötvények készpénzzé váltásáról, mezőgazdasági települések számára adandó kedvezményekről, cselédtartásról) és mezőgazdasági szakcikkek.

Vegyes tartalmú, idegen birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. XCI. (3682–3690. sz.). Évkör: 1577–1794. • Báthori Kristóf parancsa Torda vármegyéhez az ajtoni Borbély György és Torda város közötti perben tartandó vizsgálatról (1577). • Tiltakozás Borsos István mezőmadarasi és uraji (Marosszék) jószágainak elfoglalása ellen (1638). • Ébeni István kérése a fogarasföldi Szombatfalva inskripciója iránt (1665). • Vallatólevél Máramarosból Doboka vármegyébe szökött jobbágyokról (1678). • Fogalmazvány Galambod, Harcó, Kölpény, Szabéd (Marosszék), Vajola zálogos székely jószágok kiváltásáról (17. szd.?). • Alia Sámuel özvegye: Lorántffy Kata manumittálja oláhsolymosi (Küküllő vm) jobbágyát (1642). • Jósika Gáborné Boér Sára pere Marosvásárhely ellen egy városi ház ügyében (1712). • Zálogügylet egy kercsedi (Aranyosszék) puszta gyümölcsösről (1794).

Kezeslevelek. Fasc. XCII. (3691–3718. sz.). Évkör: 1599–1795. • Cikud (Torda vm), Csula (Közép-Szolnok vm), Magyargyerőmonostor, Nagyida, Oláhbikal, Oláhújfalu, Szombattelke (Kolozs vm), Nyírmező (Hunyad vm), Császári, Encs, Fellak, Kalocsa, Kentelke, Mohaly, Szentegyed (Doboka vm), Dengeleg, Sajgó, Szita (Belső-Szolnok vm), Fugad (Fehér vm) birtokok jobbágyainak kezeslevelei.

34. doboz (3719–3922. sz.)

Birtokigazgatással kapcsolatos iratok. Fasc. XCIII. (3719–3769. sz.). Évkör: 1658–1883. • Konvenciós szerződések (1658–1764) és Wass Ádám cegei gazdaságára vonatkozó iratok. Cseléd- és béreskönyvek (1877–1889). • Szerződések birtokintézőkkel, kőművesekkel, béresekkel, kocsmabérlőkkel (1764–1874). • Kimutatások a cegei béresek (ökörhajtó, kéményseprő, erdész, gyümölcspásztor, számadó gazdabíró) és cselédek fizetéséről (1863–1878). • Cselédek erkölcsi bizonyítványai (1886).

Birtokigazgatással kapcsolatos iratok. Fasc. XCIV. (3770–3922. sz.). Évkör: 1631–1888. • Bogáti Druzsianna előírja kupsafalvi, oláhdebreki, ungurfalvi és ünőmezei (Belső-Szolnok vm) jobbágyainak szolgáltatásait (17. szd. első fele). • Bogáti Druzsianna gazdasági utasítása drassói (Fehér vm) házának és birtokának udvarbírójához (1633). • A két Wass Ádám (†1776, ill. †1893) gazdasági utasításai császári és cegei gazdatisztjeik számára (1748–19. szd.). • Bálpataki János alvinci, borbereki, kisenyedi, sebeshelyi és váradjai (Fehér vm) birtokai borbereki gondviselőjének számadásai (1657–1659). • A borbereki

gondviselő számadása Csáklya, Girbó, Kisenyed, Kissebeshely, Spring, Váradja (Fehér vm) birtokok jövedelméről (17. szd.). • Kimutatások Acintos, Cege, Császári, Dátos, Keménytelke, Ludas, Mohaly, Szakál, Szengyel, Szentgothárd, Záh birtokok gabonatermésére (17–19. szd.). • Számadás mézről. • Cege, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás birtokok számadásai (18–19. szd.). • Kimutatás Wass Ádám és felesége, Tholdalagi Katalin császári, göci, kajlai, kentelki (Doboka vm), alsógyékényesi, kecseti, oszvaji, sajgói (Belső-Szolnok vm) jószágainak állatállományáról (1754). • Gheorghe Şincai számadása a szentgothárdi birtok jövedelméről (1791).

Kölcsönügyletek, *szerződései*, *nyugták*, *elismervények*, *úrbéri kárpótlási iratok*. Fasc. XCV. (3838–3922. sz.). Évkör: 1678–1885. • Táblázatos kimutatások Sándor Berta dezméri, oláhújfalusi, szamosfalvi, topaszentkirályi, zsoboki (Kolozs vm), kackói, oláhbogátai (Belső-Szolnok vm), füzesi, sófalvi (Doboka vm), sárdi (Küküllő vm), barátosi (Háromszék vm), bosorodi, bradaceli, bunyilai, felsőnádasdi, hosdói, kitidi, nagyoklosi, pusztakaláni (Hunyad vm) és Wass Ádám cegei, felsőgyékényesi, göci, mohalyi, pulyoni, szentegyedi, szentgothárdi és velkéri úrbériségeiért megítélt kárpótlásról.

35. doboz (3923–4227. sz.)

Adózással kapcsolatos iratok. Fasc. XCVI/1. (3923–4227. sz.). Évkör: 1717–1880. • Kimutatás Csáky István méhesi és örményesi jószágrészéről befizetett adókról (1717). • Kolozs vármegye 1717. évi adótabellái. • Wass Ádám (†1893) levélfogalmazványai a kolozsvári pénzügyigazgatósághoz, a pénzügyminisztériumhoz, adófelügyelőkhöz, Bánffy Bélához és Bánffy Dezsőhöz (1860–1880). • A kolozsvári pénzügyigazgatóság adófizetési felszólításai (1880). • Cserei Ilona szomorújelentése (1831).

36. doboz (4228–4855. sz.).

Wass Ádám adóügyei. Fasc. XCVI/2. (4228–4543. sz.). Évkör: 1881–1892. • Levelei, levélfogalmazványai és táviratai a pénzügyminisztériumhoz, Szapáry Gyula pénzügyminiszterhez, Szolnok-Doboka vármegye hatóságához, a kolozsvári pénzügyigazgatósághoz, a dési adófelügyelőséghez, Hegedűs Sándor és Bethlen András országgyűlési képviselőhöz (1881–1892). • Levele, melyben közli, hogy cegei birtokát – a belső telek és a lakóház kivételével – eladta Wass Jenőnek (1883). • A kolozsvári pénzügyigazgatóság adófizetési, a szamosújvári járásbíróság illetékfizetési felszólításai (1882–1886). • Zálogolási és becslési jegyzőkönyvek, nyugták befizetett adókról.

Nyugták. Fasc. XCVII/1–2. (4544–4664. sz.). Évkör: 1556–1787; 1810–1890. • Dézsmaarenda és különféle adók kifizetésének nyugtái az Ébeni, Lázár, Tholdalagi, Wass családok birtokai után (Cege, Császári, Göc, Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd, Szilvás; Ajton, Moson; Zalatna; Iklód, Szentjakab).

Vegyes gazdasági iratok. Fasc. XCVII/3–5. (4665–4855. sz.). Évkör: 1761–1891. • Ügyvédeknek és közjegyzőknek kifizetett összegek nyugtái (1761–1891). • Erdőgazdálkodással és fakitermeléssel kapcsolatos iratok: kimutatások a bevételekről, Wass Ádám levélfogalmazványai fakereskedőkhöz. • Eladási ajánlatok, vasúti szállítólevelek, faeladásról szerződések, nyugták, számadások. • Hangszerkereskedők, bútorkészítők, építkezési vállalatok apróhirdetései (1853–1879). • Biztosítótársaságok (Trieszti Általános Biz-

tosítótársaság, Azienda Osztrák–Francia Elemi- és Balesetbiztosítótársaság, Magyar–Francia Biztosítótársaság) levelei Wass Ádámhoz, biztosítási ajánlattételek, kimutatások a biztosítási díjszabásokról, szerződések jégkár elleni biztosításról Cege, Császári, Guraszáda birtokokon, tűzbiztosítási kötvények, kárbecslési jegyzőkönyvek, jégkárbejelentési űrlapok, számlák (1880–1890).

37. doboz (4856–4908. sz.)

Ügyvédvalló levelek, *tanúvallatási parancsok*. Fasc. XCVIII/1–4. (4856–4892. sz.). Évkör: 1598–1832. • Wass Dánielhez címzett idézőlevelek (1727–1798). • Tanúvallatási parancsok (compulsorium mandatumok, 1633–1832). • Bogáti Druzsianna, Ébeni László, Kemény Gábor, Wass Györgyné Kendeffy Judit, Ébeni Lászlóné Wass Judit, Mikó Ferenc, Sárpataki Erzsébet ifj. Wass Györgyné, Wass Dániel, Wass János ügyvédvalló levelei (1598–1751). • Wass Dániel és fiai tiltakozása birtokaik elidegenítése ellen (1731). • Thorotzkay János és Wass Dániel folyamodványai a Guberniumhoz táblai ülnöki kinevezésük végett (1722).

Vegyes tartalmú peres iratok. Fasc. XCIX/1. (4893–4908. sz.). Évkör: 1590–1793. • Wass Ágnes pere Wass Györggyel anyja jegyajándékáért (1590). • Torma Péter pere kozárvári Karomi Jeremiás ellen (1632). • A marosvásárhelyi kir. tábla ítélete agyagfalvi Sándor János hagyatékának felosztása ügyében (1790).

38. doboz (4909–4966. sz.).

Peres iratok. Fasc. XCIX/2. 4909–4966. sz. Évkör: 1718–1748. • Wass Dániel (†1741) pere Jánosi István leánya: Éltető Ferencné Kata ellen örökjogú szentegyedi irtványa miatt. • Éltető Ferenc pere Wass Ádám (†1776) ellen hatalmaskodása miatt (1743). • Az Éltető (másként Zilahi) család nemeslevele (1718). • Éltető Ferenc és Wass Ádám beadványai a Guberniumhoz, tanúvallatások, instrukciók, ítéletlevelek (1744–1748).

39. doboz (4967–5202. sz.)

Peres iratok. Fasc. XCIX/3. (4967–5022. sz.). Évkör: 1701–1820. • A Wass család pere az Osvát Orbán nevű szentgothárdi házhelyért a boncnyíresi Ráczokkal (tanúvallatások, idézések, 1701–1820). • Wass Ádám pere a Szelecskén (Belső-Szolnok vm) lakó nagybányai Vasas Gábor ellen a Wass családhoz való állítólagos tartozása miatt (1773–1778). • Gr. Rhédey Zsigmondné br. Wesselényi Kata pere Vass Istvánnal és Sámuellel havadtői (Marosszék) jobbágya megkárosítása ügyében (1780).

Peres iratok. Fasc. XCIX/4. (5023–5202. sz.). Évkör: 1855–1892. • Wass Ádám (†1893) pere a gr. Teleki családdal 1050 Ft-nyi tartozása ügyében. • Wass Ádámné Sándor Berta perel br. Puteáni Sándorné Wass Klárával a sárdi részjószág haszonbéréért (1856–1880). • Wass Ádám perei cegei és császári lakosokkal a birtokán történt erdőkihágások ügyében (1884–1892). • Peres iratok Sándor Berta sárdi (Udvarhelyszék) birtokának lefoglalásáról (árverési hirdetések, becsűlevelek, bírói végzések, 1878–1881). • Wass Ádám és Sándor Berta egyéb perei (úrbéri kárpótlási perek, adósság miatt indult igényperek, perek Wass Jenő, Wolkenberg Itzig fakereskedő, illetve Imbuzán Jób nagydevecseri körjegyző ellen, 1855–1892). • A kolozsvári pénzügyigazgatóság pere Wass Ádám ellen jövedéki kihágás miatt. • Árverési hirdetések, becsűlevelek, levelezés

ügyvédekkel, bírói végzések (1883–1885). • Wass Ármin nevére kiállított nyugták Bécsből vásárolt ruhákról (1855–1892).

40. doboz (5203–5255. sz.)

Peres iratok. Fasc. C/1–3. 5203–5255. sz. Évkör: 1594; 1707–1807. • Báthori Zsigmond adománylevele Wass György számára a záhi jószágrészről (1594). • Id. Wass György záhi és szentgothárdi jószágrészeit elcseréli Wass Dániel hétúri, nádasi (Küküllő vm) és felsőgyékényesi részbirtokaival (1704). • Wass Dániel fiai: Miklós, György és Ádám perlik Wass György leányát: Ajtai Andrásné Zsuzsannát a hétúri és szásznádasi birtokokért, továbbá a fiágon ekkor kihalt Wass György fia: László balázsházai, cegei, cikudi, felsőgyékényesi, göci, méhesi, mohalyi, pulyoni, sályi, szentegyedi, szentgothárdi, szilvási, velkéri és záhi jószágrészeiért, a méhesi és cegei kúriáért (1741). • Wass Ádám (†1776) fiainak: Dánielnek és Miklósnak adósságpere (1780–1781). • Wass Györgyné gr. Gyulay Franciska (†1865) birtokainak úrbérrendezésével kapcsolatos iratok (Pulyon, Szentegyed, Szentgothárd), leányaiknak: Wass Minkának és Ottiliának az örökséggel kapcsolatos peres iratai (1852–1876).

41. doboz (5256–5343. sz.)

Vegyes iratok. Fasc. CI. (5256–5313. sz.). Évkör: 1578–1875. • Úriszéki perek, vallatólevelek szökött jobbágyokról (1578–1756). • Wass Ádám (†1893) és neje, Sándor Berta úrbéri kárpótlási ügyei (1853–1854). • Huszti András *Genealogia heroica* című, 1743-ban befejezett kéziratos munkája a Wass család történetéről számos középkori oklevél és újkori irat teljes szövegű másolatával, korábban élt családtagok képzeletbeli tollrajz arcképével, a szerzővel kortárs vagy később élt családtagok – Wass Miklós (†1769), Ádám (†1776), Miklós (†l829), Sámuel (†1812) hitelesnek tekinthető tempera arcképével.

Vegyes iratok. Fasc. CII. (5314–5343. sz.). Családfák. • A kolozsmonostori konvent megállapítja Wass Dániel (1674–1741) korát (1681). • Wass György (†1777) és Ádám (†1776) rövid életrajzai. • A Wass család nagyméretű, díszes kiállítású festett családfája (1822).

42. doboz (5344–5449. sz.)

Wass János (†1635) *és Wass János* (†1680) *táblai ülnökök személyi iratai*. Fasc. CIII. (5344–5364. sz.). Évkör: 1635–1681. • I. Rákóczi György, Barcsay Ákos, Kemény János, I. Apafi Mihály fejedelmek, az emlékiratíró Bethlen Miklós és Bánffy Ágnes levelei, meghívók országgyűlésekre, tanácskozásokra, oktavális törvényszékekre, hadba hívó levelek (1635–1679); közlés: Történelmi Lapok I/1875. 299. és 494. • I. Apafi Mihály parancslevele Marosszékhez Wass János főkirálybírói megválasztásáról (1670). • Wass János árváit felmenti a hadiadó alól (1681). • Bethlen Miklós levele (1675).

Wass Dániel (†1741) *főkapitány és táblai ülnök személyi iratai*. Fasc. CIV. (5365–5429. sz.). Évkör: 1690–1734. • Tanúvallatás Herbeville tábornok csapatainak Bálpataki János kisenyedi birtokán 1690-ben véghezvitt pusztításáról. • II. Rákóczi Ferenc 1706-os utasításai Wass Dánielhez: parancsa a vezetése alatti, Máramarosban levő erdélyi hadak, illetve az erdélyi hadseregből elszökött katonák felől. • Wass Dániel főkapitányi kinevezése (1706). • A kuruc szabadságharc hadseregével kapcsolatos más iratok: hadösszeírá-

sok, kimutatások és elszámolások a fejedelem zsoldpénzeiről, fizetési meghagyások, a Moldvába kimenekült és onnan visszajött hadak összeírása (1706 körüliek). • Károlyi Sándor, Forgách Simon, ifj. Teleki Mihály, Lónyai Ferenc levelei hadi ügyekben (1703–1713). • Naláczi Lajos feljegyzései hadmozgásokról. • Kimutatás a Belgrádot ostromló török csapatok létszámáról. • Az erdélyi rendek folyamodványa Rákóczihoz (1709). • Bánffy György gubernátor parancslevelei adóösszeírás és a román papok felől hozott döntések kihirdetése ügyében (1695–1705). • Wass Dániel levele a kolozsvári tanácshoz ottani háza ügyében (1712). • VI. Károly császár és Kornis Zsigmond erdélyi gubernátor meghívói Wass Dánielnek a szebeni országgyűlésekre és az octavális törvényszéki gyűlésekre (1712–1730).

Wass Ádám személyi iratai. Fasc. CV. (5430–5449. sz.). Évkör: 1764–1786. • Wass Ádám (†1776) belső-szolnoki ispán hivatali tevékenységével kapcsolatos iratok (nyomtatott guberniumi rendeletek, kimutatás a vármegyei tisztségviselők fizetéséről, Wass Ádám fogalmazványai).

43. doboz (5450–5523. sz.)

Ébeni László és Ébeni István személyi iratai. Fasc. CVI. (5450–5464. sz.). Évkör: 1642–1758. • Wesselényi Boldizsár missilis levele (1642). • II. Rákóczi György, Barcsay Ákos és Kemény János fejedelmek missilis levelei Ébeni Lászlóhoz (1653–1661, országgyűlési meghívók, hadba és parciális gyűlésre hívó levelek). • Ébeni László konvenciós egyezsége a „páterekkel" fia élelmezése felől (1655). • II. Rákóczi György mentesíti Ébeni Istvánt katonaállítási kötelezettsége alól (1658). • Barcsay Ákos fejedelem leköti Ébeni Lászlónak Sajgó (Belső-Szolnok vm) birtokot (1658). • Wass Dániel gyermekeinek – Ébeni István örököseinek – egyezséglevele szamosfalvi Mikola Zsigmondné Kamuthi Zsuzsanna örököseivel a Magyar- és Oláhtótfaluért (Kolozs vm) folytatott perben (1758).

Wass Ádám személyi iratai. Fasc. CVII. (5465–5523. sz.). Évkör: 1861–1870. • Wass Ádám (†1893) tevékenységével kapcsolatos iratok: 1861–1865 között Doboka vm alsó kerületének pénztárnoka és a megyei úrbérrendezési bizottság tagja (a vármegye pénztárának kezelésével kapcsolatos iratok, Bánffy Dániel főispán utasításai a megyének utalványozott pénzekről, elszámolások), 1870-ben a Deák-párt Doboka vm-i elnöke (a párttal kapcsolatos levelek, felhívások) és ugyancsak 1870-ből Bánffy Dániel Doboka vm-i főispán neki címzett levelei a megyében, Marosludas és Szamosújvár közötti úton építendő hidakról (elszámolások, kimutatások a hidak állapotáról és a költségekről).

67. doboz (8441–8453. sz.)

Acta curiosa (8441–8453. sz.). Évkör: 1569–1896. • Bethlen Gábor táborszállásának rendje. • Kimutatás az erdélyi falvak számáról közigazgatási egységenként. • Utasítás a bécsi járványban megbetegedettek gondozói számára (1713). • Levélrészletek Lotharingiai Ferenc és Mária Terézia esküvőjéről (1736).

A levéltárra vonatkozó iratok (8454–8501. sz.). Évkör: 1569–1896). • Magyar nyelvű tanúvallatás KisWass János és Botos Boldizsár közötti egyezségről (1569). • Tanúvallatás Wass Ágnesnek Wass György ellen a cegei, göci, mohalyi, pulyoni és szentgothárdi jószágokért folyó perében (1569). • Wass György után maradt levelek lajstroma (1638). • Wass Miklós levele öccséhez a családi levéltárból kikeresendő levelek

ügyében (1819). • Id. Vay Ádám és felesége: Fekete Erzsébet halála után maradt (főleg Gömör, Nógrád és Kishont vármegyei birtokokra vonatkozó) levelek lajstroma. • Wass Dániel levele testvéréhez: Wass Tamáshoz a családi levéltárból kikeresendő levelek ügyében (1817). • Wass György feljegyzése a Tholdalagi Lászlónak kikölcsönzött, Ajton, Meregyó (Kolozs vm) és Moson (Marosszék) birtokokra vonatkozó iratokról (1746). • Réthy László levele Wass Ádámhoz a kikölcsönzött Huszti-féle Registrum visszaküldéséről (1891). • Wass Tamás levelei a marosvásárhelyi kir. táblához az ott maradt családi levelek ügyében (1831–1832). • A levéltárból perek viteléhez kikölcsönzött iratok jegyzékei és iratok kivonatai. • Wass Ármin kimutatása a levéltár Huszti által rendezett anyagának hiányairól (1896).

Miscellanea. [Fasc. LX/3]. (8502–8526. sz.). Évkör: 1689–1775. • Kimutatás Kolozs vármegye dézsmaarendájának beszedéséről (1689). • Feljegyzés Wass János beiktatásáról Belső-Szolnok vármegye ispáni tisztségébe (1680). • Wass Dániel kinevezése a román papokról hozott határozat számukra való közlését végző bizottságba (1699). • Wass Dániel kamarási kinevezése (1775). • Adózással kapcsolatos 18. szd.-i országgyűlési javaslatok fogalmazványai (1775). • Guberniumi nyomtatott rendeletek (1738–1787).

Serkei levelek

44. doboz (5524–5581. sz.)

Elenchus Litterarum Serkeniensium (hiányzik; folio, 50 + 4 p.).

Id. Vay Ádám örököseinek birtokosztályával kapcsolatos iratok. Fasc. I. (5524–5543. sz.). Évkör: 1713–1731. • Id. Vay Ádám és Fekete Erzsébet leányának: Vay Erzsébetnek (br. Dujardin Ferenc Jánosnénak) az eperjesi kir. táblán testvérei – özv. br. Kemény Simonné Anna, br. Teleki Pálné Kata, Rhédey Mihályné, majd cegei Wass Dánielné Judit és ifj. Ádám – ellen az 1713-as birtokosztállyal kapcsolatosan indított bonificatiós pere (1713–1731). • Id. Vay Ádám felsorolt gyermekeinek osztálylevele (1713). • A pert lezáró egyezséglevél (1731).

Osztályos perek. Fasc. II. (5544–5581. sz.). Évkör: 1713–1737. • Ifj. Vay Ádámnak testvérei (Erzsébet, Anna, Kata, Judit) ellen Cserencsény, Feled, Felsőpokorágy, Ivánka, Kaza, Rimabrezó, Szelce jószágokban örökölt részek felosztásáért folytatott per iratai (1713–1737). • Ifj. Vay Ádám rádi (Nógrád vm), acsai (Pest vm), alsóbodonyi (Nógrád vm) és csányi (Heves vm) birtokainak és jobbágyainak összeírása (1735).

45. doboz (5582–5671. sz.)

Birtokosztállyal kapcsolatos iratok. Fasc. III. (5582–5626. sz.). Évkör: 1713–1732. • Vay Judit birtokainak és azok jövedelmeinek összeírása. • A Vay testvérek birtokainak osztálylevele 1732-ből a következők szerint: Vay Erzsébet birtokai: Cserencsény, Feled, Felsőpokorágy, Ivánka, Kaza, Rimabrezó, Szelce, továbbá Apáti, Domafalva, Jelene, Múcsony, Répás prédiumok; Vay Anna birtokai: Csoma, Derecske, Détér, Kerekgede, Kishartyán, Kisterenye, Likér, Péterfalva, Pogony, Recsk, Rimabánya, Szele, továbbá Bakóháza, Bataháza, Hegyalja, Pálháza, Utas prédiumok; Vay Kata birtokai: Almágy, Baglyasalja, Bárna, Béna, Gesztete, Krokova, Magyarhegymeg, Majom, Polon, Rimóca, Szentdomokos, Vecseklő, továbbá Bakóháza, Belezsér, Csudabala,

Léhivölgy, Monosza, Pálháza, Tamástelke prédiumok; Vay Judit birtokai: Alsópokorágy, Baraca, Disznósd, Kazinc, Serke, Simonyi, illetve Barcika, Harnóc, Vadna prédiumok; ifj. Vay Ádám birtokai: Acsa, Bodony, Csány, illetve Rád, Sirokalja, Sövényháza prédiumok. • Kimutatás a rectificatiós per költségeiről. • Ifj. Vay Ádámnak testvérnénjei ellen az eperjesi és a pesti táblán folytatott rectificatiós pere (1731–1738), a pert lezáró egyezséglevél (1738).

Az elkobzott Vay-birtokok visszaszerzésével kapcsolatos iratok. Fasc. IV. (5627–5671. sz.). Évkör: 1661–1739. • Teleki Pál és Wass Dániel levele Ráday Pálhoz, melyben kérik, hogy a nádori levéltárból keresse elő az id. Vay Ádám leányait anyjuk: Fekete Erzsébet után illető és a fiskus kezén levő birtokokra vonatkozó leveleket, hogy azokat visszaszerezhessék. • Fekete László följegyzései az 1666–1671. évekről. • Fekete László és felesége: Aszalay Erzsébet birtokainak és jobbágyainak összeírása eszerint: Fekete László birtokai: Ajnácskő vár, Csoma, Détér, Kerekgede, Majom, Tamástelke (Gömör vm), Alsópokorágy, Cserencsény, Felsőpokorágy, Jelene, Likér, Magyarhegymeg, Rimabánya, Rimabrezó, Rimóca, Szelce (Kishont vm); Aszalay Erzsébet birtokai: Baglyasalja, Bodony, Hegyalja, Rád, Tarcsa (Nógrád vm), Acsa, Alag (Pest vm), Csány (Heves vm), Sövényháza (Csongrád vm), Csudabala (Békés vm), Szenterzsébet (Heves vm), Egyházasgeregye, Szécsényhalászi (Nógrád vm), Sirok (Heves vm). • Id. Vay Ádám gyermekeinek beadványa VI. Károly császárhoz, melyben apjuk notáztatása után a fiskus által elkobzott anyai birtokaikat kérik vissza, ugyanazok megnevezik a fiskustól kiváltandó birtokokat: Baraca, Barcika, Bárna, Béna, Harnóc, Kacola, Kaza, Kazinc, Kisterenye, Léhivölgy, Majom, Múcsony, Nyárspáti, Pogony, Sajóivánka, Serke, Simonyi, Szele, Tetétlen, Utas, Vadna. • A leleszi konventtől kikért, Feled, Serke és Simonyi birtokokra vonatkozó levelek kivonata (1559–1676). • Br. Vécsey László által a Vay családtól 1726-ban elperelt jószágrészek (Alsópokorágy, Cserencsény, Csoma, Felsőpokorágy, Gesztete, Hegymeg, Kerekgede, Szelce) jobbágyainak összeírása. • Az ajnácskői birtok jövedelmének összeírása. • Összeállítás azokról a törvénycikkekről, melyek a hűtlenség miatt elkobzott birtok jogállására vonatkoznak. • Kimutatás Fekete Lászlónak az ajnácskői uradalomért a Rákóczi család ellen folytatott pere költségeiről. • Rákóczi Julianna gyermekei: Aspremont Károly Gobert és Johanna Gobertina szerződése, mellyel Baraca, Béna, Serke, Simonyi (Gömör vm), Harnóc, Ivánka, Kacola, Kaza, Kazinc, Múcsony (Borsod vm), Bárna, Kisterenye, Szele, Utasterenye (Nógrád vm), Léhivölgy, Monosza és Pogony (Gömör vm) jószágokat lekötik Vay Ádám és Fekete Erzsébet gyermekeinek (1725).

46. doboz. (5672–5803. sz.)

A serkei jószágra vonatkozó levelek. Fasc. V. (5672–5753. sz.) Évkör: 1693–1751. • Vay Judit és Vay Kata Mária Terézia királynőhöz felterjesztett kérése, hogy a fiskustól 1728-ban kiváltott serkei jószág öröklését terjessze ki a leányágra is (1752). • Kemény Simonné Vay Anna fiának: Kemény Ádámnak, Bethlen Miklósné Vay Erzsébet fiainak: Istvánnak és Lászlónak, illetve ifj. Vay Ádám fiának: Mihálynak bevallásai a leányági öröklés felől (1753). • Nyugta id. Vay Ádám által a serkei jószág kiváltásáért fizetett pénzösszegről (1706). • A szepesi kamarához intézett parancslevél

Vay Ádám serkei jószágának lefoglalásáról (1712). • A szepesi kamara Rhédey Mihálynak adott nyugtája a serkei, feledi és gesztétei fiskális jószágok arendájának megfizetéséről (1713). • Id. Vay Ádám gyermekeinek egyezsége arról, hogy ha közülük bárki per útján elveszíti birtokai egy részét, a többiek kártalanítják (1713). • Vécsey Sándor pere a Vay család ellen (1716). • Néhai id. Vay Ádám özvegye: Zay Anna – férje első házasságából származott gyermekeknek címzett – perbe hívó levele az örökségből nekik járó részért (1723). • A serkei birtoknak a szepesi kamarától történő kiváltásával kapcsolatos levelek (1725–1731). • A serkei jószág (Serke, Alsópokorágy, Baraca, Simonyi, Kazinc, Harnóc, Barcika, Felsődisznósd) összeírása (1734).

Gr. Teleki Ádám és Vay Ábrahám levélváltása a serkei birtok leányági öröklésének királyi jóváhagyása tárgyában. Fasc. VI. (5754–5764. sz.). Évkör: 1746–1758.

A marosvásárhelyi kölcsön iratai. Fasc. VII. (5765–5787. sz.). Évkör: 1735–1779. • A Wesselényi Ferenc alumnusok számára adott hagyatékából a marosvásárhelyi ref. kollégiumtól Wass Dániel által felvett 2000 magyar forint kölcsönnel kapcsolatos szerződések, a megfizetett kamatok nyugtái, elismervények, missilisek.

A serkei jószág számadásai. Fasc. VIII. (5788–5803. sz.). Évkör: 1730–1758. • Vay Judit nyugtái a serkei tiszttartójától, Bunyik Imrétől vásárlásokra felvett pénzösszegekről (A kifizetések között Vay Judit rendeletéből pénzkiutalás a serkei templom zsindelyeztetésére, 1758). • Mauksch Tóbiás kolozsvári gyógyszerész nyugtája (1758).

47. doboz (5804–5882. sz.)

Az iványi Fekete és a vajai Vay család Acsa, *Alag*, *Bodony*, *Csány*, *Csudabala*, *Kisréde*, *Mlágyó*, *Nagyréde*, *Rád*, *Sövényháza és Turicska nevű birtokaira vonatkozó levelek*. Fasc. IX. (5804–5836. sz.) Évkör: 1646–1753. • Vámos Istvánné Aszalay Erzsébet leköti férjének Csudabala birtokon (Békés vm), Bodony pusztán, Rád (Nógrád vm), Acsa, Alag (Pest vm), Csány (Heves vm), Sövényháza (Csongrád vm) birtokon levő részeket (1646). • A Fekete család történetére vonatkozó feljegyzések (17. szd.). • Fekete Lászlóné Aszalay Erzsébet tiltakozása Alag elidegenítése ellen (1667). • A bodonyiak beadványa Vay Ádámhoz (1698). • Vay Ádám kölcsönügyleteinek nyugtái (1703–1704). • Vay Ádám Nagy- és Kisrédét elcseréli Bulyovszki Dániel Turicska és Mlágyó nevű birtokaival (1707). • Vay Judit tiltakozik az ellen, hogy az általa megbízott gr. Teleki Ádám a serkei jószágot Vay Ádámnak ígérje cserébe ennek rádi birtokáért (1737). • A rádi jobbágyok összeírása (18. szd. első fele). • A Vay család acsai, bodonyi, csányi, rádi jobbágyaira és kötelezettségeikre, illetve e birtokok haszonvételeire vonatkozó tanúvallató levelek. • Vay Judit tiltakozása az ellen, hogy testvére, Ádám Acsa birtokot elidegenítette (1752). • Vay Judit tiltakozása az ellen, hogy Grassalkovich Antal Mlágyót elidegenítse (1752).

A Zay családra vonatkozó levelek. Fasc. X. (5837–5860. sz.) Évkör: 1693–1731. • Id. Vay Ádám özvegyének: Zay Annának – gyermekei: Vay Sámuel és Klára nevében is – a férje első házasságából származó gyermekek ellen indított pere iratai (1722–1725). • A Zay család birtokaira vonatkozó levelek kivonatai a jászói konvent levéltárából. • Tanúvallatások Vay Ádám és Zay Anna közösen szerzett birtokairól (1722). • Ifj. Vay Ádám és testvérei: Erzsébet, Kata, Judit, ifj. Ádám egyezséglevele féltestvéreikkel: Vay Sámuellel és Klárával (1725).

Ügyvédvalló levelek. Fasc. XI. (5861–5882. sz.). Évkör: 1721–1767. • A Vay-családtagok ügyvédvalló levelei és meghatalmazásai.

48. doboz (5883–5942. sz.)

Simonyi birtokra vonatkozó levelek. Fasc. XII. (5883–5931. sz.). Évkör: 1617–1770. • Simonyi (Gömör vm) telkek zálogosítása (1617–1700). • Tanúvallatások telkekről, jobbágyokról (1639–1728). • Dobozy György leköti simonyi telkeit Nagyváti Istvánnak (1617). • Rákóczi Ferenc leköti Simonyi negyedrészét Koós Istvánnak (1676). • Vay Judit jobbágyainak úriszéki perei (1730–1767). • Jobbágyok kezeslevelei (1734–1766). • Simonyi kocsmárosok számadásai (1755–1762).

Baraca, *Nagyarló és Felsődisznósd birtokokra vonatkozó levelek*. Fasc. XIII. (5932–5942. sz.). Évkör: 1708–1752. • Id. Vay Ádám és Zay Anna szerződése baracai (Gömör vm) telkek lekötéséről (1708). • Vay Judit baracai jószágrészének összeírása (1751). • Vécsey Sándor pere Vay Judit ellen a nagyarlói (Borsod vm) jószágrészért (1752). • Vay Judit tiltakozik a Pletrich család beiktatása ellen a felsődisznósdi (Borsod vm) jószágrészbe (1752).

49. doboz (5943–6068. sz.)

Az ajnácskői jószágra vonatkozó levelek. Fasc. XIV. (5943–6008. sz.). Évkör: 1590–1770. • Feledi Anna Nyustya, Klenóc és Tiszolc (Kishont vm) birtokokat eladja a Kubinyiaknak (1590). • Feledi Boldizsár az ajnácskői uradalmat (Ajnácskő, Baraca, Csoma, Feled, Gesztete, Hegymeg, Kerekgede, Pogony, Tamástelke [Gömör vm], Alsópokorágy, Brezó, Cserencsény, Felsőpokorágy, Jelene, Klenóc, Likér, Rimabánya, Rimóca, Szelce, Tiszolc [Kishont vm], Bárna, Felsőpetény, Szele, Szinóbánya [Nógrád vm], Harnóc, Igrici, Kaza, Múcsony [Borsod vm]) Lorántffy Zsigmondnak és Péternek idegeníti el (1596). • Belezsért elzálogosítják (1654). • Mónay Gáspár Pokorágyot és Rimabrezót leköti Göce Istvánnak (1654). • Rimabánya, Rimabrezó, Pokorágy birtokot elzálogosítják (1666). • Miskolci István és Mónay Kata cserencsényi, jelenei, majomi és pokorágyi jobbágytelkeket kötnek le Fekete Lászlónak és feleségének (1665). • Almágy, Détér, Kutasvölgy, Péterfalva és Répás birtokokat elzálogosítják (1620). • Bornemissza, más néven Kovács András alsópokorágyi, brezói és krombányai jószágrészeit leköti Fekete Lászlónak és feleségének (1667). • Id. Vay Ádámné Fekete Erzsébet kerekgedei jobbágytelket cserél gortvai (Gömör vm) prédiumra (1688). • Id. Vay Ádám a bénai és monoszai jószágot visszaváltja (1695). • Szirmay István ítélőmester előtt Gyürki Pál és Megyeri Gábor 15 000 rajnai forinton id. Vay Ádámnak és feleségének: Fekete Erzsébetnek, továbbá Bertóti Ferencnek, Vécsey Mária fiának visszaadják Ajnácskő, Feled, Gesztete, Hegymeg és Kerekgede birtokokat (1696). • Vay Ádámné Fekete Erzsébet beadványa a császárhoz a Vécsey Sándor által elfoglalt ajnácskői jószág ügyében. • Vay Judit tiltakozik az ellen, hogy az ajnácskői jószág negyedrészét id. Teleki Ádám kálnói Ethre Gábornak zálogosította el (1744). • Vay Judit az ajnácskői jószág elzálogosított negyedrészét Ethre Gábortól visszaváltja (1745). • Ethre Gábor, illetve Vay Judit kölcsönügyleteire vonatkozó levelek (1745). • Ifj. Teleki Pál örökösei, Korda György és Rhédey Farkas levélváltása Vay Judittal az ajnácskői uradalomnak részükre történő átengedéséről (1763–1767). • Az 1716-os urbárium szerint a vár tartománya: Ajnácskőhöz tartozó

prédiumok: Bakóháza, Belezsér, Hegyalja, Répás, Tamástelke, Utas, továbbá: Acsa, Almágy, Alsópokorágy, Baglyasalja, Baraca, Bárna, Béna, Bodony, Csány, Cserencsény, Csoma, Csudabala, Derecske, Détér, Disznósd, Domoszló, Feled, Felsőpokorágy, Gesztete, Gyöngyös, Gyöngyöstarján, Györk, Hegymeg, Ivánka, Jelene, Kaza, Kazinc, Kerekgede, Kishartyán, Kisterenye, Krokova, Majom, Nagyterenye, Pata, Péterfalva, Pogony, Polon, Rád, Recsk, Rimabánya, Rimabrezó, Rimóca, Sár, Serke, Simonyi, Szelce, Szele, Szentdomokos, Újvásár, Vadna, Vecseklő, Verpelét, Visonta birtokok, továbbá Barcika, Detk, Fegyvernek, Harnóc, Kacola, Karácsond, Markaz, Monosza, Múcsony, Nána, Pély, Rozsnak, Szajla, Tetétlen, Ugra puszták.

A serkei jószágra vonatkozó levelek. Fasc. XV. (6009–6068. sz.). Évkör: 1676–1765. • Rákóczi Ferenc a serkei jószág felét leköti Bélteki Pálnak (1676). • Rákóczi Ferenc és sógora: Aspremont Ferdinánd Csetnek, Kaza, Serke jószágokat lekötik Gyürki Pálnak (1694). • Az ajnácskői uradalom urbáriuma (1713). • A szepesi kamarának a serkei jószág visszaváltásáért fizetett összegekről szóló nyugták (1731–1732).

50. doboz (6069–6171. sz.)

Vay Judit perei. Fasc. XVI. (6069–6118. sz.). Évkör: 1746–1760. • Vay Judit pere testvérei és azok örökösei ellen a serkei birtokra 1753-ban szerzett királyi adomány, illetve az Aspremont családdal kötött zálogszerződés költségeinek megtérítéséért (1754).

A családi levéltárra vonatkozó iratok. Fasc. XVII. (6118–6139. sz.). Évkör: 1716–1762. • Vay Ádám első házasságából származó gyermekeinek egyezséglevele a családi levéltár Lengyelországból való hazahozataláról és további őrzési rendjéről (1716). • Nagy István elismervénye a családi levéltár kézhezvételéről Lengyelországból való hazahozatala alkalmával (1722). • [A Vay-leveleket rendező?] Mocsáry László feljegyzése Serkére vonatkozó iratok kikölcsönzéséről (1730). • Kötelezvények a Vay-levéltárból perek viteléhez kikölcsönzött levelekről, iratlajstromok, elismervények a visszaszolgáltatott levelekről (1730–1762).

Miscellanea. Fasc. XVIII. (6140–6171. sz.). Évkör: 1629–1763. • Homonnai Druget János és Erzsébet egyezséglevele Csicsva várról és Agyagos, Bánóc, Bányácska, Csernina (Zemplén vm) birtokokról (1633). • Szlovák nyelvű kötelezvény pénzkölcsönről (1698). • Id. Vay Ádám fogsága felől tartott vallatás kérdései. • Feljegyzés a hűtlenségbe esett személyek birtokainak elkobzását és az utódok öröklési jogát szabályozó törvényekről. • Hont vármegye tanúsítja, hogy Vay Sámuel és Sinkovics László hűséget esküdött VI. Károly császárnak (1720). • Darvas Józsefnek, a losonci református eklézsia főkurátorának elismervénye a gr. Bánffy Györgytől a losonci gimnáziumnak adományozott pénzről (1737). • Különféle nyugták.

51. doboz (6172–6321. sz.)

Kazinc és Mezőbánd birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. XIX. (6172–6237. sz.). Évkör: 1638–1834. • Kubinyi Dániel kazinci (Borsod vm) jószágrészét zálogként leköti Balog Miklósnak (1638). • Rákóczi Ferenc kötelezvénye a Koós Istvántól felvett 1000 aranyról, melyért zálogba adta barcikai, harnóci, iványi, kazai, kazinci, ormosi, vadnai és velezdi jószágrészét (1676). • Bakó Mihály szerződései a kazai és ivánkai jószágrészek visszaváltásáról (1694). • Id. Vay Ádám szerződése Gyürki Pállal a kazinci és serkei jó-

szágrészek kiváltásáról (1704). • A kazinci birtokosok egyezsége a határ jövedelmeinek elosztásáról (1727). • Vallatólevél kazinci jobbágyokról, erdőkről (1750–1759). • Kazinci jobbágyok kezeslevelei (1745). • Tervezet a kazinci erdők felosztására a Dőry, Radvánszky és Wass családok között. • Vay Judit kazinci jószágrészének inventáriumai (1742, 1752, 1759). • Kimutatások Kazinc birtok haszonvételeiről, illetve a Dőry és Kubinyi családok ezekben való részesedéséről. • Wass Dániel és Vay Judit dédunokái: Wass Dániel és György, illetve Wass Imre a mezőbándi (Marosszék) jószágrész visszaszerzéséért pereli a Kálnoky és Lázár családot (1831–1834). • Wass Imrének címzett missilisek pagocsai (Torda vm) birtokával kapcsolatosan (1827).

Gesztete birtokra vonatkozó levelek. Fasc. XX. (6238–6255. sz.). Évkör: 1728–1770. • Vay Judit a szepesi kamarával szemben vitatja, hogy Feled és Gesztete (Gömör vm) a fiskust illető jószág lenne (1728). • Vay Judit szerződései gesztétei telkek elzálogosításáról, illetve visszaváltásáról (1737–1757).

A Vécsey családra vonatkozó levelek. Fasc. XXI. (6256–6272. sz.). Évkör: 1632–1731. • Id. Vécsey Sándor cserencsényi, csomai, hegymegi és pokorágyi jószágokat köt le zálogba (1632–1659). • Fekete László alsópokorágyi, cserencsényi, rimabányai és rimabrezói jószágrészeket vált magához (1667–1668). • Ifj. Vécsey Sándor perbe hívja Vay Juditot (1716). • Vécsey Sándor feljegyzése a Vay családtól kiváltott Cserencsény, Csoma, Feled, Likér, Magyarhegymeg jószágrészekről (1731).

A Vay és Vécsey család jobbágyaira vonatkozó levelek. Fasc. XXII. (6237–7321. sz.). Évkör: 1693–1768. • Jobbágykötelezvények, adásvételi szerződések, tanúvallatások, jobbágykerestető levelek.

52. doboz (6322–6498. sz.)

Szentdomokos birtokra vonatkozó levelek. Fasc. XXIII. (6322–6353. sz.). Évkör: 1692; 1748–1752. • Szentiványi Rafaelné Palásti Anna az első férje: néhai Ratkai Ferenc adóssága miatt átengedi id. Vay Ádámnak és feleségének Derecske, Recsk, Szentdomokos (Heves vm), Disznósd (Borsod vm) és Vecseklő (Nógrád) birtokokbeli részét (1692). • Vay Judit perel Hunyadi Antal árváinak szentdomokosi tiszttartójával: Turányi Jánossal, akinek parancsából Sztareczky Gábor a felperes ottani jobbágyait erőszakkal megdézsmáltatta (1748).

Nyugták, kötelezvények. Fasc. XXIV. (6354–6473. sz.). Évkör: 1698–1770. • A Vay-családtagok által felvett kölcsönök kötelezvényei (java részük a gr. Teleki Ádámtól Ethre Gábornak zálogba vetett ajnácskői uradalom negyedrészének Vay Judit általi kiváltásakor 1744–1751-ben felvett kölcsönökkel kapcsolatos). • Nyugták a megfizetett kölcsönökről és kamatokról. • Pongrácz György elszámolása Kemény Simon számára a Lengyelországba kivitt Vay-levéltár hazahozatalának költségeiről (1723).

Serke és Gesztete birtokokra vonatkozó levelek. Fasc. XXV. (6474–6498. sz.). Évkör: 1713–1758. • Ítélet Orczy Istvánnak Rhédey Mihályné Vay Judit Heves vármegyei birtokainak jószágigazgatója, Nándori Pál elleni perében az utóbbi által Gyöngyösön elkövetett hatalmaskodás ügyében (1714). • Feljegyzés az iványi Feketék és a Kubinyiak között Feled, Klenóc, Nyustya és Tiszolc birtokok ügyében folyó perről. • Serkei és gesztétei lakosok kötelezvényei Bunyik Imre tiszttartó számára a tőle kölcsönvett pénzösszegekről és gabonáról (1732–1737). • Tanúvallató levél Patkó István

serkei jobbágy káromkodásáról és boszorkányságáról (1733). • Úriszéki perek iratai (1747).

53. doboz (6499–6684. sz.)

Id. Wass Dániel feleségei: *Mikó Ilona és Vay Judit javaira vonatkozó levelek*. Fasc. XXVI. (6499–6537. sz.). Évkör: 1710–1760. • Id. Wass Dániel fiainak osztálya anyjuk: Mikó Ilona arany ékszerein (1723). • Rhédey Jánosné özv. Macskási Erzsébet pere özv. Rhédey Mihályné Vay Judittal ennek elhalt férjétől maradt ingóságokért (adatok a kolozsvári Wass–Vay-házról, 1720). • Ajtoni jobbágyok kezeslevelei (1760). • Vay Juditnak a Guberniumhoz beadott kérése a kolozsvári házára kivetett adó leszállításáról (18. szd. első fele). • Ingóságösszeírások (18. szd. első fele). • Ajton felosztásával kapcsolatos megjegyzések (1753). • Rhédey János és Macskási Erzsébet fiainak osztálylevele néhai apjuk ingóságairól (1710), ugyanazoknak osztálya Erdőszentgyörgy, Mezősámsond (Marosszék), Szásznádas (Küküllő vm), Homoródszentpál (Udvarhelyszék), Középlak, Szászpéntek (Kolozs vm), Veresegyháza (Doboka vm) birtokokban (1711). • Ékszerek jegyzéke (18. szd. második fele). • Rhédey Mihály elismervénye özv. Rhédey Mihályné Vay Judittól átvett Macskási-levelekről (1717). • Ajtoni jobbágyok összeírása (18. szd.). • Mikó Ilona ékszereinek jegyzéke (1719). • Az Ébeni-birtokokra vonatkozó iratok: Ajton (Kolozs vm), Fugad, Tordas (Fehér vm), Moson (Marosszék) osztályáról táblázatos kimutatások. • Ajton, Fincsi, Fűzkút, Magyargyerőmonostor, Nagymeregyó, Oláhbikal, Oláhgyerőmonostor, Oláhújfalu, Rőd, Valkó (Kolozs vm), Fugad, Háporton, Ispánlaka, Tordas (Fehér vm), Algyógy, Máda, Nyírmező (Hunyad vm), Gógánváralja (Küküllő vm), Kalocsa, Magyarújfalu, Szótelke (Doboka vm), Rákos (Torda vm), Sajgó (Belső-Szolnok vm), Moson (Marosszék) telkeinek és jobbágyainak összeírása (1752). • Ajtoni szökött jobbágyok összeírása (18. szd.).

A Vay család Cserencsény, *Kisterenye*, *Orló*, *Pokorágy és Recsk birtokaira vonatkozó levelek*. Fasc. XXVII. (6538–6560. sz.). Évkör: 1650–1749. • Wesselényi Ferenc pokorágyi (Kishont vm) jobbágytelkeket ad el Nagy Erzsébetnek (1641, másolatban). • Fekete László tiltakozik a recski (Heves vm) és balai jobbágyok hatalmaskodása ellen (1667). • Orlai András szerződése kazai és iványi jószágrészeinek lekötéséről (1673). • Rákóczi Ferenc és Julianna nyugtája az id. Vay Ádámnak lekötött alsópokorágyi, cserencsényi, felsőpokorágyi és szelcei jószágrészekért (Kishont vm) felvett pénzről (1701). • Vay Ádámnak adott elismervény Orló (Sáros vm) visszaváltásáért átvett pénzről (1707). • Vallatás Kis- vagy Utasterenye, más néven Kalapat birtok (Nógrád vm) elnevezéséről és az itteni Rákóczi-részről (1726). • Vécsey Ferenc perel Vay Judittal a Vécsey Sándor által 1650-ben elzálogosított alsópokorágyi jószágrész kiváltása érdekében (1744).

Id. Vay Ádám nyírségi birtokaira vonatkozó levelek. Fasc. XXVIII. (6561–6569. sz.). Évkör: 1696–1741. • Vitkai (Szabolcs vm) jobbágyok adásvétele (1696). • Vay Ádámnak adott nyugta az általa kiváltott bogáti (Szabolcs vm) jószágért átvett pénzről (1700). • Vay Ádám szerződései: kállói (Szabolcs vm) jobbágyainak elzálogosításáról (1700), tarcali (Zemplén vm) szőlői eladásáról (1701), piricsei (Szabolcs vm) jószágré-

szének cseréjéről egy zombori (Zemplén vm) szőlőért (1705), beregszászi (Bereg vm) szőlő megvásárlásáról (1710).

Id. Vay Ádám és Judit vásárlásaira vonatkozó iratok. Fasc. XXIX. (6570–6609. sz.). Évkör: 1693–1750. • Számadások, nyugták a tőlük, illetve Bunyik Imre serkei tiszttartótól felvett összegekről, vásárlási meghagyások, posztó rendelésével kapcsolatos szlovák nyelvű levél.

Nyugták. Fasc. XXX. (6610–6666. sz.). Évkör: 1732–1768. • A Vay család jószágigazgatói, fiskálisai, továbbá serkei és kazinci ref. lelkészek (zádorházi Betes József, Kállai János, Losonci Zsigmond, Szathmári P. Ábrahám, Szentgyörgyi Sámuel, Szombati Sámuel, Veresmarthy Sámuel) és Simon István serkei iskolamester nyugtái a Vay-családtagok által nekik kiutalt és a serkei vagy ajnácskői tiszttartótól felvett pénzösszegekről.

Családfák. Fasc. XXXI. (6667–6672. sz.). • A Derencsényi, iványi Fekete, Homonnai, Mocsáry és vajai Vay családok családfái.

Idézőlevelek. Fasc. XXXII. (6673–6684. sz.). Évkör: 1694–1756. • Id. Vay Ádámhoz és Vay Judithoz címzett idézőlevelek (főleg a szepesi kamarától).

54. doboz (6685–6720. sz.)

Nyugták, számadások. Fasc. XXXIII. (6685–6696. sz.). Évkör: 1669; 1696–1758. • Rákóczi Ferenc és Apafi Istvánné özv. Lorántffy Kata, illetve Fekete László között Alsópokorágy, Cserencsény, Csoma, Feled, Felsőpokorágy, Gesztete, Hegymeg, Kerekgede, Majom, Szele birtokokért folyt per halasztólevele (1669). • Vay-családtagok nyugtái a hadiadó (taxa armorum) (1703–1741), illetve a felvett kölcsönök kamatainak megfizetéséről (1696–1758).

Fasc. XXXIV–XXXV. Üres fasciculusok, melyeknek anyaga a levelezésbe sorolódott be.

Kötelezvények, nyugták. Fasc. XXXVI. (6697–6703. sz.). Évkör: 1725–1737. • Kölcsönügyletek kötelezvényei, nyugtái (1725–1737). • Vay Judit utasítja serkei tiszttartóját: Bunyik Imrét, hogy a feledi templom építésére adjon pénzt a falubelieknek (1735), nyugta az átvett pénzről (1736).

Peres levelek. Fasc. XXXVII. (6704–6705. sz.). Évkör: 1618–1760. • Mocsáry Gergely örököseinek egyezséglevele Nógrád, Liptó, Heves, Pest, Borsod és Gömör vm-i birtokokról (1618, említve Baglyasalja, a gömöri Lászlófalva és Tarcsa). • Nógrád vármegye hatóságának levele Vay Ádámhoz ennek Palásti Annával való peres ügyében (1691).

Számadások. Fasc. XXXVIII. (6706–6720. sz.) Évkör: 1731–1740. • Bunyik Imrének, Vay Judit serkei tiszttartójának számadásai.

55. doboz (6721–6786. sz.)

Számadások. Fasc. XXXIX. (6721–6732. sz.). Évkör: 1751–1764. • Ternyei Pálnak, Vay Judit serkei tiszttartójának számadásai.

Számadások. Fasc. XL. (6733–3786. sz.). Évkör: 1759–1770. • Lévai Borbély Jánosnak, Vay Judit ajnácskői tiszttartójának számadásai.

56. doboz (6787–6805. sz.)

Vay Judit gazdaságainak elszámolásai. Fasc. XLI. (6787–6796. sz.). Évkör: 1764–1775. • Kultsár Torpis Jánosnak, Vay Judit serkei tiszttartójának számadásai (1763–1770). • Vay Judit kolozsvári és ajtoni jószágának összeírása (1765). • Bunyik Imre serkei és kazinci provisor számára készített instrukció. • Lökös Ferencnek és Horváth János Ferencnek, Vay Judit és Wass Dániel serkei tiszttartóinak számadásai (1770–1772, 1774–1775).

Számadások. Fasc. XLII. (6797–6805. sz.). Évkör: 1759–1769. • Kassay Istvánnak, Vay Judit kazinci tiszttartójának számadásai.

57. doboz (6806–6856. sz.)

Kocsmáltatási számadások. Fasc. XLIII. (6806–6834. sz.). Évkör: 1754–1770. • Kocsmáltatási számadások a Vay család Almágy, Gesztete, Kazinc, Serke, Simonyi birtokbeli jószágairól.

Serke birtokra vonatkozó levelek. Fasc. [XLIV–XLV]. 6835–6879. sz. Évkör: 1666–1788. • A Vay és a Rákóczi–Aspremont családok serkei birtoklására vonatkozó levelek. Szilágyi Mihály levele Apafi Istán özvegyéhez: Lorántffy Katához a magyarországi birtokokról (1677). • Serkei és simonyi telkek zálogszerződései (1688–1690). • Id. Vay Ádám gyermekeinek Aspremont Károly Goberttel és Johanna Gobertinával Serke egészbirtokra, továbbá Baraca, Béna, Léhivölgy, Monosza, Pogony, Simonyi (Gömör vm), Kacola, Kaza, Kazinc, Sajóivánka, Vadna (Borsod vm), Bárna, Szele, Utas- és Kisterenye (Nógrád vm), Nyársapáti, Tetétlen (Pest vm) részbirtokokra vonatkozóan kötendő zálogszerződés tervezete (1725). • Farkas Antal serkei tiszttartó konvenciós szerződése (1787).

58. doboz (6880–6903. sz.)

Alsópokorágy, *Kazinc*, *Serke és Simonyi birtokokra vonatkozó levelek*. Fasc. [XLVI–XLVII]. (6880–6896. sz.) Évkör: 1649–1770. • Az egri káptalan jelentése Vécsey Sándornak és id. Vay Ádámnak a beiktatásáról Ajnácskő vár, Csoma, Feled, Gesztete, Hegymeg, Kerekgede, Majom (Gömör vm), Alsó- és Felsőpokorágy, Cserencsény, Jelene, Likér, Rimabánya, Rimabrezó, Rimóca, Szelce (Hont vm), Szinóbánya (Nógrád vm) birtokába (1649). • Id. Vay Ádám szerződése Gyürki Pállal az ajnácskői uradalomhoz tartozó Baraca, Feled, Gesztete, Kaza, Kerekgede, Léhi[völgye], Magyarhegymeg, Serke, Simonyi kiváltásáról (1703). • Id. Vay Ádám végrendelete (1707). • Id. Vay Ádám és Fekete Erzsébet gyermekeinek osztálylevele; Vay Erzsébetnek jutott birtokok: Feled, Cserencsény, Felsőpokorágy, Ivánka, Kaza, Rimabrezó, Szelce, továbbá Jelene, Kacola, Múcsony, [Nyárs]apáti, Rád, Répás, Tetétlen prédiumok); Vay Annának jutott birtokok: Ajnácskő fele, Csoma, Derecske, Détér, Kerekgede, Kishartyán, Kisterenye, Likér, Péterfalva, Pogony, Recsk, Rimabánya, Szele, továbbá Bakóháza, Bataháza, Hegyalja, Pálháza, Utas prédiumok; Vay Katának jutott birtokok: Ajnácskő fele, Almágy, Baglyasalja, Bárna, Béna, Gesztete, Krokova, Magyarhegymeg, Majom, Polon, Rimóca, Szentdomokos, Vecseklő, továbbá Bakóháza, Belezsér, Csudabala, Léhivölgy, Monosza, Pálháza, Tamástelke prédiumok; Vay Juditnak jutott birtokok: Serke, Alsópokorágy, Baraca, Disznósd, Kazinc, Simonyi, Vadna, il-

letve Barcika és Harnóc prédiumok; ifj. Vay Ádámnak jutott birtokok: Rád, Acsa, Bodony, Csány, illetve Sirokalja és Sövényháza prédiumok (1713). • Rákóczi Ferenc notáján a fiskusra szállott baracai, bárnai, bénai, barcikai, kalapati, kazai, kazinci, kis- és utasterenyei, léhivölgyi, monoszai, pogonyi, sajóivánkai, serkei, simonyi, szelei és vadnai jószágrészek összeírása (1722). • A serkei uradalom felosztása a Rákócziak és a szepesi kamara között (1725). • Rákóczi Julianna gyermekei: Aspremont Károly Gobert és Johanna Gobertina meghosszabbítják a serkei uradalom zálogszerződését id. Vay Ádám gyermekeivel (1751). • Vay Judit egyezséglevele testvérei örököseivel a leányági öröklés királyi engedélyezése és az Aspremontokkal kötött zálogszerződés költségeiről (1751). • Gr. Teleki Pálné Vay Kata fia: Teleki Ádám generális leányainak: br. Korda Györgyné gr. Teleki Zsuzsannának és gr. Rhédey Farkasné gr. Teleki Katának egyezséglevele Vay Judit örököseivel az ajnácskői jószág, azaz Ajnácskő negyedrésze, Almágy és Gesztete fele, bénai, dobfenéki, krokovai, poloni, rimócai, szentdomokosi jószágrészek, Bakóháza, Léhivölgye, Monosza és Tamástelke prédiumok kiváltásáról, de Bárna egészbirtokot, továbbá a baglyasaljai, magyarhegymegi, majomi és vecseklői jószágrészeket Ethre Gábornál hagyják (1770).

A serkei jószágra vonatkozó iratok. Fasc. [XLVIII–XLIX]. (6897–6922. sz.) Évkör: 1722–1787. • Vay Judit alsópokorágyi jószágrészét leköti zálogba (1752). • Tanúvallatások alsópokorágyi, kazinci, serkei és simonyi jobbágyokról, telkekről és a dézsmáról (1754–1770). • Br. Vécsey József és Sándor pere majomi telkekért (1722–1752). • Vay Judit serkei és ajnácskői ingóságainak jegyzéke (1770). • Wass Dániel serkei udvarházának inventáriuma (1774), illetve serkei és alsópokorágyi jószágrészének összeírása (1787).

59. doboz (6923–7087. sz.)

Serkei urbarialis per. Fasc. [L]. (6923–6978. sz.). Évkör: 1773–1788. • Serkei jobbágyok urbarialis pere Wass Dániel ellen földjeik kisajátítása miatt (panaszlevelek, beadványok, peres iratok).

Vegyes gazdasági iratok. Fasc. [LI]. (6979–7041. sz.). Évkör: 1709–1776. • Kölcsönügyletek és Wass Dániel serkei tiszttartóinak nyugtái.

Miscellanea. Fasc. [LII]. (7042–7087. sz.). Évkör: 1579–1799. • Ügyvédek missilis levelei id. és ifj. Wass Dánielhez, illetve Vay Judithoz (1732–1786). • Torpis János serkei tiszttartó számadásának töredéke (1768–1769). • Apafi Mihály fejedelem mentesíti a hadjáratban való részvétel alól Bánffy Gábor özvegye: Dolhai Mária máramarosi jószágainak intézőjét, Nagy Gábort (1682). • I. Rákóczi György parancslevele kolozsvári Varsolci István kincstári jogügyigazgatóhoz, hogy az 1636. évi lustráról távolmaradó Bánffy Kristófot idéztesse meg (1640). • Wass János feljegyzése életéről és bátyjának: Ferencnek fiával: Györggyel szembeni követeléseiről (1606 után). • Apor Lázár levele Kapy János özvegyének: Vitéz Klárának elhalálozásáról (1722). • Bogáti Druzsianna kérése a fejedelemhez, hogy Mikó Ferenctől Drassót (Fehér vm) visszaválthassa (1635). • Kuún István bevallást tesz a Kuún Gergellyel kötött egyezségéről (1647). • Basta György elrendeli, hogy Kötke (Doboka vm) és Felsőgyékényes (Belső-Szolnok vm) birtokokat adják vissza Wass Ferencnek (1601).

60. doboz (7088–7094. sz.)
Ádám Albert Wass Ádámhoz, 1874–1884 (7088–7094. sz.)
Almády Sámuel Wass Ádámhoz, 1857 (7095–7096. sz.)
Almády Viktor kir. járásbíró Wass Ádámhoz, 1879–1886 (7097–7104. sz.)
Amlacher Eduard pusztakaláni bérlő Wass Ádámhoz, 1869 (7105. sz.)
Anka György szentegyedi ref. lelkész Wass Ádámhoz, 1860 (7106. sz.)
Anka Péter (szentegyedi) Wass Ádámhoz, 1884 (7107. sz.)
Apafi Mihály fejedelem gyerőmonostori Ébeni Istvánhoz, 1665 (7108. sz.)
Apafi Mihály fejedelem Wass Jánoshoz, 1664–1679 (7109–7116. sz.)
Apafi Mihály fejedelem a besztercei tanácshoz és bírákhoz, 1678 (7117. sz.)
Aranka György és testvérei Wass Ádámhoz, 1769 (7118. sz.)
Ambruster S. bécsi kocsigyáros Wass Ádámhoz, 1875 (7119. sz.)
Ambruster S. bécsi kocsigyáros Wass Árminhoz, 1875 (7120. sz.)
Bálint Ferenc udvari ügynöki titkár Wass Ádámhoz, 1860 (7121. sz.)
Bálint József Wass Ádámhoz, 1883 (7122. sz.)
Balogh György Wass Dánielhez, 1716 (7123. sz.)
Balogh György [?] ismeretlenhez (töredék) (7124. sz.)
Balogh János dobokai alispán Macskási Mihályhoz, 1670 (7125. sz.)
Balogh János (Újszékely) Wass Ádámhoz, 1890–1891 (7126–7128. sz.)
Balogh Károly Wass Ádámhoz, 1881 (7129. sz.)
br. Bánffy Farkas Egri Jánoshoz, 1757 (7130. sz.)
gr. Bánffy György Wass Dánielhez, 1702–1714 (7131–7133. sz.)
Bánffy Krisztina (özv. Wass Miklósné) Wass Ádámhoz, 1779 (7134–7135. sz.)
Bánffy Miklós öccséhez, 1872 (7136. sz.)
Baranyai Mihály Wass Dánielhez, 1736 (7137. sz.)
Barawitzka, Stefan & Sohn (Bécs) Wass Ádámhoz, 1868–1871 (7138–7155. sz.)
Barcsay Druzsianna (marosbogáti, özv. Kuún Gergelyné) sógorához, magyarpeterdi Lugosi Ferenchez, 1675 (7156. sz.)
Barcsay Zsigmond anyjához, Bogáti Druzsiannához, 1634 (7157. sz.)
Báthori István lengyel király Ébeni Gáborhoz, 1579–1583 (7158–7159. sz.)
Báthori István lengyel király Wass Györgyhöz, 1580 (7160. sz.)
Béldi Zsuzsanna (uzoni, Wesselényi Pálné) Nagy Pálhoz, 1695–1699 (7161–7168. sz.)
Béldi Zsuzsanna (uzoni, Wesselényi Pálné) uzoni Gombkötő Mihályhoz, 1695 (7169. sz.)
Béldi Zsuzsanna (uzoni, Wesselényi Pálné) Korda Zsigmondhoz, 1698 (7170. sz.)
Benedikty Lajos Wass Ádámhoz, 1889–1892 (7171–7177. sz.)
Bernárd deák Wass Jánoshoz, 1676 (7178. sz.)
Berde Mózsa Wass Ádámhoz, 1868 (7179. sz.)
Bethlen Elek (bethleni) Wass Ádámhoz, 1757–1773 (7180–7182. sz.)
Bethlen Mihály (bethleni) Wass Jánoshoz, 1673 (7183. sz.)
Bíró Miklós Wass Ádámhoz, 1865 (7184–7185. sz.)
Bíró Pál Nagy Józsefhez, 1855 (7186–7188. sz.)
Bíró Pál Wass Ádámhoz, 1855–1857 (7189–7196. sz.)
Blau Gimpel Wass Ádámhoz, 1877 (7197. sz.)

Boér János Wass Ádámhoz, 1875 (7198. sz.)
Bogdán Dénes Wass Ádámhoz, 1774 (7199. sz.)
Bokor Mihály, Bokor Sándor, Bak Péter és Vas Mihály, boldogfalvi jobbágyok, Wass Ádámhoz és feleségéhez, 1855 (7200–7202. sz.)
Bokros Elek ügyvéd lásd Nagy János
Bokros Lajos Wass Ádámhoz, 1875–1890 (7203–7206. sz.)
Bóni János tatár rab Báni Gáborhoz, 1639 (7207. sz.)
Borbély Ferenc körjegyző (Szentegyed) Wass Ádámhoz, 1883 (7208. sz.)
Bornemisza István ismeretlen komájához, 1749 (7209. sz.)
Bornemisza Kata, özv. Wass Jánosné Ébeni Évához, 1681 (7210. sz.)
Bornemisza Kata ifj. Wass Györgyhöz, 1684 (7211. sz.)
Boros Antal (ladányi) Wass Ádámhoz, 1775 (7212. sz.)
Borszéki Károly Wass Ádámhoz, 1879–1883 (7213–7215. sz.)
Bölöni György Wass Ádámhoz, 1886 (7216. sz.)
Brassai Károly ügyvéd Wass Ádámhoz, 1859 (7217. sz.)
Breuer Betty Wass Ádámhoz, 1865 (7218. sz.)
Brukenthal Sámuel gubernátor Wass Ádámhoz, 1775–778 (7219–7223. sz.)
Bunyik Imre tiszttartó Wass Dánielné Vay Judithoz, 1747 (7224. sz.)
Bujánovich Sándor (Földhitel R. T.) Wass Samuhoz, 1871 (7225–7226. sz.)
Bük András ismeretlen sógorához, 1733 (7227. sz.)
Copony Martin parkettgyáros (Brassó) Wass Ádámhoz, 1874 (7228. sz.)
Crenneville, Franz táborszernagy, cs. kir. főkamarás Wass Árminhoz, 1883 (7229–7230. sz.)
Csáky György Wass Dánielhez, 1783 (7231. sz.)
Csáky Imre kalocsai érsek ismeretlenhez, 1713 (7232. sz.)
Csalak Dániel Wass Ádámhoz, 1866–1868 (7251–7254. sz.)
Csegezi Ferenc Wass Jánoshoz, 1675 (7233. sz.)
Csegezi Gábor Wass Jánoshoz, 1674 (7234. sz.)
Cseh Sándor Wass Ádámhoz, 1880 (7235. sz.)
Csepregi Turkovics Mihály ismeretlenhez, 1667 (7236. sz.)
Cserényi Dániel Wass Ádámhoz, 1856–1860 (7237–7241. sz.)
Cserényi Károly Wass Ádámhoz, 1854–1859 (7242–7245. sz.)
Csepregi Sándor Wass Ádámhoz, 1881 (7246. sz.)
Cseressi Sámuel Wass Dánielhez, 1727 (7247. sz.)
Csizek Károly Wass Ádámhoz, 1880 (7248–7249. sz.)
Csobánczi Pál Wass Ádámhoz, 1879 (7250. sz.)

61. doboz (7255–7478. sz.)
Dajbukát dr. Wass Ádámhoz, 1882 (7255. sz.)
Dállyai Pál bői református pap gr. Tholdalagi Lászlóhoz, 1770 (7255/a. sz.)
Darkó Viktor Wass Ádámhoz, 1881 (7256. sz.)
Deák Farkas (köpeci) Wass Ádámhoz, 1877–1888 (7257–7284. sz.)
Deák Lajos (köpeci) Wass Ádámhoz, 1888 (7285–7286. sz.)
Deési [...] Pap Istvánhoz, 1766 (7287. sz.)

Dési Ref. Konzisztórium Wass Ádámhoz, 1753 (7753. sz.)
Derzsi János Wass Ádámhoz, 1889 (7288–7289. sz.)
Dezső Miklós (krizbai) Wass Ádámhoz, 1862–1863 (7290–7294. sz.)
Diószegi Ferenc (dési br.) Wass Dánielhez, 1789–1790 (7295–7299. sz.)
Diószegi István (dési br.)Wass Ádámhoz, 1757 (7300. sz.)
Diószegi Sámuel Wass Jánoshoz, 1673 (7301. sz.)
Dósa Elek marosvásárhelyi ref. koll. igazgató Wass Ádámhoz, 1857 (7302. sz.)
Dragomir Gergely (Kékes) Wass Ádámhoz, 1881–1886 (7303–7304. sz.)
Duka Gerő kir. közjegyző (Szamosújvár) Wass Ádámhoz, 1885 (7305. sz.)
Duka János ügyvéd Sándor Bertához és Wass Ádámhoz, 1884–1887 (7306–7307. sz.)
Dobolyi József lásd Wass Sámuel
br. Dujardin Borbála (gr. Mikesné) Wass Ádámhoz, 1778 (7308–7309. sz.)
Ébeni István sógorához, Wass Jánoshoz, 1663 (7310–7311. sz.)
Egri György Wass Ádámhoz, 1873 (7312. sz.)
Egyedi Antal bírósági segédtiszt Wass Ádámhoz, 1866–1867 (7313–7314. sz.)
Eisenberger Lipót Wass Ádámhoz, 1862–1876 (7315–7342. sz.)
Elekes László Kovács Gábor szentgothárdi gazdatiszthez, 1797 (7343. sz.)
Ellenzék napilap szerkesztősége Wass Ádámhoz, 1889 (7344. sz.)
Eperjessy Rózsa (Wass Sámuelné) Wass Ádámhoz, 18[..] (7345. sz.)
Epstein, L. (Wechselstube, Bécs) Janka Lajoshoz, 1862–1878 (7346–7371. sz.)
Epstein Gustav (Gustav Ritter von Epstein) Wass Ádámhoz, 1879 (7372. sz.)
Farkas Gábriel ismeretlenhez, 1697 (7373. sz.)
Fejér Márton özv. Sándor Jánosné Cserényi Juliannához, 1854 (7374–7376. sz.)
Fejérdi Mihály Wass Ádámhoz, 1778 (7377. sz.)
Fejes György Vay Ádámhoz, 1759–1760 (7378–7381. sz.)
Fekete Anna Gergely deákhoz, 1670 (7382–7383. sz.)
Fekete Ferenc Wass Ádámné Tholdalagi Katalinhoz, 1768 (7384 sz.)
Fekete Ferenc Wass Ádámhoz, 1768 (7385. sz.)
Felszegi Samu Wass Ádámhoz, 1864–1876 (7386–7396. sz.)
Ferenczy József Wass Ádámhoz, 1857 (7397. sz.)
Ferenczi Miklós ügyvéd Wass Ádámhoz, 1870–1891 (7398–7400. sz.)
Ferenczi Sándor ügyvédjelölt Wass Ádámhoz, 1870 (7401–7403. sz.)
Figuli Gusztáv Adolf gőzmalom tulajdonos (Szászkézd) Wass Ádámhoz, 1875 (7404–7408. sz.)
Finta Samu Wass Ádámhoz, 1872–1878 (7409–7416. sz.)
Fischer Lajos ügyvéd Wass Ádámhoz, 1872–1878 (7417–7456. sz.)
Fleischer Rudolf Wass Ádámhoz, 1874 (7457–7461. sz.)
Fleisch Ludwig ügyvéd Wass Ádámhoz, 1862 (7462–7463. sz.)
Folly Victor bankár (Kolozsvár) Wass Ádámhoz, 1891 (7464. sz.)
Forray Ferenc Wass Ádámhoz, 1867 (7465. sz.)
Forró Géza Wass Ádámhoz, 1877–1885 (7466–7471. sz.)
Forró György jezsuita Wass Jánoshoz, 1629–1630 (7472–7473. sz., közlés: Horn 217–218, 221–222).
gr. Földvári Ferenc Wass Ádámhoz, 1765 (7474. sz.)

Franke I. G. (Tischler & Tapizerer-Materiale, Bécs) Bruno de Zerbonihoz (Marosillye) 1870 (7475. sz.)
Frankl E. és fia (Pest) fakereskedő Wass Ádámhoz, 1873 (7476–7478. sz.)

62. doboz (7479–7693. sz.)
Gajzágó Viktor Wass Ádámhoz, 1892 (7479–7480. sz.)
Gál József minisztériumi titkár Wass Samuhoz, 1875–1876 (7481–7482. sz.)
Gálfalvi Gergely Wass Ádámhoz, 1757 (7483. sz.)
Gáll József Wass Ádámhoz, 1757–1758 (7484–7487. sz.)
Gámán Miklós Wass Ádámhoz, 1855 (7488. sz.)
Gassler Sámuel Wass Ádámhoz, 1879 (7489–7490. sz.)
Gegő József Wass Ádámhoz, 1875–1876 (7491–7494. sz.)
Gergely Fülöp Wass Dánielhez, 1736 (7495. sz.)
Gerőffi György Ébeni Évához, 1681 (7496. sz.)
Gidófalvi Károly Wass Ádámhoz, 1883 (7497–7500. sz.)
Giláni Anna Mária, özv. Szentiványiné ismeretlenhez, 1749 (7501. sz.)
Gorove Antal pesti kir. közjegyző Wass Ádámhoz, 1863–1878 (7502–7589. sz.)
Govrik Theodor szamosújvári főbíró Máriássy Antalhoz, 1829 (7590. sz.)
Groisz Ferdinánd Wass Ádámhoz, 1858–1866 (7591–7593. sz.)
Guandazany József Wass Ádámhoz, [18...] (7594. sz.)
Gullya János pulyoni ref. pap Wass Ádámhoz, 1886 (7595. sz.)
Gyárfás Domokos br. Kemény Bélához, 1870 (7596. sz.)
Gyarmathy J. Wass Dánielhez, 1726 (7597. sz.)
Gyarmathy Mózsa Wass Ádámhoz, 1889–1891 (7598–7603. sz.)
Gyöngyösi József Wass Ádámhoz, 1756 (7604 sz.)
Györffy János kékesi útmester Wass Ádámhoz, 1878–1880 (7605–7607. sz.)
gr. Gyulay [...] gr. Teleki Ádámhoz, 1831 (7608. sz.)
Gyulai Ferenc szolgabíró Wass Ádámhoz, 1873–1880 (7609–7615. sz.)
Hajós János Wass Alberthez, 1870–1876 (7616–7620. sz.)
gr. Haller János gubernátor Wass Dánielhez, 1737 (7621. sz.)
Haller János Wass Jánoshoz, 1646 (7622. sz.)
Haller Pál (hallerkői) Wass Jánoshoz, 1675–1677 (7623–7625. sz.)
Haller Pál lásd Mósa László
Haller Rezső ügyvéd (Kvár) Wass Ádámhoz, 1865–1873 (7626–7656. sz.)
Hatfaludi István szolgabíró Wass Ádámhoz, 1882–1884 (7657–7661. sz.)
Hatfaludi Mór (Hídalmás) Wass Ádámhoz, 1873–1877 (7662–7664. sz.)
Hatfaludi [...] Wass Ádámhoz, 1891 (7665. sz.)
ifj. Hegedűs Ferenc kancellista Nagy György záhi udvarbíróhoz, 1827 (7666. sz.)
Henter Pál sógorához, Wass Jánoshoz, 1675 (7667. sz.)
Hers Ábrahám Wass Dánielhez, 179[.] (7668. sz.)
Hitelbank (Kvár) Wass Ádámhoz, 1889 (7669–7672. sz.)
Hollaki Árpád ügyvéd (Dés) Wass Ádámhoz, 1871–1876 (7673–7677. sz.)
Hosszú János Erdélyi Boldizsárhoz, 1732 (7678. sz.)
br. Huszár Károly Wass Ádámhoz, 1891 (7679–7683. sz.)

br. Inczédi György [?] Wass Dánielhez, 1796 (7684. sz.)
Jakab Elek Wass Ádámhoz, 1874 (7685. sz.)
Jancsó Mihály Wass Ádámhoz, 1877 (7686. sz.)
Janka Lajos Wass Ádámhoz, 1863–1889 (7687–7689. sz.)
Jánó István kir. táblai kancellista lásd Lakatos Zsigmond
id. Jeney József marosvásárhelyi ref. koll. pénztárnok Wass Ádámhoz, 1864 (7690. sz.)
Jósa Gy. táblai elnök ismeretlenhez, 1786 (7691. sz.)
br. Jósika Gábor Wass Ádámhoz, 1889 (7692–7693. sz.)

63. doboz (7694–7874. sz.)
Kabdebó Miklós kir. körjegyző (V[asas?]szentivány) Wass Ádámhoz, 1885–1891 (7694–7699. sz.)
Kaizl Ferenc ügyvéd (Bécs) Wass Ádámhoz, 1873–1874 (7700–7704. sz.)
Káldi György jezsuita Wass Jánoshoz, 1629 (7705. sz., közlés: Horn 218–219).
Káldi György jezsuita Mori István jezsuita páterhez, 1630 (7706. sz., közlés: Horn 220–221).
Kamuthi László és Mihály Ébeni Lászlóhoz, 1644 (7707. sz.)
Kapitán László boncnyíresi körjegyző (Boncnyíres) Wass Ádámhoz, 1875 (7708. sz.)
Kapronczai István Wass Jánoshoz, 1679 (7709. sz.)
Karaszek Árpád marosvásárhelyi kir. táblai irodaigazgató Wass Ádámhoz, 1883 (7710. sz.)
Kassay János Wass Dánielhez, 1727 (7711. sz.)
Kászony Ferenc Wass Ádámhoz, 1872 (7712–7715. sz.)
Keczeli Ferenc Wass Ádámhoz, 1873 (7716–7717. sz.)
Kelemen Miklós (nagyernyei) kir. táblai kiadó Wass Ádámhoz, 1883 (7718–7720. sz.)
Kendeffy Judit férjéhez, Wass Györgyhöz, 16[..] (7721. sz.)
br. Kemény Géza Wass Ádámhoz, 1870 (7722. sz.)
Kemény László lásd Wesselényi István
br. magyargyerőmonostori Kemény Miklós sógorához, Wass Ádámhoz, 1757–1773 (7723–7724. sz.)
br. Kemény Simon Wass Dánielhez, 1706 (7725. sz.)
br. Kemény Simon Rhédey Mihályhoz, 1713 (7726. sz.)
br. Kemény Simon [...] grófhoz, 1787 (7727. sz.)
Kemény [...] Wass Ádámhoz, 1875 (7728. sz.)
Kendeffy Anna Wass Jánoshoz, 1679 (7729. sz.)
ifj. Kendeffy Miklós Wass Jánoshoz, 1679 (7730. sz.)
Kerekes Sándor Wass Ádámhoz, 1864–1867 (7731–7739. sz.)
Keresztes Sándor Wass Ádámhoz, 1885–1888 (7740–7744. sz.)
Keresztúri Ferenc Wass Dánielhez, 1787 (7745. sz.)
Keresztúri Miklós ismeretlenhez, 1723 (7746. sz.)
Kollerffy Mihály Wass Ádámhoz, 1863 (7747–7751. sz.)
Kolonicius Ádám jezsuita páter Wass Jánoshoz, 1629 (7752. sz.)
Konyári K. Sámuel Wass Ádám főispánhoz, 1779 (7754. sz.)

Koppel Hersch Wass Ádámhoz, 1877–1878 (7755–7758. sz.)
gr. Kornis Viktor Wass Ádámhoz, 1872 (7759. sz.)
gr. Kornis Zsigmond gubernátor Wass Dánielhez, 1713–1723 (7760–7763. sz.)
Korpodeán Simon ügyvéd (Dés) Wass Ádámhoz, 1874–1892 (7764–7800. sz.)
Kovács József Wass Ádámhoz, 1859 (7801. sz.)
Kovács Károly Wass Ádámhoz, 1879 (7802. sz.)
Kovács Márton Wass Ádámhoz és feleségéhez, Sándor Bertához, 1878–1883 (7803–7818. sz.)
dr. Kovácsy Sándor Wass Ádámhoz, 1876 (7819–7836. sz.)
Köblös Péter Lugosi Ferenchez, 1679 (7837. sz.)
Krizsik Sándor Wass Ádámhoz, 1882–1883 (7838–7844. sz.)
Kuún Gergely Ébeni Istvánhoz, Torda vm főispánjához, 1654 (7845. sz.)
gr. id. Kuún Zsigmond Wass Dánielhez, 1790–1797 (7846–7848. sz.)
Lakatos Zsigmond és Jánó István kir. táblai kancellisták Wass Dánielhez, 1799 (7849. sz.)
Lämmer Ferenc pallér [...] tiszttartóhoz, 1766 (7850. sz.)
László Domokos sárdi ref. pap Wass Ádámnéhoz, 1879 (7851. sz.)
László Sándor Nagy György záhi udvarbíróhoz, 1826 (7852. sz.)
Lázár György Wass Ádámhoz, 1889–1890 (7853–7861. sz.)
Léb Dávid (a kocsma haszonbérlője Császáriban) Wass Ádámhoz, 1881 (7862. sz.)
Leeb Péter miniszteri tanácsos Wass Ádámhoz, 1876 (7863–7864. sz.)
Leister Károly (Bécs) Wass Ádámhoz, 1875 (7865. sz.)
Lipszky Sámuel Wass Dánielhez, 1732 (7866. sz.)
Lugasi Ferenc sógorához, Wass Jánoshoz és feleségéhez, Ébeni Évához, 1670–1677 (7867–7874. sz.)

64. doboz (7875–8030. sz.)
Mágner Antal [Wass Ádám] grófhoz és feleségéhez 1781 (7875–7876. sz.)
P. Mai jezsuita páter Wass Jánoshoz, 1625 (7877. sz.)
Major Grigore fogarasi román püspök Wass Ádámhoz, 1774 (7878. sz.)
Makay Ferenc Bunyik Imre serkei gazdatiszthez, 1736 (7879. sz.)
Mánásy István járásbírósági díjnok Wass Ádámhoz, 1880–1881 (7880–7888. sz.)
Manheim & Blum (Déva) Wass Ádámhoz, 1890 (7889–7892. sz.)
Manu Gábor ügyvéd (Dés) Wass Ádámhoz, 1888–1889 (7893–7897. sz.)
Mara Lőrinc Wass Ádámhoz, 1774 (7898. sz.)
Máriássi József Wass Ádámhoz, 1857–1860 (7899–7910. sz.)
Márkos Sándor tiszti ügyész (Dés) Wass Ádámhoz, 1883 (7911–7912. sz.)
Máthé Izsák Wass Ádámhoz, 1773–1775 (7913–7915. sz.)
Matskási Mihály Szentpéteri Gergely deákhoz, 1670 (7916–7919. sz.)
Mátyás Zsigmond Wass Ádámhoz, 1871 (7920. sz.)
Mázser György Wass Ádámhoz, 1871 (7921. sz.)
Medve Mihály [...] grófhoz, 1766 (7922. sz.)
Miculescu Iancu ügyvéd (Bp.) Wass Ádámhoz, 1878 (7927. sz.)
Miklós Miklós Wass Ádámhoz, 1879 (7923–7925. sz.)
gr. Mikó Károly Wass Miklóshoz, 1803 (7926. sz.)

Moldován Gergely Wass Ádámhoz (a levélben Moldován Gergely névjegykártyája), 1874 (7928. sz.)
Moldován János v. b. elnök (Déva) Wass Ádámhoz, 1866 (7929. sz.)
Moldován Simon Wass Ádámhoz és feleségéhez 1885–1886 (7930–7931. sz.)
Molnár Antal Wass Ádámhoz, 1890 (7932. sz.)
Molnár Ferenc Wass Ádámhoz, 1878 (7933. sz.)
Molnos Elek Wass Ádámhoz, 1874–1878 (7934–7935. sz.)
Johann von Montestori Wass Ádámhoz, 1891 (7936. sz.)
Mósa László Wass Ádámhoz, 1751 (7937–7938. sz. – Mósa László levele mellett Haller Pál belső-szolnoki ispán 1751-es idézőlevele, 7938. sz.)
Nagy Elek miniszteri tanácsos Wass Ádámhoz, 1871–1875 (7939–7940. sz.)
Nagy György Wass Györgyhöz, 1728 (7941. sz.)
Nagy István ügyvéd Wass Ádámhoz, 1880–1883 (7942–7950. sz.)
Nagy János ügyvédjelölt Wass Ádámhoz, 1873 (7951. sz.)
Nagy József étfalvi Imre Domokoshoz, gr. Kendeffy Ádám végrendeletének végrehajtójához, 1810 (7952. sz.)
Nagy József Wass Ádámhoz, 1857–1877 (7953–7958. sz.)
Nagy Lajos közjegyző Wass Ádámhoz, 1886 (7959. sz.)
Nagy Sámuel Wass Ádámhoz, 1773 (7960. sz.)
Nagy Sándor Wass Dánielhez, 1797 (7961. sz.)
Nagy Sándor ügyvéd Wass Ádámhoz, 1862–1875 (7962–7967. sz.)
Nagy [...] főbíró Wass Ádámhoz, 1885–1888 (7968–7969. sz.)
Nagymihályi Pál szentegyedi ref. prédikátor ismeretlenhez, (18. szd. eleje) (7970. sz.)
Nemes Sándor kékesi kir. járásbíró Wass Ádámhoz, 1881 (7971. sz.)
Németh Jakab Wass Jánoshoz, 1630 (7972. sz.)
Orbán János számtartó Wass Dánielhez, 1799 (7973. sz.)
Orbók István (kökösi) Wass Ádámhoz, 1768 (7974–7975. sz.)
Paál István Wass Ádámhoz, 1890 (7976–7978. sz.)
Paczóth Ferenc jezsuita Wass Jánoshoz, 1628–1630 (7979–7981. sz., közlés: Horn 210–212, 215–216, 219–220).
Pálffy Antal Wass Ádámhoz, 1867–1871 (7982–7986. sz.)
Pap Gábor Wass Ádámhoz, 1766 (7987. sz.)
Pap István (szoboszlai) jogtanácsos ismeretlenhez, 1796 (7988. sz.)
Pap László Wass Ádámhoz, 1871 (7989. sz.)
Papp Ferenc Wass Ádámhoz, 1879 (7990. sz.)
Papp Ioachim Wass Ádámhoz, 1882–1888 (7991–7997. sz.)
Parall Ferenc lásd Weiss Sándor
Patai Albert Wass Miklóshoz, 1820 (7998. sz.)
Pauer Gyula Wass Ádámhoz, 1875 (7999. sz.)
Péchy László Wass Ádámhoz, 1863 (8000–8001. sz.)
Pekri Lőrinc Wass Dánielhez, 1707 (8002. sz.)
Pfeifer Joseph Wass Ádámhoz, 1869 (8003. sz.)
Philip Emánuel fakereskedő Wass Ádámhoz, 1878 (8004–8006. sz.)

Placsintár Dávid szamosújvári polgármester Wass Ádámhoz, 1872 (8007. sz.)
Podhorány Zsigmond Wass Dánielhez, 1732 (8008. sz.)
Pokorny Béla erzsébetvárosi [?] körjegyző Wass Ádámhoz, 1889–1890 (8009–8010. sz.)
Pongrácz György Wass Dánielhez, 1722–1723 (8011–8012. sz.)
Primayer János Wass Ádámhoz, 1865 (8013–8015. sz.)
Pschikal (...) Wass Ádámhoz, 1870 (8016. sz.)
Puşcariu László görög katolikus lelkész, espereshelyettes (Szentegyed) Wass Ádámhoz, 1882 (8017. sz.)
Rainer Pál lásd Mátyás Zsigmond Wass Ádámhoz
II. Rákóczi György fejedelem Ébeni Lászlóhoz, 1654 (8018. sz.)
Rákosi János Wass Dánielhez, 1716 (8019. sz.)
Ravasz Lukács jezsuita páter Wass Jánoshoz, 1633 (8020. sz.)
Reindl Ferenc, Borsod vm mérnöke szoboszlai Pap Istvánhoz, a Vay család ügyvédjéhez, 1784 (8021. sz.)
Rettegi István Wass Ádámhoz, 1756 (8022. sz.)
Rhédey Ferenc Wass Dánielhez, 1718 (8023. sz.)
Ritter v. Epstein, Gustav lásd Epstein
Roth Jakab ohábai Nagy Lászlóhoz, 1775 (8024. sz.)
Roth Pál Wass Ádámhoz, 1888–1889 (8025–8027. sz.)
Rozgonyi Ottó ügyvéd (Erzsébetváros) Wass Ádámhoz 1890 (8028. sz.)
Ruben Lázár Wass Ádámhoz, 1878 (8029–8030. sz.)

65. doboz (8031–8176. sz.).
Salamon Árpád adótiszt Wass Ádámhoz, [18..] (8031. sz.)
Sándor János gazdatiszt Wass Ádámhoz, 1871 (8032. sz.)
Sándor József ügyvéd Wass Ádámhoz, 1867–1891 (8033–8041. sz.)
Sárpataki Márton Wass Jánoshoz, 1675 (8042. sz.)
Schiller Miklós Wass Ádámhoz, 1882 (8043. sz.)
Schilling Ottó Wass Ádámhoz, 1878 (8044–8047. sz.)
Schneider Johann Teleki Ádámhoz, 1859 (8048. sz.)
Schönbeck, Carl Math. ügyvéd (Székelyudvarhely) Wass Ádámhoz, 1856–1857 (8049–8050. sz.)
Sipos József Wass Ádámhoz, 1856 (8051. sz.)
Sorbán János Wass Ádámhoz, 1863 (8052. sz.)
Soós Ferenc körjegyző (Szentgothárd) Wass Ádámhoz, 1891 (8053–8054. sz.)
Soós Pál (sóvári) kir. táblai jegyző Wass Ádámhoz, 1758 (8055. sz.)
Spitzer Adolf ügyvéd (Pest) Wass Ádámhoz 1873 (8056–8060. sz.)
Staihl Jenő Wass Ádámhoz, 1874–1876 (8061–8068. sz.)
Steinville Stephan gr. Wass Dánielhez 1711 (8069. sz.)
Sugár József ügyvéd (Kvár) Wass Ádámhoz (8079–8098. sz.)
Szabó Imre Wass Ádámhoz, 1872–1888 (8079–8098. sz.)
Szabó István ismeretlenhez, 1663 (8099. sz.)
Szabó József m. légeni ref. pap Wass Ádámhoz, 1885–1889 (8100–8102. sz.)
Szalánci Gábor Ébeni Lászlóhoz, 1655 (8103. sz.)

Szamosújvári várparancsnok Wass Dánielhez, 1711 (8104. sz.)
Szarvadi Pál Wass Ádámhoz, 1827 (8105. sz.)
Szász Béla Wass Ádámhoz, 1878 (8106. sz.)
Székely Dániel ifj. Wass Dánielhez, 1806 (8107. sz.)
Szentiványi Mátyás Wass Dánielhez, 1726 (8108. sz.)
árva Szentpéteri Erzsébet Wass Ádámhoz, 1779 (8109. sz.)
Szentpétery János Rhédey Mihályhoz, 1714 (8110. sz.)
Szepessy Ferenc Wass Ádámhoz és feleségéhez 1869–1878 (8111–8112. sz.)
Szigethy Miklós ügyvéd (Dés) Wass Ádámhoz, 1885–1886 (8113–8114. sz.)
Szilágyi Albert (ákosfalvi) Wass Ádámhoz, 1879 (8115–8116. sz.)
Szilasi Sándor ácsmester (Szamosújvár) Wass Ádámhoz, 1886 (8117–8119. sz.)
Szirmay István ítélőmester Teleki Mihályhoz, 1699 (8120. sz.)
Szombati Sámuel Wass Dánielhez, 1736 (8121. sz.)
Szotyori Ferenc [...] br. főispánhoz, 1774 (8122. sz.)
br. Sztáray Imre gr. Teleki Ádámhoz, 1727 (8123. sz.)
gr. Sztáray István vajai Vay Ábrahámhoz, 1749 (8124. sz.)
Tamási Sándor ügyvéd (Kvár) Wass Ádámhoz, 1877–1878 (8125–8129. sz.)
Tankó Imre Wass Ádámhoz, 1892 (8130–8131. sz.)
Tauber H. (Bécs) Wass Ádámhoz (üres borítékok) (8132–8134. sz.)
Tauffer Ede Wass Ádámhoz, 1868 (8135. sz.)
Taussig bútorgyáros (Bp.) Wass Ádámhoz, 1869 (8136. sz.)
gr. Teleki Ádám Konts Évához (Mohaly), 1752 (8137. sz.)
gr. Teleki Ádám Wass Ádámhoz, 1778 (8138. sz.)
gr. Teleki József Wass Dánielhez, 1724–1731 (8139–8140. sz.)
gr. Teleki Károly Wass Ádám főispánhoz, 1774 (8141. sz.)
Teleki Mihály Wass Jánoshoz, 1670 (8142. sz.)
Teleki Mihály (dálnoki) Wass Ádámhoz, 1773 (8143. sz.)
Teleki Mihály (dálnoki) Wass Dánielhez, 1788 (8144. sz.)
gr. Teleki Pál sógorához, Wass Dánielhez, 1722–1725 (8145–8153. sz.)
Teöreök István Ébeni Lászlóhoz, 1614 (8154. sz.)
Ternyei Pál Vay Judithoz, Wass Dániel özvegyéhez, 1756 (8155. sz.)
gr. Tholdalagi László Wass Ádámhoz, 1757–1774 (8160–8162. sz.)
Thorotzkay József Wass Dánielhez, 1799 (8156. sz.)
Thurzó György egy Wass-családtaghoz, 1731 (8157. sz.)
Tódorffy Domokos (Kékes) kir. járásbíró Wass Ádámhoz, 1888–1892 (8158–8159. sz.)
Tompa Imre (kisborosnyói) Wass Ádámhoz, 1875 (8163–8164. sz.)
Tompa Károly (kisborosnyói) Wass Ádámnéhoz, 1875 (8165. sz.)
Tömlő István Wass Ádámhoz, 1881 (8166. sz.)
Török Károly Wass Ádámhoz, 1875–1879 (8167–8169. sz.)
Triska Franz zongorakereskedő (Kvár) Wass Ádámhoz, 1877–1878 (8170–8173. sz.)
Tsepregi Ferenc Wass Ádámhoz, 17(..) (8174. sz.)
Tassay György Wass Dánielhez, 1728 (8175. sz.)
Tyokán Togyer Wass Tamáshoz, 1808 (8176. sz.)

66. doboz (8177–8440. sz.)
Váradi József Wass Dánielhez, 1798 (8177. sz.)
Váradi Zsigmond Wass Dánielhez, 1717 (8178. sz.)
Váradi Zsigmond Wass Dánielhez, 1790 (8179. sz.)
Varga Ödön adótiszt Wass Ádámhoz, 1891 (8180–8181. sz.)
Várjon Lajos Wass Ádámhoz, 1878 (8182. sz.)
Vásárhelyi Dániel jezsuita többekhez (Bujtul György, Móri István jezsuitákhoz, Wass Jánoshoz), 1628–1630 (8183–8189. sz., közlés: 204–210, 212–217, 222–223).
Vay Ábrahám sógorához, Wass Ádámhoz, 1757 (8190. sz.)
Vay Ádám feleségéhez, Zay Annához, 1709–1710 (8191–8192. sz.)
Vay János Wass Dánielhez (csak boríték), 1724 (8193. sz.)
Vay Miklós Was Dánielhez, 1783 (8194. sz.)
Vécsey József ismeretlenhez, 1749 (8195. sz.)
Vécsey Sándor ismeretlenhez, 1721 (8196. sz.)
Verebei István székelyudvarhelyi haszonbérlő Wass Ádámhoz, 1856–1867 (8197–8202. sz.)
Vida János Wass Ádámhoz, 1870 (8203. sz.)
Vízi Endre mérnök Wass Ádámhoz, 1866 (8204. sz.)
Voight Gergely Wass Ádámhoz, 1869 (8205. sz.)
Voith Miklós ügyvéd Wass Ádámhoz, 1859–1873 (8206–8213. sz.)
Waedt segesvári ügyvéd Wass Ádámhoz, 1880 (8214. sz.)
Wallach Antal bécsi ügyvéd Wass Ádámhoz, 1875–1877 (8215–8223. sz.)
Wass Ádám válaszleveleinek fogalmazványai többekhez (Berde Mózsa, Deák Farkas ügyvéd, Wass Ádám intézősége, Eisenberger Lipót, Elekes Pál kúriai bíró, Wass Sámuelné Eperjessy Róza, von Epstein bécsi bankár, br. Feilitetsch Arthur erdőfelügyelő, Gál János, Gámenczi [?], Gorove Antal budapesti közjegyző, Hajós János [Bp.], Hollaki Árpád aljárásbíró, Kászonyi, br. Kemény [Bp.], gr. Kornis Viktor, Tisza [?] László, Kovácsi Sándor [Bp.], Lázár György, Maetz, Sándor József kir. közjegyző, Tauber H. [Pest], Walker János tordai főmérnök, Wass Ármin, Wass Jenő, Wass Miklós, Wass Sámuel, Ádám húga, öccse, Weiss Miksa kolozsvári ügyvéd, Xántus Ignác), 1862–1891 (8224–8293. sz.)
Wass Ádám (1720–1776) ismeretlenekhez, 1773 (8294–8295. sz.)
Wass Ádám válaszleveleinek fogalmazványai ügyvédéhez, 1879 (8296–8298. sz.)
Wass Ádám (1720–1776) Doboka vm táblájához, 1779 (8299. sz.)
Wass Ádám a földtehermentesítő alaphoz, 1876 (8300–8301. sz.)
Wass Ádám a Forstindustrie Akt. Gesellschafthoz, 1869 (8302–8303. sz.)
Wass Ádám a Liège-i Osztrák–Magyar Konzulátushoz, 1880 (8304–8306. sz.)
Wass Albert Wass Ádámhoz, 1864–1875 (8307–8312. sz.)
Wass Amália Wass Ádámhoz, 1857–1871 (8313–8318/a. sz.)
Wass Amália Wass Natáliához és Idához, 1864 (8318/b. sz.)
Wass Amália Wass Ádámné Sándor Bertához, 1870–1871 (8318/c. sz.)
Wass Ármin köpeci Deák Lajos királyi tanfelügyelőhöz, 1893 (8319–8320. sz.)
Wass Ármin édesapjához, Wass Ádámhoz, 1874 (8321–8322. sz.)
Wass Béla Wass Ádámhoz, 1890 (8323. sz.)

Wass Dániel édesapjához [Wass Dánielhez], 1734 (8324–8325. sz.)
Wass Dániel Kováts Gábor nagyiklódi gazdatisztjéhez, 1792 (8326. sz.)
Wass Dániel ismeretlenhez, 1798 (8327. sz.)
Wass György édesanyjához, Ébeni Évához, 1681 (8328. sz.)
Wass György Wass Dánielhez, 1704 (8329. sz.)
Wass György Wass Ádámhoz, 1758 (8330. sz.)
Wass Györgyné [Gyulay Franciska] Wass Alberthez, 1863 (8331. sz.)
Wass Ida Wass Ádámhoz, 1864 (8332. sz.)
[Wass János?] ismeretlenhez, [1630?] (8333. sz.)
id. Wass János Ébeni Lászlóhoz, 1659 (8334. sz.)
ifj. Wass János édesanyjához, id. Wass Jánosné Ébeni Évához, 1680–1684 (8335–8336. sz.)
Wass Jenő Wass Ádámné [kénosi Sándor Bertához], 1905 (8337. sz.)
Wass Jenő Wass Ádámhoz, 1878–1885 (8338–8358. sz.)
Wass Judit férjéhez, Ébeni Lászlóhoz, [1683] (8359. sz.)
Wass Julianna testvéréhez, Wass Ádámhoz, 1773 (8360. sz.)
Wass László Korda Zsigmondhoz, 1724 (8361. sz.)
Wass Miklós Szilveszter Jánoshoz, [1822?] (8362. sz.)
Wass Sámuel Szabó János nagyalmási inspectorhoz, 1806 (8363. sz.)
Wass Sámuel Dobolyi Józsefhez, 1778 (8364. sz.)
Wass Sámuel Wass Ádámhoz, 1868–1875 (8365–8371. sz.)
Weiss Antal besztercei asztalosmester Wass Ádámnéhoz, 1868 (8372. sz.)
Weiss Mendel regálé haszonbérlő Wass Ádámhoz, 1883–1886 (8373–8380. sz.)
dr. Weiss Miksa ügyvéd (Kvár) Wass Ádámhoz, 1881 (8381–8382. sz.)
Weiss Sándor budapesti ügyvédgyakornok [Parall Ferenc ügyvéd nevében] gr. Wass Ádámhoz, 1878 (8383–8384. sz.)
Weisse Albert (Bécs) Wass Ádámhoz, 1875 (8385. sz.)
Weiszer (Szamosújvár) Wass Ádámhoz, 1882 (8386. sz.)
Wesselényi Boldizsár Wass Györgyhöz, 1637 (8387. sz.)
br. Wesselényi István Wass Dánielhez (Kemény László keltezés nélküli rájegyzésével), 1711–1726 (8388–8389. sz.)
br. Wesselényi István Wass György özvegyéhez, Nemes Máriához, 1711 (8390. sz.)
Wiedermann József [Gorove Antal ügyvéd nevében] Wass Ádámhoz, 1871 (8391. sz.)
Winczi Márton haszonbérlő Wass Ádámhoz, 1869 (8392. sz.)
Xantus Ignác Wass Ádámhoz, 1871–1891 (8393– 8409. sz.)
Zakariás Márton Wass Ádámhoz, 1878–1890 (8410–8434. sz.)
Zegrian János Wass Ádámhoz, 1878 (8435. sz.)
Zimmermann Franz szebeni levéltáros, történész Wass Ádámhoz, 1890–1891 (8436–8440. sz.)
Meghatározhatatlan vagy bizonytalan írójú levelek, töredékek, 1731–1890 (8441–8453. sz.)

eME

A KÖZÉPKORI OKLEVELEK KIVONATAI (1176–1541)

1. [1176–1196] [III.] Béla király Lob-nak és testvérének (fr.): Tamásnak Görögországban vérük ontásával végbevitt vitézi tetteit – melyekre Ompudin akkori bán és Leusták (Leustachius) vajda hívta fel a figyelmét – jutalmazni akarván, minden haszonvételükkel együtt örökjogon nekik adományozza a Doboka vármegyei Wesscel, Ombuzteleke, Fizestelek, Popteleke, Kundurmart, Mohal, Deuecher inferior és superior Deuecher nevű birtokot, továbbá a Syov folyó melletti Igalia falut, melyben Szt. András tiszteletére épült templom áll.

Említés Béla királyfi 1230. évi oklevelében (2. sz.), Wass cs lt, II/1 (DF 252690). A keltezés a Manuel bizánci császár megsegítésére 1176-ban indított hadjárat és III. Béla halálának időpontján alapszik. Az oklevelet a benne szereplő birtoknevek formája (két Devecser, „telek”-kel való összetétel) gyanússá teszi. Az ilyen helynevek későbbi időszakra jellemzők, így valószínűsíthető, hogy az 1230. vagy az 1349. évi átíráskor interpoláció történhetett az eredeti szövegbe (Jakó Zsigmond magyarázata).Vö. 2. sz. □ Közlés: Pray: Annales I. 167–168 (1175-re keltezve). – Katona IV. 255–256 (töredékesen, 1176-ra keltezve) és V. 568–570 (1230-ra keltezve). – CDHung II. 201–202 (kivonatosan, tévesen 1182-re keltezve), VII/1. 224 (tévesen 1230-ra keltezve), VII/4. 83 (tévesen 1235-re keltezve). – Hodor 726–727 (magyar fordításban). – TFirnh 59–60 (tévesen 1235-re keltezve). – ÁÚO VI. 486–487. – HOkm VII. 20. – DIR C, veacul XI–XIII, vol. I. 242–243, 389–390 (román fordításban is). – Kristó–Makk 65–66 (magyar fordításban). – Şincai I. 391–392 (román fordításban). □ Regeszta: Kukuljevič: Regesta nr. 327. – Sz VIII(1874). 304 (Deák Farkas, 1176-ra keltezve). – Ub I. 49 (1230-ra keltezve). – RegArp 165. sz. – CDTrans I. 12. sz. □ Hasonmás: W. Kovács: Wass 11. sz.

2. 1230. Béla királyfi, minthogy az indokolatlan örökadományok visszavonása során nagyapjának: [III.] Béla királynak Lob fia: Chama nemes (terre nostre nobilis) által bemutatott privilégiuma (1. sz.) gondatlanság következtében nála elveszett, megújítja az abban foglalt adományt. Eszerint [III.] Béla király Lob-nak és testvérének: Tamásnak Görögországban vérük ontásával végbevitt vitézi tetteit, melyekre Ompudin akkori bán és Leusták vajda hívta fel a király figyelmét, jutalmazni akarván, minden haszonvételükkel együtt örökjogon nekik és utódaiknak adományozta a Doboka vármegyei Wesscel, Ombuzteleke, Fizestelek, Popteleke, Kundurmart, Mohal, Deuecher inferior és superior Deuecher birtokot, továbbá a Syov folyó melletti Igalia falut, melyben Szt. András tiszteletére épült templom áll. – Az oklevél Mátyás zágrábi prépost, kancellár keze által kelt. – *Méltóságsor*: Pous tárnokmester, Gaab étekfogómester, Pousa lovászmester, Opud fia: Mihály pohárnokmester, Leusták fia: Gyvla vajda.

Ái az erdélyi káptalan 1349. december 15-i oklevelében (92. sz.), Wass cs lt, II/1 (DF 252690). Az átíráskor interpoláció történhetett a birtokok felsorolásába. Vö. 2. sz. □ Közlés: Pray: Annales I. 167–168 (1175-re keltezve). – Katona IV. 255–256 (töredékesen, 1176-ra keltezve), V. 568–570. – CDHung II. 201–202, VII/1. 224–225, VII/4. 82–84 (tévesen 1235-re keltezve). – Hodor 726–728 (magyar fordításban). – TFirnh 59–60 (tévesen 1235-re keltezve). – ÁÚO VI. 486–487. – HOkm VII. 19–20. – DIR C, veacul XI–XIII, vol. I. 242–243, 389–390 (román fordításban is). – Kristó–Makk 65–66 (magyar fordításban). – Şincai I. 391–392 (román fordításban). □ Regeszta: Tentamen 48. és 64. sz. – Kukuljevič: Regesta nr. 327. – Sz VIII(1874). 304 (1176-ra keltezve, Deák Farkas). – Ub I. 49 (1230-ra keltezve). – RegArp 592. sz. – CDTrans I. 157. sz. □ Hasonmás: W. Kovács: Wass 11. sz.

3. 1263. [IV.] Béla király kardhordozója (ensifer): Jakab magister kérésére, ennek érdemeire való tekintettel a Wesprim-i várhoz tartozó Tothrada/Totrada üres és lakatlan földet örökjogon Jakab serviens-ének: Ibrachin fia: Banko-nak, a Wesprim-i vár jobbá-

gyának adományozza, miután a föld minőségéről a kiküldött szentmártoni apát (per abbatem Sancti Martini) jelentéséből tudomást szerzett. Az oklevél Farkas magister választott fehérvári (Albensis) [prépost], királyi alkancellár keze által kelt.

Ái a székesfehérvári káptalan 1348. március 6-i oklevelében (89. sz.), Wass cs lt, XXXVII/1 (DF 252691). □ Közlés: Katona VI. 389–390. – CDHung IV/3. 112–113. – Hodor 711–712 (magyar fordításban). – HOkm VI. 113–114. □ Regeszta: Sz VIII(1874). 304 (Deák Farkas). – RegArp 1364. sz.

4. 1265. Szt. Mihály arkangyal [gyula]fehérvári (AlbTr) egyházának káptalana bizonyítja, hogy Jula magister fia: György – gyermekkorban levő unokatestvére (fr. p): István nevében is – Polon örökjogon birtokolt földjének két részét – a nővérének: Scegna fia: Jwan feleségének abból járó leánynegyeddel együtt – a föld szomszédai: Sánta (claudus) Jula, László, Tarmas fia: Tarmas, Marcel, Myco, valamint fenti György nagybátyja (patruus): Gyuge és ennek fia: Márk jelenlétében, illetve beleegyezésével három márkáért örökre eladta sógorának: nevezett Jwan-nak és utódainak. A Dobka-i [!] vár jobbágyai részéről Chobolo, Karachin, Erne, Mychal és Kangiar is tanúsították a káptalan előtt, hogy nevezett György Polon-t szabadon eladhatta, és ennek senki sem mondott ellent. György kötelezte magát és testvérét: Istvánt, valamint utódaikat, hogy sógorukat: J[wan]-t mindenkivel szemben megoltalmazzák a zavartalan birtoklásban. – *Méltóságsor*: Miklós magister prépost, Albert éneklő-, András őrkanonok, Ceba Hugnod-i [!] főesperes, Regulus magister Zonuk-i főesperes.

Eredeti, hártyán, zöld-vörös zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, XVI/1(DF 252729). □ Közlés: ÁÚO VIII. 133–134. – HOkm VI. 134–135. – DIR C, veacul XIII, vol. II. 71–72 (román fordításban). – Jakó–Manolescu 1971. Album 3/a. sz. (hasonmással). – Jakó–Manolescu 1987. 3/A. sz. (hasonmással). □ Regeszta: CDTrans I. 257. sz.

5. 1288. Az erdélyi káptalan előtt Wyzlo fia: Lőrinc fia: Péter a Bezterche folyó mellett fekvő Zenthanderyas/Zenthandreas földjét, a szomszédok beleegyezésével, 30 márka finom ezüstért örökre eladja Vilkynus/Wlkynus comesnek és utódainak.

Tartalmi ái az erdélyi káptalan 1390. március 7-i oklevelében (198. sz.), Wass cs lt, s. n. (DF 252898). – Tartalmi ái az erdélyi káptalan 1390. március 7-i oklevelében, Teleki cs marosvásárhelyi lt (DL 73629). □ Közlés: TelOkl I. 11. – Ub III. 100 (mindkettő a DL 73629-ről). – DIR C, veacul XIII, vol. II. 294 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans I. 441. sz.

6. 1291. Az erdélyi egyház káptalana előtt bizonyos Péter, aki Farkasius fiának mondja magát, a Doboka vármegyei Chegue és Vizouloteluk föld felét hét márkáért eladja felerészben Pousa fiának: Péternek, fele részben pedig Pethus fia: Ropha nevű székelynek (Siculo) és Buthus fiának: Imrének.

Tartalmi ái Lackfi István erdélyi vajda 1345. október 10-i oklevelében (76. sz.), Wass cs lt, VIII/13 (DF 252893). Az erdélyi káptalan átiratában bemutatott fenti oklevelet a vajda ítélőszéke 1345-ben hamisítványnak minősítette azon az alapon, hogy az eladó csak maga állította, miszerint ő Farkasius fia, de nyilatkozatát a káptalan nem látta bizonyítottnak. □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 263–264, 641 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: Kállay: Értekezés 99. – Hodor 708. – Şincai I. 484. – CDTrans I. 498. sz.

7. 12[9]2. [Az erdélyi káptalan?] bizonyítja, hogy Ruzua-i Balas [!] fiai: Imre és László, valamint testvére: Miklós Kydeu és Bizoteleke nevű földek felét anyja hitbére és jegyajándéka címén örökre átadták Vana leányának: Annus-nak, aki Egyed fia: Karachin felesége.

Említés az erdélyi káptalan 1333. október 4-i oklevelében (29. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/18 (DF 252896). Keltezése: Györffy II. 85. □ Közlés: DIR C, veacul XIII, vol. IV. 370, 663 (román fordításban is). □ Regeszta: CDTrans I. 514. sz.

8. 1304. szeptember 28. (in Nemiti, in vig. Mich. arch.) László erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy Emuch fiai: Miklós comes, az ő Chicho/Chycho-i várnagya és testvére: János, bemutatták előtte a néhai János alvajda, a szolgabírák, illetve a Clus-i Szűz Mária-egyház apátja és konventje Bizov/Bizou földre vonatkozó több oklevelét, melyek szerint ezt bírói úton törvényesen és jogszerűen szerezték, kérve, hogy birtoklásukat erősítse meg. A vajda megtekintve az ügyre vonatkozó összes oklevelet, kiváltságlevelével erősíti meg őket és örököseiket a Karachinus-tól és Pethe-től [visz-sza]nyert Bizkou nevű földjük birtoklásában.

Ái az erdélyi káptalan 1335. szeptember 16-i oklevelében (35. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/1 (DF 252696). – Tartalmi említés Járai (Váradjai) Péter erdélyi alvajda 1347. július 1-jei oklevelében (88. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/18 (DF 252896). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. I. 41, 387–388, 435 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: AOkl I. 650. sz. – CDTrans II. 43. sz.

9. 1307. október 6. (in Bonchyda, in oct. Mich. arch.) László erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy Artolf fiai: Lorand és Gyula kérésére Gyula nevű birtokukat a vajdai emberrel és Gergellyel, a Bonchyda-i pappal körülhatároltatta és az ítéletében előírt esküt is bevétette a szomszédok: Tormach fiai: János és László, Gergely fia: László, Lőrinc fia: Mihály fiai: János, Miklós, László és András, Mochkas-i István fiai: Péter, Joseph, Mihály és Domokos jelenlétében. Ennek sem István fiai, sem senki más nem mondott ellent. Így a fentiekkel szemben Mihály fiai később sem tiltakozhatnak. – *Határjárás*: Prima meta incipit [ubi] fluvius Hasan cadit in Gyulapothaka. Deinde vadit versus Chamafaya ad unum Zeek. Abhinc ulterius procedendo versus Chamafaya ad Kurtuelkopus et deinde procedendo super Kuzberch versus occidentem inter Gyula et Chamafaya pervenit ad unum Kerekdumb. Adhuc dehinc procedendo accesserunt ad unam metam Lykas, quas metas filii Tormas [!] iustas esse affirmaverunt. Item in eodem Beerch transeundo versus occidentem, tendit ad terram filiorum Gregorii, qui ipsas metas licitas et iustas affirmaverunt. Deinde venientes ad terras filiorum Michaelis, pervenerunt ad tres metas capitales terre Gyula. Deinde vergentes versus meridiem, pervenerunt ad unam metam, deinde super calvus Beerch procedendo, pervenerunt ad duas metas, item super eandem similiter ad duas metas, adhuc super eandem Berch procedendo pervenerunt ad tres metas capitales, que sunt in capite fluvii Gyula superius. Deinde ad orientem vergentes, tenderunt ad Mochkas in una via antiqua ad duas metas. Abhinc pervenerunt ad duas metas, super quibus contradicebant, alias autem affirmabant in Kerekdumb a parte inferiori Machakas [!] appellatum, super quibus duabus metis iidem Lorandus et Gyula se quinto prestiterunt sacramentum et sic ipsa pars eis cessit rite et

legitime. Deinde tendit versus septentrionem ad duas metas Lykas vocatas, a quibus adhuc tendit ad septentrionem, tendit ad unum Dumb, ubi nec filii Stephani, nec alii contradixerunt memorati.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett, pajzs alakú pecsét nyomával, az erdélyi káptalan hiteleshelyi lt-ban (DL 36610). – Ái az erdélyi káptalan 1823. november 27-i hiteles, de romlott szövegű másolatában, Wass cs lt, s. n. (DF 252692). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. I. 57–58, 391 (román fordításban is, az 1823. november 27-i hibás másolat alapján). □ Regeszta: AOkl II. 241. sz. – CDTrans II. 68. sz.

10. [1314. január 1. előtt] Szt. Mihály arkangyal erdélyi egyházának káptalana emlékeztető oklevele szerint Gergely fia: Pouch 1314. január 1-jén (in oct. Nat. dom.) Fehérváron (Albe), a káptalan színe előtt Wyfalu föld két részének visszaváltásaként 22 márkát köteles fizetni Ehelleus erdélyi alvajdának.

Tartalmi említés az erdélyi káptalan 1314. január 4-i oklevelében (11. sz.), Wass cs lt, LIII/7 (DF 252730). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. I. 220–221, 403, 437 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: AOkl III. 668. sz. – CDTrans II. 215. sz.

11. 1314. január 4. (IV. d. oct. Nat. dom.) Szt. Mihály arkangyal erdélyi egyházának káptalana bizonyítja, hogy korábbi emlékeztető oklevele szerint (10. sz.) Gergely fia: Pouch 1314. január 1-jén (in oct. Nat. dom.) Fehérváron (Albe), a káptalan színe előtt, 22 márkát kellett volna fizessen Ehelleus erdélyi alvajdának Wyfalu föld két részének visszaváltásaként. Ekkor az alvajda nevében ennek officialisa: Dávid fia: István comes, illetve notáriusa: Pál magister jött el a pénzért, de Pouch, aki vérrokonával: Kugh (d) Miklós comesszel jelent meg, kijelentette, hogy a pénz nála van, de mivel csak a második fizetéskor juthat a föld birtokába, ekkor, a birtokbavétel után fizeti ki az első és második részletet is – sőt talán a harmadikat is. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Memorialis pro Ehelleo vicevoyuoda Transsilvano contra Pouch, filium Gregorii super omissione solutionis viginti duarum marcarum in octavis Nativitatis domini.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, LIII/7 (DF 252730). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. I. 220–221, 403, 437 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: AOkl III. 670. sz. – CDTrans II. 216. sz.

12. 1315. november 13. (in Clusuar, III. d. Martini conf.) Miklós erdélyi vajda és Zoln[u]k-i ispán bizonyítja, hogy előtte egyrészről Tormach fia: János, másrészről Emuch fia: János és Choma fia: Jakab, utóbbiak Wos (d) Miklós comes várnagy nevében is – a Clusmonustra-i apát és a konvent tanúbizonysága, továbbá Ortalph fiai: Lorand és Jula, valamint Márton fia: János Dabaka vármegye szolgabírái és vajdai emberek előtt – Vasculteleke birtokukat maguk között három részre felosztották úgy, hogy a keletre fekvő két harmadrészt Tormach fia: János és örökösei, a nyugatra néző utolsó harmadrészt pedig Emuch és Jakab fiai és örökösei kapják. Ha Wos Miklós comes az egyezséget újra akarná tárgyaltatni, úgy János és Jakab – Wos Miklós comes nevében is – kötelezik magukat, hogy Lood fiait: Andrást és Pétert sem tanáccsal, sem kedvezéssel, sem pénzzel nem segítik Tormach fia: János elleni perükben. – *A részek közötti határvonal*: Primo incipit a parte occidentali, supra tres metas magnas antiquas et capitales, quarum una

separat a villa Scekakna vocata, alia a Buzias et tertia est meta eorundem. Inde egreditur versus orientem directe et venit ad unam metam terream, in quodam Berch existentem. Ab hinc directe descendit et iungit similiter unam metam terream in quodam monticulo situatam, unde descendendo ad eandem plagam venit ad unam metam in terris arabilibus existentem, et adhuc directe descendit et pervenit ad unum fontem, secus quem sunt due mete, una antiqua et alia nova, et in eodem Potak percurrendo iungit alias duas metas in fine ville existentes. Inde reflectitur versus meridiem et in medio ville iungit unam metam et de meta ad metam in medio ville percurrendo iungit tres metas et adhuc eundo, ad eandem plagam venit ad unam metam, que est ante domum sacerdotis. Inde ascendit ad collem et venit ad unam metam iuxta viam existentem. Unde ascendit in eodem collem et venit ad unam metam circa arbores positam. Et adhuc ascendendo in cacumine ipsius collis pervenit ad tres metas capitales, quarum una Licashathar nominatur, que separat a terra Pulun et ibi terminatur.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, I/1 (DF 252753). □ Közlés: AOkm I. 387–389. – DIR C, veacul XIV, vol. I. 243–244 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl IV. 180. sz. – CDTrans II. 256. sz.

13. 1315. november 13. (in Clusmonustra, III. d. Martini conf.) Miklós frater, Clus apátja és konventje bizonyítja, hogy az előttük megjelent Tormach fia: János, illetve Eymuch fia: János és Chama fia: [Jakab] Miklós comes Chicho-i várnagy nevében is kijelentették, miszerint – az apát tanúbizonysága, továbbá Miklós erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán emberei: Artolphus fia: Lorand, testvére: Jula, Márton fia: János Dabaka-i szolgabírák előtt – a Dabaka vármegyei Vasculteleke birtokukat maguk között örökérvényűen három részre felosztották úgy, hogy a keletre fekvő két harmadrészt Tormach fia: János és örökösei, a nyugatra néző utolsó harmadrészt pedig Eymuch és Jakab fiai és örökösei kapják. Ha Wos Miklós az egyezséget újra akarná tárgyaltatni, a nevezett János és Jakab kötelesek őt a birtokosztály betartására rászorítani, ugyanők, Miklós comes nevében is, kötelezik magukat, hogy Lood fiait: Andrást és Pétert sem tanáccsal, sem kedvezéssel, sem pénzzel nem segítik Tormach fia: János elleni perükben. A felek a konvent tanúbizonysága és a vajdai emberek jelenlétében körülhatárolták a földjeiket, a régi határjeleket megújították, melynek senki nem mondott ellent, a jelen levő Zek-i, Cege-i, ScenIvan-i népek sem. Végül a vajdai emberek eltiltották a szomszédokat és határosokat a felek birtokrészeinek használatától. – *A részek közötti határvonal*: *a 12. sz. regesztában közöltnek (1315. november 13., Kolozsvár) romlott szövegű változata*. Névváltozatok: Bech, Patak, Lucasar.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett ovális pecsét nyomával, Wass cs lt, I/1 (DF 252695). – 18. szd.-i egyszerű másolat, Wass cs lt, s. n. (DF 255368). □ Közlés: Şincai I. 453–455 (román fordításban). □ Regeszta: Hodor 691. – AOkl IV. 179. sz. – CDTrans II. 257. sz.

14. 1321. november 28. (IV. Kal. Decembris) [I.] Károly király a korábban ellene lázadó, de később a hűtlenség útját elhagyó hívének, az egykori Chychou-i várnagynak: Eymech fia: Miklós comesnek és örököseinek adományozza Scenthgotharth, Chegue és Zazsciluas birtokokat vagy falvakat, minden haszonvételükkel és tartozékukkal együtt, visszaadva minden örökjogú vagy szerzett birtokát. Egyúttal királyi kegyből megbocsátja

a várnagysága idején elkövetett emberöléseit. Az oklevél János magister fehérvári (Albensis) prépost, alkancellár és Kukulleu-i főesperes keze által kelt.

Eredeti, hártyán, zöld-sárga zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, VIII/1 (DF 252697). – Ái az erdélyi káptalan 1322. január 1-jei oklevelében (15. sz.), Wass cs lt, VIII/2 (DF 252698). – Ái I. Károly király 1324. március 31-i oklevelében (17. sz.), Wass cs lt, VIII/3 (DF 252890). – Ez utóbbival együtt átírva Zsigmond király 1422. május 27-i oklevelében (364. sz.), Wass cs lt, XVII/6 és XXIII/1 (DF 252899. és 255403). – Kivonatos ái Lackfi István erdélyi vajda 1345. október 10-i oklevelében (76. sz.), Wass cs lt, VIII/13 (DF 252893). □ Közlés: CDHung VIII/2. 296–297. – Katona VIII. 437–438. – Ub I. 354 (Kemény József kézirata nyomán, sok hibával). – DIR C, veacul XIV, vol. II. 23–24, 348–349, 411 (az eredeti alapján, román fordításban is, hasonmással). – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 641. és 362. sz. melléklet (az 1345. október 10-i kivonatos ái alapján, hasonmással). – Şincai I. 460–461 (román fordításban). □ Regeszta: Hodor 708 (tévesen 1121-re keltezve). – AOkl VI. 322. sz. – CDTrans II. 413. sz.

15. 1322. január 1. (in Circumcis.) Az erdélyi egyház káptalana Eymech fia: Miklós magister kérésére átírja [I.] Károly király 1321. november 28-i kiváltságlevelét (14. sz.). – *Méltóságsor*: Miklós prépost-, Sanctus éneklő-, Tamás őr-, Domokos Doboca-i főesperes dékánkanonok.

Eredeti, hártyán, zöld-sárga zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, VIII/2 (DF 252698). □ Közlés: CDHung VIII/2. 371–372. – DIR C, veacul XIV, vol. II. 25–26, 349, 412 (román fordításban is, hasonmással). – Şincai I. 459–461 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl VI. 394. sz. – CDTrans II. 417. sz.

16. 1322. június 4. (f. VI. p. Penth.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy Gábor Toldalad-i nemes – fia: Pál nevében is és ennek hozzájárulásával – a Doboka vármegyei Pulun és Iwankateleke/Iwankateke [!] örökjogú földjeit vagy birtokait, amelyeket már ő és apja is régtől fogva birtokoltak, minden haszonvételükkel és tartozékukkal együtt, 70 márkáért eladja Emych fiának: Vos (d) Miklós magisternek és ennek nevében megjelenő testvérének: szentegyedi (de Sancto Egidio) Chama fiának: Jakabnak, valamint örököseiknek úgy, hogy kétharmad rész Miklós magisternek, egyharmad rész Jakabnak jut. Gábor és Pál kötelezik magukat, hogy ezek birtoklásában őket saját költségükön megvédelmezik. – *Méltóságsor*: Miklós prépost-, San[c]tus éneklő-, Tamás őr-, Domokos Doboka-i főesperes dékánkanonok.

Eredeti, hártyán, függőpecsétje elveszett, Wass cs lt, XVI/2 (DF 252733). □ Közlés: HOkl 194–195. – DIR C, veacul XIV, vol. II. 42–43 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl VI. 607. sz. – CDTrans II. 435. sz.

17. 1324. március 31. (II. Kal. Aprilis) [I.] Károly király hívének: Eymech fia: Miklós comesnek kérésére, bárói tanácsából, új kettőspecsétjével megerősítve átírja saját 1321. november 28-i kiváltságlevelét (14. sz.) Scenthgothaarth/Scenthgotharth, Chegue és Zazsciluas birtokok adományozásáról és az örökjogú vagy szerzett birtokai visszaadásáról. Az oklevél Endre magister pécsi olvasókanonok, alkancellár keze által kelt. – *Méltóságsor*: Boleszló esztergomi és László frater kalocsai érsek, királyi kancellár, János nyitrai (Nitriensi), Benedek Chanad-i, Miklós győri, György szerémi (Sirmiensi), László pécsi, Iwanka Warad-i, Péter frater boszniai, András erdélyi, Herricus Wesprim-i, Chanad egri püspök, Fülöp nádor, Scepus-i és Wywar-i ispán, Demeter tárnokmester, Bach-i és Trinchin-i ispán, Lampert országbíró, Chanad-i és nyitrai ispán, Tamás erdélyi vajda és

Zonuk-i ispán, Miklós szlavón bán, Sopron-i és Kamur[un]-i ispán, Pál Machow-i bán szerémi, Wolkow-i és Budrugh-i ispán, Dénes asztalnokmester, Balázs lovászmester, Miklós Poson-i ispán.

Eredeti, hártyán, vörös-sárga zsinóron függőpecsét vászonzsákba varrt töredékeivel, Wass cs lt, VIII/3 (DF 252890). – Tartalmi átírás Lackfi István erdélyi vajda 1345. október 10-i oklevelében (76. sz.), Wass cs lt, VIII/13 (DF 252893). – Ái Zsigmond király 1422. május 27-i oklevelében (364. sz.), Wass cs lt, XVII/6. és XXIII/1 (DF 252899. és 255403). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. II. 116–117, 362–363 (román fordításban is). – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 263, 641. és 362. sz. melléklet (az 1345. október 10-i kivonatos ái, román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: AOkl VIII. 153. sz. – CDTrans II. 481. sz.

18. [1326.] március 30. (in Dewa, in oct. Passce) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán az erdélyi egyház káptalanához. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Márton fia: János Doboka-i ispán vajdai emberként Wos (d) Miklós comes Scenthgothart, Chege, Scenthyuan és Ziluas birtokait tartozékaival együtt járja körül, és ha senki nem mond ellent, emeljen új határjeleket, az esetleges ellentmondókat pedig idézze elébe.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1326. április 25-i oklevelébe (19. sz.), Wass cs lt, I/2 (DF 252700). – Belefoglalva az erdélyi káptalan 1326. április 25-i oklevelébe, az erdélyi káptalan hiteleshelyi lt-ban (DL 31071). – Említés Szécsényi Tamás 1326. május 3-i oklevelében (20. sz.), Wass cs lt, I/2 (DF 252700). □ Közlés: HOkl 197. – Ub I. 400. – DIR C, veacul XIV, vol. II. 179 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl X. 112. sz. – CDTrans II. 554. sz.

19. 1326. április 25. (II. d. Georgii mart.) Az erdélyi egyház káptalana jelenti Tamás erdélyi vajdának és Zonuk-i ispánnak, hogy március 30-i parancsának megfelelően (18. sz.) kiküldött tanúbizonyságának: Benedek karbéli papnak jelenlétében Márton fia: János Mouruch-i nemes, Doboka-i ispán vajdai emberként április 20-án (dom. a. Georgii mart.) Emuch fiának: Wos (d) Miklósnak Scenthgothart, Chege, Scenthyuan és Ziluas földjeire vagy birtokaira kimenve a szomszédok jelenlétében körüljárta a határokat és a határjeleket megújította. Ziluas föld Zenasay nevű részének közelében a Zek-i hospesek: János frater pap, Zaaz (d) Mihály, Márton fia: Mihály, Chepanus fia: Gergely, Zug fia: Jakab és testvére: Péter, valamint Kis (parvus d) Demeter ellentmondott a határjárásnak. Ezért a vajdai ember az ország legközelebbi gyűlésére (ad primam congregationem regni) idézte őket Wos (d) Emuch fia: Miklós ellen. – *Határjárás*: Prima meta incipit a parte occidentali a quadam silva Mykolatelukefeu nominata de qua vadit in eadem silva per quendam Berch Hollokerek vocatum in quo directe descendit ad fluvium Zorwosthou nominatum ad locum cuiusdam antiqui molendini ubi ex utraque parte eiusdem aque facte sunt due nove mete terree, de qua asscendit per montem directe ad silvam Tyukzoubereke vocatam et in capite eiusdem silve sunt tres mete antique de quibus protendit per eandem silvam versus orientalem ad silvam Torligeth vocatam de qua vadit per eandem silvam Mohar vocatam et ab inde ad aliam Kyusmuhar vocatam de qua asscendit per Berch ad metas antiquas terre Geuch et ibi est erecta nova meta in quo Berch per vallem Geuchkapusa descendit ad fluvium Zorwostou in quo asscendit versus orientem ad quoddam molendinum quod est in fine ville Geke et ibi reflectitur versus meridionalem et asscendit per montem seu Berch circa silvas Keuruserdeu et Gepuserdeu et ab hinc

protenditur versus occidentalem et descendit ad duas aquas fluentes Ambuzthu nominatas, et ibi terminatur.

Belefoglalva Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1326. május 3-i oklevelébe (20. sz.), Wass cs lt, I/2 (DF 252700). – Belefoglalva Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1326. május 3-i oklevelébe (DL 31071. és 28720). – Említés a kolozsmonostori konvent 1431. április 17-i oklevelében (413. sz.), Wass cs lt, XIII/24 (DF 252977). □ Közlés: HOkl 197–199. – Ub I. 401–402. – DIR C, veacul XIV, vol. II. 180–181 (román fordításban, 1326. április 24-i hibás keltezéssel). □ Regeszta: AOkl X. 154. sz. – CDTrans II. 556. sz.

20. 1326. május 3. (in Torda, in Inv. s. cr.) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy mivel Eymuch fia: Wos (d) Miklós comes kérte tőle Scenthgothart, Chege, Scentyuan/Scenthyuan és Zyluas/Ziluas (Dubuka vm) birtokai határainak körüljáratását és a régi határjelek helyébe új határjelek emeltetését, írásban felkérte az erdélyi egyház káptalanát, hogy küldje ki tanúbizonyságát, aki előtt Mouruch-i Márton fia: János és Doboka-i ispán vajdai emberként a határosok és szomszédok jelenlétében járja körül a birtokokat és emeljen új határjeleket. A birtokok határainak megállapítása után, az egész erdélyi nemesség és más rendű-rangú emberek számára Torda-n 1326. május 3-án tartott közgyűlésén Emuch [!] fia: Miklós comes bemutatta a káptalan 1326. április 25-i (19. sz.) válaszlevelét, a vajda pedig az összes ülnöklő nemessel együtt megerősíti az abban foglalt határvonalat. Noha a Zek-i hospesek ellentmondottak a Zenasay nevű birtokrész határánál, a közgyűlés idejére kitűzött határidőkor nem jelentek meg, meghatalmazottat nem küldtek és egyikőjüknek sem adták tudtukra az ellenkezésük okát, ezért tiltakozásukat a vajda és a nemesek érvénytelennek és semmisnek nyilvánítják.

Eredeti, hártyán, elveszett függőpecsét fehér-sárga zsinórjával, Wass cs lt, I/2 (DF 252700). – Ái az erdélyi káptalan 1331. május 17-i oklevelében (CDTrans II. 705. sz., DL 31071). – Említés a kolozsmonostori konvent 1424 u. kelt oklevelében (DL 28720) és az 1431. április 17-i oklevelében (413. sz.), Wass cs lt, XIII/24 (DF 252977). □ Közlés: HOkl 196–199. – Ub I. 402–403. – DIR C, veacul XIV, vol. II. 182–183 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl X. 175. sz. – CDTrans II. 559. sz.

21. 1328. július 7. (f. V. p. oct. Petri et Pauli) Az erdélyi egyház káptalana előtt Wos (d) Miklós – kiküldött serviens-e: Scegeu fia: Miklós fia: András útján – tiltakozik amiatt, hogy Ambrus fia: Tamás fia: János az erdélyi vajda és Zonuk-i ispán, valamint a káptalan emberével Geulch földjét vagy birtokát körüljáratva, SenthIwan/ScentIwan-hoz tartozó részen tudta, beleegyezése és értesítése nélkül határjeleket emelt. Egyúttal tiltja Tamás fiát: Jánost és a vajdai embert, hogy a birtokához tartozó részen határjeleket emeljen, Jánost pedig attól, hogy a határjárásról és a határjelek felállításáról oklevelet fogadjon el vagy állíttasson ki mindaddig, amíg eldől, hogy a Geulch és ScentIwan közötti vitatott föld kire száll. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Protestationalis pro Nicolao dicto Wos contra Iohannem filium Thome filii Ambrosii super reambulatione et prohibitione erectionis metarum, super quadam particula terre, inter possessiones Geulch et ScentIwan vocatas existentis, facienda.

Eredeti, hártyán, befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XVI/1 (DF 252735). □ Közlés: HOkl 200–201. – DIR C, veacul XIV, vol. II. 261– 262 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl XII. 358. sz. – CDTrans II. 627. sz. – AOkl XII. 358. sz.

22. 1329. január 17. (in Thorda, in Anthonii conf.) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy Thorda-n január 17-én tartott közgyűlésén Wos (d) Miklós és László azt állították, hogy mikor ők Dausa [erdélyi] vajda famulusai voltak, Elephanth-i Deseu comes, kíséretével együtt, a 3000 márkát érő Zentheged-re rontott és azt teljesen elpusztította, 40 vemhes kancából és több csikóból álló ménesüket elhajtotta, továbbá öt famulusukat megölte. Az erdélyi egyház káptalana és az ország összes [jelen levő] nemese mindezt megerősítette. Mivel Deseu nem volt jelen a közgyűlésen, a vajda őt Miklós és László ellen augusztus 27-re (oct. Steph.) Kereztes nevű faluba maga elé idézte.

Belefoglalva Járai Péter erdélyi alvajda 1347. június 15-i oklevelébe (87. sz.), illetve említés Szécsényi Tamás vajda 1329. augusztus 27-i oklevelében (23. sz.), Wass cs lt, II/6 (DF 252739). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. II. 268, 398 (román fordításban is). □ Regeszta: CDTrans II. 633. sz. – AOkl XIII. 298. sz. (1329. június 13-i keltezéssel). □ Hasonmás: DIR C, veacul XIV, vol. II. 418.

23. 1329. augusztus 27. (in Thorda, in oct. reg. Steph.) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy [1329. január 17-i] oklevelének megfelelően (22. sz.) Elephanth-i Deseu magister augusztus 27-én meg kellett volna jelenjen előtte a Wos (d) Miklós és László által ellene indított perben Zenteged elpusztításáért, 1000 márka kár okozásáért és 40 ménesbeli lovuk elhajtásáért, ám a kitűzött időben nem jelent meg és meghatalmazottat sem küldött, pedig Miklós és László a vajda előtt törvény szerint négy napon át várta őt. Ezért, ha hihető okkal ki nem menti magát, a vajda elmarasztalja a perben.

Belefoglalva Járai Péter alvajda 1347. június 15-i oklevelébe (87. sz.), Wass cs lt (DF 252739). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. II. 299, 403, 418 (román fordításban is, hasonmással, augusztus 27. körüli hibás keltezéssel). □ Regeszta: CDTrans II. 661. sz. – AOkl XIII. 481. sz.

24. 1330. [I.] Károly király bizonyítja, hogy az Aba nemzetségbeli Chente (d) János fia: János a Belső (Interioris) Zonuk vármegyei Borzua hegyet és a Hozywmezw birtokát minden haszonvételükkel és tartozékukkal együtt a tulajdonjog átruházásával Elefanth-i Desew magisternek, Sebuswar-i várnagynak és örököseinek engedi át, és ezért cserébe Deseu magister a királytól kapott Doboka vármegyei Apaty birtokát adja neki és örököseinek minden haszonvételével és tartozékával együtt, a tulajdonjog átruházásával. Ugyanakkor a felek kötelezik magukat, hogy az elcserélt birtokok tulajdonában egymást saját költségükön megvédelmezik, vagy ha erre nem lennének képesek, akkor a másik félnek más birtokukból azonos nagyságú és minőségű birtokot adnak át örökre. Ha pedig János fia: János Apaty-t el akarná idegeníteni, csak Deseu magisternek adhatja el vagy vetheti zálogba. Kelt András magister, fehérvári prépost, királyi alkancellár keze által. – *Méltóságsor*: Az esztergomi érsekség betöltetlen, László frater kalocsai érsek, Benedek Chanad-i, Miklós győri, László pécsi, Péter frater boszniai, György szerémi (Syrmiensi), Henrik Wesprim-i, András erdélyi, Meskó nyitrai, Chanad egri, András Warad-i, László Zagrab-i, Rudolph Vac-i püspök, János nádor, Demeter tárnokmester, Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán, Pál országbíró, Mykch szlavón bán, János királynéi tárnokmester, Deseu királynéi udvarbíró, István lovászmester, Dénes asztalnokmester, Miklós Poson-i ispán.

Eredeti, hártyán, vörös-zöld zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, XXXVIII/2 (DF 252699). – A napi keltezés szándékosan kihagyva az oklevélből, de kiállításának ideje hozzávetőlegesen meghatározható, ugyanis az esztergomi érseki szék 1330. IX. 17. után már be volt töltve, lásd Engel: Archontológia I. 63. □ Közlés: CDHung VIII/3. 459–461 (csonkán). – DIR C, veacul XIV, vol. II. 307–308, 419 (román fordításban, hasonmással). □ Regeszta: Şincai I. 472. – CDTrans II. 687. sz. – AOkl XIV. 619. sz.

25. 1331. május 17. (f. VI. a. Penth.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy a Doboka vármegyei Chamafaia-i nemes: János fiai: László, Bench, János és Pál az ugyancsak Doboka vármegyei Wazunteluk birtokban vagy faluban levő részüket, ahol Szt. Egyed (B. Egidii) tiszteletére épült templom van, minden haszonvételével és tartozékával együtt 15 helyi súlyú ezüst márkáért (pro quidecim marcis argenti terrestris ponderis) örökáron eladják a rokonaikat is képviselő Emich fiának: id. Wos (d) Miklósnak, ugyanazon Emich fia: János fiának: Miklósnak és Chama fiának: Jakabnak, kötelezve magukat, hogy ennek birtoklásában őket saját költségükön megvédelmezik. – *Méltóságsor*: Domokos prépost, Sanc[t]us éneklő-, Tamás őr-, Adorján dékánkanonok.

Eredeti, hártyán, vörös-zöld zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, II/16 (DF 252701). □ Közlés: HOkl 202–203. – DIR, C, veacul XIV, vol. III. 14 (román fordításban). – Şincai I. 474–475 (román fordításban). □ Regeszta: Hodor 573. és 691. – AOkl XV. 198. sz. – CDTrans II. 704. sz.

26. [1331. körül] június 15. (in Vithi et Modesti) János comes Dobuca-i ispán, János és Coplon szolgabírák bizonyítják, hogy korábbi levelüknek megfelelően ifj. Vos (d) Miklós június 15-én megjelent, hogy Bungarth-i István megöléséért egy márkát fizessen Manyk-i Andrásnak, aki azonban nem jelent meg és meghatalmazottat sem küldött. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: De solutione unius marce pro Nicolao dicto Vos contra Andream de Manyk.

Eredeti, hártyán, hátlapján két befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/90 (DF 252737). A keltezés Mórici Márton fia: János dobokai ispán ismert hivatalviselésén (1321–1334) alapszik (Engel I. 246), ezen belül pedig Chep János és Coplen egyidejű szolgabíróságáról 1331-ből van adat (Kádár–Tagányi VII. 296. szerint Sombory cs lt-ban). 1332. december 21-től adatolhatóan már Bongárdi János és Bádoki Péter töltik be ezt a tisztséget (AOkm II. 632). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 16, 565. és 26. sz. melléklet (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: CDTrans II. 707. sz.

27. 1332. március 31. (f. III. p. dom. Letare) Az erdélyi egyház káptalana előtt Wos (d) Miklós – rokonai: Chama fia: Jakab és Wos (d) László nevében is – a szomszédság okán tiltakozott amiatt, hogy Karachun comes Kyde-i nemes özvegye: Ágnes és gyermekei: János, Mihály és Ágnes Kyde birtokot vagy földet az ő kárukra és sérelmükre, akaratuk ellenére és tudtuk nélkül eladták, illetve odaadták Bonchhyda-i Fábián fiának: Istvánnak. Egyúttal az özvegyet és gyermekeit az elidegenítéstől, Istvánt pedig a birtokbavételtől eltiltotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Protestationalis pro Nicolao dicto Vos [!] et Iacobo filio Chama ac Ladizlao dicto Wos proximis predicti Nicolai contra dominam Agnetam ac Iohannem et Michaelem filios eiusdem domine Agnetis.

Eredeti, hártyán, befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/3 (DF 252736). □ Közlés: HOkl 203–204. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 262 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 743. sz.

! **28.** 1333. július 15. (in Vissegrad, in Divis. ap.) [I.] Károly király Szűz Mária Colusmonustra-i egyházának konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében a vajdai ember, Szentegyedi (de Sancto Egidio) András, az ugyanoda való Antal, Gewchy Illés, Zenthgwrgy Márk, Zenthywany Máté közül az egyik állapítsa meg Boncznyres-i Nyres János és Domokos magisterek Boncznyres birtokának (Doboka vm) határát Zeek királyi bányabirtok, valamint Zylwas és Hosdathy birtok felől, majd a határjárás lefolyásáról írjon számára jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1334. június 25-i oklevelébe (32. sz.), amely az erdélyi káptalan 1823. november 27-i hitelesített, de romlott szövegű másolatában maradt fenn, Wass cs lt, s. n. (DF 252692). – Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1334. június 25-i oklevelébe (DL 31074). Hamis oklevél, amely a Nyíresi családnak a Doboka vármegyei birtokaira vonatkozó hamisítvány-csoportnak egyik darabja. Készítője a 15–16. sz. fordulóján élt Nyíresi Tamás. Kritikája: Sz XXVII (1893). 50–51 (Tagányi Károly). □ Regeszta: AOkl XVII. 350. sz. – CDTrans II. 775. sz.

29. 1333. október 4. (f. II. p. Mich. arch.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy Ruzna-i Balas fiai: Imre és László, valamint testvérük: Miklós Kydeu és Bizoteleke földjük [felét?] még 12[9]2-ben [?] átengedték Vana leányának: Annusnak (7. sz.) – aki Egyed fia: Karachin felesége –, anyja leánynegyede, hitbére és jegyajándéka címén.

Tartalmi ái Járai Péter erdélyi alvajda 1347. július 1-jei oklevelében (88. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/18 (DF 252896). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 370, 663, 727 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: AOkl XVII. 452. sz. – CDTrans II. 788. sz.

30. 1334. január 17. (in Bonchyda, in Anthonii conf.) [Mo]uruch[-i] Má[rton] fia: János comes, Dubuka-i ispán, Badug-i Péter és Cheh (d) János szolgabírák bizonyítják, hogy id. Wos (d) Miklós comes, illetve Bonchnirese-i Domokos fiai: János és Péter nemesférfiak fogott bírák segítségével úgy egyeztek meg a Miklós által tőlük megvásárolt ugyanazon Bonchnirese birtok negyedrésze felől, hogy a Boziastelec föld vagy birtokrész felé eső és határjelekkel megjelölt negyed részt minden haszonvételével és tartozékával együtt – az ebbe a részbe eső malomhelyek és két halastó kivételével –, a szomszédok és határosok beleegyezése mellett Miklós kapta meg, a maradék háromnegyed pedig Domokos fiaié maradt. – *A részek közötti határvonal*: Incipit prima meta ab oriente in monte, ubi est una meta terrea. De inde in silva de una meta ad aliam vadit infra ad Zupalmapathaka et ibi est una meta terrea. De inde vadit et cadit ad Munurouspathaka. De inde oblitat se ad partem septentrionalem exterius particulam eiusdem comitis Nicolai vadit infra ad occasionem solis et in fine eiusdem possessionis Bochnirese [!] est una meta terrea. Ab inde vadit ad unam arborem pomiferam, sub qua est una meta terrea. De inde transit unum stagnum, ubi est una meta terrea. Inde procedit per unum ascensum ad occidentem, ubi est una meta terrea. De inde transit unum montem, ubi est una meta terrea. De inde flectitur et descendit de ipso monte et transit unum rivulum Sospatak vocatum versus Sciluas, ubi est una meta terrea et inde procedit ad metam Buziasthelek et ibi terminatur.

Eredeti, hártyán, hátlapján két befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XLIV/1 (DF 252738). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 313–314, 574–575 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: CDTrans II. 794. sz.

31. 1334. május 14. (in Vyssegrad, in vig. Penth.) [I.] Károly király a Warad-i káptalanhoz. Mivel hívei: Péter fia: János és Zobor-i Miklós kérték tőle, hogy szolgálataikért adja nekik a magszakadás miatt reá háramlott Clus vármegyei Ligyn földet vagy birtokot, és mivel ők állításuk szerint nem bíznak az erdélyi káptalan elfogulatlanságában, küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Egethw (d) János vagy Palathka-i Iwanka királyi emberként a szomszédok és határosok jelenlétében járja körül a birtokot és erősítse meg a határjeleket. Ha a birtok valóban reá háramlott, Jánost és Miklóst iktassa be abba, az esetleges ellentmondókat idézze elébe és minderről írjon jelentést neki vagy Tamás erdélyi vajdának és Zolnuk-i ispánnak vagy helyettesének.

Belefoglalva a váradi káptalan 1334. július 9-i oklevelébe (33. sz.), Wass cs lt, I/3 (DF 252702). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 321–322, 576–577 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: CDTrans II. 804. sz.

! **32.** 1334. június 25. (XVIII. d. f. IV. a. Viti et Modesti) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy [I.] Károly király 1333. július 15-i parancsára (28. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Péter frater papot, kinek jelenlétében Gewchy Illés királyi emberként június 8-án (f. IV. a. Viti et Modesti) kiment Boncznyres földre, és Marhas István, Eged László, Chakman István, Gyeke András Zeek-i esküdtek, Balásfy Máté, Toth Balázs, Zowathy András, Weres András, Thewser Miklós, Bakony Péter (c) és Zeek királyi birtok más polgárai és lakói jelenlétében bejárták Boncznyres földnek Zeek felőli határait, és azt ellentmondás nélkül Nyres-i Jánosnak és Domokosnak iktatták. – *Határjárás*: Primo enim incipiendo penes radicem montis Chyk dicti a parte possessionis Zenthyon [!] in planitie invenissent locum quendam mete dudum erecte, sed iam quasi delete, tamen in memoria hominum antiquorum habite et ibidem quasdam arbores pullulatas dymewlchen dictas, quas pro meta inter terras Boncznyres et terras Zenthywan distinguente reliquissent. Item deinde paululum procedendo versus occidentem venissent ad quendam locum rivuli tempore pluviali fluentis et per eum descendendo ad locum ubi ipse rivulus cadit in fluvium per vallem Hozywer descendentem, quem locum pro meta inter terras Boncznyres, Zeek et Zenthywan separante constitutissent, necnon deinde ascendendo continue per eundem fluvium versus occidentem venissent ad fontem scaturientem Haskwth appellatum et rursus ascendendo venissent ad planitiem quandam Rakothyas ipsius fluvii. Item demum per eundem fluvium versus fontem quendam Chomkwtha vocatum ascendendo, infra quem a parte dextra in pede terrarum arabilium metam quandam terream antiquam reperissent, quam paululum renovassent et sic ubique decursum fluvii ipsius, necnon ipsam metam terream pro metis et cursibus metarum inter terras Boncznyres et Zeek sequestrantibus reliquissent. Item tandem ulterius ascendendo ac ipsum fontem Chomkwtha ad sinistram dimittendo venissent ad viam, que ducit de Sancto Egidio ad vallem Bozyas nominatam et ascendendo citra cacumen montis a dextra reperissent metam terream antiquam pro parte deletam, penes quam et aliam erexissent. Item dehinc cacumen montis ipsius transcendendo et per viam publicam versus sinistram, videlicet in latere montis Zekelbercz vocati descendentem procedendo venissent in locum lapidinosum strictum Naghkapws dictum, quem pro meta dimisissent et ulterius per eandem viam descendendo venissent ad locum alium similiter strictum, similem priori, Kyskapws vocatum, in cuius summitate [?] metam terream erexissent, que quidem via et

mete utraque [?] inter terras Boncznyres et Zeek distinguerent. Item de ipso loco Kyskapws fere ad sinistram descendendo venissent in vallem magnam Soswewlgh dictam per quam linea directa versus monticulum quendam Alhegh dictum ante montem et vallem Santhoskerylew a parte dicte Zeek progrediendo et fluvium Sospathak pertranseundo reperissent metam quandam terream erectam, penes quam et aliam erexissent. Item ulterius versus eundem monticulum procedendo et ipsam vallem Santhoskerelew omnino [?] ad dextram [?] dimittendo [?] venissent citra superficiem ipsius monticuli ad latus [?] eiusdem et deinde respiciendo linea directa et recto etiam diametro ascendendo gradatim et successive versus occidentem, ubique per altiora loca et vertices monticuli, quas [?] semper pro metis inter terras Boncznyres, videlicet Santhoskerelew et Darwhathara vocatas ac terras prefate Zeek separantibus permisissent. Item ultimo ascendendo ad maioris montis Bercz dicti altiorem locum sive cacumen, ubi unam metam terream erectam comperissent, quam renovassent, et rursus penes eam et aliam erexissent, que inter terras Boncznyres, Zeek et Zylwas distinguerent, ubi reambulationem metarum et terrarum Boncznyres a parte Zeek conclusissent, et illa vice de voluntate prefatorum Iohannis et Dominici Nyres ulterius non procedissent.

Ái az erdélyi káptalan 1823. november 27-i hitelesített, de romlott szövegű másolatában, Wass cs lt, s. n. (DF 252692). – Eredeti, függőpecsét helyével, DL 31074. – Hamisítvány, amely a Nyíresi családnak a Doboka vármegyei birtokaira vonatkozó oklevélcsoportnak egyik darabja. Készítője a 15–16. sz. fordulóján élt Nyíresi Tamás. Kritikája: Sz XXVII(1893). 50–51 (Tagányi Károly). □ Regeszta: CDTrans II. 812. sz.

33. 1334. július 9. (sab. a. Marg.) A Warad-i káptalan jelenti [I.] Károly királynak, hogy 1334. május 14-i parancsának (31. sz.) megfelelően Palathka-i Iwanka királyi ember mellé kiküldte tanúbizonyságát: Egyed karbéli papot, akik június 29-én (in Petri et Pauli) Ligyn birtokra kimenve a szomszédok és határosok jelenlétében körüljárták a határokat, a határjeleket megújították, és mivel azt tudták meg, hogy a birtok a királyé, ezért Jánost és Miklóst abba minden haszonvételével és tartozékával együtt beiktatták. – *Határjárás*: Prima enim meta capitalis oritur seu incipit in loco Gepusberche vocato. De inde transit versus occidentem ad Petheberche, ubi [est] una meta antiqua terrea. Exinde vadit ad Zylisberche dictum. Ab inde in eodem Berch currit ad orientem et cadit ad unum fluminem. In eodem flumine peragendo salit extra ad Somusberche vocatum, ubi terra Nicolai dicti Was vicinatur. Ab illo loco incipiens pergit ad Gepusberche. Ab inde meat ad aliud Felkerusberch vocitatum. Hinc descendit ad latus eiusden Berch, ubi [sunt] due mete terree. Ab illo latere cadit infra ad vallem Gekeuelge ad unum fontem, ubi iterum due mete terree. Ab illo fonte transit ultra unum rivulum et ascendit ad Berch cuiusdam parve silve. Inde descendit ad vallem Luakal vocatam. In eadem valle tangit unam puplicam [!] viam, que Zaazwt nuncupatur. Ab inde revertitur et meat per unum Berch versus Buzkue. De inde descendendo ad unum stagnum Tyztato dictum, et ibi transit ultra ad vallem Kenderusweugh [!] et venit ad Kuzb[erc]h ad unum pirum, ad primam metam capitalem unde incipit.

Ái I. Károly király 1334. július 20-i oklevelében (34. sz.), Wass cs lt, I/3 (DF 252702). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 326–327, 578–579 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: CDTrans II. 817. sz.

34. 1334. július 20. (in Wyssegrad, in oct. Marg.) [I.] Károly király Péter fia: János és Zobor-i Miklós kérésére átírja a Warad-i káptalan 1334. július 9-i oklevelét (33. sz.) és megígéri, hogy átíróoklevelét később kiváltságlevél formájában is kiállítja.

Ái a kolozsmonostori konvent 1416. május 14-i oklevelében (331. sz.), Wass cs lt, I/3 (DF 252702). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 330, 579 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: CDTrans II. 819. sz.

35. 1335. szeptember 16. (II. d. oct. Nat. Marie) Az erdélyi egyház káptalana id. Wos (d) Miklós és ifj. Wos (d) Miklós kérésére privilégium alakjában átírja néhai László erdélyi vajda 1304. szeptember 28-i kiváltságlevelét a Dubuka vármegyei Bizo birtok vagy föld visszaszerzéséről (8. sz.). – *Méltóságsor*: Domokos prépost, San[c]tus éneklő-, Tamás őr-, Miklós magister Hunad-i főesperes dékánkanonok.

Eredeti, hártyán, zöld zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, XXXVIII/1 (DF 252696). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 358–359, 584 (román fordításban is, hasonmás: DIR C, veacul XIV, vol. I. 435). □ Regeszta: CDTrans II. 858. sz. – AOkl XIX. 565. sz.

36. 1335. december 28. (in crast. Ioh. ap.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy id. Vos (d) Miklós és fiai: János és László, Chama fia: Jakab fiai: Mihály, Miklós, Tamás és Jakab, illetve Emic fia: János fiai: László, Achyl (d) János, Lőrinc, Veres (Rufus d) Péter, Veres (Rufus) Tamás és Deseu megígérték ez utóbbiak testvérének (fr. u): ifj. Vos (d) Miklós magisternek, hogy azokból a birtokokból, amelyeket a királytól vagy a vajdától szerezne a Heltheuin várban vére ontásával, rokonai és hűséges serviensei halálával bizonyított szolgálatai jutalmául, sem tőle, sem örököseitől részt nem perelnek. Ha ők vagy örököseik mégis megpróbálnának azokból részt perelni, a bírói részen kívül száz márkában legyenek vesztesek.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VIII/4 (DF 252704). Hátlapján 18. szd.-i kéz írásával: 1335 in capitulo ecclesie Transsilvane obscura genealogia familiae Vas descriptio. – Alatta Huszti András írásával: Imo non obscura, sed clara est iis qui legere sciunt. □ Közlés: HOkl 207–208. – Ub I. 468 (1335. június 25-i hibás keltezéssel). – DIR C, veacul XIV, vol. III. 366 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 869. sz. – AOkl XIX. 778. sz.

37. 1335. Felicián fia: Pál, Bakay-i nemes tiltja Ladany fiát: Mihályt attól, hogy Bakay-on és Haro-n levő birtokrészét, fiai rovására, örökjogon adja leányainak, mert azokat az ország joga szerint csak negyed illeti. (Protestatoria Pauli, filii Feliciani, nobilis de Bakay contra Michaelem filium Ladány instituta super eo: ne hic portionem in Bakay et Haro existentem, filiabus suis /quibus de iure regni sola quarta competit/ in praeiudicium filiorum suorum, iure perpetuo donare possit).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXVIII/4. – Huszti: Registrum p. 101. □ Regeszta: CDTrans II. 870/2. sz.

38. 1336. április 7. (in oct. Pasce) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy id. Was/Wos (d) Miklós – fiai: János és László nevében is – a Zenthgutard/Zenthguthard nevű falujához tartozó Gepus erdőt az alatta levő földdel együtt, amely a

Hunthpaznan/Huntpaznan nemzetségbeli Ferenc fia: Pagan (d) István magister Geke nevű vásárolt falujához tartozó Kereserdew szomszédságában található, elcseréli Pagan (d) István magisternek és az általa képviselt fiainak: Istvánnak és Péternek a Kerewserdew/Kevruserdew alatt és a Zoruastho és Vmbus folyók között elterülő szántóföldjével és kaszálójával úgy, hogy a felek kötelesek egymást birtoklásukban megvédelmezni. – *Méltóságsor*: Domokos prépost, San[c]tus éneklő-, Tamás őr-, Miklós magister Hwnyad/Hvnyad-i főesperes dékánkanonok.

Eredeti, hártyán, pecsételés nyoma nélkül, hihetőleg az egykorú hiteleshelyi protocollum tartozéka, DL 30005. ─ Ái az erdélyi káptalan 1414. május 1-jei oklevelében (318. sz.), Wass cs lt, s. n. (DF 252693) és Kornis cs lt (DF 257651). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 383, 585–586 (román fordításban is, a Kornis cs lt-ban őrzött példány alapján, hasonmással). – Jakó–Manolescu 1971. Album 16. sz. – Jakó–Manolescu 1987. 15. sz. □ Regeszta: CDTrans II. 890. sz. – AOkl XX. 174. sz.

39. 1336. július 22. (f. II. a. Iacobi) László magister, a székelyek három nemének ispánja (comes trium generum Syculorum), Chanad-i és Byztricia-i ispán, a Raba és Rapcha folyók között tartózkodó királyi hadsereg vezére (princeps) vagy kapitánya (capitaneus) bizonyítja, hogy a hadban jelen levő Ws [!] (d) Miklós kérte tőle, hogy emberével idéztesse meg Bolkan-i János fiát: László magistert. A kitűzött határidőben mindkét fél megjelent, ám a pert az idő rövidsége miatt július 24-re (III. d. datarum) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao dicto Ws contra Ladislaum filium Iohannis ad feriam quartam proximam ante festum beati Iacobi apostoli ad peremtorie responsionem faciendam, prorogatorie.

Eredeti, hártyán, hátlapján két befüggesztett (záró- és visszazáró) pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/91 (DF 252741). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 391–392, 587 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: CDTrans II. 902. sz. – AOkl XX. 300. sz.

40. 1336. Tamás erdélyi vajda a [gyula]fehérvári (AlbTr) káptalanhoz. Császártelke birtokot újból határolja körül és Wass (d) Miklós ellenében Császártelke-i Péter fiainak: Simonnak, Miklósnak és Jánosnak iktassa vissza. (Thomae woyuode Transsilvani mandatum ad capitulum ecclesiae Albensis Transsilvanae directum, ut idem possessionem Császártelke vocatam iterata vice reambulari facere debeat, ac Simoni, Nicolao et Johanni, filiis Petri de Császártelke, contra Nicolaum dictum Wass, restitueret).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XLV/1. – Huszti: Registrum p. 126. □ Regeszta: CDTrans II. 919. sz.

41. 1337. május 1. (Thorda, in oct. Georgii mart.) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy bár az erdélyi részek nemességének összessége számára május 1-jén Thorda-n kezdett közgyűlésére szentegyedi (de Sancto Egidio) ifjabb Wos (d) Miklós szabályos módon megidéztette Mykola fia: János fia: Jakabot, Gyerew testvérét, az nem jelent meg a közgyűlésen és így nem adott számot arról, hogy miért kényszerítette apósát: néhai Elephanth-i (d) Dezső comest, hogy vele együtt megrohanja, kifossza és lerombolja a felperes Zenthegied birtokát, onnan 40 kancából álló ménesét, csikóikkal együtt, elhajt-

sa veje, nevezett Jakab számára, két serviensét megölje és mindezzel 300 márka kárt okozzon neki. Ezért bírsággal sújtja, és újabb időpontra megidézi őt.

Tartalmi ái Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1337. december 10-i oklevelében (46. sz.), Wass cs lt, II/3 (DF 252742). □ Közlés: HOkl 209–210. – Ub I. 488–489. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 431 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 929. sz.

42. 1337. május 15. (in quind. oct. Georgii mart.) Petew erdélyi alvajda bírsággal sújtja Mykola fia: János fia: Jakabot, amiért hatalmaskodási ügye tárgyalására ifj. Wos (d) Miklós ellenében nem jelent meg előtte, és újabb időpontra megidézi őt.

Említés Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1337. december 10-i oklevelében (46. sz.), Wass cs lt, II/3 (DF 252742). □ Közlés: HOkl 210. – Ub I. 489. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 431 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 933. sz.

43. 1337. november 8. (in oct. Omn. sanct.) Petew erdélyi alvajda bírsággal sújtja Mykola fia: János fia: Jakabot, amiért hatalmaskodási ügye tárgyalására ifj. Wos (d) Miklós ellenében nem jelent meg előtte, és újabb időpontra megidézi őt.

Említés Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1337. december 10-i oklevelében (46. sz.), Wass cs lt, II/3 (DF 252742). □ Közlés: HOkl 210. – Ub I. 489. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 431 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 958. sz.

44. 1337. december 2. (Bonchyda, f. III. p. Andree ap.) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy Mykola fia: János fia: Jakab alperes a Doboka és Cluus vármegye nemesei részére Bonchyda-n december 2-án tartott közgyűlésén hatalmaskodási ügye tárgyalására nem jelent meg ifjabb Wos (d) Miklós ellenében. Emiatt bírsággal sújtja, és soron következő közgyűlésére megidézi őt.

Említés Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1337. december 10-i oklevelében (46. sz.), Wass cs lt, II/3 (DF 252742). □ Közlés: HOkl 210. – Ub I. 189. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 431 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 962. sz.

45. 1337. december 3. (in quind. Elyzabeth vidue) Miklós Cluus-i ispán és szolgabírái Mykola fia: János fia: Jakabot, aki hatalmaskodási ügye tárgyalására ifjabb Wos (d) Miklós ellenében nem jelent meg [a Doboka és Cluus vármegyei nemesség] közgyűlésén, Tamás erdélyi vajda soron következő közgyűlésére megidézik.

Említés Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1337. december 10-i oklevelében (46. sz.), Wass cs lt, II/3 (DF 252742). □ Közlés: HOkl 210. – Ub I. 489. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 431 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 963. sz.

46. 1337. december 10. (Thorda f. IV. p. oct. Andree) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán az erdélyi káptalanhoz. Az erdélyi nemesség közössége számára Thorda-n, december 10-én tartott általánosabb közgyűlésén (in congregatione nostra generaliori) szentegyedi (de Sancto Egidio) ifj. Wos (d) Miklós bemutatta a vajda, Petew alvajda, Miklós Cluus-i [!] ispán és az ottani szolgabírák idéző és bírságoló zárt okleveleit, melyek szerint

Gyerew testvérét: Mykola fia: János fiát: Jakabot hatszor perbe idézte. Ezek közül első alkalommal a vajda által az egész erdélyi nemesség számára Thorda-n május 1-jén tartott közgyűlésén azt vallotta, hogy Jakab elkísérte apósát (socer): Elephanth-i (d) néhai Desew comest a Zenthegied nevű birtokára, aki azt kifosztotta és tönkretette, 40 csikózott kancáját elhajtotta és azokat vejének (gener): az őt oda kísérő Jakabnak adta át, két serviensét megölte, és mindezzel 300 márka kárt okozott neki (41. sz.). Jakab azonban – Petew alvajda május 15-i (42. sz.), november 8-i (43. sz.), valamint a Miklós Cluus-i ispán és szolgabírái 1337. december 3-i (45. sz.) oklevele szerint – több egymásutáni közgyűlésen sem jelent meg, sem pedig Tamás erdélyi vajda által a Doboka és Cluus vármegyék nemessége számára Bonchyda-n tartott december 2-i (44. sz.), illetve az egész erdélyi nemesség számára Thorda-n tartott mostani (f. IV. prescripta) közgyűlésén, és ezzel az ítélethozatalt lehetetlenné tette. A káptalan küldje ki tanúbizonyágát, kinek jelenlétében szentegyedi (de Sancto Egidio) Chama fia: Jakab vagy Moch-i Miklós vajdai emberként Cluus és Doboka vármegyék három vásárán – [1338.] január 8-án Cluswar-on (f. V. p. d. Strenarum), [1338.] január13-án Bonchyda-n (f. III. p. huic proxime sequenti) és [1338.] január 14-én (f. IV. p. eundem) Deswar-on – tegye közhírré, hogy Gyerew testvére: Jakab [1338.] február 9-én (in oct. Purif. virg.) Szentimrén (in Sancto Emerico) köteles a vajda előtt Wos (d) Miklós elleni perben megjelenni. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Discretis viris et honestis amicis suis reverendis honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, pro Nicolao dicto Wos iuniori.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, II/3 (DF 252742). □ Közlés: HOkl 209–211. – Ub I. 488–490. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 431–432 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 966. sz.

47. 1337. A győri (Jauriensis) káptalan bizonyítja, hogy Erzsébet királyné embere: Tury-i Jakab a győri káptalan tanúbizonysága mellett, illetve a szomszédok jelenlétében a Veszprém vármegyei Kaathl birtok Bankteleke, Zomayn és Jakow nevű részeit ellentmondás nélkül Márk [Kw-i] prépostnak és az ő rokonainak iktatta.

Tartalmi ái Druget Miklós országbíró 1354. május 12-i oklevelében (107. sz.), Wass cs lt, XXXVII/6 (DF 252901).

48. 1338. január 5. (in Wyssegrad, in vig. Epiph.) [I.] Károly király hívének: Emech fia: Wos (d) Miklósnak – aki korábban az erdélyi részekben Chychow várat [elfoglalva] tartotta, másokat szolgált és a királyi fenséget megsértette, végül azonban mégis hűségére tért és a várat átadta – minden ott elkövetett túlkapását és bűneit megbocsátja. Egyúttal megparancsolja a vajdának, az alvajdának, az erdélyi vármegyék ispánjainak és a szolgabíráinak, illetve az ország minden bírájának, hogy Chychow várnál bárki ellen elkövetett túlkapásai ügyében felette ne ítélkezzen. – *Hátlapján a pecsét alatt*, *azonos kéz írásával*: Relatio woyuode per magistrum Petew, qui uterque examinaverunt presentes.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett felségpecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/5 (DF 252740). □ Közlés: CDHung VIII/4. 305. – HOkl 211–212. – Ub I. 491–492. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 434 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 972. sz.

49. 1338. február 10. (in Wysegrad, f. III. p. dom. Circumdederunt) [I.] Károly király Tamás erdélyi vajdához és Zonuk-i ispánhoz. Vos (d) Miklós comest hűsége jutalmául fiaival és minden birtokával együtt a megyésispán, a szolgabírák és más bírák joghatósága alól kivéve a vajda joghatósága alá helyezi úgy, hogy azután minden peres ügyükben, főleg pedig az oklevelek bemutatásakor és a birtokügyekben különös bírájukként személyesen ítélkezzen fölöttük. – *Hátlapján a pecsét alatt*: Relatio wayuode per magistrum Peteu.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett felségpecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/6 (DF 252734). – Ái az erdélyi káptalan 1696. november 11-i hiteles másolatában, Wass cs lt, XXXVIII/9 (DF 252703). □ Közlés: HOkl 213 (a kancelláriai jegyzet elhagyásával). – DIR C, veacul XIV, vol. III. 441–442 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 983. sz.

50. 1338. február 11. (in Sancto Emerico, III. d. oct. Purif. virg.) Péter erdélyi alvajda bizonyítja, hogy ura: Tamás erdélyi vajda ítélete szerint id. Wos (d) Miklós comesnek, ifj. Wos (n) Miklósnak és Chama fia: Jakabnak február 9-én (in oct. Purif. virg.) Kereztus faluban tanúkkal kellett volna bizonyítaniuk, hogy János fiának: Pálnak, illetve Tarmach fia: László fiának: Jánosnak rokonai, és jogosultak ezek Chamafaya birtoka felére, fogott bírák útján úgy egyeztek meg, hogy Pál és János a Wazzulteluk birtok őket illető részét elcserélik a két Miklós és Jakab Chamafaya-ban bírt részével és a két birtok ügyében korábban kibocsátott okleveleiket kölcsönösen semmisnek nyilvánítják. Az egyezséget megszegő fél csalárdság vétke miatt marasztaltassék el.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, II/4 (DF 252754). □ Közlés: HOkl 213–214. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 442–443 (román fordításban). □ Regeszta: CDTrans II. 984. sz.

51. 1338. október 31. (in Wyssegrad, in vig. Omn. sanct.) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán alvajdájához, officialisaihoz és ezek helyetteseihez. Mivel a király megparancsolta neki, hogy Chycho vár [egykori] védői: István fiai: Iwanka, Jakab, Péter és Miklós felett az ott elkövetett tetteik ügyében ne ítélkezzen, mert a várat a vajda parancsára kiürítették és átadták a királynak, meghagyja, hogy felettük ne ítélkezzenek.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/5 (DF 252743). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 486, 599 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: CDTrans II. 1013. sz.

! **52.** 1338. Az ország rendei Wass Miklós comest, a király és a vajda parancsa ellenében, Wde fia: Lőrinc kezeinek levágása miatt nem merték bíróság elé állítani. (Comitem Nicolaum Wass in facto amputationis manuum Laurentii filii Wde, contra mandatum regis et woyuodae, status regni non praesumserunt iudicare).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor talán meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXVIII/8. – Huszti: Registrum p. 102. – A szöveg hitelességét illetően gyanúra ad okot a rendek említése. □ Regeszta: CDTrans II. 1016. sz.

53. 1338. Wass Miklós comes tiltakozik amiatt, hogy Császártelke-i Péter fiai: Simon, Miklós és János eltiltsák őt Császártelke birtokba való beiktatásától és e jószág határának

kijelölésétől. (Protestatio Nicolai comitis Wass, quod eum Symon, Nicolaus ac Iohannes, filii Petri de Császártelke, ab erectione metarum et statutione possessionis Császártelke prohibuissent).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XLV/2. – Huszti: Registrum p. 126. □ Regeszta: CDTrans II. 1017. sz.

54. [1339.] november 8. (Bonchhyda, in oct. Omn. sanct.) Péter erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Zonuk, Doboka és Culus vármegyék nemessége számára Bonchhyda-n [1339]. november 8-án (in oct. Omn. sanct.) tartott közgyűlésén ifj. Wos (d) Miklós és ifj. László magisterek – az erdélyi egyház káptalana ügyvédvalló levelével testvéreik: Acheel (d) János, Lőrinc, Péter, Tamás, Mihály és Deseu nevében is – azt vallották, hogy id. Wos (d) Miklós comesszel minden örökölt, szerzett és vásárolt birtokukban törvényesen és egyenlően meg akarnak osztozni, mire ő kijelentette, hogy örökölt birtokaiban kész megosztozni, de a szerzett vagy vásárolt birtokokban nem, mivel ezekre oklevelei vannak. Az alvajda az ügy tárgyalását május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) Culusmonustra-ra halasztotta, hogy Miklós comes akkor mutassa be okleveleit.

Tartalmi ái Derencsény Orros Péter erdélyi alvajda 1340. május 1-jei oklevelében (60. sz.), Wass cs lt, VIII/10 (DF 252745). □ Közlés: HOkl 223–224. – Ub. I. 505–506. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 534 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl XXIII. 682. sz. – CDTrans II. 1055. sz.

55. 1339. december 21. (in Wyssegrad, in Thome ap.) [I.] Károly király a győri káptalanhoz. Mivel Emuch fia: János fiai: Miklós, László, János, Lőrinc, Péter, Tamás, Mihály és Desew kérték a Kathlw, más néven Bankfelde nevű Győr vármegyei birtokuk körüljáratását és más birtokoktól történő elválasztását, küldje ki tanúbizonyságát, akinek jelenlétében Gogan fia: Mihály vagy Asswn/Azzun-i János királyi ember a szomszédok és határosok előtt járja körül a birtokot, a határjeleket megújítva válassza el a többiek birtokától. Az esetleges ellentmondókat idézze elébe, a határjárás lefolyásáról írjon jelentést.

Belefoglalva a győri káptalan 1340. február 19-i oklevelébe (59. sz.), Wass cs lt, XXXVII/2 (DF 252750), amelyet az oklevél kezdő részének kihagyásával I. Károly király 1340. június 4-i oklevele is átírt (61. sz.), Wass cs lt, XXXVII/3 (DF 252891). □ Közlés: HOkl 225–226 (a DF 252891. alapján). □ Regeszta: Şincai I. 479. – AOkl XXIII. 749. sz.

56. 1340. január 9. (in Alto Castro, dom. p. Epiph.) [I.] Károly király bizonyítja, hogy amikor id. Wos (d) Miklós comes átadta neki Chychou várát, a Scenthguthart, Chege, Zazzyluas és Scenthywan nevű erdélyrészi birtokokat testvérei és rokonai kizárásával neki és örököseinek adományozta. Ezért megparancsolja a nádornak, az országbírónak, az [erdélyi] vajdának, alvajdának és ezek helyetteseinek, az ország és különösen az erdélyi részek bíráinak, hogy ha Miklós comestől vagy örököseitől testvérei vagy rokonai a neki adományozott birtokokban birtokosztályt vagy azokból részt követelnének, az osztályt ne ejtsék meg, mivel azokat örökjogon (iure perhempnali) neki adományozta. Ha pedig rendelkezését nem tartanák meg, ítéletüket semmisnek nyilvánítja.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett vörös színű gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/8 (DF 252757). – Említés Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1340. január 11-i oklevelében (58. sz.), Wass cs lt, VIII/9 (DF 252744). – Tartalmi említés Derencsényi Orros Péter erdélyi alvajda 1340. május 1-jei oklevelében (60. sz.), Wass cs lt, VIII/10 (DF 252745). □ Közlés: HOkl 221–222. – Ub I. 501–502. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 524–525 (román fordításban). □ Regeszta: Şincai I. 479. – AOkl XXIV. 16. sz.

57. 1340. január 9. (in Alto Castro, dom. p. Epiph.) [I.] Károly király Scenthgutharth/Zenthgotharth, Chege/Chegue, Zazzyluas/Zazsciluas és Scenthywan/ZenthIuan birtokokat testvérei és rokonai kizárásával a hűtlenség útjáról visszatérő és Chychow várát átadó id. Wos (d) Miklós comesnek és örököseinek adományozza. Egyúttal megtiltja a nádornak, az országbírónak, az erdélyi vajdának, alvajdának és helyetteseinek, a királyság és különösen az erdélyi részek más bíráinak, hogy bármelyik testvérével vagy rokonával szemben e birtok ügyében Miklós és fiai fölött ítélkezzenek, vagy ha ezt mégis megtennék, ítéletüket semmisnek és érvénytelennek nyilvánítja.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett felségpecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/7 (DF 252694). – Említés Szécsényi Tamás erdélyi vajda 1340. január 11-i oklevelében (58. sz.), Wass cs lt, VIII/9. és XXXVIII/9 (DF 252744. és 252703). – Tartalmi ái Derencsényi Orros Péter erdélyi alvajda 1340. május 1-jei oklevelében (60. sz.), Wass cs lt, VIII/10 (DF 252745). – Ái Lackfi István erdélyi vajda 1347. március 25-i oklevelében (82. sz.), Wass cs lt, VIII/22 (DF 252892). □ Közlés: HOkl 220–221. – Ub. I. 502–503 (mindkettő az eredeti alapján). – DIR C, veacul XIV, vol. III. 523–524 (román fordításban). □ Regeszta: Şincai I. 479. – AOkl XXIV. 15. sz.

58. 1340. január 11. (in Wyssegrad, f. III. a. oct. Epiph.) Tamás erdélyi vajda és Zonuk-i ispán alvajdájához: Petew-hez vagy helyetteseihez. A király által kibocsátott oklevelekben foglaltaknak megfelelően ne ítélkezzen id. Vos (d) Miklós comes fölött és ne kényszerítse őt bírósága elé a királytól kapott birtokai ügyében.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/9 (DF 252744). – Ái az erdélyi káptalan 1696. november 11-i hiteles másolatában, Wass cs lt, XXXVIII/9 (DF 252703). □ Közlés: HOkl 223. – DIR C, veacul XIV, vol. III. 525 (román fordításban is, 1340. január 10-i és január 30-i hibás keltezéssel), 604–605 (január 30-i hibás keltezéssel). □ Regeszta: AOkl XXIV. 18. sz.

59. 1340. február 19. (sab. a. Kathedr. Petri) A győri káptalan jelenti [I.] Károly királynak, hogy 1339. december 21-i parancsának megfelelően (55. sz.) kiküldte András karbéli papot, akinek jelenlétében Gogan fia: Mihály királyi ember február 16-án (in Julianne) Kathlw/Kathl, más néven Bankfelde/Bankfeuldi birtokra kimenve a szomszédok és határosok jelenlétében körüljárta határát, és Emuch fia: János fiait: Miklóst, Lászlót, Jánost, Lőrincet, Pétert, Tamást, Mihályt és Desew-t abba ellentmondás nélkül beiktatta.

Ái I. Károly király 1340. június 4-i oklevelében (61. sz.), Wass cs lt, XXXVII/3 (DF 252750), illetve ái I. Károly király 1340. június 4-i oklevelében, az oklevél kezdő részének kihagyásával (61. sz.), Wass cs lt, XXXVII/2 (DF 252891). □ Közlés: HOkl 225–226 (a DF 252750-ről). □ Regeszta: AOkl XXIV. 89. sz.

60. 1340. május 1. (in Culusmonustra, in oct. Georgii mart.) Péter erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Zonuk, Doboka és Culus vármegyék nemessége számára Bonchhyda-n [1339]. november 8-án (in oct. Omn. sanct.) tartott közgyűlésén ifj. Wos (d) Miklós és ifj.

László magisterek – az erdélyi egyház káptalana ügyvédvalló levelével, testvéreik: Acheel (d) János, Lőrinc, Péter, Tamás, Mihály és Deseu nevében is – azt vallották, hogy id. Wos (d) Miklós comesszel minden örökölt, szerzett és vásárolt birtokukban törvényesen és egyenlően meg akarnak osztozni, mire ő kijelentette, hogy örökölt birtokaiban kész megosztozni, de a szerzett vagy vásárolt birtokokban nem, mivel ezekre oklevelei vannak. Az alvajda az ügy tárgyalását május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) Culusmonustra-ra halasztotta (54. sz.), hogy Miklós comes akkor mutassa be okleveleit. Ekkor Wos (d) Miklós comes és Wos (d) László – a maguk és a nyitrai (Nytriensis) egyház káptalana ügyvédvalló levelével az időközben meghalt Mihályon kívül többi testvérük: Acheel (d) János, Veres (Rufus) Péter, Lőrinc, Tamás és Deseu nevében is – eljöttek a vajda elé Monustur-ra, ahol Miklós comes is megjelenve, bemutatta [I.] Károly király [1340.] január 9-i (dom. p. Epiph.), nyomban [1339.] november 1-je (p. Omn. sanct.) után kibocsátott, gyűrűspecséttel megerősített okleveleit [lásd 56. és 57. sz.], melyekben az alvajdát eltiltotta attól, hogy Zenthguthharth, Chege/Cege, Zylwas/Zyluas és Zenthywan nevű szerzett birtokai ügyében ítélkezzen. A vajda – a királyi parancsnak megfelelően – nem ítélkezett ezeket illetően, de mivel Miklós comes a vásárolt birtokai ügyében korábbi állítása ellenére nem tudott okleveleket bemutatni, három márkában elmarasztalta őt, meghagyva neki, hogy újabb oklevelében kitűzendő határnapon a vásárolt és az örökölt birtokaiban testvéreivel osztozzon meg. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro comite Nicolao dicto Wos seniore contra Nicolaum similiter Wos dictum iuniorem et alios fratres suos intrascriptos super facto possessionum Zenthguthharth, Cege, Zylwas et Zenthywan vocatarum memorialis.

Eredeti, hártyán, hátlapján két befüggesztett (záró- és visszazáró) pecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/10 (DF 252745). □ Közlés: HOkl 223–225. – Ub. I. 505–506 (1340. április 30-i hibás keltezéssel). – DIR C, veacul XIV, vol. III. 534–535 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl XXIV. 262. sz.

61. 1340. június 4. (in Vyssegrad/Wyssegrad, in Penth.) [I.] Károly király Emuch fia: János fia: Veres (Rufus) Péter – testvérei: Miklós, László, János, Lőrinc, Tamás, Mihály és Deseu/Desew nevében is előadott – kérésére átírja a győri káptalan 1340. február 19-i oklevelét Kathlw/Kathl, más néven Bankfeulde/Bankfewldy nevű, Győr vármegyei birtokuk körüljáratásáról és az abba történő beiktatásukról (59. sz.).

Eredeti, hártyán, hátlapján rányomott pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/3 (DF 252750). – Ái a győri káptalan 1352. augusztus 29-i oklevelében (98. sz.), a *facta confectas in hec verba* szavak elhagyásával, Wass cs lt, XXXVII/2 (DF 252891). □ Közlés: HOkl 225–226 (a DF 252750-ről). □ Regeszta: AOkl XXIV. 358. sz.

62. 1340. július 20. (in Leta, in oct. Marg.) Péter erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Emuch fia: János fiai: Miklós, László, Aceel (d) János, Veres (Rufus) Péter, Tamás, Lőrinc és Deseu magisterek és Chama fia: Jakab Emuch fiát: Wos (n) Miklós comest a birtokosztály ügyében maguk elé idéztették, de a pert a felek akaratából többször elhalasztották, végül július 20-án Wos (n) Miklós comes, illetve Chama fia: Jakab, János fiai: Wos (n) Miklós és Wos (n) László – a maguk és a nyitrai (Nytriensis) egyház káptalana ügyvédvalló levelével testvéreik: János, Péter, Tamás, Lőrinc és Deseu nevében is – a

kiküldött vajdai emberek: Domokos fia: János, Nema-i Petheu és Lona-i Kaplyon jelenlétében Zenthegyud, Pulyun és Nyres nevű birtokaik telkeit maguk között felosztották, megígérve, hogy birtoklásukban egymást saját költségükön megvédelmezik. – *A részek közötti határvonal*: Una platea ipsius ville Zenthegud vocitate a curia dicti comitis Nicolai Wos nominati incipiens versus partem septentrionis et in fine plateam saliendo ad ordinem sessionum eiusdem ville a parte orientis situatum [!] usque ad domum Michaelis dicti Wrdug. Item in possessione Pulyun predicta super domum Laurentii villici incipiens, que est prope finem a parte orientis situata et cum eadem similiter viam seu plateam transiendo et rivulum per ipsam villam discurrentem, versus partem meridiei, ordo sessionalis eiusdem ville usque ad domum Georgii dicti Feyes et cum eadem in ipsa parte meridiei situatam. Similiter in possessione Nyres a domo Andree filii Hyce incipiens et cum eadem a parte septentrionis fundata ordo eiusdem ville adiacens in eadem parte septentrionis usque ad rivulum Zupalmapataka vocatum devenisset in portionem comitis Nicolai prenotati. Item in eadem possessione Zenthegyud super domum ipsius Michaelis Wrdug nominati incipiendo et cum eadem versus particulam nemoris Weezberuk vocati et ab hinc redeundo ipsa pars meridionalis usque ad domum Emerici filii Nicolai prope finem ipsius ville versus partem occidentis locatam et a parte meridiei iuxta quendam rivulum situatam et cum eadem; et in possessione Pulyun super domum Iohannis Magni in vicinitate predicti Laurentii curie adiacentem incipiendo et cum eadem ordo sessionum eiusdem ville septentrionalis versus partem occidentis usque ad domum cuiusdam hominis Mathyus nominati et cum eadem. Similiter in possessione Nyres a dicto rivulo Zwpalmapataka vocato incipiens usque ad domum Benedicti filii Gregorii Magni ordo ipsius ville meridionalis cessisset in portiones Iacobi filii Chama supradicti. Item tertia pars eiusdem ville Zenthegyud, videlicet super domum Iohannis dicti Zakalus in vicinitate domus predicti Emerici filii Nicolai existentem et cum eadem, ipsa pars occidentalis et finalis in utraque parte sessionum usque ad curiam sepedicti comitis Nicolai Wos maioris. Et in possessione Pulyun super domum Georgii Sartoris incipiendo et circueundo usque ad domum Michaelis dicti Kadar similiter cum eisdem ipsa pars et ordo sessionum meridionalis versus partem occidentalem. Eodem modo in possessione Nyres super domum predicti Benedicti filii Gregorii et cum eadem incipiens usque ad domum Andree filii Hyce prenotati ipsa pars occidentalis et finalis cessissent et devenisssent in portiones Nicolai et Ladislai filiorum Iohannis filii Emuch et fratrum eorundem predictorum. Ceterum quandam portionariam possessionem Buzyas vocatam in vicinitate dicte possessionis Nyres adiacentem, quam sepedictus comes Nicolaus a dicto Iacobo filio Chama emptionis titulo comparasse dignoscitur, absque eodem Iacobo, cum predictis Nicolao et Ladislao ac fratribus eorundem, quia vacua haberetur et habitatoribus destituta, communi usui equaliter percipiendi relinquerunt in filios filiorum eorundem ac heredes perpetuo possidende et habende, eo modo, ut quicunque ipsorum posset suas portiones more divisionis, ut premissum est, sibi sortitas in finibus sic devolutis populorum multitudine decorandi liberam haberet facultatem, curiis et edificiis ipsorum sibi ipsi absque alia mutatione reservatis, terras arabiles, silvas, nemores, prata seu feneta ac universas utilitates dictarum possessionum communi usui relinquentes.

Eredeti, hártyán, természetes színű zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, II/5 (DF 252705). □ Közlés: CDHung VIII/4. 474 (töredék). – DIR C, veacul XIV, vol. III. 539–541, 606–608. és melléklet (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: AOkl XXIV. 451. sz.

63. 1341. június 18. (in Bonchyda, f. II. p. oct. Corp. Chr.) Gerew fia: Miklós comes, Doboka-i ispán, Badug-i Péter és Domokos fia: János szolgabírák bizonyítják, hogy id. Wos/Vos (d) Miklós fia: Wos (d) János június 18-án ötödmagával meg kellett esküdjön András fia: Miklós Deuecher-i nemes ellen, hogy saját kezességére nem vett el egy három ezüst márka értékű lovat, nem ölt meg egy másfél ezüst márka értékű lovat azzal, hogy lovagolt rajta, míg az nála volt, és hogy ezért nem fizetett a bírónak kilenc márkát. A kitűzött határnapon id. Vos [!] (d) Miklós fia: Wos (d) János tanúival együtt mindezt esküvel megerősítette és így ezek ügyében felmenti őt. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Iohanne Vos dicto filio Nicolai Vos dicti maioris contra [Nicolaum filii Andree].

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/11 (DF 252746). A tárgymegjelölés befejezése tollban maradt. □ Közlés: HOkl 233–234. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 35 (román fordításban). □ Regeszta: AOkl XXV. 410. sz.

64. 1342. szeptember 29. (Clusmonustra, in Mich. arch.) A Clusmonustra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy ifj. Wos (d) Miklós – az erdélyi egyház káptalana ügyvédvalló levelével, testvérei: László, Achil (d) János, Lőrinc, Veres (Ruffus) Péter, Tamás és Deseu nevében is – eltiltotta nagybátyját (patruus): id. Wos Miklóst, hogy a Chazar-i nemesek: Simon, János és Miklós által Senthyuan és Cheke közötti föld ügyében ellene indított perben az őket illető részt is szerepeltesse. Egyúttal eltiltotta Simont, Jánost és Miklóst ennek elfoglalásától. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao dicto Wos iuniori et fratribus suis contra Nicolaum petruelem ipsorum ac contra Simonem, Iohannem et Nicolaum de Chazar super quadam terra inter possessiones Senthywan et Chege positam [!] prohibitionalis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/12 (DF 252731). □ Közlés: HOkl 239. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 102 (román fordításban).

65. 1342. november 12. (in Wissegrad, II. d. Martini) [I.] Lajos király Miklós erdélyi vajdához és Zonuk-i ispánhoz. Minthogy apja: [I.] Károly király Emuch fiát: Wos (d) Miklóst a birtokügyekben és a Chychou nevű várnál elkövetett bűntettei ügyében kivette az ország összes bírája és az erdélyi vajda joghatósága alól, álljon el az ítélkezéstől, amíg tanácskozás végett nem jön el hozzá. – *Hátlapján a pecsét alatt*, *azonos kéz írásával*: Relatio Thome quondam woyuode per magistrum Peteu.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/10 (DF 252747). – Ái az erdélyi káptalan 1696. november 11-i hiteles másolatában, a másolás során 1341. évre rontott kelettel, Wass cs lt, XXXVIII/9 (DF 252703). Vö. Karácsonyi: Jegyzék/Pótlások 204/b. sz. és TTár 1908. 35. sz. (Karácsonyi János). □ Közlés: CDHung IX/1. 360–361 (tévesen 1346-ra keltezve). – HOkl 240. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 108–109, 606 (román fordításban is, az 1696. november 11-i másolat alapján, de javított, 1342. november 12-i keltezéssel).

66. 1342. Péter erdélyi alvajda privilegiális levélben bizonyítja, hogy Péter fiai: Simon, János és Miklós Chazar-i nemesek Chazartelke nevű örökjogú birtokukat id. Wos (d) Miklós comestől per útján visszaszerezték.

Tartalmi ái az erdélyi káptalan 1345. október 6. előtt kelt oklevelében (67. sz.), Wass cs lt, I/4 (DF 252895). – Tartalmi említés Lackfi István erdélyi vajda 1345. október 6-i oklevelében (75. sz.), Wass cs lt, I/4 (DF 252895). – Említés az erdélyi káptalan 1347. május 1-jei (84. sz.) oklevelében, Wass cs lt, I/4 (DF 252895). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 340, 657 és 510/521. sz. melléklet. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 351, 659 és 510/521. sz. melléklet (mindkettő román fordításban is, hasonmással).

67. [1342–1345. október 6. között.] Az erdélyi egyház káptalana kiváltságlevél formájában átírja Péter erdélyi alvajda 1342. évi kiváltságlevelét (66. sz.).

Említés Lackfi István erdélyi vajda 1345. október 6-i oklevelében (75. sz.), Wass cs lt, I/4 (DF 252895). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 340, 657. és 510/521. sz. melléklet. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 351, 659. és 510/521. sz. melléklet (mindkettő román fordításban is, hasonmással).

68. 1343. április 24. (in Sancto Emerico, in Georgii mart.) László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy április 24-én id. Vos (d) Miklós comes – ügyvéde: Jakab útján – vállalta, hogy szerzett birtokaiban meg fog osztozni testvéreivel: Emuch fia: János fiaival: Miklóssal, Lászlóval, Jánossal, Péterrel, Lőrinccel, Tamással és Deseu-val, és azt tudakolta tőlük, hogy van-e nekik szerzett birtokuk, mire László – többi testvére nevében és ezek ügyvédvalló levelével – azt válaszolta, hogy nekik örökjogú szerzett birtokaik vannak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao dicto Vos maiore contra filios Iohannis filii Emuch, memorialis.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/12 (DF 252751). □ Közlés: HOkl 241. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 124 (román fordításban).

69. 1343. április 24. (in Sancto Emerico, in Georgii mart.) László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy április 24-én id. Vos (d) Miklós comes – ügyvéde: Jakab útján – tagadta, hogy Scenguthard, Chege, ScenthIvan és Scilvas birtokokról, ezek felosztása előtt jobbágyait magához vette volna. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao dicto Vos maiore, protestatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, VIII/11 (DF 252889). □ Közlés: HOkl 241–242. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 124 (román fordításban).

70. 1343. [május 19.–július 1. között] Miklós erdélyi vajda bizonyítja, hogy május 19-én (f. II. a. Ascens.) Thorda-n tartott közgyűlésén Chama fia: Jakab fia: Miklós tiltakozott amiatt, hogy Eymech fia: János fiai: Wos (d) Miklós és László, id. Wos (d) Miklós comes fiai: Wos (d) János és László a ZenthIwan, Zenthgotharth, Chegue és Zazsciluas nevű birtokokat, melyek harmadrészben őt illetik, tiltakozása ellenére, 300 márkát érő ingóságokkal együtt maguk között felosztották. Erre ők azt felelték, hogy Chama fia: Jakab fia: Miklós valóban az ő rokonuk, de id. Wos (d) Miklós comes nélkül nem perelhetnek, és ezért a vajda a pert július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) Szentimre faluba (ad villam

Sancti Emerici) halasztotta, úgy hogy az alperesekkel együtt id. Wos (d) Miklós is köteles megjelenni.

Tartalmi említés Lackfi István erdélyi vajda 1347. március 25-i oklevelében (82. sz.), Wass cs lt, VIII/22 (DF 252892). □ Közlés: HOkl 247. – Ub II. 38–39. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 343–344 (román fordításban).

71. [1343. július 1. után] A Clusmonustra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Péter erdélyi alvajda [1342. évi] (66. sz.) oklevele értelmében az alvajdai ember a konvent tanúbizonyságának jelenlétében július 1-jén (in oct. Ioh. bapt.) az alvajda privilegiális leírása szerint körüljárta Chazartelke nevű birtok határait, és a Dudurerdey nevű erdő végén egy Berch nevű helyen új határjelet emelt, ami ellen ifj. Wos (d) Miklós és testvére: László – többi testvérük nevében is – tiltakozott.

Tartalmi említés Lackfi István erdélyi vajda 1347. március 24-i oklevelében (81. sz.), Wass cs lt, I/4 (DF 252895). – Említés az erdélyi káptalan 1347. május 1-jei oklevelében (84. sz.), Wass cs lt, I/4 (DF 252895). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 340–341, 657, 510/521. sz. melléklet. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 351, 659. és 510/521. sz. melléklet (mindkettő román fordításban is, hasonmással).

72. 1344. március 8. (in Wyssegrad, f. II. p. Oculi) [I.] Lajos király Miklós erdélyi vajdának és helyetteseinek. Mivel Emuch fia: János fiai: Wos (dicti) Miklós és László Brasso [vidékén], Holtuen nevű királyi várában az ország határait védik, Veres (Rufus) Péter pedig a lovászmesteri hivatalban szolgál, pereiken nem jelenhetnek meg. Az őket és Wos (d) Og Miklóst és fiait: Jánost és Lászlót, valamint Emuch fia: János [többi] fiát: Lőrincet, Achel (d) Jánost, Deseu-t és Veres (Rufus) Tamást érintő pereket Erdélybe jövetelléig halassza el. – *A szöveg alatt kétszer*, *azonos kéz írásával*: Stephanus Lochk. – *Hátlapján a pecsét alatt*, *azonos kéz írásával*: Stephanus Lochk.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/13 (DF 252748). □ Közlés: CDHung IX/1. 206. – HOkl 244 (a kancelláriai jegyzetek elhagyásával). – Ub II. 15–16. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 174–175 (román fordításban). – Şincai I. 482–483 (román fordításban).

73. 1344. augusztus 13. (in Vissegrad, f. VI. a. Assumpt.) [I.] Lajos király bizonyítja, hogy Achyl (d) János magister a Gyungus melletti Pese, a Raba melletti Gulach, illetve Bud nevű Wosvar vármegyei birtokait és a Veszprém (in cttu Wesprimiensi) vármegyei Kath [!] nevű birtokát minden tartozékával és haszonvételével együtt testvérének: Veres (Rufus) Péter magisternek adja, és ezért cserébe Péter az erdélyi részekben levő Kezu és Zenthegyud nevű részbirtokait adja neki minden jogával és haszonvételével együtt, mivel egymástól távol laknak és a távolság miatt birtokaikat nem képesek kézben tartani.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVII/4 (DF 252749). □ Közlés: HOkl 246. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 209 (román fordításban).

74. [1345. október 6. előtt] Péter [erdélyi] alvajda a Pousa fia: Tamás fia: Nagy (magnus) István, illetve Eymech fia: id. Wos (d) Miklós comes és fiai: János és László között a Doboka vármegyei Chegue és Vizouloteluk nevű birtok feléért folytatott pert István erdélyi vajda 1345. október 6-i (oct. Mich. arch.) közgyűlésére halasztja.

Tartalmi említés Lackfi István erdélyi vajda 1345. október 10-i oklevelében (76. sz.), Wass cs lt, VIII/13 (DF 252893). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 263, 641 és 362. sz. melléklet (román fordításban is, hasonmással).

75. 1345. október 6. (oct. Mich. arch.) István erdélyi vajda bizonyítja, hogy október 6-i közgyűlésén Péter fiai: Simon, János és Miklós Chazar-i nemesek Emych fia: János fiai: Miklós, László, János, Péter, Tamás, Lőrinc és Desew elleni perükben bemutatták előtte Péter erdélyi alvajda 1342. évi kiváltságlevelét eredetiben (66. sz.) és az erdélyi egyház káptalanának az előző közgyűlésen erről készített privilegiális átiratát (67. sz.).

Említés Lackfi István erdélyi vajda 1347. március 24-i oklevelében (81. sz.), Wass cs lt, I/4 (DF 252895). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 340, 656–657. és 510/521. sz. melléklet (román fordításban is, hasonmással).

76. 1345. október 10. (Thorda, V. d. oct. Mich. arch.) István erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy az egész erdélyi nemesség számára Thorda-n október 6-án (in oct. Mich. arch.) tartott közgyűlésén Pousa fia: Tamás fia: Nagy (magnus) István bemutatta Péter erdélyi alvajda [1345. október 6. előtt kelt] perhalasztó oklevelét (74. sz.), és azt állította, hogy a Doboka vármegyei Chegue és Vizouloteluk nevű birtok felére érvényes oklevelei vannak, de a birtokokat Wos (d) Miklós comes és fiai: János és László elfoglalva tartják. Erre ők azt felelték, hogy Chegue nevű birtok a sajátjuk, Vizouloteluk nevű föld pedig ahhoz tartozik, és bemutatták néhai [I.] Károly király 1321. évi, első és régebbi pecsétjével megerősített kiváltságlevelét (14. sz.) és az ezt megerősítő 13[2]4. évi, az új és középső pecsétjével megerősített kiváltságlevelét (17. sz.). Pousa fia: Tamás fia: Nagy (magnus) István bemutatta még az erdélyi egyház egyszerű átiratában ugyanazon káptalan korábbi, 1291. évi kiváltságlevelét, mely szerint Péter, aki Farkasius fiának mondta magát, azt állította, hogy a Doboka vármegyei Chegue és Vizouloteluk nevű föld felét két márkáért eladta felerészben Pousa fiának: Péternek, aki az ő apjának testvére, felerészben pedig Pethus fiának: Ropha nevű székelynek (Siculo) és Buthus fiának: Imrének (6. sz.). Mivel azonban a bevallást felvevő káptalannak nem volt tudomása a magát Chegue és Vizouloteluk nevű birtok eladójának és Farkasius fiának állító Péterről, a vajda a káptalan két oklevelét hamisnak nyilvánította, és a Tamás fia: Nagy (magnus) István által magának követelt Chegue nevű birtok felét a hozzá tartozó Vizouloteluk nevű földdel együtt örökjogon Eymech fiának: Wos (d) Miklós comesnek és fiának ítélte, Istvánt pedig örök hallgatásra kényszerítette.

Eredeti, hártyán, zöld zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, VIII/3 (DF 252893). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 263–264, 641–643. és 362. sz. melléklet (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: Kállay: Értekezés 99. – Hodor 708 (tévesen 1245-re keltezve). – Şincai I. 484.

77. [1346. január 13. előtt] István erdélyi vajda és Zonuk-i ispán emlékeztető oklevele szerint Pál fia: Gergely és Kyde-i Wouercu fia: Antal feleségei, nemesasszonyok, id. Wos (d) Miklós comes és fiai: János és László, Emuch fia: János fiai: Miklós, László, János, Péter, Lőrinc és Deseu, továbbá Chama fia: Jakab fia: Miklós elleni perben Szentimrén (in Sancto Emerico), január 13-án (in oct. Epiph.) kötelesek bemutatni azokat az oklevele-

iket, melyek alapján Byzou nevű földet elfoglalva tartják, ezek pedig az erdélyi egyház káptalana kiváltságlevelét kötelesek bemutatni.

Tartalmi említés Péter erdélyi alvajda 1346. január 13-i oklevelében (78. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/15 (DF 252752). Az említett kiváltságlevél valószínűleg az erdélyi egyház káptalana 1335. szeptember 16-i kiváltságlevelével (35. sz.) azonos. □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 283, 649 (román fordításban is).

78. 1346. január 13. (in Sancto Emerico, in oct. Epiph. dom.) Péter erdélyi alvajda bizonyítja, hogy ura: István erdélyi vajda és Zonuk-i ispán emlékeztető oklevele értelmében Pál fia: Gergely és Kyde-i Wouercu fia: Antal feleségei, nemesasszonyok, id. Wos (d) Miklós comes és fiai: János és László, Emuch fia: János fiai: Miklós, László, János, Péter, Lőrinc és Deseu, továbbá Chama fia: Jakab fia: Miklós elleni perben Szentimrén (in Sancto Emerico), január 13-án be kellett volna mutassák okleveleiket, melyek alapján Byzou nevű földet elfoglalva tartják, ezek pedig az erdélyi egyház káptalana kiváltságlevelét kellett volna bemutassák (77. sz.). A kitűzött határnapon a nemesasszonyok nevében – Szűz Mária Clusmonustra-i egyházának ügyvédvalló levelével – férjeik: Gergely és Antal jelentek meg és azt állították, hogy mivel feleségeiknek testvérei vannak, azok jelenléte nélkül nem akarják okleveleiket bemutatni. A vajda az ügy tárgyalását március 29-re (ad oct. Medii quadrag.) halasztotta úgy, hogy a felperesek testvéreikkel együtt jelenjenek meg. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro comite Nicolao Wos maiore et aliis intropositis contra nobiles dominas consortes Gregorii et Anthonii de Kyde, ad octavas diei Medii quadragesime prorogatorie.

Eredeti, papíron, hátlapján háromszögű pajzs alakú pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/15 (DF 252752). Az említett kiváltságlevél valószínűleg az erdélyi egyház káptalana 1335. szeptember 16-i kiváltságlevelével (35. sz.) azonos. □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 283, 649 (román fordításban is).

79. 1346. [március 29.] Péter [erdélyi] alvajda bizonyítja, hogy Péter fiai: Simon, János és Miklós Chazar-i nemeseknek Eymech fia: János fiai: Miklós, László, János, Péter, Tamás és Deseu elleni perét március 29-ről (ab oct. Medii quadrag.) István erdélyi vajda 1347. március 21-i (ad quind. Medii quadrag.) közgyűlésére halasztotta, hogy a felek akkor bemutathassák bizonyító okleveleiket.

Tartalmi ái Lackfi István erdélyi vajda 1347. március 24-i oklevelében (81. sz.), Wass cs lt, I/4 (DF 252895). – Tartalmi említés Lackfi István erdélyi vajda 1347. március 25-i oklevelében (82. sz.), Wass cs lt, VIII/22 (DF 252892). □ Közlés: HOkl 247. – Ub II. 38. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 341, 658. és 510/521. sz. melléklet (román fordításban is, hasonmással). – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 343 (román fordításban).

80. 1346. március 29. (in Sancto Emerico, in oct. Medii quadrag.) Péter erdélyi alvajda id. Wos (d) Miklós comes, valamint fiai: János és László, továbbá Emuch fia: János fiai: Miklós, László, János, Péter, Lőrinc, Tamás és Deseu, illetve Chama fia: Jakab fia: Miklós perét – ezek közül az alvajda ügyvédvalló levelével Miklós fia: László, Jakab fia: Miklós és Kozma nevű serviensük jelent meg – a férjeik által képviselt Kyde-i Gergely és Antal feleségei ellen, melyet korábbi emlékeztető oklevele értelmében március 29-én, Szentimrén kellett volna előtte tárgyalni, a vajda legközelebbi közgyűlésére halasztja, mivel a vajda a király jelenlegi hadjárata miatt (propter presentem regalem exercitum

domini nostri regis) az összes pert elhalasztotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro comite Nicolao Wos maiore et aliis interpositis contra nobiles dominas consortes Gregorii et Anthonii de Kyde ad primam et futuram congregationem generalem domini nostri woyuode, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján pajzs alakú befüggesztett zárópecséttel és Huszti András által írt levéltári jelzettel. A Huszti által készített registrum szerint az oklevél egykor a Wass család levéltárához tartozott (Huszti: Registrum p. 102, XXXVIII/14). Ma Nagy Jenő csíkszentmártoni gyűjteményében őrzik, SSztGyNLt (DF 278737). □ Regeszta: EM XLIX(1944). 277 (Entz Géza–Jakó Zsigmond).

81. 1347. március 24. (in Thorda, IV. d. quind. Medii quadrag.) István erdélyi vajda és Zonuk-i ispán az erdélyi egyház káptalanához. Az erdélyi nemesség összessége számára Thorda-n, március 21-én (in quind. Medii quadrag.) tartott közgyűlésén a Chazartelke-ért folyó perben a felperesek: Péter fiai: Simon és János Chazar-i nemesek – az erdélyi egyház káptalanának ügyvédvalló levelével testvérük: Miklós nevében is – bemutatták a vajda 1345. október 6-án (oct. Mich. arch.) Thorda-n tartott közgyűlésén kibocsátott oklevelét (75. sz.), továbbá a Clusmonustra-i Szűz Mária-monostor konventjének 1343. [július 1. után kelt] határjáró oklevelét (71. sz.), és kérték az alperesektől: Emych fia: János fiaitól, hogy okolják meg a Chazartelke határjárásakor tett ellentmondásukat. Erre Emych fia: János fiai: Wos (d) Miklós és Wos (d) László – az erdélyi egyház káptalanának ügyvédvalló levelével, testvéreik (fr. u): János, Péter, Tamás, Lőrinc és Desew nevében is – azt válaszolták, hogy Chazartelke nevű birtok apjuk testvére: id. Wos (d) Miklós által a királytól örökbirtokként szerzett ZenthJuan és Chege nevű birtokuk között fekszik, és az ezekre vonatkozó oklevelek nála vannak. Az [1345. október 6-i] közgyűlésén a vajda azt ítélte, hogy Emych fia: János fiai kérjék el apjuk testvérétől: id. Wos Miklóstól a két birtokra vonatkozó okleveleket, és [1345.] december 13-án (ad oct. Nicolai conf.) Szentimrén (in Sancto Emerico) mutassák be azokat alvajdájának: Péternek (75. sz.). Ha pedig id. Wos (d) Miklós nem adná át nekik az okleveleket, János fiai idéztessék meg őt ugyanakkorra az alvajda elé. Péter alvajda oklevele szerint az [1345. december 13-i] közgyűlésén János fiai bemutatták okleveleiket, de mivel a felperesek: Péter fiai azt állították, hogy [az ügyre vonatkozóan] okleveleik vannak, az alvajda a pert [1346.] március 29-re (oct. Medii quadrag.) halasztotta, hogy akkor a felek mutassák be okleveleiket. Az alvajda később az oklevelek bemutatását a vajda [1347. március 21-i] közgyűlésére halasztotta. Ekkor ifj. Wos (d) Miklós – az erdélyi egyház káptalana ügyvédvalló levelével, testvérei nevében is – azt vallotta, hogy a Péter fiainak Chazartelke nevű birtokára vonatkozó keresetükkel felhagynak, ám továbbra is tiltakoznak a saját birtokuk végén emelt határjel ellen. Ezért utasítja a káptalant, hogy küldje ki két tanúbizonyságát, akik előtt a felperesek: Péter fiai részére kiküldött vajdai emberek: Bungarth-i Pethew vagy Geuch-i Ambrus fia: Tamás fia: László vagy Zylagthu-i Lénárt, illetve az alperesek: János fiai részére kiküldött vajdai emberek: Mykud fia: Miklós fia: János vagy Ws-i Iwanka vagy Deuecher-i Abeel fia: Lőrinc április 16-án (f. II. p. quind. Pasce) Péter fiainak Chazartelke nevű birtokára és János fiainak Zenthyuan és Chege nevű birtokaira kimenve a szomszédok és határosok vagy ügyvédeik jelenlétében, a felek által bemutatandó okleveleknek megfelelően járják körül a birtokokat, és ha a határvonalról egyezség születik, válasszák el egymástól a felek részeit és erősítsék meg a határjeleket. Ha a felek nem egyeznek meg, a vajdai emberek a

káptalan tanúbizonyságának jelenlétében a vitatott részt határjelekkel jelöljék meg, és az ország szokása szerint becsüljék fel minőségét, mennyiségét és hasznát. Mindennek lefolyásáról a káptalan május 1-jéig (ad oct. Georgii mart.) írjon jelentést neki vagy alvajdájának, ugyanakkor a felek mutassák be előtte okleveleiket.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1347. május 1-jei oklevelébe (84. sz.), Wass cs lt, I/4 (DF 252895). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 340–342, 656–658 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: Hodor 692.

82. 1347. március 25. (in Thorda, V. d. quind. Medii quadrag.) István erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy az erdélyi nemesség összessége számára Thorda-n március 21-én (in quind. Medii quadrag.) kezdett közgyűlésén Chama fia: Jakab fia: Miklós bemutatta Péter [erdélyi] alvajda 1346. március 29-i (80. sz.), valamint Miklós egykori erdélyi vajda 1343. [május 19. u kelt] (70. sz.) perhalasztó oklevelét. Id. Wos (d) Miklós comes fiai: János és László, Eymech fia: János fia: ifj. Wos (d) Miklós – az erdélyi egyház káptalanának ügyvédvalló levelével többi testvére, különösen pedig Eymech fia: id. Wos (d) Miklós comes nevében is – bemutatták [I.] Károly király 1340. január 9-i oklevelét két példányban, a nagy-, illetve a gyűrűspecséttel megerősítve, melyekkel a fenti birtokokat testvérei és rokonai kizárásával id. Wos (d) Miklós comesnek adta (56. és 57. sz.). A vajda ezért a királyi parancs ellen nem rendelkezik és a perelt birtokokat Miklós comesnél hagyja.

Eredeti, hártyán, függőpecsétje elveszett, Wass cs lt, VIII/22 (DF 252892). □ Közlés: HOkl 246–248. – Ub II. 38–39. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 343–345 (román fordításban).

83. 1347. április 13. (Bude, f. VI. p. oct. Pasche) [I.] Lajos király a Jazow-i Keresztelő Szt. János-monostor konventhez. Desev magister Scepes-i alvárnagy és [al]ispán előadta, hogy Babarete-i István fia: István azt panaszolta a királynénak, hogy Desev István famulusát és rokonát: Simont elfogta, és tizenöt márkát érő két lovát és fegyvereit elvette. Desev/Deseu ezzel szemben azt állította, hogy embere és Jazormegy-i Mathius Simont útonállásért és a nevezett Mathius testvérének megölése miatt fogták el és [István fiát:] Istvánt gonosztevő rejtegetőjének nevezték. Utasítja a konventet, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Myko fia: Mathius vizsgálat útján derítse ki az igazságot és írjon jelentést.

Belefoglalva a jászói konvent 1347. május 11-i oklevelébe (85. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/16 (DF 252756).

84. 1347. május 1. (in oct. Georgii mart.) Az erdélyi egyház káptalana Péter erdélyi alvajdához. Uruk: István erdélyi vajda és Zonuk-i ispán 1347. március 24-i kérésének (81. sz.) megfelelően a vajdai emberek mellé kiküldte tanúbizonyságait – Chazartelke-i Miklós, János és Simon részére kijelölt Bungarth-i Petheu vajdai ember mellé Mihály karbéli papot, Emych fia: János fiai részére kijelölt Abeel fia: Lőrinc vajdai ember mellé pedig jegyzőjüket: Mihály magister clericust –, akik azt vallották, hogy április 16-án (f. II. p. quind. Pasce) kimentek Chazartelke, Zenthyuan és Cege nevű birtokokra, ahol az egybehívott szomszédok jelenlétében a felek bemutatták nekik az ügyre vonatkozó összes okle-

velüket. Chazartelke-i Simon, János és Miklós István erdélyi vajda [1347. március 21-i] közgyűlésén bemutatott okleveleiket terjesztették elő, mégpedig Péter erdélyi alvajda [1342. évi] oklevelét eredetiben (66. sz.) és az erdélyi egyház káptalana átiratában (67. sz.), továbbá a Clusmonustra-i konvent [1343. évi] határjáró oklevelét (71. sz.). Emych fia: János fiai: Miklós és László – testvéreik nevében is – Tamás erdélyi vajda egy, illetve az erdélyi egyház káptalana két oklevelét mutatták be, amelyek tartalmazták Zenthyuan, Chege, Zenguthharth [!] és Zyluas nevű birtokok határainak leírását. Simon, János és Miklós Chazartelke nevű birtokuk határára vonatkozóan egyetlen oklevelet sem tudtak bemutatni, de azt állították, hogy az az ő birtokuk, amelyre azonban több oklevelük nincs, és azt kérték, hogy a határjárás az általuk javasolt régi határvonal szerint történjék. A vajdai emberek e régi határvonal mentén járták körül Chazartelke-t, majd Zenthyuan-t és Chege-t. – *Határjárás*: Et ante omnia a parte orientali, iuxta villam Chege supradictam, in quodam Berch incipiendo, in duabus metis terreis tam antiquis, quod una earum vix apparebat et quarum una post aliam posita erat, eundo directe per idem Berch in rubeto, quod olim silva magna fuit, versus partem occidentalem ad tantum spatium, quantus esset iactus duarum vel trium sagittarum, bene decem metas terreas multum antiquas et vix apparentes, quarum quelibet aliam sequitur, predicti Simon, Iohannes et Nicolaus ostendissent. Quas metas predicti Nicolaus et Ladislaus filii Iohannis filii Emych, olim per nobiles, quorum ipsa possessio Chege vocata erat, pro divisione silve eorum erectas fuisse et in nullo ad Chazartelke pertinere dixissent. Deinde per idem Byrch ad magnum spatium procedendo et nullam metam inveniendo, ubi tamen plus indigerent metis, venissent ad magnam metam terream antiquam perforatam, iuxta quam hinc et inde alie due mete terree minores et non tam antique essent, ubi predicti Nicolaus et Ladislaus filii Iohannis dixissent, quod ipse mete separarent et distinguerent villas eorum Zenthegyud et Pulyun vocatas ab invicem. Abhinc tenendo per idem Berch supra villam Zenthegyud, ad partem occidentalem, per diversa signa, in terris per ipsos filios Petri pro metis ostensa, que tamen minime poterant dici mete, et etiam per quasdam metas terreas, quas ipsi filii Iohannis filii Emych dicebant inter quosdam nobiles, qui in eadem Zenthegyud erant, fuisse erectas. Tandem descendissent ad unam magnam metam terream, quam iidem filii Iohannis dixissent per eos et per filios Iohannis filii Thormach esse erectam, multis scientibus, et in nullo ad Chazartelke pertinere. De qua descendissent ad Zaruastho, ad pontem longum, et in eodem Zaruastho eundo versus villam Zenthyuan et in fine ipsius ville Zenthyuan transivissent Zaruastho quasi ad partem septemtrionalem et ascendissent ad montem et ad silvam et in eadem silva, per Berch tenendo ad partem occidentalem, nonnulla signa terrea minime apparentia pro metis et etiam unam terream metam valde antiquam ostendissent. Demum venissent ad duas metas terreas in nasu cuiusdam acuti Berch positas, quas predicti Nicolaus et Ladislaus, filii Iohannis, dixissent esse pro villa eorum Chege vocata ac pro villa Geuch. De quibus descendissent iterum ad Zaruastho, in quo eundo versus orientem ostendissent ad priores metas, ubi predicti Nicolaus et Ladislaus, filii Iohannis, dixissent, quod tota predicta reambulatio et metarum ac signorum revisio facta esset intra metas et in terris villarum ipsorum Chege, Zenthegyud et Zenthyuan vocatarum, et ideo ipsi tam de ipsis metis et signis ostensis, quam de terris et locis, in quibus ipse mete et signa existunt, ex premissis et aliis rationibus expresse contradicerent prohibendo. Dixerunt etiam predicti homines ipsius Stephani voyuode et

nostri, quod omnes mete, quas in predicta reambulatione viderunt, de consuetudine regni non ostenderent, nec facerent ad modum reambulationis predicte, quia quelibet ipsarum metarum directe post aliam in ipsa reambulatione currerent. Postmodum vero iidem homines Stephani voyuode, in presentia hominum nostrorum predictorum, secundum tenores predictorum privilegiorum Thome quondam voyuode et nostrorum, metas predictarum possessionum Zenthyuan et Chege vocatarum reambulassent. Quarum metarum cursus, sicut in ipsis privilegiis continentur, primo incipiuntur a parte occidentali, a quadam silva Mykulatelkefe vocata, de qua eundo versus orientem per Berch Hollokerek vocatum, in cuius fine sunt due mete terree, de quibus descendit directe per locum Byhanteluk vocatum ad fluvium Zaruasto, ubi ex utraque parte ipsius fluvii sunt mete terree bine et bine. De quibus ascendit ad silvam Tykzoberuk vocatam et in ascensu sunt due mete terree, de quibus iterum ascendendo parum sunt similiter due mete terree, que separant Zenthyuan a terra Vasarhel. Abhinc ascendendo in capite Tykzoberuk, sunt tres mete terree, de quibus tendendo in silva Torlygeth vocata per diversas metas terreas binas et binas, antiquas et renovatas, successive separantes Zenthyuan a terra Vasarhel. Inde descendendo vadit in silva Muhol vocata, versus partem orientalem. Transeundo quandam viam, iuxta quam sunt due mete, pervenit ad alias duas metas, separantes Zenthyuan a terra Muholtelke. De quibus descendendo parum sunt due mete, quarum una antiqua, circumdata arborem, que incipiunt separare villam Chege a Muholtelke. Inde vadit ad caput Kysmuholi, in quo sunt due mete terree, quarum una est antiqua, que separant Chege a terra Kysmuholtelke; de quibus procedendo per terras arabiles, sunt due mete antique, et ab hiis vadit ad alias duas metas antiquas, quarum una circumdata arborem, que separant Chege a Kysmuholtelke. Abhinc ascendendo ad locum similiter Kysmuholfe vocatum, sunt due mete terree, quarum una est antiqua, et ibi iungitur metis terre Geuch. Abhinc reflectitur per Berch ad duas metas terreas, in nasu predicti acuti Berch positas, et ibi descendit ad Zaruasto et in eo ascendit versus partem orientalem et demum iungitur metis terre Zenguthharth [!], predicta possessione Chazartelke inter predictas posessiones Chege, Zenthegyud et Zenthyuan vocatas remanente. Nec potuissent eam novis metis distinguere, predictis partibus ratione metarum modo premisso discordantibus. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro nobili viro et honesto Petro, viceuoyuoda Transsilvano, amico eorum reverendo, pro filiis Iohannis filii Emych relatorie.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, I/4 (DF 252895). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 351–354, 658–661 (román fordításban is, hasonmással).

85. 1347. május 11. (f. VI. in crast. Ascens. dom.) Pál prépost és a Jazow-i Keresztelő Szt. János-monostor konventje [I.] Lajos királyhoz. 1347. április 13-i parancsának (83. sz.) megfelelően kiküldött tanúbizonysága: Miklós iglói (de Nova Villa) pap jelenlétében Myko fia: Mathius királyi emberként május 10-én (f. V. in Ascens. dom.) Szepes vármegyében (in comitatu S[c]ep[e]siensi) a tudományvétel során minden nemes és nem nemes, további egyházi és világi személytől azt állapította meg, hogy Mathius Jazormegy-i nemes Desev magister emberével együtt [Babarete-i István fia:] István famulusát és rokonát: Simont útonállás és a mondott Mathius testvérének megölése miatt elfogták, István fia: Istvánt gonosztevő rejtegetőjének nevezték, Simont pedig Desev fogságába vetették, a két

lovát és a fegyvereit elvették. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Domini regi pro magistro Desev vicecomite et vicecastellano de Scepes contra Stephanum filium Stephani de Babarete, inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/16 (DF 252756).

86. 1347. május 21. (II. d. Penth.) János prépost és a váradhegyfoki (de Promontorio Waradiensi) Szt. István vértanú-monostor konventje bizonyítja, hogy az erdélyrészi (de partibus Transsilvanis) Emech fia: János fiai: Wos (d) Miklós, László és Deseu magisterek tiltakoztak amiatt, hogy István erdélyi vajda és Zonuk-i ispán a Doboka vármegyei Deuecher nevű birtokukat alvajdájának: Péter magisternek adományozta, noha arra vonatkozóan érvényes okleveleik vannak. Egyidejűleg a vajdát az eladományozástól, az alvajdát pedig elfogadásától, elfoglalásától és használatától eltiltották. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao, Ladislao et Deseu magistris dictis Wos contra dominum Stephanum, woyuodam Transsilvanum et comitem de Zonuk, ac Petrum, vicewoyuodam suum, super facto possessionis ipsorum Deuecher vocate, protestatorie et prohibitorie.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/17 (DF 252755). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 361, 661–662, 727 (román fordításban is, hasonmással).

87. 1347. június 15. (in Bunchida, III. d. f. IV. p. Barnabe ap.) Péter erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Clus, Dobak [!] és Belső-Szolnok (Zonuk Interioris) vármegyék nemessége számára június 13-án (f. IV. p. Barnabe) Bunchida-n tartott közgyűlésén ifj. Wos (d) Miklós és testvére: László bemutatták előtte Tamás egykori [erdélyi] vajda 1329. január 17-i (22. sz.) és 1329. augusztus 27-i oklevelét (23. sz.). Mivel azonban Deseu fia: Mihály nem jelent meg a közgyűlésen és maga helyett senkit nem küldött, július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) köteles előtte Szentimrén (in Sancto Emerico) Miklós és László ellen megjelenni és a per újrafelvétele előtt bírságot fizetni. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao et Ladislao dictis Wos contra Michaelem filium Deseu de Elephanth ad octavas festi Nativitatis sancti Iohannis baptiste cum iudicio comparebit.

Eredeti, hártyán, hátlapján két befüggesztett (egy nagyobb, pajzs alakú záró- és egy visszazáró) pecsét töredékével, Wass cs lt, II/6 (DF 252739). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. II. 418 (hasonmás), vol. IV. 366–367, 662 (román fordításban is).

88. 1347. július 1. (in Sancto Emerico, in oct. Nat. Ioh. bapt.) [Péter erdélyi alvajda bizonyítja], Kyde-i Karachin leányai: Erzsébet – aki István fia: Miklós özvegye –, Bannus (d) Gergely özvegye és Nemes (d) János felesége július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) István erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán oklevele értelmében id. Wos (d) Miklós comes, valamint fiai: János és László, továbbá Emuch fia: János fiai: Miklós, [László, János, Péter, Lőrin]c és Deseu, továbbá Chama fia: Jakab fia: Miklós ellenében Bizow birtokkal kapcsolatosan a per megkezdése előtt esedékes három márka bírság lefizetése mellett bemutatta előtte az erdélyi káptalan 1333. október 4-i, függőpecsétes privilégiumát (29. sz.), valamint László erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán 1304. szeptember 28-i oklevelét (8. sz.), az erdélyi káptalan [1335. szeptember 16-i] átiratában (35. sz.). Tekintettel azonban a bírótársai kis szá-

mára és az ügy bonyolultságára, az ügyet jelenvaló állapotában a vajda legközelebbi közgyűlésére halasztotta, ahol az ítélethozatalhoz újból be kell mutassák okleveleiket. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao dicto Wos [et filiis] Iohannis filii Emuch ac et aliis intrapositis contra nobiles dominas intuspositas de Kyde, ad primam et futuram congregationem domini nostri woyuode generalem, prorogatorie.

Eredeti, csersavval részben olvashatatlanná tett papíron, Wass cs lt, XXXVIII/18 (DF 252896). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 370–371, 662–663, 727 (román fordításban is, hasonmással).

89. 1348. március 6. (in crast. d. Cynerum) A [székes]fehérvári (Albensis) egyház káptalana István erdélyi vajda fia: Dénes magister allovászmestere: Veres (Ruphus) Péter magister officialisának: Debrechen-i (d) János magisternek – ura nevében előadott kérésére – pátens alakban átírja [IV.] Béla király 1263. évi kiváltságlevelét (3. sz.).

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/1 (DF 252691). □ Közlés: CDHung IX/1. 610 (töredékesen). – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 418, 679 (román fordításban is).

90. 1349. január 13. (in oct. Epiph. dom.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy Chama fia: Jakab fiai: Mihály, Miklós, Tamás és Jakab fogott bírák segítségével úgy egyeztek ki rokonaikkal: Vos (d) Miklós magisterrel és testvéreivel: Uos (d) Lászlóval, Achyl (d) Jánossal, Lőrinccel, Veres (Rufus) Péterrel, Veres (Rufus) Tamással és Uos (d) Deseu/Desew-vel, hogy a Dubuka/Doboka vármegyei Szentgothárd (de villa Gothardi), Chege, Schentywan és Syluas nevű falvakban bírt részüket 40 finom ezüst márkáért (marcis fini argenti) eladják ez utóbbiaknak. Ha az eladók vagy örököseik a birtokokat vissza akarnák perelni, a bajvívás elvesztéséért kiszabható büntetésben részesüljenek.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/1 (DF 252759). – Ái az erdélyi káptalan 1406. július 6-i oklevelében (270. sz.), Wass cs lt, VIII/15 (DF 252732). □ Közlés: HOkl 254. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 468 (román fordításban). – Şincai I. 486 (román fordításban).

91. 1349. [november 4. előtt] (in Kolus) Wos (d) Miklós magister, Kolus-i ispán, Suk-i Domokos fia: János és Chech (d) Desew szolgabírák bizonyítják, hogy Pál fia: Miklós Fele-i hospes azt vallotta, hogy Zeuke édestestvére (germanus): Jakab ellopott tőle egy kegche [!] színű ökröt, Zakus/Zakul-i András házába vitte, aki ezt elrejtette és a tolvajnak menedéket adott. Kérésére kiküldték embereiket, akik a lopott ökröt visszaszerezték, a tolvajt elfogták, de rejtegetőjét nem találták meg, amiért Pál fia: Miklós Andrást november 4-re (f. IV. p. Omn. sanct.) Zakul nevű birtokra Wos (d) Miklós elé idéztette. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao filio Pauli hospite de Fele contra Andream de Zakul citatorie ad feriam quartam proximam post festum Omnium sanctorum.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/19 (DF 252758). □ Közlés: HOkl 256 (1349. november 4-i hibás keltezéssel). – Ub II. 70–71. – DIR C, veacul XIV, vol. IV. 518–519 (román fordításban).

92. 1349. december 15. (f. III. p. Lucie virg.) Az erdélyi egyház káptalana szentegyedi (de Sancto Egidio) Emich fia: János fia: Miklós magister kérésére átírja [IV.] Béla király

1230. évi kiváltságlevelét (2. sz.). – *Méltóságsor*: Domokos prépost-, Mihály éneklő-, Lóránt őr-, Miklós Clus-i főesperes dékánkanonok magisterek.

Eredeti, hártyán, sárga zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, II/1 (DF 252690). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 524–525, 696 (román fordításban is). – Şincai I. 391–392 (román fordításban, tévesen 1319-re keltezve). □ Hasonmás: W. Kovács: Wass 11. sz.

93. 1350. február 16. (in Bunchida, III. f. p. Invocavit) Geleth fia: László magister Doboka-i ispán, Lőrinc fia: Benedek és Demeter fia: János szolgabírák bizonyítják, hogy szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) Miklós tiltakozott amiatt, hogy február 16-án a Zeekakna-i népek vagy hospesek négy ménesbeli lovát lenyilazva megölték és egynek a hátsó lábát megsebesítették. Kérésére az ispán emberei a helyszínre mentek, majd azt vallották, hogy a réten négy döglött lovat láttak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao dicto Wos de Sancto Egidio contra hospites de Zeekakna, protestatorie.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét töredékével (egyik pajzs alakú), Wass cs lt, XXXVIII/20 (DF 252762). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. IV. 528, 696, 733 (román fordításban is, hasonmással).

94. 1351. szeptember 29. (in Mich. arch.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Kerestws-i Demeter fia: Mihály a Zomus nevű folyó melletti Kerestus nevű örökölt részbirtoka felét (Doboka vm) minden haszonvételével és tartozékával együtt 20 budai súlyú finom ezüst márkáért (marcis fini argenti pondere Bwdensi) 20 évre lekötötték Wos (d) Miklósnak és Acyl (d) Jánosnak úgy, hogy ennek letelte után az összeg kétszereséért válthassák ki. Ha Mihály örökös nélkül halna meg, a birtok fele örökjogon Miklósra és Jánosra, valamint utódaikra szálljon, a másik felet pedig válthassák meg, és a kapott pénzt Mihály lelki üdvéért egyháziak és Krisztus szegényei között kötelesek szétosztani. Ha János és Miklós a birtokon malmot építene, ennek fele az övéké marad, másik felét pedig Mihály saját költségén kell fenntartsa.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/22 (DF 252706). □ Közlés: DocRomHist C, X. 60–62 (román fordításban is).

95. 1351. november 18. (in oct. Martini conf.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy Woos [!] (d) Miklós magister tiltakozott az ellen, hogy Manus és Bertalan Kalyan-i nemesek a neki lekötött és tőle még ki nem váltott Popteluke, Churnuk és Bolugyanustelke nevű birtokaikat tudta és beleegyezése nélkül eladták Pogan (d) István magisternek. Egyúttal Mannust és Bertalant az eladástól, István magistert pedig a birtokbavételtől eltiltotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Nicolao dicto Woos contra Mannus et Bartholomeum, protestatoria.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, II/7 (DF 252761). □ Közlés: DocRomHist C, X. 79–80 (román fordításban is).

96. 1351. Oklevél arról, hogy Wass Tamás megfizette, amivel adós maradt. (Thomas Wass, de iis, quibus debitor manserat, satisfecit).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXVIII/21. – Huszti: Registrum p. 102.

97. 1352. június 14. (f. V. p. Anthonii conf.) A Clusmunustra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Acyl (d) János és ifj. Wos (d) Miklós magisterek kérésére kiküldte Péter frater őrszerzetest, aki június 12-én (f. III. a. Anthonii conf.) kiment Szentegyed faluba (in villam Sancti Egidii), és előtte a beteg Kereztus-i Mihály – a konvent által kibocsátott korábbi kötelezvény értelmében – lelkét az egyházra, illetve Jánosra és Miklósra bízta. Másnap Mihály meghalt, János és Miklós pedig Péter frater jelenlétében misét mondattak.

Ái az erdélyi káptalan 1352. október 10-i oklevelében (99. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/23 (DF 252760). □ Közlés: DocRomHist C, X. 137–138 (román fordításban is). Valentiny szerint a kiszállás január 10-ére, Mihály halála január 11-ére, az oklevél kiállítása január 19-re esett.

98. 1352. augusztus 29. (in Decoll. Ioh. bapt.) A győri egyház káptalana Emuch fia: János fia: Veres (Rufus) Péter magister kérésére átírja [I.] Károly király 1340. június 4-i oklevelét (61. sz.). – *Méltóságsor*: Benedek prépost, György éneklő- és Imre őrkanonok. – *Hátlapján egykorú írással*: Super reambulatione possessionis Kathl, transcriptum.

Eredeti, hártyán, alul ABCD chirographum, függőpecsétje elveszett, Wass cs lt, XXXVII/2 (DF 252891).

99. 1352. október 10. (f. IV. p. oct. Mich. arch.) Az erdélyi egyház káptalana Wos (d) Miklós magister kérésére átírja [a kolozsmonostori konvent] 1352. június 14-i nyílt oklevelét (97. sz.).

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/23 (DF 252760). □ Közlés: DocRomHist C, X. 156–157 (román fordításban is).

100. 1352. december 21. (f. VI., in Thome ap.) A Clusmonustra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Vos (d) Miklós fiai: János és László a Dobola [!] vármegye-i ZenthJuan/Zenthyan nevű részbirtokuk felét, amely egy északra eső forrástól kezdődően keletre, Byhan felé, egy nagy kaszáló alatt fekszik (ab uno fonte incipientem, a parte septentrionali, et super cursum ipsius fontis versus orientem, infra magnum pratum, a parte Byhan), minden haszonvételével és tartozékával együtt, 100 arany Ft-on egy évre lekötik Emech fia: János fiának: Tamás magisternek úgy, hogy ennek letelte után az összeg kétszereséért válthassák ki. Ha egy éven belül bármikor vissza akarnák váltani, a pénz lefizetése után Tamás köteles a birtokot nekik visszaadni.

Ái a kői káptalan 1354. augusztus 10-i oklevelében (109. sz.), Wass cs lt, XXII/1 (DF 252707). □ Közlés: Şincai I. 488 (román fordításban, tévesen 1351-re keltezve). – DocRomHist C, X. 170–171 (román fordításban is). Vö. 275. sz.

101. 1353. május 30. (in oct. Corp. Chr.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy szentegyedi (de Sancto Egidio) Fiwoos [!] (d) Miklós magister tiltakozott amiatt, hogy Mannus és Bertalan Kalyan-i nemesek a neki 45 ezüst márkáért lekötött és tőle még ki

nem váltott Popteluke, Churnuk és Bolukyanusteluke [!] nevű birtokaikat az ő kárára eladták néhai Pogan (d) István magisternek. Egyúttal eltiltotta Mannust és Bartholomeust a birtok eladásától és zálogbavetésétől is, Pogan (d) István magister fiát: Jánost pedig annak megvásárlásától és elfoglalásától. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao dicto Fywos contra Mannus et Bartholomeum, prohibitorie.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, II/8 (DF 252763). □ Közlés: DocRomHist C, X. 216–217 (román fordításban is). □ Regeszta: Kádár–Tagányi V. 405 (jegyzetben).

102. 1354. január 7. (f. III. p. Epiph. dom.) A Clusmonustra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Hastad-i [!] Domokos fia: Márton fia: István és Zilkerek-i Mihály fia: Demeter nemesférfiak az István erdélyi alvajda előtt zajló peren kívül, fogott bírák segítségével úgy egyeztek meg Acil (d) János magisterrel a Kaza fia: Mihály leányát: Katra-t, más néven Katherina-t, azaz Márton fia: István anyját és Kaza fia: János leányát: Erzsébetet, azaz Demeter anyját Kereztes nevű birtokából illető leánynegyed felől, hogy ennek fejében Acil (d) János kettejüknek 20 ezüst márkát fizet ki.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/24 (DF 252764). □ Közlés: DocRomHist C, X. 247–248 (román fordításban is).

103. 1354. január 25. (in. Conv. Pauli ap.) A budai (Budensis) káptalan bizonyítja, hogy a Kulus vármegyei Kezu-i Emuch fia: János fiai: Voos (d) Miklós, László, Acyl (d) János, Voos (d) Lőrinc, Tamás és Wos (d) Desew eltiltották testvérüket: Verres (d) Pétert az osztatlanul bírt földek, különösen pedig a Wesprim vármegyei Katl nevű birtok elidegenítésétől, másokat pedig ezek birtokbavételétől.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/5 (DF 252765). □ Közlés: HOkl 259–260. – DocRomHist C, X. 251–252 (román fordításban is). □ Regeszta: Kádár–Tagányi II. 478 (jegyzetben).

104. [1354. március 5. előtt] [I. Lajos] király átírja a győri káptalan 1337. évi iktatólevelét (47. sz.).

Említés Druget Miklós országbíró 1354. május 12-i oklevelében (107. sz.), Wass cs lt, XXXVII/6 (DF 252901).

105. [1354. április 7. előtt] Tamás comes országbíró a győri káptalanhoz. Küldje ki a tanúbizonyságait, kiknek jelenlétében Boky-i Balázs fia: Gergely, a királyi udvarból kiküldött ember április 7-én (f. II. p. Ramispalm.) a felek vagy ügyvédeik, továbbá a szomszédok jelenlétében járja meg a Kaathl-i részbirtok határait a Márk és Bereck által bemutatandó királyi oklevélben leírtak szerint, majd a dél felé eső részt – minden haszonvételével együtt – iktassa Veres Péternek, a másik felét – ugyancsak minden haszonvételével együtt – iktassa Márk prépostnak és testvérének: Berecknek, majd az oklevélben leírt határokon kívüli részt királyi mértékkel mérve vagy szemléléssel becsülje fel, megállapítva annak minőségét, mennyiségét és hasznosságát, végül pedig a káptalan május 1-jéig (ad oct. Georgii mart.) írjon jelentést a királynak.

Tartalmi említés Druget Miklós országbíró 1354. május 12-i oklevelében (107. sz.), Wass cs lt, XXXVII/6 (DF 252901).

106. [1354. április 7. – május 1. között.] A győri káptalan jelenti [I.] Lajos királynak, hogy Tamás comes országbíró kérésére kiküldte tanúbizonyságait, Márk prépost és testvére részére kanonoktársukat: Győri (de Jaurino) Benedek magistert, Veres Péter magister részére pedig Pál magister karbéli papot, kiknek jelenlétében április 7-én (f. II. p. Ramispalm.) Balázs fia: Gergely királyi ember a Kaathl-i részbirtokot a Márk és Bereck által bemutatott királyi oklevélben leírt határok szerint körüljárta, majd két egyenlő részre osztva a dél felé eső részt – minden haszonvételével és tartozékával együtt – Veres Péternek, a másik részt pedig a testvére nevében is megjelenő Berecknek iktatta, majd a Kaathl-i részbirtokot 20 márkára becsülte fel.

Tartalmi említés Druget Miklós országbíró 1354. május 12-i oklevelében (107. sz.), Wass cs lt, XXXVII/6 (DF 252901).

107. 1354. május 12. (Bude, XII. d. oct. Georgii mart.) Drugeth Miklós comes országbíró, Turuch vármegye ispánja bizonyítja, hogy Veres (Rufus) Péter magister tiltakozott Kaathl-i Mihály fiainak: Márk Kw-i prépostnak és Berecknek a Wesprim vármegyei Kaathl nevű birtok Banktelke, Zomayn és Yakow nevű részbirtokaiba történő beiktatása ellen, akik őt ezért Szt. Márton pannonhalmi (de Sacromonte Pannonie) konventjének tanúbizonysága jelenlétében Bach-i Miklós királyi ember útján a királyi jelenlét bírósága elé idéztették, és a felek a néhai országbíró: Tamás előtt be kellett mutassák az okleveleiket. Többszöri halasztás után Tamás országbíró a pert március 5-re (ad oct. Cynerum) halasztotta, és ekkor Márk prépost és testvére: Bereck bemutatták előtte a király 1354. évi, pátens formában kiállított átíróoklevelébe (106. sz.) foglalva a győri káptalan 1337. évi iktatólevelét (47. sz.), mely szerint Erzsébet királyné embere: Tury-i Jakab a győri káptalan tanúbizonysága mellett, illetve a szomszédok és határosok jelenlétében a Veszprém vármegyei Kaathl nevű birtok Bankteleke, Zomayn és Jakow nevű részbirtokait ellentmondás nélkül Márk [Kw-i] prépostnak és az ő rokonainak iktatta az oklevélben leírt határok között. Tamás országbíró a Kaathl nevű birtoknak a bemutatott királyi oklevélben leírt határai közötti részét Veres (Rufus) Pétertől visszavette, és a jogtalan birtoklás miatt a részek becsűértékében őt elmarasztalta, mivel azok örökség jogán Márkot és Berecket illetik. Minthogy Márk prépost és testvére: Bereck azt állították, hogy több, a királyi oklevélben leírt határokon kívül eső részt már Veres (Rufus) Péter előtt birtokoltak, ezért a felek – Miklós esztergomi érsek, Miklós Zagrab-i püspök és alkancellár, Cykow királyi tárnokmester és Miklós Zeurin-i bán közvetítésével – úgy egyeztek meg, hogy Veres Péter fia: László feleségül veszi Berecknek a leányát, Márk és Bereck pedig az így létrejött rokonság okán testvérei kizárásával Veres Péternek és fiának: Lászlónak, valamint Veres Péter addig születő többi fiának és ezek fiági örököseinek adják a Kaathl-i részbirtok dél felé fekvő felét minden haszonvételével és tartozékával együtt. Ha Péter nem kötné meg a házassági szerződést fia: László és Bereck leánya között, a bajvívás elvesztéséért kiszabható büntetésben részesüljön; ha pedig Péter meghalna és fia: László nem venné el feleségül Bereck leányát, ugyanabban a büntetésben részesüljön. Ha Veres Péter, fiai vagy utódai nem tartanák be a fenti egyezséget s Márktól, illetve Berecktől

vagy ezek utódaitól a [nekik maradó] felerészt bírói úton vagy azon kívül megpróbálnák elvenni, akkor a bajvívás elvesztéséért kiszabható büntetésben legyenek elmarasztalva, és ezenfelül a saját fele részüket a másik félnek kötelesek átadni. Ha Bereck felnőtt leányai a házasságkötés előtt meghalnának és több leánya nem születne, Veres Péternek pedig fia vagy fiai lennének, a Kaathl-i részbirtok dél felé eső fele Veres Péternek és fiainak maradjon. Ha Péter fia: László és Bereck leánya is meghalna vagy ha Péternek több fia és Berecknek több leánya már nem születne, és így a házassági szerződést nem lehetne életbe léptetni, a Kaathl-i részbirtok fele halálukig Veres Péteré és feleségéé maradjon; kettejük halála után pedig Márkra, Bereckre és ezek utódaira szálljon. Péter vagy fia vagy az utódaik magtalan halála után a kezükön levő fele rész Márkra, Bereckre vagy utódaikra szálljon. Ha Péter fiának és Bereck leányának halála után Péternek leánya és Berecknek fiai születnének, a fenti házassági szerződés a mondott feltételek között lépjen érvénybe. Mivel a felek az így megkötött egyezség szerint a saját részük birtokába akartak lépni, Tamás országbíró kérte a győri káptalant, hogy küldje ki a tanúbizonyságait, kiknek jelenlétében Boky-i Balázs fia: Gergely a királyi udvarból kiküldött emberként április 7-én (f. II. p. Ramispalm.) a felek vagy ügyvédjeik, továbbá a szomszédok és határosok jelenlétében járja meg a Kaathl-i részbirtok határait a királyi oklevélben leírtak szerint, majd a dél felé eső részt – minden haszonvételével együtt – iktassa Péternek, a másik felét – ugyancsak minden haszonvételével együtt – iktassa Márk prépostnak és testvérének: Berecknek, majd a királyi oklevélben leírt határokon kívüli részt királyi mértékkel mérve vagy szemre felbecsülve, állapítsa meg annak minőségét, mennyiségét, hasznosságát, végül pedig a káptalan május 1-jéig (ad oct. Georgii mart.) írjon jelentést a királynak (104. sz.). Ekkorra azonban Tamás országbíró meghalt, a király Miklóst nevezte ki országbírává, és ezért a felek neki mutatták be a győri káptalan [április 7-e után kelt] válaszlevelét, mely szerint Tamás országbíró kérésére kiküldte tanúbizonyságait, Márk prépost részére kanonoktársukat: Győri (de Jaurino) Benedek magistert, Veres Péter magister részére pedig Pál magister karbéli papot, kiknek jelenlétében április 7-én Balázs fia: Gergely királyi emberként a Kaathl-i részbirtokot a Bereck magister által bemutatott királyi oklevélben leírt határok szerint körüljárta, majd két egyenlő részre osztva a dél felé eső részt – minden haszonvételével és tartozékával együtt – Veres Péternek, a másik részt pedig a testvére nevében is megjelenő Berecknek iktatta, majd a Kaathl-i részbirtokot 20 márkára becsülte fel (105. sz.). A perben álló felek megígérték, hogy a fenti egyezséget mindenben betartják.

Eredeti, hártyán, vörös-zöld sodratú selyem zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, XXXVII/6 (DF 252901).

108. 1354. május 31. (in vig. Penth.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) Miklós – testvérei: János és László nevében is – tiltakozott amiatt, hogy a király Zeek-i camerariusa: Mihály magister officialisa: Thorda/Torda-i Szabó (textor) Benedek ugyanazon Zenthegyd határain belül, Fizeez/Fyzees és Zeneketeu/Zenegeteu nevű helyen Cristian nevű román (Olachus) jobbágyától 200 juhot, két lovat, két ökröt és 36 disznót hajtott el. Emiatt az egész erdélyi nemesség számára Thorda-n május 18-án (dom. a. Ascens. dom.) tartott közgyűlésén panaszt emelt ellene, mire Benedek azt válaszolta, hogy nem a Zenthegyd-hez, hanem a

Zeek-hez tartozó földről hajtotta el az állatokat. Az erdélyi nemesek azonban egyhangúlag azt állították, hogy a Fizeez és Zeneketeu nevű helyek soha nem tartoztak Zecz-hez [!], hanem mindig a szentegyedi nemeseké voltak és ehhez a birtokhoz tartoztak. A káptalan nevében a közgyűlésre kiküldött kanonoktársuk: Mihály magister Doboka-i főesperes és a királyi oklevéllel kirendelt egyik döntőbíró (unus ex arbitris in literis regis inclusus): Jakab fia: György mindezt megerősítette. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao dicto Wos contra Benedictum textorem, protestatorie.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett (záró- és visszazáró) pecsét töredékével, Wass cs lt, II/10 (DF 252766). – Ái az erdélyi káptalan 1358. augusztus 3-i oklevelében (120. sz.), Wass cs lt, II/9 (DF 252711). □ Közlés: Ub II. 103–104 (Kemény Józsefnek az 1358. augusztus 3-i ái-ról készített másolata nyomán, hibás névalakokkal). – Şincai I. 490–491 (román fordításban). – DocRomHist C, X. 269–270, 456 (román fordításban is, hasonmással).

109. 1354. augusztus 10. (in Laurentii mart.) A Kw-i egyház káptalana Emech fia: János fia: Tamás magister nemesférfi, Cherevgh/Chereug/Chereugh-i várnagy kérésére, átírja a Clusmonustura-i konvent 1352. december 21-i pátens oklevelét (100. sz.). – *Hátlapján 16. századi kéz írásával*: Valet ad genealogiam.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXII/1 (DF 252707). □ Közlés: Şincai I. 488–489 (román fordításban). – DocRomHist C, X. 272–273 (román fordításban is).

110. 1356. november 4. (IV. d. Omn. sanct.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Aba nemzetségbeli Chente (d) János fia: János a Belső (Interior) Zonuk vármegyei Borzua nevű örökölt hegyét és a Huzyumezev nevű örökölt birtokát, minden haszonvételével és tartozékával együtt, örökjogon Wos (d) Miklós magisternek és nővérének (soror u.) Miklóstól való fiainak: Lászlónak, Istvánnak, Pálnak és Jánosnak és az ezután születő fiainak adományozza úgy, hogy Miklós és fiai a birtokok jövedelmébol őt élete végéig kötelesek ezért élelmezni és eltartani. A konvent ígéri, hogy az oklevelet kiváltságlevél formájában is ki fogja állítani.

Eredeti, hártyán, hátlapján pecsét töredékével, egykor a Wass cs lt-ban, mára elveszett, egykori jelzete XXXVIII/25. volt; vö. Huszti: Registrum p. 103. □ Közlés: HOkl 261–262. – DocRomHist C, XI. 40–41 (román fordításban is).

111. 1357. május 4. (in Sancto Emerico, IV. d. oct. Georgii mart.) Domokos erdélyi alvajda a Clusmunustra-i Szűz Mária-monostor konventjéhez. Mivel Wos (d) Miklós magister, Kuholum-i várnagy kérte tőle, hogy Acyntus nevű Fehér (Albensis) vármegyei birtokát szerezze vissza és őt iktassa be abba, küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Mykud egykori bán fia: Péter fia: János magister vagy testvére: Péter magister, illetve Buda-i György vagy Darabas (d) Mihály alvajdai ember a szomszédok jelenlétében a birtokot szerezze vissza, járja körül határait, válassza el mások birtokaitól és Miklós magistert iktassa be abba. Az esetleges ellentmondókat Wos (d) Miklós magister ellen idézze elébe, és az iktatás lefolyásáról írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1357. május 12-i oklevelébe (112. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/26 (DF 252715). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 119–120 (román fordításban is).

112. 1357. május 12. (IV. d. III. f. p. quind. Georgii mart.) A Clusmunustra-i Szűz Mária-monostor konventje Domokos erdélyi alvajdához. 1357. május 4-i kérésének (111. sz.) megfelelően Darabas (d) Mihály alvajdai emberként a konvent tanúbizonysága: János frater pap és a szomszédok jelenlétében május 9-én (III. f. p. quind. Georgii mart.) Acyntus nevű birtokot Wos (d) Miklós magisternek akarta iktatni, de Mykud fia: Péter ellentmondott az iktatásnak, és ezért őt június 4-re (oct. Pentech.) az erdélyi alvajda elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro et honesto Dominico vicewoyuode Transsilvano, pro magistro Nicolao dicto Wos, contra Petrum filium Mykud ad octavas festi Penthecostes proxime venturas, citatorie. – *Hátlapján egykorú írással*: Propter prioritatem termini, ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste [július 1.], est procurator actoris Michael Darabus.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/26 (DF 252715). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 132–133 (román fordításban is).

113. 1357. június 2. (Bude, f. VI. a. Trinit.) András erdélyi vajda és Zonuk-i ispán alvajdájához: Domokoshoz vagy helyetteseihez. Mivel Chycow-i várnagya: Veres (Ruphus) Tamás magister Mykus nevű vásárolt birtokát bizonyos nemesek megpróbálják felbecsültetni, akadályozza meg azt, és az ügy tárgyalását halassza el legközelebbi közgyűléséig.

Belefoglalva Mocsk Domokos erdélyi alvajda 1357. június 21-i oklevelébe (114. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/27 (DF 252716). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 145 (román fordításban is). □ Regeszta: Şincai I. 492.

114. [1357.] június 21. (in Sancto Emerico, f. IV. a. Nat. Ioh. bapt.) Domokos erdélyi alvajda a Clusmunustra-i Szűz Mária-egyház konventjéhez. Noha az ország előkelőivel (proceres) hozott végleges ítéletének megfelelően korábban azt parancsolta, hogy a konvent tanúbizonyságának jelenlétében megbízható emberekkel becsültesse fel Mykus nevű birtokot és erről július 1-jéig (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) írjon jelentést ura: András erdélyi vajda és Zonuk-i ispán 1357. június 2-i oklevelének megfelelően (113. sz.) és mivel – népiesen szólva – a nagyobb ünnep fölülmúlja a kisebbet, halassza el a birtok felbecsülését a vajda közgyűléséig.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1357. június 26-i oklevelébe (115. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/27 (DF 252716). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 150–151 (román fordításban is).

115. [1357.] június 26. (II. f. p. Nat. Ioh. bapt.) A Clusmunustra-i Szűz Mária-egyház konventje Domokos erdélyi alvajdához. [1357.] június 21-i kérésére (114. sz.) Mykus nevű birtok felbecsülését elhalasztotta András erdélyi vajda és Zonuk-i ispán legközelebbi közgyűléséig. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro Dominico, vicewoyvode Transilvano, pro nobili viro, magistro Thoma Rupho, castellano de Chychou, super facto estimationis possessionis Mykus vocate, ad primam et futuram congregationem domini woyvode Transsilvani et comitis de Zonuk celebrandam, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/27 (DF 252716). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 151–152 (román fordításban is).

116. 1357. augusztus 30. (IV. f. a. Egidii abb. et conf.) A Clusmunustra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Wos (d) Miklós magister famulusa: Nagy (magnus) János – ura nevében – tiltakozott amiatt, hogy Tyburchteleke-i Deme magister ugyanoda való jobbágyaival a Vos (d) Miklós magister Bolugianusteleke nevű birtoka határain belül levő kaszálót és erdőt használja, egyúttal őket ettől eltiltotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Nicolao dicto Wos, contra Demem, super facto perceptionis silve et fenetalis possessionis BolugJanusteleke, prohibitoria et protestatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecséttel, Wass cs lt, II/11 (DF 252767). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 172–173 (román fordításban is).

117. 1358. február 26. (Torde, f. II. p. Reminiscere) András erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán [a kolozsmonostori konventhez]. Az erdélyi nemesség összessége számára Torda-n, január 29-én (f. II. p. conv. Pauli ap.) tartott közgyűlésén Kwholm-i alvárnagya: Wos (d) Miklós magister Elephanth-i Desew fia: Mihály magister ellen bemutatta István, Miklós és Péter fia: Tamás [erdélyi] vajdák megerősítő, bírságoló tiltakozó és perhalasztó okleveleit. A megerősítő oklevelek szerint több vajdai közgyűlésen már vallomást tett arról, hogy amikor ő néhai Dousa [erdélyi] vajda famulusa volt, Elephanth-i Desew comes [embereivel] Scentegud nevű birtokára jőve azt elpusztította, 1000 [!] márka értékű ménesét és 400 csikózott kancáját a csikók nélkül elhajtotta és öt famulusát megölte. Akkor a szolgabírák, az esküdt ülnökök és az erdélyi részek más nemesei mindezt megerősítették. [Tamás erdélyi] vajda Desew magistert, majd halála után: fiát: Mihály magistert többször maga elé idéztette, és őket a többszöri késleltetés és perhalasztás miatt megbírságolta. A konvent küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Gyula fia: János vagy Buda-i István, illetve Darabus Mihály vajdai ember Elephanth-i Desew fiát: Mihály magistert Wos (d) Miklós magister ellen idézze elébe, hogy az ügyet lehessen lezárni és az idézés lefolyásáról írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1358. március 27-i oklevelébe (118. sz.), Wass cs lt, II/12 (DF 252717). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 239–241 (román fordításban is).

118. 1358. március 27. (III. f. p. dom. Ramispalm.) A Clusmonustra-i Szűz Mária-monostor konventje András erdélyi vajdához és Zolnuk-i ispánhoz. 1358. február 26-i kérésére (117. sz.) kiküldött tanúbizonysága: Benedek frater jelenlétében Buda-i István vajdai emberként március 23-án (VI. f. a. Ramispalm.) Elephanth-i Desew fiát: Mihály magistert Wzuay nevű birtokán Wos (d) Miklós magister ellenében május 1-jére (oct. Georgii mart.) a vajda elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili et magnifico viro Andree, woyuode Transsiluano et comiti de Zolnuk, pro magistro Nicolao dicto Wos, contra nobilem virum magistrum Michaelem, filium Desew de Elephanth, ad octavas festi beati Georgii martiris proxime nunc venturas, evocatorie.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett (záró- és visszazáró) pecsét nyomával, Wass cs lt, II/12 (DF 252717). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 262–263, 651 (román fordításban is, hasonmással).

119. 1358. augusztus 3. (in Sancto Emerico, III. d. oct. Iacobi ap.) Domokos erdélyi alvajda az erdélyi egyház káptalanához. Írja át nyílt oklevél formájában Wos (d) Miklós magister, Kuholm-i várnagy részére az általa bemutatandó oklevelet, mely az erdélyi egyház káptalana pecsétjével van lezárva, és jelölje meg a bemutatott oklevelet saját pecsétfőjével (cum capite vestri sigilli).

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1358. augusztus 3-i oklevelébe (120. sz.), Wass cs lt, II/9 (DF 252711). □ Közlés: Ub II. 154. – Şincai I. 490–491 (román fordításban, tévesen 1354-re keltezve). – DocRomHist C, XI. 307–308 (román fordításban is).

120. [1358.] augusztus 3. (III. d. oct. Iacobi ap.) Az erdélyi egyház káptalana Domokos erdélyi alvajda 1358. augusztus 3-i kérésére (119. sz.) nyílt oklevél formájában átírja saját 1354. május 31-i zárt oklevelét (108. sz.), melyet Wos (d) Miklós mutatott be előtte, és amelyet pecsétfőjével jelöl meg.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, II/9 (DF 252711). □ Közlés: Ub II. 154. – Şincai I. 490 (román fordításban, tévesen 1354-re keltezve). – DocRomHist C, XI. 308–309 (román fordításban is).

121. 1359. július 4. (in Sancto Emerico, IV. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Domokos erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Wos (d) Miklós magister famulusa: Balázs fia: János – az alvajda ügyvédvalló levelével ura és annak testvérei: Achyl (d) János, Lőrinc, Weres (d) Péter, Tamás és Deseu nevében is – tiltakozott amiatt, hogy a Zeek-i hospesek Szentegyed nevű falu tartozékaira (ad pertinentes ville Sancti Egidii) rámentek, a határjelek egy részét bejárták és bizonyos földeket (particulas terras) el akartak foglalni, mire az említett nemesek ettől törvényesen megtiltották. A hospesek őket július 1-jére (oct. Nat. Ioh. bapt.) a király elé idézték. Mivel Erdélyben a nemeseket soha nem a király, hanem csak az erdélyi vajda elé szokás idézni, János – az említett nemesek ügyvédvalló levelével – [az alvajda előtt] július 1-jén megjelent, ám a Zeek-i hospesek nem jöttek el és maguk helyett senkit sem küldtek. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Nicolao dicto Vos et aliis fratribus suis infrascriptis, contra hospites de Zeek, protestationalis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, II/13 (DF 252768). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 399–400, 651 (román fordításban is, hasonmással).

122. 1359. augusztus 11. (Torde, dom. a. Assumpt. Marie) András erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy Wos Miklós, Acyl (d) János és Veres (Rufus) Tamás magisterek – az összes többi testvérük nevében is – a szomszédság okán tiltották Albert fia: Mihály magistert és Albert fia: Miklós fiait Legen nevű birtokuk elidegenítésétől, mivel az leginkább őket illeti, másokat pedig – különösen Péter bánt – ennek megvásárlásától eltiltották.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XIII/5 (DF 252769). □ Közlés: DocRomHist C, XI. 404–405, 652 (román fordításban is, hasonmással). □ Pecsét hasonmása: Jakó: Sigilografia VII/2. sz. (felcserélt magyarázó szöveggel!).

123. 1359. [december 8]. (Albe Transsilvane, III. d. congregationis Lodovici reg.) Dénes erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy [I.] Lajos király Gyulafehérváron (in Alba Gyule) [december 6-án (f. VI. a. Concept. Marie)] tartott közgyűlésén a király jobbágya: Domokos Clusakana-i hospes Wos (d) Miklós és Veres (Rufus) Tamás magisterek familiárisai: Egrus-i Tamás, Thonchaza-i János és Kis (parvus) Pál ellen négy ökör ügyében a bárók jelenlétében pert akartak indítani, ám fogott bírák segítségével úgy egyeztek meg, hogy amennyiben Wos (d) Miklós és Veres (Rufus) Tamás kétséget kizáróan megbizonyosodnak a famulusaik által okozott kár körülményeiről, úgy Domokosnak négy megfelelő ökröt adnak át. Ha pedig [1360.] január 2-ig (usque f. V. p. Strenarum) ezeket nem sikerülne tisztázniok, elfogadják Mihály magisternek vagy officialisának Veres (Rufus) Péter Clus-i alispán jelenlétében meghozandó ítéletét. Ha Wos (d) Miklós és Veres (Rufus) Tamás a per tárgyalásán nem jelennének meg, ebben az esetben is kötelesek a négy ökröt Domokosnak átadni. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Dominico hospite de Clusakana, contra Nicolaum Wos et Thomam Rufum super facto quattuor bovum, feria quinta proxima post diem Strenarum fienda, memorialis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/28 (DF 252718). A napi keltezés kifelejtődött és I. Lajos király Gyulafehérváron tartott közgyűlésének idején (1359. december 6.) alapszik (vö. DocRomHist C, XI. 430–431). □ Közlés: HOkl 262–263 (csak éves keltezéssel). – DocRomHist C, XI. 431–432 (román fordításban is).

124. 1360. augusztus 20. (in Wyssegrad/Vyssegrad, in reg. Stephani) [I.] Lajos király a Győr vármegyei puszta és lakatlan Borbateluke nevű királynéi földet – korábbi tulajdonosai idején meglévő határaik között, minden haszonvételével és tartozékával együtt, új adomány címen – szolgálatai jutalmául Dénes erdélyi vajda familiárisának: Kathl-i János fiának: Péternek és általa testvéreinek (fr. u): Miklósnak, Jánosnak, Lőrincnek, Tamásnak és Deseu/Desew-nak, valamint örököseiknek adományozza. – *Az oklevél alján*, *illetve hátlapján*, *a pecsét alatt is*, *azonos kéz írásával*: Relatio Benedicti dicti Heym et Petri dicti Zudor.

Eredeti, hártyán, hátlapján rányomott pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/7 (DF 252719). – Ái I. Lajos király 1360. szeptember 22-i oklevelében (127. sz.), Wass cs lt, XXXVII/8. és XXXVII/16 (DF 252902. és 252900). □ Közlés: CDHung IX/3. 149–150. – DocRomHist C, XI. 531–532, 657 (román fordításban is, az eredeti hasonmásával).

125. 1360. augusztus 20. (in Wyssegrad/Wysegrad, in reg. Stephani) [I.] Lajos király Szt. Márton pannonhalmi konventjéhez. Mivel a Győr vármegyei puszta és lakatlan Borbateluke/Borbateleke nevű királynéi földet – korábbi tulajdonosai idején meglévő határai között – minden haszonvételével és tartozékával együtt, új adomány címén, szolgálatai jutalmául Dénes erdélyi vajda familiárisának: Kathl-i János fiának: Péternek és általa testvéreinek (fr. u): Miklósnak, Jánosnak, Lőrincnek, Tamásnak és Desew/Desw-nek, valamint örököseiknek adományozta, küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Feyes Benedek vagy Gymolth-i Bálint, illetve Thamasy/Tamasy-i Miklós fia: János királyi emberként – ha a birtok valóban a király adományozási jogához tartozik – területét becsülje fel, majd a szomszédok és határosok jelenlétében iktassa azt új adomány címen Péternek, az esetleges ellentmondókat idézze elébe, és az iktatás lefolyásáról írjon jelentést.

Belefoglalva a pannonhalmi konvent 1360. augusztus 27-i oklevelébe (126. sz.), Wass cs lt, XXXVII/8. és XXXVII/16 (DF 252902 és 252900).

126. 1360. augusztus 27. (III. d. f. III. Bartholomei ap.) Szt. Márton pannonhalmi konventje [I.] Lajos királyhoz. 1360. augusztus 20-i, nagypecséttel megerősített parancslevelének (125. sz.) megfelelően kiküldött tanúbizonysága: Domokos, Szt. András Nylka-i egyházának plébánosa – aki a konvent káplánja – jelenlétében Mendzenth-i Fees/Feyes Benedek magister királyi ember augusztus 25-én (f. III. p. Bartholomei) a Győr vármegyei puszta és lakatlan Borbateleke nevű királynéi föld területét hat ekealjra becsülte, majd a szomszédok és határosok jelenlétében – mivel a föld a király adományozási jogához tartozik – korábbi tulajdonosai idejében meglévő határai között minden haszonvételével és tartozékával együtt, új adomány címen, ellentmondás nélkül János fiának: Péternek és általa testvéreinek (fr. u): Miklósnak, Jánosnak, Lőrincnek, Tamásnak és Desew-nek, valamint örököseiknek iktatta.

Ái I. Lajos király 1360. szeptember 22-i oklevelében (127. sz.), Wass cs lt, XXXVII/8. és XXXVII/16 (DF 252902 és 252900).

127. 1360. szeptember 22. (X. Kal. Octobris) [I.] Lajos király Dénes erdélyi vajda familiárisának: Kalthl-i János fiának: Veres (Rufus) Péternek – testvérei (fr. u): Miklós, János, Lőrinc, Tamás és Desew/Desw nevében is előadott – kérésére átírva megerősíti saját 1360. augusztus 20-i oklevelét (124. sz.), valamint Szt. Márton pannonhalmi konventjének 1360. augusztus 27-i oklevelét (126. sz.). Kelt Miklós esztergomi érsek, királyi kancellár keze által. – *Méltóságsor*: Miklós esztergomi, Tamás kalocsai, Ugulinus Spalatum-i, Miklós zárai (Jadrensi) érsek, a Ragusium-i érsekség betöltetlen, Miklós egri, Demeter Warad-i, Domokos erdélyi püspök, a pécsi püspökség betöltetlen, Kálmán győri, László Wesprim-i, Domokos Chanad-i választott és megerősített püspök, István Zagrab-i, Mihály Wach-i, Péter boszniai, István frater Nitria-i, Tamás frater Sirmium-i, János frater Tinin-i [!], Bertalan frater Traugurium-i, Demeter frater Nona-i, István frater Fara-i, Bálint frater Macaria-i, Máté frater Sibinicum-i [!], Mihály frater Scardona-i, Portiua frater Senium-i [!], Rodoszló frater Corbavia-i püspök, Konth Miklós nádor, Dénes erdélyi vajda, Bubek István comes országbíró, János tárnokmester, Leustach/Lewstach szlavón, Zeech/Zech-i Miklós dalmát–horvát, Miklós Machow-i bán, Zwdor/Zwdar Péter pohárnokmester, Pál asztalnokmester, Imre lovászmester, Konya Poson-i ispán.

Eredeti, hártyán, fehér-zöld selyemzsinóron függőpecséttel, illetve vörös-zöld selyemzsinóron egy újabb megerősítő függőpecséttel, baloldalt a szöveg alatt I. Lajos király megerősítő záradékával, 1364. október 30-i kelettel (134. sz.), Wass cs lt, XXXVII/16 (DF 252902). – Ái a győri káptalan 1429. január 13-i oklevelében (392. sz.), Wass cs lt, XXXVII/16 (DF 252900).

128. 1362. január 25. (in Conv. Pauli ap.) A Clusmunustra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Wos (d) Miklós magister tiltakozott amiatt, hogy Elephant-i (d) Deseu fia: Mihály magister az ő Ozwe és Chubanka nevű birtokait – amelyeket apja Chente (d) Jánostól vásárolt, azokkal a dolgokkal együtt, amelyeket apja a Zentheged nevű birtokának elpusztításáért [jóvátételként] kapott és amelyekre neki oklevelei vannak – eladta Bubek [Domokos] fiainak: István és György nemesférfiaknak. Egyúttal Deseu fia:

Mihály magistert a birtokok elidegenítésétől, Bubek fiait: Istvánt és Györgyöt azok elfoglalásától és maguk számára történő átörökítésétől eltiltotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Nicolao dicto Wos, contra magistrum Michaelem filium Deseu dictum de Elephanth, super facto venditionis possessionum Ozue et Chubanka et ad ipsas pertinentes dominis Stephano et Georgio, filiis Bubek, prohibitorie.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/6 (DF 252772). □ A kiegészítés forrása: Engel: Genealógia, Ákos nem 1. Bebek-ág, 3. tábla: Bebek (pelsőci ág). □ Közlés: DocRomHist C, XII. 63–64 (román fordításban is).

129. 1363. április 9. (in oct. Passche) A Clusmonustra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy néhai Veres (Ruphus/Rufus) Tamás fiainak: Jánosnak és Lászlónak, ScentJuan/ScenthJuan-i nemeseknek küldött útján előadott kérésükre kiküldte tanúbizonyságát: Simon szerzetest, aki előtt Veres Tamás özvegyének: Indal-i néhai Bogar (d) István leányának: Ilonának hitbér és jegyajándék, továbbá az apja által végrendeletileg reáhagyott dolgok fejében is, a férje birtokaiból és javaiból neki járó részként átadtak egy jó posztóval bevont és fém lapocskákkal gazdagon díszített hermelin bundát (unam mastrucam ermellinam de bono panno contextam et cum multa lamina diligenter ornatam), egy jó köntöst (pepulum), egy övet, hét kancát csikóstól, negyven birkát bárányostól, Ilona pedig kijelentette, hogy elhunyt férje javaiból teljesen kifizették.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecséttel és Huszti András által írt levéltári jelzettel. A jelzet és az ugyancsak Huszti által készített registrum szerint az oklevél egykor a Wass család levéltárához tartozott (XXXVIII/30); vö. Huszti: Registrum p. 103. Ma Nagy Jenő csíkszentmártoni gyűjteményében őrzik, SSztGyÁLt (DF 278739). □ Közlés: DocRomHist C, XII. 145–146 (román fordításban is). □ Regeszta: EM XLIX(1944). 278 (Entz Géza–Jakó Zsigmond).

130. 1363. július 8. (in Plyna, in obsidione castri Zokol terre Boznensis, sab. p. oct. Petri et Pauli ap.) [I.] Lajos király mileseinek: Katl-i János fiainak: Veres (Ruphus) Péter és Deseu magistereknek, továbbá unokaöccseiknek (fr. p): Miklós fiainak: Pálnak és Istvánnak, Wos (d) László fiainak: Simonnak és Leukus/Leukws-nak, illetve Tamás fiának: Jánosnak a Doboka vármegyei Chege nevű birtokuk területén akasztófa és más kínzóeszköz felállítását engedélyezi úgy, hogy ott, illetve a Doboka, Kolos és Torda vármegyei többi birtokukon minden tolvajt, útonállót, gyilkost és más gonosztevőt elfoghassanak és felettük – az ispán, alispán és szolgabírák joghatóságától függetlenül – bírói székükön ítélkezhessenek. Ígéri, hogy oklevelét később kiváltságlevél formájában is kiállítja. – *Az oklevél jobb felső sarkán*, *illetve a szöveg alá nyomott pecsét alatt is*, *azonos kéz írásával*: Relatio Iohannis, prepositi Transilvani.

Eredeti, hártyán, a szöveg alatt rányomott vörös gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/29 (DF 252712). – Ái I. Lajos király 1364. október 30-i megrongálódott oklevelében (133. sz.), egykor a Wass cs lt-ban (VIII/16), amely mára már elveszett; vö. Huszti: Registrum p. 17. – Ái az erdélyi káptalan 1696. november 6-i hitelesített másolatában, Wass cs lt, XLI/280 (DF 252713). □ Közlés: Balia: Erdély törvényei 171–173. – HOkl 268–269 (az 1364. október 30-i ái alapján). – Hurmuzaki I/2. 85–86. – Şincai I. 504–505 (román fordításban). – DocRomHist C, XII. 158–159 (román fordításban is, az eredeti alapján). □ Regeszta: Hodor 715 (tévesen 1343-ra keltezve). – Transilvania 4 (1871). 254 (Moldovanu, Ştefanu). – ErdKáptJkv I. 26. sz. □ Hasonmás: W. Kovács: Wass 20. sz.

131. 1363. július 8. (in Plyna, in obsidione castri Zokol terre Boznensis, sab. p. oct. Petri et Pauli. ap.) [I.] Lajos király bizonyítja, hogy Miklós fiai: [László, János,] István és Pál magisterek – unokatestvéreik (fr. p): Wos (d) László fiai: Simon és Leukus, illetve Tamás fia: János nevében – előadott kérésére a Doboka vármegyei Chege nevű birtokukon szerdai hetivásár tartását engedélyezi, a kereskedőknek pedig szabad részvételt biztosít. Ígéri, hogy oklevelét később kiváltságlevél formájában is kiállítja.

Ái I. Lajos király 1364. október 30-i megrongálódott, mára már elveszett oklevelében (133. sz.), egykor a Wass cs lt-ban (VIII/16); vö. Huszti: Registrum p. 17. A kiegészítés a kolozsmonostori konvent 1356. november 4-i oklevele (110. sz.) alapján történt. □ Közlés: HOkl 270 (az 1364. október 30-i ái alapján). – DocRomHist C, XII. 157–158 (román fordításban is).

132. 1364. augusztus 1. (in oct. Iacobi ap.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy István és György Budatelke-i nemesek a György által a Clus vármegyei Dyos és Bolugianustelke nevű birtokok szomszédsága és néhai Mihály és Mannus Kalian-i nemesekkel való rokonsága okán Wos (d) Miklós fiai: István és Pál szentegyedi (de Sancto Egidio) nemesek ellen Dyos és Bolugianustelke/Balugianustelke nevű birtokok elfoglalásáért Péter erdélyi alvajda előtt indított perben – miután a vajdai ember a kolozsmonostori konvent tanúbizonysága jelenlétében Gyos nevű birtokot 29 márkára, Bolugianustelke nevű puszta és lakatlan földet pedig három országos márkára (pro tribus marcis regni) becsülte fel és György a birtokokat Miklós fiaitól meg akarta váltani – fogott bírák útján úgy egyeztek meg szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) Miklós fiával: Istvánnal és őáltala a kolozsmonostori konvent ügyvédvalló levelével képviselt testvérével (fr. u): Pállal, hogy Dyos és Bolugianustelke nevű birtokok felét, e részek minden haszonvételével és tartozékával együtt, átadják Istvánnak és Pálnak, akik ezért cserébe a birtokok becsértékét, 32 márkát fizetik ki. A felek kötelezték magukat, hogy a részek zavartalan birtoklásában egymást kölcsönösen megvédelmezik.

Eredeti, hártyán, zöld zsinóron függőpecsét vászonzsákba varrt töredékeivel, Wass cs lt, II/14 (DF 252709). □ Közlés: HOkl 271–272. – DocRomHist C, XII. 312–314 (román fordításban is).

133. 1364. október 30. (III. Kal. Novembris) [I.] Lajos király megerősítve átírja saját 1363. július 8-i két oklevelét (130. és 131. sz.).

Eredeti, rongált állapotban, egykor a Wass cs lt-ban (VIII/16), mára elveszett. □ Regeszta: HOkl 269.

134. 1364. október 30. (III. Kal. Novembris) [I.] Lajos király bizonyítja, hogy amikor Boszniában (in regno nostro Bozne) az eretnek patarénusok sokasága eltért az igaz hittől, ő maga kelt hadra elpusztításuk érdekében, és Miklós esztergomi érseket és királyi kancellárt – a királyi autentikus pecsétnyomó mindkét lapjával együtt –, továbbá Miklós nádort és több más főpapot és bárót Wzura-ba küldött, ám az esztergomi érseknek a pecsétek őrzésével megbízott familiarisai mindkét pecsétnyomót ellopták. Azért, hogy az országlakók jogait ne veszélyeztesse a pecsét elvesztése, új kettőspecsétet készíttetett és elrendelte, hogy azzal legyen megerősítve mindegyik saját korábbi kiváltságlevele, apja: néhai Károly király azon oklevelei, melyek apja koronázásakor készített pecséttel voltak megerősítve, és amelyet az azzal történt többszöri visszaélés miatt megsemmisítettek, to-

vábbá apja azon oklevelei, melyeket a havaselvei részekben (in partibus Transalpinis) elveszett pecsétekkel erősítettek meg. Érvényüket vesztik Károly azon oklevelei, melyeket a két említett pecsétjével erősített meg, de amelyeket apja nem erősített meg későbbi pecsétjeivel, és amelyeket saját maga sem erősített meg most elveszett pecsétjével. Hasonlóképpen megerősítés hiányában érvényüket vesztik az apja és saját pátens oklevelei is. Jelenvaló [1360. szeptember 22-i] oklevelét (127. sz.) Veres (Rufus) Péter, az ő testvérei és örökösei részére új kettőspecsétjével megújítja és megerősíti. Kelt ugyanazon Miklós esztergomi érsek, királyi kancellár keze által.

Megerősítő záradék I. Lajos király 1360. szeptember 22-i oklevelének (127. sz.) bal alsó sarkán, Wass cs lt, XXXVII/8 (DF 252902). – Ái I. Lajos király 1360. szeptember 22-i oklevelével (127. sz.) együtt a győri káptalan 1429. január 13-i oklevelében (392. sz.), Wass cs lt, XXXVII/16 (DF 252900). – Vö. Grünn Albert: Lajos király megerősítő záradéka. In: Turul XIX(1901). 27–37.

* 1366. március 21. Lásd a 139. sz. (1366. július 11.) alatt.

135. 1366. május 15. (Torde, XII. d. f. II. p. Phil. et Iacobi ap.) Dénes erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy az egész erdélyi nemesség és minden más rendű-rangú ember számára Torda-n, május 4-én (f. II. p. Phil. et Iacobi ap.) tartott közgyűlésén Jkloud-i Beke fia: László tiltakozott amiatt, hogy Wos (d) Deseu jobbágyai: Mohal-i Ladislau kenéz (kenezyus) és fiai, továbbá ugyanazon Muhal-i Gyula vajda (woyda) testvéreivel és rokonaival együtt az ő Kywhaza/Kyowhaza nevű birtokára támadt, és Deseu magister tudtával és parancsából hatalmaskodva a termésben, az erdőben és a kaszálókban 40 Ft kárt okoztak neki. Erre Wos (d) Deseu magister azt válaszolta, hogy Ladislau kenéz és Gyula vajda nem követték el ezeket, és ő ebben az ügyben teljesen ártatlan. Mivel Beke fia: László egyetlen oklevelet sem mutatott be vádjai igazolására, Dénes erdélyi vajda azt az ítéletet hozta, hogy Vos (d) Deseu magister harmadmagával együtt július 8-án (in quind. Nat. Ioh. bapt.) Szentimrén (in Sancto Emerico) alvajdája: Péter előtt esküdjön meg, hogy Ladislau kenéz és Gyula vajda az ő tudtával és parancsából nem hatalmaskodott, és ebben az ügyben teljesen ártatlan. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Deseu dicto Wos, contra Ladislaum, filium Beke de Jkloud, super iuramento, tertio se nobilibus, in quindenis festi Nativitatis beati Iohannis baptiste, in Sancto Emerico, coram Petro, viceuoyuoda nostro, deponendo, memorialis. – *Hátlapján*, *felül*, *egykorú írással*: Famulo magistri Deseu dicti Vos. – *Hátlapján*, *alul*, *egykorú írással*: Solvit Lv [?].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, VII/3 (DF 252771). □ Közlés: Minea 95–96 (május 13-i hibás keltezéssel, hibásan közölt hátirattal). – Jakó–Manolescu 1971. Album 11/a. sz. (hasonmással). – DocRomHist C, XIII. 90–92, 921 (román fordításban is, hasonmással).

136. 1366. május 24. (in Clusuar, III. d. Elene regine) Dénes erdélyi vajda és Zonuk-i ispán a Clusmunustra-i konventhez. A Clusuar-on, május 22-én (in Elene regine) az ország báróival és nemeseivel együtt, a király jelenlétében megtartott bírói széke előtt Torda város bírái (iudices civitatis Tordensis): Zumuro fia: János, Péter fia: Benedek, Imre fia: János, a polgárok és hospesek nevében azt vallották, hogy amikor ők több más polgárral

együtt az oda kirendelt királyi emberekkel a város Ohtun nevű birtok felőli határait meg akarták járatni, Ohtun birtokosai: bizonyos Drag-i nemesek: Brasso-i (d) Jakab és János fia: Miklós magisterek familiárisai és ügyvédei ellentmondtak a határjárásnak. A jelen levő Jakab magister, továbbá Miklós magister nevében – a kolozsmonostori konvent ügyvédvalló levelével – ennek famulusa: Fodor (Crispus) János azt válaszolták, hogy azért mondtak ellent a határjárásnak, mert Torda város bírái az ő Ohtun nevű birtokuk egy nagy részét a városhoz akarták csatolni, ám ők – a vajda által kitűzendő határidőkor – készek megmutatni az Ohtun nevű birtokuk Torda város felőli valódi határát. Mivel az ítélethozatalhoz határjárás szükséges, felkéri a konventet, hogy küldje ki mindkét fél részére tanúbizonyságait, akik jelenlétében a felperesek: a Torda-i bírák, polgárok és hospesek részére Twr-i János vagy Zupus (d) Miklós, illetve Pethlend-i András vajdai ember, az alperesek: Jakab és Miklós magisterek részére pedig Buda-i György vagy Zumurduk-i Miklós, illetve Chamafaya-i Toth (d) János vajdai emberek július 1-jén (in oct. Ioh. bapt.) és más napokon a határosok és szomszédok jelenlétében járják be a Torda-i bírák és polgárok, majd Jakab és Miklós magisterek által javasolt határokat, és ha a felek megegyeznek ezt illetően, válasszák el egymástól a birtokokat, és újítsák meg a régi határjeleket, ha pedig nem egyeznének meg, a vitás földet az ország szokásainak megfelelően, királyi mértékkel vagy szemléléssel mérjék meg, és állapítsák meg a minőségét, nagyságát, termékenységét és értékét, majd a konvent a határjárás lefolyásáról október 6-ig (ad oct. Mich. arch.) írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1366. július 5-i oklevelébe (137. sz.), Wass cs lt, I/5 (DF 252903), DL 28742. és 36909, ENMLt, Törzsgyűjtemény (DF 253792). □ Közlés: Balia: Erdély törvényei 167–170. – Ub II. 244–245. – DocRomHist C, XIII. 125–128 (román fordításban is).

137. 1366. július 5. (V. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) A Clusmunustra-i Szűz Mária-monostor konventje Dénes erdélyi vajdához és Zonuk-i ispánhoz. 1366. május 24-i kérésének (136. sz.) megfelelően a felperesek: Torda nevű város bírái, polgárai és hospesei részére kijelölt Pethlend-i András vajdai ember jelenlétében a konvent tanúbizonysága: János frater pap jelenlétében, az alperesek: Jakab és Miklós magisterek, Drag-i nemesek részére kijelölt Chamafaya-i Toth (d) János vajdai ember pedig a konvent második tanúbizonysága: Miklós frater pap jelenlétében július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) Torda város határára kimenve a szomszédok és határosok jelenlétében bejárták a város és Ohtun birtok közötti határokat, előbb a Torda-i bírák és polgárok által mutatottakat, majd a Drag-i nemesek: Jakab és Miklós által javasoltakat. A felek a határvonalat illetően nem tudtak megegyezni, mert a Torda-i bírák és polgárok vagy hospesek az [I.] Lajos király Torda-i tartózkodása alkalmával emelt új határjeleket javasolták, ám a Drag-i nemesek azt állították, hogy ezek az ő Ohtun nevű birtokukon fekszenek, és az ő tudtuk nélkül emelték azokat, majd kérték a konventet, hogy a vitatott területet becsülje fel. A felperesek ennek ellentmondtak, és azt állították, hogy a király tudta nélkül nem merik felbecsültetni. Ezután a vajdai emberek a feleket október 6-ra (oct. Mich. arch.) az erdélyi vajda elé idézték. – *A drági nemesek által javasolt határvonal*: Primo ad quandam terram seu locum accessissent, Sospatak vocatam, ubi tres novas metas terreas reperissent, quas iam dicti iudices, cives et hospites Tordenses inter ipsam civitatem et Twr, possessionem Iohannis de eadem, ut premittitur, cum idem dominus rex in ipsa civitate fuisset, erectas reperissent. Deinde ad alium locum

accessissent, similiter Sospatak, quem ipsa civitas nominat terram regis pertinentem ad eandem civitatem Tordensem. Postremo autem venissent ad locum, qui dicitur Burzuskuth, abhinc procedendo ad collem unius Berch, supra ascendendo, ad caput ipsius Sospatak, ubi unam antiquam metam reperissent, quam videlicet nobiles de Reud inter possessionem ipsorum Sehter et possessionem Iohannis de Twr, Chan vocatam, erexissent, circa quam, predicti iudices, cives et hospites Tordenses pro se ipsius unam novam metam, similiter magistri Iacobus et Nicolaus, nobiles de Drag, aliam novam metam ex voluntate ambarum partium renovassent. Postremo autem transeundo infra ad supradictum Berch, ad quandam viam, que vocatur Woyadauta, iacentem ad plagam septentrionalem infra ad unum montem, qui appellatur [Vajda]hegefee/Waydahagasa, in quo loco unam foveam invenissent, qui scilicet magistri Iacobus et [Nicolaus, no]biles de Drag, dixissent quod in loco ipsius fovee meta ipsorum fuisset, sed nequiciose effodissent, iudices vero cives et hospites respondissent quod in ipso loco homines thesaurum quesivissent. Abhinc ad alium locum venissent, declinando infra Kuzberch vocatum, ad sepenominatum locum Sospatak, ubi stando magistri Iacobus et Nicolaus, nobiles de Drag, eo modo respondissent quod a parte plage septentrionali, tempore pluviali, infra per ipsum Berch defluentis aque, a principio usque finem ipsa terra in toto ad possessionem ipsorum Ohtun vocatam pertineret de iure et de facto, e converso vero ipsi iudices, cives seu hospites Tordenses pertinentem ad eandem civitatem Tordensem fore affirmassent. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili et magnifico viro, domino Dionisio, woyuode Transiluano et comiti de Zonuk, pro nobilibus viris, magistris Iacobo et Nicolao de Drag, contra iudices, cives et hospites Tordenses, super facto erectionis metarum predicte civitatis et magistrorum Iacobi et Nicolai, antedictorum, possessionis Ohton vocate, ad octavas festi beati Michaelis archangeli proxime affuturas, rescriptionalis.

Ái a kolozsmonostori konvent 1533. május 26-i oklevelében (653. sz.), Wass cs lt, I/5 (DF 252903). – Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecséttel, DL 28742. – Ái a kolozsmonostori konvent levélkeresőinek 1641. május 25-i (Sab. in Urbani) másolatában, DL 36909. – Ái gyulafehérvári Dobó József Kolozs vármegyei esküdt 1808. évi egyszerű másolatában, ENMLt, Törzsgyűjtemény (DF 253792). □ Közlés: Ub II. 261–263. – DocRomHist C, XIII. 170–174 (román fordításban is). □ Regeszta: Orbán: Torda 125 (jegyzetben).

138. 1366. július 8. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Péter erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) László, illetve a határnap felvevői (termini assumptores) által képviselt Veres (Rufus) Péter, Deseu, Miklós fiai: István és Pál, Wos (d) Tamás fiai: János és László magisterek közötti pert, melyet a Kulusmonustra-i konvent idézőlevele szerint július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) előtte kellett volna megkezdjenek, augusztus 1-jére (ad oct. Iacobi ap.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao dicto Wos de Sancto Egidio contra magistros Petrum Rufum et Deseu et alios intrapositos, ad octavas festi beati Iacobi apostoli, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Magister Petrus Rufus et filii Thome non venerunt, sed magistri Deseu ac Stephanus, pro se et pro Paulo cum litteris Dionisii woyuode; ad octavas beati Michaelis [október 6.].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/31 (DF 252773). □ Közlés: DocRomHist C, XIII. 178–179 (román fordításban is).

139. 1366. július 11. (in Alba Giule, sab. a. Margarete virg.) [I.] Lajos király bizonyítja, hogy különböző szolgálatai és hadjáratokban való részvétele jutalmául milesének: a Doboka vármegyei Chege-i Desew magisternek, valamint gyermekeinek és örököseinek adományozza a Doboka vármegyei Mohal nevű román birtokról (de possessione Olachali) a királynak évenként járó juhötvenedet. A birtokról Desew azt állította, hogy az a sajátja. Ígéri, hogy oklevelét később kiváltságlevél formájában is kiállítja. – *Hátlapján a pecsét alatt azonos (?) kéz írásával*: Relatio magistri Nicolai, comitis Siculorum, facta soli domino cancellario.

Eredeti, hártyán, a szöveg alatt vörös színű befüggesztett gyűrűspecsét nyomával, melynek papírfelzete elveszett, Wass cs lt, VII/2 (DF 252781). □ Közlés: Hurmuzaki I/2. 130. – DocRomHist C, XIII. 204–205 (román fordításban is). □ Regeszta: Hodor 728. – Transilvania 4 (1871). 287 (Moldovanu, Ştefanu). – DocVal 201. – Şincai I. 508.

140. 1366. július 11. (in Alba Giule, in die [translationis] Benedicti) [I.] Lajos király Péter erdélyi alvajdához. A Colos-i [!] konvent által kiküldendő tanúbizonyság jelenlétében menjen ki a Doboka vármegyei Mohal nevű birtokra – melyről Chege-i Desew magister azt állította, hogy a sajátja –, és a Desew [által bemutatandó] oklevélnek megfelelően a szomszédok és határosok jelenlétében igazítsa ki határait, erősítse meg a határjeleket, és a birtokot hagyja annak birtokában. Az alvajda vagy a konvent írjon jelentést a határjárás lefolyásáról. – *Hátlapján a pecsét alatt azonos (?) kéz írásával*: Relatio magistri Nicolai, comitis Siculorum, facta soli domino cancellario.

Eredeti, hártyán, a szöveg alatt vörös színű befüggesztett gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, VII/1 (DF 252770). Az oklevélben szereplő 1366. március 21-i keltezés (in Benedicti) módosítását az indokolja, hogy I. Lajos király 1366. évi erdélyi útja során július 6–14. között tartózkodott Gyulafehérváron és ekkor több más oklevelet is kibocsátott (DocRomHist C, XIII. 205–206, 212–214). □ Közlés: DocRomHist C, XIII. 205–206 (román fordításban is, helyesbített keltezéssel). □ Pecsét hasonmása: Jakó: Sigilografia II/4. sz.

141. 1366. augusztus 8. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Iacobi ap.) Péter erdélyi alvajda bizonyítja, hogy augusztus 1-jei (in oct. Iacobi ap.) az ország nemeseivel együtt tartott bírói székén Wos (d) Deseu magister keresetet indított Chamafaya-i Tarmach fia: Pál fia: János ellen, mivel ennek apja – a király mintegy 22 évvel ezelőtti Zára környéki (circa Jadriam) hadjáratában Deseu testvérétől: Acyl (d) János magistertől egy hat finom ezüst márka (marcas fini argenti) értékű lovat elvett. János magister halálával ennek minden birtoka és javai őreá háramlottak, a ló árát most kéri vissza, noha ezt még testvére életében megtehette volna. Mivel azonban 22 éven át és amíg János élt, ezt elmulasztotta, a vajda elutasítja keresetét. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Judicibus nobilium comitatus de Dubuka, amicis suis, pro magistro Deseu.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/33 (DF 252774). □ Közlés: HOkl 279–280. – Jakó–Manolescu 1971. Album 10/a. sz. (hasonmással). – Jakó–Manolescu 1987. 10/A. sz. (hasonmással). – DocRomHist C, XIII. 228–230 (román fordításban is).

142. 1366. október 13. (in Sancto Emerico, in quind. Mich. arch.) Péter erdélyi alvajda a Kulus-i [!] Szűz Mária-egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlé-

tében szentegyedi (de Sancto Egidio) Jakab fia: Mihály vagy szentmiklósi (de Sancto Nicolao) Jwanka fia: János vagy Chazar-i Lőrinc, illetve Dengeleg-i János alvajdai ember Péter magistert, Zenthiuan-i Tamás fiát: Lászlót, Kezu-i Wos (d) László fiait: Simont és Leukus-t szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) László magister ellen november 18-ra (ad oct. Martini conf.) idézze elébe, majd erről írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1366. november 1-jei oklevelébe (143/1. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/32 (DF 252775). □ Közlés: DocRomHist C, XIII. 260 (román fordításban is).

143/1. 1366. november 1. (III. d. VI. f. vid. a. Omn. sanct.) A Clusmunustra-i Szűz Mária-monostor konventje Péter erdélyi alvajdához. 1366. október 13-i kérésének megfelelően (142. sz.) kiküldött tanúbizonysága: Imre frater jelenlétében Dengelek-i János alvajdai emberként október 30-án (VI. f. vid. a. Omn. sanct.) Zenthywan nevű részbirtokon Péter magistert, Zenthiuan-i Tamás fiát: Lászlót, Kezu-i Wos (d) László fiait: Simont és Leukust szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) László magister ellen november 18-ra (oct. Martini conf.) az alvajda elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro et honesto Petro, vicewoyvode Transsilvano, pro magistro Ladislao dicto Wos de Sancto Egidio, contra magistrum Petrum, Ladislaum, filium Thome de Zenthyuan, Simonem et Leukus, filios Ladislai dicti Wos de Kezu, ad octavas festi beati Martini confessoris, citatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Petrus Rufus et Leukes non venerunt, aut in octavis b[eati] G[eorgii] [1367. május 1.] ratione exhibitione litterarum, vel nos divisionem facere tenebimur.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/32 (DF 252775). □ Közlés: DocRomHist C, XIII. 263–264 (román fordításban is).

143/2. 1366. Oklevél annak a pernek az elhalasztásáról, amelynek tárgya az, hogy János és László fiai-e Veres Tamásnak (Prorogationales cause assumptionem, ubi panditer Tomam Rufum habuisse filios Iohannem et Ladislaum. Anno 1366).

Elveszett oklevél, melynek 18. szd.-i regesztája megtalálható a Wass cs lt-ban az 5230. sz. alatt, a 3^{r} lapon.

144. 1367. március 24. (in Clus, f. IV. a. Annunt. virg.) László fia: László magister, Clus-i ispán, Domokos fia: János és Henke (d) Mihály szolgabírák bizonyítják, hogy a Gyrolth-i Miklós fia: János fia: András clericus, illetve Vos (d) Miklós néhai Clus-i ispán fiai: István magister és Pál közötti pert, melyet András clericus azért indított, mert Miklós alispánja: Tamás részére ki nem fizetett bírsága miatt Wos (d) Miklós az ő Donchaza nevű birtokára támadva azt elpusztította, a bírságot behajtotta és neki hat márka kárt okozott, melyben korábbi perhalasztó oklevelük szerint március 24-én kellett előttük megjelenniük, a felek akaratából április 7-re (ad quind. datarum presentium) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Stephano et Paulo, filiis Nicolai dicti Vos, contra Andream clericum, super sex marcarum dampna, ad quindenas prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét bevágásaival, csonka, Wass cs lt, XXXVIII/36 (DF 252776). □ Közlés: HOkl 281–282 (az akkor még ép eredetiről). – DocRomHist C, XIII. 338 (román fordításban is).

145. 1367. június 16. (IV. d. oct. Penth.) László magister Vgacha-i főesperes, Domokos erdélyi püspök általános helynöke bizonyítja, hogy Suk-i Illés magister felesége és Vos (d) Desev felesége – akiknek nevében Konth fia: János jelent meg –, illetve a Vilmos fia: Mihály által képviselt András fia: László, András fiai: János, Imre, Tamás és András, Gyog-i Lukács fia: István magisterek közötti pert a felek akaratából június 13-ról (oct. Penth.) november 8-ra (ad oct. Omn. sanct.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro dominabus, consortibus videlicet Elye de Suk et Desev dicti Vos, contra nobiles viros de Gyog, ad octavas festi Omnium Sanctorum, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/34 (DF 252777). □ Közlés: HOkl 282–283. – DocRomHist C, XIII. 398–399 (román fordításban is). □ Regeszta: Ub II. 297.

146. 1367. június 29. (in Jeneu, f. III. p. Ladislai reg.) Lona-i Demeter comes és Jakab fia: Mihály Doboka-i szolgabírák bizonyítják, hogy szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) Pál magister elégtételt nyújtott ispánjuknak: Peteu fiának: Miklós magisternek, miután Pál tolvajlási ügyében egyezséget kötött a király Vassarhel-i román (cum Olachis) jobbágyaival, akik a Baluanus-i várhoz tartoznak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Paulo dicto Wos de Sancto Egidio, contra magistrum Nicolaum filium Petheu, expeditoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/35 (DF 252778). □ Közlés: HOkl 283. – Hurmuzaki I/2. 142. – DocRomHist C, XIII. 401–402 (román fordításban is). □ Regeszta: DocVal 209.

147. 1367. szeptember 9. (in Diosgeur, d. crast. Nat. virg.) [I.] Lajos király Miklós erdélyi vajdához vagy alvajdájához: Péterhez. Az Emech fia: János fiai: Wos (d) Miklós, Deseu, Tamás, Achel János és Veres (Rufus) Péter, illetve Wos (d) László között – a király által János fiainak adományozott – Mohal nevű birtok ügyében folyó pert, melyet október 6-án (oct. Mich. arch.) a vajda előtt kell tárgyalni, halassza el az erdélyi részekbe való közeli eljöveteléig, mert abban báróival együtt maga akar ítéletet hozni. – *A pecsét alatt*: Relatio David [...].

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös színű befüggesztett gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, VII/4 (DF 252779). Megjegyzendő, hogy az itt említett János fia: Tamást a kolozsmonostori konvent 1363. április 9-i oklevele (129. sz.), illetve Acél Jánost Váradjai Péter erdélyi alvajda 1366. augusztus 8-i oklevele (141. sz.) már néhaiként említi. □ Közlés: DocRomHist C, XIII. 423–424 (román fordításban is, a kancelláriai jegyzet elhagyásával).

148. 1368. április 27. (in villa Zazhalm, IV. d. Georgii mart.) [I.] Lajos király Chege-i Emench [!] fia: János fia: Vas [!] (d) Deseu magister és miles kérésére neki és általa testvérének (fr. u): Péternek, továbbá unokaöccseinek (fr. p): Miklós fiainak: Istvánnak és Pálnak, Tamás fiának: Jánosnak és örököseinek adományozza új adomány címen, többi rokonuk kizárásával, a Doboka vármegyei Mohol [!] nevű birtokot minden haszonvételével és tartozékával együtt, mivel az erre a birtokra vonatkozó, saját korábbi nyílt oklevele – amíg Deseu a király hadseregében, Bulgáriában (in regno nostro Bulgarie) harcolt – testvérének (fr. u), ugyanazon János fiának: Miklósnak házából, ennek halála után, elve-

szett. – *Az oklevél jobb felső sarkán és hátlapján, a pecsét alatt azonos kéz írásával*: Relatio magistri Stephani, comitis Siculorum. – *A szöveg alatt, egykorú írással*: Perlecta et correcta. – *Szélén, egykorú írással*: Regestratum. – *16. századi kéz írásával*: Super Mohal nova donatio Lodovici regis.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, VII/5 (DF 252780). □ Közlés: Şincai I. 509–510 (román fordításban). – DocRomHist C, XIII. 477–478 (román fordításban is). □ Regeszta: Hodor 728. – Ub II. p. 313, 915. sz.

149. 1368. május 15–17. között. (in villa Apachauasarhel, in d. Rogationum) László Opulia-i herceg, nádor és a kunok bírája Szt. Márton pannonhalmi egyházának konventjéhez. Mivel Kathl-i Veres (Rufus) Péter magister kérte a királyi adományból bírt Bodunteleke nevű birtoka visszaszerzését, körüljáratását és iktatását, felkéri a konventet, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Endench fia: Bálint vagy Ozlar-i Ambrus fia: Péter vagy Palhaza-i László fia: Bereck nádori emberként a szomszédok jelenlétében járja körül a határokat, szerezze vissza a birtokot, erősítse meg a határjeleket, válassza el mások birtokától és iktassa Veres Péter magisternek. Az esetleges ellentmondókat Veres Péter ellen idézze elébe, a határjárás és visszaszerzés lefolyásáról pedig írjon jelentést.

Belefoglalva a pannonhalmi konvent 1368. május 25-i oklevelébe (150. sz.), Wass cs lt, XXXVII/9 (DF 252714). □ Közlés: HOkl 284.

150. 1368. május 25. (in oct. Ascens. dom.) A pannonhalmi Szt. Márton monostorának konventje László Opulia-i herceghez, nádorhoz és a kunok bírájához. 1368. május 15–17-i kérésének (149. sz.) megfelelően a konvent tanúbizonysága: János Nylka-i pap jelenlétében Azzenfolua-i [!] Péter fia: János nádori emberként a szomszédok és határosok jelenlétében május 21-én (dom. p. Ascens. dom.) körüljárta Bodunteleke birtokot, és azt ellentmondás nélkül Veres (Rufus) Péternek iktatta.

Belefoglalva Oppelni László nádor 1368. június 1-jei oklevelébe (151. sz.), Wass cs lt, XXXVII/9 (DF 252714). □ Közlés: HOkl 284–285.

151. 1368. június 1. (Wysegrad, XXXII. d. oct. Georgii mart.) László Opulia-i herceg, nádor és kunok bírája bizonyítja, hogy bírói széke előtt május 1-jén (in oct. Georgii mart.) Kathl-i Veres (Rufus) Péter magister bemutatta Szt. Márton pannonhalmi egyházának konventje 1368. május 25-i válaszlevelét (150. sz.), és mivel Bodunteleke birtokot a nádori ember ellentmondás nélkül iktatta számára, őt ennek birtoklásában megerősíti.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/9 (DF 252714). □ Közlés: HOkl 283–285.

152. 1369. június 26. (in Jeneu, f. III. a. reg. Ladislai) Petheu fia: Miklós magister Doboka-i ispán, Jakab fia: Mihály magister és Raphael fia: Tamás szolgabírák bizonyítják, hogy szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) István magister tiltakozott amiatt, hogy Sandor fia: Miklós Phyzes-i bíró nem szolgáltatott igazságot famulusának:

Zala (d) Mihálynak, akitől Miklós jobbágya: a Mykola falubeli románok (Olachi) kenéze (kenezzyus): Juan/Jvan egy jó lovat kantárral és nyereggel együtt ellopott. A kiküldött szolgabíró: Mihály mindezt megerősítette. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Stephano dicto Wos nobili de Sancto Egidio, contra magistrum Nicolaum, filium Sandor, inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/37 (DF 252783). □ Közlés: DocRomHist C, XIII. 608–609 (román fordításban is). □ Regeszta: DocVal 221.

153. 1370. január 4. (Albe, IV. d. oct. Nat. dom.) János magister, Kykullew-i főesperes, lelki ügyekben Demeter erdélyi püspök általános helynöke bizonyítja, hogy Cegee-i [!] Wos (d) Desew fia: Pál és ennek nővére tanúinak meghallgatását a Swk-i Illés magister felesége: Katherina elleni perben korábbi perhalasztó oklevelében kitűzött január 1-jei (in oct. Nat. dom.) határidőről a felek közötti megegyezés érdekében március 13-ra (ad quind. Cinerum) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Paulo, filio Desew dicti Wos, et sorore sua, filia eiusdem Desew, contra dominam Katherinam, consortem Elye de Swk, ad quindenas diei Cinerum prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro parte adversa Michael filius Mathei, cum litteris conventus, pro publicatione facienda et apertione registri, causa est prorogata ad octavas Georgii [május 1.], quia procurator partis adverse, absque rationali causa prorogare petebat, cum iudicio trium marcarum.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/38 (DF 252784). □ Közlés: DocRomHist C, XIII. 686–687 (román fordításban is).

154. 1370. március 22. (f. VI. a. Letare) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) Miklós fia: Wos (d) Pál az összes erdélyrészi részbirtokát – különösen a Doboka vármegyei Szentegyeden (in Sancto Egidio) és Polun birtokban levőket, minden tartozékaikkal és haszonvételükkel együtt – egy nyolc Ft értékű lóért, 12 arany Ft-on (pro duodecim florenis in auro) és 20 márkáért, egy márkát tíz pensa-val számolva (pro viginti marcis, quamlibet cum decem pensis computando), leköti testvérének (fr. u): ugyanazon szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) Miklós fiának: Wos (d) István magisternek.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával Wass cs lt, II/15 (DF 252782). □ Közlés: DocRomHist C, XIII. 708–709 (román fordításban is).

155. 1370. június 5. (in Deeswar, f. IV. p. Pentech.) Peteu fia: János magister, Belső Szolnok (de Zulnuk Interiori) vármegye ispánja, Márton fia: István és Myke fia: László szolgabírák bizonyítják, hogy Thotheur-i Miklós fia: Mihály fia: István, illetve Kecheth-i Domokos fia: Jakab magister – ugyanazon Thotheur-i Mihály leányától való – nemesleányai: Anna és Erzsébet nevében Gyrolth nevű részbirtokot felosztották úgy, hogy az ott folyó patak mentén Zylkerec felé eső részen öt telket (mansio) a nemesleányok, Zenthiuan nevű falu felé eső részen négy telket Mihály fia: István kapott, Jakab magister pedig a leányai által kapott ötödik telekért nyolc és fél forintot

fizetett Mihály fiának: Istvánnak. Az egyezséget megszegő fél a másik félnek tíz márkát, a bírónak három márkát, Jakab magisternek pedig dénárokban nyolc és fél márkát tartozik fizetni.

Eredeti, hártyán, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/39 (DF 252786). □ Közlés: Jakó–Manolescu 1971. Album 10/b. sz. – Jakó–Manolescu 1987. 10/B. sz. (mindkettő hasonmással). – DocRomHist C, XIII. 785–786 (román fordításban is).

156. 1371. november 18. (in Lona, f. III. a. Elizabeth) Petheu fia: Miklós magister Doboka vármegye ispánja, Jakab fia: Mihály és Raphael fia: Tamás szolgabírák bizonyítják, hogy Jakab fia: Mihály magister felperesnek Wos (d) Pál elleni perét a megegyezés érdekében a 15. napra (in quind. datarum presentium) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Paulo dicto Wos nobile de Sancto Egidio contra Michaelem filium Iacobi de eadem ad quindenas, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/41 (DF 252785). □ Közlés: HOkl 295. – DocRomHist C, XIV. 94–95 (román fordításban is).

157. 1371. december 6. (in Nicolai conf.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Zenthyuan-i Veres (Rufus) Tamás fia: László az erdélyi részekben levő összes birtokát és részbirtokát minden haszonvételével és tartozékával együtt rokoni szeretetből Kezew-i Wos (d) László fiának: Leukus-nek adja.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/40 (DF 252787). □ Közlés: DocRomHist C, XIV. 99–100 (román fordításban is).

158. 1372. március 9. (in Lona, f. III. a. Gregorii pape) Petheu fia: Miklós magister Doboka vármegye ispánja, Raphael fia: Tamás szolgabíró bizonyítja, hogy szolgabíró társuknak: szentegyedi (de Sancto Egidio) Jakab fia: Mihály magisternek Wos (d) István magister nem szolgáltatott igazságot a Kumlus (d) Illés nevű jobbágya által ellopott 6 Ft értékű ló ügyében.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/46 (DF 252791). □ Közlés: HOkl 296. – DocRomHist C, XIV. 123 (román fordításban is).

159. 1372. április 6. (in Lona, f. III. p. oct. Pasce) Szentegyedi (de Sancto Egidio) Jakab fia: Mihály és Kend-i Raphael fia: Tamás, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Kyde-i Gergely fia: János kérésére közülük Jakab fia: Mihály április 2-án (f. VI. p. Passce) kiszállt vele a Zenthyuan-i nemesek birtokára, ahol Wos (d) István, a villicus és a hospesek előtt Kezew-i (d) Leukus jobbágyát: Bartha-t, aki Zenthyuan-i hospes, Gergely fia: János három ökrének eltulajdonítása ügyében Imre erdélyi vajda és Zonuk-i ispán legközelebbi közgyűlésére idézte (ad congregationem ... proxime celebrandam prohibuisset).

Eredeti, hátlapján egy befüggesztett pecsét töredékével és egynek nyomával, Wass cs lt, XXII/2 (DF 252792). □ Közlés: DocRomHist C, XIV. 140–141 (román fordításban is).

160. 1372. április 11. (in Torda, VIII. d. oct. Pasce) Imre erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy az erdélyi nemesség összessége és más rendű emberek számára Torda-n április 4-én (in oct. Pasce) megkezdett közgyűlésén Zuchaak-i Batur (d) András előadta, hogy Chege-i néhai Vos (d) Desew magister négy Ft-tal adósa maradt és ennek halála folytán az összeget Deseu fiától: Jánostól kéri vissza. A vajda az adósságot elismerő János kérésére azt ítélte, hogy az összeget alvajdája: János előtt augusztus 1-jén (in oct. Iacobi) fizesse meg. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Andrea dicto Batur de Zuchaak contra Iohannem filium Deseu de Chege super solutione quatuor florenorum in octavis festi beati Iacobi apostoli coram Iohanne viceuoyuoda nostro fienda.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/43 (DF 252822). □ Közlés: HOkl 297. – DocRomHist C, XIV. 145–146 (román fordításban is).

161. 1372. április 12. (Torde, IX. d. oct. Pasce) Imre erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy az erdélyi nemesség összessége és más rendű-rangú emberek számára Torda-n április 4-én (in oct. Pasce) megkezdett közgyűlésén Twsun-i Bulgar (d) László magister famulusa: János szabó (sartor) – az erdélyi káptalan ügyvédvalló levelével – ura nevében előadta, hogy ura három ellopott ménesbeli kancája fejében Zenthywan-i Tamás fiával: Jánossal egy kanca és egy csikó átadásában egyezett meg, de ezeket nem kapta meg, és ezért Tamás fia: János elhalálozása folytán ennek testvérétől: Lászlótól követeli. Mivel azonban László urával együtt a király szolgálatában, a tengerparton van, a vajda a pert szeptember 15-re (ad oct. Nat. virg.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Ladislao dicto Bolgar de Twson contra Ladislaum fratrem Iohannis filii Thome de Zenthywan ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/42 (DF 252788). □ Közlés: HOkl 298. – DocRomHist C, XIV. 148–150 (román fordításban is).

162. 1372. április 15. (XII. d. oct. Passce) Imre erdélyi vajda és Zonuk-i ispán a Clusmonostra-i Szent Szűz-monostor konventjéhez. Az erdélyi részek nemeseinek összessége és más rendű-rangú emberek számára 1372. április 4-én (in oct. Passce) Torda-n zajló közgyűlésén Szentegyedi (de Sancto Egidio) Veres (Rufus) Péter magister előadta, hogy Miklós fiai: István és Pál, László fia: Leukus, Tamás fia: László, Wos (d) Desew fiai: János és László osztályos testvéreivel (cum fratribus suis hereditariis) minden erdélyrészi örökölt vagy más címen kézben tartott birtokukban – azaz a mondott Szentegyed (in Sancto Egidio), Kezew, Zenthguthart, Muhal, Chege, Pulun, Zenthyan, Zyluas, Gyos, Nyres és Ryua nevű birtokukban – meg akar osztozni. A testvérek közül Tamás fia: László és Miklós fia: Pál nem volt jelen és ügyvédet sem küldött, a jelen levő Miklós fia: István, László fia: Leukus, Wos (d) Desew fiai: János és László pedig kijelentették, hogy készek a birtokosztályra. A konvent tehát küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zarkad-i László fia: László, Tur-i János, Reud-i Cheh (d) László, Myhalkfalua-i Bako, Thuruzko-i István fia: Miklós vagy Szentegyedi (de Sancto Egidio) Jakab fia: Mihály vajdai ember 1372. május 8-án (in quind.

Georgii mart.) az összehívott szomszédok és határosok, a felek vagy megbízottaik jelenlétében az osztályt ejtse meg. Ha senki nem mond ellent, a birtokokat öt egyenlő részre osztva, testvérei fiainak járó maradék négy résztől elválasztva iktassák be Veres (Rufus) Péter magistert az őt megillető egyötöd részbe, és erről a konvent 1372. május 23-ig (ad oct. Penth.) írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1372. augusztus 5-i oklevelébe (163. sz.), Wass cs lt, VIII/18 (DF 252897). □ Közlés: DocRomHist C, XIV. 168–170 (román fordításban is).

163. 1372. augusztus 5. (in Dominici conf.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Imre erdélyi vajda 1372. április 15-i kérésére (162. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Miklós frater papot, konventi tagot, kinek jelenlétében Jakab fia: Mihály vajdai emberként május 8-án (in quind. Georgii mart.) Senthegyud, Nyres, Pulun birtokok harmadrészét, Chege, Zenthiuan, Syluas és Senthgotharth birtokok felét, Mohal, Kezeu és Riua birtokokat öt egyenlő részre osztották, és az egyik ötödöt Veres (Rufus) Péter magisternek iktatta. Noha a vajdai ember és a konventi kiküldött Gyos nevű birtok felének egyötödét is Péter magisternek iktatta, Miklós fia: István nem engedte be ennek birtokába, azt állítva, hogy e birtokot apja testvérei nélkül, a maga pénzén szerezte.

Ái a győri káptalan 1383. november 23-i oklevelében (184. sz.), Wass cs lt, VIII/18 (DF 252897). □ Közlés: DocRomHist C, XIV. 213–215 (román fordításban is).

164. 1374. augusztus 4. (Albe, IV. d. oct. Iacobi ap.) János magister Kykullew-i főesperes, Demeter erdélyi püspöknek a lelkiekben általános helynöke bizonyítja, hogy a saját ügyvédvalló levelével János által képviselt Péter fia: János és testvére: Dávid, Bugach-i Péter fia: Imre, illetve a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével Mathe fia: János által képviselt Zenthegyd-i néhai Wos (d) Miklós fiai: István és Pál, Wos (d) László fia: Leukus, Was (d) Desew fia: László, Chege-i Veres (Rufus) Péter fiai: László, András és Miklós közötti pert, melyet előtte kellett volna tárgyalni, a felek akaratából október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Stephano et Paulo filiis quondam Nicolai dicti Wos de Sancto Egidio ac aliis nobilibus intrascriptis contra Iohannem filium Petri ac David, fratrem eiusdem et Emericum, filium Petri de Bugach, ad octavas festi beati Michaelis archangeli, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján mandorla alakú befüggesztett zárópecséttel, Wass cs lt, XXXVIII/45 (DF 252823). □ Közlés: DocRomHist C, XIV. 475–476 (román fordításban is).

165. [1374.] október 9. (Albe, IV. d. oct. Mich. arch.) János magister, Kykullew-i főesperes, Demeter erdélyi püspöknek a lelkiekben általános helynöke bizonyítja, hogy korábbi perhalasztó oklevele értelmében Péter fia: János, aki – a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével – Péter fiát: Dávidot, az ő testvérét is képviselte, és a távolmaradó Bugach-i Péter fia: Imre perét Mathe fia: Mihály [!] által a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével képviselt szentegyedi (de Sancto

Egidio) néhai Wos (d) Miklós fiai: István és Pál, Desew fia: László, valamint a távolmaradt László fia: Leukus és Chege-i Veres (Rufus) Péter fiai: László, András és Miklós ellen, melyet október 6-án (in oct. Mich.) kellett volna előtte tárgyalni, a királyi hadjárat miatt (propter exercitum domini nostri regis) [1375.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Stephano et Paulo, filiis Nicolai dicti Wos de Sancto Egidio ac Ladislao filio Desew de Chege contra Iohannem, filium Petri et David, fratrem suum de Bogach ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján mandorla alakú befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/44 (DF 252824). Az eredetiben álló 1375-ös évszám 1374-re történő javítását az indokolja, hogy az ügyre vonatkozó előző (164. sz.) oklevél a pert 1374. év Szt. Mihály nyolcadára halasztotta, a következő oklevél (166. sz.) pedig már az újabb terminus alkalmával, 1375. év Vízkereszt nyolcadának 5. napján kelt. □ Közlés: DocRomHist C, XIV. 490–491 (román fordításban is).

166. 1375. január 16. (Albe, V. d. oct. Epiph.) János magister, Kykullew-i főesperes, Demeter erdélyi püspöknek a lelkiekben általános helynöke bizonyítja, hogy korábbi perhalasztó oklevele (165. sz.) értelmében Péter fia: János, aki – a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével – testvérét: Dávidot is képviselte, és a távol maradt Bogach-i Péter fia: Imre perét, melyet a kolozsmonostori konvent ügyvédvalló levelével Buzas (d) Mihály által képviselt szentegyedi (de Sancto Egidio) néhai Wos (d) Miklós fiai: István és Pál, a kolozsmonostori konvent ügyvédvalló levelével Mathee fia: János által képviselt Desew fia: László, valamint a távol maradt László fia: Lewkus, Chege-i Veres (Rufus) Péter fiai: László, András és Miklós ellen január 13-án (in oct. Epiph.) akart tárgyalni, mivel Veres (Rufus) Péter fiai állítólag kiskorúak, és az érdekükben bemutatott királyi oklevél szerint pereik a törvényes kor eléréséig elhalasztandók, június 17-re (ad oct. Penth.) halasztotta oly módon, hogy akkor Veres Péter fiai állíttassanak elébe és koruk állapíttassék meg. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Stephano et Paulo, filiis condam Nicolai dicti Wos de Sancto Egidio ac Ladislao filio Desew et aliis intrascriptis contra Iohannem filium Petri et David, fratrem suum ad octavas festi Penthecostes, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján mandorla alakú befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/88 (DF 252825). □ Közlés: DocRomHist C, XIV. 519–520 (román fordításban is).

167. 1375. május 8. (in Sancto Emerico, VIII. d. Pasce) László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Chege-i Deseu fia: László május 1-jén (in oct. Georgii mart.) előtte tiltakozott az ellen, hogy a Baluanus várához tartozó Vasarhel-i románok (populi Olachales) április 22-e körül (circa Pasce) az éj leple alatt Zenthgothharth nevű birtokára támadva Jakab nevű familiárisának házát elpusztították, és 40 juhot a bárányokkal együtt Vasarhel-re hajtottak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Desew de Chege contra populos de Vasarshel [!], protestatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/17 (DF 252826). □ Közlés: Transilvania 5 (1872). 80 (Moldovanu, Ştefanu). – Hurmuzaki I/2. 227. – HOkl 302. – Şincai I. 521–522 (román fordításban). – DocRomHist C, XIV. 550–551 (román fordításban is). □ Regeszta: DocVal 257 (március 8-i hibás keltezéssel).

168. 1376. március 10. (Albe, VI. d. oct. d. Cynerum) János magister Kykullew-i főesperes, az erdélyi egyház káptalana által a szék üresedésében kijelölt – lelki ügyekben – általános helynök bizonyítja, hogy korábbi oklevelének megfelelően március 5-én (in oct. d. Cinerum) kiküldött emberei: Ferenc Bonchhyda-i és István Zyk-i papok kimentek, hogy felbecsüljék Wos (d) János fia: néhai Tamás birtokrészét, melyből Bogach-i Péter fiai: János és Dávid néhai nővérüknek (sor. u.): a mondott Tamás feleségének: Sebe nevű nemesasszonynak hitbérét és jegyajándékát per útján megszerezték szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos (d) István, Desew fia: László, László fia: Lewkus, László fia: László és Chege-i Veres (Rufus) Péter fia: Miklós alperesektől. A birtokra kiszállva, Dávid – ügyvédvalló levéllel testvére: János nevében is – a felbecslés mellőzésével úgy egyezett meg az alperesekkel, hogy ezek az összeg kétszerezésének terhe alatt három egyenlő részletben 64 márkát fizetnek ki nekik április 20-án (in oct. Passce), június 8-án (in oct. Penth.) és július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.). A békebírságot mindkét fél viseli. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro in causam attractis Michael Buzas, procurator eorum legitimus, Georgio filio Iohannis, nomine patris sui et David fratris eiusdem, recipienti, pro primo termino viginti unum florenos persolvit. Item nobiles de Chege tenentur nobis solvere unum florenum pro decima parte et sex florenos per centum denarios pro iudicio pacis in secundo termino solutionis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/47 (DF 252828). □ Közlés: DocRomHist C, XV. 22–24, 913 (román fordításban is, hasonmással).

169. 1377. február 16. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Purif. virg.) János erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Chazar-i János fia: Domokosnak a Buzas (d) Mihály által – a Kolusmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével – képviselt Vos (d) László fiai: Miklós és János, a meg nem jelent és így megbírságolt szentegyedi (de Sancto Egidio) János fia: János elleni perét, melyet Doboka vármegye szolgabírái idézőlevelükkel február 9-re (oct. Purif. virg.) terjesztettek az alvajda elé, mivel János fia: János nem jött el, és maga helyett sem küldött senkit és mivel Buzas (d) Mihály urai nevében kijelentette, hogy nem kíván felelni, mert az ügy mindnyájukat közösen érinti, három márka bírság kirovása mellett május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao et Iohanne filiis Ladislai de Sancto Egidio contra Dominicum filium Iohannis de Chazar ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/48 (DF 252827). □ Közlés: DocRomHist C, XV. 124–126 (román fordításban is).

170. 1377. június 18. (in Cluswar, f. V. a. Nat. Ioh. bapt.) [I.] Lajos király bizonyítja, hogy amikor Demeter Zagrab-i püspököt és királyi kancellárt, illetve Zeech-i Miklós horvát bánt az erdélyi részekbe küldte az ottani országlakosok ügyeinek elbírálására, a királyi birtokoknak az egyházi és nemesi birtokoktól történő elválasztására, ők a Torda város (civitatem nostram Tordensem) és Ohtun nemesi birtok közötti perelt földterületet személyesen bejárták, a határokat megállapították, és azt Torda nevű város polgárai és hospesei részére iktatták. Minderről kiváltságlevél kiadását ígéri. – *Határjárás*: Primo a parte occidentali in descensu cuiusdam monticuli secus viam de dicta Torda versus possessionem Ohtun vocatam, Agyagas dictam tendentem duas metas terreas antiquas reperissent, circa quas unam metam novam erexissent, quarum una distingueret

possessionibus Chaan, alia Ohtun et tertia civitati nostre Torda predictis, abhinc per eandem partem iuxta meatum Soospatak dictum versus orientem transeundo post sese contigue quattuor metas cursuales reperissent. Abinde paulisper pergendo usque ad clausuram paludis Sosreth nuncupati ex inferiori parte ipsius clausure unam metam terream invenissent, penes quam aliam metam novam elevassent. Abhinc ipsum Sospatak transsaliendo ad partem meridionalem, ibidem circa eandem clausuram unam metam terream reperissent, penes quam aliam novam metam erexissent. Abhinc per modicum spatium quasi in radice montis ad orientem pergendo unam metam terream, deinde transeundo usque quemdam puteum Chukkutha vocatum unam metam terream, deinde perveniendo ad quoddam parvum Berch prope paludem rotundum duas metas terreas, abhinc directe quasi inter orientem et meridiem modicum ad montem ascendendo post sese contigue duas metas terreas, abhinc ulterius ascendendo ad Berch ipsius montis inter duas stratas magnas de dicta Torda ad salifodinas de Colus tendentes duas metas terreas de novo erexissent. Deinde per easdem vias versus eandem Kolus in modico spatio venissent ad unam metam terream, adhunc ulterius perveniendo a dextra parte ipsarum viarum pervenissent ad unam metam terream. Abhinc aliquantulum per easdem vias procedendo a sinistra parte earundem unam metam terream invenissent, deinde ulterius in modico spatio quasi declinando ad septentrionem tres metas terreas invenissent, quarum una separat possessionibus Bos alia Ohtun et tertia civitati nostre Tordensi prenominatis, et ibi mete inter dictas civitatem nostram Torda et inter possessiones nobilium predictorum terminarentur.

Ái a kolozsmonostori konvent 1533. június 20-i oklevelében (655. sz.), Wass cs lt, I/5 (DF 252903). – Eredeti, hártyán, hátlapján rányomott pecsét nyomával, DL 28753. – Ái a kolozsmonostori konvent 1409. július 27-i oklevelében, DL 28754. – Ái a kolozsmonostori konvent levélkeresőinek 1749. évi másolatában (DL 36945). □ Közlés: Kemény: Notitia I. 141–144. – CDHung X/3. 296–297 (a határjárás elhagyásával). – Transilvania 5 (1872). 81 (Moldovanu, Ştefanu). – Ub II. 472–473. – DocRomHist C, XV. 255–258 (román fordításban is). □ Regeszta: Orbán: Torda 125.

171. 1378. június 29. (Valazut, III. f. p. Ioh. bapt.) István magister Doboka-i ispán, Machkas-i Darabus Mihály és Bongarth-i Mihály szolgabírák bizonyítják, hogy Chege-i Desev fia: László magister június 29-én Valazut-on másodmagával letette az esküt, hogy testvére: János ártatlan a Firmenes-i Mihálytól ellopott négy ökör ügyében.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/49 (DF 252829). □ Közlés: HOkl 311 (a közölt szövegben *nostre sedis* helyett *met secundus*, a *Fiuenes* helyett pedig *Firmenes* olvasandó). – DocRomHist C, XV. 449–450 (román fordításban is).

172. 1379. június 5. (Torde, in Trinit.) János erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Chazar-i János fia: Domokos, illetve a Kolusmunustra-i konvent ügyvédvalló levelével Buzas (d) Mihály által képviselt, Miklós fia: István, László fia: Leukus, Deuseu [!] fia: László, László fia: János, László fia: Miklós és Veres (Rufus) Péter fia: Miklós szentegyedi (de Sancto Egidio) nemesek közötti pert, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint ura: László erdélyi vajda június 5-re (in Trinit.) kitűzött Torda-i közgyűlésén kellett volna tárgyalni, minthogy a vajda a közgyűlést nem tarthatta meg, augusztus 1-jére (ad oct. Iacobi ap.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro nobilibus Vos dictis de

Sancto Egidio interius nominatis, contra Dominicum filium Iohannis de Chazar ad octavas festi beati Iacobi apostoli, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/50 (DF 252830). □ Közlés: DocRomHist C, XV. 578–579 (román fordításban is).

173. 1379. augusztus 16. (in Jenev, f. III. p. Assumpt. Marie virg.) István magister Doboka-i ispán, Fermenes-i Mihály és Kege-i Péter szolgabírák bizonyítják, hogy ítéletük szerint Zyluas-i Leukus augusztus 16-án harmadmagával meg kell esküdjön, hogy nem tört rá Vsy-i Yuanka fia: János Palathka nevű birtokára, és két jobbágyától nem vett el öt lovat. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Leukus de Syluas contra Iohannem filium Yuanka de Ysy, iuramentalis.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/195 (DF 252831). □ Közlés: DocRomHist C, XV. 610–611 (román fordításban is).

174. 1379. szeptember 27. (in Jenev, III. f. a. Mich. arch) István magister Doboka-i ispán, Fermenes-i Mihály és Kege-i Péter szolgabírák bizonyítják, hogy Vos (d) István tiltakozott amiatt, hogy az ő Benedict nevű román (Olachus) jobbágyától bírságként (pro birsagio) elvett 300 juhot, nyolc *themlev* sajtot (octo cutes caseorum wlgo *themlev* vocatas), tíz tehenet, négy disznót és egy lovat, melyeket megőrzés végett Nyres-i Baldi (d) Jakabnál hagyott, Yuan fia: Petru, Mona (d) Mihai, Cristian fia: Nicolae, Toma kenéz (kenezius) és id. (magnus) Gheorghe Zekulay-i románok Jakab házára törve erőszakosan elvittek. A vizsgálatra kiküldött Kege-i Péter szolgabíró mindezt megerősítette. – *Hátlapján egykorú írással*: Super furtum octo *tumlev*.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével és egynek nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/51 (DF 252840). □ Közlés: Pop 160–161. – DocRomHist C, XV. 637–638, 922 (román fordításban is, hasonmással). □ Regeszta: Kádár–Tagányi IV. 374 (jegyzetben). – DocVal 285 (csak éves keltezéssel).

175. 1379. november 28. (Torde, f. II. a. Andree ap.) Firmenes-i Mihály és Kege-i Péter, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Chege-i Deseu fia: László kötelezte magát, miszerint [1380.] január 13-án (in oct. Epiph.) két márkát fizet Zenthegyed-i Domokos fiának: Lászlónak, ha pedig ezt elmulasztaná, három márkát köteles neki kifizetni.

Eredeti, hártyán, hátlapján egy befüggesztett pecsét nyomával és egynek töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/52 (DF 252832). □ Közlés: DocRomHist C, XV. 679–680 (román fordításban is).

176. 1380. január 24. (in Jeneu, III. f. p. Vincentii mart.) Fermenes-i Mihály és Sombor-i Petheu fia: Pál Doboka-i szolgabírák bizonyítják, hogy Péter szabó (sartor), László erdélyi vajda protonotáriusának: Gál magisternek famulusa, Deseu fia: László ellen megsebesítése és dolgai elvétele miatti perét önként korábbi állapotában hagyja.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/53 (DF 252833. és 252853, tévedésből kétszer is besorolva a DF-be). □ Közlés: DocRomHist C, XV. 692–693 (román fordításban is).

177. [1380. november 7. előtt] László Ozd-i főesperes és püspöki helynök Vos (d) Miklós fia: István számára fizetési határidőt ír elő.

Tartalmi említés László ózdi főesperes 1380. november 13-i oklevelében (178. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/55 (DF 252841). □ Közlés: Jakó–Manolescu 1971. Album 11/b. sz. – Jakó–Manolescu 1987. 11/B. sz. (mindkettő hasonmással). – DocRomHist C, XV. 803–804 (román fordításban is).

178. 1380. november 13. (in Harynna, III. f., in Brictii ep.) László Ozd-i főesperes és püspöki helynök Miklós frater magisterhez. Saját korábbi levelét (177. sz.) november 7-én (IV. f. a. Martini conf.) kézbesítették Vos (d) Miklós fia: Istvánnak, aki emiatt az abban megállapított határidőn nem tudott fizetni. Az ő és több más nemes kérésére a két részlet kifizetésére [1381.] január 13-át (oct. Epiph.) és február 16-át (quind. Purif. virg.) jelöli ki. Tudatja egyúttal a címzettel, hogy a papok nem tudnak és nem is szoktak birtokot becsülni, hanem csak mint tanúbizonyságok jelennek meg. Utasítja a címzettet és István magistert, hogy [1381.] január 20-ig (usque oct. octavarum Epiph.) vigyenek magukkal megbízható nemeseket, akik kiküldött emberei jelenlétében becsüljék fel Vos (d) Miklós fia: Pál birtokrészét, majd arról a becslés nyolcadik napján egyikük személyesen vagy írásban jelentsen. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Stephano, filio Nicolai, nobile de Sancto Egidio, amico suo, super solutione viginti quinque marcarum ad octavas Epiphaniarium domini et ad quindenas festi Purificationis, memorialis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/55 (DF 252841). □ Közlés: Jakó–Manolescu 1971. Album 11/b. sz. – Jakó–Manolescu 1987. 11/B. sz. (mindkettő hasonmással is, a hátlapon levő szöveg elhagyásával). – DocRomHist C, XV.803–805 (román fordításban is).

179. 1381. január 16. (Albe, IV. d. oct. Epiph. dom.) László magister Ozd-i főesperes, Goblinus erdélyi püspök általános helynöke bizonyítja, hogy ítéletének megfelelően szentegyedi (de Sancto Egidio) Vos (d) Miklós fia: István magister május 8-án (in quind. Georgii mart.) testvérének: néhai Vos (d) Pálnak özvegyével szemben, aki most Valko-i Pál fia: Miklós magister felesége, esküt tartozik tenni arra nézve, hogy néhai testvére fejváltságára mennyit költött. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Stephano filio Nicolai dicti Vos de Sancto Egidio contra dominam consortem magistri Nicolai literati de Valko ad quindenas beati Georgii martiris, iuramentalis.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/56 (DF 252835). – Említés László ózdi főesperes 1381. május 9-i oklevelében (180. sz.), Wass cs lt (DF 252838).

180. 1381. május 9. (Albe, II. d. Apparitionis Mich. arch.) László magister Ozd-i főesperes, Goblinus erdélyi püspök általános helynöke bizonyítja, hogy ítéletének megfelelően (179. sz.) szentegyedi (de Sancto Egidio) Vos (d) Miklós fia: István magister május 8-án (in quind. Georgii mart.) testvérének: néhai Vos (d) Pálnak özvegyével szemben, aki most Valko-i Miklós deák magister felesége, esküt tett arra nézve, hogy testvére: Vos (d) Pál fejváltságára 90 Ft-ot költött. Ezért őt ezen összeg egyharmadára nézve az özveggyel szemben felszabadította.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/57 (DF 252838).

181. 1381. Császár-i Lőrinc fia: István, Császár-i részbirtokát haszonvételeivel, egy kúria kivételével 50 Ft-on zálogba veti sógorának, Kozmatelke-i Andrásnak. (Stephanus, filius Laurentii de Császár, totalem portionem suam in possessione Császár dicte habitam /unica curia excepta/ cum omnibus appertinentiis suis, Andreae de Kozmatelke, genero suo, pro 50 Flor. pignori obligavit).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban, a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XLV/3. – Huszti: Registrum p. 126.

182. 1382. Dezső fia: László ügyvédvalló oklevele. (Ladislai filii Desö procuratoria constitutio).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXVIII/58. – Huszti: Registrum p. 105.

183. 1383. június 23. (S. Ivan, in vig. Ioh. Bapt.) László erdélyi vajda és Zonuk-i ispán alvajdájához: Jánoshoz vagy helyetteséhez. Chege-i Woss László fiának: Lewkus-nek összes perét, mivel a király szolgálatában van, július 1-jéről (oct. Nat. Ioh. bapt.) halassza el szeptember 29-re (ad Mich. arch.).

Elveszett oklevél, melynek eredetije a Huszti András által készített elenchus szerint egykor megvolt a Wass cs lt-ban, egykori jelzete: Fasc. XXXVIII/59 (Huszti: Registrum p. 105). Szövege megtalálható Huszti Genealogia heroica c. kéziratos munkájában, 38^{v} és újkori másolatban is (Wass cs lt, 5331. és 5247. sz., p. 7^{v}–8^{r}). Szövegét megőrizte még Kemény József Chartopilatium Transsilvanicum c. kézirata (IX. 51–52), illetve Fejérvári Károly kéziratos oklevélgyűjteménye is (Analecta monumentorum omnis aevi Hungariae, sive diplomata etc. III. nr. CCCLXII) és innen közölte Fejér György. □ Közlés: Balia: Erdély törvényei 170–171. – CDHung X/1. 129 (Fejérvári nyomán).

184. 1383. november 23. (in Clementis pape et mart.) A győri káptalan Kathl-i néhai Veres (Rufus) Péter magister fia: András magister, aki az ő kanonoktársuk – testvére (fr. u): Miklós magister nevében is előadott – kérésére átírja a Closmonostora-i [!] Szűz Mária-monostor konventjének 1372. augusztus 5-i oklevelét (163. sz.). – *Méltóságsor*: Loránd prépost-, Dénes olvasó-, János éneklő-, István őrkanonok.

Eredeti, hártyán, vörös-zöld zsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, VIII/18 (DF 252897).

185. 1383. Losuncz-i Dezső bán fia: László missilis levele Szentegyed-i Lewkus-höz. (Ladislai filii Dionisii Bani de Losuncz litere missiles, ad Lewkus de SzentEgyed directe).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXVIII/60. – Huszti: Registrum p. 105.

186. [1384. március 29. előtt?] [Mária?] királynő bizonyítja, hogy Miklóst és testvérét: Andrást minden birtokukkal együtt oltalmába vette, és az [erdélyi] vajdának, valamint István fia: Miklósnak megparancsolta, hogy kettejüket oltalmazzák meg.

Tartalmi említés István fia: Miklós [1384. március 29-i?] missilis levelében (187. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/62 (DF 252837).

187. [1384. március 29.?] (in Sancto Georgio, f. III. p. dom. Iudici) István fia: Miklós missilis levele Vas (dictis) Istvánhoz, Lászlóhoz és Leukus-hoz. Tudatja velük, hogy rokona (fr): Péter fia: Miklós bemutatta az [erdélyi] vajdának, majd neki is a királynő levelét (186. sz.), amellyel a nevezett Miklóst és testvérét: Andrást minden birtokukkal együtt különös pártfogásába vette, és az [erdélyi] vajdának és neki is megparancsolta, hogy kettejüket oltalmazza meg. Ezért azt tanácsolja a címzetteknek, hogy Andrást és Miklóst ne háborgassák. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobilibus viris et honestis Stephano et Ladislao ac Leukus presentetur Vas dictis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/62 (DF 252837). Az évi keltezés Huszti András írásával az oklevél hátlapján. A kibocsátó vélhetőleg azonos a hasonnevű dobokai ispánnal, akinek 1384. augusztus 16-i oklevele (190. sz.) ismeretes.

188. 1384. március 30. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Medii quadrag.) János erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Péter egykori [erdélyi] alvajda fia: Péter mint felperes március 23-án (in oct. Medii quadrag.) a Wos (d) Leukus elleni perben nem jelent meg, és maga helyett sem küldött senkit. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Leukus Vos dicto contra Petrum filium Petri condam vicevoyuode, obmissionalis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett záró gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XXXVIII/61 (DF 252842).

189. [1384. körül?] május 6. (in Sancto Georgio, in Ioh. a. portam Lat.) István fia: Miklós missilis levele Miklós székely ispánhoz. Testvére: László százszorosan megszolgálja, amit neki adott. Eddig is mindenét szolgálatára fordította, és most sem háborgatná, ha az ügyet elláthatná. Bár ők többet birtokolnak, mint László testvérük, a mostani dolog ellátására a vajda pénze nélkül ők sem lennének képesek. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Magnifico et potenti viro, domino Nicolao comiti Siculorum, domino suo.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett záró gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/89 (DF 252836). A kibocsátó vélhetőleg azonos a hasonnevű dobokai ispánnal, akinek 1384. augusztus 16-i oklevele (190. sz.) ismeretes. A címzett Losonci Miklóssal azonosítható, aki 1382–1385 között viselte a székely ispáni tisztséget (Engel: Archontológia I. 193).

190. 1384. augusztus 16. (in Bonchyda, III. f. p. Assumpt. Marie) István fia: Miklós magister, Dobaka vármegye ispánja, Olnuk-i Barnabás és Markhaza-i Gál fia: Péter szolgabírák bizonyítják, hogy korábbi perhalasztó oklevelük szerint Domokos fia: István és Klára nemesasszony nevében megjelenő férje: Iwanka fia: András azt vallották, hogy a Nyres-en levő részbirtokuk miatti perüket szeptember 11-re (ad dom. p. Nat. Marie), Nyres-re halasztották.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével és egynek nyomával, Wass cs lt, LIV/2 (DF 252839).

191. [1382–1385. között] január 25. (in Zentywan, in Conv. Pauli) László erdélyi vajda és Miklós székely ispán Rodna-i Jakus-hoz. Rodna-i officialisuknak: Desew fiának: Lászlónak fizesse ki az annak járó fejváltságot, máskülönben megparancsolják a Bistricia-i bírónak és esküdteknek, hogy az ugyanott levő örökségéből adjanak elégtételt annak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Provido viro Jakus de Rodna pro magistro Ladislao, officiale de eadem, preceptoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Sic etiam de[---]a [?] nominare debet Nykus [helyesen: Jakus].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/54 (DF 252854. és 252834, tévedésből kétszer is besorolva a DF-be). A keltezés Losonci László erdélyi vajda (1376–1385) és testvére, Miklós székely ispán (1382–1385) egyidejű hivatalviselése alapján történt. Vö. Engel: Archontológia I. 13, 193. és 259. ill. 260. sz. lábjegyzet. □ Közlés: Transilvania 4 (1871). 287 (Moldovanu, Ştefanu, tévesen 1366 körülre keltezve). – SzOkl I. 92–93 (1377–1391 közöttre keltezve, az egyik hátirat elhagyásával). □ Regeszta: ZsOkl I. 367. sz. (1377–1391 közöttre keltezve).

192. 1386. január 14. (Torde, dom. p. oct. Epiph.) Franch István erdélyi alvajda Clus vármegye szolgabíráihoz. Szentegyedi (de Sancto Egidio) Vos (d) István előadta, hogy testvérei (fr): Desew fia: László és Leukus Ryua nevű részbirtokukat Erke-i Zupus (d) Miklósnak és Bothhaza-i László fiának: Györgynek zálogba vetették ugyan, de az ő ottani részbirtokát is használatba vették, és ezzel neki 100 Ft-nyi kárt okoztak. Ezért felkéri a szolgabírákat, hogy az ügyben tartsanak vizsgálatot és ennek eredményét írják meg neki.

Ái Kolozs vármegye 1386. február 7-i oklevelében (193. sz.), Wass cs lt, VIII/19 (DF 252843). □ Közlés: HOkl 314.

193. 1386. február 7. (in Apathyda, IV. f. p. Dorothee) Patha-i Imre fia: János és Fratha-i Beke fia: Imre, Clus vármegye szolgabírái Franch István erdélyi alvajdához. 1386. január 14-i kérésére (192. sz.) Beke fia: Imre a vizsgálat során azt állapította meg, hogy Vos (d) István Ryua nevű birtokban levő részét Berkenes-i Zegew Miklós, Fratha-i Gál fia: Péter, illetve Bothhaza-i László fia: György jobbágyai elzálogosított birtokrészként használják.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VIII/19 (DF 252843). □ Közlés: HOkl 314–315 (a *Zegew* név elhagyásával).

194. 1388. november 19. (in Elizabeth) A győri káptalan bizonyítja, hogy kanonoktársuk: Pok-i Miklós magister – Jakab nevű testvére nevében is, továbbá másik kanonoktársuk: Szent Adalbert győri egyházának prépostja: Gyuke beleegyezésével – a Vesprim vármegyei Vanyala nevű részbirtokukat minden haszonvételével együtt 140 arany Ft-on zálogba veti unokatestvéreinek (nepotibus suis): Kathk-i [!] Veres (Rufus) Péter fiainak: kanonoktársuknak: András magisternek és Veres (Rufus) Miklósnak úgy, hogy kötelesek őket a birtoklásban megvédelmezni. Ha Pok-i Miklós rokonai a birtokot vissza akarnák váltani, és ha ez már nem lenne Veres (Rufus) Péter fiainak kezén, más jószágaikból azonos nagyságú birtokot kell átadjanak, ha pedig ezt nem tennék meg, a zálogösszeg kétszeresében marasztaltassanak el. – *Méltóságsor*: András prépost jogdoktor, Mihály olvasó-, János éneklő- és Demeter őrkanonok.

Eredeti, hártyán, vörös-zöld selyemzsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, XXXVII/10 (DF 252708). – Ái a győri káptalan 1391. június 1-jei oklevelében (211. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/11 (DF 252710). □ Közlés: HOkl 320–321 (az eredeti alapján). □ Regeszta: ZsOkl I. 801. sz.

195. 1388. november 25. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Martini) János erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Chege-i Leukus perét – melyet a Kolusmonostra-i konvent idéző oklevele szerint november 18-án (in oct. Martini) kellett volna megindítani az ügyvivői által képviselt Zengegyud-i [!] Desw [!] fia: László ellen – [1389.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Leukus nobili de Chegee contra Ladislaum filium Desw de Zenthegyud ad octavas Epiphaniarum domini, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro In [causam attracto], Stephanus filius Laurentii [?] cum nostris. Prorogata in eadem.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/63 (DF 252789).

196. 1389. január 20. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Epiph.) János erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Cege-i Leukus-nak birtokügyben folyó perét a Colusmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével Dyogh-i Lukács fia: István által képviselt Cege-i Desev fia: László ellen, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni, március 10-re (ad oct. Cinerum) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladsilauo [!] filio Desev de Chege contra Leukus nobiliem de eadem ad octavas diei Cinerum, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/65 (DF 252790).

197. 1389. június 16. (Albe, IV. d. oct. Penth.) László Ozd-i főesperes, a [püspöki] szék üresedésében a káptalan által állított általános helynök bizonyítja, hogy a férje által ügyvédvalló levéllel képviselt Zegew-i Mihály fia: Miklós felesége – nemesasszony – perét a Scentheged-i Jakab által ügyvédvalló levéllel képviselt Desew fia: László, Chege-i László fia: Lewkus és László Scentheged-i kovács (faber) ellen, melyet korábban június 13-ra (in oct. Penth.) halasztott, július 8-ra (ad quind. Ioh. bapt.) napolja el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Desew, Lewkus filio Ladislai de Chege ac Ladislao fabro de Scentheged contra dominam consortem Nicolai, filii Michaelis de Zegew ad quindenas festi beati Iohannis baptiste, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/64 (DF 252794).

198. 1390. március 7. (f. II. p. dom. Oculi) Az erdélyi káptalan László néhai erdélyi vajda kérésére pátens formában átírja saját 1288. évi kiváltságlevelét. (5. sz.).

Tartalmi említés Stiborici Stibor erdélyi vajda 1399. január 23-i oklevelében (239. sz.), Wass cs lt, s. n. (DF 252898). – Tartalmi említés Verebi Péter erdélyi alvajda 1394. július 12-i oklevelében, Teleki cs marosvásárhelyi lt-ban (DL 73629). □ Közlés: Teleki I. 245. – Ub III. 100 (mindkettő a DL 73629-ről). □ Regeszta: ZsOkl I. 1388. sz.

199. 1390. május 25. (Posonii, f. IV. p. Penth.) Zsigmond király a győri káptalanhoz. A Szt. Adalbert győri egyház prépostjának: Andrásnak – Bank-i Péter fia: Miklós nevében is előadott – kérésére megparancsolja a káptalannak, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Nema-i István fiai: Jakab, Miklós és Pál, Nema-i István és Péter vagy Kwkehaza-i Péter közül az egyik a szomszédok és határosok jelenlétében vezesse be a kérelmezőket a Wesprim vármegyei Vanyala nevű egészbirtokba, mely zálogbavétel útján került a kezükbe és iktassa azt nekik. Az ellentmondókat idézze elébe, s minderről írjon számára jelentést.

Belefoglalva a győri káptalan 1390. július 30-i oklevelébe (201. sz.), Wass cs lt, XXXVII/11 (DF 252710).

200. 1390. május 30. (in Zeyk, f. II. a. Corp. Chr.) István Zyk-i plébános és Doboka-i alesperes (vicearchidiaconus) bizonyítja, hogy előtte Voos (d) Leukus magister, Chege-i nemes letiltotta a Voos nemzetségbeli (de genere Voos) Vos (d) István leánykájának László Ozd-i főesperes és általános helynök által megítélt javait, amíg Szentimrén (in Sancto Emerico) az ország nemeseit meg nem kérdezi, hogy Voos (d) István leánykája az apai jószágokat illetően (in possessionibus paternis) hozzá (azaz Leukus-hoz) vagy pedig István volt özvegyéhez, jelenleg Mihály fia: Miklós feleségéhez tartozik-e.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/67 (DF 252793).

201. 1390. július 30. (XVI. d. Div. ap.) A győri káptalan Zsigmond királyhoz. 1390. május 25-i, iktatást elrendelő oklevelének (199. sz.) megfelelően kiküldte tanúbizonyságát: a győri egyház Szt. Márton-oltárának igazgatóját: László karbéli papot, kinek jelenlétében Nema-i István királyi emberként július 15-én (in Div. ap.) a szomszédok és határosok, továbbá Pok-i Jakab jelenlétében Bank-i Péter fiait: Miklóst és a győri Szt. Albert-egyház prépostját: András ellentmondás nélkül bevezette Vanyula [!] nevű egészbirtokba, és azt nekik iktatta.

Ái a győri káptalan 1391. június 1-jei oklevelében (211. sz.), Wass cs lt, XXXVII/11 (DF 252710).

202. 1390. november 8. (in Sancto Emerico, in oct. Omn. sanct.) László erdélyi [al]vajda [a Doboka vármegyei szolgabírákhoz]. Zenthegegh-i [!] Mihály fiát: Tamást Chege-i Desew fia: László ellen idézzék elébe, és erről írjanak jelentést.

Belefoglalva Doboka vármegye 1390. december 20-i oklevelébe (206. sz.), Wass cs lt, XXXVIII/66 (DF 252796). Az oklevélben László tévesen szerepel vajdaként, itt ugyanis Losonci Lászlónak – ugyancsak László nevű – alvajdájáról van szó; vö. a szolgabírák 1390. december 20-i válaszával (206. sz.).

203. 1390. november 8. (in Sancto Emerico, in oct. Omn. sanct.) László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy előtte Desew fia: László és Leukus Chege-i nemesek előadták, hogy a Zaruasto nevű halastó és az ahhoz tartozó kaszáló, melyeket Gewch-i László fia: Mihály a magáénak mond, soha nem voltak az övéi, sem az apjáéi, hanem mindig az ő örökbirtokaik voltak. Felkéri ezért a [Doboka vármegyei szolgabírákat], hogy erről tartsanak vizsgálatot, és írják meg neki az igazságot.

Ái Doboka vármegye 1390. december 20-i oklevelében (205. sz.), Wass cs lt, XX/3 (DF 252806). László alvajda oklevelének eredetije 1754-ben még megvolt a Wass család levéltárában (egykori jelzete: Fasc. XX/1); vö. Huszti: Registrum p. 51.

204. 1390. november 12. (Albe, V. d. oct. Omn. sanct.) László Ozd-i főesperes, általános helynök a Buza-i, Lak-i és Manyk-i plébánosokhoz. Mivel Fyzkwth-i János fiai: Antal és Benedek háromszori idézésre sem jelentek meg előtte ítéletre Chege-i Leukws/Leukus ellen, megparancsolja a címzetteknek, figyelmeztessék János fiait, hogy ha január 13-án (in oct. Epiph.) nem jelennek meg, és a kirótt bírságot nem fizetik ki, a Fyzkwth-i templomban egyházi tilalom alá vetteti őket. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Discretis viris de Buza et de Lak et de Manyk ecclesiasticarum rectoribus pro Leukus de Chege, ammonitoria. – *A szöveg alatt egykorú írással*: Fecimus mandatum.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/68 (DF 252795).

205. 1390. december 20. (in Bonchyda, f. III. a. Thome ap.) Zenthmiclos-i Jakab és Machkas-i Márton fia: János Doboka-i szolgabírák László erdélyi alvajdához. 1390. november 8-i kérésére (203. sz.) közülük Zenthmiclos-i Jakab vizsgálatot tartott, és azt állapította meg, hogy a [Zaruasto nevű] halastó és az ahhoz tartozó kaszáló soha nem volt Gewch-i László fia: Mihályé, sem az apjáé, hanem mindig is a Voos-nak mondott nemesek örökbirtoka volt.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XX/3 (DF 252806). Valószínűleg ugyanezen oklevél egy másik példánya is még megvolt a levéltárban (egykori jelzete: Fasc. XX/2); vö. Huszti: Registrum p. 51.

206. 1390. december 20. (in Bonchyda, f. III. in vig. Thome ap.) Machkas-i Márton fia: János és Szentmiklósi (de Sancto Nicolao) Jakab, Doboka vármegye szolgabírái László alvajdához. 1390. november 8-i kérésére (202. sz.) Szentegyedi (de Sancto Egidio) Mihály fiát: Tamást Desew fia: László ellenében [1391.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) elébe megidézték. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Honorabili viro Ladislao vicevoyuode Transsilvano pro Ladislao filio Desew contra Thomam filium Michaelis de Sancto Egidio, citatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro in [causam attracto?].

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/66 (DF 252796).

207. 1391. január 20. ([in Sancto] Emerico, VIII. d. oct. Epiph.) László erdélyi alvajda a Clusmonostra-i konventhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Deuecher-i Lukács fia: János vagy az ugyanoda való Imre fia: István vagy Zenmiclos-i Mihály fiai: Mihály és Tamás közül az egyik Zenthan[dreas]-i [?] Welken fia: Lászlót és ez utóbbi fiát: Nagy (magnus) Lukácsot Chege-i Lew[kus] ellen idézze elébe, majd a határjárás lefolyásáról írjon jelentést. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis honorandis, conventui de Clusmonostra, pro Lewkus de Ch[ege], citatoria.

Eredeti, vízfoltos papíron, hátlapján nyolcszög alakú befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/69 (DF 252798).

208. 1391. január 21. (in Sancto Emerico, IX. d. oct. Epiph.) László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy ZenttEged-i Mihály fia: Tamás Doboka vármegye szolgabírái idézőlevelére (vö. 206. sz.) január 13-án (in oct. Epiph.) nem jelent meg előtte Chege-i Desev/Dessew fia: László ellenében, noha ő négy napon át hiába várakozott reá. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao, filio Desew de Chege contra Thomam, filium Michaelis de ZentEged, iudicialis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett nyolcszög alakú zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/70 (DF 252797).

209. [1391. április 2. után] László erdélyi vajda bizonyítja, hogy Torda-n 1391. április 2-án (VIII. d. Pasce) kezdett közgyűlésén Geuch-i László fia: Mihály előadta, miszerint Chegen-i [!] Deseu fia: László – testvéreivel: Chegen-i Vas (d) Leukus-sal, Miklóssal, Jánossal és egy másik Miklóssal – az elmúlt évben, június 24-e táján (circa Nat. Ioh. bapt.) Geuch-i birtoka határai között levő réten lekaszáltatott szénáját – tiltakozása ellenére felégette. Az alperesek azt állították, hogy valóban felégették a szénát, de az nem Mihály, hanem a saját maguk rétjén volt. A felperes azt erősítette, hogy a rét az ő Geuch nevű birtokához tartozik, amelyet elődei vásárlás útján szereztek, és ő is így birtokolja, ám az erre vonatkozó oklevelei a békétlen időkben elégtek. Ezért Deseu fia: Lászlóval szemben felajánlotta igazának a vajda előtti bajvívással történő bizonyítását, amit László hajlandó volt elfogadni. A vajda azonban a nagyobb bizonyosság érdekében, többek javaslatára és a felek beleegyezésével a pert november 8-ra (ad oct. Omn. sanct.) a királyi jelenléthez küldte át.

Tartalmi említés Lackfi István nádor 1391. december 2-i oklevelében (214. sz.), Wass cs lt, XV/36 (DF 252894).

210. 1391. április 23. (in Torda, XXII. d. oct. Passce) László erdélyi vajda és Zonuk-i ispán bizonyítja, hogy az erdélyi nemesség összessége és más rendű-rangú emberek számára Torda-n, április 2-án (oct. Passce) tartott közgyűlésén szentegyedi (de Sancto Egidio) Wos/Vos (d) Miklós, János és egy másik Miklós eltiltották Dewse [!] fiát: Lászlót és Lewkes-t, továbbá Chege-i Mihály fia: Mihály feleségét, nemesasszonyt attól, hogy a ZenthIwan birtokban levő részüket zálogba vessék vagy elidegenítsék és mindenkit eltiltottak annak megszerzésétől. – *Hátlapján egykorú írással*: [Pro In causam attracto?].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXII/3 (DF 252799).

211. 1391. június 1. (VIII. d. Corp. Christi) A győri káptalan bizonyítja, hogy Péter fiai: kanonoktársuk: Szt. Adalbert győri egyházának prépostja: András kérésére és testvére: Miklós részére is átírja két saját, [1388. november 19-i (194. sz.) és 1390. július 30-i (201. sz.)] pátens oklevelét. – *Méltóságsor*: András prépost jogdoktor, Mihály olvasó-, János éneklő-, Demeter őrkanonok.

Eredeti, alsó felén beszakadt és megvarrt hártyán, zöld sodratú selyemzsinóron függőpecséttel, díszes C iniciáléval, Wass cs lt, XXXVII/11 (DF 252710).

212. 1391. július 22. (sab. vid. in Marie Magd.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Jara-i Benedek fia: János magister a Torda vármegyei Zend nevű birtokban levő maradék birtokrészét 40 Ft-on – egy Ft-ot 32 garassal számolva – leköti Zarkad-i László fia: László özvegyének: Borbála nemesasszonynak, akit Indal-i Nagy (magnus) János képviselt.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/7 (DF 252800).

213. 1391. november 15. (Torde, VIII. d. oct. Omn. sanct.) László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy az oklevelek bemutatását, melyet ura: László erdélyi vajda kötelezvénye értelmében Cheeg-i Deseu fia: László Dyos, Babuch, Zyluas, Nyres, Zentywan, Mohal és Pylyon [!] nevű birtokok és részbirtokok ügyében – a férje által az alvajda ügyvédvalló [levelével] képviselt – Gyog-i Mihály fia: Mihály felesége ellen november 8-án (in oct. Omn. sanct.) kellett volna megejtenie, az ellenfél részére 25, az alvajda mint bíró részére pedig 10 márka bírság lefizetése mellett a felek akaratából [1392.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro Ladislao filio Deseu de Cheeg contra nobilem dominam consortem Michaelis, filii Michaelis de Dyogh ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét darabkáival, Wass cs lt, VII/6 (DF 252802).

214. 1391. december 2. (Bude, IV. d. XXII. d. oct. Omn. sanct.) István nádor és a kunok ispánja a Colos-i egyház konventjéhez. Budán, 1391. november 29-én (XXII. d. oct. Omn. sanct.) tartott ítélőszékén Geuch-i László fia: Mihály, Chegen-i Deseu fia: László és Vas (d) János – a kolozsmonostori konvent ügyvédvalló levelével Vas (d) Leukus, Miklós és egy másik Miklós nevében is – bemutatták László erdélyi vajda [1391. április 2. után kelt] peráttevő oklevelét (209. sz.). Minthogy az ítélethozatalhoz határjárás szükséges, a nádor felkéri a konventet, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zaua-i Márk fia: László vagy Deuecher-i Imre fia: István vajdai emberként [1392.] január 13-án (VIII. d. Epiph.) és más napokon a szomszédok és határosok jelenlétében járja be a felperes Geuch nevű birtokának határait, és kimutatása szerint jelölje meg a határvonalat, majd hasonlóképpen az alperesek Chegen nevű birtokának határait, és ha a felek megegyeznek, iktassa be őket a birtokaikba. Ellenkező esetben a vitás földterületet királyi mértékkel vagy szemre becsülje föl, majd a felek által meghívott szomszédoktól és határosoktól tudja meg az igazságot, és az eljárásról szóló jelentést [1392.] március 27-ig (ad oct. Medii quadr.) írja meg a vajdának. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis reverendis, conventui ecclesie de Colos pro Ladislao filio Desew Chegen et aliis intrascriptis contra Michaelem filium Ladizlai de Geuch super quadam possessionaria reambulatione, metarum ostensione, consignatione, revisione, statutione et inquisitione per domini Ladizlai vayuode Transsilvani et vestros homines octavo die festi Epiphaniarum domini modo intrascripto fienda memorialis et ad octavas diei Medii quadragesime ad iudicem.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján befüggesztett papírfelzetes zárópecséttel, Wass cs lt, XV/36 (DF 252894). – Tartalmi említés Szobi Bertalan erdélyi alvajda 1392. október 15-i oklevelében (215. sz.), Wass cs lt, XV/2 (DF 252720).

215. 1392. október 15. (in Sancto Emerico, X. [d.] oct. Mich. arch.) Bertalan magister erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Az István nádor [1391. december 2-i] ítéletlevelével (214. sz.) elrendelt konventi jelentés tárgyalása saját perhalasztólevelével [1392.] március 27-ről (ab oct. Medii quadrag.) október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztódott. Ekkor Gouch-i Mihály, illetve Deseu fia: László, Leukus és János – a kolozsmonostri konvent ügyvédvalló levelével a két Miklós nevében is – bemutatták a konvent jelentését, de az, noha tartalmazta a vizsgálat eredményét, nem tartalmazta a határjárást az István nádor oklevelében előírt módon. Ezért felkéri a konventet, hogy mindkét fél számára küldje ki tanúbizonyságait, kiknek jelenlétében a felperes részére kijelölt Deuecher-i László, Rood-i Dénes fia: Mihály, az ugyanoda való Mátyás közül az egyik, vajdai emberként, továbbá az alperesek részére kijelölt Zenteged-i Mihály fia: András, Deuecher-i János, Zentmiclos-i [Mihály?] fia: János, Zaua-i Márk fia: László közül az egyik vajdai emberként december 7-én (in oct. Andree) és más napokon a határjárást az ítéletnek megfelelően végezzék el, és az erről szóló jelentését [1393.] január 13-ig (ad oct. Epiph.) küldje el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis reverendis, conventui de Closmonostra, pro [Ladislao] filio Deseu [de] Cege et aliis intrascriptis contra Michaelem filium Ladislai de Gouch super quadam possessionaria reambulatione, metarum demonstratione, consignatione, revisione, estimatione, statutione per nostros et vestros homines in octavis festi beati Andree apostoli modo intrascripto fienda et ad octavas festi Epiphaniarum domini, ad iudicem. – *Hátlapján egykorú írással*: Solvit XXXII den.

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett pecséttel és egynek töredékével, Wass cs lt, XV/1 (DF 252720).

216. 1392. október 22. (in Bonchyda, f. III. a. Demetrii) Gewch-i Mihály magister, Doboka vármegye ispánja, Zenthmiclos-i Jakab és Kend-i Gergely szolgabírák bizonyítják, hogy Desew fia: László magister, Chege-i nemes tiltakozott amiatt, hogy néhai László erdélyi vajda fia: János, Janka fia: János, Markhaza-i Gál fia: Péter és Gyrus-i (d) Somogy László jobbágyai az ő Kezew nevű részbirtokát erőszakkal használják, a rétjét kaszálják, a szántóföldjét szántják és az erdejét kivágták, a fát pedig elszállították. Egyúttal a fenti nemeseket részbirtoka további használatától eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, VIII/20 (DF 252801). □ Közlés: HOkl 322–323. □ Regeszta: ZsOkl I. 2652. sz.

217. 1392. december 14. (VIII. d. oct. Andree) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Bertalan magister erdélyi alvajdához. Határjárást elrendelő [1392. október 15-i] oklevele (215. sz.) értelmében a felperes részére kirendelt Deuecher-i László mellé kiküldte a konvent speciális notáriusát: Mátyás deákot, az alperesek részére kirendelt Zentheged-i Mihály fia: András mellé pedig Lukács pap konventi tagot tanúbizonyságul, akik december 7-én (in oct. Andree) a szomszédok és határosok jelenlétében a vitás földet vagy rétet az alábbi módon határolták körül és becsülték fel: Primo per demonstrationem actoris a quadam terra Sooskuth nominata a parte Nuzal a plaga orientali incipiendo penes aquam seu rivulum declinando ad occidentem super unam viam publicam retro possessionem Geuch penes aquam transgrediendo usque videlicet ubi ipsa via

dupplicaretur et pars saliret ipsam aquam seu rivulum, alia pars vero per eandem partem aque itur usque metam Chazar et Geuch ac ulterius semper et ubique medietatem dicte aque sive rivuli a parte Geuch cum aliis utilitatibus idem actor, videlicet Michael de Geuch suam fore asseruisset et possessioni sue Geuch antedicte semper et ab antiquo pertinuisse et in futurum pertinere dixisset. Postremum vero iidem in causam attracti supra dictam viam publicam a parte Geuch existentem metam possessionis ipsorum Chege vocate inter Chege predicta et Geuch semper et ab antiquo fore pertinentem asseruissent. Longitudo vero ipsius terre litigiose contineret octo terrarum arabilium longitudinis, latitudo autem [ali]bi contineret tantum quantum unus homo cum dextra manu cum uno lapide p[osset traiece]re et alibi saltum unius hominis [---] contineret et esset ipsa terra litigiosa aliubi [!] locus inusibilis et aliubi pisc[ina] ac in plurimis locis esset s[im]plex aqua s[iv]e rivulus decurrens. Penes quam aquam seu rivulum haberetur unum fenile. Hiis itaque premissis peractis, prelibati vicini et commetanei a[mba]rum partium cum dictis hominibus vestris et nostris ipsam terram litigiosam sive fenile cum mensura regali in toto in unum aratrum terre estimassent et si edificarent super ipsam aquam seu rivulum in ipsa terra litigiosa habitam unum molendinum fieri posset. In dominio vero ipsius terre litigiose nunc actor, videlicet Michael de Geuch existeret, ymo etiam veriores, rectiores et parentiores metas prelibatus Michael de Geuch velud actor exeundo [?] ostendisset. Ipsa etiam terra litigiosa nullius alterius utilitatis se extenderet, nisi quod ipse partes de ipsis lacis [!] seu piscinis parvos pisces ad coquinam ipsorum capi possent. – Minthogy a felek a határjárást illetően ellentétes véleményen voltak és kölcsönösen ellentmondtak egymásnak, az eljárásról szóló jelentést [1393.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) hozzá terjesztik fel. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Magistro Bartholomeo, vicevayuode Transsilvano, pro Ladislao filio Desew de Chege et aliis fratris suis de eadem, contra Michaelem filium Ladislai de Geuch ad octavas festi Epiphaniarum domini, ad iudicem.

Eredeti, rongált papíron, melynek jobb oldali harmada leszakadt, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, I/6 (DF 252721).

218. 1393. szeptember 15. (in oct. Nat. virg.) Az erdélyi káptalan előtt Kayla-i Welkyn fia: László fia: Lukács örökjogon visszaadja unokanővéreinek: Jaak fia: Lőrinc feleségének: Ilonának és Iskellew-i Wrdugh (d) Benedek feleségének: Margitnak, Welkyn fia: János leányainak – akiket a Clusmonostra-i konvent, illetve Bebek Imre erdélyi vajda ügyvédvalló levelével a nevezett Lőrinc képviselt – a Doboka vármegyei Zenthandreas és a Szolnok [helyesen: Kolozs] vármegyei Erche nevű birtokokból és a Bystricia-i házhelyből (fundus curie) őket örökjogon megillető részeket, amelyek ügyében az erdélyi vajda előtt korábban per folyt.

Tartalmi említés Stiborici Stibor erdélyi vajda 1399. január 23-i oklevelében (239. sz.), Wass cs lt, s. n. (DF 252898). – Tartalmi említés Verebi Péter erdélyi alvajda 1394. július 12-i oklevelében, Teleki cs marosvásárhelyi lt (DL 73629). – Az oklevél teljes szövegű, egyszerű, 18. szd.-i másolata: DL 28090. A regeszta a 18. szd.-i másolat alapján, a középkori tartalmi kivonatok névalakjainak figyelembevételével készült. □ Közlés: Teleki I. 245. – Ub III. 100 (mindkettő a DL 73629-ről). □ Regeszta: ZsOkl I. 3088. sz.

219. 1393. október 28. (in Bonchyda, f. III. a. Omn. sanct.) Zenthmiclos-i Jakab és Kend-i Gergely, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Mihály fia: András Zentheged-i nemes a kitűzött határidőben előttük egymagában letette az esküt arra nézve, hogy László fia: Leukus ellen egy tehén miatt folytatott pere végrehajtására három Ft-ot költött.

Eredeti, hártyán két befüggesztett gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/71 (DF 252804).

220. 1394. május 8. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Georgii mart.) Vereb-i György fia: Péter magister, erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Zeek-i bíró, az esküdtek és a királyi hospesek nevében és ezek ügyvédvalló oklevelével megjelenő Nagy (magnus) Balázs, illetve a László fia: Lewkus és az általa – a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló oklevelével – képviselt Vos (d) Desew fia: László, László fia: Lewkus, János, Miklós és egy másik Miklós közötti pert, melyet a Zeek királyi város (civitas) határjárásánál történő ellentmondásuk miatt korábbi perhalasztó oklevelével május 1-jére (in oct. Georgii mart.) halasztott, minthogy a másik Vos (d) Miklós nem jött el, Lewkus pedig az ő jelenléte nélkül nem akart felelni, július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh.) halasztja úgy, hogy egy újabb oklevelével a Zeek-i polgároknak megparancsolja, hogy a távol maradt és így bírság kifizetésére kötelezett Vos (d) Miklóst akkorra maguk ellenében idézzék elébe. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Desew et aliis intrascriptis contra iudicem, iuratos et universos hospites de Zeek, ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste, prorogatoria, ad quas iidem cives Nicolaum dictum Vos intrascriptum contra se nostram in presentiam citare debent modo intrascripto. – *Hátlapján egykorú írással*: Actor non venit.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/74 (DF 252810).

221. 1394. június 23. (in vig. Nat. Ioh. bapt.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Sombor-i Miklós fia: János a Clus vármegyei Ohton-ban levő részbirtokát minden haszonvételével és tartozékával együtt 400 arany Ft-on zálogba vetette Vilagusberk-i Beche fiának: Istvánnak úgy, hogy annak birtokában őt saját költségén megvédelmezi, vagy ha nem, akkor egy másik részbirtokát engedi át neki. István rokonait vagy utódait becslés címén (titulo estimationis) nem zárhatja ki a birtoklásból.

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XLVI/1 (DF 252805).

222. 1394. július 27. (in Torda, f. II. p. Iacobi) Wereb-i György fia: Péter magister erdélyi alvajda Doboka vármegye szolgabíráihoz. Székely (Siculus) Márk vagy Myhalchfalua-i Jak fia: Lőrinc vagy Hodnog alvajdai ember valamelyikével – néhai János alvajda, illetve Doboka vármegye szolgabírái korábbi okleveleinek megfelelően –, egyikőjük menjen el Hasdath-i János fiához: Lászlóhoz, és Chege-i Wos (d) Leukus egyik jobbágyának négy ökrét és négy tehenét a borjakkal együtt Leukus számára adassák vissza, és neki mindenképpen szerezzenek elégtételt.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/72 (DF 252807).

223. 1394. október 20. (in Bonchyda, f. III. a. XI. mil. virg.) Kend-i Gergely és Zenthmiklos-i Jakab, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy amikor október 20-i ítélőszéküket megkezdték, Zentheged-i Wos (d) Lewkus előadta, hogy a Beche fia: István, Wylagosberk-i Mihály, Mihály fia: János, Miklós fia: János és Sumkerek-i Gyeles fia: László ellen a Chygur, Kayla és Zenthandreas nevű birtokok ügyében kiadott menedéklevelet az azt értelmező Baduk-i Miklós kezén letiltotta (erga prefatum Nicolaum de Baduk tanquam apud manus interpreti prohibuisset). Erre ez utóbbi azt felelte, hogy a levél valóban nála volt, de visszaadta Velkyn fia: László fiának: Lukácsnak, és erre nézve a jelen oklevél kiállítását kérte.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/73 (DF 252808).

224. 1394. október 30. (in Kykelleuuara, f. VI. a. Omn. sanct.) Wereb-i György fia: Péter magister erdélyi alvajda az erdélyi egyház káptalanához. Zenthegyed-i László fia: Leukus magister azt panaszolta, hogy Chege-i Deseu fia: László ugyanazon Chege-n osztozás során neki jutott kúriát és házakat, valamint kertjét felégetve elpusztította, famulusát: Gergelyt megsebesítette, részbirtoka felső részén lakó két jobbágyát elűzte, és mindezek által részbirtokát teljesen tönkretette. Felkéri a káptalant, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Deuecher-i Imre fia: István vagy Zenthmyklos-i Nagy (magnus) Tamás vagy Nyres-i Domokos fia: János alvajdai ember tartson vizsgálatot, és az eredményről írjon jelentést. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Transsilvane pro magistro Leukus filio Ladislai de Zenthegyed, inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, VIII/21(DF 252803). □ Közlés: HOkl 323–324. □ Regeszta: ZsOkl I. 3679. sz. A közlésben a *dictos iobagiones* helyett *duos iobagiones* olvasandó.

225. 1394. A nádor és az ország bárói Göcz-i László fia: Mihály ellenében Desew fiát: Lászlót, Wass (dictos) Lököst, Miklóst, Jánost és egy másik Miklóst Göcz és Czege közötti kaszáló felégetése miatt hatalmaskodásért pervesztesnek nyilvánítják. (Causa inter Michaelem filium Ladislai de Göcz et inter Ladislaum filium Desew item Leukus, Nicolaum, Iohannem et alterum Nicolaum, dictos Was, in presentia palatini et baronum regni Hungariae, super terra quadam foenili inter possessiones Göcz et Czege iacente decisa. Ubi praedicti Ladislaus, Leukus et Nicolaus, Iohannes et Nicolaus alter, propter foeni combustionem in poena potentiae convicti sunt).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban, a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XV/3. – Huszti: Registrum p. 34.

226. 1395. július 2. (Strigonii, in Visit. Marie) Zsigmond király a Wesprim-i káptalanhoz. Bankhaza-i Veres (Ruphus) Péter fiainak: Szt. Adalbert győri egyháza prépostjának: Andrásnak és Miklósnak kérésére megparancsolja, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Nezkene-i Miklós fia: György, Likyuassan-i Patha fia: Benedek, Kukehaza-i Domokos fia: Péter, Kaldhaza-i János fia: Mátyás vagy Berchaza-i István fia: Péter királyi ember közül az egyik a szomszédok és határosok jelenlétében vezesse be a kérelmezőket

a Wesprim vármegyei Vanyala nevű birtokba, melyet vásárlás jogán bírnak, és ezt minden tartozékával és haszonvételével együtt iktassa nekik. Az esetleges ellentmondókat idézze a nádor elé, a bevezetés és iktatás lefolyásáról írjon a nádornak jelentést.

Belefoglalva a veszprémi káptalan 1395. augusztus 5-i oklevelébe (227. sz.), Wass cs lt, XXXVII/12 (DF 252809). □ Közlés: HOkl 324–325. □ Regeszta: ZsOkl I. 4033. sz.

227. 1395. augusztus 5. (XII. d. Iacobi) A Wesprim-i egyház káptalana Ilsua-i Leusták nádorhoz és Fejér (Albensi) vármegye ispánjához. Zsigmond király 1395. július 2-i, középpecsétjével megerősített parancslevelének (226. sz.) megfelelően kiküldött tanúbizonysága: a Kaldhaza-i templom Szt. András oltárának igazgatója: Orbán jelenlétében Kaldhaza-i János fia: Mátyás királyi emberként július 25-én (dom. vid. in Iacobi) a szomszédok és határosok jelenlétében Veres (Rufus) Péter fiait: András prépostot és Miklóst bevezették Vanyala nevű birtokba, és ezt minden haszonvételével és tartozékával együtt, ellentmondás nélkül, vásárlás címén nekik iktatták.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XXXVII/12 (DF 252809). □ Közlés: HOkl 324–325. □ Regeszta: ZsOkl I. 4055. sz.

228. 1398. augusztus 1. (in oct. Iacobi) Vittyh Johann, a lelki ügyekben általános helytartó bizonyítja, hogy a férje által képviselt Michalchfolua-i Jaak fia: Lőrinc feleségének: Ilonának a határnap felvevője (termini assumptor) által képviselt Lőrinc felesége: Gedrud és fiai: Péter, Miklós és János, továbbá Márton felesége: Katalin és fiai: Cristlinus és Miklós elleni perét, melyet korábbi idézőlevele értelmében augusztus 1-jén kellett volna előtte megkezdeni, szeptember 15-re (ad oct. Nat. virg.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro dominabus Gedrud Laurentii et Katherina Martini consortibus ac filiis earundem intranominatis contra dominam Elenam, consortem Laurentii filii Jaak, ad octavas festi Nativitatis Marie, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/77 (DF 252811).

229. 1398. október 8. (in Bonchyda, f. III. p. Francisci conf.) Drag-i László magister, Boboka [!] vármegye ispánja, Olnuk-i Pál és Szentegyedi (de Sancto Egidio) András szolgabírák bizonyítják, hogy a Nyres-i Domokos fia: István, illetve a Vos (d) István által az ügyvédvalló oklevelükkel képviselt ugyanazon Domokos fia: János özvegye – nemesasszony – között 70 márka ügyében folyó pert, amely során korábbi perhalasztó oklevelük szerint október 8-án István menedéklevelet kellett volna bemutasson, minthogy ez utóbbi más pere miatt ezt nem tudta megtenni, három márka lefizetésének terhe alatt, október 22-re (ad quind.) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro eo[dem] Stephano filio Dominici de Nyres contra nobilem dominam relictam Iohannis, filii eiusdem Dominici, ad quindenas ferie tertie post festum beati Francisci confessoris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét bevágásaival, Wass cs lt, XXXVIII/75 (DF 252812).

230. 1398. október 9. (in Apathyda, f. IV. p. Francisci conf.) Kalyan-i Mihály magister, Clus vármegye ispánja és Gyurgfalua-i (d) Henke László és Zomorduk-i László szolgabírák bizonyítják, hogy Moch-i Miklósnak Nouay-i Fülöp fia: János fia: György elleni perét, melyet korábbi idézőoklevelük értelmében október 9-én kellett volna előttük megkezdeni, október 23-ra (ad quind.) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao de Moch contra Georgium filium Iohannis de Nouay ad quindenas ferie quarte post festum beati Francisci confessoris, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással a per következő tárgyalására vonatkozó feljegyzés*: Pro A[ctore] Iacobus, I[n causam attractus] personaliter. A[ctor respondit] quod cum idem Georgius equatiam suam repulisset [...]. Cum idem G[eorgius] pretio extradare non curasset per quam detentionem C florenos dampna intulisset, sed quia non respondit, ideo ad quindenas.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett záró gyűrűspecsét bevágásaival, Wass cs lt, XXXVIII/76 (DF 252813). Az oklevélben szereplő *Georgius* név javítva *Petrus*-ról.

231. 1398. október 9. (in Bonchyda, f. IV. p. Francisci conf.) Kalyan-i Mihály magister, Clus vármegye ispánja, Gyurgfalua-i Henke (d) László és Zomorduk-i László szolgabírák bizonyítják, hogy Moch-i Miklósnak a határnap felvevője (assumptor termini) által képviselt Szentegyedi (de Sancto Egidio) Mihály fia: András és Gaspar-i Gaspar fia: János elleni perét, melyet korábbi idézőoklevele szerint október 9-én kellett volna megkezdeni, október 23-ra (ad quind.) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao de Moch contra Andream filium Michaelis de Sancto Egidio et Iohannem filium Gaspar ad quindenas ferie quarte post festum beati Francisci confessoris, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással a per következő tárgyalására vonatkozó feljegyzés*: Pro A[ctore] Iacobus de Debren cum Iohannis vicevoyuode. I[n causam attractus] personaliter. A[ctor] respondit: quinque oves domini sui et suorum iobagionum in facie possessionis dicti Nicolai de Bald nominate abstulisset potentia sua mediante et duos iobagiones sui domini verberasset. I[n causam attractus] verberasse se denegans dixit [---] iuxta pretium cum eisdem iobagionibus [---].

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett záró gyűrűspecsét bevágásaival, Wass cs lt, XXVIII/83 (DF 252814). A keltezési hely Kolozs vármegye szokott sedriahelye, Apahida kellene legyen, mert Kolozs vármegye ispánja és szolgabírái ugyanazon a napon ott állítottak ki oklevelet; vö. 230. sz. A hátlapon levő feljegyzésben a *mediante* szó után egyidejűleg törölve: *I*[*n causam attractus*] *respondit*.

232. 1398. október 22. (in Bonchyda, f. III. a. Demetrii) Drag-i Péter fia: László magister, Doboka vármegye ispánja, Olnuk-i Pál és Szentegyedi (de Sancto Egidio) Mihály fia: András szolgabírák bizonyítják, hogy korábbi perhalasztó oklevelüknek megfelelően, október 22-én, ítélőszékük előtt Chege-i László fia: Leukus azt panaszolta, hogy Szentandrási (de Sancto Andrea) Jaak fia: Lőrinc felesége, nemesasszony az ő szentandrási jobbágyának: Nykus-nak ugyanabban a birtokban levő szőlősét elfoglaltatta, a szőlőt leszüreteltette és ezzel jobbágyának 50 Ft-nyi kárt okozott. Minthogy Lőrinc felesége, akit János erdélyi alvajda ügyvédvalló levelével férje képviselt, az ügy nehézsége miatt (propter arduitatem) ezt később akarta tárgyaltatni, a pert november 5-re (ad quind. f. III. a. Demetrii) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Leukus, filius Ladislai

de Chege contra nobilem dominam consortem Laurentii filii Jaak de Sancto Andrea ad quindenas ferie tertie ante festum beati Demetrii martiris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét bevágásaival, Wass cs lt, XXXVIII/78 (DF 252815).

233. 1398. november 6. (in Apathyda, f. IV. p. Omn. sanct.) Kalyan-i Mihály magister, [Clus] vármegye ispánja és Gyurgfalua-i Henke (d) László és Zomordok-i László szolgabírák bizonyítják, hogy a levelesítő irat (littere proscriptionales) bemutatását, melyet Swk-i Jánosnak – korábbi perhalasztó oklevelüknek megfelelően – Visa-i Salamon fia: István fiai ellen november 6-án kellett volna megejtenie, mivel ezt nem teljesíthette, 6 márka bírság terhe alatt november 20-ra (ad quind. f. IV. p. Omn. sanct.) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Iohanne de Swk contra filios Stephani filii Salamonis de Visa ad quindenas ferie quarte post festum Omnium sanctorum, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: A[ctor] personaliter. Pro I[n causam attracto] Blasius filius Iohannis de Frata cum litteris protectionalibus exhibebit litteras expeditorias in quindenis.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét bevágásaival, Wass cs lt, XXXVIII/81 (DF 252816).

234. 1398. november 6. (in Apathyda, f. IV. p. Omn. sanct.) Kalyan-i Mihály magister, [Clus] vármegye ispánja és Gyurgfalua-i Henke (d) László és Zomordok-i László szolgabírák bizonyítják, hogy Popfalua-i Chorunk (d) Benedek oklevélbemutatását, melyet november 6-án kellett volna előttük megejtenie annak igazolására, hogy az erdélyi alvajda előtt perben állt Popfalua-i Mihály fiával: Gergellyel, november 21-re (ad quind. f. IV. p. Omn. sanct.) halasztják úgy, hogy ha a felek egyezségre jutnának, kötelesek kifizetni nekik a békebírói díjat (iudicium pacis). – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Benedicto dicto Chorunch de Popfalua contra Gregorium filium Michaelis de eadem ad quindenas ferie quarte post festum Omnium sanctorum, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: [---] Blasius filius Iohannis de Fratha prohibuit [---] Johannem filium Gaspar, quod equaties [---] de possessione Fratha ac de possessione [---].

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét bevágásaival, Wass cs lt, XXXVIII/82 (DF 252817).

235. 1398. november 20. (in Apathyda, f. IV. vid. crast. Elizabeth reg.) Kalyan-i D[éne]s [?] fia: Mihály magister, Clus vármegye ispánja, Gergfolua-i Henke (d) László és Zomordok-i László szolgabírák bizonyítják, hogy a határnap [felvevői] által képviselt Gezterag-i László, illetve Frata-i Péter fia: Gál közötti pert, melyet korábbi idézőoklevelüknek megfelelően november 20-án kellett volna előttük megkezdeni, december 4-re (ad quind. f. IV. vid. crast. Elizabeth regine) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao de Gezterag contra Petrum filium Galli de Fratha, ad quindenas, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Ambe personaliter. A[ctor] respondit quod idem sex florenos ac recta media parte XV unius [?] ad quindenas.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecsét töredékével és egynek nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/84 (DF 252818). A hátlapon levő feljegyzésben a *Petrum* javítva *Gallum*-ról, a *Galli* javítva *Petri*-ről. Vö. 193. sz.

236. 1398. december 18. (in Apathyda, f. IV. a. Thome ap.) Kalyan-i Mihály magister, Clus vármegye ispánja, Gyurgfalua-i Henke (d) László és Zomordok-i László szolgabírák bizonyítják, hogy a Bogach-i Miklós és Gerend-i Miklós közötti pert, melyet korábbi perhalasztó oklevelüknek megfelelően december 18-án kellett volna előttük tárgyalni, a felek akaratából [1399.] január 1-jére (ad quind. f. IV. a. Thome ap.) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao de Gerend contra Nicolaum de Bogach ad quindenas ferie quarte ante festum beati Thome apostoli, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett záró gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/79 (DF 252819).

237. 1398. december 18. (in Apathyda, f. IV. a. Thome ap.) Kalyan-i Mihály magister, Clus vármegye ispánja, Gyrgfalua-i [!] Henke (d) László és Zomordok-i László szolgabírák bizonyítják, hogy a Swk-i Illés fia: János, illetve Moch-i Miklós között hét juh ellopása ügyében folyó pert, melyet korábbi perhalasztó oklevelüknek megfelelően december 18-án kellett volna előttük tárgyalni, a felek akaratából [1399.] január 1-jére (quind. f. IV. a. Thome ap.) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Nicolao de Moch contra Iohannem filium Elye de Swk ad quindenas ferie quarte ante festum beati Thome apostoli, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett záró gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/80 (DF 252820).

238. 1399. január 20. (Torde, VIII. d. oct. Epiph.) Stibor erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán bizonyítja, hogy Jak fia: Lőrinc – Swerch-i János alvajda ügyvédvalló oklevelével – a felesége: Ilona asszony nevében az alvajda perhalasztó oklevele értelmében január 13-án (in oct. Epiph.) előadta, hogy Chege-i Vas (d) Leukes hat évvel ezelőtt a feleségének Erche nevű részbirtokára hatalmaskodva rátört, és 90 marháját elhajtotta, amivel 200 aranyforintnyi kárt okozott. Állításának bizonyítására kész volt bemutatni a Clusmonostra-i egyház konventjének és Clus vármegye szolgabíráinak vizsgálati okleveleit. Leukes magát ártatlannak vallotta. A vajda elrendelte, hogy Vas (d) Leukes ártatlanságának bizonyítására köteles május 1-jén (VIII. d. Georgii mart.) a Clusmonostra-i egyház konventjében huszonötödmagával esküt tenni, és erről a konvent május 8-ig (ad oct. octavarum Georgii mart.) írjon jelentést. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Super iuramento pro Leukes dicto Vas de Chege contra nobilem dominam Elena vocatam, consortem Laurentii filii Jak per eundem Leukus vigesimo quinto se nobilibus octavo die festi beati Georgii martiris in conventu de Clusmonostra modo intrascripto fiendo et ad octavas earundem octavarum nobis reportanda [május 8.].

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett záró- és egy befüggesztett visszazáró pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/87 (DF 252722).

239. 1399. január 23. (in Torde, XVI. d. VIII. d. Circumcis.) Stibor erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán bizonyítja, hogy az erdélyi nemesség összessége és más rendű-rangú emberek számára Torda-n, január 8-án (VIII. d. Circumcis.) tartott közgyűlésre alvajdája: Swerch János magister útján Wylagusberk-i Beche fiát: Istvánt, Nemegye-i Mihály fiát: Jánost, Miklós fiát: Jánost, Lukács özvegyét, nemesasszonyt, Zenthanderyas-i Gyleth/Gyeleth/Gylet fiát: Lászlót, Chege-i Ways (d) Lewkus-t, Myhalchfalua-i Jak fiának: Lőrincnek és Eskelew-i Wrdugh (d) Benedeknek feleségét, nemesasszonyokat a Zenthanderyas, Kayla és Chygur/Chyger nevű birtokok iktatásánál történt ellentmondásuk miatt a király személyében maga elé perbe idézte, ahol az alvajda előadta, hogy az említett birtokok a magvaszakadt Welkyn/Wlkevn fia: László fiáé: Lukácsé voltak, és azok a királyra kell szálljanak. Erre Beche fia: István – az erdélyi egyház káptalana ügyvédvalló oklevelével a többi alperes nevében is – azt vallotta, hogy az említett birtokokat néhai Welkyn nem örökség címen, hanem vásárolt birtok jogán bírta, és ezért nem a királyt, hanem az alpereseket illeti. Ennek bizonyítékául bemutatta az erdélyi egyház káptalana 1390. március 7-i oklevelét (198. sz.), amely László néhai erdélyi vajda kérésére átírta a hiteleshely 1288. évi oklevelét (5. sz.), továbbá ugyanazon erdélyi egyház káptalana [1393]. szeptember 15-i oklevelét (218. sz.), majd – az alperesek nevében is – azt vallotta, hogy ő maga Welkyn leánya: Katalin fiának: Beche-nek a fia, János pedig Welkyn leánya: Katalin fiának: Mihálynak a fia; László pedig nem más, mint Welkyn leánya: Katalin fia: László fia: Gyelet fiának: Miklósnak a fia, és Welkyn unokáival: Jak fiának: Lőrincnek feleségével és Wrdugh (d) Benedek feleségével együtt ők néhai Welkyn örökösei. Ezért a perelt vásárolt birtokok a természetes jog (iure naturali) okán mindnyájukat közösen illetik, Swerch János magister alvajdának a király nevében véghezvitt birtokfoglalása pedig érvénytelen. A vajda a közgyűlésen jelen levő szolgabírákkal és esküdt ülnökökkel együtt a perelt birtokokat Beche fiának: Istvánnak és a többi alperesnek akarta ítélni, amikor a jelen levő Geucy-i [!] Mihály – az erdélyi egyház káptalana ügyvédvalló levelével – felesége: Katalin nemesasszony nevében, továbbá Zenthegyed-i Was (d) Lewkus bejelentették, hogy noha Swerch János magisternek a király nevében megejtett birtokiktatásakor nem tiltakoztak, a perelt birtokok fele őket illeti, mivel Gewch-i Mihály felesége: Katalin Welkyn fia: János fia: János leányának: Margitnak a leánya, Lewkus pedig Welkyn fia: János leányának fia: László fia. Beche fia: István elismerte, hogy Katalin és László fia: Wos (d) Leukus valóban jogosult a perben fellépni. A vajda, a szolgabírák és esküdtek azt ítélték, hogy Zenthanderyas, Kayla és Chyger [!] nevű birtokok fele minden haszonvételükkel együtt örökjogon Katalin nemesasszonyt és Leukus fiát: Lászlót illetik, másik felét pedig Beche fia: István, Mihály fia: János, Miklós fia: János, Geleth fia: László, Jak fia: Lőrinc felesége, továbbá Wrdugh (d) Benedek felesége és örököseik kapják.

Eredeti, hártyán, sárga-zöld sodratú selyemzsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, s. n. (DF 252898).

240. 1399. július 26. (in Anne, matris Marie) Wittich Johann, Maternus erdélyi püspök általános helynöke megparancsolja a Doboka-i vagy a Geocz-i plébánosnak, hogy Czege-i Deseo fia: László özvegyét és Kayla-i Wilkyn fia: [László fia:] Lukács özvegyét, továbbá Badok-i Miklós és János nemesembereket szentegyedi (de Sancto Egidio) Wosch (d) Leukus ellen augusztus 22-re (ad oct. Assumpt. Marie) idézze elébe. – *Hátlapján azonos*

kéz írásával: Honestis viris dominis videlicet de Doboka aut de Geocz ecclesiarum plebanis, citatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Reverendissime pater, que precipisti, fecimus. – *Hátlapján egykorú írással*: Ratione prioritatis ad octavas Nativitatis Marie.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/85 (DF 252821).

241. 1399. november 25. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Martini conf.) Sweyrch-i János erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Was (d) Lewkus, illetve az ő ügyvédvalló oklevelével a férje által képviselt Mihalchfalwa-i Jak fia: Lőrinc felesége: Ilona nemesasszony közötti perben a tanúvallomások tárgyalását, melyben korábbi perhalasztó oklevelének megfelelően november 18-án (in oct. Martini conf.) köztudományvétel útján vizsgálatot kellett volna tartson a Clusmonostra-i konvent vizsgálati oklevelében foglaltakról, a felek akaratából [1400.] március 10-re (ad oct. d. Cinerum) halasztotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Lewkus dicto Was de Chege contra nobilem dominam Elena vocatam, consortem Laurentii filii Jak de Mihalchfalwa ad octavas diei Cinerum, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Ut [---]. Ad Penthecostes. Due solvit.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXVIII/86 (DF 252844).

242. 1400. február 15. (Torde, in dom. Circumdederunt) Sweyrch-i János erdélyi alvajda a Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Feldewecher-i Imre fia: István vagy az ugyanoda való Lukács fia: János, Korpad-i Péter vagy az említett Dewecher-ből való Demeter alvajdai ember közül az egyik Somkerek-i Miklós fiát: Jánost, az ugyanoda való Gelet fiát: Lászlót és Nemege-i Mihály fiát: Jánost Chege-i Was (d) Leukus ellen idézze elébe, majd erről írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1400. március 2-i oklevelébe (244. sz.), Wass cs lt, XXXIX/96 (DF 252845).

243. 1400. február 15. (Torde, in dom. Circumdederunt) János erdélyi alvajda Doboka vármegye szolgabíráihoz. Megparancsolja, hogy Chege-i Was (d) Lewkus részére állítsák ki oklevelüket arról, hogy Jak fia: Lőrinc felesége 100 arany Ft, négy hordó bor és tízszekérnyi széna kifizetésére vonatkozó esküjét, melyet előttük harmadmagával tartozott volna letenni, a kitűzött időben nem tette le. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobilibus viris, iudicibus nobilium comitatus de Doboka, pro Lewkus dicto Was de Chege, preceptoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/93 (DF 252846).

244. 1400. március 2. (VI. d. f. V. a. Carnisprivium) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Sweyrchz-i János magister erdélyi alvajdához. 1400. február 15-i kérésére (242. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Antal frater papot, kinek jelenlétében Korpad-i Péter alvajdai emberként február 26-án (f. V. a. Carnisprivium) Miklós fiát: Jánost, Gelet fiát: Lászlót és Mihály fiát: Jánost – mindegyiket saját Zenthandreas-i részbirtokán – Was (d) Leukus ellenében március 31-re (ad oct. Medii quadrag.) elébe idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Vicewayuode Transsilvano, pro Leukus Vas dicto de Chege contra Iohannem filium Nicolai de Somkerek et alios interius conscriptos, ad octavas diei Medii XLme, citatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/93 (DF 252845).

245. 1400. április 5. (in Vissegrad, XXVII. d. oct. Cinerum) Zecheen-i Frank comes országbíró a Kolosmonostra-i egyház konventjéhez. Swerch-i János magister erdélyi alvajda peráttevő oklevele értelmében a felperes: Myhalchfalua-i Jaak fia: Lőrinc felesége: Ilona nemes asszony március 10-én (in oct. Cinerum) meg kellett volna jelenjen előtte az alperes: Chege-i Vas (d) Leukus elleni perének tárgyalására, ám nem jött el, és ezért őt a [kétszeres összegű] királyi bírságban (iudicium regale) elmarasztalja. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Korpad-i Péter, Zenthegud-i Mihály fia: Tamás, Imre fia: István vagy Deuecher-i Lukács fia: János országbírói emberek egyike Ilonát pere folytatására, illetve a neki és az alperesnek járó hat márka bírság megfizetése végett augusztus 1-jére (ad oct. Iacobi ap.) idézze a király elé, és ugyanakkorra az idézés lefolyásáról írjon a királynak jelentést. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis reverendis conventui ecclesie de Kolosmonostra pro Leukus dicto Vas de Chege contra nobilem dominam Elena vocatam, consortem Laurentii filii Jaak de Myhalchfalua ad octavas festi beati Iacobi apostoli, evocatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét és befüggesztett mandorla alakú, illetve visszazáró pecsét nyomaival, Wass cs lt, XXXIX/161 (DF 252880). A királyi emberek felsorolásánál a *Demeter* név kihúzva. Vö. 248. sz.

246. 1400. május 17. (X. d. VIII. d. Phil. et Iacobi) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Zsigmond királyhoz. Zechen-i Frank comes országbírónak Chege-i Vas (d) Leukus részére Mihalchfalua-i Jaak fia: Lőrinc felesége: Ilona nemes-asszony ellen kiadott [április 5-i] oklevele (245. sz.) szerint kiküldte tanúbizonyságát: Mihály frater papot, kinek jelenlétében az országbíró embere: Korpad-i Péter Ilonát május 8-án (VIII. d. Phil. et Iacobi) Zenthandreas-i részbirtokán pere folytatására, illetve az országbírónak és az alperesnek járó hat márka bírság megfizetése végett augusztus 1-jére (ad oct. Iacobi ap.) Chege-i Vas (d) Leukus ellenében a király elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Domino nostro regi. Pro Leukus Vas dicto de Chege contra nobilem dominam Elena vocatam, consortem Laurentii filii Jaak de Myhalchfalua super factis interius conscriptis ad octavas festi beati Iacobi apostoli, evocationis relatio.

Eredeti, darabokra szakadt papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/95 (DF 252725). – Az oklevél darabkái borítékba csomagolva, melyen 19. szd. végi kéz írásával: „Ezen borítékban találtam a következő okiratokat a Registrum szerint. reg. Pag. 106. és 107, No. 93, 94, 95, 96. és 97. N. B. Deák Lajos által lettek restituálva (Deák Farkas hagyatékában találtattak).” Vö. 248. sz.

247. 1400. június 20. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Penth.) Sweyrch-i János erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Chege-i Leukusnak Somkerek-i Miklós fia: János, Somkerek-i Geleth fia: László és Nemege-i Mihály fia: János elleni perét, melyet a Clusmonostra-i konvent idézőlevele szerint június 13-án (in oct. Penth.) kellett volna előtte megkezdeni, a felek akaratából október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztotta úgy, hogy akkor azok felelni tartoznak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Leukus dicto Vas de Chege contra Iohannem filium Nicolai de Somkerek et alios intrascriptos ad octavas festi beati Michaelis archangeli, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: De partium voluntate ad octavas Epiphaniarum [1401. január 13.] [---].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett záropecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/94 (DF 252849).

248. 1400. augusztus 26. (in Wissegrad, XXVI. d. oct. Iacobi) Zechen-i Frank comes országbíró bizonyítja, hogy a férje által – János erdélyi alvajda ügyvédvalló levelével – képviselt Myhalchfolua-i Jak fia: Lőrinc magister feleségének: Ilona nemesasszonynak Chege-i Vos (d) Leukus elleni perét, melynek tárgyát Suerch-i János alvajda magister peráttevő oklevele tartalmazta, és amely pert [április 5-i] saját idézőlevele (245. sz.) és a Clusmonostra-i konvent [május 17-i] jelentése (246. sz.) szerint augusztus 1-jén (in oct. Iacobi) kellett volna előtte tárgyalni, amikor is a felperes neki és az alperesnek kétszeres összegű büntetésként 6 márkát tartozott volna megfizetni, a főpapok és bárók távolléte miatt október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Leukus Vos dicto de Chege contra nobilem dominam Elena vocatam, consortem Laurentii filii Jaak de Myhalchfolua ad octavas festi beati Michaelis archangeli, ad interessentiam prelatorum et baronum regni, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett záropecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/206 (DF 252847); vö. Huszti: Registrum 113. Valószínűleg ugyanerre az oklevélre vonatkozik Huszti Registrumának 106. lapján levő következő bejegyzés is: „Comes Frank de Szécsen causam Leukus dicti Was prorogavit" (XXXIX/s. n.). Vö. 249. sz.

249. 1400. október 13. (in Sancto Emerico, VIII. d. oct. Mich. arch.) Syuerch-i János erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Wos (d) Leukus, illetve alvajdai ügyvédvalló levéllel a férje által képviselt Mihalcfaluua-i [!] Jaak fia: Lőrinc felesége: Ilona nemesasszony közötti perben a Clusmonostra-i konvent vallatólevelében foglaltakról a tanúvallomásnak a tárgyalását, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna megejtsen, a felek akaratából [1401.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Leukus dicto Wos de Chege contra nobilem dominam Elena vocatam, consortem Laurentii filii Jaak de Myhalchfalua ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: A[ctor] personaliter, I[n causam attractus] non [venit].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett záropecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/97 (DF 252848). A hátlapon, a címzés alatt, a vajdai kancellária jegyzőjének jele. Vö. 248. sz.

250. 1401. március 13. (in Letare) A Wesprim-i egyház káptalana bizonyítja, hogy Bankhaza-i Veres (Rufus) Péter fia: András, a győri Szt. Adalbert-egyház prépostja – unokaöccsei: (fr. p) Veres (Rufus) Miklós fiai: Miklós és Péter nevében is – Marochyda-i Simon [horvát] bán fiát: János magistert és ennek fiait: Miklóst és Simont a Wesprim vármegyei Vanyala nevű birtok elfoglalásától eltiltotta.

Eredeti, csersavval kezelt és később restaurált papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/13 (DF 252726). Mivel az eredetiben összefüggő szövegrészek olvashatatlanok, a kivonat az oklevél hátlapján levő, Huszti András által készített sommás kivonat figyelembevételével készült. Vö. még. Wass cs lt, 8492 sz. és Huszti: Registrum p. 99.

251. 1401. Oklevél Nyres-i István eskütételéről egy felvett pénzösszeggel kapcsolatban. (Stephano de Nyres, de percepto stipendio iuramentum delatum).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/98. – Huszti: Registrum p. 107.

252. 1402. május 2. (f. III. a. Ascens. dom.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy SzentEgyed-i néhai Veres (Rufus) Péter fiai: néhai András NagyGyör-i prépost és testvére (fr. c): néhai Veres (Rufus) Miklós unokatestvérei SzentEgyed-i Wos (d) László fiának: Leukus magisternek. (Nos capitulum ecclesie Transsilvanie significamus tenore presentium recognoscentes universis quibus expedit, [quod] honorabilem virum dominum Andream olim prepositum de NagyGyör ac Nicolaum Rufum fratrem suum carnalem, videlicet filios quondam Petri Rufi de SzentEgyed de medio sublatos, nobilis viri magistri Leukus filii Ladislai dicti Wos de eadem SzentEgyed novisse et scivisse fratres patrueles/carnales et condivisionales super quo has litteras nostras testimoniales concessimus communi iustitia suadente. Datum tertia feria proxima ante festum Adascensionis domini anno MCCCCII).

Elveszett oklevél, melynek szövegét 18. szd.-i másolatban megőrizte Huszti Genealogia heroica c. munkája (46^{r}), illetve egy másik újkori irat (Wass cs lt, 5331, fol. 11^{v}), továbbá szövegét megőrizte még Kemény József Chartopilatium Transsilvanicum c. kézirata is (IX. 62). – Az oklevél (Fasc. XXXIX/99) rövid kivonata Huszti Registrumában is megtalálható (p. 107: 1402. Testimonialis, quod Ladislaus filius Leukus fuerit frater patruelis Andree et Anthonii, filiorum Leukus [helyesen: Andree]). Vö. Wass cs lt, 5230, fol. 2^{v}: Testimoniales capitularium super eo, quod Andreas praepositus in NagyGyőr et Nicolaus Rufus, frater eius carnalis, filii Petri Rufi de Sz. Egyed sublati e medio fuerint fratres patrueles et condivisionales Ladislai dicti Vos de Sz. Egyed, filii Leukus magistrii. Anno 1402.

253. 1402. [Wass László fia:] Lökös tiltakozik amiatt, hogy a Geres-i jobbágyok Kezew-i erdejét elpusztították. (Protestatio Leukusii, ratione silve sue in Kezew habitae, ac per iobagiones in Geres commorantes desolate, instituta).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: XXXIX/100. – Huszti: Registrum p. 107.

254. 1403. július 8. (in Kereztes, VIII. d. oct. Nat. Joh. bapt.) Chaak fia: Lőrinc és Nadab-i Vajdafi (filius vaivode) István erdélyi alvajdák Zentheged-i Leukus megisternek Vos (d) Mihály elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevelük értelmében július 1-jén (in oct. Nat. Joh. bapt.) kellett volna előttük tárgyalni, a hadjárat miatt (propter disturbium et motionem regni) augusztus 1-jére (ad oct. Iac. ap.) halasztják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro magistro Leukus dicto Vos de Zentheged contra Mychaelem similiter Vos de eadem ad octavas festi beati Iacobi apostoli.

Elveszett oklevél, melynek zárópecsétes hártya eredetije egykor a Wass lt-ban volt XXXIX/101 jelzet alatt; vö. Huszti: Registrum p. 107. □ Közlés: Ub III. 298. □ Regeszta: ZsOkl II/1. 2534. sz.

255. 1404. április 22. (Bystricie, f. III. a. Georgii mart.) Henrik-fi János és Lachk Jakab erdélyi vajdák és Zolnuk-i ispánok a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Bothos (d) István vagy László, Machkas (d) Demeter, Zenthegyud-i Pazderyas Gergely, Zavay-i Tamás, Feldeuecher-i János vajdai emberek közül az egyik a szomszédok és határosok jelenlétében járja meg Zentheged-i Vas (d) Mihály és János Zyluas/Ziluas, Zenthywan és Zentheged nevű birtokainak határait, és

erősítse meg a határjeleket, az esetleges ellentmondókat Mihály és János ellenében idézze eléjük, a határjárás lefolyásáról pedig írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1404. május 11-i oklevelébe (256. sz.), Wass cs lt, XXIII/5 (DF 252881).

256. 1404. május 11. (IV. d. Ascens. dom.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Henrik-fi János és Lachk Jakab erdélyi vajdákhoz. 1404. április 22-i kérésükre (255. sz.) kiküldte tanúbizonyságukat: Antal frater papot, és az ő, illetve a szomszédok és határosok jelenlétében Pazderyas Gergely vajdai emberként május 8-án (in Ascens. dom.) meg akarta járni Zentheged, Zyluas és Zenthywan nevű birtokok határait, ám György Zyk-i királyi sókamarás, Kom[l]os (d) Mihály és Zyk-i Kochy (d) Balázs – az ugyanoda való népek és hospesek nevében is – ellentmondtak a határjárásnak, és ezért őket Mihály és János ellen május 25-re (ad oct. Penth.) a vajdák elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Wayuodis Transsilvanis, pro Michaele et Iohanne dictis Vas de Zentheged contra Georgium camerarium de Zyk, ac populos et hospites de eadem ad octavas festi Penthecostes, citationis relatio. – *Az oklevél bal szélén a per következő tárgyalására vonatkozó feljegyzés*: Pro A[ctoribus] Anthonius de Chege cum conventus, I[n causam attracti] non venerunt.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXIII/5 (DF 252881).

257. 1404. június 4. (in Sancto Emerico, XI. d. oct. Penth.) Nadan-i László és Strig-i Péter erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy Chegee-i Antal – a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló oklevelével, Zentheged-i Vos (d) János és Mihály nevében – előttük május 25-től (ab oct. Penth.) tíz napon át hiába várta a bírságban elmarasztalt György Zyk-i királyi sókamarást, Komlos (d) Mihályt, az ugyanoda való Kochy Balázst és a többi Zeek-i népet és hospest, akik a Zyluas, Zenthyuan, Zentheged nevű birtokok határjeleinek megújításakor történt ellentmondásuk miatt a Clusmonostra-i konvent idézőoklevele értelmében előttük meg kellett volna jelenjenek. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Iohanne et Michaele dictis Vos de Zentheged contra Georgium camerarium regalium de Zyk et alios intranominatos de eadem, iudicialis (Doboka).

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXIII/6 (DF 252850).

258. 1404. november 19. (in Elizabeth vid.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zentheged-i Lewkes fia: László – testvérei (fr. u): András, Antal, Tamás, továbbá unokatestvérei (fr. p): Vas (d) Nagy (magnus) Miklós fiai: Mihály, János és István, illetve Zentheged-i Vas (d) János fiai: László, Tamás, Mihály és Kis (parvus) Miklós fia: Pál nevében is – a királyt, Werebyl-i [!] Péter egykori erdélyi alvajdát, a Sceek-i népeket és hospeseket eltiltotta attól, hogy a Zyluas, Zenthywan és Zentheged nevű birtokukon határjeleket állítsanak, és azokból [részeket] Sceek határához csatoljanak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXIII/4 (DF 252852).

259. 1404. Oklevél [Wass] Lökös fia: Lászlónak Mocs-i Miklós elleni esküjéről. (Ladislao filio Leukus, contra Nicolaum de Mocs iuramentum delatum).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/102. – Huszti: Registrum p. 107.

260. 1404. Ítélet arról, hogy Benedek fia: László eskü alatt tegyen vallomást, miszerint Indal-ról nem hajtott el 17 ökröt. (Deliberatum. Ladislaus filius Benedicti iuret, ut de territorio possesssionis Indal vocate, 17 pecudes non abegerit).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/13. – Huszti: Registrum p. 107.

261. 1404. Losoncz-i Dezső fiának: Jánosnak Wass Mihály elleni perét elhalasztják. (Causa Iohannis filii Deseö de Losoncz, contra Michaelem Wass agitata, prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/104. – Huszti: Registrum p. 107.

262. 1404. Vizsgálat arról, hogy Szentegyed-i Imre fia: László eskütársa, Bala-i Veres János fia: Benedek birtokos nemesember-e. (Inquisitio. An Benedictus filius Iohannis Rufi de Bala, Ladislai filii Emerici de SzentEgyed coniurator, sit homo possessionatus?).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/105. – Huszti: Registrum p. 107.

263. 1405. június 8. (II. d. Penth.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zentheged-i Lewkus fia: László – testvérei (fr. c): András, Antal, Tamás nevében is szavatosságot vállalva – a Nyres birtokban levő részbirtokukat minden haszonvételével és tartozékával együtt 32 garassal számított 31 Ft-on zálogba veti Vos (d) Jánosnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, LIV/3 (DF 252851).

264. 1405. július 4. (sab. p. Visit. Marie) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Zentheged-i Lewkws fia: László – testvérei (fr. c): András, Antal és Tamás nevében is – tiltakozott amiatt, hogy Cege-i Desew fia: László özvegye nem fogadta el az általuk fizetendő hitbért és jegyajándékot, egykori férje birtokait nem adta vissza, sőt vejével (gener): Jara-i Imrével és László leányával: Sophya-val továbbra is Chege nevű birtokukon lakik.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XVII/2 (DF 252883). – Ezen oklevél 18. szd.-i kivonata – 1404-re rontott keltezéssel – megtalálható még a Wass cs lt 5230. sz. iratában is. Vö. 265. sz.

265. 1405. augusztus 6. (in Waralya, f. V. a. Laurentii) Nadan-i László és Strygh-i Péter erdélyi alvajdák a Clusmonostra-i egyház konventjének. Mivel Chege-i Lewkus fia: László előttük kijelentette, hogy Chege-i néhai Desew fia: László özvegyének és Sophia nevű leányának, aki Jara-i László fiának: Imrének a felesége, az őket megillető hitbért, jegyajándékot és leánynegyedet Chege, Zentheged, Zenthyuan, Mohal, Pulyon, Zenthgotharth és Kezew nevű birtokaiból kész kiadni, küldje ki tehát tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Feldeuecher-i Mihály, Lukács fiai: János és Péter, Zentheged-i Péter fia: Gergely, az ugyanoda való Bothus (d) Domokos és László, Zenthmiklos-i Péter fia: István közül az

egyik alvajdai emberként augusztus 9-én (dom. a. Laurentii) az átadást hajtsa végre. Ha a nők az átvételre nem hajlandók, idézze őket Lewkus fia: László ellenében az alvajda elé.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1405. augusztus 11-i oklevelébe (266. sz.), Wass cs lt, XVII/1 (DF 252727).

266. 1405. augusztus 11. (II. d. Laurentii) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje [Nadan-i] László és [Strygh-i] Péter alvajdákhoz. 1405. augusztus 6-i (265. sz.) kérésükre kiküldték tanúbizonyságukat: György frater papot, kinek jelenlétében Bothus (d) István alvajdai emberként [augusztus 9-én (dom. a. Laurentii)] más nemesemberekkel együtt felkeresték az oklevélben említett nemesasszonyokat, akik a hitbér, a jegyajándék és a leánynegyed átvételére készeknek nyilvánították magukat, de amikor Lewkus fia: László ezeket át akarta adni, az átvételt megtagadták. Erre László kiegészítésként két darab kölni és lőveni posztót (duas particulas pannorum Colonicalium et Levinensium) és bizonyos pénzösszeget saját pecsétje alatt megőrzésre átadott nekik.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XVII/1 (DF 252727).

267. 1405. Oklevél [Wass] Lökös fia: Lászlóra az apjáról reászállott 112 Ft-nyi adósság megkétszerezéséről és az ügyben készített hamis oklevelek ügyében indult perének elhalasztásáról. (Causa Ladislai filii Leukus super dupplicatione debiti flor. 112 a patre sue devoluti et falsarum super iisdem litterarum factione, prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/106. – Huszti: Registrum p. 107.

268. 1405. Nadányi László és Sztrigyi Péter erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy Wass János és Mihály megjelentek perük tárgyalásán. (Ladislai de Nadány et Petri de Sztrigy vicewoyuodarum testimonialis, quod Iohannes et Michael dicti Wass, in iudicio presentes fuerint).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/107. – Huszti: Registrum p. 107.

269. 1405. A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Jara-i Benedek fia: János fiai: Benedek, István és György Zeend-i és Bolducz-i birtokrészük felét, apjuk nővérének leánynegyede címén, örökjogon átengedték Bács-i Mihály fiának: Gergelynek. (Testimoniales conventus beate Marie virginis de Clusmonostra super eo, quod Benedictus, Stephanus et Georgius, filii Iohannis, filii Benedicti de Jara, medietates portionum in Zeend et Bolducz habitarum, titulo quarte puellaris, sorori patris eorundem debite, Gregorio filio Michaelis de Bács, perenniter dederunt possidendas).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/108. – Huszti: Registrum p. 107.

270. 1406. július 6. (in oct. Petri et Pauli) Az erdélyi egyház káptalana kanonoktársuk és dékánjuk: Miklós Ozd-i főesperes kérésére átírja saját 1349. január 13-i oklevelét (90. sz.).

Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VIII/15 (DF 252732). □ Regeszta: HOkl 254.

271. 1406. július 29. (in Zenthemreh, IV. d. Anne, matris Marie) Nadan-i László és Strygh-i Péter erdélyi alvajdák a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Zentheged-i Vos (d) János – Vos (d) Miklós és Mihály, továbbá az ugyanoda való Lewkes fia: László nevében is – előadta, hogy Chege-i Desew fia: László leánya: Sophia, aki Jara-i László fiának: Imrének a felesége, Chege, Zenthiwan, Ziluas és Zenthgotharth nevű birtokaik egyharmadát elfoglalva tartja, azon a címen, hogy ezeket a birtokrészeket Chama fia: Jakab fia: Mihály és ez utóbbi testvérei (fr. u): Miklós és Jakab az ő elődeinek eladták, noha a birtokok elfoglalói soha nem voltak az említett jószágrészek tulajdonosai. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Bala-i János fia: Benedek, Feldewecher-i János, László vagy Balázs, az ugyanoda való János fia: Péter, Nyres-i István, Iklod-i Gergely fia: Miklós, Hosdath-i János vagy László közül az egyik alvajdai emberként derítse ki az igazságot.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1406. augusztus 6-i oklevelébe (272. sz.), Wass cs lt, XVII/3 (DF 252728).

272. 1406. augusztus 6. (III. d. f. IV. [vid. in] Dominici conf.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje [Nadan-i] László és [Strygh-i] Péter erdélyi alvajdához. 1406. július 29-i kérésükre (271. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Miklós frater papot, kinek jelenlétében Hosdath-i János alvajdai emberként augusztus 4-én (f. IV. [vid. in] Dominici conf.) a környékbeli nemesektől azt állapította meg, hogy az oklevelükben leírtak és Vos (d) János panasza teljesen megfelelnek az igazságnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XVII/3 (DF 252728). Az eredetiben a vizsgálat időpontja feria quarta ante Dominici confessoris, vagyis 1406. július 28., ami azért nem lehetséges, mert az alvajdák oklevele csak július 29-én kelt (271. sz.). A vizsgálat időpontja tehát feltehetőleg 1406. augusztus 4-re (feria quarta [videlicet in] Dominici confessoris) javítandó, és ennek megfelelően a kolozsmonostori konvent oklevelének kelte is augusztus 6-ra módosul (III. d. f. IV. [vid. in] Dominici conf.).

273. 1406. Deseo fia: László özvegyének eskütétele Bálványosváralján lakó bizonyos Gergely ügyében. (Iuramenti delatio, domine relicte Ladislai, filii Deseo, ratione cuiusdam Gregorii sub castro Bálványos commorantis).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/109. – Huszti: Registrum p. 107.

274. 1406. Ítélet arról, hogy Dezső fia: László özvegye eskü alatt kötelezze magát, miszerint perbeli ellenfele: György szabó Bonczyda-i hospesnek a hét sing posztóért nem egy 40 Ft értékű lóval, hanem készpénzzel tartozik fizetni. (Georgius Sartor, hospes de Bonczyda, litigans cum nobili domina, relicta Ladislai Desö, deliberatum est: ut ipsa iuret, pro dictis septem ulnis panni, non ipsum equum 40 flor. vallentem, sed dictas septem ulnas panni in numo parato niteretur persolvere).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/110. – Huszti: Registrum p. 108.

275. 1407. március 20. (in Torda, in Ramispalm.) Doboka-i János és Strigh-i Péter erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy Chege-i Desew fia: néhai László leánya: Sophia, aki Jara-i László fia: Imre özvegye, azt vallotta, hogy noha Vos (d) László és János Zenthyuan nevű

birtokban levő birtokrészük felét néhai Vos (d) Tamásnak 100 arany Ft-on egy évre [1352. december 21-én] úgy adták zálogba (vö. 100. sz.), hogy ha addig vissza nem váltanák, az összeg kétszeresében marasztaltassanak el, majd ezt a birtokrészt Tamás fia: János a kétszeres összegért néhai Vos (d) Desew-nek adta zálogba, Zsófia végül a birtokrészt 100 arany Ft-on a most megjelent Vos (d) János és Zentheged-i id. (maior) Vos (d) Miklós fia: Mihály kérésére nekik visszaadta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XXII/4 (DF 252878).

276. 1407. május 31. (in Lona, f. III. p. Corp. Chr.) Badok-i János és Zenthmiclos-i Ferenc, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Zentheged-i Was (d) János tiltakozott amiatt, hogy Zentheged-i Mihály fiai: András és Tamás, valamint Zentheged-i Bothos (d) László és testvére: István a Zentheged-i birtokához tartozó Thymisay és Mikesay nevű földdarabjait a Boryas nevű határrészig bitorolják, s őket a további használattól eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecséttel, Wass cs lt, III/18 (DF 252856).

277. 1408. március 22. (in Torda, XXII. d. f. V. p. Cinerum) Zantho-i Lachk Jakab és Thamasy-i Henrik-fi János erdélyi vajdák és Zolnuk-i ispánok bizonyítják, hogy a Torda-n a nemesség egyetemének és más rendű-rangú embereknek tartott és március 1-jén (f. V. p. Cinerum) zajló közgyűlésükön Deuecher-i Miklós fia: Mihály és Zenthegyed-i Péter fia: Sebestyén előadták, hogy Pulyon/Pwlyon, Zenthegyed, Buzastelke/Buzastelek, Morwch és Jankatelke birtokokban levő részükre vonatkozó okleveleik Vas (d) János, Miklós és Mihály kezeiben vannak, és azokat vissza akarják kapni. Erre Vas (d) János – a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló oklevelével, Miklós és Mihály nevében is – azt vallotta, hogy az oklevelek nincsenek náluk. Az alvajdák azt ítélték, hogy az alperesek május 1-jén (VIII. d. Georgii mart.) a Clusmonostra-i konvent előtt ötvenedmagukkal tegyenek esküt arról, miszerint az oklevelek nincsenek náluk és hollétükről sem tudnak, és erről a felek a konvent levelében május 8-ig (VIII. d. VIII. d. Georgii mart.) jelentést tartoznak tenni. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Super iuramento, pro Iohanne, Nicolao et Michaele dictis Vas de Zentheged contra Michaelem filium Nicolai de Deuecher et Sebastianum filium Petri de dicta Zentheged per eosdem Iohannem, Nicolaum et Michaelem dictos Vas octavo die festi beati Georgii martiris in conventu de Clusmonostra quinquagesimo se nobilibus modo intra scripto deponendo memorialis et ad octavum diem eiusdem octavi diei ad iudicem. – *Hátlapján egykorú írással*: Item Iohannes, Michael [et] Nicolaus dicti Was contra Michaelem filium Nicolai iurarunt ut debebant quinquagesimo se nobilibus [---].

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett zárópecsét nyomával és másik töredékével, Wass cs lt, XVI/3 (DF 252866). – Említés a kolozsmonostori konvent 1408. május 2-i oklevelében (278. sz.), Wass cs lt, XVI/4 (DF 252855).

278. 1408. május 2. (II. d. oct. Georgii mart.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház monostora bizonyítja, hogy Zentheged-i Was (d) János, Miklós és Mihály – Lachk Jakab és Henrik-fi János erdélyi vajdák március 1-jén Torda-n (f. V. p. Cynerum) zajló közgyűlésén kiadott ítéletlevelének (277. sz.) megfelelően – Deuecher-i Miklós fia: Mihály és Zentheged-i Péter fia: Sebestyén ellenében május 1-jén (oct. Georgii mart.) előttük

ötvenedmagukkal letették az esküt arra vonatkozóan, hogy utóbbiak Pwlyun-i, Bozasatelek-i, Morwch-i és Jankatelke-i részbirtokára vonatkozóan nincsenek náluk oklevelek, és nem is tudják, hogy ezek hol vannak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XVI/4 (DF 252855).

279. 1408. július 27. (II. d. Anne, matris Marie) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zentheged-i Lewkus fia: László Mohal nevű birtokának Gech birtok felé és két patak közé eső részét minden haszonvételével együtt 100 új dénárban számított 12 Ft értékű fegyverekért, amelyek a királyi hadhoz tartoznak (pro quibusdam armis ad regalem exercitum pertinentibus, puta in estimatione condigna XII florenis, per centum denarios nove monete regalis valentibus), és ugyanígy számított 7 Ft készpénzen zálogba veti Mykola-i Gywla fiának: Lászlónak, azzal a kikötéssel, hogy ha majd a királyi hadból sértetlenül hazatérne, a birtokot a fentiekkel vagy készpénzzel visszaválthatja, örökösei viszont 19 Ft-ért szerezhetik vissza.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VII/7 (DF 252858). Vö. 312. sz. és ZsOkl IV. 724. sz.

280. 1408. Csonka és olvashatatlan oklevél. (Instrumentum truncatum et penitus obliteratum).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/111. – Huszti: Registrum p. 108.

281. 1408. A vajdai emberek Császár-i György Császár-i birtokrészének negyedét lefoglalták, és 160 Ft-on átadták Koppani Istvánnak addig, amíg György vissza akarja váltani. (Homines wayuodales quartam portionis Georgii Császár in possessione Császár dicta habite partem exsequuti sunt, ac Stephano Koppani, pro 160 florenos dederunt, donec eam idem Georgius Császár redimere voluisset).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XLV/4. – Huszti: Registrum p. 126.

282. 1409. Györgyfalva-i Péter perét elhalasztják. (Causa Petri de Györgyfalva prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/112. – Huszti: Registrum p. 108.

283. 1409. Szentegyedi Veres Péter fia: Miklós Thoroszkó-i Lászlót és ennek testvérét: Somkerek-i Miklós feleségét: Zsófiát az erdélyi püspök általános helynöke: István elé idéztette. (Nomine Nicolai, filii Petri Rufi de Szentegyed, Ladislaus de Thoroszkó et soror ipsius, Sophia, consors Nicolai de Somkerek, in presentiam Stephani, generalis vicarii citantur).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/113. – Huszti: Registrum p. 108. – Megjegyzendő, hogy Veres Péter fiát: Miklóst már egy 1402-es, 18. szd.-i másolatban fennmaradt oklevél (252. sz.) néhainak nevezi, ezért feltételezhető, hogy Huszti sommás kivonata itt tévesen jelölte meg a felperes származását.

284. 1410. január 17. (in Anthonii conf.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zentheged-i Lewkus fia: László – testvérei (fr. u): András, Antal és Tamás nevében is – a Doboka vármegyei Zyluas nevű birtokban levő részbirtokát minden tartozékával és haszonvételével együtt 100 új dénárral számított 67 Ft-on (pro sexaginta septem florenis per centum denarios novos computatis) zálogba veti testvérének (fr. u): Mykehaza-i Zekel (d) János feleségének: Junyth-nak, akit Iklod-i Beke fia: Benedek fia: György képviselt.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXIII/8 (DF 252857).

285. 1410. január 23. (f. V. p. Anthonii conf.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zentheged-i Lewkus fia: László – testvérei (fr. u): András, Antal és Tamás nevében is – a Doboka vármegyei Zylwas nevű birtokban levő részbirtokát minden tartozékával és haszonvételével együtt 32 garassal számított 50 Ft-on (pro quinquaginta florenis per XXXII^{os} grossos computando) zálogba veti testvérének: Mykehaza-i Zekul (d) János feleségének: Jwnyth-nak, akit Iclod-i Beke fia: Benedek fia: György képviselt.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomáva, Wass cs lt, XXIII/7 (DF 252879).

286. 1410. február 17. (in Torda, f. II. p. Valentini) Nadab-i László erdélyi alvajda a Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zentheged-i Péter fiai: Sebestyén, Gergely és Miklós, az ugyanoda való Mihály fia: András vagy Demeter [?], Zentheged-i Miklós fia: István, Zaua-i Tamás közül az egyik, alvajdai emberként, a szomszédok és határosok jelenlétében Zentheged-i Was (d) Miklóst, Jánost és Mihályt, kérésükre iktassa vissza a Doboka vármegyében levő Gepes nevű erdejük és egy mellette fekvő másik erdejük birtokába. Az ellentmondókat idézze elébe.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1410. március 9-i oklevelébe (287. sz.), Wass cs lt, IX/1 (DF 252724).

287. 1410. március 9. (III. d. f. VI. p. Letare) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Nadab-i László erdélyi alvajda 1410. február 17-i kérésére (286. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: János frater konventi tagot, kinek jelenlétében Zentheged-i Péter fia: Miklós alvajdai emberként március 7-én (f. VI. p. Letare) a kérdéses erdőket vissza akarta iktatni, de Zenthmiklos-i Péter – Feyes (d) István és fia személyében –, illetve Janka fiai: Péter, László és György – utóbbiak unokatestvérük (fr. p): Simon nevében is – ellentmondtak, és ezért őket május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) az alvajda elé idézték. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro magistro Ladislao de Nadab, vicevayuode Transsilvano, pro Nicolao, Iohanne et Michaele dictis Was de Zentheged contra Stephanum dictum Feyes de Zenthmiklos et alios intrascriptos ad octavas festi beati Georgii martiris nunc venturas, citationis relatio. – *Hátlapján egykorú írással*: Ex A[ctoribus] Iohannes personaliter, pro aliis cum nostris. Pro I[n causam attractis] ratione prioritatis, ad [oct.] Iohannis [július 1.].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, IX/1 (DF 252724).

288. 1410. július 8. (in Zenthemreh, f. III. a. [Marga]rete [?]) Nadab-i László erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlé-

tében Zentheged-i Péter fia: Miklós, az ugyanoda való Péter fia: Gergely, Nyres-i István, Demether-i János, Zawa-i Salamon fia: Mihály, az ugyanoda való Tamás, Zenthmiclos-i Albert, Nyres-i András fia: János közül az egyik alvajdai emberként Zentheged-i Was (d) Mihályt a Doboka vármegyei Chege, Zentheged, Zenthywan, Sylwas és Jankathele[ke] birtokok őt illető fele részébe a szomszédok és határosok jelenlétében iktassa vissza, az esetleges ellentmondókat pedig idézze elébe.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1410. szeptember 4-i oklevelébe (290. sz.), Wass cs lt, XVII/5 (DF 252723). – Megjegyzendő, hogy a konventi oklevélben Gergely alvajdai ember neve helyett György van írva.

289. 1410. július 23. (in Appathyda, f. IV. p. Marie Magd.) Dezmer-i Tamás, Machkas-i [helyesen: Szucsáki?] Péter, Clus vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Evs-i Iwanka fiai: Péter, Simon, László és György kérésére Dezmer-i Tamás július 3-án (f. V. p. Visit. Marie) vizsgálatot tartva a megye nemeseitől és közrendűitől azt állapította meg, hogy Was (d) János, Miklós és Mihály és Zentheged-i Lekws fia: László egy Kerezthdewceberch [?] nevű határrészt, melyet tulajdon jogon (nomine iuris ipsorum) a vajda és a Clusmonostra-i egyház konventjének emberével körülhatároltattak, maguknak akarták megszerezni, és azt az ő tiltakozásuk ellenére és noha per van közöttük függőben, hatalmaskodva felszántották.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, III/19 (DF 252860). – Megjegyzendő, hogy a fenti oklevél egyik kibocsátója, Macskási Péter nem illeszthető be Kolozs vármegye szolgabíráinak sorozatába. Kolozs vármegye 1408. szeptember 5-i oklevele Dezméri Tamást és Szucsáki László fiát: Jánost (Teleki I. 342 = ZsOkl I/2. 6322. sz. = DL 73897), egy 1410. július 23-i oklevél Dezméri Tamást és Szucsáki Pétert mondja szolgabírának (ZsOkl II/2. 7783. sz. = DL 28141), 1410. szeptember 17-én kelt három oklevél szerint ugyancsak Dezméri Tamás és Szucsáki Péter a szolgabíró (Teleki I. 366–367. = DL 73915–73917). Ennek ellenére az oklevél formailag hitelesnek tekinthető.

290. 1410. szeptember 4. (II. d. f. IV. a. Nat. virg.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Nadab-i László erdélyi alvajdához. 1410. július 8-i kérésére (288. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Benedek frater konventi tagot, kinek jelenlétében Zentheged-i Péter fia: György [helyesen: Gergely] alvajdai emberként szeptember 3-án (f. IV. a. Nat. virg.) kiment Chege-re, és ott a szomszédok és határosok jelenlétében a birtokbaiktatást végre akarta hajtani, de Leukus fia: László – András, Antal, Tamás, valamint Miklós fia: Péter személyében is – ellentmondott, és ezért őket október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) az alvajda elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro magistro Ladislao de Nada [!], vicevayuode Transsilvano, pro Michaele Was de Zentheged, contra Ladislaum, filium Lekes et alios intrascriptos ad octavas beati Michaelis archangeli proxime nunc affuturas, citationis relatio.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XVII/5 (DF 252723).

291. 1410. szeptember 28. (dom. a. Mich. arch.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje előtt Chege-i Nagy (magnus) Gergely – urai: Zentheged-i Was (d) János, Miklós, Mihály, egy másik János, István és Péter, továbbá az ugyanoda való Was János fiai: László, Tamás, Mihály és Vitus nevében nevében – a konventnél megjelent Gergfaluua-i

Pétert és mindenki mást a Chege, Zenthywan, Zylwas, Pwlyon, Zenthgothard nevű részjószágok birtoklásától és használatától eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XVII/4 (DF 252859).

292. 1410. Szentegyedi Wass (d) János, Miklós és Mihály Lökös fiát: Lászlót bizonyos birtokrészeinek elidegenítésétől eltiltották (Iohannes, Nicolaus et Michael dicti Wass de Szentegyed Ladislaum, filium Leukus, a qualibet portionum suarum abalienatione prohibuerunt contradicendo).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/114. – Huszti: Registrum p. 108.

293. 1410. Jelentés arról, hogy szentmiklósi Feyes Istvánt Wass (d) Miklós, Mihály és János ellenében a vajda elé idézték. (Relatoria, quod Stephanus Feyes de SzentMiklós, pro Nicolao, Michaele et Iohanne dictis Wass, in presentiam wayuode citatus sit).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/115. – Huszti: Registrum p. 108.

294. 1410. Oklevél Györgyfalvi Imre fia: Péter, illetve Was [Miklós?] fia: Péter és Lökös fia: László közötti per elhalasztásáról. (Causa inter Petrum, filium Emerici de Györgyfalva et Petrum filium Was ac Ladislaum, filium Leukus, prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: XXXIX/116. – Huszti: Registrum p. 108.

295. 1410. Oklevél Wass (d) Miklós perének elhalasztásáról. (Pro Nicolao dicto Wass, causa prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/117. – Huszti: Registrum p. 108.

296. 1410. Oklevél Wass Mihály perének elhalasztásáról. (Causa Michaelis Wass prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/118. – Huszti: Registrum p. 108.

297. 1410. Öss-i Janka fia: János fiai: György, Péter, László és Simon eltiltották Wass Jánost, Miklóst és Mihályt, továbbá Szentmiklós-i Feyes Istvánt bizonyos földek elfoglalásától és határjelek emelésétől. (Georgius, Petrus, Ladislaus et Simon, filii Iohannis, filii Janka de Öss, Iohannem, Nicolaum et Michaelem Wass et Stephanum Feyes de Szent Miklós, ab erectione metarum et occupatione quarundam terrarum prohibuerunt contradicendo).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/119. – Huszti: Registrum p. 108.

298. 1410. Szék-i Koppani István eltiltotta Császár-i birtokának használatától Császár-i Györgyöt és Benedeket. (Stephanus Koppani de Szék, Georgium et Benedictum de Császár ab usu et fructu portionis sue in Császár habite prohibuerunt contradicendo).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XLV/5. – Huszti: Registrum p. 126.

299. 1410. Vallatólevél arról, hogy Császári György felgyújtotta Koppani Istvánnak Császár birtokon levő házát. (Inquisitoria, quod domum Stephani Koppani in possessione Császár habitam, Georgius de Császár concremari fecisset).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XLV/6. – Huszti: Registrum p. 126.

300. 1411. január 20. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Epiph.) Nadab-i László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy – a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló oklevelével János által képviselt – Zentheged-i Was (d) Miklós, János és Mihály perét – ugyancsak a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló oklevelével Simon által képviselt – Ews-i Iwanka [fia: János?] fiai: Péter, Simon, László és György, továbbá Zenthmiclos-i Feyes (d) István és fia ellen, melyet a Clusmonostra-i konvent idézőoklevele szerint január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte megindítani, mivel Feyes (d) István és fia nem jelent meg, és mivel Simon a per egysége miatt (propter unionem cause) nem akart egyedül fellépni, május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. Megparancsolja a felpereseknek, hogy idézőoklevelével ekkorra állítsák elő az alpereseket. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Simone filio Ivanka de Ews ac aliis intrascriptis contra Nicolaum, Iohannem et Michaelem dictos Was de Zentheged ad octavas festi beati Georgii martiris, ad quas Stephanum dictum Feyes et filium eiusdem mediantibus aliis litteris nostris citatoriis ipsis actoribus contra se citare commissimus, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett záró gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XIII/4 (DF 252862).

301. 1411. Nadabi László alvajda Antalt, Lököst és Veres Pétert maga elé idézte. (Ladislai de Nadas [helyesen: Nadab] vicewoyuode citatoria, contra Anthonium, Leukus et Petrum Rufum directa).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/120. – Huszti: Registrum p. 108.

302. 1411. Oklevél a Wass Miklós, János és Mihály, illetve Ős-i Janka fiai: Péter, Simon és László közötti per elhalasztásáról és Feyes István megidézéséről. (Causa Nicolai, Iohannis ac Michaelis Wass, contra Petrum, Simonem, Ladislaum ac Georgium filios Iwanka de Öss mota prorogata. Et Stephanus Feyes citatus).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/121. – Huszti: Registrum p. 108.

303. 1411. Lökös Tamás figyelmezteti Dezső fia: László leányát: Zsófiát, hogy egy szőlősért 15 Ft-ot át kell vegyen. (Ammonitoria Thome Leukus ut domina Sophia, filia Ladislai Desö, debitum 15 flor. pro quadam vinea reciperet).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/122. – Huszti: Registrum p. 108.

304. 1412. január 20. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Epiph.) Nadab-i László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Zentheged-i Vas (d) János által az alvajda ügyvédvalló oklevelével képviselt Zentheged-i Vas (d) Mihály perét a Clusvar-i Balázs által ugyancsak az alvajda ügyvédvalló oklevelével képviselt Levkus fia: László, továbbá András, Antal és Zentheged-i Miklós fia: Péter elleni perét, melyet saját korábbi perhalasztó oklevele és a Clusmonostra-i konvent idézőoklevele szerint január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek ügyvédeinek akaratából május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Michaele dicto Was de Zentheged contra Ladislaum filium Lewkes de eadem ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, egykor a Wass cs lt-ban, mára elveszett. Közlés: Ub III. 517. Regeszta: ZsOkl III. 1618. sz.

305. 1412. Fejes Istvánt a nyolcados bírói szék előtti meg nem jelenése miatt elmarasztalják. (Stephanus Feyes propter non venientiam ad octavas convictus).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/123. – Huszti: Registrum p. 108.

306. 1412. Oklevél Wass Mihály és társai perének elhalasztásáról. (Causa Michaelis Wass et aliorum introscriptorum, prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/124. – Huszti: Registrum p. 108.

307. 1412. Oklevél Wass János, Miklós és Mihály perének elhalasztásáról (Causa Iohannis, Nicolai ac Michaelis Wass, prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/125. – Huszti: Registrum p. 108.

308. 1412. Lépes György erdélyi püspök Kend-i Jánost Wass Mihály ellenében maga elé idézi. (1412. Citatoria Georgii Lépes, episcopi Transsilvani, pro Michaele Wass contra Iohannem de Kend).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/126. – Huszti: Registrum p. 108. A kivonatban feltüntetett kibocsátó, Lépes György, 1427–1442 között töltötte be az erdélyi püspöki tisztséget (Engel: Archontológia I. 71), 1411-ben erdélyi prépost és királyi káplán (ZsOkl. III. 617. és 1425. sz.).

309. 1412. Oklevél Wass Mihály, János és Miklós perének elhalasztásáról. (Causa Michaelis, Iohannis et Nicolai Wass prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/127. – Huszti: Registrum p. 109.

310. 1412. Oklevél Wass Mihálynak a vajda elé történt idézéséről. (Citatoria contra Michaelem Wass in presentiam wayuode).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/128. – Huszti: Registrum p. 109.

311. 1413. május 8. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Georgii mart.) Nadab-i László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Zentheged-i Vas (d) János, Miklós és Mihály, illetve Ews-i Juanka [fia: János?] fiai: László, Simon és György közötti pert, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek akaratából július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Iohanne, Nicolao et Michaele dictis Vas de Zentheged contra Ladislaum filium Iohannis [!], filii Juanka de Ews et alios intrascriptos ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Partes ut intra ad [oct.] M[ichaelis] [október 6.].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/133 (DF 252861). – Említés Nadabi László erdélyi alvajda 1413. július 8-i oklevelében (313. sz.), Wass cs lt, XXXIX/131 (DF 252863).

312. 1413. június 8. (in Zenthembreh, V. f. a. Penth.) Nadab-i László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zenthegedh-i Lewkus fia: László a Mohal-i részbirtokát, mely két patak között, Geuch felé eső részen található, és amelyet korábban – minden részbirtokával együtt – a Clusmonostra-i konvent előtt 100 új dénárral számított 19 Ft-on (pro 19 florenis per centum denarios novos computatis) Mohal-i Gywla fiának: Lászlónak adott zálogba, és amelyet utóbb tőle visszaváltott, ugyanazokkal a feltételekkel, ugyanúgy számított 24 Ft-on elzálogosítja Zenthegedh-i Vos (d) Mihálynak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, VII/9 (DF 252874). Vö. 279. sz. □ Regeszta: ZsOkl IV. 724. sz.

313. 1413. július 8. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Nadab-i László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Zentheged-i Vas (d) János, Miklós és Mihály, illetve Ews-i Jwanka [fia: János] fiai: László, Simon és György közötti pert, melyet korábbi perhalasztó oklevele (311. sz.) szerint július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek akaratából október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztja. A felperesek közül János, az alperesek közül pedig László jelent meg, mindketten az alvajda ügyvédvalló levelével. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Iohanne, Nicolao et Michaele dictis Vas de Zentheged contra Ladislaum filium Iohannis [!], filii Jwanka de Ews et alios intrascriptos ad octavas festi beati Michaelis archangeli, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/131 (DF 252863).

314. 1413. december 27. (in Zenthembreh, in Ioh. ap. et ev.) Nadab-i László erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zentheged-i Péter fiai: Gergely vagy Sebestyén, az ugyanoda való Bathus István, Kerezthus-i Márton, Feldeuecher-i János fia: Benedek vagy Tewk-i Konth (d) Mihály alvajdai ember közül az egyik idézze elébe Lewkus fiait: Lászlót, Andrást, Antalt és Tamást, továbbá Zentheged-i Veres (Rufus) Miklós fiát: Pétert Zenthyuan-i Vos (d) Miklós fia: Mihály ellenében, majd az idézés lefolyásáról írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1413. december 31-i oklevelébe (315. sz.), Wass cs lt, XXXIX/132 (DF 252864). □ Regeszta: ZsOkl IV. 1458. sz.

315. 1413. december 31. (II. d. sab. a. Circumcis.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Nadab-i László magister erdélyi alvajdához. 1413. december 27-i kérésére (314. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Egyed frater papot, konventi tagot, kinek jelenlétében Kereztus-i Márton alvajdai ember december 30-án (sab. a. Circumcis.) Lewkus fiait: Lászlót, Andrást, Antalt és Tamást, továbbá Zentheged-i Miklós fiát: Pétert Zyluas-i részbirtokukon Zenthyuan-i Vos (d) Miklós fia: Mihály ellenében [1414.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) elébe idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro magistro Ladislao de Nadab viceuoyuode Transsilvano pro Michaele filio Nicolai de Zenthyuan contra Ladislaum filium Lewkus de Zentheged et alios intranominatos ad octavas festi Epiphaniarum domini, citatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro A[ctore] Paulus de Inda[l]. Ex In [causam attractis] Ladislaus personaliter et pro Andrea cum nostris, alii non venerunt, ad [oct.] G[eorgii] [május 1.].

Eredeti, két részre szakadt papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/132 (DF 252864).

316. 1413. Oklevél Wass Mihály perének elhalasztásáról. (Causa Michaelis Wass prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/129. – Huszti: Registrum p. 109.

317. 1413. Oklevél Wass János, Mihály és Miklós perének elhalasztásáról (Iohannis, Michaelis et Nicolai Was causa prorogata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXIX/130. – Huszti: Registrum p. 109.

318. 1414. január 5. (in Zenthemreh, VI. f. a. Epiph.) Nadab-i László erdélyi alvajda az erdélyi káptalanhoz. Zenthmiclos-i Feyes (d) István részére írja át a Clus vármegyei Geke nevű birtokra vonatkozó [1336. április 7-én kelt] oklevelet (38. sz.), melyet sekrestyéjében őriznek.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1414. május 1-jei oklevelébe (320. sz.), Wass cs lt, s. n. (DF 252693) és Kornis cs lt (DF 257651). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 383 (290. sz. melléklet, a Kornis cs lt-ban őrzött példány hasonmása). – Jakó–Manolescu 1971. Album 16. – Jakó–Manolescu 1987. 15 (mindkettő a Kornis cs lt-ban őrzött példány alapján, hasonmással). □ Regeszta: ZsOkl IV. 1532. sz.

319. 1414. március 27. (in Bonchhyda, f. III. p. Annunt. virg.) Maro-i Zekel (d) Péter, Doboka vármegye alispánja, Olnuk-i Pál és Zentheged-i Mihály fia: András szolgabírák bizonyítják, hogy kiküldöttük: Chazar-i (d) György előtt Zentheged-i Vas (d) János, Miklós és Mihály, valamint Zemiklos-i [!] Feyes (d) István – többi testvérük nevében is – úgy egyeztek meg, hogy a Kereserdeo és Gyepeserdeo nevű földek miatt folytatott perüket alávetik annak az ítéletnek, amelyet június 26-án (III. d. Nat. Ioh. Bapt.) fogott bírák hoznak, s a perbeli ellenfélnek fizetendő 50 s a bírónak fizetendő három márka bírságban való elmarasztalás terhe mellett kötelezik magukat az ítélet elfogadására.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett gyűrűspecséttel, Wass cs lt, IX/2 (DF 252872). □ Regeszta: ZsOkl IV. 1809. sz. □ Pecsét hasonmása: Jakó: Sigilografia I/7. sz.

320. 1414. május 1. (in oct. Georgii mart.) Az erdélyi egyház káptalana [Nadab-i] László magister erdélyi alvajda 1414. január 5-i kérésére (318. sz.) Feyes (d) István magister részére átírja saját 1336. április 7-i kiváltságlevelét (38. sz.) Geke nevű birtokról. – *Méltóságsor*: Lepes György prépost, János éneklő-, Dénes őr-, Székely (Siculo) Balázs Vgucha-i főesperes, dékánkanonok.

Eredeti, hártyán, vörös-kék sodratú selyemzsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, s. n. (DF 252693). – Eredeti, hártyán, hátlapján befüggesztett pecséttel, Kornis cs lt (DF 257651). □ Közlés: DIR C, veacul XIV, vol. III. 83 (290. sz. melléklet, a Kornis cs lt-ban őrzött példány hasonmása). – Jakó–Manolescu 1971. Album 16. – Jakó–Manolescu 1987. 15 (mindkettő a Kornis cs lt-ban őrzött példány alapján, hasonmással). □ Regeszta: ZsOkl IV. 1933. sz.

321. 1414. július 31. (in Bonchhyda, f. III. a. ad vinc. Petri) Maro-i Zekel (d) Péter, Doboka vármegye alispánja, Olnuk-i Pál és Nyres-i (d) István szolgabírák bizonyítják, hogy július 31-én ítélőszékük előtt Ews-i Janka fia: György mint felperes várakozott Berzeli (d) Miklós Almas-i várnagy ellenében, de az nem jelent meg, és ezért három márka bírságban elmarasztalják. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Janka de Ews contra Nicolaum dictum de Berzel, castellanum de Almas, iudicialis. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro comite. Memorialis.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett záró gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/134 (DF 252865). □ Regeszta: ZsOkl IV. 2328. sz.

322. 1415. május 8. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Georgii mart.) Nadab-i László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zentheged-i Was (d) Miklósnak Vas (d) János elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előtte tárgyalni, a vajdai tisztség [változása?] miatt (ratione honoris wayuodatus) július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Iohanne dicto Vas de Zentheged contra Nicolaum, similiter Vas dictum de eadem ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste, prorogatoria.

Eredeti, vízfoltos papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/136 (DF 252867). A *ratione* szó után egyidejűleg törölve: *mutationis* [?]. Megjegyzendő, hogy a vajdai tisztség betöltésében 1415 májusában nem történt változás, ugyanis Csáki Miklós vajdaságára 1415 I. 13. és 1426 I. 24. közötti időszakról van adat (Engel: Archontológia I. 14). Lehet azonban, hogy az oklevél az alvajdai tisztségben bekövetkezett változásra utal, ugyanis Csáki Miklós vajda ekkoriban nevezhette ki váraskeszi Lépes Lorándot alvajdának, noha utóbbinak első – alvajdaként kiadott – oklevele csak 1415. szeptember 16-ról ismeretes (323. sz.). Maga Nadabi László rövid ideig továbbra is hivatalban maradt, mert 1415. május 8. után még további okleveleiről tudunk 1415. május 11-ről és 12-ről (vö. ZsOkl V. 613. sz., DL 37224, DF 281272, DL 62784), a legutolsó alvajdai kiadványa pedig 1415. október 21-ről ismeretes (325. sz.).

323. 1415. szeptember 16. (Torde, f. II. p. Exalt. s. cr.) Vasarkezy-i [!] Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Feldeuecher-i János fiai: Benedek és István, Zenthmyklos-i Albert, Zentheged-i Pozdoryas (d) Demeter és Gergely, Kendi-i Miklós alvajdai ember közül az

egyik idézze elébe Chege-i Lewkes fiát: Andrást Zenthywan-i Vas Mihály ellenében, és az idézés lefolyásáról írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1415. szeptember 25-i oklevelébe (324. sz.), Wass cs lt, XXXIX/135 (DF 252870).

324. 1415. szeptember 25. (III. d. f. II. p. Mathei ap. et ew.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Vasarkezy-i [!] Lepes Loránd magister erdélyi alvajdához. 1415. szeptember 16-i kérésére (323. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Antal frater papot, kinek jelenlétében Zentheged-i Pozdoryas (d) Gergely alvajdai ember szeptember 23-án (f. II. p. Mathei ap. et ew.) Chege-i Lewkes fiát: Andrást az ő ottani részbirtokán Zenthywan-i Vas (d) Mihály ellenében október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) az alvajda elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro magistro Lorando Lepes viceuayuode Transsilvano, pro Michaele dicto Vas de Zenthywan contra Andream filium Lewkes de Chege ad octavas festi sancti Michaelis archangeli, citationis relatio.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/135 (DF 252870). – Említés váraskeszi Lépes Loránd erdélyi alvajda 1415. október 13-i oklevelében (325. sz.), Wass cs lt, XXXIX/138 (DF 252868).

325. 1415. október 13. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Zentheged-i Vaas [!] (d) János által a másik alvajda: Nadab-i László ügyvédvalló levelével képviselt Zenthywan-i Miklós fia: Mihály, illetve – ugyancsak László alvajda ügyvédvalló levelével László altal képviselt – Zentheged-i Leukus fiai: László és András között folyó pert, melyet László alvajda perhalasztó és a Clusmonustra-i konvent [1415. szeptember 25-i] idéző oklevele szerint (vö. 324. sz.) október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek akaratából [1416.] május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztotta el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Michaele filio Nicolai de Zenthyvan contra Ladislaum filium Leukus de Zentheged et alium intrascriptum ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: De litterario mandato domini Nicolai vayuode ad [oct.] Iohannis [július 1.].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecséttel, Wass cs lt, XXXIX/138 (DF 252868).

326. 1415. október 21. (in Zenthemreh, VIII. d. p. IX. d. p. oct. Mich. arch.) Nadab-i László erdélyi alvajda bizonyítja, hogy korábbi perhalasztó oklevelének megfelelően Zentheged-i Was (d) János az ő ügyvédvalló levelével október 6-tól (ab oct. Mich. arch.) kilenc napon át várta előtte Zentheged-i Lewkus fiát: Andrást, aki azonban nem jött el és maga helyett senkit sem küldött, és ezért őt a szokásos bírságban elmarasztalta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Michaele filio Nicolai de Zentheged contra Andream filium Lewkes de Zenthyuan, iudicialis. Doboka.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/137 (DF 252869).

327. 1416. január 20. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Epiph.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a Zenthyuan-i Vas (d) Mihály, illetve Zentheged-i Lewkus fia: András közötti pert, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint január 13-án (in oct.

Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek akaratából május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Michaele dicto Vas de Zenthyuan contra Andream filium Leukus de Zenthgwrgh [!] ad octavas festi beati Georgii martiris prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro A[ctore] Paulus de Indal cum nostris, pro In [causam attracto] Nicolaus filius Petri de Zentheged cum nostris ad [octavas] Iohannis [július 1.].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/139 (DF 252871). Az oklevél szövegében *Zentheged* név javítva *Zenthgwrgh*-ről, a hátlapon a javítást nem végezte el az írnok.

328. 1416. január 29. (in Bonchhyda, f. IV. p. Conv. Pauli) Bagd-i (d) Demeter kolozsi alispán, Dezmer-i Tamás és Zvchak-i Tatar (d) Péter szolgabírák bizonyítják, hogy január 29-én Ews-i Janka fia: György – testvérei: Simon és László nevében is – ítélőszékük előtt eltiltotta Palothka-i, Legen-i és Pethelaka-i földjeik használatától e birtokok szomszédait.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecséttel és egynek nyomával, Wass cs lt, XIII/2 (DF 252873). □ Regeszta: ZsOkl V. 1479. sz.

329. 1416. május 8. (in ZenthEmreh, VIII. d. oct. Georgii mart.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda Zanthow-i Lachk fia: Miklós fiai: Dávid és Jakab (magn.) volt erdélyi vajdák [!] és Vas (d) Lewkes fiai: László, András, Demeter és Antal, továbbá ZenthEged-i Vas (d) Mihály, Miklós és János közötti pert, amelyet korábbi perhalasztó oklevelüknek megfelelően május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előttük tárgyalni, július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) halasztja, mert az alperesek közül csak Mihály képviseltette magát, ő pedig halasztást kért, mivel a per egysége miatt (propter cause unionem) a többiek távollétében nem vállalhatja a pert. A felpereseket a boszniai káptalan ügyvédvalló oklevelével László Baluanus-i várnagy képviselte, az alperes Vas (d) Mihályt pedig a Clusmonostra-i konvent ügyvédvalló oklevelével Chezthwe-i Egyed.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/140 (DF 252875). □ Regeszta: ZsOkl V. 1863. sz.

330. 1416. május 10. (in Zenthemerh [!], dom. p. App. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Ews-i Janka fia: György – testvérei (fr. c): László és Simon nevében is előadott kérésére – írja át [Károly király 1334. július 20-i] oklevelét (34. sz.), amelynek pecsétje eltörött, és emiatt megújításra szorul.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1416. május 14-i oklevelébe (331. sz.), Wass cs lt, I/3 (DF 252702). □ Hasonmás: DIR, C, veacul XIV, vol. III. 185. sz. melléklet.

331. 1416. május 14. (f. V. p. App. Mich. arch.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda május 10-i kérésére (330. sz.) átírja [I.] Károly király 1334. július 20-i, pátens formában kiállított és a nagypecséttel megerősített oklevelét (34. sz.), melyet Janka fiai: György, László és Simon mutattak be neki.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, I/3 (DF 252702). □ Hasonmás: DIR C, veacul XIV, vol. III. 185. sz. melléklet.

332. 1416. szeptember 24. (in Cluswar, f. V. a. Mathei ap.) Chaak-i Miklós erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán a Clusmonostor-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Chwch-i Miklós vagy Hasdad-i János vajdai ember vizsgálja meg Wsy-i Janka fia: Simon – testvérei: László és György nevében is előadott – panaszát, mely szerint Vas (d) János, Miklós, Mihály és Zentheged-i Levkus fia: László ez évben Legen nevű birtokukon több mint 300 szekérnyi szénájukat elégettették.

Belefoglalva Kolozs vármegye 1416. október 10-i oklevelébe (333. sz.), Wass cs lt, XIII/3 (DF 252882). – Csáki Miklós erdélyi vajdának ugyanebben az ügyben kiadott parancsa Kolozs vármegye hatóságához címezve utóbbinak 1416. október 21-i oklevelébe (334. sz.) van belefoglalva (Wass cs lt, XIII/1 [DF 252876]). Ebben Vas (d) Mihály neve nem szerepel a bepanaszoltak között. □ Regeszta: ZsOkl V. 2322. sz.

333. 1416. október 10. (II. d. VI. f. p. Francisci) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Chaak-i Miklós erdélyi vajdához és Zolnuk-i ispánhoz. 1416. szeptember 24-i kérésére (332. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Péter frater konventi papot, kinek jelenlétében Chwch-i Miklós vajdai ember október 9-én (VI. f. p. Francisci) Clus vármegyében a vizsgálat során azt állapította meg, hogy a vajda oklevelében leírtak megfelelnek a valóságnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/3 (DF 252882).

334. 1416. október 21. (in Appathhyda, f. IV. p. Galli conf.) Eztar-i Imre ispán, Dezmer-i Tamás és Zwchak-i Tatar (d) Péter, Clus vármegye szolgabírái Chaak-i Miklós erdélyi vajdához és Zolnuk-i ispánhoz. 1416. szeptember 24-i parancsára (332. sz.) kiküldték Tamást, aki a vizsgálat során azt állapította meg, hogy a vajda oklevelében leírtak megfelelnek a valóságnak.

Eredeti, két részre szakadt papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, XIII/1 (DF 252876). □ Regeszta: ZsOkl V. 2374. sz.

335. 1417. február 2. (in Purif. virg.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy előtte Zentheged-i Leukus fia: Antal eltiltotta testvéreit (fr. c): Lászlót, Andrást és Tamást attól, hogy a Colos-i és Doboka vármegyei Zenthgothhard-on, Pulyan-on és Kezew-n levő részbirtokait eladják Gwrgfalua-i Balázsnak, Péternek és Imrének, az utóbbiakat pedig attól, hogy azokat megvegyék, és mindenkit eltiltottak azok használatától. – *Hátlapján azonos vagy egykorú írással*: Solvit XX$^{or.}$

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, IX/7 (DF 252877). □ Regeszta: ZsOkl VI. 66. sz.

336. 1417. április 7. (in Zenthemreh, f. IV. a. Pasce) Waraskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda az erdélyi káptalanhoz. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Hosdath-i János, Mooch-i Sandor fia: Miklós, Zazsombor-i Miklós, Chongwa-i György, Bago-i Soldos (d) György vagy Noway-i Fülöp fia: György alvajdai ember közül az egyik vizsgálja meg Ews-i Iwanka fiai: György és László – testvérük: Simon nevében is előadott – panaszát, mely szerint Zentheged-i Was (d) János, Miklós és Mihály és az ugyanoda való Vas (d) Lewkes fia: László a múlt évben Legen nevű birtokukon több mint 300 szekérnyi szénájukat felégettették.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1417. május 10-i oklevelébe (339. sz.), Wass cs lt, XIII/6 (DF 252904). □ Regeszta: ZsOkl VI. 299. sz.

337. 1417. április 19. (in Zenthemreh, f. II. a. Georgii mart.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zentheged-i Péter fiai: Gergely, Miklós és Péter, ezek atyafia (frater): Sebestyén, Balázs fia: János, Leukes fia: László Zentheged-i nemesek közül az egyik vizsgálja meg Zentheged-i Vas (d) János – Zenthyuan-i Vas (d) Mihály nevében is előadott – panaszát, mely szerint a Baluanos-i alvárnagyok olyan hamis tudományvételt koholtak (huiusmodi inquisitionem fictivam fieri assimulassent), mintha Chege-i jobbágyaik: Péter és Gál március 4-én (f. V. a. Reminiscere) Medues nevű erdőben megöltek volna egy románt (unum Volahum), aki a Baluanos-i vár kerületében lakott, holott jobbágyaik ártatlanok ebben. A vizsgálat eredményéről írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1417. április 24-i oklevelébe (338. sz.), Wass cs lt, XXXIX/153 (DF 252905). □ Regeszta: ZsOkl VI. 331. sz.

338. 1417. április 24. (III. d. f. V. a. Georgii mart.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajdához. 1417. április 19-i kérésére (337. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Péter frater konventi papot, kinek jelenlétében Zentheged-i Miklós alvajdai ember április 22-én (f. V. a. Georgii mart.) Doboka vármegyében a vizsgálat során azt állapította meg, hogy az alvajda oklevelében leírtak megfelelnek a valóságnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/153 (DF 252905).

339. 1417. május 10. (II. f. p. App. Michaelis) Az erdélyi egyház káptalana Waraskezy-i Lepes Loránd magister erdélyi alvajdához. 1417. április 7-i kérésére (336. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: János karbéli papot, kinek jelenlétében Moch-i Sandor fia: Miklós alvajdai ember április 20-án (III. f. a. Georgii mart.) Clus vármegyében vizsgálatot tartott, és azt állapította meg, hogy az alvajda oklevelében leírtak megfelelnek a valóságnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett töredezett pecséttel, Wass cs lt, XIII/6 (DF 252904).

340. 1417. július 8. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy ügyvédvalló oklevelével az Indal-i Pál által képviselt Zenthyuan-i Vas (d) Mihály, illetve ugyancsak az ő ügyvédvalló oklevelével Zentheged-i Péter fia: Miklós által képviselt Zentheged-i Lewkus fia: András közötti pert, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek ügyvédeinek akaratából 1418. október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Michaele dicto Vas de Zentheged contra Andream filium Lewkus de eadem ad octavas festi beati Michaelis archangeli in anno domini M^{mo} CCC^{mo} decimo octavo venturas, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/152 (DF 252906). – Tartalmi említés Lépes Loránd erdélyi alvajda 1418. október 13-i oklevelében (346. sz.), Wass cs lt, XXXIX/142 (DF 252911).

341. 1417. október 13. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zantho-i Lachk [fia: Miklós fia:] Dávidnak (m) Zentheged-i Lewkes fiai: Antal, László, András és Tamás, továbbá Zentheged-i Vas (d) Miklós, Mihály és János elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni, a király Dávid részére kibocsátott általános parancsának megfelelően [1418.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Anthonio filio Lewkews de Zentheged et aliis intrascriptis contra magnificum virum Dauid [filium] Lachk de Zantho ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét bevágásaival, Wass cs lt, III/20 (DF 252907). – Említés Lépes Loránd erdélyi alvajda 1418. január 20-i oklevelében (342. sz.), Wass cs lt, XXXIX/141 (DF 252908). □ A kiegészítés forrása: Engel: Genealógia, Kolos rokonsága 1. tábla: Lack (szántói).

342. 1418. január 20. (in Zenthemreh, VIII. d. Epiph.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zantho-i Lachk fia: [Miklós fia:] Dávidnak (m) Zentheged-i Lewkws fiai: Antal, László, András és Tamás, továbbá Zentheged-i Wa[s] (d) Miklós, Mihály és János elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint (341. sz.) január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni, a király – Dávid részére kibocsátott – általános parancsának megfelelően május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Anthonio filio Lewkews de Zentheged et aliis intrascriptis contra magnificum virum Dauid filium Lachk de Zantho ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Eredeti, megrongálódott papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/141 (DF 252908). Vö. 345. sz.

343. 1418. szeptember 23. (in Zenthemreh, f. VI. p. Mathei ap. et ev.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Chongwa-i Mihály vagy annak fia: György, Zentheged-i Péter fia: Máté közül az egyik, alvajdai emberként idézze elébe Moch-i Miske-t, Moch-i Barnabás fiait: Jánost, Gergelyt és Balázst Ws-i Iwanka fia: György ellenében, az idézés lefolyásáról pedig írjon jelentést.

Belefoglalva Lépes Loránd erdélyi alvajda 1418. október 30-i oklevelébe (347. sz.), Wass cs lt, XXXIX/143 (DF 252909).

344. 1418. szeptember 23. (in Zenthemreh, f. VI. p. Mathei ap. et ev.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zentheged-i Péter fiai: Miklós, Péter, János és Máté vagy Zylkerek-i István közül az egyik, alvajdai emberként vizsgálja meg Ws-i Iwanka fia: György panaszát, mely szerint miután Moch-i Myske-től és az ugyanoda való Barnabás fiától: Jánostól kapott engedéllyel a saját és jobbágyai számára kaszáltatott, Miske a jobbágyaitól hat szekérnyi szénát és öt kaszát hatalmaskodva elvett, amivel új pénzben (presentis nove monete) számolt 12 Ft értékű kárt okozott neki.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1418. október 30-i oklevelébe (348. sz.), Wass cs lt, XXXIX/145 (DF 252913). □ Regeszta: ZsOkl VI. 2367. sz.

345. 1418. október 13. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zantho-i Lachk/Lachak fia: [Miklós fia:] Dávidnak (m) Zentheged-i Leukes fiai: László, Antal, András és Tamás, továbbá Zentheged-i Was (d) Miklós, Mihály és János elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni, a király – Dávid részére kibocsátott – általános parancsának megfelelően [1419.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Leukes de Zentheged et aliis intrascriptis contra magnificum virum Dauid filium Lachk de Zantho ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Eredeti, egérrágta papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/144 (DF 252910). □ A kiegészítés forrása: Engel: Genealógia, Kolos rokonsága 1. tábla: Lack (szántói). Vö. 342. sz.

346. 1418. október 13. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy az ügyvédvalló levelével Indal-i Pál által képviselt Zenthywan-i Was (d) Mihály, illetve ugyancsak az ő ügyvédvalló levelével Zentheged-i Péter fia: Miklós által képviselt Zentheged-i Lewkus fia: András közötti pert, melyet [1417. július 8-i] perhalasztó oklevele szerint október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni (340. sz.), a felek ügyvédeinek akaratából [1419.] május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Michaele dicto Was de Zenthywan contra Andream filium Lewkes de Zentheged ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékeivel, Wass cs lt, XXXIX/142 (DF 252911).

347. 1418. október 30. (III. d. Sim. et Jude) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajdához. 1418. szeptember 23-i kérésére (343. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Péter frater konventi papot, kinek jelenlétében Zentheged-i Máté alvajdai ember október 28-án (in Sim. et Jude) Moch-i birtokukon Miske-t, Jánost, Gergelyt és Balázst Iwanka fia: György ellenében november 8-ra (ad oct. Omn. sanct.) az alvajda elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro Lorando Lepes de Varaskezy, vicewayuode Transsilvano, pro Georgio filio Iwanka de Ws contra Miske de Moch et alios intrascriptos, ad octavas festi Omnium sanctorum, citatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro A[ctore] Laurentius parvus famulus eiusdem cum nostris. Pro In [causam attractis] ratione prioritatis termini ad [octavas] Epiphaniarum domini [1419. január 13.].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/143 (DF 252909).

348. 1418. október 30. (III. d. Sim. et Jude) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajdához. 1418. szeptember 23-i kérésére (344. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Péter frater konventi papot, kinek jelenlétében Zentheged-i Péter fia: Máté alvajdai ember október 28-án (in Sim. et Jude) Clus vármegyében vizsgálatot tartva azt állapította meg, hogy Myske mindazt elkövette, amiről György beszámolt.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/145 (DF 252913).

349. 1419. április 5. (in Zenthemreh, II. d. Ambrosii) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zentheged-i Péter fia: Miklós vagy az ugyanoda való Máté vagy Sebestyén alvajdai emberként idézze elébe Moch-i Barnabás fiait: Gergelyt és Balázst Ews-i Janka fia: György ellenében, az idézés lefolyásáról pedig írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1419. április 10-i oklevelébe (350. sz.), Wass cs lt, XXXIX/147 (DF 252914). □ Regeszta: ZsOkl VII. 269. sz.

350. 1419. április 10. (IV. d. f. VI. p. Iudica) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajdához. 1419. április 5-i kérésére (349. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Péter frater konventi tagot, kinek jelenlétében Zentheged-i Máté alvajdai ember április 7-én (f. VI. p. Iudica) Moch-i Gergelyt és Balázst Moch-i részbirtokukon Janka fia: György ellenében május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) az alvajda elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro Lorando Lepes de Varaskezy vicewayuode Transsilvano pro Georgio filio Janka de Ws contra Gregorium et Blasium filios Barnabe de Moch ad octavas festi beati Georgii martiris, citatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecséttel, Wass cs lt, XXXIX/147 (DF 252914). □ Regeszta: ZsOkl VII. 269. sz. Vö. 355. sz.

351. 1419. május 12. (in Zenthemreh, XII. d. oct. Georgii mart.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy május 1-jén (in oct. Georgii mart.) az ország nemeseivel tartott ítélőszékén Torozko-i László tiltakozott az ellen, hogy Zenthyuan-i Vas (d) Mihály a Doboka vármegyei Mohal nevű birtokát a királytól a maga részére kérte. Ezért Zsigmond királyt az eladományozástól, a gyűlésen jelen levő Mihályt pedig a birtok elfoglalásától eltiltotta.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VII/10 (DF 252916).

352. 1419. május 12. (in Zenthemreh, XII. d. oct. Georgii mart.) Varaskezy Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy amikor május 1-jén (in oct. Georgii mart.) az erdélyrészi nemesekkel együtt tartott ítélőszékén háromszor megkérdezte Ws-i Iwanka fia: Györgyöt, hogy ZenthIwan-i Vaas (d) Mihállyal folytatott perében a vitatott földről van-e határjáró oklevele, ez nemleges választ adott ugyan, de Iwanka fia: László, az ő testvére kijelentette, hogy a vitás föld őt és többi testvérét Györggyel egyformán illeti, és határjáró oklevelük is van, és azokat kellő időben és helyen majd be is mutatják; egyúttal a személyesen jelen levő Györgyöt a vitás föld elidegenítésétől, Mihályt pedig elfoglalásától eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass család lt, XXXIX/151 (DF 252912). □ Regeszta: ZsOkl VII. 435. sz.

353. 1419. május 16. (in Zenthemreh, XVI. d. oct. Georgii mart.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Május 1-jén (in oct. Georgii mart.), az erdélyrészi nemesekkel együtt megtartott ítélőszékén Ews-i Juanka/Iwanka fia: György bemutatta Doboka vármegye három-három idéző- és bírságoló oklevelét, valamint az ő perhalasztó oklevelét, továbbá Doboka vármegye erre adott válaszát, mely szerint Santha (d) Demeter, Doboka vármegye szolgabíráinak embere [1416.] december

20-án (in vig. Thome ap.) Zentheged-i Wos (d) Mihályt Pulyon-i részbirtokán 1417. január 13-ra (ad oct. Epiph.) az alvajda elé idézte. Ekkor a pert az alvajda [1417.] március 24-re (ad oct. Medii quadr.) halasztotta, amikor is a felperes György ügyvédje: Kis (parvus) Lőrinc hiába várt az alperesre. A felperes ezért Doboka vármegye egyik szolgabírájával: Mihály fiával: Andrással 1418. április 2-án (sab. p. Resur.) az alperest Zentheged-i részbirtokán 1418. május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) megidéztette, de Kis (parvus) Lőrinc ekkor is hiába várta az alperest. Harmadszor és utoljára a felperes a nevezett András szolgabíró útján [1418.] június 18-án (sab. p. Anthonii conf.) az alperest Zentheged-i részbirtokán 1418. július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) az alvajda elé idézte. Doboka vármegye szolgabíráinak idéző oklevele szerint a felperes személyesen előadta, hogy Zenthywuan-i Was (d) Mihály három évvel ezelőtt Legen és Pethelaka nevű birtokon lekaszált 300 szekérnyi szénáját felégette, amivel neki – új pénzen számítva – 600 Ft-nyi kárt okozott. A pert az alvajda [1418.] szeptember 15-re (ad oct. Nat. virg.) halasztotta el. Ez alkalommal a felperes, aki hiába várt az alperesre, azt a tényt, hogy szénáját az alperes égette fel, az erdélyi káptalan, a Clusmonostra-i konvent és a Clus vármegye szolgabíráinak vizsgálati okleveleivel bizonyította be. Mivel az alperest már háromszor idézték meg, az alvajda ítéletet akart hozni, de ekkor az alperes Mihály azt az ellenvetést tette, hogy a per birtokügyet érint, és őt nem a szolgabíróval idézték meg. Az alvajda ezután háromszor megkérdezte a felperest, hogy van-e a vitatott földről határjáró oklevele, mire ez nemleges választ adott, az alperes Wos (d) Mihály ellenben néhai Tamás erdélyi vajda és az erdélyi káptalan oklevelével igazolta, hogy az régóta az ő és ősei öröklött földje. Minthogy az alvajda a határok felülvizsgálata nélkül nem tud ítéletet hozni, felkéri a konventet, hogy mindkét fél részére küldje ki hiteles emberét, kiknek jelenlétében a felperes részére kiküldött Chaaz-i Mátyás deák magister, Zuchak-i Bertalan deák fia: István, Bese (d) András fia: János közül az egyik, illetve az alperes részére kiküldött Bongarth-i Gáspár, Mathe-i Jakab, Zenthmiklos/Zenthmiclos-i Ferenc közül az egyik, vajdai emberként június 11-én (VIII. d. Penth.) a szomszédok és határosok jelenlétében járják be és jelöljék ki a vitás terület határait, majd idézzék a feleket július 1-jére (in oct. Nat. Ioh. bapt.) elébe, okleveleik bemutatására kötelezve őket, és ugyanakkorra tegyenek jelentést az eljárásról. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis reverendis conventui ecclesie de Clusmonostra pro Georgio filio Iwanka de Ws contra Michaelem dictum Vo[s] de Zenthyuan per nostros et vestros homines octavo die festi Penthecostes modo intrascripto super quadam terra litigiosa inter possessiones Legen et Pethelaka ipsius actoris necnon Zenthgotharth vocatas habita modo intrascripto fienda reambulatoria revisio, consignatio et demonstratio. Et ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste nunc venturas per partes in litteris vestris series est reportanda. Ad iudicem.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján egy befüggesztett záró- és egy befüggesztett visszazáró pecséttel, Wass cs lt, XIII/7 (DF 253096 és 255388, tévedésből kétszer besorolva a DF-be). – Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett zárópecséttel és egy másik visszazáró pecsét nyomával, Wass cs lt, IX/3 (DF 253095), hátlapján azonos kéz írásával: Amicis suis reverendis conventui ecclesie de Clusmonostra pro Michaele dicto Wos de Zenthyuan contra Georgium filium Ivanka de Ws per nostros et vestros homines octavo die festi Penthecostes modo intrascripto super quadam terra litigiosa inter possessiones Legen et Pethelaka ipsius actoris necnon Zenthgotharth vocatas habita modo intrascripto fienda reambulatoria revisio, consignatio et demonstratio. Et ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste nunc venturas per partes in litteris vestris

series est reportanda. Ad iudicem. – Említés a kolozsmonostori konvent 1419. június 13-i oklevelében (354. sz.). □ Regeszta: ZsOkl VII. 455. sz.

354. [1419.] június 13. (III. d. VIII. d. Penth.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajdához. [1419. május 16-i] ítéletlevelének (353. sz.) megfelelően a felperes: Zenthyuan-i Vas (d) Mihály részére kiküldött Zuchak-i Bese (d) János alvajdai ember mellé kiküldték tanúbizonyságukat: Miklós clericust, illetve Ws-i Janka fia: György alperes részére kiküldött Zenthmiklos-i Ferenc alvajdai ember mellé jegyzőjüket: Dees-i Máté deákot (litteratus), akik június 11-én (VIII. d. Penth.) a felek és a szomszédok jelenlétében körülhatárolták az alperes Legen birtoka és Zenthgothhard birtok között lévő vitatott földet, majd az arra vonatkozó okleveleik bemutatására kötelezve, július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt) a színe elé idézték a feleket. A határokat előbb a felperes útmutatása szerint az erdélyi káptalan kiváltságlevele alapján a következőképpen jelölték ki: Primo namque incepissent in acie cuiusdam Berch iuxta quandam silvam Kewreserdeye vocatam a parte meridionali, ubi unam metam terream antiquam et bene apparentem demonstrasset, quam dicte possessioni Zenthgothard a possessione Geke sequestrare asseruisset. Abhinc per aciem eiusdem Berch per competens spatium penes eandem silvam eundo et in acie eiusdem Berch duas metas terreas antiquas reperissent, quarum unam a parte meridionali existentem ipse Michael Geke et aliam a parte ipsius silve sitam Zenthgothhard possessionibus distingere asseruisset. Deinde in acie eiusdem Berch ad eandem plagam occidentalem per modicum spatium currendo penes dictam silvam unam metam terream invenissent, quam ipse Michael possessioni sue Zenthgothhard vocate esse astrucsisset. Dehinc in dorso eiusdem Berch transseundo venissent ad quandam viam et per eandem viam paulisper ad plagam meridionalem flectendo, necnon cacumen dicte [!] Berch ad partem dexteram relinquendo, pervenissent penes aliam silvam, quam ipse Michael Gepwserdeye nuncupari dixisset, et penes eandem silvam in acie Berch duas metas terreas invenissent, quarum unam ipse Michael Zenthgothhard predicte et aliam a parte meridionali existentem Legen possessionibus dicti in causam attracti sequestrare dixisset. Abhinc in acie ipsius Berch penes eandem silvam Gepwserdeye dictam modicum asscendeno et in acie eiusdem Berch unam metam terream cursualem reperissent, quam possessioni sue Zenthgothhar [!] distingere asseruisset. Deinde in dorso eiusdem Berch per quandam semitam transseundo ad altius Berch et ad dictam plagam occidentalem declinando in summitate eiusdem Berch unam metam terream reperissent, quam ipse Michael inter Zenthgothhard et Legen possessiones sequestrare dixisset. Deinde in acie eiusdem Berch per bonum spatium descendendo duas metas terreas invenissent, quarum unam Zenthgothhard et aliam Legen possessionibus dividere asseruisset. Dehinc in acie ipsius Berch magis descendendo per totum penes dictam silvam Gepwserdeye venissent ad unam metam terream, quam ipse Michael Zenthgothhard ac Legen possessionibus predictis distingere dixisset. Abinde penes eandem silvam in acie eiusdem Berch ad dictam plagam occidentalem per longum spatium descendendo venissent ad Ombozthw, ubi rivuli Palathkapathaka et Ombozpathaka unirentur, ubi ipse Michael suam reambulationem finivisset, et sic dictam terram littigiosam possessioni sue Zenthgothhard predicta inclusisset. – Ezután az alperes útmutatásával a határokat a következőképpen jelölték ki: Primo denique incepissent in dicto Berch Kewresberche vocato iuxta dictam silvam Kewreserdeye vocatam, ubi

scilicet prefatus actor suam reambulationem inchoasset et predictam metam per ipsum actorem inibi demonstratam ipse Georgius metam sue possessionis Legen vocate iuxta continentiam litterarum prefati capituli Albensis privilegialium per Ladislaum filium Janka illuc productarum demonstratam esse dixisset; abhinc in acie eiusdem Berch penes dictam silvam Kewreserdeye vocatam versus partem septemtrionalem descendendo venissent ad duas metas terreas et bene apparentes, quarum unam a parte merediei existentem possessioni sue Legen vocate et aliam a parte septemtrionali sitam possessioni Geke vocate sequestrare dixisset. Dehinc in acie ipsius Berch per bonum spatium ad eandem plagam septemtrionalem descendendo invenissent quoddam parvum fossatum, ubi prefatus Georgius unam metam terream possessioni sue Legen sequestrare fore dixisset, sed per iobagiones ipsius Michaelis in dicta Zenthgothard commorantes fossam et anichilatam fore asstrucsissent. Adhuc ad eandem plagam septemtrionalem in acie ipsius Berch per totum descendendo venissent ad dictum rivulum Ombozpathaka et ab inde penes eundem rivulum versus possessionem Omboz per longum spatium transseundo venissent ad locum molendini in eodem fluvio situm, ubi ipse Georgius condam molendinum fuisse dixisset, locus enim molendini manifeste apparuisset. Dehinc penes eundem fluvium transseundo venissent ad dictum Ombozthw, ubi suam reambulationem terminasset, et isto modo dictam terram litigiosam possessioni sue Legen predicta inclusisset. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro Lorando Lepes de Varaskezy vicevayuode Transsilvano, pro Michaele dicto Vas de Zenthyuan contra Georgium filium Janka de Ws super quadam possessionaria reambulatione metarum demonstratione et revisione per vestros et nostros homines modo intrascripto factis ad octavas festi Nativitatis Iohannis baptiste legitime durandas rescriptionalis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, IX/4 (DF 253009). Az eredetiben az évmegjelölés, az 1419. május 16-i alvajdai ítéletlevélre (353. sz.) utalva: anno domini supradicto. □ Regeszta: ZsOkl VII. 655. sz.

355. 1419. július 8. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Varaskezy-i Lepes [Loránd] erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zenthywan-i Was (d) Mihály felperesnek Ews-i Iwanka fia: [György] elleni birtokperét, melyet oklevele és a Clusmonostra-i konvent jelentése értelmében július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) kellett volna előtte tárgyalni, a törökök elleni hadjárat miatt (ratione presentis exercitus contra Turcos moti) október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ws contra Michaelem dictum Was de Zenthywan ad octavas festi sancti Michaelis archangeli, prorogatoria. – *Egykorú kéz írásával*: Due.

Eredeti, papíron, bal oldaláról egy kb. 6 cm-nyi rész leszakadt, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/148 (DF 252915). Megjegyzendő, hogy a kolozsmonostori konvent 1419. április 10-i jelentése szerint (350. sz.) az idézés nem július 1-jére, hanem május 1-jére szólt.

356. 1419. október 13. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ws-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Miske, Moch-i Barnabás fiai: János, Balázs és Gergely elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele alapján október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni, a törökök elleni hadjárat miatt (ratione presentis exercitus contra Turcos moti) [1420.] január 13-ra

(ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ws contra Myske de Moch et alios intrascriptos ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: De litteratorio mandato domini wayuode ad [oct.] Georgii [1420. május 1.]. A[ctor] solvit [?].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecséttel, Wass cs lt, XXXIX/146 (DF 252918). – Említés Lépes Loránd erdélyi alvajda 1420. január 20-i oklevelében (357. sz.), Wass cs lt, XXXIX/156 (DF 252919). Vö. 360. sz. □ Regeszta: ZsOkl VII. 1017. sz.

357. 1420. január 20. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Epiph.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Miske, Moch-i Barnabás fiai: János és Balázs elleni perét, melyet korábbi perhalasztó levele alapján (356. sz.) január 13-án kellett volna előtte tárgyalni, Chaak-i Miklós erdélyi vajda (m) általános írásos parancsának megfelelően május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Myske de Moch et alios intrascriptos ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Ratione presentis exercitus ad [octavas] Iohannis nunc [július 1.]. Non venit [?].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/156 (DF 252919). – Említés Lépes Loránd erdélyi alvajda 1420. május 8-i oklevelében (359. sz.), Wass cs lt, XXXIX/150 (DF 252920).

358. 1420. február 27. (in Bonchhyda, f. III. p. Invocavit) Thamasfalua-i Gergely fia: Tamás, Doboka vármegye ispánja, Zentheged-i Mihály fia: András és Kydev-i András szolgabírák bizonyítják, hogy előttük Zentheged-i Levkus fia: Tamás eltiltotta testvérét: Antalt részbirtokának elzálogosításától és mindenki mást ennek elfogadásától.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett zárópecsét töredékével és egy harmadiknak a nyomával, Wass cs lt, XXXIX/149 (DF 252917).

359. 1420. május 8. (in Zenthemreh, VIII. d. oct. Georgii mart.) Waraskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zenthywan-i Vas (d) Mihálynak Ews-i Iwanka fia: György elleni perét, melyet korábbi oklevele értelmében május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előtte tárgyalni (357. sz.), a törökök elleni hadjárat miatt (ratione presentis exercitus contra Turcos moti) július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Michaelem dictum Vas de Zenthywan ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: Ad [octavas] Michaelis [október 6.]. Due.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/150 (DF 252920). □ Regeszta: ZsOkl VII. 1707. sz.

360. 1420. május 9. (in Zenthemreh, IX. d. oct. Georgii mart.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Janka fia: Györgynek Moch-i Miske és Barnabás fia: János elleni perét, melyet saját korábbi perhalasztó oklevele és a Colosmonostor-i konvent oklevelében foglalt dolgokra nézve május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előtte tárgyalni, urának: [az erdélyi] vajdának írásos parancsára július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Janka de Ews contra Miske et Iohannem filium Barnabe de Moch ad octavas festi Nativitatis beati

Iohannis baptiste, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással a következő tárgyalásra vonatkozó feljegyzés*: De universorum regni nobilium voluntate ad octavas festi Michaelis archangeli prorogamus [október 6.]. – *Hátlapján egykorú írással a következő tárgyalásra vonatkozó feljegyzés*: A[ctor] et I[n causam attracti] personaliter, de partium [voluntate] ad [octavas] E[piphaniarum] [1421. január 13.].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/154 (DF 253045). Vö. 363. sz.

361. 1420. június 18. (in Bonchyda, f. III. a. Ioh. nat.) Thamasfalua-i Gergely fia: Tamás, Doboka vármegye ispánja, Szentegyedi (de Sancto Egidio) Mihály fia: András és Kydew-i András szolgabírák bizonyítják, hogy szentegyedi (de Sancto Egidio) Leukws fia: Antal kérésére Mihály fia: András szolgabíró Doboka vármegyében és különösen Siluas-on vizsgálatot tartva megállapította, hogy Porcolabh (d) Péter, a nevezett Antal jobbágya Siluas-ról Swch nevű birtokra szökött, és Swch-i Jánosnál rejtőzködik.

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett pecsét töredékével és másik kettőnek a nyomával, Wass cs lt, XXIII/9 (DF 253046). □ Regeszta: ZsOkl VII. 1855. sz.

362. [14]20. július 1. (Albe, in oct. Ioh. bapt.) Wyttich Johann helynök megparancsolja a tövisi [? (de Tryppurgo)] és balázsfalvi plébánosoknak, hogy Jara-i Jaray (d) Imre végrendelkezésének tanúit idézzék maguk elé, és bevévén tőlük a személyes esküt (corporale iuramentum), egyenként kérdezzék ki őket, és vallomásaikat írják meg neki. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Discretis viris dominis de Tryppurgo [?] et de villa Blasii ecclesiarum plebanis nobis dilectis, preceptoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVIII/92 (DF 252921). A keltezésben *Anno domini etc. XX°* szerepel.

363. 1421. január 20. (in Zenthymreh, VIII. d. oct. Epiph.) Waraskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Miske és Moch-i Barnabás fiai: János és Balázs elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni (360. sz.), a törökök elleni hadjárat miatt (nomine exercitus contra Turcos instaurati) május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Miske de Moch et alios intrascripos ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/157 (DF 252922). □ Regeszta: ZsOkl VIII. 50. sz.

364. 1422. május 27. (VI. Kal. Iunii) Zsigmond király – Borbála királyné, a főpapok és a bárók egyhangú egyetértésével – hívei: Zenthmarthon-i Was (d) Egyed fiai: Mihály és János kérésére megerősítve átírja [I.] Károly király 1324. március 31-én, nagyobb kettőspecsétje alatt kelt kiváltságlevelét (17. sz.), mely magába foglalta ugyanannak 1321. november 28-án, régebbi pecsétje alatt kelt privilégiumát is Zenthgotharth, Chegue és Zazsciluas birtok adományozásáról, illetve ősük (avus): Eymeth fia: néhai Miklós comes örökjogú birtokainak visszaadásáról (14. sz.), melyeket – állításuk szerint – háborítatlanul birtokolnak ők maguk is. Jelenvaló oklevél a magyar királyként használt autentikus pe-

cséttel megerősítve János Zagrab-i püspök, királyi és királynéi főkancellár keze által kelt. – *Méltóságsor*: György passaui (Patavensi) érsek, az esztergomi érsekség gubernátora, Carnianus kalocsai, Doymus spalatói (Spalatensi), András raguzai (Ragusiensi) érsek, a zárai érsekség betöltetlen, János zágrábi, Tamás egri, György erdélyi, András Varad-i, Henrik pécsi, Benedek boszniai, Kelemen győri, Miklós Vac-i, Dosa frater Chanad-i, Hinko frater nyitrai, Jakab frater szerémi, Péter frater korbáviai, Tamás frater zenggi püspök, Rozgon-i Péter Vesprim-i választott püspök, a traui, a scardonai, sebenikoi, knini, nonai, makarskai, farai püspökség betöltetlen, Gara-i Miklós nádor, Chaak-i Miklós erdélyi vajda, Peren-i Péter comes országbíró, Marczaly-i Dénes Szlavónia bánja, Vngh-i Albert vránai perjel, Dalmácia és Horvátország bánja, Gara-i Desew Machou-i bán, a Zewrin-i bánság betöltetlen, Brezowycze-i Henrik fia: Péter tárnokmester, Thamasy-i János vajda fia: László ajtónállómester, Bathor-i István asztalnokmester, Nana-i Kompolth László pohárnokmester, Peren-i Miklós lovászmester, Rozgon-i István Poson-i ispán. – *A szöveg élén*, *jobb felől*: Ad litteratorium mandatum domini regis. – *A plicán jobb felől*: Lecta et correcta. – *Hátlapján a pecsét zsinórja mellett*: De Vaas.

Eredeti, hártyán, vörös-fehér sodratú selyemzsinóron függőpecsét darabjaival, az oklevél élén a díszes kezdőbetű helye kihagyva, Wass cs lt, XVII/6 (DF 252899). – Említés II. János király 1569. május 5-i oklevelében, Wass cs lt, 5469. sz. – Hitelesített másolat a kolozsmonostori konvent levélkeresőinek 1724. október 3-i oklevelében, mely szerint az eredeti oklevelet cegei Wass Dániel mutatta be, Wass cs lt, XXIII/1 (DF 255403). – A cegei Wass család középkori történetében nincs adat a szentmártoni birtoklásról, és egyetlen más oklevél sem említi szentmártoni (!) Wass Egyedet vagy fiait: Mihályt és Jánost. Az eredeti oklevél hitelessége formai szempontból minden gyanú fölött áll. Regeszta: ZsOkl IX. 571. sz.

365. 1423. január 23. (in Zenthemreh, sab. p. Vincentii) Waraskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fia: György magister tiltakozott amiatt, hogy Moch-i részbirtokát, melyet Moch-i Miklós és Barnabás Iwanka fia: Jánosnak zálogosítottak el, és amely zálogjogon a tiltakozót illeti, Moch-i Myske, illetve Moch-i Barnabás fiai: János, Balázs és Gergely használják, és őket a további használattól eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XXXIX/207 (DF 253047).

366. 1423. január 23. (in Zenthemreh, sab. p. Vincentii) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zenthmyklos-i Ferenc, az ugyanoda való Máté, Zenthegedh-i Vyd, Bongarth-i László, Lamperth-i László közül az egyik, alvajdai emberként idézze elébe Moch-i Myske-t Ews-i Iwanka fia: György ellenében, az idézés lefolyásáról pedig írjon számára jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1423. február 13-i oklevelébe (367. sz.), Wass cs lt, XXXIX/158 (DF 252925).

367. 1423. február 13. (III. d. f. V. a. Valentini) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajdához. 1423. január 23-i kérésére (366. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Mihály frater papot, kinek jelenlétében Zentheged-i Vyd alvajdai ember február 11-én (f. V. a. Valentini) Moch-i Myske-t Moch-i részbirtokán Ews-i Iwanka fia: György ellenében március 17-re (ad oct. Med. quadrag.) a színe elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro Lorando Lepes de Varaskezy

vicewayvode Transsylvano pro Georgio filio Janka de Ews contra Myske de Moch ad octavas diei Med. XLme proxime affuturas, citationis relatio. – *Hátlapján egykorú írással*: Pro A[ctore] Nicolaus Evrdeug cum nostris, ex I[n causam attractis] Miske personaliter et pro aliis cum nostris; propter paucitatem [nobilium] ad [octavas] G[eorgii. (május 1.)].

Eredeti, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/158 (DF 252925).

368. 1423. március 19. (in Zenthymrich, III. d. oct. Med. quadrag.) Varaskezi-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a [kolozsmonostori] konvent ügyvédvalló levelével Ewrdeug (d) Miklós által képviselt Ews-i Janka fiának: Györgynek Moch-i Myske elleni perét, melyet korábbi idézőlevele szerint március 17-én (in oct. Med. quadrag.) kellett volna előtte megkezdeni (vö. 367. sz.), a jelen levő nemesek kis száma miatt május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Janka de Ews contra Myske de Moch ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/160 (DF 252924). Vö. 370. sz.

369. 1423. május 28. (f. VI. p. Urbani pape) A pannonhalmi Szt. Márton-monostor (Sancti Martini Sacromontis Pannonie) konventje bizonyítja, hogy Bankhaza-i Veres (d Rufus) Miklós fia: Péter eltiltotta Lwkes fiait: Lászlót, Andrást, Tamást és Antalt az erdélyi részekben levő Zentheged, Kezw, ZenthGothard, Muhel, Czege, Polym, Zenthiwan, Zylwas, Gyos, Nyres és Ryna nevű birtokai és részbirtokai elfoglalásától, maguk közötti felosztásától, elidegenítésétől és használatától.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XVII/7 (DF 253049).

370. 1423. október 14. (in Zenthemreh, IX. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda Ws-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Mysske elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni, [1424.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ws contra Mysske de Mooch ad octavas festi Epiphaniarum domini nunc venturas, prorogatoria. – *Egykorú kéz írásával*: Contra non venit.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/159 (DF 252923). Vö. 368. sz.

371. 1424. május 11. (in Zenthemreh, f. V. p. App. Mich. arch.) Waruskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zenthmiklos-i Ferenc vagy Zentheged-i Vyd vagy az ugyanoda való András fia: István vagy ugyanazon Zenthmiklos-i Máté vagy Moch-i Sandrinus fia: Miklós közül az egyik, alvajdai emberként idézze elébe Ews-i Iwanka fia: György ellen Myske-t és Moch-i Barnabás fiát: Jánost.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1424. május 14-i oklevelébe (372. sz.), Wass cs lt, XXXIX/162 (DF 252927).

372. 1424. május 14. (III. d. f. VI. p. App. Mich. arch.) A Clusmonostra-i egyház konventje Waruskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajdához. 1424. május 11-i kérésére (371. sz.)

Zentheged-i András fia: István alvajdai emberként és a konventi kiküldött: Péter frater pap május 12-én (f. VI. p. App. Mich. arch.) Myske-t és Moch-i Barnabás fiát: Jánost Moch-i részbirtokaikon Ews-i Iwanka fia: György ellen július 1-jére (ad oct. Ioh. bapt.) elébe idézték. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro Lorando Lepes de Waruskezy vicewayuode Transsilvano pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Myske de Moch et alium intranominatum ad octavas festi beati Iohannis baptiste proxime affuturas, citatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/162 (DF 252927). Vö. 376. sz.

373. 1426. május 14. (in Bonchyda, f. III. p. Ascens. dom.) Kege Miklós, Doboka vármegye alispánja, Nyres-i István és Olnok-i Barnabás fia: István szolgabírák bizonyítják, hogy korábbi ítéletlevelüknek megfelelően Zentheged-i Lewkus fia: Tamás május 14-én Zawa-i Domokos ellen hatodmagával megesküdött, hogy ennek két ökrét Zentheged területén nem látta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Lewkus. Expeditoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/163 (DF 252928).

374. 1426. december 29. (Brassouie, in Thome mart.) Zsigmond király a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zawa-i Tamás, Gewcz-i György, ugyanoda való Osvát, Dewecher-i Gergely, Nyres-i István közül az egyik, királyi emberként foglalja vissza Chege-i Lewkes fiának: Antalnak a Doboka vármegyei Pulyon, Zenthgothard és a Clus vármegyei Kezew nevű részbirtokait, amelyek mások kezén vannak, határolja el a szomszédos birtokoktól és iktassa azokat Antalnak, az ellentmondókat pedig idézze a vajda elé.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1427. január 18-i jelentésébe (375. sz.), Wass cs lt, XVI/5 (DF 253010).

375. 1427. január 18. (III. d. f. V. a. Prissce) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Chaak-i László erdélyi vajdához. Zsigmond király 1426. december 29-i parancsára (374. sz.) kiküldte tanúbizonyságát, Péter frater papot, kinek jelenlétében Dewecher-i Gergely királyi emberként január 16-án (f. V. a. Prissce) Lewkes fiát: Antalt vissza akarta iktatni részbirtokaiba, ám Gewrgfalwa-i Péter és Imre Pulyon-ban lakó officialisa: Imre fia: György – urai, illetve Péter fiainak: Péternek és Miklósnak a nevében is – ellentmondottak, amiért őket Lewkes fia: Antal ellenében február 9-re (ad oct. Purif. virg.) a vajda elé idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Magnifico viro Ladislao de Chaak vaywode Transsilvano pro Anthonio filio Lewkes de Chege contra Petrum et Emericum de Gewrgfalwa et alios intrascriptos ad octavas festi Purificationis virginis, gloriose, evocatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XVI/5 (DF 235010).

376. 1427. január. 21. (in Zenthymreh, IX. d. oct. Epiph.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda Ews-i Iuanka fiának: Györgynek Moch-i Barnabás fia: János elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni, a király különleges parancsára az uralkodó által a napokban tartandó közgyűlésére vagy ennek elhalasztása esetén május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. –

Hátlapján azonos kéz írásával: Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Iohannem filium Barnabe de Moch ad congregationem generalem serenissimi domini nostri regis vel ipsa differente ad octavas festi beati Georgii martiris nunc venturas, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/166 (DF 252926). Vö. 372. sz.

377. 1427. február 5. (in Agathe virg.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Chege-i Lewkwsy Antal – Lewkesy Tamás, Chege-i László fia: Zsigmond, Bankhaza-i Veres Péter, Zentheged-i Vas (d) Mihály, János, László, Pál, Tamás, egy másik Mihály, Vyd és ugyanezen Vas-ok más testvérei és fiai nevében is – tiltakozott amiatt, hogy Zenthmarthon-i Chazary (d) György és Benedek Chazar nevű birtokot Gewcz-i Györgynek és testvéreinek akarják elidegeníteni, holott e birtok zálogbavétele a szomszédság okán leginkább őket illeti, egyidejűleg pedig Chazary Benedeket és a konventben megjelent Zenthmarthon-i Chazary (d) Györgyöt, továbbá mindenki mást a birtok elörökítésétől, elidegenítésétől, elzálogosításától, Gewcz-i Györgyöt pedig a birtok elfogadásától eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XLV/a/7 (DF 253048).

378. 1427. március 25. (in Bonchyda, f. III. scilicet in Annunt. Marie) Nyres-i István és Olnok-i Barnabás fia: István, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Zentheged-i Lewkws (d) Tamás kérésére kiküldték Nyres-i István fiát: Lukácsot, aki március 23-án (dom. a. Annunt. Marie) azt állapította meg, hogy amikor Tamás Gwch-i György jobbágyait rajtakapta, amint Mohal területén levő erdejéből négy szekér fát el akartak vinni és ezért őket, a szekereket, az ökröket és a fát Mohal-ra akarta vinni, Gwch-i György ezt meghallva, jobbágyait hatalmasul kiszabadította. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Thomas Lewkus. Inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett gyűrűspecséttel és egy másiknak a nyomával, Wass cs lt, VII/11 (DF 252929).

379. 1427. május 9. (in Zenthemreh, IX. d. oct. Georgii mart.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Chege-i Lewkws fiának: Antalnak a Pulion, Zenthgothard és Kezew részbirtokok iktatásánál történt ellentmondásuk miatt testvérei: Gwrgfolua-i Péter és Imre, illetve [Péter fiai]: Péter és Miklós elleni perét, melyet a Clusmonostra-i konvent visszafoglaló és idézőlevele szerint május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előtte tárgyalni, a király különleges parancsára az uralkodó által a napokban tartandó közgyűlésre vagy – ennek elnapolása esetén – július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Anthonio filio Lewkws de Chege contra Petrum de Gwrgfolua et alios intrascriptos ad congregationem generalem serenissimi domini nostri regis [vel] ipsa differente ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste, prorogatoria.

Eredeti papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, III/22 (DF 252930).

380. 1427. július 9. (in Zenthemreh, IX. d. Nat. Ioh. bapt.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Barnabás fia: Já-

nos elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) kellett volna előtte tárgyalni, a törökök ellen a havaselvei részekbe vezetett királyi hadjárat miatt (ratione presentis exercitus regalis contra sevissimos Turcos ad partes Transalpinas instaurati) október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Iohannem filium Barnabe de Moch ad octavas festi beati Michaelis archangeli nunc venturi, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/165 (DF 252931).

381. 1427. október 14. (in Zenthemreh, IX. d. oct. Mich. arch.) Waraskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Barnabás fia: János elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni, az ítélethozatalban részt vevő nemesek kis száma miatt (propter paucitatem regni nobilium nobiscum iudicare debentium) [1428.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Iohannem filium Barnabe de Moch ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/164 (DF 252932).

382. 1427. december 30. (in Bonchyda, f. III. a. Circumcis.) Kege Miklós, Doboka vármegye alispánja, Nyres-i István és Olnok-i Barnabás fa: István szolgabírák bizonyítják, hogy előttük Ews-i Iwanka fia: György Gwrgfolua-i Pétert és Imrét, valamint a Zenthgothard-on lakó magyar (Ungaricales) és román (Volahales) jobbágyaikat Legen nevű birtoka földjének és a hozzá tartozó erdőnek használatától eltiltotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Legen. Prohibitoria.

Eredeti, két részre szakadt papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/9 (DF 252934).

383. 1428. szeptember 2. (in villa Barankutha, f. V. p. Egidii) Chaak-i László erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán az erdélyi káptalanhoz. Ews-i Janka fia: György – Janka fiai: Simon és László, az ő testvérei nevében is – azt panaszolta, hogy Zenthegyed-i Was (d) Mihály, János, László és Pál hat évvel ezelőtt (in anno cuius iam sexta vel circa instaret revolutio annualis), a Kolos vármegyei Legyen, Pethelaka és Gyeke nevű birtokaikon nagy mennyiségű gabonát és szénát felégettek, ebben az évben pedig, augusztus 1-je körül (circa Petri ad vinc.), amikor Simon nevű testvérük a vajda mellett, Zazwarus környékén országos hadjáratban volt (in presenti generali exercitu circa Zazwarus existente), ugyanezen Was (d) Mihály, János, László és Pál bűntársaikkal együtt fegyveresen a fenti birtokaikra jőve nagy mennyiségű gabonát és szénát szekérre rakva elvittek, amit pedig nem akartak elvinni, nyájaikkal és marháikkal (cum gregibus et pecoribus) letapostatták. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Manyk-i István, az ugyanoda való János, Lomperth-i László, Beregzegh-i Miklós, Zenthmiclos-i Sebestyén, Deuecher-i János közül az egyik, vajdai emberként állapítsa meg, hogy azokat a birtokrészeket, amelyekről a Zenthegyed-i nemesek a terményeket, a gabonát és a szénát elvitték, kik birtokolják és kik használják, majd minderről írjon számára jelentést.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1428. szeptember 30-i oklevelébe (386. sz.), Wass cs lt, XIII/10 (DF 252974). – Csáki László erdélyi vajda a kolozsmonostori konventhez írt, ugyancsak 1428. szeptember 2-án (in villa Barankutha, f. V. p. Egidii) kelt, azonos szövegű kérésében a fenti oklevélben megnevezett vajdai emberek mellett még Noway-i Fülöp neve is szerepel; névváltozatok: Clus, Zazwaras. Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1428. szeptember 29-i oklevelébe (385. sz.), Wass cs lt, XIII/12 (DF 253050. és 291360, tévedésből kétszer besorolva a DF-be). □ Regeszta: Dörner 72. sz. (a DF 252974. alapján).

384. 1428. szeptember 4. (in villa Sybred, sab. p. Egidii) Chaak-i László erdélyi vajda és Zolnok-i ispán az erdélyi egyház káptalanához. Ews-i Janka fia: György – a maga és ugyanazon Ews-i Janka fiai: Simon és László, az ő testvérei nevében is – azt panaszolta, hogy Zentheged-i Was (d) Mihály, János, László és Pál július 25-e körül bűntársaikkal együtt a Colos vármegyei Legyen és Pethelaka nevű birtokaikra jőve nagy mennyiségű gabonát és szénát szekérre rakva a Doboka vármegyei Chegee nevű birtokukra vittek, amit pedig nem tudtak elvinni, marháikkal letapostatták, sőt Jankaa fia: Györgyöt meg is ölték volna, ha ez nem futott volna el. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Lomperth-i László, Manaky-i János, az ugyanoda való István vagy Mihály, Beregzeg-i Miklós, Zenthmiclos-i János, Kegye (d) Miklós, Noua[y]-i Fülöp közül az egyik, vajdai emberként Chege nevű birtokra kimenve eltiltás útján foglalják le az ott talált gabonát és szénát, majd pedig Vaas (d) Mihályt, Lászlót, Jánost és Pált Janka fiai: György, Simon és László ellen október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) idézze elébe, végül minderről írjon számára jelentést.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1428. október 1-jei oklevelébe (387. sz.), Wass cs lt, XIII/11 (DF 252975).

385. 1428. szeptember 29. (III. d. Cosme et Dam.) A [C]lusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Chaak-i László erdélyi vajdához. 1428. szeptember 2-i kérésére (383. sz., jegyzetben) kiküldte tanúbizonyságát: Péter frater papot, a monostor őrszerzetesét, kinek jelenlétében Noway-i Fülöp vajdai emberként szeptember 27-én (in Cosme et Dam.) Clus vármegyében vizsgálatot tartott, és azt állapította meg, hogy a vajdai levélben leírtak mindenben megfelelnek a valóságnak; azok a földek pedig, amelyekről a Zentheged-i nemesek a gabonát és a szénát elvitték, mindig is a Janka fiaié voltak, és most is ők birtokolják és használják.

Eredeti, foltos és szakadozott papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/12 (DF 253050. és 291360, tévedésből kétszer besorolva a DF-be). □ Regeszta: Dörner 73. sz.

386. 1428. szeptember 30. (IV. d. Cosme et Dam.) Az erdélyi egyház káptalana Caak-i László erdélyi vajdához és Zolnok-i ispánhoz. 1428. szeptember 2-i kérésére (383. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Simon plébánost, az erdélyi egyház Keresztelő Szt. János-oltárának igazgatóját, kinek jelenlétében Manyk-i János vajdai emberként szeptember 27-én (f. II. vid. in Cosme et Dam.) Colos vármegyében vizsgálatot tartott, és azt állapította meg, hogy a vajdai levélben leírtak megfelelnek a valóságnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/10 (DF 252974). □ Regeszta: Dörner 74. sz.

387. 1428. október 1. (IV. d. f. III. p. Cosme et Dam.) Az erdélyi egyház káptalana Chaak-i László erdélyi vajdához és Zolnok-i ispánhoz. 1428. szeptember 4-i kérésére

(384. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Simon papot, az erdélyi egyház Keresztelő Szt. János-oltárának igazgatóját, kinek jelenlétében Manyk-i János vajdai emberként szeptember 28-án (f. III. p. Cosme et Dam.) kiment Chege-re, ahol az ott talált gabonát és szénát eltiltás útján lefoglalta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/11 (DF 252975).

388. 1428. november 2. (in Bonchyda, f. III. p. Omn. sanct.) Kege Miklós, Doboka vármegye alispánja, Nyres-i István és Olnok-i Barnabás fia: István szolgabírák bizonyítják, hogy Zenthyuan-i Was (d) Mihály november 2-án ítéletüknek megfelelően harmadmagával letette az esküt arra nézve, hogy az Wrdwgnilab/Vrdugnilab nevű határrészen az a föld, melyet testvéreivel használnak, nem Zentheged-i Miklós fia: Lászlóé, hanem a sajátja, két társának esküjét azonban László elengedte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Michael Was. Expeditoria. – *Egykorú kéz írásával*: Non solvit.

Eredeti, vízfoltos papíron, hátlapján egy befüggesztett pecsét töredékével és kettőnek a nyomával, Wass cs lt, III/23 (DF 252933).

389. 1428. november 6. (sab. p. Emerici ducis) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy a Legen-ben lakó Zenthmiklosy (d) Lukács – urai: Ews-i Janka fiai: György, Simon és László, továbbá ugyanazon Simon fiai: Osvát, János és István, illetve Gyeke-i Fees (d) István és leánykái: Anna és Márta, valamint leányai: Zenthmihalfalwa-i Dénes fia: Péter felesége: Margit, Janka fia: György felesége: Orsolya nemesasszonyok nevében is – Zentheged-i Was (d) Mihályt, Lászlót, Pált és Jánost, illetve Gyergfalwa-i Pétert és Imrét és más Zenthgothard-on birtokos nemest a Clus vármegyei Gyeke, Legyen és Pethelaka nevű birtokuk használatától és megszerzésétől eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XIV/1 (DF 253054).

390. 1429. január 11. (in Bonchyda, f. III. p. Pauli herem.) Dragh-i Jakab, Doboka vármegye ispánja, Nyres-i István és Olnok-i Barnabás fia: István szolgabírák bizonyítják, hogy január 11-én a megye nemeseivel együtt tartott bírói székükön Zentheged-i Vas (d) Mihály, János, Tamás és Pál tiltakoztak amiatt, hogy amikor bizonyos jobbágyaik az aranybányából (de aurifodina) jöve Magyarbogath nevű birtokhoz értek, Losunch-i Desew fiának: Jánosnak Chycho-i várnagyai: Mihály és János rájuk rontva, nyolc szekeret, amelyek zsákokkal és terméssel [röggel?] (multi sacci et multi fructus) voltak tele, továbbá 64 ökröt tőlük elvettek azon a jogcímen, hogy tilos utat használtak. A bírói széken jelen levő nemesek azt vallották, hogy a Magyarbogath-i út soha nem volt tilos út a Rethegh-i és Ewr-i vámhoz (nunquam in eadem possessione supradicta sinistra via fuisset ad tributa Rethegh et Ewr).

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecsét nyomával és egynek töredékével, Wass cs lt, XXXIX/168 (DF 253051).

391. 1429. január 12. (f. IV. p. Epiph.) A pannonhalmi Szt. Márton-egyház (Sancti Martini Sacromontis Pannonie) konventje bizonyítja, hogy az erdélyi (de Septemcastris) Zentheged-i Lewkws fia: Was (d) Thamas – testvérei (fr. c): ugyanazon Zentheged-i Antal és Zsigmond nevében is – eltiltotta Zsigmond királyt a magyar királyságban levő

bármely birtoka és részbirtoka, különösen pedig Borba és Wanyala nevű birtokok, továbbá Bank és Zerechen nevű részbirtokok eladományozásától, mindenki mást pedig ezek kérésétől, megszerzésétől és használatától.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/14 (DF 253052).

392. 1429. január 13. (VIII. d. Epiph.) A győri káptalan az erdélyi Doboka vármegyei Zentheged-i Wos (d) Tamás kérésére átírja [I.] Lajos király 1360. szeptember 22-i, két függőpecséttel megerősített oklevelét (127. sz.), illetve [I.] Lajos királynak erre rávezetett 1364. október 30-i megerősítő záradékát (134. sz.). – *Méltóságsor*: Egyed prépost, Miklós olvasó-, Tamás éneklő-, Mátyás őrkanonok.

Eredeti, papíron, kék selyemzsinóron függőpecséttel, Wass cs lt, XXXVII/16 (DF 252900).

393. 1429. március 17. (in Apathyda, f. V. p. Judica) Komiadseg-i Miklós és Machkas-i Péter, Clus vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Ews-i Janka fia: György kérésére közülük Komiadseg-i Miklós február 23-án (f. IV. p. Reminiscere) Clus vármegyében vizsgálatot tartva azt állapította meg, hogy Vas Mihály Zenthgothard-on lakó jobbágyai: Mergws (d) Petru, Orchel [?] Ioan, Mihai és Ioan kenéz (kenesius) nevű román (Volahii) gonosztevők említett Györgynek 16 ménesbeli lovát Legen nevű birtokról elhajtották. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Georgius filius Janka. Inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XXXIX/167 (DF 252935). – Azonos vagy egykorú kéz írásával solvit-jel.

394. 142[9?]. május 9. (in Zenthymrich, IX. d. oct. Georgii mart.) Varaskezi-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Losunc[z]-i Desew fia: János felperesnek Zenthyuan-i Vas (d) Mihály elleni perét, melyet a konvent és Belső-Szolnok (Zolnok interioris) vármegye szolgabírái és a konvent peráttevő oklevele szerint május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előtte tárgyalni, nyomós ok miatt július 1-jére (ad oct. Ioh. bapt.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: [Pro Michaele dicto] Vas de Zenthyuan [contra] Iohannem filium [Desew de Losuncz] ad octavas festi beati Iohannis [baptiste, prorogatoria]. – *Hátlapján egykorú kéz írásásval*: Ad quindenas octavis Iohannis baptiste [július 8.] in presentiam earundem, prorogata.

Eredeti, erősen rongált, vízfoltos papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/155 (DF 252937). Hátlapján Huszti András írásával: „Causa prorogata. Penitus obliterata.”

395. 1429. május 23. (Posoni[i], f. II. a. Corp. Chr.) Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy előtte Chege-i Vas (d) Lewkes fia: Tamás – [testvére] ([fr.] u.): Antal, továbbá rokona (consanguinei): László fia: Zsigmond nevében is szavatossággal – kötelezte magát, hogy ha néhai rokonuktól (fr.): Veres (Rufus) Pétertől a királyra szállott Giewr és Besprem [!] vármegyében levő, Borba, Banghaza, Vaniala, Serechen és Bodontelke nevű birtokokat a királytól vissza tudnák szerezni, Borba nevű birtok kivételével a többi birtok negyedébe: Gierghfalwa-i Emerich fiát: Imrét, mint nővérük fiát (titulo sororis ipsorum), befogadják. Gierghfalwa-i Imre fia: Imre testvére (fr. u): Péter és más testvérei nevében is szavatosságot vállalt.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/15 (DF 253053). □ Közlés: CDHung X/7. 189–190 (töredékesen).

396. 1429. november 15. (in Bonchyda, f. III. p. Martini ep.) Nyres-i István és Chamafaya-i Thoth Péter, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Zentheged-i Miklós fia: László kérésére közülük István október 14-én (f. VI. a. Galli conf.) kiment Lewkes fia: Tamás Zentheged-i részbirtokára, ahol László előtte kérte Tamástól a Bogach-on lakó Santa (d) Mihai kenéz fia: Bwd nevű román ember kiadatását, mert disznóit titokban leölte. László ezért Bwd-ot Tamás kezére adta. Tamás erre azt felelte, hogy Bwd valóban nála volt, de elszökött a fogságából (de ciphorie et captivitate sua evasisset), és ezért nem állíthatja elő tolvajként. Ekkor László hetedmagával megesküdött, hogy a Bwd-nál levő disznó az övé és hogy Bwd a tolvaj.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/169 (DF 252936). Vö. 400. sz.

397. 1429. december 13. (in Bonchyda, f. III. scilicet in Lucie virg.) Deuecher-i Miklós fia: Mihály, Doboka vármegye alispánja, Nyres-i István és Chamafaya-i Thoth Péter szolgabírák igazolják, hogy korábbi idézőlevelüknek megfelelően Ews-i Iwanka fia: György december 13-án előttük megjelenve – jobbágyai nevében is – azt vallotta, hogy Vas Mihály hat éve, Doboka vármegyéből fölkerekedve a Clus vármegyei Legen, Pethelaka és Gyeke nevű birtokain 300 szekérnyi – összesen 600 Ft-ot érő – szénáját felégette, és mindezek bizonyítására bemutatott három vizsgálólevelet. Vas Mihály erre azt válaszolta, hogy ez a per birtokügyre vonatkozik, és ő erre nézve Loránd erdélyi alvajda előtt már perben volt a panaszossal, és ennek bizonyítására bemutatta Loránd erdélyi alvajda oklevelét. György erre azt válaszolta, hogy panasza nem a Mihály által bemutatott alvajdai oklevélben foglaltakra, hanem az őáltala bemutatott vizsgálati levelekben foglalt, három évvel ezelőtt történt ügyre vonatkozik. Mihály erre azt felelte, hogy az Iwanka fia: György által említett szénaégetés nem három évvel ezelőtt, hanem tizenegy vagy tizenkét éve történt, és nem a György birtokán, hanem a sajátján. Az alispán, a szolgabírák és a megyebeli nemesek úgy döntöttek, hogy Iwanka fia: György [1430]. január 3-án (f. III. p. Circumcis.) esküdjön meg, miszerint Vas Mihály Legen, Pethelaka és Gyeke nevű birtokaira támadva, a maga és jobbágyai 300 szekérnyi, összesen 600 Ft-ot érő szénáját felégette. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Super iuramento. Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Michaelem Vas de Zenthywan ad feriam tertiam proximam post festum Circumcisionis domini facto super intrascripto, adiudicatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/13 (DF 253011).

398. 1429. december 13. (in Bonchyda, f. III. scilicet in Lucie virg.) Deuecher-i Miklós fia: Mihály, Doboka vármegye alispánja, Nyres-i István és Chamafaya-i Thoth Péter szolgabírák bizonyítják, hogy idéző oklevelük szerint Ews-i Ivanka fia: György – jobbágyai: Bagdan [!] Ioan és Dosa Bálint nevében is – december 13-án előttük előadta, hogy Zenthyuan-i Vas Mihály Legen, Pethelaka és Gyeke területén az ő saját földjéről Bagdan Ioan nevű jobbágyának 50 Ft értékű, 50 kalangya gabonáját (quinquaginta capetias vulgo *kalangha* frugum) és Dosa Bálint nevű jobbágyának 20 Ft értékű szénáját hatalmaskodva

elvitte. Mihály erre azt felelte, hogy ezeket saját földjéről szállíttatta el, és ezt kész oklevelekkel bizonyítani. Az alispán az ítélőtárs nemesek kis száma miatt (propter paucitatem nobilium conprovincialium) a pert [1430.] január 3-ra (f. III. p. Circumcis.) halasztotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Super memoriali. Pro Iohanne dicto Bagdan et Valentino Dosa, iobagionibus Georgii filii Iwanka de Ews contra Michaelem Vas de Zenthywan ad feriam tertiam proximam post festum Circumcisionis domini, prorogatoria. – *Egykorú kéz írásával*: Non solvit.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett záró gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/14 (DF 252938).

399. 1430. január 20. (in Fab. et Seb. mart.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy előtte Ews-i Janka fia: György felperes – testvére: László, továbbá Janka fia: néhai Simon fiai: Osvát, János, István nevében is –, másik részről Zenthywan-i Vas (d) Mihály – fiai: György, László és Miklós, továbbá László, Tamás és egy másik Tamás, Vas fiak, Vas Miklós fia: Pál, Lewkes fia: Antal és Zenthywan-i Vas Vitus nevében is szavatossággal – a Janka fia: György és testvérei Legen, illetve Vas Mihály és testvérei Zenthgothard nevű birtokai között fekvő földért folyó pert az általuk közösen választandó öt fogott bíró ítéletére bízzák, és kötelezik magukat, hogy elfogadják azt a határozatot, amelyet ezek április 23-án (VIII. d. Pasce) a vitás birtok helyszínén, a konvent kiküldöttének jelenlétében meghoznak. Az ítéletet el nem fogadó fél a másik félnek negyven, a bírónak pedig 10 finom ezüst márkát tartozik fizetni.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XIII/17 (DF 253055). Vö. 403. sz.

400. 1430. március 7. (in Bonchyda, f. III. a. Gregorii pape) Deuecher-i Miklós fia: Mihály, Doboka vármegye alispánja, Nyres-i István és Chamafaya-i Thoth Péter szolgabírák bizonyítják, hogy Zentheged-i Lewkus Tamás Mihai kenéz (kenesii) fiát: Bud nevű román embert (Volahum), Dénes fiának: Péternek Bogach-on lakó jobbágyát – akit Zentheged-i Miklós fia: László 12 disznó Zentheged-ről történt ellopásáért és leöléséért elfogott, és a nála talált disznóval neki (Lewkus Tamásnak) átadott – a kitűzött határidőkor nem tudta előállítani. Ekkor László, aki Tamás lakóhelyén Bud bűnösségére hetedmagával megesküdött, Tamást előttük perbe fogta. A per azzal az ítélettel végződött, hogy Tamás harmadmagával esküdjön meg, miszerint Bud elszökött tőle, és nem ő engedte szabadon, majd Bud vérdíját fizesse meg, és a 11 disznót szolgáltassa vissza Lászlónak, Bud-ot pedig levelesítsék. Március 7-én Tamás kész volt az eskütételre, de Drag-i Jakab ispán ezt elengedte neki, viszont kötelezte őt, hogy az ítélet többi részét 15 napon belül, azaz a következő ítélkezésükig teljesítse. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Zentheged. Adiudicatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, III/21 (DF 252939). Vö. 396. sz.

401. 1430. április 6. (f. V. a. Ramispalm.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Ews-i Janka fia: György – leányai: Katalin és Erzsébet, továbbá testvére: László és leányai: Potenciána, Dorottya, Erzsébet, végül pedig Janka fia: néhai Simon gyermekei: Osvát, Janka, István, Bango, Adviga és Anna nevében is – tiltakozott amiatt, hogy a Zenthgothard-i nemesek a Legen birtokhoz tartozó Kewres/Kerews nevű

erdejüket égetik, illetve ugyanazok és a Mooch/Mocz-i nemesek és jobbágyaik a Legen és Palathka határán levő földjeiket elfoglalták és állataikkal legeltetik.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/8 (DF 253056). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36407. p. 113, nr. 2. □ Regeszta: KmJkv I. 55. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

402. 1430. április 8. (Tyrnavie, sab. a. Ramispalm.) Zsigmond király Gara-i Miklós nádorhoz és ennek ítélőmesteréhez: Kowar-i Pál magisterhez. Bárói és az ország előkelői részvételével Nagyszombaton (Tyrnavie) tartott ítélőszékén az erdélyi Gergfalwa-i Imre – osztályos testvérei: Péter, Tamás és Antal nevében is – azt panaszolta, hogy noha az örökösök nélkül meghalt osztályos atyafiuk: Bankhaza-i Veres (Rufus) Péter birtokai és birtokjogai: a Győr vármegyei Borba, Waylla [!] birtokok, Sczerechyn és Bankhaza nevű részbirtokok öröklés jogán rájuk háramlottak, ezeket Rozgon-i István (m) Themes-i ispán, Veres (Rufus) Péter halálával királyi jog és magszakadás címén lefoglalta, Bankhaza-i Zewke (d) György pedig sajátjának tekinti és a maga részére akarja megszerezni. Mivel a király Zewke György jelenléte nélkül nem akar ítélkezni, megparancsolja a címzetteknek, hogy a feleket – birtokjogaikat igazoló oklevelek bemutatására – augusztus 1-jére (ad oct. Iacobi) idézzék maguk elé, és további halasztás nélkül hozzanak ítéletet. – *Az oklevél élén*, *jobboldalt*, *illetve a pecsét alatt*: Commissio domini regis ex deliberatione baronum in iudicio facta.

Eredeti, négy részre szakadt papíron, a szöveg alatt befüggesztett és vörös viaszba nyomott papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XXXVII/18 (DF 252976).

403. 1430. április 28. (VI. d. oct. Pasce) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy [1430. január 20-i] egyezséglevele értelmében (399. sz.) Ews-i Janka fia: György és testvére: László, Janka fia: néhai Simon fiai: Osvát, János és István felperesek, illetve Zenthywan-i Vas (d) Mihály és fiai: György, László és Miklós, továbbá László, Tamás és egy másik Tamás, Vas fiúk, Vas Miklós fia: Pál, Lewkes fia: Antal, Vas Vitus és más testvérei, alperesek között Janka fia: György és testvérei Legen, illetve Vas Mihály és testvérei Zenthgothard nevű birtokai között fekvő földért folyó perben fogott bírói közvetítéssel megkötendő egyezséghez április 23-án (VIII. d. Pasche) a vitás földre kiküldte tanúbizonyságát: Péter frater őrszerzetest, de a perbeli felek – a szomszédok, határosok és több más nemes jelenlétében – az ügy súlyossága miatt nem választottak bírókat, és a dönést közös akarattal június 18-ra (ad XV. d. Penth.) halasztották.

Két teljesen azonos szövegezésű eredeti példány, mindkettő papíron, hátlapjukon egy-egy befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/16 és (DF 253057. és 253058). Vö. 409. sz.

404. 1430. május 2. (in Bonchida, f. III. p. Phil. et Iacobi ap.) Nyres-i István és Chamafaya-i Thoth Péter, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Ews-i Iwanka fia: György kérésére maguk közül kiküldték Istvánt, aki április 5-én (f. IV. p. Iudica) a vármegyében vizsgálatot tartva azt állapította meg, hogy a Zenthgothard-on lakó románok (Wolahii) az említett Györgynek Legen területén levő Kereserdew nevű erdejét teljesen elégették, és azt is, hogy a Zenthgothard-on lakó Magas (d) Ştefan a fiaival és Mergws (d)

Petru lopott holmikból élnek, tolvajok voltak és most is azok. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Ews. Inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecsét nyomával és egy másiknak töredékével, Wass cs lt, XIII/22 (DF 252940).

405. 1430. május 4. (f. V. p. Inv. cr.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy Ews-i Janka fia: György – felesége: Orsolya, leányai: Katalin és Erzsébet, továbbá Zenmihalfalua-i Dénes fia: Péter felesége: Margit és ennek fiai: Albert és Mihály személyében is – előtte tiltakozott az ellen, hogy Zentheged-i Was (d) János fiai: Mihály, László, Pál és Tamás, valamint az ugyanoda való Tamás és Lekees/Lekes, Gergerfaya-i Imre és Péter a Laposyerdew és Kerezerdew nevű földjeiket szántják, használják, e földekhez tartozó erdőiket kivágatják, a szénafüveket lekaszáltatják, és mindezektől őket eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/20 (DF 253077). Az oklevélben említett Imre és Péter valójában a Kolozs vármegyei Györgyfalván voltak birtokosok.

406. 1430. május 9. (f. III. p. App. Mich. arch.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy Ews-i Janka fia: György – leányai: Katalin és Erzsébet, testvére (fr. c): László, unokatestvérei (fr. p): néhai Simon fiai: Osvát, Janka és István, továbbá Janka (d) Simon leánykája: Julianna és leányai: Cheren-i János felesége: Bango, Forro-i Imre felesége: Anna és Panchel Péter felesége: Aduiga, Ews-i Janka László leányai: Mennihar (d) János felesége: Potentiana, Dorottya és Erzsébet, továbbá Noway-i Fülöp, Gergfalwa-i Imre felesége és Somusfalwa-i Gerew fia: István fia: János személyében is – tiltakozott az ellen, hogy Zsigmond király az ő Fehér vármegyei Bago, Zenkyral és BorsJacabfalua és a Clus vármegyei Moch, Chehtelky, Bald és Gyres nevű részbirtokaikat új adomány címén Moch-i Myske-nek és Moch-i néhai Barnabás fiainak: Jánosnak, Gergelynek és Balázsnak adományozta, és egyidejűleg a királyt az eladományozástól, a megadományozottakat pedig ezek elfogadásától eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/208 (DF 253081).

407. 1430. július 18. (in Bonchyda, f. III. a. Elie proph.) Nyres-i István és Chamafaya-i Thoth Péter, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Zentheged-i Lewkus Tamás kérésére maguk közül kiküldték az említett Istvánt, aki előtt június 21-én (f. IV. p. Corp. Chr.) Zentheged-en Zenthywan-i Was (d) Mihály azt vallotta, hogy Lewkus (d) Tamás tőle visszavásárolta Mohal-i részbirtokát és Zenthgothard birtok negyedrészét, melyet Lewkus László neki (Mihálynak) [1413. június 8-án] elzálogosított (312. sz.), valamint Lewkus Antalnak a Zylwas területén levő malomban bírt részét, melyet Antal neki vetett zálogba, és Dessew fia: László Chege-n levő házát, melyet szintén Lewkus Antal adott neki zálogba. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Thoma Lewkus. Expeditoria.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, XVII/9 (DF 252941).

408. 1430. augusztus 26. (sab. p. Bartholomei ap.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Gewrgfalwa-i Imre – fia: Balázs, valamint testvére (fr. u): Péter és ennek fiai: Miklós, Péter és György nevében szavatossággal, továbbá Chege-i Lewkesy Tamás – testvére: Lewkesy Antal és Zenthegyed-i Lewkesy László fia: Zsig-

mond nevében is szavatossággal, azt vallották, hogy mivel osztályos testvérüknek: néhai Bankhaza-i néhai Veres Péternek a Wesprem és Győr vármegyei Borba, Wanyla és Bodonthelek nevű puszta birtokai, valamint Bankhaza-i és Zerechen-i részbirtokai a király kezén vannak, illetve mások tartják elfoglalva, továbbá mert ezek a vérrokonság és jog szerint őket illetnék, olyan egyezséget kötöttek, hogy ha a birtokokat részben vagy egészben vissza tudnák szerezni, két részük Lewkesy Tamásnak és testvérének: Antalnak, László fia: Zsigmondnak és örököseiknek, egyharmad részük pedig Péternek és Imrének, fiaiknak és örököseiknek jusson. Az egyezséget megszegő fél a másik félnek 50 finom ezüst márkát és a ráeső birtokrész becsértékét tartozik kifizetni.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXVII/17 (DF 253083).

409. 1430. november 13. (VI. d. VIII. d. Omn. sanct.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy saját [1430. április 28-i] egyezséglevele, egyszersmind kötelezvénye és perhalasztó oklevele értelmében (403. sz.) Ews-i Janka fia: György és testvére: László, valamint Janka fia: néhai Simon fiai: Osvát, János és István felperesek Legen nevű birtoka és Zenthywan-i (d) Was Mihály és fiai: György, László és Miklós, valamint Was (d) László, Tamás, egy másik Tamás, Miklós fia: Pál, Vitus és Lewkes Antal, továbbá más testvéreik, alperesek, Zenthgothard nevű birtoka közötti vitás föld ügyében november 8-án (VIII. d. Omn. sanct.) tartandó fogott bírói döntéshez kiküldte János frater papot, aki azt jelentette, hogy a felek a vitás földre kimenve – a szomszédok és más nemesek jelenlétében – a fogott bírák kis száma miatt (propter paucitatem iudicium arbitrorum) a döntést december 10-re (ad dom. p. Nicolai) halasztották.

Két teljesen azonos szövegezésű eredeti példány, mindkettő papíron, hátlapjukon egy-egy befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/19. és XIII/21 (DF 253059. és 253060).

410. 1430. november 23. (in Harynna, in Clementis pape) Chaak-i László erdélyi vajda és Zolnuk-i ispán a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Legyen-i Janka fia: György azt panaszolta, hogy amikor a minap a Legyen és Pethelaka nevű birtokai és Zenthywan-i Was (d) Mihály Zenthgothard nevű birtoka közötti határokat a konvent tanúbizonysága előtt ki akarta igazíttatni, és annak elpanaszolta, hogy Legen nevű birtokán egy alkalommal Vas [!] Mihály az ő és jobbágyai szénáját elégette, egy más alkalommal Pethelaka nevű birtokáról a maga és jobbágyai gabonáját és szénáját elvitette, a másik részét meg marháival és állataival letapostatta, ezt Vas Mihály a konvent embere előtt nyíltan beismerte. Kéri, hogy akkori tanúbizonyságát hallgassa ki, hogy mit is mondott Vas Mihály, és írja meg neki az igazságot.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1430. december 1-jei oklevelébe (411. sz.), Wass cs lt, XIII/15 (DF 253062).

411. 1430. december 1. (II. d. Andree ap.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje jelenti Chaak-i László erdélyi vajdának és Zolnuk-i ispánnak, hogy 1430. november 23-i (410. sz.) kérésére kikérdezte János frater szerzetest, aki azt válaszolta, hogy amikor a konvent november 8-án (VIII. d. Omn. sanct.) a Janka fia: György és testvérei, illetve Vas Mihály és testvérei közötti fogott bírói döntéshez György részére hiteles em-

beréül kiküldte, Vas Mihálytól azt hallotta, hogy a szénát nem Janka fia: György Legyen nevű birtokának határai között, hanem a maga birtokának határai között égette fel.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/15 (DF 253062).

412. 1431. január 13. (in Zenthemreh, in oct. Epiph.) Waraskezy Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Miske elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele és a Clusmonostra-i egyház konventjének oklevele szerint január 13-án kellett volna előtte tárgyalni, az ország nemeseinek közakaratából (de universorum regni nobilium voluntate) május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztja. – *Hátlapján*, *az oklevél középső részén*, *azonos kéz írásával*: Pro Gregorio [!] filio Iuanka de Ews contra Myskem et Iohannem filios eiusdem de Moch ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria. – *Összehajtás után*, *tévedésből a két egymásra hajtott szélre írták*, *majd kihúzták*: Pro Georgio filio Juanka.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/170 (DF 252942). Vö. 415. sz.

413. 1431. április 17. (III. d. VIII. d. VIII. d. Pasche) Szűz Mária Clusmonostra-i konventje Chaak-i László erdélyi vajdához és Zolnuk-i ispánhoz. Saját korábbi egyezséglevele, egyszersmind kötelezvénye és perhalasztó oklevele értelmében Ews-i Janka fia: György és testvére: László, valamint a mondott Janka fia: néhai Simon fiai: Osvát, János és István felperesek Legen nevű birtoka és Zenthywan-i (d) Was Mihály és testvérei: Pál, Vitus és László, valamint a mondott Wass Mihály fiai: György, László és Miklós, továbbá más testvérei, alperesek Zenthgothard nevű birtoka közötti vitás földdarab ügyében tartandó fogott bírói döntéshez április 15-re (VIII. d. VIII. d. Pasche) kiküldte a felperesek részére Péter frater őrszerzetest és Balázs frater szerzetest az alperesek részére, ezek pedig visszatérve jelentették, hogy a felek által megválasztott bírák előtt a vitás földdarabon Janka fia: György bemutatott kilenc vizsgálólevelet, kettőt a kolozsmonostori konvent, hármat az erdélyi káptalan, hármat Clus és egyet Doboka vármegye alispánja és szolgabírái részéről, azokról a hatalmaskodásokról, amelyeket a Wass fiak elkövettek, továbbá bemutatták tizedikként Doboka vármegye alispánjainak és szolgabíráinak oklevelét, mely szerint neki esküt kellett tenni Was Mihállyal szemben arról, hogy Was Mihály az ő és jobbágyai a Clus vármegyei Legen, Pethelaka és Gyeke nevű birtokainak területén lekaszált 300 szekérnyi szénájuk elégetésével 600 új Ft-nyi kárt okozott, továbbá több más, tiltakozó és tiltó oklevelet az alperesek által okozott károkról. Erre Was Mihály – a többi alperes nevében is – azt válaszolta, hogy ő nem a felperesek szénáját égette el, hanem a magáét, Zenthgothard területén, és a többi felpanaszolt hatalmaskodást sem követte el ellenük. Szavai igazolására és annak bizonyítására, hogy a vitás földdarab mindig is Zenthgothard-hoz tartozott, bemutatta Tamás egykori erdélyi vajdának a Torda-i közgyűlésén kelt, 1326. május 3-i (in Inv. s. cr.) kiváltságlevelét (vö. 20. sz.), mely magában foglalta az erdélyi káptalan [1326. április 25-i (19. sz.)] jelentését Zenthgothard, Chege, Zenthywan és Zylwas nevű birtokok határjárásáról. Bár erre Janka fia: György azt felelte, hogy ő ennél megbízhatóbb és régebbi határjáró oklevelekkel rendelkezik, amelyek most nincsenek nála, a fogott bírák bejárták a vitás földdarabot néhai Tamás vajda oklevele szerint, és területét két királyi ekealjnyira becsülték, majd úgy döntöttek, hogy október

6-án (in oct. Mich. arch.) Was Mihály vagy ha ő meghalna, Was Pál, Vitus vagy László hatodmagával tegyen földesküt arra nézve, hogy a vitás földdarab mindig Zenthgothard-hoz tartozott (in una metarum per ipsum ostensarum, dissolutis calceis, resolutis cingulis, nudisque capitibus et manus super capita eorum levando et generaliter dicendo prout moris est, super terram iurare). Minthogy Janka fia: György nem volt megelégedve a fogott bírák ítéletével, és szerinte Vas Mihálynak az esküt legalább egy vagy két szomszéddal együtt kellene letennie, továbbá mert kérte a pernek a vajdához való áttételét, a pert a fogott bírák május 1-jére (ad oct. Georgii) átteszik a vajdához. – *A felperesek által választott bírák*: Antal [kolozsmonostori] apát, Farnas-i Veres (Rufus) Dénes, Solyomkw-i Menyhárt fia: János, Zamosfalwa-i Gyerw fia: István, Korpad-i György. – *Az alperesek által választott bírák*: Swk-i János, Zarkad-i Benedek fia: László, Buda-i István, Lona-i Miklós és András.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XIII/24 (DF 252977). – Váraskeszi Lépes Loránd erdélyi alvajdához címzett fogalmazványa: DL 28720.

414. 1431. május 7. (Torde, f. II. p. Ioh. a. port. Lat.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda előtt Zenthmihalfalwa-i Dénes fia: Péter felesége: Margit asszony egy évre ügyvédjéül vallja Keuend-i Mátét, Darabus Máté fiát: Miklóst, Seuenfalwa-i Feier Jánost, Bochard-i Semes Jánost, Senthmihalfalwa-i Máté fiát: Mihályt, Bagon-i Pált, urát: Pétert, Ews-i Janka fiát: Györgyöt, Keuend-i László fiát: Pétert és Chochard-i Balázs fiát: Pétert.

Eredeti, papíron, megpecsételés nyoma nélkül, Wass cs lt, XXXIX/171 (DF 253061).

415. 1431. május 9. (in Zenthemreh, IX. d. oct. Georgii mart.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Miske elleni perét, melyet [1431. január 13-i] perhalasztó oklevele (412. sz.) szerint május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előtte tárgyalni, az ország nemeseinek közakaratából (de universorum regni nobilium voluntate) július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Miskem et Iohannem filium eiusdem de Moch ad octavas festi Nativitatis Iohannis baptiste, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/175 (DF 252943).

416. 1431. május 9. (in Zenthemreh, IX. d. oct. Georgii mart.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fia: György és testvérei: László, továbbá Ivanka fia: néhai Simon fiai: Osvát, János és István felpereseknek Zentheged-i Vas (d) Mihály és testvérei: Pál, Vitus és László, továbbá említett Vas (d) Mihály fiai: György, László és Miklós és más testvérei elleni perét, melyet a Clusmonostra-i egyház konventjének [1431. április 17-i] peráttevő oklevele szerint május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna tárgyalni (vö. 413. sz.), az ország nemeseinek közakaratából (de universorum regni nobilium voluntate) július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews et aliis intrascriptis contra Michaelem Vas dictum de Zentheged et alios intrascriptos ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/173 (DF 252944). Vö. 417. sz.

417. 1431. július 9. (in Zenthemrech, IX. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fiának: Györgynek Moch-i Miske elleni perét, melyet [1431. május 9-i] perhalasztó oklevele (416. sz.) és a Clusmonostra-i egyház konventjének oklevele szerint július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) kellett volna előtte tárgyalni, a jelen levő nemesek kis száma miatt (propter paucitatem regni nobilium adiudicare debentium) október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Gregorio [!] filio Iwanka de Ews contra Miskem et Iohannem filium eiusdem de Moch ad octavas festi beati Michaelis archangeli, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/174 (DF 252945).

418. 1431. szeptember 30. (in Noway, dom. a. Francisci) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Minthogy Zentheged-i Was (d) Mihálynak fogott bírák határozata szerint Ews-i Janka fia: György ellenében Zenthgothhard és Legen között fekvő földért folyó perében október 6-án (VIII. d. Mich. arch.) az alvajdai ember és a konventi kiküldött jelenlétében hatodmagával esküt kell tennie, küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Beregzegy/Bereghegy-i Sebestyén, János vagy Gergely közül az egyik, alvajdai emberként hallgassa meg Was Mihály eskütételét, majd ennek lefolyásáról a konvent írjon számára jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1431. október 21-i oklevelébe (422. sz.), Wass cs lt, IX/6. és IX/5 (DF 253013. és 253012).

419. 1431. október 6. (in Zentemerh [!], in oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Zenthywan-i Was (d) Mihály és Gywrghfalua/Gywrgfalwa-i Imre azt panaszolták neki, hogy noha konventi kiküldött jelenlétében végezték a határjárást Zenthgothhard, Legen és Geke birtokok között, a konvent eddig nem állított ki erről oklevelet számukra. Mihály és Imre számára állítsa ki az oklevelet a határjárásról.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1431. október 21-i oklevelébe (422. sz.), Wass cs lt, IX/6. és IX/5 (DF 253013. és 253012).

420. 1431. október 10. (in Apathyda, f. IV. p. Francisci) Karol-i Lanch és Kemere-i János, Clus vármegye ispánjai, valamint Moch-i Sandrinus fia: Miklós és Wybuda-i Kis (parvus) Gergely szolgabírák bizonyítják, hogy Zouati Benedek – Ews-i Iwanka fia: György és ennek leányai: Erzsébet és Katalin, valamint a mondott Iwanka fia: László és ennek leányai: Pothe és Dorottya nevében – tiltakozott az ellen, hogy Zenthywan-i Vas Mihály, Vas (d) László, Vitus és Pál, továbbá Gwrgfolua-i Péter és Imre Legen és Gyeke határában nagy darab földjüket elfoglalták, és ott október 8-án (f. II. p. Francisci) vajdai, konventi és káptalani emberek nélkül új határjeleket állítottak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Ews. Prohibitoria. Non solvit.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XIII/23 (DF 252946).

421. 1431. október 17. (in Zenthimrehe [!], XII. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Bevli (d) András Somkerek-i lakos, Sompkerek-i Miklós felesége: Sophia asszony nevében előtte október 6-tól (ab oct. Mich. arch.) 11 napon át várt Benedek fia: László, Janka fia: János, Tamás fia: Miklós, Tamás fia: Dénes, Zarkad-i Francas (d) János fia: László [alperesekre], akik azonban nem jelentek meg és megbízottat sem küldtek, amiért őket megbírságolja. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro nobili domina Scophia [!] vocata, consorte Nicolai de Sompkerek contra Ladislam filium Nicolai de Zarkad et alios intra memoratos [?], iudicialis.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/172 (DF 252947).

422. 1431. október 21. (in XI. mil. virg.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajdának. 1431. október 6-i (419. sz.) kérésére belefoglalja oklevelébe az alvajdának 1431. szeptember 30-i oklevelét (418. sz.), melynek alapján Was Mihály eskütételéhez Bereghegh-i Gergely alvajdai ember mellé kiküldte tanúbizonyságát: Demeter frater éneklőszerzetest, konventi tagot. Ezek előtt Was Mihály a fogott bírói döntésben kijelölt határidőben, október 6-án (VIII. Mich. arch.) hatodmagával – Was Lászlóval, Was Vitussal, Lewkes Antallal, Zentheged-i Tamás fia: Jakabbal, Gywrgfalwa-i Imrével – földesküt tett arra nézve, hogy a vitás föld néhai Tamás vajda oklevelében foglalt határokkal mindig is Zenthgothhard birtokhoz tartozott, és azután felállították a határjeleket. Janka fia: György a maga és testvérei nevében az eskütételnek ellentmondott, mert a per október 6-ra halasztódott, és az eskütétel még nincs megítélve. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro Lorando Lepes de Varaskezy vicewayuode Transsilvano, pro Michaele Was de Zenthywan contra Georgium filium Janka de Ews super iuramento octavo die festi beati Michaelis archangeli presentibus vestro et nostro testimoniis in facie cuiusdam terre litigiose per ipsum Michaelem Was sexto se nobilibus modo intrascripto deposito et ad octavas festi Epiphaniarum domini nunc venturas, executionis relatio.

Két teljesen azonos szövegezésű példány, mindkettő papíron, hátlapjukon egy-egy befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, IX/6. és IX/5 (DF 253013. és 253012). A másodpéldány (Wass cs lt, IX/5) hátlapján, azonos kéz írásával: Nobili viro Lorando Lepes de Varaskezy vicewayuode Transsilvano, pro Georgio filio Janka de Ews contra Michaelem Was de Zenthywan super iuramento octavo die festi beati Michaelis archangeli presentibus vestro et nostro testimoniis in facie cuiusdam terre litigiose per ipsum Michaelem Was sexto se nobilibus modo intrascripto deposito et ad octavas festi Epiphaniarum domini nunc venturas, executoria. Par.

423. 1431. november 6. (in Bonchyda, f. III. p. Emerici ducis) Medwes Antal, Doboka vármegye alispánja, Deuecer-i Miklós fia: Mihály és Mykey Péter szolgabírók bizonyítják, hogy Ews-i Iwanka fia: György és leányai: Erzsébet és Katalin, valamint Iwanka fia: László és leányai: Pothe és Dorottya, továbbá Zenthmiklos-i Feyes (d) László és Márk kérésére kiküldte Berekseg-i Jánost, aki október 6-án (sab. p. Francisci) kiszállt Zenthgothard és Vmbus területére, ahol azt tapasztalta, hogy Zenthywan-i Vas Mihály, Vas (d) László, Vitus és Pál, valamint Gwrgfolwa-i Péter és Imre Doboka vármegyéből a Clus vármegyei Legen és Gyeke birtokokra átmenve a kérelmezők nagy földdarabjait elfoglalták, és új határjeleket állítottak, pedig őket Iwanka fiai ettől eltiltották. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Legen. Gyeke. Propria visio et prohibitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XIII/25 (DF 252948).

424. 1432. január 17. (Bude, in Anthonii conf.) Zsigmond király az erdélyi káptalanhoz. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében a Fahyd-i Tamás, Gald-i László, Beld-i Benedek vagy [---], Espanlaka-i Benedek, Nagy (magnus) Péter, Spanlaka-i Tamás, Sylew-i Benedek, Beld-i Kwlchar Miklós közül az egyik, királyi emberként, a szomszédok jelenlétében vezesse be Bathor-i Szaniszló fiát: Istvánt a Fehér megyei (in cttu Albe Gywle) Mykloslaka nevű örökjogú birtoka felébe, és azt iktassa a számára, az ellentmondókat pedig idézze az erdélyi vajda elé, és minderről írjon a vajdának jelentést. – *Az eredeti oklevél hátlapján a következő szöveg volt olvasható*: Homo regius Thomas de Ispanlaka, capituli Nicolaus presbiter chori, statutio sabbato ante dominicam Reminiscere, ubi Anthonius nobilis de Egeres in persona Emerici de Bogath et domine Margarethe, consortis eiusdem contradixit, ad octavas sancti Georgii [május 1.] ad presentiam wayuode vocati, rationem contradictionis.

Ái a gyulafehérvári hiteleshely levélkeresőjének, Mosdóssi Ambrusnak 1560. június 23-i (in profesto Nat. Ioh. bapt.) megcsonkult oklevelében, Wass cs lt, XLIII/5 (DF 255390).

425. 1434. január 21. (Torde, IX. d. oct. Epiph.) Varoskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Ews-i Iwanka fia: Györgynek Moch-i Myke elleni perét, melyet a saját korábbi és a Clusmonostra-i egyház konventjének perhalasztó oklevele értelmében január 13-án (oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek akaratából május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztotta el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews contra Miske de Moch ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/176 (DF 252949).

426. 1434. május 2. (in Noway, dom. p. Phil. et Iacobi) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjéhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Gewch-i Mihály, Zenthegyed-i András fia: Pál, Aronzenthmiklos-i Ferenc, Berekzeg-i János vagy Gergely közül az egyik, alvajdai emberként szólítsa fel Zenthegyed-i Vas (d) Mihály fiait: Györgyöt, Lászlót és Miklóst, hogy Zenthegyed-i Lewkes fia: Tamás Zenthywan-i és Chege-i részjószágait, melyek zálogként a kezükön vannak, adják vissza neki, és vegyék át tőle a zálogösszeget. Ha ezt megtagadnák, a további használattól tiltsa el és idézze őket a színe elé, végül minderről írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1434. május 7-i oklevelébe (427. sz.), Wass cs lt, XVII/8 (DF 253014).

427. 1434. május. 7. (IV. d. f. III. p. Inv. cr.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Varaskezy Lepes Loránd erdélyi alvajdához. 1434. május 2-i (426. sz.) kérésére kiküldte tanúbizonyságát: Kristóf frater papot, kinek jelenlétében Berekzeg-i Gergely alvajdai emberként május 4-én (f. III. p. Inv. cr.) Zenthywan birtokon a vajda kérésének megfelelően figyelmeztette Györgyöt, Lászlót és Miklóst, hogy a zálogösszeget elfogadni és a részbirtokokat Lewkes Tamásnak visszaszolgáltatni tartoznak, de erre ők nem voltak hajlandók, és ezért július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) az alvajda elé idézték őket. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Nobili viro Lorando Lepes vicewayuode Transsilvano pro Thoma filio Lewkes de Zenthegyed contra Georgium, Ladislaum et

Nicolaum de eadem Zenthegyed ad octavas festi beati Iohannis baptiste proxime affuturas, citationis relatio.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XVII/8 (DF 253014).

428. 1434. október 14. (in Zenthemereh [!], IX. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy a György által képviselt Iwanka fiai: László és György, illetve Ews-i Iwanka [fia: Simon] fiai: Oswald, János és István felperesek és Zenthiuan-i Lewkes Tamás által képviselt Zentheged-i Was (d) Pál, Vitus és László, ZenthIwan-i Was Mihály fiai: György, László és Miklós alperesek közötti pert, melyet saját korábbi és a Clusmonostra-i egyház konventjének perhalasztó oklevele szerint október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek akaratából [1435.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztotta el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Georgio filio Iwanka de Ews et aliis intrascriptis contra Paulum dictum Was de Zentheged et alios intrascriptos ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/177 (DF 252951).

429. 1434. október 14. (in Zenthemereh, IX. d. oct. Mich. arch.) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zenthegyed-i Lewkes fiának: Tamásnak a Chege-i Gergely által képviselt Zentheged-i György, László és Miklós elleni perét, melyet a Clusmonostra-i egyház konventjének figyelmeztető, eltiltó és idézőlevele szerint október 6-án (in oct. Mich. arch.) kellett volna előtte tárgyalni, a felek akaratából [1435.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztotta el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Thoma filio Lewkes de Zenthegyed contra Georgium, Ladislaum et Nicolaum de eadem Zenthegyed ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, III/24 (DF 252950).

430. 1436. február 27. (in Nouay, f. II. p. Invocavit) Varaskezy-i Lepes Loránd erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Chege-i Lewkes fia: Vas (d) Tamás a Doboka vármegyei Zenthywan-on levő teljes részbirtokának felét a telekhelyek (locum sessionalium demptis) nélkül 300 tiszta arany Ft-on, szavatosság vállalása mellett elzálogosította Zenthywan-i Vas (d) Mihály fiainak: Györgynek, Lászlónak és Miklósnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXII/5 (DF 253064).

431. 1444. január 28. (in Bonchyda, f. III. a. Purif. virg.) Zylagh-i Nagy (magnus) Jakab, Doboka vármegye alispánja, Ztrygh-i György és Fodorhaza-i András szolgabírák bizonyítják, hogy ítélőszékük előtt Ceege-i Lewkes Tamás – Gwch-i Mihály személyében is – tiltakozott az ellen, hogy Somkerek-i néhai Antal fiai: Miklós és István a Kayla-n és Zenthandras-on levő erdejüket használják, és őket, illetve mindenki mást a további használattól eltiltottak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Cege. Prohibitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett pecsétnek töredékével és másik kettőnek nyomával, Wass cs lt, XXXIX/181 (DF 252952).

432. 1444. március 3. (in Bonchyda, f. III. p. Invocavit) Ztrygh-i György és Fodorhaza-i András, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Ceege-i Lewkes Tamás kérésére

közülük György február 5-én (f. IV. p. Purif. virg.) Doboka vármegyében vizsgálatot tartva, a nemesektől, nem nemesektől és más rendű-rangú emberektől azt állapította meg, hogy Antal bíró, Feyes Lőrinc, továbbá Bogathy (d) János, Bolk [?] (d) Miklós, Orozfay (d) Bálint, az erdélyi káptalan Wylak-on lakó jobbágyai Domokos bírónak, Lewkes Tamás Zyluas-on lakó jobbágyának nyolc jó ökrét nemrégiben ellopták. Ezek közül hármat náluk megtaláltak, négyet Antal bíró elhajtva elrejtett. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Thome Lewkes. Inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett pecsét töredékével és egy másiknak a nyomával, Wass cs lt, XXIII/3 (DF 252953).

433. 1444. március 9. (Thorde, f. II. a. Gregorii pape) Dengeleg-i Pongrác és Wyzakna-i Miklós erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy Chege-i Lewkesy Tamás – Swk-i Mihály, György és Dávid, Doboka-i Miklós felesége és Gywlakwth-i Péter személyében is – eltiltotta Gewrgfalwa-i Imre fiát: Balázst, ugyanezen Imre leányát, továbbá ugyanezen Balázs leányát: Katalint és Katalin leányát: ZenthIwan-i Péter feleségét a Clos [!] vármegyei Kezew, a Doboka vármegyei Zenthgothharth és Pwlyon birtokokban levő részük elfoglalásától és használatától. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Thome Lewkesy de Chege, prohibitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XVI/6 (DF 252954).

434. 1444. augusztus 4. (in Bonchyda, f. III. a. Osualdi reg.) Ztrygh-i György és Fodorhaza-i András, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy Ceege-i Lewkes fia: Tamás kérésére közülük György július 2-án (f. V. p. [Petri] et Pauli) Doboka vármegyében vizsgálatot tartva, a nemesektől, nem nemesektől és más rendű-rangú emberektől azt állapította meg, hogy Sombor-i Gergely és Tamás jobbágyai Zentheged-re mentek gabonát vásárolni, ahol Zentheged-i Mihály fia: János hozzájuk menvén négy arany Ft-ot kért tőlük, hogy azért búzát adat nekik. A jobbágyok a pénzt át is adták, amikor azonban a búzát követelték, az említett Mihály fia: János, Bothus Jánossal és Farago-i Antallal fegyveresen reájuk rontott. A jobbágyok erre Ceege-i Lewkes fia: Tamás Zentheged-en levő jószágrészére menekültek, de ott is tovább üldözte őket, Lewkes fia: Tamás jobbágyait pedig, amikor békítőleg közbeléptek, nyilazással és szidalmakkal úgy megfélemlítette, hogy kimenekültek a birtokról. Ekkor Mihály fia: János Sombor-i Gergely és Tamás jobbágyainak szekerein Lewkes fia: Tamás gabonájából annyit vitt el a maga házához, amennyi neki tetszett. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Ceege. Inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/178 (DF 252956).

435. 1444. december 15. (in Bonczhyda, f. III. p. Lucie virg.) Badok-i László, Colos [helyesen: Doboka] vármegye ispánja, Ztrygh-i György és Fodorhaza-i András szolgabírák bizonyítják, hogy ítélőszékük előtt Lewkes Tamás tiltakozva és ítéletet kérve előadta, hogy Kysdeuecher-i juhai a nagy hó miatt az akolba (in utensione) voltak zárva, és közülük Balay György és testvére (fr. c): András annyit vittek el, amennyit akartak. Erre azt az ítéletet hozták, hogy a nevezettek a juhokat [adják vissza], de azok maradjanak az aklokban, amíg elszállíthatók lesznek, a juhok részére azonban nem tartoznak fát vágni. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Thome Lewkes.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsétből egy ép, egynek a töredéke és egynek csak a nyoma maradt meg, Wass cs lt, XXXIX/180 (DF 252955).

436. 1445. szeptember 21. (in Bonczhyda, f. III. p. Exalt. s. cr.) Ztygh-i [!] György és Fodorhaza-i András, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy egyiküк: György előtt ZenthIwan-i néhai Was Mihály fia: László azt vallotta, hogy Zenthgothard-on levő egész jószágrészét lekötötte Zenthgothard-i Was Vitusnak 20 arany Ft-on egy ló áráig (ad pretium unius equi) és ezenfelül 25 arany Ft-ért, melyet a nevezett Vitus László testvérétől (fr. p): Györgytől törvényesen kapott meg. Ha László az említett 45 aranyforintot visszafizeti, Vitus köteles a részbirtokot visszaadni.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1469. szeptember 20-i oklevelébe (464. sz.), Wass cs lt, IX/8 (DF 253065).

437. 1446. július 1. (Thorde, in oct. Ioh. bapt.) Wyzakna-i Miklós és Herepe-i Márk erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy előttük Zaz Simon, Dees-i Pape familiárisa Zenthegeg-i néhai Vas (d) Pál fia: Zenthegeg-i Was (d) Domokos személyében eltiltotta Zenthgothhard-i Vas (d) Vitus-t a Zentgothharth-on levő részjószágnak és annak a teleknek az elfoglalásától, melyen Vas Vid letelepedni szándékozik.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, IX/9 (DF 253066).

438. 1448. április 30. (in Bonczhyda, f. III. a. Phil. et Iacobi) Zentheged-i Zekel (d) István és Zomordok-i Domokos, Doboka vármegye alispánjai, Thewk-i Gergely és Nyres-i Lukács szolgabírák bizonyítják, hogy Ceege-i Tamás kérésére közülük Lukács április 17-én (f. IV. p. Thyb. et Val.) Doboka vármegyében vizsgálatot tartott, és a nemesektől és nem nemesektől, továbbá minden más rendű-rangú embertől azt állapította meg, hogy Zantho-i [Dávid szlavón] bán fia: György (e) jobbágyai: Ladislau román vajda (wayuoda Volahalis) fia: Petru, Maro-i Petru, a Mikola-n lakó Sorban (d) Ladislau és Mihai, valamint a Zombathtelke-n lakó Mihai kenéz (kenesius) fia: N[icolae?] bortól mámorosan bosszúból (repleti vino et crapulati, ex preconcepta rancoris malitia) Czeege-i Tamásnak Molah [!] nevű birtokához tartozó jó erdejét felgyújtották és teljesen elhamvasztották, amivel 100 arany Ft-nyi kárt okoztak neki. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Thome Lewkes inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével és egy harmadiknak nyomával, Wass cs lt, VII/12 (DF 252959). □ A kiegészítés forrása: Engel: Adattár – Kolos rokonsága 1. tábla: Lack (szántói).

439. 1448. augusztus 13. (in Bonczhyda, f. III. a. Assumpt. virg. Marie) Badok-i Antal és Zomordok-i Domokos, Doboka vármegye ispánjai, [Thewk]-i Gergely és Nyres-i Lukács szolgabírák bizonyítják, hogy ítélőszékük előtt augusztus 13-án Zentheged-i Zekel (d) István, a vármegye egyik alispánja és Zentheged-i Mihály fia: István, mint az alábbi vallomástételre kiválasztottak, azt vallották, hogy augusztus 3-án (in Inv. corp. Steph. prothomart.) a Zentheged-en lakó Keserew Domokos, Aranay Antal, Kowach Antal, Nagy (magnus) Fülöp és Zekel Jakab fogott bírákkal Zenthgothard-i Was Wytus, Zenthywan-i Was László, néhai Was Pál özvegye: Anastasia asszony, aki most Dees-i Pape felesége és fia: Domokos között felosztották a Zentheged birtokhoz tartozó Hassas

nevű erdőt a következőképpen: Primo due portiones dicte silve puta versus oppidum Zeek, una portio ac altera a parte silve Ladislai dicti Bothus de dicta Zentheged, directa et equales pars ipsius silve prefato Wito cessissent, ac due portiones prefatis domine Anastasie et Dominico filio eiusdem, precise ambe portiones in medio ipsius silve cessissent, item duo portiones annotato Ladislao semper ex utroque parte exteriori penes portiones sepefatorum domine Anastasie et Dominici, filii eiusdem cessissent. A felosztással a nevezettek meg voltak elégedve, és kikötötték, hogy a megegyezést megszegő fél a másik fél javára 5 Ft-ban és a bíró számára is ugyanezen összegben marasztaltassék el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Zentheged. Divisionalis.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, VI/50 (DF 252957).

440. 1449. március 9. (in Bethlen, in Reminiscere) Bethlen-i Antal a maga és testvére: Miklós fia: Márk nevében a Clus vármegyei Bozkwth nevű földüket vagy prédiumukat benépesítés végett átadja Chege-i Lekes Tamásnak. A telepesek 12 esztendeig mentességet élveznek minden teherviseléstől.

Eredeti, papíron, a szöveg alá nyomott pecséttel, Wass cs lt, XXXIX/182 (DF 253075).

441. 1449. december 2. (in Bonczhyda, f. III. p. Katherine) Zetheged-i [!] Zekel István, Doboka vármegye ispánja, Thewk-i Gergely és Feldewecher-i Kis (parvus) István szolgabírák bizonyítják, hogy a megye nemeseivel tartott ítélőszékükön Lewkes Tamás a maga nevében, továbbá Vas (d) Pál fia: Domokos familiárisa és jobbágya: Zentheged-en lakó Zekel Jakab pedig ura nevében eltiltották a személyesen jelen levő Iklod-i Benedeket a Ziluas nevű birtokhoz tartozó erdő elfoglalásától mindaddig, míg nekik a maguk részét abból ki nem adta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Thome Lewkes et Dominici, prohibitionalis.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXIII/10 (DF 252966).

442. 1451. október 5. (in Bonczhyda, f. III. p. Francisci conf.) Zalmatherch-i János és Zentheged-i Zekel István alispánok [!], Felsewdeuecher-i Kis (parvus) István, Kyde-i Bechey Gergely, Doboka vármegye szolgabírái bizonyítják, hogy egyiküknek, a nevezett Istvánnak jelentéséből tudják, hogy bizonyos szántóföldeket és kaszálókat, melyeket Vasakzenthyuana-i néhai Was (d) Mihály a testvéreivel és Zenthgothard-i Was Vitus jogi úton Geke-i néhai Feyes (d) Istvántól Zenthgothard-hoz visszaszereztek, Vitus rokonság címén és per nélkül osztályos testvérének: Czege-i Lewkes Tamásnak engedett át. Most pedig Zenthgothard-i Was Vitus a szántóföldeket és kaszálókat Lewkes Tamástól visszafoglalta, és ez utóbbinak Zenthgothard-on lakó jobbágyaitól gabonát vett el, amivel neki 25 arany Ft kárt okozott. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Thome Lewkes.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, IX/10 (DF 252960).

443. 1452. január 15. (sab. vid. in Mauri abb.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje bizonyítja, hogy Iklod-i néhai Domokos fia: Osualdus – testvérei és rokonai nevében is – azt vallotta, hogy a Doboka vármegyei ZenthEged-i és Pwlyon-i részbirtokait minden tartozékukkal és haszonvételükkel együtt testvéri szeretetből örökjogon nővérének (sor. c.): Anastasia asszonynak, ZenthEged-i (d) Was Pál özvegyének és fiának:

Domokosnak adományozza, azzal a feltétellel, hogy ha testvérei és rokonai közül valaki vissza akarná váltani, Anastasia-nak és fiának: Domokosnak 50 budai súlyú (veri et iusti Budensis ponderis) ezüstmárkát köteles lefizetni, ha pedig Anastasia és fia: Domokos fiúutódok nélkül halna el, a részjószágok Osualdusra és utódaira szálljanak vissza.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, III/17 (DF 253092).

444. 1452. január 24. (Thorde, XII. d. oct. Epiph.) Tharkew-i Rycalph fia: György erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zarkad-i Benedek fának: Lászlónak és Hossvoazo-i Jánosnak Bagath-i Péter (e) elleni perét, melyet korábbi perhalasztó oklevele szerint, a Clusmonostra-i egyház konventjének idézőoklevelében foglaltakra nézve január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni, az ország nemeseinek közakaratából (de generali regni nobilium voluntate) május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Benedicti de Zarkad et aliis intrascriptis contra egregium Petrum de Bagath ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/185 (DF 252961).

445. 1453. január 24. (Thorde, XII. d. oct. Epiph.) Tharkw-i Rychalph fia: György és Bronislaus erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy egyfelől Zenthywan-i Vas (d) Mihály fia: László és [néhai] Vas (d) [János] leánya: Dorottya asszony, aki a másik Zenthywan-i Péter felesége, másfelől Keczeth-i Péter és fia: Bertalan, néhai András fia: László, továbbá János és Tamás, ugyanezen Tamás fia: János, Keczet-i Antal, Kodor-i János fia: Péter fiai: János, Bálint és László, továbbá Petherhaza-i Sykestd és Máté ellen a Doboka vármegyei Keczeth, a Belső-Szolnok (in de Zolnok Interiori) vármegyei Kodor, Therpen, mindkét Gekenes, illetve Kemenye birtokokban levő és Kecheth-i néhai Nagy (magnus) Jakab tulajdonában volt birtokok felosztásánál történt ellentmondásuk miatti pert, melyet január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni, az ország nemeseinek közakaratából (de generali regni nobilium voluntate) május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztották. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Michaelis dicti Vas de Z[enthyw]an et aliis intrascriptis contra Petrum de Keczeth et alios intrascriptos [ad octavas] festi beati Georgii martiris, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: De generali regni nobilium voluntate ad [octavas festi] Nativitatis beati Iohannis [Baptiste] [július 1.] prorogata.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/186 (DF 252958). – Említés Tarkői Rikalf fia: György és Zlibow-i Bronislaus erdélyi alvajdák 1453. május 12-i oklevelében (447. sz.), Wass cs lt, XXXIX/184 (DF 252963).

446. 1453. március 13. (in Bonczhyda, f. III. p. Letare) Zenthmiklos-i Karol László és Vybuda-i Bálint, Doboka vármegye ispánjai, valamint Zentheged-i András fia: István és Nyres-i Mihály szolgabírák bizonyítják, hogy Magyary (d) Mihály (pr) kérésére egyiküket: István vizsgálatot tartott, és azt állapította meg, hogy a nevezett Mihály a [Zentheged] birtokon érvényes jog alapján a kóborló (provagus?) Desy (d) István ökrét, mert nem fizetett, bekötötte a maga házánál, Desy (d) István azonban berontott hozzá, és az ökröt hatalmaskodva elhajtotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Michaelis Magyary. Inquisitoria. Zentheged. Non solvit.

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett pecséttel és háromnak töredékével, Wass cs lt, XXXIX/183 (DF 252962).

447. 1453. május 12. (Thorde, XII. d. oct. Georgii mart.) Tharke-i Ricalff fia: György és Brunisslaus erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy Zenthivan-i Vas (d) Mihály fia: László, néhai Vas (d) János leánya: Dorottya asszony, aki a másik Zenthivan-ból való Péter felesége, illetve Kecheḋ-i Péter és fia: Bertalan, néhai András fia: László, János és Tamás, ugyanezen Tamás fia: János, Kecheḋ-i Antal, valamint Kodor-i Péter fiai: János, Bálint és László, Peterhaza-i Sikesd és Máté elleni perét, mely a Doboka vármegyei Kecheḋ, valamint a Belső-Szolnok (in de Zolnok Interiori) vármegyei Kodor, Therpen, mindkét Gekenes, Kemenye birtokokban levő és Kecheḋ-i néhai Nagy (magnus) Jakab tulajdonában volt birtokok felosztásánál történt ellentmondásuk miatt folyik, és május 1-jén (in oct. Georgii mart.) kellett volna előtte tárgyalni (vö. 445. sz.), az ország nemeseinek közakaratából július 1-jére (ad oct. Ioh. bapt.) halasztották. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Michaelis dicti Vas de Zenthyvan et alia intrascripta contra Petrum de Kerchd [!] et alios intrascriptos ad octavas festi beati Nativitatis beati Iohannis baptisthe, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: De generali regni nobilium voluntate ad octavas festi Epiphaniarum [1454. január 13.] domini prorogata.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/184 (DF 252963).

448. 1454. január 24. (Thorde, XII. d. oct. Epiph.) Tharkw-i Rycalff fia: György és Bronislaus erdélyi alvajdák bizonyítják, miszerint Iztryg-i Péter és Iklod-i Márton előttük azt vallották, hogy ők Swk-i Mihállyal, Ews-i Yanka [helyesen: Simon] fiaival: Oswaldus-sal és Jánossal egyfelől Chege-i Lewkes Tamás és Was (d) Domokos, másfelől Zenthgothard-i Was (d) László és Vitus és ezek testvérei között Hwnyad-i János beszterce-i (Bystriciensis) örökös ispán írásbeli parancsa alapján az alábbi birtokosztályt hajtották végre: Chege, Zenthgothard, Zylwas birtokokat két egyenlő részre osztották, és egyik részét Lewkes Tamásnak és Domokosnak, a másikat pedig Was Lászlónak és Vitusnak és testvéreiknek adták, azonfelül Tamás ZenthIwan birtok negyedrészét egy jobbágytelek és e negyedrész tartozékai és haszonvételei kivételével Was (d) Lászlónak és Vitusnak adta előttük zálogba azzal a kikötéssel, hogy a birtokosztályt be nem tartó fél a másik javára 40, a bíró részére pedig 5 ezüstmárkában marasztaltassék el.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XVII/10 (DF 253073).

449. 1454. július 12. (Thorde, XII. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Tharkw-i Rychalf fia: György és Bronislaus erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy Zenthywan-i Vas (d) Mihály fia: László, néhai Vas (d) János leánya: Dorottya asszony, aki a másik Zenthywan-ból való Péter felesége, illetve Keczeth-i Péter és fia: Bertalan, néhai András fia: László, János és Tamás, ugyanezen Tamás fia: János, Keczeth-i Antal, valamint Kodor-i János fia: Péter fiai: János, Bálint és László, Petherhaza-i Sikestd és Máté elleni perét, mely a Doboka vármegyei Keczeth, valamint a Belső-Szolnok (in de Zolnok Interiori) vármegyei Kodor, Terpen, mindkét Gekenes, Kemenye birtokokban levő és Keczeth-i néhai Nagy (magnus) Jakab tulajdonában volt birtokok felosztásánál történt ellentmondásuk miatt folyik, és július 1-jén (in oct. Nat. Ioh.) kellett volna előtte tárgyalni, az ország nemeseinek közakara-

tából október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) halasztották. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Michaelis dicti Was de Zenthywan et alia intrascripta contra Petrum de Keczeth et alios intrascriptos ad octavas festi beati Michaelis archangeli, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: De generali regni nobilium voluntate ad octavas festi Epiphaniarum [1455. január 13.] domini prorogata.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/187 (DF 252964).

450. 1455. január 24. (Thorde, XII. d. oct. Epiph.) Tharkw-i Rychalph fia: György és Bronislaus erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy Zenthywan-i Was (d) Mihály fia: László, néhai Was (d) János leánya: Dorottya asszony, aki a másik Zenthywan-ból való Péter felesége, illetve Keczeth-i Péter és fia: Bertalan, néhai András fia: László, János és Tamás, ugyanezen Tamás fia: János, Keczeth-i Antal, valamint Kodor-i János fia: Péter fiai: János, Bálint és László, Petherhaza-i Sikesd és Máté elleni perét, mely a Doboka vármegyei Keczeth, valamint a Belső-Szolnok (in de Zolnok Interiori) vármegyei Kodor, Terpen, mindkét Gekenes, Kemenye birtokokban levő és Keczeth-i néhai Nagy (magnus) Jakab tulajdonában volt birtokok felosztásánál történt ellentmondásuk miatt folyik, és amelyet január 13-án (in oct. Epiph.) kellett volna előtte tárgyalni (447. sz.), az ország nemeseinek közakaratából május 1-jére (ad oct. Georgii mart.) halasztották. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Ladislao filio Michaelis dicti Was de Zenthywan et alia intrascripta contra Petrum de Keczeth et alios intrascriptos ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: De generali regni nobilium voluntate [ad octavas] festi Nativitatis Iohannis [július 1.] prorogata.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/188 (DF 252965).

451. 1455. május 26. (in Pethlend, f. II. p. Penth.) Tharkew-i Rykalph fia: György és Bronislaus erdélyi alvajdák a Colosmonostra-i egyház konventjéhez. Czege-i Lewkesy Tamás, Zentheged-i András fia: István, valamint Bothus (d) Osualdus, Zentheged-i Was (d) Domokos és ZenthIwan-i Was (d) László előadták, hogy Gyrolth-i János, Zaway-i Gergely, továbbá Farnas-i Weres (d) Benedek familiárisa és officialisa: More (d) Pál, aki ennek Zawa-i részbirtokán lakik, urának: Benedeknek a parancsából és Mathe-i Miklós segítségével nemrégen egy ekéjüket, a belefogott tíz ökrükkel és más tartozékaikkal együtt ősi birtokukról elvitték, amiért a megrettent jobbágyaik a földjeiket tovább szántani nem merték. Gyrolth-i János és a többiek ezáltal 300 arany Ft kárt okoztak nekik. Küldjék ki tanúbizonyságukat, kinek jelenlétében Gwcz-i György, Dewecher-i Kis (parvus) István, Zenthmiklos-i Karoly István, Sombor-i János közül az egyik, alvajdai emberként derítse ki az igazságot.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1455. június 6-i oklevelébe (452. sz.), Wass cs lt, XXXIX/189 (DF 253069).

452. 1455. június 6. (III. d. f. IV. vid. in profesto Corp. Chr.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Tharkew-i Rykalph fia: György és Bronislaus (e) erdélyi alvajdákhoz. 1455. május 26-i kérésükre (451. sz.) kiküldték Bereck frater konventi tagot, kinek jelenlétében Gewcz-i György alvajdai emberként június 4-én (f. IV. vid. in profesto Corp. Chr.) Doboka vármegyében vizsgálatot tartva azt állapította meg, hogy, az okleve-

lükben foglaltak, az aranyforintok meghatározott számát kivéve, mindenben megfelelnek az igazságnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/189 (DF 253069).

453. 1455. október 15. (Thorde, X. d. oct. Mich. arch.) Tharkew-i Ricalph fia: György és Bronizlaus erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy az egyfelől Chege-i Lekes Thamas, Zenthivan-i Vas (d) László, Zenthegyed-i Mihály fia: István, valamint Zenthegyed-i Vas Domokos és Bothos (d) Osvaldus és János, továbbá Miklós leánya: Kolos nemesasszony, aki Zekely István felesége, Berekzegy Sebestyén leánya: Erzsébet, másfelől Farnas-i Veres Benedek, Zawa-i Girolthy János, Zawa-i Gergely, valamint Mathe-i Miklós közötti pert, mely saját, tanúságot tartalmazó (attestationalis), egyszersmind idézőoklevelük, továbbá Szűz Mária Colosmonostra-i konventjének válaszlevele szerint az ezekben foglaltakra nézve október 6-án (in oct. Mich. arch.) indult volna, az ország nemeseinek közakaratából [1456.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) halasztották el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro Thoma Lekesi de Cege et aliis intrascriptis contra Benedictum Veres de Farnas et alios intrascriptos ad octavas Epiphaniarum domini, prorogatoria. – *Hátlapján egykorú írással*: De generali regni nobilium voluntate ad [octavas] Georgii prorogata [1456. május 1.].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/190 (DF 252967).

454. 1456. július 12. (Thorde, XII. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Tharkew-i Rycalph fia: György és Gerewmonastra-i Kemen István erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy amikor július 1-jén (in oct. Nat. Ioh. bapt.) a nemesekkel, székelyekkel és szászokkal együtt gyűlést tartottak, a nemesek összessége nevében előadták, hogy az erdélyrészi nemesség Chege-i néhai Lewkews Tamást beválasztotta a királyhoz küldendő követségbe, és neki felszerelésekre és lovakra 32 arany Ft udvarnoki pénzt (pecunias udvarnicales) adott. Mivel Tamás időközben meghalt, a 32 arany Ft-ot Zenthywan-i Was Lászlótól és testvéreitől, akikre az elhunyt hagyatéka reászállott, visszakívánják. László és testvérei erre azt felelték, hogy nem hajlandók az összeget visszafizetni, mert a belőle vásárolt lovak és ruhák Tamás özvegyénél: Ilona asszonynál vannak. Az alvajdák erre azt az ítéletet hozták, hogy Ilona asszony a lovakat adja ki Was Lászlónak és testvéreinek, akik, ha a 32 arany Ft-ot a felszerelésből és a lovakból nem szerzik vissza, a fennmaradó összeget saját javaikból tartoznak megtéríteni, azt is kikötve, hogy Ilona asszony a hozzá küldendő szolgabíró előtt plébániája templomában köteles megesküdni, hogy azokból a dolgokból, melyeket a férje a kapott pénzekből vásárolt, több már nincs nála.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/179 (DF 253067).

455. 1458. október 17. (Thorde, XII. d. oct. Mich. arch.) Sarthwan-i Zsigmond és Zerdahel-i Farkas János erdélyi alvajdák bizonyítják, hogy amikor október 6-án (in oct. Mich. arch.) az erdélyrészi nemesekkel együtt közgyűlést tartott, Jara-i Domokos fia: János – fia: Gáspár és minden ivadéka (proles) nevében is szavatossággal – azt vallotta, hogy a Thorda vármegyei Zynd nevű birtokban levő részét kétholdnyi halastó (demptis dumtaxat duobus iugeribus piscinarum [?] terrarum) kivételével zálogba vetette Hossyoaso-i Jánosnak és Mezewchaan-i Menhar fia: Györgynek. Az oklevelet, pecsétjük

hiányában, az előző alvajdák pecsétjével erősítették meg (presentes autem propter carentiam sigilli nostri sigillo precedentium vicevayuodarum fecimus consignari). – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Iohannis de Hossyoaso et Georgii Menhar, impignoratoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/191 (DF 252968). A szövegben a Menhar György változat is előfordul.

456. 1460. szeptember 30. (in oppido Bonchyda, f. III. a. Francisci) Iklod-i Márton és Patha-i Desew Antal, Doboka vármegye ispánjai, valamint Nyres-i Mihály és Gewch-i György szolgabírák bizonyítják, hogy szeptember 30-án a megyebeli nemesekkel Bonchyda oppidumban tartott ítélőszékükön Zenthywan-i Was László tiltakozott amiatt, hogy Nagydewecher lakosai az ő Mohaly nevű román (Walahalis) birtokához tartozó szántóföldjeit, erdeit és kaszálóit akarata ellenére használják, és mindezektől őket eltiltotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Ladislai Was, prohibitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VII/13 (DF 252969).

457. 1463. április 27. (in WasZenthywan, f. IV. p. Georgii mart.) Benedek Borsa-i plébános, Doboka székben, a Zamus folyó másik oldalán (ex alia parti fluvii) alesperes és Bálint, az erdélyi egyházban emelt Szt. Borbála-oltár igazgatója (rector), Colos-i plébános és Colos-i főesperes bizonyítják, hogy előttük április 27-én (f. IV. p. Georgii mart.) a felperes: Chege-i néhai Lewkes Tamás özvegye és Was (d) László, Domokos és Tamás és ezek rokonai között a jegyajándék (res parafernales) miatt az egyházi törvényszéken a helynök előtt zajló perben azt vallották, hogy a fizetési határnapkor Was László – a maga és testvérének: Domokosnak a része fejében – néhai Was Tamás nevezett özvegyének 24 arany Ft-ot fizetett le a jegyajándék fejében olyan feltétellel, hogy az özvegytől visszavásárolt birtokrész mindaddig Was László birtokában maradjon, míg testvére: Domokos azt tőle vissza nem váltja. Wass László még azt kérte a plébánosoktól, hogy addig, amíg a megegyezést a káptalan vagy a konvent előtt meg nem erősíttetheti, pecsétjük alatt, a jelen oklevelet adják ki neki.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1463. december 9-i oklevelébe (460. sz.), Wass cs lt, XXXIX/194 (DF 252978).

458. 1463. szeptember 22. (Albe, XV. d. Nat. virg.) Antal kánonjogi doktor (doctor decretorum), éneklőkanonok, az erdélyi egyháznak lelkiekben helynöke bizonyítja, hogy megjelenvén előtte Balázs Chege-i plébános, Zenthywan-i Was László felperes ügyvédje és Albert, az erdélyi egyház Szt. Mihály arkangyal-oltárának igazgatója, mint az alperesnek: Chege-i néhai Lekes [Tamás] özvegyének ügyvédje, szeptember 22-én az előtte folyó pert a felek akaratából október 13-ra (ad XV. d. Mich. arch.) halasztotta.

Eredeti, papíron, a szöveg alá nyomott zöld színű pecséttel, Wass cs lt, XXXIX/192 (DF 253068).

459. 1463. december 7. (Albe, VIII. d. Andree) Antal kánonjogi doktor, éneklőkanonok a [gyula]fehérvári (AlbTr) egyház lelkiekben helynöke, általános ügyhallgató (causarum director generalis) bizonyítja, hogy azt a pert, amely ítélőszéke előtt Chege-i néhai Lekes Tamás özvegye és ZenthIwan-i Was László felperes között folyt, december 7-ről [1464.] január 9-re (f. II. p. Epiph.) halasztotta.

Eredeti, rongált papíron, a szöveg alá nyomott zöld színű pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/193 (DF 253070).

460. 1463. december 9. (f. VI. p. Concept. virg.) Az erdélyi egyház káptalana bizonyítja, hogy Zenthywan-i Was László kérésére átírja Benedek Borsa-i plébánosnak, a Zamus folyó másik oldalán, Doboka székben (in sede Doboka) alesperesnek és Bálintnak, az erdélyi egyházban emelt Szt. Borbála-oltár igazgatójának (rector), Colos-i plébánosnak és Colos-i főesperesnek 1463. április 27-i papírra írt, pátens alakú, zöld viaszpecsétjeikkel megerősített oklevelét (457. sz.).

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/194 (DF 252978).

461. 1465. június 26. (Bonczhyda, II. d. f. III. p. Nat. Ioh. bapt.) Iklod-i Márton és István, Doboka vármegye ispánjai, illetve Nyres-i Mihály szolgabíró bizonyítják, hogy június 25-én (f. III. p. Nat. Ioh. bapt.) a megyebeli nemesekkel Bonchyda-n tartott ítélőszéken Manyk-i László, ugyancsak szolgabíró azt vallotta, hogy előtte Zentheged-i Was Domokos és a nevezett Nyres-i Mihály megjelenvén, Was Domokos azt nyilatkozta, hogy Nyres-i Mihály ősei a BontzNyres-en levő részbirtokukat, mely nyugat felé Nyres-en átfolyó patak mellett fekszik, zálogba vetették az ő őseinek, és ő most ezt minden tartozékával és haszonvételével együtt 10 arany Ft-ért Nyres-i Mihálynak ellentmondás nélkül örökösen visszaadta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Fassionalis perpetuitas. Michael de Nyres.

Eredeti, papíron, hátlapján két befüggesztett pecsét töredékével és egy harmadik befüggesztett pecsétnek a nyomával, Wass cs lt, LIV/4 (DF 252970).

462. 1468. augusztus 1. (in ad vinc. Petri) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zenthegyed-i Was (d) Domokos – fiai: János és Balázs, illetve rokonai nevében is szavatossággal – azt vallotta, hogy a Doboka vármegyei Zylwas nevű birtokban levő részéből, amely néhai Lewkes Tamásé volt, majd ennek halálával hozzá került vissza, egy telket (unam sessionem sew fundum curie), amelyen egykor Byro Domokos lakott, hűséges szolgálatai jutalmául Zeek-i Domokos deáknak és örököseinek adományozza.

Belefoglalva István széki és Balázs borzási plébánosok 1507. június 6-i oklevelébe (540. sz.), Wass cs lt, XXIII/24 (DF 255335).

463. 1468. augusztus 5. (in prof. Transfigurationis dom.) A Wac-i egyház káptalana bizonyítja, hogy Zenthgothard-i néhai Vas (d) Vitus fia: István – testvérei (fr. c): Pál, Zsigmond és János nevében is – tiltakozott amiatt, hogy osztályos testvérük: ZenthIwan-i Vas (d) László leánykáját: Erzsébetet az erdélyrészi Doboka vármegyei Zenthgothard, Czege, Pwlyan, ZenthIwan, Mohaly és Zylwas nevű és őket örökjogon megillető birtokjogaikban Mátyás királlyal fiúsíttatni akarja, és Lászlót ennek kérésétől, Mátyás királyt pedig a fiúsítástól eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, IX/11 (DF 253071).

464. 1469. szeptember 20. (in vig. Mathei ap.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Zenthgothard-i néhai Was Vitus fia: István kérésére átírja Doboka vármegye szolgabíráinak 1445. szeptember 21-i oklevelét (436. sz.).

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, IX/8 (DF 253065).

465. 1473. április 13. (f. III. p. Ramispalm.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i Was (d) Domokos – [Was (d) Vid] fiai: István, Pál, János és Zsigmond, Zenthgothard-i néhai Was (d) Vitus leánykája: Margit, néhai Was (d) László leánya: Katalin, Kend-i Antal felesége nevében is – eltiltotta Ews-i Jankafy Jánost, Zekel András feleségét: Veronikát és fiukat: Zsigmondot, Mihály deák feleségét: Klárát és Júlia özvegyasszonyt, Kerezthes-i Jakab leányait, továbbá néhai Swky Dávid fiát: Antalt és ugyanezen Antal leányait: Borbála asszonyt, Gewcz-i Demeter feleségét és Ilonát az exponenseknek a Doboka vármegyei ZenthEged birtokban levő részei jogtalan elfoglalásától, mert azokat néhai Lewkes (d) Tamás is jogtalanul birtokolta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, III/25 (DF 253072). – Eredeti, pecsételetlen, foltos papíron, DL 27520. – Ái 1755. évi táblai perben, Wass cs lt, 5228. sz. 7[r].

466. 1474. január 27. (Thorde, XV. d. oct. Epiph.) Magyar Balázs erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Reche-i Gergely – a Kolosmonostra-i konvent ügyvédvalló oklevelével felesége: Dorottya asszony, Cheghe-i néhai Was János leánya személyében – a vajda perhalasztó oklevele szerint január 13-án (in oct. Epiph.) megjelent ítélőszéke előtt, és Was (d) Domokos ellenében előadta, hogy Dorottya asszony Was Domokostól, Cheghe-i Was Istvántól, Páltól, Jánostól és Zsigmondtól, néhai Was László leányától: Katalin asszonytól, Kend-i Antal feleségétől a Doboka vármegyei és őket közösen megillető Cheghe, Zenthgothard, ZenthIwan és Zylwas nevű birtokokból, valamint Mylew és Wyzolo prédiumokból a maga birtokrészét, amelyek apja: János halála folytán szállottak reá, meg akarja kapni. Cheghe-i Domokos erre azt felelte, hogy a nevezett birtokok és prédiumok őt megillető részeiből semmi sem jár Dorottya asszonynak, mert ő ezeket a többi perbefogottól külön birtokolta, és azoktól kell követelnie, mert azok leszármazási ágához tartozik. Miután a felperes erre azt válaszolta, hogy Was Domokost a többi Was fiúkkal birtokigényének könnyebb igazolása végett fogta perbe, a vajda a felperest 25 márka (marcarum quemlibet iuxta consuetudinem harum partium cum centenario computando) nyelvváltságban (emenda lingve) marasztalta el, kétharmad részben a maga, egyharmad részben Was Domokos javára.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XVII/11 (DF 252979).

467. 1478. május 21. (in Kend, in Corp. Chr.) Kend-i Antal erdélyi alvajda a Kolosmonostra-i egyház konventjéhez. Czege-i Was Domokos a Doboka vármegyei Zenthgothard és Mohal nevű birtokokban, amelyek őt egyenlően megilletik, Zenthgothard-i néhai Vas Vitus fiaitól: Istvántól, Páltól és Zsigmondtól új birtokosztályt kíván. Küldje ki hiteles emberét, kinek jelenlétében Gewcz-i Nyresy Demeter vagy Mihály alvajdai emberként a nevezetteket hívja fel a birtokosztály megejtésére. Ha ebbe beleegyeznek, a szomszédok és határosok jelenlétében adják birtokába a maga részét, ha

pedig nem egyeznek bele, idézzék őket az alvajda elé, és minderről írjanak számára jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1478. június 10-i oklevelébe (468. sz.), Wass cs lt, IX/12 (DF 253015). – Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, DL 27534.

468. 1478. június 10. (III. d. f. II. a. Barnabe) A Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Kend-i Antal (e) erdélyi alvajdának. 1478. május 21-i (467. sz.) kérésére kiküldte tanúbizonyságát: Ambrus frater papot, kinek jelenlétében Gewcz-i Domokos alvajdai ember június 8-án (f. II. a. Barnabe) néhai Was Vitus fiaitól: Istvántól, Páltól és Zsigmondtól Zenthgothard és Mohal birtokokban új birtokosztályt kértek, de mivel ezt azok megtagadták, Was Domokos ellen július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) az alvajda elé idézték őket. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Vicevayuode Transsilvano etc. Pro Dominico Was de Czegew contra Stephanum, Paulum et Sigismundum, filios condam Viti Was de Zenthgothard ad octavas festi Nativitatis beati Iohannis baptiste, evocationis relatio. – *Hátlapján egykorú írással*: A[ctor] personaliter, pro I[n causam attracto] Iohannes de Bala cum nostris [---] dominium totalis portionis condam Pauli Was, patris actoris a titulo pignoris [---] et superinde litteras impignoriticias in [octavis] Michaelis exhibuit in possessione Zenthgothard. In possessione autem Mohal I[n causam attractus ---] et rectam medietatem habere [---]. Ideo [---] transmittendi sunt ad reambulandum et contrad[---].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, IX/12 (DF 253015). – Említés Kendi Antal erdélyi alvajda 1478. július 15-i oklevelében (469. sz.), Wass cs lt, VII/16 (DF 253016).

469. 1478. július 15. (Thorde, XV. d. oct. Nat. Ioh. bapt.) Kend-i Antal erdélyi alvajda a Colosmonostra-i egyház konventjéhez. Miután Zenthgotharth-i néhai Was Vitus fiai: István, Pál és Zsigmond Czege-i Was Domokostól a Doboka vármegyei, őket egyenlően megillető Mohal birtok újabb felosztását illető kérését megtagadták, a feleket július 1-jére (ad oct. Nat. Ioh. bapt.) maga elé idézte (vö. 468. sz.). Bala-i János az alvajda ügyvédvalló oklevelével az alperesek nevében azt állította, hogy a felperes a régi birtokosztálynál az őt megillető felerészt hiány nélkül megkapta, de a felperes ezt tagadta. Küldje ki tehát tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Wythened-i Pál magister, Chamafaya-i Pál vagy Zenthmyklos-i Imre magisterek közül az egyik, az alvajdai ítélőszékről kiküldött emberként Mohal birtok vitás határrészeit a szomszédok és határosok jelenlétében járja be, az összes jobbágytelket becsülje fel, a lakottakat, a lakatlanokat és a be nem épített etteket is, mind a felperes, mind az alperes kezén levőket, valamint néhai Was Lászlóról az alperesekre szállott birtokrészeket, és a becslés eredményét október 6-ra (ad oct. Mich. arch.) írják meg. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis reverendis conventui ecclesie de Colosmonostra. Pro Dominico Was de Czege contra Stephanum, Paulum, Sigismundum, filios condam Witi Was de ZenthGothard super quadam possessionaria estimatione per nostrum et vestrum homines modo intrascripto fienda, memorialis. Cuius series ad octavas festi beati Michaelis archangeli legitime perduranda et rescribenda. Ad iudicem.

Eredeti, papíron, hátlapján egy befüggesztett zárópecsét és egy pajzs alakú befüggesztett visszazáró pecsét nyomával, Wass cs lt, VII/16 (DF 253016).

470. 1481. május 29. (Brassovie, f. III. a. Ascens. dom.) Bathor-i István comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán Zeek oppidum bírájának, esküdtjeinek és minden lakójának. Chege-i Was Domokos panaszára, hogy ZenthEged birtokáról Porkolab Antal és Albert nevű szökött jobbágyait befogadták, megparancsolja, hogy vigyék vissza őket korábbi lakóhelyükre.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld színű viaszpecséttel, Wass cs lt, III/26 (DF 253074).

471. 1482. február 17. (in Koloswar, dom. p. Valentini) Bathor-i István comes erdélyi vajda, országbíró bizonyítja, hogy Chege-i Was István, illetve Chege-i Was Domokos azt vallották, hogy közöttük Domokos házának megrohanása és Domokos feleségének: Borbála asszonynak megveretése és vérének ontása miatt per folyt, amely a vajda elé került, aki Domokost esküre kötelezte. A felek fogott bírák útján olyan egyezségre jutottak a vajda előtt, hogy Was István elengedi Domokosnak az esküt, illetve Borbála asszony megbecstelenítése (dehonestatio), megveretése és vérének kiontása elégtételeként Czege-i néhai Lewkes Tamásnak a Doboka vármegyei Czege birtokon levő és Tamás halálával reászállott nemesi kúria felét Domokosnak és örököseinek adja. Ezért Was Domokos felmenti őt a vád alól. Ha azonban István nem tartaná be az egyezséget, hatalmaskodásban és Borbála asszony fejváltságában (homagium) marasztaltassék el.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett címeres pecsét nyomával, Wass cs lt, XVII/12 (DF 252980).

472. 1482. július 15. (in oppido Wassarhel, in Divis. ap.) Bathor-i István comes erdélyi vajda, országbíró bizonyítja, hogy egyfelől Olnok-i Herczeg János, másfelől apjának: Olnok-i Herczeg Mihálynak özvegye: Lucia asszony, aki most Jara-i Jakab felesége, valamint Herczeg Mihálynak Lucia asszonytól született gyermekei: Pál és Anna, azt vallották, hogy pereiket, attól kezdve, hogy Jara-i Jakab római szertartás szerint (ritu Romano) feleségül vette Lucia asszonyt, kivéve a birtokosztályt, mely a jelzett idő előtt történt, és amelyet érvényben akarnak hagyni, hat, a felek által egyenlően választott fogott bíró ítéletére bízták, és kikötötték, hogy az a fél, amelyik a fogott bírák előtt szeptember 15-én (XV. d. a. Mich. arch.) nem képviseltetné magát a Doboka vármegyei Thothewr birtokon megtartandó bíráskodáson – ahol a fogott bírák előbb megvizsgálják a felek okleveleit –, vagy a döntést el nem fogadná, 25 ezüstmárkában marasztaltassék el. A felek úgy egyeztek meg, hogy a fogott bírák közé Cheh-i Desy Jánost, Iklod-i Desy Pétert, Doboka-i Bessenyey Lászlót egyikük se választhassa be, és ha a felek valamelyike a kitűzött határidőben az indítandó háborúban el lenne foglalva, akkor Kend-i Antal (e), akinél a vajdai oklevél a felek közös akaratából (tamquam in manu communi) állani fog, a felek közös akaratából későbbi határidőt tűzessen ki.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/197 (DF 252996).

473. 1482. augusztus 4. (in dom. a. Marie de Nive) A [gyula]fehérvári egyház (AlbTr) káptalana bizonyítja, hogy Balasfalwa-i Herbarth Gergely a Fehér vármegyei (in cttu Albensi) Balasfalwa, Thywr, Weze, Zazpathak, Marthonthelke, Chyfod és OlahChestwc birtokainak felét minden haszonvételével és tartozékával együtt 1000 arany Ft-on örökjogon leköti Bagd-i Istvánnak, kijelentve, hogy ha neki ivadékai vagy örökösei lesznek,

Bagd-i István a nevezett birtokok felének a felét ezeknek visszaadni köteles, de a megmaradó felerészt az említett 1000 arany Ft ellenében megtarthatja magának.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/196 (DF 252981).

474. 1485. november 28. (Thorde, f. II. a. Andree) Kerelew-i Erdely János, Thorda vármegye ispánja, valamint ThwrChan-i Nagy (magnus) János és Zenthgergh-i Chegedy Gergely szolgabírák bizonyítják, hogy a megyebeli nemesek és az ülnökök részvételével tartott ítélőszéken Mezewchan-i Chani (d) András az ugyancsak jelen levő Hwzywazo-i [?] Lőrincet, Lázárt és a távol levő anyjukat: Dorottya asszonyt a Thorda vármegyei ZenthJakab, Boldwcz, Zynd, Zwrdok, Iwanfalwa, KysBanya, AlsoJara, FelsewJara, őt örökjogon megillető birtokrészek használatától és elfoglalásától eltiltotta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Prohibitoria Andree Chani super portiones suas possessionarias. Solvit XII d.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett zárópecséttel, melyek közül az egyik ép, a másik töredezett, a harmadiknak pedig csak a nyoma látszik, Wass cs lt, XXXIX/198 (DF 252971).

475. 1486. november 19. (in oppido Dees, in Elizabeth vidue) Bathor-i István comes erdélyi vajda és országbíró bizonyítja, hogy Czegee-i néhai Was László özvegye: Potentiana kijelentette, hogy Zenthgothard-i néhai Was Vitus fiai: Zsigmond és István férje minden erdélyrészi javaiból és birtokjogaiból őt illető hitbér és jegyajándék fejében 66 arany Ft-ot neki kifizettek.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/199 (DF 253076).

476. 1487. április 30. (in possessione Jara, f. II. vid. in vig. Philippi et Iacobi ap.) KysKend-i Baladfy György, Kerelewy Pál és János, Zengel-i János, Koppan-i Péter, Petherd-i János, Thwr-i Péter és Jara-i Balázs, mint egyfelől Chan-i András, másfelől Boldocz-i Chani Lőrinc részéről fogott bírák jelentik Bathor-i István comes országbírónak és erdélyi vajdának, hogy noha a vajdai oklevél ítélkezésre május 1-jét (Philippi et Iacobi ap.) határozta meg, a felek kívánságára már a megelőző napon döntést hoztak a Jara birtokon, Jarawyze folyón épített peres malom ügyében. Ennek értelmében Chani András a döntést követő 15. napon köteles felerészben az átadott dolgok becsértékében (cum estimatione rerum), felerészben készpénzben 21 Ft-ot fizetni Chani Lőrincnek, aki ennek ellenében köteles a birtokrészt Chani Andrásnak visszaadni. Mivel Lőrinc az ítélettel nem volt megelégedve, kérésére a pert május 10-re (ad f. V. p. Stanislai) a vajdához teszik át. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: In presentiam magnifici domini wayuode. Pro nobili Laurentio Chani de Boldocz contra nobilem Andream Chani ad feriam quintam proximam post festum beati Stanislai nunc venturum, transmissio cause.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/200 (DF 253018).

477. 1488. október 6. (in oppido Wasarhel, f. II. p. Francisci conf.) Thelegd-i István erdélyi alvajda bizonyítja, hogy egyfelől Chege-i Was Domokos – a Kolosmonostra-i egyház konventjének ügyvédvalló levelével – felesége: Borbála asszony nevében, aki Zamosfalwa-i néhai Gyerewffy Dávidnak néhai Ilona asszonytól született leánya, másfelől pedig Kyskapws-i Gyerewffy Balázs – unokatestvére (fr. p): Gyerewffy László nevé-

ben is szavatossággal – és Inaktelke-i Gyerewffy (d) András azt vallották, hogy noha néhai Ilona asszony hitbére és jegyajándéka (dos et res parafernales), továbbá Borbála asszonynak Dávid birtokaiból járó leánynegyede, jegyajándéka (honor maritationis seu traductionis) miatt per folyt közöttük, úgy egyeztek meg, hogy kölcsönösen megbocsátják egymásnak eddigi sérelmeiket, a perben kelt okleveleket semmisnek nyilvánítják, és a per eldöntését nyolc, a felek által egyenlően választott fogott bíró ítéletére bízzák. Ők december 8-án (III. d. Nicolai ep. et conf.) becsüljék fel néhai Gyerewffy Dávid összes birtokát és azokból szakítsák ki azt a részt, amelyet a nevezett Balázs, András és László kiadni tartoznak Borbála asszonynak és Gyerewffy Dávid Ilona asszonytól született fia: néhai Gyerewffy István leánykáinak: Skolasztikának és Ilonának. A döntést el nem fogadó fél a másik féllel szemben bajvesztésben marasztaltassék el.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett címerpajzsos pecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/201 (DF 255336). – Egyszerű, 18. szd.-i másolat, Kemény cs malomfalvi lt (DF 252686).

478. 1489. január 14. (in Koloswar, f. IV. p. Pauli primi heremite) Bathor-i István comes erdélyi vajda és országbíró bizonyítja, hogy előtte Zenthgothard-i Was Zsigmond a szintén jelen levő Zopor-i Thoth Istvánt és ennek feleségét, továbbá Iklod-i Márton leánykáját távollétükben, a Doboka vármegyei Zylwas részbirtokának használatától és birtokbavételétől eltiltotta. Ennek hallatára Thoth István a feleletadásra határidő kitűzését kérte. A vajda ezért a Beszterce városába (civitem Bistriciensem) való mai indulásától számított nyolcadik napot tűzte ki neki az előtte való megjelenésre.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett címerpajzsos pecsét töredékével, Wass cs lt, XXIII/11 (DF 253078).

479. 1489. február 19. (in Bistricia, f. V. p. Valentini mart.) Bathor-i István comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán Iklod-i néhai Márton özvegyének, jelenleg Zopor-i Thoth István feleségének és Zenthgerg-i György feleségének, néhai Iklody Márton leányának. Midőn a vajda Koloswar-on tartózkodott, Zenthgothard-i Was Zsigmond a jelen levő Thoth Istvánt és a címzetteket a Doboka vármegyei Zilwas-i részbirtokának használatától eltiltotta (vö. 478. sz.). A nevezett Thoth Péter [helyesen: István] akkor a feleletadásra határidőt kért, és a vajda az előtte való megjelenésre a Beszterce városába való érkezése utáni nyolcadik napot tűzte ki. Ekkor azonban Vos Zsigmond hiába várt rá egész napon át és megidéztetését kérte. Ezért megparancsolja a címzetteknek, hogy március 29-én (ad dom. Letare), bárhol fog akkor lenni, előtte jelenjenek meg. Jelenvaló oklevelét elolvasás után adják vissza bemutatójának.

Eredeti, rongált papíron, a szöveg alá nyomott papírfelzetes zöld színű pecséttel, Wass cs lt, XXIII/12 (DF 253079).

480. 1492. május 1. (Thorde, in Philippi et Iacobi ap.) Thelegd-i István erdélyi alvajda a Clusmonostra-i egyház konventjének. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zenthgewrg-i Makray Gergely vagy Tamás, Zyluas-i Péter, Gyroth-i Miklós, Thethwr-i István vagy László közül az egyik, alvajdai emberként tartson vizsgálatot, és állapítsa meg az igazságot, ugyanis Kend-i Antal és Czege[-i] Was Domokos azt állította, hogy Fratha-i Boncza Miklós a Doboka vármegyei Zyluas birtokon, a Wyzsamws folyón épült malmuk alatt, attól nem messze, ezelőtt hét évvel úgy épített új malmot, hogy annak gát-

jával a folyó vizét felduzzasztja, és az ő malmuk kereke nem forog. Kechethy László viszont azt panaszolja, hogy a Belső-Szolnok (in cttu Zolnok Interiori) vármegyei Dengeleg birtok határai között fekvő, 12 kaszaaljnyi rétjének (ad duodecim falcastra feni se extendentium) nagy részét tönkreteszi az új malom azzal, hogy vízzel árasztja el. A vizsgálat lefolyásáról írásban tegyenek neki jelentést. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis reverendis conventui ecclesie de Clusmonostra pro nobili Anthonio de Kend et aliis intrascriptis, inquisitoria.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett, címeres zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XIII/14 (DF 253097).

481. 1492. június 7. (f. V. a. Penth.) [A Colosmonostra-i Szűz Mária-egyház konventje] bizonyítja, hogy Bogath-i László – a maga és fiai: Péter és Imre személyében is – eltiltotta Bogath-i néhai Imre fiát: Istvánt a Thorda vármegyei Bogath, Lwdas, Keme[n]telke, Bodon, Ikland, Kapus, Ewrke, Mykes, a Kykeolleo/Kykellew vármegyei Radnolth, Deegh, Bord, továbbá a Fehér (Albensis) vármegyei Zenthiacab/ZenthJacab, Aczyntos, Orozy birtokokban és Kach/Kacz, Mako, Hywd és Landor prédiumokban levő részeinek elidegenítésétől, továbbá néhai Althemberger Thomas (p et c) magister, volt szebeni polgármester (magistri civium civitatis Cibiniensis) fiait: Nikolaust, Oswaldot és Johannt és bárki mást a fenti birtokok megvásárlásától.

Ái Kolozsár város 1570. március 29-i (f. IV. p. Passce) oklevelében, Wass cs lt, XLIII/1 (DF 255341). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36398. p. 71. nr. 1. – Ái a 16. szd.-ból (DL 32508, fol. 12^{v}, nr. 1. és fol. 47^{r}). □ Regeszta: KmJkv II. 2792. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

482. 1493. április 3. (f. IV. p. Ramispalm.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i Was Domokos fia: Balázs – apja, valamint testvérei (fr. c): János, Miklós, László, György és Mihály személyében – eltiltotta néhai Drag-i Zsigmond fiait: Zsigmondot és Mártont a Doboka vármegyében fekvő Zylwas birtokban apjuk által bírt részek elidegenítésétől, Kend-i Antalt (e) és fiát: Gált, Pethky Györgyöt és feleségét: Dorottyát pedig azok megvásárlásától és elfoglalásától.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXIII/15 (DF 253080). – A kolozsmonostori konvent Wass Dániel részére készült 1724. október 3-i hiteles másolata, Wass cs lt, XXIII/1 (DF 255403).

483. 1493. augusztus 11. (dom. p. Laurentii mart.) A [gyula]fehérvári egyház (AlbTr) káptalana bizonyítja, hogy Czege-i Was Balázs – testvérei (fr. c): Miklós, László, György és Mihály személyében is – eltiltotta testvérüket (fr. c): Was Jánost a még osztatlan birtokuknak, a Doboka vármegyei Czege-n levő nemesi teleknek, amelyen Was János lakott, és egy jobbágyteleknek elidegenítésétől, Fekech Sebestyént és feleségét: nővérüket (soror carnalis): Katalint pedig ezek megvásárlásától vagy zálogbavételétől.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XVII/13 (DF 253082).

484. 1493. december 3. (in oppido Bonczyda, f. III. p. Andree ap.) Zakachy György és Zthrygy István, Doboka vármegye alispánjai, Kyde-i Frank Gergely és Gewcz-i Fenesy Mihály szolgabírák bizonyítják, hogy a megyebeli nemesekkel együtt december 3-án Bonczyda-n tartott ítélőszékükön az említett Mihály azt vallotta, hogy előtte Galazy János

olyan vallomást tett, miszerint szolgabírósága idején Czege-i Was István – Gergely Czege-i plébános, Czege-i Was Domokos és több nemes jelenlétében – Herczegh Mihály özvegyét: Katalin asszony hitbérét és jegyajándékát teljesen kifizette, és erről Katalin asszony Was Istvánt nyugtatta. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Expeditoria. Pro nobili Stephano Was de Czegew contra nobilem dominam Katherinam intra scriptam.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/202 (DF 252972).

485. 1494. május 8. (Thorde, in Ascens. dom.) Lossoncz-i László és Belthek-i Draghffy Bertalan erdélyi vajdák és székely ispánok Doboka vármegye ispánjaihoz, alispánjaihoz, szolgabíráihoz és ülnökeihez. Kend-i Antal (e) azt panaszolta, hogy Fratha-i Boncza Miklós a Doboka vármegyei Zylwas-on, a Wyzzamos folyón, az ő régebben épített malmához olyan közel épített malmot, hogy ennek gátja annyira felduzzasztotta vizét, hogy akadályozza az ő malma kerekének működését. Megparancsolják ezért Doboka vármegye hatóságának, hogy tartsanak helyszíni szemlét, és annak eredményét szóban vagy levélben tudassák velük.

Belefoglalva Doboka vármegye 1494. október 14-i oklevelébe (486. sz.), Wass cs lt, XXIII/16 (DF 255337).

486. 1494. október 14. (in Bonczyda, f. III. a. Luce ew.) Zakachy-i György deák (litteratus), Doboka vármegye alispánja, Gewcz-i Fenesy Mihály és Thewk-i Zylkereky Lukács szolgabírák bizonyítják, hogy július 8-án (f. III. p. Visit. Marie) Bonczyda oppidumban a megyebeli nemesekkel tartott ítélőszékükön Kend-i Antal (e) bemutatta Lossoncz-i László és Belthek-i Draghffy Bertalan erdélyi vajdák és székely ispánok 1494. május 8-i oklevelét (485. sz.). Ennek értelmében a két szolgabíró jelenlétében Almasy Mihály (e), Lukács deák (litteratus, nobilis) vármegyei jegyző, Zylwasy Péter, Iklod-i Kelemen és Benedek, Zylkerek-i András július 9-én (f. IV. p. Visit. Marie) megjelentek a Wyzzamos folyón levő, szóban forgó két malomnál, és szakértő molnármesterek (sagaces magistros et scientificos): Swk-i Tamás, Iklod-i Balázs, Nemethy oppidum-beli Albert, Gerlah-i Máté, Hasdad-i Albert, Dengelegh-i Nogh Gergely, továbbá mindkét malom szomszédainak jelenlétében megállapították, hogy Boncza Miklós új malma magasra emelt gátjával közelsége miatt úgy felduzzasztja a folyó vizét, hogy Kend-i Antal régebben épült malmának kereke alig tud forogni. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Wayuodis Transsilvanis.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, XXIII/16 (DF 255337).

487. 1494. november 27. (f. V. p. Katherine virg.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Iklod-i Horwath (d) Márton – Iklod-i Benedek és Kelemen nevében – eltiltotta Iklod-i Desy Pétert (e) attól, hogy a Doboka vármegyei Iklod birtokon, a Zamos folyón kétkerekű új malmot építsen és azt használatba vegye.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Esterházi cs cseszneki lt (DF 244469). – A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla írnokai által 1779. március 9-én készített hiteles másolat, Wass cs lt, s. n. (DF 252982).

488. 1495. október 1. (in civitate Thordensi, f. V. p. Mich. arch.) Belthek-i Draghffy Bertalan erdélyi vajda és székely ispán a nemes Wyffalw-i Lukács deákhoz (litteratus),

Doboka vármegye ítélőszékének jegyzőjéhez. Czege-i Was Balázs előadta, hogy ő és Bwday Zsigmond, Porkolab László, Fenesy Mihály, Zekel Bernát és Gewcz-i Radwany Pál nemesek az utóbbi napokban egy malom ügyében a nevezett jegyző előtt egyezséget kötöttek, és erre nézve szükség van a jegyző vallomástételére. Megparancsolja ezért a jegyzőnek, hogy Doboka vármegye alispánjai és szolgabírái előtt rövid időn belül tegye meg vallomását, és erről a vármegye állítson ki oklevelet az exponens részére.

Belefoglalva Doboka vármegye 1495. november 17-i oklevelébe (489. sz.), Wass cs lt, XVII/14 (DF 252983).

489. 1495. november 17. (in oppido Bonczyda, f. III. a. Elizabeth vid.) Chomafaya-i Kydey János, Doboka vármegye alispánja, Thewk-i Gyrolthy Miklós és Kysdewecher-i Balay Mihály szolgabírák bizonyítják, hogy november 17-én a megyebeli nemesekkel Bonczyda-n tartott ítélőszékükön Czege-i Was Balázs bemutatta előttük Belthek-i Draghffy Bertalan erdélyi vajdának és székely ispánnak 1495. október 1-jén kelt oklevelét (488. sz.). Ennek alapján bevették a nemes Lukács deáknak (litteratus), Doboka vármegye ítélőszéke jegyzőjének vallomását, aki azt nyilatkozta, hogy amikor augusztus 20-a körül (circa Steph. reg.) a nemesek Thorda-i közgyűlésén volt, megjelent előtte egyfelől Czege-i Was Balázs, másfelől Bwday Zsigmond, Porkolab László, Fenesy Mihály, Zekel Bernát és Radowany Pál, és azt vallották, hogy Czege-i Was Balázs közülük többeket feleségeikkel együtt egy Czege-i malom ügyében Belthek-i Draghffy Bertalan erdélyi vajda és székely ispán oklevelével a vajda elé idéztette, majd a felek akaratából a pert szeptember 14-re (Exalt. s. Cr.) halasztották oly módon, hogy az általuk választott hat bíró a helyszínen hozzon döntést, úgy, hogy az azt el nem fogadó felet 50 arany Ft-ban marasztalják el. A kitűzött határidőben Lukács deák jegyző a felek kérésére megjelent Czege birtokon, és Was Balázs kész volt a fogott bírák döntését elfogadni, Bwday Zsigmond azonban nem jelent meg, Fenesy Mihály, [Zekel] Bernát és Radowany Pál a döntésnek engedelmeskedni akartak, Porkolab László és fia: Mátyás, valamint Bwday Zsigmond felesége: Dorottya asszony pedig nem voltak hajlandók engedelmeskedni, és így őket 50 arany Ft-ban elmarasztalták. A vármegye tisztjei ezután kiadták az oklevelet Was Balázsnak Lukács, Doboka vármegye jegyzője vallomásáról.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XVII/14 (DF 252983).

490. 1496. január 28. (in Coloswar, III. d. XIV. d. oct. Epiph.) Belthewk-i Dragffy Bertalan erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Syle-i Albert – vajdai ügyvédvalló oklevéllel Swk-i János fia: néhai Mihály leánya: Ilona asszony és az említett néhai Swk-i János leánya: Veronika fia: néhai Haranglab-i Zsigmond fia: Elek nevében is – Somkerek-i Erdely János és ennek testvérei (fr. c): Tamás és Márton ellenében január 13-tól (ab oct. Epiph.) 14 napon át várakozott előtte, de utóbbiak a vajda perhalasztó oklevelével a Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor idézőlevelére nem jelentek meg, a vajda és az ellenfél részére megítélt 6 márkányi bírságot sem fizették meg. Ezért a vajda őket távolmaradásért a szokott összegben, az említett bírság meg nem fizetéséért pedig annak kétszeresében marasztalta el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Pro nobili domina Elena filia condam Michaelis filii Iohannis de Swk et Alexio filio condam Sigismundi de Haranglab filii domine Veronice filie dicti condam Iohannis de eadem Swk contra

egregios Iohannem Erdely de Somkerek ac Thomam et Martinum fratres eiusdem carnales, iudicialis. Evocatoria actorum existentium, Kolos et Thordensis. – *Hátlapján egykorú írással*: Extradatum in 2[a] per magistrum Adam prothonotarium. Solvit.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/203 (DF 252973).

491. 1496. január 29. (in civitate Coloswar, f. VI. p. Conv. Pauli ap.) Thelegd-i István erdélyi alvajda bizonyítja, hogy előtte egyfelől Czege-i Was Domokos és fiai: János, Balázs és Miklós, másfelől Thorda-i Pogan Tamás – alvajdai ügyvédvalló levéllel felesége: Erzsébet asszony, Was Domokos leánya nevében – megjelenvén, azt vallották, hogy a vajda előtt folyt pereskedés után olyan egyezségre jutottak, hogy Was Domokos és fiai március 13-án (in Letare) és a következő napokban a felek által egyenlően választott négy fogott bíró előtt kellő becslés után átadják az apja birtokaiból Erzsébetet illető részt (rectam portionem) a Doboka vármegyei ZenthEgyed-i és Pwlyon-i részbirtokokból, illetve Was Domokosnak a fiaival együtt bírt ZenthGotharth, Czege, Mohal, WasagZenthIwan és WasagZylwas nevű részbirtokaiból a leánynegyed felét, mivel Domokosnak még egy leánya van, továbbá mert Pogan Tamás nem nemes és birtoktalan ember, aki Erzsébetet a római anyaszentegyház szertartása szerint vette el feleségül. Ezzel szemben Erzsébet asszony átengedi apjának a ZenthEgyed-en levő nemesi kúriából ráeső részt és a Czege-n levő nemesi kúriából ráeső fél negyedet. A megegyezést be nem tartó fél 25 budai ezüstmárkában marasztaltassék el. – *A szöveg alatt*: Lecta [---].

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett címeres gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XXXIV/31 (DF 252984). – Eredeti, hártyán, függőpecséttel, bethleni Bethlen cs lt (DL 62946). – Ái II. János király [1569]. november 20-i (dom. p. Brictii), megcsonkult oklevelében, mely II. János király 1569. november 3-i (f. V. p. Omn. Sanct.) oklevelében maradt fenn, Wass cs lt, XXXIII/19 (DF 255389); vö. Huszti: Registrum p. 86, illetve ái még Báthori Zsigmond vajda 1592. március 8-án (f. IV. p. Letare), Wass cs lt, XXXIV/30 (DF 255392, csonka felvétel); vö. Huszti: Registrum p. 89.

492. 1497. március 30. (Thorde, f. V. a. Ambrosii doctoris) Belthewk-i Dragffy Bertalan erdélyi vajda bizonyítja, hogy amikor Chege-i néhai Was Domokos leánya: Erzsébet asszony, Thorda-i Pogan Tamás nemesember felesége kérésére Zylwas-i Pétert, Zakachy György deákot (litteratus), Dewecher-i Mihályt, ZenthEgyed-i Zekely Lőrincet maga elé idéztette, ezek eskü alatt azt vallották, hogy ők Thelegd-i István erdélyi alvajda bevallásról kiállított bizonyságlevele és kötelezvénye értelmében mint egyfelől Erzsébet asszony, másfelől néhai Was Domokos és fiai: János, Balázs és Miklós választott bírái elmentek Was Domokos Zenthegyed, Pwlyon, Zentgodhart, Cege, Mohaly, Wasakzenthywan, Wasakzylwas nevű birtokaira. Ott először néhai Domokos és fiai Zenthegyed, Pwlyon birtokokban levő részeit osztották fel, az ő becslésük alapján kilenc egyenlő részre. Ezekből az első részt Jánosnak, másodikat Balázsnak, a harmadikat Miklósnak, a negyediket Lászlónak, az ötödiket Mihálynak, akik szintén Domokos fiai, a hatodikat Erzsébet asszonynak, a hetediket Was Domokos leánya: Katalin asszonynak, Kerezthwr-i György feleségének, a nyolcadikat az akkor még élő Domokosnak, a kilencediket Györgynek, Was Domokos fiának adták. Azután Zenthgodhart, Czege, Wasakzenthywan, Wasakzylwas részbirtokokból kiszakították a leánynegyed felét és azt Erzsébet asszonynak adták, mivel nem nemes, hanem birtoktalan emberhez, Pogan Tamáshoz ment feleségül. Továbbá a Wasakzylwas birtok területén, a Wyzzamos nevű folyón levő malom negyedének a felét

is átadták, és mivel e malom el volt pusztulva, elhatározták egyenlő költséggel való helyreállítását. Egy másik malom felől, amely Czege birtok területén, a Zarwasthopathaka nevű folyón van, minthogy vita alatt áll, úgy határoztak, hogy abból Was Domokos halála után szintén kiadják Erzsébetnek a leánynegyed felét, olyan feltétellel, hogy köteles kifizetni Was Balázsnak azt, amit a malomra költött. – *Hátlapján*: Lecta per Zylwas.

Eredeti, hártyán, függőpecséttel, bethleni Bethlen cs lt (DL 62947). – Ái II. János király [1569]. november 20-i (dom. p. Brictii), megcsonkult oklevelében, mely II. János király 1569. november 3-i (f. V. p. Omn. Sanct.) oklevelében maradt fenn, Wass cs lt, XXXIII/19 (DF 255389); vö. Huszti: Registrum p. 86, illetve ái még Báthori Zsigmond vajda 1592. március 8-án (f. IV. p. Letare), Wass cs lt, XXXIV/30 (DF 255392, csonka felvétel); vö. Huszti: Registrum p. 89.

493. 1497. augusztus 8. (Bude, f. III. a. Laurentii mart.) [II.] Ulászló király az erdélyi káptalanhoz. Wyngarth-i Gereb László erdélyi püspök azt panaszolta, hogy az elmúlt év május 8-án (in App. Mich. arch.) Balázs deákot (litteratus), a püspöki jogügyigazgatót (director causarum episcopi), amikor a Fehér (AlbTr) megyei [gyula]fehérvári (Albensis) vásárra ment, Belthewk-i Dragfy Bertalan erdélyi vajda és székely ispán familiárisa: Bordy Palko fegyveres bűntársaival a vajda parancsára hatalmaskodva elfogta és megkötözve kegyetlenül megkínozta, sőt meg is ölte volna, ha derék emberek védelmére nem kelnek. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Bolya-i Gaspar, Hozywthelek-i Mihály vagy Gaspar vagy Forro-i Márton királyi ember állapítsa meg az igazságot.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1497. szeptember 26-i oklevelébe (494. sz.), Wass cs lt, XXXIX/204 (DF 253019).

494. 1497. szeptember 26. (VI. d. Mathei ap. et ew.) Az erdélyi káptalan jelenti [II.] Ulászló királynak, hogy 1497. augusztus 8-i, tanúvallatást elrendelő oklevele (493. sz.) szerint kiküldte János magistert, a [gyula]fehérvári (Albensis) egyház Szent Jakab-oltárának igazgatóját, kinek jelenlétében Hozywthelek-i Gaspar királyi ember szeptember 21-én (in Mathei ap. ew.) Fehér megyében vizsgálatot tartott, és azt állapította meg, hogy a király oklevelébe foglaltak mindenben megfelelnek a valóságnak. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Personali presentie regie maiestatis. Pro reverendo in Christo patre domino Ladislao Gereb de Wyngarth episcopo ecclesie nostre Albensis Transsilvanensis, inquisitionis relatio.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, XXXIX/204 (DF 253019).

495. 1498. július 23. (f. II. p. Marie Magdalene) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje előtt Bogath-i/Bogati László (e) Radnolth birtokon (Kykellew vm) kilenc jobbágytelkét, melyek közül kettő népes, és Fekethe Máté, illetve Dathossi Máté lakik rajtuk, továbbá hét puszta jobbágytelkét Lőrinc házától néhai Barthos Pál házáig terjedően, amelyek keletre, a berek oldalán feküsznek, kivéve a malomhelyet, szavatosság vállalása mellett 50 arany Ft-on zálogba veti Kysfalwd-i Tharnok Bálintnak.

Eredeti, hátlapján pecsét nyomával, DL 30944. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36403, p. 210, nr. 1. – Ái a gyulafehérvári hiteleshely levélkeresőjének, Mosdóssi Ambrusnak 1560. június 23-i (in profesto Nat. Ioh. bapt.) csonka oklevelében, Wass cs lt, XLIII/5 (DF 255390). – Ái a gyulafehérvári hiteleshely levélkeresőinek 1696. július 14-i (XIV. d. Iulii) oklevelében, DL 36960. □ Közlés: KmJkv II. 3061. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

496. 1498. augusztus 9. (in possessione Zylwas, in vig. Laurentii mart.) Thelegd-i István erdélyi alvajda bizonyítja, hogy amikor ZenthEgyed-i Was János kérésére ZenthEgyed-i Walkay Pétert, Doboka vármegye szolgabíráját és Kysdewecher-i Balay Mihályt parancslevelével vallomás bevételére küldte ki, ezek azt jelentették, hogy június 30-án (sab. p. Petri et Pauli ap.) elmentek Czege-re, és ott kikérdezték Radwany Pál, Fenesy Mihály és Gewcz-i Zekel Bernát nemeseket, illetve Kerezthwr-i György Czege-i jobbágyát: Hayas Lénártot (pr). Ezek azt vallották, hogy Gewcz-i Porkolab László és fia: Mátyás nemesek, továbbá Gewcz-i néhai Bwday Zsigmond özvegye: Dorottya asszony Radwany Pált a nevezett Walkay Péter szolgabíró képviselőjeként bírájuknak választották, és előtte, valamint a többi fentnevezett előtt, akiket hasonlóképpen bírákul választottak, azt a vallomást tették, hogy a Doboka vármegyei Gewcz és Czege birtokok között, a Zarwasthopathaka folyón levő malomból őket illető malomrészeiket minden haszonvételükkel és tartozékukkal együtt szavatosság vállalásával örökjogon átadták Czege-i Was Balázsnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett címeres gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, XVII/15 (DF 252985).

497. 1498. szeptember 16. (dom. p. Exalt. s. cr.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i Was Miklós azt vallotta, hogy a Doboka vármegyei WassakZylwassa birtokon lakó Byro Bertalan jobbágy telkét, valamint a közte és a Domo (d) Demeter háza között fekvő pusztatelket, továbbá a Wyzzamos folyón épült malomban őt illető részt 32 arany Ft-ért örökáron eladja Lőrinc deáknak (e), a Dees-i helyettes sókamarásnak (vicecamerario salium regalium).

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXIII/13 (DF 253084). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36403. p. 217, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3068. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

498. 1499. március 7. (f. V. a. Letare) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Pothochaz-i Horwath Márk, ZenthEgyed-i Was Balázs familiárisa, ura és ZenthEgyed-i Was János, Miklós és Mihály nevében Gyeke-i Feyes Istvánt a Colos vármegyei Gyeke birtokban levő részének elidegenítésétől, Adamos-i Horwath Gaspar-t pedig annak birtokbavételétől eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XIV/3a (DF 253086).

499. 1499. április 1. (f. II. p. Pasce) A Warad-i káptalan előtt Vince Thasnad-i plébános Zenthegyed-i Was (d) Balázs, János, Miklós és Mihály személyében Feyes Istvánt és Balyok-i Zenasy Lajos feleségét: Katalin asszonyt a Doboka [!] vármegyei Gyeke birtok elidegenítésétől, Adamos-i Horwat Gaspar-t pedig annak birtokbavételétől eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján mandorla alakú befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XIV/3b (DF 253085).

500. 1499. június 28. (Waradino, f. VI. p. Ladislai reg.) [II.] Ulászló király a váradi káptalanhoz. Oklevele kézbesítésének 15. napjára Was Balázst, az [erdélyi püspök] Thasnad-i kúriájának intézőjét (provisor curie Thasnadiensis) mint alperest idézze elébe Kewrews-i Zsigmond felperes ellenében, akinek panasza szerint az alperes április 7-én (dom. p. Pasce) familiárisaival: Zwna-i Jánossal és Mihállyal, továbbá (providi) Mezaros Péterrel,

Zaz Mihállyal, Gerbe Jánossal, Nagh Mihállyal, Nagh Lászlóval, Kys Mihállyal, Nagh Benedekkel, Zabo Pállal, Barcho Benedekkel együtt a Közép-Szolnok (Zolnok Mediocris) vármegyei Kewrews birtokon levő házára tört, és onnan minden marháját, szalonnáját (larida) és egyéb javait hatalmaskodva elvitette.

Tartalmi említés II. Ulászló király 1499. augusztus 14-i oklevelében (501. sz.), Wass cs lt, XXXIX/205 (DF 255342).

501. 1499. augusztus 14. (III. d. f. II. p. [beati Laur]entii [?] mart.) [II.] Ulászló király a Warad-i káptalannak. Warad-on, június 28-án (f. VI. p. Ladislai reg.) kelt parancs-, egyszersmind kézbesítő és figyelmeztető levele (500. sz.), valamint a váradi káptalan válaszlevele értelmében Was Balázs, az [erdélyi püspök] Thasnad-i kúriája udvarbírája (provisor curie Thasnadienis) mint alperes augusztus 12-én (f. II. p. [beati Laur]entii [?] mart.) megjelent előtte Kewrews-i Zsigmond felperes ellenében. Mivel a király új rendelete szerint az olyan perek, amelyek házak megrohanására és egyéb hatalmaskodásra vonatkoznak, az octavákon és a rövid octavákon kívül, a király előtt döntendők el, megparancsolta Was Balázsnak, hogy parancsa vételétől számított 15. napra személyesen jelenjen meg előtte. Ezt a parancsot a káptalan hiteles embereként Miklós pap, Szent Imre herceg váradi oltárának igazgatója kézbesítette július 27-én (sab. a. Depos. reg. Ladislai) Was Balázsnak hivatalában, Thasnad oppidumban, Gereb László erdélyi püspök házában. A kitűzött határidőben Kewres-i Zsigmond nem jelent meg, és ezért a király őt hat márkát, azaz 24 arany Ft-ot kitevő kétszeres összegű bírságban (in iudicio regali sex marcarum) marasztalta el, és megparancsolta a káptalannak, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Zenas-i Mihály, Kawas-i Balázs, Geuch-i Antal, Balashaza-i Hedeffy Miklós közül az egyik, a királyi kúriából erre kiküldött emberként menjen el a felperes birtokaira, és azokat a fiai, leányai és a szomszédok jelenlétében járja be, becsülje fel, és előbb ingó javaiból, a továbbiakban ingatlanaiból foglaljon le vagy kössön le zálogban annyit, amennyi a bírságot fedezi, és azokat zálogként adja át két részben a királynak, egyharmad részben az alperesnek a felperes vagy mások ellentmondására való tekintet nélkül, és eljárásukról október 18-ig (XX. d. Mich. arch.) küldjék el jelentésüket. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Fidelibus nostris, capitulo ecclesie Waradiensis, pro nobili Blasio Was, provisore curie oppidi Thasnadiensis, contra Sigismundum de Kewrews super quadam possessionaria reambulatione, estimatione ac marcarum satisfactione modo intrascripto fiendis, quarum series ad vigesimum diem festi beati Michaelis archangeli nunc venturi legittime perdurandum est reportanda ad iudicem.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján befüggesztett vörös zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIX/205 (DF 255342).

502. 1500. július 29. (in civitate Coloswar, f. IV. p. Anne matris Marie) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy előtte Zopor-i Zenthgyewrgy György a Doboka vármegyei WasakZylwasa-i birtok negyedrészének felét, amely őt Zenthgothhart-i néhai Was István és Pál vallomása alapján zálogjogon illeti meg, minden haszonvételével és tartozékával együtt szavatosság vállalásával 20 arany Ft-on leköti HayZenthlevryncz-i Lőrinc deáknak (litteratus). – *Hátlapján egykorú írással*: Impignoratoria Laurentii literati medie partis Zylwas.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XXIII/17 (DF 253020). Későbbi kéz írásával az eredetiben szereplő *viginti* szó *centum*-ra javítva. Lásd erre vonatkozóan Huszti kritikai megjegyzéseit, Wass cs lt, XXIII/34a.

503. 1501. február 28. (in civitate Coloswar, in dom. Invocavit) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes, országbíró, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy perbe hívó parancslevele alapján előtte megjelentek Galaz-i János, Ews-i Jankafy Kristóf, Zilwas-i Péter és Zenthegyed-i Zekel Lőrinc, és azt vallották, hogy amikor 1500. november 10-én (f. VI. [!], in profesto Martini ep.) Chegee-n voltak, Zenthegyed-i Was János és Chegee-i Was Balázs fogott bírák előtt összes birtokjogaikon megosztoztak. Ennek értelmében Was János néhai apjuknak: Was Domokosnak Zenthegyed-en levő házát magának tartotta meg, a Zentgodhard-on levő házat a hozzá tartozó földekkel együtt testvére (fr. c): Was László, néhai Lekes Tamás Chegee-i házát Was Balázs választotta magának, néhai Was Miklós Wasacsilwas-on levő háza pedig testvérének, Chegee-i Was Mihálynak jutott. Mindkét osztozó fél magára vállalta testvérei terheit, és kikötötték, hogy a megegyezést megszegő fél a másik javára 200 ezüstmárkában marasztaltassék el. – *Hátlapján közel egykorú kéz írása*: Inpignoratoria Laurentii literati medie partis Zylwas.

Egykorú másolat, papíron, pecsételés nélkül, Wass cs lt, XVIII/16 (DF 255338).

504. 1501. április 5. (in Segeswar, f. II. p. Ramispalm.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy előtte megjelent Zenthbenedek-i Marthon Antal mint egyik és Czege-i Was Balázs mint másik fél, valamint püspöki ügyvédvalló levéllel Wyngarth-i Gereb László erdélyi (AlbTr) püspök mint harmadik fél képviseletében Bewnye-i Tamás, és azt vallották, hogy a Marthon Antal összes birtokrészei és Waya-i Marthon Péter és Zenthbenedek-i Marthon János által a püspöknek eladott Kyssewlews-i (Kykellev vm), Vray-i és Pethe-i (Thorda vm) és Mehes-i (Colos vm) birtokrészek miatt közöttük folyó perben úgy egyeztek meg, hogy április 18-án (in dom. Quasimodo) a felek által egyenlően választott nyolc fogott bíró minden részbirtokukat ossza fel három egyenlő részre. Ezekből az egyiket válassza ki magának Marthon Antal, a másik kettő pedig jusson a püspöknek, aki a birtokrészek használatával okozott károk fejében ezekből még egy tetszése szerint választott népes jobbágytelket átad Marthon Antalnak. Az egyezséget Marthon Antal, Was Balázs és a püspök pedig Bewnyey Tamás útján úgy fogadta el, hogy az azt be nem tartó fél a másik fél javára 200 arany Ft-ban marasztaltassék el.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, XXV/1 (DF 252986). – Belefoglalva Szentgyörgyi Péter erdélyi vajda 1503. május 24-i oklevelébe (517. sz.), Wass cs lt, XXV/3 (DF 255393).

505. 1501. április 28. (in Zwchaak, f. IV. p. Georgii mart.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes, országbíró erdélyi vajda és székely ispán Zenthegyed-i Walkay Péternek, Kide/Kyde-i Frank Gergelynek, Gewcz-i Zekel Bernátnak és Ews-i Jankafy Forisnak. Czege-i Was Balázs részére tartsanak vallatást Vray, Pethe, Mehes birtokok szomszédai körében, és erről tegyenek bevallást a Colosmonostra-i konventben, a

konvent pedig adja ki oklevelét az exponensnek. Jelenvaló oklevelét adják vissza bemutatójának.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1501. május 31-i oklevelébe (506. sz.), Wass cs lt, XXV/3 (DF 255393). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36405, p. 108–109, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3191. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

506. 1501. május 31. (f. II. p. Penth.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán 1501. április 28-i vallatóparancsára (505. sz.) május 1-jén (in Phil. et Iacobi ap.) Walkay Péter és Zekel Bernát Vray-on vallatást tartottak, és a lakosoktól megtudták, hogy Czege-i Was Balázs április 18-án (in Quasimodo) – a vajda kötelezőlevele szerint – elment Vray birtokra, és másnap (f. II.) tíz óráig várt Marthon Antalra, de ez nem jelent meg és meghatalmazottat sem küldött.

Belefoglalva Szentgyörgyi Péter erdélyi vajda 1503. május 24-i oklevelébe (517. sz.), Wass cs lt, XXV/3 (DF 255393). Eredetije pátens formájú volt. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36405. p. 108–109, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3199. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

507. 1501. Szentgyörgyi és Bazini Péter comes ítéletlevele, mellyel a Hawadtö-i malmot, a Bánd-i részbirtokot egy halastóval együtt Teel Balázs ellenében Barcha-i Gáspár feleségének: Zsófiának adta. (Comitis Petri de Sancto Georgio et de Bozyn wayuodae Transsilvani etc. adiudicata sententia super molendino in Hawadtö habito. Item portione in Bánd et piscina ibidem existente contra Blasium Teel pro nobili domina Sophia, consorte egregii Casparis de Barcha, lata).

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban, a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XXXII/1. – Huszti: Registrum p. 79.

508. 1502. január 5. (f. IV. in profesto Epiph.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Chwgod-i Mátyás nemes, Czege-i Was Balázs familiárisa, urának személyében annak nővéreit: Katalint, Kerezthwr-i György feleségét és Erzsébetet, Pogan Tamás Thorda-i polgár feleségét és más vérrokonait Zenthegyed, Pulyon, Zenthgotharth, Czege, Zenthywan, Mohal (Doboka vm) és a Belső-Szolnok (Zolnok interior) vármegyei WasakZylwas birtokokban levő részek elidegenítésétől, Kend-i Gált pedig ezek birtokbavételétől eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXXIII/1 (DF 253088).

509. 1502. január 5. (f. IV. in profesto Epiph.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Chwgod-i Mátyás nemes, Czege-i Was Balázs familiárisa, ura és Was János, Mihály és László, továbbá Pethky György személyében Kend-i Gált (e) Zenthywan birtokon (Doboka vm), a plébániaház helyén új házának felépítésétől eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXII/6 (DF 253087).

510. 1502. március 29. (ex Nyres, III. d. Resur. dom.) Nyres-i Tamás magister, [pápai és császári felhatalmazással működő] erdélyi egyházmegyei közjegyző (utriusque stili ecclesie Transsilvane notarius) elismeri, hogy noha Zenthgyewrgh-i György WasakZylwasa birtok negyedének felét, amely Zenthgothard-i néhai Was István és Pál része volt, Szegedi (de Zegedino) Lőrinc deáknak 20 arany Ft-on zálogba vetette, és Lőrinc deák e birtokrészt ugyanannyiért nála [Tamás magisternél] zálogosította el, mikor Czege-i Was Balázs (e) a birtokrészt tőle ki akarta váltani, id. Wyzakna-i Miklóstól és Somkerek-i Erdely István erdélyi alvajdák zálogleveléből, melyet Was Balázs embere mutatott fel, megtudta, hogy a negyednyi birtokrész 28 arany Ft-on volt a nevezett Györgynél zálogban. Azt is megtudta, hogy a 28 Ft-nyi zálogösszeget Was Balázs kifizette Zenthgyewrgy-i Györgynek, aki a birtokrészt visszaadni tartozik, neki pedig a 20 Ft-ot megtéríteni, így Was Balázstól csak 10 Ft-ot vehetett át, a többi 10 Ft-ot pedig Zenthgyewrgy-i Györgytől kell megkapnia, ugyanakkor a szóban forgó birtokrészt Was Balázsnak békésen átengedte. – *A szöveg alatt balra*: Item deinde post plura verba Ladislaus Kyral promisit superad[d]ere adhuc duos florenos ad diem lune affuturum et sic erunt floreni duodecim. Alios autem octo florenos propter amorem domini Blasii Was eidem simpliciter relaxavit.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes zöld színű pecséttel, Wass cs lt, XXIII/2 (DF 252987).

511. 1502. április 16. (sab. p. Thyburtii et Valeriani) A [gyula]fehérvári (AlbTr) egyház káptalana bizonyítja, hogy Hozzywazo-i néhai János özvegye: Orsolya asszony a férje után járó összes jogát és jegyajándékát Boldocz, ZenthJacab, Thothaza, Chan, Zarkaad, Jara, Synd, FelsewBanya, VasBanya, Zwrdok (Thorda vm) és Hozzywpathak (Kikelle vm) birtokokból, minden haszonvételükkel és tartozékukkal együtt, továbbá a Hozzywazo-i nemesi házat és telekhelyet, kelet felől Byro Demeter, nyugat felől Warga Gergely házának szomszédságában, halála utánra örökjogon Czege-i Was Balázsnak és feleségének: Katalin asszonynak, néhai Hozzywazo-i Bálint leányának adományozza, azzal a kikötéssel, hogy életükben kötelesek őt a fenti birtokokban megvédeni.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, LVII/1 (DF 252988).

512. 1502. április 29. (f. VI. p. Georgii mart.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czegew-i néhai Was Domokos fia: Mihály azt vallotta, hogy néhai Was László Czegew-i (Doboka vm) nemesi háza miatt Czegew-i Was Balázs elleni perében fogott bírák 200 márka ezüstben elmarasztalták. A fogott bírák útján olyan egyezségre jutott, hogy Was Balázs elengedi neki a 200 márka kifizetését azzal a feltétellel, hogy birtokai elidegenítése esetén előbb Was Balázst kell értesítenie. Ha ezt elmulasztaná megtenni, köteles a 200 márka ezüstöt megfizetni.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XVIII/17 (DF 252989). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36405. p. 196–198, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3244. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

513. 1503. január 5. (Thorde, in profesto Epiph.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes, erdélyi vajda és székely ispán Czege-i Was Balázs feleségének: Katalin asszonynak, néhai Hozyvazo-i Bálint leányának panasza alapján megparancsolja Hozyvazo-i Boldizsárnak, Ferencnek és Mártonnak, hogy január 7-én (sabbato proximo venturo) jelenjenek meg előtte, mert Katalin őket újabb hatalmaskodásaikért perbe akarja fogni.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt címeres papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XL/260 (DF 253090).

514. 1503. április 25. (Thorde, f. III. p. Georgii mart.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán Sarosy Bernátnak, Thorda vármegye szolgabírájának, Zenthgyergh-i Chegedy Tamásnak, Hadrev-i Bálintnak, Chan-i Lőrincnek. Az erdélyi nemesség összessége számára Thorda-n, április 25-én tartott közgyűlésén Zenthbenedek-i Marthon Antal Czege-i Was Balázs ellenében ennek jelenlétében előadta, hogy habár az alperes Was Balázs a vajda előtt az 1501. április 5-i bevallás és kötelezvény (504. sz.) alapján, nyolc fogott bíró ítélete értelmében 200 arany Ft kötés terhe alatt az elmúlt évben április 3-án (in dom. Quasimodo) [valójában 1501. április 5-én] Kyssevlevs-ön (Kykellev vm), Vray-on, Pethe-n (Thorda vm) és Mehes-en (Colos vm) levő részbirtokait átadni tartozott a felperesnek, az alperes sem a fenti határidőben, sem a fogott bírák által kitűzött újabb határidőben nem jelent meg, hanem a birtokrészeket hatalmaskodva visszatartotta, és így magát a 200 arany Ft-ban elmarasztaltatta. Erre az alperes azt válaszolta, hogy ő az említett határidőben megjelent választott bíráival a szóban forgó részbirtokok helyszínén azok átadása végett, de a felperes volt az, aki a megjelenést elmulasztotta, és így ő a felperes vádjával szemben ártatlan. Mivel a felperes a maga igazolására alávetette magát az Wray-i szomszédok tanúskodásának és ezt az alperes is elfogadta, a vajda megparancsolja a címzetteknek, hogy a parancsa után kelt tizedik napon menjenek el Wray-ra, ott a szomszédokat és a környékbeli nemeseket egyenként hallgassák ki, állapítsák meg az igazságot, és ezt a vizsgálat utáni tizedik napra élőszóban vagy írásban tudassák vele. Oklevelét adják vissza bemutatójának.

Belefoglalva Szentgyörgyi Péter erdélyi vajda 1503. május 24-i oklevelébe (517. sz.), Wass cs lt, XXV/3 (DF 255393). Az április 3-i dátum javítása Szentgyörgyi Péter erdélyi vajda 1501. április 5-i oklevele alapján történt (504. sz.).

515. 1503. május 1. (in Philippi et Iacobi ap.) A [gyula]fehérvári (AlbTr) egyház káptalana előtt Albees-i Zolyomy György és Czege-i Was Balázs (e) bevallást tesznek a közöttük folyó perben fogott bírák közvetítésével létrehozott egyezségükről. A per azért támadt közöttük, mert Was Balázs, akkor a Thasnad-i püspöki kúria ispánja és udvarbírája (comes et provisor curie episcopalis Thasnadiensis) azelőtt egy évvel a Thasnad-i vicariatus joghatósága alá tartozó Pyryche, Enchench, Lwgas, Fylep birtokok és Zalmad prédium püspöki tizedeiből nagy mennyiségű gabonát jogtalanul lefoglalt és elvitetett annak ellenére, hogy Zolyomy György a tizedeket már korábban bérbe vette. Zolyomy György ezért Was Balázs ellen egyházi fórumon (in foro spirituali) pert indított, ahol Was Balázst az apostoli szék legátusa előtti audientián való meg nem jelenéséért és makacskodásért kiközösítették, de Was Balázs ez alól menedéklevelet (littera absolutoria) szerzett

magának. A felek most a káptalan előtt oly egyezségre léptek, hogy Zolyomy György megbocsátja Was Balázsnak az ellene elkövetett bűnöket, Was Balázs pedig köteles Zolyomy Györgyöt 90 Ft-tal kártalanítani, amelyből 23 Ft-ot ki is fizetett, a fennmaradó 67 Ft-ot pedig szeptember 8-án (in Nat. Marie) Thasnad oppidumban, egyházi személyek előtt köteles megfizetni. Ekkor Zolyomi Györgynek ki kell adnia vagy el kell égetnie a perre vonatkozó összes oklevelet. Kikötötték azt is, hogy ha Zolyomy György a megegyezést nem tartaná be, pere elvesztésében és az átvett összeg kétszeresének visszafizetésében marasztaltassék el. Ha pedig Was Balázs nem tartaná be az egyezséget, pere elvesztésében, a már lerótt összeg elvesztésében és még ugyanennyi készpénz megfizetésében, valamint az egyházi fenyítés érvénybelépésében marasztaltassék el. Végül Was Balázs nyilvánosan kövesse meg Zolyomy Györgyöt a Thasnad-on ellene használt gyalázkodó szavakért, ez utóbbi pedig bocsásson meg neki.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XL/206 (DF 252990).

516. 1503. május 4. (in Vray, f. V. p. Inv. s. cr.) Chany Lőrinc, Chegedy Tamás, Zengyely Mátyás a [Torda vármegyei] szolgabíró helyett jelentik Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter erdélyi vajdának (m et spect.). Zenthbenedek-i Marthon Antal és Was Balázs érdekében [1503. április 25-i] parancsa (514. sz.) értelmében május 4-én (X. d. datarum litteris) elmentek Wray birtokra, és ott a szomszédokat és a környékbeli nemeseket eskü alatt kikérdezték. Vallomásaik ezek voltak: KoroghZenthmarthon-i Sevley Mihály azt vallotta, hogy a felek őt is kiválasztották Kysseolevs nevű birtokuk felosztására, de az idő rövidsége és előrehaladottsága miatt a többi birtok felosztását elhalasztották vasárnapról hétfőre. Ekkor Marthon Antal a maga megbízottjaiul Sevley Gergely és Weres Balázs nemeseket jelölte ki, akiket Was Balázs is elfogadott, és ezek hétfőn meg is jelentek a kitűzött helyen és időben. – KoroghZenthmarthon-i Sevley Gergely azt vallotta, hogy az osztályhoz kiválasztott nemesek Kyssevlevs birtokon Was Balázs felkérésére Marthon Antal őt és Weres Balázst jelölte ki megbízottjaiként, és a következő napon, mikor társával együtt a mise idején Wray-on megjelent, ott sem Was Balázst, sem emberét nem találták. – Cherefalwa-i Weres Balázs azt vallotta, mint Sevley Gergely. – Karachonfalwa-i Both Tamás azt vallotta, hogy jelen volt Kyssevlevs birtokon a felosztáskor, és akkor Marthon Antal és Was Balázs az idő rövidsége és előrehaladottsága miatt a többi birtok felosztását másnapra halasztották, de akkor Marthon Antal Sevley Gergelyt és Weres Balázst választotta megbízottjaiként, akiket Vas [!] Balázs is elfogadott. – Simonfy Mihály mindenben úgy vallott, mint KoroghZenthmarthon-i Sevley Mihály. – K[arac]honfalwa-i Janosy Damian is úgy vallott, mint KoroghZenthmarthon-i Sevley Mihály. – Korogh-i Nagh Balázs azt vallotta, amit a fiától és másoktól hallott, és az megegyezett az első tanú, Sevley Mihály vallomásával. – Akosfalwa-i Weres Sebestyén azt vallotta, amit Sevley Mihály. – Byro Bertalan, Wray-on lakó székely azt vallotta, hogy azon a vasárnapon, amikor Kyssevlevs-en az osztály történt, későn, amikor a Boldogságos Szűz üdvözletére adtak jelt, Was Balázs megjelent Wray-on, másnap pedig, reggel, napkeltekor, mikor a misére másodszor harangoztak, elhagyta a birtokot, és ezért Marthon Antal emberei sem őt, sem emberét nem találták meg, és a lakosokkal igazoltatták, hogy az osztályt elmulasztotta. – Wray-i Thevrek András úgy vallott, mint Byro Bertalan. –

Kelem[en] Tamás, Chygay László, Boldochy Tamás, Fodor Imre, Berthalan Pál, Chygay Sebestyén, Chygay András, Ewrke Mihály, Horwath László székelyek úgy vallottak, mint Byro Bertalan. – Wray-i Ispan Mihály azt vallotta, hogy Was Balázs későn érkezett Wray-ba, és hétfőn a misére hívó harmadik harangszó idején elment, és Marthon Antal számára az osztályt nem ejtette meg. – Gaspar Simon, Gaspar Bálint, Zekel Péter, Kevesdy Péter, Borbozlo János, Bodony Jakab, Ewre Demeter, Kanthor Gergely, Bethlen Miklós (e) jobbágyai úgy vallottak, mint Wray-i Ispan Mihály. A székelyek, más jobbágyok és Wray-beli lakosok is azt vallották, hogy Was Balázs az Wray-beli birtokait ugyanannak a Bethlen-i Miklósnak (e) adta át, aki ezeket a taxák és a szolgáltatások (taxis et servitiis) tekintetében úgy birtokolja mint a saját birtokait.

Belefoglalva Szentgyörgyi Péter erdélyi vajda 1503. május 24-i oklevelébe (517. sz.), Wass cs lt, XXV/3 (DF 255393). A keltezésben az év arab számokkal.

517. 1503. május 24. (in ZenthImreh, III. d. f. II. a. Ascens. dom.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és B[ozyn]-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán a Colosmonostra-i egyház konventjéhez. Május 22-én ([f. II a.] Ascens. dom.) ZenthImreh-en tartott gyűlésen, előző ítélet- és perhalasztó levele szerint megjelent előtte [Zenth]benedek-i [Marthon] Antal felperes és Czege-i Was Balázs alperes nevében a [gyula]fehérvári (AlbTr) egyház káptalana ügyvédvalló levelével ZenthEgyed-i Zekel Lőrinc. A felperes bemutatott három oklevelet: 1. A vajda 1503. április 25-i ítélet- és perhalasztó levelét (514. sz.). 2. Chaan-i Lőrincnek, Cheged-i Tamásnak és Zengyely Mátyásnak a Thorda vármegyei szolgabíró személyében tett, 1503. május 4-i jelentését (516. sz.). 3. A vajda előtt kelt, 1501. április 5-i bevallólevelet és kötelezvényt (504. sz.). Az alperes ügyvédje bemutatott két oklevelet: 1. A Colosmonostra-i konvent 1501. május 31-i levelét (506. sz.) a vajda 1501. április 28-i vallatóparancsával (505. sz.) elrendelt vizsgálat eredményéről. 2. A felperes által is bemutatott 1501. április 5-i kötelezvényt (504. sz.). A vajda ítélőszéke az oklevelek bemutatása után a felperestől állítása erősebb igazolására harmadmagával való esküt kívánt, és ennek letétele után az alperest hatalmaskodásért fej- és jószágvesztésre ítélte. A vajda felkéri a konventet, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Koppan-i Péter, Pethlend-i Chompo [?] Barnabás, Gyerghfalwa-i Nagy Salatiel közül az egyik, az ítélőszékről kiküldött emberként, Was Balázs ellentmondására való tekintet nélkül, az Wray-i, Pethe-i és Mehes-i birtokrészeket – a szomszédok jelenlétében – adja vissza a felperesnek, majd foglalja le az alperes összes birtokát, és zálogjogon iktassa kétharmad részben a vajda, egyharmad részben a felperes, Marthon Antal részére. A végrehajtás utáni 15. napra idézze a vajda elé azokat, akik a birtokokat zálogba akarnák venni és az esetleges rejtegetőket is. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Amicis suis reverendis conventui ecclesie de Colosmonostra pro nobili Antonio Marthon de Zenthbenedek contra nobilem Blasium Was de Czege super quadam possessionaria reambulatione, restitutione, estimatione, occupatione ac titulo pignoris statutione, rerumque et bonorum ablatione per nostrum et vestrum homines modo intrascripto fienda memorialis, quarum series ad terminum intrascriptum est reportanda ad iudicem.

Eredeti, rongált papíron, egymás alá ragasztott három darabon, hátlapján két befüggesztett pecsét nyomával (egyik mandorla alakú), Wass cs lt, XXV/3 (DF 255393).

518. 1503. június 3. (Bude, sab. a. Penth.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán Barlabasy Lénárd (e) alvajdának és Gergen-i ispánjának (vicegerenti nostro et comiti Gergeniensi). Czege-i Was Balázsnak, akit az ő távollétében az alvajda Marthon Antal és János kérésére nemrégiben fő- és jószágvesztésre ítélt, több tehetősebb erdélyi nemes (potiores nobiles) kérésére kegyelmet adott olyan feltétellel, hogy pere az ő Erdélybe jöveteléig függőben maradjon, s az említett ítélettel lefoglalt birtokai adassanak megőrzésre Somkerek-i Erdely János vagy embere kezére, kivéve a Doboka vármegyei Czege-n levő nemesi kúriáját, ahol övéivel háborítatlanul lakhasson, és ennek haszonvételeit is élvezhesse. Megparancsolja tehát az alvajdának, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket. Jelenvaló oklevelet elolvasás után adják vissza bemutatójának. – *A szöveg alatt*, *jobboldalt*: Ad relationem Pauli de Magh viceiudicis curie regie viceque wayuode Transsilvani.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XVIII/18 (DF 252991).

519. 1503. július 3. (f. II. p. Visit. virg.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Kysdewecher-i Devechery István, urának: Czegei Was Balázsnak személyében, ZenthBenedek-i Marthon Jánost és Antalt ZenthBenedek-i néhai Marthon Péter és János Kykellew vármegyei Kyszewlews-i, a Thorda vármegyei Wray-i és Pethe-i, továbbá a Colos vármegyei Mehes-i részjószágainak birtokbavételétől eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXV/2 (DF 253089).

520. 1504. június 26. (in civitate Coloswar, f. IV. p. Nat. Ioh. bapt.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda előtt egyfelől Czege-i Was Balázs, másfelől Zekel György Bernát (Georgius Bernaldus Zekel) és Gewcz-i Kristóf csereszerződést kötnek, amelynek értelmében György Bernát és Gewczy Kristóf a Doboka vármegyei Gewcz-ön, szélességében a Zarwasthopathaka nevű patakig és az országút közötti, hosszúságában pedig a Was Balázs halastavának töltésétől Nwsal birtok irányában a Veglab nevű helyig terjedő földsávot, amelyen Was Balázs halastavának fele része található, örökjogon átengedi Was Balázsnak, aki ezért cserében a Doboka vármegyei Czege-n levő Swgopathak nevű patakon levő halászóhelyet és ezenkívül 60 arany Ft-ot ad. A felek a birtoklásban egymást kölcsönösen megvédelmezik, az egyezséget be nem tartó fél a másik felet köteles Gewcz vagy Chege birtokon levő, hasonló hasznú halászóhellyel kárpótolni.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett papírfelzetes vörös pecséttel, Wass cs lt, XX/4 (DF 253021).

521. 1504. augusztus 29. (in Decol. Ioh. bapt.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zenthgotharth-i néhai Was István fia: Mihály a Doboka vármegyei Zenthgotharth, Pwlyon, Zenthegyed, Czege, Zenthywan, Mohal és WasakZylwas nevű részbirtokait, minden haszonvételükkel és tartozékukkal együtt, szavatosság vállalásával, 200 tiszta [arany] Ft-on leköti Czege-i Was Balázsnak.

Belefoglalva Kolozsvár város 1560. július 14. (dom. p. Margarete virg.) után kelt csonka oklevelébe, melyet Wass Boldizsár és János kérésére adtak ki, Wass cs lt, s. n. (DF 255391). – Ái a kolozsmonostori konvent

1560. évi elveszett oklevelében, Wass cs lt, XVIII/31; vö. Huszti: Registrum 49. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 35, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3311. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján). – Vö. 526. sz.

522. 1504. december 7. (Thorde, sab. p. Nicolai ep.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda a [gyula]fehérvári (AlbTr) káptalannak. Minthogy Czege-i Was Balázs előadta, hogy ő augusztus 29-én (in Decol. Ioh. bapt.) Kende [!] Gállal Czege birtokon az ottani plébános: Ferenc magister mint fogott bíró előtt csereszerződést kötött, és erre vonatkozóan szüksége van a plébános vallomására, felkéri az erdélyi káptalant, hogy a maga és a helynök levelével idézze maga elé Ferenc plébánost, és kényszerítse, hogy lelkiismerete szerint tegyen vallomást a csereszerződésre vonatkozóan, és e vallomásról szóló levelét a káptalan adja ki az exponensnek.

Belefoglalva Rákosi Menyhért erdélyi kanonok és püspöki helynök 1504. december 13-i oklevelébe (524. sz.), Wass cs lt, XL/207 (DF 252992).

523. 1504. december 11. (f. IV. a. Lucie virg.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i néhai Was Domokos fia: Was Mihály a Doboka vármegyei WassakZylwas és WassakZenthywan nevű részbirtokait minden tartozékukkal és haszonvételükkel együtt, szavatosság vállalásával, 44 magyar arany Ft-ért örök áron eladja bátyjának (fr. suo natu maiori): Czege-i Was Balázsnak.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXII/18 (DF 252993). – Belefoglalva Kolozsvár város 1560. július 14. (dom. p. Margarete virg.) után kelt csonka oklevelébe, melyet Wass Boldizsár és János kérésére adtak ki, Wass cs lt, s. n. (DF 255391). – Ái a kolozsmonostori konvent 1560. évi elveszett oklevelében, Wass cs lt, XVIII/31; vö. Huszti: Registrum 49. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 83, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3320. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

524. 1504. december 13. (in Lucie virg. et mart.) Rakos-i Menyhért, a szabad művészetek és a kánonjog doktora (artium liberalium et decretorum doctor), a [gyula]fehérvári (AlbTr) egyháznak a lelkiekben helynöke és általános ügyhallgató (causarum director generalis) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda 1504. december 7-i, az erdélyi káptalanhoz intézett és hozzá áttett oklevele (522. sz.), illetve a káptalan döntése alapján megparancsolja Ferenc magister Czege-i plébánosnak, hogy alázatosan, a kiközösítés terhe alatt, ezen levele vételétől számított kilencedik napon jelenjen meg a káptalan előtt, és ott hite szerint tegyen vallomást [Czege-i Was Balázsnak és Kendi Gálnak] előtte kötött csereszerződéséről, és e bevallásról a káptalan állítson ki oklevelet Was Balázs részére. – *A szöveg alatt jobboldalt*: Thomas de Nyres, notarius Albensis.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XL/207 (DF 252992).

525. 1505. január 1. (in Circumcis.) Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i néhai Was István fia: Mihály kötelezte magát, miszerint birtokait másoknak csak Zenthegyed-i Was János, Czege-i néhai Was Domokos fiai: Balázs és

Mihály, valamint Zenthegyed-i Was László előzetes értesítése és hozzájárulása után idegeníti el. Ha nem így cselekedne, az elidegenített birtokok becsértékén marasztaltassák el említett rokonaival szemben.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XL/208 (DF 252994). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 92, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3323. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

526. 1505. január 24. (in profesto Conv. Pauli ap.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i Was Balázs és Czege-i néhai Was István fia: Mihály olyan egyezséget kötöttek, hogy Was Balázs minden fizetség nélkül visszaadja Was Mihálynak a nála zálogban levő, Doboka vármegyei Zenthgothard-i, Pwlyon-i, Zentheged-i, Czege-i, ZenthIwan-i és Mohal-i részjószágokat azzal a feltétellel, hogy ha Was Mihály ezekből valamit el akar idegeníteni, előbb Was Balázst vagy maradékait köteles értesíteni. Ha ezt elmulasztaná, a bírói részen kívül 200 magyar Ft-ban marasztaltassék el, és Was Balázsnak vagy maradékainak jogában áll az említett részbirtokokat elfoglalni a fenti összeg törlesztéséig.

Belefoglalva Kolozsvár város 1560. július 14. (dom. p. Margarete virg.) után kelt csonka oklevelébe, melyet Wass Boldizsár és János kérésére adtak ki, Wass cs lt, s. n. (DF 255391). – Ái a kolozsmonostori konvent 1560. évi elveszett oklevelében, Wass cs lt, XVIII/31; vö. Huszti: Registrum 49. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 71–72, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3327. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján). Vö. 521. sz.

527. 1505. január 27. (in Coloswar, f. II. p. Conv. Pauli ap.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró és erdélyi vajda bizonyítja, hogy egyfelől Czege-i Was Balázs – a Colosmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével felesége: Katalin és néhai Hozyvazo-i János özvegye: Orsolya nevében is –, másfelől Hozyvazo-i Gergely azt vallották, hogy Katalin és Orsolya a Hozyvazo-i nemesi házuk megrohanása, gyalázkodás és Dénes nevű familiárisuk megölése, valamint Orsolya asszony Boldoch-i nemesi háza megrohanása miatt Hozyvazo-i Gergelyt, illetve testvéreit (fr.): Hozyvazo-i Boldizsárt, Ferencet és Mártont január 13-ra (ad oct. Epiph.) a vajda elé idéztették, de később úgy egyeztek meg, hogy a közöttük folyó pert a felek által egyenlő számban választott hat fogott bíró ítéletére bízzák, akik április 6-án (XV. d. Pasce) Thorda oppidumban majd döntenek. A döntést el nem fogadó fél a másik féllel szemben 200 arany Ft-ban marasztaltassék el.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes vörös pecséttel, Wass cs lt, XL/243 (DF 252995).

528. 1505. május 14. (in possessione Keresthvr, f. IV. p. Penth.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró és erdélyi vajda bizonyítja, hogy előtte Keresthwr-i György felesége: Katalin, Czege-i néhai Was Domokos leánya a Doboka vármegyei Czege-i, Zenthegyed-i és Pwlyon-i részjószágait minden haszonvételével és tartozékával együtt 40 arany Ft-on, szavatosság vállalásával zálogba vetette Czege-i Was Balázsnak.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XVIII/19 (DF 253091).

529. [1505. augusztus 13. (f. IV. a. Assumpt. virg.)] A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zenthgothard-i néhai Was István fia: Mihály a Doboka vármegyei Zenthgotharth-on két népes jobbágytelkét, melyeken Ewssy Ádám özvegye és Oswald András lakik, Czege-n pedig Chyzar Simon elhagyott, de épületekkel felszerelt jobbágytelkét [38 jó magyar arany Ft-on zálogba veti Zenthegyed-i Was Jánosnak azzal a megkötéssel, hogy ha január 1-ig (usque Circumcis.) nem váltaná ki, a fenti összeg fejében végleg a zálogosé maradjon].

Belefoglalva Kolozsvár város 1560. július 14. (dom. p. Margarete virg.) után kelt csonka oklevelébe, melyet Wass Boldizsár és János kérésére adtak ki, Wass cs lt, s. n. (DF 255391). Az oklevél második fele, az átíró oklevél befejező részével együtt, hiányzik. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, ahonnan az oklevél kelte is megállapítható, DL 36399. p. 120–121, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3369. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

530. 1505. Zenthegyed-i Zekel Lőrinc nemes a gyóntatója: Márton erdélyi egyházmegyei (diocesis Albenis Transsilvane) plébános, továbbá Pap Albert és Zenthegyed-i Bedy Lőrinc (c) előtt tett végrendelkezésében lelkét Istennek, Szűz Máriának és minden szenteknek ajánlja. Szentegyed egyházának a jövő esztendőre egy forint ára mustot, gyóntatójának: Márton plébánosnak a torra és harmincnapi emlékezésre (pro recommendatione ac tricesima celebranda) egy forint ára mustot és egy hordó bort hagy, Pulyon-i házhelyét és házát atyafiainak (fr.): Dobay Péternek és Jakabnak, illetve ezek anyjának: Katalinnak hagyja. Curta nevű szőlőjét feleségének: Margitnak, nagy szőlőjét egyharmad részben feleségének: Margitnak, kétharmad részben atyafiainak (fr.): Dobay Péternek és Jakabnak hagyja. Szolgálóleányának (famule), Ágotának egy hordó bort és egy alsó ruhát (tunicam), nővérének, Katalinnak a Condormarok gatha alatt egy hold búzát (unum hold Buza), Márta nevű leánykának egy Ft ára must marad. Minden korábbi végrendeletét semmisnek nyilvánítja.

Ái Simándi Pál közjegyző 1520. október 7-i oklevelében (630. sz.), Wass cs lt, XVI/7 (DF 255349).

531. 1506. június 4. (in oppido Thordensi, III. d. f. III. p. Penth.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró és erdélyi vajda bizonyítja, hogy június 2-án (f. III. p. Penth.), Thorda-n, saját korábbi, köztudományvételt elrendelő oklevele és Omboz-i Miklós, Lossoncz-i Banfy István, Kerezthwr-i György, Galacz-i Kys István jelentése alapján megjelent előtte egyfelől (p et c) Balassy (d) Demeter, Endery (d) Jakab, Seek királyi oppidum polgárai, a bíró, az esküdtek és a többi polgár nevében is, másfelől Czege-i Was Balázs és ZenthEgyed-i Was János. Ezen oklevelek azt tartalmazták, hogy május 5-én (f. III. p. Inv. s. cr.) Thorda-n Balassy Demeter és Endery Jakab esküdtek Wass Balázs és János jelenlétében ellenük bemutatták a királynak a vajdához intézett parancsát, amely szerint Kenez Ioan, Zekelay királyi birtokon lakó román (Valachus) jobbágya azt panaszolta, hogy őt Was János és Balázs Zekelay területén igazságtalanul elfogták, házukhoz vitték, és ott erős fogságban tartották, míg 100 Ft-ot és 180 juhot tőle ki nem csikartak, és ezért a király elégtételadást rendel el. E vádra Was János és Balázs azt felelték, hogy Kenez Ioan az ő jobbágyuk, aki a birtokukról szökött el, és ők Doboka vármegye ispánjai és szolgabírái útján jogosan vitették vissza a házukhoz. Állításuk el-

lenőrzése végett tehát a vajda elrendelte, hogy Ombozy Miklós és említett társai Ombozon május 19-én (in Potentiane virg. et mart.) tartsanak vizsgálatot Czege és Zenthegyed birtokon és a megyében lakó szomszédok körében. Ennek során Was János és Balázs állítását, négy Zeek-i tanú ellenében, több mint 70 tanú erősítette meg és ezért a vajda Kenez Ioan-t minden javaival együtt örökös jobbágyságra Was Jánosnak és Balázsnak ítélte vissza.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt rányomott pecsét töredékével, Wass cs lt, XVIII/20 (DF 255350).

532. 1506. július 3. (Lak, f. VI. p. Visit. Marie) Bongarth-i Demeter és Márton (e) Chegee-i Was Balázs, János és Mihály (e), illetve Chereny László és Keresthwry György részéről Lak-on a vajda parancsára tanúkat hallgatnak ki. A tanúk általában úgy vallanak, hogy a Gyeke és Zenthgottharth közötti vitás erdő az előbbi, a szántó és a kaszáló pedig az utóbbi faluhoz tartozik. Az erdőből ökröket hajtottak be, szekeret és több kalangya gabonát foglaltak le. – A tanúk nevei: *Gyeke*: A herceg (dux) jobbágyai: Calyan Gergely, Bothkay István, Ferencz László, Laczky Barabás, Calyan Antal, Calyan Albert, Bothkay Antal, Nagyh Antal; Garay Kelemen, Zekel János Zawa-i pap jobbágya. – *Zawa*: Gyereoffy Tamás jobbágyai: Folnagh Máté, Hegedews Pál, Bartha Péter, Lukach Fábián, Wyg Márton, Folnagy Balázs, Domby Antal, Keserew Miklós, Marha Demeter és Zabo István, Kowach Miklós; Pinkolcz Bernát jobbágyai: Marha Albert, Wygh Gergely, Kesserew Máté, Kowach Benedek, Domby Péter; Zekel János jobbágyai: Folnagy Gergely, Alch János, Kamorassi Albert; Almady Mihály jobbágyai: Bartha János és Domby Imre; Angyallo Péter jobbágyai: Buryan Ambrus és Domby Máté. – *Omboz* : Demyen Vencel, Demyen Gáspár, Demyen Péter, Ystwanffy Imre, Zekeres Tamás, Barla Tamás, Barla Antal, Fekethe Gál, Dyos Gergely, Molnar Pál, Soos Albert, Hegedews Simon, Demyen László, Berezchk [!] Pál, Zaaz István. – *Lak*: Gothhard Péter, Johoos Imre, Szondy Benedek, Balthassar Sebestyén, Balthassar György, Balthassar Bálint, Ystwan Péter és Marha Sandor, Pinkolch Bernath jobbágyai: Bolgar János és Göci (de Geoch) Keresztély; Gyereffy Tamás jobbágyai: Geochy Gergely és Wygh János; Geoch-i Mihály jobbágya: ZenthMiklossy Bálint; Porkolab Mátyás jobbágya: Marton Máté. – *Pwlyon*: Gyereffy Balázs jobbágya: Nagh Péter, továbbá Kend-i Gál jobbágyai: Thorday Benedek, Philep Imre, Nagh Miklós, Kys Mátyás. – *Palothka*: Jankaffy Máté jobbágya: Kazas Mihály. – *Mohaly*: A herceg jobbágyai: Miklossy Benedek, Soos László, Heegen Balázs, Philep Gál, Georg Gál, Celemen Gál, Gal Antal, Beene Kelemen, Nagh András, Nagh János, Nagh Ambrus, Barath Demeter, Nagh Tamás, Chonpoly Miklós, Benee András, Laky Lőrinc, Gal István és Ágoston. – *Legen*: Kowach Máté, Zeoke Imre, Tanchy Mihály, Balassy Bálint, Kys Pál, Fodor Antal, Tanchy Dénes, Nagh Antal, Toth Benedek, Celemen Péter, Legen-i Darochy [?] Sebestyén, Tanchy Mátyás, Demyen Pál, Balassi Balázs, Marha Kelemen. – *Hátlapján egykorú írással*: Fassio de Kewres erdw.

Eredeti, papíron, hátlapján négy befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XIV/2 (DF 253017). A szöveg végén az év arab számokkal megismételve.

533. 1506. október 1. (oppido Thordensi, III. d. Mich. arch.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró és erdélyi vajda előtt Kend-i Gál (e) a maga

és Zamosffalwa-i néhai Gyerewffy Pál által a Doboka vármegyei Polyon birtokbeli részét minden haszonvételével és tartozékával együtt cserébe adja Czege-i néhai Was István fiának: Mihálynak a Doboka vármegyei Chege birtokbeli részéért, úgy hogy a megegyezést be nem tartó fél 200 arany Ft-ban marasztaltassék el. A felek kölcsönösen szavatosságot vállaltak. – *A szöveg alatt jobboldalt*: Correcta per Zwchak in dictionibus partibus ex altera integritatibus.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett, vörös viaszba nyomott, címeres pecséttel, Wass cs lt, XVI/8 (DF 252997).

534. 1507. március 10. (f. IV. a. Gregorii pape) A Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zenthegyed-i Was János a Jakab Dénes, Oswalth András és Pasthor/Pastor Antal által lakott Doboka vármegyei Zenthgothharth-i és negyedikként a Fewldwary Kelemen által lakott, ugyancsak Doboka vármegyei Pwlyon-i jobbágytelkét, Czege-i Was Balázs pedig a Fekethe István és fia: Fekethe Antal, Felyaro Benedek, Gaspar Máté, Bálint deákné és Dayka Péter özvegye által lakott Zenthgothharth-i három jobbágytelkét, valamint a Czege határában levő Kyswynczolo nevű erdő felét cserébe adja Czege-i néhai Was István fiának: Mihálynak ennek Doboka vármegyei, Mohal-i teljes birtokrészéért 100 budai (Budensis) súlyú ezüstmárka kötés terhe alatt.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VII/18 (DF 252998). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 161–162, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3398. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

535. 1507. március 10. (Thorde, f. IV. a. Gregorii pape) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró és erdélyi vajda Chomaffaya-i Thoth Istvánnak, Gewcz-i Zekel Bernátnak, Zenthegyed-i Walkay Péternek, Kysdewecher-i Zabo Jánosnak. Az exponens által kitűzendő időben tegyenek bevallást előtte vagy a Colosmonostra-i konvent előtt a Czege-i Was Balázs és Kend-i Gál között a Mohal határában fekvő bizonyos rét ügyében hozott fogott bírói döntésükről.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1507. március 17-i oklevelébe (536. sz.), Wass cs lt, VII/17 (DF 255343). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 163, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3399. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

536. 1507. március 17. (f. IV. a Bened. abb.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán 1507. március 10-i (535. sz.) parancsa értelmében Gewcz-i Zekel Bernát, Zenthegyed-i Walkay Péter, Kysdewecher-i Zabo János előtte azt vallották, hogy három évvel ezelőtt, szeptember 8-a körül (circa Nat. Marie) Was Balázs és Kend-i Gál fogott bíráiként a Doboka vármegyei Mohal-hoz tartozó réten egy egész napon át üléseztek a Doboka vármegyei WasakZenthywan birtok határai ügyében, de a felek egyike sem mutatott fel oklevelet. Most mindkét fél kezét adta nekik mint bíráknak, illetve hitükre és emberségükre, valamint a Kekes-en korábban megállapított 300 Ft kötés terhe mellett kötelezték magukat arra, hogy ha Was Balázs ládájában (in ipsa ladula sua) van határjáró oklevél, azt Kendy Gál is érvényesnek ismeri el. Ha azonban Balázs a szep-

tember 29-ét (Mich. arch.) követő vasárnapon ilyen oklevelet nem mutatna fel, Kendy Gál tegyen esküt régi nemességű és jó származású (qui ab antiquo digna nobilitate fungerentur et de bona prosapia atque progenie forent) két társával együtt a Mohal és Zenthywan közötti határ menete felől. Ha ettől vonakodnék, Was Balázs tegyen esküt két hasonló rendű és származású személlyel együtt.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VII/17 (DF 255343). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 163–164, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3400. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

537. 1507. április 15. (in Coloswar, f. V. p. dom. Quasimodo) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Czegee-i Was Balázs (e) – testvérei (fr. c) nevében is – a Doboka vármegyei Chazaar birtokbeli teljes részjószágát örökjogon Kend-i Gálnak (e), feleségének: Katalin asszonynak és fiuknak: Ferencnek adja, amiért cserében Kendi Gál – testvérei (fr. c) nevében is – a Doboka vármegyei Czegee-i teljes részbirtokát örökjogon Was Balázsnak és feleségének: Katalinnak engedte át, és kikötötték, hogy a szerződést be nem tartó fél a másik fél javára 200 arany Ft-ban marasztaltassék el.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett, papírfelzetes, vörös viaszba nyomott pecséttel, Wass cs lt, XLVa/8 (DF 255339).

538. 1507. április 15. (in Coloswar, f. V. p. dom. Quasimodo) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán előtt egyfelől Zenthegyed-i Was János és Czegee-i Was Balázs, másfelől Kend-i Gál a Doboka vármegyei ZenthIwan és Mohal birtokok közötti vitás föld ügyében fogott bírák útján úgy egyeztek ki, hogy Was János és Balázs e földnek egy darabját a vizesárokig és a gödörig (usque quoddam fossatum aque et foveam) élete tartamára Kendi Gálnak engedik át, amiért cserében Kendi Gál egy ZenthIwan-i földdarabot a Zarwasthopathaka folyó mellett, Mohal felől, Gewcz határáig – ugyancsak életük tartamára –, Was János és Balázs Mohal-i népei és jobbágyai használatára bocsátja.

Két, azonos szövegű példányban kiállított eredeti, mindkettő papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XXII/22. és XXII/23 (DF 253000. és 253001).

539. 1507. április 15. (in Coloswar, f. V. p. dom. Quasimodo) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Kend-i Gál és Czegee-i Was Balázs úgy egyeztek meg az előtte folyó becsületügyi perben, hogy ennek eldöntését fogott bírák: (egregii) Zamosfalwa-i Gerewffy Tamás, Pynkocz-i Bernát, Gerewmonostra-i Kabos Jakab, Kerezthwr-i György, ZenthEgyed-i Was János és Ferenc deák (litteratus), a Colosmonostra-i apátság officialisának ítéletére bízzák. Ha a felek bármelyike a másikat becsületében megsértette volna, most emberségét megerősítik.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett, vörös viaszba nyomott, papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XL/209 (DF 252999).

540. 1507. június 6. (in Bozyas, dom. p. Corp. Chr.) István Zeek-i és Balázs Bozyas-i plébánosok jelentik Barlabassy Lénárt (e) erdélyi alvajdának, hogy Menyhért kánonjogi doktor, a [gyula]fehérvári (AlbTr) egyház helynöke megparancsolta nekik, hogy a Gál, a Zeek-i Szt. Kereszt-oltár igazgatója mint felperes és Chege-i Was Balázs (e) közötti perben bíráskodjanak. Midőn a felek május 31-én (f. II. p. Trinitatis) Zeek oppidumban megjelentek előttük, Gál előadta, hogy néhai Domokos Zek-i plébános a Doboka vármegyei WasakZylwas nevű birtokon egy Weres Gáspár nevű jobbágyot azon a telken helyezett el, amelyet Was Domokos, a vádlott atyja adományozott, majd végrendeletileg az említett Szt. Kereszt-oltárra hagyott és ezt a telket Was Balázs elfoglalta; ugyanakkor bemutatta a Colosmonostra-i konvent 1468. augusztus 1-jén kelt oklevelét Was Domokos adományáról (462. sz.). Erre Was Balázs azt felelte, hogy noha apja a telket Domokos plébánosnak adományozta, az ország törvénye szerint egyetlen nemes sem adományozhatja el az őseitől reászállott telket, kivéve ha saját fejváltságaként idegeníti el, és ezt a nemesek közgyűlésén hajlandó bebizonyítani. Ezért arra kérik az alvajdát, hogy a bizonyítás eredményéről őket oklevele útján értesítse.

Belefoglalva Szentgyörgyi Péter országbíró és erdélyi vajda 1509. október 20-i oklevelébe (553. sz.), Wass cs lt, XXIII/24 (DF 255335).

541. 1507. július 20. (in Elie profete) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i néhai Was Domokos fia: László azt vallotta, hogy mivel testvérei (fr. u): ZenthEgyed-i Was János és Czege-i Was Balázs az ő távollétében apjuk: Domokos minden birtokát és javait felosztották fiai: János, Balázs, László és Mihály között, de Was János magára vette Was László terheit is, ő a Was János és Was Balázs által végzett felosztáshoz beleegyezését adta és érvényben hagyta, illetve kötelezte magát, hogy ha az osztályt nem tartaná be, illetve Jánost vagy örököseit és maradékait háborgatná, 200 márka színezüstben marasztaltassék el.

Belefoglalva Szapolyai János szepesi ispán és erdélyi vajda 1525. [január 1. után?] kelt ítéletlevelébe (640. sz.), Wass cs lt, XVIII/24 (DF 255351). A leírás szerint az eredeti pátens alakú, papírra írt, hátlapján megpecsételt oklevél volt. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 195–196, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3425. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

542. 1507. július 26. (in Anne, matris Marie) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i néhai Was Domokos fia: László az apjától reászállott Doboka vármegyei Zenthgetharth-i részbirtokát és nemesi kúriáját minden haszonvételével és tartozékával együtt, szavatosság vállalása mellett, 16 magyar arany Ft-ért örökjogon Czege-i Was Balázsnak adta el.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, X/13 (DF 253002). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36399. p. 196–197, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3426. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

543. 1507. szeptember 22. (in civitate Cibiniensi, f. IV. p. Mathei ap. et ew.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán Kend-i Gálnak. Czege-i Was Balázs előadása szerint a címzett a Doboka

vármegyei Czege-i teljes részbirtokát minden haszonvételével és tartozékával együtt cserébe adta, és annak birtokában való megvédelmezését magára vállalta. Most tehát, amikor Zentheged-i Vas János birtokában háborgatja, Balázs tőle kívánja a védelmet. Ezért megparancsolja a vajda a címzettnek, hogy levele keltétől számított huszadik napon jelenjen meg előtte. Az oklevelet adja vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, címeres pecséttel, Wass cs lt, XVIII/21 (DF 253003).

544. 1508. január 29. (in civitate Coloswar, sab. p. Conv. Pauli ap.) Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda Zawa-i Thoth Péternek, Thewk-i Benefy Mihálynak Keresthhwr-i Mihálynak és Fülöpnek. Tudatja velük, hogy Coloswar városában január 29-én (sab. p. Conv. Pauli ap.) előtte Gewcz-i Mátyás mint felperes azt állította, hogy az elmúlt év október 26-án (in Demetrii mart.) Czege-i Was Balázs gyalogos és lovas bűntársaival rátört a felperes Gewcz-i (Doboka vm) kúriájára, és ott gyalázkodó szavakkal illette, majd a felperes Gewcz-ön Zarwasthopathaka, másként Kewmeveleye [?] nevű rétjén árkot ásatott, és azzal rétjének egy részét hatalmaskodva elfoglalta. Ennek hallatára Zekel István, Was Balázs ügyvédje azt felelte, hogy az alperes a mondott időben nem a felperes, hanem a saját Gewcz-i házába ment, amely a felperes házával szomszédos. Azután Kend-i Gál Was Balázst Gewcz-i Mátyás házába hívta, ahol együtt boroztak, és egy fogott bírói kérdésben összekülönböztek, de sem az árkot nem ásatta meg, sem a felperes rétjéből nem foglalt el semmit. Mivel mindkét fél alávetette magát a köztudományvételnek, az alvajda megparancsolja a címzetteknek, hogy parancsa kelténtek tizenötödik napján Gewcz birtokon a szomszédokat kihallgatva állapítsák meg az igazságot 13 márka kötés terhe alatt, és annak eredményét március 12-ig (ad dom. Invocavit) szóban vagy levelükben tudassák. Az oklevelet adják vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett és címeres pecséttel, Wass cs lt, XV/4 (DF 255344).

545. 1508. szeptember 18. (in possessione Colosmonostra, f. II. a. Mathei ap. et ew.) Hederfaya-i Barlabasy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán előtt Czege-i Was Balázs Gewcz-i néhai Bwday Zsigmond fiai: János és Mihály teljes jószágrészét a Doboka vármegyei Chazar birtokban, melyet tőlük csere útján szerzett, örökjogon elcseréli Kend-i Gállal (e), aki ezért átengedte Zekelfalwa-i Polyak Albert felesége: Zsófia asszony – Gyerghfalwa-i néhai Henke Pál leánya – Pwlyon-i és Zenthgothharth-i (Doboka vm) részeit, melyek őt örökjogon (iure perhempnali) illetik. A felek az elcserélt birtokokért 200 arany Ft kötés terhe alatt szavatosságot vállaltak.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes és címeres pecséttel, Wass cs lt, XLVa/9 (DF 253005).

546. 1508. szeptember 18. (in possessione Colosmonostra, f. II. a. Mathei ap.) Hederfaya-i Barlabasy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán bizonyítja, hogy Thevk-i Mihály felesége: Margit asszony, Kodor-i Jakab felesége: Magdolna asszony és Kend-i

Gál (e) kérésére maga elé idézte ZenthEgyed-i Was Jánost és Czege-i Was Mihályt, akik az alábbi bevallást tették. Augusztus 28-án (f. II. p. Bartholomei ap.) Czege-n voltak mint nevezett Margit és Magdolna asszony, illetve Gewcz-i néhai Bwday Zsigmond fia: János választott bírái. Ekkor a felek előttük azt nyilatkozták, hogy noha a Doboka vármegyei Chazar-i részek miatt, melyeket a nevezett asszonyok más birtokrészért és egy bizonyos pénzösszegért örökjogon Czege-i Was Balázsnak adtak cserébe, olyan egyezségre jutottak, hogy Buday János – testvére (fr. c): Mihály nevében is – ehhez a cseréhez beleegyezését adja, úgy hogy [1509.] január 1-jén (in Circumcis.) a nevezett asszonyok kötelesek a Was Balázstól cserébe kapott birtokrészekből Buday János és Mihály részét kiadni és 20 arany Ft-ot fizetni. Buday János pedig köteles Was Balázs felszólítására vele Kend-i Gálhoz menni, ott e megegyezést közölni, illetve kijelenteni, hogy Was Balázst a nevezett Chazar-i részek zavartalan birtokában hagyja, és ezekre nézve Kendy Gál ne Buday Jánossal, hanem Was Balázzsal egyezkedjék.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XLVa/10 (DF 253004).

547. 1508. október. 1. (in curia Nemethy, dom. p. Mich. arch.) Porkolab Domokos, Nemethy-i udvarbíró (provisor) missilis levele Czegew-i Wass Balázshoz. Minthogy Kodor-i Jakab Zilwas-i birtokainak bizonyos részét 12 Ft-on zálogban tartja, Zilwas-i András nevű jobbágyának kérésére felkéri Was Balázst (e), hogy reá való tekintettel adja vissza azt a darabocska földet, amelyet elvett tőlük. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Egregio domino Blasio Was de Czegew domino et amico nobis plurimum honorando.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XXIII/19 (DF 253022).

548. 1509. február 14. (in civitate Coloswar, in Valentini mart.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán Ews-i Jankaffy Mátének (e) és Bongarth-i Porkolab Demeternek (e). Zylwas-i Nagh Jakab – vajdai ügyvédvalló levéllel felesége: Erzsébet nevében is – Coloswar/Kolosvar-on február 14-én (in Valentini mart.) keresetet indított Czege-i Was Balázs ellen, akit vajdai ügyvédvalló levéllel ZenthEgyed-i Was János képviselt. Perük eldöntését a vajda a felek kérésére a címzettekre bízta, és megparancsolja nekik, hogy március 4-én (in dom. Reminiscere) WasakZenthiwan birtokra kiszállva a felek meghallgatása után hozzanak végleges döntést. Az ítéletet be nem tartó fél a másik fél javára 50 arany Ft-ban marasztaltassék el.

Eredeti, papíron, két példányban, mindkettőnél a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes pecsét, Wass cs lt, XXII/7. és XXI/8 (DF 253007. és 253006).

549. 1509. március 15. (in civitate Koloswariensi, f. V. p. Gregorii pape) Somkerek-i Erdely Márton, Kend-i Gál és Ews-i Jankaffy Máté bizonyítják, hogy az erdélyi vajda írásos parancsára mint fogott bírák március 4-én (in dom. Reminiscere) WassakZenthywan-on döntést hoztak, egyfelől WasakZylwassa-i Nagh Jakab – aki vajdai ügyvédvalló oklevéllel feleségét: Erzsébetet is képviselte –, másfelől Czege-i Was Balázs között a Doboka vármegyei Gewcz és WassakZylwassa nevű birtokokban levő részük cseréje kapcsán indult perben. Minthogy Nagh Jakab és felesége 50 arany Ft kötés terhe

alatt vállalták, hogy Was Balázst Gewcz-ön levő részének birtoklásában békén hagyják, de azt nem tartották be, ezért 50 Ft-ban, ezenfelül pedig, mivelhogy nem hosszú eljárású per, hanem rövid perbe hívás útján (non brevi evocatione mediante sed longo processu) léptek fel ellene, újabb 50 arany Ft-ban marasztalták el őket, és megparancsolták nekik, hogy az ítélet keltétől számított 15 napon belül és kisebb hatalmaskodás (sub onere facti potentie minoris) 50 márkás terhe alatt adják vissza Was Balázsnak WassakZylwassa birtokban levő részét, melyet velük elcserélt.

Belefoglalva Barlabássy Lénárt erdélyi alvajda 1509. április 25-i oklevelébe (550. sz.), Wass cs lt, XXIII/23 (DF 255340).

550. 1509. április 25. (in civitate Coloswar, II. d. Georgii mart.) Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán Zawa-i Angyallo Péternek, Gywla-i Walkay Péternek, Gewcz-i Zekel Bernátnak és Kristófnak, továbbá Nyres-i Istvánnak. Minthogy Zazary Ambrus – ura: Czege-i Was Balázs személyében – bemutatta Somkerek-i Erdely Márton, Kend-i Gál és Ews-i Jankaffy Máté (e) 1509. március 15-i, pátens alakú, papírra írt és kézjegyükkel (cirografo eorum) ellátott ítéletlevelét (549. sz.), hajtsák végre az ítéletet, és szólítsák fel Nagh Jakab feleségét: Erzsébet asszonyt, hogy a megítélt 50 arany Ft-ot és 50 márkát kétharmad részben a bíróként eljáró vajda, egyharmad részben pedig Was Balázs részére fizesse meg, és szükség esetén Erzsébet asszony ingó javaiból vagy birtokaiból zálogképpen foglaljanak le ennyit érő részt, és a vajdát megillető részt juttassák Zwchak-i János magister (e) vajdai notárius kezébe.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott pecsét töredékével, Wass cs lt, XXIII/23 (DF 255340).

551. 1509. május 8. (in App. Mich. arch.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Chazary (d) Ambrus (pr), Czege-i Was Balázs Czege-n lakó jobbágya, Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán ügyvédvalló levelével tiltakozott amiatt, hogy noha egyrészről Was Balázs, másrészről WasakZylwas-i Nagh Jakab és felesége: Erzsébet asszony megegyeztek, hogy május 7-én (f. II. in profesto App. Mich. arch.) vallomásaikkal egy köztük fennforgó ügyet véglegesen eldöntenek, ő – ura képviseletében – hiába várt Nagh Jakabra és Erzsébet asszonyra, akik emiatt vállalt kötelezettségeik nemteljesítésében elmarasztalhatók.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XXIII/25 (DF 253093).

552. 1509. október 16. (in civitate Coloswar, in festo Galli conf.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy egyfelől Czege-i Was Balázs – fia: János nevében is –, másfelől Kecheth-i László – fiai: Gáspár és Menyhárt –, továbbá Zylwas-i/Zylwasy Kristóf – fiai: Gáspár és Máté nevében is (e) – azt vallották, hogy mivel a Doboka vármegyei WasakZylwas-on, a Wyzzamos folyón nem lehet malmot építeni, mert gátja eltéríti a víz folyását és tönkreteszi a Belső-Szolnok vármegyei Dengeleg nevű birtok földjeit és rétjeit, amint ezt a már előbb épített malmok töltései is előidézték, úgy egyeztek ki, hogy Kechethy László, illet-

ve Zylwasy Kristóf Was Balázst és ivadékait felmentik az okozott károk megfizetése alól, és közös erővel és költséggel egy új malmot építenek a Wyzzamos folyón Dengeleg birtokon, és az mindhármukat egyenlően illeti. Mivel azonban Kechethy Lászlónak és Zylwasy Lászlónak WasakZylwas és Dengeleg birtok szomszédságában nincs erdejük, a malom és a gát építéséhez szükséges fát – lehetőségei szerint – Was Balázsnak kell biztosítania WasakZylwas-i erdőrészéből. A fát szállító Dengeleg-i lakosok a maguk házához Was Balázs beleegyezése nélkül – szekerenként egy márka kötés terhe alatt – nem vihetnek fát. Aki a felek közül a másikat ki akarja zárni a malom használatából, veszítse el a maga részét a vajda vagy az alvajda elé szóló rövid perbe hívás (brevis evocatio) útján. – *A szöveg alatt jobboldalt*: Lecta et correcta in dictionibus prefate possessionis ipsorum eiusdem et excluderet sue. – *Hátlapján egykorú írással*: Ad Silwas ad molendinum.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XXIII/27 (DF 255345).

553. 1509. október 20. (Thorde, sab. p. Luce ew.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán István Zeek-i és Balázs Bozyas-i plébánosokhoz. Az erdélyi részek nemessége számára október 26-án (sab. p. Luce ew.), Thorda-n tartott közgyűlésén Czege-i Was Balázs (e) bemutatta 1507. június 6-i, Hederfaya-i Barlabassy Lénárt (e) alvajdához intézett papír oklevelüket (540. sz.), és kérte, hogy az abban foglaltakra nézve hozzon határozatot, és arról értesítse a plébánosokat. Az ügyet megvizsgálva a nemesek úgy találták, hogy ha valaki az ősi birtokát fejváltság céljából adja el, ehhez sem királyi, sem rokoni beleegyezésre nincs szüksége akkor, ha a fejváltságban senki sem lehet segítségére. Ha azonban valaki az ilyen birtokot másként adja el, nem történhet a rokonok beleegyezése és a király jóváhagyása nélkül, és az is szükséges, hogy a rokonokat és a szomszédokat is szólítsa fel a megvásárlásra az előírt bírói úton. Ha pedig ez is megtörtént, a vásárló köteles egy év leforgása alatt magát a birtokba bevezettetni, ha nem történik ellentmondás, mert máskülönben jogtalan birtokbavétel miatt marasztalható el. Ezért a nemesekkel úgy döntött, hogy az említett telek vagy házhely eladományozása pusztán a Colosmonostra-i egyház konventjének [1468. augusztus 1-i] bevallólevele (462. sz.) alapján nem érvényes, még ha Domokos [széki] plébános be is vezettette magát a birtokba, és azt magának iktattatta a vajdai, káptalani és konventi ember által. A nevezett plébános erre nézve királyi beleegyezés nélkül nem is végrendelkezhetett, még kevésbé tehette ezt, ha magát a birtokba be sem iktattatta, hanem jogtalanul birtokolta. Domokos plébános birtoklása tehát jogtalan volt, és a telket nem is hagyhatta Gálra, hanem annak Was Balázsra kell visszaszállnia. A címzett plébánosoknak tehát az ország törvényeihez kell igazodniuk e perben, amely birtokjogokat érint, és emiatt nem is az egyházi, hanem a világi bírósághoz tartozik, minek következtében a helynök sem keveredhetett volna bele és a plébánosok sem avatkozhattak volna be. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Honorabilibus viris Stephano de oppido Zeek ac Blasio de Bozyas ecclesiarum parochialium plebanis sincere grateque nobis dilectis.

Eredeti, papíron, hátlapján papírfelzetes, vörös viaszba nyomott, befüggesztett, címeres zárópecséttel, Wass cs lt, XXIII/24 (DF 255335).

554. 1509. november 16. (Coloswar, f. VI. p. Brictii conf.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán Zenthywan-i Jánoshoz, Kodor-i Kodory Györgyhöz, Kerezthwr-i Györgyhöz és Fülöphöz. Coloswar városában november 16-án az erdélyi nemességgel együtt tartott ítélőszékén WasakZylwas-i Nagh Jakab – vajdai ügyvédvalló levéllel felesége: Erzsébet nevében – előadta, hogy az ugyancsak jelen levő Czege-i Was Balázs az elmúlt nyáron az ő feleségének minden birtokjogát – kivéve a lakóházát vagy nemesi kúriáját, melyet a Was Balázzsal kötött csereszerződés útján szerzett – lefoglalta, és ismételt kérés ellenére most is magánál tartja. Was Balázs erre azt felelte, hogy a szóban forgó birtokjogokat nem ő foglalta le, hanem Zawa-i Angyallo Péter, Gywla-i Walkay Péter, Gewcz-i Zekel Bernát és Kristóf és Nyres-i István vajdai emberek Hederfaya-i Barlabassy Lénárt (e) alvajda oklevele alapján mint erre kiküldöttek, 50 márka fejében, amelyből neki is juttattak mint perbeli ellenfélnek, és a birtokok egy részét sajátjaként adták vissza, mivel Erzsébet aszony őt a vele elcserélt birtokban nem védte meg. Nagh Jakab ezzel szemben azt állította, hogy a szóban forgó birtokjogokat nem a vajdai emberek foglalták le, hanem később, július 26-a táján (circa festum Anne) maga Was Balázs. Minthogy mindkét fél beleegyezett a köztudományvételbe, a vajda megparancsolja a címzetteknek, hogy november 25-én (X. d. datarum presentium) a Doboka vármegyei WasakZylwas birtokon a szomszédokat kihallgatva állapítsák meg az igazságot, és azt december 4-ig (ad X. d. executionis) tudassák vele.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes címeres pecséttel, Wass cs lt, XXIII/21 (DF 255346).

555. 1509. november 16. (in civitate Koloswar, f. VI. p. Brictii conf.) Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes országbíró, erdélyi vajda és székely ispán Zenthywan-i Jánoshoz, Kodor-i Kodory Györgyhöz, Kerezthwr-i Fülöphöz és Györgyhöz. Koloswar városában november 16-án az erdélyi nemességgel együtt tartott ítélőszékén Czege-i Was Balázs WasakZylwas-i Nagh Jakab és felesége: Erzsébet asszony ellenében előadta, hogy Zawa-i Angello Péter, Gywla-i Walkay Péter, Gewcz-i Bernát és Kristóf, valamint Nyres-i István vajdai emberek Hederfaya-i Barlabasy Lénárt (e) alvajda oklevéles parancsa alapján a Doboka vármegyei WasakZylwas birtokon az alperesek egy szőlőjét bizonyos 50 márka harmadrésze fejében mint ellenfélnek az ő kezébe adták zálogba, az alperesek azonban e szőlőt leszüretelték és elfoglalva tartják. Erre Nagh Jakab a maga és felesége nevében azt felelte, hogy habár a vajdai emberek az említett becslést végrehajtották, ők a felperessel később ebben az ügyben fogott bírák döntése útján megegyezésre jutottak, amiáltal ez a per megszűnt. Minthogy mindkét fél beleegyezett a köztudományvételbe, megparancsolja a vajda a címzetteknek, hogy november 25-én (X. d. datarum presentium) a Doboka vármegyei WasakZylwas birtokon a szomszédokat kihallgatva állapítsák meg az igazságot, és azt december 4-ig (ad X. d. executionis) tudassák vele.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XXIII/22 (DF 255347).

556. 1509. december 29. (in Thome mart.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje előtt Czegew-i Was Balázs azt vallotta, hogy fogott bírói döntés folytán, melyet Zylwas-i Kristóf, Gewcz-i Kristóf, Zekewl Bernát, Gewcz-i György, Nyres-i István és Nyres-i Nagh Orbán a Doboka vármegyei WasakZylwassa birtokon november 25-én (in Katherine virg. et mart.) hoztak egyfelől Thewk-i Mihályné Margit, Kodor-i Jakabné Magdolna és Erche-i Nagh Jakabné Erzsébet asszonyok és kiváltképpen a nevezett Erzsébet asszony, illetve másfelől Was Balázs ügyében. A felsorolt asszonyok december 28-án (in Innocentuum) bizonyos vallomástétel végett 100 Ft kötés terhe alatt meg kellett volna jelenjenek a kolozsmonostori konvent előtt, Was Balázs azonban egész nap (a tempore vesperarum usque temporis signationis sew occasum solis) hiába várt reájuk, amiért az említett összegben elmarasztaltatták magukat.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XXIII/20 (DF 253008).

557. 1510. január 8. (in oppido Bonchyda, f. III. p. Epiph.) Gyvla-i Valkay Márton, Zwthor-i István deák (litteratus), Doboka vármegye alispánjai, Kyde-i Eged István és Zentheged-i Valkay Péter szolgabírák bizonyítják, hogy január 8-án a megyebeli nemesekkel együtt Bonchida-n tartott ítélőszékükön Kyde-i Frangh Gergely, KysWas Mihály ügyvédje előadta, hogy Czeghe-i Was Balázs (e) az elmúlt napokban a panaszosnak Pap Ábrahám nevű, Mohal-on lakó jobbágyát a vármegye tisztjeivel a maga birtokára vitette. Erre Was Balázs azt felelte, Pap Ábrahám csakis őhozzá állt be jobbágynak, és ő tudatta az exponenssel, hogy vissza akarja vitetni, mire ez utóbbi még azon éjjel a jobbágy minden holmiját elrejtette; azonkívül ő (Wass Balázs) a jobbágy fejére esküt tett. A vármegye tisztjei, mivel az exponens a jobbágy holmiját elrejtette, és a fejére tett eskü ellen nem tiltakozott, a nevezett jobbágyot minden vagyonával Was Balázsnak ítélték. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Adiudicatoria Blasii Was ex parte Abraham Pap.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecséttel, melyek közül az egyik ép, egy másik töredezett, és a harmadiknak csupán nyoma látszik, Wass cs lt, VII/8 (DF 253023).

558. 1510. április 9. (in oppido Bonchyda, f. III. p. Ambrosii doctoris) Gyvla-i Valkay Márton és Sard-i Kys Antal, Doboka vármegye alispánjai, valamint Kyde-i Espan Mátyás és Zentheged-i Valkay Péter szolgabírák bizonyítják, hogy a Bonchyda-n a megye nemeseivel együtt tartott ítélőszékükön április 9-én a nevezett Valkay Péter azt vallotta, hogy Gewcz-i Bernát kérésére kiszállt Gewcz birtokban egy telekhez, melyet Gewcz-i Gothard örökjogon eladott Gerewffy Imrének és következésképpen Biro Bertalan (c) nevű jobbágyának. Itt Gewcz-i Bernát maga és testvérei nevében is az eladást és a megvásárlást eltiltotta. Valkay Péter azt is vallotta, hogy a telken nem talált házat, hanem csak néhány, ház alapjához való *Thalpffa*-nak nevezett fát. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Prohibitoria nobilis Bernaldy de Gewcz contra intrascriptos facta.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecséttel, melyek közül az egyik ép, egy másik töredezett, és a harmadiknak csak nyomai látszanak, Wass cs lt, XV/5 (DF 253024).

559. 1510. június 15. (in oppido Thordensi, sab. p. Anth. conf.) Hederffaya/Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán Gewcz-i Mátyásnak, Kodor-i/Kodory Jakabnak és Yklody Máténak. 16 márka kötés terhe alatt tegyenek a Colosmonostra-i konvent előtt bevallást a Chege-i Was Balázs (e) és Was Mihály között létrejött kötésről.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1510. június 22-i oklevelébe (560. sz.), Wass cs lt, VII/19 (DF 255348). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36405, p. 310–311, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3558. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

560. 1510. június 22. (sab. a. Nat. Ioh. bapt.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Gewcz-i Mátyás, Wasakzylwas-i Kodory Jakab, Pynthewk-i Yklody Máté – Hederffaya-i Barlabassy Lénárt (e) erdélyi alvajda és székely alispán 1510. június 15-i parancsára (559. sz.) – vallják, hogy amikor április 28-án (dom. p. Georgii mart.) más dologban Czege birtokon jártak, Was Balázs bírákul kérte fel őket, mert néhai Was István fia: Zenthgotharth-i Was Mihály ama 40 magyar Ft-ot, amelyben a [püspöki] helynök [gyula]fehérvári (Albensis) széke Imre deák Zenthgotharth-i scolasticus megölséért vérdíj címén elmarasztalta (diabolica ex suggestione quendam Emericum litteratum scolasticum de iamdicta Zenthgotharth miserabiliter interemisset), e kitűzött időpontban csak úgy fizethette ki, hogy Was Balázs kölcsönadta neki ezt az összeget. Ennek biztosítékaként Was Mihály Mohal-i birtokrészét előttük kötötte le Was Balázsnak zálogba, és 200 Ft kötés terhe alatt vállalta, hogy erről a kolozsmonostori konventtől záloglevelet állíttat ki utóbbi számára.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, VII/19 (DF 255348). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36405, p. 310–312, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3560. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

561. 1510. július 13. (in Margarete virg. et mart.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Chazary (d) Ambrus, Czege-i Was Balázsnak (e) Czege-n lakó familiárisa és jobbágya ura nevében tiltakozott amiatt, hogy Czege-i Was István fia: Zenthgotharth-i Was Mihály, aki az általa megölt Imre deák Zenthgetharth-i [!] scolasticus vérdíjára Balázstól április 28-án (dom. p. Georgii mart.) felvett 50 magyar Ft ellenében zálogba adta Mohal-i (Doboka vm) jószágrészét, és erről 200 arany Ft kötés mellett záloglevél kiállítását vállalta, ezt sem július 12-én (f. VI. a. Margarethe virg. et mart.), sem 13-án (Margarethe virg.) korán reggel nem tette meg, és emiatt az említett összegben elmarasztaltatta magát. – *Hátlapján közel egykorú írással*: Impignoratio Michaelis Was de possessione Mohal.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XL/211 (DF 253025).

562. 1510. augusztus 11. (in possessione Zwchaak, II. d. Laurentii mart.) Hederfaya-i Barlabasy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán előtt Zwchaak-i János deák (litteratus), az erdélyi vajda notáriusa kijelenti, hogy annak a bírságnak a két részét, amelyben a vajda Zylwas-i Nagh Jakabot és feleségét elmarasztalta, és amelyet szolgálataiért neki ajándékozott, két ökörért Czege-i Was Balázsnak engedte át.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes, zöld viaszba nyomott, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/210 (DF 253094).

563. [1510?. június 4. után] Gyvla-i Valkay Márton és Kyde-i Ispan Máté, Doboka vármegye alispánjai, valamint Kyde-i Eged István és ZenthEged-i Valkay Péter szolgabírák bizonyítják, hogy Bonczyda oppidumban a vármegyei nemességgel együtt tartott ítélőszékükön június 4-én (f. III. p. Corp. Chr.) a nevezett Valkay Péter azt vallotta, hogy előtte Porkolab Domokos (e), Balwanos-i várnagy Czege-i Was Balázstól Byro Balázs, Sarkan Bertalan, Balthasar Simon, Fekethe István, FelJaro Benedek, Fodor Adam, Sarkan Antal, Vyncze Mihály, Paysos Gergely, Kovach Péter, Czeclas Pál özvegye és Czeclas Péter nevű, továbbá Zentheged-i Was Jánostól Simon István, Simon Benedek, Feldwari Albert, Zeky Bálint, Wyda Mihály, Osvald András nevű, ZenthGothard-i KysWas Mihálytól Bozyas László, Enekes Ferenc, Boldisar Balázs, Magyari Fülöp és Sarkan Tamás ZenthGothard-on lakó jobbágyaik részéről ítéletet kívánt. A nevezett Was Balázs, János és Mihály jobbágyaik részéről Porkolab Domokosnak az általuk kitűzött határidőben ítélethozatalt ígértek.

A kitűzött határidőben, az arra meghatározott helyen Porkolab Domokos a nevezett jobbágyok ellen az illető szolgabíró előtt a következőket panaszolta el: 1. Az elmúlt évben a nevezett jobbágyok 400 disznójukat a Balwanos várhoz tartozó makkos tölgyerdőbe vitték, de amikor nekik úgy tetszett, a sertéseket az ő urának, a Warad-i püspöknek földjéről a bér megfizetése nélkül hatalmasul elhajtották, amivel neki több mint 50 Ft kárt okoztak. 2. A saját disznókkal együtt a püspök földjéről az ő jobbágyainak és más embereknek 32 disznóját is hatalmaskodva elhajtották, amivel több mint 22 Ft kárt okoztak. 3. A disznók elhajtásakor a püspök földjén egyik jobbágyát elfogták, megverték, megkötözték, és nála levő holmiját rabló módra elvették. Mindezeket Porkolab Domokos kész volt bizonyítani.

Ennek hallatán a jobbágyok a következőket felelték: 1. A kondás, akinek a kezére a sertéseket egy bizonyos időre adták, azt üzente, hogy a disznók ott több makkot nem találnak, és éhen vesznek, ha onnan el nem hajtják őket. Ezért mindjárt utánuk mentek, és a sertéseket nem a püspök földjén, hanem Mohal birtok területén – amely saját földesuraik birtoka – kóborolva találták. 2. A püspök jobbágyainak vagy más embereknek disznóit nem hajtották el, és tudtukkal vagy akaratukkal a magukéi közé idegen állat nem került. 3. A disznók hazahajtásakor a püspök egyetlen jobbágyát sem bántalmazták, és semmijét rabló módra el nem vitték, ezért a felperes keresetében ártatlanok.

Erre Was Balázs a maga és testvérei részéről úgy rendelkezett, hogy jobbágyaik külön-külön a maguk személyében hetedmagukkal esküdjenek meg vallomásukra. Ha erre megesküsznek, Porkolab Domokos, aki őket rablóknak nevezte, és azt állította, hogy ezt be tudja bizonyítani, de erre nem volt képes, a nevezett jobbágyok vérdíjában (in vivo homagio) marasztaltassék el.

Ennek hallatára Porkolab Domokos a jelenlegi ítélőszékhez fellebbezett. Az ítélőszék előtt Vas Balázs megjelent, Porkolab Domokos azonban távol maradt, és nem is képviseltette magát. Ezért az ítélőszék őt három márka bírságban elmarasztalta, Vas Balázs ítéletét a vármegye igazságosnak ismerte el, és elrendelte, hogy a legközelebbi szombaton a jobbágyok ugyanazon szolgabíró előtt Mohal-on Was Balázs ítélete szerint tegyék

le esküjüket. Miután ezt megtették, ártatlannak ismerték el őket, Porkolab Domokost eleven ember vérdíjában (in vivo homagio) marasztalták el.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, VII/14 (DF 255397). A keltezés azzal indokolható, hogy gyulai Valkai Márton Doboka vármegyei alispán, kidei Eged István és szentegyedi Valkai Péter szolgabírák egyidejű hivatalviselésére csak 1510-ből ismeretesek adatok, vö. 557. és 558. sz.

564. 1511. január 7. (f. III. p. Epiph.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i néhai Was Domokos fia: Mihály maga és testvérbátyjai: Was Balázs, János és László személyében Czege-i néhai Was István fiát: Mihályt a Pwlyon-i, ZenthGothard-i és Mohal-i (Doboka vm) jószágrészek eladásától, Ews-i Jankaffy Mátét pedig azok megvásárlásától eltiltotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XVI/10 (DF 288346).

565. 1511. október 14. (Thorde, f. III. p. Dionisii ep. et mart.) Zapolya-i János, Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy előtte egyfelől Czege-i Was Balázs, másfelől ZenthGothharth-i Was Mihály azt nyilatkozták, hogy Szentgyörgyi (de Sancto Georgio) és Bozyn-i Péter comes (sp et m) országbíró és egykori erdélyi vajda kötelezvényében kikötött és Was Mihály által megszegett kötelezettség miatt per támadt közöttük, és a bíróság végül Was Mihályt, Was Balázs ellenében, 800 aranyforintot kitevő 200 ezüstmárkában (in ducentis etiam marcis argenti, octingentos florenos auri facientes) marasztalták el. Miután Was Mihály a büntetés alól a vajda előtt indított új per útján igyekezett szabadulni, végül úgy egyeztek meg, hogy pereiket Péter országbíró oklevelének érvényben hagyása mellett megszüntetik, és Was Mihály örökjogon átengedi Wass Balázsnak a Doboka vármegyei Mohal nevű részjószágát, azaz a birtok felét, továbbá öt jobbágytelkét Pwlyon-ban (Doboka vm), amelyeken Soos Bálint, Banga György, egy bizonyos Tamás, Banga Mátyás és Kathonay Péter lakik, mely telkek nyugat felől Karokwthpathaka és a Pwlyon birtokon keresztülfolyó patak között fekszenek. Was Mihály egyúttal vállalta, hogy amennyiben Was Balázst a fenti birtokban nem védené meg, ennek jogában áll ugyanolyan értékű más jószágát elfoglalni. Was Balázs viszont átadta Was Mihálynak a Doboka vármegyei ZenthGotharth-on levő és eddig az ő kezén volt birtokrészét, továbbá az öt jobbágytelken kívül a Pwlyon birtokban levő egyéb jószágát. – *A szöveg alatt jobboldalt*: Lecta.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, VII/20 (DF 255369).

566. 1511. november 10. (in civitate Koloswar, in profesto Martini ep. et conf.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy ZenthGothharth-i KysWas Mihály a Doboka vármegyei Pwlyon-i részbirtokát 50 arany Ft-on és szavatosság vállalásával zálogba vetette Zenthegyed-i Was Jánosnak (e).

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett, papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XVI/9 (DF 255355).

567. 1511. november 23. (in possessione Pwlyon, die dom. a. Katherine virg. et mart.) Lossoncz-i Banffy István, Zenthegyed-i Was János és Sombor-i Salathiel, Doboka vármegye szolgabírája, mint egyfelől Ws-i Jankaffy Máté (e) és Omboz-i Miklós, másfelől Zenthgothard-i Was Mihály fogott bírái, bizonyítják, hogy a felek november 23-án (dom. a. Katherine virg. et mart.) megjelentek előttük a Doboka vármegyei Pwlyon birtokon, és azt vallották, hogy a vármegyei szék vagy az erdélyi vajda előtt zajló, egymás elleni pereiket – főleg Banffy István közbenjárására – megszüntették, a perben kelt okleveleket semmisnek nyilvánították, és békés egyezségre léptek. Eszerint Jankaffy Máté Pwlyon-i részbirtoka kérdésében a Kolosmonostra-i konvent oklevelénél fogva neki járó 100 arany Ft felét elengedte Was Mihálynak, a megmaradó rész lefizetésére nézve pedig Ombozy Miklós megígérte, hogy azt a 28 arany Ft-ot, amellyel Was Mihálynak adósa maradt, Jankaffy Máténak fizeti ki, amit ez el is fogadott. A bírák ezután meghagyták Was Mihálynak, hogy a hátralevő 22 arany Ft-ot [1512.] november 11-ig (Martini ep. et conf.) fizesse meg, ennek megtérítését viszont Was János vállalta magára úgy, hogy ha ezt elmulasztaná, Jankaffy/Jankafy Máténak joga lesz Was János Zenthgothar-on [!] lakó két jobbágyát: Oswald András és Byro Dénest magának lefoglalni és őt e kérdésben rövid perbe hívás útján (brevi evocatione mediante) a vajda elé idézni. Jankaffy Máté és Was Mihály azt is kikötötték, hogy amelyik fél a másik becsülete ellen anyanyelvén (materna lingua sua) szól, és másoknak is alkalmat ad ezt tárgyalni, ha az ország szokása szerint ez világosan bizonyítható, fejét és becsületét veszítse.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt három papírfelzetes, címeres gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XL/212 (DF 255370). – Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1513. augusztus 1-jei oklevelébe (596. sz.), Wass cs lt, XL/217 (DF 255378).

568. 1511. november 29. (in civitate Koloswariensi, in vig. Andree ap.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán a Kolosmonostra-i konventhez. Zenthegyed-i Bothos Balázs fia: András, aki Zenthegyed-i néhai Bothos János leányától: Anestasia [!] asszonytól született, előadta, hogy Zenthegyed-i néhai Zekel Lőrinc a Doboka vármegyei Pwlyon birtokban levő jobbágytelkét, melyen Fewldwary (d) Benedek lakik, minden tartozékával és haszonvételével együtt, bizonyos pénzösszegért végrendeletileg Anestasia asszonynak hagyta, amit néhai Zekel Lőrinc özvegye: Margit asszony is békésen átengedett Anestasia asszonynak. Később Czege-i Vas Balázs ezt és egy másik Polyon-i puszta jobbágytelket – melyen azelőtt néhai Yo Tamás lakott – és két Polyon-i erdőt, Wagothchere-t, illetve Bonczyberek-et erőszakkal elfoglalta. Felkéri a konventet, hogy küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében Gaspar Tamás, Kyde-i Frank Gergely, Sombor-i Salathiel, Gewcz-i Mátyás, Gewcz-i György közül az egyik, vajdai emberként tartson vizsgálatot, és Was Balázst a panaszos ellenében [1512.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) idézze elébe, és minderről írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1511. december 18-i oklevelébe (569. sz.), Wass cs lt, XVI/11 (DF 255371).

569. 1511. december 18. (VI. d. Lucie virg. et mart.) A Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Zapolya-i János Scepus-i örökös ispánnak, erdélyi vajdának és

székely ispánnak (sp et m). 1511. november 29-i kérésére (568. sz.) kiküldte tanúbizonyságát: Balázs frater papot, kinek jelenlétében Gewcz-i György vajdai ember december 13-án (in Lucie virg. et mart.) vizsgálatot tartva megállapította, hogy a vajdai oklevélben foglalt panasz megfelel az igazságnak, és ezért Chege-i Was Balázst Zenthgehtarth-i [!] részbirtokán (Doboka vm) Zenthegyed-i Bothos Balázsnak Zenthegyed-i néhai Bothos János leányától: Anestasia-tól [!] született fia: András ellenében [1512.] január 13-ra (ad oct. Epiph.) a vajda elé idézte.

Belefoglalva Szapolyai János erdélyi vajda 1514. január 20-i oklevelébe (606. sz.), Wass cs lt, XVI/11 (DF 255371).

570. [1512. május 9. előtt]. Czege-i Was Balázsné (e) Jankafi [helyesen: Hosszúaszói] Katalin nevében előterjesztett követelések Ews-i Jankaffy Máté ellen a [Thwroczy Miklós (e) alvajda és székely alispán előtt] folyó perben. Amikor anyja, Apolonia Ews-i házából atyjának: Ews-i Jankaffy Jánosnak halála után Hozywazo-ra akart költözni, amíg misén volt, a vele egy házban lakó Jankaffy Máté egy nagy ládát, amelyben 1000 Ft-ot érő készpénz, 500 Ft-ot érő ezüstnemű (argentaria videlicet cyfi peccaria, coclearia necnon argentum fusum), 300 Ft-nyi arany és drágakő (magna quantitas auri et gemmarum) volt, feltörte, és tartalmát elvitte. Katalin az ezekből őt megillető részt ismételten hiába kérte. Máté esküdjék meg, hogy a ládát nem törte fel, és tartalmát nem vitte el. Jankaffy János halála után maradt 60 marha, juhok, sertések és több mint 100 ló, amelyből szintén kívánja a részét. A házi eszközökből [?] (ex bonis *hazezkez* hoc est clenodiis) és a majorságokból (de *mayorsaagh*) szintén kielégítést kér. Kívánja, hogy Jankaffy Máté adja ki a részét a következő jószágokból és jószágrészekből: Ews, amelyben nemesi udvarház, halastavak és malmok vannak, Maruk, Morucz, Kayla, Zenthandras, Datos, Zenthegyedh, Olahpalothka, Magyarpalothka, Leegyen, Kezew, Gyeke, Mehes, Gherebenes. Kívánja a maga részét abból a jószágrészből is, amelyet Jankaffy Simon birtokolt, és pazarlása miatt 500 Ft-ért Jankaffy Máté kezére került volt.

Fogalmazvány, összehajtott papírív három oldalán, Wass cs lt, s. n. (DF 255384). A keltezés a Túróci Miklós erdélyi alvajda hivatalviselése (1512–1516), illetve az ősi Jankafi Katalin és Máté közötti, 1512. május 9. előtt indult per másik oklevele (571. sz.) alapján történt. Vö. Janits Iván: Az erdélyi vajdák igazságszolgáltató és oklevéladó működése. Bp. 1940. 108. – Wass Balázs felesége valójában Hosszúaszói Katalin, Hosszúaszói Bálint és Jankafi Apollónia leánya (DL 30993, 1511. XII. 20.).

571. 1512. május 9. (in oppido Felwincz, in crast. Zthanislai ep. et mart.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán Czege-i Was Balázs (e) kérésére Kend-i Gált, Zenthegyed-i Was Jánost és Bongarth-i Porkolab Domokost (e) parancslevelével vallomástételre maga elé idézte. Ezek eskü alatt azt vallották, hogy április 25-én (II. d. Georgii mart.) mint egyfelől Ews-i Jankaffy Máté (e), másfelől Was Balázs és felesége: Katalin asszony fogott bírái, 200 Ft kötés terhe alatt azt határozták, hogy a felek a megyei ítélőszékek előtt folytatott pereiket és azt is, amelyet Katalin asszony Jankaffy Máté ellen indított azért, hogy a férfi és női ágat megillető birtokaiból az őt megillető részt, a férfi ágat illető birtokaiból a leánynegyedet adja ki, kötelesek nyolc, a felek által egyenlő arányban választott bírónak május 8-án (in App. Mich. arch.) Zenthegyed birtokon meg-

hozandó döntésére bízni 200 Ft kötés terhe mellett. Ennek egy-egy harmada a vajdát, a fogott bírákat és a döntést elfogadó felet illeti meg. – *A szöveg alatt jobboldalt*: Per Io[hannem] Zwch[a]ki.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, címeres pecsét töredékével, Wass cs lt, XL/214 (DF 255372).

572. 1512. június 7. (in possessione Bogath, f. II. p. Trinitatis) Thwrocz-i Miklós és Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajdák és székely alispánok Sombor-i Salathielnek, Doboka vármegye szolgabírájának, Fratha-i Salathiel-nek, Manyk-i Zthrigy Benedeknek, Rewd-i Cheh Gergelynek, Bongarth-i Nagh Jánosnak és Fewldwar-i Ciato Jánosnak. Tudatják velük, hogy június 7-én (f. II. Trinitatis) Bogath-on, az erdélyi nemességgel együtt tartott ítélőszékükön Fekethe István – Czege-i Was Balázs (e) felperes familiárisa – ura nevében és a Kolosmonostra-i egyház ügyvédvalló levelével előadta Ews-i Jankafy Máté alperes ellenében, hogy noha a felek között 200 arany Ft kötés terhe mellett fogott bírák döntést hoztak, az alperes ezt nem tartotta be, és így ebben az összegben elmarasztaltatta magát. Erre Jankafy Máté alperes ügyvédje: Gherghfalwa-i Henke Miklós, aki ugyancsak a Kolosmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével jelent meg, azt felelte, hogy ügyfele ártatlan, és a döntést a felperes szegte meg. Minthogy mindkét fél alávetette magát a tudományvételnek, János Scepus-i ispán, erdélyi vajda és székely ispán (sp et m) nevében megparancsolják az alvajdák a címzetteknek, hogy levelük keltétől nyolcadnapon Zenthegyed-en eskü alatt hallgassák ki a volt fogott bírákat, állapítsák meg az igazságot, és azt június 24-re (ad Nat. Ioh. bapt.) tudassák velük.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XIII/26 (DF 255373).

573. 1512. június 22. (in oppido Mwsna, f. III. a. Nat. Ioh. bapt.) Thwroczy Miklós és Barlabassy Lénárt erdélyi alvajdák és székely alispánok Somkerek-i Erdely Mártonnak, Bethlen-i Balázsnak, Kend-i Gálnak, Zylwas-i Kristófnak és Lossoncz-i Banffy Ferencnek és Istvánnak, Kecheth-i Lászlónak, Bongarth-i Porkolab Domokosnak. Amikor június 7-én (f. II. p. Trinitatis), Bogath-on az erdélyi nemességgel együtt tartott ítélőszékükön Czege-i Was Balázs (e) és Ews-i Jankaffy Máté perét tárgyalták az általuk fogott bírákként bizonyos kikötések mellett hozott döntés tárgyában, Balázs szolgája (servitor), Fekethe István – a Kolosmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével – ura nevében, illetve Gyewrghfalwa-i Henke Miklós – ugyancsak a Kolosmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével – Jankaffy Máté nevében a fogott bírák vallomásait előre elfogadták. Megparancsolják ezért az alvajdák János (sp et m) Scepus-i ispán, erdélyi vajda és székely ispán nevében a címzetteknek, hogy június 24-én (in Ioh. bapt.) és a következő napokon az erdélyi nemesség számára tartandó közgyűlésükön jelenjenek meg, és eskü alatt tegyenek vallomást. Az oklevelet adják vissza bemutatójának. – *Hátlapján egykorú írással*: Stephanus Banfy, Ladislaus Kechethy et Dominicus Porkolab fassionem facere noluerunt, igitur propter contumatiam eorum contra Blasium Was convicti in singulis sedecim marcis. – *Egykorú kéz írásával*: I[n causam attractus] non venit. Igitur contra A[ctorem] convictus est in X marcis.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett, zöld viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/213 (DF 253026).

574. 1512. június 24. (in possessione Naghlak, in Nat. Ioh. bapt.) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda és székely alispán Ews-i Jankaffy Mátének. Mivel Czege-i Was Balázs felesége: Katalin bizonyos kötelezettsége miatt ellene pereskedni akar, levele keltétől negyednapra jelenjen meg előtte. – *Hátlapján egykorú írással*: Causa intrascripta de partium voluntate prorogata est ad feram quartam nunc venturam [június 30.] statu in eodem, in quo nunc existit. Pro A[ctore] Stephanus Fekethe cum conventus, pro I[n casusam attracto] Nicolaus Henke de Gyergh [!] cum nostris in crastino festi Petri et Pauli apostolorum [június 30.] in Coloswar.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/215 (DF 255365).

575. 1512. július 8. (in oppido Thorda, f. V. p. Visit. virg.) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda és székely alispán János comes és erdélyi vajda személyében Sombor-i Salathielnek, Doboka vármegye szolgabírájának, Fewldwar-i János deáknak (litterato), Manyk-i Ztrygy Benedeknek és Fratha-i Salathielnek. Az exponens által kitűzendő napon ZenthEgyed birtokon hallgassák ki Somkerek-i Erdely Mártont, Bethlen-i Balázst, Lossoncz-i Banffy Ferencet és Istvánt, Kend-i Gált, Zylwas-i Kristófot, ZenthEgyed-i Was Jánost, Kecheth-i Lászlót és Bongarth-i Porkolab Domokost (e) a Czege-i Was Balázs (e) és Ews-i Jankaffy Máté (e) közötti perben hozott fogott bírói döntésükről. Az oklevelet adják vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett, zöld viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, IV/27 (DF 253032).

576. 1512. november 21. (in possessione Hederfaya, dom. p. Elizabeth vid.) Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán Zawa-i Angyallo Péternek, Fewldwar-i Jánosnak, Fratha-i Salathielnek, Gywla-i Walkay Mártonnak, Sombor-i Salathielnek, Apathy-i Boyer Péternek. Hederfaya birtokon november 21-én ZenthEgyed-i Vas János előadta, hogy két jobbágytelkét, melyek egyikében Thorday Benedek, a másikban Nagh Miklós lakik, és azonfelül bizonyos lakatlan telkeket Pwlyon birtokon (Doboka vm), melyeket Was Mihály 50 Ft-on zálogba adott és amelynek békés birtokában volt, Czege-i Was Balázs (e) hatalmaskodva elfoglalt. Erre Nagh Miklós – Thwrocz-i Miklós (e) alvajda ügyvédvalló levelével – Was Balázs alperes nevében azt felelte, hogy a felperes a jobbágytelkeknek nem volt békés birtokában, mert azokat az alperes Was Mihálytól cserében kapta. Mivel mind a két fél alávetette magát a köztudományvételnek, János (sp et m) Scepus-i ispán, erdélyi vajda és székely ispán nevében megparancsolja a címzetteknek, hogy november 30-án (in Andree ap.) Pwlyon-ban a szomszédok között tartsanak vizsgálatot, és az eredményt december 21-ig (ad Thome ap.) írják meg neki. – *Hátlapján egykorú írással*: Causa intrascripta prorogata est ad vigesiumum diem festi Epiphaniarum domini [1513. január 25.].

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott, papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XVI/12 (DF 253027).

577. 1512. november 27. (in possessione Zwchak, sab. p. Katherine virg.) Hederffaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán bizonyítja, hogy Czege-i Was Balázs (e) kérésére Zekel Bernátot és Gewcz-i Györgyöt eskütételre magához rendelte. Ezek azt vallották, hogy február 2. körül (circa Purif. Marie) Zenthgotharth-on előttük mint fogott bírák előtt Was Balázs és Zenthgotharth-i néhai Was István fia: Mihály csereszerződést kötöttek. Eszerint Was Balázs Zenthgotharth-i (Doboka vm) két jobbágytelkét, melyek egyikén Kys István, a másikán Felyaro Benedek lakik, örökjogon átadta Was Mihálynak. Ez utóbbi viszont ennek ellenében és még 32 arany Ft-ért átadta Was Balázsnak egész Pwlyon-i részbirtokát (Doboka vm), kivéve négy jobbágytelket, melyek egyikén Galffy Gergely, a másikán Hegedews János lakik, a többi kettő pedig lakatlan, Phylep Balázs és Fewldwary György kúriái között, melyeket korábban Zenthegyed-i Was Jánosnak szándékozott eladni. A felek abban is megegyeztek, hogy rövid időn belül, bármelyikük kérésére, a vajda, az alvajdák vagy a Colosmonostra-i konvent előtt e cserére vonatkozóan bevallást tesznek. Amelyik fél ezt elmulasztaná, 200 Ft-ban marasztaltassék el rövid perbe hívás útján (brevi evocatione mediante), a feltételt betartó félnek pedig joga legyen az elcserélt birtokokat magának örökre (iure perhempnali) elfoglalni.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, X/14 (DF 255379). – Tartalmi említés Túróci Miklós erdélyi alvajda 1513. január 28-i oklevelében (584. sz.), Wass cs lt, X/20 (DF 255380). Vö. 580. sz.

578. 1512. november 30. (in oppido Dewa, in Andree ap.) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda és székely alispán Kend-i Gálnak, Zylwas-i Kristófnak, Fewldwar-i János deáknak (litterato), Fratha-i Salathielnek, Kheresthwr-i Tamásnak, Balasfalwa-i Chereny Lászlónak (e). Minthogy néhai Hozywazo-i Bálint leányát: Katalint és néhai Hozywazo-i György leányát: Orsolyát, Czege-i Was Balázs, illetve ZenthEgyed-i Was János feleségét az apáik után őket megillető birtokjogok és a jobbágyok számának kérdésében Hozywazo-i Gergely (e) ellenében folytatott perükben a fogott bírák vizsgálat megtartását határozták el Hozywazo, Hozzwpathak, Hozzwberek, Tothfalw (Kykellew vm), Boldocz, Mezewchan, ZenthJakab, Zynd, Berkes, Remethe, Zwrdok, Bykal, Also és FelsewJara, Kysbanya, Iwanfalwa, Kysaklos, Zarkad (Thorda vm), Thothaza (Kolos vm) lakosai és a szomszédok körében, de ezt október 24-én (VIII. d. Galii) a hadfelkelés (levatio gentium) miatt nem lehetett megejteni. Ezért a vajda nevében megparancsolja a címzetteknek, hogy december 9-én (II. d. Concept. virg.) és a következő napokon Hozywazo-n és a többi birtokon a lakosokat és a szomszédokat eskü alatt kihallgatva Bálint és György birtokai és jobbágyai száma felől – melyek most Hozywazo-i Gergely kezén vannak – tájékozódjanak, és a vizsgálat eredményét írják meg neki.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, LVII/3 (DF 255374).

579. 1512. december 28. (in civitate Coloswar, in Innoc. mart.) Zapolya-i János, Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán Manyk-i Ztrygy Benedeknek, Zenthegyed-i Walkay Péternek, Gewcz-i Györgynek, Zylwas-i Kodory Jakabnak. Néhai Hozwazo-i Bálint leányát és néhai Hozwazo-i György leányát: Orsolyát – Czege-i Was Balázs, illet-

ve Zenthegyed-i Was János feleségét – az apáik után őket megillető birtokjogok és a jobbágyok számának kérdésében Hozwazo-i Gergely (e) ellen folytatott perükben a fogott bírák vizsgálat megtartását határozták el Hozwazo, Hozzwpathak, Hozzwberek, Tothfalw (Kykellew vm), Boldocz, Mezewchan, Zenthyacab, Zynd, Berkes, Remethe, Zwrdok, Bykal, Also és Felsew Jara, Kysbanya, Iwanffalwa, Kysaklos, Zarkad (Thorda vm), Thothaza (Kolos vm) birtokok lakosai és a szomszédok körében, melyet Thwrocz-i Miklós (e) erdélyi alvajda és székely alispán parancslevele szerint október 24-én (VIII. d. Galii) kellett volna megtartani, de az erdélyi hadak mozgása (propter motionem exercitum harum partium Transsilvanarum) miatt nem lehetett megejteni. Megparancsolja ezért a király nevében a címzetteknek, hogy [1513.] január 10-én (Pauli primi heremite) és a következő napokon Hozywazo-n, Hozzywpathak-on és a többi birtokon a lakosokat és a szomszédokat eskü alatt kihallgatva Bálint és György birtokai és jobbágyai száma felől – melyek most Hozywazo-i Gergely kezén vannak – tájékozódjanak, és a vizsgálat eredményét írják meg neki.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, LVII/2 (DF 255375).

580. [1513.] január 2. (in Koloswar, in crast. Circumcis. dom.) János comes erdélyi vajda (sp et m) bizonyítja, hogy január 2-án (in crast. Circumcis. dom.) Koloswar-on Fekethe István – alvajdai ügyvédvalló levéllel ura: [Czege-i Wass Balázs] nevében – előadta ZenthGothard-i KysWas Mihály alperes ellenében, hogy ez utóbbi négy Pwlyon-i (Doboka vm) jobbágytelket, közöttük két népeset, melyek egyikében Thorday Benedek, a másikban Nagh Miklós lakott, továbbá két pusztatelket elcserélt a felperes két ZenthGothard-i (Doboka vm) két jobbágytelkével, melyek egyikében Felyaro Benedek, a másikban meg Kys István lakik, amikhez még egy bizonyos pénzösszeget is kapott. Emellett 200 Ft-nyi kötés és a cserébe kapott két telek elvesztésének terhe mellett elvállalta, hogy a felperest a zavartalan birtoklásban megvédelmezi ZenthEgyed-i Was János követelésével szemben. Utóbbi azonban Wass Balázst a négy jobbágytelek ügyében perbe fogta. A vajda a Pwlyon szomszédságában lakók körében köztudományvétel megtartását rendelte el, aminek mindkét peres fél alávetette magát.

Tartalmi említés Túróci Miklós erdélyi alvajda 1513. január 28-i (582. sz.) oklevelében, Wass cs lt, X/20 (DF 255380). Vö. 577. sz.

581. [1513. január 16. után] János comes erdélyi vajda parancsára Kodory Jakab, Walkay Péter és Salathiel vajdai emberek január 16-án (XVI. d. Circumcis.) a Pwlyon-i szomszédok körében köztudományvételt tartottak a Czege-i Was Balázs és ZenthGothard-i KysWas Mihály között létrejött cseréről. A vallomásokból az derült ki, hogy felek a cserét 200 Ft kötés terhe mellett kötötték meg úgy, hogy az egyezséget be nem tartó fél veszítse el a cserébe adott telkeket, továbbá az derült ki, hogy az alperes Mihály a 32 Ft-ot megkapta a felperes Was Balázstól.

Tartalmi említés Túróci Miklós erdélyi vajda 1513. január 28-i (582. sz.) oklevelében, Wass cs lt, X/20 (DF 255380). Vö. 577. sz.

582. 1513. január 28. (in oppido Dewa, III. d. f. IV. p. Conv. Pauli ap.) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda és székely alispán Nyres-i Istvánnak, Manyk-i Zthrygy Benedeknek és Sombor-i Rod Jánosnak. Az erdélyi részek nemeseivel együtt január 26-án (f. IV. p. Conv. Pauli ap.) Dewa-n tartott közgyűlésén megjelent előtte Fekethe István – alvajdai ügyvédvalló levéllel – Czege-i Was Balázs (e) nevében, és ZenthGothard-i KysWas Mihály ellenében bemutatott három oklevelet: 1. János comes erdélyi vajda (sp et m) köztudományvételt elrendelő [1513. január 2-i] parancsát (580. sz.). 2. Zylwas-i Kodory Jakab, ZenthEgyed-i Walkay Péter nemesek és Salathiel Doboka vármegyei szolgabíró [1513. január 16. u. kelt] jelentését ennek végrehajtásáról (581. sz.). 3. Hederffaya-i Barlabassy Lénárt (e) alvajdának Zekel Bernát és Gewcz-i György fogott bírák bevallásáról kiállított [1512. november 27-i] bizonyságlevelét (577. sz.). Az oklevelekre hivatkozva a felperes ügyvédje azt kifogásolta, hogy az alperes nem védte meg a felperest a neki cserébe adott Pwlyon-i részbirtokban. A felperes vádjára az alperes azt felelte, hogy a csere kötés nélkül történt úgy, hogy a felperes neki 32 arany Ft-ot fizetett, és vállalta még azt is, hogy Mihály számára ennek Gyeke-i jószágrészét Ews-i Jankaffy Máté és Geztrad-i László kezéből kiváltja, de ezt elmulasztotta. A felperes ügyvédje kifejtette, hogy ügyfele az alperest kielégítette, és a Gyeke-i birtokrész kiváltását nem ígérte meg. Az alvajda úgy ítélt, hogy az alperes a felperesnek a tőle cserébe kapott két telket köteles visszaadni és a 200 arany Ft-nyi kötést megfizetni. Az alvajda ezért a vajda nevében megparancsolja a címzetteknek, hogy ZenthGothard-on a két jobbágytelket adják vissza a felperesnek, az alperes vagyonából pedig 200 arany Ft-nyit kétharmad részben a bíró, egyharmad részben a felperes javára foglaljanak le zálogba és minderről írjanak jelentést.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, X/20 (DF 255380).

583. 1513. március 1. (f. III. p. dom. Oculi) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy előtte egyfelől Czege-i Was Balázs, másfelől Czege-i néhai Was István fia: Zenthgotharth-i Kyswas Mihály bevallást tett. Eszerint Was Balázs Kyswas Mihály mint gyámja (tamquam tutorem et defensorem) ellen a Pwlyon-on levő (Doboka vm) és neki cserébe adott négy jobbágytelke ügyében keresetet indított, és a perben Mihály veszített, most azonban kiegyezett vele. Eszerint Kyswas Mihály elengedi a megítélt, illetve a perre elköltött összeget, amiért az örökösen átengedi Was Balázsnak a Pwlyon-i jószágrészét, kivéve hat jobbágytelket, melyek közül kettő népes, és egyikben Galffy Gergely, másikban Hegedews János lakik, a maradék négy pedig pusztatelek, és ezek közül kettő Phylep Balázs és Fewldwary György kúriái között fekszik, a harmadik Hegedews János háza mellett, a negyedik pedig a méhes helyén (in loco apiarii), ahol most az egyház méhei vannak – ezeket ugyanis eladta Zenthegyed-i Was Jánosnak. Ezeken kívül Mihály még átad Zenthgotharth-on (Doboka vm) három jobbágytelket, melyek közül az egyikben Bozyasy László, a másikban Kys István lakik, a harmadik pedig lakatlan, és bizonyos Bertalan kertje mögött, a folyó mellett fekszik. Was Mihály kötelezte magát, hogy az átadott birtokokban Was Balázst megvédelmezi.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XVI/13 (DF 255376).

584. 1513. április 28. (f. V. p. Marci ew.) A Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i néhai Was István fia: Mihály Zenthgethartd [!] birtokbeli (Doboka vm) részét és ottani nemesi kúriáját 32 magyar Ft-on zálogba vetette ZenthEghyed-i Was Jánosnál.

Átírva a kolozsmonostori konvent 1523. március 7-i oklevelében (635. sz.), Wass cs lt, X/26 (DF 255381).

585. 1513. május 11. (in oppido Felwynch, f. IV. p. App. Mich. arch.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán megparancsolja Ews-i Jankaffy Mátének, hogy levele keltének tizenhatodik napján előtte jelenjen meg, mert Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin perbe akarják fogni. Az oklevelet adja vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/216 (DF 255352).

586. 1513. június 1. (f. IV. in Nicodemis mart.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy előttük egyfelől Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin, aki Ews-i néhai Jankaffy János leányának: Apolina-nak [!] a leánya, másfelől az említett János fia: Máté kijelentették, hogy noha Katalin Jankaffy Mátét, a leányágon is öröklődő, nagyapja után őt megillető részért, továbbá a férfiági birtokaiból járó leánynegyedért perbe fogta, fogott bírói döntés alapján megegyeztek. Eszerint Jankaffy Máté átadja Katalinnak a kezén levő Zenthegyed-i (Doboka vm) és Dathos-i (Thorda vm) jószágrészeket olyan megkötéssel, hogy ha őt ezért a testvérek vagy nővérek valamelyike perbe fogná, Katalin asszony azokat más birtokok ellenében köteles visszaadni.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1513. június 9-i oklevelébe (591. sz.), Wass cs lt, IV/28 (DF 255402).

587. 1513. június 2. (f. V. p. Nicodemis mart.) A Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin, aki néhai Ews-i Jankaffy János leányának: Apolonia-nak [!] a leánya, az alábbi ügyben tiltakozást jelentettek be. Katalin asszony Ews-i Jankaffy János fiát: Mátét a nagyapja leányágon öröklődő és így őt megillető részért, a férfiágat illető részből a leánynegyedért, továbbá nagyapja és ennek felesége: Anna ingóságaiból az anyját illető részért perelte, de Zenthegyed-en május 29-én (dom. a. datarum presentium) Lossonczy Banffy István, Kend-i Gál, Strygh-i Benedek és Omboz-i Miklós (e) fogott bíráknak Gewcz-i Porkolab Mátyás Doboka vármegyei alispán és Sombor-i Salathiel szolgabíró színe előtt hozott döntése alapján kiegyeztek. Ennek megfelelően a felek 400 Ft kötés mellett Doboka vármegyének Bonczyda oppidumban május 31-én (f. III. infra. oct. Corp. Chr.) tartott székéről másnap (f. IV. immediate sequentem) a konventhez tartoztak menni vallomástételre. Itt azonban Jankaffy Máté a döntéstől egészen eltérő bevallást tett, amiért Was Balázs, illetve felesége az oklevelet nem akarják kivenni, és ettől Jankaffy Mátét is eltiltják mindaddig, míg a vajdától a fogott bíráknak a konvent előtt teendő vallomására parancsot nem nyernek. Ha a fogott bírák vallomása meg fog egyezni a konventi regisztrumba foglaltakkal, a beval-

lásról készült oklevél aszerint adandó ki, ha azonban eltér attól, a vallomáslevél ez utóbbinak megfelelően bocsátandó ki.

Belefoglalva Szapolyai János erdélyi vajda 1513. szeptember 1-jei oklevelébe (600. sz.), Wass cs lt, IV/28 (DF 255402).

588. 1513. június 3. (in possessione Hederffaya, f. VI. p. Nicomedis mart.) Hederffaya-i Barlabasy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán Gewcz-i Mátyásnak és Sombor-i Salathielnek, Doboka vármegye szolgabíráinak. János comes [erdélyi] vajda (sp et m) nevében megparancsolja, hogy 16 márka kötés terhe alatt tegyenek a Colosmonostra/Kolosmonostra-i konvent előtt bevallást az előttük mint fogott bírák előtt Czegew-i Was Balázs és felesége: Katalin, illetve Ews-i Jankaffy Máté között létrejött egyezségről, majd erről a konvent állítson ki oklevelet a panaszos számára. Az oklevelet adják vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/218 (DF 255353). – Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1513. június 8-i oklevelébe (592. sz.), Wass cs lt, IV/31. és IV/28 (DF 255398 és 255402).

589. 1513. június 3. (in possessione Hederfaya, f. VI. p. Nicomedis mart.) Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán a Colosmonostra-i egyház konventjének. Állítsa ki az oklevelét Czege-i Was Balázs (e) és felesége: Katalin (e) részére arról a vallomásról, melyet ők a konvent előtt Ews-i Jankaffy Mátéval együtt tettek a minap bizonyos birtok átadása és az erre vonatkozó feltételek tárgyában.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1513. június 9-i oklevelébe (591. sz.), Wass cs lt, IV/28 (DF 255402).

590. 1513. június 8. (f. IV. a. Barnabe ap.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Hederffaya-i Barlabasy Lénárt (e) erdélyi alvajda és székely alispán 1513. június 3-i parancslevele (589. sz.) szerint Gewcz-i Mátyás és Sombor-i Salathiel azt vallották, hogy május 29-én (dom. p. Urbani pape) Zenthegyed-en egyfelől Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin, aki Ews-i néhai Jankaffy János leányának: néhai Apolonia-nak a leánya, másfelől Ews-i Jankaffy Máté, ugyanannak a Jankaffy Jánosnak a fia, előttük mint fogott bírák előtt kiegyeztek úgy, hogy Katalin asszony a gyermekei terhét is magára vállalta. Ennek értelmében Was Balázs és felesége megszüntetik Jankaffy Máté elleni pereiket, melyeket a Jankaffy [!] Katalint illető leánynegyedért és további birtokokért folytattak az octavalis, a megyei, a vajdai vagy az alvajdai ítélőszék előtt. Ezért Máté átengedi Katalinnak a saját kezén levő ZenthEgyed-i (Doboka vm) és Dathos-i (Thorda vm) jószágrészeket. Kikötötték azonban a felek, hogy Jankaffy Máté köteles Katalint a birtoklásban megvédelmezni. Ha azonban Mátét a rokonság valamelyik nőtagja perbe fogná és a pert megnyerné, Katalin asszony az átengedett jószágrészeket visszaadni tartozik. A felek kötelezték magukat, hogy Doboka vármegyének Bonczhyda/Bonchyda oppidumban május 31-én (f. IIII. p. dom. p. Urbani pape) tartandó ítélőszéke után egy héten belül vallomást tesznek. A feltételek betartását 400 arany Ft kötés mellett vállalták.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, IV/28 (DF 255402). – Belefoglalva Szapolyai János erdélyi vajda 1513. szeptember 1-jei oklevelébe (600. sz.), Wass cs lt, IV/31 (DF 255398). Az oklevélben – azonos kéz írásával betoldásként – tévesen szerepel a Jankaffy Katalin név, mert valójában Hosszúaszói Katalinról van szó, Hosszúaszói Bálint és Jankafi Apollónia leányáról, vö. DL 30993. (1511. XII. 20.).

591. 1513. június 9. (f. V. a Barnabe ap.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Hederfaya-i Barlabassy Lénárt (e) erdélyi alvajda és székely alispán 1513. június 3-i felkérésére (589. sz.) regisztrumából kiadja Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin, illetve Ews-i Jankaffy Máté 1513. június 1-jei vallomásáról szóló oklevelét (586. sz.).

Belefoglalva Szapolyai János erdélyi vajda 1513. szeptember 1-jei oklevelébe (600. sz.), Wass cs lt, IV/28 (DF 255402).

592. 1513. június 22. (in oppido Dewa, f. IV. a. Nat. Ioh. bapt.) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda és székely alispán megparancsolja Ews-i Jankaffy Máténak, hogy levele keltének tizenötödik napján jelenjen meg előtte, mert Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin keresetet akarnak indítani ellene. Az oklevelet adja vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/230 (DF 255354).

593. 1513. június 28. (in possessione Hederfaya, in crast. reg. Ladislai) Hederfaya-i Barlabasy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán János comes [erdélyi] vajda (sp et m) nevében megparancsolja a Zenthgothharth-i nemes és közrendű lakosoknak és szomszédaiknak, hogy Czege-i Was Balázs (e) által kitűzendő időben keresztény hitük szerint mutassák meg (extrademonstrare) neki a Zenthgothharth és Pethe birtokok közötti határjeleket.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, I/11 (DF 255356).

594. 1513. július 6. (in oppido Dewa, f. IV. p. Visit. Marie) Thwroczy Miklós (e) erdélyi alvajda és székely alispán Ews-i Jankaffy Mátét (e) Was Balázs és felesége: Katalin ellenében a Zenthgothard-i szántóföldek felszántatása ügyében a tizenötödik napon harmadmagával leteendő esküre kötelezi.

Tartalmi említés a kolozsmonostori konvent 1513. július 29-i oklevelében (595. sz.), Wass cs lt, X/22 (DF 253033).

595. 1513. július 29. (X. d. XV. d. f. IV. p. Visit. Marie) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Thwroczy Miklós (e) erdélyi alvajda és székely alispán esküt elrendelő július 6-i oklevele (594. sz.) alapján Ews-i Jankaffy Máté (e), Kyde-i Nagh György és Kyde-i Buday Gaspar letette az esküt arra vonatkozóan, hogy jobbágyai a Zenthgothard-i (Doboka vm) Laposerdewfew nevű szántóföldet nem az ő akaratából szántották fel, és Was Balázs (e), illetve felesége: Katalin a keresetben ártatlan. Ekkor Was Balázs familiárisa, Fekethew István (pr), akit ura az eskü meghallgatására

küldött ki, Buday Gaspar-t eltiltotta az eskütételtől, mivel ő Jankaffy Máté familiárisa, később pedig, az eskütétel után tiltakozva kijelentette, hogy Nagh György nem nemes származású, és csak nemes anyja után nevezi és tartja magát nemesnek (de nobilitate ferret et haberet).

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, X/22 (DF 253033). – Az oklevél egy másik, mára elveszett példánya szerepel Huszti András Registrumában (Iuramentum Matthei Jankafi super eo delatum, quod homines ipsius de permissione ipsius terras quasdam in territorio possessionis SzentGotthard iacentes ac LaposCherefeli vocatas non peraraverint). Utóbbi jelzete: Fasc. X/16. – Huszti: Registrum p. 21.

596. 1513. augusztus 1. (ad vincula beati Petri ap.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Chege-i Was Balázs (e) familiárisa: Máté deák kérésére átírja Lossoncz-i Banffy István, Zenthegyed-i Was János és Sombor-i Salatiel (e) 1511. november 23-i, papírra írt, pátens alakú oklevelét (567. sz.).

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XL/217 (DF 255378).

597. 1513. augusztus 9. (in oppido Dewa, in profesto Laurentii mart.) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda Fratha-i Salatielnek, Zylwas-i Kodory Jakabnak, Rewd-i Cheh Gergelynek és Fewldwar-i János deáknak (litteratus). Czege-i Was Balázs (e) kérésére az általa kitűzendő időben tegyenek vallomást az exponens és Ews-i Jankaffy Máté (e) között folyó perben elrendelt köztudományvételről, melynek megtartását utóbbi megakadályozta.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1513. augusztus 15-i oklevelébe (598. sz.), Wass cs lt, IV/30. és IV/29 (DF 255382. ill. 255401. és 255396), utóbbi példány tévedésből kétszer besorolva a DF-be.

598. 1513. augusztus 15. (in Assumpt. Marie) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Thwroczy Miklós (e) erdélyi alvajda és székely alispán 1513. augusztus 9-i, Fratha-i Salathielnek, Zylwas-i Kodory Jakabnak, Rewd-i Cheh Gergelynek, Fewldwar-i János deáknak címzett parancslevele (597. sz.) alapján előtte Zylwas-i Kodory Jakab és Rwd-i Cheh Gergely eskü alatt azt vallották, hogy amikor ők vajdai emberekként Zenthegyed-en a tanúk kihallgatását meg akarták kezdeni, Jankaffy Máté azt mondta Kodory Jakabnak, hogy ha ad valamit a becsületére, nem szerepelhet a tanúk kihallgatásánál, ugyanis Was Balázs Kodory Jakabot gyanús és részrehajló (suspectus et favens) bírónak nevezte, ez alól pedig nem tisztázta magát. Kodory Jakab válaszára, hogy őt becsületében senki nem sértette meg, azt válaszolta, hogy ha senki nem szólt a becsülete ellen, szól ő, és a vajda elé is idézteti, majd nyilvánosan odavetette Barlabassy Lénárt erdélyi (e) alvajdának Kodory Jakabhoz címzett idézőlevelét. Midőn ezt Walkay Péter felolvasta, Kodory Jakab elhagyta a tanúkihallgatást, Cheh Gergely pedig egymagában nem tartotta magát elegendőnek ennek végrehajtására.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, IV/30 (DF 255382). – Belefoglalva Túróci Miklós erdélyi alvajda 1513. augusztus 31-i oklevelébe (599. sz.), Wass cs lt, IV/29 (DF 255401. és 255396, tévedésből kétszer besorolva a DF-be).

599. 1513. augusztus 31. (in oppido Dewa, III. d. f. II. in Decoll. Ioh. bapt.) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda és székely alispán Gywla-i Walkay Mártonnak, ZenthEgyed-i Walkay Péternek, Sombor-i Salathielnek, Gewcz-i Dobay Péternek. Dewa-n augusztus 29-én (f. II. vid. Decol. Ioh. bapt.) tartott ítélőszéke előtt megjelentek egyfelől ZenthEgyed-i Was Mihály – saját alvajdai ügyvédvalló levelével – Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin nevében, másfelől Gyewrghfalwa-i Bosy Miklós és Legyen-i Orbán – utóbbiak Barlabassy Lénárt (e) alvajda ügyvédvalló levelével – Ews-i Jankaffy Máté (e) nevében, és bemutatták az alvajdának köztudományvételt elrendelő oklevelét, és azt nyilatkozták, hogy július 6-án (f. IV. p. Visit. Marie), Dewa-n az alvajda előtt megjelent egyfelől Pwlyon-i Nagh Miklós – saját alvajdai ügyvédvalló levelével – Was Balázs és felesége: Katalin asszony felperesek nevében, másfelől Jankaffy Máté alperes, és a felperes ügyvédje előadta, hogy megbízói az alperessel fogott bírói döntés útján egyezségre jutottak. Ennek értelmében az alperes a felpereseket a ZenthEgyed-i (Doboka vm) és Dathos-i (Thorda vm) jószágrészeivel elégíti ki, és erről a Colosmonostra-i konvent előtt 400 Ft kötés terhe mellett vallomást tartozik tenni. Az alperes azonban a konvent előtt a döntéstől igen eltérő vallomást tett, és így a 400 Ft-ban elmarasztaltatta magát. Legyen-i Orbán az alperes nevében azt válaszolta, hogy ügyfele a döntést mindenben elfogadta, és a felpereseket kielégítette, és erre nézve hajlandó magát alávetni a fogott bírák és a konvent vallomásainak köztudományvétel útján, amit a felperesek elfogadtak. A jelzett oklevél bemutatása után Was Mihály előadta, hogy az alvajda a köztudományvételt elrendelte, és a felek a végrehajtásra kitűzött időben és helyen megjelentek tanúikkal, és Rewd-i Cheh Gergely és Zylwas-i Kodory Jakab alvajdai embereknek a tanúkat ki kellett volna hallgatniuk, de Jankaffy Máté reátámadt Kodory Jakabra, és becsületében megsértette, és a tanúvallatás abbahagyására kényszerítette. Állításai igazolására bemutatta a Kolosmonostra-i konvent augusztus 15-i oklevelét Cheh Gergely és Kodory Jakab erre vonatkozó vallomásáról (598. sz.). Az alvajda ítélőszéke ezután Jankaffy Mátét az alvajdai emberek becsületében való megsértésért és a köztudományvétel megzavarásáért 72 Ft-nyi aranymárka megfizetésére ítélte. Az alvajda megparancsolja a címzetteknek, hogy ezen összeg megfizetéséig Jankaffy Máté birtokaiból annyit érőt kétharmad részben Was Balázs és felesége részére zálogba foglaljanak le, és erről tegyenek jelentést. – *Hátlapján egykorú írással*: Thorde feria sexta post Francisci [október 7.] 1513 universe cause inter Blasium Was ab una ac Matheum Jankafy partibus ex altera coram nobis mote de partium voluntate prorogate sunt ad festum beati Galli confessoris [október 16.] nunc venturum eomodo, quod si eedem partes ordinativa compositione certorum proborum hominum et nobilium virorum in premissis concordare poterint et uniri bene quidem, alioquin octavo die eiusdem festi beati Galli confessoris [október 23.] ipse ambe partes coram nobis compareant causis in eisdem de nobis iudicium recepture.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt befüggesztett, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, IV/29 (DF 255401. és 255396, tévedésből kétszer besorolva a DF-be).

600. 1513. szeptember 1. (in oppido Dewa, III. d. f. III. p. Decoll. Ioh. bapt.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán Gywla-i Walkay Mártonnak, ZenthEgyed-i Walkay Péternek, Sombor-i Salathielnek és Gewcz-i Dobay Péternek. Dewa-n augusztus 30-án (f. III. p. Decoll. Ioh. bapt.) előtte egyfelől ZenthEgyed-i Was

Mihály, Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin nevében Thwroczy Miklós (e) alvajda, másfelől Ews-i Jankaffy Máté (e) nevében Gyewrghfalwa-i Bosy Miklós és Legyen-i Orbán Barlabassy Lénárt (e) alvajda ügyvédvalló leveleivel megjelenvén, bemutatták Thwroczy Miklós alvajdának köztudományvételt elrendelő levelét. Ebből kitűnt, hogy Thwroczy Miklós alvajda előtt Dewa-n július 6-án (f. IV. p. Visit. virg.) egyfelől Pwlyon-i Nagh Miklós – Thwroczy Miklós erdélyi alvajda ügyvédvalló levelével – Czege-i Was Balázs és felesége: Katalin nevében, másfelől Legyen-i Orban – Barlabassy Lénárt alvajda ügyvédvalló levelével – a felperesek nevében előadta, hogy az alperessel fogott bírák döntése alapján egyezséget kötöttek. Ennek értelmében az alperes a felpereseket bizonyos Zenthegyed-i (Doboka vm) és Dathos-i (Thorda vm) jószágrészek átengedésével tartozik kielégíteni és erről 400 Ft kötés mellett a Colosmonostra-i konvent előtt vallomást tenni. Az alperes elment ugyan a konventhez, de ott a döntéstől igen eltérően vallott, amivel a 400 Ft-ban elmarasztaltatta magát.

Erre Legyen-i Orbán, az alperes ügyvédje azt felelte, hogy ügyfele a döntést mindenben elfogadta, és a felpereseket kielégítette, tehát az elmarasztalást nem ismeri el. Erre nézve hajlandó magát a köztudományvételnek alávetni, amit a felperesek ügyvédje elfogadott. Was Mihály a felperesek nevében előterjesztette, hogy Thwroczy Miklós alvajda a köztudományvételt el is rendelte, és a felek ennek helyére és idejére megegyeztek, de az alperes megakadályozta végrehajtását. A felperesek keresetének igazolására bemutatta a Kolosmonostor-i konvent 1513. június 9-i oklevelét (591. sz.) a felek június 1-jén előtte tett vallomásáról (vö. 588. sz.), ugyancsak a kolozsmonostori konventnek 1513. június 2-án kelt levelét a felperesnek az alperes vallomásával szemben tett tiltakozásáról (587. sz.) és végül a kolozsmonostori konventnek 1513. június 8-án kelt levelét Gewcz-i Mátyás és Sombor-i Salathiel fogott bírák vallomásáról (590. sz.). Majd azt is előadta, hogy a felperesek az alperest felhívták vallomása helyreigazítására, és mivel ezt megtagadta, a fogott bírói döntésnek nem tett eleget. Az alperesek ügyvédje ugyan elismerte, hogy a felperesek az alperest Koloswar-i szállásán felszólították vallomása helyreigazítására, de ő ebbe azért nem ment bele, mert a felperesek előbb meg voltak elégedve vallomásával, mikor pedig elégedetlenségükről tudomást szerzett, a fogott bírák vallomásának vetette alá magát, és ezért nem ment vissza új vallomástételre. A felperesek ügyvédje azt erősítette, hogy a döntés szerint az alperes személyében és nem a fogott bírák útján tartozott vallomást tenni. A vajda ítélőszéke ezek után a felperesek keresetét igazoltnak találta, és az alperest a 400 Ft megfizetésére kötelezte, és utasította a címzetteket, hogy az összeg kifizetéséig Ews-i Jankaffy Máté birtokaiból 400 Ft-nyi értékűt kétharmad részben az ő, egyharmad részben a felperes részére zálogba foglaljanak le, és erről tegyenek jelentést. – *A szöveg alatt jobboldalt*: Lecta.

Eredeti, három egymás alá ragasztott papíríven, a szöveg alatt papírfelzetes, befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, IV/28 (DF 255402).

601. 1513. október 7. (in oppido Thorda, f. VI. p. Francisci conf.) Hederfaya-i Barlabasy Lénárd erdélyi alvajda és székely alispán Bongarth-i Porkolab Domokosnak, Elekes-i Elekesy Ferencnek, Nyres-i Istvánnak és Kerezthwr-i Fülöpnek. Tudatja velük, hogy az erdélyi nemesség összessége számára Thorda-n október 7-én tartott közgyűlésén Was Mihály alvajdai ügyvédvalló levéllel Czege-i Was Balázs (e) nevében előadta, hogy

Omboz-i Miklós alperes július 25-e táján (circa Iacobi ap.) a felperes Ádám nevű jobbágyának vetését – amely az alperes Ombozy Miklós malma mellett és a Zenthgotharth (Doboka vm) felőli részen volt – letapostatta, és a földet hatalmaskodva elfoglalta. Erre Peterd-i Fanchika Kristóf – alvajdai ügyvédvalló levéllel az alperes ügyvédje – azt felelte, hogy a vetést az alperes malmába őröltetni járók taposták le, és csak azt a részt, amelyet a jobbágy az alperes birtokának határain belül vetett be; ennek igazolására pedig alávetette magát a köztudományvételnek, amihez a felperes ügyvédje is hozzájárult. Az alvajda – János comes [erdélyi] vajda (sp et m) nevében – megparancsolja ezért a címzetteknek, hogy levele kelte utáni huszadik napon Lak-on Zenthgotharth szomszédait és Doboka vármegye más nemeseit kihallgatva derítsék ki az igazságot, és azt tíz napra rá írják meg Thwrocz-i Miklós (e) alvajdatársának. – *A szöveg alatt egykorú írással*: In Gyeke, XV. die reportatio ad X. diem. – 1513. In festo beati Emerici ducis [november 5.] in oppido Dewa presentibus procuratoribus partium intrascriptarum, quia A[ctor] tempore debito actionem suam non comprobavit et licet I[n causam attractus] cum suis testibus et duobus hominibus wayvodalibus termino et loco intrascriptis comparuerit, nullam tamen attestationem fecisse compertum est, ideo causa presens condescensa est. Nicolaus de Thurocz.

Eredeti, papíron, a szöveg alá nyomott pecsét nyomával, Wass cs lt, X/15 (DF 255394). Vö. 605. és 608. sz.

602. 1513. október 16. (in possessione Zuchak, in Galli conf.) Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán Kend-i Gálnak, Doboka vármegye ispánjának. Mivel Chege-i Was Balázs (e) előadása szerint a címzett vallomáslevelében elvállalta, hogy az exponenst megvédi Zenthgothard-i (Doboka vm) jószágrészének birtokában, most pedig Omboz-i Miklós (e) ebből bizonyos szántóföldeket el akar perelni, az alvajda – János comes [erdélyi] vajda (sp et m) nevében – megparancsolja a címzettnek, hogy november 5-én (sab. p. Omn. sanct.) jelenjék meg Thuroch-i Miklós (e) alvajda és székely alispán előtt.

Eredeti, papíron, a szöveg alá nyomott pecsét töredékével, Wass cs lt, X/21 (DF 255357).

603. 1513. december 7. (f. IV. p. Nicolai ep.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zenthegyed-i Was Mihály Czege-i Was Balázs személyében tiltakozott az ellen, hogy Ews-i Jankaffy Máté, aki Hederffaya-i Barlabassy Lénárt (e) erdélyi alvajda és székely alispán ítéletlevele értelmében bizonyos Zenthgetharth-i [!] (Doboka vm) szántóföldek kérdésében Was Balázzsal szemben december 7-én (II. d. Nicolai ep.) huszonötödmagával esküt tartozott tenni, ezt elmulasztotta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, X/19 (DF 255358).

604. 1513. december 10. (sab. p. Concept. virg.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy egyfelől Zenthegyed-i Was László, másfelől Zenhegyed-i Was János azt nyilatkozták, hogy mivel Czege-i néhai Was István fia: néhai Kyswas Mihály Zenthgetharth-i [!] és Pwlyon-i (Doboka vm) részjószágait, valamint Zenthgetharth-on két halászóhelyét elzálogosította, majd halála után Czege-i néhai Was

Domokos fiai: a nevezett Was László és Czege-i Was Balázs, valamint Zenthegyed-i Was Mihály, akik a nevezett Was János testvérei, az említett birtokrészekben, amelyeket Was János zálogban bírt, tőle birtokosztályt követeltek, e birtokrészeket négy egyenlő részre osztották, és azokból három részt László, Balázs és Mihály Was Jánostól egyenként 48 Ft-ért vásárolt vissza. Azután Was László és János az említett birtokokból a Was Lászlóra eső részről úgy egyeztek meg, hogy Was László a maga részét átadja Was Jánosnak azért a 48 Ft-ért, amit neki a visszavásárlásért fizetnie kellett volna. Was János pedig ezenfelül átengedi Was Lászlónak két jobbágytelkét, melyek közül az egyik Pwlyonban fekszik és Zewke Mihály lakja, a másik pedig pusztatelek Zenthgetharth-on.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, X/17 (DF 255383).

605. 1513. december 20. (in civitate Meggyessiensi, in prof. Thome ap.) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda és székely alispán Bongarth-i Porkolab Domokosnak, Elekes-i Elekessy Ferencnek, Nyres-i Istvánnak és Kerezthwr-i Fülöpnek. Meggyes-en december 20-án (in prof. Thome ap.) tartott ítélőszékén megjelent előtte egyfelől Czege-i Was Balázs (e) felperes képviseletében Fekethe István a Kolosmonostra-i konvent ügyvédvalló levelével, másfelől Ombozy Miklós (e) alperes nevében Kyde-i Frank Gergely Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda (e) ügyvédvalló levelével. A felperes ügyvédje előadta, hogy az alperes Omboz-i Miklós július 25-e táján (circa Iacobi ap.) a felperesnek szántóföldjét, ZenthGothard birtok (Doboka vm) felőli részen, bizonyos Ádám nevű jobbágyának vetését, amely az alperes malma mellett található, letapostatta, és a földet hatalmaskodva elfoglalta. Az alperes ügyvédje azt válaszolta, hogy a vetést a malomba őröltetni járók taposták le, és csak azon a részen, amelyet a felperes colonusai az alperes részén vetettek be. Mivel a felperes keresete igazolására ZenthGothard birtok szomszédai és más Doboka vármegyei nemesek körében tartandó köztudományvételt kért, és ezt az alperes is elfogadta, János comes [erdélyi] vajda (sp et m) nevében megparancsolja az alvajda a címzetteknek, hogy levele kelte utáni 15. napon Gyeke birtokon, a ZenthGothard-i szomszédokat kihallgatva tartsák meg a köztudományvételt, és az igazságot tíz napra rá írják meg neki. Az oklevelet adják vissza bemutatójának. – *Hátlapján egykorú rájegyzések*: Causa partium intrascripta in Coloswar in festo Fabiani et Sebastiani martirum [1514. január 20.] certis et rationalibus de causis per nos wayuodam statu in eodem, in quo nunc existit, prorogata est ad feriam quintam proxime venturam [1514. január 26.]. – In Coloswar in crastino festi Conversionis beati Pauli apostoli [1514. január 26.] Stephanus Fekethe pro Blasio Was cum conventus et Gregorius Frank pro Nicolao Ombozy cum Leonardi vicewayuode litteris procuratoriis. Causam partium intrascriptam ad diem dominicam nunc venturam [1514. január 29.] statu in eodem, in quo nunc existit, duximus prorogandam. – In Coloswar die dominico proximo ante Purificationis virginis [1514. január 29.] causa partium intrascripta per nos prorogata est ad feriam quartam proximam venturam [1514. február 1.]. Item ab eodem feria quarta certis et rationabilibus de causis per nos iterum prorogata est ad feriam sextam nunc venturam [1514. február 3.].

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott címeres pecséttel, Wass cs lt, X/18 (DF 255377). Vö. 601. és 608. sz.

606. 1514. január 20. (in Koloswar, VIII. d. oct. Epiph.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy abban a perben, amely Zenthegyed-i Bothos Balázsnak Zenthegyed-i néhai Bothos János leányától: Anestasia [!] asszonytól született fia: András felperes és Czege-i Was Balázs alperes között január 13-án (in oct. Epiph. dom.) folyt előtte, az alperes ügyvédjének: Galacz-i Istvánnak a kérésére átírja a Kolosmonostra-i konvent 1511. december 18-i, zárt formájú jelentését (569. sz.), melyet a felperes ügyvédje: Fanchyka-i Ferenc ügyvédje mutatott be.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XVI/11 (DF 255371).

607. 1514. február 1. (in civitate Coloswar, in vig. Purif. Marie) Zapolya-i János, Scepws-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy egyfelől Ews-i Jankaffy Máté (e), másfelől Czege-i Was Balázs (e) nevében vajdai ügyvédvalló levéllel Fekethe István úgy egyeztek meg, hogy Zenthgothard (Doboka vm), illetve Gyeke, Legen és Pethe (Kolos vm) határai ügyében folytatott pereiket négy fogott bíró ítéletére bízzák, akik március 26-án (in Letare) a vitás határra kimenve végleges döntést hoznak. A döntést el nem fogadó fél veszítse el perét. – *A szöveg alatt*, *jobboldalt*: Per Io[hannem] Zwchak.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, I/7 (DF 253034).

608. 1514. február 7. (in Koloswar, f. III. p. Purif. virg.) Zapolya-i János erdélyi vajda Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Czege-i Was Balázs (e) felperes és Omboz-i Miklós alperes előtte úgy egyeztek meg, hogy az Ombozy Miklós malma mellett, ZenthGothharth birtok (Doboka vm) felől fekvő, Weglab nevű szántóföldért folyó perüket hat fogott bíró döntésére bízzák, hogy azok ZenthGothharth, Polyon, Omboz és Zawa lakosai közül két-két öregebb embert válasszanak ki, és vallomásaik alapján május 2-án (IX. d. Georgii mart.) a helyszínen állapítsák meg a vitás föld határait, és azt, hogy kit illet meg, majd minderről írjanak jelentést a vajdának vagy alvajdának, hogy erről oklevelet állíthasson ki a kérelmező félnek. Abban is megegyeztek a felek, hogy Omboz-i Miklós a Chereallya nevű kaszálót, mely zálog címén van a kezén, az eredetiben bemutatandó záloglevélben feltüntetett összeg kifizetése ellenében köteles Was Balázsnak visszaadni. Ha a felek valamelyike a fogott bírák döntését nem fogadja el, a per jelen állapotában minden halasztás nélkül tovább folyhat. – *Jobboldalt a szöveg alatt*: Lecta.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, X/23 (nincs DF száma!). – Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Kemény cs malomfalvi lt (DF 257850). Vö. 601. sz. és 605. sz.

609. 1514. április 4. (in oppido Bonczhyda, f. III. in Ambrosii doctoris) Kend-i Gál, Doboka vármegye ispánja, Machkas-i Damján és ZazSombor-i Salatiel szolgabírák kijelentik, hogy ítélőszékükön a Som-i Gaspar (e) és Czege-i Was Balázs között Bwthkay Antal jobbágysága felől folyó perben már több ülésen is tárgyaltak, amikor 1513. január 18-án (f. III. p. Anthonii conf.) Hederffaya-i Barlabasy Lénárt (e) erdélyi alvajda és szé-

kely alispán írásban utasította őket, hogy Som-i Gaspar részére új bizonyítást tartsanak. Még ugyanezen az ítélőszékükön a felek kihallgatása során Was Balázs előadta, hogy Bwthkay Antal az ő jobbágyának a fia, és ezért akarja őt visszakapni. Kyde-i Gaspar Tamás, Som-i Gaspar ügyvédje azonban azt válaszolta, hogy ügyfele e jobbágy felől Was Balázzsal egyezséget kötött, és a felperes ezzel elégedett. Ezért bíróságuk úgy döntött, hogy Somy Gaspar a legközelebbi ítélőszék napján esküt tartozik tenni állítása igazolására, aki azonban a kijelölt napon, [1514.] február 4-én (f. III. scilicet in Valentini mart.) az eskütételre napnyugtáig nem jelentkezett. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Littere Blasii Was pro parte Anthonii Bwthkay.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett gyűrűspecséttel, Wass cs lt, XL/220 (DF 253028).

610. 1514. május 6. (VI. d. VIII. d. Georgii mart.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Zapolya-i Jánosnak (sp et m), Scepus-i örökös ispánnak, erdélyi vajdának és székely ispánnak. Zenthegyed-i Bothos Balázs fia: András részére, aki Zenthegyed-i néhai Bothos János leányától: Anastasia-tól született, Czege-i Was Balázs ellenében kiadott és köztudományvételt elrendelő ítéletlevele alapján kiküldte Mátyás frater konventi papot, kinek jelenlétében Frata-i Salatiel vajdai emberként május 1-jén (VIII. d. Georgii mart.) kiment Pwlyon birtokra (Doboka vm), és a szomszédok, valamint más megyebeli nemesek körében köztudományvételt tartottak annak eldöntésére, hogy az ítéletlevélben megjelölt időben Czege-i Was Balázs egy népes és egy elhagyott jobbágytelket, illetve Yo Tamás jobbágytelkének tartozékait, továbbá Pwlyon határában a WagothChereye és BonczyBerek nevű két erdőt elfoglalta-e, vagy már előbb birtokában volt. Ekkor Zenthegyed-i Zekel Lőrinc özvegye: Margit azt vallotta, hogy férje a két Pwlyon-i jobbágytelket, melyek egyikében jelenleg Fewldwary Benedek lakik és a másik elhagyott, melyben Yo Tamás lakott, Anastasia asszonynak és maradékainak engedte át, és azokat Was Balázs néhai Dobay Bálinttól, fiától: Dobay Pétertől és ennek anyjától: Katalin asszonytól vásárolta. Továbbá azt is vallotta, hogy utóbbi kettőtől a maga jegyajándékát megkapta. – Walkay Péter azt vallotta, hogy Margit asszonytól hallotta, miszerint férje: néhai Zekel Lőrinc a vitás jobbágytelkeket Anastasia asszonynak engedte át, és azt is hallotta néhai Zekel Lőrinctől, hogy az ő apja: Walkay János őt azok birtokából törvény útján ki akarta tétetni. Tudja azt is, hogy Balázs a jobbágytelkeket megvásárolta, és Margit asszony azok árából kapta meg jegyajándékát. – Néhai Was [helyesen: Dobay] Bálint özvegye: Katalin asszony azt vallotta, hogy Was Balázs a vitás jobbágytelkeket nem hatalmaskodva foglalta el, hanem Dobay Pétertől, ennek anyjától: Katalin asszonytól és Péter nővérétől: Ilonától vásárolta, és ennek árából fizették ki Katalin asszony jegyajándékait. Nem tudja, hogy Was Balázs elfoglalta-e a BonczyBerek és WagothChereye erdőket. – Katalin asszony fia: Dobay Péter azt vallotta, hogy Was Balázs a nevezett jobbágytelkeket vásárlás útján szerezte tőle, anyjától és nővérétől, és a nevezett erdőkből annyi részt foglalt el, amennyi a két jobbágytelekhez tartozott. Nem tudja, hogy Was Balázs Bothos Balázstól foglalta volna el az erdőket. Azt is állította, hogy Zekel Lőrinc a két jobbágytelket nem engedte át Anastasia asszonynak. – Gewcz-i György és Bernát azt vallották, hogy hallomásuk szerint a vitás jobbágytelkeket Dobay Péter és anyja adták el Was Balázsnak. – Chwkan és Demyen Péter (providi), Omboz-i Miklós Omboz-on lakó jobbá-

gyai azt vallották, hogy Bothos Balázsnak és fiának: Andrásnak bizonyos részei voltak a nevezett erdőkben. – Bewdy Lőrinc (pr), Was Balázsnak Zenthegyed-en lakó jobbágya Bothos András felhívására azt vallotta, hogy tudomása szerint Dobay Péter és anyja azért adták el a két jobbágytelket Was Balázsnak, mert attól féltek, hogy Bothos Balázs, András apja azokat tőlük mint örökölt jószágokat per útján visszanyeri. – Zekel Pál, Pethky Ferenc Zenthegyed-en lakó jobbágya úgy vallott, mint Gewcz-i Bernát. – Nagh Ambrus (pr), Gewcz-i Máté Zenthegyed-en lakó jobbágya azt vallotta, hogy ő Zekel Lőrinc famulusa volt, és tudja, hogy a vitás jobbágytelkek előbb Bothos Balázs tulajdonában voltak, de azokat az ő segítségével zálogba adta Zekel Lőrincnek. – Zep János (pr), Walkay János jobbágya azt vallotta, hogy Dobay Péter és anyja adta el a telkeket Was Balázsnak 10 Ft-ért, de Zekel Lőrinctől azt hallotta, hogy azok tulajdonképpen Bothos Balázst és örököseit illetik. – Kowach Imre (pr) a nevezett Margit asszonynak, Porkolab László (pr) Was Mihálynak, Kozma András (pr) Was Jánosnak és Ferencz Péter Kabos Pálnak Zenthegyed-en lakó jobbágyai azt vallották, miszerint tudják, hogy a telkek néhai Zekel Lőrincé voltak, és hallották, hogy azokat Was Balázs Dobay Pétertől vette meg tíz Ft-ért. Hallották azt is, hogy Zekel Lőrinc végrendeletében azokat Anestasia asszonynak hagyta. – Zewke Barnabás (pr), Was Balázs jobbágya Bothos András felhívására azt vallotta, hogy Was Balázs a nevezett erdőkben a két telekhez tartozó részt bírja, és tudja azt is, hogy Bothos Balázsnak volt része a VagothChereye nevű erdőben, de hogy a másikban is volt-e, nem tudja. – Kelemen Péter, Was János jobbágya azt vallotta, hogy tudomása szerint a két erdő Bothos Balázsé volt, akinek kérésére többször őrizte azokat, de nem tudja, hogy azokat Was Balázs hatalmaskodva elfoglalta-e. – Fewldvary Ambrus (pr), Fewldvary Kelemen és György Was Jánosnak, Byro Balázs Was Mihálynak, Galffy Illés Pethky Ferencnek, Zabad Albert és Fülöp Gyerewffy Balázsnak Pwlyon-ban lakó jobbágyai azt vallották, tudják, hogy Was Balázs a szóban forgó erdőket Bothos Balázstól és fiától: Andrástól nem foglalta el, hanem csak a két jobbágytelekhez tartozó részt bírja, melyeket Dobay Pétertől vett meg. – Bangy [?] Mátyás Was Balázsnak és Zewke Mihály Was Lászlónak Pwlyon-ban lakó jobbágyai úgy vallottak, mint Fewldwari Ambrus és az utána felsorolt többiek. – A konvent a mindkét fél részére megtartott köztudományvételről szóló jelentését augusztus 1-jére (ad oct. Iacobi ap.) megírva, a vajdai ítéletlevelet eredetiben, de saját caput sigilli-jével lezárva visszaküldi. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Domino wayuode Transsilvano. Pro nobili Andrea filio Blasii Bothos de Zenthegyed ex nobili domina Anastasia, filia olim Iohannis Bothos de eadem Zenthegyed procreato contra nobilem Blasium Was de Chege super quodam communi inquisitione octavo die festi beati Georgii martiris proxime preteriti per vestrum et nostrum homines modo intrascripto facta, cuius series ad octavas festi beati Iacobi apostoli proxime affuturi legittime perdurandas est reportanda. 1514. Communis inquisitionis relatio. – *Hátlapján egykorú írással rájegyzés*: 1519. Pro A[ctore] Thomas Beldy de Espanlaka cum procuratoriis litteris nostris. 1519. In octavis festi Epiphaniarum domini [január 13.], pro A[ctore] Thomas Beldy de Espanlaka cum nostris. Pro I[n causam attracto] Stephanus Fekethe cum nostris. I[n causam attractus] dicit nolle uti cum litteris evocatoriis. Itaque deposito onere causam presentem facit condescendi.

Eredeti, papíron, két részből összeragasztott papíríven, hátlapján befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XVI/14 (DF 255399).

611. 1515. január 30. (in Coloswar, f. III. a. Purif. virg.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán és királyi főkapitány (capitaneus generalis regie maiestatis) bizonyítja, hogy előtte egyfelől Czeghe-i Was Balázs (e), másfelől Zamosfalwa-i néhai Gyerewffy Pál özvegye: Ilona és fiuk: Imre azt vallották, hogy Gewcz-i Bertalan (pr), Gyerewffy Pál és Ilona asszony jobbágya Was Balázstól bizonyos dolgokat elvitt. Was Balázsnak ebben az ügyben Gewczy Bertalan elleni pere az ítéletig jutott, amelynek értelmében ez utóbbinak egy nemesi telkét, melyet a saját pénzén vásárolt, Thwroczy Miklós (e) erdélyi alvajda Was Balázs részére lefoglaltatott, és emiatt a vallomástevő felek között per támadt, amelyet egyezséggel akarnak megszüntetni. Eszerint Ilona asszony és fia: Gyerewffy Imre Gewczy Bertalannak Gewcz-i (Doboka vm) házát és ingóságait örökjogon Was Balázsnak adják, aki viszont átad nekik Gewcz birtokban egy elhagyott jobbágytelket, melyen Thar Bálint lakott. Was Balázsnak joga van az ítéletlevél értelmében Gewcz-i Bertalant, bárhol találja, elfogatni. Az egyezséget be nem tartó fél a másik fél javára 200 arany Ft-ban marasztaltassék el.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XV/6 (DF 253035).

612. 1515. március 7. (in oppido Dewa, f. IV. p. Reminiscere) Thwroczy Miklós erdélyi alvajda és székely alispán Doboka vármegyéhez. Czege-i Was Balázs (e) panasza szerint Gezthragh-i László és Adamos-i Horwath Gáspár, az ő familiárisai, szolgái és jobbágyai ellen egy ügyben a címzettek előtt eskütételt eszközöltek ki, és tőlük ítéletlevelet nyertek az ő tudta nélkül, holott ha tudta volna, övéit könnyen megvédhette volna. Ezért új ítélet engedélyezését kérte. Megparancsolja ezért az alvajda a vármegyének, hogy az eskütétel ellenére hozzanak új ítéletet, s ha azzal az exponens nem lenne megelégedve, terjesszék az ügyet a vajdai ítélőszék elé.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/221 (DF 253036).

613. 1516. január 15. (in oppido Bonczhyda, f. III. a. Fab. et Seb. mart.) Kend-i Gál, Doboka vármegye ispánja, Machkas-i Damian és Zenthegyed-i Walkay Péter szolgabírák bizonyítják, hogy Zenthkyral-i Geztragy László Czege-i Was Balázzsal Kewres erdeye és Laapws chereye nevű erdők miatt pereskedve azt állította, hogy ezeknek határjeleit ő helyezte el, és így ezeket az erdőket jobban ismeri Was Balázsnál. E kijelentés ellen utóbbi tiltakozott, és annak igazolására e levél kiadását kérte.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, X/24 (DF 255359).

614. 1516. január 18. (in Coloswar, in Prisce virg.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda, székely ispán és királyi főkapitány megparancsolja Doboka vármegye hatóságának, hogy állítsák ki oklevelüket arról az ítéletről, melyet a Czege-i Was Balázs (e), illetve Adamos-i Horwath Gaspar és Gezthragh-i László között folyó perben hoztak, mert előbbi panasza szerint ezt elmulasztották. Megparancsolja a vajda a címzetteknek, hogy erről szóló levelüket adják ki a panaszosnak. – *Hátlapján egykorú írással a per következő*

tárgyalására vonatkozó feljegyzés: Exhibite sunt iste littere in sede iudiciaria feria tertia post Scolastice virginis celebrata 1518. [január 19.].

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/225 (DF 255366).

615. 1516. január 18. (in Coloswar, f. VI. p. Anthonii conf.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda, székely ispán és királyi főkapitány megparancsolja Hozzwazo-i Gergelynek, hogy levele keltének tizenötödik napján előtte jelenjék meg Czege-i Was Balázs (e) ellenében. Az oklevelet adja vissza bemutatójának. – *Hátlapján egykorú írással a per következő tárgyalására vonatkozó feljegyzés*: 1516. In vigilia festi Purificationis virginis gloriose [február 1.] in Coloswar presentibus partibus causa intrascripta de ipsarum partium voluntate sub forma fiende pacis prorogata est ad octavum diem festi beati Georgii martiris [május 1.] nunc venturi. Alioquin ipso die comparere teneantur. Per Barchy.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/222 (DF 255364).

616. 1516. február 1. (in civitate Coloswariensi, in vig. Purif. virg.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda, székely ispán és királyi főkapitány Fewldwar-i Jánosnak, Doboka-i Miklósnak, Gywla-i Jánosnak, Gyerghffalwa-i Nagh Salathielnek, Kerezthwr-i Fülöpnek, Nyres-i Koda Mihálynak, Fratha-i Salathiel-nek és Sombor-i Salathielnek. Az erdélyi nemesség számára Coloswar-on tartott ítélőszékén február 1-jén Zeplak-i Both János – vajdai ügyvédvalló levéllel –, Adamos-i Horwath Gaspar és Zenthkyral-i Gezthragy László ügyvédje, Czege-i Was Balázs jelenlétében bemutatta neki Barlabassy Lénárt alvajda (e) ítéletlevelét, majd ennek árát letéve érvénytelenítését kérte. Előadta, hogy a felperesek az ítéletlevélben meghatározott helyen és időben köztudományvételen tartoztak volna megjelenni, de ezt nem tehették, mert akkor a vajda által a törökök ellen viselt királyi hadjáratban kellett részt venniük (ad expeditionem contra Turcos, tunc per nos factam ire et proficisci habuissent), de most hajlandók magukat alávetni a köztudományvételnek. Erre Fekethe István – vajdai ügyvédvalló levéllel –, Was Balázs alperes ügyvédje a köztudományvétel annak idején való megtartását vitatta, de mivel a hadjárat ténye nem tagadható, a vajda újból elrendelte a vizsgálatot. Ezért megparancsolja a címzetteknek, hogy február 25-én (in Mathie ap.) Gyeke birtokon a köztudományvételt az alvajdai ítéletlevélnek megfelelően tartsák meg. Az oklevelet adják vissza bemutatójának. – *Hátlapján egykorú írással rájegyzések*: 1516 Sabbato ante Thiburtii [április 12.] in Wasarhel partibus comparentibus causa intrascripta prorogata est ad octavum diem festi beati Georgii martiris [május 1.] nunc venturi. – 1516 In Hederfaya feria quarta ante festum Ascensionis domini [április 30.] causa partium infrascripta sub forma pacis de ambarum partium voluntate prorogata est ad vigesimum quintum diem, de die dicte ferie quarte computando. Alioquin termino in eodem compareant. Per Zwchaky.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/223 (DF 253029). – Tartalmi említés Szapolyai János erdélyi vajda 1516. október 11-i oklevelében (622. sz.), Wass cs lt, I/13 (DF 255387). Vö. 618. sz.

617. 1516. február 12. (f. III. p. Invocavit) Kend-i Gál, Doboka vármegye ispánja és Machkas-i Damian szolgabíró bizonyítja, hogy amikor ZazSombor-i Salatiel szolgabíróval együtt Bonczhyda oppidumban 1515. február 27-én (f. III. p. Invocavit) ítélőszéket tartottak, lepecsételés végett bemutatták nekik a nevezett Sombory Salathiel szolgabíró vallomása alapján az ítélőszék jegyzője által kiállított ítéletlevelet. Ennek tartalma szerint 1514. június 4. körül (circa Penth.) Zenthkyral-i Geztragy László és Adamos-i Horwath Gaspar néhány Gyeke-n lakó jobbágya kiment az e birtokhoz tartozó Kereserdeye nevű erdőbe fát vágni. Ekkor azonban Fekethew István szabados jobbágy (libertus iobagio), Thokay Tamás, Mihály deák Czege-ből, Sarkan Boldizsár, Enekes Ferenc, Sypos János, Sypos Keresthel, Sarkan Antal, Bwthkay István és Antal, Symon István, Symon Benedek, Wyncze Mihály, Agosthon Bertalan, Pasthor Antal, Fodor Ádám, Gaspar Dénes, Zeky Péter, Czeklas Ambrus, Paysos Gergely, Seres Máté, Czege-i Was Balázsnak Zenthgotharth-on lakó jobbágyai rablók módjára (more predonico) rájuk támadtak, és ha futásban nem kereshettek volna menedéket, meg is ölték volna őket, majd hatalmaskodva ők maguk vágtak fát az erdőben. Erre nézve Geztragy László Fekethew Istvánnak és a többi felsorolt jobbágynak a fejére Sombory Salatiel szolgabíró előtt esküt tett. Amikor azonban az említett ítéletlevelet Geztragy László le akarta pecsételtetni, Fekethew István, Was Balázs familiárisa és jobbágya, mint urának ügyvédje, az ítéletlevél lepecsételtetését és kiadatását letiltotta, azt állítva, hogy ura az ő és a többi említett jobbágya részéről kielégítő ítéletet fog hozni. Az ítélőszék megengedte Was Balázsnak, hogy a neki adott határidőig hozzon ítéletet, majd utóbbi azt ítélte, hogy felsorolt jobbágyai egyenként hetedmagukkal esküdjenek meg arra, hogy Geztragy László és Horwath Gaspar keresetében teljesen ártatlanok. Minthogy Geztragy László Was Balázs ítéletével nem volt megelégedve, a vármegyei székhez fellebbezett. Időközben azonban Sombor-i Salathiel lemondott tisztségéről, és helyébe Walkay Péter került, a per tárgyalása többszöri halasztás után 1516. január 22-re (f. III. p. Fab. et Seb.) maradt. Ekkor az ítélőszék úgy ítélt, hogy Fekethew István és Was Balázs többi említett jobbágya külön-külön tizennegyedmagukkal Zenthgotharth birtokon Walkay Péter szolgabíró előtt január 29-én (VIII. d. sedis) ártatlanságukra kötelesek megesküdni. Az 1516. február 12-i ítélőszéken Walkay Péter azt vallotta, hogy Fekethew István és a többi jobbágy az elrendelt módon letették az esküt. Mikor ennek alapján Was Balázs a fentiekre nézve elégtételt kért, az ítélőszék Geztragy Lászlót és Horwath Gaspar-t Fekethew István és a többi jobbágy vérdíjában (in homagiis mortuis) elmarasztalta, és őket hamisan esküvőknek és becsületvesztetteknek nyilvánította. – *A szöveg alatt azonos kéz írásával*: Lecta et correcta per notarium in dictionibus inter linealibus, hiis videlicet intra metas possessionis Gyeke existens, ac Gaspar Horwath in quatuor locis, per Sebastianum notarium.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, I/12 (DF 255385). – Említés Doboka vármegye 1524. október 11-i oklevelében (639. sz.), Wass cs lt, I/13 (DF 253043).

618. [1516. február 25. – május 24.] Dobokay Miklós, Fewldwar-i János és Sombor-i Salathiel jelentik Barlabassy Lénárt erdélyi alvajdának a február 25-én (in Mathie ap.) Laposchere és Kewrews nevű erdők tárgyában Gyeke-n tartott köztudományvétel eredményét.

Tartalmi említés Szapolyai János erdélyi vajda 1516. október 11-i oklevelében (622. sz.), Wass cs lt, I/13 (DF 255387). A leírás szerint papírra írt, zárt oklevél volt.

619. 1516. március 7. (in possessione Czeghe, f. VI. a. dom. Iudica) Doboka vármegye alispánjai, szolgabírái és esküdtjei bizonyítják, hogy Czeghe-i Was Balázs (e) – nemesi kúriájának lerombolásáért – megeskettette Palothka birtok lakóit, akik öt Ft-ot és két dénárt tartoznak fizetni e levelük keltétől számított tizenötödik napon.

Eredeti, papíron, pecsételés nyoma nélkül, Wass cs lt, XL/224 (DF 255360).

620. 1516. április 11. (in oppido Zekelwasarhel, f. VI. a. Tiburtii et Valeriani) Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán néhai Pethk-i György özvegyéhez: Dorottyához. Czege-i Was Balázs (e) előadása szerint a címzettnek WassagZylwas-i bírája és esküdtjei egy jobbágyperben a panaszos egyik jobbágya ellen káros ítéletet hoztak, és ezért új ítéletet kér. Az alvajda – János comes erdélyi vajda által reáruházott bírói hatalom folytán – megparancsolja a címzettnek, hogy a pert újra tárgyaltassa le, és ha az ítélettel valamelyik fél nem lesz megelégedve, a pert terjessze Doboka vármegye ítélőszéke elé. – *Hátlapján egykorú írással*: 1516 feria secunda post Urbani [május 26.] in Hederfaya causa intrascripta per dominum wicevayvodam deliberatum est, ut domina Dorothea relicta condam Georgii de Pethk decimo die a die predicte ferie secunde computando Blasio Was ex parte sui iobagionis de novo iudicium faciat. Per Zwchaky.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott, befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XXIII/26 (DF 253030).

621. 1516. október 10. (in oppido Thordensi, f. VI. p. Dionisii mart.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán megparancsolja Adamos-i Horwath Gasparnak (e) és Gezthragy-i Lászlónak (e), hogy december 20-án (XV. d. Nicolai ep. et conf.) előtte jelenjenek meg, vagy ha akkor nem lenne Erdélyben, alvajdája: Haghmasy Miklós (e) előtt, mert a Czegew-i Was Balázs elleni újabb hatalmaskodások tárgyában folyt perükben új ítéletet engedélyezett, mert utóbbi panasza szerint ennek ügyvédje hibájából született reá nézve káros ítélet (per nos iudicium administratum extitisset valde nocivum). A panaszos fejére teendő esküjüket halasszák el. Az oklevelet adják vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XL/226 (DF 253037).

622. 1516. október 11. (in oppido Thordensi, III. d. Dionisii conf.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda, székely ispán bizonyítja, hogy Coloswar-on február 1-jén (in vig. Purif. virg.) tartott ítélőszékén Zeplak-i Both János, vajdai ügyvédvalló levéllel, Adamos-i Horwath Gáspár és Zenthkyral-i Gezthragy László felperesek ügyvédje, Czege-i Was Balázs alperes jelenlétében bemutatta Barlabassy Lénárt (e) erdélyi alvajda ítéletlevelét, majd ennek árát letéve érvénytelenítését kérte. Előadta, hogy a felperesek az ítéletlevélben meghatározott helyen és időben köztudományvételen tartoztak volna meg-

jelenni, de ezt nem tehették, mert akkor a vajda által a törökök ellen meghirdetett királyi hadjáratban kellett részt venniük, ám most hajlandók a köztudományvételnek magukat alávetni. Erre Fekethe István, Was Balázs alperes ügyvédje – vajdai ügyvédvalló levéllel – a köztudományvétel annak idején való megtartását vitatta, de mivel a hadjárat ténye nem tagadható, a vajda a köztudományvételt újból elrendelte. Írásban megparancsolta Fewldwar-i Jánosnak, Doboka-i Miklósnak, Gywla-i Jánosnak, Gyirghffalua-i Nagh Salathielnek és Sombor-i Salathielnek, hogy február 25-én (in Mathie ap.) Gyeke birtokon tartsanak köztudományvételt annak eldöntésére, hogy Laposchere és Kewrews nevű erdők Gyeke (Doboka vm) területén vannak-e, és a felperesek régebben békésen bírták-e, vagy pedig ZenthGotharth-hoz tartoznak-e, és így azokat az alperes birtokolta-e (vö. 618. sz.). Habár a Dobokay Miklós, Fewldwar-i János és Sombor-i Salathiel jelentése május 24-re (sab. a. Urbani pape) eljutott Barlabassy Lénárt erdélyi alvajdához, ennek tárgyalását elhalasztották, és ez a Thorda-n most folyó október 9-i (Dionisii conf.) közgyűlésre maradt. Minthogy a jelentésből a felperes igazsága a kívánt teljességben nem derült ki, a vajda azt az ítéletet hozta, hogy a felperesek egyenként ötvenedmagukkal a Kolosmonostra-i konvent előtt december 6-án (in Nicolai ep.) tegyenek esküt arra vonatkozóan, hogy a vitás erdőket az alperes tőlük hatalmaskodva foglalta el, és az eskütételről a konvent tíz napon belül tegyen jelentést. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Super iuramento. Pro egregio Blasio Was de Czege contra nobiles Gasparum Horwath de Adamos et Ladislaum Gezthragy de Zenthkyral super quadam iuramentali depositione coram honorabile conventu eclesie de ColosMonostra in festo beati Nicolai episcopi et confessoris proxime venturo fienda memorialis, cuius series per partes in litteris eiusdem conventus ad decimum diem diei iuramentalis depositionis [---] earundem, simul cum coniuratorum nominibus, ut fuerit expediens, est reportanda ad iudicem. – *Egykorú kéz írásával perfázis feljegyzése*: 1516. In crastino festi Brictii confessoris [november 14.] Thorde presentibus partibus et eiusdem volentibus depositio iuramenti intrascripti sub forma fiende pacis prorogata est usque octavum diem festi Pasce proxime affuturi [1517. április 19.] et alioquin vigesimo die festi beati Georgii martiris [május 13.] A[ctor] iuramentum eiuscemodi celebrari teneatur. Coram me, magistro Paulo de Barcha.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, I/13 (DF 255387). – Említés a kolozsmonostori konvent 1517. december 6-i oklevelében, Wass cs lt, I/14 (DF 253038).

623. 1517. december 6. (in Nicolai ep. et conf.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje előtt Mihály deák (c), Czege-i Was Balázsnak Czege-n lakó jobbágya és libertus famulusa, a konvent ügyvédvalló levelével ura nevében tiltakozást jelentett be. Adamos-i Horwath Gáspárnak ugyanis a Was Balázs elleni perében, melyet a Zenthgotharth-i (Doboka vm) Kewreserdew és Laapos Chereye nevű erdők miatt indított, és amelyben Zapolya-i János (sp et m) Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán [1516. október 11-i], esküt megítélő levele (622. sz.) értelmében 1516. december 6-án (in Nicolai ep. et conf.) a konvent előtt ötvenedmagával esküt kellett tennie, és annak meghallgatására és elfogadására Was Balázs készen állott, akkor azonban a felek akaratából az eskütételt május 13-ra (ad XX. d. Georgii mart.) halasztották, hogy a per esetleg fogott bírói döntés útján fejeződjön be. Az újabb határidő közeledtével, május 3-án (in Inv. s. cr.) Somkerek-i Erdely Márton és Machkas-i Gaspar (e) fogott bírák az eskütételt

elhalasztatották június 28-ra (dom. p. Nat. Ioh. bapt.), majd végső határidőként november 11-re (ad Martinum ep.). Minthogy ez utolsó határidő is elmúlt eskütétel és fogott bírói döntés nélkül, Was Balázs kijelenti, hogy ez a helyzet nem tulajdonítható az ő hanyagságának (negligentie).

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, I/14 (DF 253038).

624. 1518. augusztus 4. (in possessione Hederffaya, in vig. Marie de Niwe) Hederffaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán tudatja Doboca, Kolos és Thorda vármegyék hatóságával és ülnökeivel, hogy Czege-i Was Balázsnak (e), jobbágyainak és familiárisainak összes perét Zapolia-i János ispán erdélyi vajdának Erdélybe való visszaérkezése után tartandó első közgyűlésére halasztotta. Az oklevelet adják vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XL/227 (DF 255361).

625. 1518. november 10. (Bude, in prof. Martini episcopi et conf.) [II.] Lajos király a [gyula]fehérvári (AlbTr) káptalannak. Czege-i Was Balázs érdekében Kend-i Gálhoz (e) intézett parancsát tanúbizonysága útján kézbesíttesse, és erre adott válaszát írja meg.

Belefoglalva az erdélyi káptalan 1518. december 23-i oklevelébe (626. sz.), Wass cs lt, XL/219 (DF 253031).

626. 1518. december 23. (V. d. dom. a. Thome ap.) A [gyula]fehérvári (AlbTr) káptalan jelenti [II.] Lajos királynak, hogy 1518. november 10-i parancsára (625. sz.) István magister, Máté evangélista oltárának igazgatója (rector) útján december 19-én (dom. a. Thome ap.) Lona birtokon, a saját házában kézbesítette Kend-i Gálnak a király parancsát, amire ő kijelentette, hogy a vajdai levél átvétele után abbahagyta Was Balázs háborgatását. Lénárt alvajda levelét megkapta, és ha a vajda visszatér Erdélybe, haladéktalanul törvénybe idézteti maga ellen Was Balázst. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Domino regi. Pro egregio Blasio Was de Czege super facto responsione atque relatoria intrascripta, exhibitionis relatio.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XL/219 (DF 253031).

627. 1519. január 25. (in civitate Coloswar, in Conv. Pauli ap.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán Bothos Balázshoz és Zenthegyed-i Was Lászlóhoz. Czege-i Was Balázs (e) kérésére és az általa kitűzendő időben tegyenek bevallást a Colosmonostra-i konvent előtt a Zenthegyed-i Was János által Zenthgotharth-i néhai ifjabb Was Mihálynak adott kölcsön ügyében, mely előttük mint fogott bírák előtt ment végbe. A konvent állítsa ki a bevallásról szóló oklevelét az exponensnek.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel, DL 36359. – Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1519. január 31-i oklevelébe (628. sz.), Wass cs lt, XL/228 (DF 253039).

628. 1519. január 31. (f. II. a. Purif. Marie) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Zapolya-i János (sp et m) Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda

és székely ispán 1519. január 25-i parancslevele (627. sz.) alapján Bothos Balázs és Was László előtte eskü alatt azt vallották, hogy amikor Zenthgothharth-i néhai ifjabb Was Mihály szolgálattételre készült menni Magyarországra (ad regnum Hungarie ad servitia iturum se preparare habuisset), kérésére elmentek vele Zenthegyed-re Was Jánoshoz, ahol ez Was Mihály kérésére mindössze 12 Ft-ot volt hajlandó kölcsönadni. Was Mihály e pénzzel útra kelt, de megölték.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XL/228 (DF 253039).

629. 1519. április 25. (in possessione Omboz, II. d. Pasche) Omboz-i Miklós elismervénye arról, hogy azt a ZenthGotharth-i (Doboka vm) kaszálót, amelyet ZenthGotharth-i néhai Was Zsigmond (e) 50 Ft-on zálogba vetett nála, és amelyik a köznyelven (in wulgari) Lapos Cherhe-nek nevezett berek alatt fekszik, Czeghe-i Was Balázs (e) tőle saját pénzén kiváltotta.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt gyűrűspecsét nyomával, Wass cs lt, X/25 (DF 255362).

630. 1520. október 7. (in ecclesia S. Nicolai, in possessione Nema, indictione octava, VII. d. Octobris) Symand-i Pál pápai felhatalmazással működő közjegyző, az egri (Agriensis) egyházmegye klerikusa, Zentheged-i (dioc. AlbTr) Dobay Jakab és Péter nemesek kérésére átírja Zentheged-i Zekel Lőrinc 1505. évi pátens alakú végrendeletét (530. sz.). Egyidejűleg kihallgatta Mártont, az egykori Zentheged-i plébánost és egyben a végrendelkező Zekel Lőrinc gyóntatóját, továbbá Pap Albertet és Zenthegyed-i Bedy Lőrincet (c), akik az evangéliumra tett kézzel eskü alatt azt vallották, hogy Zentheged-i Zekel Lőrinc a Pwlon-i házhelyet nem Zenthegyed-i Bothos Andrásnak és Balázsnak, hanem Zenthegyed-i Dobay Péternek és Jakabnak, illetve ezek anyjának: Katalinnak hagyta. – *Felsorolt egykori és mostani tanúk*: Nema-i István és Tamás, Márton, jelenleg Fizes-i plébános, Chege-i Fekethe István, Mera-i István és Tamás.

Eredeti, hártyán, a szöveg alatt közjegyzői jellel, Wass cs lt, XVI/7 (DF 255349).

631. 1521. január 31. (in Coloswar, III. d. f. III. a. Purif. virg.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Coloswar-on tartott ítélőszéke előtt január 29-én (f. III. a. Purif. virg.) Czege-i Was Balázs (e) ügyvédje, Fanchyka-i Ferenc, vajdai ügyvédvalló levéllel, Kend-i Gál (e) alperes ügyvédjének, Rewd-i Cheh Istvánnak jelenlétében előadta, hogy három évvel ezelőtt, június 13. táján (circa Anthonii conf.) az alperes néhány familiárisa és jobbágya uruk utasítására fegyveresen rátámadtak a felperes Czege-i (Doboka vm) nemesi kúriájára, és valamilyen puskások rálőttek a felperesre, aki csak Isten segítségével menekült meg a haláltól. Ugyanakkor a támadók néhány jobbágyát megverték, megsebesítették, és ötöt közülük meg is öltek. Azonfelül [1520.] július 13. táján (circa Margarethe) az alperesnek Chazar-i (Doboka vm) jobbágyai a felperes Czege-i birtokán a Chazar felé eső Melew nevű szántóföldjét felszántották, bevetették, és hatalmaskodva elfoglalták. Erre Rewd-i Cheh István azt felelte, hogy az alperes néhány szolgájával valami mulatságra (solatium) Gewcz birtokra ment, s mikor onnan visszatérve Czege-re értek, a felperes jobbágyai beléjük kötöttek, és így tettüket önvéde-

lemből követték el. Azonkívül az ő emberei, akikre nézve négynek: Barla Janchynak és Barla Demeternek, valamint Ferenc és Lukács deákoknak (litterati) kivételével nem felel, nem az ő akaratából és tudtával szántották fel a szóban forgó szántóföldeket. A felperes – keresetének igazolására – alávetette magát a Czege-i lakosok körében tartandó köztudományvételnek, de ezt az alperes nem fogadta el, hanem más ítéletet kért. A vajda ezek után elhatározta, hogy Barla Janchy és Demeter, valamint Ferenc és Lukács deákok felől május 9-én (XVI. d. Georgii mart.) hoz ítéletet, és megparancsolta, hogy az alperes május 1-jén (VIII. d. Georgii mart.) a Colosmonostra-i konvent előtt ötvenedmagával esküdjön meg, miszerint a felperes keresetében ártatlan, és a konvent erre vonatkozó levelét a felek május 15-éig (XV. d. VIII. d. Georgii mart.) mutassák be neki. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Super iuramento. Pro egregio Blasio Was de Chege contra egregium Gallum de Kend super quadam iuramentali depositione quinquagesimo se nobilibus octavo die festi beati Georgii martiris nunc venturi coram honorabile [!] conventu ecclesie de Colosmonostra fienda memorialis, cuius series in litteris eiusdem conventus ad quintum decimum diem diei huiusmodi sacramentalis depositionis, ut fuerit expediens, est reportanda ad iudicem. – Lecta.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett, papírfelezetes, címeres zárópecséttel, Wass cs lt, XVIII/22 (DF 255395).

632. 1521. június 29. (in possessione Ludas, in Petri et Pauli) Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán bizonyítja, hogy Czege-i Gewczy Bertalan, Czege-i Was Balázs (e) nevében, tiltakozva bejelentette, hogy Balázs testvére (fr. c): Zentheged-i Was Mihály Zentheged-i és Wlyon-i [!] részjószágát (Doboka vm) és más birtokait el akarja adni. Ezért a nevezettet ezek eladásától, másokat pedig – különösen Kend-i Gált – azok megvásárlásától eltiltotta.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, IV/32 (DF 253040).

633. 1522. március 11. (in oppido Wasarhel, f. III. p. Invocavit) Bathor-i Zanyzloffy István erdélyi alvajda és székely alispán – János ispán és [erdélyi] vajda nevében – Czegew-i Was Balázs (e) kérésére megparancsolja ZenthEgyed-i Walkay Istvánnak, ZenthEgyed-i Dobay Péternek, Dewecher-i Fabian deáknak és Sombor-i Bertalannak, szólítsák fel ZenthEgyed-i Was Pált és Tamást, hogy néhai ZenthGotharth-i Was Mihály nemesi kúriáját és ZenthGotharth-i, Pwlyon-i és Czegew-i jószágrészeit osszák fel és azokból adják ki Balázsnak a jussát. Ha ezt nem tennék meg, tiltsák el őket a birtok további használatától, és felszólításuk napjától számított 15. napra idézzék őket a vajda elé. Ugyanakkorra tegyenek jelentést eljárásukról. Az oklevelet adják vissza bemutatójának.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt zöld viaszba nyomott pecsét töredékével, Wass cs lt, XVIII/23 (DF 253041).

634. 1523. január 13. (in domo nostra de Hederfaya, VIII. d. Epiph.) Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda és székely alispán a kolozsmonostori konventhez. Néhai ZenthEghyed-i Was János fia: ZenthEghyed-i Was Pál részére írja át a sekrestyéjében őrzött [1513. április 28-i] oklevelet (584. sz.), amely alapján ZenthGothard-i néhai ifjabb

Was Mihály a ZenthGothard-i és Pulyon-i (Doboka vm) jószágrészeit és a ZenthGothard-i házát az exponens apjánál zálogba vetette.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1523. március 7-i oklevelébe (635. sz.), Wass cs lt, X/26 (DF 255381).

635. 1523. március 7. (sab. a. Gregorii pape) A Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje Hederfaya-i Barlabasy Lénárt (e) erdélyi alvajda és székely alispán 1523. január 13-i felkérésére (637. sz.) ZenthEghyed-i néhai Was János fia: Pál részére átírja saját 1513. április 28-án kelt oklevelét (584. sz.) néhai Was Mihály ZenthGothard-i jószágrészéről.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, X/26 (DF 255381).

636. 1523. március 11. (f. IV. a. Gregorii pape) A KolosMonostra-i Szűz Mária-monostor konventje előtt Czege-i Was Balázs (e) fia: János (e) – anyja: Was Balázsné: Katalin, továbbá testvérei (fr. c): János [!], Balázs és a gyermek Borbála nevében is – eltiltja Jankafy Miklóst (e) és testvérét: Chegedy Ferencné: Jankafy Zsófiát bárhol levő birtokaik elidegenítésétől és pusztításától, mindenki mást pedig ezek megszerzésétől és használatától.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XL/229 (DF 255363). – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36400, p. 104–105, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 3907. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

637. 1523. december 20. (in castro Gewrgen, in vig. Thome ap.) Chwch-i Thomory István (e) erdélyi alvajda és székely alispán a KolosMonosthra-i konventhez. Állítsa ki oklevelét arról a bevallásról, melyet Czegew-i Was Balázs (e) és Gewcz-i Bernát tett a János ispán és erdélyi vajda előtt folyó perben Ews-i Jankafy Miklós és néhai Chegedy Ferenc özvegye: [Jankafy] Zsófia, jelenleg Zawa-i Andrásné között létrejött egyezségről.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1523. december 23-i oklevelébe (638. sz.), Wass cs lt, XIII/27 (DF 253042).

638. 1523. december 23. (f. IV. a. Nat. dom.) A KolosMonosthra-i Szűz Mária-monostor konventje Chwch-i Thomory István (e) erdélyi alvajda és székely alispán 1523. december 20-i felkérésére (637. sz.) kiállítja az oklevelét arról a bevallásról, amelyet március 22-én (dom. a. Annunt. Marie) az alvajda felszólítására Czege-i Was Balázs (e) és Gewcz-i Bernát tettek előttük Ews-i Jankafy Miklós és néhai Chegedy Ferenc özvegye: Jankafy Zsófia, jelenleg Zawa-i Andrásné között a János erdélyi vajda előtt folyó perben létrejött egyezségükről. Ekkor Jankafy Miklós a vallomást elfogadta, Zsófia asszony familiárisa és konventi ügyvédvalló levéllel ügyvédje, Meghyesy István azonban tiltakozva kijelentette, hogy megbízója a GhyekenesTho nevű halastavától és Leghyen-i (Kolos vm) jobbágytelkétől, melyben Balasy János lakik, nem akar megválni, és testvérét (fr u.): Jankafy Miklóst erre nézve nem nyugtatja. A konvent nem emlékezik arra, hogy Meghyesy István az egyezség más pontja ellen is tiltakozott volna.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIII/27 (DF 253042).

639. 1524. október 11. (in possessione Zenthegyed, f. III. p. Dionisii ep.) Kend-i Gál, Doboka vármegye ispánja, Cheh-i More Miklós és Sombor-i Rood János szolgabírák bizonyítják, hogy egy korábbi, Bonczyda-n tartott ítélőszékükön Czeghe-i Was Balázs (e) Adamos-i Horwath Gaspar (e) ellenében bemutatta a vármegye 1516. február 12-i (f. III. p. Invocavit) ítéletlevelét (617. sz.), és kérte, hogy a perbeli ellenfelét elégtételadásra idézzék meg. Az ítélőszék ennek végrehajtására Rood-i János szolgabírót küldte ki, aki azt vallotta, hogy Horwath Gaspar Zenthmyklos-i jobbágyait Was Balázs ellenében háromszor idéztette az ítélőszék elé, de egyszer sem jelentek meg, amiért mindannyiszor három márka bírságban marasztaltattak el. – *A szöveg alatt jobbra azonos kéz írásával*: Lecta et correcta per notarium in dictionibus interlinealibus.

Eredeti, papíron, a hátlapján három befüggesztett gyűrűspecsét töredékével, Wass cs lt, XL/231 (DF 253043).

640. [1525. január 1. után?] (in oppido Tordensi, predicto III. d. termino prenotato) Zapolya-i János, Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Magyarországról való visszatérése után Thorda-n tartott közgyűlésén (dieta seu conventio generalis), amelyen az alvajdák, a protonotárius és más nemesek is részt vettek, és melyre e pert elhalasztotta, Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda figyelmeztető, eltiltó és idéző oklevele alapján megjelent előtte Zeplak-i Both János, aki ZenthEgyed-i néhai Was János fia: Pál és ZenthEgyed-i Was László felperesek nevében és azok részére a felperesek osztályos testvérétől, Czege-i Was Balázstól (e) egy Czege-i (Doboka vm) halastóból és malomból új osztályt kért. Erre az alperes ügyvédje: Gewcz-i István, vajdai ügyvédvalló levéllel, azt felelte, hogy a kért osztályt Was Balázs azért nem engedte meg, mert az egyszer már megtörtént. Állítása igazolására bemutatta a Colosmonostra-i konvent sekrestyéjéből vajdai parancsra kikerestetett, 1507. július 20-i, pátens alakú, papírra írt, hátlapján megpecsételt bevallólevelet (541. sz.), melynek eredetijét a felperesek is bemutatták. A vajda, minthogy az osztály néhai Was János és az alperes között már korábban megtörtént, és ehhez akkor László is beleegyezését adta, azt az ítéletet hozta, hogy az alperes nem köteles az új osztályt megengedni, és a jogtalan háborgatásért a felperes Was Pált 50 márkát kitevő ugyanannyi aranyforintban, Was Lászlót pedig a bemutatott vallomáslevélben kikötött 200 ezüstmárkában marasztalta el kétharmad részben a maga mint bíró, egyharmad részben pedig az ellenfél javára.

Eredeti, két részből összeragasztott papíron, a szöveg alatt befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XVIII/24 (DF 255351). A keltezésben a vajdai közgyűlés kezdetének időpontjára történt utalás, de ez kimaradt az oklevélből. A közgyűlés minden jel szerint 1525. január 1-jén kezdődött, vö. 645. sz.

641. [1525.] január 20. ([in Coloswar], in Fab. et Seb. mart.) Coloswar város bírája és esküdtjei kiadják a Czege-i Was Balázstól állítólag ZenthEgyed-i Was Pál és Tamás által elvett kiváltságlevelek ügyében Coloswar-on kihallgatott tanúk vallomását. Serpenyes/Pacellipar Antal azt vallotta, hogy az elmúlt évben Was Balázs familiárisa a bíró házából elment hozzá, és azt mondta, hogy ura ládája a szomszéd udvarán szénacsomóban (in quodam feni acervo) van elrejtve. – Serpenyes Antal felesége: Ewfrosina azt vallotta, hogy Wass Tamás elment hozzá, és átadott megőrzésre egy – két végén ezüstözött – dobozt (peram sive caletam unam, ambabus finibus argento ornatam), amelyet ő

felnyitott, és abból egy ezüst gyűrűt és csatokat kivett (ipsaque aperta annulum unum ac fibulas argenteas excipiens). Wass Tamásnál egy tenyérnyi hosszúságú, zsinórral átkötött zacskó is volt (sacculum unum longitudine scilicet unius palme fili conlegatum), de nem tudja, hogy volt-e abban valamilyen oklevél. – Kovács (Faber) Gergely vendég (cohospes) úgy vallott, mint a második tanú, és hozzátette, hogy Was Balázs famulusa egy ládát vitt el a bíró házából. – Kovács (Faber) Gergely felesége: Ilona úgy vallott, mint a férje, de hozzátette, hogy ő akkoriban Antal szolgálóasszonya (famula) volt, és megkérdezte, hogy mi van a zacskóban, mire azt a választ kapta, hogy oklevelek. – Ferenc kőfaragó (sculptor), vendég (cohospes) felesége: Gertrudis azt vallotta, hogy Wass Tamás megmutatott férjének egy oklevelet, és arra kérte, hogy olvassa el. Férje ezt megtette, és úgy nyilatkozott, hogy az oklevél Wass Balázsra tartozik. – Porcolab János és Zatral [?] Mihály szerint Balázs familiárisa egy ládikát (ladulam) Márk (Marcus) György akkori bíró házához vitt, majd onnan továbbvitte.

Tartalmi említés Szapolyai János erdélyi vajda 1525. február 14-i oklevelében (644. sz.), Wass cs lt, XL/234 (DF 255400).

642. [1525.] január 23. [in oppido Dees, (f. II. Vincentii mart.)] Dees oppidum bírája és esküdtjei kiadják a Czege-i Was Balázstól állítólag ZenthEgyed-i Was Pál és Tamás által elvett kiváltságlevelek ügyében Dees-en kihallgatott tanúk vallomását. Yo (d) Mihály Dees-i esküdt azt vallotta, hogy korábban is esküdt volt, és Wass Pál vallomásából tudta azt, hogy Wass Tamás tolvaj, aki testvérének ládáját feltörte, és onnan az ezüstneműt (res argenteas) és a kiváltságleveleket elvitte. – Mezaros Péter, akkoriban Dees-i bíró azt vallotta, hogy az eset után kihallgatták a feleket, akiket a bányák mázsáló mesterei (magulatorum fodinarum) békítettek ki. A létrejött egyezség szerint Tamás kötelezte magát arra, hogy visszaadja Pálnak a lopott holmikat.

Tartalmi említés Szapolyai János erdélyi vajda 1525. február 14-i oklevelében (644. sz.), Wass cs lt, XL/234 (DF 255400).

643. [1525.] január 24. (in profesto Pauli ap.) Dewecher-i Fábian deák (litteratus), Doboka vármegyei jegyző és Gewcz-i György kiadják a Czege-i Was Balázstól állítólag ZenthEgyed-i Was Pál és Tamás által elvett kiváltságlevelek ügyében kihallgatott tanúk vallomását. Rood János, Doboka-i szolgabíró azt vallotta, hogy amikor Wass Balázs házánál volt, ez utóbbi megkérdezte az ugyancsak jelen levő testvérét: Wass Tamást, hogy háborgatta-e Wass Pál feleségét: Glossa-t [?]. Erre Tamás megesküdött, hogy ebben ártatlan. – Feldwar-i János azt vallotta, hogy Wass Balázs Czege-i birtokán volt, Zenthegyed-i Wass Pál is oda jött, és kérte tőle az okleveleit, melyek egy kis ládában voltak, és amelyeket Wass Tamás Coloswar-ra, Serpenyes Antal házához vitt, majd Balázs onnan viszszavitt. Tamás és Balázs között az oklevelek elosztása miatt vita támadt. – Rood János szolgabíró és Walkay Péter ugyanazt vallotta, mint Fewldwary János. – Zenthegyed-i Was Mihály azt vallotta, hogy Wass János halála után, amikor a rokonok összegyűltek, az összes oklevelet egy ládában hagyták, amit négy testvér pecsétjével zártak le, és Wass Balázs kezén hagyták. Azokat az okleveleket, amelyek néhai Wass János házánál az asztalfiókban (in scrinio cuiusdam mense) voltak, pecsétjeik alatt Wass Pálnál hagyták azzal a

kikötéssel, hogy március 12-ig (usque Gregorii pape) becsületük és emberségük elvesztésének terhe alatt egyikük se nyúlhasson azokhoz. Ekkor azonban Wass Pál házában, de az asztalfiókot lezáró pecséteket feltörve találták, és több oklevél hiányzott, míg a Wass Balázsnál hagyott ládát lezáró pecsétek sértetlenek voltak. – Zenthegyed-i Péter nem tudta, hogy az asztalfiókot a testvérek nyitották-e fel, de ő abban csak egy ezüstözött kanalat (coclear argenteum) látott.

Tartalmi említés Szapolyai János erdélyi vajda 1525. február 14-i oklevelében (644. sz.), Wass cs lt, XL/234 (DF 255400).

644. 1525. február 14. (in civitate Bistriciensi, in festo Valentini mart.) Zapolya-i János, Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán – protonotáriusa: Barcha-i Pál magister (e) jelentése alapján – kiadja Czege-i Was Balázsnak (e) a tőle állítólag ZenthEgyed-i Was Pál és Tamás által elvett kiváltságlevelek ügyében Coloswar város bírája és esküdtjei január 20-i (in Fab. et Seb. mart.) (641. sz.), Dees oppidum bírája és esküdtjei január 23-i (f. II. Vincentii mart.) (642. sz.), Dewecher-i Fábian deák (litteratus), Doboka vármegyei jegyző és Gewcz-i György január 24-i (in profesto Pauli ap.) (643. sz.) tanúvallomásának összefoglalását. A tanúk vallomásának írásba foglalása után Pál magister a vajda előtt elolvasta és ellenőrizte az oklevelet.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, XL/234 (DF 255400).

645. 1525. február 22. (Zenthegyed, f. IV. in Kath. Petri ap.) Zenthegyed-i Walkay Péter és István, Rood-i János szolgabírák, Dewecher-i Fábian, Doboka vármegye jegyzője jelentik Zapolya-i János (sp et m) Scepus-i örökös ispánnak, erdélyi vajdának és székely ispánnak, hogy írásos parancsára február 22-én kimentek Zenthegyed-re, és Zenthegyed-i Was Lászlót felszólították, hogy fizesse ki azt a 200 ezüstmárka bírságot, melyben Czeghe-i Was Balázs (e) ellenében a január 1-jén (in Circumcis.) [kezdődött] közgyűlésen elmarasztalták (vö. 640. sz.). Ekkor a felek előttük úgy egyeztek meg, hogy Was László örökösen átad unokaöccsének (fr. p): Was Balázsnak három Czeghe-i (Doboka vm) jobbágytelket, melyek közül az elsőn Zewke Máté, a másodikon Zabo Pál (providi) lakik, a harmadik pedig puszta, és azon korábban Pap György lakott. Was Balázs viszont cserében átenged Was Lászlónak két Pwlyon-i (Doboka vm) jobbágytelket, melyek közül az egyiken Magyary István (pr) lakik, a másik pedig Zewke Mihály telke szomszédságában található, lakatlan, és amelyen néhai Also Balázs lakott. Az egyezséget be nem tartó fél a másikkal szemben az említett 200 ezüst talentumban marasztaltassék el, és megegyeztek abban is, hogy Was László a birtokaiból csak Was Balázsnak idegeníthet el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Spectabili et magnifico domino et domino Iohanni de Zapolya, comiti perpetuo terre Scepusiensis, wayuode Transsilvano et Siculorum comiti etc., domino nobis gratiosissimo etc.

Eredeti, kettőbe hajtott papírív két oldalán, két befüggesztett zárópecsét nyomával, Wass cs lt, XL/233 (DF 255386).

646. 1525. február 27. (in civitate Bistriciensi, f. II. p. dom. Esto mihi) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán megparancsolja az erdélyi vármegyék tisztjeinek, hogy Czege-i Was Balázst (e) elégítsék ki Adamos-i Horwath Gaspar és Geztragy-i László fia: István ingóságaiból, majd birtokaiból, mert előbbi Doboka vármegye ítéletlevelével Adamos-i Horwath Gaspar (e), néhai Geztragy-i László (e) és ezek jobbágyaival szemben pert nyert. Az oklevelet adják vissza bemutatójának. – *A szöveg alatt jobbra*: Lecta.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XL/232 (DF 253044).

647. 1526. május 20. (in civitate Meggyes, in Penth.) Zapolya-i János Scepus-i örökös ispán, erdélyi vajda és székely ispán Alsothewk-i Koda Mihálynak Czege-i Was Balázs (e) elleni perét május 28-ról (f. II. p. Trinitatis) június 4-re (f. II. p. Corp. Chr.) halasztja el. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: 1526. In ZazSebes feria secunda inter octavas Corporis Christi causa presens instar aliarum causarum generaliter prorogatarum propter expeditionem presentem prorogata est ad tricesimum secundum diem descensus expeditionis istius.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes, befüggesztett pecséttel, Wass cs lt, XL/235 (DF 255367).

648. 1528. március 16. (in civitate Megyesiensi, feria II. p. dom. Oculi) Peren-i Péter, Abawywar-i örökös ispán és Baranya-i ispán, erdélyi vajda, székely ispán, koronaőr (sacre regni Hungarie corone conservator) néhai Omboz-i Miklós özvegyéhez: Frusina-hoz és néhai Omboz-i János fiához: Miklóshoz. Mivel Czege-i néhai Was Balázs özvegye: Katalin és mindkét János nevű fia panasza szerint a címzettek Omboz-on (Doboka vm) fogott bírák útján osztályt tartva a ZenthGothard birtokhoz (Doboka vm) tartozó és az exponenseket illető Molnostho nevű halastó felét, a rajta levő malmot és gátját magukhoz akarják ragadni, a vajda őket ezek elfoglalásától eltiltja. Az oklevelet adják vissza bemutatójának. – *A szöveg alatt jobbra*: Lecta.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, X/27.

649. 1530. április 26. (in oppido Bonczyda, f. III. p. Georgii mart.) Gywla-i János, Diogh-i Ferenc, Doboka vármegye ispánjai, valamint Chomaffaya-i István és Manyk-i Ztrygy László szolgabírák bizonyítják, hogy április 26-án Bonczyda-n tartott ítélőszékükön jegyzőjük: Zwchak-i Miklós magister bejelentette, miszerint előtte AlsoThevk-i Koda Mihály azt a bevallást tette, hogy Czeghe-i Was János (e) egy Gewcz-i (Doboka vm) halastó és malom árát, hét Ft-ot neki hiánytalanul kifizettett. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Littere expeditorie Iohannis Was.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét nyomával, illetve töredékével, Wass cs lt, XV/7.

650. 1531. augusztus 25. (Lincii, XXV. d. Augusti) Ferdinánd király – Erdélyben teljesített hűséges szolgálatai jutalmául – örökjogon Wasarhel-i Zekel Sebestyénnek (e) adomá-

nyozza Farna Mihály húsz colonust kitevő jószágait és azokat az erdélyi birtokokat, amelyeket Zekel Sebestyén apósa (socer): néhai Sombor-i Péter 500 Ft-on néhai Dragh-i Mártonnak (e), illetve Kende [!] Gálnak (e) zálogba adott, és amelyeket ezek fiai: Kend-i Ferenc és testvérei, illetve Dragh-i Ferenc és testvére (germanus) birtokolnak, mivel ezek a hűtlen Zapolya-i Jánoshoz és a keresztény hit örökös ellenségeihez, a törökökhöz pártoltak, továbbá mert Forna Mihály hűtlenségbe esett azzal, hogy Zekel Sebestyén jószágait jogtalanul elfoglalta. Az adományozásról kiváltságlevél kiadatását ígéri. – *A szöveg alatt jobbra*: Wylaky.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XL/236.

651. 1532. június 23. (in domo nostra de Zenthywan, dom. a. Nat. Ioh. bapt.) Kend-i Ferenc erdélyi alvajda és székely alispán megengedi Vas Jánosnak és néhai Cheghe-i Vas Balázs fiainak: Jánosnak (e) és Balázsnak (e), hogy ZenthEged-i Vas Mihályt jószágainak eladásától tilalmazzák.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecsét töredékével, Wass cs lt, XL/237.

652. 1533. május 25. (in civitate Coloswariensi, dom. p. Ascens. dom.) Somlio-i Batory István, Zabolcz-i ispán, erdélyi vajda és székely ispán a Kolosmonostra-i egyház konventjéhez. Bakay-i néhai Machkassi Gáspár (e) fia: János kérésére írja át Aithon birtokra vonatkozó határjáró oklevelet, melyet a sekrestyéjében őriznek.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1533. május 26-i oklevelébe (653. sz.), Wass cs lt, I/5 (DF 252903).

653. 1533. május 26. (f. II. p. Ascens. dom.) A Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Somlyo-i Batory István, Zabolch-i ispán, erdélyi vajda és székely ispán (sp et m) 1533. május 25-i parancsára (652. sz.), melyet Bakay-i néhai Machkassi Gáspár (e) fia: János érdekében adott ki, átírja a kolozsmonostori konvent 1366. július 5-i oklevelét Aithon birtok határjárásáról (137. sz.).

Belefoglalva Wesselényi Miklós protonotárius és bírótársai 1568. szeptember 5-i oklevelébe, Wass cs lt, I/5 (DF 252903).

654. 1533. június 19. (in civitate Coloswariensi, f. V. p. Viti et Modesti mart.) Bator-i István, Zabolcz-i ispán, erdélyi vajda és székely ispán a Kolosmonostra-i konventhez. Thorda oppidum bírójának és esküdtjeinek (pr et c) kérésére írja át és állítsa ki függőpecsétje alatt [I. Lajos király 1377. június 18-i] határjáró oklevelét (170. sz.)], mely régisége miatt alig olvasható, és pecsétje is tönkrement. Az oklevelet adják vissza bemutatójának.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1533. június 20-i oklevelébe (655 sz.), Wass cs lt, I/5 (DF 252903).

655. 1533. június 20. (f. VI. a. Nat. Ioh. bapt.) A Kolosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Bator-i István, Zabolcz-i ispán, erdélyi vajda és székely ispán (sp et m) 1533. június 19-i parancsára (654. sz.), melyet Thorda oppidum bírája és esküdt-

jei (pr et c) érdekében adott ki, átírja I. Lajos király 1377. június 18-i határjáró oklevelét (170. sz.).

Belefoglalva Wesselényi Miklós protonotárius és bírótársai 1568. szeptember 5-i oklevelébe, Wass cs lt, I/5 (DF 252903).

656. 1533. július 5. (in possessione nostra ZenthIwan, sab. a. Kyliani mart.) Kend-i Ferenc erdélyi alvajda és székely alispán a Kolosmonosthra-i konventhez. Küldje ki tanúbizonyságát, kinek jelenlétében ZenthEghyed-i Was László, Pwlyon-i Meghyesy Máté, Sombor-i Rood János vagy Benedek vajdai emberek egyike néhai Czege-i Was Balázs fiát: ifjabb Jánost (e) a szomszédok jelenlétében királyi adományozás címén vezesse be a hűtlenségbe esett ZenthEghyed-i néhai Was Máté ZenthEghyed-i, Pwlyon-i, ZenthGothard-i és Czege-i (Doboka vm) jószágrészeibe, és azokat iktassa a megadományozottnak. Az esetleges ellentmondókat János ellenében idézze elébe, és minderről a bevezetés tizenötödik napjára írjon jelentést.

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1533. július 20-i oklevelébe (657. sz.), Wass cs lt, IV/33.

657. 1533. július 20. (XII. d. f. IV. a. Margarethe virg. et mart.) A Kolosmonosthra-i Szűz Mária-monostor konventje Kend-i Ferenc (e) erdélyi alvajdához és székely alispánhoz. 1533. július 5-i (656. sz.) felkérésére kiküldte tanúbizonyságát: Jakab frater konventi tagot, kinek jelenlétében ZenthEghyed-i Was László alvajdai ember július 9-én (f. IV. a. Margarethe virg. et mart.) Czege-n (Doboka vm) Was Jánost (e) királyi adományozás címén be akarta vezetni néhai Was Máté jószágrészébe, de ennek ZenthEghyed-i Was Tamás ellentmondott, akit ezért Was János ellenében a 15. napra az alvajda elé idézett. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Domino vicewayvode Transsilvano. Pro egregio Ioanne Was de Czege contra nobilem Thomam Was de ZenthEghyed ad terminum intranominatum introductionis, contradictionis et evocationis relatio.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett zárópecsét töredékével, Wass cs lt, IV/33.

658. 1534. június 8. (f. II. p. Corp. Chr.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy Czege-i néhai Vas Balázs (e) özvegye: Katalin a Zurdok-i, AlsoJara-i és KysBanya-i (Torda vm) jószágrészeit, melyek nagyanyja hitbéreként és jegyajándékaként szállottak rá, szavatosság vállalásával 150 Ft-ért örökjogon eladja AlsoJara-i Keressy Péternek (e).

Belefoglalva a kolozsmonostori konvent 1587. július 25-i oklevelébe, melyet Wass György Kolozs vármegyei ispán kérésére állítottak ki, Wass cs lt, LVI/1. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 36404. fol. 122^{r}, nr. 1. □ Regeszta: KmJkv II. 4407. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján, március 16. utáni keltezéssel).

659. 1534. november 27. (f. VI. a. Andree ap.) A Colosmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogy néhai Jara-i Sydo Gál fia: István – rokonai terhét is magára vállalva – az apjától rászállt Mehes-i (Colos vm) nagy halastavát szavatosság vállalásával

jó magyar pénzben számított 200 Ft-ért örökjogon eladja Naznanfalwa-i Thamassy Bernátnak (e).

Belefoglalva Báthori Kristóf erdélyi vajda 1578. november 4-i oklevelébe, Wass cs lt, XXV/8. – Bejegyzés a kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvében, DL 32507, fol. 16^{r+v} nr. 2. □ Regeszta: KmJkv II. 4501. sz. (a jegyzőkönyvi bejegyzés alapján).

660. 1535. január 21. (in civitate Coloswariensi, f. V. in festo Agnetis) Zywnyogzeg-i Maylad István erdélyi vajda és székely ispán megparancsolja Doboka vármegye tisztjeinek, hogy Cheghe-i Was Jánosnak (e) néhai Fewldwary Benedek (pr) Pwlyon-ban levő házáért Bothos Boldizsár és ZentEgyed-i Dobay Jakab ellen folyó perében hozzanak új ítéletet, mert János ügyvédjének tévedése miatt káros ítélet született. Ha ezzel nem lenne megelégedve, a pert terjesszék eléje. Az oklevelet adják vissza bemutatójának. – *A szöveg alatt jobboldalt*: Lecta.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XVI/15.

661. 1535. június 1. (in Fogaras, f. III. p. Corp. Chr.) Maylath István erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Fogaras-on június 1-jén tartott ítélőszékén egyfelől Deak Mihály – a Kolosmonosthra-i konvent ügyvédvalló levelével –, a felperes Czeghe-i Was János (e) ügyvédje, másfelől Zenthegyed-i Bothos Gaspar – testvére: Bothos Boldizsár alperes nevében – bemutatták Zawa-i Almady Bálint, Zenthandras-i Chereny Boldizsár, Nyres-i István és ZenthEgyed-i Walkay István vajdai emberek június 1-jére megírt jelentését a vajda által elrendelt köztudományvételről. Ebből kitűnt, hogy a felperes április 9-én (in crast. dom. Iubilate) Fogaras-on ügyvédje útján azt állította, hogy az alperes erőszakosan elfoglalta a felperes elhagyott Pwlyon-i (Doboka vm) házát, melyet néhai apja egykor cserébe kapott, és amelyben az ő jóváhagyásával a birtok marhapásztora (pastor gregis pecorum) lakott. Az alperes ügyvédje útján azt felelte, hogy ügyfele a házat Zenthegyed-i Dobay Jakabtól kapta, aki viszont a felperestől Doboka vármegye ítélőszéke előtt jogos úton szerezte meg. Mivel mindkét fél alávetette magát a Pwlyon szomszédai és más Doboka vármegyei nemesek és közrendűek körében tartandó köztudományvételnek, a vajda ennek megtartását május 18-ra (III. d. Penth.) rendelte el, és az erről szóló jelentést annak 15. napjára kérte. Minthogy a köztudományvételen a felperes a maga igazát nem tudta teljesen igazolni, a vajda elrendelte, hogy bizonyítása kiegészítésére jelen oklevél keltének 15. napján a Kolosmonosthra-i konvent előtt huszonötödmagával tegyen esküt, és erről a nyolcadik napra a konvent levelében tegyen neki jelentést.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes, címeres pecséttel, Wass cs lt, XVI/16.

662. 1537. Kun Lázár az algyógyi jószágban magát és a fiúág posteritását, amint sine ulla contradictione statuáltatta, arról való relatoria de anno 1537. Transumptum.

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban, a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XLVI/7. – Huszti: Registrum p. 155.

663. 1538. május 14. (in oppido Thordensi, f. III. in profesto Sophie vid.) Maylad István erdélyi vajda és székely ispán bizonyítja, hogy Kozarwar-i László, Ews-i Jankaffy Lázár és Miklós (e), akiket Czege-i Was Balázs (e) özvegye: Katalin és fiai: mindkét János és Balázs érdekében maga elé idéztetett, ítélőmestere: Albert magister (e) előtt bemutattak egy ív papírt (papirum unius arcus), amelyre állításuk szerint Kodori Pál pap, akkor Kend-i Ferenc (e) ZenthIwan-i (Doboka vm) plébánosa, három évvel azelőtt a jelenlétükben egy csereszerződést írt. Eszerint Kend-i Ferenc a Gewch területén levő HodosTho nevű halastóból őt megillető részét és Gyeke-i jószágrészét néhai Was Balázs (e) özvegyének és fiainak: mindkét Jánosnak és Balázsnak adta úgy, hogy őket köteles a birtoklásban megvédeni. Utóbbiak ezért Gewch-i jószágrészüket adták cserébe – öt jobbágytelket és ugyancsak Gewcz birtokban három elhagyott helyet (loca deserta), melyet zálogban bírtak, egyiket hét Ft-on, a másikat három Ft-on Gewczy Alberttől, a harmadikat pedig négy Ft-on Zekel Mihálytól – úgy, hogy Kend-i Ferenc a nevezettek örököseinek ugyanannyiért tartozik visszaadni, ha a zálogot vissza akarják váltani. Kikötötték továbbá, hogy ameddig a Chazar-i halastó Cheghe birtokhoz tartozik, nem engednek meg rajta semmiféle halászást, és Kend-i Ferenc ezen a címen Chegeh birtok területéből semmit nem foglalhat el magának. A ZenthEgyed területén fekvő HarsasTho nevű halastóban levő részüket elcserélik Kend-i Ferenc HodosTho nevű halastavával. Kend-i Ferenc jobbágyai ZenthGotharth birtok területén cégével [?] (cum laqueo) halászhatnak a HodosTho-ban, akárcsak a maguk jobbágyai. A csereszerződést be nem tartó fél a másikkal szemben 1000 Ft-ba marasztaltassék el, és rövid perbe hívással a vajda elé idézhető (ad breve iudicia in presentiam wayvodalem evocari debeatur). A megidézett tanúk elismerték, hogy e csereszerződésnél fogott bírákként szerepeltek, és a bemutatott írást csak azért vették magukhoz, hogy erről hiteles pecséttel bíró helyen bevallást tegyenek. A vajda kiadja tanúsítólevelét ifjabb Was János kérésére neki, testvéreinek és anyjuknak. Az oklevél a király által az erdélyi nemesség számára Thorda-n megtartott közgyűlésen kelt. – *A szöveg alatt jobb oldalon*: Idem magister Albertus de Zalankemen prothonotarius Transsilvanus, qui supra, manu propria.

Eredeti, papíron, a szöveg alatt vörös viaszba nyomott, befüggesztett, papírfelzetes pecséttel, Wass cs lt, XVIII/25.

664. 1540. március 16. (in oppido Bonczyda, f. III. p. dom. Iudica) Kend-i Antal és Gywla-i János, Doboka vármegye ispánjai, valamint Cheh-i Nadassy György, Sombor-i Rod János szolgabírák bizonyítják, hogy Bonczyda-n a nemesek részvételével tartott ítélőszékükön (unacum ceteris nostris fratribus nobilibus) Zawa-i Almady Bálint és ZenthAndras-i Cheryny Boldizsár (e), egy per fogott bírái azt vallották, hogy előttük néhai Nyressy István (e) – néhai Walkay István és ZenthEgyed-i Bothos Boldizsár kérésére – eskü alatt azt vallotta, hogy ő az utóbbi években öt házat vagy jobbágytelket Nyres északi részén, melyeket néhai Bothos János vetett nála zálogba, 15 Ft-on néhai Nyressy Tamás jegyzőnél zálogosított el. – *A szöveg alatt jobb oldalon*: Lecta et correcta per notarium. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Littere impignoratorie nobilis condam Thome Nyressy nobili Balthasar Bothos emanate.

Eredeti, papíron, hátlapján három befüggesztett pecsét töredékével, Wass cs lt, LIV/5.

665. 1540. június 4. (Albe Gywle, II. d. f. V. in oct. Corp. Chr.) [I.] J[ános] király tudatja a Buda-i káptalannal, hogy Chaan-i Nagh [M]áté – a Colosm[onost]ra-i konvent ügyvédvalló levelével néhai Za[mosffalwa]-i István özvegye: Katalin, néhai Zamosfalwa-i Gerewffy Zsigmond özvegye: [Magdolna], Bogath-i [János] felesége: Zsófia és Adamos-i Horwath János felperesek ügyvédje a király idézőparancsa, továbá Zengyel-i Miklós és [Ist]hwanhaza-i Pál erre vonatkozó jelentése értelmében június 3-án (f. V. in oct. Corp. Chr.) előtte megjelenve, Czege-i Was Balázs és János ellenében előadta, hogy az elmúlt években Kendy Ferenc a felperesek Gyeke nevű jószágrészét [Colos vm] hatalmaskodva elfoglalta, és később az alpereseknek adta cserébe Gewcz-i (Doboka vm) jószágrészükért. Was János – királyi ügyvédvalló levéllel testvére (fr. c): Balázs nevében is – azt válaszolta, nem tudják, hogy Kendy Ferenc a cserébe adott jószágrészt a felperesektől vette volna el, és mivel a csereszerződésben birtokukban való megvédésüket vállalta, kérték Kendy Ferenc megidéztetését. A király ezért megparancsolja a káptalannak, hogy Kendy Ferencet június 3-tól számított 32. napra (ad XXXII. d. f. V. oct. Corp. Chr.) idézze elébe. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Fidelibus nostris capitulo ecclesie Budensis pro nobilibus Blasio et Ioanne Was de Czege contra egregium Franciscum de Kend ad terminum intra nominatum evocatoria et insinuatoria. – Lecta per me magistrum Georgium Posa prothonotarium personalis presentie regie maiestatis.

Eredeti, rongált papíron, hátlapján vörös viaszba nyomott, papírfelzetes zárópecséttel, Wass cs lt, XIV/4. A hiányzó részek kiegészítése Szapolyai János által a váradi káptalannak megküldött, azonos keltezésű és tartalmú parancslevele alapján történt (Wass cs lt, XIV/5), amely a váradi káptalan 1540. június 12-i oklevelében (666. sz.) maradt fenn.

666. 1540. június 12. (II. d. f. VI. in Barnabe ap.) A Warad-i káptalan jelenti [I.] János királynak, hogy Czege-i Was Balázs és János érdekében kiadott 1540. június 4-i parancsára (665. sz.) kiküldte kanonoktársukat: Thata-i Miklós magister fratert aki június 11-én (f. VI. in Barnabe ap.), a kanonoktársuk: Wywaras-i Mihály magister frater Warad-i házában (in domo canonicatus) vendégségben levő Kend-i Ferencet (e) – a Was Balázzsal és Jánossal elcserélt birtok megoltalmazójának (evictor et tutor) minőségében – július 4-re (ad XXXII. d. f. V. oct. Corp. Chr.) elébe idézte. – *Hátlapján azonos kéz írásával*: Domini regi. Pro nobilibus Blasio et Ioanne Wass de Czege contra egregium Franciscum de Kend ad terminum intrascriptum evocationis et insinuationis relatio.

Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával, Wass cs lt, XIV/10.

667. 1540. Kun Lázár amint a Szolnokhoz, Fejéregyházhoz, Csáthoz és Kúréhoz [helyesen: Kürthöz?] való jussát Werbőczi Istvánnak és az ő fiának: Werbőczi Imrehnek által adta, arról való contractus avagy transactio. Transumptum.

Bejegyzés a Huszti András által készített elenchusban, a Wass cs lt-ban egykor meglévő oklevélről, melynek jelzete: Fasc. XLVI/7. – Huszti: Registrum p. 155.

DF-SZÁMOK MUTATÓJA

A Magyar Országos Levéltár Diplomatikai Fényképgyűjteményéből e kötetben feldolgozott oklevelek jegyzéke

(A félkövérrel szedett jelzetszámok után e kötet regesztaszámai következnek)

235010: 375; **244469:** 487; **252686:** 477; **252690:** 1–2, 92; **252691:** 3, 89; **252692:** 9, 28; 32; **252693:** 38, 318, 320; **252694:** 57; **252695:** 13; **252696:** 35, 8; **252697:** 14; **252698:** 14–15; **252699:** 24; **252700:** 18–20; **252701:** 25; **252702:** 31, 33–34, 330–331; **252703:** 49, 57–58, 65; **252704:** 36; **252705:** 62; **252706:** 94; **252707:** 100, 109; **252708:** 194; **252709:** 132; **252710:** 194, 199, 201, 211; **252711:** 108, 119–120; **252712:** 130; **252713:** 130; **252714:** 149–151; **252715:** 111–112; **252716:** 113; **252716:** 114; **252716:** 115; **252717:** 117–118; **252718:** 123; **252719:** 124; **252720:** 214–215; **252721:** 217; **252722:** 238; **252723:** 288, 290; **252724:** 286–287; **252725:** 246; **252726:** 250; **252727:** 265–266; **252728:** 271–272; **252729:** 4; **252730:** 10–11; **252731:** 64; **252732:** 90, 270; **252733:** 16; **252734**: 49; **252735**: 21; **252736**: 27; **252737**: 26; **252738**: 30; **252739**: 22–23, 87; **252740**: 48; **252741**: 39; **252742:** 41–46; **252743:** 51; **252744:** 56–58; **252745:** 54, 56–57, 60; **252746:** 63; **252747:** 65; **252748:** 72; **252749:** 73; **252750:** 55, 59, 61; **252751:** 68; **252752:** 77–78; **252753:** 12; **252754:** 50; **252755:** 86; **252756:** 83, 85; **252757:** 56; **252758:** 91; **252759:** 90; **252760:** 97, 99; **252761:** 95; **252762:** 93; **252763:** 101; **252764:** 102; **252765:** 103; **252766:** 108; **252767:** 116; **252768:** 121; **252769:** 122; **252770:** 140; **252771:** 135; **252772:** 128; **252773:** 138; **252774:** 141; **252775:** 142–143/1; **252776:** 144; **252777:** 145; **252778:** 146; **252779:** 147; **252780:** 148; **252781:** 139; **252782:** 154; **252783:** 152; **252784:** 153; **252785:** 156; **252786:** 155; **252787:** 157; **252788:** 161; **252789:** 195; **252790:** 196; **252791:** 158; **252792:** 159; **252793:** 200; **252794:** 197; **252795:** 204; **252796:** 202, 206; **252797:** 208; **252798:** 207; **252799:** 210; **252800:** 212; **252801:** 216; **252802:** 213; **252803:** 224; **252804:** 219; **252805:** 221; **252806:** 203, 205; **252807:** 222; **252808:** 223; **252809:** 226–227; **252810:** 220; **252811:** 228; **252812:** 229; **252813:** 230; **252814:** 231; **252815:** 232; **252816:** 233; **252817:** 234; **252818:** 235; **252819:** 236; **252820:** 237; **252821:** 240; **252822:** 160; **252823:** 164; **252824:** 165; **252825:** 166; **252826:** 167; **252827:** 169; **252828:** 168; **252829:** 171; **252830:** 172; **252831:** 173; **252832:** 175; **252833:** 176; **252834:** 191; **252835:** 179; **252836:** 189; **252837:** 186–187; **252838:** 179–180; **252839:** 190; **252840:** 174; **252841:** 177–178; **252842:** 188; **252843:** 192–193; **252844:** 241; **252845:** 242, 244; **252846:** 243; **252847:** 248; **252848:** 249; **252849:** 247; **252850:** 257; **252851:** 263; **252852:** 258; **252853:** 176; **252854:** 191; **252855:** 277–278; **252856:** 276; **252857:** 284; **252858:** 279; **252859:** 291; **252860:** 289; **252861:** 311; **252862:** 300; **252863:** 311, 313; **252864:** 314–315; **252865:** 321; **252866:** 277; **252867:** 322;**252868:** 324–325; **252869:** 326; **252870:** 323–324; **252871:** 327; **252872:** 319; **252873:** 328; **252874:** 312; **252875:** 329; **252876:** 332, 334; **252877:** 335; **252878:** 275; **252879:** 285; **252880:** 245; **252881:** 255–256; **252882:** 332–333;

252883: 264; **252889:** 69; **252890:** 14, 17; **252891:** 55, 59, 61, 98; **252892:** 57, 70, 79, 82; **252893:** 6, 14, 17, 74, 76; **252894:** 209, 214; **252895:** 66–67, 71, 75, 79, 81, 84; **252896:** 7–8, 29, 88; **252897:** 162–163, 184; **252898:** 5, 198, 218, 239; **252899:** 14, 17, 364; **252900:** 124–127, 134, 392; **252901:** 47, 104–107; **252902:** 124–127, 134; **252903:** 136–137, 170, 652–655; **252904:** 336, 339; **252905:** 337–338; **252906:** 340; **252907:** 341; **252908:** 341–342; **252909:** 343, 347; **252910:** 345; **252911:** 340, 346; **252912:** 352; **252913:** 344, 348; **252914:** 349–350; **252915:** 355; **252916:** 351; **252917:** 358; **252918:** 356; **252919:** 356–357; **252920:** 357, 359; **252921:** 362; **252922:** 363; **252923:** 370; **252924:** 368; **252925:** 366–367; **252926:** 376; **252927:** 371–372; **252928:** 373; **252929:** 378; **252930:** 379; **252931:** 380; **252932:** 381; **252933:** 388; **252934:** 382; **252935:** 393; **252936:** 396; **252937:** 394; **252938:** 398; **252939:** 400; **252940:** 404; **252941:** 407; **252942:** 412; **252943:** 415; **252944:** 416; **252945:** 417; **252946:** 420; **252947:** 421; **252948:** 423; **252949:** 425; **252950:** 429; **252951:** 428; **252952:** 431; **252953:** 432; **252954:** 433; **252955:** 435; **252956:** 434; **252957;** 439; **252958:** 445; **252959:** 438; **252960:** 442; **252961:** 444; **252962:** 446; **252963:** 445; **252963:** 447; **252964:** 449; **252965:** 450; **252966:** 441; **252967:** 453; **252968:** 455; **252969:** 456; **252970:** 461; **252971:** 474; **252972:** 484; **252973:** 490; **252974:** 383, 386; **252975:** 384; **252975:** 387; **252976:** 402; **252977:** 19–20, 413; **252978:** 457, 460; **252979:** 466; **252980:** 471; **252981:** 473; **252982:** 487; **252983:** 488–489; **252984:** 491; **252985:** 496; **252986:** 504; **252987:** 510; **252988:** 511; **252989:** 512; **252990:** 515; **252991:** 518; **252992:** 522, 524; **252993:** 523; **252994:** 525; **252995:** 527; **252996:** 472; **252997:** 533; **252998:** 534; **252999:** 539; **253000:** 538; **253001:** 538; **253002:** 542; **253003:** 543; **253004:** 546; **253005;** 545; **253006:** 548; **253007:** 548; **253008:** 556; **253009:** 354; **253010:** 374; **253011:** 397; **253012:** 418–419, 422; **253013:** 418–419, 422; **253014:** 426–427; **253015:** 467–468; **253016:** 468–469; **253017:** 532; **253018:** 476; **253019:** 493–494; **253020:** 502; **253021:** 520; **253022:** 547; **253023:** 557; **253024:** 558; **253025:** 561; **253026:** 573; **253027:** 576; **253028:** 609; **253029:** 616; **253030:** 620; **253031:** 625–626; **253032:** 575; **253033:** 594–595; **253034:** 607; **253035:** 611; **253036:** 612; **253037:** 621; **253038:** 622–623; **253039:** 627–628; **253040:** 632; **253041:** 633; **253042:** 637–638; **253043:** 617, 639; **253044:** 646; **253045:** 360; **253046:** 361; **253047:** 365; **253048:** 377; **253049:** 369; **253050:** 383, 385; **253051:** 390; **253052:** 391; **253053:** 395; **253054:** 389; **253055:** 399; **253056:** 401; **253057:** 403; **253058:** 403; **253059:** 409; **253060:** 409; **253061:** 414; **253062:** 410–411; **253064:** 430; **253065:** 436, 464; **253066:** 437; **253067:** 454; **253068:** 458; **253069:** 451–452; **253070:** 459; **253071:** 463; **253072:** 465; **253073:** 448; **253074:** 470; **253075:** 440; **253076:** 475; **253077:** 405; **253078:** 478; **253079:** 479; **253080:** 482; **253081:** 406; **253082:** 483; **253083:** 408; **253084:** 497; **253085:** 499; **253086:** 498; **253087:** 509; **253088:** 508; **253089:** 519; **253090:** 513; **253091:** 528; **253092:** 443; **253093:** 551; **253094:** 562; **253095:** 353; **253096:** 353; **253097:** 480; **255335:** 462, 540, 553; **255336:** 477; **255337:** 485–486; **255338:** 503; **255339:** 537; **255340:** 549–550; **255341:** 481; **255342:** 500–501; **255343:** 535–536; **255344:** 544; **255345:** 552; **255346:** 554; **255347:** 555; **255348:** 559–560; **255349:** 530, 630; **255350:** 531; **255351:** 541, 640; **255352:** 585; **255353:** 588; **255354:** 592; **255355:** 566; **255356:** 593; **255357:** 602; **255358:** 603; **255359:** 613; **255360:** 619; **255361:** 624; **255362:** 629; **255363:** 636; **255364:** 615; **255365:** 574; **255366:** 614; **255367:** 647; **255368:** 13; **255369:** 565; **255370:** 567; **255371:** 568–569, 606; **255372:** 571; **255373:** 572; **255374:** 578; **255375:** 579; **255376:** 583; **255377:** 605; **255378:** 567, 596; **255379:** 577; **255380:** 577, 580–582; **255381:** 584, 634–635; **255382:** 597–598; **255383:** 604; **255384:** 570; **255385:** 617; **255386:** 645; **255387:** 616, 618, 622; **255388:** 353; **255389:** 491–492; **255390:** 424, 495; **255391:** 521, 523, 526, 529; **255392:** 491–492; **255393:** 504–506, 514, 516–517; **255394:** 601; **255395:** 631; **255396:** 597–599; **255397:** 563; **255398:** 588, 590; **255399:** 610; **255400:** 641–644; **255401:** 597–599; **255402:** 586–591, 600; **255403:** 14, 17, 364, 482; **257651:** 38, 318, 320; **257850:** 608; **27520:** 465; **27534:** 467; **278737:** 80; **278739:** 129; **28090:** 218; **288346:** 564; **291360:** 383, 385.

DL-SZÁMOK MUTATÓJA

A Magyar Országos Levéltár Diplomatikai Levéltárából e kötetben feldolgozott oklevelek jegyzéke

(A félkövérrel szedett jelzetszámok után e kötet regesztaszámai következnek)

28720: 19, 413; **28742:** 137; **28753:** 170; **28754:** 170; **30005:** 38; **30944:** 495; **31071:** 18–20; **31074:** 28, 32; **32507:** 659; **32508:** 481; **36359:** 627; **36398:** 481; **36399:** 521, 523, 525–526, 529, 534–536, 541–542; **36400:** 636; **36403:** 495, 497; **36404:** 658; **36405:** 505–506, 512, 559–560; **36407:** 401; **36610:** 9; **36909:** 137; **36945:** 170; **36960:** 495; **62946:** 491; **62947:** 492; **73629:** 5, 198, 218.

EME

WASS OTTILIA
SZEMÉLYI LEVÉLTÁRA

WASS OTTILIA SZEMÉLYI LEVÉLTÁRA

Wass Ottilia (1829–1917) személyi levéltára halála után, 1917-ben, az ingóságokkal együtt jutott az Erdélyi Múzeum-Egyesület birtokába, és csak a háborút követő időben került át az adminisztrációtól az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárába. A hagyaték elsősorban Wass Ottiliára és testvérére, Zsuzsannára (Minkára) vonatkozó iratanyagot őrzött meg. Őket apjuk, Wass György korai halála után anyjuk, Gyulay Franciska öccse, a naplóíró Gyulay Lajos (1800–1869) támogatta, akinek vagyona egy részét is megörökölték. Így kerültek a személyi hagyatékba a Gyulay-birtokok igazgatásával kapcsolatos, illetve az úrbéri kárpótlásra vonatkozó iratok. A hagyaték – jellegét tekintve – elüt a Wass család cegei levéltárától: nem elsősorban birtokjoggal kapcsolatos iratokat őrzött meg, hanem a 19. század végi, 20. század eleji, lényegében városi, polgári életforma lenyomata.

Anyaga azért érdemel figyelmet, mert olyan forráscsoportot tartalmaz, amelyet általában nem tartottak megőrzésre érdemesnek. Köztörténeti vonatkozású iratok szinte teljesen hiányoznak e levéltárból, ám magánéleti vonatkozásokban annál gazdagabb, és lehetővé teszi a mindennapok miliőjének rekonstruálását is. Bőségesen találunk adatokat benne a 19. század végi és 20. század eleji anyagi kultúrára (öltözködés, étkezés, lakberendezés), Wass Ottilia jövedelmi viszonyaira és általában az életvitelére. Gyűjteményei (herbáriumok, képeslapok, pecsétek, bélyegek) is azt tanúsítják, hogy noha birtokos nemesi családból származott, társadalmi viselkedésformái már a jómódú polgársághoz kötötték. Ezt bizonyítják Európa számos országába tett utazásai is, melyekről gazdag képeslapgyűjtemény maradt meg. Testvérének férje, Jósika Kálmán újságíróként ugyancsak polgári foglalkozást űzött.

Wass Ottilia igen művelt volt, tudott németül, franciául, angolul és olaszul, számos költeményt írt, érdeklődött a művészetek iránt, jelentős műtárgy- és könyvgyűjteménnyel rendelkezett. A magyar tudomány elkötelezett támogatója volt, Kolozsvár főterén levő házát az Erdélyi Múzeum-Egyesületre hagyta. Ezzel lehetővé tette, hogy az 1920-as hatalomváltás után a létében veszélyeztetett, gyűjteményei használatában korlátozott és jövedelmi forrásaitól megfosztott Egyesület tovább működhessen.

Ennek a személyi levéltárnak a segítségével képet alkothatunk a hagyaték létrehozójának társadalmi és családi kapcsolatairól, karitatív tevékenységéről (adományokat tett árvaházaknak, segélyező egyesületeknek, a református egyháznak), irodalom- és művészetpártolásáról. Figyelmet érdemel a főleg a főúri családok nagyrészt kolozsvári tagjait ábrázoló, több albumba rendezett gazdag fényképgyűjtemény, amely egy homogén társadalmi réteg páratlanul értékes és legritkább esetekben fennmaradt emlékanyaga. Az azonosítható fényképekről darabszintű jegyzék (névsor) tájékoztat, az azonosítatlan, de albumba beragasztott képek némelyikének hátlapjára vélhetőleg reá van írva a fényképen ábrázolt sze-

mély neve. Ugyancsak jelentős értéket képvisel az erdélyi műemlékekről készült viszonylag nagyszámú felvétel.

Wass Ottilia és Minka levelezésének egy része az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárába tartozó Gyulay és Kuún családok levéltárában maradt fenn (ma a KvNLt őrizetében). Közülük néhány nyomtatásban is megjelent az *Osdolai dr. gróf Kuun Géza családi levelezéseiből 1834–1905. ápr. 10-ig* című kötetben, melyet gr. Kuun Gézáné br. Kemény Vilma állított össze és adott közre 1914-ben Kolozsvárott.

Az állami kezelés fél évszázada alatt minden tárgyi csoportosítás és előzetes rendezés nélkül sorszámozták az irathagyatékot. Ezért ahhoz, hogy a jelen kiadvány egyáltalán eligazíthassa a kutatókat, Wass Ottilia személyi levéltára esetében a család cegei levéltáránál követettől eltérő módszer alkalmazására kényszerültünk. Minthogy a tényleges rendezésre nem nyertünk engedélyt, az anyag számbavétele után a személyi levéltár anyaga által diktált logikus szerkezetet vázoltuk fel, és az egyes iratcsoportok után felsoroltuk azokat a változatlanul hagyott jelenlegi jelzeteket, doboz-, csomó- és sorszámokat, amelyek alatt az összetartozó iratok, szétszórva, nehézkesen ugyan, de megtalálhatók. A dobozokat római, az ügycsomókat arab számokkal jelöltük. A missiliseket a levelezők betűrendjében soroljuk fel (megadva az évköröket és a levelek számát). Tehát a valójában rendezetlen iratanyag kívánatos logikus szerkezetéhez készített mutatózással igyekeztünk megkönnyíteni a kutatók munkáját.

Ebben a fáradságos munkában a jelen ismertető kötet szerzőjének két fiatal kolléga, Pakó László és Kovács Klára volt a segítségére. Kettőjük hónapokon át tartó áldozatos munkája, felelősségtudatból fakadó ügybuzgósága tette lehetővé, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület egy nagy múltú családi közösség sok évszázados iratörökségének napjainkig fennmaradt teljes anyagát tegye könnyen kutathatóvá a történettudomány minden művelője számára. Wass Ottilia személyi levéltárának ismertetője teljes egészében fenti két segítőtársam munkája.

Wass Ottilia személyi levéltára

I. Családtörténeti iratok
II. A birtokokkal kapcsolatos iratok
  1. Osztályok és örökösödési ügyek
  2. A birtokjogot és a gazdaságokat érintő iratok birtokok szerint
  3. Peres ügyek iratai
III. Wass Ottilia személyi irományai
  1. Gazdasági ügyei
  2. Hitel-, adó-, biztosítási ügyek
  3. Közéleti és társadalmi tevékenységére vonatkozó iratok
  4. Egészségi állapotával kapcsolatos iratok
  5. Irodalmi munkássága
  6. Utazásaival kapcsolatos iratok
  7. Gyűjteményei
  8. Rokoni és baráti körével kapcsolatos irományok
  9. Halálára és temetésére vonatkozó iratok
IV. Wass Ottilia levelezése
V. 1. Fényképek
  2. Fényképalbumok
  3. Műemlékek

I. CSALÁDTÖRTÉNETI IRATOK

A Wass család grófi diplomája	1744	XV/234.
A levéltár kolozsvári őrzési helyére vonatkozó iratok	1864–1874	XII/192. (113–115, 122).

II. A BIRTOKOKKAL KAPCSOLATOS IRATOK

1. Osztályok és örökösödési ügyek

Családi osztályok, örökösödési ügyek		
Wass Ottilia és Zsuzsanna egymás közti szerződései az anyjuktól és Gyulay Lajostól örökölt javak felosztását illetően	1873	XII/192.
Gyulay Lajos ingó és ingatlan javaira vonatkozó osztály iratai	1869	IV/22, XVII/269.
Gyulay Lajos kolozsvári házában levő ingóságok leltárai	1870	IV/22, XVII/260.
A Kolozsvár, Főtér 11. szám alatti ház tulajdonjogának és ingóságainak átörökítése az EME-re	1917	III/16.

2. A birtokjogot és a gazdaságokat érintő iratok birtokok szerint

Algyógy	1892	XVII/266.
Bányai Lajos levelei Kuún Gézához birtokügyeinek intézéséről		
Alsólunkoj	1856–1894	XII/192, XIII/194, 195, XIII/200, XIV/201, 202, XVI/243, 251, 254, 255.
– birtokhasznosítás érdekében folytatott levelezés, adásvétel és haszonbérlet, birtokrendezés és hasznosítás, úrbéri és dézsmakárpótlás		
– kivonatos leltár a birtok tartozékairól		
Bagocsa	1868–1872	XIV/201.
– úrbéri- és dézsmakárpótlás		
Birtin	1871–1872	IV/24, XII/192, XIII/194, XIV/201.
– adásvétel és haszonbérlet, úrbéri és dézsmakárpótlás		
Bosorod	1856–1871	XII/192, XVI/251.
– úrbéri és dézsmakárpótlás		
Cege	1856	XVI/251.
– úrbéri és dézsmakárpótlás		
Csekenye	1868	XII/192.
– úrbéri és dézsmakárpótlás		
Karasztó	1871–1872	IV/24, XII/192, XIII/194, XIV/201.
– adásvétel és haszonbérlet, úrbéri és dézsmakárpótlás		
Kisoklos	1856–1871	XVI/251.
– úrbéri és dézsmakárpótlás		

Kispacal	1873	XII/192.
– a birtok Wass Ottilia és Wass Zsuzsanna közötti osztásával kapcsolatos iratok		
Kolozsvár, Főtér 11. szám alatti ház	1849–1873, é.n.	III/16, 20, IV/22, 24, 26, V/30, XII/192, XVII/260, 261, 262.
– jelzálog		
– működés, karbantartás, korszerűsítés		
– leltár		
A Kolozsvár, Főtér 11. szám alatti ház udvarán levő fényképészeti műterem	1849–1914	IV/24.
– haszonbérlet		
– építési engedély		
A Kolozsvár, Főtér 29. szám alatti ház egyik bérelt helyisége után Bánffy Albertnek és feleségének: Montbach Saroltának az Erdélyi Leszámítoló és Pénzváltó Bank által fizetett összegek számlái	1924, 1926–1935	XVIII/273.
Lunka	1869–1873	IV/24, XII/192, XIII/194, XIII/200, XIV/201, XVI/251.
– adásvétel, birtokrendezés és -hasznosítás, úrbéri és dézsmakárpótlás		
Marosbogát	1864–1873	IV/22, IV/23, XII/192, XIII/194, 200, XIV/201, XVI/248.
– birtokrendezés és -hasznosítás, úrbéri és dézsmakárpótlás		
– a birtok öröklésével kapcsolatos iratok		
Magyar- és Oláhhidegkút	1870–1872	XIII/200.
– úrbéri és dézsmakárpótlás		
Marosnémeti	1869–1898	IV/22, 23, XII/192, XIV/201.
– úrbéri és dézsmakárpótlás		
– birtokigazgatás és gazdálkodás		
– a birtok öröklésével kapcsolatos iratok		
Marosszentgyörgy	1868–1872	XIV/201.
Mesztákon	1856–1890	XII/192, XIV/201, XIV/203, XVI/251, XVI/255.
– jelzálog, úrbéri és dézsmakárpótlás		
Mezőbánd	1832–1835	XV/241.
– jelzálog		
Mezősályi	1856–1870	XV/241, XVI/247, 251.
– jelzálog, úrbéri és dézsmakárpótlás		
Mezőszentgyörgy	1856–1869	IV/22, XIV/201, XV/241, XVI/251.
– jelzálog, úrbéri és dézsmakárpótlás		
Nagybajom	1868	XII/192.
– úrbéri és dézsmakárpótlás		
Nagyoklos	1856–1871	XII/192, XVI/251.
– úrbéri és dézsmakárpótlás		
Nagypacal	1863–1903	IV/22, 23, 24, XII/192, XIII/194, 200, XIV/201, XVII/263.
– birtok osztása, adásvétel és haszonbérlet, birtokrendezés és -hasznosítás, tagosítás, úrbéri és dézsmakárpótlás		
– az udvarház leltára		

Nagysolymos – úrbéri és dézsmakárpótlás	1870–1873	XIII/194, 200.
Noszvaj – zálogosítás	1823	XVIII/275.
Oláhandrásfalva – úrbéri és dézsmakárpótlás, a birtok öröklése, haszonbérlet fölötti per	1869–1872	IV/22, XIII/200, XIV/201, XVI/248.
Pacalusa - úrbéri és dézsmakárpótlás	1868–1870	XII/192, XIII/200.
Podele – úrbéri és dézsmakárpótlás	1871	XII/192, XIV/201.
Pojána – úrbéri és dézsmakárpótlás	1869–1872	XIII/194, 200.
Prihodesd – haszonbérlet, úrbéri és dézsmakárpótlás	1871–1872	IV/24, XII/192, XIII/194, XIV/201.
Pulyon – jelzálog, adásvétel és haszonbérlet, úrbéri és dézsmakárpótlás	1856–1872	XIII/194, XIII/200, XIV/201, XV/239, 240, XVI/251.
Ribice – birtok- és tizedkárpótlás, valamint Gyulay Franciska csődpere kapcsán született iratok, jelzálog, úrbéri és dézsmakárpótlás	1856–1890	XII/192, XIII/194, XIV/201, 203, XVI/251, 255.
Szentegyed – haszonbérlet, úrbéri és dézsmakárpótlás	1856–1886	IV/27, XIII/194, 200, XIV/201, XV/239, XVI/251.
Szentgothárd – haszonbérlet, úrbéri és dézsmakárpótlás, birtokosztást megelőző birtokösszeírás	1811–1872	XIII/194, 200, XIV/201, XV/235, 239, 241, XVI/251.
Sztuptyin prédium – jelzálog	é. n.	XV/240.
Tataresd – adásvétel és haszonbérlet, úrbéri és dézsmakárpótlás	1871–1873	IV/24, XII/192, XIII/194, XIV/201.
Tresztia – birtok- és tizedkárpótlás, valamint a Gyulay Franciska elleni csődper iratai, úrbéri és dézsmakárpótlás	1856–1873	XII/192, XIII/194, XIV/201, XVI/247, 251, 255.
Váka – birtok- és tizedkárpótlás, valamint a Gyulay Franciska elleni csődper iratai, jelzálog, úrbéri és dézsmakárpótlás	1856–1873	XII/192, XIII/194, XIV/201, XVI/247, 251, 255.
Váleájépi – úrbéri és dézsmakárpótlás	1869–1872	XIII/194, 200.

3. Peres ügyek iratai

Wass Ottilia és Zsuzsanna pere az alsólunkoji ingatlanok felett	1886–1890	XII/192.

Wass Dániel pere szigeti Szerencsy Ferencné Bárczay Borbála ellen adósságügyben	1816–1828	XVII/265.
Kácsándy Zsuzsanna, özv. Gyulay Ferencné örökösei re szállt per adósságügyben	1870–1871	XII/192.
Wass György és Gyulay Franciska pere Wass Tamásné Mikes Rozália ellen adósságügyben	1832–1864	XVII/256.
Gyulay Franciska és Kósa Dániel kölcsönügyének iratai	1844–1856	XVI/245.
Gyulay Lajos pere Sándor József ellen az oláhandrásfalvi részjószágok haszonbérletének ügyében	1864–1873	XII/192, XVI/248.
Wass Ottiliának a budapesti „Fáy és Fehér" cégnél levő tartozására vonatkozó iratok	1900	II/11.
Wass Ottilia és Wass Zsuzsanna pere a református egyház kerületi Főkonzisztóriuma ellen	1870–1871	XIII/194, XIV/201.
Wass Zsuzsanna csődtömegét illető periratok	1866–1874	XII/192, XIII/194, 200, XIV/201.
Pattantyús Jakab árokaljai birtokos elleni per adósság ügyében	1857–1871	XIII/194, XVI/247.
Kozma Gábor ügyvéd jelentései Gyulay Franciskának perei állásáról	1854–1860	XVIII/275.
Forray Ferenc, Groisz Ferdinánd, Hegedűs Sándor ügyvédek beszámolói és kimutatásai Gyulay Franciska pereivel kapcsolatosan	1858–1864	XVI/252, 253.
Kubinyi Miklós ügyvéd jelentései és honoráriumának iratai	1832	XVII/265.
Váradi György ügyvéd jelentései a folyamatban lévő peres ügyek állásáról	1870–1872	XIII/200.
Váradi György ügyvéd honoráriumával kapcsolatos iratok	1871–1875	XIII/200.
Ferenczi Miklós ügyvéd munkadíjának és kiadásainak jegyzéke	1882	IV/28.
Ügyvédi levelek pénzügyek intézéséről	1857–1869	XVI/250.
Fröhlich Albin gazdasági felügyelő és pénzügyi ellenőr (Bánffy Albert és felesége: Montbach Sarolta, valamint Wesselényi István megbízásából) végzett tevékenységének iratai	1934–1937	XVIII/273.

III. WASS OTTILIA SZEMÉLYI IROMÁNYAI

1. Gazdasági ügyei

Kiadások, vásárlások, szolgáltatások	1843–1917	III/21, V/30, 31, XII/191, XVII/269, XXVI/333.
Házi alkalmazottak teendőinek listája	1912	III/17.

2. Hitel-, adó-, biztosítási ügyek

Saját hitel-, adó- és biztosítási ügyei	1872–1919	IV/25, 26, 29.
Szülei pénz- és hitelügyei	1819–1867, é.n.	XV/236, 237, 239, 240, 241, 242, XVI/246, XVII/270, XVIII/275.

3. Közéleti és társadalmi tevékenységére vonatkozó iratok

Általa tett adományok, befizetett tagsági díjak egyesületek, alapítványok, intézetek javára	1844–1917	I/2. (1–96), II/10, XII/191, XXVI/323.
Tudományos és közéleti eseményekre szóló meghívói, műsorfüzetei	1892–1914, é.n.	II/13, III/15, XXVI/322.
Segélykérő ív a Kolozsvári Evangélikus Református Főtanoda diákjainak élelmezésére	1866, é.n.	XXVI/321.

4. Egészségi állapotával kapcsolatos iratok

Gyógykezeléseinek iratai	1889–1917	II/8, III/18.

5. Irodalmi munkássága

	1860–1917	V/33, VI/34, 35, 36, XXVII/335.

6. Utazásaival kapcsolatos iratok

Külföldi utazásai	1878–1895	I/3.

7. Gyűjteményei

Bélyegkatalógus	é.n.	XVIII/277. (A csomó számozása megegyezik az előzőével, de tartalma különbözik!).
Borítékok	1895–1917, é.n.	XXVI/331.
Címerek, ex librisek	1899, é.n.	XVII/264, XVIII/278.
Fényképek (külföldi épületek, üdülők, emlékművek, városképek, ünnepi felvonulások, bibliai szereplők teljes alakos és mellszobrainak fényképei stb. A portrékról és az erdélyi vonatkozású műemlékekről az alábbiakban darabszintű jegyzék tájékoztat).	1863–1910, é.n.	XVIII/277, XX/286, 288, XXI/290, XXII/294, XXIV/299, XXV/300, 301, 302, 304, 305, 307, 309, 310, 311, 312, 313.
Herbáriumok	1857–1884	XIX/282, 283.

Képeslapok, üdvözletek	1882–1913, é.n.	II/14, VI/37, 38, 39, VII/40, 41, 42, XIX/279, 281, XXII/294, XXV/303, 308, 309, 314.
Képzőművészeti alkotások és reprodukciók	1902–1911, é.n.	XIX/281, XX/284, 286.
Kiállításkatalógusok, plakátok, reklámlapok	é.n.	XVIII/277, XX/286, 287.
Könyvek, könyv- és újságkivágások	1849–1912, é.n.	III/17, XVI/249, XVIII/277, XIX/280, XXII/294, XXV/317, XXVII/336, 338.
Térképalbum	1762	XXVI/324.
Egyéb nyomtatványok	1771–1922, é.n.	XVII/271, XXV/303, 315, 316, XXVI/328, 330, 334.
Pecsétek	é.n.	XVIII/278
Versek	1857–1917, é.n.	V/33, VI/34, XVII/258, XVIII/276.

8. Rokoni és baráti körével kapcsolatos irományok

Wass Ottiliához címzett eljegyzési és esküvői meghívók	1882–1915	I/5.
Wass Ottiliának küldött születési értesítések	1907–1913	II/12.
Névjegykártyák	1886–1915, é.n.	I/6, II/7, 14, III/19.
Temetésen való részvételt megköszönő névjegykártyák	é.n.	I/1. (1–318).
Gyászjelentések	1851–1941	I/1. (319–349), XI/173. (12).
Bethlen Etelka	1913	I/1. (337).
Fáy Béla	1915	I/1. (341).
Fáy Viktor	1917	I/1. (345).
Fekete László	1908	I/1. (331).
Győry Félicie, Hunyadi Imréné	1913	I/1. (336).
Gyulay Franciska, Wass Györgyné	1865	I/1. (323).
Gyulay Karolina	1862	I/1. (321).
Hegedűs Katalin	1887	I/1. (327).
Karacsay Clémence, Rodakowski Józsefné	1916	I/1. (342).
Kemény Vilma, Kuún Gézáné	1917	I/1. (347).
Klebelsberg Zdenkó	1914	I/1. (338).
Kornis Klementina, Szentkereszthy Györgyné	1916	I/1. (344).
Kornis Janka, Placzek Károlyné	1915	I/1. (340).
Kuún Géza	1905	I/1. (329, 330).
Leiningen-Westerburg Erzsébet, Barwell Vilmosné	1913	I/1. (333).
Nádasdy Tamás	1856	I/1. (320).

Nemes Janka, Solymosy Lászlóné	1916	I/1. (343).
Patyi Alajos	1941	I/1. (348).
Petrichevich Horváth Ida, Bethlen [Miklósné]	1877	I/1. (326).
Schön Elise, von Schmidt-Pauliné	1912	I/1. (332).
Schuster Emil	1917	I/1. (346).
Simonyi Brigitta	1842	I/1. (349).
Teleki Eszter	1851	I/1. (319).
Wohl Janka	1901	I/1. (328).
Wohl Stefanie	1889	XI/173. (12).
Zeyk Dániel, ifj.	1914	I/1. (339).
Bárczay Borbála, Szerencsy Ferencné iratai – végrendeletének másolata – általa a petőszinnyei ref. templom papjainak bér-emelése érdekében létrehozott és unokája által is támogatott alapítvány iratai	1822–1866	XV/238, XVII/265.
De Gerando Antonina társadalmi tevékenységével és halálával kapcsolatos (gyászjelentő, búcsúcikkek, emlékfüzet) iratok	1907–1914	XVII/272.
Gyulay Ferenc és felesége, Kácsándy Zsuzsanna iratai – adósságügyeik – Gyulay Ferenc halálára írott gyászvers – halotti beszéd Kácsándy Zsuzsanna felett	1816–1832	XVII/268, 269.
Gyulay Lajos gazdasági ügyeinek és egyesületi tagságainak, támogatásainak iratai	1844–1858	XVI/259, XVII/261.
Kohrl Lajos Domokos arcképfestő marosnémeti műterme látogatóinak bejegyzéseit tartalmazó díszes kötésű emlékkönyv	1879–1912	I/4.
Karacsay Clémence, Rodakowski Józsefné nekrológja és halálára írott búcsúvers		XVIII/274.
Kuún Géza bizonyos kiadásainak iratai, ex librisei, névjegykártyái, halálának gyászjelentője, felette mondott emlékbeszédek, emlékköltemények, emlékkötetek	1869–1914	XVII/266, 267, XVIII/278, XXVI/318.
Wass György és felesége, Gyulay Franciska gazdasági ügyei, egyesületi támogatásaik	1841–1865	XV/237, XVI/243, 244, 247, 248, 249.
Wass Klára, Boronkay Ferencné végrendelete	1855	XVIII/275. (3).
Wass Zsuzsanna és férje, Jósika Kálmán iratai – gazdasági ügyek – egyesületek támogatása – gyűjteményeik – utazásaikkal kapcsolatos iratok – Wass Zsuzsanna monogramja és halálának iratai	1843–1916	I/9, IV/29, V/30, VI/37, 38, 39, VII/40, XII/191, XIII/196, 197, 198, 199, XIV/204, XV/226, XVIII/278.
Kozma Irma, Zsombori Lajosné ravatala fölött tartott gyászbeszéde	é.n.	XXVI/318.
32 tételes publikációs lista egy tagsági ajánláshoz	1904	XXVI/329.
Puteáni Natália, Horváth Ferencné Wass Ottiliától örökölt ingóságainak listája	é.n.	XXVI/326, 327.

9. Halálára és temetésére vonatkozó iratok

Végrendelet	1911	III/16.
Halál	1917	III/16, 18.

IV. A WASS OTTILIA LEVELEZÉSE

Aeollas, Marie	1878–1880	4	VIII/44. (1–14).
Aeollas, René	1878–1889	4	VIII/45. (1–9).
Ágota	–	1	VIII/43. (162).
Ajtay Alma	1911	1	XXVI/318. (157).
Almáczy	1906	1	VIII/46. (1–2).
Almássy Eduárd	1906	1	XXVI/318. (136).
Angusz, Helén	1879–1885	4	XI/178. (1–8).
Anikó	1909	1	X/143. (19).
Antos Klára, Bethlen Gergelyné	1881–1888	2	VIII/57. (1–4).
Apor [Borbála], Blomberg [Lajos]né	1915–1916	2	VIII/43. (143–146, 157–159).
Apponyi Albert	1873	1	VIII/47. (1).
Arany László, ifj.	1873	6	VIII/48. (1–7).
Bagisia N[?]	1878	3	VIII/49. (1–7).
Bakó Irma, Wass Jenőné	1904–1905	2	XI/166. (1–2).
Bálint József	1936	1	XXVI/318. (192).
Bánffy Dezső	1862	1	XXVI/318. (11).
Bánffy Jozefa, Bethlen Sándorné	1861–1901	67	VIII/60. (1–132).
Bánffy Mária	1875–1876	2	VIII/50. (1–5).
Bánffy Rákhel, Wass Béláné	1881–1914, é.n.	10	VIII/43. (169–170), XI/158. (1–18), 176. (1).
Bányai Lajos	1892	1	XXVI/318. (40).
Bányai Vitális	1864, é.n.	2	XXVI/318. (189, 190).
Barcsay Ilka	1886–1887	2	VIII/51. (1–5).
[Barcsay] Mária, Barcsay Kálmánné	1873[?]	1	VIII/43. (17).
Barkezi [?] Izabella	1879	1	VIII/52. (1–2).
Báthori Gábor	1879	1	XXVI/318. (21–22).
Béldy Georgina, Bálintitt Józsefné	1915	1	VIII/43. (148).
Bethlen Abelinó	1872	1	XXVI/318. (15–16).
Bethlen Balázs	1897	1	VIII/43. (85).
Bethlen Emma, [Béldi Ákosné]	1911	1	VIII/43. (135).
Bethlen Eszter, [Teleki Lajosné]	1869[?]	1	VIII/55. (1–2).
Bethlen Géza	1897	1	VIII/43. (84).
Bethlen János	1860	1	XXVI/318. (9–10).
Bethlen Karolina	1882–1914	14	VIII/56. (1–23).
Bethlen Klementina, Mikes Árminné	1913	1	XI/177. (3).
[Bethlen Leopoldina], Bethlen Gáborné	1889	1	VIII/43. (45–46).
[Bethlen] Olivia, Sedwitzné [?]	1910–1911, é.n.	3	XI/170. (4–5, 7–9).
Bethlen Pál, ifj.	1916	2	VIII/59. (1), XXIV/298. (55).
Bethlen Polixéna, Nemes Jánosné	1905	1	VIII/43. (100–101).

Bethlen Paulina, Esterházy Kálmánné, írónő	1857–1916	30	IX/74. (1–51), XVIII/276. (2, 8–12, 17).
Bethlen Róza, Kuún Istvánné	1881	1	VIII/43. (35–36).
Bethlen Sarolta, Atterstettné	1878–1905	18	VIII/61. (1–39), XXVI/318. (114).
Bethlen Vilma	1883	1	VIII/43. (43–44).
Bida Mária	1912	2	VIII/62. (1–6).
Bihary József	1905	1	XV/227. (1).
Bornemisza Anna, Pap Farkasné	1874, 1912	2	VIII/43. (19–20, 183–184).
[Bornemisza] Klára, Huszár Károlyné	1865–1866	2	X/100. (1–3).
Borostyány Béláné	1906	1	XXVI/318. (123–124).
Bressian, Elisa	[?]	1	VIII/66. (1).
Brunswick Teréz	1858–1860	3	VIII/67. (1–3).
Bulgaris, Adrienne	1882	1	XI/153. (24–26).
Charruaud, Isabelle	1908	2	VIII/68. (1–3).
Cojonnes, Cécile	1891	1	VIII/43. (52–53).
Const. Hoch Marie	1879–1882	6	X/96. (1–13).
Crompton, Fanny	1888	1	X/140. (9).
Cumont, Franz	1906	1	XXVI/318. (38–39).
Csáky Irma, Semsey Jenőné	1868–1869	5	XI/149. (1–11).
Csáky Katalin, Petrichevich-Horváth Kálmánné	1899	1	VIII/43. (94).
Csató Imréné és Csató Sándorné	1865	1	VIII/69. (1–5).
Csesznok József, noszvaji pap	1855	2	XVIII/275. (11–12, 17–18).
Csűrös Pál	1909	1	XXVI/318. (156).
Da Mosto Bartakovics Sarolta	1888–1916	17	VIII/53. (1–41).
De Gerando Antonina, a Kolozsvári Felsőbb Leányiskola első igazgatója	1871–1913, é.n.	388	VIII/43. (117–118), IX/72. (1–851), XVII/272. (1–22).
De Gerando Attila, költő, publicista	1873–1895	8	VIII/71. (1–26).
Denkenberg, Becker	1893	1	XII/193. (5).
Dobál Antal, kolozsvári ügyvéd	1894–1896	5	XIV/205. (64), 206. (2–7).
Dolce, Carlo	1890	2	IX/73. (1–3).
[Dőry] Etelka, Klobusitzky Eduárdné	1863–1875	50	X/109. (1–95), XXVI/318. (13–14).
Eötvös Józsefné	1874	1	XXVI/318. (75–76).
Erdélyi Múzeum-Egyesület	1943	1	XIV/206. (1).
Esterházy Ágnes, Jósika Lajosné	1891–1895	2	VIII/43. (55, 64).
Esterházy Anna	1889	1	VIII/43. (50–51).
Esterházy Irma, Makray Lászlóné	1892	1	VIII/43. (56).
Farkas Gizella, Berta Györgyné	1862–1911	27	VIII/54. (1–97).
Farnos Dezső, a nagyenyedi Bethlen Kollégium könyvtárosa	1906	1	XXVI/318. (135–134).
Fáy Béla, Hunyad megyei földbirtokos	1901–1915	80	IX/75. (1–109), XXVI/318. (51).
Ferenczi Zoltán	1906–1909	3	IX/78. (1–6).
Festetich Leó	1908	1	XXVI/318. (153).
Forray Ferenc	1875	1	IX/81. (1–2).
Forrayné	1863–1865	5	IX/80. (1–8).

Földváry Emma	1894, é.n.	2	VIII/43. (61, 160–161).
Földvári János	1882	1	XXVI/318. (91–92).
Gaál László	1890–1893	3	IX/82. (1–4).
Gaál magyar királyi honvéd alezredes	1917	1	XII/188. (1–13).
Gaál Ottilia	1893, é.n.	2	XXVI/318. (109, 173).
Gaál Róza	é.n.	1	XXVI/318. (176).
Gindeleg, Minna	1906	1	XXVI/318. (44–45).
Golay Loreschfi, A.	1891	1	IX/84. (1).
Gold[...] Ignác	1906	1	XXVI/318. (137).
Gosztonyi Polixéna	1867–1909	3	IX/83. (1–7).
Gray, Marie	é.n.	1	IX/85. (1).
Grecian, Ştefan	1906	1	IX/86. (1).
Győrffy Rozália, [Graeffl Józsefné]	1902–1911, é.n.	25	IX/87. (1–63), XII/222. (1).
Győrffy Sámuel	1910–1917	2	VII/43. (114), IX/88. (1–3).
Gyulay Karolina, Frimont Péterné	1857–1861	4	IX/89. (1–9).
Gyulay Lajos, marosnémeti gr., Wass Ottilia nagybátyja, naplóíró, országgyűlési képviselő, az Erdélyi Múzeum-Egyesület és az MTA támogatója	1862–1869, é.n.	58	IX/90. (1–89), XIV/207. (1–7).
Hadji Lazaro, Anna	1881–1882	3	X/123. (1–7).
Hadji Lazaro, Christi	1881	1	XI/153. (3–4).
Haller Franciska, Haller Jenőné	1881	1	VIII/43. (37–38).
Harkó Zsuzsika	1914	1	IX/91. (1).
Hegedűs István ügyvéd	1883–1913	7	IX/92. (1–10).
Hegedűs Karolina, Dits Jánosné	1869–1883	2	IX/93. (1), XXVI/318. (95).
Hegedűs Katalin	1883–1886	3	IX/93. (2–4).
Hein	1890	1	XV/228. (1).
Helei Balási Ágnes	1863–1888	2	VIII/43. (4–5, 48).
Herepei Ottó	1859	1	XXVI/318. (2–3).
Hillebrand, Emilie	1863–1864	3	X/95. (1–5).
Horváth Lenke, Attems [Károly]né	1913	1	VIII/43. (138–139).
Hruschotzy Mária	1854–1874	16	X/98. (1–43).
Huszár Margit, Bethlen Árpádné	1881	1	VIII/43. (34).
Huttern, Louise	1882–1865	2	X/101. (1–5).
Jankovich Béláné	é.n.	1	XI/173. (15–16).
Jankovich Gyula	1877	1	XXVI/318. (85).
Járdek Géza	1893	1	XIV/205. (62).
Jeantes, Marthe	1876	1	XII/183. (1–2).
Jeszenszky Ferenc	1914	1	X/102. (1).
Jolán	1911[?]	1	VIII/43 (173).
Jósika Géza	1860–1904	21	X/103. (1–41).
Jósika Irén, Tullics Józsefné	1862–1911	35	X/104. (1–63), X/109. (47–48, 70–71).
Jósika Kálmán, dr. jur., hírlapíró	1858–1907	170	X/105. (1–29), XIV/205, 208. (1–31, 65–70, 86–89, 91–129, 132–226), 212. (1–5), XV/232. (1).

Jósika Lajos	1916	4	VIII/43. (153–154, 155), X/106. (1–2).
Jósika Róza, Bornemisza Tivadarné	1904–1911, é.n.	3	VIII/43. (98–99, 132–133), XV/222. (2).
Karacsay Clémence, Rodakowski Józsefné	1881–1915	98	XI/145. (1–343).
Kecskeméty Matild	1911[?], é.n.	2	VIII/43. (181–182), XII/193. (16).
Keller, O.	1906–1912	2	X/108. (1), XXVI/318. (42–43).
Kemény Anna	1911–1918, é.n.	6	XI/175. (1–5), XXVI/318. (23).
Kemény Béla	1894	1	VIII/43. (62).
Kemény Vilma, Kuún Gézáné	1888[?]	1	VIII/43. (197).
Kendeffy [Krisztina], Jósika Leóné	1861–1866	2	X/107. (1–7).
Klára	1911	1	VIII/43. (128–129).
Klobusitzky Leontin	1898	2	VIII/43. (88, 90–91).
Knerr, Christen, költőnő	1870–1896	11	X/110. (1–20).
Kohrl, Ludwig	1882–1883	3	X/111. (1–5).
Koltz Vay Illa	1868–1873	3	X/112. (1–9).
Komáromy Andor	1885	1	XXVI/318. (97–98).
Kopfinger	1876–1878	2	VIII/43. (27–28), XXVI/318. (83–84).
Kopp, O.	1865	1	XXVI/318. (101–102).
Kornis Berta	1867–1903	51	X/113. (1–127).
Kornis Gabriella, Bornemisza Albertné	1869–1886	4	VIII/43. (47), VIII/65. (1–8).
Kornis Viktor	1882–1900	15	X/114. (1–28).
Kornis Vilma	1866–1890	4	X/115. (1–9).
Kovács Béla	1904	1	XV/229. (1).
Kovács Mária	1903–1917, é.n.	4	X/116. (1–6), XXVI/318. (116–117).
Kozma Gábor ügyvéd	1854–1859	7	XVIII/275. (13–14, 19–27).
Kozma Ida, Rhédey Lajosné	1858–1906	75	X/144. (1–185), XII/193. (3).
Kozma Irma, Zsombori Lajosné	1862–1894, é.n.	34	X/117. (1–74), X/144. (99).
Kozma Katalin, Vay Ábrahámné	1862–1912	7	X/118. (1–13).
Körösi Ernő	1906–1909	4	X/119. (1–6).
Körösi Ilona	1905–1916	2	XXVI/318. (86, 120).
Körösi Miklós	1882–1896, é.n.	4	VIII/43. (78–79), XIV/205. (49), XXVI/318. (99, 111).
Körösi Miklósné	1916	1	X/120. (11–12).
Körösi Rózsa	1901–1911	6	X/120. (1–10).
Körösi Sándor	1882–1883	3	XXVI/318. (96).
Kubinyi Krisztina, Festetich Leóné	1861–1904	15	IX/79. (1–38).
Kulmer Sessa	1885, é.n.	2	X/121. (1–5).
Kuún Béla	1910	1	XV/214. (1).
Kuún Irén, Fáy Béláné	1862–1911	43	IX/76. (1–80), XV/218. (1–15).
Kuún István	1902	1	VIII/43. (97).

Kuún László	1881	1	VIII/43. (32–33).
Lázár Berta	1897, 1911, é.n.	3	VIII/43. (86–87, 167–168,178–179).
[Lázár] Olga, Radák Ádámné	1887	2	X/141. (15).
Lázárné Tina	1884–1911	2	X/122. (1–2).
Lészay Ferenc	1910	1	X/124. (1–3).
Lisznyai Kálmán	1859, é.n.	6	X/125. (1–11).
Lumniczer Margit, Radnótfáyné	1893–1914, é.n.	19	X/143. (1–31), XV. (220), XXVI/318. (133).
Mandula Izidor	1904	1	XV/230. (1).
Máriássy Ella	1910–1915	4	XI/177. (4–8), XV/215. (1–2).
Máriássy Ella és Klementina	1911	1	XI/177. (1–2).
Mascagni	1892	1	XIV/209. (1).
Máté Terézia	1882	1	XXVI/318. (87).
Mietzi	1889–1890	2	XII/185. (1–2).
Miskovszky József, Ferenc, Lajos, István, Mihály, Miskovszkyné, Margit, Piroska, Katalin, Nina, Sára	1911	1	VIII/43. (134).
Montbach Emma, [Attems-Petzenstein Károlyné]	1886–1906, é.n.	29	X/127. (1), 129. (1–59).
Montbach Imre	1887–1891	2	X/128. (1–4).
Montbach Jenő	1885–1897	25	X/129. (1–59).
Montbach Mária, Todesco Lajos Ödönné	1882–1890, é.n.	7	X/130. (1–5), XV/219. (1–10).
Mössener József	1914	1	X/132. (1).
Nádasdy Ferenc	1864	1	XXVI/318. (12).
Nemes Dénes	1912	1	VIII/43. (136).
Nemes Ilona, Schweinitz Gyuláné	1894–1895	4	VIII/43. (59–60, 65–66, 71–72).
Nemes Rozália, Béldi Gergelyné	–	1	VIII/43. (163).
Nemes Karolina, [Logothetti Vincéné]	1893–1903	7	X/134. (1–12).
Nigrinyi Béla és felesége	1910	1	XIV/210. (1).
Orczy Huss Emma	1863–1912	11	X/99. (1–21).
Paget [János]né, [Wesselényi Polixéna]	1865	1	X/139. (1–2).
Pálffy Károly	é.n.	1	X/135. (6).
Pálffy Lipót	1877–1880	3	X/135. (1–5).
Pálig [?]	1881	1	XI/153. (172).
Papp Ferenc	1913	2	X/136. (1–4).
Pasolini, Desiderio	1906	1	XXVI/318. (125–128).
Pejacsevics Ilona Lenke, Festetich Andrásné	1899–1911	3	VIII/43. (92, 119–120, 130).
Pejacsevics Mária	é.n.	1	XXVI/318. (37).
Petkes Anna	1904–1911, é.n.	7	X/137. (1–8).
[Petrichevich-Horváth] Ida, Bethlen Miklósné, költőnő	1861–1872	5	VIII/58. (1–10).
Petrichevich-Horváth Kálmán	1913	2	VIII/43. (137, 140).
Pietsch, Anton	1863–1882	7	XXVII/320. (1–11).
Plentl Söhne, Franz	1887–1888	2	X/138. (1–3).

Podmaniczky [Magdolna], Podmaniczky Leventéné	1892–1902	19	XII/181. (1–35).
Pósta Béla	1909	1	XXVI/318. (155).
Powell, Ellen	1887–1899, é.n.	20	X/140. (1–8, 10–47).
Puteáni Béla	1869	1	VIII/43. (12–13).
Puteáni Natália, Horváth Ferencné	1867–1869, é.n.	4	VIII/43. (13, 164–166), X/117. (30), XIV/205. (72).
[Puteáni] Vilma	1916	1	VIII/43. (150).
Radnótfáy György	1915	1	X/142. (1).
Rákosi Veronka	1904	1	XXVI/318. (118–119).
Regiusné	1916	1	VIII/43. (156).
Rhédey Johanna, Horváth-Inczédi Ödönné	1862–1910	25	X/97. (1–52), XIV/205. (38–43, 47–48, 50–51).
Rhédey Lajos	1872	1	X/144. (61).
[Rhédey] Stefánia, Wesselényi Istvánné	1872–1899	6	XI/172. (1–10).
Ridácsik Imre	1907	1	XV/231. (1).
Rodakowski Alma	1902–1916	11	XI/145. (144–158, 160–165, 178–190, 205–208, 245–248, 267–270, 296–299, 312–313).
Rodakowski József	1891[?]	2	XI/145. (36, 48, 50, 51).
Rodakowski Wanda	1882–1897	2	XI/145. (11,12, 62, 120).
Roma, Adrienne	1881	3	XI/153. (13–14, 20–23).
Roma, Cézar	1881	1	XI/153. (18–19).
Sabater, Paul	1906	1	XXVI/318. (154).
Sándor Berta, Wass Ádámné, írónő	1911–1917	22	XI/159. (1–34).
Sándor József	é.n.	1	XIV/205. (75).
Sántha Dezső	é.n.	1	XXVI/318. (160).
Schack, A.	1877–1879	3	XI/146. (1–4).
Seres Dezső	1936	1	XXVI/318. (69).
Simon Ferenc	1906	1	XXVI/318. (121–122).
Schmidt, Hermann	1872–1903	17	IX/94. (1–48).
Schweinitz Gyula	1888	1	XXVI/318. (100).
Schweinitz Irén	1868–1874	2	XI/147. (1–6).
Solthai I.	1899	1	VIII/43. (93).
Sólyom Fekete Margit, Sándor Józsefné	1903–1905	7	VIII/43. (103–104), XI/148. (1–7), XII/193. (13–14).
Sombory Sarolta	1891–1910	2	VIII/43. (54, 112–123).
Soutz, C. Michel	1906	1	XXVI/318. (138).
Staekelberg, Minona	1875–1891	7	XI/150. (1–14).
Stökl Lajos	é.n.	1	XXVI/318. (71).
Stőger Adél, Zayzon Béláné	1864–1911, é.n.	13	VIII/43. (131), XI/174. (1–22).
Szabó József	1910	1	XIV/211. (1).
Szabó Károly	1866	1	XIV/205. (81).
Széchenyi István	1858	1	XXVI/318. (183–186).
Szentkereszthy Emma	1894–1911[?]	4	VIII/43. (57–58, 63, 80, 174–175).

Szentkereszthy Stefánia, a kézdivásárhelyi leány árvaház alapítója	1873–1899	6	XI/151. (1–12).
Szilvássy Béla	1912–1916, é.n.	12	VIII/43. (141–142, 149, 152), XI/152. (1–10).
Szilvássy Ida, Petrichevich-Horváth Gáborné	1881	1	VIII/43. (39–40).
Tarjányi Ákos	1916–1917	3	IX/77. (1–3).
Téglás Gábor	1906	1	XXVI/318. (131–132).
Teleki Emma, De Gerando Ágostné	1875–1905	3	VIII/43. (102), 70. (1–3).
Teleki Irén, De Gerando Attiláné	1903–1905	3	VIII/71. (1–26).
Thèotoky, E. de	é.n.	1	XI/153. (5–6).
Tolcsvai Nagy Lajos	1913	2	X/133. (1–2).
Tóth Eszter	é.n.	1	XXVI/318. (174–175).
Trefort Ágnes	1873	1	VIII/43. (16).
Typaldo, Georges	1881	2	XI/153. (15–17, 7–10).
Typaldo, Roxane	é.n.	1	XI/153. (11–12).
Újfalvi Gyula	1889–1896	7	XI/154. (1–7).
Vay Olga és Somsich Tihamér	é.n.	2	XV/221.
V[eér?] D[ezső?]	1911	1	VIII/43. (121–122).
Veér Dezső	1896	1	VIII/43. (73–74).
Végh Ella, Veér Dezsőné	1895	2	VIII/43. (67–70).
Veres Bálint	1866	1	XXVI/318. (181–182).
Villecz Marie	1887–1893	6	XI/155. (1–9).
Vilma, Birgmeier Györgyné	1864[?]–1917	49	VIII/43. (49), VIII/63. (1–65), X/103. (29), XV/225.
Wahlpole Horace	é.n.	1	XI/156. (1).
Wass Ármin	1910–1913	3	XI/157. (1–8).
Wass Berta	1913	1	VIII/43. (188).
Wass Berta és Irma	1916	2	XI/163. (1–5).
Wass Emma, [Orczy Bódogné]	1910	1	XV/216. (1–3).
Wass György, költő, zeneszerző	1903–1911	7	XI/160. (1–12).
Wass Hortenzia (Horthense), Bogya Jánosné	1911–1916, é.n.	16	VIII/43. (127, 185–186), 64. (1–22).
Wass Ida, [Újfalvi Gyuláné]	1872–1914, é.n.	53	XI/161. (1–86), XIV/205. (130), XV/217. (1–8).
Wass Ilona	1901	1	XI/162. (1).
Wass Irma	1914–1916	3	XI/164. (1–6).
Wass Jenő	1905–1911	2	VIII/43. (123–124), XI/165. (1–2).
Wass Josephine	1863	1	XI/167. (1–3).
Wass Klára, Boronkay Ferencné	1854–1855	3	XVIII/275. (8–10).
Wass Mária	1887–1889	2	XI/168. (1–2), 169. (1).
Wass Natália, Kozma Gáborné	1874, é.n.	2	VIII/43. (18), XXVI/318. (30).
Wass Olivér	1893–1895, é.n.	3	XI/170. (1–9 között).
Wass Ottilia	1862–1906	8	XII/189. (1–15).
Wass Rózsa	1911–1915, é.n.	6	X/126. (1), XII/186. (1), 187. (1–3), XXIV/298. (301).

Wass Zsuzsanna (Minka), [Jósika Kálmánné]	1861–1874	9	XV/224. (1–36).
Weisser Lőwe, Sziosné [?]	1916	1	XI/171. (1).
Werthern, G.	1878	1	XXVI/318. (180).
Wesselényi Mária, 1. Bánffy Ádámné, 2. Montbach Sándorné	1879–1886, 1908	12	VIII/43. (106–107), X/131. (1–20).
Wohl Janka	1862–1911, é.n.	116	XI/180. (1–244), XII/193. (6–7, 12), XIV/213. (1).
Wohl Stephanie	1869–1880, é.n.	5	XI/173. (1–16), 180. (154–155).
Zayzon Adél	1913	1	XI/174. (19).
Zayzon Béla	1894	1	XXVI/318. (110).
Zayzon Béláné és Zayzon Adél	1915, é.n.	2	XI/174. (21–22).
Zeyler Dánielné	1916	1	VIII/43. (151).
Zichy Lujza	19[.]3	1	XXVI/318. (35–36).
[Zichy] Mélanie, Zichy Vladimirné	1897–1915	4	VIII/43. (147), XII/184. (1–2), 193. (8).
Ziller, Paul	1881	1	VIII/43. (41–42).
Zsögön József	1906, é.n.	2	XXVI/318. (53–54, 129–130).
Kiolvashatatlan nevű feladók levelei	1866–1910	6	VIII/43. (6–10, 21–24, 29, 30–31, 82, 111), XV/223 (utóbbinak tartalma hiányzik. A borítón: *Vilmától kapott levelek*).
Feladó nélküli levelek	1899[?]–1913, é.n.	6	VIII/43. (1–2, 110, 115–116, 187), XII/189.

V. FÉNYKÉPEK

1. Portrék

Almássy Imre		1	XXIII/297. (9).
Almási Pál		1	XX/289. (8).
Ambrosi Mária		1	XXIV/298. (255).
Andrássy Gyula		2	XXIV/298. (20), XX/289. (11).
Anguss Anna		1	XXIV/298. (250).
Apor István		1	XXIII/297. (10).
Attems Fanny	1913	2	XXIV/298. (242–243).
Atzél Lidia és Eduárd		1	XXIII/296. (3).
Bánffy Alice [Feilitzsch Bertholdné]		1	XXIII/296. (35).
Bánffy Dénes	1903, é.n.	2	XXIII/295.(26, 27).
Bánffy Ernő		1	XXIII/297. (4).
Bánffy Irma, Jósika Rozália, Lajos és Gábor		1	XX/289. (135).
Bánffy Katinka		1	XXIII/295. (56).
Bányai Júlia		1	VII/281. (17).

Barcsay Domokos		1	XXIII/297. (11).
[Barcsay] Mária, Barcsay Kálmánné	1888	1	XXIII/296. (19).
Béldi Emma, [Mikes Kelemenné]		1	XXIII/295. (22).
Béldi Kálmán		1	XXIII/297. (19).
Béldi Tivadar		1	XXIII/297. (8).
Berzsenyi Dániel		1	XX/289. (20).
Bethlen Ádám	1862	1	XXII/293. (2).
Bethlen Anna		1	XX/289. (102, 105).
Bethlen Anna, Béla, István		1	XX/289. (109–111).
Bethlen Camillo		1	XX/289. (96).
Bethlen Elek		1	XXIV/298. (262).
Bethlen Emil		1	XX/289. (114–116).
[Bethlen Eszter], Teleki Lajosné	1865	1	XXIV/298. (253).
Bethlen Farkas		1	XX/289. (146).
Bethlen Gábor		1	XX/289. (94).
Bethlen Gizella, Apor Gézáné; Bethlen Irma, Horváth-Tholdy Lajosné		1	XX/289. (147).
Bethlen József		1	XX/289. (99).
Bethlen Karolina	1890	1	XXIII/295. (12).
Bethlen Mária		1	XXIII/295. (35).
Bethlen Markus		1	XX/289. (97).
Bethlen Markus, Jósika Lajos és Gábor		1	XX/289. (132).
Bethlen Miklós		1	XX/289. (106–108).
Bethlen Pál, ifj.		1	XXIII/295. (21).
Bethlen Pál, Stephanie, Ferenc és György [Bethlen Ödön gyermekei]	1890 és é.n.	2	XXII/294. (47), XXIV/298. (55).
Bethlen Sarolta		1	XXIV/298. (29).
Bethlen Tímea		1	XXIII/295. (48).
Bethlen Tina		1	XXIII/296. (47).
Bethlen Vilma, Kállay Béniné		2	XXIII/295. (17), 298. (249).
Bethlen Zsófia, [Kemény Ákosné][?]		1	XXIII/296. (34).
Bornemisza Anna, Mikes Miklósné; Horváth-Tholdy Jozefa Rozália, Mikes Árpádné; Jósika Jozefa		1	XX/289. (136).
Bornemisza János		1	XX/289. (138).
Bornemisza Johanna, Mikes Miklósné		2	XX/289. (139–140).
Bornemisza Károly	1898	1	XXIII/296. (23).
Bornemisza Eszter, Barcsay Tamásné		1	XXIV/298. (8).
Brassai Sámuel		1	XX/289. (44).
Brukenthal Márta, Béldi Györgyné		1	XXII/294. (1).
Bulyovszky Lilla		1	XX/289. (64).
[Daniel Zsófia], Béldi Ferencné és unokái, [Béldi Kálmán gyermekei]	1889	1	XXIV/298. (7).
De Gerando Antónia (Antonina)		1	XIX/272. (29), XX/289. (43).
De Gerando Attila		1	XIX/271. (3).
De Gerando Attila, De Gerando Antonina, Wass Ottilia, Camille Dumesnil	1887	1	XXIII/295. (1).

De Gerando család	1897, é.n.	3	XXIII/295. (32), XXV/306. (1, 3).
De Gerando Félix	1892, 1897, 1898, é.n.	4	XXIII/296. (14), XXIV/298. (58), XXV/306. (2).
Deák Ferenc		1	XX/289. (10).
Dunky Ferencné	1896, é.n.	3	XXIII/295. (33, 36, 37).
Ella		2	XXIV/298. (37–38).
Esterházy Ágnes, Jósika Lajosné		1	XXIII/295. (57).
Esterházy Ágnes, Jósika Lajosné és lánya: Paula		1	XXII/294. (19).
Esterházy Cecil, Bánffy Ernőné		1	XX/289. (95).
Esterházy Dénes		2	XX/289. (91), XXIII/297. (5).
Esterházy János		1	XX/289. (92).
Esterházy Kálmán huszárhadnagy		3	VII/281. (19), XXII/294. (32), XXIII/297. (12).
Esterházy Miguel huszárkapitány		1	VII/281. (18).
Fadrusz János	1903	1	XXIV/298. (40).
Fáy András		1	XX/289. (23).
Fáy Béla		2	XXII/294. (49), XXIV/298. (263).
Ferenczi Dezső és Peley Olga		1	XXI/291
Ferenczi Ilona		1	XXIII/296. (24).
Festetich Leontine		2	XXIV/298. (19, 49).
Fornet Kornél emigráns őrnagy		1	XXIV/299. (37).
Ghiczy Kálmán		1	XX/289. (9).
Győrffy Róza		1	XXIII/295. (45).
Győrffy Sámuel	1912	1	XXIV/298. (231).
Gyulay István		1	XXII/294. (50).
Gyulay Konstancia, Kuun Lászlóné	1830 körül	1	XXII/294. (52).
Gyulay Lajos		1	XXII/293. (4).
Haller Borbála, Bethlen Józsefné		1	XX/289. (89).
Haller Cecil, Esterházy Dénesné		1	XX/289. (90).
Hegedűs István és Artúr	1884	1	XXIV/298. (9).
Helesi Janka		1	XXIII/296. (27).
Horváth Mihály		1	XX/289. (38).
Horváth-Tholdy Lajos		1	XXIII/297. (12).
Horváth-Tholdy Jozefa Rozália, Mikes Árpádné; Bornemisza Anna, Mikes Miklósné; Jósika Jozefa		1	XX/289. (136).
Horváth-Tholdy Jozefa Rozália, Mikes Árpádné		1	XX/289. (145).
Hory Farkas		1	VII/281. (16).
Hoyos Camiles		1	XXIII/295. (3).
Huttern, Louise	1865	1	XXIV/298. (237).
Inkey Valérie	1888	1	XXII/294. (46).
Jankovich Gyula		1	XXIV/298. (52).
Jósika Gábor		1	XX/289. (133).
Jósika Géza		1	XXIV/298. (39).

Jósika Jozefa		1	XX/289. (118).
Jósika Jozefa, Rozália, Lajos és Gábor		1	XX/289. (137).
Jósika Jozefa; Bornemisza Anna Mikes Miklósné; Horváth-Tholdy Jozefa Rozália, Mikes Árpádné		1	XX/289. (135).
Jósika János		1	XX/289. (125).
Jósika Lajos, id.		2	XXIII/297. (17), XX/289. (88, 112, 130).
Jósika Lajos, ifj.		1	XXIII/297. (1).
Jósika Lajos és Gábor		1	XX/289. (131).
Jósika Lisa, Zeyk Józsefné		1	XX/289. (123, 134).
Jósika Lisa, Horváth-Tholdy Kozmáné		1	XX/289. (124).
Jósika Mária, Gyulay Józsefné		1	XX/294. (40).
Jósika Rozália, Bornemisza Tivadarné		1	XX/289. (120).
Jósika Sámuel		1	XX/289. (126–129).
Karacsay Clémence, Rodakowski Józsefné és Rodakowski Wanda		6	XIV/298. (42), XVIII/274. (2), XXIII/296. (28, 29, 48).
Karola	1909, é.n.	2	XXI/293. (6), XXIV/299. (30).
Karolina		1	XXI/293. (5).
Kazinczy Ferenc		1	XX/289. (21).
Kemény Béla és Erzsébet (Kemény Béla és Jolán gyermekei)		2	XXIV/298. (264–265).
Kemény Druzsianna, Radák Istvánné		1	XXXII/294. (35).
Kemény Ferenc		1	XX/289. (15).
Kemény Gábor		1	XX/289. (16).
Kemény Géza, ifj.	1907	1	XXIV/298. (244).
Kemény Simon (magyargyerőmonostori)		1	XXII/294. (34).
Kemény Zsigmond		1	XX/289. (31).
Keve József		1	XXIV/298. (238).
Kisfaludy Sándor		1	XX/289. (19).
Kollárfy Mihályné		1	XXII/294. (15).
Kollárfy Róza	1888	1	XXIII/296. (30).
Komáromy Teréz, Lónyay Tivadarné	1860, é.n.	2	XXIV/298. (252, 254).
Kornis [?]		1	XXII/294. (16).
Kozma Ida, Rhédey Lajosné	1892	1	XXIV/298. (30).
Kölcsey Ferenc		1	XX/289. (22).
Kuún Géza	1856, é.n.	3	XXII/293. (3), XXII/294. (6, 7).
Kuún Irén, Fáy Béláné	1860, é.n.	1	XXIII/295. (18), XXIV/298. (266), VIII/310. (5).
Kuún Kocsárd		2	XXII/294. (2), XXIII/296. (39).
Ledochowski [Franz] és felesége: Bethlen Éva	1903	1	XXIV/298. (2).
Leiningen Lisa [Barwellné]		1	XX/289. (103–104).

Logothetti család	é.n.	1	XXIV/298. (6, 54).
Lukács Móric		1	XX/289. (42).
Macskásy Pál		1	XXIII/297. (18).
Magyari-Kossa Beatrix, Bethlen Balázsné és nővére: Magyari Valéria		1	XXIII/295. (58).
Malkovich Gáspár		1	XX/289. (12).
Meldeghem Á. és Veszprémi Róza		1	XXIII/296. (45).
Máriássy Ella	1909, é.n.	2	XXIII/296. (1) XI/177. (8).
Máriássy Klementina	1909	1	XXIII/296. (2).
Máriássy Ödön és fia: Ferenc		1	XXII/294. (21).
[Mikes Erzsébet], Teleki Jánosné		1	XXIV/298. (257).
Mikes Janka, Szécsen Miklósné		1	XX/289. (141).
Mikes Johanna, Mikes Miklósné		1	XX/289. (143).
Mikes Johanna, Mikes Zsigmondné		1	XX/289. (144).
Mikes Rozália		2	XXIII/295. (20), XXIII/296. (22).
Mikes Zsigmond		3	XXII/294. (45), XXIII/295. (25), 297. (16), XX/289. (250).
Mikes Zsigmond és Zeyk Ágnes		1	XXIII/296. (6).
Mikó Júlia, Esterházy Jánosné	1865	1	XX/289. (93), XXIV/298. (258).
[Mikó Mária], Teleki Károlyné és fia: Imre		1	XXIV/298. (245).
Mikó Imre		1	XX/289. (13).
Montbach Sarolta, [Bánffy Albertné]	1895	1	XXIV/298. (51).
Moormann Ágnes	1897	1	XXIV/298. (21).
Nemes Bálint és Nándor		1	XXIII/295. (43).
Nemes Ilona, Schweinitz [Gyuláné]		2	XXIV/298. (248, 256).
Nemes János, ifj.		1	XXIII/297. (21).
Nemes Polixéna, [Huszár Pálné] és Nemes Sarolta		1	XXIII/296. (46).
Paget Ilona, Teleki Lászlóné		1	XXIII/295. (54).
Pálffy Josi		1	XXIII/295. (53).
Pálffy Lipót	1881, 1887	2	XXIII/295. (7, 34).
Pechu Manó		1	XX/289. (18).
Pellicioli, Luigi		1	XXIV/298. (236).
Petelei István	1868	1	XXIV/299. (41).
Petkes Anna		1	XXIV/298. (234).
Petky Mária		1	XXIII/296. (36).
[Podmaniczky Magdolna], Podmaniczky Leventéné		3	XXIII/296. (41–43).
Powell, Ellen		1	XXIV/298. (23).
Radák Polixéna		1	XXII/294. (33).
Ransonnet Carl		1	XXIV/299. (43).
[Ransonnet Erzsébet], Nemes Nándorné		1	XXIII/295. (14–16).

Ransonnet Eugéne		1	XX/289. (49).
Réthi Jánosné		1	XXI/291.
Rhédey Gabriella, Bethlen Pálné		1	XXIII/295. (2).
Rodakowski Alma, Máriássy Ödönné	1889, 1908	3	XXII/294. (28), XXIII/295. (55), XXIV/298. (25).
Rodakowski Alma, Máriássy Ödönné és fia: Ferenc	1912, é.n.	2	XXII/294. (26), XXIV/298. (65).
Rodakowski József altábornok		1	XXIII/296. (38).
Rodakowski József tábornok lányával: Almával	1908	1	XXII/294. (10).
Rodakowski Wanda	1882	1	XXIV/298. (261).
Rodakowski Wanda és Alma	1884	1	XXIV/298. (64).
Sandoz János		1	XXII/294. (31).
Schilling Frigyes		2	XXIII/296. (40), 297. (15).
Schmidt Alvina		1	XXIII/295. (31).
Schmidt Gusztávné és fia: Pál	1916	1	XXIII/295. (38).
Schmied, Carlo és fia		1	XXIV/298. (15).
Schweinitz és Loghotetti család	1887	2	XXIV/298. (6, 54).
Schweinitz Irén	1874	1	XXII/294. (25).
Schweinitz Gyula		1	XXIV/298. (44).
Schweinitz Mária		1	XXIII/295. (13).
Sombory Margit		1	XXII/294. (12).
Stadion, Mary	1868	1	XXIV/298. (233).
Starowsky Irén		1	XXIV/298. (247).
Starowsky Júlia		1	XXIV/298. (246).
Strada [de Giundani] Béla		1	XXIII/295. (51).
Strada Vilma		1	XXII/294. (23).
Szalay László		1	XX/289. (37).
Szentkereszthy Béla		1	XXIII/296. (13), 297. (6).
Szentkereszthy Emma		1	XXIII/295. (52).
Szentkereszthy István és Zeyk Cecilia		1	XXIII/296. (37).
Szentkereszthy Pál		1	XXIII/297. (3).
Szereday Aladár		1	XXIII/297. (14).
Szilvássy Béla		1	XXIV/298. (34).
Szilvássy Karola, [Bornemisza Elemérné]	1888	1	XXII/294. (24).
Szilvássy Margit, [Béldi Györgyné]	1888	1	XXIV/298. (50).
Sziszány Lisa, Bethlen Józsefné		2	XX/289. (98, 100).
Szmercsányiné		1	XXIV/298. (259).
Szőcs Mária, Haller Gusztávné		1	XXI/291.
Teleki Ádám		2	XXIII/296. (44), 297. (13).
Teleki Bella, Teleki Árvédné		1	XXIV/298. (36).
Teleki Blanka, Vályi Árpádné		1	XXIV/298. (59).
Teleki Domokos		1	XX/289. (17).
Teleki Ferenc és Béldi Emma		1	XXIII/296. (32).
Teleki Irén, De Gerando Attiláné		2	XXIII/295. (24), XXIV/298. (41).

Teleki Irén, De Gerando Attiláné és fia: Félix	1902	1	XXIII/295. (28).
Teleki Károly	1860	1	XXIV/298. (235).
Teleki László		2	XXIV/298. (35), XX/289. (2).
Teleki Mihály		1	XXIII/297. (20).
Teleki Sándor honvédezredes		1	VII/281. (20), XX/289. (6).
Thorotzkay Sándor		1	XXIII/297. (7).
Todesco Alma és Dolly	1889	1	XXIV/298. (24).
Todesco-Montbach Mária, [Todesco Lajos Ödönné]		1	XXIII/295. (11).
Tholdalagi Eliz		1	XXIII/296. (26).
Tompa Mihály		1	XX/289. (25).
Török Pál		1	XX/289. (47).
Trefort Ágoston		1	XXII/294. (17).
Újfalvi Gyula	1898	1	XXIII/295. (41).
Újfalvi Gyula és felesége: Wass Ida		1	XXIII/295. (44).
Újfalviné és a Seilern gyermekek		1	XXIV/298. (56).
Uwaroff, Catherina	1891	1	XXIV/298. (22).
Wass Albert	1888	1	XXIV/298. (4).
Wass Hortenzia		1	XXIII/294. (3).
Wass Ilona	1888	1	XXIV/298. (51).
Wesselényi Margit, Rottenthal Henrikné	1889, 1903	2	XXIII/295. (30), XIV/298. (31).
Wesselényi Polixéna, Paget Jánosné		1	XXIII/295. (4).
[Wesselényi Sarolta?], Bethlen Ödönné		1	XXIV/298. (43).
Zayzon Adél	1906	1	XXII/294. (11).
Zayzon Adél, Béla és egy harmadik testvérük (Stőger Adél, Zayzon Béláné gyermekei)		1	XXIV/298. (1).
Zeyk Ágnes, [Teleki Ádámné]		1	XXIII/295. (29).
Zeyk Borbála, Kemény Domokosné	1834 k.	1	XXII/294. (13).
Zeyk Dániel		1	XXII/294. (8).
Zeyk Géza és Bethlen Tímea		1	XXIII/296. (5).
Zeyk Ila, Odescalchiné és Zeyk Eliz, Tholdalaginé		1	XXIV/298. (53).
Zeyk József, ifj.		1	XXIII/297. (2).
Ziller Paul	1881	1	XXIV/298. (57).
Xantus János		1	XX/289. (48).
Azonosítatlan személyeket ábrázoló fényképek		6	XX/285, XXIII/296, XXIV/298.

2. Fényképalbumok
(az azonosított fényképekről a fenti névjegyzék tájékoztat)

Főúri családok tagjait ábrázoló fényképek, 2 db bőrkötésű, rézkapcsokkal ellátott album	é.n.	58+176	XX/289.

49 db, főként az erdélyi előkelőségeket ábrázoló fénykép, fekete, kemény kötésű, díszes rézverettel és kapocscsal ellátott fényképalbumban	é.n.	1	XXI/291.
148 beragasztott, erdélyi főúri családok tagjait ábrázoló, felirat nélküli fénykép, fekete, vastag, kemény kötésű fényképalbumban	é.n.	1	XXII/292.
6 db, bekeretezett vagy kartonra ragasztott, nagyobb méretű fénykép Wass Ottilia családtagjairól		6	XXII/293.
Zöld, kemény kötésű, rézkapcsos doboz 306 db fényképpel		306	XXIV/298.
23 azonosítatlan fénykép, kisméretű, bársonyba kötött albumban		1	XX/288.

3. Műemlékek

Algyógy – fürdő, templom	VI/38. (18), XIX/281. (8).
Alsózsuk – udvarház	VI/38. (5), 39. (6).
Alvinc – udvarház	VI/38. (23).
Bánffyhunyad – udvarház	XXV/302. (1–2).
Bethlen – Bethlen-kastély parkja	II/14. (87).
Boica – látkép	VI/39. (16).
Borszék – Borpatak völgye, villák	II/14. (87, 137–138).
Branyicska – kastély	VI/39. (3), XXIV/298. (226–227).
Brassó – Fekete-templom, belváros	II/14. (82), VI/39. (7).
Cege – Wass-kúria	XXV/314. (1).
Csákigorbó – kastély	VI/39. (18).
Dédács – kastély, kastélykert szolgálókkal	VI/38. (7), 39. (12), XXV/300. (1).
Déva – városképek; vár; megyeháza	II/14. (171, 195–196), VI/38. (6), 39. (11), XIX/279. (10).
Dobra – főtér	XIX/279. (20).
Gyimes – vasút; épületromok	II/14. (126).
Gyulafehérvár – róm. kat. gimnázium a várban	VI/39. (17).
Kolozs – vásártér	II/14. (70).
Kolozsvár – városkép a Fellegvárról; a Főtér ÉK-i sarka; Bánffy-palota, Hotel Pannonia; Wass Ottilia-ház; Schweinitz-ház; Sándor-lak; Mátyás király szobra; Farkas utcai ref. templom; Szent Mihály-templom; Kakasos templom; Szabók tornya; korcsolyapavilon; Magyar-kapu; gőzmalom; egyéb városrészletek	II/14. (10, 59), VI/38. (3, 7, 12), 39. (5–6), VII/281. (31, 46), XV/225. (1), XIX/279. (1–9, 13), 281. (231), XXIV/298. (54, 89), XXV/309. (8).
Ludas – Bánffy-kúria	XIX/279. (12).
Magura – Szilvássy- és Kemény-villa	II/14. (125).
Marosnémeti – Kuún-kastély parkjának részlete; ref. templom	XIX/279. (14), XXII/294. (22), XXV/309. (32–33).
Marosvásárhely – főtér; vártemplom	VI/38. (6), 39. (3, 9, 11, 39).
Mezőzáh – Ugron-kastély	XIX/279. (11).

Nagyenyed – ref. templom és kollégium; vármegyeháza	II/14. (30, 60).
Nagypacal – Frimont Péterné Gyulay Karolina és Gyulay Franciska síremléke	XXVI/318. (166).
Nyustya – Fáy család sírboltja	XXV/309. (34).
Oláhandrásfalva – Gyulay család síremléke	XXV/310. (4).
Piski – piactér; vasúti átjáróhíd; iskola; ref. templom	II/14. (79, 132, 154), XXV/309. (15).
Segesvár – látkép a várral; vásártér; utcakép; Petőfi Sándor szobra; fehéregyházi honvédemlékmű	II/14. (32, 117–118, 122), VI/38. (2), 39. (11).
Szatmár – városkép	VI/38. (17).
Szászváros – Kuún-kollégium	VIII/309. (9).
Szentbenedek – Kornis-kastély	II/14. (86), VI/38. (18).
Szurdok – tájkép a szorosról; kastély; róm. kat. templom	VI/39. (18), XXIV/298. (45).
Székelyudvarhely – megyeháza; főtéri ref. templom	VI/38. (4, 6).
Tusnádfürdő – villák	VI/38. (6).
Vajdahunyad – vár	VI/38. (6), 39. (11).
Válaszút – Bánffy-kastély és parkrészlet	II/14. (56, 205), VI/38. (5), XV/221 (1).
Várfalva – Jósika-udvarház	II/14. (15).

MUTATÓ

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

A kötethez készült mutató – a legfontosabb tárgyi címszavakon kívül – tartalmazza a bevezető tanulmányokban, a levéltár egészéről készült áttekintő tájékoztatóban és a középkori oklevélkivonatokban előforduló összes hely- és személynevet. Nem terjed ki viszont a felhasznált könyvészeti és kéziratos források jegyzékére, a bevezető tanulmányok jegyzetanyagára, a regesztákhoz csatlakozó jegyzeteknek az illető oklevél kiadásait felsoroló bibliográfiájára. Nem tartalmazza a Wass család levéltára és Wass Ottilia személyi levéltára betűrendben felsorolt missilisanyagát, valamint a fényképgyűjtemény személyneveit. Az álló számjegyek regesztaszámra, a *dőlt* számjegyek lapszámra utalnak.

A helységnevek a mutatóban a történetileg kialakult magyar alakjukban jelennek meg. Ezeknek a 19–20. század fordulóján központi intézkedéssel kialakított jelzős változataira csak akkor utaltunk, ha ennek elmaradása megnehezítette volna az azonosítást (pl. a különböző Szentkirály nevű települések esetében).

A történetileg kialakult helységnevet zárójelben, betűhíven, dőlt betűkkel követik az oklevelekben előforduló fontosabb változatok. Ha közülük egyesek az ábécérend szerint több tétellel előbbre vagy hátrább kerültek, ezek önálló címszóként is megjelennek. Kiadványunk – a regesztákat feltáró részen kívül – nem adja az eredeti iratban előforduló helyneveket, így ezek a mutatóban sem szerepelnek.

Az eredeti névalakok felsorolása után a helység mai hivatalos neve, valamint szász lakosságú falvak és nagyobb városok esetében ezek német elnevezése, majd a középkori megye, illetve szék és a Románián kívüli településeknél / jellel annak az országnak a feltüntetése következik, amelyikhez a település jelenleg tartozik. Az erdélyi településeknél a mutató a középkori közigazgatási egység neve után / jellel a mai megyebeosztást is megadja. A jelenlegi hivatalos (nem magyar) elnevezések külön címszóként szerepelnek, és elvezetnek a magyar névhez, ahol a regeszta- és oldalszámok megtalálhatók. A regesztákban előforduló elpusztult települések neve, amennyiben a névnek nincs mai változata vagy olvasata, eredeti alakjában szerepel.

A helységnévvel kapcsolatos adatokat a településre vonatkozó egyéb információk követik külön-külön tételekként: lakosainak ismert névadatai betűrendben, tisztségviselőire (officiális, várnagy, plébános stb.), templomára, annak patrocíniumára, várára, malmára, vámjára stb. vonatkozó említések után az onnan ismert földrajzi nevek felsorolása zárja a címszót.

A mutató az azonos keresztnevű személyeket apjuk vagy egyéb rokonsági kapcsolatuk feltüntetésével igyekszik – lehetőség szerint – megkülönböztetni. A nevet követően – ahol ez megállapítható volt – jelzem, hogy az illető személy milyen minőségben (pl. birtokos, alperes, lakos stb.) és melyik helységgel kapcsolatosan szerepel az oklevelekben. A ma is közismert keresztnevek általában magyar nyelvű alakjukban kerültek a mutatóba, de a szokatlan, régies vagy a másolások során eltorzult neveket betűhíven úgy vettük föl, ahogyan azok reánk maradtak. Tehát a csak keresztnevükön emlegetett személyeket lakóhelyük, előfordulásuk minő-

sége, foglalkozásuk, apjuk vagy rokonsági vonatkozásaik alapján megszabott betűrendben soroljuk fel. Kivételt alkotnak az uralkodók és pápák, akik az azonos nevűek sorának élére kerültek.

A mellékjeles betűket tartalmazó, idegen nyelvű címszavak betűrendbe szedésénél a mellékjeles betűk – a magyar szabályozástól eltérően – önálló betűként a megfelelő magyar betűk után sorolódtak be.

RÖVIDÍTÉSEK

† = meghalt
sz. = született
a = apja
alvn = alvárnagy
alvd = alvajda
b = birtokos
B-Naszód = Beszterce-Naszód
B-Szolnok = Belső-Szolnok
cs = család
d = dictus
e = előtt
emb = ember
erd = erdélyi
f = fia
fam = familiáris
fel = felesége
fn = földrajzi név
főesp = főesperes
Gyfv, gyfv-i = Gyulafehérvár, gyulafehérvári
h = helység
H = Horvátország
id. = idősebb
isp = ispán
jb = jobbágy
k = körül
kápt = káptalan
kir, kir-néi = királyi, királynéi
kk = kanonok
K-Szolnok = Közép-Szolnok
L., l. = lásd
lk(k) = lakos(ok)
lt = levéltár
M = Magyarország
m = megye
mgr = magister
mlt = magánlevéltára
mv = mezőváros
nb-i = nemzetségbeli
plb = plébános
ppk(ség) = püspök(ség)
prp = prépost
R = Románia
serv = serviens
Sze = Szerbia
sz. = szám, szék, született
szd = század
Szl = Szlovákia
u = után
ü = ügyvéd
U = Ukrajna
v = város
vál = választott
vd = vajda
vm = vármegye
vn = várnagy

A, Á

Aba (*Aba*), nemzetség *34*, *43*; 24, 110
Abaúj (*Abawywar*, *Wywar*), vm, M és Szl *77*, *136*; 17, 648
–i örökös isp: Perényi Péter
–i isp: Druget Fülöp
Ábel (Lőrinc a), b, Devecser 81, 84
ablak, üveg *55*, *90*
Acățari l. Ákosfalva
Acintos (*Aczyntos*, *Aczynthws*, *Acyntus*), Cintos, Jácintos – Aţintiş, Fehér/Maros m, h *109*, *118*, *169–171*, *186*; 111–112, 481
Acsa – Pest/M, h *190–192*, *194*, *199*
Ádám mgr, erd vd-i protonotárius l. Liszkai Horvát Ádám
– jb, Cege 601, 605
Ádámos (*Adamos*) – Adămuş, Küküllő/Maros m, h 498–499, 612, 614, 616–617, 621–623, 639, 646, 665
–i cs: Horvát
adomány l. birtokadomány
Adorján, erd dékánkk, Gyfv 25
– Anna (ifj. Wass János fel, Erzsébet és Borbála anyja) *162*
adósság *99*, *129*, *173*, *187–188*, *195*; 96, 160, 267
Ágnes (Karachun comes fel, János és Mihály a), b, Kide 27
Ágoston (*Agosthon*) Bertalan, jb, Szentgotthárd 617
Ágota, szolgálóleány, Szentegyed 530
Agria l. Eger
Agrieş l. Felsőegres
Agârbiciu/Viişoara l. Egerbegy
Agyagos (*Agyagas*), út, fn, Torda 170
–, Agyagospataka – Hlinné, Zemplén/Szl, h *194*
Agyagosdúd, elnéptelenedett település Dúd mellett, Zaránd/Arad m *176*
ágynemű *55*
Ajtai cs (középajtai): András (Wass Zsuzsanna férje) (†1733), orvos *61*, *167*, *176*, *188*
Ajnácskő – Hajnáčka – Pirsenstein, Gömör/Szl, vár és h *124–130*, *138*, *147*, *150*, *191*, *193–195*, *197–199*
–i uradalom urbáriuma *193–194*
Ajton (*Ohtun*) – Aiton, Kolozs m, h *196*, *198*; 136–137, 170, 221, 652–653
ajtónállómester, kir: Tamási László
akasztófa *36*; 130
akol 435
Ákosfalva (*Akosfalwa*) – Acățari, Maros sz/m, h 516
–i cs: Gyerő, Szilágyi
Alag, ma Dunakeszi része, Pest/M *191–192*
Alárd cs (paniti) *164*
Alexandria – v, Egyiptom *80*
Alba, Alba Giule, Alba Gywla, Alba Iulia l. Gyulafehérvár
Albees l. Albis
Albeni cs: Henrik, ppk, Pécs (1421–1444) 364; János, ppk, Zágráb (1420–1433), kir-i (1421–1433) és kir-női kancellár (1409–1433) 364
Albert mgr, erd vd-i protonotárius l. Szalánkeméni Albert
–, a Szt. Mihály arkangyal oltárának igazgatója, Gyfv 458
– erd éneklőkk, Gyfv 4
– b, Hesdát 486
– (Mihály és Miklós a), b, Légen 122
– b, Sülye 490
– molnármester, lk, (Szamosújvár)németi 486
– (Péter és Fejes Margit f), b, Szentmihályfalva 405
– alvd-i emb, b, Szentmiklós 288, 323
Albis (*Albees*) – Albiş, Bihar m, h 515
–i cs: Zólyomi
Alch János, jb, Szava 532
Alcsebi Miklós, ppk, Vác (1419–1430) 364
Alecuş l. Elekes
alesperes: dobokai
Algyógy – Geoagiu, Hunyad m, h *121*, *123*, *171–172*, *175*, *177*, *196*, *429*; 662. L. még Diód, Gyógy
–i templom *450*; –i fürdő *450*
Alhegy (*Alhegh*), fn, domb, Boncnyíres 32
Alia Sámuel (Lorántffy Kata férje) *185*
alkancellár, kir: Apáti (Keszei) Miklós, Farkas mgr, János mgr, (székes)fehérvári prp; Mohorai András (Endre) mgr. L. még kancellár

állatok elhajtása *33*, *182*; 41, 108, 238, 260, 393, 400, 435, 446, 563
– ellopása 171, 174, 237
állattartás *46–48*, *55*, *87*, *132*, *182*, *186*
allovászmester, kir: Wass Péter. L. még lovászmester, kir
Almádi (*Almady*) cs (szavai): Bálint 661, 664; Mihály 532; Sámuel (Wass Amália férje) *78*
Almágy, Gömöralmágy – Gemerský Jablonec, Gömör/Szl, h *190*, *193–194*, *198–199*
Almás (*Almas*), Nagyalmás, Váralmás – Almaşu, Kolozs/Szilágy m, h *71*, *125*; 321
–i vn: Berzeli (d) Miklós
–i (*Almasy*) Mihály, b, Doboka vm 486
Almásbalázsháza l. Balázsháza
Almaşu l. Almás
alországbíró: Magyi Pál. L. még országbíró
Alőr l. Őr
Alsó (*Also*) Balázs, jb, Pulyon 645
Alsóbalázsfalva – Blăjenii de Jos – Unterblasendorf, Doboka/B-Naszód m, h *131–132*. L. még Balázsfalva
Alsóbodony l. Bodony
Alsóboj – Boiu de Jos, Hunyad m, h *184*
Alsóboldogasszonyfalva, Alsóboldogfalva – Bodogaia, Udvarhely sz/Hargita m, h *184*. L. még Felsőboldogasszonyfalva
Alsócsernye l. Csernina
Alsódevecser, Nagydevecser – Diviciorii Mari, Doboka/Kolozs m, h *31*, *101*, *103*. L. még Felsődevecser, Kisdevecser, Nagydevecser
Alsógyékényes – Jichişu de Jos, B-Szolnok/Kolozs m, h *186*. L. még Felsőgyékényes, Gyékényes
Alsóilosva – Ilişua, B-Szolnok/B-Naszód m, h *95*. L. még Ilosva
Alsójára (*AlsoJara*) – Iara, Torda/Kolozs m, h *172–173*; 474, 578–579, 658. L. még Felsőjára, Jára
–i cs: Kőrösi
Alsóköhér – Chiheru de Jos, Torda/Maros m, h *117*, *165*
Alsólunkoj – Luncoiu de Jos, Zaránd/Hunyad m, h *429, 431*
Alsópokorágy – Nižná Pokoradz, Kishont/Szl, h *191–199*. L. még Felsőpokorágy, Pokorágy
Alsótők (*AlsoThevk*) – Tiocu de Jos, Doboka/Kolozs m, h 647, 649. L. még Felsőtők, Tők
–i cs: Koda
Alsózsuk – Jucu, Kolozs m, h *172*, *450*. L. még Zsuk
–i udvarház *451*
Altenberg l. Körösbánya
Altemberger (*Althemberger*) cs: Johann (Thomas f) 481; Nikolaus (Thomas f) 481; Oswald (Thomas f) 481; Thomas mgr (Nikolaus, Oswald és Johann a), szebeni polgármester (1486–1488) 481
Aluniş l. Kecset
Alunişu l. Mogyorókerék
alvajda, erdélyi l. erd alvd
alvárnagy: bálványosi, kőhalmi, szepesi
Alvinc – Vinţul de Jos – Unter-Winz, Fehér m, h *118*, *171*, *176*, *185*. L. még Felvinc
– i kastély *171*
– udvarház *450*
Ambrus (Tamás a), b, Göc 21, 81
– frater, pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 468
– (Péter a), b, Osztár 149
Amerikai Egyesült Államok *28*, *76*, *89–90*, *96*, *100*, *139*
András, erd ppk l. Szécsi András
– b, Csán 476
– (Miklós a), b, Devecser 63
– (Miklós f), serv, Doboka vm 21
– dobokai szolgabíró (1444), b, Fodorháza 431–432, 434–436
– clericus (János f), b, Girolt 144
– karbéli pap, jogdoktor, prp, Győr 59, 194, 211
– (János, Imre, Tamás és András a), b, Gyögy 145
– (László a), b, Gyögy 145
– (András f), b, Gyögy 145
– erd őrkk, Gyfv 4
– (László a), b, Kecset 445, 447, 449–450
– dobokai szolgabíró (1420), b, Kide 358, 361

András, b, Kozmatelke 181
– fogott bíró, b, Lóna 413
– b, Mányik 26
– (Hyca f), lk, Nyíres 62
– (János a), b, Nyíres 288
– vd-i emb, b, Petlend 136–137
– érsek, Raguza (1389–1432) 364
– b, Szakál 91
– (Jankafi Zsófia férje), b, Szava 637–638
– b, Szilkerék 486
– jb, Szilvás 547
– ppk, Várad l. Báthori András, Scolari András
– (Mihály f), Zsombor nb-i, b, Doboka vm, 9
Andreas Scolari l. Scolari András
Andresdorf, Andrásfalva l. Oláhandrásfalva
Anglia *60*, *83*
Angyalló (*Angyallo*, *Angello*) cs (szavai): Péter 532, 550, 554–555, 576
Anna (Jakab leánya), b, Kecset 155
– (Jankafi János fel) 587
Annus (Vana leánya, Karachin fel), b, Kide 7, 29
Antal, dobokai isp (1448), b, Bádok 439
– b, Cege, ü 256–257
– (Wouercu f), b, Doboka vm 77, 78
– (Ivánka f), b, Doboka vm 190
– (Margit férje), b, Egeres, ü 424
– b, Faragó 434
– (János f), b, Fűzkút 204
– b, kir emb, Göc 501
– kánonjogi doktor, erd éneklőkk, erd ppk-i helynök, általános ügyhallgató, Gyfv 458–459
– b, Kecset 445, 447, 449–450
– b, Kide 80
– frater, pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 244, 256, 324
– fogott bíró, apát, Kolozsmonostor (1431) 413
– bíró, jb, (Mező)újlak 432
anyanyelv használata 567, 629
Apácavásárhely (*in villa Apachauasarhel*), Somlóvásárhely – Veszprém/M, h 149
Apafi cs: István (Lorántffy Kata férje) *127*, *197–198*; Mihály, erd fejedelem (1661–1690) *58–59*, *120*, *163*, *172*, *174–175*, *182*, *188*, *199*
Apafi Mihály magyarországi hadjárata (1681) *58*
Apahida (*Appathyda*, *Apathyda*) – Apahida, Kolozs m, h 193, 230–231, 233–237, 289, 334, 393, 420
apát: kolozsmonostori, pannonhalmi
Apáti (*Apathy*), Dellőapáti – Apatiu, Doboka/B-Naszód m, h 24, 576
–, elnéptelenedett település Rimaszombat közelében, Gömör/Szl *190*. L még Nyársapáti
– (Keszei) Miklós, ppk, Zágráb (1350−1356), kir alkancellár (1351−1356), kir kancellár (1356–1366), érsek, Esztergom (1358–1366) *110*; 107, 127, 134
Apor cs: István *164*; Lázár *199*; Péter (1676–1752), történetíró *58*, *72*
após 46, 650
apostoli szék 515
– szék legátusa 515
Arad, vm, R és M *136*, *174*
Aranay Antal, fogott bíró, lk, Szentegyed 439
arany (nyers és ékszer) *48*, *51*, *54*, *60*, *69*, *176*, *194*, *196*; 570. L. még forint, arany
aranybánya, aranykitermelés *76*, *96*, *139*; 390
Aranyi István l. István mgr, dobokai isp (1378)
Aranyszentmiklós l. Szentmiklós
Arcalia l. Árokalja
Ardeova l. Erdőfalva
Ardeu l. Erdőfalva
arenga 98
Arghişu l. Argyas
Argyas – Arghişu, Kolozs m, h *183–184*
Arló, Nagyarló – Borsod/M, h *193*
Armeni l. Örményszékes
árok 354
– ásása 544
– tönkretétele 354. L. még vizesárok
Árokalja – Arcalia – Kallesdorf, Doboka/B-Naszód m, h *433*

Árpástó – Arpaşteu/Branişte a, B-Szolnok/B-Naszód m, h *184*
Artolf/Ortalph (Lorand és Gyula/Jula a), b, Gyula (Doboka vm) 9, 12–13
Aspremont cs *198–199*; Ferdinánd Gobert (Rákóczi Julianna férje, Károly Gobert és Johanna Gobertina a) *125*, *128*, *194*; Johanna Gobertina (Ferdinánd Gobert és Rákóczi Julianna leánya) *128*, *191*, *198–199*; Károly Gobert (Ferdinánd Gobert és Rákóczi Julianna leánya) *128*, *191*, *198–199*
Astra, erdélyi román kulturális és irodalmi egyesület *9*
Aşchileu l. Esküllő
Asswn l. Asszonyfalva
Aszalay cs (szendrői): Erzsébet (Vámos István, majd Fekete László fel) *126*, *191–192*
Aszó l. Oszvaj
asszony megverése és megbecstelenítése *39*; 471
Asszonyfalva, ismeretlen fekvésű elnéptelenedett település Kolozs vm-ben *172*
– (*Asswn*, *Azzenfolua*) – Győr/M, h 55, 150
asztalfiók feltörése *148*; 643; – lezárása pecsétekkel *148*; 643
asztalnokmester, kir: Báthori István, Liszkói Pál
Aţintiş l. Acintos
átlagéletkor l. életkor
átok l. fenyítés
Atzél cs (borosjenői br.): Elemér (Wass Mária férje) *88*
audientia, pápai legatus előtt 515
Ausztria *81–83*, *133–134*
–i jezsuiták *54*

B

Bába – Baba, B-Szolnok/Máramaros m, h *184*
Bábaréte (*Babarete*), más néven Polyánk, ma Polyanóc − Pol'anovce, Szepes/Szl, h 83
Babóc (*Babuch*) – Băbuţiu, Doboka/Kolozs m, h 213
Babonics János, kir-néi tárnokmester (1326–1333) 24
Babós Antal, táblai jegyző *177*
Babuch l. Babóc
– (*Bach*) – Bač, Bács/Sz, h (bizonytalan azonosítás) 107
– (*Bács*) – Baciu, Kolozs m, h 269
–i Szent Gotthárd-templom *30*
– (*Bach*), vm a Duna-Tisza közének déli részén, Sze 17
–i isp: Nekcsei Demeter
Bádok (*Badok*, *Badug*, *Baduk*) – Badoc/Bădeşti, Doboka/Kolozs m, h 30, 63, 223, 240, 276, 435, 439
Bagd (*Bagd*), elnéptelenedett település Nagyszalonta környékén, Bihar m 328, 473
Bagdan l. Bogdan
Bagiu/Bădeni l. Bágyon
Baglyasalja, ma Salgótarján része, Nógrád/M *190–191*, *194*, *197–199*
Bagó (*Bago*) – Băgău, Fehér m, h *121*, *174*; 336, 406
Bágyon (*Bagon*) – Bagiu/Bădeni, Aranyos sz/Kolozs m, h 414
Baia de Criş l. Körösbánya
bajvesztés 90, 477
bajvívás elvesztéséért kiszabható büntetés 107
–, perben 209
Bakay l. Bokaj
Bako, vd-i emb, b, Mihálcfalva 162
Bakó cs (hetei): Irma (Wass Jenő fel) *99*
– Mihály, b, Kaza *194*
Bakóháza, elnéptelenedett település Almágy közelében, Gömör/Szl *190*, *194*, *198–199*
Bakony (*Bakony*) Péter, lk, Szék 32
Bakonya – Băcâia, Hunyad m, h *175*
Bakonybánk l. Bánkháza
Bakonytamási l. Tamási
Baládfi (*Baladfy*) György, fogott bíró, b, Kiskend 476
– cs *165*
Balai (*Balay*) cs (kisdevecseri): András 435; György 435; Mihály, dobokai szolgabíró (1495, 1498) 489, 496

Balas (Imre és László a), b, Balázsfalva (Doboka vm) 7, 29
Balassi cs l. Balázsi
Balázs, kir lovászmester (1321–1326) 17
– (Gergely a), b, Boki 105, 107
– plb, Borzás 462, 553, 540
– ü, plb, Cege 458
– (János a), b, Doboka vm 121, 337
– b, Felsődevecser 271
– (János f), b, Fráta, ü 233–234
– (Gergely a), b, Győr vm 106
– deák, erd ppk-i jogügyigazgató, Gyfv (1497) 493
– molnármester, Iklód 486
– kir emb, b, Kávás 501
– (Péter a), b, Kocsárd 414
– frater, szerzetes, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 413, 569
– lk, Kolozsvár, ü 304
– (Barnabás f), b, Mócs 343, 347, 349–350, 356–357, 363, 365, 406
Balázsfalva (*Balasfalwa*, *Ruzua*) – Blăjenii de Jos, – de Sus, – Unter-, Oberblasendorf, Doboka/B-Naszód m, h 7, 29, 578. L. még Alsóbalázsfalva
–i cs: Cserényi
– (*villa Blasii*) – Blaj – Blasendorf, Fehér m, h *28*; 362, 473
–i plb 362
Balázsfi (*Balasfy*) Máté, lk, Szék 32
Balázsháza (*Balashaza*), Tasnádbalázsháza – Blaja, K-Szolnok/Szamár m, h 501
–i cs: Hédefi
–, Almásbalázsháza – Bălan, Doboka/Szilágy m, h *116–117*, *120*, *123*, *137*, *145*, *165–167*, *176–178*, *181*, *188*
Balázsi (*Balassi*, *Balassy*) cs: Balázs, jb, Légen 532; Bálint, jb, Légen 532; Demeter, lk, Szék 531; János, jb, Légen 638
Balázstelke – Blăjel – Kleinblasendorf, Küküllő/Szeben m, h *118*, *169–171*
Báld (*Bald*) – Balda, Kolozs m, h 231, 406
–i (*Baldi d*) Jakab, b, Nyíres 174
Bálint (Endech f), nádori emb, b, Győr v. Veszprém vm 149
Bálint, a Szt. Borbála-oltár igazgatója, Gyfv, kolozsi plb és kolozsi főesp 457, 460
– kir emb, b, Gyirmót 125
– b, Hadrév 514
– (Péter f), b, Kodor 445, 447, 449–450
– frater, ppk, Makarska (1358–1370) 127
– deákné, jb, Szentgothárd 534
– dobokai isp (1453), b, Újbuda 446
Balkány (*Bolkan*) – Szabolcs/M, h 39
Bala (*Bala*) – Băla, Torda/Maros m, h 262, 271, 468–469
Bala l. Csudabala
Balog Miklós, b, Kazinc *194*
Balogh Jolán (1900–1988), művészettörténész *50*
Balogiványi l. Iványi
Balogjánostelke (*Bolugianustelke*, *Bolukyanusteluke*), elnéptelenedett település Szentmihálytelke, Berend, Diós és Oláhbuda között, Kolozs m 95, 101, 116, 132
Bálpataki cs (borbereki) *138*; Éva (Mikó István fel) *124*; János *185*
Bálványos (*Baluanus*), Bálványosváralja – Unguraş, B-Szolnok/Kolozs m, vár és h 146, 167, 265, 273, 329, 337, 563
–i vár kerülete 337
–i vn: László, Porkoláb Domokos
–i alvn-ok 337
–i románok 337
–i tölgyerdő 563
Bályok (*Balyok*) – Balc, Bihar m, h 499
–i cs: Szénási
bán 1–2, 122. L. még Ompudin, Pál
Bánd (*Band*), Mezőbánd – Band, Maros sz/m, h *29*, *116*, *118*, *137*, *145–146*, *160*, *166*, *179*, *183*, *194–195*, *430*; 507
–i fn: Drakulya rész *29*, *183*
–i kúria *117*
–i Lázár-kúria *183*
Bánffy (*Banffy*) cs (losonci) *66*; Ágnes *188*; Albert (Montbach Sarolta férje) *430, 432*; Béla *186*; Dániel, Doboka vm főisp (1865–1875) *189*; Dénes *69*; Dániel, Doboka vm főisp (1861–1876) *189*; Dénesné *60*; Dezső *186*; Farkas *139*; Ferenc 573, 575; Ferenc (Wass

Klára, majd Inczédi Ágnes férje) *65*; Gábor (Dolhai Mária férje) *199*; György, gubernátor (1693–1708) *58*, *189*, *194*; Ilona (Wass Endre fel) *89*; István 531, 567, 573, 575, 587, 596; Kristóf *199*; Krisztina (Wass Miklós fel) *67*, *73*, *178*; Mihály (Wass Ágnes férje) *57*, *149*, *169*; Pál (Zsigmond f) *169*; Ráchel (Wass Béla fel) *87*; Zsigmond, ifj. (17. szd) (Pál a, Kendeffy Judit férje) *56*, *165*, *169*; ifj. Zsigmond, guberniumi tanácsos *69*. L. még Losonci cs
Bánffy cs kastélya: Válaszút *451*; Ludas *450*
– – lt *139*
Bánffyhunyad – Huedin, Kolozs m, h *450*
–i udvarház *450*
Banga (*Banga*) cs: György, jb, Pulyon 565; Mátyás, jb, Pulyon 565, 610
Bánkháza (*Banghaza*, *Bank*, *Bankhaza*, *Bankfelde*, *Bankteleke*), Bakonybánk, Győr/Veszprém m, h *110–111*, *168*; 47, 55, 61, 107, 199, 201, 226, 250, 369, 377, 391, 395, 402, 408, 408. L. még Kált
–i fn: Jakow/Yakow, Zomayn
Banko (Ibrachin f), várjb, Veszprém vm 3
Bánmonostor, Banoštor l. Kő
Bannus (d) Gergely, b, Doboka vm 88
Bánóc – Bánovce nad Ondavou, Zemplén/Szl, h *194*
Bánya l. Rimabánya
Bányácska, Rudabányácska – ma Sátoraljaújhely része, Zemplén/M *194*
bányabirtok, királyi 28
bányászat 642. L. még aranybánya, aranykitermelés
Bányai Lajos, birtokintéző, Algyógy *429*
Baraca – Barca, Gömör/Szl, h *191–194*, *198–199*
Barankutha villa l. Báránykuta
bárány 129, 167, 435
Baranya (*Baranya*), vm, M és H 648
–i isp: Perényi Péter
Báránykuta (*villa Barankutha*) – Bărcuți – Brekolten, Nagysink sz/Brassó m, h 383
Barát (*Barath*) Demeter, jb, Mohaly 532
Barátos – Brateş, Háromszék/Kovászna m, h *186*
Barcho Benedek, fam, K-Szolnok vm 500
Barcika, ma Kazincbarcika része, Borsod/M *191–192*, *194*, *199*
Bárczay cs (bárcai) *78*, *136*; Borbála (Szerencsy Ferenc fel) *77*, *432*; N. N. (Wass Klára férje) *83*
– – lt *78*
Barcsa (*Barcha*) – Bârcea Mare, – Mică, Hunyad m, h 507, 622, 644
–i, Barcsay (*de Barcha*, *Barchay*) cs (nagybarcsai) *120*, *169*, *178*; Ábrahám *176*; Ákos, erd fejedelem (1658–1661) *56*, *122*, *172*, *188–189*; András (Bogáti Druzsianna férje, Zsigmond a) *52*, *119*, *171*, *176*; Boldizsár (Kornis Anna férje) *171*; Druzsianna (Kuún Gergely fel) *175*; Erzsébet *176*; Farkas *118*, *169*; Gáspár (Zsófia férje) 507; György (Boldogfalvi Klára férje) *169*, *176*; György (Boronkai Zsuzsanna férje) *176*; id. György (Kuún Borbála férje) *171*, *175*; György; Mihály *171*; Pál mgr, erd vd-i protonotárius 615, 622, 644; Sándor *176*; Zsigmond (András és Bogáti Druzsianna f) *77*; Zsigmond *119–120*, *164*, *170–171*; Zsigmond végrendelete *169*, *175*
Bariț, George (1812–1893), román politikus, történész *97*
Barla (*Barla*) cs: Antal, jb, Omboz 532; Demeter, jb, Császári 631; Jancsi (*Janchy*), jb, Császári 631; Tamás, jb, Omboz 532
Barlabássy (*Barlabassy*) cs (héderfáji): Lénárt, erd alvd, székely alisp (1501–1525) *40*; 518, 540, 544–546, 549–550, 553–555, 559–560, 562, 572–573, 576–577, 582, 588–591, 593, 598–603, 605, 609, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 632, 634–635, 640
Bárna, Barna – Nógrád/M, h *128*, *190–191*, *193–194*, *198–199*
Barnabás (János, Gergely és Balázs a), b, Mócs 343–344, 349, 356–357, 360,

363, 365, 371–372, 376, 380–381, 406
Barnabás (István a), b, Ónok 373, 378, 382, 388, 390
– dobokai szolgabíró (1384), b, Ónok 190
báró (tisztséget viselő előkelőség a középkorban) *42*; 17, 123, 134, 136, 147, 225, 248, 364, 402
– részvétele erdélyi közgyűlésen 123
Barta (*Bartha*) János, jb, Szava 532
– (*Bartha*) Péter, jb, Szava 532
– jb, hospes, Szentiván 159
Bartos (*Barthos*) Pál, jb, Radnót 495
Basta, Giorgio (1544–1607), itáliai hadvezér, a Habsburgok erdélyi helytartója *52*, *199*
Bataháza, elnéptelenedett település Almágy határában, Gömör/Szl *190*, *198*
Bátos (*Bathus*) István, alvd-i emb, Doboka vm 314
Bátor (*Batur d*) András, b, Szucsák 160
– (*Bathor*), Nyírbátor, Szabolcs/M, h 364, 424, 470–472, 475–476, 478–4793
–i, Báthori (*Batory*) cs *52*; András, ppk, Várad (1329–1345) 24; Gábor, erd fejedelem (1608–1613) *118*, *171*; István, kir asztalnokmester (1417–1431) 364; István (Szaniszló f) 424; István, isp, Szabolcs vm, erd vd és székely isp (1529−1533) 652–655; István comes, országbíró (1471–1493), erd vd és székely isp (1479–1493) 470–472, 475–476, 478–479; István, erd vd (1571–1586) *49*, *115*, *163–164*, *168*, *174–175*, *180*; Kristóf, erd fejedelem (1576−1581) *115*, *164*, *168*, *182*, *185*; 659; Szaniszló (István a) 424; Zsigmond, erd vd/fejedelem (1588–1597, 1598–1599, 1601–1602) *49–50*, *52*, *115*, *117*, *121*, *162*, *164–166*, *168–171*, *174–176*, *188*; 491–492; Zsófia (I. Rákóczi György fel) *125*
Bazin (*Bozyn*) – Pezinok – Bösing, Pozsony/Szl 502–507, 513–514, 516–518, 520, 522, 524, 527–528, 531, 533, 535–539, 543, 548, 551–555, 565
Băbdiu l. Zapróc
Băcâia l. Bakonya
Băile Tuşnad l. Tusnádfürdő
Băişoara l. Kisbánya
Băiţa l. Boica
Bălan l. Balázsháza
Bărboşi l. Szakál
Bărcuţi l. Báránykuta
Bebek (*Bubek*) cs: Domokos, vál ppk, Csanád (1360–1373) 127; Domokos (István és György a) 128; György (Domokos f) 128; Imre, erd vd (1392–1393) 218; István (Domokos f) comes, országbíró (1360–1369) 127–128
Becsei (*Bechey*) Gergely, dobokai szolgabíró (1451), b, Kide 442
Becheni l. Pele
Beclean l. Bethlen
Bécs – Wien, v, Ausztria *27*, *59–60*, *70*, *72*, *80–81*, *83–84*, *93–95*, *100*, *123*, *136–137*, *142*, *176*, *188–189*
–i császári udvar *60*
–i Hadmérnöki Akadémia *41*
Becsegergely nem l. Erdélyi cs
becsérték, birtoké 107; ingóságoké 476
becsületsértés 598–599
– anyanyelven 567
becsületvesztés 567, 617, 643
Bede Mátyás, b, Perecsen, vn, Fogaras *174*
Bedecs – Bedeciu, Kolozs m, h *121*, *173*, *182*. L. még Oláhbedecs
Bedi (*Bedy*) cs (szentegyedi): Lőrinc 530, 630
Beerch l. Bérc
Beke (Imre a), b, Fráta 193
– (Benedek a), b, Iklód 284–285
– (László a), b, Iklód 135
békebírói díj 234
békebírság 168. L. még bírság
Bekes Gáspár (1520–1579), trónkövetelő *115*
Béla (III.), kir (1172–1196) *31–32*; 1–2
– (IV.), királyfi, majd kir (1235–1270) *31*; 1–3, 89, 92
Béld (*Beld*) – Beldiu, Fehér m, h 424
–i (*Beldy*) cs: Benedek, kir emb 424; György (Szilvássy Margit férje) *85*; Tamás, b, Ispánlaka, ü 610. L. még Kulcsár Miklós

Belezsér, elnéptelenedett település Almágy közelében, Gömör/Szl *190*, *194*, *198*
Belgrád, Nándorfehérvár – Beograd, Sz, v *80*, *189*
Belina l. Béna
Bell l. Bolya
Belső-Szolnok (*interior Zonuk*, *Zolnok Interior*, *Zulnuk Interior*), vm, R *41*, *43*, *45*, *49*, *57*, *64*, *69*, *73*, *75*, *95*, *105*, *109*, *117*, *119*, *122–124*, *130–132*, *137–138*, *142*, *154*, *163*, *170*, *172–177*, *180–181*, *184–187*, *189–190*, *196*, *199*; 24, 54, 60, 87, 110, 155, 394, 445, 447, 449, 450, 480, 508, 552. L. még K-Szolnok, Szolnok
– – vm isp: Cseffei László; Derencsényi János mgr (Pető f); Wass János; Wass Ádám
– – – szolgabírái 394. L. még István (Márton f), László (Myke f)
Béltek (*Belthek*) – Beltiug – Bildegg, Szatmár m, h 485–486, 488–490, 492–493
–i cs: Drágfi
–i Pál, b, Serke *194*
Béna – Belina, Gömör/Szl, h *190–191*, *193–194*, *198–199*
Bene (*Beene*) cs: András, jb, Mohaly 532; Kelemen, jb, Mohaly 532
Benedek (*Heym d*) l. Himfi Benedek
– (Veres János f), alvd-i emb, b, Balla 262, 271
– ppk, Bosznia l. Lack cs (szántói): Benedek
– ppk, Csanád (1307–1332) 17, 24
– b, Császári 298
– plb, Borsa, dobokai alesp (1463) 457, 460
– (Lőrinc f), dobokai szolgabíró (1350) 93
– b, Doboka vm 421
– (János f), b, Felsődevecser, alvd-i emb 314, 323
– (János f), b, Fűzkút 204
– mgr, kk, prp, Győr 98, 106–107
– karbeli pap, az erd kápt tanúbizonysága, Gyfv 19
– (Beke f, György a), b, Iklód 284–285
– b, Iklód 441, 486–487
– (László a), b, Iklód 260
Benedek, kir emb, b, Ispánlaka 424
– frater, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 118, 290
– (Patha f), kir emb, b, Likivarsány 226
– (Nagy Gergely f), lk, Nyíres 62
– kir emb, b, Süle 424
– (László a), b, Szarkad 413, 444
– (Péter f), bíró, Torda (1366) 136
Benedict, jb, Szekuláj 174
Benediug l. Szentbenedek
Benefi (*Benefy*) cs (tőki): Mihály 544
Beograd l. Belgrád
bér, erdőhasználatért 563
bérc (*Beerch*), hn 9, 12–13, 19, 32–33, 71, 84, 137, 170, 354
Bercheşiu l. Berkenyes
Berchtold Eugénia (Wass Miklós fel) *95*
Bercsháza (*Berchaza*), elnéptelenedett település Kerékteleki mellett, Veszprém/M 226
Bereck (Mihály f, Márk testvére), b, Kált 105–107
– (*Berezchk*) Pál, jb, Omboz 532
– (László f), nádori emb, b, Pálháza 149
Beregszász – Beregovo, Bereg/U, v *197*
– szőlő *197*
Beregszeg (*Beregzegy*, *Bereghegy*), elnéptelenedett település Szentegyed határában 383–384, 418, 422–423, 426–427
berek 62, 495, 629
Berekszegi (*Berekzegy*) cs: Erzsébet (Sebestyén leánya) 453; Sebestyén (Erzsébet a) 453
Berence – Berinţa, Kővár-vidék/Máramaros m, h *131*
béres *185*
béreskönyv *185*
Beresztelke – Breaza – Ungersdorf, Torda/Maros m, h *168*
– gabonatizede *168*
Berinţa l. Berence
Berkenyes (*Berkenes*) – Bercheşiu, Kolozs m, h 193
Berkes (*Berkes*) − Borzeşti, Torda/Kolozs vm, h 578–579
Bernát, vd-i emb, b, Göc 555, 558, 610, 637–638

Bertalan mgr, erd alvd l. Szobi Bertalan
– b, Kályán 95, 101
– (Péter f), b, Kecset 445, 447, 449–450
– kertje, fn, Szentgothárd 583
– deák (István a), b, Szucsák 353
– frater, ppk, Trau (1358–1361) 127
– (*Berthalan*) Pál, székely, Uraly 516
– b, Zsombor 633
Bertóti Ferenc (Vécsey Mária f), b, Ajnácskő *193*
Berzeli (d) Miklós, vn, Almás (1414) 321
Berzevice (*Brezowycze*) – Brezovica, Sáros/Szl, h 364
–i cs: Henrik (Péter a), b 364; Péter (Henrik f), kir tárnokmester (1419–1433) 364
Bese (d) cs (szucsáki): András (János a) 353; János (András f), alvd-i emb 353–354
Besenyei (*Bessenyey*) László, b, Doboka 472
Besprem l. Veszprém
beszélt nyelv l. anyanyelv
Besztegnyő l. Pesenő
– (*Bystricia*), vidék 39, 448
– grófja: Hunyadi János
–i isp: Lackfi cs: Lack
– (*Bistricia*) – Bistrița – Bistritz/Nösen, Besztercevidéke/B-Naszód m, v *101*; 191, 218, 255, 478–479, 644, 646
–i bíró és esküdtek 191
– kúria *113*; 218
betegségek 55, 62, 73, 75
Betes József (zádorházi), ref. lelkész, Serke *197*
Bethlen (*Bethlen*) – Beclean, B-Szolnok/B-Naszód m, h 440, 573, 575
–i Bethlen-kastély parkja *450*
– (*Bethlen*) cs (bethleni) *66*, *112*, *167*, *180*, *182*; András (1847–1898), országgyűlési képviselő *186*; Antal 440; Balázs 573, 575; Domokos *94*; Elek (Wass Julianna férje), kir. tanácsos *65*, *149*; Farkas (1639–1679), Erdély kancellárja, történetíró *50*, *142*, *175*; Gábor, Erdély fejedelme (1613–1629) *53*, *55*, *118–120*, *163*, *168–170*, *176*, *180*, *189*; István (Macskási Krisztina férje) *62*; István (Miklós és Vay Erzsébet f) *191*; János (Váradi Borbála férje, Pál a) *120*, *163*, *167*, *182*; Júlia (Wass László fel) *62*, *72*, *75*; László (Wass Krisztina férje) *66*; László (Miklós és Vay Erzsébet f); Márk (Miklós f) 440; Miklós (Márk a) 440; Miklós 516; Miklós (Vay Erzsébet férje, István és László a) *191*; Miklós, emlékiratíró (1642–1716), *167*, *188*; Pál (János f) *120*; Rozália (Wass Sámuel fel) *71*, *74*, *125*, *139*
Bethlen cs lt 491–492
– cs (iktári): Domokos (1810–1866) *94*; István (Pál a), hunyadi isp, fejedelmi tanácsos *176*; Pál (István f) *176*
bevallás (hiteleshelynél), hamis 587, 599–600
– elmulasztása 577
– megtagadása 573, 600
Bevli (d) András, lk, Somkerék 421
Bewnye l. Bőnye
Biblia *54*, *62*, *142*
Bica Română/Bica l. Oláhbikal
Bicălat/Făgetu Ierii l. Bikal
Bielý Kameň l. Szentgyörgy
Bihar l. Bályok
Bikal (*Bykal*) − Bicălat/Făgetu Ierii, Torda/Kolozs m, h *140–141*, *173*; 578–579. L. még Oláhbikal
Bildegg l. Béltek
Binder Pál (1935–1995), történetkutató *29*
bíráskodás, egyházi, szabályozása 553
– nádori 214
–i kiváltság 56–58, 65, 130
birka 129
Birnbaum l. Girbó
Bíró (*Byro*) cs: Balázs, jb, Pulyon 610; Balázs, jb, Szentgothárd 563; Bertalan, jb, Göc 558; Bertalan, jb, Szilvás 497; Bertalan, székely, Uraly 516; Demeter, jb, Hosszúaszó 511; Dénes, jb, Szentgothárd 567; Domokos, jb, Szilvás 462; János, homoródszentmártoni (Orbán Erzsébet férje), b, Gerebenes *183*
bíró 155, 432; besztercei 191; dési 642, 644; füzesi 152; kolozsvári 641, 644;

székі *161*; 220, 470; szilvási 432, 620; tordai 136–137, 654–655; (mező)újlaki 432. L. még döntőbíró, békebíró
bíró, falus 152, 432
–, részrehajló 598
–i rész 36, 448, 526
bírság 23, 41–44, 46, 60, 63, 87–88, 107, 117, 144, 153, 169, 174, 204, 213, 220, 233, 245–246, 257, 319, 321, 326, 353, 421, 489, 501, 512, 514, 562–563, 565, 573, 599, 639, 640, 645
– erőszakos behajtása 144
– összegének elajándékozása 562
– kétszeres összegű 245, 248, 490, 501
– szokott 490
Birtin – Birtin, Zaránd/Hunyad m, h *429*
birtokadomány *31*, *36–37*, *66*, *101–102*, *106*, *108*, *110–111*, *113*, *116–119*, *121*, *146*, *162–166*, *169–171*, *174–176*, *188*, *194* ; 1, 3, 73, 107, 110, 125, 148, 462, 511, 540, 650, 656–657
– egyház javára 553
– kérése 31, 149, 351
– lelki üdvösségért 94
– megerősítése 364
– rokonok kizárásával *106*; 56–57, 82
–, új *126*; 124–126, 148, 406
– visszavonása 2
birtok becsértéke 408, 525
– benépesítése *102*, *112*; 440
– elfoglalása *127*, *162*; 77–78, 121–122, 136, 232, 250, 258, 271, 297, 401, 420, 423, 433, 465, 526, 540, 547, 555, 565, 568, 576–577, 601, 605, 610, 622, 631, 648, 650, 661, 663, 665
–, egyházi 170
–, fiskális l. fiskális birtok
– pusztítása *33*, *137*, *188*; 22, 41, 117, 128, 144, 209, 224, 238
– felbecslése 81, 105–107, 125–126, 132, 136–137, 168, 214, 221, 413, 469, 477, 491, 501, 555
– – egyháziak által 113, 178
– felbecslésének elhalasztása 113–115
– háramlása a királyra 31, 239, 402
birtok jogtalan használata 192–193, 216, 232, 253, 264, 276, 291, 297, 328, 365, 382, 389, 401, 405, 431, 433, 456, 478–479
–, királyi 33, 146, 170
–, királynéi 124–126
– kiváltása zálogból *127*, *129–130*, *147*, *183*, *185*, *191–192*, *195–196*, *198–199*; 10, 95, 281, 407, 457, 510, 582, 629
–, lakatlan 62, 124–126, 132
– lefoglalása *40*, *164*, *187*, *191*; 239, 281, 501, 517–518, 550, 554, 582, 599–600, 611
–, nemesi 170
–, osztatlan 103, 483
–, ősi 54, 60, 66, 68, 81, 110, 200, 203, 205, 239, 353, 364, 424, 451, 463, 540
–, –, eladásának tiltása 553
–, román 139, 456
–, szerzett 60, 68
–, vásárolt 54, 60, 113, 128, 209, 226–227, 239, 611
– visszafoglalása 374–375
– visszaszerzése *59*, *105*, *111*, *117–118*, *127*, *171*, *182*, *191*; 111, 149–150, 395, 408
– visszavétele bírói úton 107
– zálogosítása *38*, *105*, *108–109*, *111*, *113*, *118*, *121–123*, *125*, *127–129*, *161*, *164–165*, *170–171*, *173–174*, *177*, *181*, *185*, *193–196*, *198–199*; 94, 100, 154, 181, 192, 194, 199, 212, 221, 263, 275, 279, 284–285, 312, 365, 407, 426–427, 430, 436, 448, 455, 461, 473, 495, 502, 510, 517, 526, 528–529, 547, 555, 560–561, 566, 576, 584, 604, 608, 610, 629, 650, 663–664
– – bírság fejében 501
birtokba iktatás *114*, *162–166*, *174–176*, *180*, *182*; 31–33, 40, 59, 61, 105–107, 111–112, 125–126, 149–151, 162, 199, 201, 226–227, 239, 286, 288, 290, 375, 379, 424, 501, 517, 656–657, 662
– – szabályozása 553

birtokcsere *118*, *165*, *170–172*, *174*, *176*, *180*, *182*, *192–193*, *197*; 24, 38, 520, 522, 524, 533, 537–538, 543, 545–546, 549, 554, 576–577, 580–583, 661, 663, 665–666
birtoklás megerősítése 151
– megvédése 582
–, háborítatlan 4, 132, 364, 541, 543, 546
–, jogtalan 107
birtokosztály *39*, *106–108*, *119*, *127*, *148*, *149*, *161–162*, *165–167*, *169–170*, *172–180*, *182*, *190*, *196*, *198*; 54, 60, 62, 69–70, 106–107, 143/1, 155, 162–163, 224, 439, 445, 447–450, 467, 472, 492, 503–504, 516, 541, 604, 633, 638, 640, 648
– elhalasztása 516
– megakadályozása 640
– megtagadása 468–469
– megtiltása 56
birtokviszonyok rendezése Erdélyben 170
birtoktalan ember és nemesasszony házassága 492
Biscaria l. Dédács
Bistritz/Nösen, Bistrița l. Beszterce
Biszótelke (*Bizkou*, *Byzou*, *Bizov*, *Bizoteleke*) elnéptelenedett település Kide, Csomafája és Magyarújfalu/Borsaújfalu között, Doboka/Kolozs m *102*, *105*, *107*; 7–8, 29, 35, 77–78, 88
Bizánc (Görögország) *31*, *101*; 1–2
–i császár: Manuel
bizonyítás bajvívással 209
–, új 609
biztosítótársaságok *185–187*
Biztrica l. Beszterce
Blaj l. Balázsfalva
Blandiana l. Karna
Blăjel l. Balázstelke
Blăjenii de Jos, Blasendorf, Blasii villa l. Balázsfalva
Blomberg Frigyes (Wass Erzsébet férje), tartalékos honvéd-huszárhadnagy *99*
Boboka l. Doboka
Bochard l. Kocsárd
Bocskai István (1557–1606), erd fejedelem (1605–1606) *52*
Bod (*Bod*) János, b, Zsombor 582
Bod Péter (1712–1769), egyházi és irodalomtörténeti író *139*
Bodogaia l. Alsóboldogasszonyfalva
Bodoki Mihály, a kolozsvári ref. kollégium könyvtárosa *181*
Bodon (*Bodon*), Mezőbodon – Budiul de Câmpie/Papiu Ilarian, Torda/Maros m, h *118*, *169–171*; 481
–i György, táblai jegyző *177*
–i (*Bodony*) Jakab, jb, Uraly 516
–i Zsuzsanna (Wass György fel) *60*
Bodonkút l. Buda, Újbuda
Bodontelke (*Bodunteleke*), elnéptelenedett település Bakonybánk, Tápszentmiklós és Bársonyos között, Veszprém és Győr vármegyék határán, M *110–112*, *168*; 149–151, 395, 408
Bodony, Alsóbodony – Nógrád/M, h *190–192*, *194*, *199*
Bodrog (*Budrugh*), vm, M és Sze 17
–i isp: Garai Pál
Bogach l. Bogács
Bogács, patak, Doboka vm *104*
– (*Bogach*, *Bugach*) – Băgaciu, Doboka/Kolozs m, h 164–166, 168, 236, 396, 400
–i Sebe l. Sebe, b, Bogács
–i kenéz: Sánta Mihai
Bogár (*Bogar d*) cs (indali): István (Ilona a) *42*; 129; Ilona (1363) 129
Bogát, Nyírbogát – Szabolcs/M, h *196*
– (*Bogath*), Marosbogát – Bogata de Mureș/Bogata, Torda/Maros m, h *118*, *169–171*, *174*, *430*; 424, 444, 481, 495, 572, 665
–i cs (bogáti) *118–119*, *138*, *145*, *169*; András (János f, Szilvási Erzsébet férje) *119*, *170–171*, *174*; András végrendelete *170*; Boldizsár, Fehér vm isp *168–170*; Druzsianna (Barcsay András, Wass Ferenc, majd Cercel Marko vajda fel, Barcsay Zsigmond és Wass Ferenc anyja) *52–53*, *118–119*, *138*, *165*, *170–171*, *178*, *180*, *182*, *185*, *187*, *199*; Ferenc *118*, *169–170*; János (András a) *174*; Miklós, fejedelmi tanácsos (1603) *52*; Zsófia (Horvát Menyhárt fel) *174*

Bogáti (*Bogathy d*) János, jb, Újlak 432
Bogata de Mureş/Bogata l. Bogát
– Română/Bogata de Jos l. Oláhbogáta
– de Sus l. Magyarbogát
Bogdan (*Bagdan*) Ioan, jb, Légen 398
Bogya János (Wass Hortenzia férje), konzul *81*
Boica – Băiţa, Zaránd/Hunyad m, h *450*
Boianu Mare l. Nagybajom
Boiu de Jos l. Alsóboj
Bojár (*Boyer*) cs (apáti): Péter 576
Boju l. Bós
Bokaj (*Bakay*) – Băcăinţi, Hunyad/Fehér m, h 37, 652, 653
–i cs: Macskási
Boky, azonosítatlan helynév Magyarországon 105, 107
Boldizsár (*Balthasar*) Simon, jb, Szentgothárd 563
– (*Balthassar*, *Boldisar*) cs: Bálint, jb, Lak 532; György, jb, Lak 532; Sebestyén, jb, Lak 532; Balázs, jb, Szentgothárd 563
Boldóc (*Boldocz*, *Bolducz*) – Bolduţ, Torda/Kolozs m, h *173*; 269, 474, 476, 511, 527, 578–579
–i kúria megrohanása 527
–i (*Boldochy*) Tamás, székely, Uraly 516
–i cs: Csáni
Boldogfalvi cs: Klára (Barcsay György fel) *169*, *176*; Magdolna (Kolozsvári Sámuel fel) *176*
Boldogságos Szűz üdvözlete 516
Bolduţ l. Boldóc
Boldvai cs (váradi): Sámuel (Wass Katalin férje) *67*
Boleszló, érsek, Esztergom l. Piast Boleszló
Bolgár (*Bolgar*) János, jb, Lak 532
– (*Bulgar d*) László mgr, b, Tuzson 161
Bolk (d) Miklós, jb, Újlak 432
Bolkan l. Balkány
Bologa l. Sebesvár
Bolugyanustelke l. Balogjánostelke
Bolya (*Bolya*) – Buia – Bell, Fehér/Szeben m, h 493
Bonchida (*Bonchyda*) – Bonţida, Doboka/Kolozs m, h *102*, *105*; 9, 27, 30, 44, 46, 54, 60, 63, 87, 93, 168, 190, 205–206, 216, 219, 223, 229, 231–232, 274, 319, 321, 328, 358, 361, 373, 378, 382, 388, 390, 396–398, 400, 404, 407, 423, 431–432, 434–436, 438–439, 441–442, 446, 456, 461, 484, 486, 489, 557–558, 563, 587, 590, 609, 613, 617, 639, 649, 664
–i hospesek 274
–i pap: Ferenc, Gergely
Bonciberek (*Bonczyberek*), erdő, fn, Pulyon 568, 610
Boncnyíres (*Bonchnirese*), Nyíres – Bonţ, Doboka/Kolozs m, h *48*, *105–106*, *112*, *162*, *172*, *187*; 28, 30, 32, 461. L. még Nyíres
–i fn: Alhegy, Borzás, Chomkwtha, Chyk, Daruhatára, gyümölcsfa, Hárskút, Hosszúér, Kiskapus, Monyorókspataka, Nagykapus, Rekettyés, Sóspatak, Sósvölgy Szántoskerülő, Székelybérc, Szépalmapataka
–i halastó 30
Boncza Miklós, b, Fráta 480, 485
– Miklós, b, Szilvás 486
Bonfini Antonio (1434?–1503), olasz humanista történetíró *142*
Bongárd (*Bongarth*) – Bungard, Doboka/B-Naszód m, h *33*, *115*, *164*, *182*; 26, 81, 84, 171, 353, 366, 532, 548, 571–573, 575, 601, 605
–i cs-ok: Nagy, Porkoláb
bonificatiós per *128*, *190*
Bonţ l. Boncnyíres, Nyíres
Bonţida l. Bonchida
bor *55*, *59*; 243, 438, 530, 544
Borba (*Borbateleke*, *Borba*), Borbatelke, elnéptelenedett település Pannonhalma közelében, Győr vm *36*, *110–112*; 124–126, 391, 395, 402, 408
Borbála királyné (Zsigmond kir fel) 364
– (László fel), b, Szarkad 212
borbély *74*
Borbély cs (lévai): János, tiszttartó, Serke *197*
– cs (simai) *174*; Anna (György leánya, Kuún Gotthárd fel, Gergely anyja) *121*, *175*; György (Anna a), lippai ka-

pitány *121*, *138*, *174–175*, *185*; György végrendelete *174*
Borberek – Vurpăr – Burgberg, Fehér m, h *118*, *124*, *138*, *171*, *175*, *185*
Borbozlo János, jb, Uraly 516
Bord (*Bord*) – Bord, Küküllő/Maros m, h *118*, *169*, *355*; 481
–i (*Bordy*) Palko, vd-i fam, Fehér vm 493
borjú 222
Bornemisza cs (kászoni): Elemér (Szilvássy Karola férje) *85*; János, az Erdélyi Udvari Kancellária vezetője (†1743) *169*; Pál *169*
Bornemissza, más néven Kovács András, b, Alsópokorágy *193*
Boronkai Zsuzsanna (Barcsay György fel), b, Mindszent *176*
Boronkay cs (boronkai): Ferenc (Wass Klára férje) *83*, *435*
Borossebes l. Sebes
borozás 544
Borsa (*Borsa*) – Borşa, Doboka/Kolozs m, h 457, 460
–i plb: Benedek, dobokai alesp 457, 460
–i István, b, Doboka vm *176*
Borsaújfalu l. Újfalu
Borsjakabfalva (*BorsJacabfalua*), más néven Pettyend, elnéptelenedett település Magyarpéterfalva környékén, a Küküllő mellékén, Küküllő/Fehér m 406
Borjas (*Boryas*), fn, Szentegyed 276
Borsod, vm, M *191*, *193–195*, *197–198*
Borsodszentgyörgy l. Disznósd
Borsómező – Inuri, Fehér m, h *118*, *171*
Borsos István, b, Mezőmadaras *185*
Borszék – Borsec, Csíkszék/Hargita m, h *450*
Borzás – Boziaş, Küküllő/Maros m, h *169*
– (*Bozyas*), Magyarborzás – Bozieş, Doboka/B-Naszód m, h 462, 540, 553
–i plb: Balázs 462, 540, 553
– (*Bozasatelek*, *Boziastelec*, *Buzastelek*, *Buzias*), Borzástelek, elnéptelenedett település Szék és Nyíres között, minden jel szerint a később települt Szekuláj határában, Doboka/Kolozs m 12–13, 30, 32, 62, 277–278
Borzási (*Bozyas*, *Bozyasy*) László, jb, Szentgothárd 563, 583
Borzeşti l. Berkes
Borzova (*Borzua*), Nagyborszó – Bârsău, hegy, később település, B-Szolnok/Szilágy m, h *109*; 24, 110
Bós (*Bos*) – Boju, Kolozs m, h *116*, *171*; 170
–i (*Bosy*) cs (györgyfalvi): Miklós 599–600
Bosorod – Boşorod, Hunyad m, h *184*, *186*, *429*
Bosznia (*terra Boznensis*) *42*; 130–131, 134
–i ferences konvent *54*
–i hadjárat (1363, 15. szd eleje) *35–36*, *38*; 130–131, 134
–i káptalan (hiteleshelyként) 329
–i ppk: Lack Benedek; Péter frater
boszorkányság *196*
Bot (*Both*) cs (széplaki): János 616, 622, 640
– (*Both*) Tamás, b, Karácsonfalva 516
Boteni l. Botháza
Botháza (*Bothhaza*) – Boteni, Kolozs m, h 192–193
Botkai (*Bothkay*) cs: Antal, jb, Gyeke 532; István, jb, Gyeke 532
Botos (*Bothos d*, *Bothus d*) cs (szentegyedi) *44*, *114*; Anasztázia (Botos János leánya, Botos Balázs fel, András anyja) 568–569, 606, 610; András (Balázs és Botos Anasztázia f) 568–569, 606, 610, 630; Balázs (Botos Anasztázia férje, András a) 568–569, 606, 610, 627–628, 630; Boldizsár (Gáspár testvére) 660–661, 664; Boldizsár *189*; Domokos 265; Gáspár (Boldizsár testvére) 661; István 255, 266, 276; János 434, 453; János (Anasztázia a) 568–569, 606, 610, 664; László 255, 265, 276, 439; Osvát 451, 453
Bózes – Bozeş, Hunyad m, h *121*, *172*
Boziaş l. Borzás
Boziastelec l. Borzástelek
Bozkút (*Bozkwth*), elnéptelenedett település Mócs környékén, Kolozs m *112*; 440

Bozyas, Bozieş l. Borzás
Bozyn l. Bazin
Bőd (*Bud*), Nemesbőd, Vas/M, h *111*; 73
Bődi (*Bewdy*) Lőrinc, jb, Szentegyed 610
Bökény – Buteni, Zaránd/Arad m, h *170*
Bölöni Farkas Sándor (1795–1842), gazdasági és politikai író *91*
Bőnye (*Bewnye*), elnéptelenedett település Szilágyszeg közelében, K-Szolnok/Szilágy m 504
–i (*Bewnyey*) Tamás, ü 504
Bösing l. Bazin
Bradacel – Brădăţel, Hunyad m, h *184*, *186*
Brandenburgi Katalin, Bethlen Gábor erd fejedelem fel, Erdély fejedelme (1629–1630) *119*, *169*
Braniştea l. Árpástó
Branyicska – Brănişca, Hunyad m, h *450*
–i kastély *451*
–i cs: Jósika
Brassó (*Brasso*) – Braşov, vidék 72
– (*Brasso*, *Brassouia*) – Braşov – Kronstadt, v *33*, *100*; 136, 374, 470
–i cs (zsombori): Jakab mgr 136–137; János (Miklós mgr a) 136; Miklós mgr (János f) 136–137
–i Fekete-templom *450*
Brateş l. Barátos
Bratislava l. Pozsony
Braunschweig, v, Németország *100*
Brădăţel l. Bradacel
Brănişca l. Branyicska
Breaza l. Beresztelke
Brekolten l. Báránykuta
Brenzendorf l. Hosszúpatak
Bréte, Szekérbréte, Felsőbréte – Bretea, B-Szolnok/B-Naszód m, h *172*
Brezó l. Rimabrezó
Brezovica, Brezowycze l. Berzevice
Bronislaus, erd alvd l. Zlibow-i Bronislaus
Broos l. Szászváros
Brukenthal Múzeum és Könyvtár, Szeben *9*
Brüsszel – Bruxelles/Brussel, v, Belgium *96*
Bucerdea Vinoasă l. Bocsárd
Bucsum – Bucium, Hunyad m, h *184*
Bud l. Bőd
Bud/Bwd (Sánta Mihai kenéz f), jb, Bogács 396, 400
Buda (*Buda*), M, v *58*; 83, 94, 107, 113, 214, 424, 493, 518, 625
– (*Buda*, *Budatelke*), Bodonkút, Burjánosóbuda – Vechea, Kolozs m, h 111, 117–118, 132, 136, 413. L. még Újbuda
Buda cs *112*
–i (*Bwday*) cs (göci): János (Zsigmond f) 545–546; Mihály (Zsigmond f) 545–546; Zsigmond (Dorottya férje, János és Mihály a) 488–489, 496, 545–546
–i (*Buday*) cs (kidei): Gáspár, fam 595
–i káptalan (hiteleshelyként) 103, 665
Budapest, v, M *76*, *89*, *98–99*, *148*
–i II. kerületi Kir. Katolikus Főgimnázium Ferenc József Nevelőintézete *88*
Budiul de Câmpie/Papiu Ilarian l. Bodon
Bugach l. Bogács
Buia l. Bolya
Bukarest – v, R *7*, *80*, *96*
Bulcsesd – Bulzeştii de Sus, Zaránd/Hunyad m, h *118*, *169*
Bulzeştii de Sus l. Bulcsesd
Bulyovszki Dániel, b, Turicska *192*
bunda, hermelinből készült *48*; 129
Buneşti l. Széplak
Bungard, Bungarth l. Bongárd
Bunyik Imre, tiszttartó, Serke *192*, *195*, *197–198*
Bunyila – Bunila, Hunyad m, h *184*, *186*
búr háború *88*
Burgberg l. Borberek
Burgio Antonio, pápai követ *46*
Burján (*Buryan*) Ambrus, jb, Szava 532
Burjánosóbuda l. Buda
Burkerecz, fn, Kővár-vidék *176*
Burzuskuth, fn, Torda és Túr 137
Buteni l. Bökény
Buthus (Imre a), b, Doboka vm 6, 76
Butkai (*Bwthkay*) cs: Antal, jb, Szentgothárd 609, 617; István, jb, Szentgothárd 617
bútor, bútorkészítők *72*, *186*
Búza (*Buza*) – Buza, Doboka/Kolozs m, h *99*; 204
–i plb 204

búza (*buza*) *63*, *105*; 434, 530
Búzás (*Buzas d*) Mihály, ü 166, 168–169, 172
Buzát-Hahót nemzetség *29*
Buzogány cs *136*
Buzyas l. Borzás
bűnbocsánat 515
bűntettek megbocsátása 48
Büdöstó, fn, Cege *104*
Büzkő (*Buzkue*), fn, Légen 33
Bwd l. Bud
Byhan, Byhanteluk, fn, Szentiván 84, 100
Băbuțiu l. Babóc
Băcăinți l. Bokaj
Bădeni l. Bágyon
Bădeşti l. Bádok
Băgaciu l. Bogács
Băişoara l. Kisbánya
Băla l. Balla

C, Č

Cacova Ierii l. Ivánfalva
Caila l. Kajla
California l. Kalifornia
caput sigilli l. pecsétfő
Carei l. Károly
Carillo Alfonz (1553–1618), spanyol jezsuita szerzetes, Báthori Zsigmond bizalmas politikai tanácsadója *50*, *54*
Carnianus, érsek, Kalocsa l. Scolari Carnianus
Cărăstău l. Karasztó
Căuaş l. Kávás
Ceanu Mare l. Mezőcsán; – Mic l. Túrcsány; – Deşert/Mic l. Csán
Ceba, hunyadi főesp 4
Cege (*Cege*, *Chege*, *Chegue*) – Țaga, Doboka/Kolozs m, h *27*, *29*, *32*, *36*, *40*, *44*, *50*, *58–59*, *61–63*, *67–68*, *70*, *73–74*, *77–78*, *80–83*, *98–99*, *102–106*, *108–109*, *112*, *114*, *116*, *120*, *123*, *130–132*, *134–136*, *139*, *143*, *145*, *147*, *153–154*, *159*, *161–170*, *176–179*, *182*, *184–189*, *429*; 6, 13–14, 17–20, 56–57, 60, 64, 69–70, 74, 76, 81, 84, 90, 130–131, 139, 148, 153, 160, 162–168, 171, 175, 183, 195–197, 200, 203–204, 207–210, 213–217, 222, 224–225, 232, 238–249, 256–257, 264–265, 271, 275, 288, 290–291, 323–324, 337, 364, 369, 374–375, 377, 379, 384, 387, 395, 407–408, 413, 426, 429–434, 438, 440, 442, 448, 451, 453–454, 457–459, 463, 465–471, 475, 477, 480, 482–484, 488–489, 491–492, 496–497, 503–506, 508–515, 517–529, 531–535, 537–557, 559–565, 568–593, 596–597, 599–617, 619–627, 629–633, 636–649, 651, 656–658, 660–661, 663, 665–666
–i cs: Fekecs, Göci
–i dézsma *115*, *119*, *168*
–i egyház vizitációja *178*
–i halastó l. cegei tó
–i iskola *163*
–i iskolamester: Orbán deák
–i kápolna, kripta *63*, *69*
–i kert *79*, *136*; 224
–i kripta építése
–i kúria, kastély *39–40*, *59*, *62–63*, *78–79*, *83*, *98–100*, *115*, *123*, *134*, *136–137*, *149*, *151*, *163*, *179*, *188*, *450*; 224, 407, 471, 491, 503, 512, 518, 619, 631, 643
–i – építése *50*, *59*, *63*, *71*, *178–179*
–i malom *48*; 489, 492, 496, 640
–i névtelen, szerző *71*
–i postahivatal *179*
–i temető *81*
–i templom *32–33*, *79*; –i templom építése *30*, *32*, *59*, *68*
–i – építési emléktáblája *68*, *78*
–i plb-ok: Balázs, Ferenc mgr, Gergely
–i tó *46*, *104*, *163*, *179*; 217, 520, 640, 663 L. még Büdöstó, Hódostó, Tisztató
–i tó gátja *178*
–i vásár *37*, *115*, *163* ; 131
–i jb-ok 337. L. még Ádám, Császári Ambrus, Csiszár Simon, Gál, Hájas Lénárt, Mihály deák, Pap György, Péter, Szabó Pál, Szőke Máté
–i fn: bérc, Kisvincoló, Medvés, Mylew, Sóskút, Sugópatak, Szarvastó, Szarvastópataka

cége 663
Céklás (*Czeclas*, *Czeklas*) cs (szentgothárdi): Pálné, jb, 563; Péter, jb, 563; Ambrus, jb, 617
Cente (*Chente d*) cs, Aba nb-i: János (János a) *34*; 24, 110; János (János f) 24, 110, 128
Cercel Marko vajda (Bogáti Druzsianna férje) *118*, *170*
Cernuc l. Csernek
Certeju de Jos, – Sus l. Csertés
Cesariu l. Császári
Cetate l. Csáklya
Cetatea de Baltă l. Küküllővár
Cetinje – v, Montenegró *80*
Chaaz l. Csász
Chakman István, esküdt, Szék 32
Chamafaya l. Csomafája
Chama (Tamás f), erd kk *32*
Chanad l. Csanád
Cheke l. Cege
Chendrea l. Kendermező
Chendru/Corneşti l. Kend
Chep János, dobokai szolgabíró (1331) 26
Chepan (Gergely a), hospes, Szék 19
Chereuşa l. Kőrös
Cherevgh l. Cserög
Cheseu/Chesău l. Keszű
Chiced/Aluniş l. Kecset
Chiced-Silvaş/Pruneni l. Szilvás
Chicho l. Csicsó
Chidea l. Kide
Chiend/Plăieşti l. Kövend
Chiheru de Jos l. Alsóköhér
Chimitelnic l. Keménytelke
Chintelnic l. Kentelke
Chiochiş l. Kékes
Chirileu l. Kerelő
chirographum 98
Chitid l. Kitid
Chiuza l. Középfalva
Chobolo, várjb, Doboka 4
Chochard l. Kocsárd
Chomkwtha, fn, kút, Boncnyíres 32
Chorunk (d) Benedek, b, Papfalva 234
Chotin l. Hotin
Chubanka l. Csobánka
Chukkutha, fn, Torda 170
Churnuk l. Csernek
Chwch l. Csúcs
Chwkan, jb, Omboz 610
Chygay l. Csigai
Chygur l. Csigér
Chyk, fn, hegy, Boncnyíres 32
Ciacova l. Csák
Ciato (*Ciato*) cs (földvári): János, fogott bíró 572
Cib l. Cseb
Cibin l. Szeben
Ciceu l. Csicsó
Ciceu Cristur/Cristeştii Ciceului l. Csicsókeresztúr
Cichegy, fn, Szentiván *184*
Cigmău l. Csikmó
Cikó (pomázi), kir tárnokmester (1356–1357) *110*; 107
Cikud – Ţicud/Valea Largă, Torda/Maros m, h *119*, *123*, *130*, *145*, *163*, *165*, *167–168*, *170*, *176–177*, *182*, *185*, *188*
címer, címerbővítés *42*, *66*, *68*, *70*, *82*, *93*, *143–144*, *175–176*
Cinobaňa l. Szinóbánya
Cintos l. Acintos
Cioara l. Csóra
cirill betűs irat *169*
Cistei l. Oláhcsesztve
Cisteiu de Mureş l. Csesztve
Cistelnic/Vişinelu l. Csehtelke
Ciubanca l. Csobánka
Ciuci/Stâna de Mureş l. Csúcs
Ciufud/Izvoarele Alb l. Csufud
Ciuguzel l. Fugad
Ciulea l. Csula
Ciumăfaia l. Csomafája
Ciunga l. Bagó
Cluj, Clusuar, Cluswar, Coloswar l. Kolozsvár
Cluj-Mănăştur, Clus, Clusmonustra l. Kolozsmonostor
Clus l. Kolozs
Coaciu/Făureni l. Kovácsi
Coasta l. Gyulatelke
Codor l. Kodor
Cojocna l. Kolozs

Collegium Romanum, jezsuita tanintézmény Rómában *52*
Colonia l. Köln
colonus 605, 650
Comşeşti l. Komjátszeg
Copand/Copăceni l. Koppánd
Coplon, dobokai szolgabíró (1331) 26
Corneni l. Szilkerék
Corneşti l. Kend, Sinfalva
Coroi l. Koród
Coroisânmartin l. Koródszentmárton
Corpadea l. Korpád
Cozma l. Kozmatelke
Crăciuneşti l. Karácsonfalva
Cremenea l. Keménye
Cricău l. Krakkó
Crişan l.Váka
Crişeni l. Tótháza
Cristeştii Ciceului l. Csicsókeresztúr
Cristian (Nicolae a), jb, Szekuláj 174
–, jb, Szentegyed 108
Cristiş/Oprişani l. Keresztes
Cristlinus (Márton és Katalin f), b 228
Cristur-Şieu l. Keresztúr
Cristuru Secuiesc l. Székelykeresztúr
Cseh (*Cheh d*) János, dobokai szolgabíró (1334) 30
Cubleşul Unguresc/Cubleşu Someşan l. Köblös
Cucerdea/Lunca Mureşului l. Kocsárd
Cudar (*d Zudor*, *Zwdor*) Péter, relator (1360), kir pohárnokmester (1360–1370) 124, 127
Culpiu l. Kölpény
Cund l. Kund
Cupşeni l. Kupsafalva
Curta, fn, szőlő, Pulyon 530
Cutca l. Kötke
Cuzdrioara l. Kozárvár
Cuzăplac l. Középlak
Cykow l. Cikó
Czege l. Cege
Cziráky-féle összeírás *177*
Câmpeniţa l. Fele
Câmpuri de Sus l. Kimpur
Câmpuri-Surduc l. Kimpényszurdok
Cârcedea/Stejeriş l. Kercsed
Cârna/Blandiana l. Karna
Câţcău l. Kackó
Căianu l. Kályán
Călacea l. Kalocsa
Călan l. Pusztakalán
Căpâlna l. Kápolna
Căpuşu de Câmpie l. Kapus
Cărmăzăneşti l. Karmazinesd
Čamovce l. Csoma
Čerenčany l. Cserencsény
Čerević l. Cserög
Černina l. Csernina

Cs

Csák (*Chaak*) – Ciacova, Temes m, h 332–334, 357, 364, 375, 383–387, 410–411, 413
–i, Csáky cs (körösszegi) *122*, *174*; István, id. (Wesselényi Anna férje, ifj. István a) *117*, *120*, *165*; István, ifj. (id. István és Wesselényi Anna f) *119*, *165*, *186*; László *164*; Miklós, erd vd és szolnoki isp (1415–1426) 322, 325, 332–334, 357, 364, 375, 383–387, 410–411, 413
Csák (*Gaab*), Csák nb-i, kir étekfogómester (1229–1231) 2
– (Lőrinc a) l. Nadabi cs
Csákigorbó, Gorbó – Doboka/Szilágy m, h *450*
–i Jósika-kastély *450*
Csáklya – Cetate, Fehér m, h *186*
családfák *142–143*, *174*, *188*
Csán (*Chan*), Pusztacsán – Ceanul Deşert/Mic, Torda/Kolozs m, h 137, 170, 665. L. még Pusztacsán, Túrcsán
– (*Chan*), Mezőcsán – Ceanul Mare, Torda/Kolozs m, h *176*; 476, 511, 514, 517. L. még Mezőcsán
–i (*Chani d*) András 474, 476
–i (*Chany*, *de Chaan*) Lőrinc, b, Boldóc 476, 514, 516–517
Csanád (*Chanad*), vm, M, R, Sze *136*; 17, 39
–i isp: Lackfi cs: Lack, Lampert
– (*Chanad*), egyházmegye 17, 24, 127, 364
–i ppk: Bebek Domokos, Benedek, Marcali Dózsa
–, ppk, Eger l. Telegdi Csanád

Csány – Heves/M, h *190–192*, *194*, *199*
Csapószentgyörgy l. Szentgyörgy
Csász (*Chaaz*), Pusztacsász, elnéptelenedett település Heves mellett – Heves/M, h 353
császár, német-római 510
Császári (*Chazaar*, *Chazartelke*), Császártelke – Cesariu, ma (Vasas)szentiván része, Doboka/Kolozs m *64*, *69–70*, *93*, *95*, *109*, *121*, *131*, *140*, *161*, *170–172*, *174*, *176–177*, *180*, *185–187*; 40, 53, 64, 66, 71, 75, 81, 84, 142, 169, 172, 181, 217, 281, 298–299, 319, 377, 537, 545, 546, 631, 663
–i erdő *187*
–i halastó *104*; 663
–i kúria *75*, *130*, *171*; 181, 299
–i malom *180*
–i fn: Dudurerdey
–i jb-ok: Barla Demeter és Jancsi; Ferenc deák, Lukács deák
–i (*Chazary d*) cs: Ambrus, jb, fam, Cege 551, 561; Benedek 377; György 319, 377
csat, ezüst 641
Csát (*Csát*), Mezőcsát, Borsod/M, h 667 (bizonytalan azonosítás)
Cseb – Cib, Hunyad m, h *175*
Cseffei cs: János *163*; László, protonotárius és belső-szolnoki isp *163*
Csegedi (*Chegedy*, *de Cheged*) cs (szentgyörgyi): Ferenc (Jankafi Zsófia férje) 636–638; Gergely, tordai szolgabíró (1485) 474; Tamás 514, 516–517
Csegőd (*Chwgod*), elnéptelenedett település Erdőgyarak mellett, Bihar m, R 508–509 (bizonytalan azonosítás)
Cseh (*Cheh*), Páncélcseh – Doboka/Kolozs m, h 472, 639, 664
– (*Chech*) Dezső, kolozsi szolgabíró (1349) 91
– (*Cheh d*) cs (rődi): Gergely 572, 597–599; György *32*; István 631; László 162
– Margit (id. Wass János fel, Anna anyja) *161*
–i cs: Dési, Móré, Nádasi
Csehtelke (*Chehtelky*), Csettelke – Cistelnic/Vişinelu, Kolozs/Maros m, h 406
Csekenye – Reghea, K-Szolnok/Bihar m, h *429*
cseléd *87*, *185*
cselédkönyv *185*
Cserefalva (*Cherefalwa*) – Stejeriş, Maros sz/m 516
–i cs: Veres
Cserei cs (nagyajtai): Ilona (id. Wesselényi Miklós fel) (†1831) *186*
Cserencsény – Čerenčany, Kishont/Szl, h *127*, *190–191*, *193–198*
Cserényi (*Chereny*, *Cheryny*) cs (szentandrási): Boldizsár 661, 664; János (Jankafi Bango férje) 406; László 532, 578
– cs (alsóbalázsfalvi): Dániel *183*; József *183*; Julianna (Sándor János fel) *132*, *184*; Károly *183*
Csernek (*Churnuk*) – Cernuc, B-Szolnok/Szilágy m, h 95, 101
Csernina, Alsócsernye – Černina, Zemplén/Szl, h *194*
Cserög (*Cherevgh*) – Čerević, elpusztult vár Beočin mellett, a Duna mellékén, Szerém/Sze *35*; 109
–i vn: Wass Tamás (János f)
csersav 250
Cserealja (*Chereallya*), fn, Szentgothárd 608
Csertés – Certeju de Jos, – Sus, Hunyad m, h *176*
Cseszeliczki cs (szilvási) l. Szilvássy cs (cseszelicki)
Csesztve (*Chezthwe*), Magyarcsesztve, Maroscsesztve – Cisteiu de Mureş, Fehér m, h 329
Csetnek – Štítnik, Gömör/Szl, h *194*
Csettelke l. Csehtelke
Csicsó (*Chicho*, *Chychou*, *Chychow*) – Ciceu, B-Szolnok/B-Naszód m, h és vár *30*, *105*; 8, 13–14, 48, 51, 56–57, 65, 113, 115, 390
– ostroma 51; átadása a királynak 56
–i vn-ok: János, Mihály, Wass Miklós, Wass Tamás (János f)

Csicsókeresztúr – Ciceu Cristur/Cristeştii Ciceului, B-Szolnok/B-Naszód m, h *154*
Csicsva – Sedliská, Zemplén/Szl, h *194*
Csigai (*Chygay*) cs (uralyi): András, László és Sebestyén, székelyek 516
Csigér (*Chygur*), elnéptelenedett település Kajla, Besenyő és Sófalva környékén, Doboka v. Beszterce sz/B-Naszód m *113*; 223, 239
Csikmó – Cigmău, Hunyad m, h *175*
csikó *33*, *47*; 22, 41, 46, 117, 129, 161
Csiszár (*Chyzar*) Simon, jb, Cege 529
Cső, elnéptelenedett település Gic közelében – Veszprém/M, h *111–112*
Csobánka (*Chubanka*) – Ciubanca, B-Szolnok/Kolozs m, h 128
Csoma – Čamovce, Gömör/Szl, h *190–191*, *193–195*, *197–198*
Csomafája (*Chamafaya*) – Ciumăfaia, Doboka/Kolozs m, h *31*, *102*, *106–107*; 9, 25, 50, 136–137, 141, 396–398, 400, 404, 407, 469, 489, 535, 649
–i cs: Tót
–i nemesek: Bench (János f) (1331) 25; János (János f) (1331) *107*; 25; János (László f) (1338) *107*; 50; János (Pál f) (1366) *107*; 141; János (Tormach f, László, Bench, János és Pál mgr a) (1307–1347), *106–107*; 9, 12–13, 25, 50, 84; László (János f) (1331) *107*; 25; László (Tormach/Tarmach f, János a) (1307–1338) *106–107*; 9, 50; Pál (Tarmach f, János a) (1366) *107*; 141; Pál mgr (1478) 469; Pál mgr (János f) (1331–1338), alvd-i emb *107*; 25, 50; Tarmach (Pál a) (1366) 141; Tarmach/Tormach (id. János és László a) (1307–1347), b, Szentegyed 9, 12–13, 50, 84
Csomortáni Tamás (Kuún Ilona férje) *175*
Csompó (*Chompo*) Barnabás, b, Petlend, vd-i emb 517
Csongva (*Chongwa*) – Ciunga, Fehér m, h 336, 343
Csonpoly (*Chonpoly*) Miklós, jb, Mohaly 532
Csóra – Alsó- és Felsőcsóra – Cioara/Săliştea és Cioara de Sus, Fehér m, h *176*
Csúcs (*Chwch*) – Ciuci/Stâna de Mureş, Fehér m, h 332–333, 637–638
–i cs: Tomori
Csudabala, Bala, elnéptelenedett település Gyoma közelében – Békés/M *190–192*, *194*, *198*
Csufud (*Chyfod*) – Ciufud/Izvoarele Alb, Fehér m, h 473
Csula – Ciulea, K-Szolnok/Szilágy m, h *122*, *173*, *185*

D

Dajka (*Dayka*) Péterné, jb, Szentgothárd 534
Dalmácia *37*, *42*; 364
– bánja: Nagymihályi („Ungi”) Albert
dalmát-horvát bán: Szécsi Miklós
Damján (*Damian*), dobokai szolgabíró (1514, 1516), b, Macskás 609, 613–617
Dancka, Danzig – ma Gdansk, v, Lengyelország *128*
Danillo-rend, Montenegró *80*
Dani János (1923–2005), levéltáros *6–7*
Dankanits Ádám (1932–1977), történetkutató *73*
Darabos (*Darabas d*) cs (macskási): Mihály, alvd-i emb, dobokai szolgabíró (1378) 111–112, 171
– (*Darabus*) Máté (Miklós a) 414; Mihály, vd-i emb 117
Daróci (*Darochy*) Sebestyén, jb, Légen 532
Daruhatára (*Darwhathara*), fn, Boncnyíres 32
Darvas cs (nagyréti): József, a ref. eklézsia főkurátora, Losonc *194*
Dátos (*Dathos*), Marosdátos – Dateş/Dătăşeni, Torda/Maros m, h *161*, *186*; 570, 586, 590, 599–600
–i (*Dathossi*) Máté, jb, Radnót 495
Dausa l. Debereceni Dózsa
Dávid (István comes a), b 11
– (Péter f), b, Bogács 164–166, 168
–, relator (1367) 147
Dăbâca l. Doboka
Dătăşeni l. Dátos

Deag l. Dég
Deaj l. Désfalva
deák 217, 353–354, 462, 465, 486, 488–489, 492–493, 497, 502, 510, 534, 539, 557, 560–561, 575, 578, 596–598, 617, 623, 631, 633, 643–644
Deák Farkas (1832–1888), jogász, műkedvelő történész *79*, *95*, *153–154*, *161*; 52
– István, b, Szentegyed *161*
– (*Deak*) Mihály, ü 661
Debrecen (*Debrechen*) – Bihar/M, v 89
–i Dózsa, erd vd és szolnoki isp (1318–1321) 22, 117
–i Gazdasági Akadémia *76*
Debrek, Láposdebrek, Oláhdebrek – Dobricu Lăpuşului, B-Szolnok/Máramaros m, h *117*, *122*, *163*, *170*, *173*, *175*, *178*, *185*
Debren (*Debren*) – Dobrin, K-Szolnok/Szilágy m, h 231
Décsey Zsigmond (Tótfalusi Anna férje) *176*
Dédács – Biscaria, Hunyad m, h *450*
–i kastély *451*
Dedrádszéplak l. Széplak
Dég (*Deegh*) – Deag, Küküllő/Maros m, h *118*, *169*; 481
Dej l. Dés
Deleni l. Indal
Delenii l. Sáros
Dellőapáti l. Apáti
Delureni l. Újlak
Deme mgr, b, Tiburctelke 116
Demeter (*Demether*), Nagy- és Kisdemeter – Dumitra – Mettersdorf, Dumitriţa – Waltersdorf, Besztercevidéke/B-Naszód m, h 288
– erd ppk (1368–1376), Gyfv 153, 164–166, 168
– frater, ppk, Nona l. de Matefaris, Demeter
–, kir tárnokmester l. Nekcsei Demeter
– ppk, Várad l. Futaki Demeter
– ppk, Zágráb (1376–1378), kir kancellár (1377–1386) 170
– kolozsi alisp (1416), b, Bagd 328
– b, Bongárd 532
– (János a), b, Doboka vm 93
– alvd-i emb, b, Feldevecser 242
– (Zsuki Borbála férje), b, Göc 465
– őrkk, Győr 194, 211
– (Mihály a), b, Keresztes (Doboka vm) 94
– frater, éneklőkk, Kolozsmonostor 422
– comes, dobokai szolgabíró (1367), b, Lóna 146
– (Mihály és Erzsébet f), b, Szilkerék 102
Demjén (*Demyen*) cs (ombozi): Gáspár és László, jb-ok 532; Péter, jb 532, 610; Vencel, jb 532
– (*Demyen*) Pál, jb, Légen 532
demográfiai folyamatok *42–44*, *72–75*
dénár 155, 168, 619
–, új 279, 284, 312
Dénes, erd vd l. Lackfi Dénes
– kir étekfogómester l. Szécsi Dénes
– (Péter a), b, Bogács 400
– olvasókk, Győr 184
– erd őrkk, Gyfv 320
–, fam, Hosszúaszó 527
– (Mihály mgr a), b, Kályán 235
– (Mihály a), b, Rőd 215
– (Péter a), b, Szentmihályfalva 389, 405, 414
– (Tamás f), b 421
Dengeleg (*Dengeleg*) – Dindeleag/Livada, B-Szolnok/Kolozs m, h *180*, *185*; 142–143/1, 480, 486, 552
–i cs: Nagy
– (*Dengeleg*) – Érdengeleg – Dindeşti, Szatmár m, h 433
–i Pongrác, erd alvd (1441–1444) 433
Derecske – Heves/M, h *190*, *194–195*, *198*
Derencsényi cs *197*; János mgr (Pető f), belső-szolnoki isp (1370) 155; Miklós mgr (Pető f), dobokai isp (1367, 1369, 1371–1372) 146, 152, 156, 158; „Orros” Péter v. Pető mgr (János és Miklós mgr-ek a), erd alvd (1337–1342) *106*; 42–43, 46, 48–50, 54, 57–58, 60, 62, 66–67, 71, 74–76, 84, 146, 152, 155–156, 158
Deréte – Dretea, Kolozs m, h *121*, *173*
Dés (*Deswar*) – Dej – Desch, B-Szolnok/Kolozs m, mv *99*; 46, 155, 354, 437, 439, 475, 497, 642, 644

–i bányák mázsáló mesterei 642
–i bíró 642, 644. L. még Mészáros Péter
–i esküdtek 642, 644. L. még Jó (d) Mihály
–i helyettes sókamarás: Lőrinc deák
–i lk: Pape (Manini)
– bírája és esküdtei 642, 644
–i (*Desy*) cs (iklódi): Péter 472, 487
–i (*Desy d*) István, b, Szentegyed 446
–i (*Desy*) János, b, Cseh 472
–i Hírlap, napilap *99*
–i cs: Váradi
Deseu l. Dezső
Désfalva – Deaj, Küküllő/Maros m, h *118*, *169*
Détér – Gemerské Dechtáre, Gömör/Szl, h *190–191*, *193–194*, *198*
Detk – Heves/M, h *194*
Deuecher l. Devecser
Deuşu l. Diós
Déva (*Dewa*) – Deva – Diemrich, Hunyad m, vár és h *56*, *88*, *450*; 18, 578, 582, 592, 594, 597, 599–601, 612
Devecser (*Deuecer*) 63, 81, 86, 207, 214–215, 217, 224, 245, 277–278, 374–375, 383, 397–398, 400, 423, 451, 492, 633, 643–645. L. még Alsódevecser, Felsődevecser, Kisdevecser, Nagydevecser
–i (*Devechery*) cs (kisdevecseri): István, fam 519
Dezmér (*Dezmer*) – Dezmir, Kolozs m, h *183–184*, *186*; 289, 328, 334
Dézna – Dezna, Zaránd/Arad m, vár és h *118*, *170*
dézsma *49*, *115*, *119*, *133*, *162–163*, *168*, *170–171*, *174*, *186*, *190*, *195*, *199*, *430–432*
Dezső (*Desew*) Antal, dobokai isp (1460), b, Pata 456
– mgr, kir-női udvarbíró l. Hédervári Dezső
–, szepesvári alvn és szepesi alisp l. Wass Dezső
Diemrich l. Déva
díj, békebírói 234
Dindeleag/Livada l. Dengeleg
Dindeşti l. Dengeleg
Diód (*Dyogh*, *Gyog*), Felgyógy, Gyógy – Stremţ, Fehér m, h 196, 213. L. még Algyógy, Gyógy
Diós (*Dyos*, *Diogh*, *Gyos*) – Deuşu, Kolozs m, h 132, 162–163, 369, 649
– (*Dyos*) Gergely, jb, Omboz 532
Diósgyőr (*Diosgeur*) – ma Miskolc város része, Borsod/M, vár 147
Diószegi cs *123*; Mihály, a kolozsvári ref. kollégium könyvtárosa *181*; Sámuel *174*
Diplomatarium Transsylvanicum, Kemény József kéziratos okmánytára *152*
disznó *55*; 108, 174, 396, 400, 570
– makkoltatása 563
Disznósd, Felsődisznósd, ma Borsodszentgyörgy, Borsod/M, h *191–195*, *198*
Diviciorii Mari, – Mici l. Alsódevecser, Devecser, Felső-, Kis- és Nagydevecser
Dobai (*Dobay*) cs (göci): Péter 599–600
– (*Dobay*) cs (szentegyedi): Bálint (Katalin férje, Péter a) 610; Ilona (Bálint és Katalin leánya) 610; Jakab (Katalin f) 530, 630, 660–661; Péter (Bálint és Katalin f) 530, 610, 630, 633
– Székely Sámuel l. Székely Sámuel
Dobfenék – Dubno, Gömör/Szl, h *199*
Doboka (*Dabaka*, *Debuca*, *Dubuka*), vm, R *30*, *36*, *41–47*, *52*, *58–59*, *61–62*, *64*, *67*, *70*, *78–79*, *84*, *95–96*, *98*, *101–102*, *104*, *107–109*, *112–113*, *115–117*, *120–124*, *130–132*, *137*, *140*, *143*, *145*, *151*, *161*, *163–166*, *170–177*, *179–182*, *186*, *189*, *196*, *199*; 6, 12–13, 16, 18–20, 24–26, 28, 30, 35, 44–46, 54, 60, 63, 74, 76, 86–87, 90, 93–94, 100, 130–131, 139–140, 146, 148, 152, 154, 156, 171, 173–174, 176, 190, 202, 208, 216, 218, 222, 229, 232, 243, 284–286, 288, 319, 321, 326, 335, 338, 351, 353, 358, 361, 374, 382, 384, 388, 390, 392, 396–398, 400, 404, 407, 413, 423, 430, 432–435, 438–439, 441, 443, 445–447, 449–450, 452, 456, 461–467, 469, 471–472, 478–480, 482–486, 488–489, 491, 496–497, 499,

502, 508–509, 512, 518, 520–521, 523, 526, 528–529, 531, 533–534, 536–538, 540, 542–546, 549, 552, 554–558, 561, 563–569, 572, 575–577, 580, 582–584, 586–588, 590, 595, 599–605, 607–613, 619–620, 622–624, 629, 631–632, 634, 639–640, 643–646, 648–649, 656–657, 660–661, 663–665. L. még Szolnok-Doboka vm
Doboka vm isp 531, 485. L. még Antal (Bádoki), Bálint (Újbudai), Bánffy Dániel; Derencsényi Miklós, Dezső Antal (Patai), Domokos (Szomordoki), Erdélyi László, Ferenc (Diódi), István (Iklódi), István, Jakab (Drági), János (Gyulai), Károly László (Szentmiklósi), Kege Miklós, Kendi Gál, László mgr (Péter f, Drági), Márton (Iklódi), Mihály (Göci), Miklós (Gerew f), Miklós (István f), Miklós, Mórici János, Székely István, Székely Lőrinc (szentegyedi), Tamás (Gergely f, Tamásfalvi), Wass Ferenc
– – alisp 397, 413, 485, 488, 619. L. még Domokos (Szomordoki), Ispán Máté, István (Zutori), János (Szalmatercsi), Kege Miklós, Kidei János, Kis Antal, Medvés Antal, Mihály (Miklós f, Devecseri), Nagy Jakab (Szilágyi), Szakácsi György, Székely István (Szentegyedi), Székely Péter (Marói), Sztrigyi István, Valkai Márton
– – szolgabírái 141, 169, 192, 202, 203, 208, 222, 243, 397, 413, 464, 485, 488, 531, 619. L. még András (Fodorházi), András (Kidei), András (Mihály f, Szentegyedi), András Balai Mihály (Kisdevecseri), Barnabás (Ónoki), Becsei Gergely (Kidei), Benedek (Lőrinc f), Cseh (d) János, Chep János, Coplon, Damján (Macskási), Darabos Mihály, Demeter (Lónai), Egyed István, Fenesi Mihály, Ferenc (Szentmiklósi), Frank Gergely, Galaci János, Gergely (Tőki), Girolti Miklós (töki), György (Göci), Ispán Mátyás, István (Csomafáji), István (Barnabás f, Ónoki), István (Nyíresi), István (András f, Szentegyedi), Jakab (Szentmiklósi), János (Bádoki), János (Demeter f), János (Domokos f, Nyíresi), János (Márton f, Macskási), Gyula/Jula (Artolph/Ortalph f), Kendi Gergely, Kendi Tamás (Raphael f), Kis István (Feldevceseri), László (Mányiki), Lorand, Lukács (Nyíresi), Mátyás (Göci), Mihály (Nyíres), Mihály (Bongárdi), Mihály (Fürményesi), Mihály mgr (Jakab f, Szentegyedi), Mihály (Miklós f, Devecseri), Móré Miklós, Mórici János, Mykey Péter, Nádasi György, Péter (Bádoki), Pál (Ónoki), Pál (Zsombori), Péter (Bádoki), Péter (Kidei), Péter (Márkházai), Roth János, Sombory Salatiel, Szilkeréki Lukács, Sztrigyi György, Sztrigyi László, Tamás (Raphael f), Tót Péter (Csomafáji), Valkai István, Valkai Péter
– – szolgabírájának lemondása 617
– – szolgabíráinak embere: Sánta (Santha d) Demeter
– – esküdtjei 619
– – ítélőszékének jegyzője 617. L. még Lukács deák (Újfalusi); Fábian deák (Devecseri), Sebestyén, Szucsáki Miklós
– – hatósága 614, 624, 660
– – ülnökei 485. L. még Durus József, Molnár Elek
– – i jb-ok: Butkay Antal, Kelemen Péter, Komlós Illés, Szép János
– (*Dobka*) – Dăbâca, Doboka/Kolozs m, vár *102*; 4
–i várjb-ok 4. L. még Chobolo, Erne, Kangiar, Karachin, Mychal
– (*Doboca*, *Doboka*), főesp-ség 15–16, 108, 200, 457, 460
–i főesp: Domokos; Mihály mgr
–i alesp: Benedek borsai plb, Domokos, István széki plb
– (*Doboka*) – Dăbâca, Doboka/Kolozs m, h 240, 275, 433, 472, 616, 622
–i plb 240
–i (*Dobokay*) cs: Ilona (Péter leánya, Lökös Tamás fel) 454; János (Miklós f),

vd-i emb 81; János mgr (Péter f) 111; János, erd alvd (1406–1409) *38*; 275; Miklós (Mykud f, János a) 81; Miklós 433, 616; 618, 622; Mikud bán (Miklós és Péter a) 81, 111; Péter (Mikud f, János és Péter a) 111; Péter mgr (Péter f) 111; Péter (Ilona a) *43*
doboz, ezüstözött 641
Dobozy György, b, Simonyi *193*
Dobra – Dobra, Hunyad m, h *450*
Dobra Péter, fiskális direktor *166*
Dobricu Lăpuşului l. Debrek
Dobrin l. Debren
dohányzás *61*
doktor, kánonjogi: Antal
Dolhai Mária (Bánffy Gábor fel) *199*
Dolné Zahorany l. Magyarhegymeg
Domafalva, elnéptelenedett település Feled közelében, Gömör/Szl *190*
Domb (*Dumb*), fn, Gyula 9
domb 170
dombtető 354
Dombi (*Domby*) cs (szavai): Antal, jb 532; Imre, jb 532; Máté, jb 532; Péter, jb 532
Domo (d) Demeter, jb, Szilvás 497
Domokos, ppk, Csanád l. Bebek Domokos
–, erd alvd l. Mocsk Domokos
– mgr, erd prp, erd ppk l. Szécsi Domokos
– (János és Péter a), b, Boncnyíres 30
– (János a), b, Doboka vm 62–63, 144
– (János f), b, Császár 169, 172
–, dobokai főesp, erd dékánkk, Gyfv 15–16
– (Márton a), b, Hesdát 102
– (Osvát a), b, Iklód 443
– (Jakab mgr a), b, Kecset 155
– hospes, Kolozs 123
– (Péter a), b, Kükeháza 226
– (István f), b, Macskás 9
–, plb, Nyalka, konventi káplán, Pannonhalma 126
– (István és János a), b, Nyíres 190, 224, 229
– b, Szava 373
– deák, Szék 462
–, plb, Szék 540, 553
– bíró, jb, Szilvás 432
– dobokai alisp (1448), b, Szomordok, 438–439
– Tamás (Macskási Ilona férje) *174*
Domoszló – Heves/M, h *194*
Donchaza l. Tancsháza
Dorottya (Budai Zsigmond fel) 489, 496
– (Hosszúaszói Lőrinc és Lázár anyja) 474
– (Petki György fel) l. Kendi Dorottya
Dosa frater, ppk, Csanád l. Marcali Dózsa
Doştat l. Hosszútelek
Doymus, érsek, Spalato l. Duim
Dózsa (*Dosa*) Bálint, jb, Légen 398
döntőbíró, király által kirendelt 108. L. még bíró
Dörögdi Miklós, ppk, Eger (1330–1361) 127
Dőry cs *195*
Drág (*Drag*) – Dragu, Doboka/Szilágy m, h 136–137, 229, 232, 390, 400, 482, 650
–i cs l. Brassói cs
drágakő 570
Drágfi (*Draghffy*) cs (bélteki): Bertalan, erd vd és székely isp (1493–1498) 485–486, 488–490, 492–493
Dragu l. Drág
Drakulya cs (bándi): János *166*; László (Gyulai Anna férje) *29*
– rész, fn, Bánd *166*, *183*
Drassó – Drașov – Troschen, Fehér m, h *119*, *170*, *185*, *199*
Dreikirchen l. Tövis
Dressler Rosa l. Lorenz Rosa
Dretea l. Deréte
Druget cs (homonnai): Erzsébet (17. szd) *194*; Fülöp, nádor (1323–1327), szepesi (1315–1327) és abaúji isp (1317–1327) 17; János, nádor (1328–1333) 24; János (17. szd) *194*; Miklós comes országbíró, turóci isp (1354–1355) 47, 104–107
Dubno l. Dobfenék
Dudurerdey, erdő, fn, Császártelke 71
Duim, érsek, Spalato (1412–1435) 364
Dujardin Ferenc János (Vay Erzsébet férje) *127*, *190*
Dumbrava l. Lomb
Dumbrăvița l. Szunyogszeg

Dunatetétlen l. Tetétlen
Durus József, Doboka vármegyei assessor *177*
dymewlchen l. gyümölcsfa

E, É

ébenfából készült ereklyék *54*
Ébeni cs (gyerőmonostori) *119–124*, *145*, *165*, *170–174*, *176–177*, *181–182*, *186*, *196*; Éva (László és Kuún Katalin leánya, Wass János fel) *57*, *63*, *66*, *121–123*, *138*, *171*, *173–174*, *182*; Farkas (László és Kuún Katalin f) *171*, *182*; Ferenc (id. István és Thorotzkay Zsuzsanna f) *182*; Gábor, kapitány, Szamosújvár *121*, *168*; id. István (Thorotzkay Zsuzsanna férje, Ferenc, Miklós, ifj. István, László és Zsigmond a) *181*; ifj. István (id. Ébeni István és Thorotzkay Zsuzsanna f, Kuún Ilona férje) fejedelmi tanácsos, Kolozs vm isp, (Szamos)újvári kapitány *122*, *138*, *173–174*, *176*, *182*, *185*, *189*; István végrendelete *174*; László (id. Ébeni István és Thorotzkay Zsuzsanna f, Kuún Katalin, majd Wass Judit férje, Éva és Farkas a) *53*, *121–122*, *167*, *169*, *171–173*, *175*, *182*, *187*, *189*; Miklós (id. István és Thorotzkay Zsuzsanna f) *182*; Zsigmond (id. István és Thorotzkay Zsuzsanna f) *182*
– cs háza, Kolozsvár *174*
Ederholz l. Héderfája
Eger (*Agria*), egyházmegye 630
–i ppk: Dörögdi Miklós; Ludányi Tamás; Telegdi Csanád
Egerbegy – Agârbiciu/Viişoara – Erlendorf, Torda/Kolozs m, h *119–120*, *163*, *165*, *170*
Égető (*Egethew d*) János, kir emb 31
Egres (*Egrus*), Pusztaegres – Schiopi/Livada, Torda/Kolozs m, h 123, 424
Egyed, b, Csesztve, ü 329
– prp, Győr 392
– (*Karachin* a), b, Kide 7, 29
– (*Eged*) István, dobokai szolgabíró (1510), b, Kide 557, 563
– (*Eged*) László, esküdt, Szék 32
– frater, pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 315
– hiteleshelyi tanúbizonyság, karbéli pap, Várad 33
egyezség, perbeli 107, 471, 477, 491, 565
–, peren kívüli 102
egyezséglevél 403, 409, 413
Egyházasgeregye, ma Egyházasgerge – Nógrád/M, h *191*
Egyházasterenye l. Kisterenye
egyházi bíráskodás 145, 153, 165–166, 168, 177–178, 180, 197, 200, 204, 240, 457–459, 515, 524
– bíróság által megítélt javak letiltása 200
– – illetékessége 200
– fenyítés 515
– tilalom 204
egyháziak részvétele a külső hiteleshelyi tevékenységben 178
Ehelleus, erd alvd l. Torockói Ehellős
Eisch l. Ős
eke 451
ekealj (mértékegység) 126, 217
–, királyi 413
ékszer *48*, *170*, *176*, *196*
Elefánt (*Elephanth*) – Lefantovce, Nyitra/Szl, h 22–24, 41, 117–118, 128
–i cs: Dezső mgr/comes (Mihály mgr a), vn, Sebesvár (1330) 22–24, 41, 46, 87, 117–118, 128; Mihály mgr (Dezső mgr/comes f) 87, 117–118, 128
elégtétel adása 191, 639, 646
Elekes (*Elekes*) − Alecuş − Elkendorf, Fehér m, h 601, 605
–i (*Elekesy*) cs (elekesi): Ferenc 601, 605
életkor megállapítása *74–75*, *169*, *188*; 166
–, törvényes 166
elfogultság (hiteleshely esetében) 31
Eliseni l. Szenterzsébet
elismervény 629
Elkendorf l. Elekes
ellentmondás birtokba iktatásnál 112, 239, 287, 290, 375, 379, 424, 657

– határjárásnál 19–20, 81, 84, 136, 217, 220, 256–257
– birtokosztálynál 445, 447, 449–450
– eskütételnek 422
elővételi jog birtok elidegenítésekor 512, 525–526
Első Magyar Gőzhajózási Társulat *97*
eltartási szerződés 110
Éltető (másként Zilahi) cs: nemeslevele *187*; Ferenc (Jánosi Kata férje), b, Szentegyed *69*, *179*, *187*
eltiltás birtok adományozásától 391, 406
– – elfoglalásától 121, 250, 297, 351–352, 423, 433, 437, 441, 465
– – elidegenítésétől *111*; 27, 95, 101, 103, 122, 128, 292, 335, 352, 369, 377, 481–483, 498–499, 508, 558, 564, 632, 636, 651
– – elzálogosításától 210, 358
– – használatától 116, 216, 276, 291, 298, 328, 365, 382, 389, 405, 426, 474, 478–479, 519, 633
– – pusztításától 636
– fiúsítástól *39*; 463
– határjelek állításától 21, 258
– ház felépítésétől 509
– malom építésétől 487
– perben való szerepeltetéstől 64
ember megsebesítése 176, 224
emberkínzás 493
emberölés 22, 26, 41, 46, 83, 85, 117, 527, 560–561, 628, 631
Emerich l. Imre
emlékezés, halottra 530
Enchench l. Encsencs
Enciu l. Encs
Encs, Szászencs – Enciu, Doboka/B-Naszód, h *185*
Encsencs (*Enchench*) – Szatmár/M, h 515
Endench (Bálint a), b, Győr és Veszprém vm 149
Endery (d) Jakab, lk, Szék 531
Endre mgr, pécs olvasókk, alkancellár l. Mohorai András (Endre) mgr
Énekes (*Enekes*) Ferenc, jb, Szentgothárd 563, 617
Entz Géza (1913–1993), művészettörténész *30*, *135*
Enyed l. Nagyenyed
Enyedszentkirály l. Szentkirály
Eperjesi kir tábla *190–191*
Eperjessy cs (gyfv-i): Rozália (Wass Sámuel fel) *97*
épület 529. L. még kúria
Ercse (*Erche*), Nagyercse – Ercea, Kolozs/Maros m, h 218, 238, 556
–i cs: Nagy
Erdély (*de Septemcastris*) *7*, *9*, *28*, *30*, *32*, *37–38*, *40*, *42*, *45–47*, *49–52*, *54*, *58–59*, *64*, *66*, *69*, *72–74*, *77*, *83–84*, *89*, *103*, *105*, *109–112*, *123*, *125*, *130*, *135–136*, *142*, *147*, *151*, *154*, *169*; 391–392, 621, 650
–i részek 41, 73, 86, 352, 463, 475
–i alvajda 48, 51, 56, 121, 234, 577, 608, 640. L. még Barlabási Lénárt, Dengelegi Pongrác, Derencsényi Péter, Dobokai János, Fáncs István, Hagymási Miklós, Herepei Márk, János, Járai Péter, Kemény István, Kendi Antal, Kendi Ferenc, László, Lépes Loránd, Mocsk Domokos, Nadabi László, Nadányi László, Ravasz István, Sártványi Zsigmond, Swerch-i János, Szaniszlófi István, Szántói Lack, Szerdahelyi Farkas János, Szobi Bertalan, Sztrigyi Péter, Tarkői György, Telegdi István, Temes János, Tolcsvai László, Torockói Ehellős, Turóci Miklós, Verébi Péter, Vízaknai Miklós, Zlibow-i Bronislaus
– – bírótársai 88
– – és vajda viszonya 114
– – notáriusa: Pál mgr
–i Bank *76*, *86*
–i birtokviszonyok rendezése 170
–i egyházmegye 530
–i előkelők *40*, *58*, *66*, *75*, *117*, *123*, *165*, *169*, *172*, *175*, *189*; 114
–i fejedelemség *46*, *49*, *123*
–i fejedelem: Apafi Mihály; Barcsay Ákos; Báthori Gábor; Báthori István; Báthori Kristóf; Báthori Zsigmond; Bocskai István; János Zsigmond; II. Rákóczi Ferenc; I. Rákóczi György; II. Rákó-

czi György; Rákóczi Zsigmond; Thököly Imre
erdélyi fejedelmi tanácsos: Bethlen István, Bogáti Miklós, Ébeni István, Kendi Sándor, Wass György
–i – tizedarendátor: Szilvási Boldizsár
– határainak védelme 72
–i hadak *188*
–i hadjáratok 254, 579
–i Irodalmi Társaság *99*
–i jogszokások 121
–i káptalan 432, 524
– – (hiteleshelyként) *31*, *33*, *38*, *101*, *103*, *114*, *140*, *145*, *169*, *175*; 2, 4–7, 10–11, 14–16, 18–22, 25, 27–29, 31, 35–36, 38, 40, 46, 54, 60, 65, 67, 71, 75–78, 81–82, 84, 88, 90, 92, 95, 97, 99, 101, 108, 119–120, 130, 161, 198, 218, 224, 239, 252, 270, 318, 320, 336, 339, 353–354, 383–384, 386–387, 405–406, 413, 424, 457, 460, 473, 483, 493–494, 511, 515, 517, 522, 625–626
– – jegyzője: Mihály mgr, Nyíresi Tamás
– – jegyzőkönyve 38
– – levélkeresői *140*
– – pecsétje 119
– – tagjai: prp: Szécsi Domokos mgr, János, Lépes György, Miklós; dékánkk: Adorján, Miklós mgr kolozsi főesp, Miklós mgr hunyadi főesp, Miklós ózdi főesp, Székely Balázs; őrkk: András, Dénes, Lóránt mgr, Tamás; éneklőkk: Albert, Antal, János, Mihály mgr, Santus; kk: Chama (Tamás f), Mihály mgr, Rákosi Menyhért; karbéli pap: Benedek, János, Mihály, Miklós
–i Kéziratkiadó Társaság *71*
–i követválasztás 454
–i követ a Portán: Wass György
–i Magyar Gazdasági Egylet *132*
–i – Nyelvmívelő Társaság *70*, *93*
–i Múzeum-Egyesület *5–6*, *8–9*, *28*, *76*, *86*, *93*, *130*, *135*, *139*, *148*, *154–156, 427*
–i nemesség *32*, *33*, *39*, *45*,*75*, *133*; 52, 161, 352, 360, 445, 447, 449–450, 453–455, 518, 572, 582, 601, 616, 663
–i – követe a királyhoz 454
–i nemes magyarországi szolgálattétele 628
–i Nemzeti Múzeum Levéltára *6*, *9–10*, *27*, *86*, *135–136*, *141*, *147*, *152*, *155–156,427*
–i ppk: 500–501, 515. L. még Demeter, Geréb László, Goblinus, Lépes György, Maternus, Pálóci György, Szécsi András, Szécsi Domokos
–i – helynöke 457, 553, 560. L. még Antal, István, János mgr, László mgr, Rákosi Menyhért, Wittich Johann
– –i jogügyigazgató: Balázs deák
–i –i intézője (ispánja) Tasnádon: Wass Balázs
–i –i udavarház 501
–i tábla ülnöke: Wass János
–i Tudományos Intézet *155*
–i udvari kancellária, Bécs *84*, *93*
–i vajda *31*; 36, 48, 56, 186–187, 189, 238, 293, 356, 360, 532, 549, 567, 577–578, 582, 587, 598. L. még: Báthori István, Bebek Imre, Csáki Miklós, Debreceni Dózsa, Drágfi Bertalan, Gyvla (Leusták f), Lack cs (szántói): Jakab, Lackfi András, Lackfi Dénes, Lackfi Imre, Lackfi István, Lackfi Miklós, László (Kán nb-i), Leusták, Losonci László, Magyar Balázs, Majlád István, Meggyesi Miklós, Perényi Péter, Sirokai Miklós, Stiborici Stibor, Szapolyai János, Szentgyörgyi és Bazini Péter, Szécsényi Tamás, Tamási cs: János (Henrik f)
–i – Erdélybe jövetele *106*; 621, 624, 626
–i – jogköre 49, 65, 239, 620
–i – költségei 189
–i –i tisztségben személycsere 322
–i –i notárius, secretarius, kancellár: Szucsáki János
–i –i notárius: Mátyás deák mgr (Császi)
–i –i protonotárius 640. L. még Barcsay Pál, Gál mgr, Liszkai Horvát Ádám, Szalóki Pető, Szalánkeméni Albert mgr

erdélyi vajda és alvajda viszonya 114
–i várak *31*, *45*
–i vármegyék tisztjei 646
–i (*Erdely*) János, tordai isp (1485), b, Kerelő 474
Erdélyi (*Erdely*) cs (somkeréki), Becsegergely nb-i *113*, *145*, *172*; Antal (Miklós és István a) 431; Beche (Katalin f, István a) 221, 223, 239; Bertalan (Gergely a) *172*; Gelet/Gyleth /Gyeles mgr (László a) 93, 223, 239, 242, 244, 247; Gergely (Bertalan f) *172*; Gylet (László f, Miklós a) 239; István (Antal f, Tamás, Márton és János a), erd alvd (1462–1465) 431, 510; István (Beche f), 221, 223, 239; István *172*; János (István erd alvd f) *40*; 490, 518; János (Mihály f) 223, 239, 242, 244, 247; János (Miklós f) 223, 239, 242, 244, 247; Katalin (Wass György fel) *52*, *117*, *124*, *137*, *162*, *165–166*, *172*; László (Geleth f) 223, 239, 242, 244, 247; László mgr (Geleth és Katalin f, Geleth a), dobokai isp (1350) 93, 239; Márton (István erd alvd f) 490, 549–550, 573, 575, 623; Mihály (János a) 223; 239, 242, 244, 247; Miklós (Antal f) 431; Miklós (Gylet f, János a) 223, 239, 242, 244, 247; Miklós (Zsófia férje) 283, 421; Miklós *172*; Miklós (Gerendi Márta férje) *163*; Orsolya *174*; Tamás (István erd alvd f) 490
Érdengeleg l. Dengeleg
erdő *103–104*, *113*, *133*, *161*, *164*, *170*, *173*, *178–179*, *187*, *195*; 30, 33, 38, 71, 84, 116, 135, 216, 286, 354, 378, 382, 431, 438–439, 441, 456, 532, 534, 552, 568, 610, 613, 617–618, 622–623. L. még Bonciberek, Dudurerdey, Gyepes, Gyepeserdő, Hársas, Kismuhar, Kisvincoló, Kőris, Kőriserdő, Láposerdő, Láposerdőfő, Medvés, Mikolatelekfő, Mohaly, Muhar, Tarliget, Tyukszóbereke, Vágottcserje
– elfoglalása 610
– felégetése 401, 404, 438
– letarolása 253, 405
–, telek tartozékaként 610
–, tilalmas *165*
Erdőalja – Sub Pădure, Küküllő/Maros m, h *169*
Erdőfalva – Ardeova, Kolozs m, h *121*, *173*, *182*
–, Ardeu, Hunyad m, h *172*, *175*
erdőkihágások *133*, *187*
Erdőszentgyörgy – Sângeorgiu Pădureni/Sângeorgiu de Pădure, Maros sz/m *196*
Erdőszombattelke l. Szombattelke
Erdőtarcsa l. Tarcsa
ereklyék *54*
eretnekek 134
Erke l. Örke
Érkőrös l. Kőrös
Erlendorf l. Egerbegy
Erne, várjb, Doboka 4
erőszakoskodás asszonnyal *39*; 471
érsek: esztergomi, kalocsai, passaui, raguzai, spalatói, zárai
Erzsébet királyné (I. Károly kir fel) 47, 107
– (Nagy Jakab fel), b, Ercse 556
– (Jakab leánya), b, Kecset 155
– (János leánya, Mihály férje, Demeter anyja), b, Keresztes 102
– (Karachin leánya), b, Kide 88
esküdt, Beszterce 191
–, Dés 642, 644
–, Kolozsvár 644
–, Szék 470
–, Torda 654–655
Esküllő (*Eskelew*, *Iskellew*) – Aşchileu, Doboka/Kolozs m, h 218, 239
–i cs: Ördög
eskütétel 9, 179–180, 219, 251, 259, 397, 413, 492, 516–517, 570–573, 577–579, 598, 612, 617, 619, 628, 643, 664
eskü elengedése 388, 471
– elfogadása 623
– elhalasztása 273, 621, 623
– elmulasztása 603, 609
–, evangéliumra 630
– eltiltása 595
–, fejre 557, 617, 621

eskü, földre 9, 413, 422
–, hamis 617
–, jobbágyé 617
– meghallgatása 623
–, személyes 362
–, templomban 454
–, két eskütárssal 173, 243, 400, 536, 594–595
–, három eskütárssal 517
–, négy eskütárssal 63
–, öt eskütárssal 413, 418, 422
–, hat eskütárssal 373, 396, 400, 563, 617
–, 24 eskütárssal 603
–, 25 eskütárssal 238, 661
–, 50 eskütárssal 277–278, 622–623, 631
eső 32, 137
Espan l. Ispán
Espanlaka l. Ispánlaka
Esterházi cs cseszneki lt 487
Esztár (*Eztar*) – Bihar/M 334
Esztergom (*Strigonium*), érsekség 17, 24, 107, 127, 134, 364
–i érsek: Apáti (Keszei) Miklós, Piast Boleszló, Vásári Miklós
–i érsekség gubernátora: György, passaui érsek
étekfogómester, kir: Csák, Szécsi Dénes
Ethre cs (kálnói): Gábor *129*, *193*, *195*, *199*
Etrefalva l. Turicska
Eureka Arany- és Ezüstfeldolgozó Üzem *96*
evangélium 630
evőeszközök 570
Ewfrosina (Serpenyős Antal fel), lk, Kolozsvár 641
Ewr l. Őr
Ewre Demeter, jb, Uraly 516
Ewrke l. Örke
ezüst 141
Eztar l. Esztár
ezüstnemű *48*, *51*, *54–55*, *176*; 570, 642

F

fa 84, 378
–, gát építéséhez 552
– vágása 216, 378, 435, 617
fakitermelés *133*, *186*
Fábián (István a), b, Bonchida 27
– deák, Doboka vm-i jegyző (1525), b, Devecser 633, 643–645
Făgetu Ierii l. Bikal
Fahíd (*Fahyd*), elnéptelenedett település Gáldtő határában, Fehér m 424
falu központja 12–13
– lerombolása *33*; 22–23
familiaris *34–37*, *39–40*, *42–43*, *45*, *49*, *115*, *119*, *145*, *176*, *183*; 123–125, 127, 134, 136, 167, 437, 441, 451, 493, 498, 500, 508–509, 527, 561, 572, 595–596, 612, 617, 624, 631, 638, 641
famulus *33*, *58*, *166*, *221*; 22, 83, 85, 116–117, 121, 123, 135–136, 152, 161, 176, 224, 347, 610, 641
–, libertus 623
Fáncs (*Franch*) István, erd alvd (1386) 192–193
Fancsika (*Fanchika*) cs (peterdi): Kristóf, ü 601
– (*Fanchyka*) – Făncica, Bihar m, h 606, 631
Faragó (*Farago*) – Fărăgău, Kolozs/Maros m, h 434
Fara (*Fara*), ppk-ség 127, 364
–i ppk: István frater
farkas *99*
Farkas mgr, vál (székes)fehérvári prp, kir alkancellár 3
– Antal, tiszttartó, Serke *198*
– utcai református templom, Kolozsvár *54*, *88*
Farkasius (Péter a), b, Viszlótelek 6, 76
Farna (*Farna*, *Forna*) Mihály, b 650
Farnas (*Farnas*) – Sfăraş, Kolozs/Szilágy m, h 413, 451, 453
–i cs: Veres
favágás 617
Fáy cs (fáji) *451*
– – síremléke Nyustyán *451*
fazék *55*
Făgăraş l. Fogaras
Făncica l. Fancsika
Fărăgău l. Faragó
Fărău l. Forró
Făureni l. Kovácsi

Fântânele l. Gyulakuta, Ős
fegyver *48*; 83, 85
–, királyi hadhoz tartozó *38*; 279
Fegyvernek – Heves/M, h *194*
fegyveres támadás *123*; 383, 434, 493, 631
fehérvári káptalan, Székesfehérvár (hiteleshelyként) 3
–i prp: Farkas mgr, Mohorai András
Fehér (*Alba*, *cttus Albe Gywle*), vm, R *109*, *118–119*, *121*, *123–124*, *169–172*, *174–176*, *184–186*, *196*, *199*; 111, 406, 424, 473, 481, 493–494
– vm isp: Bogáti Boldizsár
Fehérvár l. Gyulafehérvár
Feiurdeni l. Fejérd
–i kamarás: Wass György
Fejér (*Alba*), vm, M 227
– vm isp: Jolsvai Leusták
– György (1766–1851), történetíró *153*
– (*Feier*) János, b, Sövényfalva, ü 414
– Menyhárt, b, Doboka vm *168*
Fejérd – Feiurdeni, Kolozs m, h *177*
Fejéregyház (*Fejéregyház*) – Borsod/M h 667 (bizonytalan azonosítás)
Fejérpataky László (1857–1923), történetkutató *154*
Fejérvári Károly (1743–1794), forrásgyűjtő *152*; 183
Fejes (*Fees*, *Feyes*) cs (gyekei): Anna (István leánya) 389; György 62; István (Anna, Márta, Margit és Orsolya a) *43*, *115*; 389, 442; 498–499; Margit (István leánya, Péter fel, Albert és Mihály anyja) 389, 405, 414; Márta (István leánya, Wass Vid fel) *43*, *115*; 389; Orsolya (István leánya, Jankafi György fel) 389
– (*Fees*, *Feyes*) cs (mindszenti): Benedek mgr, kir emb 125–126
– (*Feyes d*) cs (szentmiklósi): István 287, 293, 297, 300, 302, 305, 318–320; László 423; Márk 423
– (*Feyes*) Lőrinc, jb, Újlak 432
fejváltság 179–180, 191, 471, 540, 553
Fekecs (*Fekech*) cs (cegei) *44*; Sebestyén (Wass Katalin férje) 483
Fekete (*Fekethe*) Antal (István f), jb, Szentgothárd 534
– (*Fekethe*) Gál, jb, Omboz 532
– (*Fekethe*) István (Antal a), fam, ü, szabados jb, szolga, Szentgothárd 534, 563, 572–574, 580, 582, 595, 605, 607, 610, 616–617, 622, 630
– (*Fekethe*) Máté, jb, Radnót 495
– cs (fricsi) *180*; Péter *178*
– cs (iványi) *126–127*, *138*, *192*, *195*, *197*; Erzsébet (id. Vay Ádám fel) *127–128*, *178*, *190–191*, *193*, *198*; György (Mónai Borbála férje, László a) *126*; László (György f, Hedry Erzsébet, majd Aszalay Erzsébet férje, László és Erzsébet a), füleki alkapitány *126–127*, *191–193*, *195–197*; László följegyzései *191*; ifj. László (László f) *127*
Feketelak l. Lak
Feketevíz l. Szecsel
Feldioara l. Földvár
Feldorf l. Fületelke
Fele (*Fele*) – Câmpeniţa, Marosszék/Maros m, h 91
Feleac l. Fellak
Feled – Feledince/Jesenské, Gömör/Szl, h *127–128*, *190–195*, *197–198*
–i cs: *126*; Anna *193*; Boldizsár *193*
–i templom építése *197*
Feliceni l. Felsőboldogasszonyfalva
Felicián (Pál f), b, Bokaj 37
Feljáró (*FelJaro*, *Felyaro*) Benedek, jb, Szentgothárd 534, 563, 577, 580
Félkörösbérc (*Felkerusberch*), fn, Légen 33
Fellak – Feleac, Doboka/B-Naszód, h *185*
Felpéci cs *112*
Felsőbánya (*FelsewBanya*), vélhetőleg Kisbánya tartozéka, Torda/Kolozs m *173*; 511
Felsőboldogasszonyfalva, Felsőboldogfalva – Feliceni, Udvarhely sz/Hargita m, h *184*. L. még Alsóboldogasszonyfalva
Felsőbréte l. Bréte
Felsődevecser (*Feldeuecher*), Feldevecser – Diviciorii Mici, Doboka/Kolozs m, h *31*, *101*, *103*; 242, 255, 265, 271, 314, 323, 441–442. L. még Alsódeve-

cser, Devecser, Kisdevecser, Nagydevecser
Felsődisznósd l. Disznósd
Felsőegres – Agrieş, B-Szolnok/B-Naszód m, h *131*
Felsőgyékényes – Jichişu de Sus, B-Szolnok/Kolozs m, h *116–117*, *123*, *130*, *137*, *145*, *163*, *166–168*, *176–178*, *181*, *184*, *186*, *188*, *199*. L. még Alsógyékényes, Gyékényes
Felsőjára (*FelsewJara*) – Iara, Torda/Kolozs m, h *173*; 474, 578–579. L. még Alsójára, Jára
Felsőlendvai Miklós, szlavón bán (1322–1325), soproni és komáromi isp (1323–1325) 17
Felsőmenyéd, Menyéd – Minead, Zaránd/Arad m, h *170*
Felsőnádasd – Nădăştia de Sus, Hunyad m, h *184*, *186*
Felsőpetény – Nógrád/M, h *193*
Felsőpokorágy – Vyšná Pokoradz, Kishont/Szl, h *127*, *190–191*, *193–194*, *196–198*. L. még Alsópokorágy, Pokorágy
Felsőszőcs – Suciu de Sus, B-Szolnok/Máramaros m, h *119*, *170*
Felsőtők – Tiocu de Sus, Doboka/Kolozs m, h *122–123*, *174*, *177*, *181*
Felszegi Samu, b, Doboka vm *179*
felszerelés 454
Felvidék, tájegység É-Magyarországon *77–78*, *83*, *136*
Felvinc (*Felwincz*) – Vinţul de Sus/Unirea, Aranyos sz/Fehér m, h 571, 585. L. még Alvinc
fém lapocskák (ruhadíszként) *48*; 129
Fenesi (*Fenesy*) Mihály, dobokai szolgabíró (1493–1494), b, Göc 484, 486, 488–489, 496
fenyítés, egyházi 515
Ferdinánd (I.), magyar kir (1526−1564) *118*, *169*; 650
Ferenc, pap, Bonchida 168
– mgr, plb, Cege (1504) 522, 524
– deák, jb, Császári 631
– dobokai isp (1530), b, Diód 649
– b, Drág 650
– b, Fancsika 606, 631
– (Pogány István mgr a), Hontpázmány nb-i 38
– deák, apátsági officialis, Kolozsmonostor 539
– (*Gertrudis* férje), kőfaragó, lk, Kolozsvár *149*; 641
– dobokai szolgabíró (1407), alvd-i emb, b, Szentmiklós 276, 353–354, 366, 371, 426
– (*Ferencz*) László, jb, Gyeke 532
– (*Ferencz*) Péter, jb, Szentegyed 610
ferences rend (boszniai, győri és pozsonyi konvent) *54*
Ferenczi Miklós, ü *432*
Filep (*Phylep*) Balázs, jb, Pulyon 577, 583
– (*Philep*) Gál, jb, Mohaly 532
– (*Philep*) Imre, jb, Pulyon 532
Filitelnic l. Fületelke
Finciu l. Fincsi
Fincsi, Kalotaújfalu – Finciu, Kolozs m, h *176*, *196*
Fiscut/Sălcuţa l. Fűzkút
fiskális birtokok *114*, *116–122*, *170*, *173*, *181*, *192*
– direktor: Dobra Péter
fiúsítás *39*; 463
Fiwoos, megkülönböztető név 101. L. még Wass cs
Fizeez l. Füzes
Fizeş l. Füzes
Fizeşu Gherlii l. Füzes
fizetési határidő 175, 177–178
Floreşti l. Virágosberek
Fodor (*Fodor*) Ádám/Ade, jb, Szentgothárd 563, 617
– (*Fodor*) Antal, jb, Légen 532
Fodor (*Fodor*) Imre, székely, Uraly 516
– (*Crispus*) János, famulus, Torda vm 136
Fodorháza (*Fodorhaza*) – Fodorea, Doboka/Kolozs m, h 431–432, 434–436
fogalmazvány 570
Fogaras (*Fogaras*) – Făgăraş – Fogarasch, Fehér/Brassó m, mv és vár *174*; 661
–i vn: Bede Mátyás
–, Făgăraş – Fogarasch, tájegység *185*
fogott bíró 30, 50, 90, 102, 123, 132, 319, 399, 403, 409, 411, 413, 422, 439,

471–472, 476–477, 489, 491, 503–504, 512, 514–515, 522, 527, 535–536, 538–539, 544, 546, 549, 555–556, 560, 567, 571–573, 575, 577–579, 582, 586–588, 590, 599–600, 607–608, 623, 627, 648, 663–664. L. még békebíró
fogott bíró választása 399, 413, 472, 477, 496, 504, 516, 527/1, 571
– –i döntés be nem tartása 600
– –i – elhalasztása 403, 409
fogság 85, 396, 400, 493, 531
Folnagy (*Folnagy*) cs: Balázs, jb, Szava 532; Gergely, jb, Szava 532; Máté, jb, Szava 532
folyó 33, 84. L. még: Beszterce, Gyöngyös, Járavize, Kis-Szamos, Rába, Rábca, Sajó, Szarvastópataka, Vízszamos
– vizének felduzzasztása malomgáttal 480, 485–486
Forgách Simon (1669–1730), kuruc tábornagy *189*
forint *64*, *125*; 135, 155, 160, 168, 180–181, 192, 212, 219, 230, 232, 235, 263, 267, 274, 279, 281, 284–285, 303, 312, 344, 353, 397–398, 439, 476, 515, 530–531, 536, 547, 556, 563, 570–571, 576–577, 580–581, 587, 599–600, 604, 610, 619, 628–629, 649–650, 658–659, 663–664. L. még garas, készpénz, pensa, pénz
–, arany 100, 154, 194, 221, 238, 243, 275, 430, 434, 436, 438, 442, 451–452, 454, 457, 461, 473, 475, 489, 495, 497, 501–502, 504, 510, 514, 520, 523, 527–529, 533, 537, 542, 545–546, 548–550, 561, 565–567, 572, 577, 582, 590, 611, 640
–, –, tiszta 521
–, magyar *192*; 523, 526, 529, 542, 560–561, 584
–, rajnai *151*, *193*
–, új 413
Fornet Kornél (1818–1894), őrnagy *96*
Forray Ferenc, ü *432*
forrás 32–33, 100
Forró (*Forro*) – Fărău, Fehér m, h 406, 493
– György (1571–1641), jezsuita tartományi főnök, a nagyszombati egyetem rektora *54*
főesperesség: dobokai, hunyadi, kolozsi, küküllői, ózdi, ugocsai
főkapitány, királyi: Szapolyai János
Főkonzisztórium *64*, *432*
föld, használhatatlan 217. L. még birtok
Főkormányszék l. Gubernium
földeskü l. eskü, földre
Földtehermentesítési Alap igazgatósága (Bp.) *133*, *184*
Földhitelintézet (Bp.) *97*
Földvár (*Fewldwar*) – Feldioara, Doboka/Kolozs m, h 572, 575–576, 578, 597–598, 616, 618, 622, 643
–i (*Feldwari*, *Fewldvary*) cs: Albert, jb, Szentgothárd 563; Ambrus, jb, Pulyon 610; Benedek, jb, Pulyon 568, 610, 660; György, jb, Pulyon 577, 583, 610; János, tanú, Doboka vm 643; Kelemen, jb, Pulyon 534, 610
–i cs: Ciato
–i cs *180*
főpapok 134, 248, 364
Főrendiház *84*
Főtér, Kolozsvár *59*, *66*, *92–93*, *427*, *430–431*, *451*
fővesztés *40*; 517–518, 567
Francas (d) János (László a), b, Szarkad 421
Franch István, erd alvd l. Fáncs István
Frank (*Frank*) cs (kidei): Gergely, dobokai szolgabíró (1493), vd-i emb, ü 484, 505, 557, 568, 605
Frankfurt an der Oder, v, Németország *139*
Frankói (Szigeti) István, ppk, Nyitra (1349–1367) 127
Fráta (*Fratha*), Magyarfráta – Frata, Kolozs m, h *131–132*; 193, 233, 235, 480, 485, 572, 575–576, 578, 597–598, 610, 616
Frimont Péter (Gyulay Karolina férje) *451*
Fröhlich Albin, gazdasági felügyelő *432*
Fruzsina (Ombozi Miklós fel), b, Doboka vm 648
Fugad – Ciuguzel, Fehér m, h *121*, *123*, *171–172*, *175*, *185*, *196*

Fundătura l. Jenő
Futaki Demeter, ppk, Várad (1346–1372) 127
Fületelke – Filitelnic – Feldorf, Kükülő/Maros m, h *164*
függő, gyöngyös *55*
Fülöp (*Fylep*), elnéptelenedett település Béltek közelében, Szatmár/M 515
– nádor l. Druget Fülöp
– b, Keresztúr l. Keresztúri Fülöp
– (György és János a), vd-i emb, b, Novaj 230, 336, 383–385, 406
fürdés *63*
fürj *62*
Fürményes (*Firmenes*, *Fermenes*) – Firminiş, K-Szolnok/Szilágy m, h 171, 173–176
Füzes (*Fizes*, *Phyzes*), Ördöngösfüzes – Fizeşu Gherlii, B-Szolnok/Kolozs m, h 152, 630
–i bíró: Miklós (*Sandor* f)
–i plb: Márton
–i cs (dési): János, udvarbíró, Szamosújvár *164*
–, Krasznafüzes – Fizeş, Doboka/Szilágy m, h *181*, *184*, *186*
Füzestelek (*Fizestelek*, *Fizeez*), Füzes, elnéptelenedett település Szék és Szentegyed között Doboka/Kolozs m *31*, *101*; 1–2, 108
Fűzkút (*Fyzkwth*) – Fiscut/Sălcuța, Kolozs/B-Naszód m, h *121*, *171–172*, *175*, *177*, *196*; 204
–i templom 204
Fylep l. Fülöp

G

Gaab, kir étekfogómester l. Csák
gabona *62*, *105*, *162–163*, *168*, *177*, *186*, *195*; 383–385, 387, 398, 410, 434, 442, 515
Gábor (Pál a) l. Tholdalagi Gábor
Gál (*Gal*) cs: Ágoston, jb, Mohaly 532; Antal, jb, Mohaly 532; István, jb, Mohaly 532
– (Péter f), b, Fráta 193, 235
– (Péter a), b, Márokháza 190, 216
– mgr, erd vd-i protonotárius (1380) 176
–, Szt. Kereszt-oltár igazgatója, Szék 540, 553
–, jb, Cege 337
Galambod – Porumbeni, Maros sz/m, h *185*
Gálfalva – Ganfalău/Găneşti – Gallendorf, Küküllő/Maros m, h *118*, *169*
Galac (*Galacz*) – Galații Bistriței – Heresdorf, Doboka/Kolozs m, h 503, 531, 606
–i (*Galazy*) János, dobokai szolgabíró (1493 e) 484
–i cs: Kis, Valkai
Gáld (*Gald*) – Galda, Fehér m, h 424
Gálfi (*Galffy*) cs: Gergely, jb, Pulyon 577, 583; Illés, jb, Pulyon 610
–i cs: Judit (Mihály és Wass Orsolya leánya, Hadnagy Máté fel) *167*; Mihály (Wass Orsolya férje, Judit a) *167*
Gallendorf, Ganfalău/Găneşti l. Gálfalva
Gara (*Gara*) – Gorjani, Valkó/H, mv 364, 402
–i cs: Dezső, macsói bán (1419–1427) 364; Miklós (id.), macsói bán (1359–1375) 127; Miklós (ifj.), nádor (1402–1433) 364, 402; Pál, macsói bán (1320–1328), bodrogi (1317–1327) és valkói isp (1320–1327) 17
–i (*Garay*) Kelemen, jb, Gyeke 532
garas 212, 263, 285. L. még forint, készpénz, pensa, pénz
Gardánfalva – Gârdani, K-Szolnok/Máramaros m, h *99*
Gáspár (*Gaspar*) Bálint, jb, Uraly 516
– (*Gaspar*) Dénes, jb, Szentgothárd 617
– (*Gaspar*) Máté, jb, Szentgothárd 534
– (*Gaspar*) Simon, jb, Uraly 516
– (*Gaspar*) Tamás, ü, vd-i emb, b, Kide 568, 609
– (Zsófia férje), b, Barcsa l. Barcsay Gáspár
– kir emb, b, Bolya 493
– alvd-i emb, b, Bongárd 353
– (János a), b, Doboka vm 234
– kir emb, b, Hosszútelek 493–494
– (László f), b, Kecset 552
–i (*de Gaspar*) cs: Gaspar (János a) 231; János (Gáspár f) 231

gát (*gath*) *47*, *178*, *180*; 480, 485–486, 530, 648. L. még malomgát
– építése 552
gazdasági utasítás *185*
Găneşti l. Gálfalva
Gârdani l. Gardánfalva
Gdansk l. Dancka
Geaca l. Gyeke
Géczi (másként Pap) cs *179*; Gergely és Dávid, b, Szentgothárd *162*
– cs (bándi): István, b, Bánd *118*, *166*, *183*
Gedrud (Lőrinc fel, Péter, Miklós és János anyja), b 228
Gekenes l. Gyékényes
Geleth (László mgr a) l. Erdélyi cs
Gemerské Dechtáre l. Détér
Gemerský Jablonec l. Almágy
Genealogia heroica, Huszti András családtörténeti munkája *140*, *152*, *188*; 183, 252
genealógiai irodalom *29*
Geoagiu l. Algyógy
Georg Gál, jb, Mohaly 532
Gepus l. Gyepes
Gerbe János, fam, K-Szolnok vm 500
Geréb (*Gereb*) cs (vingárti): László, erd ppk (1475–1501), Gyfv *39–40*; 493, 501, 504
Gerebenes (*Gherebenes*) – Grebenişu de Câmpie, Torda/Maros m, h *116*, *118*, *137*, *164–166*, *183*; 570
Gerend (*Gerend*) – Grind/Luncani, Torda/Kolozs m, h 236
–i cs: János (László f) *114*; László (János és Péter a) *114*; Márta (Erdélyi Miklós fel) *119*, *165*; Márta végrendelete *163*; Péter (László f) *114*
Gerew l. Gyerő
Gergely (Mihály f), b, Bács 269
– lk, Bálványosváralja 273
– alvd-i emb, b, Beregszeg 418, 422, 426–427
– (Pál f), b, Biszótelke 77–78
– (Balázs f), kir emb, b, Boki 105–107
– plb, Bonchida 9
– plb, Cege 484
– famulus, Cege 224
– b, Cege 429
– kir emb, b, Devecser 374–375
– (László a), b, Doboka vm 9
– (Miklós a), b, Iklód 271
– (János a), b, Kide 80, 159
– (Barnabás f), b, Mócs 343, 347, 349–350, 356, 365, 406
– (Mihály f), b, Papfalva 234
– (Wass Dorottya férje), b, Récse 466
– b, Szava 453
– (Chepan f), hospes, Szék 19
– (Tamás a), b, Tamásfalva 358, 361
– dobokai szolgabíró (1448–1449), b, Tők 438–439, 441
– (Pouch a), b, Újfalu (Küküllő vm) 10–11
Gergen l. Görgény
Gergelyfája – Ungurei – Gergischdorf, Fehér m, h *119*, *170*
Gergerfaya l. Györgyfalva
Gerla (*Gerlah*) – Gherla, B-Szolnok/Kolozs m, h 486. L. még Szamosújvár
Gernyeszeg – Gorneşti – Kerzing, Torda/Maros m, h *172*
Gespreng l. Spring
Gertrudis (Ferenc fel), lk, Kolozsvár 641
Gesztete – Hostice – Gömör/Szl *190–195*, *197–199*
Gesztrágy (*Gezterag*, *Gezthragh*) – Gastrade/Straja, Kolozs m, h 235, 582, 612, 614, 621, 646
–i (*Gezthragy*) cs (szentkirályi) *112*; Albert (István a) *43*; István (Albert f, Wass Erzsébet férje) *43*; László 612–614, 616–617, 621–622, 646
Geulch l. Göc
Gezterag l. Gesztrágy
Gheorghe, jb, Szekuláj 174
Gheorghe Şincai l. Şincai, Gheorghe
Gheorgheni l. Györgyfalva
Gherebenes l. Gerebenes
Gherla l. Gerla, Szamosújvár
Ghiolţ l. Göc
Ghioroc l. Gyarak
Ghirbom l. Girbó
Ghirişu Román l. Gyéres
Ghirolt l. Girolt
Gialacuta/Fântânele l. Gyulakuta
Giesshübel l. Kisludas
gíra (mértékegység) *51*

Girbó, Oláhgirbó – Ghirbom – Birnbaum, Fehér m, h *186*
Girolt (*Gyrolth*, *Gyroth*) – Ghirolt, B-Szolnok/Kolozs m, h *109*, *122*, *124*, *173*, *180–181*; 144, 155, 451, 480
–i patak 155
–i (*Girolthy*) János, b, Szava 453
–i (*Gyrolthy*) Miklós, dobokai szolgabíró (1495), b, Tők 489
–i cs: Torma
Giula l. Gyula
Giulatelec/Coasta l. Gyulatelke
Giurfalău/Gheorghieni l. Györgyfalva
Glossa (Wass Pál fel) 643
Goblinus, erd ppk (1377–1386), Gyfv 179–180
Góg, bibliai személy, a magyarság mondai őse *142*
Gogan (Mihály a), b, Győr vm 55, 59
Gógánváralja – Gogan-Varolea, Kükülő/Maros m, h *176*, *196*
gonosztevő 83, 130, 393
Gorbómező l. Hosszúmező
Goreni l. Széplak
Gorjani l. Gara
Gorneşti l. Gernyeszeg
Gortva, elnéptelenedett település Ajnácskő közelében, Gömör/Szl *193*
Gotthárd (*Gothhard*) Péter, jb, Lak 532
– (*Gothard*), b, Göc 558
Göc (*Gech*, *Geocz*, *Gewch*, *Swch*) – Ghiolț, ma Cege része, Doboka/Kolozs m, h *38*, *48*, *104*, *115*, *117*, *123*, *130*, *134*, *161–162*, *166–167*, *170*, *176–180*, *184*, *186*, *188–189*, *193*; 19, 21, 81, 84, 203, 205, 209, 214–217, 225, 239–240, 279, 312, 361, 374, 377–378, 426, 431, 451–452, 456, 465, 467, 484, 486, 488, 496, 501, 505, 520, 535–536, 538, 544–546, 549–550, 554–556, 558–560, 568–569, 577, 579, 582, 587–588, 590, 599–600, 610–611, 631, 637–638, 640, 643–644, 649, 663, 665
–i halastó 217, 649, 663
–i ház 558, 611
–i kúria 544
–i malom 649
–i plb 240
–i (*Gewczy*) cs (göci): Albert 663; János *178*; Jodok *162*; Kristóf 520
–i (*Gewczy*) cs (cegei): Bertalan 611, 632
–i (*Geochy*) Gergely, jb, Lak 532
–i (*Gewchy*) Illés, kir emb 28, 32
–i (*de Geoch*) Keresztély, jb, Lak 532
–i jb-ok: Bíró Bertalan, Tar Bálint
–i fn: bérc, Göckapusa, Hódostó, Kewmeveleye, Szarvastópataka, Végláb
–i cs: Budai, Dobai, Fenesi, Göci, Porkoláb, Radvány, Székely
Göce István, b, Pokorágy *193*
Göckapusa (*Geuchkapusa*), fn, völgy, Göc 19
gödör 538
Gömör, vm, Szl és M *64*, *130*, *150*, *159*, *190–191*, *193*, *195*, *197–198*
Gömöralmágy l. Almágy
Gömörpéterfalva l. Péterfalva
Görbedi János, erd alvd (1369–1372) 160
Görgény (*castrum Gewrgen*, *Gergen*) – Gurghiu, Torda/Maros m, h és vár *68*; 518, 637
–i isp 518
Görögország *93*. L. még Bizánc
görög és egyiptomi műkincsek *80*
Grassalkovich Antal, b, Mlágy *192*
Graz, v, Ausztria *85*, *88*
Grebenişu de Câmpie l. Gerebenes
grófi cím és címer *58*, *66*, *68*, *70*, *72*, *82*, *93*, *124*, *142*, *175*, *429*
Groisz Ferdinánd, ü *432*
Grossenyed/Strassburg l. Nagyenyed
Grosswardein l. Várad
gubernátor, esztergomi érsekségé: György, passaui érsek
Gubernium, a Habsburgok által elfoglalt Erdély központi kormányszéke *59*, *61*, *64*, *84*, *138*, *168–169*, *183*, *187*, *189–190*, *196*
Gudenus János József (*1947), genealógus *29*
Gulács (*Gulach*), elnéptelenedett település Káld mellett, Vas/M 73
Guraszáda – Gurasad, Hunyad m, h *131–132*, *136*, *184*, *187*
Gurghiu l. Görgény

Gusu l. Kisludas
Gyos l. Diós

Gy

Gyalakuta l. Gyulakuta
gyalázkodás *74*; 515, 527, 544
gyalogos 544
gyám 583
Gyarak l. Gyorok
Gyeke (*Geke*, *Gyeke*) – Geaca – Doboka/Kolozs m, h *43*, *104–105*, *115*, *137*, *161–162*, *170*; 19, 38, 318, 320, 354, 383, 389, 397–398, 413, 419–420, 423, 442, 498–499, 532, 570, 582, 601, 605, 607, 616–618, 622, 663, 665
– (*Gyeke*) András, esküdt, Szék 32
–i dézsma *162*
–i malom 19
–i cs: Fejes
–i jb-ok: Botkai Antal és István; Ferenc László, Garai Kelemen; Kályán Albert, Antal és Gergely; Lacki Barabás, Nagy Antal
–i fn: Kőriserdő
Gyékényes (*Gekenes*), Alsó- és Felsőgyékényes – Jichişu de Jos, – de Sus, B-Szolnok/Kolozs m, h 445, 447, 449–450. L. még Alsógyékényes, Felsőgyékényes
Gyékényestó (*GhyekenesTho*), fn, Légen *104*; 638
Gyekevölgye (*Gekeuelge*), fn, Légen 33
Gyepes (*Gepes*, *Gepus*), erdő, fn, Szentegyed és Szentgothárd 38, 286
Gyepesbérce (*Gepusberche*), fn, Légen 33
Gyepeserdő (*Gepuserdeu*, *Gepwserdeye*), fn, Szentgothárd 19, 319, 354
Gyéres (*Geres*, *Gyres*, *Gyrus*), Oláhgyéres, Mezőgyéres – Ghirişu Român, Kolozs m, h 216, 253, 406
–i (*de Gyrus d*) Somogy László 216
Gyerő (*Gyerew*) (Jakab testvére), b, Doboka vm 41, 46
– (*Gerew*) (Miklós comes a), b, Doboka vm 63
– cs (ákosfalvi) *167*; Erzsébet (Szilágyi János fel) *168*
Gyerőfi (*Gyerewffy*) cs (szamosfalvi): András 477; Balázs 477, 532, 610; Borbála (Dávid leánya, Wass Domokos fel) *39*, *44*; 471, 477; Dávid (Ilona férje, István és Borbála a) 477; Gyerő/Gerew (István a) 406, 413; Ilona (István leánya) 477; Imre (Pál és Ilona f) 558, 611; István (Gyerő f, János a) 406, 413; István (Dávid f, Skolasztika és Ilona a) 477; István (Katalin férje) 665; János (István f) 406; László 477; Pál (Imre a, Ilona férje) 533, 611; Skolasztika (István leánya) 477; Tamás 532, 539; Zsigmond (Magdolna férje) 665
Gyerőmonostor (*Gerewmonastra*) – Mănăstireni, Kolozs m, h *121*, *174*, *176*; 454, 539. L. még Magyargyerőmonostor, Oláhgyerőmonostor
–i cs: Kabos
gyertyatartó *55*
gyilkos 130
Gyirmót (*Gymolth*) – Győr/M; vagy Gyirót, Bakonygyirót Veszprém/M, h 125
Gyógy (*Gyog*), Felgyógy, Diód – Stremț, Fehér m, h 145, 196, 213. L. még Diód, Algyógy
–i cs 145, 196, 213
gyóntató 530, 630
Gyorok, Gyarak – Ghioroc, Arad m, h *174*
gyöngy *55*
Gyöngyös (*Gyungus*), folyó, a Rába mellékvize, M 73
–, – Heves/M, h *194–195*
Gyöngyöspata l. Pata
Gyöngyöstarján – Heves/M, h *194*
György, szabó, Bonchida 274
– (László f), b, Botháza 192–193
– alvd-i emb, b, (Burjánosó)buda 111, 132, 136
– b, Császár 281, 298–299
– (Mihály f), alvd-i emb, b, Csongva 336, 343
– (Jakab f), kir döntőbíró, Doboka vm 108
– passaui érsek, az esztergomi érsekség gubernátora (1420–1423) 364
– vd-i, alvd-i és kir emb, dobokai szolgabíró (1460), b, Göc 374, 377–378, 451–

452, 456, 556, 568–569, 577, 579, 582, 610, 643–644
György éneklőkk, Győr 98
– (Benedek f), b, Iklód 284–285
– (Wass Katalin férje) b, (Sajó)keresztúr l. Keresztúri György
– frater, pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 266
– fogott bíró, b, Korpád 413
– (Menyhárt f), b, Mezőcsán 455
– (Miklós f), kir emb, b, Neszkenye 226
– (Fülöp f), alvd-i emb, b, Novaj 336
– (János f), b, Novaj 230
– (Imre f), officialis, Pulyon 375
– (Jula mgr f), b, Pulyon 4
– b, Szentgyörgy 479, 510
– ppk, Szerém (Kő) (1313–1333) 17, 24
– kir sókamarás, Szék (1403) 256–257
– (Janka f) l. Jankafi cs
– erd ppk l. Pálóci György
– (Rycalff f) l. Tarkői cs
Györgyfalva (*Gergfolua*, *Gyerghfalwa*) – Giurfalău/Gheorgheni, Kolozs m, h *177*; 230–231, 233–237, 282, 291, 294, 335, 375, 379, 382, 389, 395, 402, 405–406, 408, 419–420, 422–423, 433, 517, 545, 572–574, 599–600, 616, 622
–i cs *112–113*; Balázs (Imre f, Katalin a) 335, 408, 433; György (Péter f) 408; Imre (Imre és Péter a, Wass Junith férje) *43*, *111–112*; 294, 395; Imre (Imre f), Györgyfalva 335, 375, 379, 382, 389, 395, 402, 405–406, 419–420, 422–423; Imre (Balázs a) 408, 433; Katalin (Balázs leánya, Péter fel) 433; Miklós (Péter f) *112*; 375, 379, 408; Péter (Imre f) 282, 291, 294, 335, 382, 389, 395, 402, 405, 420, 423; Péter (Miklós, Péter és György a) *112*; 375, 379, 408; Péter (Péter f) 375, 379, 408. L. még Henke cs
–i cs: Bósi, Nagy
Győr (*Giewr*), vm, M *30*, *36*, *54*, *110*, *112*, *137*, *145*, *168*; 55, 61, 124–126, 395, 402, 408
– (*Iaurium*) – Raab, v, Győr/M 199, 201, 211, 226, 250, 252
–i egyházmegye *32*
–i káptalan (hiteleshelyként) *38*, *111*; 47, 55, 59, 61, 98, 104–107, 127, 163, 184, 194, 199, 201, 211, 392
–i – tagjai: kk: Benedek mgr, Poki Miklós mgr, Wass András, a győri Szt. Adalbert-egyház prp-ja; éneklőkk: György, János, Tamás; olvasókk: Dénes, Mihály, Miklós; őrkk: Demeter, Imre, István, Mátyás; prp: András jogdoktor, Benedek, Egyed, Loránd; karbéli pap: András, Pál mgr; László, a győri Szt. Márton-oltár igazgatója; Pál mgr
–i ppk: Kálmán, Miklós, Molnári Kelemen
–i Szt. Adalbert-egyház *38*; 194, 199, 201, 211, 226, 250
–i – – – prépostja: Poki Gyuke, Wass András (Veres Péter f)
–i Szt. Márton-oltár 201
–i – – – igazgatója: László
–, Raab, v, Győr/M
–i ferences konvent *54*
–i katolikus kollégium *54*
Györk, Vámosgyörk – Heves/M, h *194*
Gyuge (Márk a), b, Doboka vm 4
gyújtogatás 299, 438
Gyuke, prp, Szt. Adalbert-egyház, Győr l. Poki Gyuke
Gyula (*Gywla*) – Giula, Doboka/Kolozs m, h *122*, *173*, *177*; 9, 550, 554–555, 557–558, 563, 576, 599–600, 616, 622, 649, 664
–i cs: Valkai
–i fn: Bérc, Domb, Gyulapataka, Hasan, Kerekdomb, Körtvélykapus, Közbérc, Likas
– (*Gyula*, *Gyulapothoka*), patak, fn, Gyula 9
– (*Gyvla*) (Leusták f), Rátót nb-i, erd vd (1229–1231) 2
– (*Gywla*) (László a), b, Mikola 279
– (*Jula*) (*Artolph/Ortalph* f), dobokai szolgabíró (1315) 9, 12–13
– (*Gyula*) (János a), b, Doboka 117
– (*Gywla*) (László a), b, Mohaly 312
– (*Gyula*) vajda, jb, Mohaly 135
– (*Jula*) mgr (György és István a), b, Pulyon 4

Gyulafehérvár (*Alba*, *Alba Giule*, *Alba Gywla*, *Alba Transsilvana*) – Alba Iulia – Karlsburg/Weissenburg, Fehér m, v *37*, *116*; 4, 10–11, 123, 139–140, 153, 164–166, 168, 179–180, 197, 204, 362, 386–387, 458–459, 493–494, 540, 560, 665
–i ház *116*
–i káptalan l. erdélyi káptalan
–i közgyűlés 123
–i plb: Simon
–i róm. kat. gimnázium *450*
–i Szt. Borbála-oltár 457, 460
–i – – oltárának igazgatója: Bálint, kolozsi plb és kolozsi főesp
–i egyház Keresztelő Szt. János-oltára 386–387
–i – – – – oltárának igazgatója: Simon
–i székesegyház Máté evangélista-oltára 626
–i – – – oltárának igazgatója: István mgr
–i Szent Jakab-oltár 494
–i – – – oltárának igazgatója: János mgr
–i Szt. Mihály-arkangyal oltára 458
–i – – – oltárának igazgatója: Albert
–i utca l. Klastrom utca
–i vásár 493
–i cs: Eperjessy
Gyulaffy Lestár (1557–1605 k), erd vd-i titkár, történetíró *50*, *168*
Gyulai cs (abafáji): Pál, b, Záh *116*, *164*
– Anna, b, Bánd *29*
Gyulay cs (marosnémeti és nádaskai) *131, 428*; Ferenc (1674–1728), császári altábornagy *68*; Ferenc (Kacsándy Zsuzsanna férje, Franciska és Karolina a) *432*; Franciska (v. Fanny; Ferenc és Kacsándy Zsuzsanna leánya, Wass György fel) *91–92*, *182*, *188*, *427*, *431–432*; Franciska síremléke *451*; Karolina (Ferenc és Kacsándy Zsuzsanna leánya, Frimont Péter fel) *451*; Karolina síremléke *451*; Lajos (1800–1869), politikus, naplóíró *91–92*, *94*, *97*, *427, 429, 432*; – cs síremléke, Oláhandrásfalva *451*; – cs kastélya, Dédács *450*; – cs kastélya, Marosnémeti *88*, *450*
Gyulakuta (*Gywlakwth*) – Gialacuta/Fântânele, Maros sz/m, h 433
Gyulatelke – Giulatelec/Coasta, Doboka/Kolozs m, h *175*
Gyungus l. Gyöngyös
gyümölcs, gyümölcsös *62*, *185*
gyümölcsfa (*dymewlchen*) 30, 32
Gyürki Pál, b, Ajnácskő *125*, *193–194*, *198*
gyűrű *51*, *55*; 641. L. még pecsét, gyűrűs
Gywla l. Gyula

H

Haan, Ignaz, az erdélyi kincstári igazgatás vezetője *175*
háborgatás, jogtalan 640
Habsburgok *52*, *57–59*, *63*, *72*, *76*, *124*
had *47*, *62–63*, *90*, *134*, *188–189*
had, királyi *34*, *38*; 39, 148
–, – kapitánya: Lackfi cs: Lack mgr
hadba hívó levél *174*, *188–189*
hadfelkelés 578
hadiadó *188*, *197*
hadjárat *47*, *58*; 139; (1346) *34*; 80; (1375) 165; (1403) 254; (1420) 357; (1482) 472; (1526) 647
–, bolgár (1368) *35*; 148
–, boszniai (1363) *35–38*; 130–131; (1420) 359; (1421) 363
–, görögországi (1176) *31*; 1
–, havaselvei részekbe vezetett (1368) *35*; (1427) 380
–, itáliai *36*
–, királyi (1408) 279
– meghirdetett, királyi (1516 e) 622
–, országos, Szászváros környéki (1428) 383
–, törökök elleni (1419) 355–356; (1420) 359; (1421) 363; (1427) 380; (1516 e) 616, 622
hadjárat, Zára környéki (1344 k) *36*, *107*; 141
hadmozgás, erdélyi 579
hadösszeírás, kuruc kori *138*, *188–189*
H. Kiss Kálmán (1843–1913), a nagykőrösi ref. kollégium igazgatója *28*

Hadnagy (*Hodnog*), alvd-i emb, Doboka vm 222
– cs: Máté (Gálfi Judit férje), b, Pulyon *41*
Hadrév (*Hadrev*) – Hădăreni, Torda/Maros m, h *85*; 514
Hagymási (*Haghmasy*) Miklós, erd alvd (1517−1519) 621
Hájas (*Hayas*) Lénárt, jb, Cege 496
Hajnáčka l. Ajnácskő
Hajszentlőrinc (*HayZenthlevryncz*), elnéptelenedett település Paka közelében, Bodrog/Sze 502
hal *47*, *163*; 217
halastó, halászóhely *47*, *104*; (Mező)bánd 507; Boncnyíres 30; Cege *47*, *179*; 217, 520, 640, 663; Császári *104*; 663; Göc *104*; 217, 649, 663; Légen *104*; 638; Méhes *104*, *164*; 659; Ős 570; Szentegyed *104–105*; 663; Szentgothárd *48*, *105*; 604, 648; Szind. L. még Büdöstó, Hódostó, Szarvastó, Tisztató
– ára 649
– elzálogosítása 604
– töltése 520
halászat *46–47*, *161*, *163*, *179*; 217
–, cégével 663
Haller cs (hallerkői): *66*, *140–141*; János *182*; Karolina (Wass Miklós fel) *95*; Pál *182*; Péter (Pécsi Erzsébet férje) *162*
Halmajugra l. Ugra
Hamburg, v, Németország *27–28*, *89*
hangszerkereskedők *186*
hanyagság, perben 623
Háporton – Hopârta, Fehér vm, h *121*, *123*, *171–172*, *174–175*, *196*
háramlás 395
Harangláb (*Haranglab*) – Hărănglab, Küküllő/Maros m h *169*; 490
–i cs: Elek (Zsigmond és Zsuki Veronika f) 490; Zsigmond (Zsuki Veronika férje, Elek a) 490
harangozás, misére 516
Haraszthy Ágoston (1812–1869), utazó, földrajzi író *96*
Harcó – Hărțău, Maros sz/m, h *185*
Harina (*Harynna*) – Herina – Mönchsdorf/Münzdorf, Doboka/B-Naszód m, h 178, 410
Harnóc, elnéptelenedett település Sajóivánka határában, Borsod/M *191–194*, *199*
Háró (*Haro*) – Hărău, Hunyad m, h 37
Harrach, Ferdinand, bécsi főudvarmester *60*
Hársas (*Hassas*), erdő, fn, Szentegyed *104*, *161*; 439
Hársastó (*HarsasTho*), fn, Szentegyed *105*; 663
Hárskút (*Haskwth*), forrás, fn, Boncnyíres 32
Hartyán l. Kishartyán
Hasan, patak, fn, Gyula, Doboka/Kolozs m 9
Hasdad l. Hesdát
Hastad l. Hesdát
haszonélvezeti jog 511
hatalmaskodás *33*, *39–40*, *48*, *145*, *187*, *195–196*; 22, 41–46, 52, 83, 117, 128, 135, 225, 238, 289, 299, 332, 336, 344, 353, 378, 383–384, 390, 398, 410, 413, 423, 434, 446, 471, 493, 500, 513–515, 517, 527, 531, 544, 557, 563, 568, 570, 576, 601, 605, 610, 617, 621–622, 631, 661, 665
határ jóváhagyása 20
határjárás *161*, *171*; 18, 20–21, 31, 33, 55, 71, 81, 107, 111, 121, 136, 140, 149, 215, 220, 255, 258, 289, 353, 374, 410, 413, 419, 469, 501, 593. L. még határleírás
határjel 12–13, 137
– állítása 20–21, 32, 71, 81, 136–137, 149, 170, 422–423, 613
– ismerete 613
– jogtalan állítása 297, 420
– tönkretétele 137, 354
–, földből készített 354
–, kerek 170
–, rongált 32
határleírás 9, 19, 32–33, 84, 137, 170, 217, 354, 439. L. még határjárás
határnap felvevője (termini assumptor) 138, 228, 231, 235

Havadtő (*Hawadtö*) – Viforoasa, Maros sz/m, h *187*; 507
–i malom 507
Havasalfölde (*Transalpinum*) 134
–i hadjárat 134
–i fejed: Ţepeş Vlad
Hawadtö l. Havadtő
HayZenthlevryncz l. Hajszentlőrinc
ház 91, 148, 224, 299, 407, 434, 446, 495, 497, 503, 509, 511, 527, 531, 552, 558, 570, 651, 611, 626, 634, 641, 643, 660–661, 664, 666. L. még kúria
– alapozása 558
– építése 509
– elpusztítása 167
– felgyújtása 224, 299
– feltörése 174
– megrohanása 471, 500–501
– zálogosítása 407, 634
–, elhagyott 661
–, jobbágyé 495, 497, 511, 552, 583
– kirablása 174
házassági szerződés 107
– stratégiák *43–44*, *76*
házasságkötés nemes és birtoktalan között 491
–, római szertartás szerint 472, 491
hazezkez l. házi eszközök
házhely 218, 530, 553, 630
házi eszközök (*hazezkez*) 570
Házsongárdi temető, Kolozsvár *87*
Hălchiu l. Höltövény
Hărănglab l. Harangláb
Hărău l. Háró
Hărţău l. Harcó
Hăşdate l. Hesdát
Hăşdău l. Hosdó
Hédefi (*Hedeffy*) Miklós, kir emb, b, Balázsháza 501
Héderfája (*Hederfaya*) – Idrifaia – Ederholz, Küküllő/Maros m, h 544–546, 550, 553–555, 559–560, 562, 572, 576–577, 582, 588–591, 593, 601–603, 609, 620, 624, 632, 634–635
–i cs: Barlabási
Hédervári Dezső, kir-női udvarbíró (1323–1330) 24
Hedry Erzsébet (Fekete László fel) *126*
Heegen Balázs, jb, Mohaly 532
Hegedűs (*Hegedews*) János, jb, Pulyon 577, 583
– (*Hegedews*) Pál, jb, Szava 532
– Sándor, országgyűlési képviselő *186*; ügyvéd *432*
– (*Hegedews*) Simon, jb, Omboz 532
hegy 84. L. még *Vajdahegefee*
Hegyalja, elnéptelenedett település Fülek közelében, Nógrád/Szl *190–191*, *194*, *198*
hegyláb 170
Hegymeg l. Magyarhegymeg
hegytető 32
Héjjasfalva – Vânători – Teufelsdorf, Felső-Fehér/Maros m, h *184*
–i cs (héjjasfalvi) *167*; Pál (Wass Orsolya fel) *116*, *167*
Hejőd (*Hywd*), elnéptelenedett település Cintos és Szentjakab között, Fehér m 481
Helsdorf, Heltheuin l. Höltövény
helynök, erd ppk-é l. erd ppk helynöke
Henke (*Henke*) cs (györgyfalvi): Mihály, kolozsi szolgabíró (1367) 144; László, kolozsi szolgabíró (1398) 230–231, 233–237; Miklós, ü 572–574; Pál (Zsófia a) 545; Zsófia (Györgyfalvi Henke Pál leánya, Polyák Albert fel) 545. L. még Györgyfalvi cs
Henrik (János a) l. Tamási cs
–, ppk, Pécs l. Albeni Henrik
–, ppk, Veszprém (1323–1333) 17, 24
Herant Tamás (Kuún Erzsébet férje) *175*
Herbarth Gergely, b, Balázsfalva 473
Herbeville, Ludwig, császári tábornagy *188*
Herceg (*Herczeg*) cs (ónoki) *44*; Anna (Mihály és Lucia leánya) 472; János (Mihály és Lucia f) 472; Mihály (János, Pál és Anna a, Lucia férje) 472; Pál (Mihály és Lucia f) 472
– (*Herczegh*) cs: Mihály (Katalin férje) 484
herceg 532. L. még Oppelni László
Herepe (*Herepe*) – Herepea, Fehér/Maros m, h 437
–i Márk, erd alvd (1446–1450) 437

Heresdorf l. Galac
Herina l. Harina
Herman Ottó (1836–1914), természettudós, ornitológus *79*, *87*
Hermannstadt l. Szeben
hermelin bunda 129
Hervoja, bosnyák vajda *38*
Hesdát (*Hasdad*, *Hosdath*) – Hăşdate, Doboka/Kolozs m, h *164*; 28, 102, 222, 271–272, 332, 336, 486
Hétúr – Hetiur – Marienburg, Küküllő/Maros m, h *121*, *172*, *176*, *188*
hetivásár, szerdánként megtartott 131. L. még vásár
Heves, vm, M *190–192*, *195–197*
híd *79*, *189*; 84
Hidegkút l. Magyarhidegkút, Oláhhidegkút
Himfi (*d Heym*) Benedek, relator (1360) 124
himlő *73–74*
Hinko frater, ppk, Nyitra (1405–1428) 364
hintó *61*, *70*
hitbér *48*, *117*, *163*, *166–167*; 7, 29, 129, 168, 264–266, 475, 477, 484, 658
– átvételének megtagadása 266
hiteleshely elfogultsága 31
– előtti meg nem jelenés 551
hiúz *62*
Hlinné l. Agyagos
Hnúšťa l. Nyustya
hó 435
Hodejovec l. Kerekgede
Hódostó (*HodosTho*), fn, Göc és Cege *104*, *120*, *137*, *163*, *167*; 663
Hohenheim, v, Németország *86*
–i mezőgazdasági főiskola *86*
hold (*hold*), mértékegység 455, 530
Hollandia *88*
Hollókerék (*Berch Hollokerek*), fn, Szentiván 19, 84
Holtmaros – Mureşmort/Lunca Mureşului, Torda/Maros m, h *91*
Holtuen l. Höltövény
Hontpázmány (*Hunthpaznan*), nemzetség 38
Homonnai Druget l. Druget
Homoród – Homorod, Hunyad m, h *172*, *175*, *177*
Homoródszentpál – Pauleni/Sânpaul, Udvarhely sz/Hargita m, h *196*
Hont, vm, Szl *194*. L. még Kishont vm
Hopârta l. Háporton
hordó (mértékegység) 243, 530
Horvát (*Horwath*) cs (ádámosi): Gáspár 498–499, 612, 614, 616–617, 621–623, 639, 646; János 665
– cs (gerendkeresztúri): Ferenc (Wass Katalin férje) *67*
– (*Horwath*) László, székely, Uraly 516
– (*Horwath*) Márk, fam, b, *Pothochaz* 498
– (*Horwath*) Márton, b, Iklód 487
– Menyhárt (Bogáti Zsófia férje) *174*
– János Ferenc, tiszttartó, Serke *198*
horvát bán: Nagymihályi („Ungi”) Albert, Szécsi Miklós
Horváth-Tholdy cs: Rudolf (Wass Ráchel férje) *88*
Hosdath l. Hesdát
Hosdó – Hăşdău, Hunyad m, h *131–132*, *184*, *186*
hospes *102*; 19, 91, 93, 121, 123, 136–137, 159, 170, 220, 256–258, 274, 641
Hostice l. Gesztete
Hosszúaszó (*Hozywazo*) – Husasău/Valea Lungă – Langenthal, Küküllő/Fehér m, h 444, 455, 474, 511, 513, 527, 570, 578–579, 615
–i cs *44*, *117*, *173*; Bálint (Katalin a) 511, 513, 578–579; Boldizsár 513, 527; Dorottya (id. Wass János fel, Ágnes anyja) *163*, *166*; Ferenc 513, 527; Gergely 527, 578–579, 615; György (Orsolya a) 578–579; János (Orsolya férje) *138*; 444, 455, 511, 527; Katalin (Bálint és Jankafi Apollónia leánya, Wass Balázs fel, id. Wass János, ifj. Wass János, Wass Balázs és Wass Borbála anyja) *47–48*, *117*; 511, 513, 527, 570–571, 574, 578–579, 585–592, 594–595, 599–600, 610, 636, 648, 658, 663; Lázár (Dorottya f) 474; Lőrinc (Dorottya f) 474; Márton 513, 527; Orsolya (György leánya, Wass János fel) 578–579
–i kúria 511, 527
–i jb-ok: Bíró Demeter, Varga Gergely

Hosszúberek (*Hozzwberek*), elnéptelenedett település vélhetőleg Hosszúpatak környékén, Küküllő/Fehér m 578–579
Hosszúér (*Hozywer*), völgy, fn, Boncnyíres 32
Hosszúmacskás – Macicaşul Lung/Satu Lung, Doboka/Kolozs m, h *122*. L. még Macskás
Hosszúmező (*Hozywmezew*), Gorbómező – Husmezău/Valea Lungă, B-Szolnok/Szilágy m, h *109*; 24, 110
Hosszúpatak (*Hozzywpathak*) – Tăuni – Brenzendorf, Küküllő/Fehér m, h *173*; 511, 578–579
Hosszútelek (*Hozywthelek*) – Doştat – Thorstadt, Fehér m, h *170*; 493–494
Hotin – Chotin, v, Ukrajna *62*
Höltövény (*Heltheuin*, *Holtuen*) – Hălchiu – Helsdorf, Brassó vidéke/m, vár *33*, *45*; 36, 72
Hronica românilor, Gheorghe Şincai munkája *152*
Huedin l. Bánffyhunyad
Hunderberk, Hundrubechiu/Movile l. Százhalom
Hunyad (*Hugnod*, *Hwnyad*), főesp-ség 4, 35, 38
–i főesp: Ceba, Miklós mgr, erd dékánkk
– (*Hwnyad*), Vajdahunyad – Hunedoara, Hunyad m, h 448
–i kastély *451*
–i János, Beszterce örökös grófja 448
–i Antal, b, Szentdomokos *195*
Hunyad, vm, R *79–80*, *92*, *121*, *123*, *131–132*, *134*, *136*, *138*, *171–172*, *175–178*, *183–186*, *196*
– vm isp: Bethlen István
hurut *73*
Huszár Mátyás, fejedelmi tanácsos, Torda vm isp *172*
Husasău/Valea Lungă l. Hosszúaszó
Huszti András (†1755), jogtudós, levéltárrendező *67*, *70–71*, *93*, *137*, *139–147*, *149*, *152*, *154*, *159–160*, *188*; 1, 37, 40, 53, 80, 96, 129, 181–183, 185, 225, 248, 250, 252–254, 259–262, 267, 269, 273–274, 280–282, 292–299, 301–303, 306, 308–310, 316, 394, 507, 662, 667. L. még Genealogia heroica
huszti országgyűlés *64*
Huzyumezev l. Hosszúmező
hűtlenség 650, 656
Hyca (András a), lk, Nyíres 62
Hye Ödön (Wass Emma férje) *100*

I

Iacobeni l. Szentjakab
Iara l. Alsójára, Felsőjára, Jára
Ibrachin (Banko a), várjb, Veszprém vm 3
Icland l. Ikland
Iclod l. Iklód
Iclozel l. Kisiklód
idézés perbe 22, 39, 41–46, 62, 81, 91, 107, 112, 117–118, 137, 142, 159, 202, 206–207, 220, 239–240, 242, 244–245, 256, 265, 283, 287, 290, 293, 301–302, 305, 308, 310, 314–315, 323–324, 343, 347, 350, 353–354, 362, 366–367, 372, 375, 384, 402, 424, 426–427, 468–469, 478–479, 489, 500–501, 513, 517, 522, 527, 543, 567–569, 571, 574, 585, 592, 598, 615, 626, 633, 639, 657, 663, 665
–, –, háromszori 204, 353, 639
–, –, három vásárhelyen 46
–, –, szabálytalan (birtokügyben) 353
– a király elé 121, 245–246
– gyakorlata Erdélyben 121
Idrifaia l. Héderfája
időjárás *60*, *62*
Iernut l. Radnót
Igalja l. Szentandrás
Igló (*Nova villa*) – Spišská Nová Ves, Szepes/Szl 85
–i pap: Miklós
Igrici – Borsod/M, h *193*
Ikland (*Ikland*) – Iclandu Mare, Iclănzel, Torda/Maros m, h *118*, *169*, *174*; 481
Iklód (*Iklod*) – Iclod, Doboka/Kolozs m, h *186*; 135, 271, 284–285, 441, 443, 448, 456, 461, 472, 478–479, 486–487

Iklód, Nagyiklód – Iclod, Doboka/Kolozs m, h *70*, *84*, *86*, *91*, *124*, *178*, *180–181*. L. még Kisiklód
–i (*Iklody*), Márton, dobokai isp (1460–1465), b, Iklód 448, 456, 461, 478–479
–i (*Yklody*) Máté, b, Péntek 559–560
–i cs: Anasztázia (*Anastasia*) (Wass Pál, majd Manini Pape fel, Wass Domokos anyja) (1448–1452) *44*; 439, 443; Domokos (Wass Magdolna férje, Márta és Margit a) *114*; Margit és Márta (Domokos és Wass Magdolna leányai) *114*
–i cs: Dési, Horvát
Iklódszentivány l. Szentivány
Ilgendorf l. Illyefalva
Ilieni l. Illyefalva
Ilişua l. Ilosva
Ilona (Bogár István leánya), b, Doboka vm *42*; 129
– (Gyerőfi Dávid fel, István és Borbála anyja) 477
– (Gyerőfi Pál fel, Imre anyja) 611
– (Kovács Gergely fel), lk, Kolozsvár 641
Ilona (Lőrinc mgr fel), b, Mihálcfalva 218, 228, 238, 241, 245–246, 248–249
Ilosva – Ilişua, B-Szolnok/B-Naszód m, h *122*, *172*. L. még Alsóilosva
Ilsua l. Jolsva
Illyefalva – Ilieni – Ilgendorf, Sepsi sz/Kovászna m, h *168*
Ilyvó – Lemberg – Lvov, v, Ukrajna *150*
–i domonkos kolostor *150*
Imbuz/Mureşenii de Câmpie l. Omboz
Imbuzán Jób, körjegyző, Nagydevecser *187*
Imolyás, fn, Szék *161*
Imre, erd vd, lovászmester l. Lackfi Imre
– (Balas f), b, Balázsfalva (Doboka vm) 7, 29
– (Péter f), b, Bogács 164–166
–, b, Bogát 424
– (István a), b, Bogát 481
– (Buthus f), b, Cege 6, 76
– (István a), b, Devecser 207, 214, 224, 245
– (György a), b, Doboka vm 375
–, kolozsi isp (1416), b, Esztár 334
– (István a), b, Felsődevecser 242
– (Jankafi Anna férje), b, Forró 406
– (Beke f), kolozsi szolgabíró (1386), b, Fráta 193
– (András f), b, Gyógy 145
– őrkk, Győr 98
– frater, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 143/1
– (János a), b, Pata 193
– (Miklós f), lk, Szentegyed 62
– deák, *scolasticus*, Szentgothárd 560–561
– mgr, alvd-i emb, b, Szentmiklós 469
– (János a), lk, Torda 136
Imreh István (1919–2003), történetkutató *173*
Inaktelke (*Inaktelke*) – Inucu, Kolozs m, h 477
–i lk: Gyerőfi András
Inău l. Ünőmező
Inău/Fundătura l. Jenő
Inczédi cs (nagyváradi): György (Wass Ágnes férje) *69*, *181*
Indal (*Indal*) – Indol/Deleni, Torda/Kolozs m, h 129, 212, 260, 315, 327, 340, 346
–i cs: Bogár
ingóságok *51*, *149*, *166–167*, *168–170*, *175–178*, *182*, *196*, *199*; 611, 646
– elrejtése 557
– felosztása *40*; 70
– lefoglalása bírság fejében *55*; 501
iniciálé, díszes 211
Inucu l. Inaktelke
Inuri l. Borsómező
Ioan (Petru a), jb, Szekuláj 174
– kenéz, jb, Szentgothárd 393
– (*Juan/Jvan*), kenéz, Mikola 152
Iskellew l. Esküllő
iskolamester: Orbán deák
Ispán (*Espan*) Mátyás, dobokai szolgabíró (1510), b, Kide 558
– cs (asszonyfalvi) *112*
– (*Ispan*) Máté, dobokai alisp (1510 k) 563
– (*Ispan*) Mihály, b, Uraly 516
ispán, örökös: Perényi Péter
Ispánlaka (*Espanlaka*, *Spanlaka*) – Şpălnaca, Fehér m, h *121*, *123*, *171–172*, *174–175*, *196*; 424, 610
–i cs: Béldi

Iştihaza l. Istvánháza
István, erd alvd l. Nadabi Isván, Ravasz István
– erd vd, lovászmester, nádor és a kunok isp, székely isp l. Lackfi István
– (István a), b, Bábaréte 83, 85
– (István f), b, Bábaréte 83, 85
– b, Bagd 473
– (Márton f), belső-szolnoki szolgabíró (1370) 155
– (Péter a), b, Bercsháza 226
– (Imre f), b, Bogát 481
– (Fábián f), b, Bonchida 27
– b, Bongárd 26
– vd-i emb, fogott bíró, b, (Burjános-ó)buda 117–118, 132, 413
– (Lőrinc f), ü, b, Császári 181, 195
–, dobokai szolgabíró (1530), b, Csomafája 649
– mgr, dobokai isp (1378–1379) 171, 173–174
– (Miklós mgr a), b, Doboka vm 186–187, 189–190
– (Iwanka, Jakab, Péter és Miklós a), b, Doboka vm 51
– frater, ppk, Fara (1358–1383) 127
– (Imre f), vd-i emb, b, Felsődevecser 207, 214, 224, 242, 245
– (János f), alvd-i emb, b, Felsődevecser 323
– (László f) b, Gesztrágy 646
–, ü, b, Göc 640
– (Pogány /d/ István mgr f), Hontpázmány nb-i, b, Gyeke 38
– (Lukács f), b, Gyögy 145, 196
–, őrkk, Győr 184
– mgr, Máté evangélista oltárának igazgatója, Gyfv 626
–, erd ppk-i általános helynök (1409), Gyfv 283
– comes (Dávid f), erd alvd-i officialis, Gyfv 11
– (Márton és Katra f), b, Hesdát 102
–, dobokai isp (1465), b, Iklód 461
– (Miklós a), b, Kide 88
– (Péter, Joseph, Mihály és Domokos a), b, Macskás 9
– vd-i emb, b, Mányik 383–384
– b, Méra 630
– (Jakab f, Miklós és Pál a), b, Néma 199
– kir emb, b, Néma 199, 201
– tanú, b, Néma 630
– alvd-i emb, b, Nyíres 251, 271, 288; 550, 554–556, 582, 601, 605, 661
– (Domokos f), b, Nyíres 190, 229
– (Lukács a), dobokai szolgabíró (1414, 1426–1430), b, Nyíres 321, 373–374, 378, 382, 388, 390, 396–398, 400, 404, 407
– frater, ppk, Nyitra l. Frankói (Szigeti) István
– (Barnabás f), dobokai szolgabíró (1426–1429), b, Ónok 373, 378, 382, 388, 390
– (Jula mgr f), b, Pulyon 4
– dobokai alesperes, plb, Szék (1390) 168, 200
–, plb, Szék, 462, 540, 553
– (Péter f), alvd-i emb, b, Szentmiklós 265
– alvd-i emb, b, Szilkerék 344
– (Bertalan deák f), alvd-i emb, b, Szucsák 353
– alvd-i emb, b, Tötör 480
– (Mihály f, Anna és Erzsébet a), b, Tötör 155
– (Salamon f), b, Visa 233
– ppk, Zágráb l. Kanizsai István
– deák, dobokai alisp (1510), b, Zutor 557
– (*Ystwan*) Péter, jb, Lak 532
Istvánfi (*Ystwanffy*) Imre, jb, Omboz 532
Istvánháza (*Isthwanhaza*) − Iştihaza, Fehér/Maros m, h 665
Isztambul l. Konstantinápoly
Itália *36*, *42*
ítélet semmissé nyilvánítása 57
–, káros 620–621, 660
–, új 612, 620–621, 660
ítéletlevél 107, 353, 507, 603, 610–612, 616–617, 622, 639, 646
ítélőmester, nádori: Kóvári Pál mgr
Iuda/Viile Teci l. Nagyida
Iuş/Fântânele l. Ős
Iván (*Jwan*) (Scegna f), b, Doboka vm 4
Ivanice l. Iványi
Ivánfalva (*Iwanfalwa*), Aranyosivánfalva – Cacova Ierii, Torda/Kolozs m, h 474, 578–579

Ivánka, Sajóivánka – Borsod/M, h *190–191*, *194*, *198–199*
– (*Iwanka*), ppk, Várad (1318–1329) 17
– (*Iwanka*) (István f), várvédő, Csicsó 51
– (András a) b, Doboka vm 190
Ivánkatelke l. Jankatelke
Iványi, Balogiványi – Ivanice, Gömör/Szl, h *194*, *196*
Iwanka l. Jankafi cs: Janka
Iztryg l. Sztrigyi
Izvoarele l. Kispacal
– Alb l. Csufud

J

Jaak (Lőrinc mgr a), b, Mihálcfalva 218, 222, 228, 232, 238–239, 241, 243, 245–246, 248–249
Jácintos l. Acintos
Jadria l. Zára
Jagodics Vilma, kernyecsai, szül. Klinke (Wass Olivér fel) *81*
Jakab (István f), a csicsói vár védője 51
– mgr, kir kardhordozó (1263) 3
– l. Brassói cs
–, b, Debrő, ü 231
– (György a), b, Doboka vm 108
– (Gyerő testvére), b, Doboka vm 46
– ü, Doboka vm 68–69
– (Mihály mgr a), b, Doboka vm 152
– (János f), b, Doboka vm 41–46
– dobokai isp (1430), b, Drág 390, 400
– (Szőke testvére), hospes, Fele 91
– (Domokos f, Anna és Erzsébet a), b, Kecset 155
– (Wass Júlia férje, Klára és Júlia a), b, Keresztes 465
– (Magdolna férje), b, Kodor l. Kodori Jakab
– frater, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 657
– alvd-i emb, b, Máté 353
– (István f), kir emb, b, Néma (Győr vm) 199
– b, Pok l. Poki Jakab
– Jakab fam, ü, b, Szentgothárd 167
– Dénes, jb, Szentgothárd 534
–, dobokai szolgabíró (1390, 1392, 1394), b, Szentmiklós 205–206, 216, 219, 223
– frater, ppk, Szerém l. Szalánkeméni Mikola Jakab
– (*Zug* f), hospes, Szék 19
–, kir-női emb, b, Túri 47, 107
Jakó Zsigmond (*1916), történetkutató *147*, *155*; 1
Jakobsdorf l. Szászszentjakab
Jakow, Yakow, fn, Bankháza, Győr/Veszprém, M 47, 107
Jakus, lk, Radna 191
Jankafi (*Jankaffy*) cs (ősi) *137*, *162*; Anna (Simon leánya, Imre fel) 401, 406; Apollónia (János leánya, Hosszúaszói Katalin anyja) *137*; 570, 586–587, 590; Bango (Simon leánya, Cserényi János fel) 401, 406; Dorottya (László leánya) 401, 406, 420, 423; Erzsébet (György és gyekei Fejes Orsolya leánya) 401, 405–406, 420, 423; Erzsébet (László leánya) 401, 406; György mgr (Ivánka/Janka/János f, gyekei Fejes Orsolya férje, Katalin és Erzsébet a) *47*; 287, 289, 297, 300, 311, 313, 321, 328, 330–332, 336, 343–344, 347–350, 352–357, 359–360, 363, 365–368, 370–372, 376, 380–384, 389, 393, 397–399, 401, 403–406, 409–418, 420, 422–423, 425, 428; Hedvig (Simon leánya, Páncél Péter fel) 401, 406; István (Simon f) 389, 399, 401, 403, 406, 409, 413, 416, 428; Janka (János a) 31, 33, 81, 142, 173, 216, 297, 300, 311, 313; Janka/Ivánka/János (Janka f, Péter, Simon, László, György mgr és János a) *47*; 173, 216, 287, 289, 297, 300, 302, 311, 313, 321, 328, 330–332, 336, 343–344, 347, 349–350, 352–357, 359–360, 363, 365–368, 370–372, 376, 380–385, 389, 393, 397–399, 401, 403–406, 409–418, 420–423, 425, 428; János (Ivánka f) 365; Janka/János (Simon f, Anna férje, Apollónia és Máté a) 389, 399, 401, 403, 406, 409, 413, 416, 428, 448, 465, 570, 586–587, 590; Julianna (Simon leánya) 406; Katalin (György és gyekei Fejes Orsolya leánya) 401, 405–406, 420, 423, Katalin (Wass Balázsné) l. Hosszúaszói Katalin; Kristóf (Foris) 503, 505; László (Iván-

ka/Janka/János f, Potenciána/Pothe, Dorottya és Erzsébet a) 287, 289, 297, 300, 302, 311, 313, 328, 330–332, 336, 352, 354, 383–384, 389, 399, 401, 403, 406, 409, 413, 416, 420, 423, 428; Lázár 663; Máté (János f) *48*; 532, 548–550, 564, 567, 570–575, 582, 585–592, 594–595, 597–600, 603, 607; Miklós (Zsófia testvére) 636–638, 663; Osvát (Simon f) 389, 399, 401, 403, 406, 409, 413, 416, 428, 448; Péter (Janka/János f) 287, 289, 297, 300, 302; Potenciána/Pothe (László leánya, Menyhárt /d/ János fel) 401, 406, 420, 423; Simon (Ivánka/Janka/János f, Osvát, János, István, Bango, Hedvig és Anna a) 287, 289, 297, 300, 302, 311, 313, 328, 330–332, 336, 383–384, 389, 399, 401, 403, 406, 409, 413, 416, 428, 448; Simon (János f) 570; Zsófia (Kristóf leánya, Miklós testvére, Csegedi Ferenc majd Szavai András fel) 636–638

Jankó Boldizsár, b, Sepsiszék *168*

Jankatelke (*Iwankateleke*, *Jankatelke*), Ivánkatelke, elnéptelenedett település Szentegyed határában, Doboka/Kolozs m *106–107*, *114*; 16, 277–278, 288

Jánki László frater, kalocsai érsek és kir kancellár (1317–1336) 17, 24

János (I.), Szapolyai (*de Zapolya*) János, szepesi örökös isp, erd vd és székely isp (1510–1526), kir főkapitány (1515), kir (1526–1540) 541, 565–566, 568–569, 571–573, 575–576, 579–582, 585, 587–588, 590–591, 593, 600–602, 605–608, 610–611, 614–616, 618, 620–624, 627–628, 631, 633, 637–638, 640–647, 650, 665–666

– – visszatérése Magyarországról 640

– – hűtlensége 650

– (II.), János Zsigmond, vál magyar kir (1540–1571), erd fejedelem (1556–1571) *49*, *115*, *162*, *178*; 364, 491–492

– nádor l. Druget János

– kir-néi tárnokmester l. Babonics János

– (Henrik f), erd vd és szolnoki isp (1403–1409) l. Tamási cs

–, erd alvd l. Görbedi János, Kán nb-i László, Swerch-i János, Temes János

–, tárnokmester l. Zsámboki János (ifj.)

– mgr, (székes)fehérvári prp, alkancellár, küküllői főesp 14

– (Péter f), nádori emb, b, Asszonyfalva 55, 150

– (Chente /d/ János f), Aba nb-i, b, Borzova 24, 110

– dobokai szolgabíró (1407), b, Bádok 240, 276

– (László mgr a), b, Balkány 39

– (Benedek a), b, Balla 271

– ü, b, Balla 468–469

– (Péter f), b, Bogács 164–166, 168

– b, Bogát (Zsófia férje) 665

– alvd-i emb, b, Beregszeg 418, 423, 426

– (Miklós mgr a) l. Brassói cs

– (Domokos a), b, Császári 169, 172

– (Péter f), b, Császári 40, 53, 64, 66, 75, 79, 81, 84

– vn, Csicsó (1429) 390

– mgr, kir allovászmester officialisa, b, Debrecen 89

– alvd-i emb, b, Demeter 288

– alvd-i emb, b, Dengeleg 142–143/1

– b, Devecser 215, 383

– (Demeter f), dobokai szolgabíró (1350) 93

– (Balázs f), fam, Doboka vm 121, 337

– (Gáspár f), b, Doboka vm 234

– (Gyula f), vd-i emb, b, Doboka vm 117

– (Máté f), ü, Doboka vm 164, 166

– ü, Doboka vm 164, 300

– (Mykola f, Jakab és Gyerew a), b, Doboka vm 41–46

– (Janka f), b, Doboka vm 421

– mgr (Péter f) l. Dobokai cs

– (Benedek és István a), b, Felsődevecser 314, 323

– (Lukács f), vd-i emb, b, Felsődevecser 207, 242, 245, 265

– (Péter a), b, Felsődevecser 271

– vd-i emb, b, Felsődevecser 255, 271

– deák, b, Földvár 575, 578, 597–598

– (Balázs a), b, Fráta 233–234

– (Antal és Benedek a), b, Fűzkút 204

– b, Galac 503

– (Miklós f, András clericus a), b, Girolt 144

János, b, Girolt 451
– (Tamás f), b, Göc 21
– (András f), b, Gyógy 145
– vd-i emb, dobokai isp (1530, 1540), b, Gyula 616, 622, 649, 664
– mgr, küküllői főesp, erd ppk-i helynök (1370, 1374–1376), Gyfv 153, 164–166, 168
–, relator, erd prp, Gyfv 130
– mgr, Szent Jakab oltárának igazgatója, Gyfv 494
– erd éneklőkk, Gyfv 320
– karbéli pap, erd kápt, hiteleshelyi tanúbizonyság, Gyfv 339
– éneklőkk, Győr 184, 194, 211
– (László a), alvd-i és kir emb, b, Hesdát 222, 271–272, 332, 336
– (Péter f), b, Istenmezeje 31, 33–34
– (Kán nb-i), erd alvd (1296) 8
– (Mátyás a), b, Kált 226–227
– (Tamás f), b, Kecset 445, 447, 449–450
– b, Kecset 445, 447, 449–450
– (Kaza f, Erzsébet a), b, Keresztes 102
– (Gergely f), b, Kide 159
– (Karachun comes és Ágnes f), b, Kide 27
– frater, ppk, Knin (1358–1364) 127
– (Péter f), b, Kodor 445, 447, 449–450
– (Péter a), b, Kodor 445, 449–450
– frater, pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 112, 137, 287, 409, 411
– kolozsi isp (1431), b, Kömörő 420
– (Márton f), dobokai szolgabíró (1390), b, Macskás 205–206
– vd-i emb, b, Mányik 383–384, 386–387
– (Barnabás f), b, Mócs 347, 356, 360, 365, 371–372, 376, 380–381, 406, 343–344, 357, 363
– comes (Márton f), dobokai isp l. Mórici János
– (Fülöp f, György a), b, Novaj 230
– plb, Nyalka, hiteleshelyi tanúbizonyság, Pannonhalma 150
– (András f), alvd-i emb, b, Nyíres 288
– (Domokos f), dobokai szolgabíró (1341), b, Nyíres 30, 62–63
– (Domokos f), kolozsi szolgabíró (1367), b, Nyíres 144, 224, 229
–, ppk, Nyitra (1302–1328) 17
– (Imre f), kolozsi szolgabíró (1386), b, Pata 193
– b, Peterd 476
– (Pogány István f) 101
– (Menyhárt f), fogott bíró, b, Sólyomkő 413
– dobokai alisp (1451), b, Szalmatercs 442
– frater, hospes, pap, Szék 19
– b, Szengyel 476
– (János f), b, Szentandrás 239
– (Vilkynus f, János a), b, Szentandrás 239
– b, Szentiván 554–555
– (Jwanka f), b, Szentmiklós (1366) 142
– (László f), kolozsi szolgabíró (1408), b, Szucsák 289
– fam, b, Szuna 500
– (Miklós f), kir emb, b, Tamási 125
– fam, b, Tancs 123
– (Imre f), bíró, Torda 136
– (Zumuro f), bíró, Torda 136
– szabó, famulus, Tuzson 161
– vd-i emb, b, Túr 136, 162
– prp, Váradhegyfok 86
– ppk, Zágráb l. Albeni János
– (Miklós f), b, Zsombor 221
– alvd-i emb, b, Zsombor 451
– (Mihály f), b, Doboka vm (Zsombor nb-i) 9
– (Lőrinc és Gedrud f), b 228
–, b, Szentmiklós 215, 384
–i (*Janosy*) Damján, b, Karácsonfalva 516
–i cs: Ferenc; István (Kata a) *187*; Kata (István leánya, Éltető Ferenc fel) *187*
Jára (*Jara*) – Iara, Torda/Kolozs m, h 212, 264–265, 269, 271, 275, 362, 455, 472, 476, 511, 659. L. még Alsójára, Felsőjára
–i cs: Balázs 476; Benedek (János mgr a) 212, 269; Benedek (János f) 269; Domokos (János a) 455; Gáspár (János f) 455; György (János f) 269; Imre (László f, Wass Zsófia férje) *43*; 264–265, 271, 275, 362; István (János f) 269; Jakab (Lucia férje) 472; János mgr (Benedek f, Benedek, István és György a) 212, 269; János (Domokos f, Gáspár a) 455; László (Imre a) *43*; 265, 271, 275
–i malom 476
–i cs: Zsidó

Járai (Váradjai) Péter mgr (Péter a), erd alvd (1344–1349, 1359–1368), szlavón vicebán (1352–1353) 8, 22–23, 29, 77–82, 84, 86–88, 122, 132, 135, 138, 140–143/1, 147, 188; Péter (Péter f) 188
Járaszurdok l. Szurdok
Járavize (*Jarawyze*) – Iara, patak, a Maros mellékvize 476
Jászó (*Jazow*) – Jasov, Abaúj/Szl, h 83, 85
–i Keresztelő Szt. János-monostor 83, 85
–i konvent (hiteleshelyként) 83, 85
–i – tanúbizonysága: Miklós, iglói pap
–i tagjai: prp: Pál
Jászpél, elnéptelenedett település Arad közelében, Arad/R *174*
Józarmegy (*Jazormegy*), később Mihályfalva, eltűnt település vélhetőleg Felsőszalók (Vyšný Slavkov) közelében, Szepes/Szl 83
Jebucu l. Zsobok
jegyajándék *48*, *163*; 7, 29, 129, 168, 264–266, 457, 475, 477, 484, 511, 610, 658
jegyző, erd kápt-é: Mihály mgr, Nyíresi Tamás
–, kolozsmonostori konventé: Máté (Dési)
–, vm-i 617. L. még: Fábian deák (Devecseri), Lukács deák (Újfalusi), Szucsáki Miklós
–, erd vd-i: Pál, Szucsáki János
jegyzőkönyv, megyei 153
Jelene, elnéptelenedett település Susány határában, Kishont/Szl *190–191*, *193–194*, *198*
Jelšava l. Jolsva
Jenő (*Jeneu*) – Inău/Fundătura, Doboka/Kolozs m, h 146, 152, 173–174, 176
Jesenské l. Feled
jezsuiták *50*, *53–55*, *152*, *169*, *202*
Jibert l. Zsiberk
Jichişu de Jos, – de Sus l. Alsógyékényes, Gyékényes, Felsőgyékényes
Jimbor l. Zsombor
Jimborul Mare/Zimbor l. Zsombor
– Săsesc/Jimbor l. Zsombor
Jkloud l. Iklód
Jó (*Yo*) (d) Mihály, esküdt, Dés 642
– (*Yo*) Tamás, jb, Pulyon 568, 610
jobbágy *31*, *36–37*, *46–49*, *73*, *75*, *104*, *113*, *115*, *122–123*, *130*, *144*, *161–166*, *169–182*, *184–185*, *187*, *190–193*, *195–196*, *199*; 108, 116, 135, 146, 158–159, 173, 193, 216, 222, 231, 253, 337, 344, 354, 378, 390, 393, 397–398, 400–401, 410, 413, 432, 434, 438, 441–442, 451, 496, 511, 516, 529, 532, 538, 540, 551, 558, 561, 578–579, 595, 610–612, 617, 623–624, 639, 646, 663
–, cigány *174*
–, felfegyverzett *123*
–, királyi 123
–, román 152, 174, 382, 531
–, szabados 617
–, szökött *161*, *163–166*, *170*, *172–173*, *175*, *181*, *185*, *188*, *196*; 361, 470
–, – befogadása 470
– áttelepítése *106*; 69
– bántalmazása 563
– elűzése 224
– elvitele 557
– kezeslevele l. kezeslevelek
– lefoglalása 567
– megverése 631
– rejtegetése 361
–i szolgálat vállalása 557
jobbágyfölszabadítás *130*, *133*
jobbágykúria 583
jobbágyper 620
jobbágytelek *115*, *123*, *161*, *163–166*, *172*, *181–182*, *193*, *196*; 448, 469, 483, 495, 497, 504, 529, 534, 540, 565, 568, 576–577, 580, 582–583, 604, 610, 638, 645, 664. L. még telek
– adományozása 432, 553
–, épületekkel felszerelt 529
–, puszta 495, 529, 568, 576–577, 580, 583, 604, 610–611, 645, 663
– vásárlása 610
jog, természetes 239
jogdoktor 194, 211
jogigény szomszédság okán 122
jogigényről lemondás 50
jogszokások 501
Jolsva (*Ilsua*) – Jelšava, Gömör/Szl 227
Jolsvai Leusták, nádor (1392−97), isp, Fejér vm (1390−1397) 227
Joseph (István f), b, Macskás 9

Jósika cs (branyicskai): Gábor (Boér Sára férje) *185*; Kálmán (1832 v. 1833–1910) (Wass Zsuzsanna férje) *92*; Miklós (1794–1865), regényíró *93–94*; Rozália (Wass Imre fel, J. Miklós testvére) *94*;
– – kastélya: Szurdok *451*; Csákigorbó *450*
– – hitbizományi lt *27*, *52*
jószágvesztés 517–518
József (II.), trónörökös, magyar kir (1780–1790) *69*
Jucu l. Zsuk
Juan/Jvan, kenéz, Mikola l. Ioan
juh 108, 167, 174, 231, 237, 435, 531, 570
Juhos (*Johoos*) Imre, jb, Lak 532
juhötvened adományozása *37*; 139
juhtartás 435
Jula l. Gyula
Jwan l. Iván

K

Kaboli László, ppk, Zágráb (1327–1343) 24
Kabos (*Kabos*) cs (gyerőmonostori): Ferenc *121*; Jakab 539; Pál 610; Péter (Wass Potenciána férje) *43*
Kac (*Kach*, *Kacz*), elnéptelenedett település Bogát közelében, Fehér m 481
Kackó – Câţcău, B-Szolnok/Kolozs m, h *131–132*, *186*
Kacola, elnéptelenedett település Sajókaza közelében, Borsod/M *191*, *194*, *198*
Kacsándy cs (kohányi): Zsuzsanna (Gyulay Ferenc fel) *432*
Kádár (*Kadar d*) Mihály, lk, Pulyon 62
Kádas Ferenc, lk, Dés *168*
Kajla (*Kayla*) – Caila, Doboka/B-Naszód m, h *186*; 223, 239–240, 431, 570
–i erdő 431
–i cs *102*, *113*
kalangya, *kalangha* (mértékegység) 398
Kalapat l. Kisterenye
Kaldhaza l. Kált
Káldi György (1573–1634), jezsuita bibliafordító *54*
Kalifornia, állam, Amerikai Egyesült Államok *96*
Kállai Gergely (alsójárai), b, Cikud *165*
– János, ref. lelkész, Serke *197*
Kallesdorf l. Árokalja
Kálló – Szabolcs/M, h *196*
Kálmán, ppk, Győr (1337–1375) 127
Kálnoky cs (kőröspataki): *183*; Sámuel (Lázár Erzsébet férje) *166*
Kalocsa (*Coloca*), érsekség 17, 24, 127, 364
–i érsek: Jánki László, Scolari Carnianus, Telegdi Tamás
Kalocsa – Călacea, Doboka/Szilágy, h *121*, *171*, *175–178*, *185*, *196*
Kalotaújfalu l. Fincsi
Kált (*Kaathl*, *Kaldhaza*, *Kathl*), Káltháza, elnéptelenedett település Győr és Veszprém vm-ék határán, Bánk közelében *30*, *38*, *110–111*; 47, 55, 61, 73, 98, 103, 105–107, 124–125, 127, 130, 149, 151, 184, 194, 227. L. még Bankháza
–i János l. Wass János
–i templom 227
–i – Szt. András oltára 227
–i – – – oltárának igazgatója: Orbán
–i fn: Jakow/Yakow, Zomayn
–i Márk, krónikaíró l. Márk, kői prp, b, Kált
Kályán (*Kalyan*) – Căianu, Kolozs m, h *172*; 95, 101, 132, 230–231, 233–237
– (*Calyan*) cs: Albert, jb, Gyeke 532; Antal, jb, Gyeke 532; Gergely, jb, Gyeke 532
Kályi Pál, b, Mikola *172*
Kamarási (*Kamorassi*) Albert, jb, Szava 532
kamarási cím *53*, *70*, *77*, *80–81*, *83*, *94*, *163*, *190*
Kamenica l. Tarkő
kamuka *55*
Kamuthi cs; Zsuzsanna (Mikola Zsigmond fel) *122*, *173–174*, *182*, *189*
Kanada *83*
Kán nb-i János, erd alvd l. János (Kán nb-i)
kanál, ezüstözött 643
kanca *33*, *47–48*; 22, 41, 46, 117, 129, 161
kancellár, kir 139–140. L. még Albeni János, Apáti (Keszei) Miklós, Demeter, Jánki László, Mátyás. L. még alkancellár

kancelláriai jegyzet 48–49, 65, 72, 124, 147–148, 204, 215, 240–241, 325, 335, 359, 364, 402, 490–492, 518, 533, 552, 565, 571, 600, 607–608, 615–617, 620, 639, 646, 648, 650, 660, 663–665
– notárius: Nagy Dániel
Kangiar, várjb, Doboka 4
Kanizsai István, ppk, Zágráb (1356–1375) 127
kánonjogi doktor: Antal, Rákosi Menyhért
kanonokház, Várad 666
kantár 152
Kántor (*Kanthor*) Gergely, jb, Uraly 516
Kaplyon, kir emb, b, Lóna 62. L. még *Coplon*
Kaprinay István (1714–1785), jezsuita történetíró *152*
Kapus (*Kapus*), Mezőkapus – Căpuşu de Câmpie, Torda/Maros m, h *118*, *169*; 481
Kapy János (Vitéz Klára férje), b *199*
Karachin/Karachun comes (Egyed f, Ágnes férje, János, Mihály és Erzsébet a), b, Kide 7–8, 27, 29, 88
– várjb, Doboka 4
Karácsond – Heves/M, h *194*
Karácsonfalva (*Karachonfalwa*) – Crăciuneşti, Maros sz/m 516
–i cs: Both, Jánosi
Karasztó – Cărăstău, Zaránd/Hunyad m, h *429*
kard *55*, *60*
kardhordozó, kir: Jakab mgr
Karlsburg l. Gyulafehérvár
Karmazinesd – Cărmăzăneşti, Hunyad m, h *184*
Karna – Cârna/Blandiana, Fehér m, h *118*, *171*
Karokwthpathaka, fn, Pulyon 565
Károly (I.), kir (1308–1342) *31–32*, *40*, *102*, *105–106*, *143*; 14–15, 17, 24, 28, 31–34, 48–49, 52, 55–57, 59–61, 76, 82, 98, 330–331, 364
– – – koronázása 134
– – – küzdelme a tartományurak ellen *31*, *102*, *105*, *143*
– (III.) magyar kir és (VI. Károly néven) német-római császár (1711–1740) *129*, *175*, *189*, *191*, *194*
– (*Karol*) – Carei, Szatmár m, h 420
–i cs (nagykárolyi): Ferenc; Sándor *166*, *175*, *189*; Zsuzsanna *176*
– (*Karol*, *Karoly*) cs (szentmiklósi): László, dobokai isp (1453) 446; István, alvd-i emb 451
Karomi Jeremiás, Kozárvár *187*
káromkodás *74*, *196*
kártalanítás 515
kártétel 23, 41, 46, 128, 144, 232, 344, 353, 413, 442, 451, 504, 552, 563
kártyázás *59*, *63*
karvaly *62*
kárpit *55*
Kassa – Košice – Kaschau, Abaúj/Szl, v *77*, *83*, *136*
–i (*Kassay*) István, tiszttartó, Kazinc *198*
kasza 344
kaszaalja (mértékegység) 480
kaszáló *171*; 38, 100, 116, 135, 203, 205, 216–217, 442, 456, 608, 629
– felégetése 225
kaszálás *47*; 209, 216, 344, 353, 405, 413
Kaszás (*Kazas*) Mihály, jb, Palatka 532
kaszinó *86*
Katalin (Szénási Lajos fel), b, Gyeke 499
– (Márton fel, Cristlinus és Miklós anyja), b, Fehér vm 228
– (Gyerőfi István fel), Szamosfalva 665
– (Mihály fel, Margit leánya), b, Szentandrás 239
– (Vilkynus leánya, László, Beche és Mihály anyja), b, Szentandrás 239
– (Dobai Bálint fel, Péter és Jakab anyja), b, Szentegyed 530, 610, 630
Katherina (Zsuki Illés fel), b, Doboka vm 153
Kathl l. Kált
katolizálás *52*, *94*
Katona István (1732–1811), jezsuita történetíró *153*
– Mihály (Wass Judit férje) *61*
–i (*Kathonay*) Péter, jb, Pulyon 565
Katra/Katherina (Mihály f, Márton fel, István anyja), b, Keresztes 102

Katzai cs: Ferenc (Orsolya a) *170*; Orsolya (Ferenc leánya, Szucsáki János fel), b, Moson *168*, *170*
kávé *62*
Kaza, Sajókaza – Borsod/M, h *128*, *190–191*, *193–194*, *196*, *198–199*
Kazinc, Sajókazinc – Borsod/M, h *191–192*, *194–195*, *197–199*
–i erdő *195*
Kazinczy Ferenc (1759–1831), író, a magyar nyelvújítás vezéralakja *71*, *91*
Kávás (*Kawas*) – Căuaş, K-Szolnok/Szatmár m, h 501
Kaza (Mihály és János a), b, Keresztes 102
Kecheth l. Kecset
Kecset (*Kecheth*) – Chiced/Aluniş, B-Szolnok/Kolozs m, h *122–123*, *173–174*, *181*, *186*; 155, 445, 447, 449–450, 552, 573, 575
–i (*Kechethy*) László, b 480, 552, 573, 575
Kecsetszilvás l. Szilvás
kegche színű ökör 91
Kege/Kegye (d) Miklós, dobokai alisp (1426–1428), vd-i emb 373, 382, 384, 388
kegyelmezés 518
Kékedi Zsigmond, b, Szászrégen *174*
Kékes (*Kekes*) – Chiochiş, Doboka/B-Naszód m, h 536
Kelemen (*Celemen*) Gál, jb, Mohaly 532
– Lajos (1877–1963), levéltáros, történetkutató *6*, *29*, *147*, *155*
– (*Celemen*) Péter, jb, Légen 532
– (*Kelemen*) Péter, jb, Pulyon 610
– (*Kelemen*) Tamás, székely, Uraly 516
–, b, Iklód 486–487
– ppk, Győr l. Molnári Kelemen
keltezés, arab számokkal (1503) 516
Kemény (*Kemen*) cs (gyerőmonostori): Ádám (Kemény Simon és Vay Anna f) *191*; Farkas *182*; Gábor *187*; István, erd alvd (1456–1458) 454; János (Lónyai Anna férje), erd fejedelem (1661–1662) *122*, *165*, *173*, *188–189*; József (1795–1855), forrásgyűjtő *152*; 14, 108; Katalin (Wass László fel) *62*, *72*, *168*; László (Katalin testvére); Miklós (Wass Krisztina férje) *66*; Péter, kapitány, Szamosújvár *175*; Sámuel *182*; Simon (Wass Katalin férje), Kraszna, majd Alsó-Fehér vm főisp *68*; Simon (Vay Anna férje, Ádám a) *127*, *190–191*, *195*; Vilma (Kuún Géza fel) 428; id. Zsigmond (Wass Éva férje) *68*
– cs kastélya, Marosnémeti *88*
Keménye (*Kemenye*) – Cremenea, B-Szolnok/Kolozs m, h 445, 447, 449–450
Keménytelke (*Kementelke*) – Chimitelnic, Torda/Maros m, h *118*, *121*, *169–171*, *174*, *182*, *186*; 481
Kemere l. Kömörő
Kempelen Béla (1874–1952), genealógus *29*
Kend (*Kend*) – Chendru/Corneşti, Doboka/Kolozs m, h 159, 216, 219, 223, 308, 323, 465–469, 472, 480, 482, 485–486, 508–509, 532–533, 535–539, 543–546, 549–550, 571, 573, 575, 578, 587, 602, 609, 613, 617, 625–626, 631–632, 639, 651, 656–657, 663–664, 666
–i (*Kendy*) cs *109*; Antal (Gál a, Wass Katalin férje), erd alvd (1477–1479) *115*, *148*, *168*; 465–469, 472, 480, 482, 485–486; dobokai isp (1540) 664; Dorottya (Petki Gergely fel) 482, 620; Ferenc (Gál és Katalin f) erd alvd és székely alisp (1531−1533) 537, 650–651, 656–657, 663, 665–666; Gábor *163*; Gál (Antal f, Katalin férje, Ferenc a), dobokai isp (1513–1514, 1516, 1524) *45*, *115*; 482, 508–509, 522, 524, 532–533, 535–539, 543–546, 549–550, 571, 573, 575, 578, 587, 602, 609, 613, 617, 625–626, 631–632, 639, 650; Gergely, dobokai szolgabíró (1392, 1394) 216, 219, 223; István *172*; János 308; Miklós, alvd-i emb 323; Raphael (Tamás a) 159; Sándor, fejedelmi tanácsos *49*, *180*; Tamás (Raphael f), dobokai szolgabíró (1372) 159
Kendeffy Judit (Wass György, majd ifj. Bánffy Zsigmond fel, Wass László és János anyja) *55–56*, *162*, *164*, *169*, *174*, *180*, *187*

Kenderesvölgy (*Kenderusweugh*), fn, Légen 33
Kendermező – Chendrea, Doboka/Szilágy m, h *180*
Kendilóna l. Lóna
Kenéz (*Kenez*) Ioan, lk, Szekuláj 531
kenéz, román 135, 152, 174, 393, 396, 400, 438
Kentelke – Chintelnic – Kindel, Doboka/B-Naszód m, h *185–186*
Képes Krónika *110*
Kercsed – Cârcedea/Stejeriş, Aranyos sz/Kolozs m, h *185*
kérdezés, háromszori (perben) 352
Kerekdomb (*Kerekdumb*), fn, Gyula 9
Kerekgede – Hodejovec, Gömör/Szl, h *190–191*, *193–194*, *197–198*
Kerelő (*Kerelew*) – Chirileu, Kükülő/Maros m, h 474
–i (*Kerelewy*) János, fogott bíró 476
–i (*Kerelewy*) Pál, fogott bíró 476
kerelőszentpáli csata *115*
kereskedő 131
kerestetőlevelek *122*, *161–163*, *165–166*, *170*, *172–173*, *195*
Kerestus l. Keresztes
Keresztelő Szt. János tisztelete *33*
– – – oltár, Gyfv 386–387
– – – – igazgatója: Simon
keresztény hit 593, 650
Keresztes (*Kerestws*), elnéptelenedett település Iklódszentiványközelében, Doboka/Kolozs m *36*, *108*; 94, 97, 102, 314–315, 465
– cs (szentegyedi): *114*; Jakab (Wass Júlia férje) *43*; Júlia (Wass Júlia és Keresztesi Jakab leánya) 465; Klára (Wass Júlia és Jakab leánya) 465
– (*Kereztes*) – Cristiş/Oprişani, Torda/Kolozs m, h 22, 50, 254
–i Pál, b *169*
Keresztúr (*Kerezthwr*), Sajókeresztúr – Cristur-Şieu – Kreuz, Doboka/B-Naszód m, h 492, 496, 508, 528, 531, 539, 544, 554–555, 578, 601, 605, 616. L. még Csicsókeresztúr, Récekeresztúr, Székelykeresztúr
–i (*Keresthwry*) cs (sajókeresztúri): Fülöp 544, 554–555, 601, 605, 616; György (Wass Katalin férje), vd-i emb 492, 496, 508, 528, 531–532, 539, 554–555; Mihály 544; Tamás 578
–i cs (berekeresztúri): János (Teleki Anna férje, Krisztina és Zsófia a) *56*; Krisztina és Zsófia (János és Teleki Anna leányai) *167*
–i cs (récekeresztúri) *44*, *112*, *162*; Margit (László leánya, Wass Domokos fel) *44*, *112*; László (Margit a) *44*
Kerezthdewceberch, fn, Szentegyed 289
kert felégetése 224
Kerzing l. Gernyeszeg
Keserű (*Keserew*) Domokos, lk, Szentegyed, fogott bíró 439
– (*Keserew*) cs: Miklós, jb, Szava 532; Máté, jb, Szava 532
készpénz 266, 279, 546, 568, 570. L. még forint, garas, pensa, pénz
Keszű (*Kezu*, *Kezew*) – Cheseu/Chesău, Kolozs m, h *108–109*, *112–113*, *176*; 73, 103, 142–143/1, 157, 159, 162–163, 216, 253, 265, 335, 369, 374, 379, 433, 570
Keuend l. Kövend
Kevesdy l. Kövesdi
Kewmeveleye, fn, Göc 544
Kewrews l. Kőrös
kezeslevelek *122*, *145*, *149*, *161–166*, *170–175*, *177–181*, *185*, *193*, *195–196*
kéz levágása 52
kézjegy 550
Kide (*Kege*, *Kyde*) – Chidea, Doboka *106*; 7, 27, 29, 77–78, 88, 159, 173–175, 358, 361, 442, 484, 505, 557–558, 563, 568, 595, 605, 609
–i (*Kydey*) János, dobokai alisp (1495) 489
–i cs: Budai, Egyed, Frank, Gáspár, Ispán, Nagy
kiegyezés, perbeli *39*, *110*, *117*, *122*, *128–129*, *151*, *163*, *166–169*, *173*, *189–192*, *194*, *197*, *199*; 30, 90, 107, 123, 132, 146, 156, 168, 488, 504, 512, 515, 527, 538, 555, 567, 583, 586–588, 590, 599–600, 607–608, 611, 615, 637, 645

kiközösítés, egyházi 515, 524
Kilyén cs (sepsiszentistváni): Mária (Wass Tamás fel) *84*
Kimpényszurdok – Câmpuri-Surduc, Hunyad m, h *184*
Kimpur – Câmpuri de Sus, Hunyad m, h *184*
kincskeresés 137
kincstári jogügyigazgató: Varsolci István
Kindel l. Kentelke
kínzás 493
kínzóeszközök 130
Király (*Kyral*) László, b 510
király: III. Béla, IV. Béla, I. Károly, Zsigmond, I. Mátyás, II. Ulászló, II. Lajos, I. Ferdinánd, I. János, II. János, I. Lipót, III. Károly, II. József
– perbe idézése 258
–i bíráskodás Erdélyben 136
–i had l. had, királyi
–i jelenét bírósága 107, 209
–i jelenlét, személyes 665
–i jog 402
–i kúria 501
–i küldöttség Erdélyben 170
–i parancs kézbesítése 625
–i szolgálat (Erdélyben) 183
királyné 83. L. még Borbála, Erzsébet
királynő 187. L. még Mária, Mária Terézia
Kis (*parvus*) cs (felsődevecseri): István, dobokai szolgabíró (1449–1451), alvd-i emb 441–442, 451
– (*Kys*) cs (galaci): István, vd-i emb 531
– (*Kys*) cs (sárdi) Antal, dobokai alisp (1510) 558
– (*parvus*) cs (újbudai): Gergely, kolozsi szolgabíró (1431) 420
– (*d parvus*) Demeter, hospes, Szék 19
– (*Kys*) István, jb, Szentgothárd 577, 580, 583
– (*parvus*) Lőrinc, famulus, ü, Doboka vm 347, 353
– Márton, szolga *169*
– (*Kys*) Mátyás, jb, Pulyon 532
– (*Kys*) Mihály, fam, K-Szolnok vm 500
– (*Kys*) Pál, jb, Légen 532
– (*parvus*) Pál, familiaris, b, Doboka v. Kolozs vm 123
Kisbánya (*KysBanya*) – Băişoara, Torda/Kolozs m, h *172–173*; 474, 578–579, 658
Kisdevecser (*Kysdewecher*) – Diviciorii Mici, Doboka/Kolozs m, h *101*, *103*; 1–2, 435, 489, 496, 519, 535–536. L. még Devecser, Alsódevecser, Felsődevecser, Nagydevecser
–i cs: Balai, Devecseri, Szabó
Kisenyed – Sângătin – Klein-Enyed, Fehér/Szeben m, h *124*, *185–186*, *188*
Kisfalud (*Kysfalwd*), Marosszentkirályba olvadt település, Torda/Maros m, h 495
–i cs: Tárnok
Kisfaludy Társaság, irodalmi egyesület *89*
Kishartyán – Nógrád/M, h *190*, *194*, *196*
Kishont, vm, Szl *190*
Kisiklód – Iclozel, Doboka/Kolozs m, h *180*. L. még Iklód
–i malomhely *180*
Kiskapus (*Kyskapws*), fn, Boncnyíres 32
Kiskend (*KysKend*) – Chendu Mic, Küküllő/Maros m, h 476
kiskorúak jogképessége 166
Kiskunlacháza l. Szántó
Kisludas – Gusu, Giesshübel, Fehér/Szeben m, h *170*
Kismohaly (*Kysmuhol*), fn, Szentiván 84
Kismohalyfő (*Kysmuholfe*), fn, Szentiván 84
Kismohalytelke (*Kysmuholtelke*), fn, Mohaly 84
Kismuhar (*Kyusmohar*), erdő, Szentiván 19. L. még Muhar
Kisnána l. Nána
Kisoklos (*Kysaklos*) − Ocolişu Mic, Torda/Fehér m, h *173*, *184*, *429*; 578–579
Kispacal, Pacalusa – Păţăluşa/Izvoarele, K-Szolnok/Bihar m, h *430–431*
Kispetri – Petrindul Mic/Petrinzel, Kolozs/Szilágy m, h *184*
Kisréde, ma Nagyréde része, Heves/M *192*. L. még Tótréde
Kissáros l. Sáros
Kissebeshely l. Sebeshely
Kis-Szamos (*Zomus*) – Someşul Mic – Kleiner Somesch, folyó *104*; 94, 457, 460, 487. L. még Vízszamos

Kisszőlős (*Kyszewlews*, *Kysseolevs*) – Seleuş – Kleinalisch, Küküllő/Maros m, h *164*; 504, 514, 516, 519
Kisterenye, Egyházasterenye, Utasterenye, más néven Kalapat – ma Bátonyterenye része, Nógrád/M *190–191*, *194*, *196*, *198*, *199*
Kisvincoló (*Kyswynczolo*), erdő, fn, Cege *104*; 534. L. még Vincoló, Viszlótelek
Kiswass (*KysWas*, *KisWas*) János és Mihály l. Wass (Kiswass) János és Mihály
Kitid, Kited – Chitid, Hunyad m, h *184*, *186*
kiváltságlevél *31*, *40*, *145*, *149*, *171*; 8, 15, 17, 34–35, 66–67, 71, 75–78, 84, 88, 92, 110, 130–131, 134, 170, 198, 320, 354, 364, 413, 641–644, 650
kizárás birtoklásból 221
– (András fel), b, Nyíres 190
Klastrom utca, Gyfv *116*
Klausenburg l. Kolozsvár
Kleiner Somesch l. Kis-Szamos
Kleinalisch l. Kisszőlős
Kleinblasendorf l. Balázstelke
Klein-Enyed l. Kisenyed
Kleinferken l. Sáros
Kleinmühlbach l. Sebeshely
Klenóc – Klenovec, Kishont/Szl, h *193*, *195*
Klinke Vilma l. Jagodics Vilma
Knin (*Tininium*), ppk-ség, H 127, 364
–i ppk: János frater
Kochy (d) Balázs, lk, Szék 256–257
Kocsárd (*Chochard*, *Bochard*), Székelykocsárd – Cucerdea/Lunca Mureşului, Aranyos sz/Fehér m, h 414
kocsmajog haszonbérlete *179–185*
kocsmáltatás *133*, *198*
Koda (*Koda*) cs (alsótöki): Mihály 647, 649
– (*Koda*) cs (nyíresi): Mihály 616
Kodor (*Kodor*) – Codor, B-Szolnok/Doboka m, h 445, 447, 449–450, 546–547, 554–556, 559
–i (*Kodory*) cs (kodori): György 554–555
–i (*Kodory*) cs (szilvási): Jakab (Magdolna férje) 546–547, 556, 559–560, 579, 581–582, 597–599
–i (*Kodori*) Pál, plb, Szentiván 663
Kokelburg l. Küküllővár
Koláry l. Kóvár
kolónus l. colonus
Kolos (Miklós leánya, Székely István fel), b, Doboka vm 453
Kolozs (*Colos*, *Clus*), főesp-ség 92, 457, 460
–i főesp: Bálint, Miklós mgr
– (*Clus*, *Colos*, *Kolus*), vm, R *30*, *33–36*, *40*, *43–45*, *49*, *53*, *58–59*, *62*, *70*, *88*, *93*, *101*, *103–104*, *108–109*, *112–113*, *115–116*, *119*, *121–125*, *130*, *132*, *137–138*, *142*, *161*, *163–166*, *168*, *170–177*, *182–186*, *189*, *190*, *196*; 31, 44–46, 54, 60, 87, 91, 103, 123, 130, 132, 144, 192–193, 218, 221, 230–231, 233–238, 289, 318, 332–335, 339, 348, 353, 374, 383–386, 389, 393, 397, 406, 413, 420, 423, 433, 435, 440, 498, 504, 514, 519, 578–579, 607, 624, 638, 659, 665
– vm hatósága 332, 624
– – adótabellái *186*
– – dézsmaarendája *190*
– – ispánja: Ébeni István; Imre (Esztári), János (Kömörői), Lanch (Károlyi), László (László f), Mihály mgr (Kályáni), Miklós, Wass Miklós mgr (János f); helyettes főispánja: Wass György
– – alispánja 413. L. még Tamás, Wass (Veres) Péter
– – szolgabírái 45–46, 238, 413. L. még: Cseh Dezső, Henke (d) Mihály (Györgyfalvi), Henke László (Györgyfalvi), Imre (Frátai), János (Domokos f), János (Patai), János (Szucsáki), Kis Gergely (Újbudai), László (Szomordoki), Miklós (Komjátszegi), Miklós (Sandrinus f, Mócsi), Péter (Macskási), Péter (Szucsáki), Tamás (Dezméri), Tatár Péter (Szucsáki), Zsuki János
– – ülnöke: Wass Imre

Kolozs (*Clus*, *Clusakana*, *Colus*, *Kolus*) – Cojocna, Kolozs m, h 91, 123, 144, 170, 457, 460; *450*
–i plb: Bálint
–i hospesek 123
–i sóbánya 170
Kolozsborsa l. Borsa
Kolozsmonostor (*Clusmonustra*) – Cluj-Mănăştur, Kolozs m, h *55*; 13, 54, 60, 64, 545–546
– (*Clusmonustra*, *Colusmonustra*) – Cluj-Mănăştur, Kolozs m, bencés apátság, jelenleg Kolozsvár egyik negyede (hiteleshelyként) *39*, *44*, *48*, *164*, *169*, *174*, *183*, *188*; 8, 12–13, 20, 28, 32, 34, 64, 71, 78, 81, 84, 94, 97, 99–100, 102, 109–112, 114–118, 128–129, 131–132, 136–138, 140, 142–143/1, 154, 157, 162–166, 169–170, 172, 184, 195–196, 207, 212, 214–215, 217–218, 220–221, 238, 241–242, 244–249, 255–258, 263–266, 269, 271–272, 277–279, 284–291, 300, 304, 312, 314–315, 323–325, 329–333, 335, 337–338, 343–344, 347–350, 353–355, 360, 364, 366–368, 371–372, 374–375, 377, 379, 383, 385, 389, 394, 399, 401, 403, 408–413, 416–419, 422, 425–429, 436, 443–444, 451–453, 457, 462, 464–469, 477, 480–482, 487, 490, 495, 497–498, 505–506, 508–509, 512, 517, 519, 521, 523, 525–527, 529, 534–536, 540–542, 551, 553, 556, 559–561, 564, 567–569, 572–573, 577, 583–584, 586–591, 594–600, 603–606, 610, 622–623, 627–628, 631, 634–638, 640, 652–659, 661, 665
–i Szűz Mária-monostor 8, 28, 32, 64, 71, 78, 81, 94, 97, 100, 102, 110–112, 114–116, 118, 128–129, 132, 137, 142–143/1, 154, 157, 162–163, 184, 212, 217, 221, 242, 244, 246, 256, 258, 263–264, 266, 269, 272, 278–279, 284–287, 290–291, 315, 324, 331, 333, 335, 338, 347–350, 354, 367, 375, 377, 385, 389, 399, 401, 403, 408–409, 411, 413, 422, 427, 443, 452–453, 462, 464–465, 468, 481–482, 487, 490, 495, 497–498, 506, 508–509, 512, 521, 523, 525–526, 519, 529, 534, 536, 541–542, 551, 556, 560–561, 564, 569, 583–584, 586–587, 590–591, 595–596, 598, 603–604, 610, 623, 628, 635–636, 638, 653, 655, 657–659
–i konvent apátja 8, 12. L. még Antal, Miklós frater
–i – tagjai: Antal, Balázs, Benedek, Egyed, György, Imre, Jakab, Kristóf fraterek, Lukács pap, Mátyás, Mihály, Miklós fraterek, Miklós clericus, Miklós, Péter fraterek, Simon; éneklőszerzetes: Demeter frater; őrszerzetes: János frater, Péter frater
–i – hiteleshelyi lt 19
–i – jegyzője: Máté (Dési)
–i – levélkeresői 137, 170, 364
–i – sekrestyéje 634, 640, 652
–i – regisztruma 587, 591
–i apátság officialisa: Ferenc deák
–i jezsuiták *54–55*
– – iskolája *55*
–i jezsuita templom *54*
Kolozsvár (*Clusuar*, *Cluswar*, *Koloswar*) – Cluj/Cluj-Napoca – Klausenburg, Kolozs m, v *7*, *55*, *58–61*, *63*, *66*, *69–70*, *73–74*, *76–77*, *83–84*, *86–88*, *90*, *92–95*, *97*, *99*, *101*, *132*, *134*, *148 174*, *182*, *186–187*, *189*, *192*, *196*, *198–199*, *430*; 12, 46, 136, 170, 304, 332, 471, 478–479, 481, 490–491, 503, 520, 523, 526–527, 529, 537–538, 544, 548–550, 552, 554–555, 566, 568, 574, 579–580, 600, 605–607, 611, 614–616, 622, 627, 631, 641, 643–644, 652, 654, 660
– helyettes kapitánya: Wass György
–i Akadémiai Könyvtár *28*, *135*, *147*
–i Állami Levéltár l. Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Fiókja
–i bíró 644. L. még Márk György
–i – háza 641
–i domonkos kolostor *48*
–i Egyetemi Könyvtár *4–5*, *28*

kolozsvári esküdtek 641, 644
–i Farkas utcai ref. templom *88*
–i Főtér *66*
–i ház: Ébeni-, Óváry- és Wass-ház
– hóstátja *74*
–i jezsuita templom *54*
–i kaszinó *86*
–i Királyi Líceum *91*, *93*, *95*
–i kőfaragók *50*, *149*
–i lakos háza 643
–i műemlékek fényképei *450*
–i női olvasókör *92*
– ostroma (1704) *59*
–i Piac tér *174*
–i református kollégium *59*, *67–69*, *74*, *78*, *84–85*, *88*, *139*, *169*, *171*, *181*, *433*
–i – – könyvtárosai: Bodoki Mihály, Diószegi Mihály
–i – kollégiumbeli zavargások *169*
–i Sámuel (Boldogfalvi Magdolna férje) *176*
–i színház *70*, *84*, *94*
–i szőlő *59*
–i Történeti Intézet *7*
–i vendégek 641
–i cs: Váradi
–i lk-ok: Ewfrosina, Ferenc kőfaragó, Gertrudis, Ilona, Kovács Gergely, Márk György, Mauksch Tóbiás, Porkoláb János, Serpenyős Antal, Zatral Mihály
Komárom (*Kamurun*), vm, M és Szl 17
–i isp: Felsőlendvai Miklós
Komjátszeg (*Komiadseg*) – Comşeşti, Torda/Kolozs m, h 393
Komlódi cs *44*; Orsolya (Wass Balázs fel) *163*
Komlós (*Komlos d*) Mihály, lk, Szék 256–257
– (*Kumlus d*) Illés, jb, Szentegyed 158
Kompolt (*Kompolth*, nánai) cs: László, kir pohárnokmester (1421–1428) 364
kondás 563
Kondormárk (*Condormarok*, *Kundurmart*), elnéptelenedett település Szék határában, Doboka/Kolozs m *31*, *101–102*, *105*; 1–2, 530
Konstantinápoly – Isztambul, v, Törökország *58*, *96*
Kont (*Konth*) Miklós, erd vd (1351–1356), nádor (1356–1367) 117, 127, 134
– (*Konth d*) Mihály, alvd-i emb, b, Tők 314
Konth (János a), ü 145
Konya, isp, Pozsony l. Szécsényi Konya
konyha 217
Koós István, b, Simonyi *193*
koporsó *63*, *70*, *75*
Koppánd (*Koppan*) – Copand/Copăceni, Torda/Kolozs m, h 476, 517
Koppani István, b, Szék 281, 298299
koraszülött *72*
Korbávia (*Corbavia*), ppk-ség, H 127, 364
–i ppk: Rodoszló frater, Szécsi Péter
Korda cs: György (Teleki Zsuzsanna férje) *130*, *193*, *199*; Zsigmond *164*
Kornéltelke, elnéptelenedett település Dicsőszentmárton közelében, Küküllő/Maros m *170–171*
Kornis cs (göncruszkai) *66*; Anna (Barcsay Boldizsár fel) *171*; Ferenc *115*, *162*, *170*; Mihály (Kuún Ilona férje) *175–176*; Zsigmond, erd gubernátor (1713–1731) *162*, *189*
– cs lt *140–141*; 38, 318, 320
– – kastélya, Szentbenedek *451*
Koród (*Korogh*) – Coroi – Küküllő/Maros m, h 516
Koródszentmárton (*KoroghZenthmarthon*) – Coroisânmartin, Küküllő/Maros m, h 516. L. még Szentmárton
–i kúria *177*
–i cs: Sülyei
korona *31*
koronaőr: Perényi Péter
Korpád (*Korpad*) – Corpadea, Kolozs m, h 242, 244–246, 413
Kósa Dániel *432*
Kossuth Lajos (1802–1894), államférfi *95–96*, *138*
Košice l. Kassa
Kovács Ádám (bözödújfalusi), tiszttartó, Méhes *182*
– (*Kowach*) Antal, lk, Szentegyed, fogott bíró 439

Kovács (*Kowach*) Benedek, jb, Szava 532
– (*Faber*) Gergely (Ilona férje), lk, Kolozsvár 641
– (*Kowach*) Imre, jb, Szentegyed 610
– (*Kowach*) Máté, jb, Légen 532
– (*Kowach*) Miklós, jb, Szava 532
– (*Kovach*) Péter, jb, Szentgothárd 563
– Péter, b, Sepsiszék *168*
kovács 197
Kovácsi – Coaciu/Făureni, Doboka/Kolozs m, h *122*, *177*
Kóvár (*Kowar*) – Koláry, Hont/Szl, h 402
–i Pál mgr, nádori ítélőmester (1402–1430) 402
Kozárvár (*Kozarwar*) − Cuzdrioara, B-Szolnok/Kolozs m, h 663
Kozma (*Kozma*) András, jb, Szentegyed 610
–, serv, Doboka vm 80
– cs (kézdiszentléleki): Gábor (Wass Natália férje) *78*
– Gábor, ü *432*
Kozmatelke (*Kozmatelke*) – Cozma, Kolozs/Maros m, h 181
Köblös, Magyarköblös – Cubleşul Unguresc/Cubleşu Someşan, Doboka/Kolozs m, h *175*
–i István, b, Girolt *173*
–i cs: Teke
kőfaragó 641
kőhajítás (mértékegységként) 217
Kőhalom (*Kuholum*, *Kwholm*) – Rupea – Reps, Kőhalom sz/Brassó m, vár 111, 117, 119
–i alvn, vn: Wass Miklós (János f)
Kőháza (*Kywhaza*, *Kyowhaza*), azonosíthatatlan település, vélhetőleg Mohaly és Iklód környékén, Doboka vm-ben 135
Kő (*Kw*), Bánmonostor – elpusztult város és prépostság Banoštor helyén, a Duna partján, Szerém/H 109
–i káptalan (hiteleshelyként) 100, 109
– – tagjai: prp: Márk
kölcsön 627–628
Kölesd – Tolna/M, h *89*
Köln (*Colonia*), v, Németország 266
–i posztó 266
Kölpény, Mezőkölpény – Culpiu, Maros sz/m, h *185*
költözés 570
Kömörő (*Kemere*) – Szatmár/M, h 420
köntös 129
könyvek vásárlása *60*
Kőrisbérce (*Kewresberche*), fn, Szentgothárd 354
Kőris, Kőriserdeje, Kőriserdő (*Kewrews*, *Kewreserdeye*, *Kewreserdew*, *Keuruserdeu*), fn, erdő Szentgothárd, Légen és Gyeke között *104*; 19, 38, 319, 354, 401, 404–405, 613, 617–618, 622–623
Kőrös (*Kewrews*), Érkőrös – Chereuşa, K-Szolnok/Szatmár m, h 500–501
–i ház 500–501
–i (*Keressy*) cs (alsójárai): Péter *173*; 658
Körösladány l. Nadány
körtefa 33
Körtvélykapus (*Kurtuelkopus*), fn, Gyula 9
Körtvélyteleke, elnéptelenedett település Désfalva közelében, Küküllő/Maros m *169*
Kőszegi Miklós, ppk, Győr (1308–1336) 17, 24
kötelezvény 409, 413, 492
Kötke – Cutca, Doboka/Kolozs m, h *116–118*, *163*, *166–167*, *170*, *175*, *178*, *199*
Kővár – Chioar, Kővár-vidék/Máramaros m, h *170*
Kővár-vidék *83*, *120*, *131*, *176*
– – megyei ülnöke: Wass Tamás
Kövend (*Keuend*) – Chiend/Plăieşti, Aranyos sz/Kolozs m, h 414
köves föld 32
Kövesdi (*Kevesdy*) Péter, jb, Uraly 516
követ küldése a királyhoz 454
Közbérc (*Kuzberch*), fn, Gyula 9, Légen 33, Torda 137
Középfalva – Chiuza – Mitteldorf, B-Szolnok/B-Naszód m, h *184*
Középlak – Cuzăplac, Kolozs/Szilágy m, h *196*
–i kúria *177*
Közép-Szolnok (*Zolnok Mediocris*), vm, R *39*, *92*, *94*, *122*, *131*, *166*, *173*, *175–176*, *185*; 500. L. még Belső-Szolnok, Szolnok
– – vm isp: Wass Imre

közgyűlés, vajdai 19–20, 22, 41, 46, 70, 75–76, 79–82, 87–88, 108, 113–115, 117, 135, 159–161–162, 172, 209–210, 239, 277–278, 351, 413, 489, 514, 517, 540, 553, 573, 582, 622, 624, 640, 645, 663
–, –, általánosabb 46
–, –, B-Szolnok, Doboka és Kolozs vm-ék részére tartott 54, 60, 87
–, –, Doboka és Kolozs vm számára tartott 44–46
– –, elhalasztása 172
–, király által tartott 123, 376, 379
–, – – –, elhalasztása 376, 379
–, alvajdai 454, 601
közjegyző: Nyíresi Tamás mgr, Simándi Pál
–i jel 630
köznyelv l. anyanyelv
Krakkó – Cricău, Fehér m, h *176*
–i udvarház *176*
Kraszna, vm, R *44*, *69*, *142*
– vm főisp: Wass Ádám
Krasznafüzes l. Füzes
Kreuz l. Keresztúr
Kristóf frater, pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 427
–, b, Göc, vd-i emb, b, Göc 555–556
–, b, Szilvás l. Szilvási Kristóf
Krokova – Krokava, Gömör/Szl, h *190*, *194*, *198–199*
Krombánya l. Rimabánya
Kronstadt l. Brassó
Kubinyi cs (felsőkubini) *193*, *195*
– Dániel, b, Kazinc *194*
– Miklós, ü *432*
Kugh (d) Miklós comes 11
kuglizás *63*
Kuholum l. Kőhalom
Kukehaza l. Kükeháza
Kulcsár (*Kwlchar*) Miklós, kir emb, b, Béld 424
Kultsár Torpis János, tiszttartó, Serke *198*
Kun, Kún cs l. Kuún cs
Kund – Cund – Reussdorf, Küküllő/Maros m, h *122*, *173*
kunok bírája: Oppelni László
– ispánja: Lackfi István
Kupsafalva – Cupşeni, B-Szolnok/Máramaros m, h *117*, *163*, *170*, *175*, *178*, *185*
Kúré l. Kürt
kúria *32*, *39–40*, *59*, *62–63*, *66*, *71*, *113*, *115*, *123*, *151*, *162–163*, *174*, *177*, *183*, *188*; 62, 218, 224, 407, 471, 491, 503, 511–512, 518, 527, 542, 544, 554, 570, 577, 584, 611, 619, 631, 633–634, 643. L. még ház
– felosztása 491
– lerombolása 619
– megrohanása 527
– zálogosítása 181
Kurtuelkopus l. Körtvélykapus
kurucok *59*, *63*, *68*, *72*, *138*, *154*, *188*
Kutasvölgy, elnéptelenedett település Détér határában, Gömör/Szl *193*
kút 170
Kuún (ozsdolai) cs: *88*, *121*, *138*, *145*, *170–171*, *175*, *180, 428*; Borbála (Gotthárd leánya, id. Barcsay György fel) *171*, *175*; Erzsébet (Gotthárd leánya, Herant Tamás fel) *175*; Gergely (Gotthárd és Borbély Anna f), táblai ülnök *171*, *175*, *199*; Gergely végrendelete *175*; Géza (Kemény Vilma férje) *428–429*; Gotthárd (Borbély Anna férje, Gergely, György, Borbála, Ilona és Erzsébet a) *121*, *169*, *174–175*; György (Gotthárd f) *175*; Ilona (Csomortáni Tamás fel) *175*; Ilona (ifj. Ébeni István fel) *122*, *173*, *177*, *182*; Ilona (Gotthárd leánya, Kornis Mihály fel) *175*; Ilona (Tholdy György fel) *173*; István (Sulyok Sára férje) *169*, *199*; Katalin (Ébeni László fel) *121*, *169*, *171*; László *171*, *180*; Kuún Lázár 662, 667; Zsigmond *180*; cs kastélya *450*
– kollégium 93
Kuzberch l. Közbérc
Kükeháza (*Kwkehaza*), elnéptelenedett település Bánk közelében, Veszprém/M 199, 226
Küküllő (*Kykellew*), vm, R *44*, *115*, *118*, *121–122*, *136*, *138*, *164*, *169*, *171–173*, *176*, *184–186*, *188*, *196*; 481, 495, 504, 511, 514, 519, 578–579

Küküllő (*Kykullew*), főesp-ség 14, 153, 164–166, 168
–i főesp: János mgr, (székes)fehérvári prp; János mgr, erd ppk-i helynök
Küküllővár (*Kykelleuuara*) – Cetatea de Baltă – Kokelburg, Küküllő/Fehér m, vár *35*; 224
–i vn: Wass Péter
Kürt (Kúré), Borsod/M, h 667
Kwkehaza l. Kükeháza
Kysmuholtelke l. Kismohalytelke

L

Lacháza/Lackháza l. Szántó
Lack (*Lachk*) cs (szántói): Benedek, ppk, Bosznia (1410–1426) 364; Dávid (Miklós f, György a), szlavón bán (1415–1419) 329, 438, 341–342, 345; György (Dávid f) 438; Jakab (Miklós f), erd vd és szolnoki isp (1403–1409) 255–256, 277–278, 329; Lack (Miklós a) 329, 341–342, 345; Miklós (Lack f, Dávid és Jakab a) 329, 341–342, 345
Lackfi cs (kerekegyházi) *35–38*, *45*, *145*; András, ugocsai isp (1346–1353), erd vd és szolnoki isp (1356–1359) *34–35*; 113–115, 117–118, 122; Dénes (István f), kir lovászmester (1343–1359), erd vd és szolnoki isp (1359–1367) *34–36*; 89, 123–125, 127, 135–137; Imre, kir lovászmester (1359–1367), erd vd és szolnoki isp (1369–1372) 127, 159–163; István (Dénes mgr a), kir lovászmester (1326–1343), nyitrai isp (1336–1340), erd vd (1344–1350) *34*; 6, 14, 17, 24, 57, 70–72, 74–78, 81–82, 84, 86, 88–89, 117; István (csáktornyai), székely isp (1367–1371), nádor és a kunok isp-ja (1387–1392) *37*; 148, 209, 214–215; László mgr, székely isp (1328–1343), csanádi (1339) és besztercei isp *34*; 39; Miklós, székely isp (1363–1367), erd vd (1367–1368) *35*; 139–140, 147
Lacki (*Laczky*) Barabás, jb, Gyeke 532
Lackod – Lăscud, Küküllő/Maros m, h *169*
Lackonya, Lacház – Lăschia, Kővárvidék/Máramaros m, h *131*
Lacház l. Lackonya
Lacu l. Lak
láda *48*, *54–55*, *148–149*; 536, 641, 643. L. még levelesláda
– ellopása 641
– feltörése 570, 642
–, pecsétekkel lezárt 643
Ladany (Mihály a), b, Bokaj 37
Ladislau (Petru a), román vajda 438
– kenéz, jb, Mohaly 135
Lajos (I.), kir (1342–1382) *34*, *36*, *45*, *106*, *108*, *110–111*, *143*; 65, 72–73, 83, 85, 104, 106, 123–127, 130–131, 133–134, 137, 139–140, 147–148, 170, 392, 654–655
– – – erdélyi tartózkodása 72, 123, 136–137, 139–140, 147–148, 170
– (II.), kir 625–626
Lak (*Lak*), Feketelak – Lacu, Doboka/Kolozs m, h *163*; 204, 532, 601. L. még Feketelak
–i plb 204
–i (*Laky*) Lőrinc, jb, Mohaly 532
–i jb-ok: Boldizsár Bálint, György és Sebestyén; Bolgár János, Gothárd Péter, Göci Gergely és Keresztély; István Péter, Juhos Imre, Marha Sándor, Márton Máté, Porkoláb Mátyás, Szentmiklósi Bálint, Szondi Benedek, Víg János
lakos, közrendű 593
Lampert mgr, országbíró (1314–1324), csanádi (1314–1324) és nyitrai isp (1321–1324) 17
Lamperth l. Lompérd
Lanch, kolozsi isp (1431), b, Károly 420
lánc *51*, *99*
–, arany *51*, *60*
Lándor (*Landor*), Nándor – Nandra, Fehér/Maros m, h 481
Langenschönbichl – h, Ausztria *81*
Langenthal l. Hosszúaszó
Lányi cs *136*; Karolina (Wass Dániel fel) *78*
Láposdebrek l. Debrek

Láposcserje (*Laapws chereye*, *Laapos Chereye*, *Laposchere*, *Lapos Cherhe*), kaszáló, fn, Szentgothárd 613, 618, 622–623, 629
Láposerdőfő (*Laposerdewfew*), fn, Szentgothárd 595
Láposerdő (*Laposyerdew*), fn, Szentgothárd 405
Larsen Signe (Wass György fel), ápolónő *99*
László (V.), kir (1452–1457) *113*
– (Kán nb-i), erd vd és szolnoki isp (1297–1315) 8–9, 35, 88
–, erd alvd (1390–1392) 202–203, 205, 207–208, 213. L. még Nadabi László, Tolcsvai László
–, – vd l. Losonci László, id.
– (*Balas* f), b, Balázsfalva (Doboka vm) 7, 29
– mgr (János f), b, Balkány 39
– dobokai isp (1444), b, Bádok 435
–, vn, Bálványos (1416), ü 329
– (*Myke* f), belső-szolnoki szolgabíró (1370) 155
– (Péter és Imre a), b, Bogát 481, 495
– alvd-i emb, b, Bongárd 366
– (György a), b, Botháza 192–193
– alvd-i emb, b, Felsődevecser 215, 217, 271
–, b, Doboka vm 4
– (Gergely f), b, Doboka vm 9
– mgr (Péter f), dobokai isp (1398), b, Drág 229, 232
– mgr (Geleth f) l. Erdélyi cs
– (Francas /d/ János f), b 421
– kir emb, b, Gáld 424
– (István a), b, Gesztrágy 646
–, b, Gesztrágy 235, 582, 612, 621
– (Mihály a), b, Göc 203, 205, 209, 214, 217, 225
– (Tamás f), vd-i emb, b, Göc 81
– mgr, ózdi főesp, erd ppk-i helynök (1380–1390), Gyfv 177–180, 197, 200, 204
– mgr, ugocsai főesp, erd ppk-i helynök (1367), Gyfv 145
– (András f), b, Gyógy 145
–, a Szt. Márton-oltár igazgatója, Győr 201
– (János f), alvd-i emb, b, Hesdát 222, 271
– (Beke f), b, Iklód 135
– (Benedek f), b, Indal 260
– (Janka f) l. Jankafi cs
– frater, érsek, Kalocsa l. Jánki László
– (András f), b, Kecset 445, 447, 449–450
–, b, Kecset l. Kecseti László
– (Gáspár és Menyhárt a), b, Kecset 552
– (Péter f), b, Kodor 445, 447, 449–450
– (László f), kolozsi isp (1367) 144
– (László mgr kolozsi isp a) 144
– b, Kozárvár 663
– (Péter a), b, Kövend 414
– alvd-i emb, b, Lompérd 366, 383–384
–, dobokai szolgabíró (1465), b, Mányik 461
– (Gyula f), b, Mikola 279
– (Gyula f), b, Mohaly 312
–, Opulia-i herceg, nádor és kunok bírája l. Oppelni László
– (Bereck a), b, Pálháza 149
–, ppk, Pécs l. Szeglaki László
– (Benedek f), b, Szarkad 413, 421, 444
– (László a), b, Szarkad 212
– (László f, Borbála férje), vd-i emb, b, Szarkad 162, 212
– (László a), b, Szarkad 162
– (Márk f), b, Szava 214–215
– (Vilkynus f, Nagy Lukács a), b, Szentandrás 207, 218, 223, 239–240
–, kovács, Szentegyed 197
– (Miklós f), b, Szentegyed l. Wass László
–, kolozsi szolgabíró (1398), b, Szomordok 230–231, 233, 235–237
– (János a), b, Szucsák 289
– b, alvd-i emb, Tötör 480
–, ppk, Veszprém l. Zsámboki László
–, ppk, Zágráb l. Kaboli László
– (Mihály f), b, Doboka vm, Zsombor nb-i 9
– (Miklós testvére), b, Doboka vm 189
Lászlófalva, elnéptelenedett település Gömör közelében, Gömör/Szl *197*
Lázár cs (szárhegyi) *183*, *186*, *195*; Erzsébet (István leánya, Kálnoky Sámuel fel) *166*; Ferenc (István f) *166*; István (Erzsébet és Ferenc a) *166*
– – kúriája, Mezőbánd *183*

Lăschia l. Lackonya
Lăscud l. Lackod
leányági öröklés 586–587
leánynegyed *45*, *112–114*, *163*, *166–167*; 4, 29, 37, 102, 265–266, 269, 477, 491, 571, 586–587, 590
– átvételének megtagadása 266
– fele 492
Lechinţa l. Lekence
Lefantovce l. Elefánt
legátus, pápai 515
legeltetés 401
Légen (*Legen*, *Ligyn*) – Legin/Legii, Kolozs m, h *47*, *104 137*, *161–162*, *176*; 31, 33, 122, 328, 332, 336, 353–354, 382–384, 389, 393, 397–399, 401, 403–404, 409–411, 413, 418–420, 423, 532, 570, 599–600, 607, 638
–i halastó 638
–i jb-ok: Bagdan Ioan, Balázsi Balázs, Bálint és János; Daróci Sebestyén, Demjén Pál, Dózsa Bálint, Fodor Antal, Kelemen Péter, Kis Pál, Kovács Máté, Marha Kelemen, Nagy Antal, Szentmiklósi Lukács, Szőke Imre; Tancsi Dénes, Mátyás és Mihály; Tót Benedek
–i fn: bérc, Büzkő, Félkörösbérc, Gyekevölgye, Gyepesbérce, Gyékényestó, Kenderesvölgy, Közbérc, Kőris, Kőriserdő, Lóakol, Petebérce, Somosbérce, Szászút, Tisztató, *Zylisberche*
Legin/Legii l. Légen
Léhivölgy, elnéptelenedett település Gesztete határában, Szl *191*, *198–199*
Leipzig l. Lipcse
Lekence, Mezőlekence, Maroslekence – Lechinţa, Torda/Maros m, h *174*
leleszi konvent (hiteleshelyként) *191*
lelki üdvösség 94
Lemberg l. Ilyvó
lemondás birtokigényről 36
– jogigényről 50
lemondás, szolgabíró tisztségéről 617
Lénárt, vd-i emb, b, Szilágytő 81
Lengyelkék, Ringelkirch, elnéptelenedett település Hosszútelek határában, Fehér m *170*
Lengyelország *127–128*, *150*, *168*, *194–195*
Lépes (*Lepes*) cs (váraskeszi): György, erd prp (1414), erd ppk (1427–1442) 308, 320; Loránd mgr, erd alvd (1415–1438) 322–325, 327, 329–331, 336–357, 359–360, 363, 365–368, 370–372, 376, 379–381, 394–395, 397, 412, 414–419, 421–422, 425–430
lepkegyűjtés *86*
Leresdorf l. Szentandrás
Léta (*Leta*), Magyarléta – Lita Ungureasca/Litenii, Torda/Kolozs m, h és vár 62
Leusták (*Leustach*), szlavón bán l. Paksi Leusták
– (Gyula erd vd a), b, Rátót nb-i 2
– (*Leustachius*), erd vd (1176–1196 k) 1–2
Leuven (*Levinium*), v, Belgium 266
–i posztó 266
levelesítés 400
levelesláda *63*, *123*, *149*, *168*. L. még láda
Lichtenstein, Johann, herceg, b, Ausztria *81*
Likas (*Lykas*), fn, Gyula 9
Likér – Likier, ma Nyustya része, Kishont/Szl, h *190–191*, *193*, *195*, *198*
Likivarsány (*Likyuassan*), elnéptelenedett település Győrasszonyfa mellett, Győr és Veszprém vm-ék határán/M 226
Limba l. Lomb
Linz (*Lincium*), v, Ausztria 650
Lipcse – Leipzig, v, Németország *76*, *89*
–i Steyber'sches Institut *89*
Lipót (I.), kir (1657–1705) *60*, *164–165*
Lippa – Lipova, Arad m, mv *174*
–i kapitány: Borbély György
Liptó, vm, Szl *197*
Liszkai Horvát Ádám, erd vd-i protonotárius (1496) 490
Liszkói Pál, kir asztalnokmester (1360–1381) 127
Lita Ungureasca/Litenii l. Léta
Livada l. Dengeleg, Egres
ló *47*, *87*; 436, 454, 570. L. még kanca, kantár, nyereg, ménes
– ellopása 63, 83, 85, 108, 141, 152, 158, 173

ló lenyilazása 93
– megsebesítése 93
–, ménesbeli 23, 93, 393
–, szerecsen *55*
–, 1½ márkát érő 63
–, 3 márkát érő 63
–, 6 márkát érő 141
–, 15 márkát érő 83, 85
–, 6 forintot érő 158
–, 8 forintot érő 154
Lorenz Rosa, von Riesenstett, szül. Dressler (Wass Olivér fel) *81*
lótenyésztés *47*
Lóakol (*Luakal*), völgy, fn, Légen *47*; 33
lószerszám *47*
Lomb – Limba, Dumbrava – Fehér m, h *175*
Lompérd (*Lamperth*, *Lomperth*) – Lumperd/Zoreni, Kolozs/B-Naszód m, h 366, 383, 384
Lóna (*Lona*), Kendilóna – Lona/Luna de Jos, Doboka/Kolozs m, h 62, 146, 156, 158–159, 276, 413, 626
–i ház 626
Lónyai cs: Anna (Kemény János fel) *165*; Ferenc, hadvezér *189*
lopás 91, 146, 152, 158–159, 174, 176, 404, 432, 611, 642
–, éjjel 167
Loránd (Artolph/Ortalph f), Doboka vm szolgabírája (1315), b, Gyula 9, 12–13
Loránd mgr, erd őrkk, Gyfv 92
Loránd, prp, Győr 184
Lorántffy cs *125*; Kata (Alia Sámuel fel) *185*; Kata (Apafi István fel) *127*, *197–198*; Mihály (Zsuzsanna a) *125*; Péter *193*; Zsigmond *193*; Zsuzsanna (Mihály leánya) *125*
Losonc (*Lossoncz*, *Losuncz*) – Lučenec, Nógrád/Szl, v 185, 261, 390, 394, 485–486, 531, 567, 573, 575, 596
–i cs (Tomaj nb-i): Dezső bán (László a) 185; Dezső (János a) 261, 390, 394; János 261, 390, 394; János (László erd vd f) 216; László (Dezső f), erd vd és szolnoki isp (1376–1385, 1386–1392) 172, 176, 183, 185, 191, 198, 209–210, 213–214, 216, 239; László, erd vd és székely isp (1493–1494) 485–486; Miklós, székely isp (1382–1385) *37*; 189, 191. L. még Bánffy cs
–i ref. egyház *194*
–i Zsigmond, ref. lelkész, Serke
Lotharingiai Ferenc (1708–1765), magyarországi helytartó, Mária Terézia férje *189*
lovag l. miles
lovaglás 63
lovas 544
lovászmester, kir: Balázs, Lackfi Dénes, Lackfi István, Lackfi Imre, Perényi Miklós, Pousa. L. még allovászmester
Lökös Ferenc, tiszttartó, Serke *198*
Lökös Tamás l. Wass Tamás
lőportartó *54*
Lőrinc, b, Csán 514
– (István a), alvd-i emb, b, Császári 142, 181
– deák, helyettes sókamarás, Dés 497
– (Ábel f), vd-i emb, b, Devecser 81, 84
– (Benedek a), b, Doboka vm 93
– (Wde f), b, Doboka vm 52
– (István a), b, Doboka vm 195
– (Mihály a), b, Doboka vm (Zsombor nb-i) 9
– deák, Hajszentlőrinc *164*; 502
– (Gedrud férje, Péter, Miklós és János a) 228
– mgr (Jak/Jaak f, Ilona férje), b, Mihálcfalva 218, 222, 228, 232, 238–239, 241, 243, 245–246, 248–249
– (Csák f) l. Nadabi cs
–, villicus, Pulyon 62
–, jb, Radnót 495
– (Wyzlo f, Péter a), b, Szentandrás 5
–, plb, Székelyvásárhely *40*
Lőrinczi cs *136*
Lővey cs *126*
Lučenec l. Losonc
Lúcia (*Lucia*) (Herceg Mihály, majd Járai Jakab fel) 472
Ludányi Tamás, ppk, Eger (1422–1424) 364
Ludas (*Lwdas*), Marosludas – Luduș, Torda/Maros m, h *79*, *118*, *169–171*, *175*, *177*, *186*, *189*; 481, 632
–i kúria *450*

Lugas (*Lwgas*), Lugos, Nyírlugos – Szatmár/M, h 515
–i Ferenc, b *205*
Lukács deák, jb, Császári 631
– (János és Péter a), b, Felsődevecser 207, 242, 245, 265
– (István mgr a), b, Gyógy 145, 196
– pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 217
– (István f), b, Nyíres 378
–, dobokai szolgabíró (1448), b, Nyíres 438–439
– (László f), b, Szentandrás 218, 223, 239–240
– deák, Doboka vm ítélőszékének jegyzője (1494–1495), b, Újfalu 486, 488–489
– (*Lukach*) Fábián, jb, Szava 532
Lumperd/Zoreni l. Lompérd
Luna de Jos l. Lóna
Lunca Mureşului l. Holtmaros, Kocsárd
– l. Oláhújfalu
Luncoiu de Jos l. Alsólunkoj
Lunka – Lunca, Zaránd/Hunyad m, h *96*, *430*
Lupaş Ioan (1880–1967), történetkutató *155*
lustra (1636) *199*
Lwgas l. Lugas
Lvov l. Ilyvó
Lykas l. Likas
Lyukashatár (*Licashathar*, *Lucasar*), fn, Szentegyed 12–13, 84

M

Macskás (*Mochkas*, *Mochakas*) – Măcicaşu Doboka/Kolozs m, h *177*; 9, 171, 205–206, 289, 393, 609, 613, 617, 623. L. még Hosszúmacskás
– (*Machkas*) Gaspar, fogott bíró 623
– (*Machkas d*) Demeter, vd-i emb, b, Doboka vm 255
–i cs: Erzsébet (Rhédey János fel) *196*; Ferenc *121*, *174*, *177*; Ilona (Domokos Tamás fel) *174*; Krisztina (Bethlen István fel) *62*; Mihály *174*
– – lt *196*
–i (*Machkassi*) cs (bokaji): Gáspár (János a) 652–653; János (Gáspár f) 652–653
macsói bán: Garai Dezső, Garai Miklós (id.), Garai Pál
Máda – Mada, Hunyad m, h *172*, *196*
Madaras, Mădăraş l. Mezőmadaras
Mág – Mag – Schardörfel, Fehér m, h *170*
Magas (d) Ştefan, jb, Szentgothárd 404
Magasmart – Mogoşeni, B-Szolnok/B-Naszód, h *172*
Magdolna (Gyerőfi Zsigmond fel) 665
– (Jakab fel), b, Kodor 546, 556
Magóg, bibliai személy, a magyarság mondai őse *142*
magszakadás 31, 239, 402
Magyafráta l. Fráta
Magyar Balázs, erd vd és székely isp (1473–1475) 466
Magyar Nemzeti Múzeum *87*, *96*
– Országos Levéltár *78*, *148*
– Tudományos Akadémia *87*, *97*
– Tudós Társaság *136*
Magyarbogát (*Magyarbogath*) – Bogata de Sus, B-Szolnok/Kolozs m, h 390
–i út 390
Magyarcsesztve l. Csesztve
Magyaregregy – Unguraş/Românaşi, Doboka/Szilágy m, h *97*
Magyarfráta l. Fráta
Magyari (*Magyari*) Fülöp, jb, Szentgothárd 563
– (*Magyary d*) Mihály, b, Szentegyed 446
– (*Magyary*) István, jb, Pulyon 645
Magyargyerőmonostor – Mănăstireni, Kolozs m, h *121*, *173*, *182*, *185*, *196*. L. még Gyerőmonostor, Oláhgyerőmonostor
Magyarhegymeg – Uhorské Zahorany, Dolné Zahorany, Gömör/Szl, h *190–191*, *195*, *198–199*
Magyarhidegkút, ma Hidegkút része – Vidacutul Unguresc, Udvarhelyszék/Hargita m, h *430*
Magyarköblös l. Köblös
Magyarléta l. Léta
Magyartótfalu, Tótfalu – Tăuţi, Kolozs m, h *122*, *138*, *173–174*, *182*, *189*. L. még Oláhtótfalu, Tótfalu
Magyarország határainak védelme 72
–i belharcok 14
–on szolgálattétel 628

Magyarpalatka (*Magyarpalothka*), Palatka – Pălatca, Kolozs m, h 570. L. még Oláhpalatka, Palatka
Magyarpete l. Pete
Magyarsülye l. Sülye
Magyarújfalu – Doboka/Kolozs m, h *174*, *182*, *196*. L. még Újfalu
Magyarvalkó l. Valkó
Magyarzsombor l. Zsombor
Magyi (*de Magh*) Pál, alországbíró, relator (1503) 518
Majlád (*Maylad*) cs (szúnyogszegi): István, erd vd és székely isp (1534−1540) 660–661, 663
Majom – Mojín, Gömör/Szl, h *190–191*, *193–194*, *197–199*
majorság (*mayorsaagh*) 570
makacskodás 515, 573
Makarska (*Macaria*), ppk-ség, H 127, 364
–i ppk: Bálint frater
Makkai László (1914–1989), történetkutató *30*
makk 563
makkoltatás 563
Makó (*Mako*), elnéptelenedett település Marosbogát mellett, Fehér m 481
Makrai (*Makray*) cs (szentgyörgyi): Gergely, alvd-i emb 480; Tamás, alvd-i emb 480
malom *48*, *69*, *164–165*, *173*, *180–181*; 19, 217, 354, 407, 476, 485–486, 488–489, 496–497, 507, 552, 570, 601, 605, 608, 640, 648–649
– ára 649
–, elpusztult 492
– építése 94, 480, 487, 552
– gátja 480, 552
– helyreállítása 492
–, kétkerekű 487
– negyedrésze 492
–, régi 19
–, új 487
malomhely 30, 354, 495
malomkerék 480, 485–486
malomrész 496
Manic l. Mányik
Manini Pape (Anasztázia férje), lk, Dés 437, 439
Mannsberg Izabella br. (Wass Endre fel) *89*
Mantefaris (de) Demeter, ppk, Nona (1358–1386) 127
Manuel, bizánci császár (1143–1180) 1
manumissio *166*, *171*, *181*, *185*
Manus/Mannus, b, Kályán 95, 101, 132
Mányik (*Manyk*, *Maruk*) – Manic, Doboka/B-Naszód m, h 26, 204, 383–384, 386–387, 461, 570, 572, 575, 579, 582, 649
–i plb 204
–i cs: Sztrigyi
Máramaros, vm és tájegység R és U *64*, *136*, *185*, *188*, *199*
Marburg, Maribor, v, Szlovénia *85*
Marcal (*Marczaly*) – Somogy/M, mv 364
–i cs: Dénes, szlavón bán (1419–1422) 364; Dózsa frater, ppk, Csanád (1405–1422) 364
Marcel, b, Doboka vm 4
Margit (Imre fel), b, Bogát 424
– (János leánya, Ördög Benedek fel, Katalin anyja), b, Szentandrás 218, 239
– (Székely Lőrinc fel), b, Szentegyed l. Wass Margit
– (Péter fel, Albert és Mihály anyja), b, Szentmihályfalva l. Fejes Margit
– (Mihály fel), b, Tők 546, 556
Marha (*Marha*) Albert, jb, Szava 532; Demeter, jb, Szava 532
– (*Marha*) Kelemen, jb, Légen 532
– (*Marha*) Sandor, jb, Lak 532
marha 238, 383–384, 401, 410, 500, 532, 570
marhapásztor 661
Marhás (*Marhas*) István, esküdt, Szék 32
Mária, királynő (1382–1395) 186
– Terézia, királynő (1740–1780) *129*, *175*, *189*, *191*
Marienburg l. Hétúr
Márk (Miklós f), b, Bethlen 440
– (Gyuge f), b, Doboka vm 4
– (Mihály f, Bereck testvére), kői prp (1354), b, Kált 47, 105–107
– (*Marcus*) György, bíró (1525 e), Kolozsvár 641
– (László a), b, Szava 214–215

márka 4, 6, 10–11, 16, 22–23, 36, 41, 46, 60, 70, 76, 83, 88, 106–107, 117, 132, 144, 153–155, 168–169, 175, 178, 213, 229, 233, 245–246, 248, 319, 321, 490, 501, 544, 549–550, 552, 554–555, 559, 563, 588, 639–640
–, arany 599
–, budai súlyú 94, 491, 443, 534
–, erdélyi 25
–, ezüst 5, 25, 63, 90, 94, 101–102, 141, 443, 448, 472, 491, 503, 512, 534, 541, 565, 640, 645
–, –, finom 399, 408
–, helyi 466
Markaz – Heves/M, h *194*
Markhaza l. Márokháza
Maró (*Maro*) – Morău, Doboka/Kolozs m, h 319, 321, 438
Márokháza (*Markhaza*) – Marochaza/Tăuşeni, Doboka/Kolozs m, h 190, 216
Marosszék *29*, *40*, *56*, *60*, *116*, *119*, *166*, *168*, *172–173*, *176*, *183*, *185*, *187–188*, *190*, *195–196*
– – főkirálybírája: Wass János
Marosszentjakab l. Szentjakab
Marosbogát l. Bogát
Maroscsesztve l. Csesztve
Marosdátos l. Dátos
Maroslekence l. Lekence
Marosludas l. Ludas
Marosnémeti – Mintia, Hunyad m, h *88*, *430*
– Kuún-, majd Kemény-kastély *88*, *450*
–i templom *450*
Marosoroszi l. Oroszi
Marosszentgyörgy – Sângeorgiu de Mureş, Maros sz/m, h *430*
Marosvásárhely – Târgu Mureş, Maros sz/m, mv *89*, *185*, *192*. L. még Székelyvásárhely, Vásárhely
–i 9. honvéd-huszárezred *89*
–i kir. ítélőtábla *84*, *95*, *183*, *187*, *190*
–i ref. kollégium *192*
–i vártemplom *450*
Marosszentjakab l. Szentjakab
Márta, lk, Szentegyed 530
Marthon l. Márton
Márton cs (küsmödi): György (Wass Erzsébet férje) *116*, *162–163*, *167*
– (*Marthon*) cs (szentbenedeki): Antal *40*; 504, 506, 514, 516–519; János *40*; 504, 518–519; Péter *40*
– (*Marthon*) cs (vajai): Péter 504
– (István a), b, B-Szolnok vm 155
– b, Bongárd 532
– (Zsigmond f), b, Drág 482, 650
– kir emb, b, Forró 493
– b, Iklód, dobokai isp (1460–1465) l. Iklódi Márton
– (Domokos f, Katra férje, István a), b, Hesdát 102
– alvd-i emb, b, Keresztes 314–315
– (János a), b, Macskás 205–206
– (János comes a) l. Mórici Márton
– (Mihály a), hospes, Szék 19
– gyóntató, plb, Szentegyed (1505) és Füzes (1520) 530, 630
– (Katalin férje, Cristlinus és Miklós a) b 228
– (*Marthon*) János, b, Uraly 519
– (*Marton*) Máté, jb, Lak 532
– (*Marthon*) Péter, b, Uraly 519
Mártontelke (*Marthonthelke*) – Motişdorf/Motiş – Mortesdorf, Fehér/Szeben m, h 473
Maruk l. Mányik
Máté (*Mathe*), Szentmáté – Matei, Doboka/B-Naszód m, h 353, 451, 453
– frater, ppk, Sebenico (1358–1392) 127
– deák, a kolozsmonostori konvent jegyzője (1419), lk, Dés 354
– –, fam, Doboka vm 596
– (Mihály a), b, Doboka vm 153
–, b, Gerla 483
– b, Göc 610
– evangélista oltára, Gyfv 626
– – oltárának igazgatója: István mgr
– b, Kövend, ü 414
– b, Péterháza 445, 447, 449–450
– lk, Pulyon 62
– (Mihály a), b, Szentmihályfalva 414
– alvd-i emb, b, Szentmiklós 366, 371
Maternus, erd ppk (1395–1399), Gyfv 240
Mathe (János és Mihály a), b, Doboka vm 164–166

Mathius (*Myko* f), kir emb, Szepes vm 83, 85
– b, Józarmegy 83, 85
Mátravarebély l. Vereb
Mátraszele l. Szele
Mátyás (I.), kir (1458–1490) 463
–, zágrábi prp, kir kancellár (1225–1236) 2
– deák mgr, (al)vajdai jegyző (1419), alvd-i emb, b, Csász 353
– fam, b, Csegőd 508–509
– dobokai szolgabíró (1513), b, Göc 544, 559–560, 568, 588, 590, 600
–, őrkk, Győr 392
– (János f), kir emb, b, Kált 226–227
– deák, vajdai speciális notárius (1392) 217
– frater, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 610
– alvd-i emb, b, Rőd 215
Mauksch Tóbiás, gyógyszerész, Kolozsvár *192*
mázsáló mesterek, Dés 642
Maxai Dávid, b, Gernyeszeg *172*
Măcicaşu l. Macskás
Măcicaşul Lung/Satu Lung l. Hosszúmacskás
Măhal l. Mohaly
Mănăstirea/Benediug l. Szentbenedek
Mănăstireni l. Gyerőmonostor, Magyargyerőmonostor
Mănăşturu Românesc l. Oláhgyerőmonostor
Mărgău l. Meregyó
Medgyes (*Medies*, *Meggyes*) – Mediaş – Mediasch, Medgyes sz/Szeben m, v 605, 647–648
Medvés (*Medues*), erdő, fn, Cege 337
– (*Medwes*) Antal, dobokai alisp (1431) 423
megerősítő záradék (I. Lajos királyé) 134
megye bíráskodása alóli kivétel 130
Megyeri Gábor, b, Ajnácskő *193*
Meggyesi (mórichidai) cs: János mgr (Simon bán f, Miklós és Simon a) 250; Miklós (János mgr f) 250; Miklós, erd vd és szolnoki isp (1315–1316) 12–13; Simon (János mgr f) 250; Simon bán (János mgr a), horvát bán (1369–1371) 250
– (*Meghyesy*) cs (pulyoni): István, ü 638; Máté, vd-i emb 656
méh, méhes 583
Méhes (*Mehes*), Mezőméhes – Miheşu de Câmpie, Kolozs/Maros m, h *40*, *59*, *62*, *75*, *115–116*, *123*, *137*, *145*, *163–165*, *167–168*, *170*, *176–178*, *182*, *186*, *188*; 504–505, 514, 517, 519, 570, 659
–i dézsma *115*, *168*
–i halastó *104*, *164*; 659
–i kúria *59*, *62*, *123*, *165*, *182*
–i templom építése *59*
–i vásár *59*
Melew l. Mylew
méltóságsor, egyházi 4, 15–16, 25, 35, 38, 92, 98, 184, 194, 211, 320, 392
–, világi 2, 17, 24, 127, 364
Menczer Béla (1902–1983), író, publicista *90*
Ménes – Miniş, Arad m, h *174*
ménes *33*, *47*, *87*, *178–179*; 93, 161, 230, 234
– elhajtása 22–23, 41, 46, 117, 393
Mendzenth l. Mindszent
menedéklevél 223, 229, 515
mente *55*
mentesítés bűntettek következményei alól 48
mentesség, bíráskodási *31–32*; 48–49, 130
Menyéd l. Felsőmenyéd
Menyhárt (*Mennihar d*) János (Jankafi Potenciána férje), b 406
– (László f), b, Kecset 552
– (György a), b, Mezőcsán 455
– (János a), b, Sólyomkő 413
Méra (*Mera*) – Mera, Kolozs m, h *177*; 630
Meregyó, Nagymeregyó – Mărgău, Kolozs m, h *122*, *173*, *176*, *190*, *196*
Mérges (*Mergws d*) Petru, jb, Szentgothárd 393, 404
Mermezeu-Văleni l. Nyírmező
mérték, királyi 105, 107, 214, 217
mértékegység: kőhajítás, királyi mérték, nyíllövés, ugrás

Mertens Oskar (Wass Emma férje) *100*
Mesco, ppk, Nyitra l. Piast Meskó
Mesentea l. Mindszent
Mesteacăn l. Mesztákon
Mesteacănu l. Nyíres
Mészáros (*Mezaros*) Péter, bíró, Dés 642
– (*Mezaros*) Péter, fam, K-Szolnok vm 500
Mesztákon – Mesteacăn, Zaránd/Hunyad m, h *430*
méz *186*
Mezőbánd l. Bánd
Mezőbodon l. Bodon
Mezőcsán (*Mezewchan*) – Ceanu Mare, Torda/Kolozs m, h *176*; 455, 474, 578–579. L. még Csán, Túrcsán
Mezőcsát l. Csát
Mezőgyéres l. Gyéres
Mezőkölpény l. Kölpény
Mezőlekence l. Lekence
Mezőmadaras, Madaras – Mădăraş, Maros sz/m, h *185*
Mezőméhes l. Méhes
Mezőörményes l. Örményes
Mezőpagocsa l. Pagocsa
Mezőpanasz, elnéptelenedett település Geszt mellett, Bihar/M *121*, *174*
Mezősályi l. Sályi
Mezősámsond l. Sámsond
Mezőség, tájegység Erdélyben *46*, *51*, *87*, *91*, *97*, *103*, *133*, *153*
Mezőszakál l. Szakál
Mezőszengyel l. Szengyel
Mezőszentgyörgy l. Szentgyörgy
Mezőszentjakab l. Szentjakab
Mezőszokol l. Szokol
Mezőszopor l. Szopor
Mezőtelegd l. Telegd
Mezőújlak l. Újlak
Mezőuraly l. Uraly
Mezővelkér l. Velkér
Mezőveresegyház l. Veresegyház
Mezőzáh l. Záh
Mica l. Mikeháza
Miceşti l. Mikes
Micuş/Miceşti l. Mikes
Micloşlaca l. Miklóslaka
Micuş/Miceşti l. Mikes
Mierţa l. Nyérce
Mihai Viteazu l. Szentmihályfalva
– (Bud/Bwd a), kenéz, Bogács l. Sánta Mihai
– kenéz (Nicolae a), jb, Szombattelke 438
–, jb, Szentgothárd 393
Mihálcfalva (*Myhalchfalua*) – Mihalţ, Fehér m, h 162, 218, 222, 228, 239, 241, 245–246, 248–249
Mihály, havasalföldi vajda (1593–1601), Erdély császári kormányzója (1599–1601) *117*, *120–121*, *165*, *174*
– (Gergely a), b, Bács 269
– (Ladany f), b, Bokaj 37
–, dobokai szolgabíró (1378), b, Bongárd 171
– deák, jb, Cege 617, 623
–, vn, Csicsó (1429) 390
– (György a), alvd-i emb, b, Csongva 343
– (Miklós f), dobokai alisp (1429–1430), dobokai szolgabíró (1431), b, Devecser 265, 277–278; 397–398, 400, 423; 492
– (Máté f), ü, b, Doboka vm 153, 165
– (Miklós a), b, Doboka vm 200
– dobokai szolgabíró (1379–1380), b, Fürményes 171, 173–176
– (László f, Katalin férje), dobokai isp (1392), b, Göc 203, 205, 209, 214–217, 225, 239
– alvd-i emb, b, Göc 426, 431; 532
– (Mihály a), b, Gyógy 213
– (Mihály f), b, Gyógy 213
–, olvasókk, Győr 194, 211
– (Gogan f), kir emb, Győr vm 55, 59
–, karbéli pap, erd kápt, Gyfv 84
– mgr clericus, erd kápt jegyzője (1347), Gyfv 84
– mgr, erd éneklőkk, Gyfv 92
– mgr, erd kk, dobokai főesp, Gyfv 108
–, kir emb, b, Hosszútelek 493
– (Márk és Bereck a), b, Kált 107
– mgr (Dénes f), b, Kályán, kolozsi isp (1398) 132; 230–231, 233–237
– b, Keresztúr l. Keresztúri Mihály
– (Kaza f, Katra a), b, Keresztes 102
– (Demeter f), b, Keresztes (Doboka vm) 94, 97

Mihály (Karachun comes és Ágnes f), b, Kide 27
– deák (Keresztesi Klára férje) 465
– mgr, fogott bíró, Kolozs vm 123
– frater, pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 246, 367
– (Albert f), b, Légen 122
– (István f), b, Macskás 9
– vd-i emb, b, Mányik 384
–, dobokai szolgabíró (1453–1465), b, Nyíres 446, 456, 461
– (Gergely a), b, Papfalva 234
– (Opud f), ifj. kir pohárnokmestere (1229–1231) 2
– (Dénes f), alvd-i emb, b, Rőd 215
– frater, ppk, Scardona (1358–1388) 127
– (Salamon f), alvd-i emb, b, Szava 288
– (Márton f), hospes, Szék 19
– mgr, kir sókamarás, Szék 108
– (Máté f), b, Szentmihályfalva, ü 414
– (Péter és Fejes Margit f), b, Szentmihályfalva 405
– (Mihály és Tamás a), b, Szentmiklós 207
– (Mihály f), b, Szentmiklós 207
– (Demeter a, Erzsébet férje), b, Szilkerék 102
–, fam, b, Szuna 500
– (Margit férje), b, Tők 546, 556
– (Miklós f, István a), b, Tötör 155
–, ppk, Vác l. Szécsényi Mihály
– (Vilmos f), ü 145
– (Lőrinc f, János, Miklós, László és András a), b, Doboka vm (Zsombor nb-i) 9
– (Katalin f, János a) 239
Mihályfalva l. Józarmegy
Mihályfi cs (koronkai): Borbála (Tamás leánya) *164–165*; János (Tamás f) *164–165*; Tamás (Borbála és János a) *164–165*
Miheşu de Câmpie l. Méhes
Mikcs (*Mykch*), szlavón bán (1325–1343) 24
Mike (*Myke*) (László a) 155
Mikeháza (*Mykehaza*) – Mica, B-Szolnok/Kolozs m, h 284–285
Mikei (*Mykey*) Péter, dobokai szolgabíró (1431) 423
Mikes (*Mykes*, *Mykus*) – Micuş/Micești, Torda/Kolozs m, h *109*; 113–115, 481
– cs (zabolai): Rozália (Wass Tamás fel) *84, 432*
Mikesay, fn, Szentegyed 276
Miklós, kir emb, b, Bács 107
– b, Bádok 223, 240
– b, Balázsfalva (Doboka vm) 7
– b, Báld 231
– vd-i emb, b, Beregszeg 383–384
– b, Bogács 236
– mgr (János f) l. Brassói cs
– (Péter f), b, Császári 40, 53, 64, 66, 75, 79, 81, 84
– (István f), a csicsói vár védője 51
– vd-i emb, b, Csúcs 332–333
– (András f), b, Devecser 63
– (Mihály a), b, Devecser 277–278, 397–398, 400, 423
– mgr (István f), dobokai isp (1384) 186–187, 189–190
– comes (Gerew f), dobokai isp (1341) 63
– (Kolos a), b, Doboka vm 453
– (Mihály f), b, Doboka vm (Zsombor nb-i) 9, 200
– (Scegeu f, András a), b, Doboka vm 21
–, ppk, Eger l. Dörögdi Miklós
–, erd vd l. Kont Miklós, Lackfi Miklós, Meggyesi Miklós, Sirokai Miklós
–, érsek, Esztergom l. Apáti (Keszei) Miklós, Vásári Miklós
– kir kancellár l. Apáti (Keszei) Miklós
– (Pál f), hospes, Fele 91
– (Sandor f), bíró, Füzes (1369) 152
– b, Gerend 236
– (János a), b, Girolt 144
–, alvd-i emb, b, Girolt 480
– ppk, Győr l. Kőszegi Miklós
–, olvasókk, Győr 392
– mgr, erd prp, Gyfv 14–16
– –, hunyadi főesp, erd dékánkk, Gyfv 35, 38
– –, kolozsi főesp, erd dékánkk, Gyfv 92
– –, ózdi főesp, erd dékánkk, Gyfv 270
–, karbeli pap, erd kápt, Gyfv 424
–, hiteleshelyi tanúbizonyság, Jászó; pap, Igló 85
– (Gergely f), alvd-i emb, b, Iklód 271

Miklós (István f, Erzsébet férje), b, Kide 29, 88
–, kolozsi isp (1337) 45–46
– frater, pap; clericus; hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 137, 163, 272; 354
– mgr, frater, pap, erdélyi egyházmegye 178
– –, apát, Kolozsmonostor (1315–1327?) 13
– kolozsi szolgabíró (1429), b, Komjátszeg 393
– (Albert f), b, Légen 122
– fogott bíró, b, Lóna 413
– macsói bán l. Garai Miklós (id.)
– b, Máté 451, 453
– (Sandor/Sandrinus f), alvd-i emb, kolozsi szolgabíró (1431), b, Mócs 336, 339, 365, 371, 420
– b, Mócs 46; 230–231, 237, 259
– (István f), kir emb, b, Néma (Győr vm) 199
– (György a), b, Neszkenye 226
– mgr, kk, Győr (1388), b, Pok l. Poki Miklós mgr
– mgr, isp, Pozsony l. Treutel Miklós
– alvd-i emb, b, (Szász)zsombor 336
–, székely isp l. Lackfi Miklós, Losonci Miklós
– b, Szengyel 665
– szlavón bán, soproni és komáromi isp l. Felsőlendvai Miklós
– vd-i emb, b, Szomordok 136
– szörényi bán l. Szécsi Miklós
– (János a), b, Tamási 125
– (Mihály a), b, Tötör 155
– mgr (Pál f), erd vd-i notárius l. Valkói cs
–, ppk, Vác l. Alcsebi Miklós
– pap, a Szt. Imre-herceg oltárának igazgatója, Várad 501
–, ppk, Zágráb, kir alkancellár l. Apáti (Keszei) Miklós
–, érsek, Zára (1358–1367) 127
–, b, Légen, kőhalmi vn (1332–1334), b, Zobor 31, 33–34
– (János a), b, Zsombor 221
– (Lőrinc és Gedrud f), b 228
– (Darabos Máté f), ü 414
– (Márk a), b, Bethlen l. Bethlen Miklós
– (Márton és Katalin f), b 228
– (Tamás f), b 421
–i (*Miklossy*) Benedek, jb, Mohaly 532
Miklóslaka (*Mykloslaka*) – Micloşlaca, Fehér m, h 424
Mikó cs (bodoki, hidvégi): Ferenc *187*, *199*; Ilona (Wass Dániel fel) *64*, *124*, *138*, *196*; István *176*; Károly (Wass Eszter férje) *67*
Mikola (*Mykola*) – Nicula, Doboka/Kolozs m, h *104*, *117–118*, *165*, *172*; 152, 279, 438
– Jakab l. Szalánkeméni Mikola Jakab
– cs (szamosfalvi): Zsigmond (Kamuthi Zsuzsanna férje) *122*, *173–174*, *182*, *189*
Mikola (*Mykola*) (János a), b, Doboka vm 41–46
Mikolatelekfő (*Mykolatelukefeu*, *Mykulatelkefe*), erdő, fn, Szentiván 19, 84
Mikud (*Mykud*) bán (Péter a) l. Dobokai cs
– (*Mykud*) (Péter a), b, Fehér vm 112
miles 130, 139, 148
Milvány – Miluani, Doboka/Szilágy m, h *180*
Mindszent (*Mendzenth*), Mindszentpuszta – Győr/M, h 126
–i cs: Fejes
– – Mesentea, Fehér m, h *162*, *176*
minden szentek 530
Minead l. Felsőmenyéd
Miniş l. Ménes
Mintia l. Marosnémeti
Mintiu Gherlii l. Németi
mise 516, 570
– mondatása 97
miseruha *55*
Miske (*Myke*), alvd-i emb, b, Mócs 343–344, 347–348, 356–357, 360, 363, 365–366, 367–368, 370–372, 376, 406, 412, 415, 417, 425
Miskolczi Gáspár (†1696), református prédikátor *59*
Miskolci István, b, Pokorágy *193*
missilis 185, 187, 189, 547
Mitteldorf l. Középfalva
Mlágyó, ma Nemesfalva – Mládzovo, Nógrád/Szl, h *192*

Mócs (*Moch*) – Mociu, Kolozs m, h 46, 230–231, 237, 259, 336, 339, 343–344, 347, 349–350, 356–357, 360, 363, 365–368, 370–372, 376, 380–381, 401, 406, 412, 415, 417, 420, 425
mocsár 170
Mocsáry cs *197*; Gergely *197*; László (1689–1757), levéltárrendező *147–148*, *194*
Mocsk Domokos, erd alvd (1356–1359) 111–115, 119–121
Mogoşeni l. Magasmart
Mogyorókereke – Alunişu, Kolozs m, h *122*, *173*
Mohaly (*Mohal*) – Măhal, Doboka/Kolozs m, h *31*, *37*, *39*, *101*, *103–104*, *108–109*, *112*, *114*, *120*, *123*, *130*, *136–137*, *145*, *161*, *163*, *166–167*, *170*, *176–180*, *184–186*, *188–189*; 1–2, 84, 135, 139–140, 147–148, 162–163, 213, 265, 279, 312, 351, 369, 378, 407, 438, 456, 463, 467–469, 491–492, 508, 521, 526, 532, 534–536, 538, 557, 560–561, 563–565
–i patak 279, 312
–i rét 535
–i románok *37*
–i jb-ok: Barát Demeter; Bene András és Kelemen; Csonpoly Miklós, Filep Gál; Gál Ágoston, Antal és István; Georg Gál, Gyula vajda, Heegen Balázs, Kelemen Gál, Ladislau kenéz, Laki Lőrinc, Miklósi Benedek; Nagy Ambrus, András, János és Tamás; Pap Ábrahám, Sós László
–i fn: Tyukszó
– (*Muhol*), erdő, fn, Szentiván 84
Mohalytelke (*Muholtelke*), fn, Szentiván 84. L. még Kismohalytelke
Mohar l. Muhar
Mohorai András (Endre) mgr, kir alkancellár, pécsi olvasókk (1323–1324), (székes)fehérvári prp (1325–1330) 17, 24
Mojín l. Majom
Moldova *62*
–i István, b, Románvásárhely *176*
–i – címereslevele *176*
–ba menekült erdélyi hadak *189*
Molitor [Müller] Ágoston (Gusztáv) (†1883), hadnagy, emigráns *96*
Molnár Elek, Doboka vm ülnöke *177*
– (*Molnar*) Pál, jb, Omboz 532
Molnári Kelemen, ppk, Győr (1417–1438) 364
molnármester 486
Molnostó (*Molnostho*), fn, Szentgothárd *105*; 648
Mona (d) Mihai, jb, Szekuláj 174
Mónay cs *126*; Gáspár *193*; Kata *193*
Monosza, elnéptelenedett település Béna közelében, Gömör/Szl *191*, *193–194*, *198–199*
monstrancia *55*
Montbach cs (jungferndorfi és bechaui): Sándor (Wass Mária férje) *97*; Sarolta *430*, *432*
Monyoróspataka (*Mununouspathaka*), fn, Boncnyíres 30
Morău l. Maró
Móré (*More d*) Pál, fam, Szava 451
– (*More*) cs (csehi): Miklós, dobokai szolgabíró (1524) 639
Móric (*Mouruch*, *Morucz*) – Moruț – Moritzdorf, Doboka/B-Naszód m, h *181*; 19–20, 30, 277–278, 570
–i cs: János comes (Márton f), dobokai szolgabíró (1315), dobokai isp (1321–1334), vd-i emb 12–13, 18–20, 26, 30; Márton (János comes a) 12–13, 18–20, 26, 30
–i evangélikus prédikátor *181*
Mórichida (*Marochyda*) – Győr/M, h 250
–i cs: Meggyesi
Moritzdorf l. Móric
Mortesdorf l. Mártontelke
Moruț l. Móric
mosdó *51*
Mosdóssi Ambrus (†1581 e), az erd kápt levélkeresője 424, 495
Moson – Moşun, Maros sz/m, h *119*, *167–168*, *170*, *172*, *176–177*, *186*, *190*
Mosonmagyaróvári mezőgazdasági főiskola *76*, *89*
Moşna l. Muzsna

Motişdorf/Motiş l. Mártontelke
Movile l. Százhalom
Mönchsdorf/Münzdorf l. Harina
Múcsony – Borsod/M, h *190–191*, *193–194*, *198*
Muhar (*Mohar*), fn, erdő, Szentiván 19. L. még Kismuhar
mulatság 631
Mureşenii de Câmpie l. Omboz
Mureşmort/Lunca Mureşului l. Holtmaros
Murgeşti l. Szentbenedek
must 530
Muzio (Mutius) Vitelleschi, jezsuita rendfőnök (1615–1645) *54*, *169*
Muzsna (*Mwsna*), Szászmuzsna – Moşna, Medgyes sz/Szeben m, h 573
Mühlbach l. Szászsebes
München, v, Németország *88*
Münzdorf l. Harina
Mychal, várjb, Doboka 4
Myco, b, Doboka vm 4
Myhalkfalua l. Mihálcfalva
Mykch, szlavón bán l. Mikcs
Mykehaza l. Mikeháza
Myko (Mathius a), b, Szepes vm 83, 85
Mykulatelkefe l. Mikolatelekfő
Mykus l. Mikes
Mylew, Melew, prédium, fn, Cege 466, 631
Myske l. Miske

N

Nadab (*Nadab*) – Nădab, Zaránd/Arad m, h 254, 286–287, 290, 300, 304, 311–315, 318, 320, 322, 325–326
–i cs: Csák (Lőrinc a) 254; István („Vajdafi”), erd alvd (1402–1403) 254; László, erd alvd (1373–1375) 167; László mgr, erd alvd (1410–1415) 286–288, 290, 300–301, 304, 311–315, 318, 320, 322, 325–326; Lőrinc (Csák f), erd alvd (1402–1403) 254
Nadalbest – Nădălbeşti, Zaránd/Arad m, h *170*
Nadány (*Nadan*), Körösladány – Békés/M, h 257, 265–266, 268, 271–272
–i László, erd alvd (1404–1406) 257, 265–266, 268, 271–272
Nádas, Oláhnádas – Nădaşu, Kolozs m, h *177*
–, Szásznádas – Nadeş – Nadesch, Kükülló/Maros m, h *121*, *165*, *167*, *172*, *176*, *188*, *196*. L. még Szásznádas
–i (*Nadassy*) cs (csehi): György, dobokai szolgabíró (1540) 664
Nadeş, Nadesch l. Nádas, Szásznádas
nádor 56, 225. L. még Druget Fülöp, Druget János, ifj. Garai Miklós, Jolsvai Leusták, Kont Miklós, Lackfi István, Oppelni László
–i ítélőmester: Kóvári Pál
Nagy (*Nagh*) cs (bongárdi): János, fogott bíró 572
– (*magnus*) cs (cegei): Gergely, famulus 291
– (*Nagh*) cs (csáni): Máté, ü 665
– cs (csernafalvi): Gábor, jószágintéző, Máramaros vm *199*
– (*Nogh*) cs (dengelegi): Gergely 486
– (*Nagh*) cs (györgyfalvi): Salathiel/Salatiel, vd-i emb 517, 616, 622
– (*magnus*) cs (indali) János, ü 212
– (*Nagh*) cs (kidei): György 595
– (*Nagh*) cs (koródi): Balázs 516
– cs (sövényfalvi): Dániel *175*
– (*magnus*) cs (szentmiklósi): Tamás, alvd-i emb 224
– (*magnus*) cs (szilágyi): Jakab, dobokai alisp (1444) 431
– (*Nagh*) cs (szilvási) *44*; Jakab (Wass Erzsébet férje) 548–551, 554–556, 562
– cs (szkárosi): István *194*
– (*magnus*) cs (túrcsáni): János, tordai szolgabíró (1485) 474
– (*Nagh*) Ambrus, jb, Mohaly 532
– (*Nagh*) Ambrus, jb, Szentegyed 610
– (*Nagh*) András, jb, Mohaly 532
– (*Nagh*) Antal, jb, Légen 532
– (*Nagyh*) Antal, jb, Gyeke 532
– (*magnus*) Balázs, ü 220
– (*Nagh*) Benedek, fam, K-Szolnok vm 500
– Dániel, kancelláriai notárius *175*
– Erzsébet, b, Kishont vm *196*

Nagy (*magnus*) Fülöp, lk, Szentegyed, fogott bíró 439
– (*magnus*) Gergely (Benedek f), lk, Nyíres 62
– Gyula (1849–1924) történetkutató *28*
– (*magnus*) István (Tamás f), b, Viszlótelek 74, 76
– (*magnus*) Jakab, b, Kecset 445, 447, 449–450
– (*Nagh*) János, jb, Mohaly 532
– (*magnus*) János, famulus, Doboka vm 116
– (*magnus*) János, lk, Pulyon 62
– (*Nagh*) László, fam, K-Szolnok vm 500
– (*magnus*) Lukács (László f), b, Szentandrás 207
– (*Nagh*) Mihály, fam, K-Szolnok vm 500
– (*Nagh*) Miklós, jb, Pulyon 532, 576, 580, 599–600
– (*Nagh*) Orbán, b, Nyíres 556
– (*magnus*) Péter, kir emb, Fehér vm 424
– (*Nagh*) Péter, jb, Pulyon 532
– (*Nagh*) Tamás, jb, Mohaly 532
– cs: Borbála (Tamás és Thorotzkay Kata leánya) *175*; Klára (Tamás és Thorotzkay Kata leánya) *175*; Tamás (Thorotzkay Kata férje, Klára és Borbála a) *175*
– Jenő csíkszentmártoni gyűjteménye *136*, *146*; 80, 129
Nagyalmás l. Almás
Nagyarló l. Arló
Nagybajom – Boianu Mare, K-Szolnok/Bihar m, h *430*
Nagyborszó l. Borzova
Nagydevecser (*Nagdewecher*, *Nagydewecher*, *Deuecher inferior*) – Diviciorii Mari, Doboka/Kolozs m, h *103*, *116*, *187*; 1–2, 456. L. még Alsódevecser, Devecser, Felsődevecser, Kisdevecser
Nagyenyed – Aiud, Grossenyed/Strassburg, Fehér m, mv *451*
–i ref. templom és kollégium *451*
–i vármegyeháza *451*
Nagyercse l. Ercse
Nagyida – Iuda/Viile Teci, Kolozs/B-Naszód m, h *185*
Nagyiklód l. Iklód
Nagykapus (*Naghkapws*), fn, Boncnyíres 32
Nagylak (*Naghlak*) – Noşlac, Fehér m, h 574
Nagymartoni Pál, országbíró (1328–1349) 24
Nagymeregyó l. Meregyó
Nagyoklos – Ocolişu Mare, Hunyad m, h *184*, *430*
Nagypacal, Pacal – Păţalul Mare/Viişoara, K-Szolnok/Bihar m, h *92*, *430*
–i Gyulay-síremlék *451*
Nagyréde – Heves/M, h *192*. L. még Kisréde, Tótréde
Nagysármás, Sármás – Sărmaşu, Kolozs/Maros m, h *172*
Nagysolymos – Şoimuş, K-Szolnok/Szilágy m, h *431*
Nagyszombat (*Tyrnavia*) – Trnava – Tirnau, Pozsony/Szl, v 402
–i katolikus kollégium *54*
Nagyterenye, Vásárosterenye – Nógrád/M, h *194*
Nagyváti István, b, Simonyi *193*
Nagyvölgy, fn, Szentegyed *161*
Naláczi Lajos *189*
Nána (*Nana*), Kisnána – Heves/M, h *194*; 364
Nándorfehérvár l. Belgrád
Nándori Pál, jószágigazgató, Heves vm *195*
napfogyatkozás *60*
napnyugta 556
Náznánfalva (*Naznanfalwa*) − Nazna, Maros sz/m 659
–i cs: Tamási
Nădăştia de Sus l. Felsőnádasd
Nădaşu l. Nádas
Năoiu l. Novaj
Neagra l. Nyágra
Nekcsei Demeter, tárnokmester (1316–1338), bácsi (1321–1329) és trencséni (1321–1338) isp 17, 24
nem, székelyeké 39
Néma (*Nema*) – Nima, B-Szolnok/Kolozs m, h 62, 630
–i Szt. Miklós-egyház 630
– (*Nema*), elnéptelenedett település Nyalka mellett, Győr/M 199, 201

Nemegye (*Nemegye*) – Nimigea, B-Szolnok/B-Naszód m, h 239, 242, 247
Nemes (*Nemes d*) János, b, Doboka vm 88
– cs (hídvégi): Anna (Wass György fel) *93*; Gábor (Wass Erzsébet férje) *68*; Mária (Wass György fel) *59–60*, *167*
–i fölkelés (1809) *83*
Németország *76*, *82*, *89–90*, *100*
nemes, jó származású 536
–i származás, anya utáni 595
Nemesbőd l. Bőd
Németi (*Nemethy*, *Nemiti*), Szamosújvárnémeti – Mintiu Gherlii, B-Szolnok/Kolozs m, h 8, 486, 547. L. még Marosnémeti
–i lk: Albert molnármester
–i intéző: Porkoláb Domokos
nemtelen 595
Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Fiókja, Kolozsvár *27*, *135*
nemzetség 200. L. még Aba, Hontpázmány
Népbíróság – a háborús bűnösök felelősségrevonására létrehozott különbíróság Romániában *134*
Neszkenye (*Nezkene*), elnéptelenedett település Ászár mellett, Veszprém/M 226
New York, v, Amerikai Egyesült Államok *96*
Nicolae (Cristian f), jb, Szekuláj 174
– (Mihai kenéz f), jb, Szombattelke 438
Nicula l. Mikola
Nierța/Mierța l. Nyérce
Nima l. Néma
Nimigea l. Nemegye
Niraştău/Ungheni l. Nyárádtő
Nireş/Mesteacănu l. Nyíres
Nižná Pokoradz l. Alsópokorágy
Nógrád, vm, M és Szl *148*, *190–193*, *195–198*
Nona (*Nona*), ppk-ség, H 364
Noşlac l. Nagylak
Noszoly (*Nuzal*, *Nwsal*) – Nima, B-Szolnok/Kolozs m, h *130*, *136*; 217, 520
Noszvaj – Borsod/M, h *431*
notárius l. jegyző
Nova villa l. Igló
Novaj (*Nouay*, *Noway*) – Năoiu, Kolozs m, h 230, 336, 383–385, 406, 418, 426, 430
Nösen l. Beszterce
Nuzal, Nwsal l. Noszoly

Ny

Nyágra – Neagra, Zaránd/Arad m, h *170*
nyáj 383
Nyalka (*Nylka*), ma Pannonhalma része, Győr/M, h 126, 150
–i Szt. András-egyház 126
–i plb: Domokos, János
Nyárádtő – Niraştău/Ungheni, Maros sz/m, h *60*
Nyársapáti – Pest/M, h *191*, *198*
nyelvváltság 466
Nyérce – Nierța/Mierța, Kolozs/Szilágy m, h *177*
nyereg 152
nyilazás 93, 434
nyílcédula *177–178*
nyíllövés (mértékegységként) 84
Nyírbogát l. Bogát
Nyíres (*Nyres*), Boncnyíres – Bonț, Doboka/Kolozs m, h *106–109*, *112*, *114*; 62, 162–163, 174, 190, 213, 224, 229, 251, 263, 271, 288, 321, 369, 373–374, 378, 382, 388, 390, 396–398, 400, 404, 407, 438–439, 446, 456, 461, 510, 550, 554–556, 601, 605, 616, 661, 664. L. még Boncnyíres
–i ház 664
–i lk-ok: András, Benedek, Hyca, Nagy Gergely
Nyíres, patak, fn, Nyíres 461
–i (*Nyresy*) Demeter, alvd-i emb, b, Göc 467
– (*Nyres*) Domokos mgr, b, Nyíres 28, 32
–i (*Nyressy*) István, b, Nyíres 664
– (*Nyres*) János mgr, b, Nyíres 28, 32
–i (*Nyressy*, *de Nyres*) Tamás, erd kápt-i jegyző, Gyfv 524, 664
–i (*de Nyres*) Tamás mgr, közjegyző 510
–i (*Nyresy*) Mihály, alvd-i emb, b, Göc 467
–i cs: Nagy
–i fn: Nyíres, Szépalmapataka

Nyíres, Almásnyíres – Nireş/Mesteacănu, Kolozs/Szilágy m, h *177*
Nyírlugos l. Lugas
Nyírmező – Mermezeu-Văleni, Hunyad m, h *121*, *177*, *185*, *196*
Nyírség, tájegység az Alföld ÉK-i részén *128*, *196*
Nyitra (*Nitria*), vm, Szl 17
–i isp: Lackfi István, Lampert
– (*Nitria*), ppk-ség, Szl 17, 24, 127, 364
–i ppk: Frankói (Szigeti) István, *Hinko* frater, János, Piast Meskó
– (*Nytria*) – Nitra, v, Szl 60, 62
–i káptalan (hiteleshelyként) *34*; 60, 62
Nykus, jb, Szentandrás 232
Nylka l. Nyalka
nyugta *44*, *77*, *145*, *162*, *167–169*, *173*, *176*, *178*, *181*, *183*, *186*, *188*, *191–192*, *194*; 129, 146, 475, 484
nyúl *62*
Nyustya – Hnúšťa, Kishont/Szl, h *193*, *195*, *451*
–i Fáy-síremlék *451*

O, Ó

Oaia/Vălenii l. Vaja
Oarda l. Váradja
Oberblasendorf l. Balázsfalva
Óbuda, v, M, *32*
–i kk: Tamás
Ocna Sibiului l. Vízakna
Ocolişu Mare l. Nagyoklos
– Mic l. Kisoklos
octava, rövid 501
officialis 123
–, apátsági 539
–, kir allovászmesteré 89
–, alvajdai 11
–, földesúri 375, 451
–, sókamaraispáné 108
–, vajdai 51, 191
Odorheiu Secuiesc l. Székelyudvarhely
Ohtun l. Ajton
oklevél árának letétele 616, 622
–, alesperesi 200
–, alvajdai 42–43, 50, 54, 60, 62, 66, 68–69, 71, 74, 79–80, 87–88, 111, 114, 119, 121, 138, 141–142, 167, 169, 172, 188, 195–196, 202–203, 207–208, 213, 215, 220, 222, 224, 241–243, 247, 249, 254, 257, 265, 271, 275, 286, 288, 300, 304, 311–314, 322–323, 325–327, 329–330, 336–337, 339–346, 349, 352, 355–357, 359–360, 363, 365, 368, 370–371, 376, 380–381, 394–395, 397, 412, 414–416, 418–419, 421–422, 425–426, 428–430, 433, 437, 444–445, 447, 449–451, 453–455, 467, 469, 477, 480, 491, 544–545, 550, 554, 562, 572, 574–578, 580, 582, 588–589, 592–594, 597, 599–602, 605, 612, 620, 624, 632–634, 637, 651, 656
– bemutatás lepecsételés végett 617
–, budai káptalané 103
– elégetése 515
– elkallódása 148
– ellenőrzése a protonotárius által 644
– ellopása 641–644
– elosztása 643
–, említésből ismert 7, 42, 44–45, 75, 79, 104
–, erd káptalané 5–7, 10–11, 15–16, 19, 21, 25, 27, 29, 32, 35–36, 38, 67, 84, 90, 92, 95, 99, 101, 120, 198, 270, 320, 353–354, 386–387, 405–406, 413, 460, 473, 483, 494, 511, 515, 626
–, erd ppk-i helynöké 145, 153, 164–166, 168, 177–180, 197, 204, 228, 240, 362, 458–459, 524
– értelmezése 223
– érvényességének elismerése 536
– érvénytelenítése 134, 616, 622
– felolvasása tanúkihallgatáskor 598
–, figyelmeztető 429, 640
–, fogott bírói 476, 549, 567
–, főesperesi 197, 457
–, gyanús hitelességű 1–2, 52
–, győri káptalané 47, 59, 98, 184, 194, 201, 211, 392
–, hártya 4, 9, 11–12, 14–17, 20, 24–27, 35, 46, 48–51, 56–58, 60–62, 65, 68, 73, 76, 82, 84, 87, 89–90, 92, 95, 98–99, 101–103, 109, 120, 124, 127, 130,

132, 139–140, 148, 151, 155, 175, 179–180, 194, 211, 219, 221, 239, 270, 320, 364, 630
oklevél, hamisított 6, 28, 32, 267
– hiteleshelytől való kikérésének eltiltása 587
–, idéző 138, 169, 195, 228, 230–231, 235, 247–248, 300, 304, 308, 325, 353, 368, 379, 397–398, 429, 444, 453, 490, 515, 640
–, interpolált 1–2
–, két függőpecsétes 127
–, két példányban kiállított 353, 355, 359, 403, 409, 422, 538, 548
– kiállításának elmulasztása 614
– – letiltása 21, 617
– kikérése hiteleshelytől 587
–, királyfié 2
–, királyi 1, 3, 14, 17, 24, 28, 31, 34, 48–49, 55–57, 61, 65, 72–73, 83, 105–108, 123–125, 127, 130–131, 133, 139–140, 147–148, 166, 170, 199, 227, 374, 376, 402, 424, 493–494, 500–501, 625, 650, 665
–, királynői 186
–, kolozsmonostori konventé 4, 13, 64, 71, 94, 97, 100, 102, 110, 112, 115–116, 118, 128–129, 132, 137, 143/1, 154, 157, 212, 217, 221, 244, 246, 255–256, 258, 263–264, 266, 269, 272, 277–279, 284–285, 287, 290–291, 300, 304, 315, 324, 331, 333, 335, 338, 347–348, 350, 353–354, 360, 367, 372, 375, 377, 379, 385, 389, 399, 401, 403, 408–409, 411–413, 416–417, 425, 427, 429, 443–444, 452, 462, 464–465, 468, 477, 482, 487, 490, 495, 497–498, 506, 508–509, 512, 519, 523, 525, 529, 534, 536, 541–542, 546, 551, 556, 560–561, 564, 567, 569, 583–584, 587, 590, 595–596, 598, 603–605, 610, 623, 628, 635–636, 638, 653, 657–659
–, kői káptalané 109
–, közjegyzői 510, 630
–, letiltása (perben) 223
–, magán 440, 530, 570, 629
– megerősítése idegen pecséttel 455
– – új záradékkal 134
– – záradékkal 127
– megjelölése pecsétfővel 119
– megpecsételésének letiltása 617
–, megpecsételetlen 414
–, megvarrt 211
–, megyei 26, 30, 63, 91, 93, 144, 146, 152, 155–156, 158–160, 171, 173–176, 190, 193, 205–206, 216, 219, 223, 229–237, 276, 289, 319, 321, 328, 334, 353, 358, 361, 373, 378, 382, 388, 390, 393, 396–398, 400, 404, 407, 413, 420, 423, 431–432, 434–436, 438–439, 441–442, 446, 456, 461, 474, 484, 489, 557–558, 563, 609, 613, 617, 619, 639, 643, 646, 649, 664
–, memorialis 10–11, 321
–, nádori 149, 151
–, nyílt 119–120, 148
– nyilvános felmutatása 598
–, ország rendei által kiadott 52
–, országbírói 105, 107, 245, 248
– őrzése a sekrestyében 318
– őrzése *148–149*
–, pannonhalmi konventé 126, 150, 369, 391
–, pátens 89, 99, 107, 109, 134, 198, 211, 331, 460, 541, 550, 596, 630, 640
–, pecsételés nyoma nélkül 38, 414, 503, 619
–, perhalasztó 76, 80, 82, 117, 144, 165–166, 172, 196, 220, 229, 232–233, 236–238, 241, 304, 311, 313, 322, 325–327, 329, 340–342, 345–346, 353, 356, 360, 370, 380–381, 409, 412–413, 415, 417, 425, 428, 444, 466, 490, 517. L. még perhalasztás
–, plébánosoké 540
–, proskribáló 233
– pusztulása *148*; 209
–, püspöki 504
–, rongált 217
– semmisé nyilvánítása 50, 477, 567
–, székely ispáné 39, 191
– tárolása ládában 643
– – zacskóban 641

oklevél, tartalmi említésből ismert 10, 29, 41, 43, 47, 66–67, 70–71, 74, 77, 105–106, 177, 186, 198, 209, 218, 500, 580, 581, 594, 618, 641–643
–, tartalmilag átírt 5–6, 54
–, tiltakozó 117, 413
–, udvarbírói 547
– utólagos megerősítése hiteleshelyen 457
–, ügyvédvalló 54, 60, 62, 64, 68, 78, 81–82, 121, 132, 136, 161, 164–166, 168–169, 172, 182, 196–197, 213–215, 220, 229, 232, 238–239, 241, 249, 257, 277, 300, 304, 325–326, 329, 340, 346, 368, 466, 469, 477, 490–491, 504, 517, 527, 548–549, 551, 554, 572–574, 576, 580, 582, 599–601, 605, 607, 616, 623, 631, 638, 640, 661, 665. L. még ügyvéd
–, váci káptalané 463
–, vajdai 8–9, 12, 18, 20, 22–23, 40–41, 44, 46, 51, 58, 70, 75–76, 81–82, 113, 117, 122, 135–136, 161–162, 183, 185, 191, 209–210, 238–239, 277, 332, 351, 353, 356, 383–384, 410, 448, 466, 470–472, 475–476, 478–479, 485–486, 488–490, 492, 496, 502–505, 507, 513–514, 516–518, 520, 527–528, 531, 533, 535, 537–539, 543, 548–549, 552–555, 565–566, 571, 579–581, 585, 600, 606–607, 611, 614–616, 621–622, 626–627, 631, 640, 644–645, 647, 652, 654, 660–661, 663
–, vajdai embereké 532
–, váradhegyfoki konventé 86
–, váradi káptalané 33, 499, 666
–, városi 641
–, veszprémi káptalané 226, 250
okleveles bizonyítás 135
Oláhandrásfalva – Săcel – Andresdorf, Küküllő/Hargita m, h *431–432*
–i Gyulay-síremlék *451*
Oláhbedecs – Bedeciu, Kolozs m, h *122*, *173*. L. még Bedecs
Oláhbikal – Bica Română/Bica, Kolozs m, h *121*, *172–173*, *176*, *182*, *185*, *196*. L. még Bikal
Oláhbogáta – Bogata Română/Bogata de Jos, B-Szolnok/Kolozs m, h *184*, *186*
Oláhcsesztve (*OlahChestwc*) – Cistei, Fehér m, h 473
Oláhgirbó l. Girbó
Oláhgyéres l. Gyéres
Oláhgyerőmonostor, Oláhmonostor – Mănăşturu Românesc, Kolozs m, h *121*, *173*, *182*, *196*. L. még Gyerőmonostor, Magyargyerőmonostor
Oláhhidegkút, ma Hidegkút része – Vidacutul Român/Vidacut, Küküllő/Hargita m, h *430*
Oláhpalatka (*Olahpalothka*), elnéptelenedett település Magyarpalatka közelében *115*; 570. L. még Magyarpalatka, Palatka
Oláhrákos – Răchişul Român/Vălişoara, Kolozs m, h *122*, *173–174*
Oláhsebes l. Sebes
Oláhsolymos, Solymos – Şoimuş, Küküllő/Maros m, h *176*, *185*
Oláhtótfalu l. Magyartótfalu, Tótfalu
Oláhújfalu, Tekeújfalu – Uifalău/Lunca, Kolozs/Maros m, h *182–186*, *196*
Oláhvásárhely – Oşorheiu/Târguşor, Doboka/Kolozs m, h *161*. L. még Vásárhely
Olaszország *68*, *95*
Olmütz, Olomouc, v, Csehország *54*
–i papi szeminárium *54*
oltalom, királyi 626
–, királynői 186–187
oltár *55*. L. még Keresztelő Szt. János (Gyfv) 386–387; Máté evangélista (Gyfv) 626; Szent-Jakab oltár (Gyfv) 494; Szt. András (Kált) 227; Szt. Borbála (Gyfv) 457, 460; Szt. Imre (Várad) 501; Szt. Kereszt (Szék) 540, 553; Szt. Márton (Győr) 201; Szt. Mihály arkangyal (Gyfv) 458
oltárigazgató: Albert (Gyfv) 458; Bálint (Gyfv) 457, 460; Gál (Szék) 540, 553; István mgr (Gyfv) 626; János mgr (Gyfv) 494; László (Győr) 201; Miklós pap (Várad) 501; Orbán (Kált) 227; Simon plb (Gyfv) 386–387
olvasni tudás 641

Omboz (*Omboz*, *Ombuzteleke*, *Vmbus*), Omboztelke – Imbuz/Mureşenii de Câmpie, Doboka/Kolozs m, h *31*, *90*, *101–102*; 1–2, 38, 354, 423, 531, 567, 587, 601–602, 608, 610, 629, 648
–i (*Ombozy*) Miklós (János f, Fruzsina férje) vd-i emb 531, 567, 587, 601–602, 605, 608, 610, 629, 648
–i János (Miklós a) 648
–i malom 601, 648
–i jb-ok: Barla Antal és Tamás; Bereck Pál, Chwkan; Demjén Gáspár, László, Péter és Vencel; Diós Gergely, Fekete Gál, Hegedűs Simon, Istvánfi Imre, Molnár Pál, Sós Albert, Szász István, Szekeres Tamás
Ombozpataka (*Ombozpathaka*), patak, fn, Szentgothárd *104*; 354
Omboztő (*Ambuzthu*, *Ombozthw*), patak, fn, Szentgothárd 19, 354
Ompudin, bán (1176–1196 k) 1–2
Ónok (*Olnuk*) – Bârlea, Doboka/Kolozs m, h *122*, *173*; 190, 229, 232, 319, 321, 373, 378, 382, 388, 390, 472
–i cs: Herceg
óntál, óntányér *55*
Oppelni László herceg, nádor és a kunok bírája (1367–1372) 149–151
oppidum 439, 456, 470, 472, 475, 477, 484, 486, 489, 501, 515, 527, 531, 533, 540, 553, 557–558, 563, 571, 573, 575, 582, 585, 587, 590, 594, 597, 599–601, 609, 612–613, 617, 620–622, 633, 640, 642, 644, 649, 654, 663–664
Oprişani/Cristiş l. Keresztes
Opud (Mihály pohárnokmester a), b 2
Ópusztaszer l. Sövényháza
óra *60*
Oradea l. Várad
Orăştie l. Szászváros
Orbai Margit, b, *172*
Orbán, a Szt. András-oltár igazgatója, Kált 227
–, ü, b, Légen 599–600
– deák, iskolamester, Cege *163*
– cs (lengyelfalvi): Erzsébet (Bíró János fel), b, Gerebenes *183*
Orchel Ioan, jb, Szentgothárd 393
Orczy cs (orci): Félix (Wass Emma férje) *97–98*; István *195*
Orlai András, b, Kaza *196*
Orló – Orlov, Sáros/Szl, h *127*, *196*
Oroiu de Câmpie l. Uraly
Ormos, elnéptelenedett település Izsófalva közelében, Borsod/M *194*
Oroiu l. Székelyuraly
Orosia l. Oroszi
Oroszfáji (*Orozfay*) Bálint, jb, Újlak 432
Oroszi (*Orozy*), Marosoroszi – Orosia, Fehér/Maros m, h *118*, *169–171*; 481
oroszok *88*
Orsolya (Hosszúaszói János fel), b, Boldóc 511, 527
– (Jankafi György fel, Katalin és Erzsébet anyja) 405
ország szokása 567
országbíró 56. L. még Bebek István, Báthori István, Druget Miklós, Lampert, Nagymartoni Pál, Perényi Péter, Szécsényi Frank, Szécsényi Tamás, Szentgyörgyi és Bazini Péter
– igazságszolgáltató tevékenysége Erdélyben 245, 248. L. még alországbíró
országhatár védelme 72
országgyűlés *56*, *59*, *62–64*, *70*, *76–78*, *84*, *86*, *93*, *95*, *138–139*, *170*, *186*, *188–190*
Országos Magyar Párt *86*
– Széchényi Könyvtár *28*
országút l. út
országbírói bíráskodás Erdélyben 248
Ortalph (Lorand és Jula a) l. Artolph
orvos *61*, *71*, *75*, *97*
–i ellátás *76*
Osoi l. Oszvaj
Oşorheiu/Târguşor l. Oláhvásárhely, Vásárhely
ostábla *59*
Osvát Orbán házhelye, fn, Szentgothárd *179*, *187*
Osztár (*Ozlar*), elnéptelenedett település vélhetőleg Kisbér és Aszár környékén, Veszprém/M 149

Oszvaj (*Ozwe*, *Wzuay*), Aszó – Osoi, B-Szolnok/Kolozs m, h *109*, *124*, *181*, *186*; 118, 128
–i malom *181*
óvadék 63
Óváry-ház, Kolozsvár *88*
Ózd (*Ozd*), főesp-ség 177–180, 197, 200, 204, 270
–i főesp: Miklós erd dékánkk, László mgr
Ozlar l. Osztár
Ozora (*Wzura*), bánság a középkori Boszniában 134
Ozsvát, kir emb, b, Göc 374
– (Domokos f), b, Iklód 443
– (*Oswald*) András, jb, Szentgothárd 529, 534, 563, 567

Ö, Ő

ökör 91, 108, 123, 159, 171, 222, 260, 373, 378, 390, 432, 446, 451, 562
–, *kegche* színű 91
önvédelem 631
Őr (*Ewr*), Alőr – Urişor, B-Szolnok/Kolozs m, h 390
–i vám 390
Ördög (*Ewrdeug d*) Miklós, ü 367–368
– (*Wrdug d*) Mihály, lk, Szentegyed 62
– (*Wrdugh d*) Benedek 218, 239
Ördögnyaláb (*Wrdwgnilab*, *Vrdugnilab*), fn, Szentiván 388
Ördöngösfüzes l. Füzes
Örke (*Erke*, *Ewrke*) – Urca, Torda/Kolozs m, h *118*, *169*; 192, 481
– (*Ewrke*) Mihály, székely, Uraly 516
Örményes, Mezőörményes – Urmeniş, Kolozs/B-Naszód m, h *186*
Örményszékes – Armeni – Urmenen, Fehér/Szeben m, h *170*
őröltetés (malomban) 601, 605
Ős (*Ews*, *Ws*, *Wsy*) – Iuş/Fântânele – Eisch, Doboka/B-Naszód m, h 81, 173, 289, 297, 300, 302, 311, 313, 321, 328, 330, 332, 336, 343–344, 347, 349–350, 352–357, 359–360, 363, 365–368, 370–372, 376, 380–384, 389, 393, 397–399, 401, 403–406, 409, 412–418, 420, 423, 425, 428, 448, 465, 503, 505, 548–550, 564, 567, 570–575, 582, 585–592, 594–595, 597, 599, 600, 603, 607, 637–638, 663
–i (*Ewssy*) Ádámné, jb, Szentgothárd 529
–i halastó 570
–i kúria 570
–i malom 570
–i cs: Jankafi
ösvény 354
öv *48*, *51*, *93*; 129
őz *62*

P

Pacal l. Nagypacal
Pacalusa l. Kispacal
Pádua, v, Olaszország *52*
Pagocsa, Mezőpagocsa – Pogăceaua, Torda/Maros m, h *195*
Pajzsos (*Paysos*) Gergely, jb, Szentgothárd 563, 617
Paksi Leusták, bán, Szlavónia (1356–1362) 127
Pál, mgr, alvd-i notárius 11
–, kir asztalnokmester l. Liszkói Pál
– (Gergely a), b, Biszótelke 77–78
– (Felicián a), b, Bokaj 37
– (Miklós a), hospes, Fele 91
– mgr, karbéli pap, győri kápt 106–107
– b, Indal, ü 315, 327, 340, 346
– b, Istvánháza 665
–, prp, Jászó 85
– (István f), kir emb, b, Néma (Győr vm) 199
–, dobokai szolgabíró (1398, 1414), b, Ónok 229, 232, 319, 321
–, macsói bán, valkói és bodrogi isp l. Garai Pál
– comes, országbíró l. Nagymartoni Pál
– (Gábor f), b, Toldalag l. Tholdalagi Pál
– (Miklós a), b, Valkó l. Valkói cs
– mgr, alvd-i emb, b, Vitenyéd 469
– (Pető f), dobokai szolgabíró (1380), b, Zsombor 176
Palásti Anna (Ratkai Ferenc, majd Szentiványi Rafael fel) *195*
– cs *161*; György, b, Göc *117*, *162*

Palatka (*Palathka*) – Pălatca, Kolozs m, h *136*, *176*; 31, 33, 173, 328, 401, 532, 619. L. még Magyarpalatka, Oláhpalatka
–i jb: Kaszás Mihály
Palatkapataka (*Palathkapathaka*), fn, Szentgothárd 354
Pálháza (*Palhaza*), elnéptelenedett település Nagyacsád és Takácsi között, Veszprém/M vagy Pálháza, Zala/M 149
–, elnéptelenedett település vélhetőleg Ajnácskő környékén, Gömör/Szl *190–191*, *198*
pallosjog *36–37*, *42*, *144–145*; 130
Pálóci György, erd ppk (1419–1423), Gyfv 364
Páncél (*Panchel*) Péter (Jankafi Hedvig férje) 406
Páncélcseh l. Cseh
Pancsatantra, indiai mesegyűjtemény *71*
Pannonhalma, bencés apátság és konvent (hiteleshelyként) *30*; 107, 125–127, 149–151, 369, 391
–i apát 3
–i konvent káplána: Domokos, nyalkai plb 126
Panticeu l. Cseh
Pap (*Pap*) Ábrahám, jb, Mohaly 557
– (*Pap*) Albert, tanú, Doboka vm 530
– (*Pap*) Albert, tanú, Szentegyed 630
– (*Pap*) György, jb, Cege 645
– István, b, Szentgothárd *120*, *179*
pap 178. L. még András, győri kápt, karbéli pap, Győr 59; Benedek, erd kápt, karbéli pap, Gyfv 19; Egyed, váradi kápt, karbéli pap, Várad 33; Ferenc, Bonchida 168; Gergely, Bonchida 9; István, Szék 168; János frater, Szék 19; János, erd kápt, karbéli pap, Gyfv 339; János, Nyalka 150; Kodori Pál, Szentiván 663; László, győri kápt, karbéli pap, Győr 201; Mihály, erd kápt, karbéli pap, Gyfv 84; Miklós, Igló 85; Pál mgr, győri kápt, karbéli pap, Győr 106–107; szavai 532. L. még erdélyi káptalan és kolozsmonostori konvent tagjai, plébános
pápai felhatalmazással működő közjegyző l. Simándi Pál
Pápai Páriz Ferenc, ifj. (1686–1737), orvos *75*
Pape (Anasztázia férje), lk, Dés l. Manini Pape
Papfalva (*Popfalua*) – Popeşti, Kolozs m, h 234
papilak 12–13
papír, ív 663
Papiu Ilarian l. Bodon
Paptelek (*Popteleke*), elnéptelenedett település Szék határában, Doboka/Kolozs m 1–2
Paptelke (*Popteluke*) – Popteleac, Doboka/Szilágy m, h 95, 101
parancs, királyi 626
– –, általános 341–342, 345
parancslevél, vajdai, általános 357, 360
Párizs, v, Franciaország *86*, *88*, *96*
párbajozás *99*
passaui érsek: György
Pásztor (*Pasthor*) Antal, jb, Szentgothárd 534, 617
Pata (*Patha*) – Pata, Kolozs m, h *88*, *177*; 193, 456
–, Gyöngyöspata – Heves/M, h *194*
–i Máté, b, Bihar vm *169*
Patak (*Potak*), fn, Szentegyed 12–13
Pataki Sámuel, id. (1692–1766), B-Szolnok vm orvosa *75*
patak *47*, *104–105*; 32–33, 62, 155, 217, 279, 312, 565, 583. L. még Bogács, Gyulapataka, *Hasan*, Járavize, *Karokwthpathaka*, Monyorókspataka, Nyíres, Ombozpataka, Omboztó, Palatkapataka, Sóspatak, Sugópatak, Szarvastópataka, Szépalmapataka
– torkolata 170
patakok egybefolyása 354
patarénusok 134
Patha (Benedek a), b, Likivarsány 226
Patkó István, jb, Serke *195*
patrocínium *30*
Pattantyús Jakab, b, Árokalja *432*
Pauleni/Sânpaul l. Homoródszentpál
pazarlás 570
Pazderyas l. Pozdorjás

Pălatca l. Palatka
Pățalul Mare/Viișoara l. Nagypacal
Pățăluța/Izvoarele l. Kispacal
Păucișoara l. Újfalu
pecsét *42*
–, alvajdai, használata 455
–, autentikus 134, 364, 663
–, befüggesztett 9, 11–13, 26–27, 30, 36, 39, 46, 48–49, 51, 56–58, 60, 63, 65, 68–69, 72–73, 80, 84–87, 89–91, 93–95, 99, 101–103, 108–109, 112, 115–116, 118, 120–123, 128, 135, 138–141, 143/1, 144–148, 151–161, 164–167, 169, 171–176, 178–180, 188–191, 193, 195–196, 200, 204–208, 210, 212–217, 219–224, 227–238, 240–241, 243–250, 256–258, 263–264, 266, 270, 272, 275–279, 284–285, 287, 289–291, 300, 311–313, 315, 319–322, 324–328, 331, 333–335, 338–342, 345–348, 350–363, 365, 367–370, 372–373, 375–382, 385–391, 393–409, 411–413, 415–417, 420–423, 425, 427–435, 437–439, 441–450, 453–456, 460–461, 463–466, 468–469, 471–478, 480, 482–484, 486–487, 489–491, 494, 496–499, 501–502, 504, 508–509, 511–512, 515, 517, 519, 520, 525, 533–534, 536–537, 539, 542–546, 551–558, 560–561, 563–566, 571, 573, 575, 577, 579, 582–583, 590, 593, 595–596, 598–600, 603–604, 606–607, 609–610, 613, 617, 620, 622–623, 626, 628, 631, 635–636, 638–640, 644–650, 657, 661, 663–664, 666
–, címeres 471, 477–478, 480, 491, 496, 513, 543–545, 553–554, 565, 567, 571–575, 577–578, 582, 585, 588, 592–593, 599, 605–606, 608, 611–612, 614–616, 624, 631–632, 648, 661
– feltörése 643
–, főesperesi 457
–, függő 4, 14–15, 17, 20, 24–25, 32, 35, 62, 76, 82, 88, 92, 98, 107, 127, 132, 184, 194, 211, 239, 320, 364, 392, 654
–, gyűrűs 56, 57, 60, 130, 139–140, 147, 176, 188–189, 219, 230–231, 233, 235–237, 276, 300, 312, 319, 321, 328, 334, 378, 390, 393, 398, 404, 407, 423, 486, 489, 491, 496, 504, 547, 567, 609, 613, 617, 629, 639
– készíttetése 134
–, királyi 48–49, 82, 126, 227, 331
– –, elvesztése 134
– –, kettős 134, 364
– –, régebbi 364
– –, új 17
–, magán *48*, *148–149*; 266, 643
–, mandorla alakú 164–166, 245, 499, 517
–, nyolcszög alakú 207–208
– őrzése 134
–, pajzs alakú 9, 78, 80, 87
–, papírfelzetes 402, 479, 502, 510, 513, 518, 520, 524, 527–528, 537–539, 545–548, 553–555, 562, 565–567, 572–578, 582, 585, 588, 592–593, 599–600, 606, 608, 611–612, 614–616, 621, 624, 627, 631–632, 646–648, 650–651, 660–661, 663, 665
–, rányomott 12, 61, 124, 130, 440, 531
–, visszazáró 60, 87, 108, 118, 238, 245, 353, 469
–, vörös viaszba nyomott 56, 140, 402, 520, 527, 537–539, 543–544, 548, 552–554, 571, 579, 585, 606–608, 611, 614–616, 621, 644, 648, 650, 661, 663, 665
–, záró 21, 27, 46, 60, 64, 68–69, 80, 84–87, 93, 95, 101, 108, 112, 115–116, 118, 121, 123, 128–129, 135, 138, 141, 143/1, 144–146, 152–154, 156, 160–161, 164–167, 171–172, 178–179, 188–189, 191, 195–196, 204, 206–208, 213–214, 220–221, 224, 228–234, 237–238, 240–241, 244–249, 256–257, 277, 287, 300, 311, 313, 315, 321–322, 324–327, 329, 340–342, 345–347, 350–351, 353–357, 359–360, 362–363, 367–370, 372, 375–376, 379–382, 394, 398, 412, 415–417, 427–428, 433–434,

444–445, 447, 449–450, 453, 469, 474, 476, 480, 490, 494, 501, 553, 610, 622, 631, 645, 657, 665
pecsét, zöld viaszba nyomott 458–460, 470, 479, 510, 545, 550, 573, 575–578, 582, 588, 593, 605, 620, 633
pecsételés letiltása 617
pecsétlap ellopása 134
– megrongálódása 654
– megsemmisítése 134
pecsétfő 119–120, 610
pecséttel történt visszaélés 134
Pécs (*Quinqueecclesie*), ppk-ség, M *32*; 17, 24, 127, 364
–i ppk: Albeni Henrik, Szeglaki László
–i káptalan tagjai: olvasókk: Mohorai András (Endre) mgr
–i cs (érsemjéni): Mihály (Wass Mária férje) *61*, *167*
– Erzsébet (Haller Péter fel), b, Göc *162*
Péchi Simon (†1642 k), erd kancellár, b, Bánd *166*, *183*
Péchy cs *136*
Pekri Gábor, b, Méhes *165*
Pele – Piele/Becheni, K-Szolnok/Szatmár m, h *131*
Pély – Heves/M, h *194*
pensa 154
Péntek (*Pynthewk*), Szászpéntek – Pinticu – Pintak, Kolozs/B-Naszód m, h *177*, *181*; 560. L. még Szászpéntek
–i cs: Iklódi
–i kúria *181*
pénz 189, 251, 580, 611. L. még forint, garas, készpénz, pensa
–, jó, magyar 659
–, udvarnoki 454
–, új 344, 353
pénzkölcsönzés 560
per megszüntetése 176, 565, 601
– késleltetése 117
– újratárgyalása 565, 620
–, függőben levő 289
–, hosszú eljárású 549
–, király előtt eldöntendő 501
peráttétel a nádortól a vajdához 214
– a vajdától a király elé 147
– a vajdától a királyi jelenlét elé 209
– a vármegyétől a vajdához 394, 413, 612, 660
– az alvajdától az országbíróhoz 245, 248
– az alvajdától a vajdához 80–81, 172
– az országbírótól a királyhoz 245
– az úriszéktől a vm-i ítélőszék elé 563, 620
– fogott bíráktól a vajdához 413, 476
perbehívás, rövid 549, 552, 567, 577, 663
Perecsen – Pericei, Kraszna/Szilágy m, h *174*
–i Bede Mátyás l. Bede Mátyás
peregrináció *60*, *176*
Perény (*Peren*) – Perín, Abaúj/Szl 364, 648
–i cs: Miklós, lovászmester (1420–1428) 364; Péter comes, országbíró (1415–1423) 364; Péter, abaúji örökös isp, baranyai isp (1528), erd vd és székely isp (1526−1529), koronaőr 648
perfázis feljegyzése 112, 138, 143/1, 153, 168, 191, 195, 220, 230–231, 233–235, 240–241, 247, 249, 256, 277, 287, 311, 315, 327, 347, 356, 359–360, 367, 370, 394, 445, 447, 449–450, 573–574, 576, 599, 605, 614–616, 622
perhalasztás 39, 54, 62, 70, 72, 78–81, 88, 107, 112–113, 117, 138, 145, 147, 153, 156, 161, 164–166, 169, 172, 183, 190, 195–197, 213, 215, 220, 228–237, 240, 247–249, 254, 261, 267, 282, 294–296, 300, 302, 304, 306–309, 316–317, 322, 325, 327, 340–342, 345–346, 353, 355–357, 359–360, 363, 368, 370, 379–381, 394, 398, 403, 412, 415–417, 422, 425, 429, 444–445, 447, 449–450, 453, 458–459, 489, 574, 576, 599, 605, 615–617, 622, 624, 640, 647
Pericse l. Piricse
Perín l. Perény
perköltség 219
– elengedése 583
Perneszi cs (osztopáni): Erzsébet (Cseszeliczki Boldizsár fel) *119*, *170*
Perusith Máté, b, Felsőgyékényes *166*
pervesztessé nyilvánítás 225

Pese (*Pese*), Pöse, a Gyöngyösfalu része – Vas/M, h *119*; 73
Pesenő (*Pessenő* [?]), Besztegnyő, elnéptelenedett település, Zaránd vm *176*
Pest, v, ma Budapest része, M *79*, *95*, *98*, *153*. L. még Budapest
–i ítélőtábla *191*
Pest, vm, M, *190–192*, *197–198*
pestis *63*, *69*, *74*
Pete (*Pethe*, *Petelaka*), Magyarpete – Petea, Kolozs m, h *40*, *115*, *137*, *161–162*, *176*; 328, 353, 383–384, 389, 397–398, 410, 413, 593, 607
– (*Pethe*), Mezőpete – Petea, Torda/Maros m, h 504–505, 514, 517, 519
Petebérce (*Petheberche*), fn, Légen 33
Petelaka l. Pete
Péter (János a), b, Asszonyfalva 150
–, dobokai szolgabíró (1334, 1341), b, Bádok 30, 63
– (István f), kir emb, b, Bercsháza 226
– (Imre a), b, Bogács 164–166
– (János és Dávid a), b, Bogács 164–166, 168
– (Dénes f), b, Bogács 400
– (László f), b, Bogát 444, 481
– (Domokos f), b, Boncnyíres 30
– frater, ppk, Bosznia (1318–1333) 17, 24
–, ppk, Bosznia (1356–1376) 127
– (Pousa f), b, Cege 6, 76
–, jb, Cege 337
– (Simon, János és Miklós a), b, Császári 40, 53, 66, 75, 81
– (István f), a csicsói vár védője 51
–, szabó, Doboka vm 176
–, erd alvd l. Derencsényi Orros Péter, Járai Péter
– (László a), b, Drág 232
– (Lukács f), alvd-i emb, Doboka vm 265
– (Mikud f, János és Péter a) l. Dobokai cs
– (Mykud f), b, Fehér vm 112
– (Gönyűi Tamás erd vd a), b, Fejér vm 117
– (János f), alvd-i emb, b, Felsődevecser 271
– (Gál f), b, Fráta 193, 235
– (Pogány /d/ István mgr f), Hontpázmány nb-i, b, Gyeke 38
–, b, Gyulakuta 433
– (János a), kőhalmi vn (1332–1334), b, Istenmezeje (Heves vm) 31, 33–34
– (Janka f) l. Jankafi cs
– (Bertalan a), b, Kecset 445, 447, 449–450
–, dobokai szolgabíró (1379), b, Kide 173–175
– (Balázs f), b, Kocsárd, ü 414
– (János f, János, Bálint és László a), b, Kodor 445, 447, 449–450
– frater pap, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonmostor 32
– frater, pap, őrszerzetes, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 372, 375, 385, 403, 413
– frater, őrkk, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 97
– frater, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 333, 338, 347–348
– vd-i emb, b, Koppánd 476, 517
– frater, ppk, Korbávia l. Szécsi Péter
–, alvd-i és országbírói emb, b, Korpád 242, 244–246
– (László f), b, Kövend, ü 414
– (Domokos f), kir emb, b, Kükeháza 199, 226
– bán, b, Légen 122
– (István f), b, Macskás 9
– kolozsi szolgabíró (1410, 1429), b, Macskás 289, 393
– (Gál f), dobokai szolgabíró (1384), b, Márokháza 190, 216
– (Petheu), kir emb, b, Néma 62, 199
– (Abrus f), nádori emb, b, Osztár 149
– mgr (Péter f) l. Dobokai cs
– (Zug f), hospes, Szék 19
– (Lőrinc f), b, Szentandrás 5
– (Miklós f) (1410) 290, 315
– (Györgyfalvi Katalin férje), b, Szentiván 433
– (Wass Dorottya férje), b, Iklód(szentivány) *43–44*; 445, 447, 449–450
– (Dénes f, Fejes Margit férje, Albert és Mihály a), b, Szentmihályfalva, ü 389, 405, 414
– (István a), b, Szentmiklós 265, 287

Péter, alvd-i emb, b, Szilvás 480, 492. L. még Szilvási Péter
–, kolozsi szolgabíró (1410), b, Szucsák 289
– (Benedek a), lk, Torda 136
– b, Túr 476
– (Farkasius f), b, Viszlótelek 6, 76
– (Lőrinc és *Gedrud* f), b 228
– (Veres) l. Wass (Veres) Péter
Peterd (*Petherd*) – Petridul Unguresc/Petridul de Jos/Petreştii de Jos, Torda/Kolozs m, h 476, 601
–i cs: Fancsika
Péterfalva, Gömörpéterfalva – Petrovce, Gömör/Szl, h *190*, *193–194*, *198*
Péterháza (*Petherhaza*) – Petreşti, B-Szolnok/Kolozs m, h 445, 447, 449–450
Pethő Gergely (1570 k–1629), krónikaíró *142*
Pethus (Ropha a), b, Doboka vm, székely 6, 76
Petki (*Pethky*) cs: Ferenc, b, Szentegyed 610; György (Kendi Dorottya férje) 482, 509, 620
– cs (derzsi): György *114*; István *163*
Petlend (*Pethlend*), elnéptelenedett település Túr határában Torda/Kolozs m 136–137, 451, 517
–i cs: Csompó
Pető (*Peteu*) mgr, erd vd-i protonotárius l. Szalóki Pető
– (*Petheu*) mgr, erd alvd . Derencsényi Péter/Pető
– (*Pethe*), b, Biszótelke 8
– (*Petheu*), vd-i emb, b, Bongárd 81, 84
– (*Petheu*), b, Néma, kir emb l. Péter, b, Néma
– (*Petheu*) (Pál a), b, Zsombor 176
Petőszinye l. Szinye
Petreşti l. Péterháza
Petrichevich-Horváth (széplaki) cs: Dániel *179*; Ferenc (Wass Antónia férje) *84*; Jozefa (Wass Ádám fel) *79*. L. még Horváth-Tholdy cs
Petridul de Jos, Petridul Unguresc/Petreştii de Jos l. Peterd
Petrindul Mic/Petrinzel l. Kispetri
Petrovce l. Péterfalva
Petru (Ladislau f), jb, Doboka vm 438
Petru, jb, Máró 438
Petru (Ioan f), jb, Szekuláj 174
Pezinok l. Bazin
Phylep l. Filep
Phyzes l. Füzes
Piast Boleszló, esztergomi érsek és örökös isp (1321–1328) 17
– Meskó, ppk, Nyitra (1328–1334) 24
Pinkóc/Pinkóci (*Pinkolcz*, *de Pynkocz*) Bernát, b, Szava 532, 539
Pintak, Pinticu l. Péntek, Szászpéntek
Piricse (*Pyryche*), Pericse – Szabolcs/M, h *196*; 515
Pirsenstein l. Ajnácskő
Piski – Simeria, Hunyad m, h *451*
pisztoly *54*
Plaisir Grignon-i gazdasági akadémia *86*
Plăieşti l. Kövend
plébániaház, Szentiván 509
plébános: Balázs, Borzás 540, 553; Balázs, Cege 458; balázsfalvi 362; Bálint, Kolozs 457, 460; Benedek, Borsa 457, 460; búzai 204; dobokai 240; Domokos, Nyalka 126; Domokos, Szék 540, 553; Ferenc mgr, Cege 522, 524; Gergely, Cege 484; göci 240; István, Szék 200, 540, 553; János, Nyalka 150; Kodori Pál, Szentiván 663; laki 204; Lőrinc, Székelyvásárhely *40*; mányiki 204; Márton, Szentegyed, majd Füzes 530, 630; Simon, Gyulafehérvár 386–387; tövisi 362; Vince, Tasnád 499. L. még pap
plébániatemplom 454
Pletrich cs *193*
Plina (*Plyna*) – Bosznia-Hercegovina, h 130–131
– ostroma 130–131
Ploieşti, v, R *80*
Pogăceaua l. Pagocsa
Pogony, Szilaspogony – Nógrád/M, h *190–191*, *193–194*, *198–199*
Pócsfalva – Păucişoara, Küküllő/Maros m, h *169*. L. még Újfalu
Podele – Podele, Zaránd/Hunyad m, h *431*
Pogány (*Pagan d*) (Hontpázmány nb-i) cs István mgr (Ferenc f, István, Péter és János a), b, Gyeke 38, 95, 101

Pogány (*Pogan*) cs (tordai) *167*; János (Tamás és Wass Erzsébet f, Miklós a) *167*; Miklós (János f) *167*; Tamás (Wass Erzsébet férje, János a) *44*, *120*, *167*, *178*; 491–492, 508
pohár *51*
pohárnokmester, kir: Cudar Péter, Kompolt László, Mihály (*Opud* f)
Poieniţa l. Váleajepi
Pojána – Poiana-Valeaiepii, Poiana, Hunyad m, h *431*
Pok (*Pok*), elnéptelenedett település Tét határában, Győr vm 194, 201
–i cs (poki) *30*, *111*; Gyuke, prp, Szt. Adalbert-egyház, Győr (1388) 194; Jakab 194, 201; Miklós mgr, kk, Győr (1388) 194
Pokorágy – Pokoradz, Kishont/Szl, h *193*, *195–196*. L. még Alsó- és Felsőpokorágy
Pol'anovce l. Bábaréte
polgár 508
Polon – Polom, Gömör/Szl, h *190*, *194*, *198–199*
Polyák (*Polyak*) cs (székelyfalvi): Albert (Henke Zsófia férje) 545
Polyanóc l. Bábaréte
Pongrácz cs (liptószentmiklósi és óvári) *126*; András (Wass Anna férje) *60*, *167*
– cs; György, b, Gömör vm *151*, *195*
Popeşti, Popfalua l. Papfalva
Popteleac, Popteluke l. Paptelke
Porkoláb (*Porkolab*) cs (bongárdi): Demeter 548; Domokos, bálványosi vn (1510 k) 563, 571, 573, 575, 601, 605
– (*Porkolab*) cs (göci): László (Mátyás a) 488–489, 496
– (*Porkolab*) Albert, jb, Szentegyed 470
– (*Porkolab*) Antal, jb, Szentegyed 470
– (*Porkolab*) Domokos, intéző, Németi 547
– (*Porcolab*) János, lk, Kolozsvár 641
– (*Porkolab*) László, jb, Szentegyed 610
– (*Porcolabh d*) Péter, jb, Szilvás 361
– (*Porkolab*) cs (göci): Mátyás (László f), dobokai alisp (1513) 489, 496, 587
– (*Porkolab*) Mátyás, jb, Lak 532
Porta *49–50*, *56*, *116*, *165*
–i követ: Wass György, Wass János
–i követjárás *49–50*, *56*, *116*, *165*
Portiua frater, ppk, Zengg (1358–1379) 127
Porumbeni l. Galambod
Pósa (*Posa*) György mgr, a személyes királyi jelenlét protonotáriusa 665
posztó *48*,*56*, *197*; 129, 274
–, kölni és leuveni 266
Potentiana (Wass László fel) 475
Pothochaz, azonosítatlan településnév Erdélyben (Küküllő vm?) 498
–i cs: Horvát
Pouch (Gergely f), b, Újfalu (Küküllő vm) 10–11
Pous, Csák nb-i, kir tárnokmester 2
Pousa (Péter a), b, Doboka vm 6, 76
– (Tamás a), b, Viszlótelek 74, 76
–, kir lovászmester 2
Pozdorjás (*Pazderyas*, *Pozdoryas d*) cs (szentegyedi): Gergely 255–256, 323–324; Demeter 323
Pozsony (*Posonii*) – Bratislava – Pressburg, v, Szl *99*; 199, 395
–i katolikus kollégium *54*
– (*Poson*), vm, Szl 17, 24, 127, 364
–i isp: Rozgonyi István, Szécsényi Konya, Treutel Miklós
Pöse l. Pese
Prága, v, Csehország *54*
–i papi szeminárium *54*
Prater, vadaspark, Bécs *60*
Pray György (1723–1801), jezsuita szerzetes, történettudós
prédium *170*, *190–191*, *193*, *198–199*; 440, 466, 481, 515
Prihodesd – Prihodişte, Zaránd/Hunyad m, h *431*
primogenitúra *112*
privilégium l. kiváltságlevél
Prodan David (1902–1992), történetkutató, levéltáros *6*
Promontorium Waradiensis l. Váradhegyfok
protonotárius, királyi jelenléte: Pósa György
–, erd vd-i l. erd-i vd-i protonotárius
–, – fejedelmi: Cseffei László

Pruneni l. Szilvás
Pulyon (*Pulun*, *Pwlyon*, *Wlyon*) – Puini, Doboka/Kolozs m, h *44*, *104*, *106–109*, *112–115*, *120*, *123*, *130–131*, *137*, *145*, *161–163*, *165–170*, *176–180*, *182*, *184*, *186*, *188–189*, *431*; 4, 12–13, 16, 62, 84, 154, 162–163, 213, 265, 277–278, 291, 335, 353, 369, 374–375, 379, 433, 443, 463, 491–492, 508, 521, 526, 528, 530, 532–534, 545, 564–568, 576–577, 580–583, 599–600, 604, 608, 610, 630, 632–634, 645, 656, 660–661
–i dézsma *119*, *163*, *168*
–i egyház 583
–i erdő 568
–i patak 62, 565
–i ház 660–661
–i házhely 530
–i kúria 62, 577
–i marhapásztor 661
–i officialis: György 375
–i villicus: Lőrinc 62
–i lk-ok: Kádár Mihály, Máté, Nagy János, Szántó Gergely
–i jb-ok: Alsó Balázs; Banga György és Mátyás; Bangy Mátyás, Bíró Balázs; Filep Balázs és Imre; Földvári Ambrus, Benedek, György és Kelemen; Gálfi Gergely és Illés; Hegedűs János, Jó Tamás, Katonai Péter, Kis Mátyás, Magyari István, Nagy Miklós, Nagy Péter, Sós Bálint; Szabad Albert és Fülöp; Szőke Mihály, Tamás, Tordai Benedek
–i cs: Meggyesi, Nagy
–i fn: Bonciberek, Curta szőlő, Karokwthpathaka, Vágottcserje
puska *60*
puskások *115*; 631
Pusztacsán – Ceanul Deşert/Mic, Torda/Kolozs m, h *173*. L. még Csán
Pusztacsász l. Csász
Pusztaegres l. Egres
Pusztakalán – Călan, Hunyad m, h *184*, *186*
Pusztaszentmiklós – Sânnicoară, Kolozs m, h *183*. L. még Szentmiklós
Puteáni Sándor (Wass Klára férje) *78*, *187*
püspökség, püspök: boszniai, csanádi, egri, erdélyi, farai, győri, knini, korbáviai, makarskai, nonai, nyitrai, pécsi, scardonai, szerémi (kői), traui, váci, váradi, veszprémi, zágrábi, zenggi
Pyryche l. Piricse

R

Raab l. Győr
Rába (*Raba*), folyó, a Duna mellékvize, M *34*; 39, 73
Rábca (*Rapcha*), a Duna mellékvize, M *34*; 39
rablás 390, 563, 570, 617
Rác István, b, Spring *170*
Rácz cs (boncnyíresi) *179*, *187*; János és Mihály *162*
– Zsigmond, Doboka vm assessora
Rád – Nógrád/M, h *177*
Ráday Pál (1677–1733), kuruc diplomata, kancelláriai igazgató *191*
Radna (*Rodna*) – Rodna, Beszterce-vidéke/B-Naszód m, h 191
–i lk: Jakus
Radnót (*Radnolth*) – Iernut, Küküllő/Maros m, h *118*, *169*; 481, 495
–i kastély *170*
–i jb-ok: Bartos Pál, Dátosi Máté, Fekete Máté, Lőrinc
Radvánszky cs *136*, *195*
Radvány (*Radwany*) Pál, fogott bíró, b, Cege 488–489, 496
Raguza (*Ragusa*), érsekség, H 127
–i érsek: András
Rajtolc – Răstoliţ, Kolozs/Szilágy m, h *177*
Rakató – Răcătău, Fehér m, h *118*, *171*
Rákóczi cs (felsővadászi) *125*, *128*, *191*, *196*, *198–199*; Ferenc (I.), erd fejed *193–194*, *197*; Ferenc (II.), erd fejedelem (1704–1711) *59*, *64*, *124–125*, *128*, *175*, *188–189*, *194*, *196–197*, *199*; György (I.), erd fejedelem (1630–1648) *119*, *125*, *169*, *181*, *188*, *199*; György (II.), erd fejedelem (1648–1660) *56*, *122*, *125*, *127*, *167*, *170*, *172–173*, *175*, *189*; Julianna

Borbála (Aspremont Ferdinánd Gobert fel, Károly Gobert és Johanna Gobertina anyja) *128*, *191*, *196*, *199*; Zsigmond
Rákóczi-szabadságharc *64*, *138*
Rákos l. Oláhrákos
Rákosi (*de Rakos*) Menyhért, a szabad művészetek és a kánonjog doktora, erd ppk-i helynök, általános ügyhallgató, erd kk, Gyfv 522, 524, 540
rangjelző címek használata *42*, *66*
Raphael (Tamás a), b, Doboka vm 152, 156, 158
Ratkai Ferenc (Palásti Anna férje)
Răcătău l. Rakató
Răchişul Român/Vălişoara l. Oláhrákos
Răscruci l. Válaszút
Răstolț l. Rajtolc
Răzoare l. Velkér
Ravasz István, erd alvd (1352–1356) 102
Récekeresztúr − Recea-Cristur, Doboka/Kolozs m, h *121*, *171*, *175*. L. még Keresztúr, Székelykeresztúr
Récse (*Reche*), Krasznarécse – Recea, Kraszna /Szilágy m, h 466
–i cs: Mátyás (Gergely a) *44*; Gergely (Mátyás f, Wass Dorottya férje) *44*
Recsk – Heves/M, h *190*, *194–196*, *198*
Réde l. Nagy- és Kisréde, Tótréde
Rediu l. Rőd
Református Kollégium, Kolozsvár l. Kolozsvári Református Kollégium
Református Kollégium, Nagykőrös *28*
regalista *59*, *61–62*, *64*, *70*, *77*, *93*
Régen l. Szászrégen
Reghea l. Csekenye
regestrata-jegyzet 148
Regulus mgr, szolnoki főesp 4
Rekettyés (*Rakothyas*), fn, Boncnyíres 32
relacios jegyzet 48–49, 65, 124, 130, 139–140, 147–148, 518
Remete (*Remethe*), elnéptelenedett település a Jára völgyében, Torda vm 578–579
Renget – Renghet, Hunyad m, h *121*, *123*, *171–172*, *175*, *177*
Répás, elnéptelenedett település Gömörpéterfalva közelében, Gömör/Szl *190*, *193–194*, *198*
Réthy László (1851–1914), numizmatikus és történetkutató *154*, *190*
Reps l. Kőhalom
részegség 438
rét 209, 217, 535, 536, 544, 552
– elárasztása vízzel 480
Retteg (*Rethegh*) – Reteag, B-Szolnok/B-Naszód m, h 390
–i vám 390
–i György (1718–1786), naplóíró *67–70*,*73*
Reussdorf l. Kund
rézmetszet *55*
Rhédey cs (kisrédei) *174*, *182*; Farkas (Teleki Kata férje) *130*, *193*, *199*; Ferenc (Wass Anna férje) *66*; János (Macskási Erzsébet férje) *196*; Mihály (Vay Judit férje) *127*, *191*, *195–196*; Zsigmond (Wesselényi Kata férje) *187*
Ribice – Ribița, Zaránd/Hunyad m, h *431*
Rimabánya, Bánya, más néven Krombánya – Rimavská Baňa, Kishont/Szl, h *190–191*, *193–195*, *198*
Rimabrezó, Brezó – Rimavské Brezovo, Kishont/Szl, h *190–191*, *193–195*, *198*
Rimóca – Lehota nad Rimavicou, Kishont/Szl, h *190–191*, *193–194*, *198–199*
Rimaszécs, Rimavská Seč l. Szécs
Rimetea l. Torockó
Ringelkirch l. Lengyelkék
Riua l. Ryua
Rodolphus, ppk, Vác l. Rudolf
Rodoszló frater, ppk, Korbávia (1358–1360) 127
róka *99*
rokonok összegyűlése osztozkodáskor 643
Róma, v, Olaszország *50*, *52*, *54*
–i sírkő *79*
Román Akadémia *6–7*, *135*, *156*
– – Könyvtára, Kolozsvár l. Kolozsvári Akadémiai Könyvtár
– Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Fiókja l. Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Fiókja
Románia *7*, *9*, *29*, *86*, *134*
románok *37*, *47*, *77*, *82*, *87*, *91*, *97*, *103–104*, *152*, *154*, *184*; 108, 135, 139, 146, 152, 167, 174, 337, 382, 393, 396, 400, 404, 438, 456, 531
– telepítése *120*, *179*

román papok *63*, *166*, *189–190*
– nyelvtudás *60*, *97*
Románvásárhely – Roman, v, R *176*
–i cs: Moldvai
Românaşi l. Magyaregregy
Ropha (Pethus f), székely, b, Cege 6, 76
Roth (*Rood*, *Rod*) cs (zsombori): Benedek, vd-i emb 656; János, vd-i emb, dobokai szolgabíró (1524–1525, 1540) 582, 639, 643, 645, 656, 664
Rothkirchen l. Veresegyház
Rozgony (*Rozgon*) – Rozhanovce, Abaúj/Szl, h 364, 402
–i cs: István (ifj.), isp, Pozsony vm (1421–1443) 364; István (id.), isp, Temes vm (1427–1438) *111*; 402; Péter, vál ppk, Veszprém (1417–1425) 364
Rozhanovce l. Rozgony
Rozsnak, elnéptelenedett település Sirok határában, Heves/M *194*
Rőd (*Reud*, *Rewd*, *Rood*) – Rediu, Kolozs m, h *177*, *196*; 137, 162, 215, 572, 597–599, 631
–i cs: Cseh
rög 390
Rudabányácska l. Bányácska
Rudolf, ppk, Vác (1329–1341) 24
ruha *55*, *176*, *188*; 454, 530
ruhadíszek *48*; 129
Runksor – Runcşor, Hunyad m, h *184*
Rupea l. Kőhalom
Ruzua l. Balázsfalva
Rybník l. Újvásár
Rycalff (György a) l. Tarkői cs
Ryua, Ryna, elnéptelenedett település Berkenyes, Botháza és Magyarfráta között, Kolozs m *108–109*; 162–163, 192–193, 369

S, Ş

Sachsenbach l. Szászpatak
Sajgó – Şigău – B-Szolnok/Kolozs m, h *122*, *172*, *176–178*, *185–186*, *189*, *196*
Sajó (*Syov*), Şieu – Schajo, folyó, a Nagy-Szamos mellékvize 1–2
Sajóivánka l. Ivánka
Sajókaza l. Kaza
Sajókazinc l. Kazinc
Sajókeresztúr l. Keresztúr
Sajószentandrás l. Szentandrás
Sajóudvarhely l. Udvarhely
sajt 174
Salamon cs (alapi): Aladár (Wass Jozefa férje) *98*
– (Mihály a), b, Szava 288
– (István a), b, Visa 233
Salathiel, fogott bíró, vd-i emb, b, Fráta 572, 575–576, 578, 597–598, 610, 616
–, b, (Szász)zsombor l. Sombori Salathiel
Salatiu l. Szilágytő
Salz l. Sófalva
Salzburg l. Vízakna
Sályi, Mezősályi – Şăulia, Torda/Maros m, h *116*, *123*, *130*, *137*, *145*, *163–165*, *167–168*, *170*, *175*, *177–178*, *182*, *184*, *188*, *430*
Sámsond, Mezősámsond – Şamşud/Şincai, Maros sz/m, h *196*
San Francisco, v, Kalifornia, Amerikai Egyesült Államok *96*
– –i Állami Pénzverde *96*
Sanctus Emericus l. Szentimre
Sanctus, erd éneklőkk l. Santus, erd éneklőkk
Sanctus Nicolaus l. Szentmiklós
Sandor (Miklós a), b, Füzes 152
–/Sandrinus (Miklós a), b, Mócs 336, 339, 371, 420
Sándor cs (kénosi) *136*; Berta (János leánya, Wass Ádám fel) *79–80*, *131–132*, *136*, *138*, *178*, *181*, *183–188*; János (Cserényi Julianna férje, Berta a) *132*, *184*, *187*
– József *432*
– cs (agyagfalvi): János *187*
Sánta (*claudus*) Jula, b, Doboka vm 4
– (*Santa d*) Mihai (*Bwd/Bud* a), kenéz, Bogács 396, 400
– (*Santha d*) Demeter, Doboka vm szolgabíráinak embere 353
Santău l. Szántó
Santus, erd éneklőkk, Gyfv 15–16, 25, 35, 38

Sár – Heves/M, h *194*
Sárd (*Sard*) – Şardu, Kolozs m, h 558
–i cs: Kis
Sárd – Şard/Şoard, Küküllő/Maros m, h *136*, *184*, *186–187*
–i udvarház *184*
–i János és Mózes, b, Újszékely *184*
Sárkány (*Sarkan*) Antal, jb, Szentgothárd 563, 617
– (*Sarkan*) Bertalan, jb, Szentgothárd 563
– (*Sarkan*) Boldizsár, jb, Szentgothárd 617
– István, b, Szentgothárd
– (*Sarkan*) Tamás, jb, Szentgothárd 563
Sármás, Sărmaşu l. Nagysármás
Sáros, vm, Szl *136*
–, Kissáros – Şaroşul Unguresc/Delenii – Kleinferken, Küküllő/Maros m, h *118*, *169*
Sárosi (*Sarosy*) Bernát, tordai szolgabíró (1503) 514
Sárpataki Erzsébet (ifj. Wass György fel) *169*, *187*
Sártvány (*Sarthwan*), Sártványpuszta – Esztergom/M, h 455
–i (*de Sarthwan*) Zsigmond, erd alvd (1459–1460) 455
Sas, fn, Fehér vm *175*
Satu Lung l. Hosszúmacskás
– Mare l. Szatmár
Sava l. Szava
Sântimbru l. Szentimre
Săbed l. Szabéd
Săcălaia l. Szekuláj
Săcalul de Câmpie l. Szakál
Săcel l. Oláhandrásfalva, Szecsel
Sălcuţa l. Fűzkút
Sălişca l. Szelecske
Sâmbăta l. Szombatfalva
Sâmboieni l. Szombattelke
Sâncraiu Almaşului l. Topaszentkirály
Sănduleşti l. Szind
Sângătin l. Kisenyed
Sângeorgiu de Câmpie l. Szentgyörgy
– de Mureş l. Marosszentgyörgy
– de Pădure l. Erdőszentgyörgy
Sânger, – de Câmp/Sânger l. Szengyel
Sâniacob/Iacobeni l. Szentjakab
Sâniacob l. Szászszentjakab
Sânioana/Voivodeni l. Szentiványy
Sânmărtin l. Szentmárton
Sânmihaiu/Mihai Viteazu l. Szentmihályfalva
Sânnicoară l. Pusztaszentmiklós, Szentmiklós
Sânpaul l. Homoródszentpál
Sântă Maria l. Szentmária
Sântejude l. Szentegyed
Sântioana l. Szentiván
Sântimbru l. Szentimre
Săplac/Buneşti l. Széplak
Sărata l. Sófalva, Szótelke
Scardonia, ppk-ség, H 127, 364
–i ppk: Mihály frater
Scegeu (Miklós a), b, Doboka vm 21
Scegna (Iván a), b, Doboka vm 4
Scekakna l. Szék
Schajo l. Sajó
Schardörfel l. Mág
Schässburg l. Segesvár
Schiopi/Livada l. Egres
Schlatt l. Zalatna
Schnackendorf l. Szúnyogszeg
Schönbrunn, park és kastély, Bécs *60*
Schwarzwasser l. Szecsel
Scolari cs: András, ppk, Várad (1409–1426) 364; Carnianus, érsek, Kalocsa (1421–1422) 364
scolasticus 560–561
Sebe (Péter leánya, Wass Tamás fel), b, Bogács (1376) *42*; 168
Sebenico (*Sibenico*), ppk-ség, H 127, 364
–i ppk: Máté frater
Sebestyén, alvd-i emb, b, Beregszeg 418
–, vd-i emb, b, Szentmiklós 383
–, Doboka vm jegyzője (1516)
Sebesvár (*Sebuswar*) – Bologa, vár Bihar, majd Kolozs vm területén *33*; 24
–i vn: Elefánti Dezső
Sebes, Oláhsebes, Borossebes – Sebiş, Zaránd/Arad m, h *170*
Sebeshely, Kissebeshely – Sebeşel – Kleinmühlbach, Fehér m, h *124*, *185–186*
Sebeskápolna l. Kápolna
Sebeş l. Szászsebes
Sebeşel l. Sebeshely

Sebiş l. Sebes
Secuieni l. Újszékely
Sedliská l. Csicsva
Segesvár (*Segeswar*) – Sighişoara – Schässburg, Segesvár sz/Maros m, h 504
–i műemlékek fényképei *451*
Sehter, elnéptelenedett település Bós és Ajton között, Kolozs vm 137
Seiburg l. Zsiberk
sekrestye 318, 652
Selce l. Szelce
Seleuş l. Kisszőlős
Senereuş l. Szénaverős
Senthmihalfalwa l. Szentmihályfalva
Senthyuan l. Szentiván
Sepsi, szék *168*
Seres (*Seres*) Máté, jb, Szentgothárd 617
Serke – Širkovce, Gömör/Szl, h *64*, *77*, *124–125*, *127–130*, *138*, *147–148*, *150–151*, *159*, *190–192*, *194–195*, *197–199*
–i harang és keresztelőedény *64*
–i templom *64*, *192*, *197*
–i tiszttartó: Borbély János, Bunyik Imre, Farkas Antal, Horváth János Ferenc, Kultsár Torpis János, Lökös Ferenc, Ternyei Pál
–i udvarház *199*
–i cs: Lorántffy
serleg 570
Serpenyős (*Serpenyes*, *Pacellipar*) Antal (*Ewfrosina* férje), lk, Kolozsvár 641, 643
serviens *34*; 21, 36, 41, 46, 80
Seszerhely, fn, Fehér vm *175*
Seuenfalwa l. Sinfalva
Sfăraş l. Farnas
Sibiu l. Szeben
Sic l. Szék
Siemers cs (Hamburg): Éva (Johann és Wass Ilona leánya) *90*; Hans-Edmund (Johann és Wass Ilona f) *89*; Johann (Wass Ilona férje, Hans-Edmund és Éva a) *27*, *87*, *89*
Sighişoara l. Segesvár
Sikesd l. Sükösd
Silivaş l. Szilvás
Simai Borbély György l. Borbély György
Simánd (*Symand*) − Şimand, Arad m, h 630
–i Pál, pápai felhatalmazással működő közjegyző 530, 630
Simeria l. Piski
Simişna l. Szemesnye
Simon (Janka f) l. Jankafi cs
– (Péter f), b, Császári 40, 53, 64, 66, 75, 79, 81, 84
– (*Simon*) Benedek, jb, Szentgothárd 563, 617
– István, iskolamester, Serke *197*
– (*Simon*) István, jb, Szentgothárd 563, 617
– plb, a Keresztelő Szt. János-oltár igazgatója, hiteleshelyi tanúbizonyság, Gyfv 386–387
–, famulus, Szepes vm 83, 85
–, szerzetes, hiteleshelyi tanúbizonyság, Kolozsmonostor 129
Simonfi (*Simonfy*) Mihály, tanú, Maros sz 516
Simonyi – Šimonovce, Gömör/Szl, h *191–194*, *198–199*
Sind/Săndulești l. Szind
Sinfalva (*Seuenfalwa*) – Corneşti, Aranyos sz/Kolozs m, h 414
sing (mértékegység) 274
Sinkovics László, b, Hont vm *194*
Sipos (*Sypos*) János, jb, Szentgothárd 617
– (*Sypos*) Keresztély (*Keresthel*), jb, Szentgothárd 617
Sirok – Heves/M, h *191*
Sirokai Miklós, erd vd és szolnoki isp (1342−1344) *106*; 65, 70, 72, 82
Sirokalja – Heves/M, h *191*, *199*
Sita l. Szita
Slankamen l. Szalánkemén
sóbánya, Kolozs (Kolozs vm) 170
Sófalva – Sărata – Salz, Doboka/B-Naszód m, h *184*, *186*
sókamarás, széki 108. L. még György, Lőrinc
Socolu de Câmpie l. Szokol
Sokol (*castrum Zokol*), várrom Jajca közelében, Sokolac területén, Sze 130–131
– ostroma 130–131

Solymos l. Oláhsolymos
solvit-jel 135, 215, 241, 335, 356, 388, 393, 398, 474, 490
Sólyomkő (*Solyomkw*) – Şinteu/Şoimeni, Doboka/Kolozs m, h *122*, *176–177*; 413
Sombor l. Zsombor
Sombory (*Sombory*) cs (szászzsombori) Salathiel, vd-i emb, fogott bíró, dobokai szolgabíró (1511–1516) 567–568, 572, 575–576, 581–582, 587–588, 590, 596, 599–600, 609, 616–618, 622
– cs (magyarzsombori) *161*; Gergely 434; Bertalan 633; Péter 650; Tamás 434
Someş-Uileac l. Szamosújlak
Someşeni l. Szamosfalva
Someşfalău/Someşeni l. Szamosfalva
Someşul Mic l. Kis-Szamos
Somi (*Somy*) Gaspar, felp, Doboka vm 609
Somkerék (*Somkerek*, *Sumkerek*) – Şintereag, B-Szolnok/B-Naszód m, h *172*; 223, 242, 247, 421, 431, 490, 510, 518, 549–550, 573, 575, 623
–i Miklós (Zsófia férje) *114*
–i cs: Erdélyi
Somlóvásárhely l. Apácavásárhely
Somlyó (*Somlio*) − Şimleu Silvaniei, Kraszna/Szilágy m, h 652–653
Somosbérce (*Somusberche*), fn, Légen 33
Somusfalwa l. Szamosfalva
Soporu de Câmpie l. Szopor
Sopron (*Sopron*), vm, M 17
–i isp: Felsőlendvai Miklós
Sorban l. Şorban
Sós (*Soos*) Albert, jb, Omboz 532
– (*Soos*) Bálint, jb, Pulyon 565
– (*Soos*) László, jb, Mohaly 532
Sóskút (*Sooskuth*), fn, Cege 217
Sóspatak (*Soospatak*), fn, Torda és Túr 137, 170; fn, Boncnyíres 30, 32
Sósrét (*Sosreth*), mocsár, fn, Torda 170
Sósvölgy (*Soswewlgh*), fn, Boncnyíres 32
Sotelec/Sărata l. Szótelke
Sövényháza, ma Ópusztaszer – Csongrád/M, h *191–192*, *199*
Spalato (*Spalatum*), érsekség, H 127
–i érsek: Duim, Ugolin
Spanlaka l. Ispánlaka
Spătac l. Szászpatak
Spišká Nová Ves l. Igló
Spisský hrad l. Szepes
Spring – Şpring – Gespreng, Fehér m, h *119*, *186*
–i tó *170*
Stari Slankamen l. Szalánkemén
Stâna de Mureş l. Csúcs
státusper 262, 531, 609
Steinville, Stephan, tábornok *175*
Stejeriş l. Cserefalva, Kercsed
Stiborici Stibor, erd vd és szolnoki isp (1395–1401, 1409–1414) 198, 218, 238–239
Stoboru l. Vásártelke
Straja l. Gesztrágy
Strassburg l. Nagyenyed
Strei l. Sztrigy
Stremț l. Gyógy
Stretea l. Sztrettye
Strig l. Sztrigy
Strugureni l. Veresegyház
Sub Pădure l. Erdőalja
Suceagu l. Szucsák
Suciu de Sus l. Felsőszőcs
Sucutard l. Szentgothárd
Sugópatak (*Swgopathak*), fn, Cege *104–105*; 520
Suky (*Swky*) cs *93*; Antal (Dávid f, Borbála és Ilona a) 465; Borbála (Antal leánya, Göci Demeter fel) 465; Dávid (Antal a) 433, 465; Domokos (János a) 91; György 433; Ilona (Antal leánya) 465; Ilona (Mihály leánya) 490; Illés mgr (Katherina férje, János a) 145, 153, 237; János (Domokos f), kolozsi szolgabíró (1349) 91; János (Illés f, Mihály és Veronika a) 233, 237, 413, 490; Mihály (János f, Ilona a) 433, 448, 490; Veronika (János leánya, Haranglábi Zsigmond fel, Elek anyja) 490
Sulyok Sára (Kuún István fel) *169*
Sumkerek l. Somkerék
Sumurducu l. Szomordok
Surduc l. Szurdok
Sutoru l. Zutor

Sükösd (*Sykestd*, *Sikesd*), b, Péterháza 445, 447, 449–450
Sülye (*Syle*), Magyarsülye – Şilea, Fehér m, h 424, 490
–i (*Sevley*) cs (koródszentmártoni): Gergely, fogott bíró 516; Mihály, fogott bíró 516
Svájc *88*
svédek *165*
Svinica l. Szinye
Swch l. Göc
Swerch-i János mgr, erd alvd (1396–1401) 231–232, 238–239, 241–245, 247–249
Swgopathak l. Sugópatak
Swk l. Zsuk
Sybred villa l. Zsiberk
Sydo l. Zsidó
Sykestd l. Sükösd
Sylew l. Şilea
Šimonovce l. Simonyi
Širkovce l. Serke
Štítnik l. Csetnek
Şamşud/Şincai l. Mezősámsond
Şardu l. Sárd
Şaroşul Unguresc/Delenii l. Sáros
Şăulia l. Sályi
Şieu l. Sajó
Şieu-Odorhei l. Udvarhely
Şieu-Sfânt l. Szentandrás
Şigău l. Sajgó
Şimleu Silvaniei l. Somlyó
Şincai l. Mezősámsond
Şincai, Gheorghe (1754–1816), történetkutató; tiszttartó Szentgothárd *77*, *152*, *181*, *186*
Şintereag l. Somkerék
Şintereguț/Corneni l. Szilkerék
Şinteu/Şoimeni l. Sólyomkő
Şoard l. Sárd
Şoimeni l. Sólyomkő
Şoimuş l. Nagysolymos, Oláhsolymos
Şomfalău/Cornești l. Sövényfalva
Şorban (*Sorban d*) cs: Ladislau, jb, Mikola 438; Mihai, jb, Mikola 438
Şpălnaca l. Ispánlaka
Şpring l. Spring

Sz

Szabad (*Zabad*) Albert, jb, Pulyon 610
– (*Zabad*) Fülöp, jb, Pulyon 610
szabad művészetek doktora: Rákosi Menyhért
Szabéd – Săbed, Maros sz/m, h *185*
Szabó (*textor*) Benedek, b, Torda, a kir kamarás ofiiciálisa, Szék 108
– (*Zabo*) cs (kisdevecseri): János 535–536
– Károly (1824–1890), történetkutató *153*
– (*Zabo*) István, jb, Szava 532
– (*Zabo*) Pál, fam, K-Szolnok vm 500
– (*Zabo*) Pál, jb, Cege 645
szabó 161, 176, 274
Szabolcs (*Zabolcz*), vm, M *196*; 652–653, 654–655
–i isp: Báthori István
Szajla – Heves/M, h *194*
Szakácsi (*Zakachy*) – Săcăşeni, K-Szolnok/Szatmár m, h 486
– (*Zakachy*) György deák, dobokai alisp (1493–1494), b, 484, 486
– (*Zakachy*) György, deák 492
Szakadát, Mezőszakadát – Săcădat, Bihar m, h *122*, *173*
Szakál, Mezőszakál – Săcalul de Câmpie/Bărboşi, Torda/Maros m, h *121*, *174*, *182*, *186*
Szakállas (*Zakalus d*) János, lk, Szentegyed 62
Szalánkemén (*Zalankemen*), Stari Slankamen, mv, Szerém/Sze 663
–i Mikola Jakab, szerémi ppk (1419–1457) 364
–i Albert mgr, erd vd-i protonotárius (1538) 663
Szalmád (*Zalmad*), elnéptelenedett település Encsencs közelében, Szabolcs/M 515
Szalmatercs (*Zalmatherch*) – Nógrád/M, h 442
Szaloniki – Oszmán Birodalom, ma Thesszaloniki, Görögország *80*
szalonna 500
Szalóki Pető (*Peteu*) mgr, erd vd-i protonotárius (1341–1342) 65
Szamos l. Kis-Szamos

Szamosfalva (*Somusfalwa*, *Zamosfalwa*) – Someşfalău/Someşeni, Kolozs m, h *44*, *136*, *183–184*, *186*; 406, 413, 477, 533, 539, 611, 665
–i cs: Gyerőfi, Mikola
Szamosújlak – Someş-Uileac, K-Szolnok/Máramaros m, h *176*
Szamosújvár – Gherla, B-Szolnok/Kolozs m, h és vár *49–50*, *58*, *74*, *79*, *100*. L. még Gerla
–i kapitány: Ébeni Gábor; Ébeni István; Kemény Péter; Wass György
–i udvarbíró: Füzesi János
Szamosvölgyi Vasút igazgatósága, Dés *76*, *86*
Szamosújvárnémeti l. Németi
Szaniszlófi (*Zanyzloffy*) cs (bátori): István erd alvd és székely alisp (1521–1522) 633
szántás 216, 289, 451, 594–595, 631
Szántó (*Zantho*), Lacháza/Lackháza, Kiskunlacháza – Fejér/m, h 277, 329, 341–342, 345, 438
–i (*de Zantho*) cs l. Lack cs (szántói)
– (*Sartor*) Gergely, lk, Pulyon 62
Szántó, Tasnádszántó – Santău, K-Szolnok/Szatmár m, h *166*, *175*
szántóföld *103*, *178*, *183*; 12–13, 32, 38, 217, 442, 456, 532, 594–595, 602–603, 605, 608, 631
Szántoskerülő (*Santhoskerylew*, *Santhoskerelew*), fn, Boncnyíres 32
Szapáry Gyula (1832–1905), pénzügyminiszter (1878–1887) *186*
Szapolyai János l. János (I.), magyar kir
Szarkad (*Zarkad*), elnéptelenedett település Peterd, Egres és Indal környékén, Torda/Kolozs m 162, 212, 413, 421, 444, 511, 578−579
szarvasmarha *47*
Szarvastó (*Zaruastho*, *Zorwosthou*), fn, Cege *104*, *163*; 203, 205; fn, Szentgothárd 38, 84; Szentiván 19. L. még Hódostó
−i híd 84
Szarvastópataka (*Zarwasthopathaka*), folyó, fn, Cege *48*, *104*; 492, 496; fn, Göc 520, 544; folyó, fn, Szentiván 538
Szász (*Zaaz*) István, jb, Omboz 532
− (*Zaaz d*) Mihály, hospes, Szék 19
− (*Zaz*) Mihály, fam, K-Szolnok vm 500
− (*Zaz*) Simon, fam, B-Szolnok vm 437
Szász Nemzeti Levéltár *9*
Szászencs l. Encs
Szaszari (*Zazary*) Ambrus, fam, Doboka vm 550
Szászszentjakab l. Szentjakab
Szászmuzsna l. Muzsna
Szásznádas – Nadăşul Săsesc/Nadeş, Küküllő/Maros m, h *121*, *167*, *172*, *176*, *188*, *196*. L. még Nádas
szászok *49*, *102*, *153–155*, *184*; 454
Szászpatak (*Zazpathak*) – Spătac – Sachsenbach, Fehér m, h 473
Szászpéntek – Pinticu, Kolozs/B-Naszód m, h *124*, *181*, *196*. L. még Péntek
Szászrégen – Reghin – Sächsischreen, Torda/Maros m, v *91*, *174*
Szászsebes (*ZazSebes*), Sebes – Şebişul Săsesc/Sebeş – Mühlbach, Szászsebes sz/Fehér m, v, szék 647
Szászszentjakab – Sâniacob – Jakobsdorf, Doboka/B-Naszód m, h *124*, *181*, *186*
–i szőlő *181*
Szászszilvás – Vízszilvás – Silivaş, Doboka/Kolozs m, h *102*. L. még. Szilvás
Szászút (*Zaazwt*), fn, Légen 33
Szászváros (*Zazwarus*) – Orăştie – Broos, Szászváros sz/Hunyad m, v 383
– környéki országos hadjárat (1428) 383
–i Kuún-kollégium *93*, *451*
Szászzalatna l. Zalatna
Szászzsombor l. Zsombor
Szatmár, Szatmárnémeti – Satu Mare, Szatmár m, h *451*
Szathmári P. Ábrahám, lelkész, Kazinc *197*
Szava (*Zaua*, *Zawa*) – Sava, Doboka/Kolozs m, h 214–215, 255, 286, 288, 373–374, 451, 453, 532, 544, 550, 554–555, 576, 608, 637–638, 661, 664
–i (*Zaway*) Gergely 451
–i pap: Székely János

–i jb-ok: Almádi Mihály, Alt János; Barta János és Péter; Burján Ambrus; Dombi Antal, Imre, Máté és Péter; Folnagy Balázs, Gergely és Máté; Hegedűs Pál, Kamarási Albert; Keserű Máté és Miklós; Kovács Benedek és Miklós; Lukács Fábián; Marha Albert és Demeter; Szabó István, Víg Gergely és Márton
–i cs: Almádi, Angyalló, Tót
szavatosság elmulasztása 554
– vállalása 24, 38, 62, 107, 132, 155, 194, 221, 263, 395, 399, 408, 430, 495–496, 502, 520–521, 523, 528, 533, 542–543, 545, 565–566, 580, 583, 586, 590, 602, 658–659, 663, 665
Százhalom (*villa Zazhalm*) – Hunderberk, Hundrubechiu/Movile, Nagysink sz/Szeben m, h 148
Szeben (*Cibin*, *Cibinium*) – Sibiu – Hermannstadt, Szeben sz/m, v *58*, *63*, *69*, *140*; 481, 543
–i polgármester: Altemberger Thomas
–i bíráskodási gyűlések *61*
–i országgyűlések *62*, *189*
Széchenyi István (1791–1860), az MTA alapítója és tagja *136*
Szécs (*Zeech*), Rimaszécs – Rimavská Seč, Gömör/Szl, h 170
Szecsel, Feketevíz – Săcel – Schwarzwasser, Fehér/Szeben m, h *170*
Szécsény (*Zecheen*) – Nógrád/M, h 245–246, 248
–i cs: Frank comes, országbíró (1397–1408) 245–246, 248; Kónya (*Konya*), pozsonyi isp (1360–1362) *34–35*; 127; Mihály, ppk, Vác (1345–1362) 127; Tamás, erd vd és szolnoki isp (1321–1342), országbíró (1349—1354), relator *31*, *34*, *105–106*; 17–24, 31, 40–46; 49–51, 57–58, 65, 87, 105–107, 353, 413, 422
– Tamás halála 107
Szécsényhalászi – Nógrád/M, h *191*
Szécsi cs (rimaszécsi): András, erd prp (1317–1320), erd ppk (1320–1356) 17, 24; Dénes, kir étekfogómester (1322–1341) 17, 24; Domokos, erd prp, erd ppk (1357–1368) 25, 35, 38, 92, 127, 145; Miklós, szörényi bán (1350–1355), dalmát-horvát bán (1359–1366, 1374–1375) *110*; 107, 127, 170
– cs (gálszécsi): Péter frater, ppk, Korbávia (1419–1428) 364
szederjebokor 84
Szegedi (*de Zegedino*) Lőrinc, deák 510
Szeglaki László, ppk, Pécs (1315–1346) 17, 24
Szegő (*Zegew*, *de Zegew*) Miklós (Mihály f), b, Berkenyes 193, 197; Mihály (Miklós a) 197
szék (bútordarab) *55*
Szék (*Scekakna*, *Sceek*, *Zek*, *Zeekakna*, *Zyk*) – Sic, Doboka/Kolozs m, kir-i mv *47*, *101*, *161*, *179*; 9, 12–13, 19–20, 28, 32, 93, 108, 121, 168, 200, 220, 256–258, 298, 439, 462, 470, 531, 540, 553
–i kir (só)kamarás 108. L. még György, Lőrinc
–i (*Zeky*) Bálint, jb, Szentgothárd 563
–i (*Zeky*) Péter, jb, Szentgothárd 617
–i bíró *161*; 220, 470, 531; tanács *161*
–i esküdtek 220, 470, 531. L. még Chakman István, Eged László, Gyeke András, Marhas István
–i hospesek 19, 93, 256–258
–i plb: Domokos, István, János frater
–i polgárok 220, 531
–i ref. egyházmegye *64*, *83–84*, *86*, *89*
–i Szt. Kereszt-oltár 540, 553
–i – – oltárának igazgatója: Gál
–i lk-ok: Bakony Péter, Balázsi Demeter, Balázsfi Máté, Chepan, Endery (d) Jakab, Gergely, György sókamarás, Jakab, Kis Demeter, *Kochy* (d) Balázs, Komlós Mihály, Márton, Mihály, Péter, Szász Mihály, Szováti András, Tót Balázs, Tőzsér Miklós, Veres András, Zug
–i fn: Imolyás
Székely (*Siculus*) Balázs, ugocsai főesp, erd dékánkk (1420), Gyfv 320
– (*Siculus*) Márk, alvd-i emb, Doboka vm 222
– (*Zekel*) cs (göci): György Bernát 520;

Bernát, vd-i emb, fogott bíró 488–489, 496, 505–506, 535–536, 550, 554, 556, 577, 582; Kristóf, vd-i emb 550, 554; Mihály 663;
– (*Zekel d*) cs (mikeházi): János (Wass Junyth férje) *43*; 284–285
– (*Zekel*) cs (székelyvásárhelyi): Sebestyén 650
– (*Zekel d*, *Zekely*) cs (szentegyedi) *112*, *114*; András (Wass Veronika fel) *43*; 465; István, dobokai alisp (1448, 1451), dobokai isp (1449), ü 438–439, 441–442; István (Wass Borbála férje) *161*; Jakab, fogott bíró 439; Lőrinc (Wass Margit férje), dobokai alisp (1479) *43*; 492, 503, 517, 530, 544, 568, 610, 630; Zsigmond (András és Wass Veronika f) 465
– (*Zekel*) cs: Jakab, jb, Szentegyed 441; Pál, jb, Szentegyed 610
– (*Zekel*) János, pap, Szava 532
– (*Zekel*) Péter, jb, Uraly 516
– (*Zekel d*) Péter, dobokai alisp (1414), b, Maró 319, 321
– Sámuel, Dobai (1704–1779), forrásgyűjtő katonatiszt *152*
– (*Zekely*) István (Kolos férje) 453
székelyek *40*, *84*, *185*; 6, 454, 516
– három neme 39
– – nemének isp 39
– isp *34*, *45*. L. még Báthori István, Drágfi Bertalan, Lackfi István, Lackfi László mgr, Lackfi Miklós, Losonci László, Losonci Miklós, Magyar Balázs, Majlád István, Perényi Péter, Szapolyai János, Szentgyörgyi és Bazini Péter
– – görgényi ispánja 518
– alisp: Barlabási Lénárt, Kendi Ferenc, Túróci Miklós
Székelybérc (*Zekelbercz*), fn, hegy, Boncnyíres 32
Székelyfalva (*Zekelfalwa*), elnéptelenedett település Marosszentanna határában, Maros sz/m 545
–i cs: Polyák
Székelykeresztúr, Keresztúr – Cristuru Secuiesc, Udvarhely sz/Hargita m, h *184*. L. még Keresztúr
Székelykocsárd l. Kocsárd
Székelyszenterzsébet l. Szenterzsébet
Székelyudvarhely – Odorheiu Secuiesc, Udvarhely sz/Hargita m, h *132*, *184*
–i megyeháza *451*; főtéri ref. templom *451*
Székelyvásárhely (*Zekelwasarhel*, *Wasarhel*), Marosvásárhely – Târgu Mureş, Maros sz/m, h *40*, *173*; 472, 477, 616, 620, 633, 650. L. még Marosvásárhely
–i cs: Székely
–i plb: Lőrinc
–i erd vd-i közgyűlés (1524) *40*
szekér 383–384, 390, 434, 552
– (mértékegységként) 243, 332, 336, 344, 353, 378, 397, 413
Szekérbréte l. Bréte
Szekeres (*Zekeres*) Tamás, jb, Omboz 532
Székesdúd, elnéptelenedett település Dúd mellett, Zaránd/Arad m *176*
székesfehérvári káptalan (hiteleshelyként) *110*; 89
Szekuláj (*Zekelay*, *Zekulay*) – Săcălaia, Doboka/Kolozs m, h 174, 531
–i jb-ok: Benedict, Cristian, Gheorghe, Ioan, Kenez Ioan, Mona (d) Mihai, Nicolae, Petru, Toma kenéz
Szelce – Selce, Kishont/Szl, h *127*, *190–191*, *193–194*, *196*, *198*
Szele, Mátraszele – Nógrád/M, h *190–191*, *193–194*, *197–199*
Szelecske – Sălița, B-Szolnok/Kolozs m, h *187*
Szemes (*Semes*) János, b, Kocsárd, ü 414
Szemesnye – Simişna, B-Szolnok/Szilágy m, h *122*, *173–174*, *177*
–i malomhely *173*
szénafű lekaszálása 405
széna *47*, *62*, *161*, *182*; 243
– felégetése 209, 332, 336, 353, 383, 397, 410–411, 413
– eltulajdonítása 344, 383–385, 398, 410
– lefoglalása 384, 387
szénacsomó 641
Szénaverős – Senereuş – Zendersch, Küküllő/Maros m, h *184*
Szénásalj (*Zenasay*), fn, Szilvás 19–20
Szénási (*de Zenas*) Mihály, kir emb 501
– (*Zenasy*) Lajos (Katalin férje), b, Bályok 499

Szenci Molnár Albert (1574–1639), ref. pap, egyházi író *28*
Szénégető (*Zeneketeu*), fn, Szentegyed 108
Szengyel (*Zengel*), Mezőszengyel – Sânger de Câmp/Sânger, Torda/Maros m, h *121*, *174*, *182*, *186*; 476, 665
–i (*Zengyely*) Mátyás 516, 517
Szent Adalbert-egyház, Győr 194, 199, 201, 211, 226, 250
– András-templom, Szentandrás (Doboka vm) 1–2
– András-oltár, Kált 227
– András-egyház, Nyalka 126
– Borbála-oltár, Gyfv 457, 460
– – – igazgatója: Bálint
– Egyed-templom, Szentegyed 25
– Gotthárd tisztelete *30*
– Gotthárd-templom, Bács (Kolozs vm) *30*
– István vértanú monostor, Váradhegyfok 86
– Imre herceg oltár, Várad 501
– – – – igazgatója: Miklós pap
– Jakab-oltár, Gyfv 494
– János-oltár, Gyfv 386–387
– – – igazgatója: Simon
– János-monostor, Jászó 83, 85
– János-egyház, Szentiván *33*
– Kereszt-oltár, Szék 540, 553
– – – igazgatója: Gál
– Márton-egyház, Pannonhalma 107, 125–127, 149–151, 369, 391
– – oltár, Győr 201
– – – igazgatója: László, karbéli pap
– Mihály arkangyal-egyház, Gyfv 4, 10–11
– – – oltár, Gyfv 458
– – – – igazgatója: Albert
– Mihály-egyház, Cege *33*
– Miklós-egyház, Néma 630
Szentandrás (*Igalja*, *S. Andreas*, *Zenthanderyas*), Sajószentandrás – Şieu-Sfânt – Leresdorf, Doboka/B-Naszód m, h *31–32*, *101–102*, *113*; 1–2, 5, 207, 218, 223, 232, 239, 244, 246, 431, 570, 661, 664
–i Szt. András-templom *32*; 1–2
–i erdő 431
–i jb: Nykus
–i cs: Cserényi
Szentbenedek (*Zenthbenedek*), Nyárádszentbenedek – Murgeşti, Maros sz/m, h 504, 514, 516–517, 519
–i cs: Márton
–, Mănăstirea/Benediug, B-Szolnok/Kolozs m, h *451*
–i Kornis-kastély *451*
Szentdomokos – Heves/M, h *190*, *194–195*, *198–199*
Szentegyed (*Sanctus Egidius*, *Vasculteleke*, *Wazzulteluk*, *Wazunteluk*, *Wesscel*, *Zenthegied*) – Sântejude, Doboka/Kolozs m, h *30–33*, *41*, *43–44*, *69*, *101*, *104–109*, *111–112*, *114*, *120*, *123*, *130–131*, *134*, *136–137*, *143*, *145*, *149*, *161–163*, *165–167*, *170*, *176–179*, *182*, *184–188*, *431*; 1–2, 12–13, 16, 22–23, 25, 28, 32, 41, 46, 50, 62, 73, 84, 92–93, 97, 101, 108, 117, 121, 128, 132, 138, 142–143/1, 146, 152, 154, 156, 158–159, 162–166, 168–169, 172, 175, 178–180, 185, 192, 195, 197, 202, 206, 208, 210, 215, 217, 219, 223–224, 229, 231–232, 239–240, 245, 252, 254–258, 262–265, 271, 275–279, 283–292, 300, 304, 311–315, 319, 322–327, 329, 332, 335–337, 340–350, 353, 358, 361, 366–367, 369, 371, 373, 377–378, 383–385, 388–392, 396, 400, 405, 407–408, 416, 418, 422, 426, 428–429, 434, 437–439, 441–443, 446, 451, 453, 461–462, 465, 470, 491–492, 496, 498–499, 503, 505, 508, 517, 521, 525–526, 528–531, 534–536, 538–539, 541, 543, 546, 548, 557–558, 563, 566–572, 575–580, 582–584, 586–587, 590, 596, 598–600, 603–604, 606, 610, 613, 627–628, 630, 632–635, 639–645, 651, 656–657, 660–661, 663–664
– elpusztítása *33*, *47*
–i erdő *161*, *178*
–i halastó 663
–i plb: Márton
–i papilak 12
–i szőlő *179*

–i Szt. Egyed-templom *30*, *32*; 25, 530
–i tó *161*
–i kovács 197
–i kúria *32*; 62, 491, 503
–i – elpusztítása 167
–i szőlős *179*
–i utca 62
–i cs-ok: Bedi, Botos, Dobai, Éltető, Pozdorjás, Székely, Valkai
–i jb-ok: Bődi Lőrinc, Cristian, Ferenc Péter, Komlós Illés, Kozma András, Nagy Ambrus, Porkoláb Albert, Antal és László; Székely Pál, Szőke Barnabás
–i lk-ok: Ágota, Aranay Antal, Imre, Keserű Domokos, Kovács Antal, Miklós, Bagy Fülöp, Ördög Mihály, Pap Albert, Szakállas János, Székely Jakab
–i fn: Bérc, Borjas, Füzes, Gyepes, Hársas, Hársastó, Kerezthdewceberch, Lyukashatár, Mikesay, Nagyvölgy, Patak, Thymisay, Weezberuk, Szénégető
–i András (1392–1410) (Mihály f), dobokai szolgabíró (1398, 1414–1420), b, Szentegyed 215, 217, 229, 231–232, 276, 286, 319, 353, 358, 361
–i – (István a), b, Szentegyed 371–372, 446, 451
–i – (Pál a) 426
–i –, b, kir emb 28
–i Chama (Lob f) (1230) 2
–i Chama/Choma (Jakab a) (1315–1349) 12–13, 16, 25, 27, 36, 46, 50, 62, 70, 77–78, 80, 82, 88, 90, 271
–i Demeter, alvd-i emb 286
–i Domokos (Domokos a) 175
–i – (Domokos f) 175
–i Gergely (Péter f), alvd-i emb 265, 286, 288, 290, 314, 337
–i Imre (László a) 262
–i István (András f), dobokai szolgabíró (1453) 371–372, 446, 451
–i – (Mihály f) 439, 453
–i – (Miklós f), alvd-i emb 286
–i – (Jakab f) (1335–1349) 36, 90, 271
–i Jakab (Tamás f), b, Szentegyed 422
–i – (13. sz.) (Chama/Choma f, Mihály, Miklós, Tamás és Jakab a), b, Szentegyed 12–13, 16, 25, 27, 36, 46, 50, 62, 70, 77–78, 80, 82, 88, 90, 142, 146, 156, 158–159, 162–163, 271
–i – fam, ü 197
–i János (Mihály f) 434
–i – (Péter f), alvd-i emb 344
–i László (Imre f) 262
–i Máté (Péter f), alvd-i emb 343–344, 347–350
–i Mihály mgr (Jakab f) (1335–1349), dobokai szolgabíró (1367–1372) *108*; 36, 90, 142, 146, 152, 156, 158–159, 162–163, 271
–i – (András és Tamás a) (1390–1410) 202, 206, 208, 215, 217, 219, 231–232, 245, 276, 286, 319, 353, 358, 361
–i – (István a) 439, 453
–i – (János a) 434
–i Miklós (Imre a) 62
–i – (István a) 286
–i – (Jakab f) (1335–1349) *108*; 36, 70, 77–78, 80, 82, 88, 90, 271
–i – (László a) 400
–i – (Péter a) (1410) (1413) 290, 315
–i – (Péter f), alvd-i emb 286–288, 327, 337–338, 340, 344, 346, 349
–i Pál (András f), alvd-i emb 426
–i Péter (Gergely, Miklós és Péter és Sebestyén a) 265, 277–278, 286–288, 290, 314, 327, 337
–i – (Miklós, Péter, János és Máté a) 340, 343–344, 346, 348–349
–i – (Péter f), alvd-i emb 337, 344
–i –, tanú 643
–i Sebestyén (Péter f), alvd-i emb 277–278, 286, 314, 337, 349
–i Tamás (Jakab a) 422
–i – (Jakab f) (1335–1349) *108*; 36, 90
–i – (Mihály f) (1390–1407) 202, 206, 208, 245, 276
–i cs: Székely
–i cs (somlyói): Gergely deák (Wass Ágnes férje) *117*, *166*
Szenterzsébet – Heves/M, h *191*
–, Székelyszenterzsébet – Eliseni, Udvarhely sz/Hargita, h *184*

Szentgothárd (*Scenthgothart*, *villa Gothardi*, *ZenthGothard*, *Zenthguthharth*) – Sucutard, Doboka/Kolozs m, h *27*, *30*, *32*, *39–40*, *43*, *47*, *74*, *77*, *83*, *86–90*, *102*, *104–106*, *108–109*, *112–116*, *119–120*, *123*, *130–132*, *137*, *143*, *145*, *161–163*, *166–170*, *176–179*, *181–182*, *184*, *186–189*, *431*; 14, 17–20, 38, 56–57, 60, 69–70, 84, 90, 162–163, 167, 265, 271, 291, 335, 353–354, 364, 369, 374, 379, 382, 389, 393, 399, 401, 403–404, 407, 409–410, 413, 418–419, 422–423, 433, 436–437, 439, 442, 448, 463–469, 475, 478–479, 491–492, 502–503, 508, 510, 521, 526, 529, 532, 534, 542, 545, 560–561, 563–567, 569, 577, 580–584, 593–595, 601–605, 607–608, 617, 622–623, 627–629, 633–635, 648, 656
–i erdő *179*
–i dézsma *168*
–i halászóhely 604
–i halastó *48*; 648
–i kastély *179*
–i kert *87*
–i románok telepítése *120*
–i kenéz 393
–i kúria, ház *77*; 503, 542, 584, 633–634
–i malom 605, 608, 648
–i patak 583
–i románok 393, 404
–i scolasticus: Imre deák *39*
–i templom *30*, *32*, *87*
–i jb-ok: Ágoston Bertalan, Bálint deákné; Bíró Balázs és Dénes; Boldizsár Balázs és Simon; Borzási László; Butkai Antal és István; Céklás Ambrus, Céklás Pálné és Céklás Péter; Dajka Péterné, Énekes Ferenc; Fekete Antal és István; Feljáró Benedek, Fodor Ádám, Földvári Albert; Gáspár Dénes és Máté; Ioan kenéz, Jakab Dénes, Kis István, Kovács Péter, Magas (d) Ştefan, Magyari Fülöp, Mérges (d) Petru, Mihai, Orchel Ioan, Ozsvát András, Ősi Ádámné, Pajzsos Gergely, Pásztor Antal; Sárkány Antal, Bertalan, Boldizsár és Tamás; Seres Máté; Simon Benedek és István; Sipos János és Keresztély; Széki Bálint és Péter; Vida Mihály, Vince Mihály
–i fn: Bertalan kertje, Cserealja, Gyepes, Gyepeserdő, Kőrisbérce, Kőriserdő, Laposerdewfew, Molnostó, Omboz-pataka, Omboztő, Osvát Orbán házhelye; Palatkapataka, Szarvastó, Végláb
Szentgyörgy (*Sanctus Georgius*) – Bielý Kameň, Pozsony/Szl 502–507, 513–514, 516–518, 520, 522, 524, 527–528, 531, 533, 535–539, 543, 548, 551–555, 565
–i és Bazini Péter comes országbíró (1501–1517), erd vd és székely isp (1499–1510) *40*; 502–507, 513–514, 516–518, 520, 522, 524, 527–528, 531, 533, 535–540, 543, 548, 551–555, 565
– (*Zenthgergh*), Csapószentgyörgy – Torda/Maros m, h 474, 514
–, Mezőszentgyörgy – Sângeorgiu de Câmpie, Kolozs/Maros m, h *430*
– (*Sanctus Georgius*, *Zenthgewrg*), Vízszentgyörgy, elnéptelenedett település a Szamos mentén, Vízszilvás környékén 187, 189, 479–480, 510 (bizonytalan azonosítás)
–i (*Zenthgyewrgy*, *de Zenthgerg*) cs: György, b, Szopor 479, 502
–i (*Zenthgwrgy*) Márk, kir emb, b 28 (hamis oklevélben)
–i cs: Csegedi Gergely
–i Lőrinc deák, b, Szilvás *164*; 502
–i Sámuel, ref. lelkész, Serke *197*
Szentimre (*Sanctus Emericus*) – Sântimbru, Fehér m, h *171*; 46, 50, 68–70, 77–78, 80–81, 87–88, 111, 114, 119, 121, 135, 138, 141–142, 167, 169, 188, 195–196, 200, 202–203, 207–208, 215, 220, 241, 247, 249, 257, 271, 288, 300, 304, 311–314, 318, 322, 325–327, 329–330, 336–337, 340–346, 349, 351–353, 355–357, 359–360, 363, 365–366, 368, 370–371, 376, 379–381, 394, 412, 415–417, 419, 421, 428–429, 517

Szentiván (*Scenthyuan*, *SenthIwan*, *Vasakzethyuana*, *WasagZenthIwan*), Vasasszentiván – Sântioana, Doboka/Kolozs m, h *33*, *48*, *102*, *104–106*, *108–109*, *112*, *114*, *116*, *137*, *143*, *145*, *161*, *163–164*, *177*, *184*; 13, 18–21, 32, 56–57, 60, 64, 69–70, 81, 84, 90, 100, 129, 142–143/1, 157, 159, 161–163, 210, 213, 255–258, 265, 271, 275, 288, 291, 314–315, 323–327, 337, 340, 346, 351–355, 359, 369, 394, 398–399, 403, 407, 409–410, 413, 419–420, 423, 426–428, 430, 436, 439, 442, 445, 447–451, 453–454, 456–460, 463, 466, 491–492, 508–509, 521, 523, 526, 536, 538, 548–549, 651, 656, 663
–i ház 509, 651
–i hospes: Barta
–i malom 19
–i plébániaház *33*; 509
–i szőlő *161*, *164*, *184*
–i templom *33*
–i plb: Kodori Pál
–i villicus 159
–i (*Zenthywany*) Máté, kir emb 28 (hamis oklevélben)
–i fn: Bérc, *Byhan*, *Byhanteluk*, Cichegy, Hollókerék, Kismohalyfő, Kismuhar, Mikolatelekfő, Mohaly, Mohalytelke, Muhar, Ördögnyaláb, Szarvastó, Szarvastópataka, Tarliget, Tyukszóbereke
Szentivány (*Zentywan*), Vajdaszentivány – Sânioana/Voivodeni, Torda/Maros m, h 183, 191
– (*Zenthiuan*), Iklódszentivány, elnéptelenedett település Nagyiklód és Dengeleg között, Doboka/Kolozs m, h 155, 433, 445, 447, 449–450, 554–555
–i Rafael (Palásti Anna férje) *195*
Szentjakab (*Zenthiacab*, *ZenthJacab*), Marosszentjakab – Sâniacob, Fehér/Maros m, h *118*, *169–171*; 481
– (*ZenthJacab*), Mezőszentjakab – Sâniacob/Iacobeni, Torda/Kolozs m, h *173*; 474, 511, 578–579
– l. Szászszentjakab
Szentkirály (*Zenkyral*), Enyedszentkirály – Sâncrai, Fehér m, h 406
– (*Zenthkyral*), Topaszentkirály – Sâncraiu Almaşului, Kolozs/Szilágy m, h 613, 616–617, 622. L. még Topaszentkirály
–i cs: Gesztrágy
Szentmária, Almásszentmária – Sântă Maria, Doboka/Szilágy m, h *177*
Szentmárton (*Zenthmarthon*), Szépkenyerűszentmárton – Sânmărtin, Doboka/Kolozs m, h *40*, *116*, *120*, *170*, *173–174*; 364, 377 (bizonytalan azonosítások). L. még Koródszentmárton, Pannonhalma
Szentmihályfalva (*Zenthmihalfalwa*) – Sânmihaiu/Mihai Viteazu, Aranyos sz/Kolozs m, h 389, 405, 414
Szentmiklós (*Aronzenthmiklos*, *Sanctus Nicolaus*, *Zenthmiklos*), Áronszentmiklós, Aranyszentmiklós – Sânnicoară, Doboka/B-Naszód m, h *168*; 142, 205–207, 215–216, 219, 223–224, 265, 276, 287–288, 293, 297, 300, 318–319, 323, 353–354, 366, 371, 383–384, 423, 426, 446, 451, 469, 639
–i cs: Fejes
–i (*ZenthMiklossy*) Bálint, jb, Lak 532
–i (*Zenthmiklosy d*) Lukács, lk, Légen 389
–i cs: Károlyi
Szentpéteri cs (sajószentpéteri): Erzsébet (Wass György fel) *68*
Szép (*Zep*) János, jb, Doboka vm 610
Szépalmapataka (*Zupalmapataka*), fn, (Bonc)nyíres 30, 62
Szepes (*Scepes*), vm, Szl *78*; 17, 83, 85
–i isp: Druget Fülöp
–i örökös isp: Szapolyai János
–i alisp: Wass Dezső
–i kamara *128*, *191–192*, *194–195*, *197*, *199*
Szepes (*Scepes*) – Spišský hrad, Szepes/Szl, vár 83, 85
–i alvn: Wass Dezső
Szepesség, tájegység, Szl *103*
Széplak (*Zeplak*) – Săplac/Buneşti, B-Szolnok/Kolozs m, h 616, 622, 640
–i cs: Bot

Szerdahely (*Zerdahel*), elpusztult település Szenna mellett, Somogy/M 455
–i (*de Zerdahel*) Farkas János, erd alvd (1458–1459) 455
Szerecseny (*Sczerechyn*, *Serechen*, *Zerechen*) – Győr/M, h 391, 395, 402, 408
Szerém, vm, H és Sze *35*
– (*Syrmium*), ppk-ség, H 17, 24, 127, 364
–i ppk: György, Szalánkeméni Mikola Jakab, Tamás frater
Szerémség *36*
Szerencsy cs (szigeti) *77–78*, *136*; Ferenc (Bárczay Borbála férje) *432*; Klára (Wass Dániel fel) *77–78*, *180*
szerzetesek 515
szidalmazás 434
Szikszai Zsigmond (Tamássy Sára férje) *103*
Szilágy (*Zylagh*), tájegység a Partiumban 431
–i cs (ákosfalvi) *120*, *167*, *179*; János (Gyerő Erzsébet férje) *168*
–i cs (diósadi): Mihály *198*
–i Mihály, szolga *149*
Szilágy, vm, R *92*, *100*, *132*
Szilágytő (*Zylagthu*) – Salatiu, B-Szolnok/Kolozs m, h 81
Szilkerék (*Zilkerek*) – Şintereguț/Corneni, B-Szolnok/Kolozs m, h *124*, *180–181*; 102, 155, 344, 486
–i (*Zylkereky*) Lukács, dobokai szolgabíró (1494) 486
Szilvás (*Syluas*, *Zazsciluas*, *Ziluas*, *WasakZylwasa*, *WasagZylwas*), Vízszilvás – Silivaş, Doboka/Kolozs m, h *40*, *48*, *59*, *69*, *102*, *104–106*, *108–109*, *112*, *114–115*, *117*, *120*, *123*, *130*, *137*, *145*, *161*, *163–164*, *166–167*, *170*, *176–178*, *180*, *186*, *188*; 14, 17–20, 28, 30, 32, 56–57, 60, 69–70, 84, 90, 162–163, 173, 213, 255–258, 271, 284–285, 288, 291, 361, 364, 369, 407, 413, 432, 441, 448, 462–463, 466, 478–480, 482, 485, 491–492, 496–497, 502–503, 508, 510, 521, 523, 540, 547–549, 551–552, 554–556, 560, 562, 579, 582, 597–599, 620. L. még Szászszilvás
–i Péter, b, Légen *162*
–i bíró 620. L. még Domokos
–i cs: Kodori, Nagy
–i dézsma *168*
–i erdő *164*; 441, 552
–i esküdtek 620
–i kúria 503, 554
–i malom *180–181*; 19, 407, 480, 492, 552
–i szőlő *164*, *167*; 555
–i jb-ok: András, Bíró Bertalan, Bíró Domokos, *Domo* (d) Demeter, Porkoláb Péter, Veres Gáspár
–i fn: Szénásalj
Szilvás (*Zilwas*), Kecsetszilvás – Chiced-Silvaş/Pruneni, Doboka/Kolozs m, h 503, 552, 573, 575, 578
–i (*Zylwasy*) cs: Gáspár (Kristóf f) 552; Kristóf (Gáspár és Máté a) 552, 556, 573, 575, 578; Máté (Kristóf f) 552
–i (*Zylwasy*) Péter 486, 503
– (*Zylwas*), az erd vd-i kancellária alkalmazottja (1497) 492
–i, Szilvássy cs (cseszelicki): Béla (Wass Antónia férje) *85*; Boldizsár (Perneszi Erzsébet férje), fejedelmi tizedarendátor *119*, *169–170*; Boldizsár (János és Wass Zsuzsa f) *167*; Erzsébet (Bogáti András fel) *170*; János (Wass Zsuzsa férje, Boldizsár a) *56*, *123*, *167*; Karola (Béla és Wass Antónia leánya, Bornemisza Elemér fel) *85*; Margit (Béla és Wass Antónia leánya, Béldi György fel) *85*
Szind (*Synd*, *Zend*, *Zynd*) – Sind/Sănduleşti, Torda/Kolozs m, h 212, 269, 455, 474, 511, 578–579
–i halastó 455
Szinóbánya – Cinobaňa, Nógrád/Szl, h *193*, *198*
Szinye, ma Petőszinye – Svinica, Abaúj/Szl, h *77*, *83*, *136*
Szirmay István, nádori ítélőmester *193*
Szita – Sita, B-Szolnok/B-Naszód m, h *185*
Szlatina, elnéptelenedett település Zarándnádas környékén, Zaránd/Arad m *170*
szlavón bán: Felsőlendvai Miklós, Lack (szántói) Dávid, Mikcs, Marcali Dénes, Paksi Leusták
Szlovákia *77–78*

szlovák nyelvű irat *194*, *197*
Szmirna – Oszmán Birodalom, ma Izmir, Törökország *80*
Szobi Bertalan mgr, erd alvd (1392–1393) 214–215, 217
Szodorai Miklós, b, Agyagosdúd *176*
szokásjog, Szentegyed 446
Szokol (*Zakul*), Mezőszokol – Socolu de Câmpie, Kolozs/Maros m, h 91
szolga 573, 612, 631
szolgálóleány 530
szolgálóasszony 641
szolgabíró lemondása 617
szolgáltatások 516
Szolnok (*Zolnok*), vm, R 8–9, 12–13, 18–24, 31, 41, 44, 46, 49, 51, 58, 65, 76–78, 81–82, 84, 86, 88, 113–115, 117–118, 122–123, 135–137, 159–162, 183, 210, 238–239, 255–256, 277, 332–334, 383–387, 410–411, 413. L. még K-Szolnok és Belső-Szolnok
–i isp l. erdélyi vajda
Szolnok, v, Szolnok/M 667
Szolnok (*Zonuk*), főesp-ség 4
–i főesp: Regulus mgr
Szolnok-Doboka vm *76*, *79–80*, *86–87*, *99*, *131–132*, *154*, *186*
– – – főisp: Wass Béla
– – Vármegyei Gazdasági Egylet *86*, *132*
– – – – – elnöke: Wass Béla
Szombati Sámuel, ref. lelkész, Kazinc *197*
Szombatfalva – Sâmbăta, Fogaras-föld/Brassó m, h *185*
Szombattelke (*Zombathelke*), Erdőszombattelke – Sâmboieni, Kolozs m, h *104*, *185*; 438
–i kenéz 438
Szomordok (*Zumurduk*, *Zomordok*) – Sumurducu, Kolozs m, h 136, 230–231, 233–237, 438–439
szomszédok elővételi joga birtokvásárláskor 553
Szondi (*Szondy*) Benedek, jb, Lak 532
Szopor (*Zopor*), Mezőszopor – Soporu de Câmpie, Kolozs m, h 478–479, 502
–i cs: Szentgyörgyi, Tót
Szopos (*Zupus d*) Miklós, b, Örke 136, 192
Szótelke – Sotelec/Sărata, Doboka/Kolozs m, h *122*, *172*, *177*, *196*
–i román papok *166*
Szováti (*Zowathy*) András, lk, Szék 32
– (*Zouati*) Benedek, ü 420
Szőke (*Zeuke*) (Jakab testvére) hospes, Fele 91
– (*Zewke*) Barnabás, jb, Szentegyed 610
– (*Zewke d*) György, b, Bankháza 402
– (*Zeoke*) Imre, jb, Légen 532
– (*Zewke*) Máté, jb, Cege 645
– (*Zewke*) Mihály, jb, Pulyon 604, 610, 645
szökés fogságból 396
szőlő, szőlős *59*, *105*, *116*, *164*, *167*, *179*, *181*, *184*, *196–197*; 232, 303, 530, 555. L. még szüret
szőnyeg *55*
Szörény (*Zewrin*), bánság, középkori magyar határőrvidék a D-i Kárpátoknak a Dunával érintkező szakaszán 107, 364
Sztareczky Gábor, b, Szentdomokos *195*
Sztrettye – Stretea, Hunyad m, h *184*
Sztrigy (*Strig*, *Ztrygh*), Zeykfalva – Strei, Hunyad m, h 257, 265–266, 268, 271–272, 275, 431–432, 434–436, 448, 587
–i (*de Strygh*, *Zthrygy*, *Ztrygy*) cs (mányiki): Benedek, fogott bíró 572, 575, 579, 582, 587; György, dobokai szolgabíró (1444) 431–432, 434–436; István, dobokai alisp (1493) 484; László, dobokai szolgabíró (1530) 649
–i (*de Iztryg*) Péter, b, Doboka vm 448
–i Péter, erd alvd (1404–1408) 257, 265–266, 268, 271–272, 275
Sztuptyin, elnéptelenedett település Szilágyegerbegy határában, K-Szolnok/Máramaros m *431*
Szucsák (*Zwchak*) – Suceagu, Kolozs m, h *177*; 160, 328, 334, 353–354, 505, 550, 562, 577, 602, 649
–i (*de Zwchak*, *Zwchaky*) cs *44*; János mgr, az erd vd-i kancellária secretariusa (1506), jegyzője (1509–1510), kancellárja (1512) 533, 550, 562, 571, 607, 616, 620; János (Katzai Orsolya férje) *168*, *170*; Miklós mgr, Doboka vm jegyzője (1530) 649

Szuna (*Zwna*), elnéptelenedett település Érkörös mellett, K-Szolnok/Szatmár m, h 500
Szunyogszeg (*Zywnyogzeg*) − Ţânţari/Dumbrăviţa – Schnackendorf, Brassó sz/m, h 660
Szurdok (*Zwrdok*) – Surduc, Torda/Kolozs m, h *172–173*, *451*; 474, 511, 578–579, 658
–i Jósika-kastély *451*
–i róm. kat. templom *451*
Szűcs (csíkszépvízi) cs: Albert, ü *183*
szülés, születésszabályozás *72*
szüret 232, 555
Szűz Mária-monostor l. Kolozsmonostori Szűz Mária-monostor
– – tisztelete 530

T, Ty, Ţ

Tagányi Károly (1858–1924), történetkutató *29*
tál *51*
talentum, ezüst 645
tallér *54*
talpfa (*Thalpffa*) 558
Tamás, kolozsi szolgabíró, b, Dezmér (1410, 1416) 289, 328, 334
– (Raphael f), dobokai szolgabíró (1369–1372) 152, 156, 158
– familiáris, b, Egres 123
– ppk, Eger l. Ludányi Tamás
– erd vd és szolnoki isp l. Gönyűi Tamás, Szécsényi Tamás
– kir emb, b, Fahíd 424
– (Ambrus f, János és László a), b, Göc 21, 81
–, erd őrkk, Gyfv 15–16, 25, 35, 38
– (Chama f), erd kk, Gyfv *32*
– (András f), b, Gyögy 145
– éneklőkk, Győr 392
– kir emb, b, Ispánlaka 424
– érsek, Kalocsa l. Telegdi Tamás
– (János a), b, Kecset 445, 447, 449–450
– b, Keresztúr l. Keresztúri Tamás
– alisp, Kolozs vm (1349 k) 144
– b, Méra 630
– tanú, b, Néma 630
–, országbíró l. Szécsényi Tamás
– (Péter f) l. Gönyűi Tamás
– jb, Pulyon 565
– kir, alvd-i és vd-i emb, b, Szava 255, 286, 288, 374
– (Mihály f), b, Szentmiklós 207
– frater, szerémi ppk (1349–1364) 127
– (Gergely f), dobokai isp (1420), b, Tamásfalva 358, 361
– (Pousa f, Nagy István a), b, Viszlótelek 74, 76
– frater, ppk, Zengg (1405–1430) 364
–, molnármester, Zsuk 486
– (Dénes a), b 421
– (Miklós a), b 421
Tamássy Sára (Szikszai Zsigmond fel), b, Szamosújlak *176*
Tamásfalva (*Thamasfalua*) – Tămaşa, Kolozs/Szilágy m, h *173*; 358, 361
Tamási (*Thamasy*) – Tolna/M, h 277, 364
– cs: Henrik (János a) 255–256, 277–278; János (Henrik f, László a), erd vd (1403–1409) 255–256; 277–278, 364; László (János f), ajtónállómester (1423–1432) 364
– (*Thamasy*), Bakonytamási – Veszprém/M, h 125
– (*Thamassy*) cs (náznánfalvi): Bernát 659
– Bernát, b, Méhes *164*
Tamástelke, elnéptelenedett település Jeszte és Gömörpéterfalva között, Gömör/Szl *191*, *193–194*, *198–199*
Tancsháza (*Donchaza*, *Thonchaza*), elnéptelenedett település Túr és Pusztacsán környékén, Torda/Kolozs m 123, 144
Tancsi (*Tanchy*) cs: Dénes, jb, Légen 532; Mátyás, jb, Légen 532; Mihály, jb, Légen 532
tanúbizonyság, egyházi 178
tanúvallatás 299, 439, 489, 492, 496, 505–506, 516, 522, 524, 532, 536, 563, 571, 573, 577, 581, 598, 599, 608, 610, 630, 641–644
– elhagyása 598
– megszakítása 598
– megzavarása 599
Tar (*Thar*) Bálint, jb, Göc 611
Tarcal – Zemplén/M, h *196*

tarcali szőlő *196*
Tarcsa, Erdőtarcsa – Nógrád/M *191*, *197*
Tarjányi cs *136*; Ákos, id. (Wass Irma férje, Ernő és Wass-Tarjányi Ákos a) *82*; Ernő; Ignác; János. L. még Wass-Tarjányi Ákos
Tarkő (*Tharkew*) – Kamenica, Sáros/Szl 444–445, 447–454
Tarkői cs: György (Rikalf/Rycalff János f), erd alvd (1450–1457) 444–445, 447–454; Rikalf (Rycalff) János (György a) 444–445, 447–454
Tarliget (*Torlygeth*), fn, erdő, Szentiván 19, 84
Tarmas (Tarmas a), b, Doboka vm 4
– (Tarmas f), b, Doboka vm 4
Tárnok (*Tharnok*) Bálint, b, Kisfalud 495
tárnokmester, kir: Berzevicei Péter, Cikó, Nekcsei Demeter, Pous, Zsámboki János (ifj.)
–, kir-női: Babonics János
Tartaria – Tărtăria, Fehér m, h *118*, *171*
tartozás elengedése 512
Tasnád (*Thasnad*) – Tăşnad, K-Szolnok/Szatmár m, mv 499–501, 515
–i plb: Vince 499
–i ppk-i helynökség 515
–i –i kúria *39*; 500–501, 515
–i –i – isp és intézője: Wass Balázs
Tasnádszántó l. Szántó
Tata (*Thata*), Komárom/M, h 666 (bizonytalan azonosítás)
–i Miklós mgr frater, kk, Várad (1540) 666
Tataresd – Tătărăşti, Hunyad m, h *4312*
Tatár (*Tatar d*) Péter, kolozsi szolgabíró (1416), b, Szucsák 328, 334
tatár fogság *122*, *173*
taxa 516
Tărpiu l. Törpény
Tărtăria l. Tartaria
Tătărăşti l. Tataresd
Tăuni l. Hosszúpatak
Tăure l. Tóhát
Tăuşeni l. Márokháza
Tăuţi l. Tótfalu
Târgu Mureş l. Marosvásárhely, Székelyvásárhely
Târguşor l. Oláhvásárhely, Vásárhely
Teel Balázs, b, Maros sz 507
tea *62*
Teaca l. Teke
Techereu l. Tekerő
tehén *55*; 174, 219, 222
tehervállalás 590, 659
Teiuş l. Tövis
Teke – Teaca – Tekendorf, Kolozs/B-Naszód m, mv *44*, *118*, *171*, *176*
–i dézsma *119*
– Anna (Wass Máté fel, Orsolya anyja) *167*
Tekerő – Techereu, Hunyad m, h *172*, *175–176*
Tekeújfalu l. Oláhújfalu
Telegd (*Thelegd*), Mezőtelegd – Tileagd, Bihar m, h 477, 480, 491–492, 496
–i cs: Csanád, ppk, Eger (1322–1330) 17, 24; István, erd alvd (1488–1497) 477, 480, 491–492, 496; Tamás, érsek, Kalocsa (1358–1367) 127
telek 62, 155, 224, 437, 462, 553, 558. L. még jobbágytelek
–, nemesi 483, 611
–, puszta 497, 558
telekhely 430, 511
Teleki cs (széki) *66*, *125*, *187*, *199*; Ádám id. (Pál és Vay Kata f, Zsuzsanna és Kata a), tábornok *129–130*, *192–193*, *195*; Anna (Wass László, majd Keresztúri János fel) *56*, *58*, *161–164*; Blanka (1806–1862), festő, nőnevelő *92*; Éva (Wass Miklós fel) *67*; Kata (id. Ádám leánya, Rhédey Farkas fel) *130*, *199*; László *60*; Mihály (1634–1690), erd kancellár *56*, *58–60*; ifj. Mihály *189*; Pál (Vay Kata férje, id. Ádám a) *127*, *129*, *190–191*, *193*, *199*; Zsuzsanna (id. Ádám leánya, Korda György fel) *130*, *199*
– cs marosvásárhelyi lt 5, 198, 218
– cs (dálnoki): Mihály, ü *146*, *183*
telepítés engedélyezése 62
Temes (*Themes*), vm, R *136*; 402
–i isp: Rozgonyi István
Temes János, erd alvd (1376–1385) 169, 172, 188, 195–196, 222
temetési szertartás *59*, *70*

templom *48*; 454. L. még cegei *32–33*, *59*, *68*, *78–79*; (sajó)szentandrási *32*; 1–2; feledi *197*; fűzkúti 204; győri *38*; 194, 199, 201, 211, 226, 250; kálti 227; kolozsvári *54*, *88*; kolozsmonostori *55*; méhesi *59*; némai 630; nyalkai 126; serkei *64*, *192*, *197*; szentegyedi *30*, *32*; 25, 530; szentgothárdi *30*, *32*, *87*; szentiváni *33*
tengerpart *37*; 161
tenyér (mértékegységként) 641
Terenye l. Kis- és Nagyterenye
terhesség *72*
termés *62*, *186*; 135
Ternyei Pál, tiszttartó, Serke *197*
Tetétlen, Dunatetétlen – Pilis, majd Pest-Pilis-Solt/M, h *191*, *194*, *198*
Teufelsdorf l. Héjjasfalva
Tewk l. Tők
Thamasfalua l. Tamásfalva
Thamasy l. Tamási
Tharkew, Tharkw l. Tarkő
Thelegd l. Telegd
themlev l. tömlő
Theobald, Seenuss (Wass Ida férje) *85*
Therpen l. Törpény
Thevrek l. Török
Thewk l. Tők
Tholdalagi cs *66*, *107*, *113*, *161*, *186*; Katalin (Wass Ádám fel) *69*, *124*, *180–181*; László *65*, *190*
Tholdy cs *176*; György (Kuún Ilona férje) *173–174*
Tholnay cs (sellyei és szentlászlói): Eugénia Zsuzsanna (Wass-Tarjányi Ákos fel) *83*, *134*; János fiskális jogügyigazgató *181*
Thonchaza l. Tancsháza
Thorenburg l. Torda
Thorotzkay cs (torockószentgyörgyi) *180*; Ehellős, erd alvd (1303–1314, 1321) 10–11; István (Miklós a) 162; János *187*; Kata (Nagy Tamás fel) *175*; Kata végrendelete *175*; László 283, 351; László (Miklós f) *114*; László *173*; Mihály *181*; Miklós (István f), vd-i emb 162; Miklós (László a) *114*; Zsuzsanna (id. Ébeni István fel) *182*; Zsófia (Erdélyi Miklós fel) 283, 421
Thorotzkay cs lt *155*
Thorstadt l. Hosszútelek
Thotheur l. Tötör
Thököly Imre (1657–1705), Felső-Magyarország és Erdély fejedelme *57*, *63*, *127*
Thuruzko l. Torockó
Thymisay, fn, Szentegyed 276
Thywr l. Tűr
tífusz *74*
Tiburctelke (*Tyburchteleke*), elnéptelenedett település Kajántó határában, Kolozs m 116
tilalom, egyházi 204
Tileagd l. Telegd
tiltakozás állatok elhajtása ellen 108, 167, 174
– állatok leölése ellen 93
– birtok eladományozása ellen 86, 351
– – elfoglalása ellen 121, 128, 351, 406, 420
– – elidegenítése ellen 27, 37, 86, 95, 128, 406, 632, 638
– – felosztása ellen 70
– – jogtalan használata ellen 116, 209, 216, 253, 401, 405, 431, 456
– birtokba iktatás ellen 53, 107
– érvénytelennek nyilvánítása 20
– eskütétel elmulasztása ellen 603, 623
– fiúsítás ellen 463
– hamis bevallás ellen 587
– hatalmaskodás ellen 135, 167, 390
– határjel emelése ellen 53, 71, 420
– hiteleshely előtti meg nem jelenés miatt 551
– ítélethozatal elmulasztása ellen 152
– jegyajándék és hitbér el nem fogadása miatt 264
– jobbágyok áttelepítése ellen 69
– lopás ellen 174, 390
– perbéli kijelentés ellen 613
– záloglevél ki nem állítása ellen 561
Tiocu de Jos l. Alsótők;
– de Sus l. Felsőtők
Tiocu l. Tők
Tioltiur l. Tötör

Tiszolc – Tisovec, Kishont/Szl, h *193*, *195*
Tisztató (*Tyztato*), fn, Légen és Cege *104*; 33
Tiur l. Tűr
tized, ppk-i 515
– berlése 515
tó 30. L. még Tisztató
Tóhát – Tăure, B-Szolnok/B-Naszód m, h *172*
Tokai (*Thokay*) Tamás, jb, Szentgothárd 617
Tolcsvai László, erd alvd (1343–1344) 68–69
Toldalag (*Toldalad*) – Toldal, Torda/Maros m, h 16
–i cs: Gábor (Pál a) 16; Pál (Gábor f), b 16
–i, Tholdalagi cs (nagyercsei) *66*, *107*, *113*, *161*, *186*; Katalin (Wass Ádám fel) *69*, *124*, *180–181*, *186*; László (Wass Katalin férje) *65*, *190*
tolvaj 130, 396, 642
– elfogatása 611
– rejtegetése 91
Toma kenéz, jb, Szekuláj 174
Tomori (*Thomory*) István, erd alvd és székely alisp (1523–1526) 637–638
Tondolo cs: Gino (Wass-Tarjányi Zsuzsa férje, Olivier a) *100*; Olivier (Gino és Wass-Tarjányi Zsuzsa f, Wass Irma dédunokája) *27*
Topaszentkirály – Sâncraiu Almaşului, Kolozs m, h *183–184*, *186*. L. még Szentkirály
tor, halotti 530
Torda (*Thorda*), vm, R *36*, *40*, *42–43*, *68*, *85*, *109*, *115–119*, *121*, *123–124*, *130*, *161*, *163–165*, *167–177*, *182–185*, *195–196*; 130, 212, 455, 474, 481, 504, 511, 514, 517, 519, 578–579, 586, 590, 599–600, 624, 658
– vm hatósága 624
– – isp: Erdélyi János 474; Huszár Mátyás *172*
– – szolgabírája 517. L. még Csegedi Gergely, Nagy János, Sárosi Bernát
– – ülnökei 624
– (*Torda*) – Turda – Thorenburg, Torda/Kolozs m, v *185*; 20, 22–23, 41, 46, 70, 76, 81–82, 108, 117, 122, 135–137, 160–162, 170, 172, 175, 192, 209–210, 213, 222, 238–239, 242–243, 275, 277–278, 286, 323, 413–414, 425, 433, 437, 444–445, 447–450, 453–455, 466, 469, 474, 480, 485, 488–489, 491–492, 508, 513–514, 522, 527, 531, 533, 535, 553, 559, 565, 575, 599, 601, 621–622, 640, 654–655, 663
– város bírái 137, 654–655. L. még Benedek (Péter f), János (Zumuro f), János (Imre f)
–i esküdtek 654–655
–i hospesek 136–137, 170
–i polgárok 136–137
–i lk-ok: Imre (János a), Péter (Benedek a), Zumuro (János a)
–i (*Thorday*) Benedek, jb, Pulyon 532, 576, 580
–i cs: Pogány
–i fn: Agyagos, Burzuskuth, Chukkutha, Közbérc, Sóspatak, Sósrét, Vajdahegefee, Vajdauta
Torda-Aranyos, vm, R *131–132*
Tordas – Turdaş – Tordesch, Fehér m, h *123*, *171–172*, *174–175*, *196*
Torlygeth l. Tarliget
Torma cs (girolti): János (Wass Anna férje) *116*, *161–162*; Péter *187*
– cs (csicsókeresztúri): József (1801–1864), történetkutató *154*; Károly (1829–1897), történetkutató *28*, *153*
Torockó (*Thuruzko*, *Torozko*) – Trascău/Rimetea, Torda/ Fehér m, h 162, 283, 351
–i cs l. Thorotzkay
Torpis János, tiszttartó, Serke *198–199*
Tót (*Thoth*) cs (csomafáji): István 535; János, vd-i emb 136–137; Péter, dobokai szolgabíró (1429–1430) 396–398, 400, 404, 407
– (*Thoth*) cs (szavai): Péter 544
– (*Thoth*) cs (szopori): István 478–479
– (*Toth*) Balázs, lk, Szék 32
– (*Toth*) Benedek, jb, Légen 532

Tótfalu (*Tothfalw*), vélhetőleg azonos a mai Kisgalgóccal, Küküllő/Fehér m, h *173*; 578–579
–, Oláh- és Magyartótfalu – Tăuți, Kolozs m, h *122*, *138*, *173–174*, *182*, *189*
Tótfalusi Anna (Décsey Zsigmond fel) *176*
Tótháza (*Thothaza*) – Tothaza/Crişeni, Kolozs m, h *173–174*; 511, 578–579
Tótréde (*Tothrada*), Kisréde, elnéptelenedett település Nagyréde határában, Veszprém/M 3. L. még Nagyréde
Tresztia – Trestia, Zaránd/Hunyadm, h *92*, *431*
Tők (*Tewk*) – Tiocu, Doboka/Kolozs m, h *44*; 314, 438–439, 486, 489, 544, 546, 556. L. még Felsőtők
–i cs: Benefi, Girolti, Szilkeréki
tölgyerdő 563
töltés, halastóé l. halastó töltése
töltés, malomé 552
tömlő (*themlev*, *tumlev*), bőrből készült, hosszúkás, zárt tartály sajt számára 174
Török (*Thevrek*) András, tanú, Uraly 516
– cs *136*
– cs (enyingi): Bertalan, János *172*
– István, b, Doboka vm *171*
Törökország *93*, *168*
törökök *49*, *58*, *189*
törökökhöz való pártolás 650. L. még hadjárat, törökök elleni
Törpény (*Therpen*) – Tărpiu, B-Szolnok/Kolozs m, h 445, 447, 449–450
törvény, országé 540, 553
Tötör (*Thotheur*, *Thothewr*) – Tioltiur, Doboka/Kolozs m, h 155, 472, 480
Tövis (*de Tryppurgo*) – Teiuş – Dreikirchen, Fehér m, h (bizonytalan azonosítás) 362
–i plb 362
Tőzsér (*Thewser*) Miklós, lk, Szék 32
Transvaal, búr állam Dél-Afrikában *88*
Trascău/Rimetea l. Torockó
Trau (*Traugurium*), ppk-ség, H 127, 364
–i ppk: Bertalan frater
Trencsén (*Trinchin*), vm, Szl 17, 24
–i isp: Nekcsei Demeter
Treutel Miklós, isp, Pozsony vm (1323–1349) 17, 24
Tripolisz – v, Oszmán Birodalom, ma Tripoli, Libanon *80*
Troschen l. Drassó
Tryppurgo, de l. Tövis
tudományvétel l. vizsgálat
tumlev l. tömlő
Túr (*Twr*) – Tur/Tureni, Torda/Kolozs m, h 136–137, 162, 476
–i fn: Sóspatak, Burzuskuth
–i cs (ótordai) *167*; Borbála (Váradi Miklós fel) *120*
Turányi János, tiszttartó, Szentdomokos *195*
Túrcsán (*ThwrChan*) – Ceanu Mic, Torda/Kolozs m, h 474. L. még Csán, Mezőcsán
Turda l. Torda
Turdaş l. Tordas
Tureni l. Túr
Túri (*Tury*), azonosítatlan településnév, hihetőleg Győr vagy Veszprém vm-ben 47, 107
Turicska, ma Etrefalva – Turíčky, Nógrád/Szl, h *192*
Turnu Severin – v, R *80*
Turóc (*Turuch*), vm, Szl 107
–i isp: Druget Miklós
–i (*Thwroczy*) Miklós, erd alvd és székely alisp (1512–1516) 570, 572–582, 592, 594–595, 597–602, 605, 611–612
Tusnádfürdő – Băile Tuşnad, Csíkszék/Hargita m, h *451*
Tuzson (*Twsun*) – Tuşinu, Kolozs/Maros m, h 161
Tűr (*Thywr*) – Tiur, Fehér m, h 473
Tyrnavia l. Nagyszombat
Ţaga l. Cege
Ţânţari/Dumbrăviţa l. Szúnyogszeg
Ţepeş Vlad, havaselvei fejedelem (1448, 1456, 1476) *29*
Ţicud/Valea Largă l. Cikud
Tyukszó, fn, Mohaly *161*
Tyukszóbereke (*Tyukzoubereke*, *Tykzoberuk*), fn, erdő, Szentiván *104*; 19, 84

U, Ú

udvar 641
Udvarhely, Sajóudvarhely – Şieu-Odorhei, B-Szolnok/B-Naszód m, h *172*
udvarbíró, erd ppk-é 500–501, 515
–, kir-néi: Hédervári Dezső
Udvari János, ifj., b *177*
– – végrendelete *177*
udvarnoki pénz l. pénz, udvarnoki
Ugocsa, vm, U és R
–i isp: Wass Tamás
Ugocsa (*Vgacha*), főesp-ség 145, 320
–i főesp: Székely Balázs
Ugolin (*Ugulinus*), érsek, Spalato (1356–1390) 127
Ugra, ma Halmajugra – Heves/M, h *194*
ugrás (mértékegységként) 217
Ugróc – Ugruțiu, Doboka/Szilágy m, h *166*
–i román papok *166*
Ugron cs kastélya, Záh *450*
– Pál, b, Szentjakab *169*
Ugruțiu l. Ugróc
Uilacul de Câmpie l. Újlak
Újbuda (*Vybuda*), Bodonkút, ma Burjánosóbuda része – Vechea, Kolozs m, h 420, 446. L. még Burjánosbuda
Újfalu (*Wyfalu*), Pócsfalva – Păucişoara, Küküllő/Maros m, h 10–11. L. még Pócsfalva
– (*Wyffalw*), Borsaújfalu, Magyarújfalu – Borşa Nouă/Vultureni, Doboka/Kolozs m, h *172*, *174*, *176–177*, *182*, *196*; 488 (utóbbi bizonytalan azonosítás). L. még Fincsi (Kalotaújfalu), Magyarújfalu
Uifalău/Lunca l. Oláhújfalu
Uila l. Vajola
Újfalvi cs (mezőkövesdi): Gyula (Wass Ida férje) *85*
Újlak (*Wylak*), Mezőújlak – Uilacul de Câmpie/Delureni, Kolozs/B-Naszód m, h 432. L. még Szamosújlak
–i jb-ok: Antal bíró, Bogáti János, Bolk (d) Miklós, Fejes Lőrinc, Oroszfáji Bálint
–i (*Wylaky*) 650 (kancelláriai jegyzet)
Újpest, v, Pest/M *97*
–i hajógyár *97*
Újszékely – Secuieni, Udvarhely sz/Hargita, h *184*
Újvásár – Rybník, Gömör/Szl, h *194*
Újvárosi (*de Wywaras*) Mihály mgr, frater 666
Ulászló (II.), király 493–494, 500–501
Ung (*Vngh*), vm, U 364
–i Albert, vránai perjel, dalmát-horvát bán l. Nagymihályi („Ungi") Albert
Ungarischzepling l. Széplak
Ungersdorf l. Beresztelke
Ungheni l. Nyárádtő
Unguraş l. Bálványos
Unguraş/Românaşi l. Magyaregregy
Ungurei l. Gergelyfája
Ungurfalva – Ungureni, B-Szolnok/Máramaros m, h *117*, *163*, *170*, *175*, *178*, *185*
Unirea l. Felvinc
Unterblasendorf l. Alsóbalázsfalva, Balázsfalva
Unter-Winz l. Alvinc
Uraly (*Vray*), Mezőuraly – Oroiu de Câmpie, Torda/Maros m, h *40*, *115*; 504–506, 514, 516–517, 519
–i székelyek: Bertalan Pál, Bíró Bertalan, Boldóci Tamás; Csigai András, László és Sebestyén; Fodor Imre, Horvát László, Kelemen Tamás, Örke Mihály 516
–i cs-ok: Bíró, Ispán, Török
–i jb-ok: Bodoni Jakab, Borbozlo János, *Ewre* Demeter; Gáspár Bálint és Simon; Kántor Gergely, Kövesdi Péter, Székely Péter
–i taxa 516
Uraly – Székelyuraly, Maros sz/m, h *185*
úrbéri kárpótlás, úrbéri összeírások *79*, *118*, *130–131*, *133*, *138*, *153*, *177–185*
Urca l. Örke
Urişor l. Őr
Urmenen l. Örményszékes
Urmeniş l. Örményes
Ursuțiu Liviu (*1940), levéltáros *6*; – Maria (*1940), levéltáros, könyvtáros *6*, *147*

út 12–13, 32–33, 62, 170, 354. L. még Agyagos, Vajdauta
út, elágazó 217
–, régi 9
–, tilos 390
Utas, elnéptelenedett település Zabar közelében, Gömör/M *190–191*, *194*, *198*
Utasterenye, más néven Kalapat (Nógrád vm) l. Kisterenye
utca 62
útépítés *79*
útonálló 130
Uzdiszentgyörgy l. Szentgyörgy

Ü

ügyhallgató, ppk-i: Antal
ügyvéd 68–69, 81, 105, 107, 136, 153, 162, 168, 197, 256, 304, 340, 346, 353, 367–368, 414, 458, 517, 544, 557, 572, 599, 605–606, 616, 622, 631, 638, 640, 661. L. még oklevél, ügyvédvalló
–i hiba 621, 660
ügyvédvallás *168–169*, *171*, *173–174*, *178*, *187*, *193*; 182, 414
ügyvivő 195
Ünőmező – Inău, B-Szolnok/Máramaros m, h *117*, *163*, *170*, *175*, *178*, *185*

V

Vác (*Wac*) – Pest/M, h 463
–i káptalan (hiteleshelyként) *39*; 463
Vác (*Vac*, *Wach*), ppk-ség 24, 127, 364
–i ppk: Alcsebi Miklós, Rudolf, Szécsényi Mihály
Vaca/Crişan l. Váka
Vadász l. Váraskeszi
Vadas Mihály, b, Spring *170*
vadászat *59–60*, *62*, *84*, *87*, *91*, *94*
vadlúd *62*
Vadna – Borsod/M, h *191*, *194*, *198–199*
Vágottcserje (*WagothChereye*), fn, erdő, Pulyon 568, 610
Vaja (*Waya*) – Oaia/Vălenii, Maros m/sz, h 504
–i cs: Márton
vajda l. erdélyi vajda
–, román 135, 438
Vajdafi István l. Nadabi Isván, erd alvd
Vajdahegefee, fn, Torda 137
Vajdahunyad l. Hunyad
Vajdaszentivány l. Szentivány
Vajdauta (*Woyadauta*), út, fn, Torda 137
Vajola – Uila – Weilau, Kolozs/Maros m, h *122*, *182*, *185*
Váka – Vaca/Crişan, Zaránd/Hunyad m, h *431*
Válaszút (*Valazut*) – Valasut/Răscruci, Doboka/Kolozs m, h *99*; 171
–i Bánffy-kastély *451*
Valcăul Unguresc/Văleni l. Valkó
Valea Lungă l. Hosszúaszó, Hosszúmező
Váleajepi – Valea Iepii/Poienița, Hunyad m, h *431*
Valentiny Antal (1883–1948), klasszika-filológus, egyetemi könyvtárigazgató *5*, *155*
Valkai cs (galaci) *44*
– (*Valkay*) cs (gyulai): Márton, dobokai alisp (1510) 557–558, 563, 576, 599–600; Péter, vd-i emb 550, 554–555
– (*Valkay*, *Walkay*) cs (szentegyedi) *114*; István, vd-i emb, dobokai szolgabíró (1525) 633, 645, 661, 664; János (Péter f) 610; Péter (János f), dobokai szolgabíró (1498, 1510, 1515–1516, 1525) 496, 505–506, 535–536, 557–558, 563, 579, 581–582, 598–600, 613, 617, 643, 645
Valkó (*Wolkow*), vm, H 17
– (*Valko*), Magyarvalkó – Valcăul Unguresc/Văleni, Kolozs m, h *121*, *173*, *182*, *196*; 179–180
–i Miklós mgr (Pál f), deák 179–180; Pál (Miklós a) 179
–i isp: Garai Pál
vallatás l. tanúvallatás
váltóláz *74*
vám 390
Vámos István (Aszalay Erzsébet férje) *192*
Vámosgyörk l. Györk
Vana (Annus anyja), b, Kide 7, 29

Vanyola (*Vanyala*, *Waylla*) – Veszprém/M, h *111*, *168*; 194, 199, 201, 226–227, 250, 391, 395, 402, 408
vár, várnagy: Almás, Bálványos, Cserög, Csicsó, Höltövény, Kőhalom, Szepes
Várad (*Warad*), ppk-ség, R 17, 127, 364
váradi ppk 563. L. még Futaki Demeter, Ivánka, Scolari András
Várad (*Warad*, *Waradinum*) – Oradea – Grosswardein, Bihar m, v 500–501, 666
–i kanonokház 666
–i káptalan (hiteleshelyként) 31, 33–34, 499–501, 665–666
–i káptalan tagjai: kk: Tatai Miklós, Újvárosi Mihály mgr frater; karbéli pap: Egyed
–i Szt. Imre herceg-oltár 501
–i – – – – igazgatója: Miklós pap
–i György, ü *432*
–i cs: Boldvai, Inczédi
–i cs (dési): Zsigmond *123*, *181*
–i cs (kolozsvári) *167*; Borbála (Bethlen János fel) *120*; Miklós (Túri Borbála férje) *120*
Váradhegyfok (*promontorium Waradiense*), Szt. István elsővértanú-monostor, premontrei apátság és konvent Nagyvárad határában, Bihar m (hiteleshelyként) 86
–i – tagjai: prp: János
Váradja – Oarda, Fehér m, h *124*, *175*, *185–186*
–i Péter, erd alvd l. Járai Péter
Váralja (*Waralya*) l. Bálványosváralja
–i Bálint, gyilkos *168*
Váralmás l. Almás
Váraskeszi (*Varaskezy*), elnéptelenedett település Vadász (Vânători) mellett, Zaránd/Arad m, h 323–325, 327, 329–331, 336–357, 359–360, 363, 365–368, 370–372, 376, 379–381, 394, 412, 414–419, 421–422, 425–430
–i cs: Lépes
Varga (*Warga*) Gergely, jb, Hosszúaszó 511
Várhegyi János, ü *183*
várjobbágy 3–4
Varsó – v, Lengyelország *80*
Varsolci cs (kolozsvári): István, kincstári jogügyigazgató *199*
Vas (*Wosvar*), vm, M 73
– cs (cegei) l. Wass
Vass cs (szászcsávási): István és Sámuel, b, Havadtő *187*
Vasakzethyuana l. Szentiván
vásár 46, 493. L. még hetivásár
Vásárosterenye l. Nagyterenye
vásártartási kiváltság adományozása *37*, *59*, *115*, *145*, *163*; 131
Vásártelke – Stoboru, Kolozs/Szilágy m, h *177*
Vásárhely (*Vasarhel*), Oláhvásárhely – Oşorheiu/Târguşor, Doboka/Kolozs m, h *161*; 84, 146, 167. L. még Marosvásárhely, Románvásárhely, Székelyvásárhely
–i románok 146, 167
–i Dániel (1560–1623), jezsuita rektor, Győr *54*
Wasarhel l. Székelyvásárhely
Vásári Miklós, érsek, Esztergom (1350–1358) 107
vasárnap 516
Vasas cs (nagybányai): Gábor, b, Szelecske *187*
Vasasszentiván l. Szentiván
Vasasszilvás l. Szilvás
Vasbánya (*VasBanya*), vélhetőleg Kisbánya tartozéka, Torda/Kolozs m 511
Vasculteleke, Vászoltelke l. Szentegyed
vasfazék, vasszerszám *55*
Vastagh György (1834–1922), festő *80*
vasút, vasútépítés *133*, *183–184*, *186*. L. még Szamosvölgyi Vasút
Vay cs (vajai) *125*, *138*, *145*, *147*, *151*, *154*, *191–198*; Ábrahám (Wass Anna fel) *66*, *192*; Ádám, id. (1656–1719) (Fekete Erzsébet, majd Zay Anna férje, Erzsébet, Anna, Kata, Judit, ifj. Ádám, Sámuel és Klára a), kuruc szenátor, udvari főkapitány *125*, *127–129*, *138*, *147*, *150–151*, *154*, *178*, *190–199*; id. Ádám végrendelete *128*, *198*;

Ádám, ifj. (id. Vay Ádám és Fekete Erzsébet f, Mihály a) *127*, *129*, *151*, *190–192*, *199*; Anna (id. Vay Ádám és Fekete Erzsébet leánya, Kemény Simon fel) *127*, *151*, *190–191*, *198*; Erzsébet (id. Ádám és Fekete Erzsébet leánya, Dujardin Ferenc János fel) *127*, *129*, *151*, *190–192*, *198*; Judit (id. Ádám és Fekete Erzsébet leánya, Rhédey Mihály, majd Wass Dániel fel) *58*, *65–66*, *77*, *124*, *127–130*, *146*, *150–151*, *178*, *190–199*; Judit végrendelete *178*; Katalin (id. Ádám és Fekete Erzsébet leánya, Teleki Pál fel) *127*, *129–130*, *138*, *151*, *190–192*, *198–199*; Klára (id. Ádám és Zay Anna leánya) *128*, *151*, *192*; Mihály (ifj. Ádám f) *191*; Sámuel (id. Ádám és Zay Anna f) *128*, *151*, *192*, *194*
Vay cs levéltárának őrzése *150*
– cs lt-nak hazahozatala Lengyelországból *150–151*, *194–195*
Văleni l. Valkó
Vălenii l. Vaja
Vălişoara l. Oláhrákos
Vânători l. Héjjasfalva
Vechea l. Buda, Újbuda
Vecseklő – Večelkov, Nógrád/Szl, h *190*, *194–195*, *198–199*
vecsernye 556
Vécsey cs *195*; Ferenc *196*; József *199*; László *191*; Mária *193*; Sándor *126–127*, *129*, *192–193*, *195–196*, *198*
védelem, perben 612
Végláb (*Veglab*, *Weglab*), fn, Göc és Szentgothárd 520, 608
végrendelet, végrendelkezés *46*, *48*, *51*, *53–55*, *93*, *98*, *166*, *127–128*, *163*, *166–167*, *169–170*, *174–175*, *177–178*, *198*; 129, 362, 511, 530, 540, 553, 568, 610, 630
– semmissé nyilvánítása 530
Velcherul de Câmpie/Răzoare l. Velkér
Velezd, Sajóvelezd – Borsod/M, h *194*
Velkér, Mezővelkér – Velcherul de Câmpie/Răzoare, Kolozs/Maros m, h *115–116*, *123*, *130*, *137*, *145*, *163–165*, *167–168*, *170*, *176–178*, *182*, *184*, *186*, *188*
Velkyn l. Vilkynus
vendég l. hospes
vérdíj 26, 400, 471, 560–561
–, eleven emberé 563
–, jobbágyé 617
Vereb (*Vereb*, *Werebyl*), Mátraverebély – Nógrád/M, h 220, 222, 224, 258
Verebi cs: György (Péter erd alvd a) 220, 222, 224; Péter mgr (György f), erd alvd (1394–1395) 198, 218, 220, 222, 224, 258
verekedés 617
verem 137
Veres (*Weres*) András, lk, Szék 32
– (*Weres*) Balázs, fogott bíró, b, Cserefalva 516
– (*Weres*) Gáspár, jb, Szék 540
– (*Rufus*) János (Benedek a), b, Balla 262
– (*Weres*) Sebestyén, tanú, Ákosfalva 516
– (*Weres d*, *Rufus*) cs (farnasi): Benedek 451, 453; Dénes, fogott bíró 413
Veress Endre (1868–1953), forrásközlő történész *155*
Veresegyház, Mezőveresegyház – Vereşhaza/Strugureni – Rothkirchen, Doboka/B-Naszód m, h *173*, *196*
Veresmarthy Sámuel, ref. lelkész, Serke *197*
Verpelét – Heves/M, h *194*
vérrokonság 408
Vesmás Márton, b, Kisiklód *180*
vész (halászatnál) *163*
Veszprém (*Besprem*, *Wesprim*), vm, M *30*, *110–112*, *137*, *145*, *168*; 47, 73, 103, 107, 194, 199, 226, 250, 395, 408
– (*Wesprim*), vár, Veszprém/M 3
–i várjb-ok: Banko, Ibrachin
–i káptalan (hiteleshelyként) *32*; 226–227, 250
– (*Wesprim*), ppk-ség 17, 24, 127, 364
–i ppk: Henrik, Rozgonyi Péter, Zsámboki László
vetélés *72*
Veterani, Friedrich, császári tábornok *58*
vetés 631
– letaposása 601, 605

Veze (*Weze*), Véza – Veza, Fehér m, h 473
Vica l. Vika
Vice – Viţa, Doboka/B-Naszód m, h *91*
Vida (*Wyda*) Mihály, jb, Szentgothárd 563
Vidacutul Român l. Oláhhidegkút
– Unguresc l. Magyarhidegkút
Vidin, v, Bulgária *37*
Viforoasa l. Havadtő
Víg (*Wygh*) Gergely, jb, Szava 532
Víg (*Wygh*) János, jb, Lak 532
– (*Wyg*) Márton, jb, Szava 532
Viile Teci l. Nagyida
Viişoara l. Egerbegy, Nagypacal
Vika – Vica, Hunyad m, h *184*
Világosberek l. Virágosberek
Vilkynus/Velkyn (László, Katalin és János a) comes, Szentandrás 5, 207, 218, 223, 239–240
villicus 62, 159
Vilmos (Mihály a), b 145
Vince, plb, Tasnád 499
– (*Wyncze*) Mihály, jb, Szentgothárd 563, 617
Vincoló (*Wyzolo*), prédium, Cege 466. L. még Kisvincoló
Vingárt (*Wyngarth*) – Vingard, Weingartskirchen, Fehér m, h *119*, *170*; 493, 504
–i cs: Geréb
Vinţul de Jos l. Alvinc
– de Sus/Unirea l. Felvinc
Virágosberek (*Vilagusberk*, *Wylagosberk*), Világosberek – Vireag/Floreşti, B-Szolnok/B-Naszód m, h *172*; 221, 223, 239
Visa (*Visa*) – Vişa/Vişea, Kolozs m, h 233
Visegrád (*Altum Castrum*, *Wyssegrad*) – Pest/M, v 28, 31, 34, 48–49, 51, 55–58, 61, 65, 72–73, 124–125, 151, 245, 248
Visonta – Heves/M, h *194*
Vişinelu l. Csehtelke
Viszlótelek (*Vizouloteluk*), elnéptelenedett település Cege határában, Doboka/Kolozs m *103*; 6, 74, 76. L. még Vincoló, Kisvincoló
Vitelleschi, Muzio (Mutius), jezsuita rendfőnök (1615–1645) *54*, *169*
Vitenyéd (*Wythened*) – Zala/M, h 469
Vitéz cs (bikali): Klára (Kapy János fel) *199*
– – lt *140–141*
Vitka, ma Vásárosnamény része, Szabolcs/M, h *196*
Vittyh Johann l. Wittich Johann
Viţa l. Vice
Vízakna (*Wyzakna*) – Ocna Sibiului – Salzburg, Fehér/Szeben m, mv 433, 437, 510
–i Miklós, erd alvd (1439–1446) 433, 437, 510
vizesárok 538. L. még árok
vízfolyás eltérítése malomgáttal 552
Vizouloteluk l. Viszlótelek
vizsgálat 192–193, 203, 205, 215, 224, 241, 249, 262, 271–272, 289, 333–334, 338–339, 344, 348, 353, 361, 385–386, 393, 404, 407, 432, 434, 438, 446, 452, 493–494, 514, 516–517, 531, 544, 554–555, 568–569, 572, 575–576, 578–581, 598–599, 601, 605, 608, 610, 616, 618, 622, 631, 643, 661
– elmulasztása 616, 622
– megakadályozása 597, 600
– újbóli elrendelése 616, 622
–, hamis 337
Vízszamos (*Wyzzamos*) – Someşul Mic – Kleiner Somesch, folyó *104*; 480, 485–486, 492, 497, 552. L. még Kis-Szamos
Vízszilvás l. Szilvás
Vmbus l. Omboz
Voja – Voia, Hunyad m, h *176*
Voivodeni l. Szentivány
vránai perjel: Nagymihályi („Ungi”) Albert
Vray l. Uraly
Vrdugnilab l. Ördögnyaláb
Vultureni l. Újfalu
Vurpăr l. Borberek
Vybuda l. Újbuda
Vyssegrad l. Visegrád
Vyšná Pokoradz l. Felsőpokorágy

W

Wagothchere, WagothChereye l. Vágott-cserje

Wass (*Vas*, *Vos*, *Was*, *Wos*, *de genere Voos*) cs, cegei és szentegyedi 200. L. még csomafáji, szentegyedi nemesek

Wass (*Vas*, *Vos*, *Was*, *Wos*, *de genere Voos*) cs, cegei és szentegyedi 200. L. még csomafáji nemesek

– Ádám (Dániel és Vay Judit f, Tholdalagi Katalin férje, Ágnes, Dániel, János, Ádám, Imre, Ferenc, Miklós, Mária, László és Mihály a) (1720–1776), kancellista, Kraszna (1774) és B-Szolnok vm (1774–1779) főisp *63*, *65*, *69–70*, *72–74*, *76*, *122–125*, *130*, *138*, *142–144*, *167–168*, *176–178*, *180–189*

– – (Ádám és Tholdalagi Katalin f) (*1744 u) *69*

– – (Dániel és Lányi Karolina f, Petrichevich-Horváth Jozefa, majd Sándor Berta férje, Ármin, Olivér, Hortenzia, Berta és Irma a) (1821–1893), Szolnok-Doboka vm közigazgatási bizottságának és állandó választmányának tagja (1876–1886) *78–80*, *87*, *131–134*, *136*, *138*, *151*, *153*, *161*, *178–190*

– Ágnes, „Annos” (szentgothárdi János és Szucsáki Margit leánya, Szentegyedi Gergely fel) *117*, *163*, *166–167*, *187*, *189*

– – (János és Ébeni Éva leánya, Bánffy Mihály fel) (1670–1703) *57*, *149*, *169*, *171*

– – (László és Kemény Katalin leánya) (1732–1733) *62*

– – (Dániel és Mikó Ilona leánya) (*1706) *65*

– – (Ádám és Tholdalagi Katalin leánya, Inczédi György fel) (†1818) *69*, *176*

– Albert (Tamás és Mikes Rozália f, Kilyén Mária férje, Ida, Béla, Rozália és Antónia a) (1819–1911), főkormányszéki titkár (1846) *84*, *131–132*, *179–180*

– – (Béla és Bánffy Ráchel f) (1881–1902) *87 –88*

– – (Endre és Bánffy Ilona f, Vid, Csaba, Huba, Miklós, Géza és Endre a) (1908–1998), író *28*, *76*, *89–91*, *100*, *133*

– – halálra ítélése *90*

– Amália (Dániel és Lányi Karolina leánya, Almádi Sámuel fel) *78*

– András (Lood f) (1315), b, Szentegyed *107*; 12–13

– – mgr (Veres Péter mgr f) (1374–1401; †1402 k), kk, Szt. Adalbert-egyház, Győr (1383–1388), prp, Szt. Adalbert-egyház, Győr (1390–1401), prp, Győr (1402) *38*, *111*; 164–166, 184, 186–187, 194, 199, 201, 211, 226–227, 250, 252

– –, szentegyedi, „Lökös András” (Lökös f) (1404–1423) *43*; 258, 263–264, 284–285, 290, 304, 314–315, 323–327, 329, 335, 340–342, 345–346, 369

– Anna (id. János és Hosszúaszói Dorottya leánya) *116*, *161–163*, *166*, *178*

– – (szentgothárdi Wass János leánya, Torma János fel) *116*, *161–162*

– – (György és Nemes Mária leánya, Pongrácz András fel) (1687–1738) *60*, *167*

– – (Dániel és Vay Judit leánya, Rhédey Ferenc, majd vajai Vay Ábrahám fel) (18. szd) *66*, *130*

– Antal, Lökösi (*Lewkwsy*), (Lökös f) (1404–1431) *43*; 258, 263–264, 284–285, 290, 301, 304, 314–315, 329, 335, 341–342, 345, 358, 361, 369, 374–375, 377, 379, 391, 395, 399, 402–403, 407–409, 422

– Antónia (Tamás és Mikes Rozália leánya, Petrichevich-Horváth Ferenc fel) (†1858) *84*, *131*

– – (Albert és Kilyén Mária leánya, Szilvássy Béla fel) (†1936) *85*

– Ármin (Ádám és Sándor Berta f) (1851–1914), konzul *79–82*, *131–132*, *134*, *136*, *151*, *188*, *190*

– Balázs, id., cegei (Domokos f, Hosszúaszói Katalin férje, id. János, ifj. János,

ifj. Balázs és Borbála a) (1468–1522; †1528 e), az erd ppk tasnádi kúriájának isp-ja és intézője (1499–1503) *39–40*, *44–45*, *47–49*, *109*, *115*, *148*, *162–163*, *166*, *168*; 462, 482–483, 488–489, 491–492, 496, 498–501, 503–506, 508–528, 531–532, 534–557, 559–565, 568–583, 585–617, 619–627, 629, 631–633, 636, 648, 651, 656, 658, 663
Wass Balázs halálra ítélése *40*; 518
– – fel: Hosszúaszói Katalin
– –, ifj. (id. Balázs és Hosszúaszói Katalin f, Komlódi Orsolya férje) (1523–1540; †1555 e) *162–163*, *166*; 636–647, 651, 663, 665–666
– Béla (Albert és Kilyén Mária f, Bánffy Ráchel férje, Ráchel, Mária, Albert, Ilona és Endre a) (1853–1936), országgyűlési képviselő (1897–1906), Szolnok-Doboka vm főisp-ja (1907–1910), a Szolnok-Doboka Vármegyei Gazdasági Egylet elnöke (1905–1928), az EME elnöke (1925–1936) *76*, *85–88*, *131–135*
– Berta (Ádám és Sándor Berta leánya) (1857–1933) *79*, *82*, *132*, *134*
– Boldizsár (1560) *41*; 521, 523, 526, 529
– Borbála (Was Balázs és Hosszúaszói Katalin leánya) (1523–1534) 636
– – (János leánya, Székely István fel) *162*
– Dániel (János és Ébeni Éva f, Mikó Ilona, majd Vay Judit férje, Miklós, János, György, Ágnes, Ferenc, Dániel, Ádám, Katalin, Judit, Klára, Julianna, Krisztina és Anna a) (1674–1741), Dániel, főkapitány (1706–1711?), Doboka (1707–1711) és B-Szolnok vm-ék (1708) isp-ja, a királyi tábla ülnöke (1721), a széki református egyházmegye főkurátora *28*, *57–58*, *63–64*, *67*, *72*, *74–75*, *119*, *122–124*, *138*, *143*, *146*, *149*, *151*, *154*, *162*, *164–169*, *171–184*, *187–191*, *195–196*; 482
– – (Dániel és Mikó Ilona f) (1713–1739), katona *65*
– – (Ádám és Tholdalagi Katalin f, Szerencsy Klára férje, Dániel, Tamás, György és Klára a) (1744–1811) *69–70*, *74*, *77*, *83*, *91*, *125*, *130*, *151*, *178*, *180–181*, *183*, *187–188*, *190*, *192*, *198–199*
– – (Dániel és Szerencsy Klára f, Lányi Karolina férje, Ádám, Amália, Ida, Natália és Klára a) (1777–1844) *77–78*, *136*, *177–178*, *181 –183*, *190*, *195*, *432*
– Demeter (Lökös f) (1416) *43*; 329
– – (Wass Márta a) (1578) *41*
– Dezső (*Deseu*) mgr, miles, cegei (János f, János és László a) (1335 †1368), szepesi alvn, szepesi alisp (1347) *33–34*, *37*, *43*, *48*, *106–107*, *109* ; 36, 54–55, 59–62, 64, 68, 72, 75, 77–81, 83, 85–86, 88, 90, 103, 121, 124–127, 130, 135, 138–141, 145, 147–148, 153, 160, 162, 164–168, 171–172, 175–176, 182, 191–192, 195–197, 202–203, 206, 208–210, 213–217, 220, 224–225, 240, 264–265, 271, 273–275, 303, 407
– – Gyógyi N. 153
– – leánya 153
– Domokos, szentegyedi, cegei (1446–1496; †1497 e) (Pál és Iklódi Anasztázia f, Keresztúri Margit, majd Gyerőfi Borbála férje, János, Balázs, Miklós, László, György, Mihály, Erzsébet és Katalin a) *39*, *44*, *112*, *114*, *120*, *163*, *166*; 437, 439, 441, 443, 448, 451, 453, 457, 461–462, 465/1–471, 477, 480, 482, 484, 491–492, 503, 512, 523, 525, 528, 540–542, 564, 604
– – fel: Gyerőfi Borbála
– Dorottya (János leánya, Szentiványi Péter, majd Récsei Gergely fel) (1442–1478) *43*; 433, 445, 447, 449–450, 466
– Druzsianna (György és Nemes Mária leánya) (1691–1692) *61*
– Egyed (Mihály és János a) (1422) *40*; 364
– Elza l. Wass Erzsébet
– Emecs (*Emech*, *Emych*, *Emuch*), szentegyedi (id. Miklós comes csicsói vn és

János a) (13. szd vége) *108*, *215*; 8, 12–17, 19–20, 25, 36, 48, 55, 59, 61–62, 65, 68, 70, 72, 74–78, 80–82, 84, 86, 88, 92, 98, 100, 103, 109, 147–148, 364
Wass Emma (Sámuel és Eperjessy Rozália leánya, Orczy Félix fel) (1839–1930) *97*
– Emma (Jenő és Bakó Irma leánya, Hye Ödön és Mertens Oskar fel) *99–100*
– Endre (Béla és Bánffy Ráchel f, Bánffy Ilona, majd Mannsberg Izabella férje, Albert a) (1886–1975) *76*, *87*, *89*, *134*
– – halálra ítélése *90*
– – (Albert és Siemers Éva f) (*1950) *27*, *90*, *100*
– Erzsébet (László leánya) (1468) *39*; 463
– – (Vid leánya, Gesztrágyi István fel) *43*
– – (Domokos leánya, Pogány Tamás, majd Nagy Jakab fel) (1495–1510) *120*, *167*; 491–492, 508, 548–551, 554–556, 562
– – (ifj. „KisWass” János és Adorján Anna leánya, Márton György fel) *116*, *162–163*, *167*
– – (János és Ébeni Éva leánya) (1675–1676 k) *57*, *73*
– – (György és Nemes Mária leánya) (1689–1691) *61*, *73*
– – (László és Bethlen Júlia leánya) (1723–1725) *62*, *72*
– – (László és Kemény Katalin leánya) (1737–1738) *62*
– – (György és Szentpéteri Erzsébet leánya, Nemes Gábor fel) (18. szd) *68*
– – (v. Elza) (Jenő és Bakó Irma leánya, Blomberg Frigyes fel) (†1947) *99–100*
– Eszter (Miklós és Bánffy Krisztina leánya, Mikó Károly fel) (†1794) *67*, *73*
– Éva (György és Szentpéteri Erzsébet leánya, id. Kemény Zsigmond fel) (18. szd) *68*
– Farkas (Miklós és Bánffy Krisztina f) (1769–1795) *67*, *70*, *73–74*, *124*, *177–178*
– Ferenc (1552) *41*
– – (György f, Bogáti Druzsianna férje, György és Judit a) (†1608 e.), étekfogómester (1599), Doboka vm isp-ja (1599–1600) *51–55*, *78*, *117–118*, *120*, *138*, *162*, *164–166*, *168*, *170–172*, *183*, *199*
– – katolizálása *52*
– – (János és Ébeni Éva f) (1662–1667) *57*
– – (György és Nemes Mária f) (1698) *61*
– – (Dániel és Mikó Ilona f) (1708–1721) *65*
– – (Ádám és Tholdalagi Katalin f) (*1744 u) *70*
– – (Miklós és Bánffy Krisztina f) (18. szd) *67*
– Géza (Albert és Siemers Éva f) (*1944) *28*, *90*, *100*
– Gizella (György és Gyulay Franciska leánya) (†1838) *92*
– György (Mihály f) (1430–1438) 399, 403, 409, 413, 416, 426–430, 436
– – (Domokos f) (1493–1497) 482–483, 492
– – (ifj. Wass János f, Erdélyi Katalin férje, Ferenc, János, Judit és Zsófia a) (†1594), Kolozs vm isp-ja (1573–1594), Erdély portai követe (1585), Szamosújvár kapitánya (1590–1594), fejedelmi taácsos (1593–1594) *40*, *44*, *49–51*, *58*, *115–117*, *119*, *123–124*, *137*, *142*, *161–168*, *171–173*, *175*, *178*, *182*, *185*, *187–189*; 658
– – halála és temetése *50*
– – halotti beszéde *51*
– – sírköve *50*
– – végrendelete *51*, *167*
– – (Ferenc és Bogáti Druzsianna f, Kendeffy Judit férje, László és János a) (†1638), kamarás (1627) *53–55*, *58*, *120*, *149*, *162–170*, *172*, *180*, *183*, *187*, *189*, *199*
– – végrendelete *163*, *166*
– – (János és Ébeni Éva f, Sárpataki Erzsébet férje) (1668–1703) *57*, *74*, *165*, *169*, *187*
– – (László és Teleki Anna f, Bodoni Zsuzsanna, majd Nemes Mária férje, Judit, Anna, Katalin, Erzsébet, Druzsianna, Mária, Judit, László, Ferenc, József, Zsuzsanna a) (1658/1659–1638), Do-

boka vm-i ülnök (1684), hadi biztos (1688–1691, 1695), Kolozs vm-i ülnök (1693), az erdélyi rendek követe Bécsben, Kolozsvár helyettes kapitánya (1703–1704), Doboka és Kolozs vm-ék helyettes főisp-ja (1703), naplóíró *28*, *56*, *58–59*, *61*, *66*, *72–75*, *87*, *161–162*, *165*, *167–169*, *176*, *178–179*, *181–182*, *188*
Wass György naplója *28*, *58–59*
– – háza Kolozsváron *59*
– – (László és Kemény Katalin f) (1735–1736) *62*
– – (Dániel és Mikó Ilona f, Szentpéteri Erzsébet férje, Éva, Erzsébet, Zsuzsanna, Katalin és Sámuel a) (1704–1777) *63*, *65*, *68*, *70*, *72–73*, *123–124*, *143*, *162*, *168*, *173*, *176–178*, *180*, *182–183*, *188*, *190*
– – síremléke Cegén
– – (Miklós és Bánffy Krisztina f) (18. szd) *67*
– – (Dániel és Szerencsy Klára f, Gyulay Franciska férje, Gizella, Lajos, Zsuzsanna és Ottília a) (†1836) *77*, *83*, *92*, *177–179*, *182–183*, *188*, *195*, *427, 432*
– – (Jenő és Bakó Irma f, Larsen Signe férje) (†1929), zeneszerző *89*, *99*
– Hortenzia (Ádám és Sándor Berta leánya, Bogya János fel) (†1939) *79*, *81*
– Huba (Albert és Siemers Éva f) (*1937–1940) *90*, *100*
– Ida (Dániel és Lányi Karolina leánya) (†1870) *78*
– – (Albert és Kilyén Mária leánya, Újfalvi Gyula, majd Theobald Seenuss fel) *85*
– Ilona (Béla és Bánffy Ráchel leánya, Siemers Johann fel) (1884–1950) *27*, *76*, *81*, *84*, *87*, *89*, *92*
– – emlékirata *27*, *87*, *92*, *99*, *133*
– Imre (1598) *41*
– – (Ádám és Tholdalagi Katalin f) (*1744 u) *69–70*
– – (Miklós és Nemes Anna f, Jósika Rozália férje, Miklós és Sámuel a) (1790–1854), guberniumi titkár (1824–1828), főispáni administrator K-Szolnok vm-ben (1829–1830) *93–94*, *178*, *195*
– Irma (Ádám és Sándor Berta leánya, id. Tarjányi Ákos fel, Ernő és Wass-Tarjányi Ákos anyja) (1865–1947) *27*, *79*, *82–83*, *132*
– István mgr (ifj. Miklós f), szentegyedi (1356−1386; †1390 e) *30*, *109*; 110, 130–132, 138, 144, 148, 152, 154, 158–159, 162–166, 168, 172, 174, 177–180, 187, 192–193, 200
– – özvegye és leánya (1390) 200
– – („Nagy” Miklós f) (1398–1410) 229, 258, 291
– –, szentgothárdi (Vitus/Vid f, „KisWass” Mihály a) (1449–1495; †1500 e) *39*, *43*; 463–469, 471, 475, 484, 502, 510, 521, 525–526, 529, 533–534, 560–561, 564, 577, 583–584, 604
– János, „Kálti” (Emecs f, ifj. Miklós, László, „Acél” János, Lőrinc, „Veres” Péter, „Veres” Tamás, Dezső mgr-ek és Mihály a) (1304–1315; †1331 e) *33*, *37*, *106*, *108–110*; 8, 12–13, 25, 36, 55, 59, 61–62, 68, 70, 72, 75, 77–82, 84, 86, 88, 92, 98, 100, 103, 109, 124–127, 130, 147–148
– – (id. Miklós comes csicsói vn f, János a) (1335–1353) *32*, *106*; 36, 38, 63, 70, 72, 74, 76–78, 80, 82, 88, 100, 169, 275
– – mgr, „Acél” (*Acheel*, *Achyl*), (János f) (1335–1362; †1366) *33*, *35*, *108*, *110–111*; 36, 54–55, 59–62, 64, 68, 72–73, 75, 77–81, 88, 90, 94, 97, 102–103, 108, 121–122, 124–127, 141, 147, 168
– – – részvétele a zárai hadjáratban 141
– – (ifj. Miklós f) (1356) *109*; 110, 131
– – mgr, szentiváni („Veres” Tamás és Indali Bogár Ilona f) (1363−1368; †1372 e) *37*; 129–131, 138, 143/2, 148, 161, 275
– – (Dezső f) (1372–1378) 160, 162, 171
– –, szentegyedi (László f, László, Tamás, Mihály és Vid/Pál a) (1377–1418) 169, 172, 209–210, 214–215, 220, 225, 255–258, 263, 268, 271–272, 275–

278, 286–287, 289, 291–293, 297, 300, 302, 304, 307, 309, 311, 313, 317, 319, 322, 325–326, 329, 332, 336–337, 341–342, 345, 405
Wass János (János f) (1377) 169
– – („Nagy” Miklós f, Dorottya a) (1404–1429) 258, 291, 377, 383–384, 389–390, 445, 447, 449–450, 466
– – (Egyed f) (1422) *40*; 364
– –, szentegyedi (Domokos f, Pál, Tamás, Máté, Dorottya és Katalin a) (1461–1514; †1523 e) *42*, *149*, *163*, *166*; 462, 482–483, 491–492, 496, 498–499, 503, 509, 525, 529, 531–532, 534, 538–539, 541, 543, 546, 548, 563–564, 566–567, 571, 575–580, 583–584, 596, 604, 610, 627–628, 634–635, 640, 643
– – (Vid f) (1449–1474; †1477 e) *43*, *48*; 463, 465–466
– –, id. (id. Balázs és Hosszúaszói Katalin f) (1509–1538; †1555 e) *162–163*, *166*; 552, 636, 648–649, 651, 663
– –, id., szentgothárdi, „Nagywass” (Hosszúaszói Dorottya férje, Ágnes/Annos és Anna a), *162–163*, *166*
– –, id., szentgothárdi (Cseh Margit férje, Anna a) *116*, *161–163*, *178*
– –, ifj. cegei (id. Balázs és Hosszúaszói Katalin f, Zsófia férje, György a) (1523–1540) *40–41*, *49*, *161–163*, *166*; 636, 648, 651, 656–657, 660–661, 663, 665–666
– – (Máté testvére) (1560) *41*
– –, ifj., szentegyedi, „KisWass” (Pál f, Adorján Anna férje, Borbála és Erzsébet a) *116*, *161–162*, *166–167*, *189*
– – (1560) 521, 523, 526, 529
– – (György f és Erdélyi Katalin f) (†1635), a fejedelmi tábla ülnöke (1627–1635) *51*, *53–55*, *58*, *119–120*, *149*, *162–166*, *168–170*, *172*, *176–177*, *179–180*, *182*, *188*, *199*
– – végrendelete *53–55*, *166*, *177*
– – (György és Kendeffy Judit f, Ébeni Éva férje, Judit, Katalin, Ferenc, János, László, György, Ágnes, Miklós, Dániel és Erzsébet a) (1623 k–1680), Marosszék főkirálybírája (1670), portai követ (1678), a fejedelmi tábla ülnöke (1680), B-Szolnok vm-i isp (1680) *28*, *55–56*, *63*, *72*, *74*, *120–122*, *124*, *138*, *162–172*, *174–177*, *179–180*, *182*, *187–188*, *190*
– – (János és Ébeni Éva f) (1664–1684) *57*
– – (László és Bethlen Júlia f) (1728–1730) *62*
– – (Dániel és Mikó Ilona f) (1702–1744 e) *65*
– – (Ádám és Tholdalagi Katalin f) (18. szd) *69*
– Jenő (Sámuel és Eperjessy Rozália f, Bakó Irma férje, Róza, György, Erzsébet és Emma a) (1844–1911), Szolnok-Doboka vm állandó választmányának tagja *76*, *98–99*, *131–132*, *186–187*
– – végrendelete *98*
– Jozefa (Sámuel és Eperjessy Rozália leánya, Salamon Aladár férje) (1854–1881) *98*
– József (György és Nemes Mária f) (1701–1723) *60*
– – (László és Kemény Katalin f) (1739–1741) *63*
– Junith (*Junyth*) (Lökös leánya, Székely János, majd Györgyfalvi Imre fel) (1410) *43*; 284–285
– Judit (György leánya) (16. szd) *51*
– – (Ferenc és Bogáti Druzsianna leánya, Ébeni László fel) (†1662) *53*, *119–120*, *122*, *167*, *169–172*, *176*, *182*, *177*, *182*, *187*
– – (János és Ébeni Éva leánya) (1659–1661) *57*
– – (György és Nemes Mária leánya *60*, *73*
– – (György és Nemes Mária leánya, Katona Mihály fel) (1695–1716) *61*, *167*, *177*
– – (Dániel és Vay Judit leánya) (†1724) *65*
– Júlia (Lökös leánya, Keresztes Jakab fel) *43*
– Julianna (László és Bethlen Júlia leánya) (1731–1732) *62*
– – (Dániel és Vay Judit leánya, Bethlen Elek fel) (1730–1791) *65*, *130*

Wass Katalin (László leánya, Kendi Antal fel) (1473–1474) 465–466
– – (Domokos leánya, Fekecs Sebestyén, majd Keresztúri György fel) (1493–1505) 483, 492, 508, 528
– – (Vid leánya (?), Herceg Mihály fel) (1493) 484
– – (János és Ébeni Éva leánya) (1660–1661) *57*
– – (György és Nemes Mária leánya) (1688–1702) *60*
– – (Dániel és Vay Judit leánya, Tholdalagi László fel) (1722–1781 u) *65*, *130*
– – (Miklós és Teleki Éva leánya, Boldvai Sámuel, majd Horváth Ferenc fel) (*1743 e) *67*
– – (György és Szentpéteri Erzsébet leánya, Kemény Simon fel) (†1783) *68*
– Klára (Dániel és Vay Judit leánya, Bánffy Ferenc fel) (1727–1762) *65*
– – (Miklós és Bánffy Krisztina leánya) (18. szd) *67*
– – (Dániel és Szerencsy Klára leánya, Bárczay N., majd Boronkay Ferenc fel) (†1861 k) *77*, *83*
– – (Dániel és Lányi Karolina leánya, Puteáni Sándor fel) (†1869) *78*, *187*
– Krisztina (Dániel és Vay Judit leánya, Bethlen László, majd Kemény Miklós fel) (1726–1802) *65–66*, *130*
– – (Miklós és Bánffy Krisztina leánya) (18. szd) *67*
– Lajos (†1835) (György és Gyulay Franciska f) *92*
– László mgr, miles, ifj., szentegyedi, keszűi (János f, Simon, Lökös mgr és László (?) a) (1329–1354) *33–35*, *47*, *106*, *113*; 22–23, 27, 36, 54–55, 59–62, 64, 68, 70–72, 75, 77–81, 84, 86–88, 90, 103, 108, 130–131, 142–143/1, 157, 162, 164–166, 168, 172, 183, 197, 219–220, 224, 232, 239, 252–253
– –, szentegyedi (id. Miklós csicsói vn f) (1335–1371) *32*, *106*; 36, 38, 70, 72, 74, 76–78, 80, 82, 88, 100, 138, 142–143/1, 147, 169, 172, 275
– – („Veres“ Péter f) (1354–1375) *110*; 107, 164–166
– – (ifj. Miklós f) (1356) *109*; 110, 131
– –, szentiváni („Veres” Tamás és Indali Bogár Ilona f) (1363–1372) *37*; 129, 138, 142–143/2, 157, 161–162
– – mgr (Dezső f, Zsófia a) (1372–1394; †1399 e), officialis, Radna (1382−1385) *37*, *109*; 162, 164–168, 171–172, 175–176, 182, 187, 191–192, 195–197, 202–203, 206, 208–210, 213–217, 220, 224–225, 240, 264–265, 271, 273–275, 303, 407
– – özvegye (1399–1406) 240, 264–266, 273–274
– – (László f) (1376) 168
– –, „Lökösi” (*Lewkesy*), szentegyedi (Lökös f, Zsigmond a) (1404–1423) *38*, *43*, *48*; 258–259, 263–267, 271, 279, 284–285, 289–290, 292, 294, 304, 312, 314–315, 325, 329, 332, 335–337, 341–342, 345, 369, 377, 395, 407–408
– – (János f, Miklós, János és Ilona a) (1404–1434; †1440 e) *44*; 258, 291, 377, 383–384, 389, 399, 403, 405, 409, 413, 416, 420, 422–423, 428
– –, „Kónya”, szentiváni (Mihály f, Erzsébet és Katalin (?) a) (1430–1469; †1472 e) *39*, *103*; 399, 403, 409, 413, 416, 426–430, 436, 439, 445, 447, 448–451, 453–454, 456–460, 463, 465–466, 469, 512
– – (Vid f) (1486) *43*, *148*; 475
– – özvegye, Potenciána (1486) 475
– –, szentgothárdi, szentegyedi (Domokos f) (1493–1533) 482–483, 492, 503, 509, 525, 541–542, 564, 604, 627–628, 640, 645, 656–657
– – (†1662) (György és Kendeffy Judit f, Teleki Anna férje, György és Zsuzsanna a) *55–56*, *58*, *74*, *120*, *123*, *161–165*, *167–170*, *176*, *179*, *182*
– – (János és Ébeni Éva f) (1665) *57*
– – (György és Nemes Mária f, Bethlen Júlia, majd Kemény Katalin férje, Erzsébet, Zsuzsanna, Mária, János, Julianna, Ágnes, László, György, Pál, Erzsébet, Zsuzsanna, József a) (1696–1738), Do-

boka és Kolozs vm-i ülnök (1715, 1729), naplóíró *28*, *61–63*, *72–75*, *87*, *123*, *149*, *167–168*, *181*, *188*
Wass László (László és Kemény Katalin f) (1733–1738) *62*
– – (Ádám és Tholdalagi Katalin f) (*1744 u) *70*
– Lood, szentegyedi (András és Péter a) (13. szd) *107*; 12–13
– Lob (Tamás testvére, Chama a) (12. szd) *31*, *101*, *103*; 1–2
– Lökös (*Leukus*) mgr, keszűi, cegei (László f, László, András, Antal, Tamás/Demeter, Junith, Júlia, Veronika és Potenciána a) (1363−1403; †1404 e) *38*, *43*, *47–48*, *109*, *111–113*; 130–131, 142–143/1, 157, 159, 162, 164–166, 168, 172–173, 183, 185, 187–188, 192, 195–197, 200, 203–204, 207, 209–210, 214–215, 219–220, 222–225, 232, 238–249, 252–254, 258–259, 263–267, 271, 279, 284–285, 289–290, 292, 294, 301, 304, 312, 314–315, 323–327, 329, 332, 335–337, 340–342, 345–346, 358, 361, 369, 373–375, 379, 391, 395–396, 399, 403, 405, 426–427, 429–430, 434
– Lőrinc (János f) (1335–1362) 36, 54–55, 59–62, 64, 68, 72, 75, 77–78, 80–81, 88, 90, 103, 121, 124–127
– Magdolna (Iklódi Domokos fel) *114*
– Margit (Vid leánya, Székely Lőrinc fel) (1461–1514) *43*; 465, 530, 568, 610
– Mária (György és Nemes Mária leánya, Pécsi Mihály fel) (1692–1723 u) *61*, *167*
– – (László és Bethlen Júlia leánya) (1726–1727) *62*
– – (Ádám és Tholdalagi Katalin leánya) (*1755 u) *70*
– – (Sámuel és Eperjessy Rozália leánya, Montbach Sándor fel) (1837–1889) *97*
– – (Béla és Bánffy Ráchel leánya, Atzél Elemér fel) (†1916) *76*, *87*
– Márta (Simon leánya, Komjátszegi Mártonné) (1555) *41*
– – (Demeter leánya) (1578) *41*
– Máté, szentegyedi (János f, Teke Anna férje, Orsolya a, János testvére) (1533) *41*, *120*, *163*, *166–168*; 656–657
– – hűtlensége 656
– Mihály (János f) (1339–1340; †1340) *33*, *36*, *39*, *106*; 54–55, 59–61
– –, szentegyedi, szentiváni („Nagy” Miklós f, György, „Kónya” László és Miklós a) (1403–1431; †1440 e) *109*, *114*; 254–258, 261, 268, 271, 275, 277–278, 286–293, 296–297, 300, 302, 304, 306–317, 319, 323–327, 329, 332, 336–337, 340–342, 345–346, 351–355, 359, 377, 383–384, 388–390, 393–394, 397–399, 403, 407, 409–411, 413, 416, 418–420, 422–423, 426, 428, 430, 436, 442, 445, 447, 449–450
– –, szentegyedi (János f) (1404–1430) 258, 291, 377, 405
– – (Egyed f) (1422) *40*; 364
– –, cegei, szentegyedi (Domokos f) (1493–1532) 482–483, 492, 498–499, 503, 509, 512, 523, 525, 532, 541, 546, 564, 599–601, 603–604, 610, 632, 643, 651
– –, „Kiswass” (*KysWas*), szentgothárdi, cegei (István f) (1504–1513) *39*; 521, 525–526, 529, 533– 534, 557, 559–561, 563–567, 576–577, 580–584, 604, 627–628, 633–635
– – szolgálattétele Magyarországon 628
– – (Ádám és Tholdalagi Katalin f) (*1755 u) *70*
– Miklós comes, id., „Nagy” (Emuch v. Emich, Eymech f, János és László a) (1304–1347; †1352 e), vn, Csicsó (1304–1321) *31–34*, *40*, *105–107*, *109*, *143*, *145*; 8, 12–21, 25, 27, 30, 35–36, 38, 40, 48–50, 52–54, 56–58, 60, 62–66, 68–70, 72, 74, 76–78, 80–82, 88, 100, 364
– – mgr, ifj. (János f, László, János, Pál és István mgr a) (1329–1362; †1365 v. 1366), kolozsi isp (1349), kőhalmi vn (1357–1358), dobokai isp (1361) *32–34*, *37*, *43*, *47*, *101*, *103*, *106*, *108–109*; 22–23, 25–26, 35–36, 39, 41–46, 50, 54–55, 59–62, 64, 68, 70–72, 75, 77–82, 84, 86–88, 90–95, 97, 99, 101, 103, 108, 110–112, 116–123, 124–128, 130–132, 138, 144, 147–148, 154, 162–166, 172, 177–180

Wass Miklós fel: Aba nb-i Cente János nővére
– – mgr, „Veres” (*Rufus*), bankházai, szentegyedi („Veres” Péter mgr f, Miklós és „Veres” Péter a) (1374–1395; †1401 e) *38*, *109*, *111*; 164–166, 168, 172, 184, 186–187, 194, 199, 201, 211, 226–227, 250, 252, 283, 290, 294, 304, 314–315, 369
– –, id., „Nagy” (*Magnus*) (László f, Mihály, János és István a) (1377–1394) *109*; 169, 172, 209–210, 214–215, 220, 225, 258, 275, 314–315, 325–326
– –, „Kis”, szentegyedi (Pál a) (1391–1418) 209–210, 214–215, 220, 225, 258, 271, 277–278, 286–287, 289, 291–293, 295, 297, 300, 302, 307, 309, 311, 313, 317, 319, 322, 329, 332, 336, 341–342, 345, 399, 403, 409
– –, „Veres” (*Rufus*) („Veres” Miklós mgr f) (1401–1411), ózdi főesperes (1406–1411), erdélyi dékánkanonok (1406, 1408) *38*; 250, 270
– – (Mihály f) (1430–1436) 399, 403, 409, 413, 416, 426–430
– –, cegei (Domokos f) (1493–1499; †1500 e) 482–483, 491–492, 497–499, 503
– – (János és Ébeni Éva f) (1672–1678) *57*
– – (Dániel és Mikó Ilona f, Teleki Éva, majd Bánffy Krisztina férje, Katalin, György, Ferenc, Klára, Krisztina, Zsuzsanna, Eszter és Farkas a) (1701–1769) *63*, *65*, *67*, *70*, *72–74*, *123–124*, *143–144*, *149–150*, *168*, *173*, *176–178*, *180*, *182–183*, *188*
– – (Ádám és Tholdalagi Katalin f, Nemes Anna férje, Imre a) (1755–1829) *70–70*, *74*, *93*, *125*, *130*, *144*, *177–178*, *180–182*, *188–189*
– – (Imre és Jósika Rozália f, Haller Karolina, majd Berchtold Eugénia férje) (1812–1887), katona, B-Szolnok vármegye tiszteletbeli főjegyzője (1868) *94–95*, *131*
– – (Albert és Siemers Éva f) (*1941) *90*, *100*
– Minka l. Wass Zsuzsa
– Natália (Dániel és Lányi Karolina leánya, Kozma Gábor fel) (†1894) *78*
– Olivér (Ádám és Sándor Berta f, Lorenz Rosa, majd Jagodics Vilma férje) (1855–1932), m. kir. testőrszázados *79–83*, *89*, *137*, *175*, *188*, *427*
– Ottilia (György és Gyulay Franciska leánya) (1829–1917) *27*, *80–81*, *92*, *131–132*, *134*, *139*, *175*, *179*, *427–432*
– – végrendelete *93*
– Pál mgr (ifj. Miklós f) (1356−1375; †1380 e) *109*; 110, 130–132, 138, 144, 146, 148, 154, 156, 162, 164–166, 178–180
– – özvegye (1381) 179–180
– – (Dezső f) (1370) 153
– –, szentegyedi (János f, Domokos a) (1404–1444; †1446 e) *44*; 377, 383–384, 389–390, 399, 403, 409, 413, 416, 420, 423, 428, 437, 439, 441, 443
– – fel: Iklódi Anasztázia
– – („Kis” Miklós f) (1404) 258
– – (János f) (1430) 405
– –, szentgothárdi (Vitus/Vid f) (1449–1479; †1500 e) *43*, *164*; 463, 465–469, 502, 510
– –, szentegyedi (id. János f, „KisWass” [ifj.] János a) (1502–1528) *148–149*, *166*; 633–635, 640–644
– – fel: Glossa
– – (László és Kemény Katalin f) (1736–1738) *62*
– Péter, szentegyedi (Lood f) (1315) 12–13
– – mgr, miles, „Veres” (*Rufus*, *Verres*, *Weres*), (1335–1372; †1368 Havaselve v. 1383 e), kálti, bankházai, szentegyedi, cegei (János f, László, András mgr és „Veres” Miklós mgr a), kir allovászmester (1344–1348), kolozsi (al)isp (1359), vn, Küküllővár (1368) *33*, *35–38*, *106*, *109–111*; 36, 54–55, 59–62, 64, 68, 72–73, 75, 77–81, 88–90, 98, 103, 105–107, 121, 123–127, 130, 134, 138, 142–143/1, 147–151, 162–166, 168, 172, 184, 187, 194, 199, 201, 211, 226–227, 250, 252, 283
– –, „Veres” (*Rufus*), bankházai (Veres Miklós mgr f) (1401–1427; †1429. e)

109, *111*; 250, 290–291, 294, 301, 304, 314–315, 369, 377, 395, 402, 408
Wass Potenciána (Lökös leánya, Kabos Péter fel) *43*
– Ráchel (Béla és Bánffy Ráchel leánya, Horváth-Tholdy Rudolf fel) (†1944) *87–88*
– Rozália (Albert és Kilyén Mária leánya) (†1868) *85*
– Rózsa v. Róza (Jenő és Bakó Irma leánya) (†1949) *99*
– Sámuel (György és Szentpéteri Erzsébet f, Bethlen Rozália férje) (1754–1812) *68*, *70–71*, *74*, *124*, *139*, *144*, *177–178*, *182*, *188*
– – síremléke, Nagyalmás *71*
– Samu, Sámuel (Imre és Jósika Rozália f, Mária, Emma, Jozefa és Jenő a) (1814–1879), Doboka vm derékszéki bírája (1839), főbírája (1841–1848), országgyűlési képviselő (1848–1849) *76*, *83*, *95–98*, *131*, *138*, *179*
– Simon (László f) (1363−1366) 130–131, 142–143/1
– – (Márta a) *41*
– Tamás (Lob testvére) (12. szd) *31*, *101*, *103*, *143–144*; 1–2
– – mgr, „Veres” (*Rufus*), szentiváni (János f, Indali Bogár Ilona férje, János és László és Lökös mgr-ek a) (1335–1362; †1363 e), ugocsai alisp (1349–1351), vn, Cserög (1354), vn, Csicsó (1357) *33*, *37*, *42*, *48*, *106*; 36, 54–55, 59–62, 64, 68, 72, 75, 79–81, 90, 96, 100, 103, 109, 113, 115, 121–127, 129–131, 138, 142–143, 147–148, 157, 161–162, 275
– fel: Indali Bogár (d) Ilona
– Tamás („Acél” János f) (1376) *42*; 168
– – fel: Bogácsi Sebe
– –, „Lökösi” (*Lewkwsy*, *Thomas Lewkes*), cegei, szentegyedi (Lökös f) (1404–1455; †1456) *39*, *43*, *103*, *111–113*; 258, 263–264, 284–285, 290, 303, 314–315, 335, 341–342, 345, 358, 369, 373, 377–378, 391–392, 395–396, 399–400, 402–403, 405, 407–409, 426–435, 438, 440–442, 448, 451, 453–454, 457–459, 462, 465, 471, 503
– – özvegye, Dobokai Ilona (1456–1463) 454, 457–459
– – (János f) (1404–1466) 258, 291, 377, 390, 399, 403, 405, 409, 457
– – (Vid f) (1449) *43*
– –, szentegyedi (János f) (1502–1533) *149*; 633, 641–644, 657
– – (Dániel és Lányi Karolina f, Mikes Rozália férje, Antónia és Albert a) (†1831), lovaskapitány, Kővár-vidéken megyei ülnök (1831) *77*, *83–84*, *177–178*, *180*, *182*, *190, 432*
– Veronika (Lökös leánya (?), Székely András fel) (1449–1473) *43*; 465
– Vid/Vitus, szentgothárdi (János f, Fejes Márta férje, Gergely, István, Pál, János, Tamás, Zsigmond, László, Erzsébet és Margit a) (1410–1454; †1459 e) *43–44*, *48*, *115*; 291, 366–367, 371, 377, 399, 403, 409, 413, 416, 420, 422–423, 428, 436–437, 439, 442, 448, 463–465/3, 467–469, 475
– Vid (Albert és Siemers Éva f) (*1936) *90*, *100*
– Zsigmond, cegei (Lökösi László f) (1427–1451) *43*; 377, 391, 395, 408
– –, szentgothárdi (Vitus/Vid f) (1461–1496; †1519 e) 463, 464–465, 465/4–469, 475, 478–479, 629
– – (1544–1554) *58*
– Zsófia (László leánya, Járai Imre fel) (1405–1411) 264–266, 271, 275, 303
– – (György leánya) (16. szd) *51*
– Zsuzsanna (László leánya, cseszelicki Szilvási János fel) (†1693) *56*, *123*, *167–168*
– – (György és Nemes Mária leánya, Ajtai András fel) (1702–1742 u) *61*, *73*, *167*, *176*, *188*
– – (László és Bethlen Júlia leánya) (1725–1728) *62*
– – (László és Kemény Katalin leánya) (*1739) *62–63*
– – (Miklós és Bánffy Krisztina leánya) (18. szd) *67*
– – (György és Szentpéteri Erzsébet leánya) (18. szd) *68*
– – v. Minka (György és Gyulay Franciska leánya) (1827–1911) *92*, *427–430*

Wass-ház, Kolozsvár *55*, *59*, *66*, *86*, *91–93*, *174*, *196*, *427, 429–430*
Wass-Tarjányi cs: Ákos (Tholnay Eugénia Zsuzsanna férje, Wass-Tarjányi Zsuzsanna a) (1900–1983) *82–83*; Zsuzsanna (Ákos és Tholnay Eugénia Zsuzsanna leánya) (*1941) *83*, *100*, *134–135*
Waya l. Vaja
Wazunteluk l. Szentegyed
Wde (Lőrinc a), b 52
Weezberuk, fn, Szentegyed 62
Weglab l. Végláb
Weilau l. Vajola
Weingartskirchen l. Vingárt
Weissenburg l. Gyulafehérvár
Welken (László a) l. Vilkynus
Wenzel Gusztáv (1812–1891), történetkutató, egyetemi tanár *153*
Werbőczi cs: Imre (István f) 667; István (Imre a) *142*; 667
Weres l. Veres
Wesscel l. Szentegyed
Wesselényi cs (hadadi): Anna (id. Csáky István fel) *165*; Boldizsár *162*, *189*; Ferenc *192*, *196*; István *176*; István (1674–1734), naplóíró *63*, *169*; István *432*; Kata (Rhédey Zsigmond fel) *187*; Miklós, erd protonotárius (1568) 653, 655; Miklós (id. Miklós és Cserei Ilona f) (1796–1850), politikai író, az erdélyi ellenzék vezére *91*
Weze l. Veze
Wien l. Bécs
Wilkyn (László a) l. Vilkynus
Wittich (*Vittyh*) Johann, erd ppk-i helynök (1398–1399, 1420), Gyfv 228, 240, 362
Wolfenbüttel, v, Németország *100*
Wolkenberg Itzig, fakereskedő *187*
Wosvar l. Vas
Wouercu (Antal a), b 77–78
Woyadauta l. Vajdauta
Wrdwgnilab l. Ördögnyaláb
Wybuda l. Újbuda
Wyfalu, Wyffalw l. Újfalu
Wylak l. Újlak
Wyngarth l. Vingárt
Wythened l. Vitenyéd
Wyttich Johann l. Wittich Johann
Wyzlo (Lőrinc), b, Szentandrás 5
Wyzolo l. Vincoló
Wzuay l. Oszvaj
Wzura l. Ozora

Y

Yakow l. Jakow
Yanka (János a) l. Jankafi cs (ősi)
Yuan l. Ioan

Z

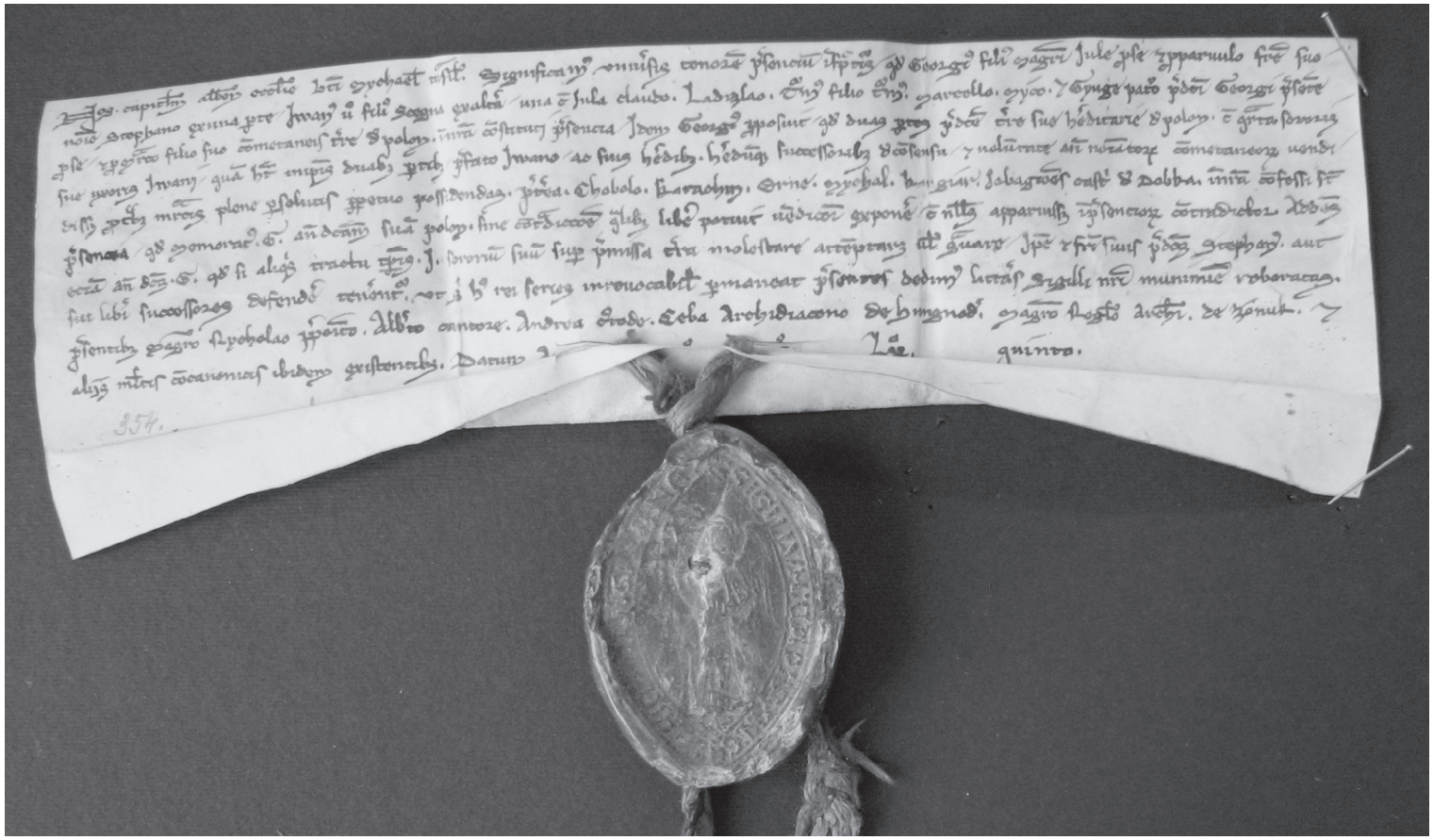
Zabo l. Szabó
zacskó *149*; 641
Zágráb (*Zagrab*), ppk-ség, H 24, 107, 127, 170, 364
–i ppk: Albeni János, Apáti (Keszei) Miklós, Demeter, Kaboli László, Kanizsai István
–i prp: Mátyás kancellár
Záh, Mezőzáh – Zau de Câmpie, Torda/Maros m, h *84*, *87*, *115–116*, *123*, *130–132*, *137*, *145*, *163–165*, *167–168*, *170*, *175–176*, *178*, *182*, *184*, *186*, *188*
–i kastély *450*
Zakachy l. Szakácsi
Zakalus l. Szakállas
Zakul l. Szokol
Zala (d) Mihály, famulus 152
Zalankemen l. Szalánkemén
Zalatna, Szászzalatna – Zlagna – Schlatt, Fehér/Szeben m, h *186*
Zalău l. Zilah
Zalmad l. Szalmád
Zalmatherch l. Szalmatercs
záloglevél kiállítása 561
zálogösszeg 427
Zamosfalwa l. Szamosfalva
Zantho l. Szántó
záporeső 32
Zapróc – Zăpârț/Băbdiu – B-Szolnok/Kolozs m, h *122*, *173*, *177*
záradék, megerősítő 392
Zára (*Jadria*), érsekség, H 127, 364
–i érsek: Miklós

Zára (*Jadria*), város Dalmáciában, ma Zadar, Horvátország *34*, *36*; 141
– környéki hadjárat (1344 k) *34*, *36*; 141
Zaránd vm, R *96*, *118*, *138*, *169–170*, *176*
Zarkad l. Szarkad
Zaruastho l. Szarvastó
Zarwasthopathaka l. Szarvastópataka
Zatral Mihály, lk, Kolozsvár 641
Zau de Câmpie l. Záh
Zaua l. Szava
Zay cs (csömöri) *192*; Anna (id. Vay Ádám fel) *127*, *150–151*, *192–193*
Zazhalm villa l. Százhalom
Zazpathak l. Szászpatak
Zazwarus l. Szászváros
Zazsciluas l. Szilvás
Zazsombor l. Zsombor
Zăpârț/Băbdiu l. Zapróc
Zeech l. Szécs
Zeekakna l. Szék
Zegew Miklós l. Szegő Miklós
Zekel l. Székely
Zekelfalwa l. Székelyfalva
Zekulay l. Szekuláj
Zeleméri cs (náznánfalvi): János *164*; Péter *164–165*
Zend l. Szind
Zendersch l. Szénaverős
Zeneketeu l. Szénégető
Zengg (*Segnium*), ppk-ség, H 127, 364
–i ppk: Portiua frater, Tamás frater
Zenkyral l. Szentkirály
Zenthanderyas l. Szentandrás
Zenthbenedek l. Szentbenedek
Zenthgerg l. Szentgyörgy
Zenthgyewrgy l. Szentgyörgyi
Zenthiuan l. Szentiványi
Zenthmarthon l. Szentmárton
Zenthmihalfalwa l. Szentmihályfalva
Zerechen l. Szerecseny
Zeuke l. Szőke
Zewrin l. Szörény
Zeykfalva l. Sztrigy
Zilah – Zalău, K-Szolnok/Szilágy m, v *94*
–i cs l. Éltető
Zilkerek l. Szilkerék
Zimbor l. Zsombor
Zimmermann Franz (1850–1935), levéltáros, történész *153–154*
Zlagna l. Zalatna
Zlibow-i Bronislaus, erd alvd (1452–1456) 445, 447–454
Zobor (*Zobor*) – Zombor, Nógrád/Szl 31, 34
Zokol l. Sokol
Zoltán József (†1763), orvos, műfordító *71*
Zólyomi (*Zolyomy*) cs (albisi): György 515
Zomayn, fn, Kált, Győr/Veszprém, M 47, 107
Zombathelke l. Szombattelke
Zombor – Zemplén/M, h *197*. L. még Zobor
–i szőlő *197*
Zomus l. Kis-Szamos
Zopor l. Szopor
Zoreni l. Lompérd
Zoruastho l. Szarvastó
Zthrygy l. Sztrigyi
Zuchaak l. Szucsák
Zudor (d) Péter l. Cudar Péter 124
Zug (Jakab és Péter a), hospes, Szék 19
Zumurduk l. Szomordok
Zumuro (János a), lk, Torda 136
Zupalmapataka l. Szépalmapataka
Zupus (d) Miklós l. Szopos Miklós
Zutor (*Zwthor*) – Sutoru, Kolozs/Szilágy m, h 557
Zürich – v, Svájc *81*
–i egyetem *85*
Zwchak l. Szucsáki János
Zwrdok l. Szurdok
Zyk l. Szék
Zylagh l. Szilágy
Zylagthu l. Szilágytő
Zylisberche, fn, Légen 33
Zywnyogzeg l. Szúnyogszeg

Zs

zsák 390
Zsámboki cs: János (ifj.), kir tárnokmester (1360–1371) 127; László, ppk, Veszprém (1358–1371) 127
zsellér *161*, *163–164*, *166*, *169–170*, *172–173*, *180–182*, *184*
Zsiberk (*villa Sybred*) – Jibert – Seiburg, Kőhalom sz/Brassó m, h 384

Zsidó (*Sydo*) cs (járai): Gál (István a) 659; István (Gál f) 659
Zsigmond, kir (1387–1437) *38*, *40*; 14, 17, 199, 201, 226–227, 246, 351, 364, 374–375, 391, 402, 406, 424
– (Zsigmond és Márton a), b, Drág 482
– (Zsigmond f), b, Drág 482
–, b, (Ér)kőrös 500–501
zsinór *93*, *149*; 641
Zsobok – Jebucu, Kolozs/Szilágy m, h *183–184*, *186*
– úrbéri összeírása *183*
Zsófia (Bogáti János fel) 665
– (Barcsay Gáspár fel) 507
– (Somkeréki Miklós fel) *114*
– (Wass János fel) *41*
Zsoldos (*Soldos d*) György, alvd-i emb, b, Bagó 336
Zsombor (*Sombor*), Magyarzsombor – Jimborul Mare/Zimbor, Doboka/Szilágy m, h 176, 221, 434, 451, 633, 650
–i cs: 9. L. még Brassói cs; János (Miklós f) 221; János 451; Miklós (János a) 221; Pál (Pető f), dobokai szolgabíró (1380) 176; Pető (Pál a) 176
Zsombor (*Sombor*, *ZazSombor*), Szászzsombor – Jimborul Săsesc/Jimbor – Sommerburg, Doboka/B-Naszód m, h 336, 567–568, 572, 575–576, 582, 587–588, 590, 596, 599–600, 609, 616–618, 622, 639, 656, 664
–i cs: Bod, Roth, Sombory. L. még Miklós 336
Zsombor nem l. Ördög (*Wrdugh d*) Benedek
Zsuk (*Swk*) – Jucu, Kolozs m, h *172*; 91, 145, 153, 233, 237, 413, 433, 448, 486, 490. L. még Alsózsuk
–i cs l. Suky

Az erdélyi káptalan 1265. évi oklevele (WassLtReg 4. sz.)

EME

Îndrumător pentru folosirea volumului

Societatea Muzeului Ardelean din Cluj-Napoca a iniţiat încă de la începutul anilor 1940 alcătuirea şi publicarea unor repertorii ale fondurilor complet ordonate, aflate în Arhiva Muzeului Naţional Ardelean. Al treilea volum din seria expusă în rândurile de mai jos, prezintă arhiva familiei Wass de Ţaga şi fondul personal Wass Ottilia. Arhiva Muzeului Naţional Ardelean, creată de către societatea maghiară ardeleană în urma unor donaţii de fonduri arhivistice private începând cu anul 1859, se află din 1950 în custodia Arhivei Istorice a Bibliotecii Academiei Române, iar din 1975 în cea a Direcţiei Judeţene Cluj ale Arhivelor Naţionale.

Alături de arhivele ecleziastice, arhivele familiale au fost cele care au conservat elementele cele mai reprezentative ale moştenirii istorice proprii populaţiei maghiare din Transilvania. Dacă fiecare locuitor al unui oraş era părtaş la privilegiile comunităţii, fiind astfel suficientă existenţa unei arhive orăşeneşti comune, în cazul familiilor nobiliare situaţie era diferită. Fiecare familie era nevoită să se îngrijească de prezervarea propriilor documente care le asigurau statutul social şi material. Această stare de lucruri a permis o protecţie eficientă a documentelor încă de la începuturile folosirii scrierii, fapt prin care arhivele – în ciuda pierderilor suferite – au reuşit să transmită cercetării istorice o moştenire documentară multiseculară. Materialul arhivei familiale Wass, expus în acest volum, îşi are începuturile în secolul al XII-lea. Cu toate că, în general începând cu secolul al XV-lea materialul arhivelor nobiliare s-a îmbogăţit treptat, ordonarea şi repertorizarea documentelor acumulate au devenit o preocupare a familiilor care le posedau abia în secolul al XVIII-lea. Pe atunci însă, cu ocazia ordonării arhivelor, rolul determinant l-au avut criteriile juridice şi practice ale administrării domeniului şi nu interesele fructificării ştiinţifice. Pe la finele secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea, când familiile şi-au depus arhivele la Societatea Muzeului Ardelean pentru sprijinirea cercetărilor ştiinţifice, aceste fonduri conţineau şi un mare număr de documente, neînglobate în ordonările arhivistice anterioare. Prelucrările necesare nu s-au putut finalizate, iniţial datorită primului război mondial, iar mai apoi datorită greutăţilor rezultate din statutul de instituţie minoritară, care funcţiona fără sprijin material din partea statului (finanţarea fiind asigurată până la acea dată printr-un contract cu Ministerul Cultelor şi Învăţământului din Ungaria, pentru folosirea colecţiilor de către Universitate). În aceste condiţii, în cadrul Arhivei a rămas un singur specialist, Lajos KELEMEN, încadrat de altfel ca funcţionar al Bibliotecii Universitare.

Odată cu înlăturarea piedicilor existente anterior, în anii 1941–1942, Societatea Muzeului Ardelean a iniţiat ordonări de mare anvergură în materialul colectat, pe baza unei concepţii bine elaborate, ţinând cont de interesele cercetărilor ştiinţifice. Scopul acestui travaliu era de a publica repertorii arhivistice şi astfel de a face uşor accesibil valorile salvate ale trecutului. Ordonările au început într-adevăr, însă finalizarea acestora a fost împiedicată începând cu 1943, fie de către măsurile de protecţie antiaeriană sau de către evenimentele celui de-al doilea război mondial, fie de către interzicerea, în mod arbitrar, a funcţionării Societăţii Muzeului Ardelean în anul 1950. În timpul administrării de către stat prelucrarea fondurilor s-a făcut

conform instrucţiunilor de ordonare şi inventariere, dar în anii din urmă prelucrările nu au mai putut ţine pasul cu cererile venite din partea cercetătorilor.

Cercetarea istorică poate spera ca arhivele familiale să furnizeze informaţii, mai ales despre actorii elitei politice din Transilvania, despre starea populaţiei care trăia pe posesiunile lor, dar şi cu referire la situaţia economiei şi viaţa din provincie, în general informaţii pentru istoria socială şi locală. Pentru o cercetare eficientă, în afară de cunoştinţele de limba izvoarelor şi de paleografie, se impune şi o cunoaştere temeinică a istoriografiei maghiare, a relaţiilor de rudenie din cadrul familiilor nobiliare şi a literaturii genealogice. De aceea, în rândurile care urmează, dorim să realizăm o introducere în istoria familiei Wass şi a domeniilor acesteia, informaţii menite a-i ajuta pe cei care doresc să efectueze cercetări în arhiva familiei Wass de Ţaga cu ajutorul volumului de faţă. Cercetarea istorică reînnoadă de regulă firul interesului pentru o chestiune prosopografică sau de istorie locală. Lucrarea de faţă doreşte să sprijine aceste demersuri cu un detaliat indice onomastic şi toponimic, lămuririle necesare folosirii indicelui fiind oferite în rândurile care urmează.

Primul capitolul, cel introductiv (p. 27–100), tratează istoria familiei de la menţionarea primelor membrii ai acestei familii la sfârşitul secolului al XII-lea, până la sfârşitul celui de-al doilea război mondial. Pe lângă prezentarea descendenţei pe spiţe, capitolul se opreşte asupra surselor istoriei familiei, evoluţia mobilităţii sociale, dar efectuează şi operaţiuni specifice de statistică istorică. În afară de datele care privesc strict istoria familiei, este prezentat şi cadrul social mai larg al perioadelor istorice tratate. Membrii familiei au îndeplinit funcţii importante în secolul al XIV-lea (castelani, comiţi ai unor comitate), în primul rând ca familiari ai neamului Lackfi, din rândul cărora mai mulţi au ajuns să ocupe demnitatea de voievod al Transilvaniei. Ascensiunea socială a familiei Wass, care a adus şi o sporire a domeniilor familiale, şi-a pierdut însă elanul până la începutul secolului al XV-lea; după această dată, membrii familiei pot fi regăsiţi în rândul acelei nobilimi comitatense care nu şi-a asumat funcţii. În epoca principatului au exercitat din nou demnităţi importante, iar apoi, în 1744 familia a dobândit titlul de conte. În secolele XIX–XX, posibilităţile materiale ale familiei s-au diminuat în condiţiile transformărilor economice şi posibilităţile materiale restrânse au făcut ca mai mulţi membrii ale familiei să aleagă cariere de funcţionar. Menţionăm că o istorie a familiei Wass de Ţaga a fost tipărită în limba engleză (András W. KOVÁCS: *The History of the Wass de Czege Family*. Translated by Ágnes BARICZ. Copyedited by Mathew SUFF. Hamburg 2005) şi este accesibilă şi pe Internet (www.familyhistory.ro).

Un al doilea capitol al lucrării prezintă evoluţia domeniului familial (p. 101–134). Strămoşii acestei familii au primit de la regele Béla al III-lea (1172–1196) câteva posesiuni în comitatul Dăbâca. Cele mai multe dintre acestea au format domeniul familial de-a lungul întregului ev mediu (cele mai importante sunt Sântejude, Sîntioana, Silivaş, Sucutard, Ţaga, Măhal, Puini, azi în judeţul Cluj). Pe lângă acestea, familia a mai deţinut posesiuni şi în vestul Ungariei, pe care însă le-a pierdut până la mijlocul secolului al XV-lea. La sfârşitul secolului al XVI-lea György Wass (†1594), comite al comitatului Cluj şi castelan al cetăţii Gherla a primit ca donaţie, dar a şi cumpărat noi posesiuni în Transilvania (Miheşu de Câmpie, Velcherul de Câmpie/Răzoare, în comitatul Cluj; Ţicud/Valea Largă, Grebenişu de Câmpie, Şăulia, Zau de Câmpie, în comitatul Turda; Bălan în comitatul Dăbâca, Jichişu de Sus în comitatul Solnocul Interior; Band, în scaunul Mureş). Fiul lui György Wass, Ferenc († în jurul anului 1608) s-a căsătorit cu o văduvă bogată, Druzsianna Bogáti, fapt în urma căruia mai multe posesiuni ale acestei familii din urmă au ajuns în mâna neamului Wass. Însă dintre aceste moşii doar Moşun (scaunul Mureş) a rămas în patrimoniul familiei mai mult timp. Cu toate acestea, un bogat material arhivistic referitor la familia Bogáti s-a păstrat în arhiva Wass. Printr-un tutore al fraţilor János Wass (†1680) şi László Wass (†1662), pe nume Zsigmond Barcsay, a ajuns în arhiva Wass materialul documentar referitor la po-

sesiunile familiei Barcsay din comitatul Hunedoara. Prin intermediul soției lui János Wass (1636–1680), Éva Ébeni de Mănăstireni (†1681), familia Wass a obținut mai multe posesiuni ale familiilor Ébeni şi Kuún de Ojdula (de ex. Cesariu, în comitatul Dăbâca; Sânger, în comitatul Turda; Aiton în comitatul Cluj, precum şi alte posesiuni în comitatele Hunedoara, Alba şi Târnava). Relațiile de rudenie cu familia Ébeni, ai cărei membrii au ocupat demnități importante în Transilvania epocii principatului, au făcut ca arhiva Wass să păstreze şi documente referitoare la posesiunile familiei amintite din regiunea Călatei, dar şi din comitatele Cluj şi Solnocul Interior (de ex. Mănăstireni, Bica Română/Bica, Mănăşturu Românesc, Valcăul Unguresc/Văleni, Ilişua, respectiv Şigău). Documentele referitoare la familiile Ébeni şi Kuún provin mai ales din epoca principatului şi pun în lumină în principal posesiunile celor două familii. Datorită soției lui Dániel Wass (1674–1741), Judit Vay de Vaja, o bogată arhivă a familiei Vay şi-a găsit loc în fondul documentar Wass. Această nouă parte componentă a materialului Wass se referă la posesiunile familiei Vay din comitatele Gömör şi Kishont, din nordul Ungariei istorice. Capitolul referitor la istoria domenială zăboveşte şi asupra modului de exploatare, respectiv de administrare al proprietăților în diferitele epoci istorice, cutumele care reglementau moştenirea, evoluția fondului domenial ale diferitelor ramuri ale familiei şi diviziunile făcute între aceste ramuri.

Capitolul referitor la istoria arhivei Wass (p. 135–156) prezintă evoluția acesteia, date privind modul său de păstrare (din evul mediu până în secolul al XX-lea), ordonările şi cercetările efectuate în cadrul materialului conținut. Partea cea mai veche a arhivei, referitoare la familia Wass, a fost ordonată de către juristul şi istoricul András Huszti (cca. 1700–1755), care a alcătuit un registru (*Registrum*, 1754) despre documentele ordonate de el, redactând anterior şi o istorie a familiei Wass (*Genealogia heroica*, 1743). El a grupat documentele pe domenii şi apoi le-a ordonat cronologic, dar a alcătuit şi scurte regeste ale documentelor, iar istoria familiei a fost concepută pe baza documentelor arhivei. Nu a avut în vedere în demersul său şi documentele considerate în epocă mai puțin importante, documente din secolele XVI–XVIII, care nu garantau familiei diferite drepturi şi privilegii. Activitatea sa dovedeşte că deja în secolul al XVIII-lea s-a acordat o atenție deosebită protecției arhivelor familiale. Aceea parte a arhivei, care provenea dinspre familia Vay – parte conservată în veacul al XVIII-lea la Serke, în comitatul Gömör (azi Širkovce, Slovacia) – a fost supusă unei activități de prelucrarea în urma căreia a rezultat un registru, pierdut astăzi, după toate probabilitățile opera lui László Mocsári (1689–1757). Arhiva Vay din Serke a ajuns la Țaga în prima jumătate a secolului al XIX-lea, alături de arhiva Wass. Această din urmă era parțial prelucrată prin registrul lui Huszti, o altă parte rămânând neordonată. Întregul material s-a completat cu alte acte din secolul al XIX-lea, acte care privesc mai ales administrarea domeniului. Arhiva Wass, intrată în păstrarea Societății Muzeului Ardelean ca depozit cedat în custodie de către Béla Wass (1853–1936) în a doua jumătate a anilor 1910, dar cercetarea istorică, deopotrivă cea maghiară, săsească şi română, o utilizase şi până atunci. Acest fapt este dovedit de numeroasele colecții de documente, rămase în manuscris sau tipărite, care conțin piese provenite din arhiva Wass. În 1942, în cadrul prelucrărilor de amploare din Arhiva Muzeului Național Ardelean, documentele medievale (cele emise înaintea anului 1542) au fost scoase şi din arhiva familială Wass şi ordonate cronologic, apoi cotate, debutând deopotrivă şi ordonarea părții moderne a arhivei. Activitatea a fost însă întreruptă pentru o lungă perioadă, după ce Arhiva Muzeului Național Ardelean a intrat în administrarea statului (1950), doar în 1972 fiind elaborată inventarierea existentă şi azi. Această ultimă operațiune a păstrat ordinea realizată de Huszti, respectiv pe cea existentă anterior în cadrul arhivei din Serke, iar restul materialului, grupat pe posesiuni, dar neinclus în nici un registru, a fost grupat pe fascicole. Cele 71 fascicole ale părții din arhiva ordonată de Huszti au fost numerotate uniform, cu cifre romane (Fasc. I–LXXI). Fascicolele celei de-a doua părți a fondului, care grupează materialul Wass din Țaga cu referire la posesiunile familiale localizate în Ardeal şi neavut anterior în vedere, au fost la rândul lor numerotate cu cifre romane (Fasc.

LXXII–CVII). În continuare, au fost inserate cele 43 de fascicole ale arhivei din Serke (Fasc. I–XLIII), iar apoi cele 7 fascicole nou create, parte a ultimei arhive menţionate, care nu fusese ordonată până atunci, deşi se referă la acest domeniu (Fasc. XLIV–LX). Arhiva din Serke este urmată de seria misivelor din întreaga arhivă Wass, ordonată alfabetic după numele expeditorului. Tot în 1972, materialului prezentat până acum i s-a mai adăugat o ultimă unitate, un fascicol cu denumirea de „Acta curiosa", care, potrivit conţinutului, ar fi trebuit să urmeze documentelor arhivei din Ţaga. Cu acelaşi prilej, fiecare dintre piesele arhivei a primit câte o cifră arabă în ordine crescătoare (nr. 1–8526). Totodată, întregul material a fost aşezat în cutii de carton (cutiile 1–67). Această ordonare a fost stabilită printr-un manuscris dactilografiat multiplicat, care însă nu conţine documentele medievale ale arhivei Wass, ordonate într-o serie cronologică aparte (Liviu URSUŢIU – Maria URSUŢIU: *Repertorii. Arhive familiale*. 3–7. Cluj-Napoca 1974. 127–158).

Următorul capitol al cărţii redă un conspect al întregii arhive, care prezintă, pe rând, fiecare fascicol (p. 157–210). Această parte a lucrării nu conţine documentele medievale (emise înainte de 1 ianuarie 1542), care, cu ocazia prelucrărilor din anii 1940 au fost scoase din arhivă şi au fost aşezate cronologic într-o serie de sine stătătoare. (Aceste documente sunt publicate în volumul de faţă sub forma unor regeste detaliate). Majoritatea documentelor de după 1542 au fost redactate în maghiară şi latină, iar o mică parte în limba germană. Materialul documentar de după 1542 are trei părţi componente: I. Arhiva din Ţaga, ordonată şi repertorizată de către András Huszti. II. Partea de arhivă din Ţaga, ordonată în secolul al XX-lea. III. Arhiva din Serke (comitatul Gömör). Conspectul nu enumeră toate documentele arhivei. S-a acordat o deosebită atenţie documentelor originale din secolul al XVI-lea, fiecare fiind de regulă amintit. Dacă un fascicol conţine mai multe documente din secolul al XVI-lea, şi se referă la aceeaşi chestiune, se specifică doar subiectul, care înlocuieşte descrierea fiecărei piese. Conspectul conţine documentele din secolul al XVII-lea, emise de cancelaria principelui Transilvaniei, dar şi pe acelea, care din punctul de vedere al istoriei familiei sau al istoriei politice ar putea fi importante pentru cercetarea ştiinţifică. Din materialul secolelor XVIII–XIX – potrivit principiilor de mai sus – conspectul enumără doar piesele cele mai reprezentative. Descrierea fiecărui fascicol conţine numele acelor posesiuni şi familii, la care se referă materialul unităţii respective. Cu ocazia ordonărilor arhivei, fiecare fascicol a primit o denumire, care face trimitere la conţinut; dacă o astfel de denumire lipseşte, autorul acestor rânduri a dat un titlu, potrivit conţinutului. Descrierea fiecărui fascicol începe cu cifra romană a fascicolului respectiv. În partea de arhivă ordonată de Huszti, această cifră este urmată de cifrele arabe ale documentelor, atribuite tot de Huszti (precedate de abrevierea latină „Num."), care, în general sunt reluate cu fiecare fascicol începând cu cifra unu. Deoarece în 1972 toate piesele arhivei (de la prima până la ultima) au fost numerotate în ordinea în care se aflau la acea dată (nr. 1–8526), aceste numere de ordine servesc drept cotă în părţile de arhivă din care lipsesc cote ale ordonărilor anterioare. În lucrarea de faţă, aceste numere din urmă au fost puse în paranteze. Prezentarea documentelor dintr-un fascicol s-a făcut nu în ordine cronologică, ci în ordinea în care se găsesc la momentul de faţă. În unele cazuri, acestea nu respectă nici ordinea cronologică, nici legătura dintre diferitele piese, nici ordinea logică. Conţinutul pieselor este redat printr-o scurtă propoziţie, în cadrul căreia, enumerarea posesiunilor din acelaşi comitat se face în ordine alfabetică. Data emiterii documentului – sau anii extremi în cazul unor grupuri de documente care se referă la aceeaşi chestiune – a fost pusă în paranteză. Piesele (uneori fascicolele întregi) care lipsesc azi cu desăvârşire din arhivă, au fost descrise – cu o exactitate relativă – pe baza registrului lui Huszti sau a ediţiilor anterioare. Descrierea fascicolelor din volumul de faţă enumără şi eventualele ediţii anterioare ale documentelor moderne. În acest capitol prezentarea materialului din cutia 67 s-a făcut după cea a cutiei 43 a arhivei din Ţaga, deoarece şi cutia 67 face parte din arhiva din Ţaga. Documentele referitoare la Band, aflate în cutia nr. 51, ca de altfel şi materialul ardelean din cutia nr. 59 ar fi trebuit să se regăsească tot printre documentele din Ţaga. Tot în acest segment al cărţii este localizată, în ordine alfabetică, lista

completă a misivelor din fondul familial Wass de Ţaga. Această listă cuprinde numele expeditorului, pe cât posibil statutul social şi ocupaţia sa, numele destinatarului, respectiv anul emiterii şi cota arhivistică a misivelor.

Cel mai amplu capitol al cărţii conţine regestele (rezumatele) detaliate ale documentelor medievale (emise înaintea anului 1542) (p. 211–420). Din cele 35–40.000 de documente medievale care se referă la teritoriul Transilvaniei istorice, conservarea a aproape 700 de texte se datorează atenţiei cu care familia Wass şi-a protejat arhiva. Regestarea s-a făcut – conform procedeului deja generalizat – având ca unitate de bază textul, adică documentele transcrise sau transumate (cu text integral sau rezumativ) în cadrul unui alt document, au fost scoase din documentul cadru, ordonate cronologic şi publicate în succesiunea dictată de acest criteriu. Concomitent, în regestul documentului cadru, în locul din care a fost extras textul transcris sau transumat, se face referire la acesta din urmă. Regestul conţine, pe lângă faptul sau evenimentul juridic care prilejuieşte emiterea documentară, toate numele proprii (de persoană, localitate sau nume geografice), de asemenea cuvintele în alte limbi decât latina, titlurile sau rangul persoanelor amintite, dar şi toate detaliile, expresiile sau specificările care ar putea să fie utile cercetării istorice. Data emiterii documentului şi toate elementele de datare care apar în textul documentului (de ex. o sărbătoare religioasă), au fost transpuse în formă cronologică actuală (an, lună, zi), iar mai apoi, în paranteză, sunt redate în formă abreviată, elementele cronologice ale datării originale latine. În aparatul regestelui este inclusă descrierea documentului (suportul, starea actuală de conservare), şi a sigiliului (felul, numărul, starea actuală de conservare, culoarea). Descrierea se extinde şi asupra eventualelor cópii şi transumpturi, transcrieri multiple. Dacă textul documentului s-a păstrat în mai multe transumpturi (respectiv originale sau a celui mai vechi cópii), regestul a fost redactat pe baza originalului sau, în lipsa acestuia, a celui mai vechi transumpt sau cópii. Descrierea originalului, copiei etc. se încheie cu indicarea locului actual de păstrare (cotă) al piesei respective. Dacă textul regestat sau regestul au mai apărut într-o ediţie anterioară, datele ediţiei (ediţiilor) încheie aparatul regestului. La sfârşitul capitolului se găsesc cotele fotocopiilor documentele medievale din arhiva Wass de Ţaga, cópii care se află în colecţia Antemohácsiana a Arhivei Naţionale Maghiare (Budapesta), în Fototeca Diplomatică (DF), dar dublete ale unor texte se găsesc deopotrivă în Arhiva Diplomatică (DL). Numerele îngroşate sunt urmate de numerele regestelui din prezentul volum (p. 421–423).

Volumul de faţă conţine şi repertoriul fondului personal al Ottiliei Wass (1829–1917) (p. 425–451). Aceste documente au ajuns în posesia Societăţii Muzeului Ardelean după moartea creatoarei de fond, în 1917. Fondul a păstrat mai ales material documentar care se referă la Ottilia Wass şi la sora acesteia, Zsuzsanna (Minka). Ele au fost crescute, după moartea timpurie a tatălui lor, György Wass (†1836) de către mama lor, Franciska Gyulay (†1865), şi de fratele mai tânăr al acesteia, Lajos Gyulay (1800–1869) – cunoscut pentru jurnalul său – a cărui avere au şi moştenit-o în parte. Astfel au ajuns în acest lăsământ personal documentele care se referă la administrarea posesiunilor şi la compensaţia urbarială (prin care statul răscumpăra obligaţiile materiale ale iobagilor) a posesiunilor familiei Gyulay. Acest fond personal diferă prin caracterul său de arhiva Wass de Ţaga. Fondul a păstrat nu atât documente legate de dreptul de proprietate asupra pământului, ci constituie amprenta unei mod de viaţă de esenţă urbană şi burgheză. Materialul său merită atenţie deoarece a păstrat categorii de surse documentare, care de regulă nu erau considerate demne de a fi prezervate. Documente care s-ar referi la contexte istorice mai ample lipsesc aproape cu desăvârşire din această arhivă; este însă cu atât mai bogată în date care privesc sfera privată şi permit reconstituirea ambianţei vieţii cotidiene. În cadrul acesteia găsim cu prisosinţă informaţii despre cultura materială de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi de la începutul secolului al XX-lea (vestimentaţie, alimentaţie, decoraţiuni interioare), informaţii despre veniturile şi în general despre modul de viaţă al contesei. Colec-

ţiile pe care le-a avut (ierbare, cărţi poştale ilustrate, sigilii, timbre) demonstrează că, deşi era descendentă a unei familii nobiliare cu proprietăţi funciare, modelele de comportament social o legau deja de pătura burgheziei prospere. Acest fapt este dovedit şi de călătoriile pe care le-a efectuat în numeroase ţări europene, amintirea călătoriilor fiind păstrată de o bogată colecţie de cărţi poştale.

Cu ajutorul acestui fond personal obţinem o imagine cu privire la legăturile sociale şi familiale ale creatorului de fond, acţiunile sale de caritate (donaţii pentru orfelinate, asociaţii de ajutorare, biserica reformată), de sprijinire a vieţii literare şi artistice. Merită atenţie şi bogata colecţie de fotografii – aranjate în mai multe albume – fotografii care îi vizează pe unii membri ai familiilor aristocrate maghiare, un vestigiu excepţional şi rar al unei pături sociale relativ omogene. Fotografiile identificate cu numele sunt înşiruite în acest capitol, în ordine alfabetică. În ceea ce priveşte personajele rămase neidentificate, informaţii utile ar putea fi furnizate de eventualele însemnări de pe versoul unora dintre fotografiile lipite în album.

Fondul personal Ottilia Wass este ordonat şi inventariat. Unele greutăţi decurg din faptul că delimitarea grupelor de documente nu este foarte precisă în toate cazurile, iar în ceea ce priveşte misivele nu s-a respectat întocmai ordinea alfabetică. Deoarece nu am avut posibilitatea să efectuăm o altă ordonare a materialului, după parcurgerea întregului fond, în prezentul volum s-a realizat o nouă grupare tematică, care face referire de fiecare dată la cotele actuale (număr cutie, fascicol şi piesă), rămase neschimbate, sub care, documentele care se află într-o legătură tematică, dar care în prezent sunt dispersate, pot fi anevoios găsite. Cutiile sunt indicate prin numere romane, iar fascicolele cu cifre arabe. Misivele sunt enumerate în ordinea alfabetică a numelui expeditorului (emitentului), indicând anii extremi şi numărul scrisorilor. Deci, în cadrul acestui material, rămas am încercat să facilităm cercetarea prin alcătuirea unui indice, care respectă structura logică a materialului. Această prelucrare cuprinde următoarele elemente de structură: I. Documente privind istoria familiei; II. Documente privind posesiunile; III. Documente personale ale Ottiliei Wass; IV. Misive; V. Fotografii. Repertorizarea fondului personal Ottilia Wass a fost realizată în totalitate de către László PAKÓ és Klára KOVÁCS.

Indicele redactat pentru întregul volum (p. 455–579) – pe lângă cei mai importanţi termeni de materii – cuprinde toate toponimele şi toate numele de persoane care apar în studiile introductive, în conspectul întregii arhive, în regestele documentelor medievale (în afară de cele care apar în lista bibliografică şi în lista surselor manuscrise folosite, în notele studiilor introductive, în enumerarea ediţiilor textelor medievale, în partea bibliografică a aparatului regestelor). Indicele nu cuprinde, pentru a evita orice repetiţie, numele de persoane (redate în ordine alfabetică) din lista misivelor fondului Wass de Ţaga şi a fondului Ottilia Wass, respectiv numele de persoane din colecţia fotografică a celui din urmă fond menţionat. În indice, numerele culese cu caractere drepte fac trimitere la numărul regestelor din volum, iar numerele cursive fac trimitere la un număr de pagină.

Numele de localităţi apar în indice în limba maghiară, în forma lor istorică. La variantele lor, determinate printr-un atribut (de ex. *Nagy*várad), elaborate prin măsuri ale administraţiei centrale de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi de la începutul secolului al XX-lea, se face trimitere doar dacă prin omiterea unor astfel de specificări ar fi îngreunată identificarea.

Numele istoric al localităţii este urmat, între paranteze, cu caractere italice, de cele mai importante variante ale sale, cu grafia în care apare în documentul medieval. Dacă unele dintre aceste variante, potrivit ordinii alfabetice, ar ajunge înainte sau după, la o distanţă de mai multe poziţii faţă de cuvântul-titlu, variantele apar şi sub formă de cuvinte de trimitere.

După enumerarea variantelor urmează numele oficial de astăzi al localităţii, apoi – în cazul satelor cu populaţie săsească sau a oraşelor mai mari – denumirea germană, mai apoi numele comitatului sau a scaunului medieval, care este urmat – în cazul localităţilor din afara României, după semnul „/” numele ţării, pe al cărui teritoriu se află azi. În cazul localităţilor din Transilvania, indicele specifică, după numele unităţii administrative medievale şi numele

județului de care aparține în momentul de față. Denumirile actuale oficiale sunt incluse în indice ca şi cuvinte-titlu, de la care se face trimiterea la denumirea maghiară, unde sunt înşiruite numerele de regest (sau de pagină). Denumirea localităților dispărute care nu au un corespondent contemporan sau o descifrare modernă, apare redată cu grafia din documentul medieval.

Datele legate de denumirea localității sunt urmate de alte informații care privesc aşezarea respectivă, grupate în poziții separate: nume cunoscute de persoane în ordine alfabetică, menționări ale slujbaşilor (oficial, castelan, pleban etc.), a bisericii, a hramului acesteia, a cetății, a morii, a vămii etc. Grupa de informații referitoare la o localitate se încheie cu enumerarea microtoponimelor aşezării respective.

Indicele – în cazul în care documentul medieval nu menționează numele de familie al unei persoane – încearcă să facă o deosebire între cei care purtau acelaşi prenume prin indicarea tatălui sau a unei alte rude. După nume, acolo unde era posibil, indicele arată calitatea în care persoana respectivă apare în document (posesor, pârât, localnic, etc.), dar şi localitatea în legătură cu care figurează în textul documentar. Prenumele uzuale şi astăzi figurează în indice în limba maghiară (sau română, după caz), dar în cazul celor care au o formă neobişnuită sau coruptă, a fost păstrată grafia originală. Persoanele amintite doar cu prenumele figurează în indice în ordinea alfabetică determinată în primul rând de numele localității de baştină, apoi de numele tatălui sau a unei alte rude, de funcțiile pe care le-a ocupat sau de îndeletnicirile pe care le-au avut. Excepție fac regii, care deschid lista persoanelor cu acelaşi prenume. În cazul numelor proprii nemaghiare, care conțin diacritice, ordonarea alfabetică s-a făcut în aşa manieră, încât acestea să succeadă caracterul maghiar corespondent.

Volumul publică facsimilul unicului document original din perioada arpadiană (emis înainte de 1301). În anexe se găsesc tabelele genealogice ale familiei Wass, respectiv hărțile care prezintă posesiunile familiilor Wass şi Vay. Anexele sunt enumerate în cuprinsul românesc al volumului.

Hinweise zur Benutzung des Bandes

Der Klausenburger Verein „Erdélyi Múzeum“ (Siebenbürgisches Museum) hat schon Anfang der 1940er Jahre die Zusammenstellung und Veröffentlichung von Repertorien endgültig geordneter Archivbestände aus seinem Archiv in die Wege geleitet. Der unten dargestellte dritte Band dieser Buchreihe, stellt das Archiv der Familie Wass von Ţaga/Cege und das persönlichen Archiv von Ottilia Wass vor. Das von der ungarischen Bevölkerung Siebenbürgens seit 1859 aus Beständen etlicher Privatarchive angelegte Archiv des Siebenbürgischen Museums wurde 1950 vom Historischen Archiv der Filiale Klausenburg/Cluj der Rumänischen Akademie übernommen und wird seit 1974 in der Klausenburger Zweigstelle des Nationalarchivs aufbewahrt.

Das für die ungarische Bevölkerung Siebenbürgens besonders wichtige und charakteristische Archivgut wurde für die Geschichtsschreibung sowohl in den kirchlichen als auch in den Familienarchiven aufbewahrt. So lange alle Stadtbewohner kommunale Privilegien genossen und die Existenz eines einzigen gemeinsamen Stadtarchivs ausreichte, musste jede einzelne Adelsfamilie die eigenen Urkunden selbst aufbewahren, um die rechtlichen Belege ihres gesellschaftlichen und materiellen Standes zu sichern. Die Folge davon ist der Ausbau eines frühen Aktenschutzes, der bis in die Anfänge der Schriftlichkeit zurückreicht, so dass die Archive – trotz der zahlreichen kriegsbedingten Verluste – für die historischen Forschungen ein mehrere Jahrhunderte umfassendes dokumentarisches Erbe überliefern konnten.

Der in diesem Band vorgestellte Archivbestand der Familie Wass beginnt mit dem 12. Jahrhundert. Obwohl das Archivgut der Adelsfamilien meist ab dem 15. Jahrhundert allmählich zugenommen hat, haben die Besitzer erst im 18. Jahrhundert an dessen Ordnung und Registrierung gedacht. Bei der Ordnung der Archive überwogen damals die administrativ-rechtlichen Kriterien der Güterverwaltung und nicht die Interessen der wissenschaftlichen Verwertung. Als die Familien um die Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert ihre Archive dem Verein „Siebenbürgisches Museum“ zwecks Förderung der wissenschaftlichen Forschung übergaben, enthielten diese Bestände auch eine große Anzahl von Akten, die überhaupt nicht archivarisch bearbeitet und geordnet waren.

Die dringend erforderlichen und bald begonnenen Ordnungsarbeiten konnten nicht zu Ende geführt werden, zunächst wegen der Folgen des Ersten Weltkriegs, später wegen der Schwierigkeiten, die sich aus dem Status als Institution einer nationalen Minderheit und dem damit einhergehenden Wegfall staatlicher Unterstützung (bis dahin gesichert durch einen Vertrag mit dem Ungarischen Ministerium für Religions- und Unterrichtswesen) ergaben. Unter den neu entstandenen Bedingungen verblieb ein einziger Spezialist im Archiv, Lajos KELEMEN, der allerdings sofort als Beamter der Universitätsbibliothek umgestuft wurde. In den Jahren 1941–1942 hat der Museumsverein dann aufgrund eines sorgfältig erarbeiteten Konzepts die großangelegte Ordnung der gesammelten Archive begonnen, um durch die Veröffentlichung der Archivregister den Zugang zu den geretteten Werten der Vergangenheit für die wissenschaftliche Forschung zu erleichtern. Die nun angelaufenen Ordnungsarbeiten wurden schon 1943 durch Luftabwehrmaßnahmen, danach durch die Kriegsereignisse behindert und schließlich 1950 durch

das willkürlich verhängte Funktionsverbot des Siebenbürgischen Museumsvereins unterbrochen. Unter staatlicher Verwaltung wurde die Bearbeitung der Bestände entsprechend den staatlichen Ordnungs- und Inventarisierungsanweisungen durchgeführt, aber in den letzten Jahren konnte die Bearbeitung nicht mit den Forderungen der Forscher Schritt halten.

Die Familienarchive bieten für die historische Forschung vor allem Informationen über die politische Elite in Siebenbürgen und die Lebensbedingungen der Bevölkerung auf ihren Gütern, über die Wirtschaftslage in den Provinzen und das Landleben, im allgemeinen Informationen über die soziale und lokale Geschichte. Eine erfolgreiche Forschung setzt außer sprachlichen und paläografischen auch gründliche Kenntnisse bezüglich der ungarischen Geschichte im allgemeinen, der Verwandtschaftsbeziehungen zwischen den Adelsfamilien und der genealogischen Literatur insgesamt voraus. Deshalb möchten wir jene Interessenten, die im Archiv der Familie Wass forschen wollen, mit Hilfe des vorliegenden Bandes in die Kenntnis über die Geschichte der Familie Wass aus Ţaga/Cege sowie ihrer Besitztümer einführen. Das Interesse für die historische Forschung geht meistens von einer prosopographisch oder ortsgeschichtlich gebundenen Fragestellung aus. Der vorliegende Band möchte mit Hilfe eines ausführlichen Personen- und Ortsverzeichnisses diese ersten Schritte erleichtern; die Hinweise für seine Benutzung folgen weiter unten.

Das erste, einleitende, Kapitel (S. 27–100) stellt die Geschichte der Familie Wass de Cege dar, von der ersten Erwähnung am Ende des 12. Jahrhunderts bis zum Ende des Zweiten Weltkrieges. Neben der Darstellung der Abstammung nach Geschlechtern, behandelt dieses Kapitel die historischen Quellen der Familie, die Entwicklung ihrer sozialen Mobilität und führt statistische Rechnungen durch. Neben streng familiengeschichtlichen Angaben wird auch der soziale Hintergrund der behandelten historischen Etappen dargestellt. Im 14. Jahrhundert bekleidete die Familie Wass wichtige Ämter (Burgherren, Komitatsgrafen) in Siebenbürgen, vor allem im Dienste (als Familiaren) der Familie Lackfi, die mehrere Woiwoden Siebenbürgens gestellt hat. Der mit der Erweiterung der Familienbesitze verbundene soziale Aufstieg stagnierte zu Beginn des 15. Jahrhunderts; danach finden wir die Mitglieder der Familie unter dem Komitatsadel, der keine Würden mehr bekleidete. Während der Fürstenzeit waren ihre Mitglieder erneut Träger bedeutender Ämter und 1744 erhielten sie den Grafentitel. Unter den Gegebenheiten der kapitalistischen Umwandlung des 19. und 20. Jahrhunderts hat sich die wirtschaftliche Lage der Familie verschlechtert und viele Familienmitglieder schlugen, in Ermangelung ausreichender Einkünfte aus ihren Besitzungen, die Beamtenlaufbahn ein. Wir erwähnen hier, dass eine Geschichte der Familie Wass von Ţaga/Cege in englischer Sprache veröffentlicht wurde (András W. KOVÁCS: *The History of the Wass de Czege Family*. Translated by Ágnes BARICZ. Copyedited by Mathew SUFF. Hamburg 2005; im Internet unter www.familyhistory.ro abrufbar).

Das zweite Kapitel stellt die Entwicklung des Familienbesitzes dar (S. 101–134). Den Ahnen der Familie wurden vom König Béla III. (1172–1196) etliche Güter im Komitat Doboka/Dăbâca geschenkt; im Mittelalter bildeten diese größtenteils den Familienbesitz (die wichtigsten davon sind Sântejude/Szentegyed, Sîntioana/Szentiván, Silivaş/Szilvás, Sucutard/Szentgothárd, Ţaga/Cege, Măhal/Mohaly, Puini/Pulyon, die sich heute im Kreis Klausenburg/Cluj befinden). Die Familie besaß Güter auch in Westungarn, die sie aber bis Mitte des 15. Jahrhunderts verlor. Ende des 16. Jahrhunderts hat vor allem György Wass (†1594), Komitatsgraf von Klausenburg und Burgherr von Neuschloß/Gherla/Szamosújvár, durch Schenkung und durch Ankauf neue Güter in Siebenbürgen erworben (Miheşu de Câmpie/ Méhes und Velcherul de Câmpie/Velkér im Komitat Klausenburg/Cluj; Ţicud/Cikud, Grebenişu de Câmpie/Gerebenes, Şăulia/Sályi, Zau de Câmpie/Záh im Komitat Thorenburg/Turda; Bălan/Balázsháza im Komitat Doboka/Dăbâca; Jichişu de Sus/Felsőgyékényes im Komitat

Inner-Szolnok/Slonocul Interior/Belső-Szolnok; Band/Bánd im Stuhl Marosch/Mureş/Marosszék). Der Sohn von György Wass, Ferenc († um 1608), heiratete eine reiche Witwe, Druzsianna Bogáti, wodurch etliche ihrer Güter in den Besitz der Familie Wass übergingen, von denen aber nur Moşun/Moson (im Mierescher Stuhl) für längere Zeit bei ihr verblieb. Trotzdem werden im Wass-Archiv eine große Anzahl an Schriftstücken über die Familie Bogáti aufbewahrt. Über Zsigmond Barcsay, den Vormund der Brüder János († 1680) und László Wass († 1662), gelangten Akten über die Güter der Familie Barcsay im Komitat Hunyad/Hunedoara ins Wass-Archiv. Durch die Frau von János Wass (1636–1680), Éva Ébeni von Mănăstireni/Gyerőmonostor († 1681), erhielt die Familie Wass Besitztümer der Familien Ébeni und Kuún von Ojdula/Osdola (z. B. Cesariu/Császári im Komitat Doboka, Sânger/Szengyel im Komitat Thorenburg, Aiton/Ajton im Komitat Klausenburg und andere Güter in den Komitaten Hunyad, Weißenburg/Alba/Fehér und Kokelburg/Târnave/Küküllő). Durch die Verwandtschaft mit der Familie Ébeni, deren Mitglieder bedeutende Ämter während der Fürstenzeit bekleidet haben, bewahrt das Wass-Archiv auch Akten über die Besitztümer der erwähnten Familie im Călata-/Kalotaszeg-Gebiet und in den Komitaten Klausenburg und Inner-Szolnok/Solnocul Interior/Belső-Szolnok (z. B. Mănăstireni/Magyargyerőmonostor, Bica Română/Oláhbikal, Mănăşturu Românesc/Oláhgyerőmonostor und Valcăul Unguresc/Valkó, bzw. Ilişua/Ilosva und Şigău/Sajgó). Die Akten über die Familien Ébeni und Kuún sind vor allem aus der Fürstenzeit und beziehen sich meistens auf die Güter der beiden Familien. Über die Frau von Dániel Wass (1674–1741), Judit Vay von Vaja, gelangte ein wesentlicher Teil des Archivs der Familie Vay in das Wass-Archiv. Sie beziehen sich auf die Besitztümer dieser Familie in den Komitaten Gömör und Kishont aus dem historischen Nordungarn. Das Kapitel über die Geschichte der Güter geht auch auf die, für die betreffenden historischen Zeitspannen typischen Wirtschafts- und Verwaltungsformen, auf das jeweilige Erbrecht, das die Erbschaft regelte, auf die Entwicklung des Domänialbesitzes verschiedener Familienstämme und auf die zwischen ihnen durchgeführten Aufteilungen ein.

Das archivhistorische Kapitel (S. 135–156) stellt die Entwicklung des Familienarchivs Wass dar, bietet Angaben über die Aufbewahrungsart des Archivs (vom Mittelalter bis ins 20. Jahrhundert), die im Archiv durchgeführten Ordnungen und Forschungen. Der älteste und wertvollste Teil des Archivs über die Familie Wass wurde vom Juristen und Historiker András Huszti († 1755) geordnet, der das Archivregister zusammengestellt (*Registrum*, 1754) und die Geschichte der Familie Wass verfasst hat (*Genealogia heroica*, 1743). Er teilte die Schriftstücke nach den Besitztümern ein und ordnete sie nachher chronologisch; er schrieb kurze Regesten und stellte die Geschichte der Familie aufgrund des Archivmaterials zusammen. Er hatte aber die als weniger bedeutend erachteten neuzeitlichen Akten (16.–18. Jahrhundert), die der Familie keine Privilegien und Rechte mehr gewährleisteten, nicht geordnet. Seine Tätigkeit bestätigt, dass schon im 18. Jahrhundert dem Archivschutz eine besondere Aufmerksamkeit gewidmet wurde. Für das schon erwähnte Archiv der Familie Vay – die im 18. Jahrhundert nicht zusammen mit dem Wass-Archiv in Ţaga/Cege, sondern in Serke, einer Ortschaft im Komitat Gömör (heute Širkovce, Slowakei) aufbewahrt wurde – hat eine unbekannte Person (vermutlich László Mocsári, † 1757) ein Register zusammengestellt, das sich nicht im Archiv befindet. Das Vay-Archiv aus Serke kam in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts in das Wass-Archiv von Ţaga/Cege; ein Teil davon blieb aber ungeordnet. Später wurde dieses durch andere Schriftstücke aus dem 19. Jahrhundert, vor allem über die Verwaltung des Gutes, ergänzt. Das Wass-Archiv gelangte in der zweiten Hälfte der 1910er Jahre als Depositum von Béla Wass (1853–1936) in die Verwaltung des Siebenbürgischen Museums-Vereins, aber die historische Forschung – sowohl die ungarische als auch die siebenbürgisch-sächsische und die rumänische – hatten es auch vorher benutzt. Beweis dafür sind die zahlreichen handschriftlichen oder veröffentlichten Quellen, die aus dem

Wass-Archiv stammende Urkunden enthalten. Während der umfangreichen Ordnungsarbeiten, die 1942 im Archiv des Siebenbürgischen Museums durchgeführt worden sind, wurden die mittelalterlichen (vor 1542 entstandenen) Urkunden aus dem Familienarchiv herausgehoben, chronologisch geordnet und mit Signaturen versehen; danach wurde auch mit der Ordnung der jüngeren Akten begonnen. Nachdem das Archiv des Siebenbürgischen Museums unter staatliche Verwaltung gelangte (1950), wurde das Ordnen für lange Zeit unterbrochen; erst 1972 wurde die auch heute bestehende Ordnung durchgeführt. Während dieser letzten Tätigkeit wurde die von Huszti festgelegte Ordnung, sowie die Reihenfolge der Akten aus Serke beibehalten, der Rest des nach den Gütern gegliedert, aber in kein Archivregister eingegliedert, sondern faszikelweise nummeriert. Die 71 Faszikeln des von Huszti geordneten Archivteils wurden einheitlich, mit römischen Ziffern nummeriert (Fasc. I–LXXI); ihnen folgten die Faszikel jenes Teils des Wass-Archivs, das sich auf die Familienbesitztümern in Siebenbürgen bezieht und das in die bis zu dem Zeitpunkt zusammengestellten Ordnungen nicht eingegliedert wurde. Die Faszikeln dieses zweiten Teils wurden ebenfalls mit römischen Ziffern versehen (Fasc. LXXII–CVII). Danach wurden die 43 Faszikeln des Archivs von Serke eingeordnet (Fasc. I–XLIII); ihnen folgten die 7 neu geschaffenen Faszikeln, jener Teil des Archivs von Serke, der bis dann nicht geordnet wurde, sich aber ebenfalls auf dieses Gut bezieht (Fasc. XLIV–LX). Dem Archiv von Serke folgen die nach den Absendern alphabetisch geordneten Briefe (*missili*) aus dem gesamten Wass-Archiv. 1972 wurde am Ende des bisher dargestellten Materials ein letzter Faszikel mit dem Namen *Acta curiosa* geschaffen, dessen Platz – aufgrund des Inhalts – nach den Akten aus dem Archiv von Țaga/Cege hätte sein müssen. Bei derselben Gelegenheit wurden alle Gegenstände des gesamten Archivs in steigender Reihenfolge mit arabischen Ziffern durchnumeriert (Nr. 1–8526); das ganze Material wurde in Pappschachtel gelegt (Schachteln 1–67). Diese Ordnung wurde in einem vervielfältigten, maschinengeschriebenen Schriftstück – welches die Rolle eines Findbuchs spielt – festgehalten; es enthält aber nicht die mittelalterlichen, in einer eigenen chronologischen Reihenfolge geordneten Urkunden des Wass-Archivs (Liviu URSUȚIU – Maria URSUȚIU: *Repertorii. Arhive familiale [Repertorien. Familienarchive]*. 3–7. Cluj-Napoca 1974, S. 127–158).

Das nächste Kapitel bietet eine Übersicht des gesamten Archivs, welche der Reihe nach jeden einzelnen Faszikel darstellt (S. 157–210). Dieser Teil des Buches enthält nicht die (vor dem 1. Januar 1542 entstandenen) mittelalterlichen Urkunden, die während des Ordnens 1940 aus dem Archiv entnommen und einer selbständigen Reihe in chronologischer Folge zugewiesen wurden. (Diese Urkunden werden im vorliegenden Band in ausführlichen Regesten bekannt gemacht.) Die meisten Akten wurden in ungarischer und lateinischer, einige wenige in deutscher Sprache verfasst. Das neuzeitliche Archivgut hat drei Bestandteile: I. Das von András Huszti geordnete und registrierte Archiv von Țaga/Cege. II. Der im 20. Jahrhundert geordnete Teil des Archivs von Țaga/Cege. III. Das Archiv von Serke (Komitat Gömör). Die Übersicht zählt nicht alle Akten des Archivs auf, widmet aber den Originalen aus dem 16. Jahrhundert besondere Aufmerksamkeit; jedes Original wird erwähnt. Wenn ein Faszikel mehrere Akten aus dem 16. Jahrhundert enthält, die sich auf dieselbe Angelegenheit beziehen, wird nur das Thema angegeben, das die Beschreibung der einzelnen Akten ersetzt. Die Übersicht enthält die Akten aus dem 17. Jahrhundert, die von der fürstlichen Kanzlei erlassen wurden, wie auch jene, die vom Standpunkt der Familien- oder politischen Geschichte für die historische Forschung eine Bedeutung spielen könnten. Von den Akten aus dem 18.–19. Jahrhundert werden – gemäß den oben erwähnten Kriterien – nur die bedeutendsten hervorgehoben. Die Beschreibung der einzelnen Faszikel enthält die Namen jener Güter und Familien, auf die sich die Schriftstücke des jeweiligen Bündels beziehen. Während des Ordnens des Archivs erhielt jedes Faszikel einen seinem Inhalt entsprechenden Titel; wenn so ein Titel fehlte, wurde er vom Autor dieser Übersicht

vergeben. In dem von Huszti geordneten Archivteil wird dieser (nach der lateinischen Abkürzung Num.) von der arabischen Zahl gefolgt, mit denen Huszti die Urkunden und Akten versehen hat. (Meistens startet die Nummerierung bei jedem Faszikel mit eins neu und ist innerhalb des Faszikels durchgehend.) Da 1972 alle Urkunden und Akten des Archivs (von der ersten bis zur letzten) mit einer Zahl – der damaligen Ordnung entsprechend – versehen wurden, dienen diese Laufzahlen heute als Signaturnummern für den Archivteil, den Huszti nicht geordnet hat. In der Übersicht dieses Bandes befinden sich diese Signaturnummern in Klammern. Innerhalb der einzelnen Faszikel geschieht die Darstellung der Akten nicht in chronologischer Folge, sondern in jener, in der sie sich heutzutage befinden. Manchmal folgen diese Akten weder der chronologischen Reihenfolge noch der Zusammengehörigkeit zwischen ihnen oder einer logischen Abfolge. Die einzelnen Akten werden in einem kurzen Satz dargestellt, in dem die Aufzählung der einzelnen Besitztümer aus demselben Komitat alphabetisch geordnet ist. Das Entstehungsdatum der Akte – oder die Zeitspanne, im Falle einiger Aktengruppen mit demselben Thema – ist in Klammern gesetzt. Über jene Stücke (oft ganze Faszikeln), die heute im Archiv nicht mehr vorhanden sind, sind aufgrund des Registers von Huszti oder früherer Editionen verhältnismäßig genaue Beschreibungen erstellt worden. Im Zuge der Erfassung der jeweiligen Faszikel wird im vorliegenden Band auch auf die früheren Editionen neuzeitlicher Akten hingewiesen. In unserer Übersicht folgt die Darstellung der Akten aus Schachtel Nr. 67 auf jene der Schachtel Nr. 43 des Archivs von Ţaga/Cege, da sie inhaltlich miteinander verbunden sind. Die sich auf Band/Mezőbánd beziehenden Akten, in Schachtel Nr. 51 verpackt, wie auch das siebenbürgische Material aus Schachtel Nr. 59, hätten gleichfalls im Archivteil von Ţaga/Cege eingeordnet sein müssen. Dieses Kapitel beinhaltet auch die vollständige, alphabetisch geordnete Liste der Briefe aus dem Archiv der Familie Wass von Ţaga/Cege. Sie umfasst den Namen des Absenders, sofern möglich dessen sozialen Stand und Beruf, den Namen des Empfängers sowie die Entstehungsjahre und Signaturnummern der Briefe.

Das umfangreichste Kapitel des Buches enthält die ausführlichen, ungarischsprachigen Regesten der mittelalterlichen, vor 1542 entstandenen Urkunden (S. 211–420). Von den 35–40.000 mittelalterlichen Urkunden, die sich auf das historische Territorium Siebenbürgens beziehen, blieben dank der besonderen Sorgfalt, mit der die Familie Wass ihr Archiv aufbewahrt hat, etwa 700 erhalten. Die Regesten wurden – gemäß der schon verallgemeinerten Methode – für die einzelnen Urkunden erarbeitet, d. h. die im Text einer anderen Urkunde eingegliederten (vollständig oder inhaltlich transkribierten) Urkunden wurden aus der Rahmenurkunde herausgehoben, chronologisch geordnet und an jenem Platz veröffentlicht, an dem sie gemäß dieses Kriteriums hätten stehen sollen. Gleichzeitig wurden in den Regesten der Rahmenurkunden auf sie hingewiesen. Die Regesten enthalten neben dem rechtlichen Inhalt oder Ereignis alle Eigennamen (von Personen, Ortschaften oder geographischen Namen) sowie die im lateinischen Text auftauchenden nicht lateinischen Wörter, den Titel oder den Rang der erwähnten Personen und alle Einzelheiten, Ausdrücke oder Anmerkungen, die für die historische Forschung eine gewisse Bedeutung spielen könnten. Das Entstehungsdatum und alle Daten, die in den Urkunden aufgrund kirchlicher Feiertage angegeben waren, wurden der gegenwärtigen Datierung entsprechend umgesetzt (Jahr, Monat, Tag); danach werden aber zwecks Prüfmöglichkeit die chronologischen Elemente der ursprünglichen lateinischen Datierung abgekürzt in Klammern wiedergegeben. In den wissenschaftlichen Apparat kam die Beschreibung der Urkunde (der Stoff und der gegenwärtige Zustand der Urkunde; die Anbringung, die Anzahl und der gegenwärtige Zustand der Siegel, die Farbe des Wachses). Die Beschreibung geht auch auf die möglichen Zweitexemplare, wie auch auf mehrfache Transkriptionen ein. Wenn der Urkundentext in mehreren Varianten (Original und Transkriptionen) überliefert ist, wurden die Regesten aufgrund des Originals oder, wenn dieses

fehlte, aufgrund der ältesten Transkription verfasst. Die Beschreibung des Originals, der Transkription usw. endet mit der Angabe des gegenwärtigen Aufbewahrungsortes (der Signatur). Wenn der Text der Urkunde oder die daraus erstellte Regeste schon veröffentlicht wurde, dann befinden sich die Angaben der früheren Edition(en) am Ende des Regestes. Am Ende des Kapitels befinden sich die Signaturnummern der Fotokopien der mittelalterlichen Urkunden des Wass-Archivs, die im Bestand der vor Mohács datierten Urkunden des Ungarischen Nationalarchivs (Budapest) aufbewahrt werden (aber auch in der Diplomatischen Fotothek [DF], sowie Duplikate einiger Urkunden auch im Diplomatischen Archiv [DL]). Auf jede der fettgedruckten Signaturnummern folgt immer die jeweilige Regestennummer aus dem vorliegenden Band (S. 421–423).

Der vorliegende Band enthält auch die Vorstellung des Archivs aus dem persönlichen Nachlass von Ottilia Wass (1829–1917) (S. 425–451). Diese Akten sind nach dem Tod der Eigentümerin im Jahr 1917 in den Besitz des Siebenbürgischen Museums-Vereins gelangt. Das Archiv hat vor allem Schriftstücke bewahrt, die sich auf Ottilia Wass und ihre Schwester Zsuzsanna (Minka) beziehen. Nach dem frühzeitigen Tod ihres Vaters, György Wass (†1836), wurden sie von Lajos Gyulay (1800–1869) unterstützt, dem jüngeren Bruder ihrer Mutter, Franciska Gyulay (†1865), deren Vermögen sie teilweise geerbt haben; er ist wegen seines Tagebuches bekannt. Auf diese Weise gelangten in dieses persönliche Archiv die Akten, die sich auf die Verwaltung der Gyulay-Güter und die Urbarialentschädigung beziehen. Durch seinen Charakter unterscheidet sich dieses persönliche Archiv von dem der Familie Wass. Die bewahrten Schriftstücke beziehen sich nicht auf das Bodenbesitzrecht, sondern sind vor allem die Widerspiegelung der städtischen, bürgerlichen Lebensweise um die Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert. Der Bestand ist deshalb bemerkenswert, weil er solche Quellen bewahrt hat, die meist nicht als aufbewahrungswürdig betrachtet wurden. Akten, die sich auf die Ereignisse des öffentlichen Lebens beziehen, fehlen fast völlig aus diesem Archiv; es ist aber umso reicher an Schriften über das Privatleben, welche die Rekonstruktion des Alltagsmilieus ermöglichen. Wir finden zahlreiche Informationen über die Sachkultur von der Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert (Kleidung, Ernährung, Innenausstattung) und Angaben über die Einkünfte und das Leben der Gräfin im Allgemeinen. Die Pflanzen-, Postkarten-, Stempel- und Briefmarkensammlungen, die sie besaß, bestätigen, dass sie zwar ein Abkömmling einer Adelsfamilie mit Grundeigentum war, dass ihre sozialen Verhaltensmuster sie aber mit dem wohlhabenden Bürgertum verbunden haben. Das bestätigen auch die Reisen in zahlreiche europäische Länder, über die eine reiche Postkartensammlung aufbewahrt wurde.

Mit Hilfe dieses persönlichen Archivs können wir ein Bild über die sozialen und Familienbeziehungen der Bestandsgründerin, über ihre Fürsorgetätigkeit (sie spendete für Waisenhäuser, Hilfsvereine, die reformierte Kirche), sowie über die Förderung des literarischen und kulturellen Lebens gewinnen. Bemerkenswert ist die umfangreiche, in mehreren Alben geordnete Fotosammlung – vor allem über Mitglieder ungarischer Adelsfamilien – , die einen außerordentlich wertvollen und selten aufbewahrten Überrest einer homogenen sozialen Schicht darstellt. Die mit Namen identifizierten Fotos haben ein alphabetisch geordnetes Verzeichnis; einige der nicht identifizierten, aber in die Alben eingeklebten Fotos könnten auf der Rückseite den Namen der dargestellten Personen aufgezeichnet haben. Ebenfalls besonders wertvoll sind die zahlreichen frühen Fotos siebenbürgischer Denkmäler.

Das Archiv aus dem persönlichen Nachlass von Ottilia Wass ist geordnet und inventarisiert, kann also genutzt werden. Schwierigkeiten verursacht die nicht immer genaue Abgrenzung der Dokumentengruppen; im Falle der Missive hat man sich nicht immer an die alphabetische Reihenfolge gehalten. Da uns die Möglichkeit einer Neuordnung gefehlt hat, haben wir, nach Durchsicht des gesamten Stoffes, in dem hier vorliegenden Band eine neue,

thematische Gruppierung durchgeführt, wobei wir uns darin immer auf die vorhandenen, unverändert belassenen Signaturen (Schachtel-Nr., Faszikel und Stück) beziehen. Unter diesen können die verstreuten, aber thematisch miteinander in Verbindung stehenden Dokumente, wenn auch schwierig, gefunden werden. Die Schachteln wurden mit römischen und die Faszikel mit arabischen Zahlen versehen. Die Briefe zählen wir nach dem Absender alphabetisch geordnet auf und geben die Zeitspanne ihrer Abfassung und die Anzahl der jeweils verfassten Briefe an. Wir haben versucht, diesen Archivbestand durch die Zusammenstellung eines Verzeichnisses – das der logischen Struktur der Akten folgt – für die Forscher zugänglich zu machen. Dieses Verzeichnis besteht aus den folgenden Kapiteln: I. Akten über die Geschichte der Familie; II. Akten über die Güter; III. Persönliche Akten der Ottilia Wass; IV. Briefe; V. Fotos. Die Inhaltsangabe des persönlichen Archivs der Ottilia Wass wurde von László PAKÓ und Klára KOVÁCS erarbeitet.

Das für den ganzen Band erarbeitete *Register* (S. 455–579) enthält – außer den wichtigsten sachlichen Stichwörtern – alle Orts- und Personennamen, die in den einleitenden Abhandlungen, in der Vorstellung des gesamten Archivs, in den Regesten der mittelalterlichen Urkunden vorkommen, außer jenen, die im Literaturverzeichnis, im Verzeichnis der verwendeten Manuskripte, in den Anmerkungen der einleitenden Studien und bei der Aufzählung der Editionen mittelalterlicher Urkunden im bibliographischen Teil des Regestenapparates angegeben werden. Das Verzeichnis enthält nicht – da es eine Wiederholung wäre – die alphabetisch geordneten Personennamen des Briefverzeichnisses, sowie der Fotosammlung aus dem Wass-Archiv und dem persönlichen Archiv von Ottilia Wass. Im Regsiter beziehen sich die geraden Ziffern auf die Regestennummern und die kursiven auf die Seitennummern.

Die Ortschaften erscheinen im Verzeichnis mit den historischen ungarischen Namen. Auf die im 19.–20. Jahrhundert infolge von administrativen Maßnahmen mit Beinamen versehenen Varianten beziehen wir uns nur dann, wenn ihr Fehlen die Identifizierung erschwert hätte.

Nach den historischen Ortsnamen folgen in Klammern, mit kursiven Buchstaben die wichtigsten Varianten dieser Namen in der Schreibweise, in der sie in der mittelalterlichen Urkunde erscheinen. Wenn die Position einiger alphabetisch geordneter Varianten weiter nach vorne gestellt oder nach hinten verschoben ist, dann erscheint die Variante auch als Stichwort.

Nach der Aufzählung der Varianten folgt der heutige offizielle Ortsname und nachher – bei den Dörfern mit sächsischer Bevölkerung oder bei größeren Städten – der deutsche Name, danach der Name des mittelalterlichen Komitates oder Stuhles. Ihm folgt – bei den Ortschaften außerhalb Rumäniens – mit Schrägstrich abgetrennt der Name des Landes, zu dem die Ortschaft heute gehört. Bei den siebenbürgischen Ortschaften gibt der Index (Nachschlag- und Namensregister) nach dem Namen der mittelalterlichen Verwaltungseinheit auch den Namen des heutigen Kreises an. Die heutigen offiziellen Benennungen erscheinen auch als Stichwörter und führen zum ungarischen Namen, wo sich die Regestennummer befindet. Der Name untergegangener Ortschaften, die heute keine Namensvariante oder Lesung haben, erscheint in seiner ursprünglichen Form.

Den Angaben bezüglich des Ortsnamens folgen andere, in einzelnen Positionen gruppiert: die bekannten Namen der Einwohner, alphabetisch geordnet; die Amtsträger (Offizial, Burgherr, Pfarrer usw.), die Ortschaft, die Kirche, der Kirchenpatron, die Burg, die Mühle, das Zollamt usw. Das Stichwort endet mit der Aufzählung der um die Ortschaft bekannten Flurnamen.

Wenn in der mittelalterlichen Urkunde der Familienname einer Person nicht erwähnt wird, dann versucht das Verzeichnis diese mit demselben Namen anhand des Namens des Vaters oder eines anderen Verwandten zu unterscheiden. Nach dem Namen versucht der Index zu zeigen – wenn dies festgestellt werden konnte –, in welcher Eigenschaft die Person in der Urkunde erwähnt wird (z. B. Besitzer/Eigentümer, Angeklagter, Ortsbewohner usw.) sowie auch die

Ortschaft, an die seine Person gebunden wurde. Die auch heute allgemein bekannten Vornamen stehen im Verzeichnis in ungarischer Sprache, aber die ungewöhnlichen, archaischen oder während der Transkription verzerrten Formen wurden mit der ursprünglichen Schreibweise wiedergegeben. Die nur mit dem Vornamen erwähnten Personen wurden im Verzeichnis aufgrund des Herkunftsortes, des Namens des Vaters oder eines anderen Verwandten, des bekleideten Amtes oder des Berufes alphabetisch geordnet. Ausnahme bilden nur die Könige, die sich vor den Personen gleichen Namens befinden. Die nichtungarischen Eigennamen mit Umlaut sind alphabetisch so geordnet, dass der Umlaut dem entsprechenden ungarischen Laut folgt.

Der Band veröffentlicht die Faksimile der einzigen echten Urkunde aus der Arpadenzeit (vor 1301 entstanden). Unter den Anhängen befinden sich Stammbäume der Familie Wass sowie Landkarten mit den Besitztümern der Familien Wass und Vay. Sie werden im deutschsprachigen Inhaltsverzeichnis aufgezählt.

TARTALOM

Jakó Zsigmond: Emlékeztető a sorozat újraindulásakor az erdélyi história majdani kutatói részére 5

Rövidítések 11
Általános rövidítések 13
A könyvészeti források rövidítései 15
A kéziratos források rövidítései 23

Bevezető tanulmányok 25
Családtörténet 27
Birtoktörténet 101
Levéltártörténet 135

Áttekintő tájékoztató a levéltárról 157

A középkori oklevelek kivonatai (1176–1541) 211
DF számok mutatója 421
DL számok mutatója 423

Wass Ottilia személyi levéltára 425

Név- és tárgymutató 455

Îndrumător pentru folosirea volumului 583

Hinweise zur Benutzung des Bandes 591

Mellékletek
Családfák (A Wass család leszármazása, 1–11. sz)
Térképek
1. A Wass család erdélyi birtokai a középkorban (Doboka és Kolozs vm.)
2. A Wass család dunántúli birtokai a középkorban (Vas, Veszprém és Győr vm.)
3. A Wass család birtokai a 16–17. században
4. A Vay család serkei és ajnácskői uradalma

CUPRINS

Jakó Zsigmond: *Pro memoria* pentru cercetătorii istoriei Transilvaniei la reluarea seriei 5

Abrevieri 11
- Abrevieri generale 13
- Abrevieri bibliografice 15
- Abrevieri ale surselor manuscrise 23

Studii introductive 25
- Istoria familiei 27
- Istoria domeniului 101
- Istoria arhivei 135

Conspectul general al arhivei 157

Regestrele documentelor medievale (1176–1541) 211
- Tabelul de concordanță al numerelor din Fototeca Diplomatică (DF) 421
- Tabelul de concordanță al numerelor din Arhiva Diplomatică (DL) 423

Fondul personal Ottilia Wass 425

Indice 455

Îndrumător pentru folosirea volumului 583

Hinweise zur Benutzung des Bandes 591

Anexe
- Tabele genealogice ale familiei Wass de Țaga (nr. 1–11)
- Hărți
  1. Posesiunile ardelene ale familiei Wass în evul mediu (comit. Dăbâca şi Cluj)
  2. Posesiunile transdanubiene ale familiei Wass în evul mediu (comit. Vas, Veszprém şi Győr)
  3. Posesiunile familiei Wass în secolele XVI–XVII
  4. Domeniul familiei Vay

INHALT

Jakó Zsigmond: Wiederaufnahme der Buchreihe – zur Erinnerung für künftige Forscher der Geschichte Siebenbürgens 5

Abkürzungen 11
Allgemeine Abkürzungen 13
Bibliographische Abkürzungen 15
Abkürzungen der handschriftlichen Quellen 23

Einleitende Studien 25
Familiengeschichte 27
Besitzgeschichte 101
Archivgeschichte 135

Allgemeiner Hinweis zum Archiv 157

Regesten der mittelalterlichen Urkunden (1176–1541) 211
Verzeichnis der DF-Signaturnummern (Diplomatische Fotothek) 421
Verzeichnis der DL-Signaturnummern (Diplomatisches Archiv) 423

Das persönliche Archiv von Ottilia Wass 425

Register 455

Îndrumător pentru folosirea volumului 583

Hinweise zur Benutzung des Bandes 591

Beilagen
Stammbäume (Abstammung der Familie Wass, Nr. 1–11)
Landkarten
1. Die siebenbürgischen Güter der Familie Wass im Mittelalter (Komitate Doboka und Klausenburg)
2. Die transdanubischen Güter der Familie Wass im Mittelalter (Komitate Vas, Veszprém und Győr)
3. Güter der Familie Wass im 16.–17. Jahrhundert
4. Die Domäne der Familie Vay von Serke und Ajnácskő

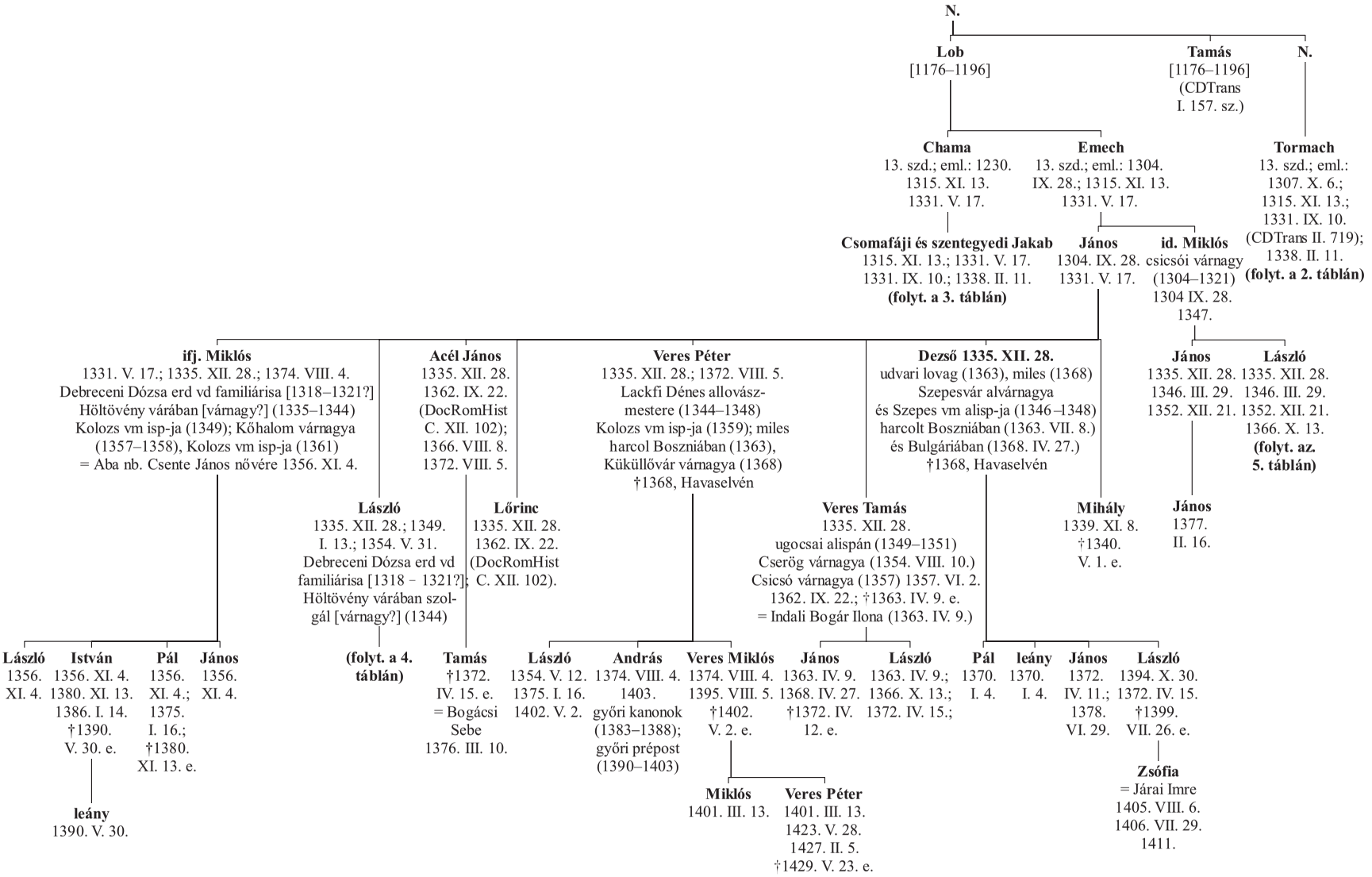
EME

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
KOVÁCS ANDRÁS W.
A Wass család cegei levéltára / W. Kovács András şi Valentiny Antal. - Cluj-Napoca : Societatea Muzeului Ardelean, 2007
Bibliogr.
Index.
ISBN 978-973-8231-56-6

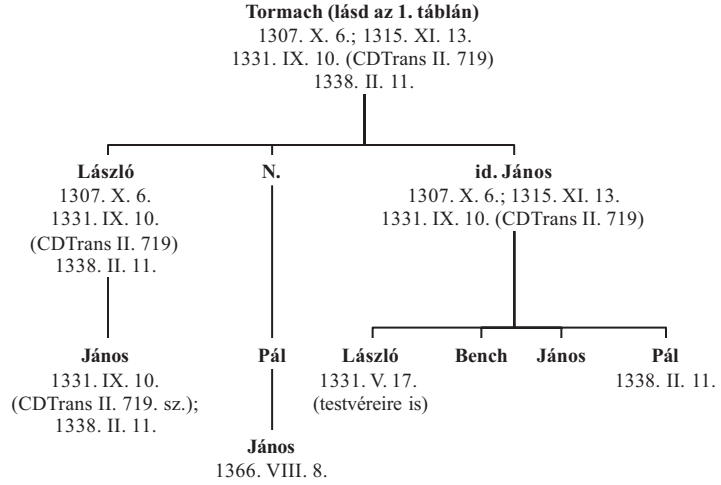
I. Valentiny Antal

929.52(498.4) Wass
929 Wass

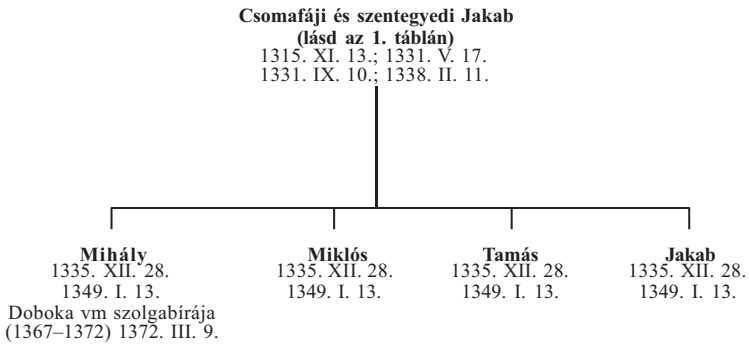
A cegei Wass család leszármazása (1)

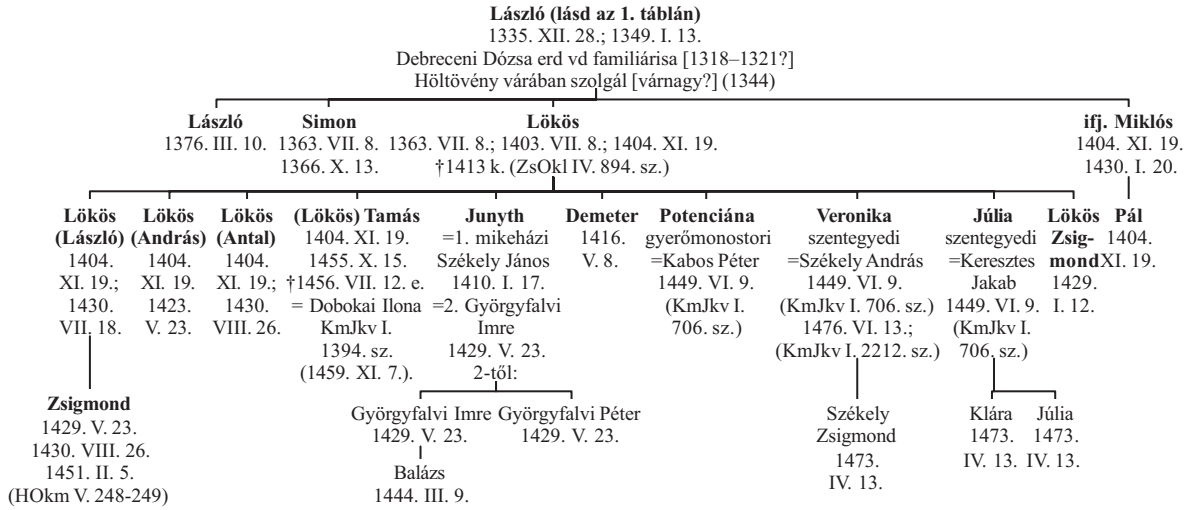
A cegei Wass család leszármazása (2)

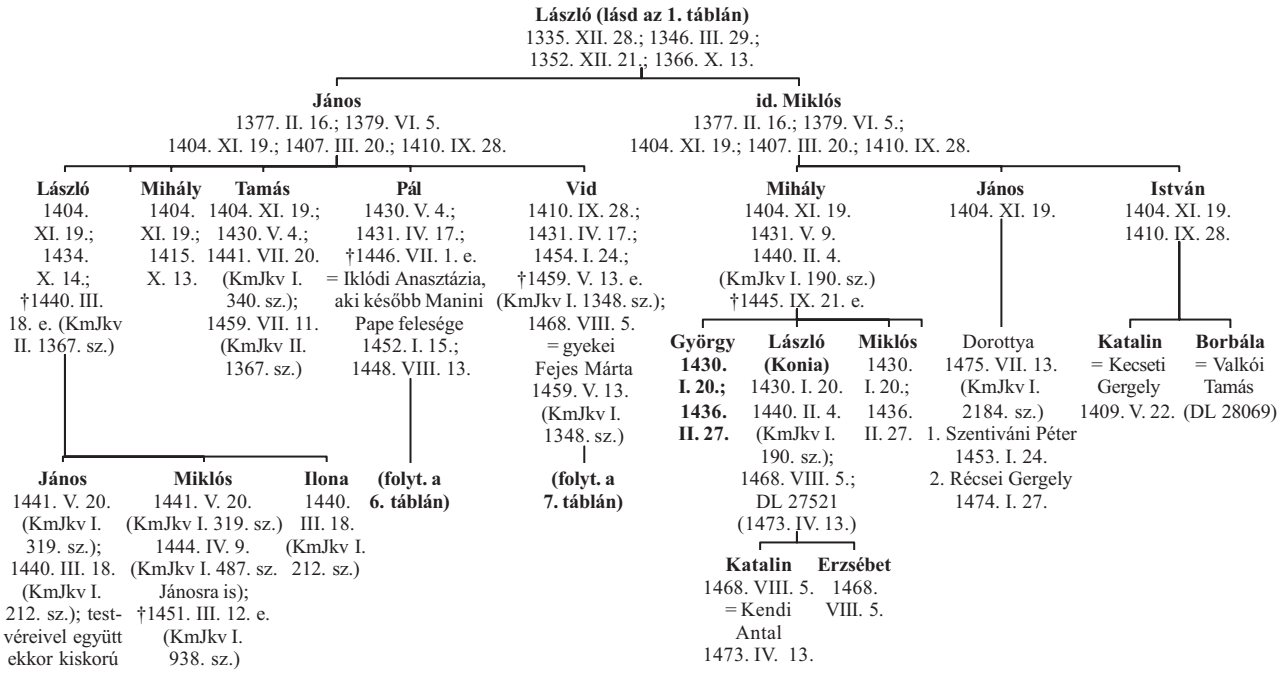
A cegei Wass család leszármazása (3)

A cegei Wass család leszármazása (4)

A cegei Wass család leszármazása (5)

A cegei Wass család leszármazása (6)

Pál (lásd az 5. táblán)
1430. V. 4.; 1431. IV. 17.
†1446. VII. 1. e.
=Iklódi Anasztázia, aki később dési [Manini] Pape felesége
1452. I. 15.; 1448. VIII. 13.

Domokos
1446. VII. 1.; 1496. I. 29. †1497. III. 30. e.
= 1. Keresztúri Margit (KmJkv I. 1538. sz., 1461. IV. 13.)

János
1461. IV. 13. (KmJkv I. 1538. sz.);
1513. XII. 10.;
= 1. galaci Valkai Klára
1502. I. 6. (KmJkv II. 3228. sz.)
= 2. ónoki Herceg Klára
1505. V. 19. (KmJkv II. 3356. sz.)
= 3. Hosszúaszói Orsolya
1512. XI. 30.

László
1493. IV. 3.
1495. VII. 11.
(KmJkv II. 2968. sz.);
1519. I. 25.

Balázs
1468. VIII. 1.
1523. III. 11.
†1528. III. 16. e.
= Hosszúaszói Katalin 1505. I. 28.
(KmJkv II. 3333. sz.); 1513. VI. 2.
KmJkv II. 3915. sz. (1523. III. 22.)
†1528. III. 16. e.

György
1493. IV. 3.
1495. VII. 11.
(KmJkv II.
2968. sz.)

Katalin
= 1. cegei
Fekecs Sebestyén
1493. IV. 1.
(KmJkv II. 2854. sz.)
= 2. Keresztúri
György
1497. III. 30.

Imre
1554.
XII. 29.
(KmJkv II.
5332. sz.)

Tamás
1502. I. 6.
(KmJkv II.
3228. sz.);
1523. IX. 9.
(KmJkv II.
3949. sz.);
1533. VII. 20.
1543. VI. 28.
(XVIII/26).

Pál
1502. I. 6.
(KmJkv II.
3228. sz.);
1523. I. 13;
1528. XI. 6.
(KmJkv II.
4235. sz.)

ifj. "KisWass" János
1568: XXXIII/16.
= Adorjáni Anna
1590: X/30.
XXXIV/29.

Erzsébet
= küsmödi
Márton György
1590: X/30.
XXXIV/29.

Borbála
XXXIV/29.

1-től: Katalin
1502. I. 6.
(KmJkv II.
3228. sz.)
= szentegyedi
Botos András
1529. I. 6.
(KmJkv II.
4241. sz.)

Dorottya
1502. I. 6.
(KmJkv II.
3228. sz.)

Máté
1543. VI. 28.
(XVIII/26.);
= köblösi Teke Anna,
akinek első férje
Halábori György
KmJkv II. 5426. sz. (1555);
22. doboz. 2137. sz. 43v.

Wass Orsolya
*1552 k.
KmJkv II. 5433. sz.
(1555. XI. 25.)
= 1. id. Héjjasfalvi Pál
(1577: XXXIII/23.)
=2. Gálfi Mihály
22. doboz, 2141. sz.

1-től:
Héjjasfalvi
Borbála
=ákosfalvi
Gyerő János

ákosfalvi
Gyerő Erzsébet
= ákosfalvi id.
Szilágyi János
1654: XXXIV/35.

2-től:
Gálfi Judit
= Hadnagy Máté
1654: XXXIV/41.
= csíkszentimrei
Halmágyi Mátyás
1654: XXXIV/41.

lány
(Wass cs lt,
XXXIV/26.)

Borbála
= Székely
István
XVI/17.
(1543)

id. János (szentgothárdi)
1523. III. 11.; 1538. V. 14.
†1555. IV. 12. e.
(KmJkv II. 5358. sz.)
= 1. Szucsáki Margit
(MOL GyfKáptOL Cent. Y. nr. 27.)
= 2. peterdi Hosszúaszói Dorottya
1555. IV. 12. (KmJkv II. 5358. sz.)
1-től

Ágnes
1543: XXXIII/3.
= 1. peterdi Hosszúaszói
Gáspár (1567: XXXIII/3.)
= 2. szentegyedi
Somlyói Gergely diák †1594
director causarum (XXXIII/20.)

S. István
(1577:
XXXIII/21)

Margit

Barabás

Anna

ifj. Balázs
1523. III. 11.; 1538. V. 14.
1554. XII. 29.
(KmJkv II. 5332. sz.)
†1555. IV. 24. e.
(KmJkv II. 5362. sz.).
= Komlódi Orsolya
1555. IV. 24.
(KmJkv II. 5362. sz.)

ifj. János (cegei)
1523. III. 11.
1538. V. 14.
= Zsófia
Wass cs lt, é.n.

György
†1594
Kolozs vm isp-ja (1573–1594)
portai követ (1585)
szamosújvári kapitány (1590–1594)
fejedelmi tanácsos (1593–1594)
= somkeréki Erdélyi Katalin

(folyt. a 8. táblán)

Borbála
1523.
III. 11.

Miklós
1493. IV. 3.
1498. IX. 16.
(KmJkv II. 3068. sz.)
†1500. IX. 16. e.
(KmJkv II. 3143. sz.)
=Tőki Katalin,
aki később Íjgyártó
Jánosné (KmJkv II. 3143. sz.)

Magdolna
=Iklódi Domokos
1493. VII. 4.
(KmJkv II.
2876. sz.)

I. Margit
1493.
VII. 4.
(KmJkv II.
2876. sz.)

Márta
1476.
XII. 18.
(KmJkv I.
1775. sz.)

Mihály
1493. IV. 3.;
1495. VII. 11.
(KmJkv II. 2968. sz.);
1505. I. 1.
(KmJkv II. 3323. sz.);
1521. VI. 29.;
1587: X/28.

id. "NagyWass"
János (szentgothárdi)
= Cseh Margit
(1579: XXXIII/29.;
1587: X/28.;
XXXIV/26.)

Anna
= girolti
Torma János
(1587: X/28.)

Erzsébet
1496. I. 29.
1502. I. 5.
= 1. Tordai
Pogány Tamás
= 2. szilvási
Nagy Jakab
1509. II. 14.

P. Anna
= tordai
Nagy Máté

Nagy Anna
= ótordai
Túri Mihály

ótordai
Túri János
= Szalay
Katalin

ótordai Túri Borbála
= kolozsvári Váradi Miklós
1641: XXXIV/32.

kolozsvári Váradi Borbála
= Bethlen János
1649: XXXIV/35.

Bethlen Pál
1681: XXXIV/42.

János

Pogány
Miklós
(1586:
XXXIV/28.)

EME

A cegei Wass család leszármazása (7)

Vid (folyt. a 5. tábláról)
1410. IX. 28.; 1431. IV. 17.
1454. I. 24.; †1459. V. 13.e. (KmJkv I. 1348. sz.)
1468. VIII. 5.; 1455. II. 7. (KmJk I. 1193. sz.)
= gyekei Fejes Márta
1459. V. 13. (KmJkv I. 1348. sz.)

László
1469. X. 26.
(KmJkv I. 1927. sz.)
Potenciána
1486. XI. 19.

Gergely
1441. V. 20.
KmJkv I. 319. sz.
1449. IV. 5. u.
KmJkv I. 681. sz.

István
1449. IV. 5. u.
KmJkv I. 681. sz.
1495. I. 9.
(KmJkv II. 2937. sz.)
†1500. VII. 29. e.

Pál
1449. IV. 5. u.
KmJkv I. 681. sz.
1478. VII. 15.
†1500. VII. 29. e.

János
1449. IV. 5. u.
KmJkv I. 681. sz.
1474. I. 27.
†1477. VI. 14. e.
(KmJkv I. 2232. sz.)

Tamás
1449. IV. 5. u.
KmJkv I. 681. sz.

Zsigmond
1461. VI. 12.
(KmJkv I. 1566. sz.)
1495. I. 9.
(KmJkv II. 2937. sz.)
†1519. IV. 25. e.
Doboka vármegye
alszolgabírája (1516)
(MOL, P 1960. 4. csomó.
66. tétel, 12r)

Erzsébet
1449. IV. 5. u.
(KmJkv I. 681. sz.)
= Gesztrágyi István
1468. XII. 15.
(KmJkv I. 1834. sz.);
DL 26427
(1477. XII. 23.)

Margit
1473. IV. 13.
= szentegyedi
Székely Lorinc
1495. I. 9.
(KmJkv II. 2937. sz.);
1505. VIII. 13.
(KmJkv II. 3368. sz.);
DL 26427
(1477. XII. 23.)

Mihály
1504. VIII. 29. (KmJkv II. 3311. sz.).
1513. III. 1.
†1513. XII. 10. e.

KisWass Mihály
†1517 e. (KmJkv II. 3651. sz.)
1523. IX. 9. (KmJkv II. 3949. sz.)
(talán azonos a másik Mihállyal)

A cegei Wass család leszármazása (9)

Dániel (folyt a 8. tábláról)
*1674 †1741. Doboka vm isp-ja (1707–1711),
a kir ítélőtábla ülnöke (1721-tol), családtörténeti feljegyzések szerzoje
= 1. bodoki Mikó Ilona = 2. vajai Vay Judit

Miklós
*1699 v. 1701 †1769
= 1. széki gr. Teleki Éva
= 2. losonci br. Bánffy Krisztina

János
*1702

György
*1704 † 1777
katona
= sajószentpéteri
Szentpéteri
Erzsébet

Ágnes
*1706

Ferenc
*1708
†1721

Dániel
*1713
†1739
katona

Ádám
*1720 †1776
Kraszna és
B-Szolnok vm isp-ja
= nagyercsei gr.
Tholdalagi Katalin

Katalin
*1722
= nagyercsei
gr. Tholdalagi
László

Judit
†1724

Klára
*1727
= losonci br.
ifj. Bánffy
Ferenc

Júlia
*1730
= bethleni
gr. Bethlen
Elek

Krisztina
*1726 †1802
= 1. bethleni gr.
Bethlen László
= 2. magyargyero-
monostori
Kemény Miklós

Anna
= 1.kisrédei
Rhédey Ferenc
= 2. vajai
Vay
Ábrahám

Katalin
= 1. váradi
Boldvai Sámuel
= 2. gerend-
keresztúri
Horváth Ferenc

Ferenc
† fiatalon

Krisztina
† fiatalon

Eszter
†1794
= gr. Mikó
Károly

Éva
= magyargyerő-
monostori
br. Kemény
Zsigmond

Zsuzsanna
† gyermek-
korában

Sámuel
*1754 †1812
= bethleni gr.
Bethlen
Rozália

Folyt a 10. táblán

György
† fiatalon

Klára
† fiatalon

Zsuzsanna
† fiatalon

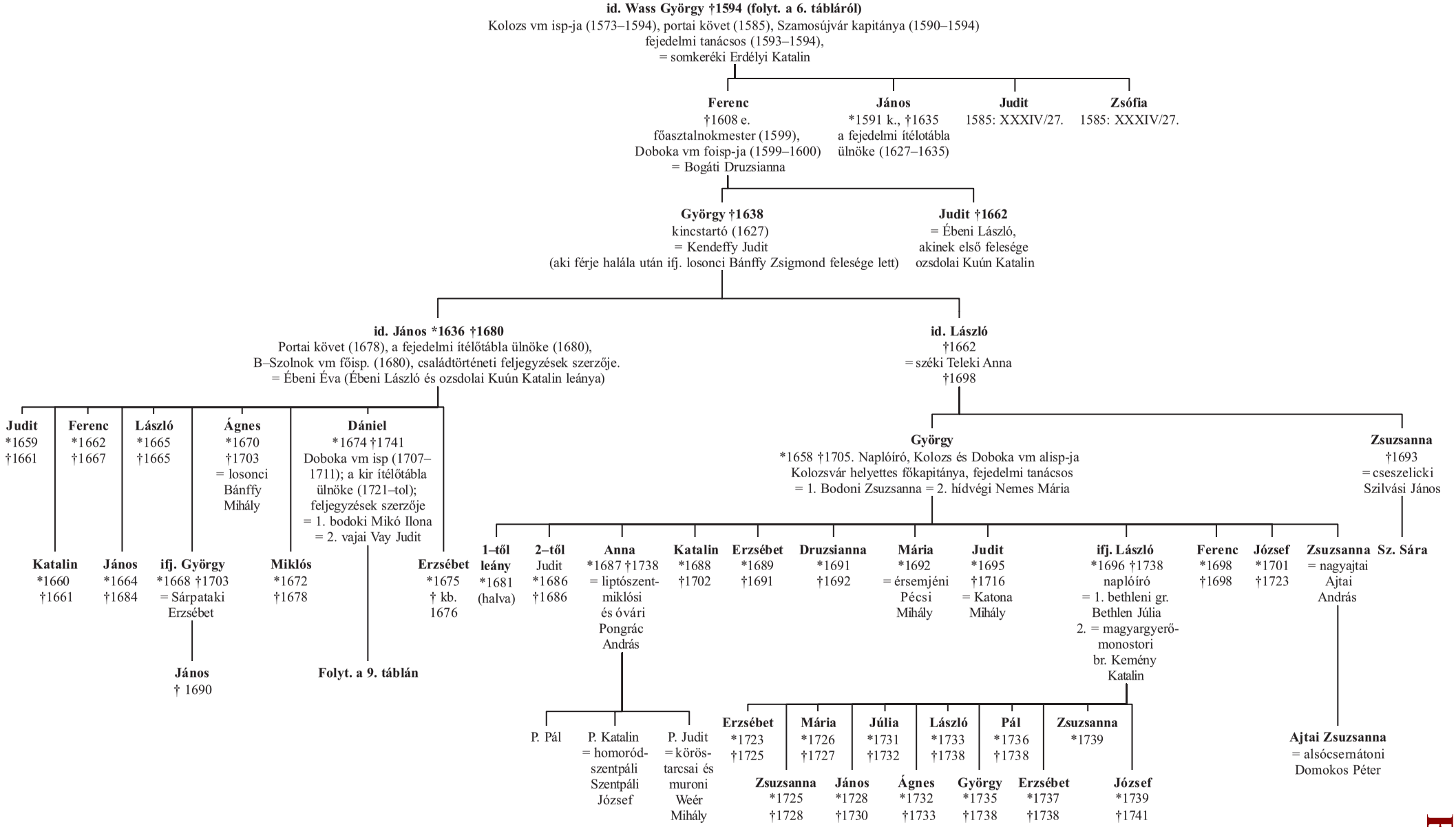
Farkas
*1769
†1795

Erzsébet
= hídvégi gr.
Nemes
Gábor

Katalin
= magyargyerő-
monostori br.
Kemény Simon

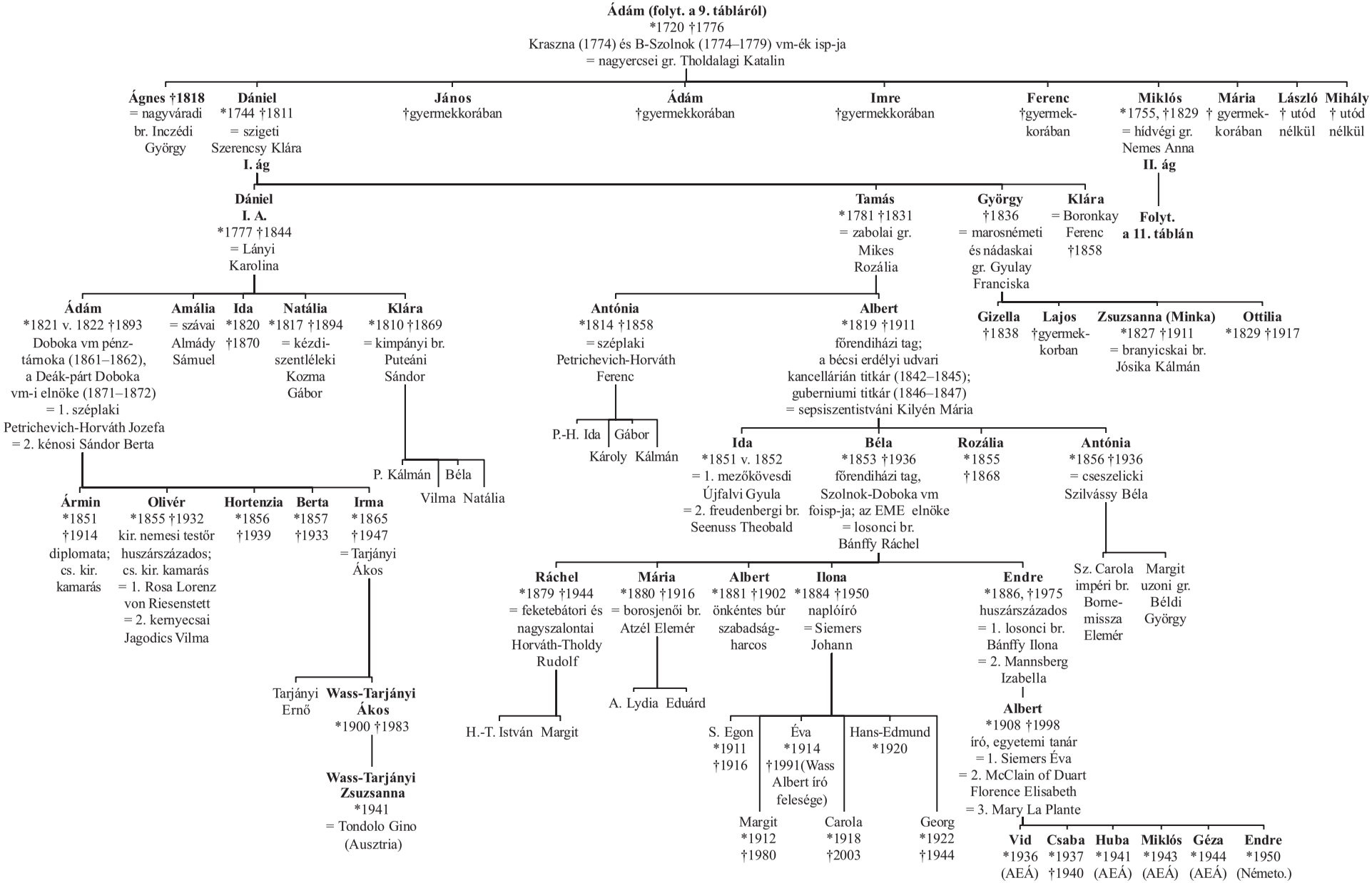
EME

A cegei Wass család leszármazása (8)

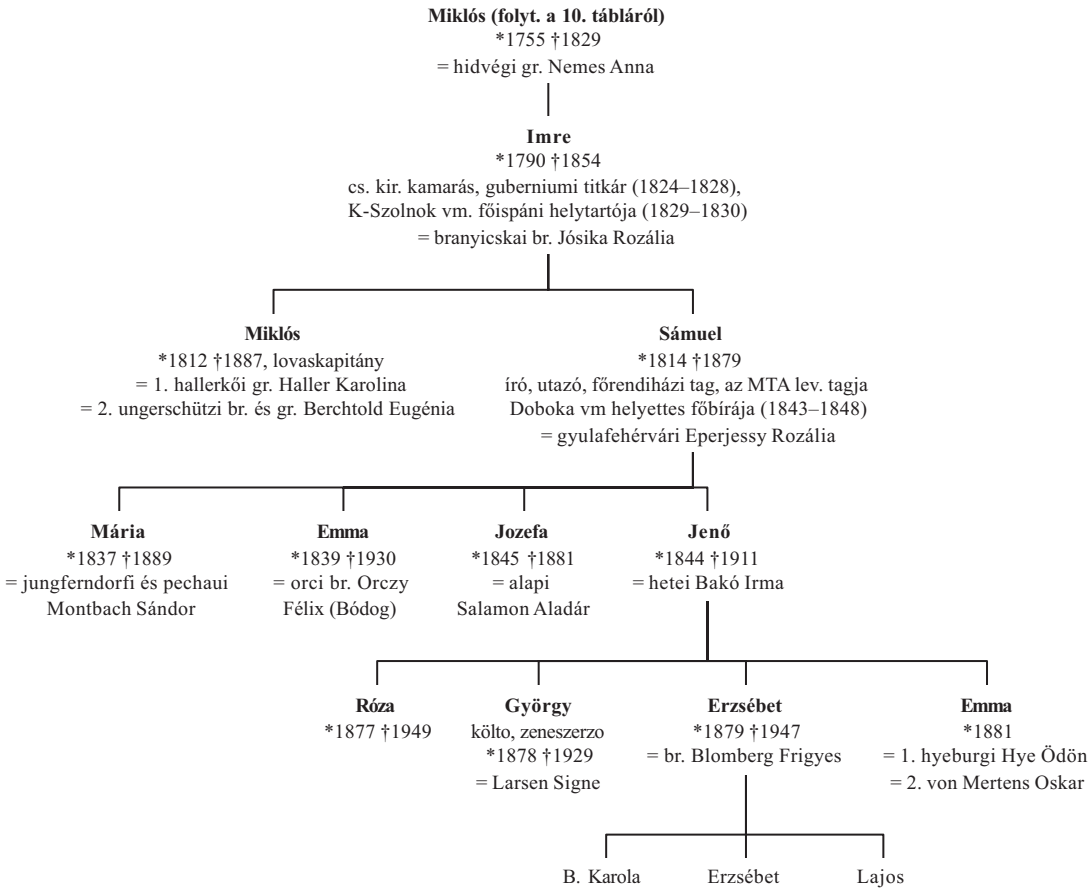
EME

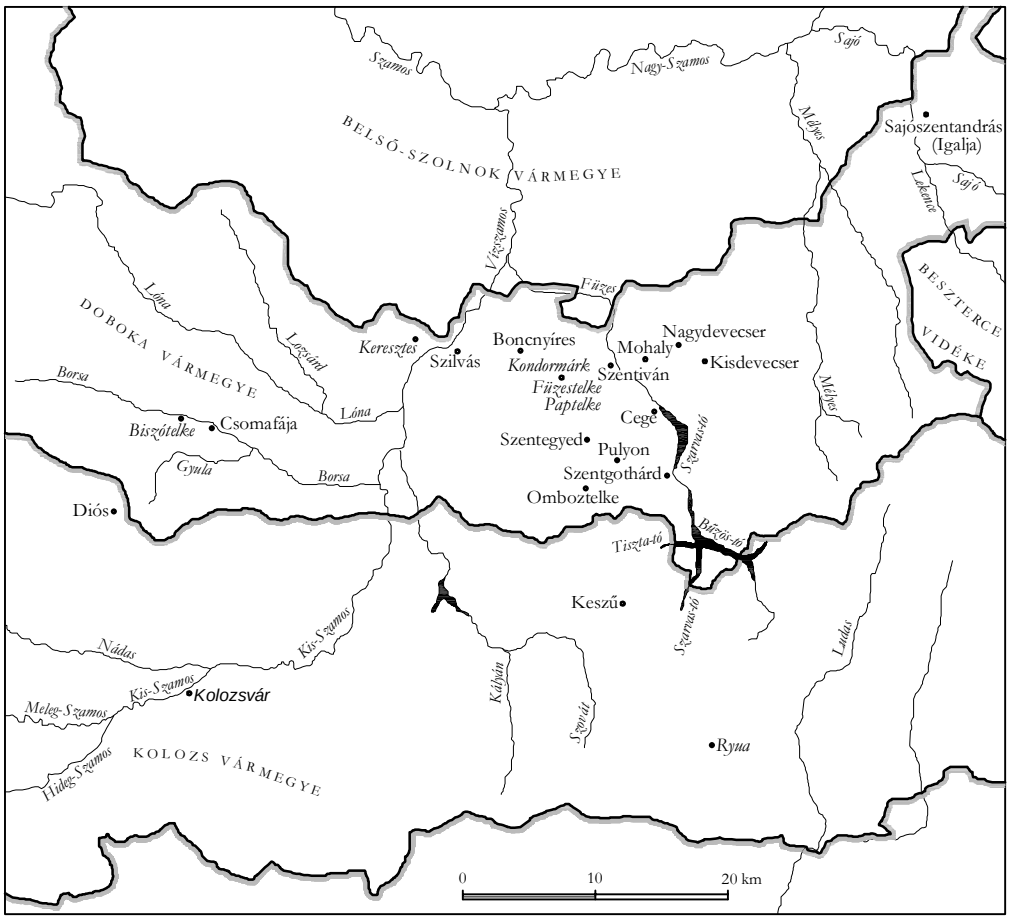
A cegei Wass család leszármazása (10)

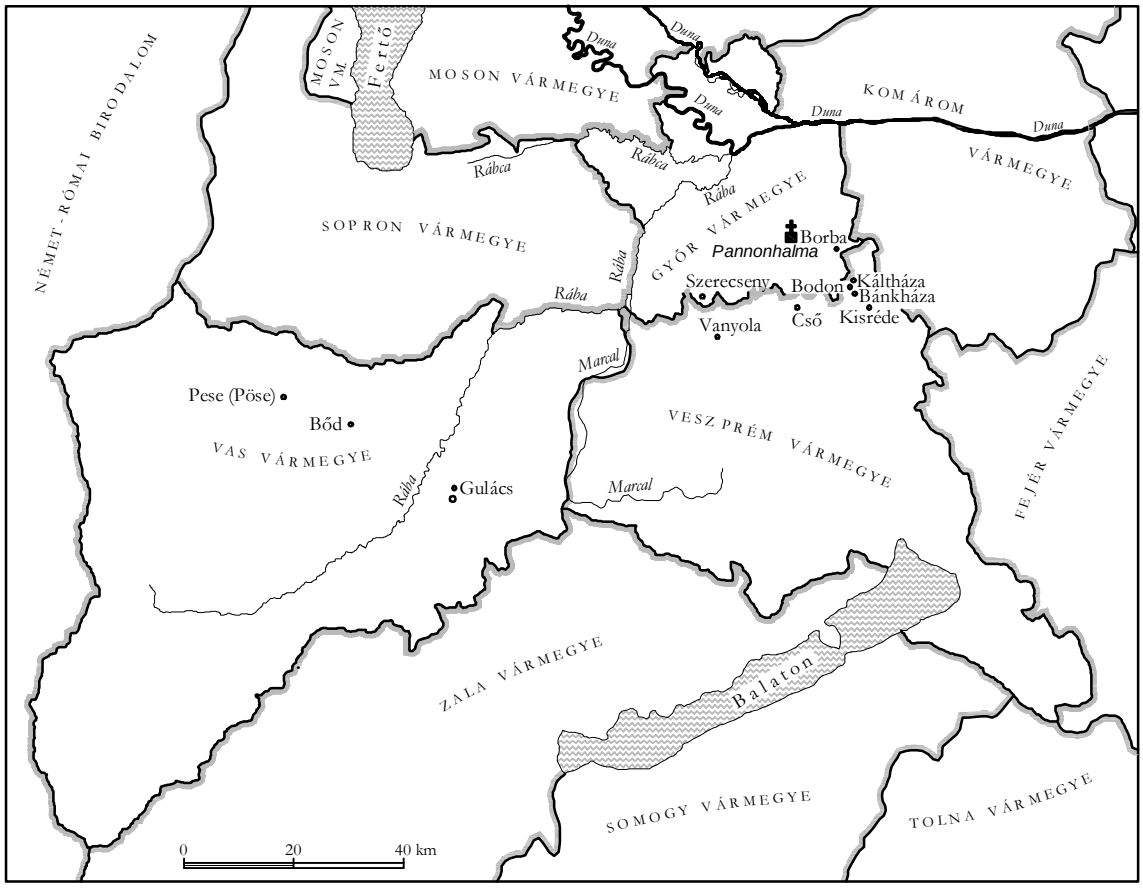
EME

A cegei Wass család leszármazása (11)

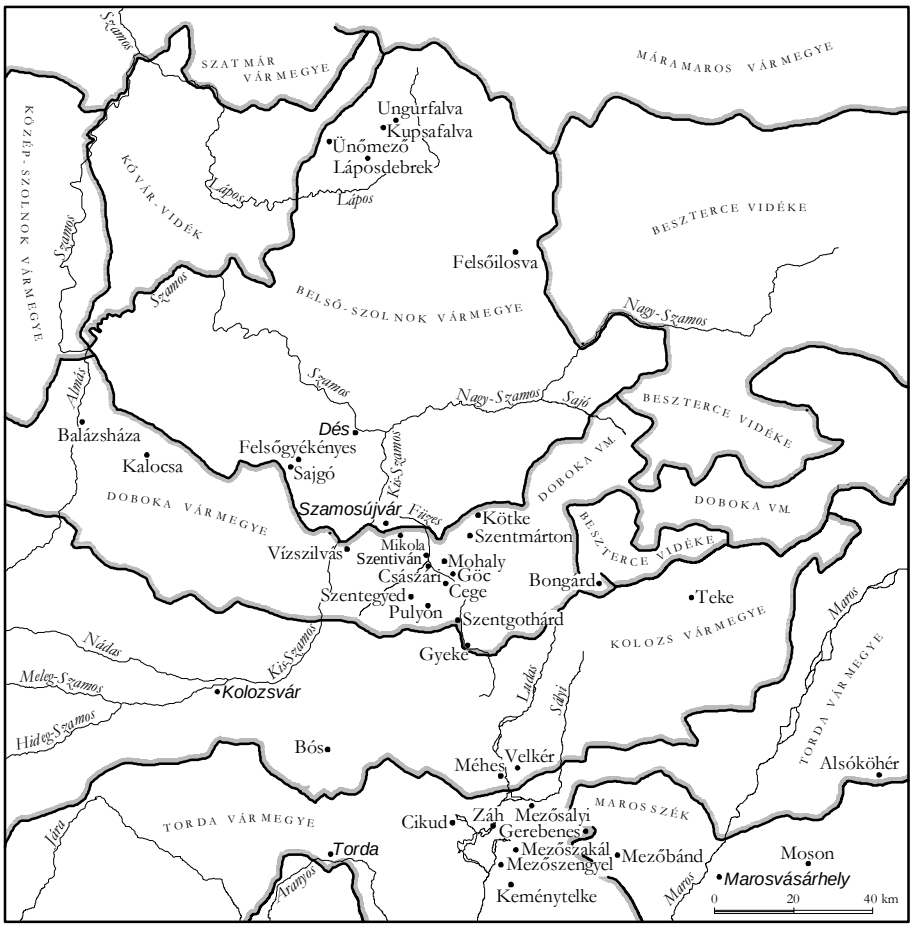

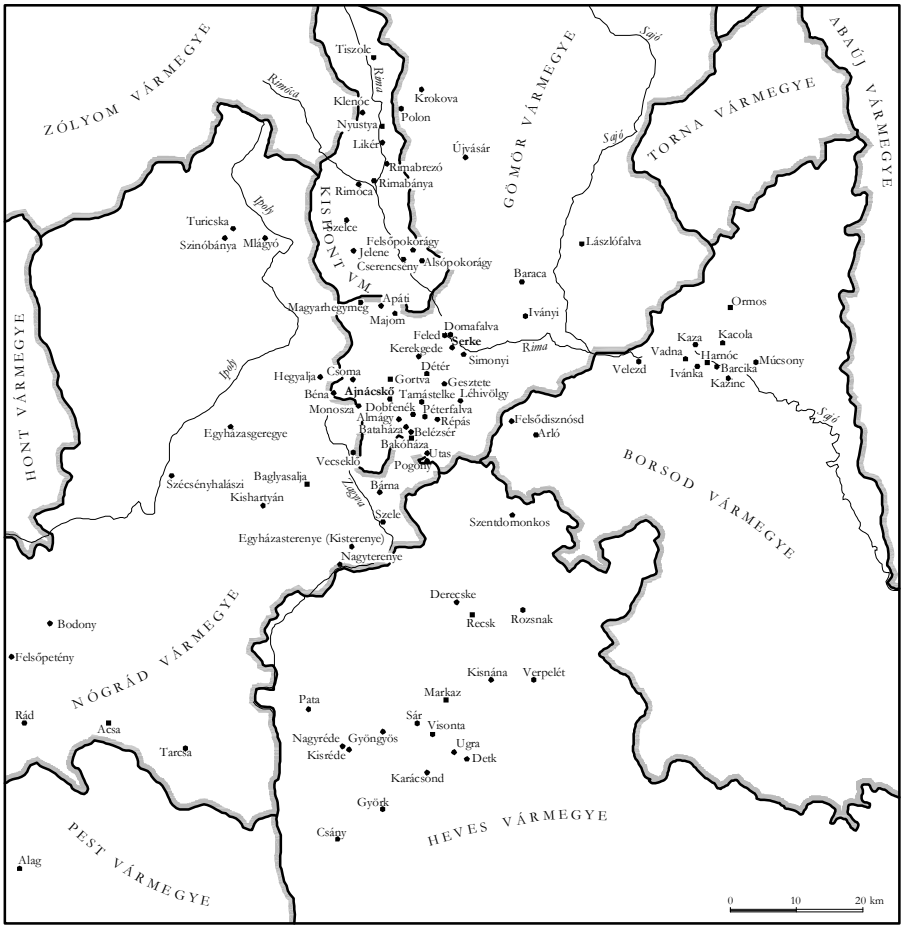
1. A Wass család erdélyi birtokai a középkorban (Doboka és Kolozs vm.)

2. A Wass család dunántúli birtokai a középkorban (Vas, Veszprém és Győr vm.)

3. A Wass család birtokai a 16–17. században

4. A Vay család serkei és ajnácskői uradalma